

NOMENCLATOR

AQUATILIVM ANIMANTIVM.

ICONES ANIMALIVM A-
quatilium in mari & dulcibus aquis de-
gentium, plusquam DCC. cum nomen-
claturis singulorum Latinis, Græcis, Itali-
cis, Hispanicis, Gallicis, Germanicis,
Anglicis, alijsq; interdum, per cer-
tos ordines digestæ.

EXPLICANTUR autem singulorum nomina ac nominũ rationes, præ-
sertim in Latina & Græca lingua uberrimè: & nominum confirmandorum causa
descriptions quorundam, & alia quedam, præsertim in magno nostro De aquatili-
bus volumine non tradita, adduntur: de quibus singulis Rondeletij, Bellonij, Saluiani, &
nostra sententia explicantur breuissimè.

PER CONRADVM GESNERVM TIGVRINVM.

Le Figure de pesci e d' altri animali, li quali uiuono nel' acque
fâlse e dolci, piu che DCC.

Les Figures & pourtraicts de plus de DCC. poissons & autres bestes aquari-
ques tant de la mer, que des eaux douces.

Figuren vnd Contrafacturen von allerley fischen vnd anderen thieren/die im
meer vnd süßsen wasseren gefunden werdend/mee dan DCC.

cvm Priuilegijs S. Cæsareæ Maiestatis, ad annos octo, & poten-
tissimi Regis Galliarum ad decennium.

TIGVRI EXCVDEBAT CHRISTOPH. FROSCHO-
VERVS, ANNO M. D. LX.

NOMENCLATOR

A QUATUOR ANIMANTIVM

ICONES ANIMALIVM A
plantarum in mari & dulcibus aquis de
generum plusquam DCC. cum notis
Graecis, Latinis, Graecis, Latinis
et Hispanicis, Gallicis, Germanicis
Anglicis, alijsq; interdum per
os ordines digliss.

STAVACHTER
A
A
A
A

THE COMPLETE

Illustrations of the

Antient and Modern

History of the

of the

THE

SERENISSIMO AC POTENTISSIMO REGI BOHEMORVM D. MAXIMILIANO, ARCHIDVCI AVSTRIAE, DVCI BVRGVNDI, &c. Domino suo clementissimo Conradus Gesnerus S. P. D.

MILIANO, ARCHIDVCI AVSTRIAE, DVCI BVRGVNDI, &c. Domino suo clementissimo Conradus Gesnerus

S. P. D.

AESAREAE Maieſtati (Celsitudinis tuæ parēti Augusto) Sereniſſimē Rex, Dedicationis huius occasio.

ante biennium ferē Historiam animalium aquatiliū nostram consecraui: eamq̄ non ingrātā illi fuisse, cum ex ipsius benigniſſimo sermone, tum alijs argumentis liquidō cognoui. Quamobrem hoc tempore eiusdem libri Compendium quoddam, quod ad nomenclaturas præcipuē, in lucem editurus, tuæ Maieſtati merito multas & graues ob causas inscribi dicariq̄ debere, existimaui. Tu enim cū aliorum maiorum tuorum, quorum perillustris ad omnē posteritatem gloria pertinet, tum imprimis sacratiſſimi parentis, præclaras & uerē regias Virtutes, ac raram in principibus Viris doctrinam, summa cum laude adeo feliciter emularis, paternisq̄ Vestigijs insiſtis tam luculenter, ut hæc honoris tui elogia nemo omnium ignorare possit. Mihi quidem frequentem, & pleno omnium ore de Virtutibus tuis doctrināq̄ celebrem famam, Paulus Scalichius Comes Hungarum, (antiquiſſima generis nobilitate illustris, et eruditione multijuga, sacrarum maxime literarū, excellentiſſimus Vir, idemq̄ dignitatis tuæ obseruantissimus assiduusq̄ prædicator,) uerissimam esse iam pridem asseruit: & eandem nuper cum alijs quidam non vulgares & fide digni Viri, tum præcipuē Ioannes Sambucus, (Vir multarū linguarum cognitione, & eruditione varia summus, deq̄ omnibus bonis literis optime meritus,) planē confirmarunt. Itaq̄ confidentius ad hanc dedicationem accessi: & librum hunc qualemcūq̄, ad optimum maximumq̄ patrocinium tuum, omnino pertinere iudicaui. Sed dicat aliquis: Quò maior Celsitudinis tuæ in omni Virtutum doctrināq̄ genere præstantia est, eò minus audere me debuisse de rebus huiusmodi, nec magnis per se, nec satis pro dignitate à me tractatis, ad te scribere. Huic ego responderim: Virtutum & eruditionis comitem perpetuò esse humanitatem atq̄ benignitatem erga inferioris conditionis non improbos homines, & ad ignoscendum facilitatē: quam in M. tua quoq̄ mihi nō defuturam: eamq̄, animum meum, voluntatem, studium ac obseruantiam tui, magis quàm re ipsa quid præstiterim, æstimaturam, indubitata spe memet mihi promississe. Fateri me & agnoscere ingenij mei angustiam, doctrinæ tenuitatem, et eloquentiæ inopiam: sperare tamen hæc omnia rerum ipsarum, quas tractādas suscepi, raritate, varietate, & admiratione, operisq̄ magnitudine ac difficultate, siue compensatum siue excusatum iri. Res autem illas nec magnas esse, nec regum & principum Virorum fauore & contemplatione dignas, haudquaquam concesserim. Neq̄ id pluribus probandum mihi existimo: qui minime dubitem, M. tuam, si quis alius, probe intelligere, cum aliarum rerum (quæ à D E O O. M. ad suam gloriam & hominis usum conditæ sunt) omnium, tum uerò illarū quas naturales appellamus, sciētiam, planē liberalem, & animis bene institutis, familiaritate quadam inuitante, prorsus iucundam esse: nec priuatos duntaxat homines, aut ex professo philosophos, sed principes etiam viros mediocrem earum cognitionem decere: idq̄, adeo, ut post pietatis officia, & in moribus actionibusq̄ hominum positas Virtutes, non aliunde maius ornamentū eis accedere possit. Quis enim Varias illas et admirabiles corporum in mari agitantium formas non libenter agnoscat: ac inde immensam Naturæ vim, nullo in elemento satis adhuc, ne diligentissimis quidem mortalium, perspectam & exploratam, miretur? Quis inde, nisi stupidus & tantis indignus spectaculis, non secum superiorem aliquam & principem omnium rerum causam ratiocinando inquirat? Si enim tam multiplex, admiranda, & infinita hæctenus homini, circa centrum hoc mundi Natura est, (cuius nos quoq̄ pars sumus, et quidē præcipua,) infinities & incomparabiliter maiorem esse oportet vim conditoris, motoris primi, & conseruatoris omnium: qui ut ineffabili numme, ac presentis ubiq̄ sapientiæ suæ operibus omnia replet: sic caelos omnes & omnem loci temporisq̄ conditionem solus excedit. quamobrem omnis & in-

Rerum Naturæ cognitionē aliquam, Reges etiam decere: & his contemplandis animos ad DEI noticiam euehi.

Epistola

finita ei soli gloria, ac veneratio perpetua debetur: ut prorsus impietatis & lesa maiestatis diuinæ incusandus sit ille, qui ullum comparationis modum aut gradum (ita ut in regno dignitatum deinceps ad proregem, & regem denique sui gradus sunt) hic constituerit. Nam & ipse de se se clarissime testatur, se unum ac solum esse, cui diuinus honor uniuersus sit deferendus: & tanquam emulatione quadam afficiatur, honorem eundem, aut eius partem aliquam, alteri cuiusque contulit, ferre non posse. Diuinus autem honor est, quicumque confertur propter uniuersale aliquod bonum. ut sunt, cognoscere & posse omnia, facere & conseruare cuncta, propitium & benignum esse omnibus, & huiusmodi. In ipso certe solo omnis per uniuersa se extendens absoluta perfectio est. cetera ut in suo genere ac sibi perfecta sint, (quanquam hoc etiam Deo omnium principio debent,) non tamen alijs rebus, aut certe non semper, non ubique, non omnibus prodesse, aut de suo, cum nihil eis abundet, largiri possunt. Res condita quantumcumque excellent, comparationem aliquam admittunt: ita ut scintilla aliqua, si ad Solem conferas: guttula aquæ ad Oceanum & uniuersam aquarum vim, aliquid & aliquota pars sint, & communis aliqua definitio (ut luminis aut aquæ) eis accommodari possit. Solus conditor & architectus, tum infinitus conditor, tum ab omni comparatione alienus est. Ad huius igitur summi, æterni, infiniti boni notitiam, amorem & cultum, preparant animos nostros quacunque cognitionem, non aspernabimur: sed ea ceu gradibus quibusdam utemur: in quibus tamen non insistamus diu, & semper altius animis erit amur. Frustra gigantes olim montes montibus imponebant, ut corpore in cælum quod oppugnabant, ascenderent. Animo & mente, amore non odio accensa, conscenditur, idque per gradus quosdam ceu colles montesque exaggeratos.

Gradus ad DEI
cognitionem.

Res inanimatae

Incipiamus ab infimo gradu, qui Terra est, ceu fundamentum & basis Mundi inferioris. In ea gigni uideamus pulchras plurimasque rerum variarum species, quæ anima carent, lapides, metalla, & gemmas: quarum aliqua ceu stellæ quædam terrestres, & cæli stellarum, ut ita dicam, & æque puritate, simplicitate, aut etiã splendore uideri possunt. Magnæ etiam motu suo polum sequitur. Horum omnium (sicut & ceterarum ubiuis Naturalium rerum) Natura tam mira ac multiplex est, ut cognosci tota adhuc nōdum potuerit, ne nominibus quidem & historia: quauis ingeniosi aliqui homines acerrimè in harum rerum cognitionem incumbere, ut olim ita hodieque, uoluerint: nedum interiori causarum exploratione. Quòd si rebus inanimatis tanta cum cælo cognatio & similitudo est: animatis certe corporibus maiorem multo cum eodem coniunctionem intercedere existimandum est: et sicut corporeæ res à perfectissimo corpore (cælo) ceu principio sui dependent, mouentur, reguntur: ita incorporeas substantias esse aliquas, quæ à prima, optima maximaque aliqua causa gubernentur ac moueantur, omnino statuendum. Altior deinde sequitur gradus, Stirpium genus uniuersum: quod

Stirpes.

Animalia.

Homo.
DEVS.

Aqua.
Animalia aquatilia.

Aer.
Meteora.

Ignis.

Solus Lunæque imprimis uires et effectus recipit. in his primus animæ gradus, primum vegetat & alit, deinde auget, tertio sibi simile procreat. Recte autem comparatur cælesti, ea quæ in singulorum (plantarum & animalium) seminibus inest formandi & effingendi corporis organa uirtus aut facultas. Tertium supra hæc gradum animantibus terrestribus tribuo: quibus etiam uolucres adnumero. In his anima melior, nempe cognoscens, per sensus exteriores interioresque se prodit, (plus minus in alijs:) atque talis fere quodammodo humanæ animæ similitudo in illis est, qualis in homine DEI. aliud autem similitudinis nomine hic intelligo, quam præ comparationis. Similitudo enim aliqua esse potest in ijs etiã quæ toto genere differunt, comparatio non potest. Et hi fere gradus in Terra reperiuntur: alij in aquis. In his enim præsertim res marinas inanimas, animalia primum occurrunt, piscium aliorumque, in humore uiuentium innumeræ formæ: imprimis uero Cete & stupenda tum figura tum magnitudinis belluæ. Tertio, in Aere, per ea quæ uocantur Meteora siue Sublimia, ab exhalationibus aut uaporibus nata, prout inferius aut in medio summoue aere consistunt, quodammodo ascendimus. horum enim superiora, ut igneo fulgore coruscant, ita & stellæ magis referunt, mouenturque similiter in orbem, & durant plerumque diutius: & maiori animos hominum, tanquam Domini DEI grauius succensentis minantisque signa, horrore percellunt. Postremo per ignis elementum, quod omnibus corporibus reperit uacuum, (propter nimiam forte substantiæ suæ subtilitatem seu raritatem, & caloris uim omnia consumentis, ac perpetua uertiginis uelocitatem.)

Nuncupatoria.

tem.) veluti saltu transilit animus: quanquā in igne etiam multa diuina potentia argumen-
 ta sunt, & inter elementa hoc maxime **D E U M** nobis refert. Et sic ad ipsum deniq; cælum
 peruenit: in eoq; alias materia, loci, tēporis motusq; sui & ordinis rationes, quā in propriè di-
 ctis naturalibus rebus deprehendit: omnia nempe magis diuina, certa, pura, simplicia, lucida,
 pulchra, & omnis ferè mutationis immunia: ac primas omnium rerum corporearum inde sca-
 turientes causas, ceu quosdam Naturæ fontes. In hoc miratur deinceps septemplici gradu Pla-
 netarum orbes: inq; summo ceu vertice cælum stellatum: deniq; primum mobile, ut vocant,
 non sensu iam hoc ut inferiora omnia, sed ratione deprehensum. Inde quid aliud cogitet mens
 pia quā primum illum ex quo cælum vniuersum, & tota Natura series dependet, motore?
 Nam ut singule res animata suam in se habent incorporeā causam à qua mouetur: ita vni-
 uersus mūdus cum moueatur (nihil enim seipsum mouet) principium aliquod & causam sui
 motus habeat oportet: non similiter tamen inclusam: ne vis illa terminis vllis circumscripta fi-
 niatur, (nam corporis finiti vis etiam intrinsecus mouēdi finita est), & temporis longinqua
 te defatigaretur. Defessum autem quod est, primum inaequaliter mouet: deinde demum om-
 nino cessat. Quamobrem vis infinita, & ultra supraq; omnia se diffundens, nullis organis,
 nullo medio, solo nutu (unde & numen dictū) & imperio cælum supremū mouet: à quo dein-
 cept ordine suo inferiora cientur omnia, suis temporibus, vicibus, ordinibus, locis. Atq; ita,
 ut plurimū, motus rerum secundum Naturam procedit, at quoniam idem & cæli opifex, &
 Natura Dominus est: potest, cum possit omnia, sine cælo, sine Natura, aut etiam contra Na-
 turam, nullo medio, quemadmodum cælum primum mouet, sic res alias quascunq; pro sua sta-
 tim voluntate agere & mouere. Porro, ne longius abeam, cum multi sint gradus, (sive cor-
 porum, sive animorum discrimina spectes,) ad **D E I** notitiam euehentes, is qui ab Aquatili-
 um animantiū contemplatione petitur, prateriri aut negligi nullo modo potest aut debet. Ta-
 lia enim tantaq; in aquis, & earum alumnis animalibus miracula sunt, ut ea nō philosopho-
 rū modo libri, sed sacra litera etiā nostra multoties demirētur. Caterū ut necessarij ferè (ni
 si diuiniore modo ad **D E I** notitiā trahamur) sunt omnes isti, quorū mētio facta est, gradus:
 ita, ut cuiq; vel tardius uel acrius ingenū contigerit, aut alia quæpiā causa impederit, plus
 minusue in eis immoratur: hic felicior, infelicior ille, infelicissimus omnū qui ne ascēdere qui-
 dem cogitat aut incipit, felicissimus qui quā citissimè gradus omnes peruolitat, aut etiam si
 feri potest, transilit. Et quoniam corporis quo coeremur infirmitas magna est, & graua per-
 turbationum cupiditatumq; in nobis mōmēta, unde fit ut sapius ab isto diuina contemplatio
 nis ceu vertice, deturbemur, & ad inferiorem deterioremq; statum relabamur: iterū atq; ite-
 rum perpetuò ascēdere, & vires diuino auxilio, quotiescunq; deiecti fuerimus, renouare cona-
 bimur. Quotidie quidem quasi à nouo principio multi nostrum viuere incipimus: tanquā quæ
 prius didiceramus obliui, ut socordes aut indociles discipuli solent: & ut ij qui se in speculo cō-
 templati, tanquam non amplius satis memores suorum vultuum, subinde ad se contemplan-
 dos redeunt. Iam qui diutius quā par sit in rerum naturalium cōsideratione haeserit, ut eo
 nomine infelicior est: ita si tedium aliquod eius & fastidium obrepat, de meliore & perfectio-
 re aliquo inquirendo (modò non prorsus à Deo alienus, hoc est, miser & infelix sit homo) hac
 occasione cogitat. Quauis enim plurimū temporis in his noscendis insumat, semper tamen ea-
 dem atq; eadem ei recurrunt, quibus animus minimè satiatur aut acquiescit: ut sunt materia,
 forma, oriri, augeri, declinare, occidere, moueri, & quoquo modo mutari: et easdē temporum,
 ac rerum quæ eis circumscribuntur omnū, uices perpetuò redire. Vnde tadio exorto nil mirum
 sapientem illum Ecclesiasten exclamasse: Omnia omni tempore obnoxia esse vanissima va-
 nitati. Quem enim stabile fructum (inquit) referet homo ex ijs quæ sub Sole sunt: etiamsi mul-
 tis modis se torqueat in hoc, ut fructum aliquem inueniat? Quicquid olim fuit, nunc est: et
 simile est illi, quod paulò post erit. quicquid factum est olim, nunc est, & aliquantò post simi-
 le illi fiet. In summa, nihil omnino est sub Sole nouum, quod huic vicissitudini obnoxium non
 sit. Ego quauis rex essem totius populi Iudaici, toto pectore in hoc incubui, ut sapienter inue-
 stigando, perdiscerem quicquid sub Sole fit. Hoc molestum cognoscendi studium immisit Deus
 in animos hominum, ut eo se torqueant, &c. Sed hæc apud **M. T.** prolixius tractari non

Cælum.

Planetarum or-
 bes.
 Cæli stellatum
 Primum mobile.
 Primus motor.

Aquatilla ani-
 mania.

In gradibus nō
 immorandum.

Ascensus iterū
 atq; iterum per-
 petuò tentādus

In rerum natu-
 ralium contem-
 platione diuti-
 na tedium ori-
 ri, & uanitatis
 sensum animo
 bene affecto,
 &c.

Epilogus cū ex-
 cusatione.

Epist. Nuncup.

debet: quare finem faciam. Hoc tantum superest mihi roganda M. T. ut si non per omnia tibi & doctissimis hominibus, quorum consuetudine frueris, tot rarissimis animalibus ad viuum pingendis, ac nominandis diuersarum linguarum antiquis & recentioribus nomenclaturis, deniq; describendis satis fecero: ipsa rei difficultas, & laborum sumptuumq; magnitudo, me excuset. Feci quod potui, & quantumcumq; in me fuit, in presentia prestiti. Quod si uenia facilitate, ubi ea opus fuerit, me plurima (fateor) ignorantem, vultusq; tui serenitate librum hunc uerecunde & egrè ad M. T. accedentem, tuumq; patrocinium suppliciter expetentem, dignaberis: animum multis iam laboribus fessum ac labantem, mihi reddes & recreabis, ut alacrius alia quoq; in posterum, quæ ad illustrandam rerum Naturam diu iam mediator, perficere & in lucem edere cogitem. *V A L E. Tiguri Heluetiorum Idibus Iunij. anno Salutis Christiane M. D. LX.*

CONRADI GESNERI AD LECTOREM PRÆFATIO.

ANIMANTIVM Quadrupedum, Auium, & Aquatilium historias quatuor libris copiose descripsi: ita ut quæcumq; de illis uel ipse obseruassem, uel apud alios ueteres ac recentiores innumeros diuersis in linguis scripta legissem, omnia diligentissimè complecterer: singulorum ferè historias in octo capita diuisis: quorum primum nomina continet in uarijs linguis. Secundum species aut differentias unius animalis, si quæ sunt: tum corporis eiusq; partium descriptiones. Tertium actiones & passiones uarias naturales & contra naturam. Quartum animi affectus, mores, ingenia, consensiones & dissensiones naturales. Quintum uarios ex animalibus usus ad hominem pertinentes, præter cibum & remedia. Sextum alimenta ex eis, & ad cibum apparatus. Septimum remedia ex ipsis aut eorum partibus; & si quæ homini morsu icætuue nocent, contra illorum uenenam. Nam de ipsorum animalium morbis, ijsq; curandis, tertio semper capite agitur. Octauum philosophiam & magnam uarietatem tractat, iisdem ferè ordinibus. Est autem Liber primus De quadrupedibus uiuiparis conditus, satis magnus per se. Secundus De quadrupedibus ouiparis: qui cum exiguus sit cum tertio de Auiibus coniungi & uno uolumine ligari potest. Quartus De Aquatilibus: in quo Rondeletij etiam & Bellonij libros de iisdem complexus sum. In omnibus autem illis libris Ordinem alphabeti magna ex parte secutus sum, ut quilibet facilius statim quaesita inueniret. In Iconum uerò libris, qui imagines cum nomenclaturis tantum continent, ordines siue classes à natura institutos sequi uolui: ita ut quæ unius naturæ essent animalia, siue unius generis proximi species, siue aliter multa haberent communia, quoad cibus fieri potuit, coniungerem. Comprehendi autem uno libro Quadrupedum uiuipararum simul & ouipararum effigies: altero Auium: tertio Aquatilium. Et priores quidem duo libri hoc anno denuo editi, multo auctiores prodeunt: tertius uerò de Aquatiliis nomenclaturis nunc primum. Hi omnes (tres inquam Iconum libri) commodè uno uolumine ligandi iungentur. Tertius quidem copiosius multò cæteris conscriptus est: quoniam simul argumenti uarietas & difficultas ita postulare uidebatur: simul harum rerum studiosis hac diligentia gratificaturum me sperabam, ijs omnibus quæ in maiori uolumine nostro De Aquatilibus, quod ad nomenclaturas maximè, in Bellonij, Rondeletij & meis scriptis, partim in suis locis, partim in Paralipomenis, sparsa & fusiùs tradita leguntur, ueluti in compendium redactis. Saluiani De piscibus librum nuper Romæ editum, cum nostra Aquatiliis historia iam prælo ferè absoluta esset, accepi: itaq; eius sententias, & nomina ab eo posita, non potui eo in libro complecti: quæ nunc in hoc Nomenclatore posui: quanquàm ea omnino paucissima sunt, quæ à me & alijs priùs non sint dicta: quod ad nomina dico. Fuit quidè hoc præcipuum meum institutum, ut ea quæ ad nomenclaturas pertinent, imprimis traderem: id quod (ut dixi) copiosius & maiore apparatu faciendum fuit hoc in libro, quam cæteris Iconum libris. Nam & maior piscium numerus est: & nomina sæpe confunduntur; & unus plerumq; multis uarijsq; etiam in eadem lingua nominibus appellatur. neq; enim Turdus piscis solum *πυλάννου* est, qui priuatim etiam sic nominari solebat apud ueteres Græcos, sed profecto alij etiam plurimi pisces. Volui autem non ipsa simpliciter nomina, sed etiam etymologias plerumq; rationes & significationes scrutari: ac ijs quæ exhiberentur, animalibus, ea debèri ostendere, & quæ obijci possent argumenta, diluere. Rei difficultatem auxit, quòd Aquatiliis historia intra paucos annos nuper, & à paucissimis excoli cepit, plurimis adhuc controuersijs & dubitationibus intricata. Græca nomina non semper ferè characteribus Græcis adscripsi, quod mihi non difficile fuisset, sed aliquando Latinis tantum. Fluuiatiliis & lacustriis multi antiquis nominibus Græcis & Latinis carent: quos ad genus aliquod simile retulimus, aut fictis nominibus nouis nominauimus: ita tamen ut ficta aut noua quilibet statim ab usitatis & antiquis discernere queat. P. litera etiam si quando ponitur, nomen fictum indicat: quod imprimis in Germanicis mihi faciendum fuit. Veteres enim de solis ferè marinis in mediterraneo

Ad Lectorem præfatio.

diterraneo piscibus scripserunt, nulla plerorumq; fluuiatilium & lacustrium, ac plurimorum qui in Oceano reperiuntur mentione facta. Multi etiam (non dubito) pisces Germanica sua nomina habent, accolis Oceani Germanis probè cognita: mihi uerò mediterraneo homini, cui oras illas adire nondum licuit, hæcenus ignota: quanuis non ad cò multa superesse puto, quæ ab amicis nò acceperim. Licere autem ab homine in rerum natura exercitato, nomina, ubi desunt, aptè & significanter confingi: quoq; modo id fieri debeat, cù in Historiam Aquatilium præfaret, & partim in hoc ipso Iconum libro post Cyprini lati mentionem, ostendi, Theodorum Gazam laudant eruditi quidam, quod fictis aliquot nominibus Latinis, linguam Latinam locupletarit, ac illustrarit: qui tamen hoc fecit uocabulis Græcis conuersis: quorù pleraq; à Latinis authoribus, Plinio imprimis & alijs, iam recepta erant, aut recipi poterant, propter magnã & omnibus ferè familiarem Latinæ Græcæq; linguarum in rerum nomenclaturis affinitatem. At Germanicæ nulla ferè cum alijs linguis cognatiò, nec usus externorum uocabulorù receptus est: & Belgarum aliorumq; maritimarum Germanorum uocabula, à nostra dialecto plerumq; ad cò abhorrent, ut nouis & aptè fictis uis, quàm apud illos receptis, nostris hominibus commodius existimem. Sed de nominibus satis.

Est ubi præter institutum, corporis etiã notas, (insigniores præsertim: pro reliqua enim descriptione icò ipsa satisfecerit ferè:) & partium descriptiones, aut alia quædam adtuli: præcipuè si quæ noua essent, & in Volumine maiore priùs non scripta. Aliubi ipsum chartæ spacium, uacuum alio qui relinquendum, ad quædam addenda inuitabat. Descriptiones multas, sed breues, eo consilio posui, (cum aliorum, tum exanguium imprimis, ut Concharum, Cancrorum, Insectorù, Zoophytorum,) ut ad oblatum aliquod animal cognoscendum, hic liber satisfaccet, nec opus esset in maiori uolumine perquirere. Nolui tamen his compendijs (propter nomina tantù & animalium tporù simpliciter cognitionem, inq; illorum gratiam qui libros maiores emere aut legere fortuna aut negocijs alijs, diuersoq; uitæ instituto, prohibentur, à me perscriptis,) quenquam ab Historijs integris, ubi non solùm nomina & descriptiones, idq; uberiùs, sed alia etiam quàm plurima, sicut dixi, pertractantur, auertere, doctiores quidè spero hoc ueluti gustu & specimine percepto, ad Historias ipsas legendas magis allectù iri. Iconum alias ipsi nouas & nostras dedimus: alias (& quidem plurimas) ex Rondeletij opere mutuati sumus: & à Bellonio quoq; nonnullas, ita ut plerumque ad quem authorem cuiusq; imaginis primùm exhibitæ gloria pertineat, non sit obscurum.

Tabulam qua Animalium marinorum diuisio continetur secundum loca in quibus degunt, in fine primi Toni huius libri posuimus, ex Oppiani Halieuticis. Ante singulos etiam Aquatilium Ordines, de singulis in genere aliqua præfati sumus.

ENVMERATIO ORDINVM, QVOS HOC

IN LIBRO SEQVVTI SVMVS.

Libri huius Tomi sunt I I. prior, De animalibus mar. posterior, de ijs quæ in dulcibus aquis degunt.

Tomus I. Ordines X V I I. quibus continentur hæc.

- I. Pisciculi, nullo certo genere aut forma comprehensi: ut sunt, Apuæ & similes: Trichis, Hæregus, Lîparis, Gobij, Blenus, Scorpioides, Alaudæ, Exocætus Bellon. Pholis, Scolopax. Pag. 1.
- II. Pisces saxatiles, & aliqui eis proximi: Vt Scari, Merula, Turdi diuersi, Anthiæ, Iulis, Adonis, Alphestes, Channus, Canadella, Perca mar. Phycis. Pag. 12.
- III. Pisces Lyriformes, seu Lyræ pisci similes, qui corpore sunt tereti, capite crasso: pleriq; rubicundi: partim squamosi, partim sine squamis: Vt sunt Cuculus, Lyræ, Lucernæ, Corax, Hirundo. Et his ferè consimiles, Callionymus, Mulli. Pag. 31.
- IIII. Pisces lati & compressi, (diuersi à planis,) squamosi & litorales pleriq;: Vt sunt, Aurata, Sparus, Cantharus, Sargus, Melanurus, Melanderinus, Erythrinus, Phagrus, Synagris, Acarnæ, Mormylus, Chromis Rondeletij, Orphus Rondeletij, Orphus Bellonij, Hepatus, Chromis Bellonij, Glaucus Bellonij, Vmbra, Latus, Coracini. Et alij quidam non squamosi: qui nihil ferè cù præcedentibus commune habent, excepto Apro Bellonij, quem Sargo cõparat, & c. ut Caprifiscus, Capros uel Aper Rondeletij, Aper Bellonij, Stromatei, Seferinus, Nouacula, Faber. Pag. 41.
- V. Pisces simpliciter dicti: qui ferè rotundi sunt, (minùs tamè quàm Lyriformes,) nò compressi: alij squamosi, alij læues: Vt Mana, Smaris, Boops, Salpa, Mugiles, Cephalus, Lupus, Sphyrenæ, Ammodytes, Hippurus, Afelli, Mustelæ, Aranei, Dracunculus, Scorpj, Lacertus peregrinus. Pag. 65.
- VI. Pisces longi, spinosi, quorù species ferè serpentina est: Vt Muræna, Conger, Serpens mar. Acus, Saurus, Guaicanus uel Reuersus piscis Indicus, Serpens marinus rubescens, Serpentes Oceani. Pag. 87.

Ordinum enumeratio.

- vii. Pisces spinosi plani: Vt, Rhombi, Cithari, Passeres, Buglossus, Solea oculata, Cynoglossus, Arnoglossus, Solea parua, Hippoglossus, Taxia. Pag. 94.
- viii. Lacerti ac similes pisces, & alij quidam maximi, non tamen Cete: ut post Lacertos, Colias, Scöber, Pelamys, Thynni, Orcynus, Amia, Pompilus, Gladius, Glauci, Anarrhichas. Pag. 105
- ix. Pisces Cartilaginei plani: Vt sunt, Rana piscatrix, Passinacæ, Torpedines, Raia diuersæ, Squatina. Pag. 117.
- x. Pisces cartilaginei lögi: Vt Galei uel Musteli, Canes seu Caniculæ, Centrines, Vulpes, Chararias, Maltha, Simia mar. Pag. 141.
- xi. Pisces orbiculati cartilaginei, cuius generis ueteres non meminerunt: Vt sunt, Orbis seu Physa è Nilo, (qui ad fluuiatiles pertinet:) & similes ei quidam marini in Oceano: & Orthoragoriscus. Pag. 154.
- xii. Ceti propriè dicti: Vt sunt, Delphinus, Phocæna, Phocæ, Brethmechinus Maris rubri, Balænæ, Orca, Phyceter, Viuella seu Serra, Scolopendra, Maculo: Monstra marina Leonis, Monachi, Episcopi, aut alia quadam peregrina specie: item Cete Oceani Septentrionalis diuersa: Equus fabulosus Neptuni. Postremò Testudines mar. Pag. 160.
- xiii. Mollia dicta: (quæ primo Exanguium loco esse uoluimus, nam antedicta omnia sanguine prædita sunt:) Vt sunt, Sepiæ, Loligines, Polypi, Nautilus, Lepores mar. Vrticæ mar. Pag. 187.
- xiiii. Crustata, seu Crusta tenui contexta: Vt sunt Cancer, Pagurus, Maia, Cancr diuersi, Cancellus. Item Locusta, Astaci, Leo: Et Squillarum genera. Pag. 199.
- xv. Testacea: Vt sunt Lepas seu Patella, Auris mar. Ostrea & Conchæ diuersæ, Tellinæ, Chamæ, Pectines, Pinna, Vngues. Item Cöchæ turbinatæ, ut Purpura, Murices, Buccina, Conchylisum, Turbines seu Strombi, Trochi, Nerites. Deinde Cochleæ diuersæ, Umbilici, Conchæ Venereæ. Et alia quædam quæ ad superiora referri non possunt: Vt Balani mar. Penicillus mar. Tubulus mar. Dcinde Echini & Stellæ. Postremò quæ propius ad Zoophytorum naturam accedunt: Vt Holothuria, Tethya, Pudenda mar. & Pulmones. Pag. 221.
- xvi. Insecta mar. Vt sunt, Hippocampus, Eruca, Pediculus, Pulex, Afilus, Hirudo mar. Vermes & Lumbrici quidam, Scolopendra. Pag. 267.
- xvii. Zoophyta mar. quæ sui generis operimento teguntur, (non corio duro & testaceo, de quibus diximus ultima parte Ordinis xv.) Vt sunt, Eschara Rondeletij, Epipetrum, Cucumis mar. Målum insanum, Vua, Manus, Penna. Pag. 271.

TOMI II, QUI EST DE ANIMALIBVS AQUATILIBUS Dulcium aquarum Ordines II.

ORDINIS I. QUI EST DE PISCIBVS FLUVIALIBUS, Partes sunt v. quibus continentur hæc.

1. Pisciculi fluuiatiles: Vt sunt Phoxini, Eperlanus fl. Centrines, Alburnus, Lampreda minima, Pœciliæ, Porcus Nili, Leucisci. Pag. 282.
2. Saxatiles, qui in saxosis fluuijs aut riujs degunt: Vt Cottus, Asper, Cobitides, Lati: Vt Cyprini & similes, Orfus Germanis dictus, Rutilus, Ballerus, Tina; omnes squamosi, præter Tinam. Pag. 290.
3. Pisces simpliciter: Vt, Perca fl. Capito seu Squalus & cognati, Nasus, Barbus, Mustelæ fluuiat. Asper Danubij, Trutta, Thymallus, Vmbra fl. Lucius, Lucioperca, Sphyræna fl. Ostracines, Glanis, Anguilla. Pag. 294.
4. Anadromi, qui è mari subeunt amnes: Vt, Thrissa, Capito quidam, Eperlanus, Lampetra maior & media, Salmo, Silurus, Acipenser seu Sturio, Antacæi, Atilus, Galeus Rhodius. Pag. 302.

ORDINIS II. PARTES SVNT V. QUIBVS TRACTANTVR HÆC.

1. Pisces lacustres, magnis lacubus (qui à fluuijs efficiuntur) proprii: Vt sunt, Albula, Trutta, Vmbra uel Vmbrae, Cyprinus clauatus, Albus uulgò Italis dictus Squalo cognatus, Chalcides, Liparis. Pag. 339.
  2. Crustacea dulcium aquarum, ex quibus duo tantum à nobis cognoscuntur, Astacus & Cancer fluuiatiles. Pag. 347.
  3. Testacea dulcium aquarum: Vt sunt Cochleæ & Conchæ quædam: quibus etiam Cochleas terrestres adiunximus. Pag. 348.
  4. Insecta dulcium aquarum: Vt, Vitulus aquaticus, Hirudo, Phryganium Bellonij, Libella fl. Tinea, Pygolampis, Cicada fl. Squilla fl. Pag. 350.
  5. Amphibia: & primum uiuipara quadrupeda: Vt Fiber, Lutra, Mus aquaticus, Hippopotamus. Deinde quadrupedes ouiparæ, ut Crocodili, Phatrages, Testudo lutaria, Ranæ aquatica, Lacertus aquaticus, postremò Serpentes aquat. Pag. 352.
- Ad libri finem sequuntur Paralipomena quædam: & Accessio de Germanicis quibusdam nominibus piscium.

Index.

bubulca	283	caramidia	214	chelidonius	11	concha longa	231, 241
bucina	245, 246	caramis	225	cheluda	51, 76	concha margaritifera	193
buccinum	246	caranidia	219, 347	chellares	71, 76	concha nigra	231, 237
buccinus	256	caranis	347	chelon	68, 71, 306	concha pictorum	238
bucephalus	291	carbonarius	65, 79	chelone	183	concha rhomboides	227
bufo	118, 112	carcharia	144	chelydrus	362	concha rugata	237
bufo aquatilis	362	carcinus parvus	206	cherfydrus	361	concha S. Iacobi	233
buglossus	98, 101	cardus mar.	257	chinades	229	concha striata	235, 236
bulbulus	294	carides	214, 219	chlorocarides	219	concha Venerca	243
	C.	carinus	307	chremes	81, 50	concha Venerca	253, 254, 255
Caab	165	caro marina	195	chrcmps	50	conclæ longæ	349
caballio mar.	267	carpa	294	chremys	50	conclæ rhomboides	255
cæcilia	192	carpa marina	23, 56	christopfarus	63	conclæ Scoticæ margaritifera	348
cæclata Squilla	214	carpanus	294	chromis	50, 52, 296	ra	348
calagnone	227	carpio	254, 298	chrysopterus	67	conchula lactea	248, 255
cala maria	186	carpio Benaci	343	chuchi (Arabicum)	165	conchula rugata	230, 238
calcinella	230	carpo	294	cibotides	1	conchula uaria	230, 232, 236
calculus uteri uel matricis	255	caffyas	111	cicada fl.	352	conchulæ	233
callaria	13, 56	caftor	352	cicada mar.	216, 220, 221	edchylum	231, 242, 246, 250
callarias	71, 80, 81, 83, 308	cataphractus	33	cichle	14	condylii operculum	247
callichthys	24, 38, 60, 61	catapoda	189	cinædus	30, 234 (aliâs Cynæ)	condylium	247
callionymus	24, 38, 80	carillo	73	dus	27	conger	82, 89, 372
caluaria marina	154	catus algarius	145	cirrhades	19	congrî	282
callus	262	caulus	145	cirrhîs	11, 19, 27	copanus	111
cammarus	216, 219, 347	caulus maris	141, 373	citharædus	97	copus	335
caña della	28	caulus maior	145	citharus	96, 97, 98, 104, 373	coracus	55
cancellus	206, 208, 209	cauda	265	citharus asper	101	coracinus	13, 35, 53, 54, 55, 56
cancellus	209, 220	candiuerbera	357, 358	ciula	63	coranus	1, 6, 291
caner	190, 200	cauedulus	304	citrus	291	corallina concha	233
caner brachyhelus	207	canorofas	89	clanius	319	corax	35, 55
caner fl.	347, 348	celerinus	3	claria	80	cordyla	110
caner flauus seu undulatus	206	centrinæ	146	claria fl.	307, 308	cordylus	357, 358, 361
caner Heracleoticus	201, 215	centrifcus	182, 284, 372	clarias	76	coriacea	185
caner latipes	205	cephalinus	71	clauellata	135	coriæ	35
caner marinus	201, 203, 373	cephalus	68, 69, 288	clupea	108, 321, 323, 372	corax	102
caner parvus	208, 210	cephalus fl.	303	cobiuides	1	cornuta	181
caner uarius sine marmoratus	206	cephalurus	118	cobites	292	coruulus	55, 57
canerarium genus	200	cereda	19	cobitis	2, 292	coruus	35, 305
cancri hirsuu	207	ceris	11	cobitis barbarula	285	coruus marinus	56
canes	142	cernua fl.	50	coccyx	31	corycus	235
canicula	144, 145, 371	cernua	288	coccyx maior	32	coryphæna	116
canicula marina	141	ceruus	65	coclano (Græcè uulgo)	70	coryphia	245
canicula saxatilis	146	cestra	73	cochlea	24, 2251	corythia	243, 245
canis	113	cestreus	68, 70	cochilea cælaia	251, 252	cotinus	1, 6, 8, 182, 290
canis carcharias	118, 151	cetus	110, 366	cochilea cylindroides	252	crange	217
canis fl.	351, 353	cetus barbarus	180	cochlea depressa	252	crango	214, 215
canis fuscus	144	cetus capillatus uel crinitus	180	cochlea echinophora	252	cremys	50
canis galeus	144	cetus dentatus	178	cochlea marina	373	crocalium	234
canis glaucus	149	cetus hirsutus	368	cochlea nuda maior	350	crocodilus	356
canis lingua	102	cetus ingens	176	cochlea rugosa	253	crocodilus terrestris	356, 358
canis marinus	144, 164, 373	cetus iubatus	181	cochlea terrestris	349	crustata	199
canis parus	144	cete	160, 172	cochlea umbilicata	253	ctena	233
canis pinguis	148, 336	ceti	369	cochleæ parue	348	ctena	228
canis Ponticus	352	cetorum dux	82	cochleæ parue	9	cuculus	31
canistrum	32	cetula marina	243	cochleæ parue	242	cucumis marinus	272
cantharis	44, 352	chabouis	7	cæli spectator	38	euniculus	226, 227
cantharus	43, 55	chalchides	4, 346, 373	cæli speculator	38	cunnus mar.	266
capr	57, 58, 287	chama aspera	34	colias	106, 107	curides	219
caper piscis	151	chama laeuis	231	colios	107	curfores	206
capitatus	70, 291	chama marina	229	colizana	195	cyaneî	60
capicillus	291	chama laeuis	231	collanus	335	cybeas	109
capito	76, 69, 289, 291, 303, 304, 323	chama marina	231	columba mar.	120	cyngedus	27
capito Aufonij	182	chama nigra	231	columbus	120, 155	cynoglossus	102
capitoleus	166, 169, 170	chama Peloris	230	colybdæna	195, 214, 264	cyprianus	294
capitofus piscis	77	chame	229	colycaena	195, 196, 264	cyprinus	282, 294, 295
capreolæ	219	chame Glycymeris	231	colycia	243, 245	cyprinus asper	298
capreolus	115	champsæ	356	colymbæna	264	cyprinus clauatus	345
caprifcus	57, 287	chamula	230	concha	221	cyprinus latus	282, 296
capros	58	channa	27	concha Aegyptia	239	cyprinus monstrosus	295
carabos (Græcè uulgo)	212	charax	282, 296, 297	concha corallina	233	cytheriaca	254
carabus	203	chane	28	concha crassa testæ	236	cytus	63
carakidia	55	channo (Græcè uulgo) pag.	28	concha eclinata	235		
		channus	27	concha fasciata	237	D.	
		chelidon	36	concha galas	237	Dacolithos	351
		chelidonias	36, 109	concha imbricata	234	dacolithus	293
				concha læuigatoria	254	dactylus	247, 258
						damon	

Index.

daemon mar.	175	efox	315, 328	gillaros	70	hædus	219
claina	54	eunuchi	30	gladius	113, 151	holothuria	262, 271
dama	54, 115	euopus	25	glanicus	319	holothurium	194, 265
daetylus	231, 241	exocætus	8, 10, 28, 286	glanis	309, 329, 318, 319	holosteus	33, 92
dardus	289	exocætus mar.	75	glans	255	homicida Raia	130
delcanus	52	exos	334	glaucidium	114, 115	horcynus	111
delphax	163			glaucifus	114	huperus homicida	365
delphinus	161, 162, 163, 372	F.		glaucus	15, 53, 114, 115, 149	hufo	310, 334
dens Lamia	153	Faba mar.	251, 252	glaucus sinuosus	115	hyæna	146, 179
dentale	48, 256, 270	faber	4, 63	glinos	11	hycca	26, 46
denex	47, 48, 296	fario	312, 328	gliffa	111	hydra monstrosa	362
dentices	46	falsa uela Romæ	132	glorinus Mafsilæ	120	hydrus	91, 361
de ponente monasterio	74	falx	104	glossopetra	153	hyrcha	169
diabolus mar.	118	fichus barb.	165	glycymeris	231	hyftrix	156
digiuis	231	fiber	252	gnotidia	55		
dobula	304	fidicula	97	goberge Afellus	78	I.	
donax	231, 241	flamma maris	195	gobio	1, 6	Iallus	234
draæna	84	flafcoparus (Græcè uulgó)	130	gobio fl. Anfonij	285	iberus pifcis	108
draco	84, 267	flafada Mafsilæ	170	gobio niger	7	ibis	11
draco marinus	86, 91	fiator	100	gobius	6	icfar	3
dracunculus	84, 267, 268	flefus	88	gobius albus	8	ichthyocentaurus	175
dromas	328	fleteletus	328	gobius capitatus	282	ichthyocola	79, 332, 335
dromias	328	flutæ	238	gobius caulines	7	iecorinus	51
dulcinus	257	forina Germanorum	287	gobius fl.	309, 290, 291	iecur marinum	51
dux ceti	81	fosiles	287	gobius faxatilis	7	icinus	69
dya	46	fosiles pifces	287	gobius marinus	7	iglecqua (Græcè uulgó)	26
		frictura	106	gofidaria (Græcè uulgó)	61	ilæca (Græcè uulgó)	26
E.		fuca	29	gongrus	89	iudæus pifcis	74, 151, 258
Eceola	234	fullo	300	gopus	191	iulia	25
echeneis	243, 253, 325	fundulus a.	293	gouius	6	iulis	25
echeneis fl.	293	fundulus faxatilis	293	graculus	55, 107	K.	
echinata	205	fungus marinus	194, 263	graculus	203	Kochi (Arabice)	165
echini	221	fuftuarius pifcis	76	granæolæ	203	koky (Arabice)	165
echinometra	258			grillus	81, 82, 89	L.	
echinus	256, 257	G.		gryllus fl.	352	Labeo	71, 69, 306
edone	11	Gádos	76	guaiacanus	93	lábraca	73
eglefin	77	gaidaros	76	gurnardus	31	labrus	71
egrefin	77	gaideropoda	226	gufterus Germanor.	282, 300	laccia (Romæ uulgó)	372
elacaten	111	gaideroparo	81	gyrinus	118, 361	laccra	356
elædona	191	gaideropæ	226			laccra paluftris uel lutaria	
elencbus	234	galades	229, 237	H.			
elephantus	11, 210	galarias	76, 79, 83	Habramis	321	lacerus	92, 105, 106, 309
elephas	179	galarias marinus	309	halec	4, 65	lacerus aquatilis	361
elepox	30	galaxia	309	halecula	2, 65	lacerus Indicus	370
ellopis	24	galaxias	76, 79, 143	halecularius pifcis	65	lacerus maris rubri	87
empetrus	10	galbio	31	halofurion	264	lacerus peregrinus	87, 92
enchlorus	219	galea	82	halidona (Græcè uulgó)	191		
enchraficholus	1, 2	galecotes	113, 151	harengus	4	lachfus	328
engraulis	1	galconymus	80, 142, 325	hafela Germanorum	290	læuiria	129
enhydriſ	361	galeridas	76	hedone	83	lagena pifcis	155
ennecephthalmus	286	galerita	9	helcus	165	lambena	30
ennecephthalmus anguilla	326	galeus	141	heledona	191	lamia	151
		galeus acanthias	142, 146	hemeroætus	38	lampina	30
enthalius	256	galeus canis	144, 371	heminerus	55	lampreda	270, 282, 285, 324
epelanus	6, 284, 323	galeus centrinus	58, 59, 146	hepar	52	lampreda media	326
eperranus	294, 323	galeus glaucus	149	hepatus	21, 51, 61, 77, 296	lampetra	81, 269, 324
epipetrum	272	galeus læuis	120, 149	hepsetus	2	lampetra parna	92
equerucus	267	galeus Rhodius	335, 336	heracleoticus cancer	201	lamprias	325
eques	207	galeus stellaris uel aſterias	143, 145	hefychus	315	lampyrus	325
equiculus mar.	267	galeus stellarus	146	hiatula	27, 229	lanifica Raia	137
equites	206	galaxias	325	hiérax	34	lapillus pro Margarita	234
equonilus	355	gallarias	76, 79, 81	higoana	370	lailus	54
equus fl.	354	gallina mar.	16	hilla	372	latus	53, 54, 332
equus marinus	368	gallulus	232	hinnulus	145	lauaretus	340
equus Nepuni	182	gallus	64	hippidium	267	laurus F.	340
eremita	210	gallus marinus	32, 156, 195	hippocampus	267	lebias	52
erichius	256	gammarus	210, 216	hippogloſus	193	lebianus	52
erinaceus	256	gammarides	283, 305	hippopotamus	179, 354, 368	lelepris	16, 30
etycina concha	254	gardus	347	hippus	267	leo	210, 213
eruca mar.	221, 268	garus	66	hippurus	75, 116	leoninum monſtrum	173
erucula	351	gemma maris	76	hircus	8, 82, 288	leopardus	78
erythinus	46	genitale mar.	265	hirci	65	lepas	223
erythrea concha	254	gerres	66	hirci oculus	223	lepidotus	294
erythrinus	46, 296, 373	gerynus	361	hirundo	34, 35, 36, 37, 72, 109	lepras	16, 17
erythrophthalmus	282	gibba Squilla	214	hirundo marina	269, 325	leptochelus Cancer	207, 208
efchara	271					lepuſculus	30
efcharus	102, 271					lepus marinus	9, 32, 196

Index.

157.193.194.	margarita	234	mugil	68.305.372	neptuni equus	182
Iethrinus (Græcè uulgo)	margaritifera Concha	251	mugil uel mugilis	68. alatus	nerites	249
leuciscus 68.282.288.289.290	margaritum	234	72. fluuiatilis	288.290.	nerophilidion	92
303. maior	margotir (Græcè uulgo)	123	niger 72. striatus	71	niger oculus Monspelij, Me	
leucomenides	marides	66	mullaster	39	lanurus	45
leucorini (Græcè uulgo)	marina auris	224	mullus 38.282. asper	40.	nobiles pisces	307
leucus . 24	marina cauda	265	fluuiatilis 307. imber		noctua marina	159
leuiathan	marinus serpens	362	bis 39. lutarius	39	notidanus F.	146
libella	maris sus	164	multipes	189.352	nouacula	62. 97. 104
lilinga (Græcè uulgo)	marlangus	77	muræna	87.325	O.	
lima	marmotus	104	murex 242.243. 246. co		Oculata	45.124.286
limaria	marfio	291	racoides 245. lacteus	245	ocularella	124
limax	martius panis	16	marmoreus 244. trian		octapodium (Græcis uulgo)	
limnoftrea	mafculi Echini	258	gularis	244	189	
limofa	mafiones	71	murilegulus	304	oculus hirci	223
lingula	mafopogon F.	365	muris cauda Germanis uul		æftrus	268.269
lingulaca	mater perlarum	238	gò	372	ololygon	350
liobatus	mater unionum	233	muruca	372	omidium	184
liparis	matriculæ	195	murus	88	omys	184
liparis lacuftris	matriculi	254	mus piscis	57	oniscus	71. 76. 79
liparides	macrorhynchoteros uermis		mus aquatilis quadrupes uir		onos	189
lifsa (in Creta uulgo)	maxinus	79	uiparus 354. ouiparus,		onyx	241. 247
lifses in America	melanderinus	16.45	feu Testudo lutaria	358.	ophidion	82.89
lochta (Gallis uulgo)	melandryns	109. 110. 111	mus aquatilis mar.	184.	oplidium	11
locufta mar.	melanthynus	110. 111	Testudo mar.	182	ophthalmias	45
logigines	melanurus 45. 71. 124. 288.		mus mergus	354	orata	41
Ioligo magna 187. minor	296. rotundior	46	muſca .	226.227	orbes	154
187.189	melanurifpecies	45	muſco	309	orbiculati pisces	154
Iolius Gazæ	meleta Mafsilix	2	muſculus 26. 82. 92. 167. 226		orbis piscis 120. 149. 157. 371.	
lopas	melicarides Squillæ	219	227. 307. 349		Aegyptius 154. Eclina	
lucerna	membras Apua	2.3.5	muſculus maior	227	tus ſiue Muricatus 156. gib	
lucerna fl.	mentula alata 265. 273.		muſculus ſtriatuſ	227	bofus 158. marinus 193.	
lucerna faxatilis	rina	264. 265	muſtaca	307	oblongus 158. ſcutatus 156	
lucio perca F.	mercurij teſtudo		muſtela 52. 282. 324. 372. flu		orca	159. 163. 166. 168
lucius	merlanus	77	uiatilis 80. 194. 293. 307.		orchis	154
lucius marinus	merlengus	77	310. foſſilis aut uaria 286.		orcyn	111
lumbrius 270 longus 270	merlinus	30	marina 287. quarta 82.		orcynus	109. 110. 111
lumbrius	merlucius 14. 74. 76. 365		tertia 82. uulgaris 81		orſus (Germanis uulgo)	298
lumbrius	merula	13. 14. 156	muſtelaris Afellus	79	orphanus	283
lumbrius	merula fl.	300	muſteli	141	orphanus	50. 51. 64. 296
lumbrius	merulus	14	muſteligena piſcis	142	orphanus	300
lumbrius	meryx	12	muſtelus centurines 58.		orphanus	158
lumbrius	microrhynchoteros uermis		us	144	Species eius	159
lumbrius	269		myax	227	ofmylidium	191
lumbrius	midia	226	mydia	226. 227	ofmylium	191
lumbrius	miles	114	myes	227	ofmylus	191
lumbrius	miluago	34. 36	myia	226. 227	ofſolis	121
lumbrius	miluus piſcis	31. 72	myllus	54. 55	oftracion	33. 318
lumbrius	minutus piſciculi	1	mylloſcopion uel Mylloſcopi		oftracion	247
lumbrius	minutula	351	on (Græcè uulgo) 52. 54.		oftracion	247
lumbrius	mogni (Græcè uulgo)	198	myrinus	88	oftracion 221. 225. 264. pelagia	
lumbrius	mola	159	myron	88	uel marina 225. faxatile pa.	
lumbrius	molitoris pollex	291	myrus	87. 88. 93	oftridia	225
lumbrius	molua 78. maior	78.	myſca uel Myſcus	226	otaria	254
lumbrius	minor	78.	myſticeus	167	otia	254. 264
lumbrius	monachus piſcis	174. 304	myſtoceros F.	317	ouis mar.	54. 77
lumbrius	monedula	107	myſtus	307	ouum polypi	192
lumbrius	monoceros cetus	181	mythus	307	oxyrhynchus 65. 74. 130. 293	
lumbrius	monolitra teſtacea	223	mytilus	228	306. 315. 317. 332	
lumbrius	monſtra mar.	174. 175. 180.	mytulus	227	ozæna	191
lumbrius	monſtrum leoninum	173	myxinus	68. 70. 156	ozolis	191
lumbrius	mordens lapidè (Germanis		myxo uel Myxon 68. 309. 71		P.	
lumbrius	uulgo)	293	Narica	2	Pachyrhynchus	306
lumbrius	mormur	49	narcoter	123	pagrus	46. 296. 373
lumbrius	mormylus	49	naſo	306	pagur	46
lumbrius	morona	332	naſuſ	306	pagurus 200. 202. 203. flu	
lumbrius	mormyr	49	naſuus	306	uiatilis	348
lumbrius	mormyrus	49	naſutus	306	pallax	110
lumbrius	mors	165. 178. 179	natex	249	pallacis	110
lumbrius	morfus	368	natrix 361. 362. torquata	362	palmita	109
lumbrius	moſchites	191	nauplius	192	palumbus	149
lumbrius	muco	156	nauta	192	pan	175
lumbrius	mucoſa	132	nautilus uel Nauticus	191.	panthera fl.	315
lumbrius			nebrias Galeus	145	papilio	38
lumbrius					papilla pilofa	208
lumbrius					pardalis	

Index.

pardalis	144. 145	pilens mar. uel carnosus	198	pungitius	284. 372	faperda	55
paucalcs pisces	340	pinna 239. 240.	fluuiatilil	purpura 242. 243. 246. 256.	243	fapidia	187
passer	94. 96. 98. 99. 282	pinna magna	239	pentadactylus	243	farachus	346
passerum species	372	pinna uenator	208	pygolampis aquatica	352	farda	112
pastinaca	120. 143. 149. 372	piniceps	75	pyrus uel Pyrusia, Pyrnataue	312	fardella	4
pastinaca maior	121	pinnopllylax	208			fardica falsamenta	112
patella	223. fera 223. 264	pinnoteris	208			fardina	3. 4. 112. 231. 373
maior	223	pinnoher	208			fardinus	5
pauo 17. 22. 62. pauones ma-		piperrata concha	230			fargi capur	44
rini	10	piren	264			farginus	44. 68
pauperculi (Venetijs uulgo)		piscator paruus Gall.	120			fargo	68
238		piscis fossiles	287			fargon	68. 288
pauus	22	pisciculi minuii	1			fargus	42. 44. 68. 288. 296
pecte 63. 97. 99. 104. 232. 233		piscirana	358			fario	312. 328
pectunculus	228. 232. 233	piscis	73			fasan Græcorum qui Turcis	
pecus uel Ouis Afelli species		piscis marinus	43			feruunt	294
77		piscis regius	54			faryus marinus	175
pedes asini	226	piscis S. Petri	64			fauris	87. 91. 106
pediculi 352. aquatici 351. ma-		piscis uolans	40			faurus	87. 91. 105
rinus	221. 268	pistris	171			faxatilis priuatim dictus	293
pelagiæ	242	pistrix	160. 171			faxaulis	102
Pelamys 108. 110. magna 48.		plagitia	99			faxaulus	102
farda	112	plani pisces	60			scanfor	116
peloris chama	230	planimalia	271			scarda	296
pelorides	230. 238	plantanimes	271			scardua Itatorum	296
pelorina	230	platax	55			scardula Itatorum	296
pelta	55	platanus	300			scarus 12. 22. 296. uarius 13. 16	
penicillus marinus	256	plateffa	99			scatarus (Græcis uulgo)	44
penna mar.	199. 265. 273	platistacus	55			scauros	259
penadactylus turbo	249	platognia (Græcè uulgo)	300			scapanus	16
Pephycharismena (Græcè uul-		platypus Cancer	205			scapinus	16
go)	30	plestyra (Græcè uulgo)	282.			schillus Germanorum	317
peracas	68	300				sciadeus	54
perca 28. 282. fluuiatilil 302.		plica Germanorum	282			sciathis	54
maculosa 303. marina. 28.		plocenus Germanorum	297			sciæna uel sciænis	54
minor 50. fufci coloris		plota Itatorum	300			scincus	356. 357. 361
303. rorunda 57. 287.		podex asini	196			scinis	54
283. 303		poecilias 11. 282. 286. minor	293			scinis (Græcis uulgo)	54
Percides	28. 303	293				sciphydria	228
Percidia	303	pollicipedes Gallorū	197. 255			scirrhis	19
perdix maris	39. 101	polyonymus	14			scaliptera (Græcè uulgo)	271
pergolici	372	polypouum	192			scolopax f.	11. 171
perleus	302	polypodine	191			scolopendra 26. cetacea 172.	
perlecinus	302	polypus	189. 190. 191			marina	180. 269. 270.
peragilda (Græcè uulgo)	223	populus	113. 192			scomber uel Scombrus	107.
perci piscis	51	porcella	232. 251. 253. 254			372. minor 107. spurius 106	
peropfarus	64. 51	porcellio	58. 287			scordyla uel scordyle	110. 358
phagorius	46	porculus 94. fluuiatilil 59				scordylus	358
phagrus	46	porcus 57. 89. 158. 159. 374				scorpana	84. 86
phalana	166	marinus 63. 146. 16. 335.				scorpidi (Græcè uulgo)	85
phatages	358	Nili	282. 287. 372			scorpidius	84
phlegmaticum animal	194	potamaria	265. 266			scorpij	31
phoca	144. 164. 165. 179.	prasinus Germanorum	296			scorpiina (Græcè uulgo)	85
366. 373		preicans Deum Monsp.	220			scorpioides	9
Phocæna	151. 163. 372	premadès	112			scorpius	84
phocida (Græcè uulgo)	30	premnades	112			scorpius uel scorpia piscis 38.	
pholades conchæ 228. 255. 232		prenades	112			84. 372. 374	
pholis	11. 193	presbyter Genuæ	38			scorpius minor	86
phoxinus 373. lguis 282. 283.		prestis	153. 170			scouranca (Græcè uulgo) uel	
374. squamosus 282. 283.		primadæ	112			scouranici	289
squamosus maior	284	pristes	171			scrophulæ aquaticæ	325
phragolinus	48	pristis	168. 170			scuro Danubij	332. 335
phrisa	323	prunarius piscis	65			scuifer	156
phryganium	271. 351	psammodytes	38			scyliion	144. 145
phuca	29	pserra	94. 98. 101			scyllarus	209. 210. 220
phycea	30	psittacus	17. 22. 23			sector Pristes	171
phycidion	29	psoli (Græcè uulgo)	265			sepia	186. 373
phycis 29. 56. 77. 80. 81. 300		psorus	16. 45			sepia os	373
uera	29	plygrus	45			sepiaria	187
phycos	30	puisana marina	14			sepiarum oua	187
phyfa	154	puddenū mar. 264. 266. 272				sepidium	186. 187
phyfalus	170. 171. 268	pulcher	38			sepiola	186. 187
phyfema	234	pulex mar.	221. 263			sepium	186
phyfeter 166. 169. 170. 171.		pulmo mar. 61. 194. 198. 265.				serpens cupparia	183
268. 367		266. 271				serpens Indicus	166
pigus	345	pulpus	189			serpens marinus.	89. 92. 93

Index.

πρώς	231	μέλαιδ' ρυς	109.110	ὄσρειον	224	σεργίνος	44. 68
πύνια	233	μελαίνερος	45	ὄσρεός	210	σεργός oxytonū, uel pa-	
πυβείας	109	μελικερίδες	219	ὄρανοσκοπός	38	roxytonum σέργος	
πυκαπτήσες	148	μιλοπόπιον	54	ὄς Αφροδίτης	254	44.69	
πυρόγλωσσος	102	μύρμηξ	12	ὄφεις θαλάσσιος	89	σερδ'ικά τιμάχη	112
κυπριανός	294	μυρτίδιον	195			σερδ'ωίν	112
κυπρίν	294	μικρορυγχόπτερος (έλιμνος)		P.		σερδ'ίνος	4
κύττ	291	269		Ράγρος	203	σαυρίς	87. 91
κύων	144	μολουρίς	361	πάλλακίς	110	σαύρος	14.87.91.105
κύων γαλέος 151. κέρχαει-		μορμύλος	49	πάλλαξ	110	σείπτερος	51
ας 151. πύων 148. ποτά		μορμύρος	49	παχυνώπης	305	σελάχη	87. 117
μιος	353	μύες	226	πειρώ	264	σίμελος	350
κωβίος 6. κωλίνης 7. λευ-		μύλοι	55	πειράεις Κίφαλος	68	στερβίνος	61
κός 8. μέλας 7		μύραινα	87	πέρκη	28.302	σέσλος	350
κώδος ή κώδων 6. 291		μύρμιος	88	πέρκεις	28	σιπία	186
κωρίδες	214	μύρος	87. 88	πέρκεις ποτμία	302	σιπίαλιον	186
		μύξινος	71	πίλιτι	55	σίπτιον	186
Λ.		μύξινος	71	πι λαμύς	108	σιαλίς	8
λάβραξ	72. 315	μύξιν	71	πίννα	239	σίλουρος	331
λαγυός θαλάσσιος	193	μύξιν	325	πίννη	239	σίμος	306
λάμια	151	μύραινα ποτμία	49	πιννοτήρης	208	σινόδων	47
λάμνη	151	μύρμας	88	πιννοφύλαξ	208	σικαίς	12
λατίλος	54	μύρμηξ	57. 182. 184. 358	πίων κύων	336	σικάρος	12
λάτ	54	μύς	228	πλάταξ	55	σικάρος αιώλος	13
λεβιανός	52	μύτλος		πλάτεια κερίς	215	σικασόδης	54
λεβίας	51		N.	πλάτεια κερίς	55	σικαίς	54
λείμα	349	Νάρκη	113	πλάττω	266	σικαίνα	54
λεόβατος	129. 141	ναυτικός	192	πλάττω	88	σικαίνας	54
λελεπρίς	16.30	ναυτίλος	192	πλώπης	69	σικινίς	54
λεπτός 213. άγρία 213		νεβρίας γαλέος	145	πνδύμων	266	σικιφίας	113
λεπισιωτός	294	νελοκεροδ' αίλος	356	πολυπόδ' α	189	σικιφύδ' αία	218
λεπίνας	30	νεκρίτης	249	πολυώνυμος	14	σικωλός	107
λεπτός	52	νήπιος	250	πομπίλος	113	σικωλόπαξ f.	11
λδυσίον	68	νήσις	68	πόριος	374	σικωλόπρηδ' α	172
λεύθος	24	νυκτερίς	38	πορφύρα	242	σικωλόπρηδ' α θαλάσσιος	
λέων	214	νωπιδανός	158	πορφύριον	242	270	
λιμόσρεα	225			πορφυροίος	189	σικώμβρος	107
λιπαρίς	5.346		Ξ.	πορφυροίος	112	σικώπτερος	116
λίτ' αξ	350	Ξυφίας	113	πορφυροίος	112	σικωρό' υλα	110
λοφία	146	ξυφύδ' αία	228	πορφυροίος	112	σικωρπίς	84
λύκος	315		O.	πορφυροίος	171	σικωρπίος	84
λύγα	32	ὄδιγός	26	πορφυροίος	171	σικυλιον	144. 145
λυροσδός	31	ὄζκινα	191	πορφυροίος	171	σικύλαρος	110
		ὄζκλις	191	πορφυροίος	77	σικυλό' αρος	144
		ὄλοθάρα	262	πορφυροίος	240	σικύμων	144. 145
M.		ὄλογών	350	πορφυροίος	312	σικώλκεις ποτμίαι	325
μάκαι	203	ὄμύδιον	184	πορφυροίος	328	σικαίς	65
μακινίς	64	ὄνις σικάρος	12	πορφυροίος	189	σικύρανα	87
μακρά κήχαι	241	ὄνις	76. 79	πορφυροίος	189	σικύρανα	88
μακροκόγχυλος	241	ὄνυξ	247	πορφυροίος	189	σικύρανα	42
μακρορυγχόπτερος (έλιμνος)		ὄρυξ	111	πορφυροίος	189	σικυλιον	39
269		ὄρυξ	111	πορφυροίος	189	σικυλιον	242
μαλακωσρακία	199	ὄρυξ	111	πορφυροίος	189	σικυλιον	98
μάλθη	153	ὄρυξ	111	πορφυροίος	189	σικυλιον	59. 62
μάκτις	220	ὄρυξ	111	πορφυροίος	189	σικυλιον	69
μάξινος	76. 79	ὄρυξ	111	πορφυροίος	189	σικυλιον	75. 74
μαργαριτάρη	234	ὄρυξ	111	πορφυροίος	189	σικυλιον	47
μαργαρίτης	234	ὄρυξ	111	πορφυροίος	189	σικυλιον	48
μαργαρίτης λίθος	234	ὄρυξ	111	πορφυροίος	189	σικυλιον	47
μαργαριον	234	ὄρυξ	111	πορφυροίος	189	σικυλιον	47
μαργαρος	234	ὄρυξ	111	πορφυροίος	189	σικυλιον	47
μέων ή μάσων κείς		ὄρυξ	111	πορφυροίος	189	σικυλιον	47
215		ὄρυξ	111	πορφυροίος	189	σικυλιον	47
μελανδ' είνος	45	ὄρυξ	111	πορφυροίος	189	σικυλιον	47

Index.

coruolo	57	girella uel girello	26	lontra	354	nasello	76
criues	312	giro	66	lopida	109.115	nasura	239
crocodilo	356	girolo	66	lopola	293	nembrella	54
el cucchio	31	go	6.8.291	louuazzo	73	nibio	72
cuco	96	gobi	8	lucerna	31.34.36.40. de per	nonnadi	1
cucunari	2	goi	8	tre	38	nonnata	1
cucunuri	2	gongole	233	luifolo	23		
cufuruma	183	gotorofa	10	lumaca	350	Ochia	45
		goufangle	293	lumacho	350	ochiada	45
D.		gozonello	226.227	lumacha	350	ochiado	45
Daphano	44	grancella	201	lumbardo	210	ochiata	45.124
delphino	163	granceola	205	lumbrina	54	ochiatella	45.124
dentale	48	granceolo	201	lupasso	73	ochiatella	124
dente	45.48	granceito	206	luzzo	316	ocradiga	289
dephano	44	granchio	348			oculatella	124
diauolo marino	92.118	granci porri uel porroni pa.		M.		ognella	243
domifella	26	203		Macarello	108	oia	243
donfella	26	grancio	348	macineue	348	oia	45
donzella	26	grancio	348	magnaia	351	okada	45
doracana	86	grancitella	205	mola	159	oladiga	289
donolo	241	granco	200	maieron	291	ombrina	54
dracone marino	267	granzo	201.348	malcarmaio	33	orada	289
dragoneuo	267	griczo	32	marafandola	361	oradiga	289
drongo	89	grillo	83	marasio de aqua	362	orata	45
		grifella	293	marilia	45	orbifola	286
E.		grongo	89	marlucz	374	orbolo	286
Esbreun	283	guarracino	57	marmur	49	orlicua	215
		guata	145	marfio	1.291	oreol	108
F.		guato muscarolo	145	marfón	291	orga	32
Faber	64	guigion	8	marfello	74.151	organo	31.32
Faloppa	267	guo	8	marino pescatore	118	ostrea	225
fegaro	53	guiturofola	10	marzapan	16	ostreghe	225
ferrafa	120			massacara	215		
ferrassa	120	I.		mafcorolo	191.193	P.	
ferraza uel ferrazza	120	Imbrice	241	maxo	71	Paganello	6.7.291
		imperator	114	mazaneta	201.206	pagello	47
fetola	59.61	incino	257	mazone	71	pagro	46.47
fiatola	30.80.81	intrafine	84	mazzacara	215.217	palombo pesce	120.143.
fico pesce	30.80.81	ionctio	283.291	menola	65	144.149	
fietola	29.30.52.61.81	iouian	291	merlo	14.30	palamida	109.110
figo	29.30.52.61.81	iozzo	291	merlucio	21	pantalena	223
folca	208			merluzo	76	papagallo	15.17.22
folia	208	K.		merula	14	pardello	283
folio	98	Kabacello	305	mesanca	81	pardilla	283
folpe	11			mesfara	215	parnochia	217
folpo	189	L.		mesfara	215	passaro	99
fondola	294	Laccia	315.323	mesfore	9.11.291	paella	223
fongolo marino	294	lacerio	108	mesforo	38	peften	97
foragua	293	lacetius	108	miesfine	70	peftenorzo	97.104.105
forcha	33	lachia	323	miluo	72	pedozo marino	268
forcharo	33	ladano	335	minchia di re	26	perceco	302
pefce de fortella	9	lagiono	30.291	misor	291	perchia	28
foterissa	124	laboro	46	missore	38	percia	30
fouergia	124	lambena	30	missori	8.11	perla	234
fragolino	46	lamia	218.132.151	mollecca	248	perna	234.239.240
freguen	283	lamiola	144.153	molle pesce	77	pernocia	217
fregueroul	283	lampeca	61	mollo	76.365	perofa	135.136
funicotremula	126	lampreda	326	morella	283.293	perfega	302
		lampugo	109	morello	283.285	perfico	302
G.		lana pinnula	239	mormillo	49	pescadore pesce	118
Caballo	267	lanchrina	212	mormiro	49	pesce Capone	31
galana	183	lasca	288	mormo	49	pesce Columbo	149
galea	81.83	lascha	288	mormoro	49	pesce Palombo	149
galea pesce	83	latharina	3	morona	88.330	pesce de peire	9
gallana	183	lauarolus	3	moro pesce	81	pesce san piero	64
gallina	35	leccia uel lechia uel leccia pa.		moscardino	191.193	pesci noui	1
gambarella	219	lenguaia	101	motfargo	126	petalide	223
gambarello	215	lepo	30.81	mourone	88	perofa	135
gambaro	210.221.348.	lepre	30.81	mucofa	132	pequine pisce	63
di mare	217	leiregano	70	muguatino	191	peueraza cappa	230
gambaro2ola	220	limaca	350	murena	88	peuerazo	238
gambarnfola	219	limaga	350	murmuro	49	peuerono	230
gammarella	348	linguata	257	musfner	306	pholado	228
gammario	210.220.348	lochua	101	musfola	227	phragolino	47.49
gammariuli	219	locusta	293	musfella	81	phrangolino	46
gammariulfj	217	lodra	212	muzaro	191	phycis	18
gatta	145	lodria	354	naridoia	450	plyco	29.77
gauetius	304					picquo	345
gerruli	66						pic
giacua	305						
gliuoro	130						

Index.

<p>pic 345 pichio 345 pigo 345 pinna lana 239 pione 343 pioia 300 piscatore pesce uel piscatrix 118 pittara 30 piuerono 238 plane 99 polauda 109 polpo 189 porcellete 332 porcellana 242, 243, 254, 255 porco 58 porco marino 145 porella 103 porga 17 porpo 189 porroni 203 poia marina 198, 199, 205 prete 38 prete 38 prufa 269</p> <p style="text-align: center;">Q.</p> <p>Quennaro 2, 3</p> <p style="text-align: center;">R.</p> <p>Raggia 128 ragno pesce 73, 84 ragno pagano pesce 84 raia 134 raina 294, de mer 23 rana 359 rana piscatrix 118 rafa 130 rafon 63 rate penade 122 pesce Ratto 121, 122 reina 294 rhombus 94 riccio marino 257 riczo 32 rizzo de mare 257 rombo 96 rometa 135 romia 233 roncera 243 rondela 36 rondine 36, 72 rondola 36, 72 rosfo 118, 122 rosiei 1 rotoneto 66, 67 romulo 64 rubellio 47 ruffata 296 rybon 46</p> <p style="text-align: center;">S.</p> <p>Saccheto 28, 43 sacheto 21, 28, 52 salamandra 361 salamandrino 312 salena 346 samarino 312 salpa 68 salpono 68 sanguiola 351 sangumerol 283 sanguiuca 351 sarba 68 sarda 2, 4 sardauella 346 sardella 2, 4, 346 sardena 346</p>	<p>ardina 4 ardono 2 fargo 44, 45 fargono 44 fargo imperiale 44 farofano 46 faucij 306 scarda 296 scardola 296 scarmo 76 scazion 291 scazon uel scazione 143, 291 scazor 291 scepta 186 schiaua Menola 65 schille 214, 219 sciuolo 69 schiaua Menola 65 scombro 108 scorfano 86 seorpena 86 scorzone 145 seboio 69 seccia 186 sepio 186 seppa 186 serpe marina 91 serpente marino 92 pesce Serra 171 serran 28 sfoglia 101 stolia 101 sfolia 98, 101 sfolio 98 sfunge 264 sgompha diggio 109 sgramfo 123 stula 64 smaride 66 sfoglia 95 sonniolo 208 sopi 186 sopracielo 28 force 82 forgo morgange 354 sor 130 sou 106 spada 114 sparlo 42 sparo 42 sparnochia 217 sparo 42 sparro 42 specchio 205 speruoriza 217 spetto 74 sphonga 264 sphunge 264 spicola 73 spigaro 66 spigola 73 spolena 241 spongiola 264 squadra 141 squadro 304 squadro di mare 141 squaglio 304 squaiam 141 squaio 304 squaiola 293 squalo 304 squalo 69, 304 squaqua 141 squatua 141 lo pesce squatro 141</p>	<p>214, 219 squilla 115, 259 stella 283 sterniculo 283 stornazzo 293 stracciafacco 131, 132 stramazzo 284 strazarigla 290 streia 305 stretta 290 stria 290 strigio 290 strilato 309 strinco 309 strintz uel strinzo 332 sturion 87, 105, 106 suaro 96 suazo 290 sueta 106 surelle 106 un Suro 106 suuaro</p> <p style="text-align: center;">T.</p> <p>Tanada 44 tanna 44 tarantella 111 tarantola pesce 87, 105 tarantula 361 tartuca 183 tarugella 183 tellina 229 tellina regia 229 temalo 313 temelo 313 temero 313 temolo 313 tenca 301 tenca mar 14, 81 tephanus 44 testudine 183 testugine 183 testuma 183 tinca mar. 14 ton 109, 110 tonnine 110 tonno 110 tordo 20 torpedine 124 tortora 120 totano 188 totena 188, 189 trachina 84 tragina 84 tragono 69 trazcina 84 treglia 39 tremolo 124 tremoriza 124 tremula 124 triga 39 triglia 39 triglia 39 trinca 309 trota 312 troy 289 truellia 61 trull 289 trutta 312 turdo 15</p> <p style="text-align: center;">V.</p> <p>Vacca 132 nairolo 73 naron 283, 285 nalena 167 uallopa 217, 221, 267 uaro 73, 317 uaron 283</p>	<p>uechio marino 165 umbrina 15, 53, 54 umbrino 54 umbrinottus 54 urcella 293 urcella 202, 215, 217 urtica 195 ufel 293 ufella 293</p> <p style="text-align: center;">Z.</p> <p>Zaphile 44 zaphirus 64 zedola 293 zerli 66 zigurella 26 zino 257 zinzin 257 zifila 36 zolere 6 zozero 8</p> <p style="text-align: center;">HISPANICA ET Lusitanica.</p> <p style="text-align: center;">A.</p> <p>Aguia pescado 91 aguilia 91 aguilla 91 alache 108 almeia 223 aranlia 203 armilla 238 atun 110</p> <p style="text-align: center;">B.</p> <p>Barbo 307 baruo 307 baruo de la mar 39 bezogo 47 bize 112 bodian 22 bonio 111, 112 bout 159 bregigam 223 budiam 22 buzios 255 byza 112</p> <p style="text-align: center;">C.</p> <p>Cabra pesce 34 cagador 9 cagarolo de mar. 252 calamar 188 calandra 183 camarau de Lysboa 219 camaran de Villa franca 220 camaron 210 cangreia 205 cangreio 201 cangreiola 205 canteno 44 caracol 350 caracol de la mar 250 caragolo 309 carpa 312 castaun 289 cauallo 61 caulinho marino 267 celema 52 centola 205 chabro 205 chocco 188 concha 350 confalme de mar 227 cromgo 89</p> <p style="text-align: center;">D.</p> <p>Dorade bb 4 41</p>
--	---	--	---

Index.

<p>E.</p> <p>Emissole 143 emxarroco 118 engie 286 enxaroquo 309 erizo di mar 257</p> <p>G.</p> <p>pes Gada 76 gal- 64 gamaruli 219</p> <p>H.</p> <p>Huga 131, 132, 141 hugia pag. 124, 132, 141</p> <p>L.</p> <p>Lagarro 356 lamio 14, 115 lampréa 326 lampugo 75 lenguado 101 lebre de la mar 193 lunada 151 pes Limó 151 linguado 101 lôbo marino 165 logusta 212 lupo 73 lyra 141</p> <p>M.</p> <p>Marlucz 374 marmo 49 marfópa 170 merluza 76 merula 14 mexilla 227 molebout 159 molere 31, 81 moreia 88 mourone 88 musole 143, 227</p> <p>O.</p> <p>Ostia de la mar 225</p> <p>P.</p> <p>Pagello 47 pampano 61 peixe uoator uel uolator 36 percha 28 pescada 76 phagro 47 picarel 66 picque 316 pulpo 189</p> <p>R.</p> <p>Raia 128 rosouallo 94 rujo 22</p> <p>S.</p> <p>Saboga 323 salema 68 salmonctus 39 fargo 45</p>	<p>scaragol 252 ferran 28 folho 332 follo 316, 332 spargoil 42 spetto 74 fullo 332</p> <p>T.</p> <p>Talpaire 154 thanna 28 tinea 301 tinet 166, 169 toilandalo 151 tortuga 183 tremielga 124 turdo 15</p> <p>V.</p> <p>Valléna 167 uolador 36</p> <p>X.</p> <p>Xarochó 118 xibia 186</p> <p style="text-align: center;">GALLICA, SABA- dica & Normannica.</p> <p>A.</p> <p>Able 285 ablete 285 aguillade 143 aguillat 143 agroucles 352 aiguille 92 aiol 13 albergaines 272 alose 323 angelin 370 angelot 145 angelo 141 anguille 319 apron 292 areigne 84 areng 5 arondelle de mer 36, 72 athelan 2 athon 110, 111 auguyara 45 auriol 13, 21, 108 peis d'auriou 108</p> <p>B.</p> <p>Balene 167 bandroy 120 bar 73 baratella 151 barbarin 39, 307 barbeau 39, 307 barbet 307 barbier 24 barbote 309, 310 barbuc 96 bastango 120 bauose 11 beccard 328 beccasse 92 bec d'oye 163 bechet 316 bechus 264 becquet 316 beluga 34, 35 belugo 35 berdin 223 berlin 223</p>	<p>bernadet 146 bernard l'ermite 210 bertoneau 94 biche 115 bieuse 352 bifre 352 bigorneau 250 bigornet 250 bille 20 bios 243, 246 bios cornetos 246 bios cambus 210 biffole 340 bize 112 bizole 340 blanchets 340, 342 bodroy 120 bogue 67, 67 rencau 167 bondalle 340, 341 boniton 25, 110, 112 bouquet 112 bordeliere 300 borrugat 54 borriere 328 bouffron 186 bongnette 110 boulierot 7, 8 boullause 309 bouquet 219 bouniere 283 brame pag. 296, 41 mer 296 braline 296 bremme de mer 44, 47 brefme 296 brochet pag. 316, 74 mer 316 brocheton 112 byza 112 Cabot 70 cabote 84, 35 cabrolle 115 caburlaut 291 cagarel 65 cagarolo 350, de mar. 252 agnola 151, cagnoit 144 blau 150 caine 54 calamár 188 calamaro 189 calderon 170 calliastro 304 calliques 3 calug 70 canadella 43 cancre 201 cantena 44 cantheno 13, 44 canudo 27 canus 27 capeau carnú 198 capelau 24 caramboti 219 caramot 219 caramote 219 carbasse 203 cardaire 137 carlet 99 carpe 294 casseron 186, 189 castagne de mar 257 canto rochiero 141, 143, 146 canto algarie 143 cauillone 40</p> <p>C.</p> <p>celeris 3, 346 cero 19 chabot 291 chabre 300, 203 chaluc 71 chanadelle 28 channa 28 charree 351 chaffo 291 chaffor 291 chat 145 chaillon 286 cheual 267 cheualor 267 cheuena 306 cheufne 304 cheurettes 119 chien de mer 142, 143 chouan 304 cicada mar. 217 cicharou 106 cigale de mar 228 ciuada 210, 215, 220 clauelade 131 cloniffa 238 cogniol 107 cogniol 107 colliart 129 congre 89 coquillado 10 coquille 135, large 232, de pourcelene 251, uenade 237, de saint lacques 232</p> <p>coquin 106 corbau 56 cormontein 371 cornet 188, 189 corniche 189 corp 34, 56 coulac 323 cousteaux 241 couteaux 241 crado 3 crape 200, 203 erappaude 120 crapau d'eau 361 erappe 120 creac 332, de buch 141 creuettes 219 crocodile 356 cul d'Asne 195, 196 cul de Cheual 197 cullier 232 curex 243</p> <p>D.</p> <p>Daine 54 dang 54 damo 115 dard 290 dardo 300 dauphin 163 daurade 41 dauree 41 delphin 163 dente 13, 43 derbio 115 domiffella 26 donfella 26 donzelle 83 dorade 41, 64 doradilla 41 doree 64 dormiliouse 114 doulcins 257 dousin 257, rascas draconero</p>
---	--	---

Index.

<p>porcelane 254. 255 posterol 195. 197 pora marina 194. 199 potes 196. 198 poulepe 189 poulepieds 197 poupe 189 pourpre 189 pourpe 189 pouille piez 197. 255 pregue dious 220 pucelle 4. 323</p> <p style="text-align: center;">Q.</p> <p>Quaras 225 quarrelet 99</p> <p style="text-align: center;">R.</p> <p>Raie 120. bouclée 135. Vide Raye. ramart 148 rascassa bianca Massilia 38. 86 rascasse 86 rascasses 257. 258 rason 63 raspecon 38 rasquessa 38 rat 38 ratepenade 38 raye 128. efilecé 134. 135. Vide Raie peis rei 54 renard 146 responfadouz 38 roce 300 rochau 13. 14. 27 rode 64 rogerus barbaus 39 roliart 368 rombo 94. 96. romb 94 ronce 136 rondelle 31 rondole 36 ronfe 136 ronson 344 roquau 31 rose 197. 300 rose uel roffe 284 rosiere 283 roffe 16. 300 rouget 31. 32. 39 rouffeau 203 route 145. 146 route 344</p> <p style="text-align: center;">S.</p> <p>Salcoque 219 salicoque 219 salpe 68 saluth Sabaudis 332 fame 70. 71. fansue 351 de la fanté 219 fanut 27 farde 4. 112 fardelle 4 fardine 4 fargo 13. 45 faule 3 faulmon 318 faulterelle 214. 219 fauquene 41 faurel 105 scandebec 225 scaragol 252. 350 scorpena 86 scorpeno 86</p>	<p>secche uel seche 186 secche poupe 189 sedenette 170 seiche 186 sencele 3 sepio 186 setchor 309 ferran 28 ferratan 28 feruantin 102 siege 289. 305 sieurel 105 sole 101 sophio. 290 sopi 68. 186 forrat 153 pesce Spada 114 sparallon 42 sparle 42 spase 104 peis Spaso 148 spata 114 spet 74 squaranchon 205 squille 214. 217 squinaude 205 squinado 203. 205 stella Massilia 259 strilha circa Niccam 39 subredaurade 41 snisse 290 sarmulet 39 suuercau 105</p> <p style="text-align: center;">T.</p> <p>Tae 361 tacon 328 tapecon 38 tare franke 112 tare ronde 120 tassot 361 telline 228. 229 tenche 301 testard 304 testart 291 teste daze 291 thanna 28 thun (ton) le petit 110. thunnine 110 tiner 166 ton 109. 110. 111 tonnine 111 torpille 124 tortue 183 tortugue 183 tortugue d' aigue 359 toihena 188. 189 tourd 14 tourteau 203 tremble 124 triga 39 trowpette 92 tronchou 62 trouette 289 trouete 312 trouite Salmonate 343 trueie 64 truite 312 trute 312 tumba 32 tumbre 84 turbot 94 turdo 15 turpillia 124</p> <p style="text-align: center;">V.</p> <p>Vadigo 109. 115</p>	<p>uandoise 290 uangeron 284. 300 uar 73 uastango 120 ueau de mer 165 ueirat 108 uengeron 290. 300 uergadelle 68. 71 uergado 70 uergo 56 ueron 283 uechono 264 uicille 16 uielle 15. 16. 21 uilain uel uillain 304. 306 uingeron 300 uirlis 250 uiue 84 umble 344 umble cheualier 345 umbre 313. 315 umbrino 52. 54 nolant 36 urfin 257 urtigo 195. 196</p> <p style="text-align: center;">GERMANICA. f. n. o. <i>men sictum significat.</i></p> <p style="text-align: center;">A.</p> <p>Aal 319 adelfisch 340 adlerfisch f. 121 ägel 351 ägle 352 äi 319 älpuit 309 älse 323 äsch 314 äscher 314 äschroch f. 129. 132 agonen 290 agunen 190. 346 Welsch 346 albe 285. 340. albele 285. 340. alble 285 albdœc 340 alente 340 alet 69. 142. allegarden 304 alffe 356 alt 285 al'muzen 304 alpuit.en 309 alpuir 309 alputten art 81 alquapp 194. 309 alse 323 alsen art 346 alsenroech f. 130 alrupp 309 alruppen 81 alie 304 amfelsisch f. 14 andwal 176 angelfisch f. 121. groß f. 121. 122 angeln 94 arfinsfel 196. 197 asch 314 aslec 370 ange_bot f. 102 augeroch f. 132. 134</p>	<p style="text-align: center;">B.</p> <p>Baal 340 babst 291 bachbamble 283. 284 bachfozen oder bachfözinen 290. 312 bachfressen 285 bär f. 216 bärbele 307 bärentrab f. 202 bärenfrebs f. 202. 216 bärle 326 bärleschnecken 251 baerfe 302 baes 371 balhenen 340 bambele 283. 284 bambelen gschlecht 284 banferle 303 barb 307 barbel 307 barben 307 barme 307 barß 28. 302 barrwal f. 166. 180 baut 283 beißter 293. 287 bendel_muschel glatt 237 bergersisch 78. 371 berlin 326 berling 326 berse 302 berfich 28. 302. 303 berfig 302 bersing 303 biber 353 billegen 268 binde f. 104 bingbant 283 bisemer f. 191 bisemfuttel f. 191 bisemling f. 191 bizling f. 66 blaafschneck f. 246 blaefisch 186. Flein vnnnd 189 lang 188 blackfisch art 188 blaben 297 blauwhund f. 150 b'awfelcken 340 blaweling 290. 340 bleech 300 blehen 297 blicf 296. 300. 323 blickling 300 blicf 285. 289 bliegge 285 blizling 340 bloßfisch 371 blotwal 176 blutbünd f. 153 bocksaug f. 223. 224 böckle f. 219 bockling 5 boldy 371 bolcf 24 bolich 335 bollich 24 bor 99 bott 283 braat_hering 5 brachime 295. 296 brandbrachime f. 45 rund 46. brandbrachimen art f. 45 bräo</p>
--	--	---	--

Index.

<p>biasem 296 braafisch 108. 304. 540. 372. braatarpfe 295. 304 braunfisch 166 brechling 283 brechsam 296 breuele 300 breitfuß f. 206 breme 296 brenner f. 226 brennling f. 226 bresem 296 brettfisch f. 100 bruck 326 brofen 296 broffen 297 brunfisch 163. 164 brüfling f. 264 brysem 296 dücking 5 büsch 99 büzle 281 büb 295 büchfisch 340 büffelstraub f. pag. 248 bückling 5 busolt 156 bütt 99. 283 bütz 341</p> <p style="text-align: center;">C.</p> <p>Cab 7 cabbellau 371 cabbelow 24 canizen 329 canzle 282 capellengau 24 carpel 295 caper 295 caruz 298 cent 371 clam-muscheln groß f. 230 churling 314 clammen vnd clammenart 231 cleuwe 371 cob 285 cop 291 coallmuschel f. 233 cormontein 371 creck 200 crocodyl 356 currefisch f. 34 currefisch f. 188</p> <p style="text-align: center;">D.</p> <p>Danneltgryn 372 deucl 304 diecl 332. 335 diefruck 305 diebel 297. 304 dobias 91 dollöpfel f. 272 dorfch 76. 371 dorft 371 dorzedauben 121 durft 371</p> <p style="text-align: center;">E.</p> <p>Ecke strand f. 248 edelfifch 340 edelkrebz 347 edelprizling 340 egyptifch wasserrofs f. 355</p>	<p>egiptifcher lumpfifch pag. 156 egle 303 einhorn f. 181 einshale f. 223. 224 einfoler f. 210 elbnafen 323 elderitz 283 eldrutz 283 elft 299. 371 elenbot 100. 371 elritz 283 elshouwe 371 else 323 elte 304 engelfifch f. 141 erdpunnen 287 erdrüfchen 287 erfle 299. 371 erling 283 esloshüb f. 226 eften 371 eychelfchnecke f. 248 Far-Futtel f. 193 feberkopff. 75 feifling f. 6 felchen oder felken pag. 340 feüwrote 360 fischecke 176 finger f. 241 fingerschale f. 241 flachfifch 76. 94 flachfchneck f. 241 fläcfifch f. 173 fläcfhund f. 144. 146 fläcfhund art f. 146 flämning f. 104 fläfchling 156 flammen groß f. 203 flamm-muscheln f. 203 fliegender meerfifch f. pag. 72 förine 312 foie 312. 374 foihen 312 foizel/oder fozell pag. 312 foimfifch 289 foiff. 152 fraßhund f. 152. 153 fräfling f. 73 frofch 359 frofch 359 fruchßhund f. 148 furn 289. 304 fürnling 289</p> <p style="text-align: center;">F.</p> <p>Fable f. 34 gabler f. 34 gad 76 gälber meerschum 194 gaernaert 31 gangfifch 340 ganghable 305 gangfchweyn f. 163 gang-fifch 99 gardiförne f. 343 gariff 298 garnart 214 garnole 124 gebbei 91 gerfifch 91. 371</p>	<p>geer-vis 371 geißbrachfme f. 45 gernard 214. 219 gernier 214. 218. 220 gewal 176 geuffer 300 gifttuttl art f. 193. 194 giblichen 298 gift-rocche f. 121. 122 gim-muscheln f. 230 gim-muscheln gefchlecht f. 318 231 glammuscheln art 236 237 glcumuscheln f. 254 glyffen 305 glyfling 352 gnite 289 gob 285 göbe 285 goldbrachfme f. 42 goldbrenne f. 42 goldfifch 282. 288. 323. 371 goldfifchen art f. 4 goldfozen 312 goldftrcymer f. 68 gomart 31 gomard 214 gomard art f. 34 grabmacher 301 gräffig 285. 290 granatöpfel f. 201 gramacher 301 grau-berfch 303 grebling f. 232 greß 285 greßling 285. 200. 314 grobarsch 303 gropp 7. 291 groffen 106. 371 großkopff. 57 grünling f. 20 grunde 285. 293. 294 grundfoinen 312 grundlin 285 gschertzenfider 183 guellfifch 309 guse 285 gulin 285 guufin 285 guufin 360 güllenfrötle 360 gypfen 351 gyzen 351</p> <p style="text-align: center;">H.</p> <p>Haafifet 371 haarwal f. 181 haarwurm im meer f. 268 hägele 342 hägener 283 hägling 342 häring 342 häring art 346 häfling 305 haeyfifch 371 haeffuffe 273. 371 hagen 324. 372 halbfifch 94. 99. 282. 340 halbkaraß 298 halbenrijn 111 hammemuschel f. 239. 240 hanerkeit 176</p>	<p>harder 372 harderen 69. 78 harinet 5 harlüchle 283 har_muscheln f. 226. 227 hafele 305 hafle 305 hauß 335 haufen art 316 hautin 65. 74. 306. 318 haurinet 92. 372 heberdum 78 hechcl_krabb f. 205. hechcl_rockf. 137 hecht 316 groffe hecht 316 heffie f. 241 heidox_fifch vß dem roien 372 mer. f. 106 heiligburt 94. 100. 373 herder 69. 372 herill 176. 179 hering art. f. 3. 4 herzkrabble. f. 208 heßling 282. 305 heydoxen art 358 hill 176 hille 372 himmelgugger. f. 38 hirfirt 372 hoger_gernier. f. 219 hädgerling. f. 219 hoger_lump. f. 158 hoger_wal. f. 166 hoimfifch 91. Klein. f. 92 hoimfifchs art. f. 92 hoimfchneck. f. 246 houineck 65. 66 hüch 312 huch 313. hüch 312 rot huechen 312 humer 212 humer art 212. 213 hundezunge f. 102 hundfifch 142. 144. 148. 165. Blaw f. 150. gefirtne oder geflecket. f. 309 144. gfläcket rotlach. f. 149 146. glate art. f. 149 groß. f. 152 hündle. f. 144 hund_san f. 153 hüriling 303. 316 huygbe 141. 372</p> <p style="text-align: center;">J.</p> <p>Jacobs_muscheln 232 jentling 304 jese 304 jefen 304 jefitz 304 jefus 304 igelfläfch f. 156 igelfchneck f. 252 jud. f. 151 jünckerlin f. 26. 307</p> <p style="text-align: center;">K.</p> <p>Kaamuscheln f. 232. Kab 298 Kableau 24 Känel. f. 241 Känelnaffel. f. 270 Känelwürm f. 270 Kärdler 351 Kamp_stern. f. 260 Kanigle 329</p>
--	---	---	--

Index.

<p> Faras 295. 298 Faranß 298 Farckwal 176 Farß 298 Farp 295 Farpe 295 Farpf 295 Farpkarab 295. 298 Farren_roechf. 138 Farrenschef. 138 Faul_barß 288 Faul_berßich 372 Faul_heupt 291 Faul_frott 361 Faul_parb 303 Faul_parbich 288 Faul_rapp 291 Faun 288 Ferderle 351 Ferderen art 351 Feuling 291 Filchen 341 Filchenstüb 341 Fin. Fho:n 221. 246 Fincelhornen gschlecht 246. 252. spitz f. Firchling 242 Fläbnessel 196 Flippfisch 116 Knab 314 Knackfisch 92. 372 Kobellerch f. 10 Kömning 314 Kokodril 356 Koffisch 205 Kogerschlange f. 91 Kop 7 Kopt 291 Krab 200. 348. f. süßwasser 348 Krab f. 348 Krabe 200 Krabbe f. 348. 200. 203 Krab_egle 303 Krampffisch f. 124 Kramfisch f. 15 Kramfische art f. 17. 18. 19. 20. 21. 22 Kramfisch rot f. 16 Krebs 200. 347. 348 Kreeft 200 Kreeß 294 Kressen 285 Kreeßing 285. 314 Kreezer 303 Krenneß 348 Kronte-roechf. 121 Kälberling 288 Kuling 291 Kulingf 291 Kulheit 291 Kulpoge 361 Kuntze 329 Kupferlachß 329 Kü-roechf. 112 Kute 287. 288. 310. 311. 372 Kuttelfische 186 Kuttelfischen art 187. 189 Kuttelfisch gisting 193 <div style="text-align: center;">L.</div> Labordeau 78 lachß 327. 328 lachßfozen 312 leebberdane 78 läberbrachfime f. 45. 52 </p>	<p> lägerbarben 307 lagenen 290 lake 351. 372 lambreij 326 lampcreij 326 lampbery 326 lampied 326 land_egle 303 langmuscheln f. 231. 349. laß 328 lauck 290 langele 290. 300. 346 langschale f. 241 lanwen 301 lechpfrill 283 leimfisch f. 104 leifisch f. 113 lempfrid 326 leuffer f. 206 leze_zunge 102 leußfisch 323 leüterer 285 lins-roech f. 130 löw 214 löwen 301 löwrebs 214 lüder 328 lumpen 309 lumpsch in Egypten 156 lunc f. 266 lycelake 351. 372 lyder 328 <div style="text-align: center;">M.</div> Maccarell 108. 377 macquer_alse f. 92. 106 macrell oder Maerill 108. 304. 377. bastare f. 106. groß f. 107. flein f. 107. ruch f. 106. marenellen art f. 106 mägling f. 264 mäßen 351 mager f. 54 magerfisch f. 54 matreel 372 matryll 372 malbrachfimen f. 50 malermuscheln f. 238 manemer hengst pag. marmelbrachfime f. pag. 50 marmelkrabb f. 207 maul_hardenen f. 71 meckel 300 meeraal 89 meeradler f. 121 meer_ägel f. 269 meer_ägle f. 269 meer_affe f. 104 meer_agune f. 4 meer_alei f. 69 meer_alien art 2. 70. 71. 72. meer_nasseln f. 271 meer_bär f. 216 meer_bambele f. 2. 6 meer_barbel f. 39 meer_barß f. 28 meer_berßich art f. 28. 31 68 meer_blawling f. 115 </p>	<p> meer_bone 252 meer_brachfime f. 45 meerbrachfimen art f. 42. 45 50. 51. 53. 56. Kleine art f. 42. brun f. 44. rot lachtf. 49. 51. rot f. 46. groß rot f. 47. schwarz lechtf. 46. 52. 56. wyß f. 49 meer_braam f. 269 meer_buuten f. 96 meer_cors 372 meer_eichlen f. 255. 256 205 meer_engel f. 141 meer_efel f. 268 meer_fisch f. 31 meer_flam 196 meer_flobe f. 269 meer_fucha f. 148 meer_gans f. 163 meer_geiß f. 219 meer_gob f. 7 schwarz f. 8. wyß f. 8 meer_gropp f. 7. 8 meer_groppen art f. 9. 38 meer_grundel f. 1. 287 meer_gwechß f. 262. 266. 272. 273 meer_han 33 meer_hand f. 273 meer_hecht f. 74 meer_herdor f. 106 meer_heydor f. 87 meer_hüel 79 meer_hund 165 meer_hüt f. 196. 198 meer_igel f. 257 meer_falb f. 165 meer_fraub 202 meer_frabbe f. 348 meer_frabben art 201. 206. 207. 208 meer_frabbe klein 209 meer_frabbe f. 209 meer_frebs f. 212. 348 meer_frebsle f. 209. 210. 214. 120 meer_frott f. 120 meer_füß 181 meer_furt 287. 310 meer_lauff f. 268 meer_lerchen art f. 11 meer_lunc 266 meer_menel 270 meer_nägele f. 271 meer_najen 323 meer_ochß f. 181 meer_pfawen art f. 17 meer_pfülle f. 2 meer_puuen 287 meer_rauppe f. 268 meer_röle f. 256 meer_röle f. 324 meer_roose f. 197 meer_rose f. 182. 268 meer_schaam. 194. 265 meer_scham 196. 198 meer_schilfrött 184. 185 meer_schlangen f. 94 meer_schlangen art f. 88. 89. 91. rotlachtf. 93 meer_schlye f. 14 meer_schnecken art 250. 352 meer_schneppf. 11 meer_schaum 194 meer_sorp f. 86 meer_seelen f. 3 </p>	<p> meer_seelen art f. 23 meer_seckel f. 93 meer_smerlin f. 1 meer_schmid f. 64 meer_schweyn f. 58. 159. 163. 166 groß 169 meer_schwuam 194 meer_sonn f. 262 meer_spinn 186. 188. 200. 208 meer_spinnle 208. 209 meer_spinnen art pag. 205 meer_stern f. 259. 260 meer_stichling 115. groß f. 115 meer_schwartz f. 72 meer_stöffel f. 221 meer_täßen art 201 meer_taupe f. 111 meer_tüffel f. 120. 175 meer_traub f. 187 meer_trostel f. 15 meer_tribel f. 273 meer_träsch f. 81. 287 meer_träsch art f. 31. 52. 81. 82. 83 meer_wolff 165 meer_wunder einem Löw 174. wen gleych 174. ei nem münchen 174 meer_wurm f. 269 meer_wyef. 34 meer_zungen art 98. daß größt gschlecht f. 103. glatt f. 103 meer_zünglin f. 103 meyfish 305. 323 melker 309 menechen 304 merle 14 merlefish f. 14 merzen_becht 316 meschen 351 meüßesser 304 mewbrachfime f. pag. mewer oder Mewer f. 13. ein anderer schön geteilt f. 13 mewling f. 13 <div style="text-align: center;">S. Michels muschel f.</div> migling 340. 343 mießmuschelen f. 226. 227 milcher 79 mileker 309. 310 milling 283 minderkrabb f. pag. minwe 304 mittel_ranßn f. pag 210. müler 314 mönen 304 mönle 360 möscheln 227 moech 294 molenaer 372 mon f. 159 monfish f. 159 morfish art 368 morfish art 159 mosrle 309 moßeln 212 moßeln 115 </p>
---	--	---	--

Index.

mosseln	222	pappegey f.	17. 23	Q.	rotfcher	76	
mull	291	parme	307	Quapp	81. 194. 309	rott	344
mullenaer	69. 372	para	302	querelen	351	rotte	300
mulling	283	peilfirt	221. 372. groß	quep	101. 373	rottel	300
mundteym	335	122		X.		rottele	300. 344
müderbund	301	peißter	287	Kaan-Futtel f.	188	rottene	300. 344
mürnuscheln f.	228	pen	1. 372. 374.	rab f.	56	rottine	284
232		perkfisch	152	rad f.	64	rub	165. 373
mürnünengen	286	perfic	302. 372	räpplin f.	57	ruch	128
mürnuscheln f.	254	perle	234	raff	100. 373	rüchling f.	pag. 137.
mürnuscheln gefchlecht	254. 255	perlemüter	234. 238	randecker	340	292	
254. 255		perlemuschel	234	rauchfisch	76	rufelken	81
mürerstein	255	perlemuscheln art f.	239	rauchling f.	137	ruffelk	309
muraal f.	88	240		rauenwal	176	rufelk	309
muroica	372	perleschneck f.	134	raup	309	rugget	309
mürte	372	pertermanche	84. 372.	rapp f.	56. 304	rundöpff rotlach f.	24
musc	294	klein f.	84	rappe	305	runzelmuscheln f.	pag.
muschel	349	S. Peters fisch f.	64	ratte-point f.	121	237	
unfchelen	222. 227.	pfäl	283	redfisch	34. f. 373.	flie	runzelmuscheln art pag.
212		pfären	242	gend 32		238	
muschelen Klein vñ schwarz	f. 227	pfaff f.	38	redfisch art f. pag.	34. 39	rückle	352
muschel rot	233	pfestermüschel f.	229.	redfisch gebartet f. 39. ge	32. 34	ründling	156
muscheln rund f.	235	230		harnescht f.	32. 34	rup	309
muscheln art	223. 227.	pfell	283	schwarz	32. 35	ruppen art f.	81
228. 235		pfellen art	292	redfische	31	rußor	178. 368
muschelgast f.	209	pfirill art	283	reeling	303	rußwal	176
mutterlofichen	372	pfülfisch	292	regling	100	rutte	81. 309
mydelifich	340	piekebering	287	renchen	340	ryben	372
17.		pieterefsch	5	ren. Fernegle	303	ryferle	290
Nabelschneck f.	253	pieling	84. 372	rett. l	289	ryßling	290
nabelschnecken art	253	piadyß	344	reynfröschlin	360		
nachtfisch	340	placifens	99. 372	rheynant	328	Sagfisch f.	11. 172
nachwal	176	plattice	99	rheynfisch	77	fälhund	168
nägel f.	241	plattfisch	99	rienling	284	falm	327. 328
nägel-muscheln f.	241.	plattgin	94	rienlingen gefchlecht	284	falspock	168
242		plaryßicol	99	246		falaut	309
nägel-roch f.	135. 136	plateyse	99	rifele	290	falut	309. 318. 319. 322
nägel-schale f.	241	plaryßle	99. 372	rocka	128	landat	76
nägel-schneck f.	243	plaryßle art f.	98. 99	roch 128. schwarz 121. über-	138	sandgangfisch	340
nagmail	316	plözen	297	rauch f.	31	sandkressen	285
naf. n	306. 323	ploßfisch	297	rodhart	31	sandling	98. 373
323		plöze	300	roddau	300	fant	76
naß-wal f.	181	plye	99	roddow	300	fardeyn	4. 373
nater	362	pösch	372. 288	rodibart	373	farctens	372
netze-stern f.	260	poifisch f.	189	rodifer	76	fauff-wal	178
neünang	286. 326. groß	polntuttl f.	189. 190	rodifcher	371. 373	faug-wal f.	368
236		pomuchell	76	röndling f.	73	fauwifich f.	58. 159
nörfling	199. 371	porces	287. 288	rötle	129	fauwund f.	148
nonwarfrack	176	porpel	372	rofolek	344		
nopen	76	posck	372	rofoaert	309	Prosch. Belge f. tantum ple	
noidwal	176	posten	24	roote	373	runq. scribunt.	
O.		posten	84. 86. 87. 372	rooten art	344	schaaßunge f.	103
Oberötlichen	285	praf. m	296	roie	345	schärfack	63
ockele	282	praxme	296	roi-egle	176	schaid	319. 332
ockeln	290	preffen	296	roi-hecht	303	schaidle	317
oeltrappe	309	puick	286. 324	rosenmucken	316	schal	222
öpfel der liebe im meer f.	272	proffen	326	rosmat	372. 374	schalfisch f.	318
272		punielparß	296	wasser-roßz in Egypten	368	schamlot-Krabb f.	206
een oestre	225	puntergarnier f.	302	355		schamlot-roch f.	129
ohlitzen	284	punterfisch f.	217	roßkopf	361	schedel	317
ol	319	punterfisch f.	15	roßfopf	5	schellfisch	77. 222. 373
oleupen	106. 282. 309	punterfisch rot f.	16	roßchering	176. 179. 368	schellemyncke	176
onbart f.	40	punter-hanf f.	11	roßtinger	313	schel-vis	373
onhopt	320	punter-hund f.	144	rötle	313	scherrn	99. 373
oor-straub f.	249	punter-Krabbe f.	207	rot	313	scheynfisch f.	34
oiff	299. 371	punter-mewling f.	13	rotahert	31	scheynfische art f.	35
oilen	283	punter-parß	302	rotaug	289	scheyßerling f.	65. 66
orwangen	372	purponn	372	rotbart 39. f. 46. glatt/one		schied	317
oster	225	purpurfchnecken art	243.	bart f. 40. rauch f. 40.		schiffaffell f.	113
ostern art f.	235	245. 246		roteüggle	285. 289	schiffuttel	193
oter	354	putte	309. 81	roiföder	46. 300	schiffsteiter f.	113
P.		püüt	309	roifich	46. 371	sbiler f.	6
Palen	89. 372	pymper-ele	287. 326	rotfisch fliegend f.	38	schill oder schilln	316
palynck	89. 319	pype-oyle	287	rot-Futtel	193	schilffront	183. 359
pambele	284			rot-ranck	300	schiltwal	176
				roiser	373	schläffer f.	208. 124

Index.

schlaffers art.	125, 126	see_foinnen	312, 343	spirling	1, 374	strackfisch	374
schlang_fisch f.	93	see_gitzle f.	219	spissfisch f.	74	straubenhorn f.	242
schlangenzungen	153	seelen	290, 340	spiznag f.	318	straub_schnecken f.	242
schlauch_walf.	169	seeld	301	spitze Rinckhorn	pag.	247	
schlegel f.	151	see_haenken	373	242. f		strauben_schnecke	248, 249
schlegelbund f.	151	see_han f.	32, 34, 156, 195	spitz-roech f.	130, 132	sträl-stern f.	260
schlegelkopff.	151	201		spitz-trüsch	310	streckfisch	374
schleibe	301	see_hanen art f.	35	spitz-walf.	181	streifberfing	303
schley	301	see_haß	32, 156, 157, 193	spoden	76	streym-harderen f.	71
schley_m-harderen f.	71	194		spore	371, 374	streymmuscheln f.	235, 236
schley_m_lersch f.	11	see_hafen art	157	spouen	76	langlecht	217
schleymling f.	91, 71	see_hecht	316	spzall	295	streym-tunijn f.	111
schloyn	301	see_hond	165, 373	spring-Frebßle f.	219	stüden	340
schlig	301	see_hund	144	spring-wal	pag.	166	332
schlichback	176	see_hund	373	169, 176		styrle	331
schmelz	373	see_falf	165	spitzen	374	suctole	156
schmelzling f.	6	see_krab	373	spitort	374		
schmerle oder Smerle	294	see_krabbe	pag. 200, 202	spzoll	295	T.	
schmerlen art	292	203, 205		spüzling f.	264	Tallerfrott	189
schmerlin	294	see_lersch f.	10	spüz-walf.	170	täschchen-maul f.	120
schmerling	294	see_lerchen art f.	10	spüle f.	241	täschchen-Frebs	200
schmo:le	294	seelecte	165	squame	374	tarbutt	94, 374
schnack	316	see_muscheln	236	stabyen	351	tarbutten art	97
schnacken	362	see_nessel f. äschfarb	196, 197	stachel-roech uel	stachel	teych-fozen	313
schnatfisch	305	rott	196	roech f. 121, 122	243	tell-muscheln f.	223
schneck	pag. 350, 222	see_parsen art f.	28	stachelschalen f.	243	tell-muscheln art	229
242		see_pshawe f.	15	stachel-fisch	243, 384	teppicher f.	59
schneckling f.	9	see_qnapp	194, 198	stachel_schnecken f.	243	teppich_fisch f.	59
schneckenssel	196, 198	see_rapp f. pag. 53, 54	196	stabel_schnecken art	243	terbot	94, 374
schneegg	350	56		244, 245		terbut	94
schnegel	350	see_rappen art f.	53	stabel-lumpe f.	156	teüsel-wal	177
schneyderfische	285	see_reiger	371, 373	stabel_muscheln f.	235	tharbutt	374
schneppelfisch	282	see_rößle	268	stauden-stern f.	261	thollman	291
schneppelfischge	373	see_robe	141	stechbüttel	284	thornbutt	94
schnoek	316	see_schaam f.	265	stectmuschel f.	239, 240	thornbrachsimen f.	296
schnoisfisch	305	see_schum	373	ein stein Schlangen-zun-	gen genant	345	
schnotfisch art f.	157	see_siert	265	stein-brachsimen	13, 68, 296	thornfisch	284
schnotwolf	156, 158, 194	see_tasche	373	345: f		thornhund f.	143
193		sche-flam	196	steinbutt	94	thornroech f.	137
schnotwolfen art	156, 158	sel	165	steinbeyß	286, 287, 293	tick	332, 335
schnuoch	316	sel_hund	165	351		tinch	308
schuomacher	301	selmling	328	steinbeyssen art	292	robias	91
schönling f.	27	sengle oder Sengle	pag.	steinfischen art f.	pag.	idusich	76, 120
scholle	101	294		23, 27		ionge	108
schollen	99	setzling	295	steinfisch schwarzbraun f.		lopeiaß	91
schonbfisch	303	shoit	373	24		topoz	84, 372, 374
schulle	288	sidentköpfige schlang	pag.	stein-gob	7	toisck	374
schrybzüg klein vnnnd groß	188	363		stein-hund f.	146	tränle	303
f. 188		sinwel_schneck f.	252	stein-farpfen art f. pag. 345		treüsch	309, 372
schöll oder schölln	288	stecke	350	stein-frebs	347	treüsch art	81, 310
schulle	101	slye	301	steinling f. 15, 31	gälb	triechieregle	303
schüpfisch	304	smelte	6	27, schwarzbraun	24	triech	309
schwäbfoinne	312	sinerle. Süch Schmerle	91	roilacht	21	tronnmeter f.	92
schwal	142, 289, 304	sinoc	315	steinlingen art	27	trolwal	176, 177
schwalmfisch f.	38, 373	snoc	156	stein-muscheln f.	228	trosseln	374
374		snoc	316	stein-nessel	196	try-mümpelig ostern pag.	
schwarzfozen	312	solans	309	stein-rup f.	11	235	
schwarzer Meerzob f.	8	sparbbrachime f.	pag. 42	stein-vestren f.	226	tück	332, 335
schwerfisch	114	45		stein_schmerling f.	pag.	tunge	101
schwerthund f.	148	spiegel-bot f.	102	287, 293		tunijn	110, 111
schwertschwanz f.	148	spiegel_karpen	295	stern-hund f.	144	tunijn art	118
schwirefisch f.	74	spiegel_krab f.	205	sterne-roech f.	134, 135	tunijnle	111
schwünling f.	264	spiegel-roech glatt f.	132	stier-rürer	358	tuuar	366
schwynwal f.	176, 180	rauch f.	134	stuck	373		
scolle	101	spiegel_schläffer f.	124	stünet	374		
see_pfish f.	86	125. f		stuckfisch	1, 373	V.	
see_pfishen art	87	spiegel_zunge f.	102	stuchling	pag.	Vassz-walf.	169
see_pfishon f.	86	spierling art f.	3	303		vefelangen	374
see_kler f.	93	spierinch oder Spierinch	1	stünetling	1, 337	venus-muscheln f.	354
see_agunen f.	4	374		stunt	1, 373	verinch	323
see_apfel	257	spierinchen art f.	3	stockfisch	76, 371, 374	vilfüß f.	189
see_apfel art	258	pag. 282, 287		stodfisch art	77, 78	vint	323, 374
see_bacs	373	326		stod: oder Stoz	332	vnke	362
see_brachsimen art	25	spirinck	1	stodren art	336	voze	6, 374
see_co:rs	372	spu:ing	374	stome	86, 87, 374	vothelle	312
see_craest	373					viff	

Index.

<p>viff v. hund f. v. flamme f. v. Frabb f. v. roch f. v. wangle v. zunge f. v. wal f. W. Wächsling wagle f. wägſchnecken waller wälline wagterderle f. wal walarin wal über f. wald ſoien wale wal fürer f. wal hund f. waleus wal naſſel f. wal roch f. wal ſchweyn wal tunijn walle wal leitter f. waller wallfiſch wangwal waſſergrillen f. waſſerkäſerlin f. waſſer Falb waſſer Krott waſſer lauß f. waſſer mane f. waſſer molle waſſer muheime f. waſſer münch f. waſſer mauß waſſer nater waſſer ochß f. waſſer rag waſſer ſchaben waſſer ſchlang waſſer ſchnecke waſſer ſchweyn f. waſſerfiſch wecke weidfiſch weiße wellfiſch weller werzer f. weiß weſſche Agunen f. weiterfiſch wetterwal f. wetting weydenletter weyß. weyßfiſch 305 weyßfiſchlin whyting willocks wils windt-blehen winger wintinger witte wal wittig wittim wolfus</p>	<p>299 152 231 205 132 372 103 169 19 351 350 332 332 351 167 332 180 312 332 82 152 33 172 132 169 111 332 82 167, 332 160, 166, 167 176 352 352 351 361 268, 351 174 361 352 174 354 362 355 354 351 362, 363 348 355 340 374 307, 340 283 309 319 54 332, 374 346 282 170 283 296 285 76 374 332 297 290 176 176 76 374 33</p>	<p>würffling wurm-ſtern f. wyß. wyßfiſch wyßgangfiſch wyßlachter Meer-gob f. wyßling wytinck wyting wytling y. Noſtri y. ſcribere ſolent ubi alij Ey uel Ei. Belge ij. Ynlant yſer yſerle yßfiſch Z. Zanbrachſine f. Zänbrachſinen art f. zander zand zandfiſch f. zeeld zeewolf zerte zicg zienfiſche zige 371 zigen art f. zinckeler f. zinckeftrauben f. zinde zindel zingel zinne zirdele zirle zitterfiſch f. zitterling f. zitterlings art zorte zuber-wal f. zundel zündfiſchen art f. zunge zungen art zünglin f. züriſch zweg-freßlin f. zwibelfiſch f. zwibelſchale zyff-wal ANGLICA ET Scotica Solent Angli et Scoti a uel an ſuis ſubſtantiuus proponere, ut Germani ein/nos omifimus. A. Alerfanght B. Banſtikle Baſe Beuer Birre bleis bleſe Blud-ſucker Boldh Breme of the ſea Brette Burt Buſhorn Buſhed Bull-trout Burre</p>	<p>299, 371 260 340 340, 342 8 76 76 76 76 76, 374 328, 343 314 314 78 94 13 76 47 301 373 304 323, 371 290 282, 288, 322, 323 371 4 249 249 311 292, 311 311 311 294 294 124 124 125, 126 323 169 311 38 102 98 103 335 220 9 285 285 41 285 32 311 311 248 73, 373 353 100 285 285, 300 351 76 47 100 100 76 291 311 100 260, 348 212 32 186, 188, 189 D. Dab Dare Dagfiſche Daggefiſche Donecow Donehownd Doice Dorry Dried ſproue E. Egleſin egreſin ele elepowte eluerz F. Flonder flounder flownder flüke flunder frefhwater flounder fryll G. Garreſiſche güte heade gogion goion goldeneic gougeon gournaut/Gurnarde graylyng gray-trout grundin grundling gudgione gulle gurnarde 31, 32, 35. rede/ibidem gyldenpole gyldenpolle H. Habberdyne hadock hagfiſch hake hali-butte hearing</p>	<p>100 311 76 295 304 230 232, 233 232, 233 24 78 79 89 89 89 14 348 348 348 200, 348 212 32 186, 188, 189 D. 98 64 144 144, 152 144 144 64 64 1 E. 77 77 319 310 89 95, 100 95 100 95 95 100 95 205, 232, 235 G. 91 41 285 285 41 285 32 311 32 1 285 291 314 311 32 1 285 291 31 41 32 78 77 241 78 100 5 3 100 100 5 3 24 329 329 L. Lamp:aye laimpelle ne lampreye lamp:ion lempet leng ling longoiſter lopfar uel Lopſter pag. lowch leache luces lump lympyne M. Macarell mackerel macrell macrill marling menow menoy melwel mereling morhuel muller re mnſole muſkels myllerathombe 291. N. Nijne-ede-eale O. Omber ofprey/haliacetus auis pag. oyster P. Paddel perche perle phlonder picque pierelle piſe pirot pitot place plaſe playſe poſſen pollarde po:poſe po:peß</p>
---	--	---	--	---

ANIMANTIVM MARINORVM ORDO PRIMVS. QVI CONTINET

PISCES MINORES, NVLLO CERTO GENERE
aut forma comprehensos.

APVARVM SPECIES DIVERSAE.

PV A uera, Aphye, ἀφύς. Ex aphyis (inquit Rondeletius) ea uerè aphyia dicitur, quæ ab Aristotele ἀφρὸς, ab Athe næo ἀφρῆτις, à nonnullis ἀφρῆν, à spuma maris, unde oritur, nominata est: uel à candore, si Suidæ credamus, qui etiam ἔγγραυλι à multis dictam fuisse scribit, sicut & Oppianus. Sic ille. Sed engraulis magis propriè uocatur alia Apua species maior, quæ & Encrasicholus. Apuam Latini uocant, quoniam is pisciculus è pituua nascitur, Plinius.

ITALICE. A Liguribus Non nata appellatur, Rondeletius. Nonnatos uel Nonnados uulgus Genuensè nominat, quasi nõ adhuc prouectos dicere uellet, quorum duæ sunt insigniores differentia: peculiari autem nomine aliq ab albedine Biancheti, aliq à rubedine Rosseti: & Romæ Pesci noui appellantur, omnium quos aqua producit piscium minimi, (ut Aphya non ab aphro, id est spuma: neq, ἀπὸ τοῦ ὕει, ut Plinius insinuat: sed à paruitate quasi ἀφρὸς ἔσ μικροφρὸς dicta sit.) Bellonius. Idè rursus Apuas aphantides Genuæ tradit Rossetos nominari, Cibotides uerò (lego Cobitides) bianchetos.

GERMANICE hos pisciculos *Weerfeelen* nominare licebit: quoniam & lacustres pisciculos diuersorum generum conferctis agminibus natantes, *Seelen* (id est, animas, à paruitate) nostri appellant. ¶ Apua quæ à Cantabrigiensibus (IN ANGLIA) uocatur a *Spyrling*: à Londinensibus, dum recens est, a *Sprote*: & infumata a *rede Sprote*: aut a *dryed Sprote*: non est harengæ soboles, ut quidam affirmant, sed sui generis piscis, à parente nullo ducens originem, Turnerus. Sed an alia fortè quædã Apua species sit, non uera, qui *Spyrling* Anglis uocatur pisciculus, quarendum. Frisij & Germani pleriq; ad Oceanum, pisciculum quendã nominant *Spyrling*/ *Spiertinch*/ *Spiritinch*: Angli *Sperling*. Murmellius *Spirinchum* interpretatur eïn *Spiertinch* uel *Stint*. Prioris equidè nominis rationem nescio: posterius à fœtore factum est. nam & recēs captus, & si aliquandiu seruetur, fœtere uidetur. Circa Rostochiũ et alibi nominatur *Stint*: alicubi *Stinteling*/ uel *Stintfish*/ coctum salicis fœtentis odorem referre aiunt. Huic similem alium, sed minorem ac breuiorẽ Hollandi *Pen* appellant, &c. Io. Echtius, præstantissimus Coloniae medicus, inter alias Oceani Germanici piscium picturas *Spiertinch* piscem pictum misit ad me, septem ferè digitos longum, dentatum, &c. Apuae ueterum omnes (opinor) dentibus carent.

APVA COBITIS Aristotelis à Gobionibus paruis qui terrã subeunt, (uel ut Athenæus habet, qui in arena degunt,) creatur. ἀφύς καβίτις. ¶ Hæc nunquam ad gobionum magnitudinem accedit, simillima alioqui gobionibus marinis, &c.

GALLICE Loche de mer uocatur circa Monspelũ. est enim ijs pisciculis (*fluuiatilibus*) quos Galli Loches uocãt, tam similis, ut uix ab his distinguatur. Eadem in stagno marino frequentissima est, & Loche uocatur, Rondeletius. Bellonius aliam Cobitidem ostendere uidetur: Qui Venetis (inquit) in piscaria diuenduntur pisciculi, quos uulgus Marsiones uocat, hi sunt Cobitæ & Hepseti, hos à gobijs nasci putauerim, & uulgo nostro uocari Menuise. Terentius minuros pisciculos nominauit. Et rursus Cibotides Genuæ scribit nominari bianchetos, &c. ut iam in Apua uera recitauit. Marsioni Venetis dicti iconem subiiciemus proximè.

GERMAN. uocabimus eïn *Weergrundel*/ *Weermerlin*. Nam & Angli in litore Cumbriæ uocant a *Grundling*, Lochæ pisciculo undiquaq; similem.

PISCICVLVS qui Venetijs Marsio nominatur: (*Vide paulo antè in Apua cobitide uerba Bellonij.*) Petrus Gillius ueterum Cottum esse putabat. Pisces quosdam (inquit) Gobioni saxatili propemodum similes, Aristoteles Cottos nominat, quos adhuc nonnulli Coranos nuncupant. Sic ille. Sed Cottus Aristotelis (in Græcis nostris codicibus legitur boithus) fluuiatilis est, Marsio au

2 Animalium Mar. Ordo I.

tem marinus, Vide mox in Encrasicholo.

GERMAN. Ein fischlin von dem geschlächht der Meerseelen/ zu Venedig Marfion genant.

ENCRA SICHOLVS
uel Engraulis, Ἐγγραυ-
lus, (quanquā & Apuæ sim-
pliciter aliqui hoc nomen
tribuūt,) Apuæ species: quæ
& Lycostomus ab oris for-

† Ego inutili
legerim, ut a-
libi etiam ha-
betur.

ma dicitur. De hoc pisciculo loqui Plinium autumant, quum garum fieri ex † mutilato piscicu-
lo scribit; quo loco alij minuto, alij minimo pro mutilato legunt, Rondeletius. Cœpit garum
priuatim ex inutili pisciculo minimoq; consieri, Apuam nostri uocant, Foroulienses piscem ex
quo faciunt, Lupum appellant, Plinius. uidetur autem Lupi nomine eundem piscem, nempe
Apuam lycostomum intelligere: cum & nomen conueniat, & genus Apuæ, & garum similiter
optimum ex eo fiat. ¶ Cum Græco cuiusdam eas quas Anchoias siue Amploias littus Ligusticæ
& Gallicum nominat, ostendissem, summa asseueratione appellabat Lycostomos, Gillius. Re-
centiores quidam uulgaris apud Italos uocabuli imitatione Ancludas nominant, Bellonius ni-
mis generali nomine Haleculas.

ITALI eum alijs in locis tum circa Genuam, item HISPANI & GALLI Anchoy, (An-
choie, Anchoies Rondeletius) nominant. Veneti (inquit Bellonius) Sardonos, ad Chalcidum
differentiam, quos Sardellas uocant: Sed Romani pro Sardonis Sardas intelligunt. Traçius lito-
rum Liguriæ incolæ, Cueuri, Cueunari, uel Cueuneri appellant: sicq; Genuenses, Romanum
uulgus Aliczi nominare malūt, quasi Haleces dicerēt. ¶ Cueunari nomine ad Coranos (Vide in
præcedente pisciculo) accedunt, sed Atherina quoq; Genue Quennaro uocatur Bellonio.

GERM. circumscribatur, ein kleine Hering art/ ein Spiring art: uel nominetur ein Du-
hopt/id est Mutilatus, acephalus, caput enim amarum & ueluti bile infectū habet, quod uel Græ-
cum Encrasicholi nomen arguit; unde & mutilari solet, ein Meerlaunge.

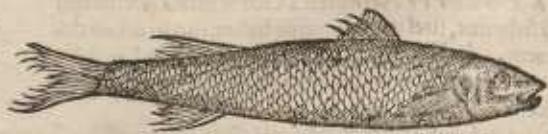
HEPSETVS pisciculus sui generis Ronde-
letio, ut ex his Dorionis uerbis cōiicit: A-
phyæ generis quæ alba est, Cobitis uocatur: &
Hepsetus paruus pisciculus eiusdē generis est.

Hunc pisciculum (inquit Rondeletius) esse o-
pinor, qui à nostris Iuoil dicitur. Bellonius Hepsetum à cobitide Apua non distinguit: Dorion
certè, ut iam recitauimus, distinguit. Gaza ex Aristotele uidetur Naricam transulisse, Gramma-
tici quidā Naricam apud Plautum piscem minutulū interpretantur, Hepsetus alioqui cōmune est
nomen multorum tenuium & exiguorum pisciculorum, ut Encrasieholorum, Iōpum, Atherina-
rum, Gobionum, paruorū Mullorum, Sepiolarū, paruorū Loliginum, paruorum Cancrorum.

GALLICE Iuoil, ut dictū est. GERM. F. Ein gar kleines meerfische/mag ein Meer-
pstrille/od Meerbambel genest werde: wirt vnder die Meerseelen oder Spiringh gezellet.

APHYA (Apuæ) Mu-
gilum, cuius Aristo-
teles meminit, Aphyam
Mugilum (inquit Rondele-
tius) nihil aliud esse puto,
quàm Mugilū speciē eam,
quæ sponte sine maris & foemina coitu nascitur ex terra arenosa uel limo: cuiusmodi ea est, quam
habemus, quæ nascitur in fossis, non procul à uicino nobis (Monspelienfibus) eoq; antiquissimo op-
pido Latera uocato. Eiusdem generis est quæ in Lado nostro capitur, & Athelan nuncupatur.

GERM. circumscribatur, ein kleine art der Meeraleten / welche von jr selber wachst vß
dem mür vnd sand.

APVA Phalerica Ron-
deletio. Sic autē uo-
cat Aristoteles (à Phalereo
Atticæ portu) piscē, è quo
Membrades gigni scribit.

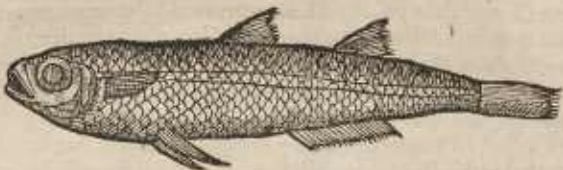

ITALICE. Vide in Gallicis. GALLICE Nadelle uel Melete circa Monspelium, ut Ron-
deletius iudicat. At masculino genere Melet, Atherina est. Bellonius quidem Membradem esse
putat, quæ uulgò dicatur Meleta Massilia: circa Rothomagum uerò & in litore Oceani ubi Se-
quana

quana in mare influit, un Crado, Italice circa Genuam Arachia. ¶ Huius piscis uenter ita linea quadam à squamis exasperatur, ut in Alosis & Sardinis, Rondeletius, de piscibus etiam alijs similem hanc lineam habentibus, leges in Sardina.

GERM. circumloquor, ein meerfische von der art der Spirlingen: ganz lind vnd fett: bat ein rauhen strich am bauch wie ein Haring. Idem forte est qui ab Anglis in Essexia comitatu uocatur a Smie: qui si diu seruetur, in aqua resoluitur. nam & Rondeletij Meleta adeò molis est & pinguis pisciculus, ut si aliquandiu digitis tractetur, liquefiat, &c.

ATHERINA, Ictar, apud Pliniū medicū perperā Acerina legitur. Gaza Aristā uel Aristulā conuertit, atheres Græcis aristæ sunt, unde uerbum ἀθήριον, quod est contemnere, Vilis autē & contem-

ptus hic pisciculus est: & paruis spinis tanquā aristas, durioribus quā reliqui huiusmodi pisciculi, abundat. GRÆCI hodieq̃ Atherinam uocitant.

ITAL. Latharina Romæ: aliqui tamen hoc nomen cum alio pisce, quem Lauerolum narrant, confundunt. Genuæ Quennaro: Venetijs Angoëlla, Bellonio teste.

GALLICE. In litore nostro rarò capitur: diciturq̃ Melet (masculino gen. nam Meleta gen. fem. Apua Phalerica est:) Massilia & in stagno quod Martegue uocatur, frequentissimè, & Sauclez (Senclèz, Bellonius) nominatur. Pro Encrasicholo sæpe uenditur, Rondeletius. Gregales illos pisciculos, quos Sanctetos Massilia uocant, Græcis innumeris Genuæ & Massilia ostendit: qui omnes statim atherinas appellarunt, Gillius.

GERM. F. ein art der Spirinchen oder Meerseelen: ein kleine raane Hering art.

EGO aliā atherinam (ut Gillius mihi ostendenti uocabat) Venetijs olim pingedam curauit: ubi Anguello nominatur uulgo: quod nomē forte ceu diminutiuum ab anchoia factū est. anchoiæ enim (id est, encrasicholo) persimilis est.

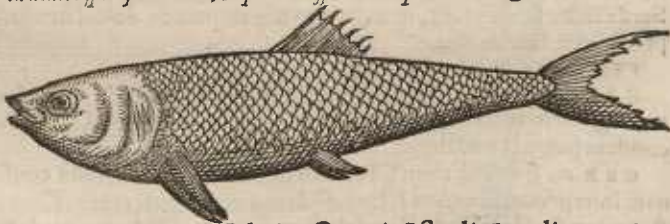

GERM. F. ein ander geschlecht der Meerseelen.

MEMBRAS, Bembras, Bebras, Bebradon.

Icon hæc non Celerini Oceani est: sed illius piscis qui Massilia Harengade uocatur, &c. ut Rondeletij uerbis recitauimus. nam Celerinus lineā in uentre spinosam habet, & quidem asperiore quā Harengus.

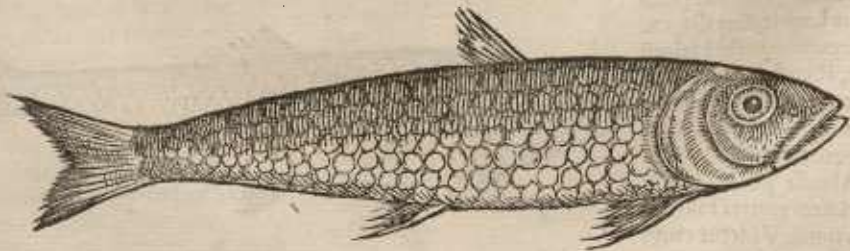
GALL. Mēbrades sunt, quantū coniectura assequi possum, hi pisciculi, quos Galli Celerins uocant. Vel qui Agathopoli magna copia sæpe capiuntur, paruis Alosis similes, uocanturq̃ illic Calliques uel Lasches,

Massilia Harengades, Rondeletius. Bellonius tū Celerinū Oceani, tū Sardinā mediterranei maris, Chalcidē interpretat, magnitudine tantū distinguēs. Quòd si Oceano peculiaris Celerinus est, non fuerit membras Græcorū. ¶ Plura de Celerino & cognatis ei piscibus leges in Sardina.

GERM. circumloquemur, ein kleine Hering art.

Sardina icon à Rondeletio posita, tam similis est Agono, (quem inter Lacustres dabimus,) ut discerni uix possit. Nostra uerò Sardina hæc Venetijs depicta, lineam asperam in uentre non ostendit: & squamas non bene, ut puto, dispositas habet.

4 Animalium Mar. Ordo I.

TRICHIS uel Trichias, Τριχίς, ἢ Τριχίας, ὄ. Rondeletio unus est piscis, sic dictus ob spinarum copiam & paruitatem: sicuti & Thrissa, nam & ἰσὶς rectus per h. in singulari num. reliqui casus per τ. scribuntur, exiguae enim spinæ ucluti pilæ sunt, quos Græci Τριχίς uocant. Latine Sardina dicitur à Columella: sicut etiam hodie uulgò à Gallis & Italis. In Gallia nostra Narbonensi, (inquit Rondeletius,) Prouincia, & Italia, Sardine dicitur, minor adhuc: deinde maior Sarde. Et forte etiã ex Græcis uocabulis Trichias ad maiorem, Trichis ad minorem pertinet: quod & Gaza sensisse uidetur: qui cum animaduertet Aristotelem Trichiam à Trichide distinxisse, illã Sardam, hanc Sardinam interpretatus est: uulgi nimirum nomenclaturas secutus, nam Sarda ueterum, ut Plinij & Athenæi, longè alius piscis, ex Lacertorum uel Pelamydum genere est. Pisces tum molliores tum sicciore iusto, ad salendum idonei nõ sunt, Coracini uerò & Pelamydes, & Mylli, Sardæ & Sardenæ, (Σαρδῶναί τε καὶ Σαρδῖναι,) &c. ad saluram sunt appositi, Galenus De alim. facultatibus lib. 3. cap. penultimo. Et mox: Præstantissima autem omnium, quæ mihi experiẽtia cognoscere licuit, falsamentorum sunt, quæ a ueteribus medicis Sardica falsamenta nuncupantur, hodie Sardas uocant. Sic ille. Nõ est autem quòd aliquis putet Sardas & Sardenas, quoniam simul nominauit, eum pro cognatis duxisse, Sardica certè falsamenta ad Sardas tantum retulerim, ad Sardenas minime: quamuis tum Sardas, tum Sardinã à Sardinia insula, unde primum nimirum mittebantur, nominatas fuisse, uerisimile est. ¶ Chalcides etiã olim ab aliquibus Σαρδῖναι (masculino genere) nominabatur: & Callimachus Trichiditum interpretatur Chalcidem.) Sic & Agonos lacustres pisces, Roma nomẽ mutare audio, postquam falsi sunt, & uocari Sardenas. Fracastorius distinguit: Sardellarumq; cateruæ: His est maior Aquo. Benedictus Iouius in Larij descriptione Aquonis tantum meminit, nam quæ Salena ab eo nominatur, (hoc uersu: Scardua, & Incobia ex Pigis, & Plota, Salena,) alia quàm Sardena uidetur. Sardellæ ex Benaco admodum laudatur, Platina: qui hos pisciculos ab Agonis diuersos, assimiles tamen facit. Quærendum an Sardellæ & Aquones (seu Agoni), ætate tantum differant, hos enim maiores esse Fracastorius canit. ¶ Thrissis sanè, id est Alausis & Trichidibus, multa sunt communia: nominis ratio, ut dictum est: quodq; pisces sunt parui, aristosi, uiles: quòd gregatim capiuntur, & quidem utriq; cantu saltationeq;. Linea quidem illa spinosa in uentre, in Alausis & Sardinis, tum marinis tum lacustribus, conspicitur: item in Celerino Gallis ad Oceanum dicto, quem Rondeletius Apuam Membradem facit. Eidem Apua Phalerica piscis est Sardinæ similis, minor, tenuior: uentre similiter exasperato. Bellonius tũ Celerinũ Oceani, tum Sardinã mediterranei maris, Chalcidẽ interpretatur, magnitudine tantũ distinguens: Celerinus (inquit) asperior em sub uentre ex aristis lineam habet, quàm Harengus. Ab eodem Liparis nominatur pisciculus lacustris in Macedonia: qui Sardinam toto habitu refert: sed uentre est latiore, & lineam sub uentre asperam habet. Idem aut simillimus uidetur, qui Agonus in Verbano laeu dicitur, alibi in Italia Sardarella, à maxima cum Sardinis similitudine, spinosa illa uentris linea & ipse insignis. Ancludes uulgò dictæ (Apua Encrasicholi Rondeletij) Sardinis Sardellis'ue similes sunt, ita ut hæc pro illis aliquando dolose uendantur, Ancludes enim maioris præcij sunt, Brafauiolus.

Sardina lacustris.

Similitudo.

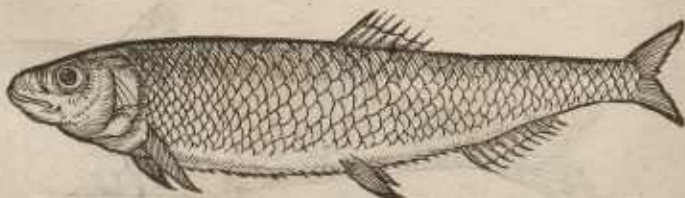
ITALICE Sarde, Sardelle.

GALLICE similiter, ut in præcedentibus dictum est. Sardinæ nomen Occantis Gallicus non agnoscit, ut scribit Bellonius: qui tamen Celerinum à Gallis Oceani accolis dictum, piscem eundem putat: Rondeletius distinguit.

GERM. Sardinæ an in Oceano nascantur, nondum mihi constat. Germanicè tamen Sardinam interpretari libet, ein kleine Haring art im meer: ein Meeragune. quæ interpretatio etiã Atherinæ & Membradi Rondeletij conueniet. Chalcides uerò & similes in lacubus dulcibus, Seeagunen/ Haring arten im süßen wasser. Vel Sardinam faciemus Alausæ speciem: ein art der Zigen oder Goldfische im meer. ¶ Bellonius Trichidem facit Alausam ætate minorem: quæ Gallis Pucelle dicitur: Anglis a Pylcher/ uel Pylcharde. ¶ His scriptis piscem Sardeyn nominatum à Germanis ad Oceanum, Io. Ectius pictum misit.

HARENGI nomẽ barbarũ est: neq; ulla est, quod sciam, huius appellatio siue Latina, siue Græca. Sunt qui non rectè Halecẽ uocent, Rondeletius. Chalcidum generis hũc piscem Bellonius putat, neq; id temere: quanquam Rondeletius Alausæ potius quàm Chalcidum generi Harengũ attribuat. Videtur enim Chalcidis nomen commu-

Icon Haringi, partim ad Rondeletij, partim ad Bellonij iconem expressa.

Chalcis.

nus

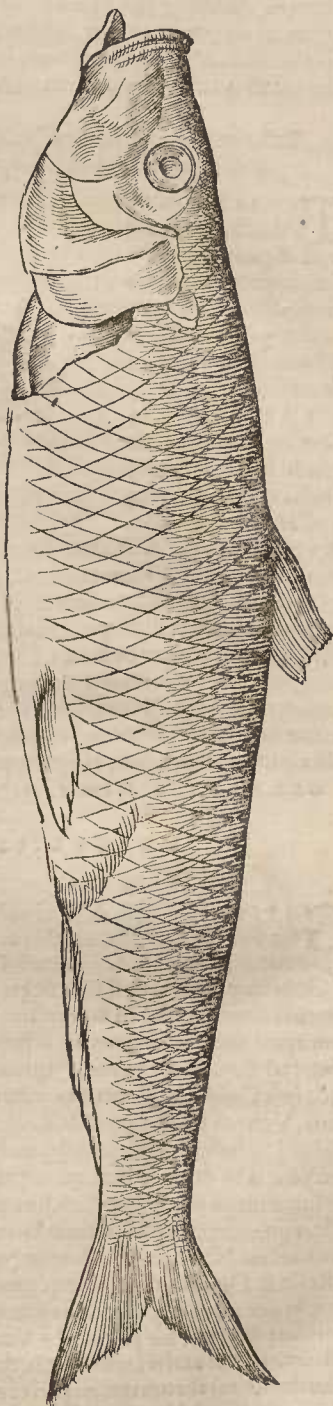
nus esse: cum Oppianus Chalcides marinas fecerit, Aristoteles fluuiatiles aut lacustres: (sicut & Sardinae hodie tum lacustres, tum marinae dicuntur.) & ex ueteribus aliqui Trichides (uel Trichades, uel Trichiades) interpretantur Chalcides: Heracleon, Membrades, & rursus Chalcides, Sardinus. Coniunctio autem ab aëris colore nominatas Chalcides, (Aericas Gaza transtulit, nomine ab eo conficito quidem, quod tamen ad nostrum *Haring* alludat:) non quod hīs uisus (opinor) is esset color, sed inueteratis: sicut in Harengis alijsq; infumatis maxime, apparet. Esto igitur Harengus, Chalcis aut Trichis Oceani maior: Celerinus uero eiusdem, Chalcis Trichis uel minor. In hoc tamen falli puto Bellonium, quod Sardonum uulgò Romæ dictum, non modò congenerem Harengo, (qui in mediterraneo nullus est,) sed eundem putauit. ¶ Harengi uocabulum est Germanicum. Germani pleriq; *Hering* scribunt & efferunt e. obscuro, ad æ. diphthongum accedente: Flandri *Harinck*. Galli aspiratione, ut sæpe solent, omiſſa, per a, un areng: unde Latinum uocabulum alij aliter formant & scribunt. Ego quoniam Germanicam dictionem esse agnosco, Haringus, uel Heringus scripserim, ut suam orthographiam originem fateatur. uidetur autem à Græco *παραειν* deductum nomē, quod falsamentum significat, ut haringus, quasi harichos, pro tarichos, appelleretur, nullum enim falsamenti genus uſtatius per omnem Germaniam reperias. ¶ De cognatis Harengo piscibus, & similiter spinosam in uentre lineam habentibus, diximus in Sardina. ¶ Sale fumoq; inueteratum hunc piscem, recentiores aliqui Haringum passum appellant: alij Ruscupam & Ruburnum, fortè à rubente ob fumum colore. Germani *Bockling* / *Bücking* / *Bucking* / *Buckling*, & eundem piscem muria seruatum, *Pickelhering* / *Roshering*. Aqua maceratum, *ein gewässerten Hering* / *ein Braatbering*.

ANGLICE. *Heryng* / *Hearynge* / *Hearing*. Infumatus uerò a *redde Heryng*.

ILLYRICE & Polonicè, *Herynk*, *Sledz*, *Sliedz*, infumatus uerò *Platanij Sliedz*, uel *Bydlinek*.

LIPARIS (marina) Rondeletij. Piscem hunc rarū (inquit) & spectatu dignissimum, cum aliquandiu seruare uellem, totus in oleum abiit: qui euentus me impulit, ut Liparim (*Liparidem* potius, à *ρεστο οξυρονο* *φωμιννο* *λεπαις*) quasi *λεπαις*, id est, pinguem, nominem. Capite terrestrem cuniculum refert: ore est paruo, sine dentibus, &c. Ad eò pinguis est, ut non uentri solū intestinisq; infarcta sit pinguedo, ueluti in Mugilibus & Lupis: sed etiam sub cute carnis loco nihil aliud uideatur esse quàm pinguedo. Idem Rondeletius Agonum quoq; lacustrem piscem Liparini (*Liparidem*) à nonnullis appellari scribit, à pinguitudine: quòd cum in craticula affatur, pinguitudo uelut oleum destillet. ¶ Alia

Alia eiusdem inueterati figura.

6 Animalium Mar. Ordo I.

est Liparis lacustris in Macedonia, Bellonio descripta.

GERM. F. *Ein Schmelzling/ein Feisling.* Caterum ut hic piscis (teste Rondeletio) in Ieum resoluitur: sic in Essexia comitatu Angliæ habetur piscis, qui uocatur a *Smie*: qui si diu seruetur, in aquam resoluitur, ut Eliota Anglus scribit. Apud Phalerica quoq; Sardinis atq; Alausis non dissimilis, & linea uentris similiter aspera insignis, in pinguedinem ferme resoluitur. ¶ Alius est ab accolis Oceani dictus *een Smelte*, cuius iconem Io. Echtius ad nos misit.

Bellonius figura Variata apud me uisa, omnino Epelano fl. suum esse aiebat. Icones quidem utriusq; conueniunt, nisi quod pinna uentris non similiter posita sunt, pictorum forte culpa. Vide inter Fluuiatiles.

THRISSA, id est Alausa, quãquam post Apuas cum Harengo inter marinos censeatur à Rondeletio, à nobis ad fluuiatiles referetur, procul enim flumina subit.

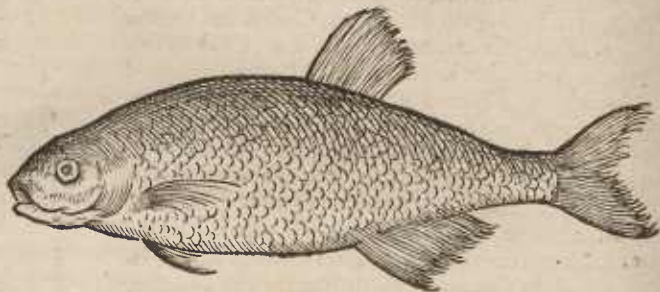
VARIATA sic nominè. Epelano fluuiat. li Bellonij perq; similis est piscis, quem Io. Caius medicus An-

glia ornamentum, Variatam appellauit, & his uerbis mihi descripsit, delineata etiam quæ hic appositæ est figura. Variata (inquit) piscis est marinus, illustris, aureus & resplendens magis, uersicolor tamen, ut si multo colori & splendescenti exiguum purpureum admisceas. Is color, prout ad Solem in hanc aut illam partem uerses piscem, ita alius atq; alius est, ut in collo columbino: unde pisci Variatæ nomen dedimus. Magnitudine est Alburni, cute & carne Percæ: in australi nostræ Britannia mari plurimus, inter scopulos atq; saxa frequens. Mortuo marcescit color, & ad pallorē degenerat. Sic ille. Nos quoniam Alburno maior non est, quamuis Saxatilem hunc pisciculum, primæ huic Classi adnumerare uoluimus. Idem uidetur à Io. Echtiio pictus ad me missus piscis, adscripto nomine *Vote*, tanquam accolis Oceani Germanis usitato.

GERMANICE F. *ein Meerbambel*; uel à coloris uariatione, *ein Schiler*.

DE GOBIIS MARINIS, ET PRIMUM in genere quædam,

GOBIVS, Gobio, Cobio. Gouius in Halieut. Ouid. Græcè *Καβίος, Κωβίος*, aliquib; *Κωβίος, Ζωβίος* *Coccus.* *Gobios.* Pisces Gobioni saxatili propemodū similes, Aristoteles Cottos (imò *Corhos, Κωβίος Athenæus*) nominat, quos adhuc nonnulli Coranos nuncupant, Gillius. Lege supra in Encrasicholo. ¶ Gobiones marini & fluuiatiles toto genere distant. Fluuiatiles nunc appellamus non è mari in flumina deuectos, sed in fluminibus ipsis genitos, à marinisq; corporis etiã figura differentes. Horum apud ueteres Græcos nulla habetur mentio. Aristoteles namq; & Galenus de ijs tantum qui è mari ad flumina annatant, loquuntur. & nimirum etiam Dorion apud Athenæum: sin minus, quos ipse Gobiones fluuiatiles uocauerit, ignorare nos fatendum est, Saluianus. ¶ Gobius marinus, Venetis *Go*, Liguribus *Zolero*, Gallis *Gouion de mer*. Plinio modò *Cobio*, modò *Gobio*. Huius à Saluiano posita imago, nostris omnibus dissimilis est, tum forma ferè, præsertim capitibus: tum pinnis in dorso tribus, quanquam in descriptione author duarum duntaxat meminit. Color (inquit) non idem omnibus, hæc tamen colorum siue picturæ uarietas, non species diuersas, sed differentias tantum Gobionum facit, non secus enim quam Anguilla & Tinca, loci ratione colorem uariant. Nam qui Gobionum puriorem maris partem incolunt, minus picturati sunt: eorū ab Hicessio & Diphilo, nõ quia uerè candidi sint, sed quia minus colorati, ac ex albo leuiter flauescentes, albi uocantur. Qui uerò in cœnosis atq; paludosis marinis locis degunt, cū ex flauo nigricent, (cuiusmodi noster hic piscis est à Venetis *Go* appellatus), nigri dicuntur ab Hicessio. Qui postremò circa saxosa maris loca uicuntur (quales sunt Venetijs Paganelli appellati) et si uarijs depicti sint coloribus, cum eorum tamen partes plurimæ flauescant, *χλωροι* (id est pallentes siue flauescentes, nõ autem uirides) ab Hicessio & Diphilo iure uocantur. Hæc Saluianus. Ego sanè species Gobiorum maris diuersas esse cum Rondeletio putarim: neq; temere nomina etiam diuersa à uulgo eis imposta. Quòd si ipse genus unum omnium in mari Gobiorum existimauit, hoc est speciem unam: cuius in diuisua differentijs tantum differant colorum, (neq; enim differentias alias ullas exprimitur) cur piscem si suum, priuatim nigrum facit, *Go* Venetijs dictum, à Paganello alijsq; distinguens: cum pro quouis Gobio mar. accipi queat, si in coloribus tantum discrimè est: ij uerò libris impressis ad nos aduectis additi non sunt. ¶ Aeliani & Oppiani Gobius mar. noxijs aculeis armatur; quòd

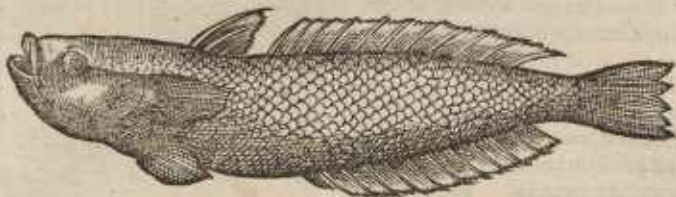
quòd in cognitio hodie non deprehenditur. ¶ Gobionum (marinorū, inquit Rondeletius) multa sunt differentia, à loco uiuendiq; ratione, à substantia, à magnitudine, à colore. A loco quidē & uita, quòd Gobiones quidam litorales sint: alij saxatiles, alij in fluuiorum ostijs aut marinis stagnis uiuunt. alij fluuiatiles. Substantia, quòd alij alijs præferatur, uel quòd ad palati gustum, uel quòd ad salubritatem. Colore: quoniam alij albi sunt, alij nigri, alij flauescetes siue pallidi, quos uirides non rectè appellant. Magnitudine: sunt enim alij magni, nimirum flauescetes: alij parui, alij inter hos medij, nigri.

GERMANICVM nomē singo ein Weergob. quoniam & Gobij fluuiatilis genus Kop uel Cab Germani uocant, nostri Grop. Sed Blennium interpretor ein Weergropp, quòd fluuiatili per similes sit: Gobium uerò differentia causa ein Weergob, alludendo simul ad Latinum uocabulum.

ANGLICVM Gobionis nomen ignoro. neq; ad hoc genus referendas puto duas piscium species, quarum alteram Angli Sandele, uel Sandil (composito ab arena & anguilla uocabulo) appellant: quæ in Mediterraneo mari an reperiatur dubito. alteram, Smelte, quam Eperlani nomine Gallico descripsimus.

GOBIO S marinos in hūc Ordinem potius quàm Saxatiliū ascui, quòd & omnes parui sint: et una tantum ex eis species saxatilis, quam primo nunc loco describemus.

Gobij saxatilis effigies à Rondeletio exhibita.

Alia eiusdem Venetijs delineata, maior quàm uellem.

GOBIVS marinus maximus, flauescēs, & uerè saxatilis. Græcè *Κωβίος καυλίνης, ἢ χλωρός*: hoc est, Gobius caulines, uel subflauus, errant enim qui uiridē interpretantur: cū *χλωρός* nō modò uiridem, sed aliquādo etiam pallidum uel subflauum significet. ¶ Bellonius hunc Gobium album facit: Rondeletius album diuersum exhibuit.

ITAL. Venetis Paganello. Vercellenses rustici Gobium fl. quoq; (quem alij Chabotum) Paganellum uocant, Rondeletius, Paganello autem nomen fortè à rubro colore impositum fuerit, quoad Pagrum accedit.

GALL. Malsiliensibus Gobio. Circa Monspelium Boulerot, teste Rondeletio: qui tamen Gobionem nigrum ibidem priuatim Boulerot dici scribit. ¶ Gobij saxatiles, uulgò Goatæ uocantur, Gillius.

GERM. Ein Steingob im meer: ein gälblächter Weergob.

GOBIO Niger, (qui in litoribus & stagnis seu paludibus marinis degit) magnitudine inter subflauū & albū mediocri. *Κωβίος μέλας*. Similis est priori, (inquit Rond.) sed minor: coloris nigri, maximè parte anteriore. Loco binarū pinnarū, quæ ceteris sunt in uentre, unicam habet nigrā, barbam esse

Gobio niger Rondeletij.

8 Animalium Mar. Ordo I.

Tragos.

díceres. Que nota facit, ut credam hunc esse písciculum, quem Athenæus libro 8. *Τράγοψ* uocat, id est, Hircum, cui Exocætum cõfert, his uerbis. Exocætus omnino similis est pisciculo qui Hircus dicitur, præter nigrũ illud quod uentriculo subest, quod Hirci barbam uocant. Sed etiam Mana mas, quum femina fœtu impleri incipit, Hircus uocatur Aristoteli.

ITAL. Venetis Go, Guo, Gobi.

GALL. Circa Monspelũ Boulerot: quod nomẽ Rondeletius saxatilis etiam uel subflauo adscribit.

GERM. F. *Ein schwarzer Weergob.*

Gobius niger Bellonij, ab omnibus Rondeletij Gobijs diuersus uidetur, etiam à nigro ipse Gobio. Gobiones marini (inquit) Venetis Goi, Genuensibus Guigiones, Romanis Missori uocatur: quanquam Missoris uox ad plerosq; alios pisces trãseratur. Incolæ urbis de le Specie, & qui Portum Veneris ac Genuam inhabitant, Zozeros nominant.

GOBIVS Albus, *Καλίδος λευκός*, omnium minimus, nõ ita quidem candidus est, ut cum aliorum multorũ piscium candore possit contendere: cæteris tamen Gobionibus candidior, Rondeletius, Bellonius Gobiũ saxatilem & flauescentem Rondeletij, album cognominat.

GERM. F. *Ein wyßlachter Weergob.*

DE ALIIS QVIBVSDAM paruis piscibus, ut Blennis, *Αλαυδής*, & similibus: Item de Scolopace.

Eiusdẽ alia icon Venetijs picta, licet maior quàm *Ταγανelli*, id est Saxatilis, qui maximus Gobiorum à Rondeletio dicitur.

BLENNVS, Belennus, Bæon, Rondeletij, (nam alius est Bellonij Blennus.) *Βλέννυς*, *Βέλενος*, *Βελένοψ*. Pisciculus est (inquit) similis ei, qui à Tholosatibus Peis de menage uel Grauan dicitur: Cotto etiam fluuiatili pisciculo tam similis, ut uix discernatur, nisi ab eo qui nouerit, hunc in fluvijs, illum in alto mari degere. Pelagius est & rarissimus. corporis specie Ranam piscatricem res uocabitur. Plura leges mox in Blenno Bellonij.

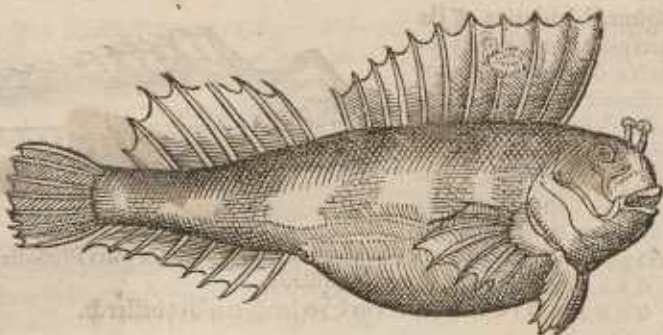
GERM. F. *ein Weergropp.*

Vilis, humida carne, & plane inspidus est pisciculus: à blenna fortè, id est, mucò, nomen sortitus: nam & *βλέννος*, & *Σκάλος* uocatur: & Lycos quoq; Diophani in Geoponicis 18. 14.

BLENNVS Bellonij & Saluiani. Nomina diuersa leges suprà cum Rondeletij Blenno, qui pelagius est, hic enim saxatilis est, non tamen dignus qui saxatilibus adnumeretur. nam propriè dicti saxatiles circa saxa frequenti natatione exercentur: eòq; sicciorem, friabilem & salubrem in cibo carnem habent: Blennus autem & similes, in petris stabulantur, & propter ignauiam minime exercentur, ideoq; mucosa sunt carne: & ferè figura etiam à propriè dictis saxatilibus differunt.

Et quan-

¶ Et quanquam Blennum hunc esse ex ijs quæ auctores tradiderunt, prorsus affirmari non possit: uidetur tamē is esse: cum *βλέννα* cum significet, *βλέννη* & ignauum & segnē, est enim hic piscis præ ceteris mucosus, ignauus, timidus, segnis ac tardus, & in herbosis litoribus uiuit: & Cothio siue Gobio ab similibus non est; hoc enim de Belēno Athenæus:

illud de Blenno Oppianus tradit. Fortassis autem idem etiam Epicharmi Bæon (*Βαίων*) fuerit, paruus enim est, id est, *βυδός* Græcè: & simul malus ac uilis piscis Epicharmo teste. Hæc ferè Saluianus. Varino quidem *Βαίων* non alius est quam *βλίνν*: sic enim apud illum scribitur. Vide etiam infra in Exocæto Bellonij. Belennum dici non laudo, nisi fortè carminis gratia. ¶ Hunc piscem (qui Scorpioïdi Rondeletij mox exhibendo idem aut planè cognatus uidetur) ego quoq; olim in Italia Blenni nomine pictum, à Cor. Sittardo accepi.

CORCÛRENSIS & Zacynthij Cæpolam à cepæ similitudine uocant. Capite est grandè, spiculato, &c. Totus quadrantalem non excedit longitudinem: crassitudo eius ut cepa mediocris esse cõsueuit, quin & ita flauus est ut cepa, & Scorpænam colore refert. Quosdam audiui qui hunc Boacem perperam uocarent, Bellonius.

ITALICE Borrebotza. Pesce de petre, quòd semper inter petras agat. Pesce de fortessa. ¶ Romana non secus quam Vranoscopus & Citus (sic *Cottum fl. seu Gobium fl. capitatum uocat*) Messore dicitur, Saluianus.

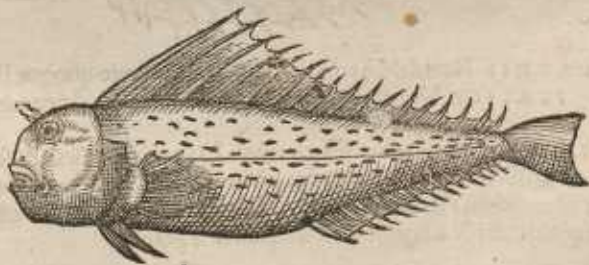
HISPAN. Cagador (ni fallor) Lusitanis.

GALL. In Narbonensi Prouincia à nonnullis Lebre de mar dicitur, Saluianus. Rondeletius Scorpioïdem suum uulgò Lebre de mar uocari scribit, est autem is idem cum Blenno Saluiani & Bellonij: nisi duæ species unius generis proximi alicui uideantur. Vide in subsequente pisce.

GERM. F. *Ein andere Meergröppen art: ein Schleymling/ein Zwibelfisch*. Leporem mar. Germanicè interpretari non libet propter cuiusdam synonymiam.

Blenno Bellonij & Saluiani, & Rondeletij Scorpioïdi, Galerita utraq; eiusdem & Pholis, cognati mihi uidentur, item Galetta Venetijs dicta, & Gutturifula: cognati inquam tum inter se, tum Gobijs, uel potiùs Mustelis marinis: unde & Galetta fortè diminutiue dicta. hæc tum corporis specie, tum pinnis & læuitate cutis, & molli mucosaq; carne, ad pisces prædictos accedit. Gilio cum ostendissem Venetijs, Gobij genus pessimum esse dicebat.

SCORPIOIDES Rondeletij: idem ut uidetur, uel cognatissimus Blenno Bellonij, &c. de quo proximè retro dictum est. Vulgò à nostris (inquit Rondeletius) Lebre de mar: id est, Lepus marinus dicitur. quia rostrū terreni Leporis *πρωτο* *μύ* admodum simile habet. Lepori quidem marino ueterū omnino dissimilis est.

Scorpioïdem nō ineptè appellabimus: est enim capitis forma Scorpionis marini similis, totidemq; supra oculos apophyses molles habet, dentibus differt. Præterea differt à Scorpione & Galerita pinnæ dorsii magnitudine, duabusq; maculis nigris eiusdem pinnæ. Cutis læuitate Galeritæ similis est, & carnis substantia, non autem Scorpionis. Litoralis est: muco & aqua uescitur.

GALL. Lebre de mar, ut prædictum est.

GERM. Vide cum præcedente pisce. Poterit etiam *ein Schneckling*, id est, Cochlioides appellari: quoniam Cochlearum seu Limacum instar cornicula protendat.

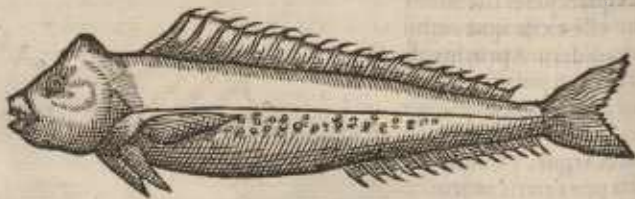
ALAVDÀ cristata uel Galerita piscis, ut à Rondeletio uocatur. In saxis uiuit, & naturam formamq; saxatiliū imitatur, in saxatilibus tamen non habetur (à medicis.) In uertice cristam erigit (Alaudæ auis instar) mollem, & cœruleam dum uiuit. Carne est molli, & ob paruitatem ne-

Basiliscus.

gligitur, Rōdeletius. ¶ Basiliscus piscis circa petras leprades degunt Oppiano: uerisimile autem est Alaudas nostras à crista, à qua et regulis auiculis nomen, Basiliscos ab eo dictos. Poterunt & Pauones marini dici hi pisces. nam & uersicolores sunt, & cristam habent cœruleam, qualem Pauoni pisci Phasidis Philostratus attribuit.

GALLICE, Percepierre, Coquillade.

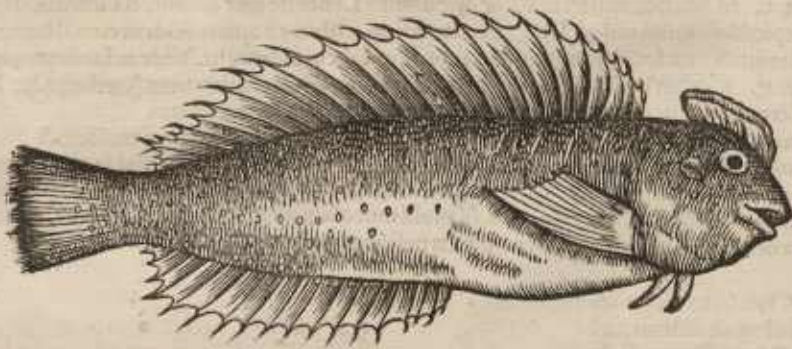
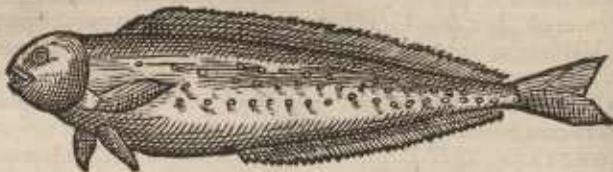
GERMANICE uocetur ein Seelerch/ein Kobellerch.

Simia.

ALAUDA non cristata Rondeletij, similis superiori, crista excepta. Possis etiam (inquit) optimo iure Simiam appellare, quia capite Simiam refert, paruo scilicet & rotundo, uel si nostrorum appellationem sequi uelis, qui Percepierre nominant, non absurdè Empetrum uocaueris, in petrarum enim cauernulis degit, inq̄ abditissimis earum rimis se occultit.

GALL. Percepierre, ut prædictum est.

GERMANICE circumscribo, ein Seelerch on ein Kobel/on ein Kamp. Mordet hæc quidem, sed morfu innoxio; quamobrem lulis non est.

ALAUDIS Rondeletij cognatus piscis: Exocæto quoque Bellonij idem, aut eius species. ITALICE Venetijs Gotorofa uel Gutturofula, à prominente nimirum sub faucibus tumore.

Troglodytes. Basiliscus. GERMAN. F. ein art der Seelerchen. Litoralis est piscis, & ferè subit foramina lapidum, aut parietum ædificiorum in litore: unde nō ineptè Troglodytes appellabitur; uel à crista, Basiliscus, sicut & Rondeletij Alauda cristata. ¶ Idem uel cognatissimus est piscis Exocætus Bellonij, qui mox sequitur; ubi & alia nomina Germanica reperies.

EXOCOETVS Bellonij. (Alius est Rondeletij Exocætus, saxatilis.) In saxis degit: non tamè est propriè saxatilis, ut medici nomināt. Idem aut eius species cognatissima est piscis proximè retro positus.

¶ Exocætus (inquit Bellonius) species habet plures: quarum una cristata est, (cuius iconem damus,) Massiliæ frequens: primo aspectu aliquatenus gobium referens, cute glabra & lubrica: unde uulgus Græciz

ciæ glinon nominavit. Tertium Exocœtogenus etsi Byzantinis piscatoribus nõ aliõ quãm Glino ac cristato Exocœto ni nomine pernoscatur, ac nonnullis Chelidonius appelletur, tamen à Glino ac cristato Exocœto differt, &c. Hæc ille. Querendũ an hic forte ueterũ Blēnus sit, quoniã & mucosus est, opinor, & lubrica cute, unde hodie Græcis Glinos nominatur, ut olim Blennus uel Blinnus. ¶ Exocœtum in Arcadia Lychnon modò uocitant, Massarius. Plinius Exocœtum cum Pœcilij Arcadiæ piscibus confundisse uidetur.

Blennus.

Lychnus.

Pœcilias.

Adonis.

Ophidium.

Cirrhis.

Ceris.

Quærendum an Adonis alius quãm uel Rondeletius uel Bellonius proposuere, piscis sit: quoniam apud Kiranidem Edone piscis (idem nimirum Adonidi) alio nomine Ophidium dicitur. Ophidij autem species una Rondeletio flauis coloris est: qui color à ueteribus Adonidi tribuitur, unde & Cirrhis Cerisq; uocatur, &c. ut non tres pisces diuersi, Adonis, Ceris & Ophidium sint: sed unus, tribus diuersis nominibus indicatus, & pro Ophidio rectè à Rondeletio demonstratus. Adonidum quidem Rondeletij, Turdorum generi adnumerandum mihi uidetur.

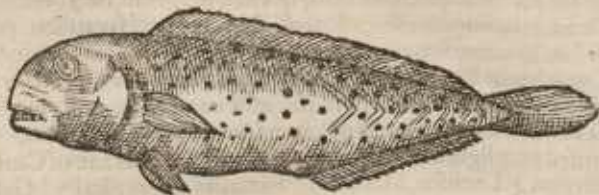
GRÆCI Constantinopoli uulgò Glinon uocant.

ITALI circa Genuã Bauecqua. Romani cum alijs minutis piscibus confundunt, modò Cerinam, modò Missorem (aliàs Messore: uagum nomen ad Vranoscopum, Blennum & Cottum fl.) appellantes. Indigenæ Comasce Vulpem uocant, una Folpe, Bellonius.

GALLI circa Mafiliam Gabot uel Gauot.

GERMANICVM Exocœti Bellonij nomen ignoro, quanquam in Oceano frequentissimum esse tradit, & in rupibus Bononiæ penè innumeros reperiri, fingamus igitur nomen, eum Punterhan, à maculis & cristis: uel ein Steintup, quòd ueluti Gobius aut Mustela saxatilis ut. Vel eadẽ nomina quæ præcedenti ponamus, idem enim uel cognatissimus esse uidetur.

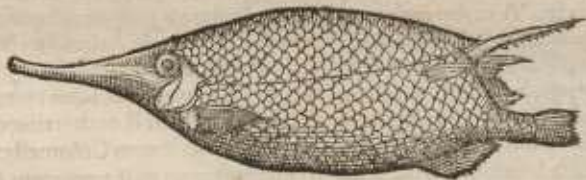
PHOLIS Rondeletij, *pholis*. Superioribus (inquit, de Alaudis autem & Scorpioides proximè scripserat) & maximè Alaudæ similis est piscis, qui Antipoli à mucro Bauofa dicitur. Mollissima est carne & glutinosa. Piscis hic

(inquit Aristoteles) mucum quem ipse emittit, sibi obducit, ut in eo quasi cubili quiescat, Cubile autem Græci θαλάμην aut φωλεόν appellanti: inde nomen.

GALL. Bauofe, ut prædictum est.

GERMANICE nominabimus ein Schleymlerch/ein Weerlerchen art.

SCOLOPAX Rondeletij, (fictio nomine Græco à rostri longitudine, quod scolopis, id est paxilli instar productum habet, sicut & σχολόπαξ uel Ascopas, auis, quam aliqui recentiores Roxtricem nominant,) haud scio ad quem Ordinem referri mereatur. Rondeletius piscibus peregrinis adnumerauit: quos cum ego plerisque omnes ad suas classes retulerim, & hic unus superstiti sine Ordinis primi, propter paruitatẽ, collocare uolui. Peregrinus (inquit) & rarus est piscis: semperq; paruus, ut arbitror. Aliqui Elephantum, tanquam à proboscide, sed rostrum proboscidis instar flexile non est: alij Ibidem uocare uoluerunt. Sic ille. Ego hunc piscem Serram Plinij potius dixerim, (ab aculeo ferrato:) quàm Cetum illum quem Rondeletius Pristin appellat. Licet huius & Rhamphestem appellare. Ραμφισαί enim Hesychio pisces quidam sunt, à rostro nimirum dicti, quod in auibus, præsertim maioribus, Græci rhamphos appellant.

Elephantus.

Ibis.

Serra.

GERM. F. Ein Sagfisch, id est, Serra piscis: uel ein Weerschnepf, id est, Scolopax marinus.

ORDO II. PISCIVM MARINORVM, QUI CONTINET SAXATILES, ET

ALIQVOS EIS PROXIMOS, MAGNA
ex parte latos & compressos.

DE SAXATILIBVS QVAEDAM IN GENERE.

SA X A T I L E S pisces à ueteribus, non in dulcibus aquis, sed in mari tantum appellati sunt: qui nimirum in litoribus, non impuris & cœnosis, non terreis & arenosis: sed qui in puris & saxosis locis & circa promontoria degant. Quòd si quis tamē in dulcibus etiam aquis saxatiles aliquos contra ueterum consuetudinem nominare uellet, non ij qui sub lapidibus stabulantur & latent plerumq; qui & squamis carēt, & humidiori sunt carne minimeq; friabili: sed illi potius qui in saxosis fluuijs & riujs degunt, excenturq; subinde contra aquam natando: ut præcipuē Thymalli, qui saxatilibus mar. conferri possunt (quanquam & alij quidam minus laudandi, in saxosis fluuijs reperiuntur: qui tamen cæteris eiusdem generis in alijs aquis degentibus collati, multò præstantiores sunt) sic uocari poterunt. ¶ E saxatilibus marinis Galenus nominat præcipuē Scarū, Merulā, Turdū, Iulidem, Phycidem & Percam. Hi (inquit) nec alimenta, nec loca mutant, nec dulcibus aquis utuntur, ob camq; causam omnes perpetuò sunt inculpati: & nullum in eis discrimen manifestum reperitur, ut qui perpetuò in purissimo mari degant: aquamq; dulcem, & eam quæ ex dulci & marina mixta est fugitent. Itaq; illos (inquit Saluianus) qui non perpetuò, neq; omnes eiusdem generis in saxosis locis uiscitant, cuiusmodi (ipso auctore) Gobio est, à uerè saxatilibus excludit: etsi à plerisq; antiquis scriptoribus hi quoq; inter saxatiles censeantur. ¶ Saxatiliū quidam naturam formamq; imitantur, ut Alaudæ Rondeletij: qui tamen inter saxatiles à medicis non habentur, immorantur enim ferè saxis, nec ita circumnatando subinde exercentur, unde molliori sunt carne, aliqui etiam mucosa ut Blenni: quare nos ad primum Ordinem eos reiecimus. ¶ Sunt qui in saxis quidem degant: sed neq; figuram, neq; naturam saxatiliū referant: ut Canicula illa quæ Gallis Cato rochieo dicitur: ut Locustæ, Murænæ. Saxatiles pisces pleriq; à Gallis communi nomine Rochiers uocantur, à Germanis dici possunt *Steinfisch* / *Steinling*.

Scari iconem quæres ad finem libri.

SC A R V S, *Σκάρου*, inter saxatiles omnes principatū tenet. Genera eius duo sunt, *δύοις*, de quod hinc agimus, (qui propter latitudinem corporis, & cum Sargo similitudinem, ad quartum Ordinem referri poterat) & alter *αἰόλος*, id est, uariis cognomine. Vtriq; multæ communes sunt notæ: sed sunt etiam propriæ. A uerbo *σκαρῶσαι* (id salire uel saltare significat: aliquando etiam pasci, piscis quidem hic algam & herbas depascitur) sunt *σκάρου* & *σκαρῆς*, Athenæus & Eustathius, sed fortè duo hæc nomina piscis unius fuerint: ut Perca & Percis, &c. Nō alius hic piscis uideretur, quam qui alibi Meryx (*Μήρυξ*) ab Aristotele uocatus est, hoc est, Ruminalis. solus enim hic piscium ruminare creditur: & solus uocalis esse Oppiano. ¶ Nostris (inquit Rondeletius) diu incognitus fuit neq; mirum, cum Romanis olim & toti Italiæ serò uisus fuerit. nam Columella: Scarus (inquit) qui totius Asiæ Græciæq; litoribus Sicilia tenus frequentissimus exit, nunquam in Ligusticum, nec per Gallias enauit ad Ibericū mare. Et Plinius: Scarus Carpathio mari maximè frequēs, promontoriū Troadis Leçion spòte nunquā transit. Inde aduectos incredibili multitudine nauibus, Tiberio Claudio principe, Opratus è libertis eius, præfectus classis, inter Ostiensem & Campaniæ orā sparsos disseminauit. Quinquennio ferè cura est adhibita, ut capri redderentur mari. Postea frequentes inueniuntur Italiæ in litore, non antè ibi capti. In nostro mari (inquit Rondeletius) capiuntur non procul à Mafsilia, & maximè circa Stœchadas insulas. Rhodi maximam esse copiam à Rhodijs accepti. Idem apud Athenæum perperam scribi ait, hūc piscem dentibus serratis, & carniuorū esse, & Lepore mar. uesci: omnia enim hæc falsa esse. ¶ Colore ex caruleo nigrescit, uentre est candido: Sargo similis, corporis forma ad rotundam accedente, aculeorum pinnarumq; situ & numero, &c. Dentis planos hominis modo maxillasq; habet: immò propriè solus latos habet, (Plinio teste,) atqui Sargi etiam dentes, & Picij seu Melanderini, & Aurata, plani humanisq; similes uidentur. Aristoteles hunc piscem ut solum ruminare, ita etiam non utriusq; dentatum esse scribit, & superioribus dentibus carere.

GRÆCI etiam huius temporis *Σκάρου* nuncupant, Massarius.

ITAL. Nonnulli existimant Scarum Romæ inter Auratas à piscatoribus uendi: qui similitudine (quod facile credo) decepti, neq; anima diuersa saporis nobilitate, in foro piscario eum Auratis & Sargis commisceant. consensu tamen piscatorum, Zaphirus piscis, (sic à cyaneo eius gemmæ (*sapphiri*) colore dictus,) inter Auratas longè sapidissimus existimatur: qui fortasse Scarus anti-

quis

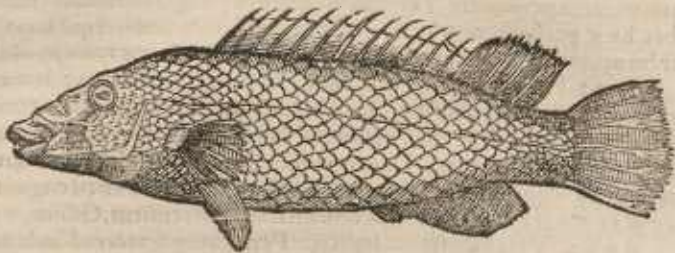

quis fuerit, Iouius. Romanis nostrisq̄ non planè notus est, Rondeletius.

GALL. Romanis nostrisq̄ non planè notus est. alij enim ob similitudinem Dentè, alij Sargo, alij Cantheno uocant. à nostris piscatoribus pro Sargo uenditur.

GERM. In Oceano Germanico an reperiatur hic piscis nondum mihi constat. (Scarum quidem uarium in Oceano non capi Bellonius testatur.) quamobrem nomen eius Germanicum fingo: ein *Wewer* oder *Wewling*: id est Ruminator: ein *Wewbrachsmè*/ein *Steinbrachsmè*. ein *Sånbrachsmè* art.

SCARVS uarius, *Σκάρος*. *Αϊόδος* quidem, id est, uarij cognomen, multis etiã alijs piscibus est commune: ut Percis, Coracino: & multis alijs saxatilibus epitheton hoc cõuenit, Rondeletius. Superior Scarus (inquit idem) ferè concolor est. hic uerò, oculis, uentris inferiore parte, in qua pedes, purpurei est coloris: cauda coloris Indici: reliquum corpus partim ex uiridi, partim ex nigro, caruleum est: squamæ ueluti notis obscurioribus aspersæ. In medio uentris

notas duas purpureas habet: formosissimus sanè piscis, si quis alius. Romæ per semestre spatium unus tantum mihi uisus est. Capitur aliquãdo in nostro mari, è regione Magalonè, & nõ procul à Mafsilia, & Antipoli: circa Stœchades insulas sæpius. ¶ Bellonius superioris non meminit: & hunc simpliciter Scarum nominat. Nullus (inquit) est in Propontide, Ponto, & Hellesponto: in Creta plurimus. ¶ Piscem corporis forma Scarò uario similem, totum purpurei coloris, Rondeletius tertiam Anthiæ speciem facit. Vide infra in hoc Ordine.

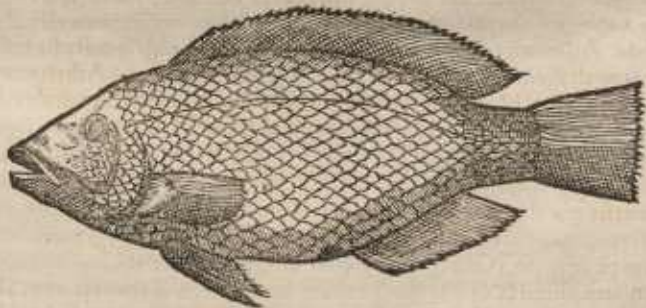
GRÆCVM in Creta uulgus hodièq̄ antiquam appellationem retinuit, Bellonius.

GALL. Aliquieum communi saxatillum nomine Rochau nuncupant: alij Aiol, alij Auriol: feruat, ut credibile est, nominis *αϊόδος* uestigijs, Rondeletius.

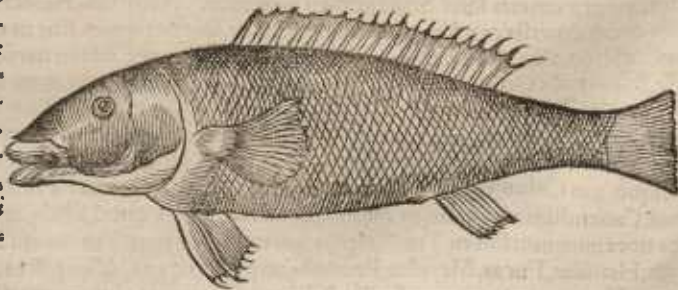
CANARIARVM insularum incolæ, ut ferunt, Brechos appellant, Rondeletius.

GERM. In Oceano reperitur circa Canarias: fortè & alibi: quanquam Bellonius in Oceano reperiri negat: de Gallico nimirum Oceano tantum sentiens. Nomen fingemus, ein *Puntermewling*, hoc est, Ruminator uarius: uel circumscribemus, ein *schõner geteilter Wewer*.

Merula Rondeletij.

Bellonius aliam *Merula* iconem quam *Rondeletius* exhibet, nescio an diuersi piscis. Suum quidem *Rondeletius* *Tinca* s. corporis habitu similem esse scribit: & fuit Bellonius ab Italis *Tincam* mar. appellari, &c. sed corporis species differt, ut apparet. *Saluanus* etiam *Callariam* suam, id est, *Phycidè Rondeletij*, Romæ *Tincam* mar. uocari scribit: & aliqui (ni fallor) *Coracinum* similiter uocant.

14 Animalium Mar. Ordo II.

MERULA piscis, dictus est à colore avis eiusdem nominis: sicut & *κόσσυφος* uel Atticè *κόσσυφος* Græcè: quanquam in aue color niger est, in pisce ad uioleaceum accedit, ex indico nigrescens, sed ueteres etiam indicum aut purpureum exaturatum colorem, nigrum uocabant, ut in pura, uiola. Isidorus Hispalensis masc. genere Merulum dixit. Merula, Turdi, Squilla, uere nigrescunt, postea candorem suum recipiunt, Aristoteles: hoc est, suum quidem colorem seruant: sed is magis exaturatus fit circa uer, æstate uerò magis diluitur, minusq; niger est, Rondelctius. Idem etiam aliud Merularum genus obseruauit, dorso nigro, uentre indico, quibusdam partibus cœruleis, ut pinnis, cauda & circa branchias. ¶ Oppiano Merula mas est, Turdus (*κίχλη*) uerò fœmina, quod fortè nonnullis persuasit formæ similitudo: qua facit ut hodieq; nonnulli horum piscium nomina permutent. Terminatio quoq; in Græcis uocabulis (nam apud Latinos contra se habet) hanc persuasionem promouisse uidetur. Grammatici quidam Græci etiam *κόσσυφος* hunc piscem nominant, sicuti auem ego pro pisce apud authores *κόσσυφος* tantum reperire memini.

Turdus anmas Merula.

ITAL. Piscatores maris Ligustici, Adriatici & nostri quoq; hoc est, Mediterranei, ad unum Merulam agnoscunt, quã cum Phycidibus etiam confundunt. Romani tamen peculiariter speciem unam Merlo nominant, sæpe etiam Canarellas, Canadellas & Phycides Merula nomine uocant. Merulam Itali æquè atq; Phycidem, Tincam mar. nominant, Bellonius. Merula Turdo simillima est, sed nigrior, eam quia Tincæ formam habet, Tincam mar. Veneti cognominant, Massarius.

HISPANI & Sardi adhuc nomen Latinum retinent, Gillius.

GALL. Vide superius in Italicis. Peritiores piscatores Merle uocant: nonnulli Tourd, non distinguentes Turdum à Merula: alij communi saxatili nomine Rochau, Rondelctius. Cauendum ne quis Merlu dictum à Gallis piscem (Merlucium recentiores quidam Latine efferunt, quasi marinum Lucium) pro Merula accipiat.

GERM. F. *Ein Werlesisch*, uel *Amselsisch*: Germani quidem inferiores Merulam auem uocant *Werle*, ut etiam Galli, qui & auem & piscem ita nominant, uel *ein Weerschlye*, id est, Tincamar. quanquam & Phycis quibusdam Italis codè hodie nomine uenit, & fortè alij etiam pisces, ut genus quoddam Iulidis. *Ein Weerschlyen* art.

ANGL. Merulam (inquit Turnerus in epistola ad me) in litore Angliæ occiduo uidisse me puto, hanc piscatores illic uocabant a *Cookesfische*: quod nautarum coci iure quodam suo propter delicatum saporem apud se retineant & coquant, quum reliquos omnes facile ad quæstum distrahant patiantur.

DE TURDIS IN GENERE: IN GENTIVM TAMEN NOMENCLATURIS QUÆDAM AD SPECIES ALIQUAS TURDORUM PRIUATIM PERTINERE UIDENTUR.

TURDORVM multa sunt genera (inquit Rondelctius,) uaria nomina: tantaq; colorum uarie tas, ut in his creandis luisse uideatur natura. Pancrates apud Athenæum author est, multis nominibus appellatum fuisse Turdum, & Nicander *πολυώνυμος* cognominat. etenim *κίχλη*, *Σαύρος*, *Αιολίαν*, nuncuparunt: ex quibus nomen *κίχλη* frequentius est: & ita potius scribendum quam *κίχλα*. Athenæus ex Aristotele *μελανόστιπυ*, id est, nigris maculis insignem facit: sed potius *πικριλόστιπυ* dixerim, id est uarijs notis distinctum: & sic apud Athenæum legisse uidetur Phaurinus, & Eustathius. Hæc ille. Addit, multas illas à se positas Turdorum species, solo ferè colore differre. ¶ Turdus piscis à colore dictus est, ut tradit M. Varro: non à sapore simili, ut forsitan aliquis suspicatur. Atticè *κίχλη*, Doribus & Siculis *κίχλα* dicebatur. *πολυώνυμος* recentiores Græci Phisosophi uocant, quæ Grammatici synonyma: unde & hic piscis Polyonymus cognominatur, quod diuersis uocabulis rem eandem significantibus appellatur. *Σαύρος* quidem nomen frequentius alteri cuiusdam pisci attribuitur: siue illi quem Acui similem Rondelctius exhibuit: siue Lacerto eiusdem peregrino, (Græcè enim *σαύρος* lacertum sonat:) quem (inquit) aliqui propter uiriditatem iucundam, simul & oris totiusq; capitis similitudinem cum terrestri, Lacertum uocant. In Turdis quidem nullam ad Lacertos formæ similitudinem reperio: sed quidam ex eis planè uiridi colore sunt, qui præ cæteris fortè Sauri nomen merentur. Aeoli siue Aeoliæ nomen, uarium significans, alijs quoq; diuersis eandem ob causam piscibus, siue ut nomen, siue ut epitheton tribuitur: ut *Seauro*, *Coracino*, alijs. ¶ Merulam in eodem genere marem: *Ciehlen* uerò, id est, Turdum, fœminam esse, solus tradit Oppianus: necdum inuenit (puto) qui consentiret: ex uulgi nimirum opinione. Alexander Trallianus medicus: Turdus (inquit) piscis est tener, humidus, concoctus facilis: & si forsè ipsam Pisanam marinam nominem, non erraueris: adeò recrementis expertus est alimentum quod ex ea capitur. ¶ Turdorum plura esse genera (inquit Saluianus) res ipsa declarat: licet solus antiquorum Columella (quod sciamus) id notauerit, inquit: Turdi complura genera includimus. Cauendum est autem ne omnes picturatos pisces (quod *ichtiopolæ* ubiq; ferè faciunt) Turdos uocemus: non solum Turdos ipsos, qui uerè picti sunt (Turdorum auium instar:) sed Percas etiam, Hiattulas, Fucas, Merulas, Pauones, atq; reliquos depictos pisces, Turdos perperam appellantes. Hunc autem errorem facile uitabimus, si ueterum authorum testimonio, Turdi piscis aliu

κίχλη. Σαύρος. Αιολίας.

κίχλα.

Pisana marina.

Turdi

Turdi auis instar, uariam siue maculosam esse animaduertimus: quamobrem qui uariam aluum non habent, Turdi non sunt. Hæc ille. Veteres quidem illi, quorum testimonio Turdorum aluum uariam esse comprobatur, non alij sunt, quam diuus Ambrosius, qui Turdum aluo uarium appellat: Isidorus Hispalensis albouarium dixit, [forte quod in uentre candido uarij coloris puncta sint:] sed horum scriptorum in hoc argumēto non magna est autoritas: ego Turdos pisces non in uentre tantum, sed alijs etiam partibus maculosos, & uarijs coloribus insignes esse uideo: quod nimirum cum alijs multis saxatilibus commune habent. Rectè igitur dixerit Saluianus, aluo uarios esse Turdos: sed addendum, alijs etiam nonnullis partibus. Post hæc, Turdorum species tres describit: quas nos suis locis cum Rondeletij Turdis componemus: generibus summis hic indicatis: Turdus (inquit) aut minor est, & latus: aut maior, & oblongus, qui rursus subdividitur in uiridem & rubrum, nulla alia quam coloris differentia distantes.

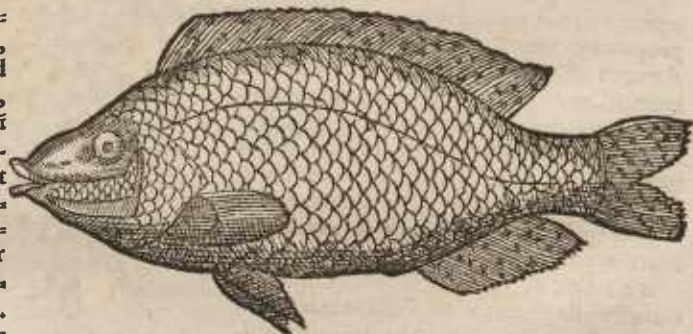
ITALI, Hispani & plerique alij Turdum (Turdo) appellant, Rondeletius & Saluianus. Glau cum piscem Malsilenses falso Umbrinam, Veneti (eundem uel Chromin Bellonij) Turdum nominant, qui uerus Turdus non est, sed qui inter Genuensium Lagionos peculiariter Turdus dicitur, is merito Turdus est, ab eo potissimum uocatus, quod cum eius color ex rufo in melinum uerget, ad uiridem tamen inclinēt, &c. Bellonius. ¶ Papagallo: Vide inferius inter Germanica.

HISPANI & alij plerique etiam nunc Turdo appellant.

GALLI, Nostrates, Prouinciales, Itali, Hispani Turdo nominant: Galli Vielle, Rondeletius, qui tamen rursus duodecimum Turdi genus priuatim Vielle nominat: undecimum uero peculiariter à quibusdam Durdo uocari scribit. alibi etiam Coracinum in Gallia Narbonensi quosdā Durdo uocare testatur. ¶ Vielle nomen ad Græcū Cichla uel Cichela ferè accedit.

GERMANICVM nomen fingimus *Panzerfisch*, à punctis & maculis quibus distinguitur. Vel *Krametsfisch*: nam *Krametuogel*, Turdus auis est. Vel *Weertrostel*, nam inter Turdos aues minorem alterum Germani *Trostel* uel *Trossel* appellant. uel *Seepfawe*, id est, Pauo marinus. Rondeletius quidem genus secundum de suis Turdis mar. priuatim Pauonem nuncupat. Bellonius in Gallico libro de piscibus, piscem Romæ Papagallum dictum, Pauonis nomine exhibuit: quem Turdum postea in libro Latino nominauit, is uel idem cum Saluiani Papagallo est, (quem infra post Turdos collocabimus,) uel planè similis. Vel communi Saxatili nomine uocamus *Steinling*/ein art der *Steinlingen*: ut etiam Galli *Rochau*.

TURDVS I. Rondeletij. Non admodum (inquit) dissimilis est *Cinædo*, minor paulò & latior, ad *Aurata* figuram accedens, dentibus recuruis: pinnarum situ numeroque cæteris saxatilibus similis. Labra habet crassa & rugosa: dorsum fuscum est, uenter ex albo liuescit, &c. ¶ Idem est Turdus minor Saluiani, ut conijcio: quem & latum facit. Rondeletij quidem effigies

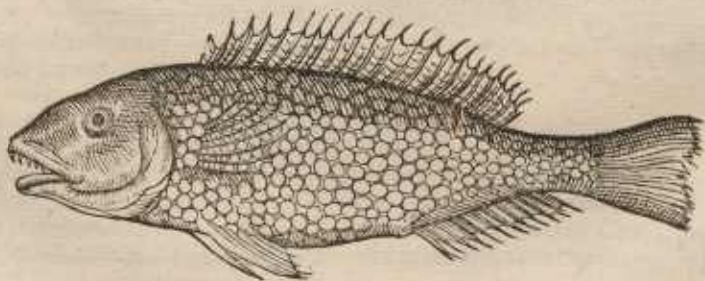
proportione latiore ostendit: & caudæ pinnam aliquousque bipartitam, cum in descriptione aliter dicat, Cauda non in duas pinnas, sed in unam latam desinit: (qualis nimirum in cæteris etiam Turdis & saxatilibus plerisque spectatur.)

ITAL. HISPAN. Vide Gallicum nomen.

GALL. A pluribus (simpliciter) Turdo dicitur, sicut & apud Italos, & Hispanos.

GERM. F. *Sie erstarrt der Krametsfischen/Weertrosteln/oder Weertpfawen.*

Lepras Bellonij.

Scarus. Eiusdem alia icon, Venetijs facta pro pisce nomine Marzapan: quam apud me uisam Bellonius, eandem suæ Lepradi esse asserbat. Cognatus huic uideri potest Scarus uariis Rondeletij, quem Bellonius simpliciter Scarum nominat. sed differt dentibus, quos planos (suprà) habet Scarus, & in Oceano non capitur: cum hic exhibitus & Mediterranei & Oceani piscis sit.

LEPRAS Bellonij, (sisto nomine,) piscis saxatilis, qui ab Oceano ad mediterraneos deferri solet. Mihi quidem Turdis cognatus hic piscis uideretur. Lege mox in Gallicis eius nomē claturis, Bellonius hunc Pforum & Lepradem Græcorū esse putat, Leleprin uerò Latinorum, in lemmate historię huius piscis. Sed leuis est coniectura, eaq̃ ex solo nomine, Pforum hunc piscem idcirco facere, quod eadem in ipso suggillationes, quales in pfora uel lepra laborantibus, uisuntur, atqui pfora uel lepra affectus est turpissimus, & fœda cutis asperaq̃ facies; huius uerò piscis colorum uarietate (ut Bellonius ipse refert) nihil pulchrius. Hoc etiam non animaduertit huius piscis nomen (Ὠρέος) pro o. breue scribi, pfora (Ὠρέα) cutis uitium per o. longum. Præterea Athenæus significare uidetur, Melanderinū à Speusippo Ὠρέου, à Numenio Ὠρέου dictum: Melanderinum autem longè diuersum Rondeletius exhibet. Sed Athenæi locus aliquid dubitationis habet. Porro Lepradem piscem nullus quod ego sciam authorum nominauit: & Lelepris Græcum, non Latinum uocabulū est, sed diuersi piscis, qui aliter Phycis dicitur, teste Hesychio in Ἰλιερεῖς. ¶ Quid si Attagenus sit hic piscis Athenæo memoratus, propter maculas & pūcta, quibus similiter ut Attagen auis distinguitur: similiterq̃ in cibo lautissimus est? Scio Attagenum alio nomine Scepinū dici à Dorione, à quo fortè diuersus fuerit Oppiani Scepanus, (per a. in penultima,) qui in cœno & paludibus maris uiuit.

Lepras.
Lelepris.
Attagenus.
Scepinus.
Scepanus.

ITAL. Venetijs Marzapan nominatur; ni mirum quod æquè in delicijs appetatur, ac Martius panis uulgò dictus.

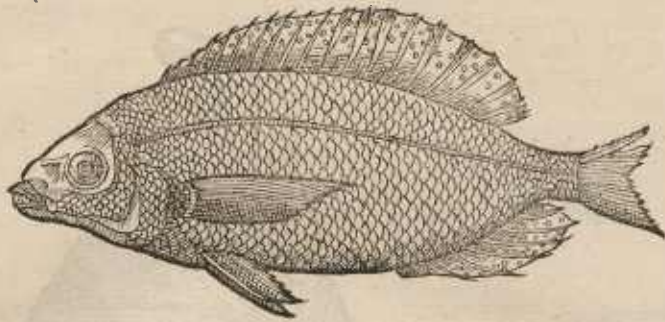
GALLICE. Armoricis ad Oceanum uocatur Poulle de mer, id est, Gallina marina, ab alijs Rosse, nimirum à colore rubicundo, quibusdam Vicille, circa Lutetiam. at Rondeletius Turdum suum à Gallis Vielle uocari auctor est, in primo Turdorum genere, & rursus similiter duodecimū atq̃ ultimum. Videtur autem hic quoq̃ piscis Turdis cognatus, tum specie corporis, tum colorum uarietate insigni, primo præsertim generi quod Rondeletius ponit.

GERM. F. Ein rooter Punterfisch: uel ein rooter Krametsfisch, hoc est, Turdigenus rubicundum.

TURDVS

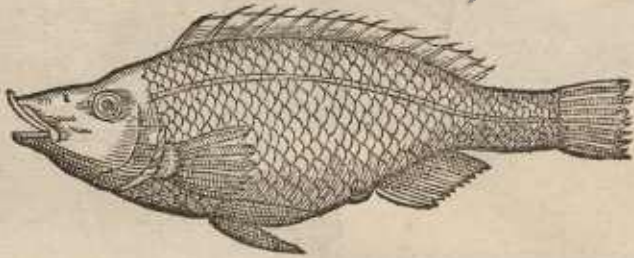
TURDVS II. Rondeletij. Hic (inquit) a nobis distinctionis gratia Pauo nuncupatur, priori similis, maior tamen plerumque, colore ex uiridi ceruleo uel indico, colorem colli Pauonis referente in pinnis omnibus, & in cauda. ¶ De Pauonis nomine lege supra in Germanicis nominibus Turdi in genere: Saluianus Pauonem alium, &

Pauo.

ipsum tamen, ni fallor, Turdis cognatum exhibuisse uidetur: cuius uerba recitabimus infra.
GERM. F. Sie ander art der Kramerfischen oder Meerpsawen/von farben an flossfäden vnd am schwanz blawgrün/wie ein Psaw am hals.

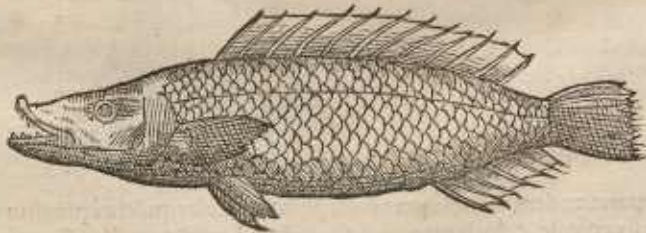
TURDVS III. Rondetij. Superioribus (inquit) similis est, colore uero dispar. est enim uariis admodum: uixque ullus est qui plures colorum differentias habeat. Viridis est magna ex parte: sed punctis purpureis, caeruleis, indicis & alijs confusis coloribus conspersus, &c. Frequens est Romæ, & Antipoli, & in Lcrino insula. Vide in decimo Rondetij Turdo inferius.

GALLICE (circa Monspelium puto) Minchia di Re à nonnullis uocatur, ut Rondetius scribit, at Saluianus Iulidem Romæ & Neapoli obscœna uoce Menchia di Re (id est, Mentulam regis) uocari tradit.

GERM. F. Sie dritte art der Kramerfischen / ist am meerern teil seins leybs grün / mit mancherley tüpfeln / roten / blawen vnd andern gesprecklet.

TURDVS IIII. Rondeletij. Hic etiam (inquit) uariis est, dorso nigrescente, pinna eius uirescente, &c. Nonnulli ex piscatoribus nostris Perroquet, id est, Psittacum uocant, quod ea sit coloris uarietate, qua auis illa Indica. ¶ Alius opinor, sed cognatus est, Pauus Saluiani, quem Romæ uulgò Papagallum (id est, Psittacum) uocari scribit, ob oculorum uarietatem: de quo inferius post Rondeletij Turdos leges.

Psittacus.

GALLICE Perroquet, ut iam dictum est.

GERM. F. Sie vierde art der Kramerfischen / am rucke schwarzlicht / mit einer grün lichten flossfäden darauff. wirdt bey Monspelier von etlichen ein Pappagey genennt / von wägen seiner farben.

TURDO Rondetij quarto cognatus uidetur piscis, cuius imaginem, qualem Venetijs (ubi Porga, si bene scribo, uulgò uocatur) nactus sum, hic exhibeo. Colores in pictura nostra, huiusmodi ferè sunt: Dorsum & latrum dimidia pars superior, fusci sunt coloris, maculis crebris subnigris uariantibus. Lineæ tres aut quatuor cœrulæ à branchijs ad caudam tendunt. In oculis circuli duo aurei pupillam ambiunt, inter quos mediis unus fusci coloris est. Cauda quoque maiori ex parte cœrulca est; idemque color initio pinnarum ad branchias, & in capite circa infraque branchias

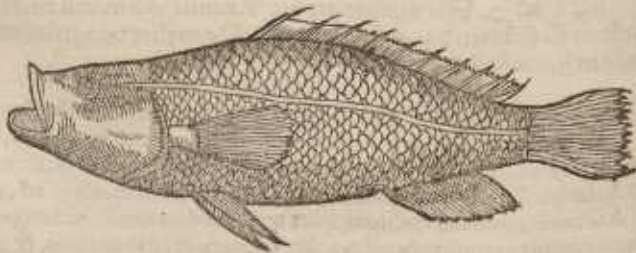

apparet, eodem dimidia pars dorſi pinnae anterior, pulchrè pingitur: poſterior uerò pars cum flaua ſit, cœrulei coloris maculis diſtinguitur. Laterū pars dimidia inferior flaua eſt, & maculis ſubruffis uariat. Pinnae ad brāchias fulcæ: binæ in uentre, & una à podice, flauescūt. Reliqua apparet.

GERM. F. Ein art der Kramerfiſchen/der yetz gemelten vierdten art ähnlich.

TVRDVS V. Rondaletij. Hic (inquit) Gobionem flauum refert, hoc ab eo discrepans, quòd lineam albam ductam ab oculis ad caudam habet: & maculis nigris, quib. aspersus est Gobius, caret, colore aureo est, &c.

GERM. F. Die fünfte art der Kramerfiſchen/iſt gold-

goldfarb/ mit einer weyssen linien von den augen bis zu dem schwantz.

TVRDVS VI. Ron-
deletij. quinto omnino
similis. linea ab oculis ad
caudā ducta, nō alba est, sed
cerulea: rostroq̄ est longio-
re & aquilino.

GERM. F. Die sechß-
te art der Kramerfischen/
der fünfften ähnlich/ hat a-
ber nit ein weyße/ sonder ein blawe linien von den augen bis zum schwantz: vnd am schnabel
ein vnderscheid.

TVRDVS VII. Ron-
deletij. Magnitudine
(inquit) est cubitali, coloribus
uarijs insignis, dorso au-
reo, uiridibus maculis con-
sperso, uentre candicante: li-
neis rufis & tortuosis, nul-
lo ordine dispositis. Hoc
genus esse puto, quod *Kneis*
ab Athenæo dicitur, (unde
Cero fecerūt nostri:) quam
facit teneræ carnis, aluo faci-
lem, stomacho gratam: cu-

Kneis.

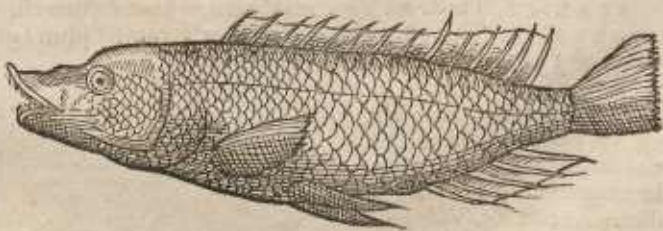
ius succo incrasset & abstergat. Sic ille. ¶ Meminit eius aliquoties Trallianus inter salubres pi-
sces: apud Plinium medicum Cereda pro Ceris legitur. Idem uidetur esse Cirrhis (*Κιρρής, ή*) Oppia-
ni, quem circa petras leprades degere scribit: & alibi eundem, ut puto, cirrhadem uocans, à Perca
deuorari refert. Ceris quidem à ceræ colore uocatur: cirrhis uerò ab eodem: Græci enim giliuum
uel subflauum (citrinum aliqui uulgò uocant) colorem *κιρρῶν* appellant. Hæc coloris similitudo fe-
cit, ut aliqui hunc Turdorum generis piscem, cum Adonide seu Exocæto cōfunderent. sic enim
in Phaurorini Lexico legitur, *Κιρρής ὁ ἔχθρος, ἐπειδὴ κερρῶς ὄντι τῶν ἰχθυῶν, ὁμοίως δὲ λέγεται πρὸς Κριπείας Κιρρῆ-
pis, ὁ ἄδωνις: πρὸς δὲ ἄδωνι δὲ ὁ λύχνος.* in quibus uerbis Lychnū quoq̄ pro pisce acceperim: etiā nisi ab
Adonide seu Exocæto distinguere eum uideatur: nisi deprauata est lectio, & sine articulo legen-
dum, *πρὸς δὲ ἄδωνι δὲ λύχνος.* Lychnum in Arcadia modò uocitant, ut nos interrogauimus Exo-
cætum olim dictum, Massarius. Verisimile est autem Lychnum dictum similiter ut Ceridem à
cereo colore: quoniam & lychni seu candelæ è cera fiebant. (Alius uidetur Dilychnus Nilij piscis,
memoratus Strabon.) Oppianus quidem Adonidem seu Exocætum & Cirrhidem planè diuer-
sos facit. Inuenio in Græcorum Lexicis nomen hoc uariè scriptum, *Κνεῖς, Κερρῆς, Κιρρῆς, Κιρρῆλος, Κιρρῆ-
ρῆς, Κιρρῆρος*, ex quibus ultimum fortè tantùm probari poterit: reliqua p̄rperā mihi scribi uidentur.
Apud Vuottonum etiā Scirrhis legitur: abundante nimirum σ. ut in Scordylo & Scolijs.

GALLICE ad mediterraneum Cero, à Græco uocabulo *Kneis*.

GERM. F. Die sibende art der Kramerfischen/ mit einem goldfarben rucken mit grüne
fläcken besprengt: mag ein Wächßling genennet werden/ dann er wachßfarb ist.

TVRDVS VIII. Ron-
deletij. A septima (in-
quit) nō admodum differt.
est enim eodem ferè modo
uarius: sed lineas multas ha-
bet in uentre sese interse-
cantes.

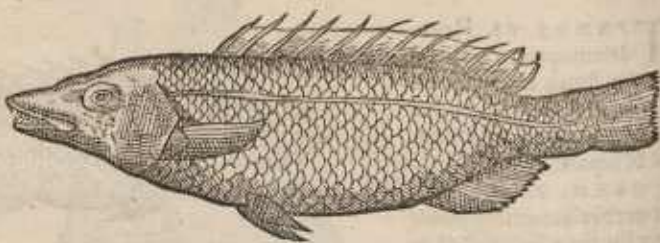
GERMAN. F. Sie
achtende art der Kramer-
fischen/ dem sibenden bey-
nach geleych: hat aber vil
übertwäre striche durch
einander am bauch.

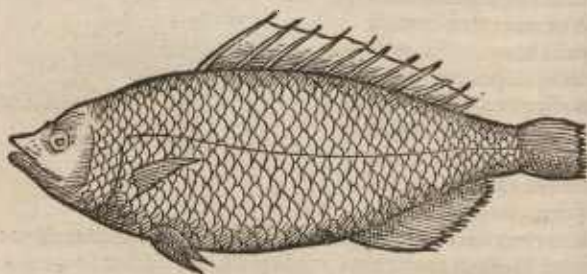
TVRDVS IX. Rondeletij: similis superiori, nisi quòd lineam candidam habet à branchiis ad caudam: alias multas confusas, obliquas, ut Ceris, quæ aurei sunt coloris, alioqui colore est uario, uiridi, & flavescente.

GALL. A quibusdam Gaian (sicut & undecimus) dicitur, ab alijs Bille: à nostratibus Menestrier, hoc est, Tibicini: quia uarijs est coloribus tibicinum ritu, qui uersicolori habitu uti apud nos solent, Rondeletius.

GERM. F. Sie neunte art der Kramerfischen / geleych der achtenden / aufgenommen daß sy ein weyßelinien hat von den orwangen biß an den schwantz.

TVRDVS X. Rondeletij. Colore (inquit) est uiridi, extrema operculi branchiarum & pinnarum uentris purpurascunt, oculi rufi, uenter ex albo flavescit, ore est paruo, labrisq; paruis. ¶ Idem hic Saluianus Turdus maior uidetur, etsi latior proportiõe quàm à Saluiano pingitur. Turdus maior (inquit) etsi partibus externis internisq; (fe-

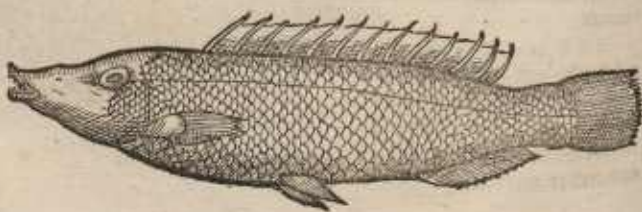

re) omnibus, minori (primo nimirum Rondeletij) simillimus est: tamen ab eo corporis figura, colore & magnitudine plurimùm differt. Nò enim Tinca instar lata figuræ est, ut ille, sed oblonga: nec eisdem depingitur coloribus. Nam cum hic maior coloris ratione duplex sit, neutri cum minore cõuenit color. horum nanq; unus (quem Romæ & Tordo & Verdone appellant) totus uiridis est: alter uerò subrubet: cætera simillimi. Vtriusq; dorsum maculis paruis, rotundis atq; cæruleis conspersum est, uenter uerò & latera maculis confuse permistis, Turdi auis more, insignita conspiciuntur: quæ una nota minori Turdo similes sunt, qui etiam palmi mensuram non excedit: hi ad cubitalem aliquando excresecunt magnitudinem. ¶ Aliqui Turdum simpliciter alio nomine *Σαδρα* uocant: quod nomen si à colore, ut aliquis conijciat, impositum est, non omnibus, sed huic præcipuè, utpote uiridi: aut etiam tertio, qui magna ex parte uiridis est, conuenire uidetur. Saluianum quidem, Turdi maioris uiridis nomine, (qui Romæ Verdone uocatur,) non tertium Rondeletij Turdum, sed decimum hinc intellexisse animaduerto uel ex eo, quòd à Turdo subrubro, colore solùm eum separauit: quemadmodum Rondeletius quoq; decimum suum ab undecimo, colorum tantùm uarietate diuersum facit, ille enim uiridis ei est, &c. ut diximus: hic uerò colore rubrice, multis nigris & liuidis maculis respersus, uentre plumbei coloris, labris magnis. ¶ Idem, ut suspicor, Teragus Ouidij fuerit: de quo ille in Halieutico: Tum uiridis squamis, paruo saxatilis ore. ego pro squamis, Teragus legendum censeo, ex Plinio Ouidium citante. Quòd si quis pro Terago, Turdum legere maluerit, parum refert: Bellonius quidem eundem Ouidij uersum de Turdo interpretatur.

ITALICE. Tordo aut Verdone Romæ, ut supra dictum est.

GERM. F. Das zähende geschlecht der Kramerfischen / grün von farben / darumbes Grunling genennt mag werden.

TVRDVS XI. Rondeletij. Hic (inquit) inter Turdos maximus, ad Lupi cubitalis magnitudinem & crassitudinem accedit, &c. Vide plura in decimo Turdo: à quo (Rondeletio teste) colorum diuersitas differt, picturæ quidem ab eo exhibitæ alias

etiam

Teragus.

etiam differentias ostendunt: Saluianus pro utroque unicam iconem exhibuit, cum in colore duntaxat discrimen esse admonuisset.

GALL. Auriol nostri uocant, alij Gaian, alij Durdo, Rondeletius, suspicatur autem Auriol, quasi *αὐρίον* dictum, cum supra Turdum primum priuatim *αὐρίον* nominarit, Gaian quoque nonum Turdum suum à nonnullis uocari dixerat.

GERM. F. Sic einlifte art der Kramerfischen / ein rotlach geschlecht der Steinlingē.

TURDO undecimo Rondeletij specie similem cognatumque esse conijcio, cuius figuram hic, qualem amicus quidam Venetijs depictam ad me dedit, apposui. Bellonius hunc piscem suis coloribus expressum apud me cum uidisset, Hepatum à se descriptum (nam iconem non dedit) esse affirmabat. Piscis est undiquaque ferme rubicundus, magis quidem circa dorsum, circa uentrem albicat. Dorsum dimidia sui posteriori parte, tribus maculis atris deinceps notatur, ita ut macula ultima caudam attingat. Oculorum pupillam nigram circulus rufus ambit; isque rufus includitur cartileo, uti piscura nostra præ se fert. Turdorum quidem generis uerè esse hunc piscem, non habeo quod affirmem; Rondeletij tamen Turdo undecimo similem aut cognatum esse ut putarem, similitudo aliqua efficit, ut prominentia labra, color rubricæ, pinnae conformes. Noster tamen latior uidetur, Rondeletij oblongior: qui etiam (inquit) maculis nigris & liuidis maculis aspersus est; quas in nostro non uideo, nisi quod dorsum ternis (ut dixi) atris maculis notatur.

ITAL. Venetijs uulgo alij qui Lucium marinum uocant, ut audio. sed Sphyranae etiam id nomen tribuitur: & Afellus quoque Merlucius, quasi Lucius marinus appellatur. Bellonius à uulgo Venetorum Sanchetum, ut etiam Chanadellam, indifferenti nomine appellari scribit, solo enim (inquit) colore, qui paulò magis in Hepato fuscus est, inter se differunt.

GERM. F. Ein rotlachte art der Steinlingen oder Kramerfische / bedunckt mich der nächstgesetzten einlifften art ähnlich vnnnd gleych / wo es nit åben der selbig fisch ist.

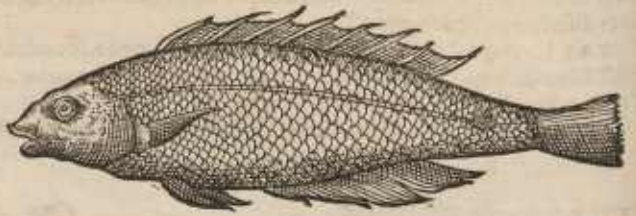

TVRDVS XII. Rondeletij. Ethic (inquit) in Turdorum genera referendus mihi uideatur, qui uulgò Vielle (suprà Turdum in genere à Gallis Vielle uocari scripserat) dicitur: neq; enim minus uariis est, q̄ ceteri iam descripti. Capite est caruleo, dorso uirescente. Li-

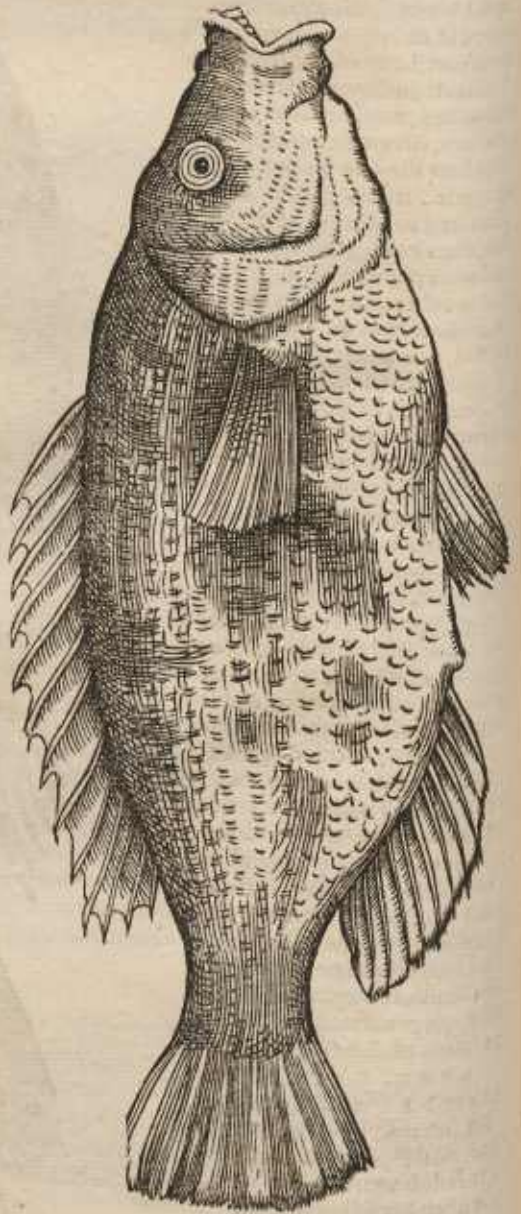
nea uiridis & tenuis à branchijs ad caudam ducta est, in cuius extremo macula est rotunda, paulò supra caudam. reliquo corpore est rubescente. Pinnæ uariæ, sed maiori ex parte purpureæ.

GALL. Vielle, ut suprà dictum est.

GERM. F. Sie zwölffte art der Kramerfischen/ mit einem blauen kopff/ vnd grünen rücken. es streckt sich auch ein enger grüner strich von den flossädern/ an den schwanz zu.

TVRDIS uel Scarouario fortè affinis est piscis, cuius picturam, ut olim Venetijs accepi, huc apposui. Lusitanos Botician uel Ruño uocare audio, Illyrios Canny. Coloribus uarijs eleganter depingitur ac uariatur: fusco præsertim, seu nigricante & rubro. Pinnæ ad branchias flauis coloris sunt; reliquæ fuscæ, sed fibris spinis uel (ad picturam hæc scribimus) rubris distinctæ, uti etiam cauda. In oculis pupillam nigram circulus è luteo subuiridis ambit: quo exterior alius est uiolaceus, sequitur luteus, postremus niger. Maculæ quædam magnæ per latera nigricant, &c. ¶ His scriptis incidi in Saluiani piscē 94. quem uulgari nomine Papagallum nominat, figura nostro hic exhibito planè similem: quanq̄ coloribus ab eo descriptis nonnihil disidet. Romæ (inquit) ob oculorum uarietatem Papagallo uocant, Lusitani Budiam. A diuo Ambrosio & Isidoro Hispalensi propterea quòd Pauis auris colorem imitetur, Pauo uel Pauus uocatur. (Descriptio nem prætereo, conuenit enim cum icone nostra, coloribus exceptis: & quòd dentes nimis magni nostro adpinguntur.) Circa saxosa maris litora atq; scopulos uicinat: ubi etiam ineunte estate parit. Carniuorus est, nò solùm enim alga atq; alijs maris purgamētis, sed minoribus etiam piscibus uescitur. Solitarius est: & ferè semper singuli capiuntur. solentq; uerno ac autumnali duntaxat tempore capi: eò quòd forsan æstate caloris, hyeme frigoris impatientes lateant. Inspidus atq; ignobilis piscis habetur. carnem habet mollem potius quàm duram, cui & lentor aliquis inest. Hæc ille. Vilis quidem & inspidus cum sit, Scari nomen non meretur. Romani (Bellonio teste) genus omne piscium diuersis coloribus insignium, nomine Psittaci, Pauonis, Turdi uel Merulæ uocare consueuerunt. Idem in Gallico libro de Piscibus Pauonis nomine piscem, ut scribit, Romæ Papagallum dictum exhibuit: quem Turdum postea in libro Latino nominauit. is uel idem cum Saluiani Papagallo est, uel planè similis. Sunt & Rondeletij quidam Turdi eidem similes.

Alias

Alius ab hoc est, opinor, quartus Rondeletij Turdus, quem circa Monspelis à nonnullis Perroquet (id est Psittacum) uocari scribit. Idem etiam Turdum secundum suum, Pauonem uocare uoluit.

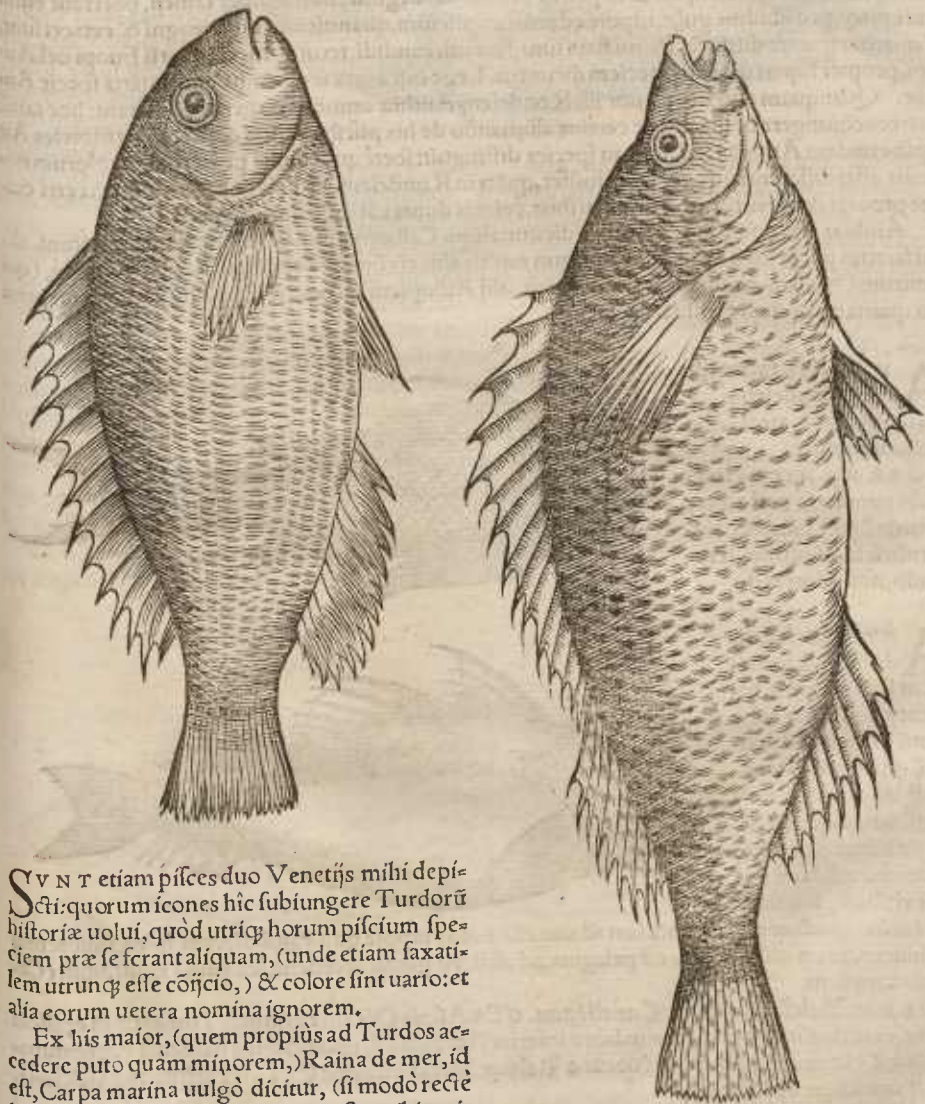
ITAL. Romæ Papagallo, ut supra dictum est.

LVSITANICE Bodian, Budiam, Ruijo.

ILLYRICE. Cany.

GERM. F. Ein art der Steinfischen / wirdt zu Rom ein Pappagey genannt / von welchem daß er so mancherley farben in den augen hat.

TURDORVM etiam generi planè cognatus uidetur, quem pro Anthia tertio, Rondeletius ponit.

SUNT etiam pisces duo Venetijs mihi depicti: quorum icones hic subiungere Turdorū historiae uolui, quod utriusque horum piscium speciem præ se ferant aliquam, (unde etiam saxatilem utrunque esse cōficio,) & colore sint uario: et alia eorum uetera nomina ignorem.

Ex his maior, (quem propius ad Turdos accedere puto quam minorem,) Raina de mer, id est, Carpa marina uulgo dicitur, (si modò rectè hoc nomen à pictore adscriptum est,) mihi quidem nō placet. nā & Coracinus Bellonio Malsiliae alibiq; pesce Carpa uel Scarpa dicitur: Raina autem Italicè Carpam sonat: & Rondeletio Coracinus à Gallis quibusdam ad mediterraneum Durdo.) In eo (ut pictura præ se fert) cauda, & posterior pinnae dorsi pars, rubicunda & punctis uaria est, anterior uerò & maior eiusdem pinnae pars, è fusco albicat. Dorsum ipsum cœruleo uiridique colore mixtis tinctum apparet: uenter candidat: pars ad caudae initium nigricat. Punctis toto corpore subnigris aut fuscis uariatur. In oculis pupillam nigricantem circulus aureus uel croceus ambit: quem alius fuscus, hunc denique subflauus circumdat.

Minor uulgo Venetijs Luisolo dicitur, si bene lego adscriptum à pictore nomen: in quo plus *Minor.*

coerulei est, praesertim in cauda extrema, & parte prona tum corpore tum pinnis, cuius etiam coloris in oculis circulus apparet, medius inter alios duos albicantes. Corpus ferè fuscum, sed alijs coloribus passim modicè admixtis, & punctis quæ magis fusca aut subnigra sunt uariantibus. Hæc ad picturas. Eundem aut similem in Oceano ab accolis Germanis, praesertim Flandris, audio **Posten** uocari, à uelocitate, sic enim propriè appellamus nuncios Principum, (astandas siue angaros Persæ,) qui equis dispositis itinera accelerant.

DE ANTHIAS IN GENERE.

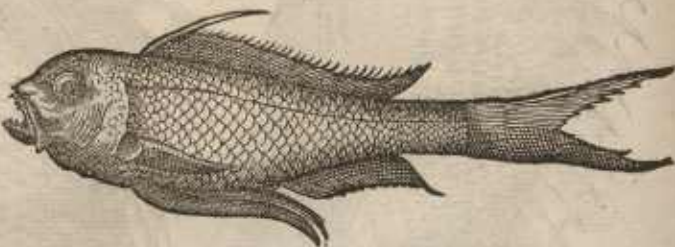
ANTHIAS ut Aeneas dicitur: Græcè *Ἀνθίας*, ὄ. Oppiano *Ἀνθίας*. Huius quatuor genera Rondeletius libro sexto De piscib. mar. inter Saxatiles descripsit. Oppianus piscibus uagis eos adnumerat. Praecipuè (inquit) circa petras profundas degunt: non semper tamen, oberrant enim undiquaq; pro libidine gulæ, utpote edacissimi piscium, quantum edentuli, magni & cetacei sunt, in quatuor genera distincti. Primi flauii sunt, secundi candidi, tertij punicei: quarti Euopi uel Anthiæ. Quoniam autem quatuor illi Rondeletij Anthiæ omnes toto genere differant: hoc tamè loco eos cõiungere uolui, donec certius aliquando de his piscibus aliqd cõstet. ¶ Aristoteles Anthiæ eundem Anthiæ facit, neq; in species distinguit: forte quòd nulla præterquam colorum notabilis esset differentia: quæ si tanta fuisset, quãta in Rondeletij Anthijs apparet, nomina certè cuiusque propria deberentur, non unum tribus, coloris duntaxat differentia expressa.

Anthias alio nomine Callichthys dicitur. aliqui Callionymum & Ellopem quoq; uocant. alij qui sacrum piscem: sed hæc appellatio cum multis alijs ei cõmunis est. aliqui Leucum, *λευκόν*, (quoniam nimirum Oppiani Anthias candidus fuerit.) alij Aulopiam, *Ἀλωπίαν*. Oppianus Aulopum priuam tim quartam speciem Anthiarum facit.

ANTHIÆ prima species, Rondeletio.

GALLICE circa Monspelium Barbier.

GERMANICE circũscribi potest: ein rotlachter Rundkopff, nam & colore rubescit, & capite est rotundo, non compresso.

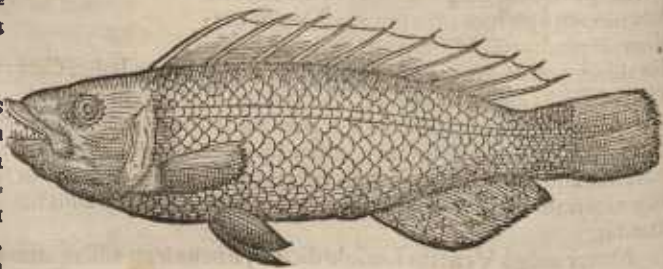

ANTHIÆ secunda species fortassis, ut Rondeletius suspicatur. Anthiæ rubescenti (inquit) subiungit Oppianus *εὐροπῖον*, id est, album & splendidum, quis autem is sit, me nondum planè scire fateor, nam hinc à nobis exhibitū, suspicio-

Aselli. ne tantum quadam motus, anthiam album esse puto: utpote quo candidiorem splendidioremq; nullum unquam uidi. Piscis est pelagijs, ad asellorū genus accedens, sed paulò latior, nostri Capelan appellant.

GERM. *Bolck/Kableau/Capellégau.* ¶ Ex Asinis Oceani est (inquit Turnerus in epistola ad me) uentricosus ille piscis, cui in labro inferiori barbula est, unde Asinus barbatus cognominari poterit. Hunc Angli Boreales uocant a *Keling*, Meridionales a *Cod*, Occidentales a *Welwel*: Frisij orientales ein *Cabbe-low*: Rheni accolæ *salsum*, ein *Bollich*.

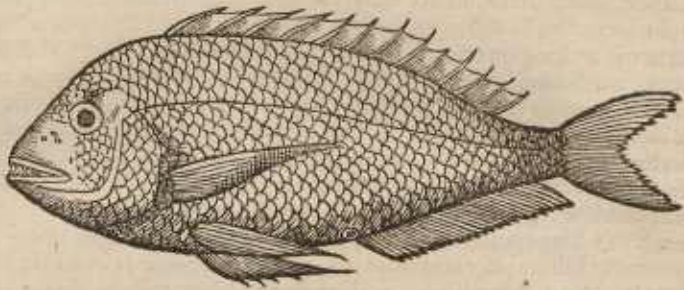
ANTHIÆ tertia species Rondeletio. Tertium Anthiæ genus (inquit) Oppianus nigrum (*ἄμα κελανόν*, pureum exaturatum) facit, cuius generis piscem esse eum, quem

quem hic exhibemus, affirmare ausim, est enim saxatilis, totus purpurei coloris uel indici, corporis forma Scaro uario similis. ¶ Turdorum generi forma naturaq; cognatus hic piscis uideri potest.

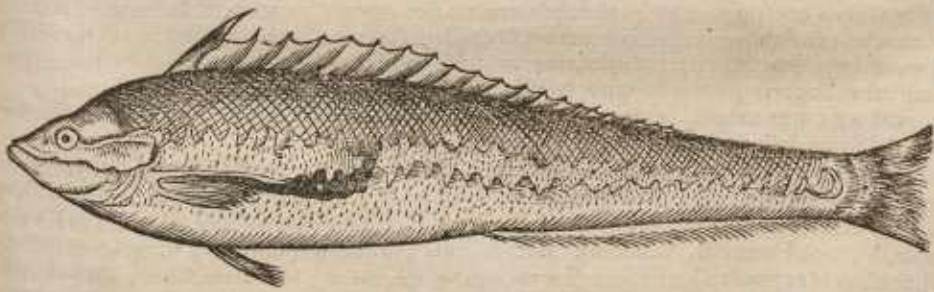
GERMANICE circumloquemur: ein schwarzbrauner Steinling oder Steinfisch.

ANTHIAE quarta species, Rondeletio. Quarta Anthia species (inquit) Oppiano dicitur Euopus, Ευωπος, quod bonis sit oculis, & optima uisus acie, (uel à pulchris uel magnis oculis:) & Aulopus, Αύλωπος; nimirum quod oculi in orbem ueluti supercilio rotundo, obscuro uel nigro, cincti sint & coronati: quo fit ut caui & sint

& uideantur, cernantq; acutiùs. Hæc nota cum huic, quem oculis subiicimus maximè conueniat, quin Anthias sit quarti generis non dubitamus. ¶ Aelianus (inquit idem Rondeletius) Aulopiam alium uidetur descripsisse, magnitudine maximum: qui magnos etiam Thynnos, etiam mole inferior, robore uincat. Cum captus est (inquit Aelianus) eximia forma spectatur. oculis est paleis, rotundis, magnis, cuiusmodi Homerus bubulos canit, maxillæ non solum robuste, sed etiam pulchræ sunt, dorso est cœrulei coloris saturati, uentre candido, à capite ad caudam pertinet aurea quædam linea in orbem definit. Ex his (inquit Rondeletius) colligunt nonnulli, Aulopion esse quem lingua uernacula uocamus Boniton, nos Amiam esse demonstrauimus. Hæc ille. Ego Aelianus Aulopiam, utpote magnum piscem, &c. ab Anthiis diuersum non fecerim. nominat enim Oppianus ἀνθίων μεγαλήτα φάλα; & quas earum species facit, omnes edentulas, non tam forma q; colore aut specie oculorum distinguere uidetur: at Rondeletij Anthiæ, siue omnes, siue pleriq; minores sunt, dentatq; omnes, & genere toto inter se differunt. ¶ A Neapolitanis de piscatore quodam probo uiro accepti, piscem quendam uocari Aulopenam uulgò, quem uidere mihi nondum licuit, Gillius.

GERMANICE. Ein Seebrachsen art mit einem schwarzlichten kreiß oder ring vñ die augen.

IULIS, Ιουλίς. Gaza Iuliam conuertit. Piscis uix digito (palmo, Bellonius. dodrantem interpretor) longior, uariis: nimirum dorso uiolaceo: à capite ad caudam. subauream lineam ductā habet, hinc & inde rostri modo dentata: cui pars quæ subest, colore est cœruleo, uenter candido flauescente, &c. Rondeletius. Hi pisces frequentes inuadere muscarum instar, & mordere solēt illos, qui in mari urinantur aut natant: nec ueneno caret morsus eorum. ¶ Idem fortè est Teragus, Ouidij hoc uersu celebris: Tum uiridis squamis paruo saxatilis ore, ut nostri codices habent, ego pro uiridis squamis repono Teragus, è Plinij catalogo piscium, qui Teragum paruum ex Halieutico Ouidij nominat, sed est etiam in Turdorum genere (decimus Rondeletio) uiridis quidam, & paruo ore. Iulidum quidem magna ex parte uiridè uidisse memini. Non est una Iulidum species (inquit Bellonius.) euariant enim colore: sed semper reuertuntur ad suas notas, quibus ab inuicem discernuntur. Lege mox in Italicis nominibus. Sed magis placet, ut Turdum uiridem, de quo supra scri-

Teragus.

Hycca.
Iulus.

psimus, Teragum Ouidij faciamus. ¶ Hyccam pro Iulide Hermippus Smyrnæus accipit. Synesius in epistolis Iulum pro Iulide dixisse uidetur. Hycca fortè, id est Sucula, à uoracitate dicta fuerit: Iulis uerò dicta uideri potest, quòd similiter, ut Iulus insectum, suo morfu prurimum in corpore excitet. Oppianus certè de uenenosis morfu piscibus agens: primùm Scolopendras mar. suo morfu in corpore prurimum & calidum ruborem tãquam ab urtica herba excitationem inducere ait. deinde, Iulides simile illis ore uenenum continere. Est autem Scolopendra mar. insectum à similitudine terrestris sic dictum: terrestris rursus similis est qui Iulus uocatur uermis multorum pedum, ita ut nauim longam referat, unde Lycophron *νῆας ἰαλοπέζους* dixit: & Synesius nauim quæ remis impellitur *ζῶν πολύποδι* comparat: Nicander Scolopendras: Aelianus cetaceam quoq; Scolopendram nauis remis impulsæ confert. Aut fortè Iulis dicta est, quòd ut eruca maior lanuginosa, (nã & alij uermes multipedes, iuli dicuntur, ut Scolopendras: licet pilos non habeant, quòd plurimi pedes fortè in eis quasi pili quidam sint,) uarietate coloru insignis sit. ¶ Colore est tam uario, ut pulchritudine cum Pauone pisce eontendat: pisciumq; omnium formosissimus uideri possit. Palmi magnitudinem non superat. Iulis Aristoteli gregalis est: nostra in Romano maris tractu rarissima, & sola semper capitur. Hermippus quidem capti eam difficilem scribit. Aelianus & Oppianus tradunt Iulides pisces saxatiles esse, quibus os ueneno refertum sit, ad eò, ut quemcunq; piscem degustarint, inhabilem cibo & perniciosum reddant, easdem hominem urinantem aut natantem infestissimè persequi, & Muscarum in terra in star, frequentes incurrere & morfu affligere. Hæc Saluianus Iulo pisci diuerso, non autem Iulidi adscribenda putat. Oppianum ait diuersis in locis utriusq; meminisse: qui tamen piscis sit Iulus, nondum constare. Neq; enim Hermolao (inquit) sub scribendum censemus, qui Balanæ ducem, quem alij Musculum uocant, Iulum uocari testatur. atqui hic pisciculus ab Oppiano *ὀδύγος*, id est, dux, nō autem Iulus uel ab illo, uel ab alio quoquã, quod compererim, nominatur. ¶ Iam cum non Aelianus modò & Oppianus, Iulidem, non Iulum, piscem morfu infestum & uoracem appellent, sed Numenius quoq; *ἰαλίδια μέγρου* unã cum uenenata Scolopendra nominet: Iulum autem uenenatum esse nemo dixerit: est quòd diligentius hæc de re cogitet Saluianus. Natantes quidem ab hoc pisce morderi & infestari Rondeletius suo experimento testatur: qui etiam incuruos eius dentes esse tradit. Os paruum apparet: quare cum escam uorare nequeant, præmordent: unde capti difficiles sunt. Ego ita uenenatum morsum eorum esse puto, ut punctura Apum & Vesparum uenenata traditur, hoc est, magis propter dolorem quem excitat, quàm periculum. Exesos uerò ab eo pisciculos uenenatos reddi, non simpliciter crediderim, ex illa quam recitat Aelianus historia: piscatores cum Squillam mediã ex parte ab Iulidibus exesam gustassent, uehementes alui cruciatu sensisse. Piscem enim nō recentem quemuis, aut à quouis alio aliqua ex parte exesum, nemo tutò ingesserit: & qui fame coactus id fecerit, periclitabitur. An Iulides quia panphagi sunt, noxijs etiam circa saxa animalculis, ut Scolopendris alijs ue non abstinent: & inde morfus earum nocentior redditur: quamuis simpliciter etiam paruis & recuruis dentibus uulnuscula inflicta noceant, an à Scolopendris marinis, quos etiam Iulos dixeris, exesa, potius quàm ab Iulide, ueneno non carent? Vt cunq; est, Iulidem à Bellonio, Rondeletio & Saluiano exhibitam: ueram, & eandem Aelianus Oppianiq; Iulidem esse persuasus sum. ¶ Iulis, sicut & cæteri saxatiles, teneram, friabilem, concoctu facilem, & saluberrimam carnem habet. Saporis quidem suauitate eum sapidissimis minimè conferri debet, Saluianus.

GRÆCVM uulgu Illecum uocat, uel Iglecquam. Rhodiũ Afdellos. nonnulli Zillo, (*ζῆλος*) uel Sgourdelle, Bellonius.

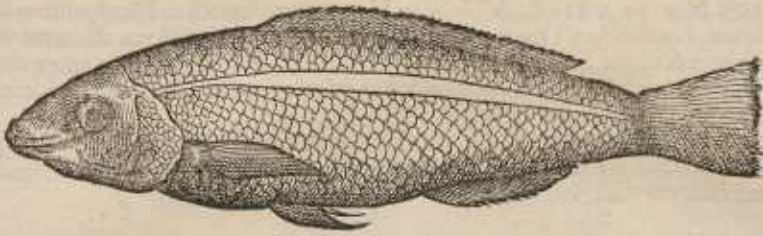
ITAL. Veneti & Mafsilienfes Donsellam & Domisellam uocant: Genuenses Zigurellam, hoc est, puellam, Bellonius. A Liguribus Girello siue Girella nominatur, à nonnullis uerò Donzella: ab alijs Iurela, Iula, Rondeletius. ¶ Romæ & Neapoli obscœna uoce Menchia di Re uocatur, Venetis Donzella, Saluianus. Rondeletius Turdum tertium quoq; suum ab aliquibus Minchia di Re appellari scribit, *ἴσως ἐστὶ τὸ πλὴν κεφαλῆν καὶ σῶμα τὸ ἰχθύος τῶτον, βαλανοῦ καὶ ἰριδίου ἐν σφῶς μορῆς μιμειδῶντι πῶς ὀκείν.* Nos alium quoq; piscem rubicundum, Donsellæ nomine alicubi (in Italia puto) dictum, descripsimus in Corollario de Alpheste, Rondeletio Ophidion Plinij (Asellorum generis pisciculus ut uidetur) circa Monspelium uulgo Donzelle uocatur. eius quidẽ species una Rondeletio flauis coloris est: qui color etiam Adonidi pisci tribuitur, quem alio nomine Ophidion dictum Kiranides tradit, ab Adonide quidẽ Donzellæ nomen deduci potuit: quanquã à Græcis hodie nonnullis *ζῆλος* appellatur: quod nomen fortè per aphæresin à Donzella factum est. ¶ Ex pisceturis Cor. Sittardi habeo, non forma, sed coloribus, ab ea, quam hîc exhibeo, Iulide, nonnihil differentem: quæ & dentes ore aperto ostendit. Tincam marinam ab aliquibus uocari adscriptum erat, nimirum quòd magna ex parte uiridi colore sit Iulidis illa species, sed Itali Merulas ac Phycides in mari, Tincas mar. uocitant, ut scribit Bellonius.

GALL. Mafsilienfes, sicut Veneti Donsellam & Domisellam uocant. Lege plura in Italicis nominibus. Nostris (inquit Rondeletius) incognita est, quia uix in toto nostro litore reperitur.

GERMANICE & ILLYRICE. Sclauonicè (ut Sigismundus Gelenius ad me scripsit) dicitur Knezik: quod nomen significatu ab Italico non diferebat, nisi quòd hoc masculinum est, ac quæ ut illud diminutiua formulæ à Knez primitiuo. Germanicè diceret *Jünckerlin*. Videtur enim

Tinca marina.

enim hic inter pisces cultior, nimirum prasinatus, ceu quispiam aulicus, aut puella aulica. ¶ Licebit & à pulchritudine Schönling appellare.

ADONIS seu Exocoetus Rondeletij, nam alius est Bellonij, Ordine i. inter Gobios. Hic & Cirrhis apud quosdam à cirrho, id est, subflavo colore dicitur; aut Lynchnus, à colore ceræ ce rei ue. Vide supra quæ cum Turdo Rondeletij VII. annotauimus.

GALLICE. Nullum huius (inquit Rondeletius) uulgare nomen comperi, sed cōmuni tantum Saxatilium nomine (Gallico, Rochau scilicet) uocatur.

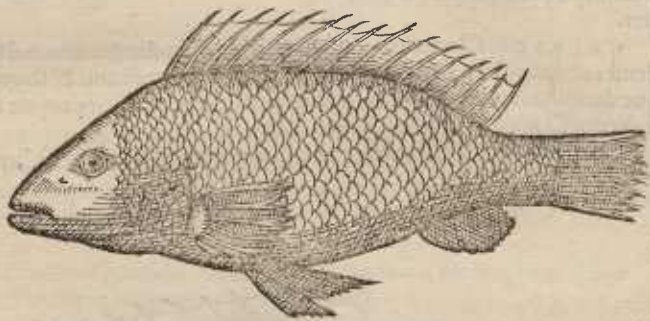
GERMANICE circumscribatur: ein gälber oder goldgälber Steinling. Nomine quidem Steinling communi uti licebit ad omnes saxatiles, Lege scripta ad finem Exocoeti Bellonij, Ordine i.

ALPHESTES Rondeletij: quem eundē Cinnedo statuit: quod ueterum nullus (puto) expressit, erudita tamen hæc Rondeletij coniectura est, quod utriq; cereus color tribuatur: & Alphestæ ueluti libidinis causa, quod cinædorum est, ~~καὶ πύρι~~ alter alterum sequantur. Bellonius quoq; hūc piscem Cynædum (per y.) nominat.

GALLICE. Rochau, communi saxatilium nomine. Peritiores pisces uocant Canus, Malsilienses Canudo, (un Sanut, Bellonius,) corrupto uocabulo cinædum uolentes dicere, Rondeletius.

GERMANICE. Ein art der Steinlingen oder Steinfischen/auff dem rucken purpur farb/ am übrigen leyb gälblacht.

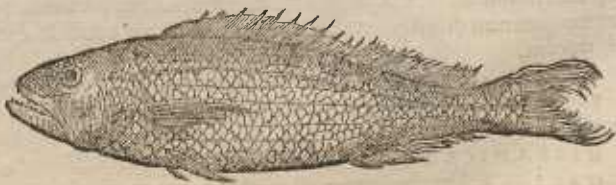
Quærendum an Adonis, qui & Ophidion & Cirrhis dicitur, cognatus sit Alphestæ. est enim Ophidion ueluti Mustela quædam marina: sunt autem Mustelæ quædam colore luteo, omnes quidem ~~uovâncor~~ dor, ni fallor, &c, ut alius fortè sit, quàm Rondeletius putauit, Alphestes: quem tamen cinædum esse non dubitârim. Bellonius pro Alpheste eundem quidem piscem pingit: sed minùs latum, crassioribus labris, bene dentatis: corpore maculoso, & punctis distincto, non expressis squamis. ¶ Alphestes ab Aristotele, ut citat Athenæus, monacanthus dicitur. Dorion scribit fluuiatilem Mitranam (Lampredam nimirū) spinam unicam solūm habere, Onisco galariæ similē.

Cinædus.

CHANNVS uel Chan-na piscis est sic dictus ~~καὶ τὸ χάνειν~~, hoc est ab hian-do, liquida Aeolicè duplicata. ~~καὶ τὸ χάνειν~~. Non probob eos q̄ ~~χάνειν~~ per au. diphthongum in prima scribūt, &c. Gaza Hiaulam interpretari uoluit: sed quoniam

& Chamam concham alicubi similiter interpretatur, præstiterit nos Græca retinere uocabula, ne res diuerse confundantur. ¶ Channa piscis moriens perpetuò hiat ac rictum ædit. ¶ Hunc piscem Aristoteles inter pelagios numerat: ipsa tamen experientia in saxosis potius litoribus reperiri demonstrat: quod & Oppianus testatur, non uerè tamen saxatilis est, Saluianus.

GRÆCORVM uulgius adhuc Channo uocat, Bellonius, Chane, Gillius.

ITAL. Genuenses Bolassos uocant, incolæ portus Veneris, Barquetas, Bellonius. Græci etiam hac atate & Veneti uocant Chanen, Gillius. Romæ, Sopraciolo. Genuenses & Hispani, Serran, Saluianus.

GALLICE & HISPANICE. A Malsiliensibus, nostratibus (circa Monspelium) & Hispanis Serran dicitur, à quibusdam Thanna, Rondeletius. Malsilienses piscem alium isti similem, Channam uocitant: & stagni, quod lingua nostra Martegue dicitur, accolæ, pisciculum alium Canadelle: quod fieri propter similitudinem reor, & hos pisces cum Channis confundi, Idem. Malsilienses Serranos uel Serratanos uocant.

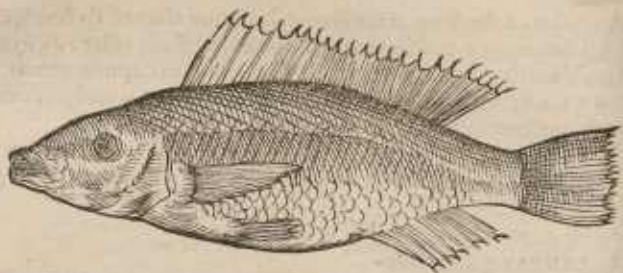
GERM. F. Ein fisch gleych dem Meerberfich/ein Meerberfich art. Tanta est (inquit Bellonius) huius piscis cum Orpho, Hepato & Perca mar, (cum qua publicè diuèdi solet) similitudo, ut piscem penè eundem esse credas, &c.

CANADELLA uulgiò dictus piscis à Galis ad Ligusticū mare, nunquam ad eam magnitudinē extuberat ad quam alij pisces saxatiles, Bellonius.

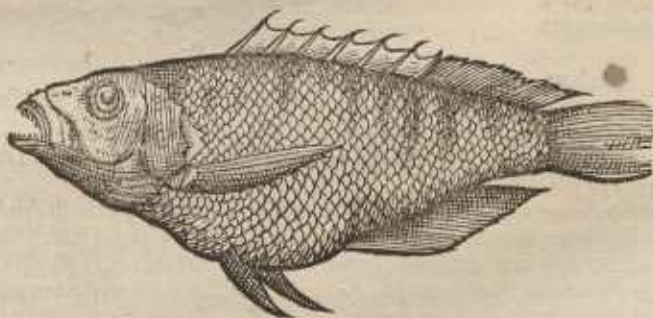
ITAL. Veneti Saccheto uel Saccheto uocant quod nomen etiam Hepato nostro tribuunt (inquit Bellonius) à quo, solo colore differt.

GALLICE. Chanadelle: quòd fortè tanquam diminutiuum à Channa nomen est. ¶ Malsilienses alium piscem Channæ similem, Channam uocitant: & stagni, quod lingua nostra Martegue dicitur, accolæ, pisciculum alium Canadelle: quod fieri propter similitudinem reor, & hos pisces cum Channis confundi, Rondeletius.

GERM. F. Ein besondere vnd kleine art der Meerberfichen/oder Seeperfsen.

Perca marina Rondeletij.

PERCA marina, tenera & friabilis est; fluuiatilis uerò, de qua suo loco dicemus, dura & glutinosa. Græcè *περκα* dicitur, aliquando *περκαίς*, Rondeletius. Etsi Plinius eodem capite Percas & Percides nominat, illas amni & mari communes; has uerò maris peculiare faciens: Græci tamen hæc nomina non distinguunt, Saluianus. Percam conijcio dictam à colore, quem Græci *περκαίς* uocant.

GRÆCI etiam hodie antiquo nomine utuntur, Rondeletius.

ITALICE. Romæ Perchia dicitur, quanquam & Phycis eodem nomine ibidem sic appellatur.

HISPANICE Percha.

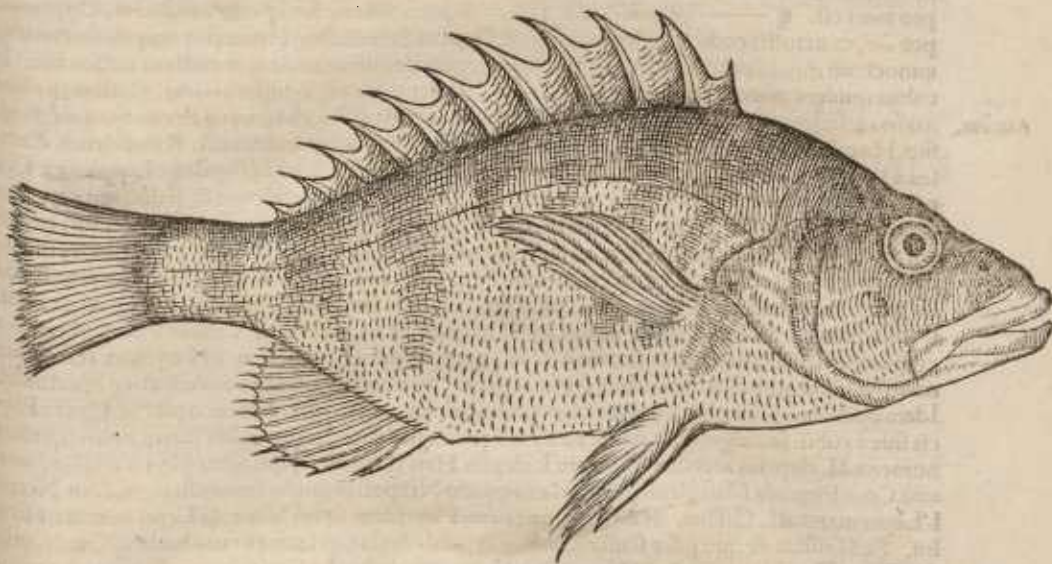
GALLICE Perche de mar, ad mediterraneum.

GERMANICE ut fluuiatilem nominamus *Bersich*/ *Barf*: ita marinā nominabimus *Meerbarf*/ *Meerberfich*. Apud Borussos *Bertschge* uocatur marinus piscis, subfuscus, dodrantalis, gratus in cibo, & solidè carnis: non alius puto quam Perca; etsi Bellonius Percam ex Oceano nunquam se uidisse scribat, Albertus Percam mar. piscibus, qui circa litora maris Germanici capiuntur, adnumerat.

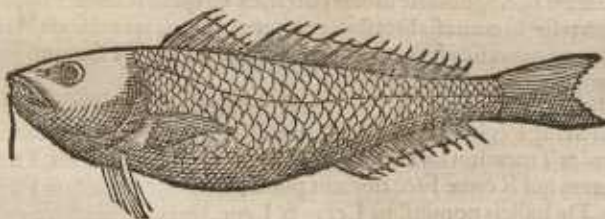
ANGLI similiter Gallis nominant *Perche*.

Hanc quoque iconem *Venerijs* olim cum alijs ad me missam, *Perca mar.* esse conijcio, cum aliàs, cum propter maculas transversas, fuscas, punctis nigrioribus notatas, ut pictura præ se fert, intervallis rubicundis, ad latera ex ruffo subflavus color esset, &c. sed aculeus ab ano, non videtur convenire *Perca*: nisi hæc proxima pinna pars esset, à pictore imperito diducta.

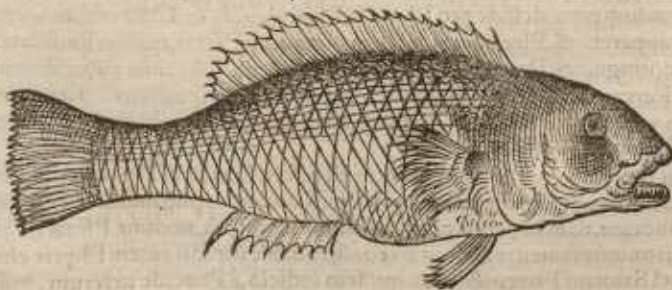

Ut *Bramæ* marinæ species multas feci, non quòd reuera generis unius species sint: sed similitudine quadam formæ inter se convenientes pisces diversos, Germanis ita interpretari volui: sic ab aliqua cum *Perca* similitudine, alios quoque diversos pisces ceu species eius interpretari nobis licebit, ut *Channam*, *Phycidem*, *Hepatum Bellonij*, & eiusdem *Canadellam*, &c.

Phycis Rondeletij, picta pro pisce quem *Phycis* (aliàs *Figo*) *Roma* vocant: cuius aliam imaginem Ordine *V*. dabimus, neq. enim saxatilis is piscis esset.

Phycis Bellonij, *Merula* cognata.

Phycis vera *Saluiani*, pingitur ab eo pag. 227.

PHYCIS. Græcè *φύκις* & *φύκος* dicitur: à *Gaza* *Phuca* uel *Fuca* uertitur. *Phycidion* *Aristore* *lis*, nihil aliud est quàm parua *Phycis*. *Phycis* ita dicitur, quoniam pisciù sola nidificet ex alga,

quam Græci phycon uocant. Phycis etiam phycos Aristoteli dicitur, ut recentiores quidam scribunt, mihi *φύκτις* oxytonum genere scæm. per iôta, solùm rectè scribi uidetur, (non etiam *φύκτις* aut *φύκτιον*) sicut & apud alios auctores inuenio: nec aliter apud Aristotelem in præsentia. apud quem tamen libro 6. historiæ cap. 13. *φύκτις* paroxytonum per u. reperio, de Phycide mare. A Diphilo nominatur *ὁ φύκτις*, καὶ ἡ φύκτις, siue species diuersi pisces, cognati tamen inter se: siue sexu tantum, ut *ὁ φύκτις* καὶ ἡ φύκτις ab Aristotele, sexu solùm differentes. *φύκτις* (inquit Saluianus) fortè corruptum pro *φύκτις* est. ¶ ——— καὶ φύκτιδες ἄσος, ἄλιες ἐν τοῖς ἐπικουρίοις θαλάσσιον, ἠνδράξαντο, Oppianus. pro ἄσος, ex uetustis codicibus, legendum ἄσος. Græcus Scholiastes: His uerbis (inquit) poëta notat eunuchum quendam: qui patrem ipsius apud regem detulerat: unde is in exilium missus fuit. In tribus quidem manuscriptis codicibus (inquit Saluianus) super nomen *φύκτιδες*, glossæ matris loco *Λεπίνας*, *Λεπίνας* inscriptum reperiri: quasi Phycides *Λεπίνας* fuerint dictæ, eo nomine ab eunuchis impo- sito, Hæc ille mihi poëtae uerba clariorem expositionem requirere uidentur. Rondeletius diuer- sos à Phycidibus pisces, Alphestas siue Cinædos interpretatur: sicut & Brodeus. Lippius ex Op- piano uertit, Phycides eunuchi uero de nomine dicte: quem Rondeletius & Saluianus reprehendunt, nescio quàm rectè. mihi quidem meritò hi pisces, Eunuchi nominari posse uidentur: quoniam pisciũ soli *ἄλιες*, siue (ut Aristoteles loquitur) *σιβάδας*, hoc est, lectos potius quàm nidos, ut qui- dam uertunt, sibi construant, in quibus eis pariant, Alga uelut nido constructa fetus circumdant, & contra tempestates tuentur, Plutarchus. Eunuchus sanè lecti custodem significat, ut poliũchus urbis. Confirmat sententiã Lippij & nostrã, quòd in quatuor manuscriptis Vaticanæ bibliothecæ exemplaribus (Saluiano teste) legitur ἄσος, id est, quas, feminino genere: ut ad Phycides referamus: nam si de alijs quibusdam piscibus sensisset poëta, ἄσος ἄσος masc. genere prolatum ab eo oportuisset. Idem poëta hos pisces canit degere circa petras *φύκτις*, id est algis, & musco plenas. Quare Phycis siue à cubili suo algario, ut ita dicam: siue à petris, ubi degit, algosis dicta fuerit, *Λεπίνας* quidem nomen ad Eleprim accedit: est autem Elepris Hesychio piscis, qui aliter phycis dicitur, *Λεπίνας*. Cum Phycida Mafsilienis piscatori ex oppido Neapoli oriundo demonstrarem, dixit Neapo- litem Leprem uocari, Gillius. Rondeletius etiam Phycidem suam Venetijs Lepo nominari scribit. Sed Gillius de quo pisce senserit, nondum mihi constat: qui tamen cum hodie Græci, ut ipse testatur, Phycida nominant: & Neapolitani Lepre (tanquam Eleprim) ueram Phycidem cognouisse uidentur. Veneti (inquit idem) quendam piscem falsò Phycum uocant. is enim squamis caret, & paruula Pclamydis similitudinẽ gerit. Phycis squamosus est, & faxatilis, trientalis longitudi- nis. Sic ille. Puto autem eundem piscem quem Phycum Venetijs uocari scribit, Romæ Figo dici: & squamas parare, sic enim & Tincæ mar. quod ei tribuunt nomen conueniet. Saluianus in icone squamas paruas addere uidetur: quarum in descriptione non meminit. mea etiam, quam ex Italia accepi, huius piscis icon squamis caret. Rondeletius magnas & manifestas suæ Phycidi attribuit, quam Romæ Phycum uocari scribit. Quamobrem diligentius expendenda res est. Rondeletius certè Phycidem ueram non agnouisse uideri potest, ex eo quòd Romæ Phycum nominari scribit: qui piscis, Saluiano teste, in cenosis litoribus capitur: at Phycis faxatilis est, Aristoteli, Diocli, Ga- leno, Plinio. Oppianus eam circa saxa muscosa degere canit. ¶ De Bellonij Phycide, leges inferius in Italicis nominibus.

GRÆCOS hodie uulgo Phycida (Phocida Rondeletius) antiquo nomine uocare Gillius tra- dit: Phycæam, Massarius; Pephycarismenam, Hermolaus, Lampinam uel Lambenam, Bellonius.

ITAL. Phycides Tincæ uiridium colorem atque effugiem referentes, Fici uulgo nuncupan- tur, Iouius. Est autem qui Romæ Fico uocatus piscis, Rondeletij quidem Phycis, Saluiani uerò Afellus callarias. De Italicis nominibus Lepre & Lepo, leges supra: ad uetus enim Græcum Le- lepris accedunt. ¶ Audio à Neapolitanis piscem quendam ostendi, nomine Pittara, pro Phyci- de, quem Græci huius temporis Phocida nominant, Rondeletius, in cuius uerbis pro Pittara pri- mum Lepre legendum puto: deinde pro Phocida, Phycida: idque ex Gillij uerbis, quæ imitatum est se Rondeletium apparet. ¶ Phycidem uti Romæ unã cum Percis, quibus simillima est, uendit: sic à Percis non distinguẽtes, Percia (etsi perperam) appellant, Saluianus cuius sententiã appro- bat Speusippus, Percam, Channam, & Phycidem similes inter se faciens. Lepo nomen Venetijs usitatum, tum ad Eleprim alludit, ut dixi: tum ad Elepoca, quem Hesychius Phycidi similem facit, his uerbis: Ἐλεποκῶν, ἰχθύς, ὅμοιος φύκτιδι.

Elepor.

Phycis Bel- lonij.

Phycis (inquit Bellonius) multorum colorum est piscis, fluuiatili Tincæ persimilis. Hunc Ve- neti promiscuè Lambenam, Genuenses Lagionum, Romani ut plurimum Merlinum (Merlo cum icone scriptum erat) uocant. nam id genus omne piscium coloratorum, nomine Pittaci, Patonis, Tur- di uel Merulæ illis (minùs tamen rectè) uocari consueuit. Sic ille. Est autem Phycis eius alia quàm uel Rondeletij uel Saluiani Phycis: & meo quidem iudicio, à Phycide ueterum, omnino diuer- sus piscis, Merulæ potius quàm Percæ similis & cognatus. Itali quidem Merlo, Merulam piscem uocant, Saluiano teste. Lambenæ nomen Venetijs usitatum, à labijs crassis & carnosissimis factum uide- ri potest, etsi Bellonius Græcis quoque uulgarem eam uocem esse scribit.

HISPAN. Vide in Gallicis.

GALL. Phycidis Saluiani, quam ueram existimo, Gallicum nomen non habeo. ¶ Ronde- letius

letius suam Monspeffuli Mole uocari ait, fortasse ob carnis mollitudinem, Hispanis Molere, ¶ Bellonius suam Malsiliæ Roquau: quod nomen Saxatilibus omnibus commune est.

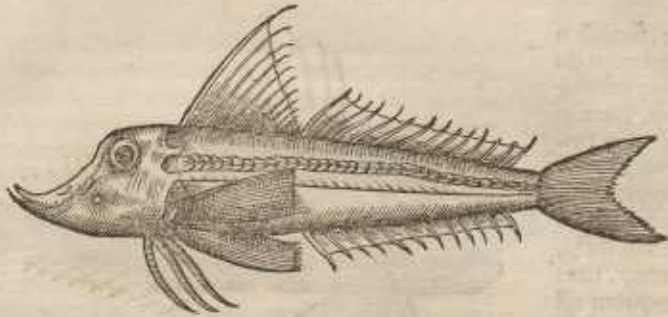
GERMANICE circūscribemus, *Ein art des Meerberfichs / ein Meerfisch oder Steinling / dem Meerberfich an der gestalt vast ähnlich / hat aber keine übertwäre mackeln wie der Berfich.* ¶ Rondeletij Phycis: *Ein Meertrüschchen art.* ¶ Bellonij Phycis, *Ein Steinling / ähnlich dem Meerfisch.*

SCORPII quanquam à quibusdam Saxatiles dicuntur: à nobis tamen Ordine quinto positi sunt, &c.

ORDO III. DE LYRA ET SIMILIBVS PISCIBVS. QVOS LYRIFORMES

(ΑΥΡΟΙΔΗΣ) APPELLAMVS; QVI CORPORE SVNT TERRE-
ti, capite crasso: plerique rubescunt, &c. Horum alij sunt
squamosi, alij squamis carent.

Bellonius piscem quendam huius generis Cuculū simpliciter nominat, uel minoris cognomen addit. maiore enim illum facit, quem Rondeletius Lyrā: cui pinnas cæruleas tribuit, minori rubentes. Icon quidem Bellonij Cuculum representans, omnino alia quam Rondeletij est, similis Lucernæ Venetijs dictæ, (ubi nos aliquando pingi curauimus, quanquam cæruleis ad branchias pinnis, quem colorem maiori Cuculo suo Bellonius adscribit,) nisi quod tres utrinque infra branchias cirros ostendit: quales in Rondeletij Cuculo, ab altera tantum parte terni spectantur.

VCVLVS piscis à uoce dictus est, Κόκκυξ. Coccyx similis est Trigla, id est, Mullo: & Typhon in libris de animalibus author est, putare aliquos Trigolan (τεγόλαν) eundem esse Cuculo piscem, propter similitudinem formæ, & partium posteriorum siccitatem, Athenæus. ¶ Cuculi caput grandius, & alæ breuiiores (si Hirundini & Miluo præsertim conferas) quam ut uolare posse uideatur. Maffarius hunc Miluū facere uidetur, sed falsò, in Miluo enim Ouidius tergus nigrum requirit: huic rubet, Saluianus.

ITAL. Neapolitani Græci nominis uestigia seruantes Cocchou, quasi Coccygem, (Cæchum, Siculi uerò Cocbum, Gillius. Itali quidam el Cuccho) uocant: Maris Illyrici accolæ Organo à uoce, Rondeletius, sed Lyrā quoque similiter à uoce Organo uocari scribit apud Ligures. ¶ Romæ pesce Capone dicitur. Neapolitanis & Siculis Cocco, Liguribus Organo. Venetis Lucerna, Saluianus.

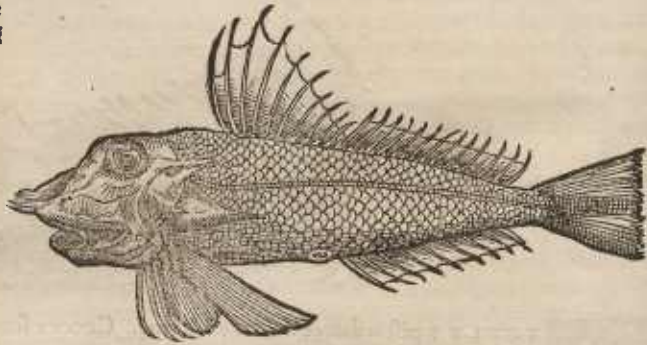
GALL. A nostris (circa Monspelium) Morrude dicitur ab ore: quia morre uocant os cum prominentibus labris. Galli à Mullis non distinguentes, quòd eiusdem sint coloris Rouget uocant, (ut Lyrā quoque): Santones hunc & similes Perlon, Malsilienses Galline, (Corax etiam similis piscis à Romanis Gallina dicitur, Rondeletio teste.) Agathenses Rondelle, à corporis rotunditate.

GERMANICE & ANGLICE. Aut Cuculus est, aut Cuculo simillimus, magnitudine solum fortassis, aut colore differens piscis, quem inferiores Germani Hornart, uel Gaernaert appellant: Angli Gurnarde, à crasso naso fortassis, omnibus enim huius generis piscibus capitis magnitudo communis est, Galli quidam Gronau proferunt: tanquam à grunnitu uocis, ut Rondeletius consicit. Redfisse, id est, piscem rubentem Angli Gurnardo suo similem esse aiunt, quare Cuculum, cui color rubicundus in hoc genere maxime conuenit, Numenio teste, Redfisse appellarim: Lyrā uerò Rondeletij, Gurnardum. (Alius est Rotfisch Anglorum, inter Oceani Assellos à Bellonio nominatus.) Licebit & Redfisch nomen (aliqui Germanorum Rotbert uocitant: Adamus Lonicerus scribit Rodbart. Ab authore Regiminis Salernitani Galbio uel Rogetus nominatur) ceu genus ad species aliquot inter se similes extendere. nam & Galli Rogeti (Rouget) nomine similiter à rubore factò, Mullum, Cuculum & Lyrā comprehendunt. Græcè Δυροεις

δῆς, id est, Lyriformes, huiusmodi pisces appellarim: ut Hirundinem, Miluum, Coracem, Lyræ utranq; Cuculum. hi enim omnes multa habent communia, Mullus quoq; parum ab eorum forma recedit; longius aliquanto Vranoscopus. Omnes ferè corpore tereti sunt, capitibus crassiores, &c. Itaq; genus unum commune statui poterit, cuius species Germani differentijs expressis circumloquuntur. Cuculus generis nomine appellatur *ein Redfisch*, ob excellentiã nimirum rubicundi coloris, quem tamen cum Lyræ & Mullo communem habet. *Hirundo & Miluus, fliegen de Redfische*, id est volantes Lyriformes. *Corax, ein schwarzlächter Redfisch*. *Mullus, ein Rotbart*. *Lyræ, ein Hornart, uel Seehan: uel Seehas* ut quidam putat. *Lyræ altera, ein geharnischter Redfisch*. In quibusdam Angliæ locis huius generis fusco colore piscem, *Curre*, à sono quem ædit, indigetant. *Gurnardorum* (inquit *Turnerus*) habemus duo genera: quorum alterum, quod cinerè ferè coloris est, in occidentis & meridionalibus Angliæ provincijs appellatur simpliciter a *Gurnard*, apud boreales Anglos a *gray Gurnard*. Alterum genus quod rubrum est, à meridionalibus nostris uocatur a *Rochet*, ab aquilonalibus a *rede Gurnarde*. In littore orientali Angliæ, ut in *Essexia*, hoc est, orientali *Saxonia*, & *Norfolcia* & *Sudfolcia*, fieri potest ut *Gurnardus Curre* appellatur: at in alijs omnibus Angliæ provincijs nomen hoc prorsus ignotum est. ¶ *Antuerpiæ* piscem toto genere diuersum *Leporem marinum* (uulgò *Seehas*) nominant, qui totus est mucosus, & Orbis scutatus à *Rondeletio* uocatur. ¶ *Gyldenpolle* piscis apud Anglos alicubi dicitur: similis est *Lucernæ* (uel *Cuculo*, ut audio) mixti coloris ex cinereo & rubro. *Polle* caput eis significat, quo lucet (nimirum etiam noctu) ut aurum, quod Angli *Gylde*, nostri *Gold* appellant.

Est & alius piscis (inquit *Bellonius*) Romæ tritissimus, quem piscatores *Griczo* uel *Riczo* uocant, hic squamis obducitur crassissimis & tangenti asperulis, uelut in Galeorum pellibus uideamus, *Rougetum Gallicum*, atq; etiam *Grundinum* (*Lyræ Rondeletij*) capite, pinnis, cauda, & toto corporis habitu refert, unde piscatores pleriq; *Caponem* nominant.

LYRÆ, *λύρα*, sic dicitur est piscis, quia rostri (bi furci) cornua Lyræ antique figuram referunt. Sonum quidem hic piscis seu stridorem edit, quem ei *Aristoteles* tribuit, *Rondeletius*. Sed fortè ab ipso quem edit sono, *Lyræ* fuerit dicta, per onomatopœiam. nam & *Lyræ* instrumentum est sonorum: & sonus talis est, ut ab *Aristotele* *γυμισμός* appellatur: quod uocabu-

lum literis quibusdam partim omisissis, partim transpositis, cum *Lyræ* colludit. ¶ *Bellonius* hunc piscem *Coccygem* (id est, *Cuculum*) alterum seu maiorem nominat. ¶ Ab huius piscis similitudine alij non pauci forma ei consimiles, *λυγροδῆς* appellari poterunt, hoc est, Lyriformes, ceu generis uocabulo: Vide superius in Germanicis *Cuculi* uocabulis.

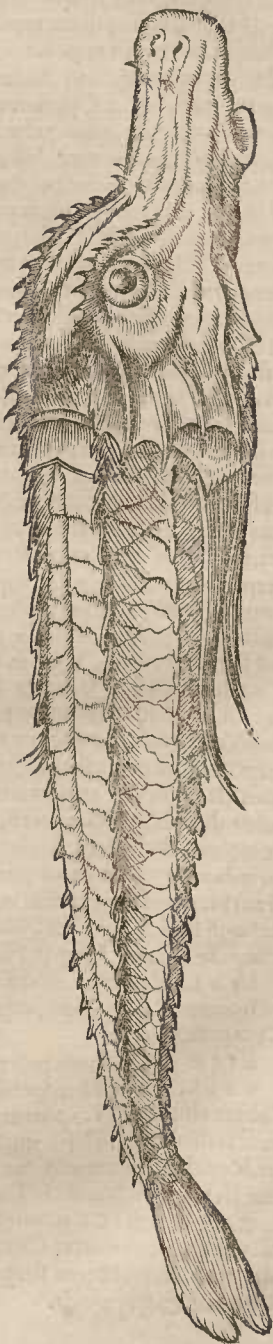
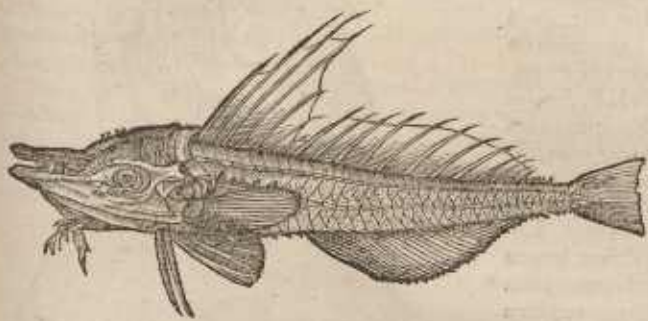
ITAL. A *Ligurijs* uocatur *Organo*, ob sonum quem edit, *Rondeletius*. (Idem *Cuculum* quoque ad mare *Illyricum* *Organum* uocari scribit, à uoce.) *Genuenses* *Organum* uel *Organum* uocant, (nomen accedit ad *Gornart Gallicum*, per *metarhesim*;) alij *Canistrum*, un *Cofano*, *Bellonius*. *Romani* *Caponem*, *Iouius*. sed *Caponis* nomen communius est: & *Miluo* quoque tribuitur. *Salutianus* *Cuculum* quoq; Romæ sic uocari tradit.

GALL. Circa *Monspeliū* *Gronau*, uel *Grougnant*, quod gr unniat more suis, (aut fortè tanquam à naso grosso.) A *Gallis* *Rouget*, à rubro colore, *Rondeletius*. *Gournautum* (uel *Grundinum*, à grunnitū, nostri simul & Angli uocant: *Rothomagenses* *Tumbam*; (origine fortè Germanica, à pollice. nam & *Gobium fl. capitatum Angli Wyllersthombe* uocant, & pisci *Curre* *λυγροδῆς* conferunt,) *Bellonius*.

GERM. *Seehan*, id est, *Gallus marinus*, *Rondeletius*. (*Albertus* quidem hunc piscem pro *Lepore mar.* accipit, qui Germanicè diceretur *Seehas*.) De Germanicis nominibus *Lyræ* & similibus piscium plura scripsi in *Cuculo*. Color quidem rubicundus non in *Cuculo* tantum excellit, sed in *Lyræ* etiam: ut uterq; simpliciter *Redfisch* Germanis ab eo colore denominari uideatur, sicuti *Gallis* etiam *Rouget*, ceterum *Curre* Anglis quibusdam dicitur, quoniam fusco colore est, non rubro, ut *Gornard* eorundem, nec *Lyræ*, nec *Cuculus* fuerit, sed alia eiusdem generis species, *Corax* ne, an alia, dubito. ¶ Germanicum nomen *Seehan*, quo *Pomerani* utuntur, uel à rostri figura factum fuerit, quod durum corneumq; in hoc pisce prominet: tanquam in uetere galinaceo, ut *Io*, *Kentmanus* ad nos scripsit. Vel ab eo q; in ueteratus in aere suspensus, cauda uide-

uentus spiret, indicet, (quod de Lyra altera Rondeletius scribit,) ut cantu suo tempestatis mutatio-
nem Gallinacei, Vel à sono quem edit in hoc piscium genere Cuculus, quo Gallinæ aut Pulli uo-
cem quodammodo imitatur: translato postea ad alios similis formæ pisces nomine. Quare &
Waltus piscis, uel **Woltus** à Danis & Pomeranis dictus, alio nomine **Werhan** uocatur, cu-
ius ad sceleton iconem idem Io. Kentmanus ad me misit: qui uisum uiderint, ad aliquem ne ex il-
lis quos hic proponimus, referri debeat, an sui generis piscis sit, iudicabunt. Lyriformem quidem
esse dubium non est. Branchiarum oræ multis aculeis horrent, os studio diductum, & maximè hi-
ans, ueluti orbem, nulla parte prominente efficit: maxillis intus asperis dentium loco. Pinna cau-
dæ & reliquæ rotundæ apparent, præter binas oblongas quæ infra branchias dependent, in dorso
geminae sunt,

*Lyrae alterius Rondeletij effigies (quanquam cornua ab ore prominentia, tanquam
quæ in Lyra instrumeto, nulla ostendit) ad sceleton olim nobis delineata.*

*Cataphract.
Holosteus.*

LYRA altera siue Cornuta Rondeletij. Plinius (inquit) duo-
bus locis Cornutæ meminit: priore, cum de uolantibus pisci-
bus loquitur, (lib. 9. cap. 27.) altero, cum de cetaceis, (lib. 33. cap.
11.) De Cornuta cetacea aliàs: nunc de pisce qui cornua attollit è
mari, quiq; uolare nititur. Eum esse existimo, quem hic exhibeo.
Nonnulli Lyrae superioris marem esse arbitrantur, sed falsò. Octa
gonus est, e colore phœniceo, totus squamis osseis contextus, &c.
Hanc aliquando Lyram putauimus: sed cum uocalis non sit, (Bel-
lonius Lyram appellat, & uocalem esse insinuat,) etiam si eornua maiora
habeat, Cornutam rectius dici nunc arbitramur, Plinius sesquipe-
dalia eius eornua dicens, de maximis Cornutis intelligit: quæ ue-
rò sapius capiuntur, semipedalia ferè, uel etiam minora cornua
habent, ut fortasse apud Plinium semipedalia pro sesquipedalia le-
gere oporteat, Rondeletius, qui etiam Cataphractum hunc pi-
scem uel Holosteum, se primum nominasse scribit, quòd undi-
quaque armatus, totusq; osseus sit. Bellonius etiam in Nilo quæ-
dam piscem Holosteum uocauit, quem nos Ostracionem ex Stra-
bone, ueteres holosteum tantum herbam quandam dixerunt.
Fallitur autem in hoc Rondeletius, quòd Plinium lib. 9. cap. 27.
Cornutæ tanquam piscis uolantis meminisse scribit. Volantes qui-
dem Hirundinem & Miluum capite 26. proximè nominarat, hic
uerò Lùcernam primùm, non uolare, sed in summa maria subire
dicit. Et mox subdit: Attollit è mari sesquipedalia ferè cornua quæ
ab his nomen traxit. Sesquipedalia quidem cornua, cetò magis
quàm pisci conueniunt: sicut & hoc, quòd è mari ea attollit, siqui-
dem aeris inspirandi causa ceti plerunque capita ad summam a-
quam efferunt. & libri 32. cap. ultimo Plinius Cornutas cum be-
luis numerat. Cæterùm Cornutæ beluæ nusquam alibi Ronde-
letius, ut hic pollicetur, mentionem facit. Eam tamen Gillius de-
scripsit. Apicius ius seu condimentum Cornutæ describens, pi-
scem intellexisse uidetur.

ITALIA Liguribus uocatur Malearmato pesce: à Romanis
Forchato & pesce Forcha, à duobus cornibus. Nonnulli Lyrae su-
perioris (quam Caponem nominant Romæ) marem esse arbitran-
tur, Rondeletius. A Genuensibus pesce Armato, Bellonius.

GALLICE circa Monspelium (& Malsiliam, Bellonius) Malè
armat, id est, Malè armatus, per antiphrasim, Rondeletius.

34 Animalium Mar. Ordo III.

GERM. F. *Lingebarnischer Redfisch*, hoc est, *Lyraformis armatus*; uel *ein Gable / ein Gabler*, à rostro præ cæteris huius generis piscibus bifurcato.

Pleraque ex prædictis uulgaribus nominibus, alijs etiam eiusdem generis piscibus adtribuuntur, quare cauenda est Confusio. nam ne eruditi quidem in hoc argumento species huius generis omnes, etsi non multas, satis adhuc distinxerunt. Venetijs quem hic exhibemus Lucernam uulgò uocant: uel potius similem ei alium, nigriorem, caruleis ad branchias pinnis; cuius ego recens extincti oculos noctu lucere obseruauit.

LUCERNA piscis olim à Plinio dictus, & hodie Venetijs. Subit in summa maria, piscis ex argumento appellatus Lucerna; linguaq; ignea per os exerta, tranquillis noctibus relucet, Plinius. Rondeletius conicit Hirundinem piscem eundem esse, qui à Plinio Lucerna sit appellatus: Lucernam uero hodie uulgò dictam, Miluum esse Plinij, *ίγνα*, (uel *ίγνα*, ut Oppianus id est, Accipitrem Græcorum. quanquam Miluum auem Græci *ιερνυ* nominant. Vide quæ cum Hirundine annotauimus: nobis enim distinguerelibuit. Miluum quidem eundem Lucernæ Gillius quoq; & Massarius faciunt. Lucernam Plinius tranquillis noctibus lingua per os exerta lucere ait: id quod omnes piscatores negant: & sanè piscium lingua explanata & mobilis ut exeri queat, nõ est. Fortè potius Lucerna appellata fuit, uel quòd pinnæ uersicolores noctu fulgorem quendam mittunt, uel quia antiquæ Lucernæ speciem similitudinemq; gerit, Gillius. Nos oculis hunc piscem recens mortuum noctu fulgere obseruauimus. Ouidius nigro tergo Miluos dixit. Eadem est nimirum Miluago Plinij, (sicut & Rondeletio uidetur:) ea quoties cernatur extra aquam uolitans, tempestates mutari, Trebius Niger auctor est. Cuculum nostrum Massarius Miluum facere uidetur, sed falsò, Saluianus. Vide in Cuculo. Idem Cuculum suum à Venetis Lucernam dici prodit. Miluus à Bellonio pictus, squamosus, &c. Hirundo Rondeletij est. Aliqui Coruum (Coracem) nostrum Cuculum faciunt: cum ille niger sit: Cuculus uerò *εραδπος*, id est ruber dicatur. Miluum uerò, quem nos Coruum (fortè *Hirundinem*: huic enim longissimas pinnas tribuit) appellamus, ob pinnarum quæ ad branchias sunt longitudinem, Rondeletius, Bellonij sanè & Saluisani Miluus, Rondeletij Hirundo uidetur. Lege in Hirundine.

ITAL. Venetijs Lucerna antiquo nomine uocatur. Romæ Capo, uago nomine, ut in Lyra prædiximus.

HISP. A Lusitanis pesc Cabra.

GALL. Circa Monspelium Gabot, uel Cabote aliquibus, à capitis magnitudine: ut fortè Italicè etiam Capo quasi Capito dicitur. Rondeletius tamen Coruum (in hoc genere nigerrimum) Cabote uocari scribit à suis. *¶* Massilia Beluga. Vide mox in Lucerna Rondeletij.

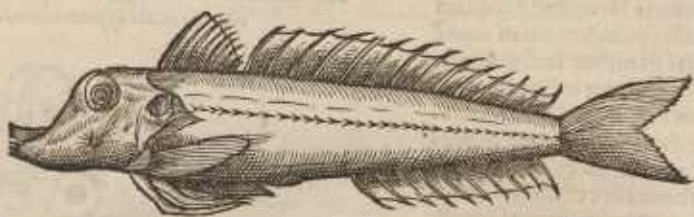
GERMANICE nominari posset *ein Weerwe*, id est, Miluus marinus, nisi id nomē ad Haiaetū potius pertineret. Circuloquemur igitur, *ein art vò Geznard / oder Currsfisch / oder Seeban / oder Redfisch: ein fliegende Redfisch art / die bey nacht scheynet*. uel uno nomine appellabimus *ein Scheynsfisch*.

*Miluus.
Hirax.*

Miluago.

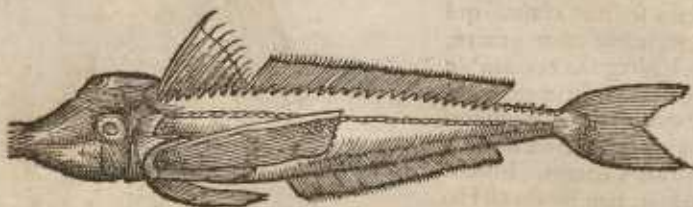
ANGLI Redfish uel Gurnarde uocāt: & similem huic, sed nigriorem, minorem, Notchet.

LUCERNA seu Miluus Rondeletij. Piscis est (inquit) corporis forma coruo persimilis, colore magis rubro, capite minus lato, utrinque compresso: pinnarum numero caudaque similis, magnitudine & colore dissidens. Parti pinnarum quæ ad branchias sunt externæ, nullæ maculæ rubræ insunt: interna ex uiridi non nigricat: sed pinnæ istæ partim flavescent, partim nigricant, &c. Vide mox in Gallicis nominibus.

GALL. A nostris Lucerna, quod noctu splendet, eadem de causa à Prouincialibus Belugæ: nam Belugnez fauillas appellant, Rondeletius, Gillius Lucernam ab accolis Adriatici sinus uulgò dictam, (quæ à Rondeletij Lucerna uulgò circa Monspelium dicta, nonnihil distare uidetur, coloribus saltem,) Mafsiliæ Belugam (nomine nimirum factò à Græco φλόγα) nominari scribit. Generis quidem unius species duæ proximæ uidentur.

GERM. F. Ein andere art des obgezeigten Seehanens oder Scheynfischs.

CORAX piscis, id est Coruus Rondeletij. Corporis forma Miluo similis est. dorsum ei ex cæcruleo nigricat, &c. ¶ Græcè Κόραξ, Latine Coruus à Plinio, Celfo & Isidoro Hispalensi uocatur, Saluianus.

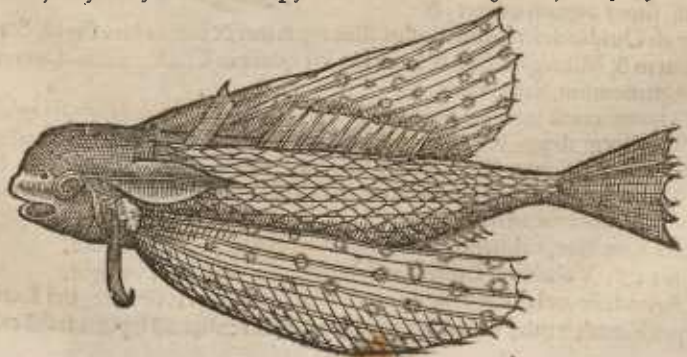
Qui Coruus piscis & apud Latinos ueteres quosdam uocatur, ut Celsum: & hodie uulgò apud Italos, non alius quàm Coracinus est. Rondeletius diuersum ut faceret, uno (opinor) Athenari loco commotus est: ubi is scribit Corui carnem, duriolem esse quàm Milui: insinuans speciem reliquam esse similem, carnem dumtaxat in cibo duriolem. Xenocrates Coraxum (Κόραξον) scribit piscem esse præduræ carnis: qui & in maiorem auctus magnitudinem durior euadat, sapore uirisco, Vuottonus. Coriæx uel Coriæxus falsamentum non semel à Tralliano memoratur.

ITAL. Romæ Gallina uocatur, Rondeletius. Sed Cuculus quoque piscis (eiusdem generis species) à Mafsiliensibus Galline dicitur. ¶ Romæ communi nomine cum Lyra & Cuculo, Capone uocatur, Saluianus.

GALL. A nostris (circa Monspelium) Cabote uocatur, à capitis magnitudine, Rondeletius. (Ab eadem & Lyræ Rondeletij, cognatum piscem, aliqui Caponem uel Capitonem uocant) Burdegalenses Perlon, ut reliquos similes.

GERM. Ein schwarzglachter Redfish. Quare in Cuculo.

Hirundo Rondeletij: eam Miluus à Bellonio pictus propius refert, quàm Hirundo ab ipso picta: quæ ad scelæton foret facta est, non ad uiuum piscem. Miluus autem Rondeletij, diuersus est.

HIRVND O, Græcè *Χελιδὼν* dictus piscis, uolucris hirundini perquam similis est. quam ob causam idem nomē ab omnibus ferè gentibus seruatū est. Oris eius partes internæ rubræ sunt, coloris iucunditate & splendore sandaracham uel cinnabarin superantes. ijs partibus Hirundo noctu lucet, uideturque candentes carbones ore cōtinere. quam ob causam piscis idem existimari potest, qui à ueteribus Lucerna appellatur: ut Plinij super hoc pisce locus inemendatus sit, &c. Rondeletius. Sunt qui piscē, quem Veneti Lucernam uocant, Miluū esse credant, Bellonius. ipse uerò Lucernam Venetorum, Cuculum facit. Equidem Plinij locum non mutarim: & Hirundinem à Lucerna distinxerim, nam & hodie uulgò Venetijs alium piscem Hirundinem uocant, (Rondola uel Zifila uulgus dicit) aliū Lucernam. Hirundinem noctu lucere, ita ut Rondeletius scribit, non dubito. sed non cōtinuò qui noctu lucet piscis, in hoc etiam genere, Lucerna fuerit, Vidi ego Lucernam Venetijs, ut illic uocant, noctu in cubiculo meo, mortuam quoq; recens, oculis lucere. Hirundo piscis Lucernæ ualde si milis est, Massartus Venetus. Miluus siue Lucerna piscis, tam similis est Hirundini pisci, ut Græci hodie falsò eum Chelidonem uocent: Adriatici sinus accolæ Lucernam appellant, Gillius. ¶ Cuculo mulloq; colore & corporis specie si milis est Hirundo. longissimas latissimasq; pinnas habet, uolat extra aquam, cuius rei testes sumus oculati, sunt & testes qui ad Herculis columnas nauigarunt: ubi tanta aliquando uolantium hirundinum turba conspicitur, ut non pisces sed aues aquatiles esse credantur, Rondeletius. Oppianus lib. 2. inter pisces quorum uenenati sint aculei, hirundines recenset. ¶ Hirundinis piscis, quē Chaldæi uocant *יֶדְוּוּ* *Χελιδὼν*, caput habere fertur piscis cœlestis iuxta Andromedam, Theon in Aratum. Alius uerò piscis est Chelidonia ille, qui Pelamydi comparatur. ¶ Cum Miluus (Hirundo Rondeletij) super aquam uolitet, &

Lucerna.

Chelidonia.

Hirundinem ad sceleron effictam cum iam olim haberem, hęc etiam apponere libuit.

nigro tergore ab Ouidio describatur: nullus alius reperitur & hoc colore simul, & ad uolandū idoneus. Idem autem & Miluago Plinij & Lucerna est quare in Catalogo cum Lucernam connumeraffet, Milui non meminit, Saluianus.

GRÆCICI huius ætatis *Χελιδὼν* uocant, addita uoce *Νεγο*, (melius *opsaro*, pro *opsario*, id est pisce) ad distinguendum piscem ab aue, Rondeletius. Miluus seu Lucerna piscis tam similis est Hirundini pisci, ut Græci hodie falsò eum Chelidonem uocent, Gillius.

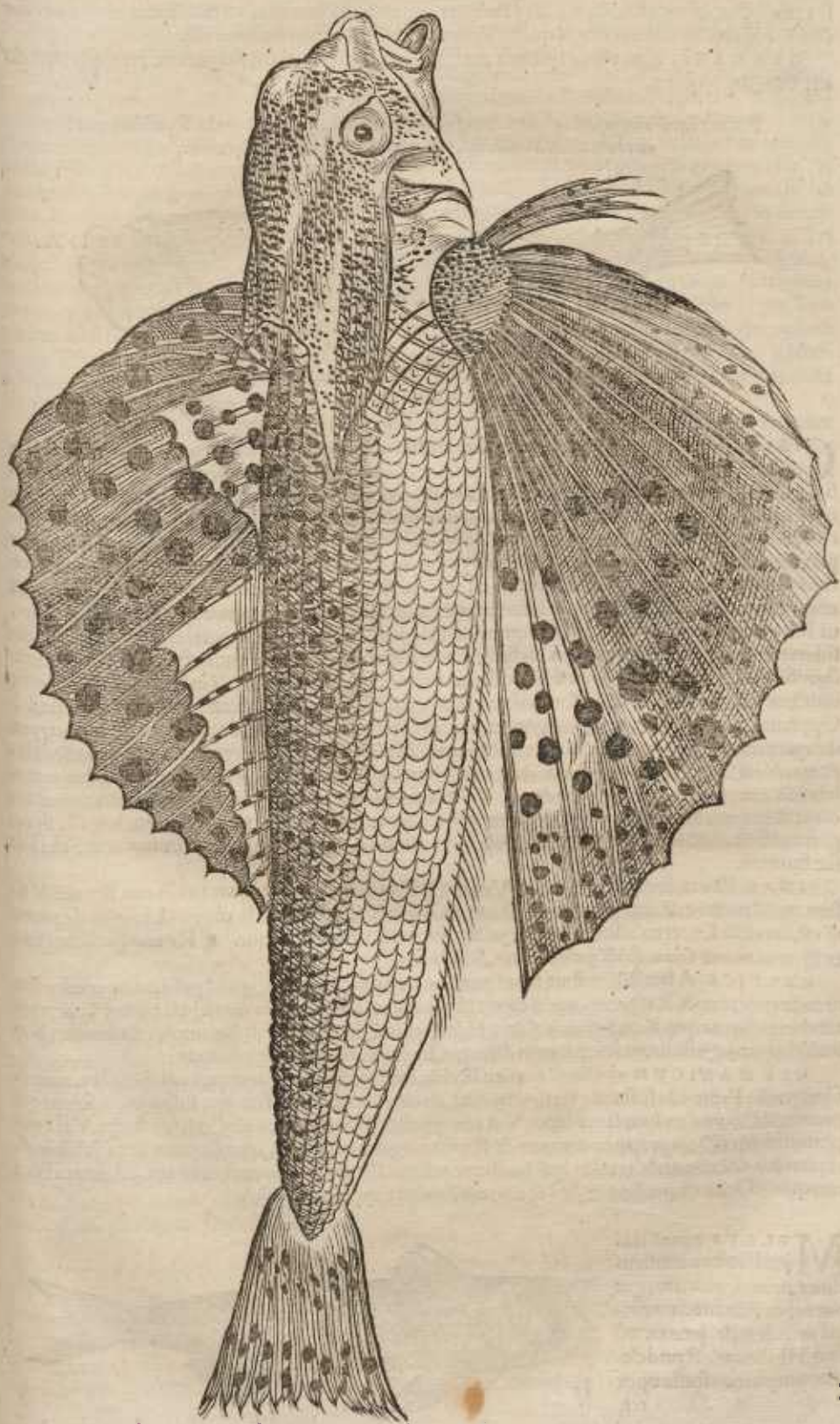
ITALICE, Adriatici maris accolæ Rondola uel Rondola uocant, Rondeletius. Rondola uel Zifila Venetijs uocatur: in Sicilia Rondine, quæ tria nomina etiam aui hirundini tribuuntur. ¶ Romæ, pescer Rondine, Saluianus. Vide quæ scripsimus in Mugile alato.

HISPANICE, Volador. Lusitanis Peixe uoator, uel potiùs uolator.

GALL. Arondelle, uel Arondelle de mer. Mafsiliensibus Rondole, uel Lendole. Gallorū nonnulli (inquit Rondeletius) Volant appellat, quòd auis instar ad lapidis iactū extra aquā uolet. Alij

Alia Hirundinis imago, quam ex Italia accepi, piscis uolantis specie: pinnis nempe in transuersum exrensus. eadem demissa natantis speciem praebebunt.

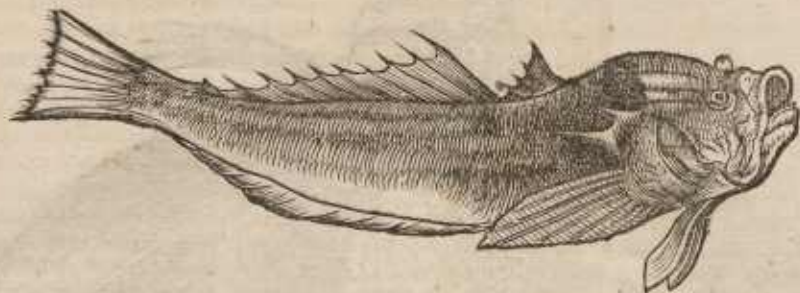

38 Animalium Mar. Ordo III.

Alij Papilionem. Alij Rate penade, id est Vespertilionem: quòd colore, alarum magnitudine maculisq; Vespertilionem æmuletur. Quæ tamen si attentius cõsideres, tum etiã uolatum (demissè enim uolat, quæmadmodum aues è flumine aquam haustruræ, uel à terra festucas cibum ue collecturæ) Hirundini uolucris magis quàm Vespertilioni assimilaueris. Hæc ille.

GERMANICE nominari poterit ein Schwalmfisch: uel ein fliegender Rotfisch: uel ein art der Zündfischen.

Pictura hæc Venetijs facta est: satis bona, sed minus elegans & accurata quàm Rondeletij: quæ cirrhum etiã à medio inferioris maxille propendentem ostendit.

Anodorcas.
Bricchus.
Pulcher.

Hemerocæ-
tus.
Nycteris.
Psammody-
tes.
Sabot.

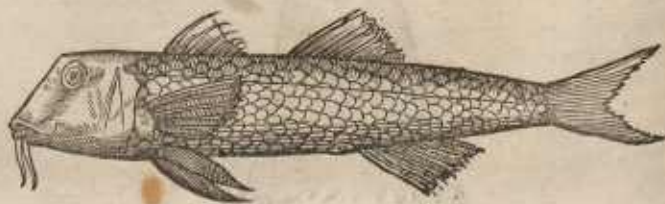
CALLIONYMVS, Vranoscoptis, Ægnus. Καλλιόνυμος, οὐρανοσκοπός, ἄγνος. Agnus quidẽ castum significat: nihil autem de huius piscis castitate legitur. Vranoscoptis Cœlispicem significat: Galeni interpres Cœli speculatorem appellauit, oculi enim eius supra caput siti, rectè à cœlum intuentur. Latino nomine caret. Idem nimirum fuerit Anodorcas à Thebanis dictus, teste Hesychio: & alio nomine Bricchus. Ἀνοδορκας, Βορινχὸς ὁ ἰχθύς, τὸν ἐκβαταύ. Gaza Pulchrum piscem interpretatur, tanquam Callichthyn, nõ Callionymon legisset. Atqui tum ob fuscum colorem, tum ob capitis totiusq; corporis speciem, foedus est aspectu. & Callionymus, id est, pulchri nominis piscis nominatur, ob Vranoscopi appellationem, quæ pulcherrima est, & homine quàm pisce dignior, ut Rondeletio uideatur. Sed an ab aliqua membri genitalis similitudine potius, ita uocatus sit, considerandum est. nam callionymus Hesychio, non piscem modò, sed etiã utriusq; sexus genitale significat. & Tapecon hic piscis à Malsiliensibus nuncupatur, quòd pessi instar conformatus esse uideatur, &c. (Hicestus diuersum piscem Anthiam ab aliquibus Callionymum uocari scribit.) Oppianus Hemerocætu (ἡμεροκίτου) nominat, quòd interdũ in arena dormiat, noctu uigilet, prædæ quærendæ causa: unde & Nycteris (νυκτερίς, id est Vespertilio) uocatus est. & Psammodytes (ψαμμοδύτης) apud Hesychium, quòd arenas subeat. ¶ Hic an Gobius ille Oppiani sit, quem aculeis suis uenenatum facit, quærendum. ¶ Piscem Arabicè dictum Sabot, uel Alfabut, aliqui hodie Callionymum Græcorum interpretantur: Syluaticus Spinulam (uulgò dictam: hoc est, Scorpium piscem.) at hi marini sunt pisces: Sabot uerò (teste Andrea Bellunensi) fluuiatilis, in Fora Perstæ flumine.

ITAL. Bocca in ca, Boca in capo. Venetis Bec in cauo. Genuæ Prete uel Preue. Romæ Miffore, quod nomẽ etiã alijs piscibus attribuit, (Beleno & Cotto fl.) Alicubi etiã Lucerna de petre: id est, saxatilis Lucerna. alius enim est qui simpliciter Lucerna uocatur. ¶ Romæ Messoro (sicuri & Blennus mar. & Cottus fl.) & pesce Prete, Saluianus.

GALLICE. A Malsiliensibus turpi nomine uocatur Tapecon, quòd pessi instar conformatus esse uideatur: & Raspecon, quòd caput ob asperitatẽ ad scalpenda muliebria pudenda accommodari possit, inquit Rondeletius. Circa Monspelum, Rat. ¶ Malsitæ (inquit Bellonius) Rascaffa bianca, quasi album scorpionem dicerent, uocatur. Alibi Responsadoux.

GERMANICVM confingi nomen licebit, ein Pfaff, id est presbyter uel sacerdos, nam & Genuenses Prete (id est Presbyterum) uocant, ab eo nimirum quòd cœlum suspiciat, ut solent qui preces ad Deum fundunt sacerdotes. Vel, ein Himmelgugger, hoc est Cœli spectator. Vel periphrastice, ein Weergroppen art. nam & Romani eodem nomine, quo Cottum siue Gobium fl. capitatum nominant: & eruditi quidam hunc piscem Blenno cognatum iudicant, est autem Blennus quoq; Gobio fl. per similis, & à Romanis similiter appellatur.

MVLLVS nomẽ traxit à colore mullorum calceamentorum, quibus reges Albanorum primum, deinde patritij usi sunt. Hos (inquit Rondeletius) purpureos fuisse oportet,

tet, cū Mulli sanguinei, id est, purpurei sint, uel uarios: Mulli enim magna ex parte purpurei sunt, aliqua parte candidi, alia liuidi; habent & lineas aureas parallelas. Maxime cum expirant, colorem mutant. Sic ille. Sunt qui Mullum à mollitie deriuent, ut Isidorus: quòd mollissimum hoc genus piscis sit, non quidem in cibo, sed seruitutis indignantissimum, Columella teste. quare in piscinis non crescit. Non laudo qui Mullum l. simplici scribunt, sicut iumentū quadrupes. Græce τεγλα Trigla. dicitur, id est, rectius quàm τεγλα per α. quamuis sunt qui hoc commune, illud Atticum putent. Oppianus (carminis causa forte) τεγλα trochaicum usurpauit. Aristoteles hunc piscem ter parere scribit; & inde forsitan nomen habere, id confirmat Oppianus, à quo etiā τεγλιδω pisces lutarij nominantur, cū paulò antè Triglam dixisset tanquam diuersum piscem in litoribus arenosis uersari. Dorion Triglides paruas, Hepsetis pisciculis connumerat; unde conijcio eandem esse Triglitidem Apuarum generis. Si quis tamen Triglidem, Mullum Lutarium à Plinio dictum esse uoluerit, & eundem fortè imberbem, esto. ¶ Mulli quidem in mari species quædam sunt: in fluuijs nulla; & qui Barbum fluuiatilem piscem, Mulli fl. nomine dignantur, non parum aberrant. ¶ Trigla & Trigola an ijdem sint pisces, difficile est explicare, Saluianus. Nos in recto casu Trigolas, ut Aeneas, dicimus, quem piscem à Trigla Sophron distè distinguit. Typhon aliquos Cuculum putare scribit, propter similitudinem (formæ) & partium posteriorum siccitatem. Porro cū Trigla similis sit Cuculo: eidemq; Trigolas tam similis ut pro Cuculo à quibusdam accipiatur, ipsam quoq; Trigolan, similem Trigla esse oportet, ut non temere nomen ab ea sit mutuatum, ac si Mullastrum Latine dicas. Et probabile est eundem esse Mullum imberbem: quoniam idem Sophron alibi de barbato loquens, cæteris (nimirum imberbibus) eum præfert.

Trigla.

Triglis.

Triglitis.

Trigolas.

Plinius (inquit Saluianus) eorum plura genera facere uidetur: sed quæ non uerè genera aut species sint: sed leues quædam differentiæ ex alimenti uarietate desumptæ: quibus tamen non perpetuò Mulli differunt, quippe quorū haud perpetuò hi alga, illi ostræis, alij limo, aliqui uerò aliorū piscium carne uescantur: sed quilibet horum quolibet sibi obuiò indifferenter pascatur.

GRÆCICI etiā nunc rectè antiquo nomine Triglam uocant, Gillius. Cretenses nomine composito ex Græco corrupto, & Veneto, Σετεγλιμπαροστίνν. ij enim β. per μπ. efferunt.

ITALI. A Romanis Trigla, (Triglia, Saluianus) à Venetis Barbono, à nonnullis Treglia uel Triglia. Ligurijs Triga.

HISPANI Mullum Salmonetum appellant, Amatus Lusitanus. Aliqui, ut audio, Bárno de la mar, id est, Barbum marinum.

GALLI. Burdegalenses Barbeau, Galli Surmulet: (forte quòd Mugilem, quem Muller uocant, precio superet): aliqui Barbarin, alij Moil, id est, maris Perdicem, Rondelctius, sed nomen Moil à Mullo detortum uideri potest. Parisienses uulgò Rougetos barbato, uel Surmuletos appellant. Burdegalenses & Baionæ Barbarinos dicunt, Bellonius. Malsilienses & Ligures, Trigam: qui Nicæam incolunt, Strilham, Gillius. Galli Cuculum Rouget uocant, non distinguètes à Mullis, quòd eiusdem sint coloris, Rondelctius. qui alibi etiā Mullum, Cuculum, Lyram, à Gallis indistinctè Rouget uocari scribit. Et in Erythrina: Obseruandum (inquit) diligenter est Cuculum, Lucernam, aliosq; rubros pisces Gallis, & maxime Parisiensibus dici Rougetz: nobis autem Monspelianensibus Mullos, Rougetz nuncupari: ne quis Gallica nomina cum Græcis temere confundens, illos Erythinos esse putet.

GERMANICE Mullum nominabimus ein Weerbarbel, id est, Barbum marinum: quanq; Bellonius etiā Mystum piscem mar. Barbo fl. comparat. uel ein Redfisch art/ ein Rotbart/ ein gebarteter Redfisch.

ANGLI. In Portlandia peninsula Mullum uerum uidi, quem piscatores uocant, a forte Wullet, Turnerus in epistola ad me. Wullet quidè Anglis, sicut & Gallis Mugilem significat. sed Galli etiā aliqui Mullum Surmulet appellant: ab eo fortè quòd Mugilem precio superet. à Gallis Portlandi suum nomen mutuati uidentur. Plinius: Septentrionalis tantum hos (inquit) & proxima Occidentis parte non gignit Oceanus. In Gallico quidem Occano Mullos capi, Bellonij autoritate constat: in Britannico, Turnerij.

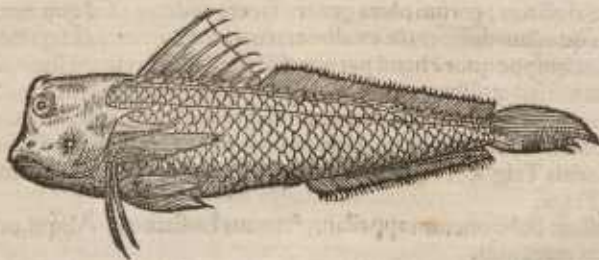
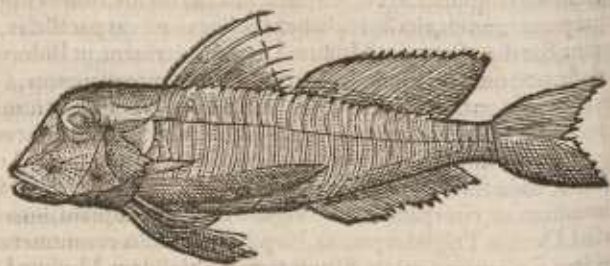
Mulli imberbis (inquit Saluianus) solus Athenæus meminit: reuera quidem nullus eorum imberbis reperitur. Duplex tamen Mullorum genus esse nos primi notauimus: quæ nò solum magnitudine (unum enim maius est, alterum minus): sed colore etiā manifestissimè distinguuntur, utrunque barbato, &c. Hæc ille. At secundū Rondelctium, Mullorū alij imberbes sunt: species una barbata, quam semper intelligi puto cum Mullus simpliciter nominatur, sunt enim Mulli barbati, τεγλα γρηάτιδω, multò srauiores.

MULLVS imberbis (inquit Rondelctius: Saluianus enim dissentit, ut proximè indicauius) Mis est, qui à nostris Imbrigo, (sic etiā Lepus mar. quòd expressus succum remittat instar rubri uini) dicitur, ab insigni rubore, ebriosis enim, quos imbrigos nostri uocant, sepius rubet facies. Ab hoc igitur exaturato & splendido rubore, (quo similes sibi figura pisces Cuculum & Hirundinem uincit,) nomen ei à nostris datum est. Caput ei magnum, stellulis cæiatum. A capite ad caudā dorso medio duo sunt ossiculorum acutorum ordines, cauum efficietes, è cuius medio pinna rubra

aculeis cōstans erigitur; cuius pinnae aculei parum serrati videntur, &c. Hic piscis ueteribus (inquit idem) parū notus fuisse uiderur, qui de solo Mullo barbato uidentur scripsisse. Atqui Sophronis apud Athenarum uerba paulò antè recitata uerat, hæc: Mulli barbati longè suauiores sunt cæteris: hoc est, imberbisus. ¶ An

Triglis Oppiani hic Mullus sit, quærendum. Vide supra in ijs quæ de Mullo simpliciter scripsimus. Sed Triglas potius Mullus imberbis mihi uiderur, ut supra scripsimus. ¶ Piscem Caponẽ uulgò Romæ dictum, (Venetis Lucernam,) Mullum imberbem sibi uideri, eundemq; Alutarium (melius Lutarium) Plinij, insinuat Iouius. ego Rondeletij magis sententiam circa hos pisces probo.

GALLICE Imbrigo, ut superius indicatum est.
GERM. F. Ein glatter Rotbart/ein Onbart.

MVLLVS imberbis alius, asper cognominandus, Rondeletij. Hunc piscem (inquit) ob similitudinem corporis figuram, similem colorem, Mullorum generi subieci: & à squamarum asperitate Mullum asperum nominauit: cum nullum aliud nomen, immò ne mentionem quidem ullam piscis istius, apud antiquos scriptores legerim.

GALL. A nostris Cauillone dicitur, à clauo lignei, qui cauille à nostris uocatur, similitudine.
GERM. F. Ein rauher Rotbart/mit rauhen Schuppen / dem gebarteten Riedfisch ähnlich/aber on ein bart.

QVÆ sequitur pictura piscis incogniti nobis, exhibetur in Tabula Septentrionalis Oceani Europæi per Olauum Magnum, qui aliud nihil de eo tradidit. Videtur autem piscem uolantem exprimere uoluisse,

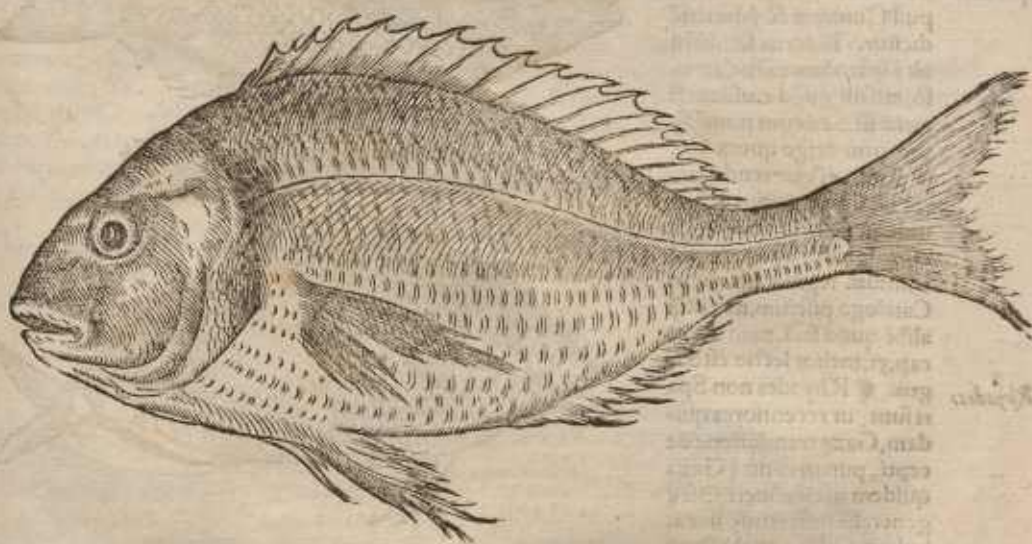

ORDO III. DE PISCIBVS LATIS ET COMPRESSIS. SQUAMOSIS. VT SVNT

AVRATA, ERYTHRINVS ET SIMILES, LITORALES ferè, &c. Item De Apro, Caprisco, Stromateo, No-uacula, Fabro, Seferino.

Latis & Squamosis huius generis piscibus, Anthias quartus Rondeletij etiam adiungi poterat: & Scarus is, quem idem Rondeletius Aurata comparat. Nos eos inter saxatiles posuimus, &c.

Iconem hanc dedi, ut Venetijs expressam habui. Rondeletij meliorem esse puto: quæ & dentes in ore, & toto corpore squamas ostendit. & pinnam dorsi non undiquaque similem: sed anteriore dimidia parte spiculis distinctam per interualla spinosis, posteriore non item.

VRATA uel Orata, ab auri colore. Græci melius à parte, supercilijs scilicet aureis, χρυσόπυγος appellarunt: non solum tamen piscem hunc, sed etiam Pompilum eodem nomine.

GRÆCI hodieq; nomen uetus seruant.

ITAL. Orata Romæ, Saluanus.

HISPAN. Dorade. Vide mox in Gallicis.

GALL. Prouinciales & Hispani (à quibus alicubi Doradilla dicitur) Dorade uocant. In Gallia Narbonensi pro ætatis differentia, quæ magnitudine desinitur, diuersa nomina habet. Quæ palmi magnitudinem nondum attingit, Sauquene dicitur: quæ cubiti est magnitudine, Daurade: quæ inter illas est, Meiane, quasi dicas mediam, Piscatores nostri maximam Auratam Subredaurade uocant, id est Supra Auratam. Galli Dauree, quem nos Fabrum esse dicimus, uocant: Auratam uero nostram, Brame de mer: quo nomine etiam Sparum, Cantharum, & similis figuræ pisces nuncupant, Rondeletius. Video Sargum, Melanurum, Auratam, Sparum, Synodontem, Dentalè, ita similes esse, ut uix ab oculatissimo distinguui possint, Bellonius. Brame seu Breme mar, nomen non solum Gallis, sed Anglis etiam & Germanis late patet ad pisces diuersos, qui omnes tamè squamosi latiq; sunt, & Cyprino, præsertim lato (ut Rondeletius cognominat) aliqua ex parte similes. quanquam certis in regionibus forè speciem unam quampiam sic appellant, alicubi enim marinum piscem Breme lacustri similem, sed crassiorẽ & maioribus oculis, priuatim sic nominari audio. Aurata mari mediterraneo cognita, Gallis ignota est, nihil enim habet cum Dorada Masiliensium commune, Bellonius: qui alicubi Piscem S. Petri à Gallis Dorade uel Doree nominari scripserat.

ANGLIS Gilthead, uel Gyldepole, piscis est sic dictus ab aureo capitis colore: uel Goldeneye, quasi Aureum dicas oculum, habet is in fronte, ut ferunt, aliquid concretum, quod auri

42 Animalium Mar. Ordo III.

instar in aquis lucet, &c. Hunc aliqui Auratam, alij Scarum esse putant. Sed Auratam in Britanico Oceano esse Iul. Casar Scaliger negat.

GERM. F. *Ein Goldbreme/oder Goldbrachsme/oder Weerbrachsme art.*

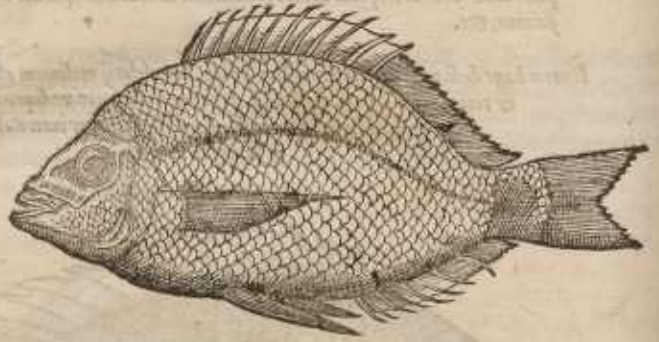
SPARVUS (Σπάρκος) Auratæ tam similis est, ut ob coloris lineamentorūq; corporis similitudinem, ali quando à piscatoribus ipsis primo aspectu nō inter noscatur, Rondel. Paruæ Auratæ tam similis est, ut Romæ per sepe pro ea uendatur, Saluianus. Sargo etiam simillimus est, & solo ferè colore distinguitur, teste Bellonio. Sparulus apud Ouidium & Martiale dicitur. Isidorus sic dicitur ait à sparo lancea (uel iaculo) missili, quod eiusdem figuræ sit. Sed cum nomē sit Græcum, origo quoq; Græca potius ei quærenda fuerit. Eustathio Σπάρκος dicitur uidetur à uerbo σπάρειν, qd est palpitare. Sparus apud Plinium legitur lib. 32. in Catalogo piscium, nec usq; alibi quod scia. nam lib. 9. cap. 51. melior lectio est Sargus. ¶ Rhyades non Spari sunt, ut recentiores quidam, Gaze translatione decepti, putauerunt: (Gaza quidem uariè cōuertit;) sed generalis differentie uocabulum. Gillius ex Aeliano Rhyades interpretatus est Aspargos, quod non probō. Ex eo quidem quod de eis scribit Aelianus, per hyemem eos quiescentes simul manere, seq; mutuo tepescere: uerno autem tempore longius migrare, gregarios pisces esse intelligitur. & quoniam longius abeunt, ita sit, ut non obuijs modò, sed & inuestigatis cibus uescantur. quæ omnia arbitror in uniuersum ad gregarios pisces complures pertinere: ut generale quoddam hoc uocabulum sit, &c.

Sparulus.

Rhyades.

Aspargi.

Iconem hanc Rondeletius dedit. à Saluiano exhibitam, maculas quasdam transuersas, latiusculas ostendit, quatuor aut quinque, quæ piscis latera supernè distinguunt, ut in Mormyro ferè. Nigram in cauda maculam, similiter ut in Melanuro, Rondeletius pingit: eandem Saluianus neque pingit, nec in descriptione eius meminit.

Alia Spari effigies, Venetijs mihi depicta.

Sparus qui in stagnis marinis degit, inquit Rondeletius: marino planè similis, & specie, & cæteris corporis partium, tum internarum tum externarum, differentijs. Quod cum ita sit, cur nouam eius iconem dare uoluerit, mire ris.

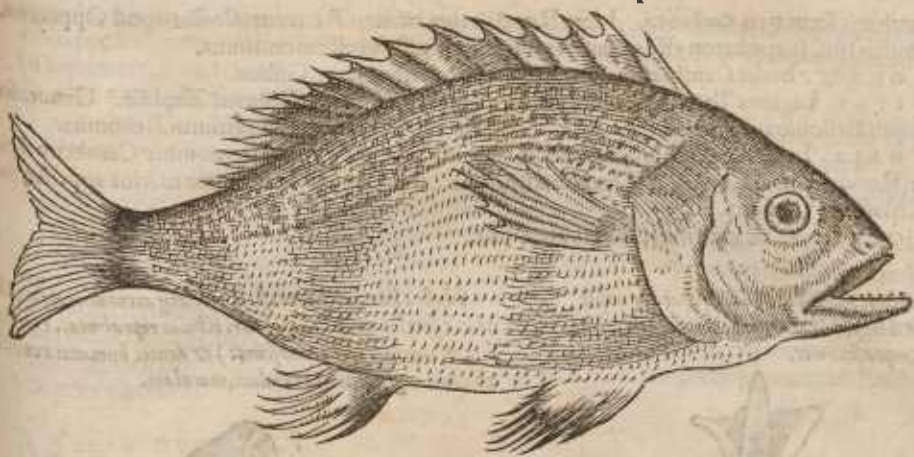

ITALIS Sparlo uocatur, aliquibus Carlinno & Carlinoto, Rondeletius. Romæ Sparo, Genuæ (& in Portu Venetis, Bellon.) Sparlo, Saluianus: Tametsi quotidie Romæ ex mari in forum piscarium Spari adferuntur, tamen piscatorum nemo piscem hunc Spari nomine agnoscit. promiscue autem cum Auratis & Sargis diuendi solet, Bellonius. Spari nunc quoque Spati apellantur, Massarius Venetus. Aliqui r. geminato el Spârro proferunt.

HISPAN. Spargoil, Rondeletius.

GALL. Circa Montpelium Sparallon. Malsilienses corruptè Sparlum appellant, Gillius.

GERM. F. *Ein Sparbrachsme; uel per circumloquutionem, ein kleine Weerbrachsme art/hat ein schwarzen flecken am schwanz/wie auch der Sargus vñ Melanurus, von welchem harnach.*

PISCIS marinus, de cuius antiquo nomine dubitamus. Coloribus pingitur varijs: pinnae ad branchias & cauda flavescent. sed cauda innumeris etiam maculis ruffis distinguitur. pinnae bifidae in ventre Indici coloris sunt: illa quae podicem sequitur, primum Indica, deinde flava, in extremo rubicunda, &c. Venetijs audio Saccheto uocari, aliqui Sparo congenrem esse putant. Bellonius quidem Canadellam piscem hodie uulgo dictum à Gallis ad Ligusticum mare, à Venetis Saccheto uocari tradit, ut etiam Hepatum suum, qui undecimo Rondeletij Turdo cognatus uideatur: ab his uerò omnibus, quem hic exhibemus, differre.

Saccheto.
Sparo cognatus.

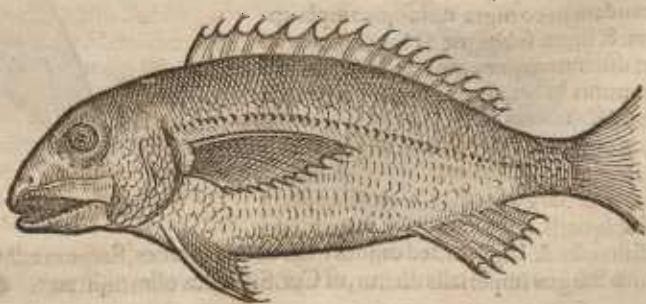
GERM. F. *Ein Kleine art der Meerbrachsman/oder Sparbrachsman.*

Iconem hanc Canthari ex Italia accepi. ea quam Rondeletius exhibet, corpus ostendit latius: & si caudam excipias, infra supraq. rotundius. os minus prominens, & denticularum, &c.

Piscis hic à Bellonio pro Coracino exhibitus, Cantharus uidetur. nam & Rondeletius Cantharum esse docet piscem à Liguribus Tanado dictum, non Coracinum. & Gillius piscem Massiliae à colore castaneae nominatum, Coracinum Neapoli uocari, audiuisse se ait. unde nimirum deceptus Bellonius, Cantharum bis pinxisse uideatur, primum pro Coracino, non expressis dentibus: deinde pro Cantharo, dentatum.

CANTHARVS (Κολοδαγος) à similitudine canthari terreni dictus mihi uidetur. Ut enim hic fimo delectatur, & in eo hyeme conditur: sic Cantharus piscis in luto & sordibus libenter uersatur. quare in litoribus & portibus degit, Rondeletius, ego à colore dictum existimarem. Profertur &

44 Animalium Mar. Ordo III.

Cantharis fœm. gen. *Κανθαρίς*, ἡ. Idem Rondeletius, nomen *Αἰτναίος* (*Αἰτναίος*) apud Oppianum, Canthari piscis epitheton esse putat: nos sui generis piscem esse monuimus.

GRAECI hodie Cantharum corruptè Scatarum nominant, Gillius.

ITAL. Ligures Tanada à colore pullo. Quidam Cantara, Romani Zaphile. Genueses (inquit Bellonius) Tanna uocant, alij Daphanum, Dephanum uel Tephantum, Bellonius.

GALL. In Gallia Narbonensi, Prouincia, Hispania, parum mutato nomine Cantheno dicitur, Rondeletius. Lutetiæ ex Oceano tritissimus hic piscis, uulgò Bremma marina appellari solet, Malsiliæ Cantena.

GERM. F. *Ein braune Meerbrachsme.*

Hanc picturã olim Cor. Sittardus misit: que Sargi (si bene memini) caput, os & dentes, representaret.

Nostra hæc Sargi icon est: Rondeletij accuratior, nam & lineas à summo dorso descendentes octonas representat, (que tamen in mortuis ferè euanescent:) & dentes humanis non dissimiles: & nigram, iuxta caudam, maculam.

SARGVS quamquam ab Oppiano per stras herbidas incolere dicitur, piscis tamen saxatilis non est, sed litoralis, & in cœtibus litoribus frequentior, Rondeletius. Græcè *Σαργός* dicitur, oxytona dictione: uidentur autem à carne (quam Græci *σάρκω* nominant) sic dictus, est enim pro corporis magnitudine spissus, plusq; carnis habet, quam similes ei piscis Sparus & Cantharus. Apud Aristotelem quinto hystoriæ, bis uel ter *Σαργός* pro *Σαργύ* & mendosè legitur. est autem Sarginus longè diuersus piscis, in genere Mugilum. ¶ Similis est Sargus prædictis piscibus, (à Sparo ferè solo colore differt,) item Melanuro, macula quoq; similiter ad caudam nigra: sed corpore est rotundiore, compresso, spissiore, &c. item Scarò: Lege mox in Italicis nominibus, et Apro, uide in Illyricis. ¶ Circa branchias & caudam in eo nigra nota satis ampla apparet: & lineæ subnigræ à branchiis ad caudam ducuntur: quæ omnia cum Melanuro communia habet, atque insuper corporis si guram, Saluianus.

GRAECI etiam hodie ueterem eius appellationem retinuerunt.

ITAL. Sargo Genuæ, Venetijs, alibiq; ferè ubique: Romæ Sargono. Non modò Malsilicenses & Ligures, sed omnes quas obuii regiones, Sargum adhuc uulgò nominant, Gillius. Romæ Sargus imperialis dicitur, ut Cor. Sittardus olim indicauit. ¶ Scarus Romanis nostrisq;

Sarginus.

Scarus.

non

non planè notus est, alij enim ob similitudinem Dente, alij Sargo uocant. à nostris quidem piscato-
ribus pro Sargo uenditur, cui similis est corporis forma subrotunda, & aculeorum pinnarumq; si-
tu ac numero, Rondeletius.

HISPAN. Lustanis Sargo.

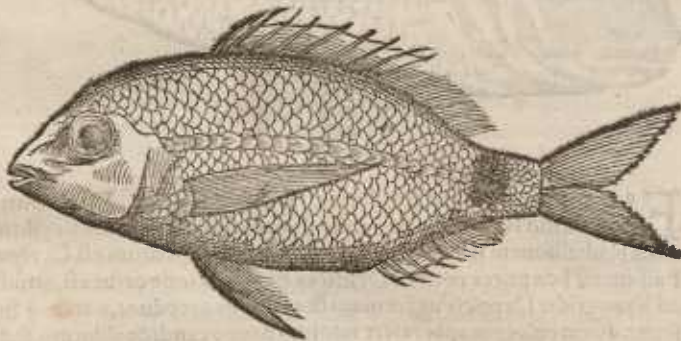
GALL. Circa Monspelium & Mafilia, Sargo. Oceano quidem Gallico ignotus est piscis,
mari rubro & Nilo peculiaris, Bellonius: qui pro peculiari frequentem dicere debuerat.

ILLYRII piscium affinitate decepti, Aprum Chergnier uocant, sed uox ea Sargo debetur. *Aper.*

Aper enim Sargi modo corpus tornatum habet, Bellonius.

GERMANICVM nomen fingendum est, nam cum in Oceano Gallico ignotus sit piscis, te-
ste Bellonio: in Germanico etiam deesse uerisimile est, appelletur igitur ein Geißbrachsine, ut &
corporis eius speciem (Bramisuulgò dictis piscibus similem) & occultum cum genere caprino cõ-
sensum indicemus. Vel, ein Brandbrachsine art im meer: id est, Melanuri species in mari. Vel
describatur: Ein Deerbrachsine art mit übertwären schwarzen streyten von dem rucken
hinab/wie an ein Bersich/oder auch an dem Mormyro: hat auch ein schwarzen flecken gä-
gen dem schwanz.

MELANVRVS (Μελαν-
ρος) Sargo similis est,
caudæ nigra nota insignis,
ut nomen etiam præse fert.
at nota hæc illi cum alijs qui
busdam, (ut Hepato, Sparo
& Sargo,) communis est: à
quibus alijs notis secerni de-
bet. Gaza Oculatam uer-
tit. Plinius Melanurum &
Oculatã ueluti diuersos no-
minauit: sed is in alijs quoq;
multis similiter diuersa ali-
quãdo rei unius nomina, ad

Oculata.

res quoq; diuersas pertinere putauit. Nec de alio pisce sensisse uidetur Plautus Ophthalmiam no-
minans, (nimirum à recto masculino Ophthalmias.) Vulgaria quidem hodie pleraq; huic piscino
mina ab oculis facta sunt. hos enim ratione reliqui corporis admodum magnos habet, ex cœruleo
nigrescentes, &c. ¶ Vetrum Oculatam Melanurum esse Saluianus negat comprobari posse.
Plinium manifestè distinguere. Celsum sic scribere: Deinde qui quantis teneriores, tamen duri
sunt, ut Auratã, Coruus, Scarus, Oculata, ex quibus uerbis (inquit) haud ulla uerisimili coniectu-
ra Melanurum ab eo Oculatam appellari, conijcere possumus: ut neq; ex Plauri uerbis: alius ue-
rò ueterum nemo Oculatã meminit.

Ophthalmia.

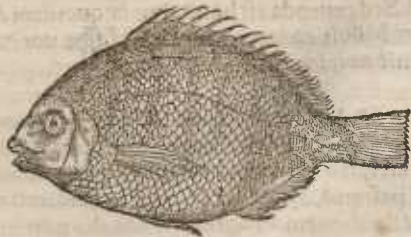
ITAL. Romani Ochiado nominant, uel Ochiata: Torpedinẽm uerò oculatam, Ochiatellam.
Veneti Ochia, (uel Ochiada: proferunt autem ac si nos scriberemus Otschada:) Siculi similiter,
uel Okada, uel Marilia, si bene memini, à Melanuro nimirũ deprauato nomine, Genuenses, Oia.

GALL. Mafilienses Oblado, uel Ohhada, Monspelitenses Nigr' oil, id est, Nigrum oculum.
Nicenses Iblada, uel Auguyata, Oyata.

ANGLI. Seebreme: quod GERMANICE nostra dialecto dices Deerbrachsine, nimis
generali nomine: quare cõtractiùs dixerim ein Brandbrachsine, à tittonis extincti colore nigro.
nam & Græci quidam similiter à titione Melanurũ, Δαλός appellat, Hesychio teste. Ein Deer-
brachsine art mit einẽm schwarzen flecken am schwanz/wie auch der Hepatus, Sparus, vnd
Sargus: welche drey man nennen mag Lãberbrachsine/Sparbrachsine/Geißbrachsine. Ocea-
no Gallico perrarus est, Adriatico & Mediterraneo frequentissimus hic piscis, Bellonius.

Δαλός.

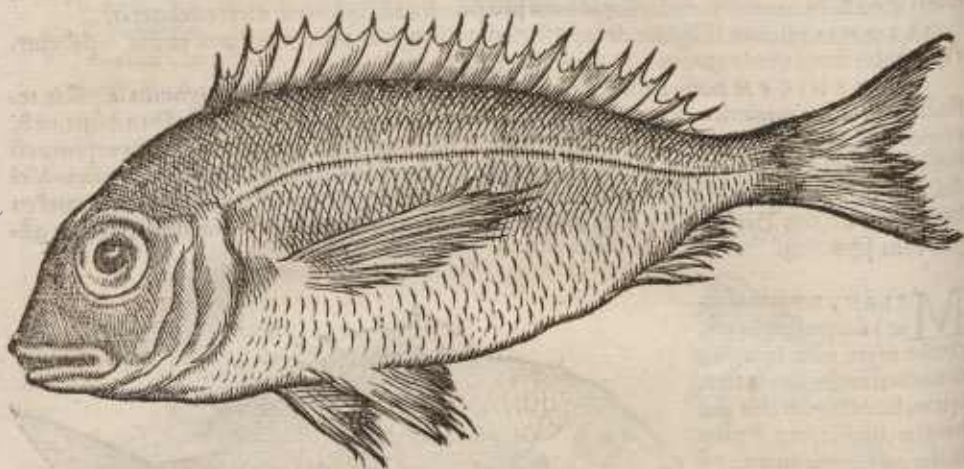
MELANDERINVS Græcis à nigrore di-
citur, Μελανδρινός. Meminit eius Athenę
us duntaxat, qui significare uidetur Melanderi-
num à Spculippo Pfygrum, à Numenio Pforũ
appellari. (Athenæi quidem uerba dubia sunt, ut nos in
Corollario ad Lepradem seu Pforũ Bellonij ostēdimus.)
Melanuro similis est, sed corpore paulò rotun-
dior. Toto ferè corpore nigrescit: circa caput
ex nigro purpurascit, sicut uiola, &c. Ronde-
letius.

GALL. In nostro mari reperitur, & Sargi nõ
mine uenditur, ob similem corporis figuram, Rondeletius.

GERMANICE circumloquemur: *Ein schwarzlachte Meerbrachsme art/ründer dann der meertel andere Meerbrachsme. Ein runde Brandbrachsme/ id est, Melanurus rotundior.*

Pro Rondeletij icone nostram iam olim Venetijs pictam exhibuimus, etsi minus accuratè.

Rubellio.
Hycca.
Dyca.
Dentices.

ERYTHRINUS uel Erythinus. *Ἐρυθρίνος, Ἐρυθρίνος.* Erythinus (inquit Rondeletius) aliquando à Plinio Rubellio, aliquando seruato Græco nomine Erythinus dicitur. Gaza Pliniū imitatus Rubellionem uertit. Nomen à rubro colore positum est. Cyrenæi *ῥυκκῆ* uocabant, uel *ἀύκκῆ*. Falsum est hos pisces ueri in Dentices, qui error inde ortus est, quod cum maiores fiunt, propius ad Synagridis Denticis uel formam & colorem accedunt, minusque solito rufi sunt, ac ueluti canescunt, quem colorem aptè refert minium pauco candido dilutum, sed facillè periti maculis & dentibus à Synagride distinguunt. ¶ Recentiores quidam Ruscupam & Ruburnum pro Harengo infumato accipiunt. ¶ Erythinus Pagro simillimus est, (differentiam eorum leges inferius in Pagro) unde diuersæ gentes à Pagro diminutiuo nomine denominarunt. ¶ Apud Aristotelem de generat. animal. lib. 3. cap. 1. ubi Erythriini n. nominantur, ut qui sine mare concipiant, Phoxini legendum uidetur, Saluianus.

GRÆCI hodie Lethrinum nominant.

ITAL. Romæ Phrangolino uocant uel Fragolino, quasi paruū Pagrum, confundunt enim Pagros cum Erythinis. In Liguria & quadam Italiae parte, Pagro. Veneti Arboro uel Lalboro uocant, Siculi Sarofano. Arborem Michaël Sauonarola tanquam Latine nominauit. Qui Istriam incolunt, Illyrij puto, Rybon. Acarnan Romæ frequens, inter Erythrinus & pro Erythriuo uenit dicitur: eodemque nomine (Phragolino) nuncupatur, Rondeletius.

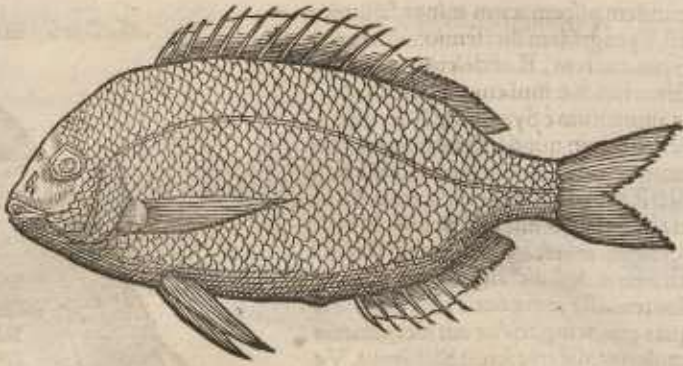
HISPANI (ut & Galli Narbonenses) Pagel. Lusitani, Pargò.

GALLI Narbonenses, ut & Hispani, Pagel uocant. Malsilienses Pagium intelligunt ad discrimen Pagri, quem etiam Pagre nominant. Cæterum Rougets Gallicè dicti à rubro colore pisces, longè alij sunt.

GERMANICE circumloquemur, die *kleiner rote Meerbrachsme*: hoc est, Bramæ marinae genus rubicundum minus. Pagrum enim ei similem, sed minorem esse aiunt. Vide in Cypriolo lato inter fluuiatiles. Qui à rubro colore Germanis denominantur marini pisces *Kotfader* & *Kotbart*, non Erythriini, sed *λυροειδής* pisces sunt. *Kotfisch*, id est, piscis ruber, in Noruegia piscis est marinus (ut audio) Bramæ nostræ magnitudine & figura ferè similis, minoribus pinnis, totus rubens intus & foris: laudatus in cibo. Hic Pagro aut Erythriuo cognatus fuerit, si non alteruter est. Sed cauenda est homonymia: quoniam Angli alium quoque piscem *λυροειδής*, hoc est Lucernis aut Miluis congenerem, *Kedfisshe* uocitant: & *Kotfisch* Anglorum inter Oceani afellos à Bellonio nominatur.

PHAGRVS (*φάγρος*) Græcè dictus piscis, apud Latinos & multos alios populos nomen retinuit. *φ* litera in *π* mutata. Pagrus enim Latine dicitur, Græcè Phagrus tantum. Phagrus autem uocatus est quasi *φάγος* à uoracitate, ad quam dentibus bene instructus est, adeo ut echinos etiā frangat & pasceatur. Vnde & recentiores quidam (ut Albertus) hunc piscem cum Dentice confuderunt. Apud Strabonem Phagrus in Nilo alio nomine Phagorius dicitur, ut interpret Latinus habet: in Græco codice nostro *φάγρω* legitur, cū *ρὴδ* in penultima simul & antepenultima: unde & Phagroriopoli Aegypti ciuitas apud eundem, *φάγρω* est in Hesychijs & Varini Lexicis, Pagur in Hali cutico

eutico Ouidij, nisi mendum
subsit. Phagri ab Oppiano
nominantur, simul & *ερυθρί-*
φάγγοι, tanquam duæ unius
generis species. Phagrus
fluuiatilis marino inferior
est, auctore Diphilo. is an e
mari flumina subeat, ut Ni-
lum: an à marino specie dif-
ferat, quærendum. Ronde-
letius e mari subire putat.

¶ Phagro quanta cum Ru-
bellione similitudo sit, leges
mox in Italicis nomenclatu

ris. ¶ Pagurum ne quis cum Pagro confundat, cauendum.

GRÆCI Phagrum adhuc uulgò nominant, Gillius & Massarius. uel, ut Bellonius scribit,
Fangro. ¶ Pagri similitudo cum Dentice, tanta est, ut aliqui ætate tantum differre putent. Vide
mox in Synagride.

ITALI Pagro, nonnulli Phagorio, Rondeletius. sed Phagorij nomen potius Græcum fue-
rit, ut prædictum est. Romani Erythrinum Phragolino, quasi Phagorino à Phagorio, id est, Pa-
gro, diminutiuo nomine appellant, Massarius. Inter Rubellionem & Pagrum (inquit Gillius)
tanta est similitudo, ut eadem magnitudinè inter se collati, non ab imperitis internoscantur, ut Li-
gures Rubelliones etiam Pagros imperitè uocent, & tota Prouincia Narbonensis atq; Hispania
Pagellos, quod Pagri longè maiores euadunt. Sed à piscatoribus facile distinguuntur, nam Pa-
grus capite est rotundiori, Rubellio longiori, tum hic tenuiori est habitu, & cauda longiore: ille
crassiori, & cauda breuiore. Huius extrema pars magis attenuatur, illius multum larga & crassa.

¶ Pagri pinnae in imam uentris partem magis inflexa, Rubellionis uerò magis in dorsum eminent.
HISPANI quidam Bezogo nominant; Dalmatae & Lusitani Phagro, Rondel. Dalmatae,
Hispaniae Lusitani Pagro, Massarius. Hispani Erythrinus, quoniam sunt Pagris similes minoresq;
Pagellos uocant, Idem.

GALLI. In toto litore Galliae nostrae Narbonensis Pagre dicitur, Rondeletius. Galli Ocea-
ni accola, ut etiam Angli, proprium eius nomen non habent, sed communi etiam alijs quibusdã
piscibus nomine Bremmam marinam uocitant.

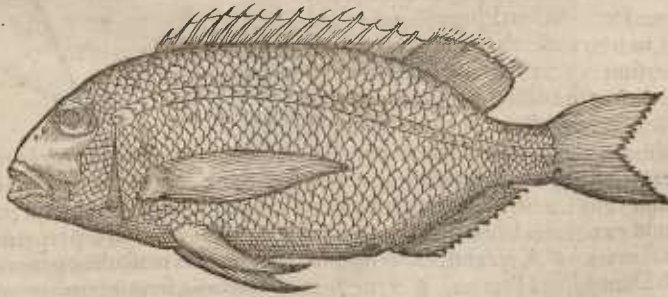
DALMATAE. Vide supra in Hispanicis.

GERMANICE circuloquor, *Sie grösser rote Meerbrachsme*. Vide in Erythriño.

ANGLI. Lege in Gallicis.

*Iconem hanc Rondeletius dedit: qua cum satis conuenit à Bellonio exhibita: pinna dorsi excepta, quam Bello-
nius uniformem (qualis & in nostra icone apparet) & pluribus aculeis munitam ostendit.*

SYNAGRIS & Syno-
sdus (*συναγρίς*, *συνόδου*)
duo nomina apud Aristote-
lem, recentiorum alijs pisci-
um simpliciter specie diuer-
forū, ut Gillio & Bellonio,
alijs ætate tantum differen-
tium; alijs unius eiusdemq;
piscis uidentur. Gaza piscẽ
unum ratus, pro utroq; La-
tinum nomen Dentex po-
suit, à Columella sumptum.

Synodus.

¶ Quod ad nomina: Synagrides quidem cur appellantur aliqui pisces, non facile dixerim: nisi for-
tè quia gregales sint, sicut & Synodontes: *ὅτι τὸ συναγρίδου καὶ συναγρίδου, ἢ καὶ ὁμοῦ ἐγγερόντι*. Sy-
agrides uerò, alijs nimirum pisces (Epicharmo memorati) ab aliqua ad syagrum, id est, aprum si-
militudine dicti fuerint. Synagridi quidem hodie apud Græcos dicitur, dentes quatuor, teste Bello-
nio, cæteris longiores eminent: quod cum uerre & apro ei commune est. Idem Synodonti dentes
omnes caninos exertosq; esse scribit, sicut & Cinædo: unde Synodontem quoq; tanquam Cyno-
dontem dictum conijcias: & Cinædi quoq; nomen inde detortum. Scribitur autem Synodus per
ypsilon in prima syllaba, & sic à Diphilo nominatur, ab Aristotele Synodon, (*συνόδου*), & alibi a-
pud eundem prima syllaba per iota, *συνόδω*. quo modo scribi à Dorione & Arcestrato, Athenæ-
us etiam admonet; *παρὰ τὸ συνόδου ἢ βλάπτει τοὺς ὀδόντας*, mordaces enim & noxios dentes habet. ¶ Ego

Syagris.

Synodon.

Sinodon.

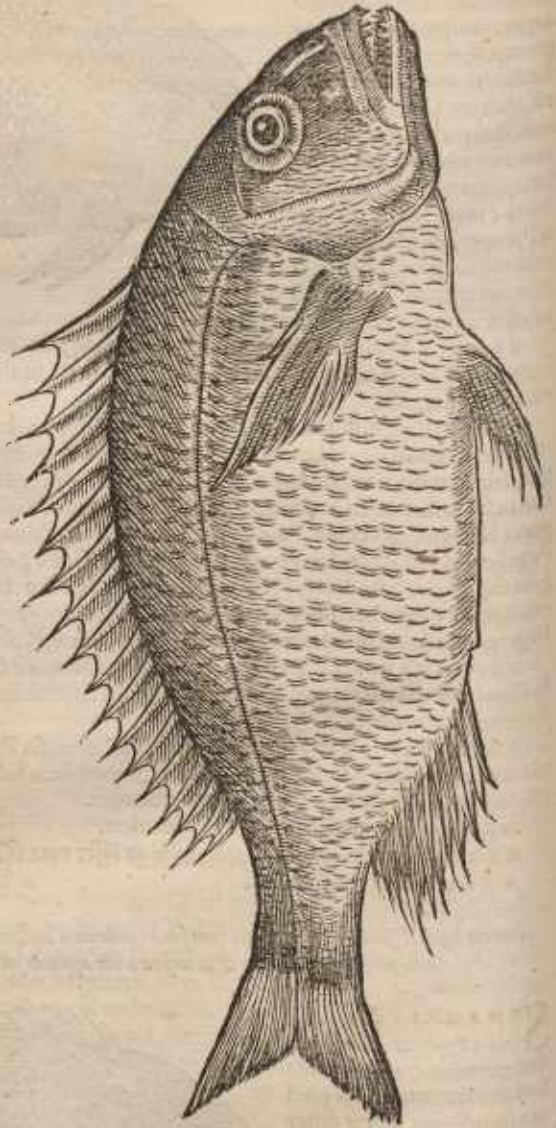
eundem piscem, cum minor & iunior est, Synagridem dici sentio: cum maior Synodontem, Rondelctius: sed nulla firma ratione innixus. Hicetus simile alimentum è Synagride & Synodontem haberi ait; quod si ætate tantum differunt, ut Rondelctius putat, simile non fuerit, pro ætate enim id uariat, at si specie differunt, simile esse potest, in eadem nimirum ætate. Synagridem hodie à Græcis uulgò dictam, omnino Synodontem esse, neque notis ullis (nisi forte quas ætas, temporis, uel aut loci uarietas attulerint) differre sentit Saluianus. Venter autem Synagris (inquit) quoniam piscium sit, quò ue Latino nomine aut uulgarè uocetur, haud nobis hucusque notum est: suspicamur quò in posterum etiam cognitum non fore, quod nec nomen eius, nec quæ ei authores tribuunt, ullam ad id coniecturam afferant. ¶ Synagridem (inquit Bellonius) uulgus Græcum optimis notis à Synodonte distinguit. hic enim magis recurto est corpore: Synagris Cyprini in modum, ueluti circino ita circumductus, ut pro longitudine ac latitudine magis crassus appareat, &c. Idem Synodontem tantum Denticem interpretatur: Synagridi Latinum nomē esse negat: nec ullum eius uulgare nomen profert: Synodontem uerò seu Denticem, genuinam & antiquam appellationē ubique retinere scribit. huius etiam iconem dat, illius nullam. ¶ Phragolinos (sic puto uocant tum Phagos tum Erythrinos) quum sesquipalmi magnitudinem excefferunt, in Dentices siue Synodontes euadere, cōmunis piscatorum consensus existimauit, Iouius. Dentex corporis figura ac partibus ferè omnibus Phago similis adeo est, ut non facile ab inuicē internoscantur, sunt qui credant eos ætate sola atque magnitudine differre, ita ut unus idemque piscis, minor adhuc, Phagus; ad sesquipalmum uerò auctus, Dentex appelletur, Saluianus. Sed Denticis nomen à piscatoribus minus peritis, ad alios etiam pisces transfertur. ¶ Synodontem, Sargum, Auratam, &c. Bellonius adeo similes esse tradit, ut uix ab oculatissimo distingui possint. Ab Aurata (inquit) differt Synodon, quòd exteriores branchias spinosas habet: & tegumentum ei perpetuò rubet, nec aureis est cilijs ut Aurata. ¶ A recentioribus quibusdam Dentalis masculinò genere profertur: uel etiam neutro Dentale, ut à Platina. ¶ Synodontis (Συνodontis, fœmininum oxytonum) alius piscis est, nempe Pelamys magna.

GRÆCI hodieque Synagridis nomen habent: siue id Synagridis ueterum quoque sit: siue Synodontis ut Saluianus putat, Synagris autem ueterum ignota nobis est. ¶ Synagris & Synodontem similes sunt, ut Græci utroque Synagrides nominent, Gillius.

ITAL. Dentale. Synagris & Synodon tam similes sunt, ut Ligures ac Masienses utroque Denticem appellent, Gillius. Sunt qui à Phago ætate solum distinguant, ut supra dictum est.

GALL. A Masiensibus Dente dicitur hic piscis, in Gallia nostra Narbonensi Marmò pro Mormyro enim ostenditur uenditurque, Rondelctius. (Vide proximè retro in Italicis.) Idem admonet Scarum etiam ab ichthyopolis circa Monspelium Dente uocari, à dentibus magnis latisque: Et alibi, Scarum ob similitudinem ab alijs Dente, ab alijs Sargo nominari. Synodon siue Dentalis nostro littori (Oceano Gallico) admodum rarus, aut eo nomine ignotus est, Bellonius.

Alia Denticis imago Venetijs picta.

GERM. F. Ein rotlachter Meerbrachsman art: ein Zanbrachsine/ein Zansfisch.

ACARNĀ, Acharnas, A= Acharn⁹, Græcis & Latin.

ITAL. Hunc piscē nec in Prouincia, nec in Gallia Narbonensi, nec in Hispania uidere potuim⁹: sed Romæ tantum, ubi inter Erythrin⁹ & pro Erythrin⁹ uēditur, eodemq; nomine (scilicet Phragolino) nūcupat. Idē est fortasse qui Albores etiā dicit Venetijs, quod albus sit, Rondeletius.

GERMANICE. Ein Meerbrachsman art/wyß von farben/hat ein schwarzrote mackel am anfang der stoffädern by den orwangen.

Figura hæc non Rondeletij est, sed nobis adumbrata Venetijs. Ea quam Rondeletius ponit, denticulos labris diductis ostēdit: et à superiore labro per breuem sursum eminentem cirrum. Bellonius angustiorē hūc piscem pingit, nec satis laticudinis proportionem seruat.

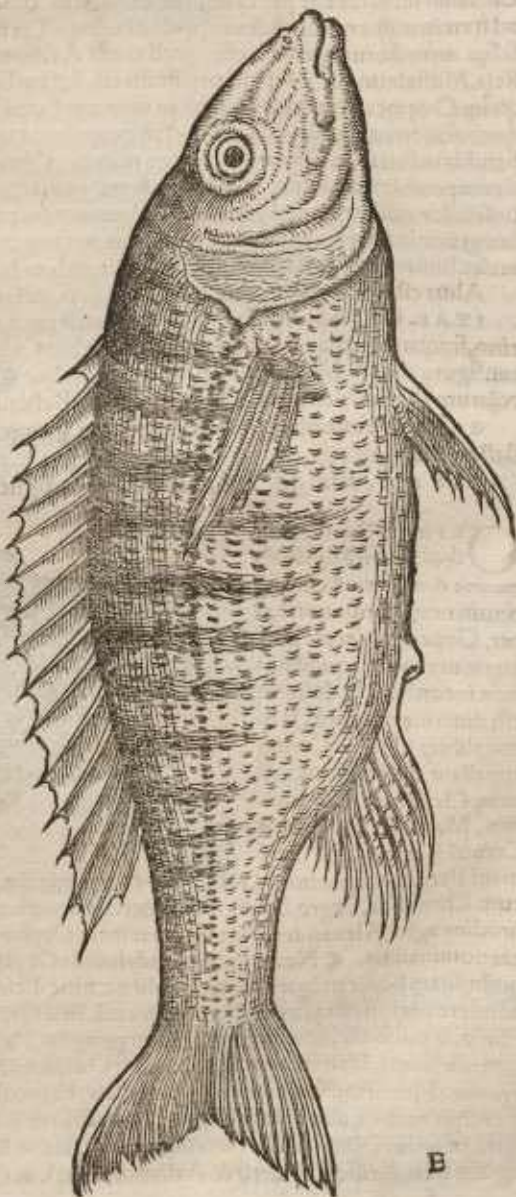
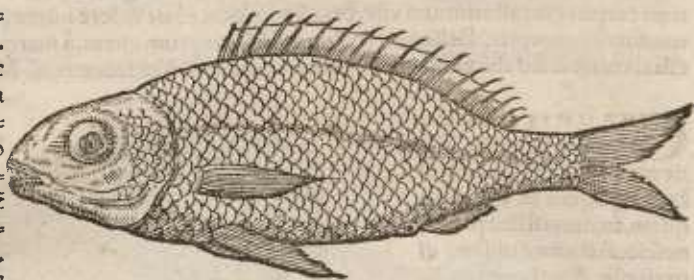
MORMYLVS uel Mormyrus, *μορμύλος*, *μορμύρος*: à uerbo *μορμύρειν*, ut Eustathius annotat, nescio qua ratione. quam id uerbum producit suum ypsilon, quod in pisce corripit, à Græcis: Ouidius quidem produxit, à quo etiam Mormyr in recto singulari dicitur. Et rarus Faber: et piscæ Mormyres, & auri, &c. Videtur autem melius paroxytonum hoc nomen scribi, quam proparoxytonum. & duplici quidem *ρ*, *μορμύρος*, magis propria primariaq; ratione: *μορμύλος* uero propter euphoniā: quare & posteriori hoc Græci poëta in carminibus utuntur. Idē puto *μορμύρος* Epicharmi fuerit. A Theodoro Mormur cōuertit. ¶ Piscis est litoralis Auratæ similis, sed minus rotundus: colore argenteo. lineas habet transuersas à dorso ad uentrem, nigras uel pullas equalibus spatijs distantes, &c. Rondeletius.

GRÆCI hodièq; ut Byzantium uulgus, Mormyrum nominant.

ITAL. Romę Mormillo, Venetijs Mirmiro. In toto Ligurię sinu, (ut & Malsilię,) Mormo, Rondeletius. Malsilienses & Ligures, Mormurum uocant, Gillius. Rusticè Marmur dicitur, Niphus Italus. Romæ & Venetijs Mormoro, Saluianus.

HISPANI Marmo.

GALL. Malsilienses Mormo uel Mormuro. Vide proximè retrò in Italicis. ¶ In Gallia Narbonēsi, Morme. Nostri ichthyopolæ quādoq; Synagridem (Marmo nōminantes) pro Mormyro uendunt: qui admodum frequens apud nos nō est, sed Romæ & Neapolī frequentissimus, Rondeletius.

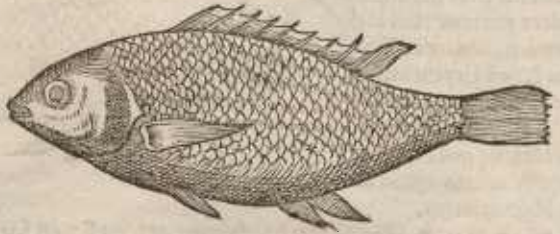

Myrmas.

50 Animalium Mar. Ordo IIII.

GERM. F. Ein Meerbrachsmen geschlecht/langlecht/nit also breit wie der meerteil andere. Vel ein Walbrachsmine: nam & Ouidius pictas cognominat. Vel, ein Marmelbrachsmine: nam corpus eius albisimum esse, & lacteo argenteo ue colore nitere, (maculis tantum seu lineis transversis exceptis,) Bellonius scribit: qui Mormyrum etiam, à marmoris maculis & albedine dictum conijcit: sed absq; authore, à marmore quidem Marmarum, nō Mormylum, dici oportuisset.

CHROMIS Rondeletij, piscis litoralis. Videmox in Italicis nominibus. ¶ Xēpous & Kēpous an isdem, an diuersi sint pisces, nescio, Athenæo uidetur diuersi esse, semel enim ex Epicharmo Chromis ab eo nominatur: & alibi ex Aristotele Kēpous, cui lapidē in

Cremys alius q̄ Chromis

Chromis.

capite tribuit, (quem in hac nostra etiam Chromide inuenimus,) Rondeletius. Nos Cremyn & Chromin diuersos esse pisces liquidō ostēdimus. uidetur autem Cremys piscis unus, varijs quod ad terminationem nominibus appellari: nempe Cremys, Chremys, Chremes, & Chremps: & Acellorum minorum generis esse, quod etiam Aelianus insinuat, sicuti & Hepatus Aeliani & Mustela. (inquit) Hepato persimilis est, sed barbam quā is maiorem habet, minorem uerō quā Chremes. Chremes quidem in ueterum Comicorum fabulis, senex, nimirum barbatus, inducitur: nomine forsan à creatione, ad quam hæc ætas procliuus est, factō: ut inde etiam piscis barbatus ueluti ioco Chremetis nomen tulerit. Ceterum Chromis ab Hicesto, Pagro & Synodoni comparatur: non solum quod ad alimentum ex eis rationem, de qua is author præcipuē tractat: sed (nisi fallor) etiam quod ad formam. Videtur autem per onomatopœiam dictus Chromis, quod ueluti grunnitum ædere audiat. Chromis immunda in Halieuticis Ouidij legitur gen. scem, nos masculinum potius esse ostēdimus, declinandum ut *ōpis, is*, non per d. in obliquis.

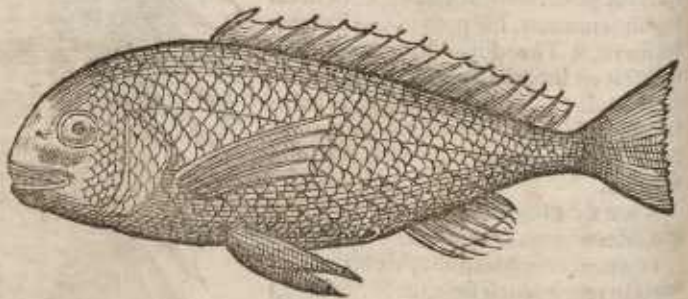
Alius est Bellonij Chromis, Umbra scilicet, uel cognatus piscis: de quo infra.

ITAL. Chromin (inquit Rondeletius) esse puto, quæ in ora Liguriæ, Antipoli, & in insula Lerino, frequentissima est: uocaturq; à Liguribus Castagno, à castaneæ colore. corpore toto nigricat: figura alioqui Melanuro uel Cantharo similis. ¶ Vulgō Genuensium, Malsiliensium, & incolarum Portus Veneris, Castagnola dicitur, Bellonius.

GALL. Piscatoribus circa Monspelium incognita est, Rondeletius. Castagnola Malsiliæ, Bellonius.

GERM. F. Ein geschlecht der Meerbrachsmen/überal schwarzlach.

ORPHVS Rondeletij. ὄρφος, Atticē ὄρφος. ὄρφινος diminutiū est. Latīnum nomē uetus non habet. Gaza & eū secuti Cernuam uerterunt: quod nomen inconstans & dubium est: diuersos em̄ pisces Romæ alibiq; in Italia Cernas appellant, ut Percam marinam, Channam, Canadellam, Merulam. Bellonius Cernuā si. uocat, quā Germani Percam minorem uel rotundam cognominant. ¶ Orphum Hicestius eiusdem generis esse cum Chromide, Pagro, Synagride, ceterisq; huiusmodi. Verum is de nutrimenti non formæ similitudine agit. Alexander Benedictus temere Orphos lacustres appellauit pisces, quos uulgō Tin cas nominamus. ¶ Nos (inquit Rondeletius) Orphum hic non depingimus eum, qui à Græcis quibusdam hodie uulgari lingua Orphi nomine dicitur. est enim nostro longē maior, utpote qui pondere uiginti libras æquet, nec sit litoralis. Sed Orphum depingimus ex Aristotele, Athenæo, Plinio. Is piscis est litoralis magis, quā pelagius, Pagro quodammodo similis, colore ex purpureo rubescente, ideo rubentem appellauit Ouidius: (Verum hæc apud Plinium ex Ouidio non recte citata leguntur.) Pinnarum situ numeroq; & aculeis, Pagro similis est. podice admodum paruo. seminis meatibus nullis, quod huic pisci proprium est: sicut & hoc, quod dissectus diutius uiuat, Rondeletius: qui etiam solitariū & carniuorum esse scribit, & breui è paruo magnum fieri. Ouidius pelagium facit, Aristoteles uerō & Aelianus litoralem. Oppiano degit in petris cauernosis, quæ ple-

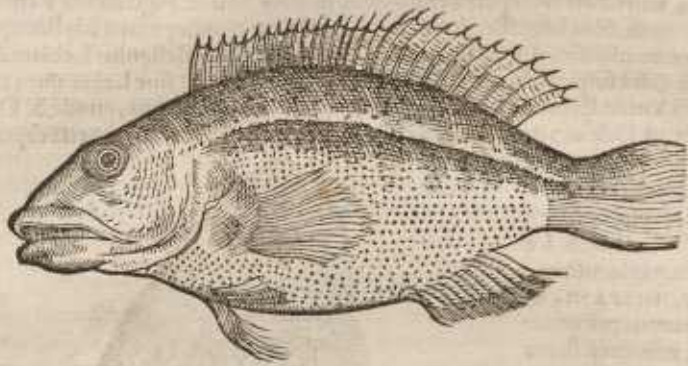

næ sunt

na sunt chamis & patellis, (quibus nimirum uescitur.) Amipsias quoque carniuorum esse insinuat. Errat Plinius, quum solum Ouidium huius piscis meminisse scribit.

GRÆCIS hodie, ut dictum est, alium piscem uulgo Orphum uel Rophum appellant: quem Bellonius Orphum facit.

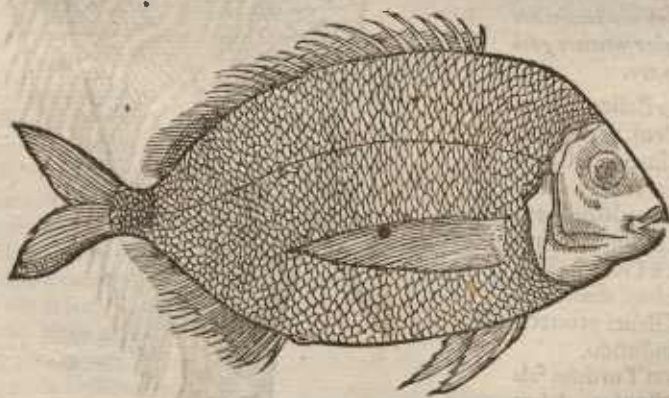
GERM. Ein roelachte Meerbrachsfinen art/in welcher man zu keiner zeit milchen findt.

ORPHVS Bellonij: quem is Orphum ideo esse putauit, quoniam uulgo hodie apud Græcos adhuc Orphos uel Rophos uocatur: sicuti etiam Gillius, sed cum ueterum descriptione non conuenit, ut Rondeletio uidetur. ¶ Vulgus Græcorum (inquit Bellonius) multa ei nomina imponit, Lemnij Rophum uocant, Cretenses Cheludam, alij Acheludam, plerique Petropsaro nominant: (id est, Petri piscem: Romæ etiam Fabrum, piscem S. Petri uocitant.) Colore rubet, quamuis etiam aliorum colorum uideri possit, magis compressus est quam teres, hoc est, plus in latum quam in longum effusus, os habet paruum, (icon satis magnam ostendit,) squamas asperas & firmissime inhærentes. Pinne eius uarijs coloribus insignes spectantur, Labra, ut Scarus, carnosæ habet: (ab ijs forte Cheluda in Creta uocatur:) dentes quoque Scaræ per similes, minores. A media sui corporis parte secundum dorsum liuet ac nigricat, albicat sub uentre. Caput est illi penè rubeum, ut Channæ. Maculam in radice caudæ, ut Melanurus, nigrâ gerit. Apud Græcos magno est in precio, Herbis uescitur, (Veterum Orphus carniuorum est,) ut Salpa & Sparus.

GALLICVM nomen non inuenit, quia in litore Gallico uideri non solet.

GERM. Ein frembder fisch bey den Griechen bekant / mag vnder die Meerbrachsfinen gezelt werden.

HEPATVS Athenæi & Aristotelis, Rondeletio, Hepatus (inquit) similis est Pagro & Erythrina, teste Spcusippo. Ηπατος aut Λεβίας Græcis dicitur, Gaza uerbum e uerbo exprimens, Iecorinum interpretatus est. Hermolaus modò Iecur marinum, modò Hepatum appellat. Huius piscis nullum uulgare nomen neque in Gallia, neque in Hispania, neque in Italia, potui à piscatoribus extorquere. A solis Græcis huius temporis didici Σαρπηρος hodie uocari. Ceteri omnes anonymum esse dicunt, ob raritatem: & pro Mæna uendunt, à qua tamen plurimum oculorum magnitudine, corporis latitudine, colore, differt. Hæc ille. ¶ Sed alius est Bellonij Hepatus, Hepatis color (in-

Σαρπηρος.

Mæna.

Bellonij Hepatus.

52 Animalium Mar. Ordo IIII.

quit) ac magnitudo Hepati pisci nomen dedit. Vulgus Venetorū Sachetum, ut etiā (*alium piscem*) Canadellam, indifferēti nomine appellat. solo enim colore (qui paulò magis in Hepato fuscus est) inter se differunt. Sic ille. Videtur autē hic piscis undecimo Rondeletij Turdo cognatus. quere inter Turdos. Idem Bellonius de iectamēti cuiusdā marini genus, Hepatis nomine describit. ¶ He par pro pisce legitur apud Pliniū in Catalogo. à Græcis semper tribus syllabis Hepatus nominat: quanq̃ & Kiranidæ interpres Cremonensis Hepar dixit. Cauendū ne quis cum Hepato confundat pisces, quos Itali hodie ab hepate denominare uidentur, ut sunt Figo dictus Venetijs piscis, qui fortē Stromateus est: & in Ligustico litore Figon, quē Græci nostrę ætatis Myllocopion appellāt. ¶ Lebias Athenæo marinus piscis est, qui alias Hepatus dicitur. Bellonius Lebiā à rutilo & sub obscuro colore dictū suspicatur, tanq̃ à lebete nimirū. sed Hepatū siue Lebiā illius iam diuersum esse diximus. Dorion Leptinū, Lebianū (ἰερίδιον, λεβιανόν) nominans, eundē & Delcanum esse quosdā asserere ait. Delcanū quidē piscē à Delcone fluuio nominari, in quo etiā capiatur, & salus stomacho q̃ commodissimus sit, author est Euthydemus. Delcus quidē Helychio lacus est piscosus circa Thraciam: & Lebia (λεβία) pisces quā lacustres.

Figo Ital.

Lebias.

Lebianus.

Delcanus.

AB ITALIS, HISPANIS & GALLIS, nullū huius piscis, utpote rarissimi, nomē resciscere Rondeletius potuit.

GERM. F. Ein Lüberbrach sme. Ei schwarzblawe Deerbrach sme art/ mit einē schwarze fleckē am schwanz/ wie auch der Melanurus. Sed alius est Aeliani Hepatus; paruus (inqt) piscis est Mustela nomine, &c. Hepatū esse dices, nam piscis est breuis, oculis cōiuentibus. Eius barba q̃ Hepati maior est, & minor q̃ Chremetis. Ein Deertrüschē art.

Piscis huius, quem Chromin uocat Bellonius; icon hæc Venetijs mihi expressa est: differt autē ab ea quā Bellonius dedit, in hoc, quòd cirrū sub mento seu inferiore labro nō ostendit: nec caput, præsertim labro superiore, adeò simum & obrusum, &c.

CHROMIS Bellonij, Vmbra Rondeletij, ut uidetur. Alium ab hoc diuersum Chromin Rondeletij (cuius sententiæ magis fauerim) dedimus supra. Magna est (inquit Bellonius) Chromidis cū Glauco (Rondeletius Glaucum longè alium facit) pusillo, ut & Glauci prouecti cum Vmbra similitudo.

ITAL. Veneti Turdum falso appellant, Bellonius. Ligures Chro, (al Chrō, uel Chrau) Veneti falso Coruum, Gillius.

LVSITANI Celema.

GALL. Malsiliēses Vmbri nā (à similitudine cū Vmbra) falso appellant, Bellon. qui & Glaucum ab eadē similitudine falso Vmbri nam uocari tradit.

GERMANI Vmbra & cognatos

gnatos ei pisces Corui marini nomine circumscribere poterunt, adiecta magnitudinis differentia: ita ut Vmbra simpliciter dicatur, ein Seerapp, à colore, qui Græci etiam & Latini nominis eam sauiat. Latus, ein grosser Seerapp: Coracinus inter hos minimus, sed corpore latiusculo, ein Kleiner Seerapp: ein Meerbrachsen oder MeerKarpfen art.

Latus.
Coracinus.

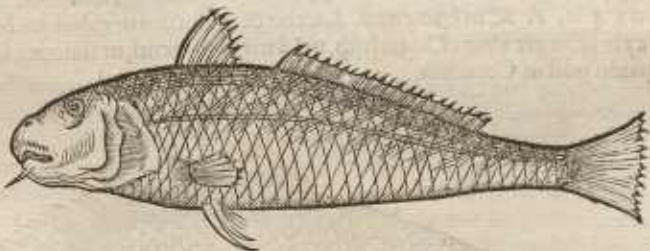
Ex hoc pisce esse puto lapidem, quem uulgò Coruinum appellant, uel lapidem Colicæ, Germani ein müterstein, nisi fortè è Coracino sit, uterq; enim in capite lapidem habere proditur.

Gillum & Bellonium ut hunc piscem, Chromin existimarent, nominis Chro uel Chrau, quo Ligures utuntur, similitudo mouisse uidentur. Rondeletius Vmbra hunc piscem uocat, & dentibus earere ait, cum suæ Vmbrae dentes Bellonius appingat, nomina interim eadem quæ suæ Vmbrae Rondeletius tribuens. Danda igitur est opera, ne pisces diuersos confundamus: Vmbrae diuersas, Coracinum & Latum: qui tres tam similes sunt Rondeletio, ut magnitudine potius quam alijs notis discernantur: & piseatores aliqui ætate tantum (sed non rectè) eos differre existiment, Coracinus ad cubitalem peruenit magnitudinem: Vmbra ad multò maiorem, præsertim in Oceano: Latus maximus est. Vmbra uerrucam seu tuberculum in mento habet, Coracinus & Latus carent. Lineas siue lituras illas obliquas, (quæ à dorso descendunt, partim aureæ, partim obscuræ & aliarum ueluti umbræ,) Rondeletius Vmbrae tantum attribuit.

Distinctionis horum piscium gratia quosdam ueluti aphorismos subijcere libuit.

1. Glaucus Rondeletij, toto genere à Chromi & Vmbris diuersus est.
2. Glaucus Bellonij, Vmbrae cognatus est, uel species Vmbrae, à Rondeletio non descripta, quod sciam: quanquam à Venetis Corbetum quasi Coruulum uocari seribat: Rondeletius uerò Coracinum (inquit) Italia serè tota Coruum nuncupat.
3. Vmbra Rondeletij & Bellonij unus est piscis, & isdem nominibus ab utroq; nominatur: sed non similiter describitur. Rondeletio enim dentibus caret: Bellonio dentes habet in oris ambituratos, firmos, acutos, &c.
4. Coracinus Bellonij longè alius est quàm Rondeletij, ut & figuræ & descriptiones ostendunt: unde non specie modò, sed toto genere diuersos esse pisces apparet.
5. Chromin & Vmbrae confundere uidentur Bellonius.
6. Chromis Bellonij, Coracinus est Saluian.
7. Chromin & Coracinum ut confunderet aliqui, occasionem fecit uicinitas nominum, tum ueterum, tum illorum quibus hodie quidam utuntur.

GLAUCVS Bellonij Vmbrae cognatus est, ut apparet. A Rondeletio quidem descriptum nusq; reperio, nec Vmbrae, nec Coracini, nec Lati nomine: quos pisces tres cognatos & simillimos facit. Glaucus (inquit Bellonius, qui Coracino cognatum Glaucum esse putat, ego Rondeletij potius sententiam sequor) pelagijs piscis, à squamarum colore dictus, ex eorum piscium numero est, qui in partes diuiduntur, pluresq; patinas implent. Chromidi (sed alius est Rondeletij Chromis) adeo similis est, ut pro eo plerunq; diuendatur.

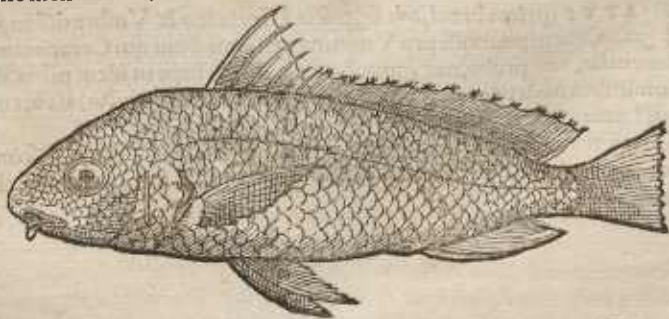

ITAL. Lutetia inuisus, Genuensibus frequens est. apud quos Fegarus appellatur: Venetis Corbetus, quasi Coruulum dicerent. Malsiliensibus & Romanis nullo alio quàm Vmbrae nomine cognoscitur: quanuis ab hac quibusdam notis distideat, Bellonius.

GALL. Vide in Italicis nomenelaturis.

GERM. F. Ein geschlecht der Seerappen.
Vide in Chromide Bellonij, proximè retrò.

VMBRAM piscem à colore nominatum auctor est Varro: & Isidorus colorem umbrosam ei tribuit. A Latinis plerisque Græcâ significationem emulatis, Vmbra uocatur: uel

54 Animalium Mar. Ordo III.

quod liueat colore, ut canit Ouidius: uel quia celeri suo natatu oculos effugiens, umbra piscis potius quam uerus piscis, intuentibus appareat, ut innuere uideatur Aufonius, iniquens: Effugiens oculos celeri leuis Vmbra natatu, Saluianus. Sed Aufonius Vmbrae fluuiatilis tantum meminit, toto genere diuersa. Rondeletius cum de Coracino scripsisset, subdit: Vmbra Coracinum sequitur, nec melius certe umbra corporis sui habitum refert, quam Vmbra Coracinum. Ob quam similitudinem piscatores & ichthyopolae tam Romae, quam in Montepelio Coracinum pro Vmbra, & Vmbra pro Coracino uendunt: existimantes Vmbrae, Coracinum, Latum, sola aetate differre, ut Coracinus paruus sit, Vmbra maior, Latus uero maximus. Vmbra (inquit Bellonius) nomen sortita est, quod quidpiam habeat inter Coruum & Lupum adumbratum: uel quod, dum mouetur, adumbrantem quandam oculis colorem iridis in morem rutilet. ¶ Graece dicitur Σκιαυα, nus monet Sciaenam & Sciadeum unum atque eundem piscem esse, etsi utriusque ceu diuersorum in suo piscium catalogo meminerit Plinius. Epicharmus Sciathidem appellat, Σκιαθίδα: ego Sciaenida (Σκιαυιδά) potius legerim, ut a Sciaena deriuetur Sciaenis: a quo rursus per syncopen fiat Sciaenis, Σκινίς, quod nomen Galenus usurpat, & Sciaenam interpretatur. ¶ Coracini cum Vmbra similitudinem, & ab ea differentiam, graphicè explicat Rondeletius.

Sciaena.
Sciadeus.

Sciathis.
Sciaenis.
Scinis.

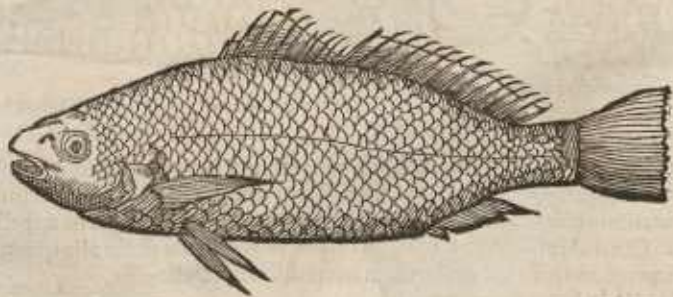
GRÆCI hodie corrupto uocabulo Scion uocant, alij *Μυλοπόπιον*, (Myllos uulgò Myllocoption à Graecis dicitur, Hermolaus. Myllum autem Rondeletius eundem Coracino putat,) Rondeletius. Idem alibi Quem marinam à Graecis hodie hunc piscem nominari scribit.

ITALI Vmbrinam Romanorum uulgus nominat: atque huius quidem minorem speciem, quae argentei est (coloris) Vmbrinotum, Bellonius. Ab Italis & Mafsilienibus, denique à toto illo tractu qui à Mafsilia est Neapolin usque, Vmbrino uocatur, Rondeletius. Vmbrina, à Platina Lumbrina dicitur: aliqui Ombrina proferunt: Veneti Nembrella, ut audio. Bellonius Glaucum etiam suum prouectiorem propter similitudinem cum Vmbra confundi, eodemque nomine, Mafsiliae & Romae nominari scribit: similem autem esse imprimis cirro labri inferioris.

Latus.

GALLI Mafsiliae Vmbrino, ut in Italicis dictum est. Baionae Borrugat, quasi Verrucatus, à uerruca quam in mento habet, Rondel. Gallis & Parisinis Maigre uocatur, à carnis candore atque albedine, quam uulgus maciem appellat, quod nullo sanguine colorata sit, Bellonius. In Gallia Narbonensi Daine, nonnullis Peis rei, id est, Piscis regius: sed peritiores Dainam à Pisce regio & Coracino sic distinguunt, ut Peis rei sit is qui Latus dicitur. Daina uero, Sciaena, postremo Coracinus, Corp. Minus corruptè pro Daine dicitur à quibusdam Caine, omisso s. id quod Galli plepud quos magis nigricat, Damam appellant, ung Daing, Bellonius.

GERM. F. *Ein Seerapp*. Licebit & Gallicum uocabulum Maigre interpretantes nominare ein *Wager* oder *Wagerfisch*, uel à uerruca menti, ut Baionenses Galli, ein *Wergzer*. *Lea* ge paulò post in Coracino.

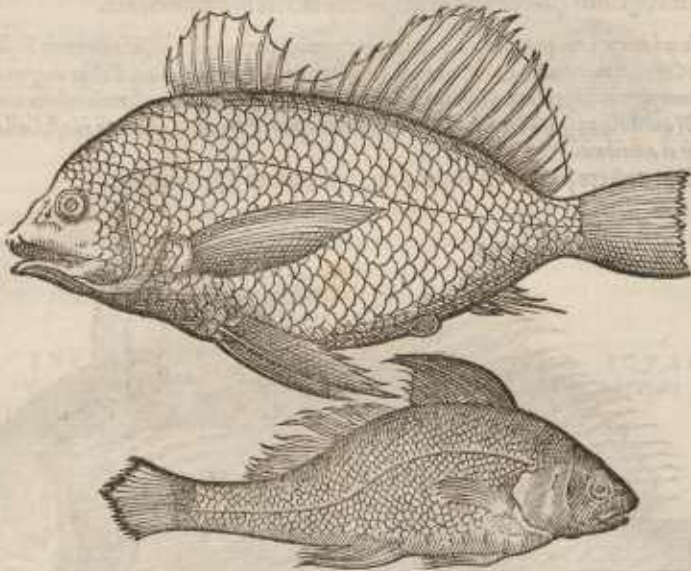

LATVS (prima breui, *Λαίτος*) piscis à Coracino & Vmbra distingi non debet. Eum esse putamus, quem nonnulli pro Vmbrina uendunt. Sunt qui Coracinum album esse credant: quorū sententiam nec probō, nec improbo. sit enim per se ut idem piscis, diuersis in litoribus, diuersis nominibus nuncupetur, Rondeletius. Latus piscis (*Λαίτος*) à Tarentino nominatus, idem nē sit qui Latus, quarendum.

GERM. De Coracini, Glauci Bellonij, Lati & Vmbrae piscium confusione distinctionēque & nominibus Germanicis, lege superius paulò in Chromide Bellonij, f. *Ein grosser Seerapp*.

Coracinum

Coracinum nigrum Rondeletius maiorem ne an minorem hęc pictum intelligat, nescio. in descriptione non explicat: sed simpliciter tanquam de uno loquitur, nisi quod ex Athenæo coloris differentiam affert: qui uerò hęc pingitur, magnitudine etiam, & reliqua specie, differunt.

CORACINVS piscis (Κορακίνος) nomine Græco meliùs uocabitur à Latinis, quàm Cortiulus *Coruulus* uel Graculus, ut Gaza conuertit, neq; enim apud omnes constat à Corui Graculi ue, id est, à *Graculus* nigro colore dictum esse Coracinum, ut docet Athenæus libro 7. nominatum esse scribens *ὅτι τὸ διμνηκῶς τὰς ἰσθμῶν κινεῖν, καὶ δὲ ποτε πάλιν ὀδοῦν*. id est, quia perpetuò oculos moueat, & nunquam mouere desinat. Contra Cælius Rhod. *παρὰ τὸ σφρόν*, id est, à nigro colore dici putat. Et Oppianus: *Καὶ Κορακίνου ἐπιώνου ἀδοπι χροῖν*. Non omnes tamen coracini nigri sunt, *Κορακίνος δὲ ἐκ τοῦ Νείλου; ἢ ἴσθμῳ* (uel potiùs *κρείττω*, ut iudicat Rondeletius) *ἢ μίλας τοῦ Νείλου*. hoc est, Coracinus ex Nilo: minor autem (uel præstantior) niger est albo, Athenæus. qui & *κυριώτερος* cognominatos coracinos tradit, hoc est, cerei coloris. Eodem authore Coracinus etiam Saperda & Platistacus (*Σαπερδῶν καὶ Πλατιστακῶν*) *Saperda* *Platistacus* *Myllus*. *Dorion Myllum* inquit, Platistacum uocari cum auctior est, non Coracinum dictus fuit, Nili incolæ Peltam (*Πέλτην*) uocant, Alexandrini Heminerum, uel Platacem, [*Ἡμίνηρον ἢ Πλάτακα*.] Sed quod in Aurtā, idem in hoc pisce usu uenit, ut pro ætatis ratione, diuersa nomina fortiaur. nam maiores Coracini, Platistaci: qui medię ætatis sunt, Mylli (*Μύλλοι*): minimi, Gnotidia (*Γνωτῖδια*) nominantur, Rondeletius. ¶ Coracinus à nonnullis Aeolias uocatur, aut potiùs cognominatur. ¶ Saperdam alii qui Apuam salitam interpretantur. ¶ Coracinus à nonnullis Saperdes dicitur, Dorion. Aristoteles Saperdam inter fluuiatiles ac lacustres numerat. Coracinus uerò tum marinus, tum fluuiatilis est. & Aristoteles fortē (inquit Saluianus) marinum simpliciter Coracinum, fluuiatilem uerò Saperdam uocauit. Coracinum autem fluuiatilem dico, in fluuijs natum, eisq; peculiarem: non qui è mari ascendat: ut species duæ sint diuersæ. Et rursus in fluuijs (ut Nilo) alius albus est, præstantior: alius niger: quæ coloris differentia marinis etiam conuenit: & si id ueterum nemo quod sciam notauerit unquam. Albus autem est, (*is quem Bellonius Chromin facit*.) Niger, qui Romæ Coruo di fortiera uocatur. Corporis quidem forma conueniunt, ut ambo eiusdem generis esse dubium nō sit. Hæc Saluianus. ¶ Rondeletius Coracinum Nili, è mari subire putat: Massarius uerò specie à marino differre: sicut Perca etiam marina & fluuiatilis differunt. Capitur apud nos Coracinus (inquit Rondeletius) in mari, & in stagnis marinis, in fluuijs minimè. Aelianus Coracinos & Myllos etiam in Istro, id est, Danubio reperiri ait. Mihi quidem ubi & quo nomine in eo flumine capiuntur, nondum innotuit. ¶ Coracino idem uidetur *Κορακίνος* & *Κορακίς*: unde diminutiũ for- *Coracenis* *Coracinis* *Corax*. *Corax*. mari potest *Κορακίνος*. At alius piscis est Corax ueterum, à quo diminutiua fuerint *Κορακίσιος*, *Κορακίσιος*, *Κορακίσιος*. ¶ Bellonius Cantharum, de quo supra diximus, pro Coracino accepisse uidetur. ¶ Umbra Coracino simillima est: quamobrem ichthyopolæ tam Romę quàm in Montepelio Coracinum pro Umbra, & Umbra pro Coracino uendunt, Rondeletius.

¶ **R A E C I** quidē hodie Coracinum, Coraca (ut Massarius:) uel *Κορακῶν* (ut Rondeletius) Carakidia (ut Bellonius scribit) nominant. ¶ Coracinus à Græcis tiulgò nunc Mylocopi dicitur, Saluianus. Hermolaus Myllum, hodie Mylocopion uocari annotat.

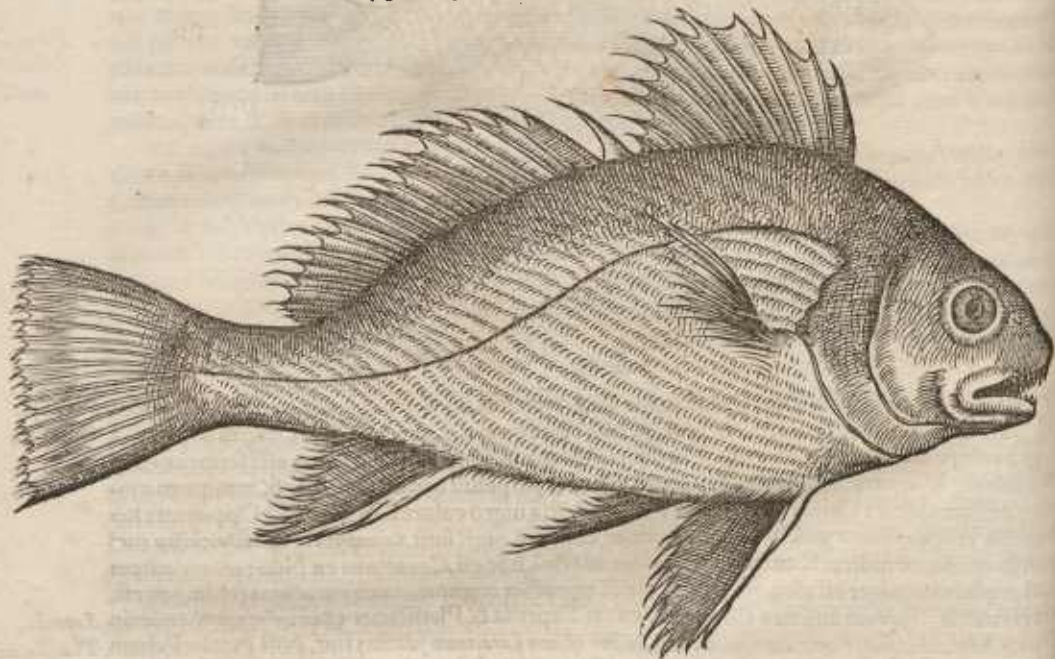
I T A L I C E uulgò Carbo, Coruo, Corfo, uel Corf appellatur, Venetijs & alibi. (Corbetto autē Venetijs dictus, Bellonij Glaucus est.) Romæ Coruo & Coructo: & in plerisq; Italiæ locis pesce Coruo, Saluianus, qui etiam Coracinum fl. nigrum, Romæ Coruo di fortiera uocari ait.

GALL. Nostra Gallia Narbonensis Corp (per apocopen) uocat: alij Durdo, alij Vergo, alij Corbau.

GERM. F. Ein kleiner Seerapp. (Nab quidem uel Rapp piscis fl. apud Saxones dicitur, Capitoni fl. cognatus est.) Ein schwarzlichte Meerbrachsinen art.

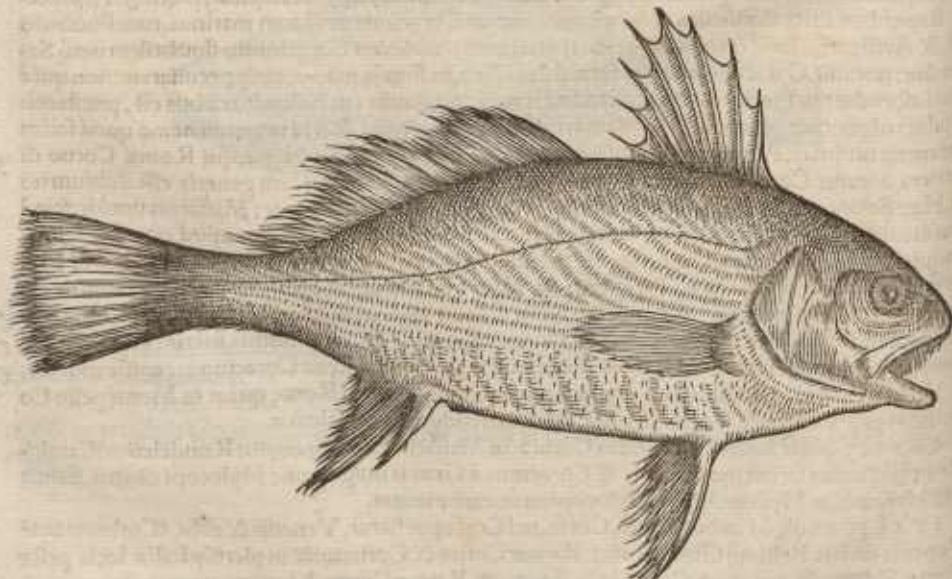
Venetijs pictum hunc piscem, quondam Tinca marinae nomine accepi: sed falso, ut admonuit Bellonius: qui uisa hac effigie statim Coruum mar. sive Carpam mar. id est, Coracinum esse pronunciauit. Colore magna ex parte nigricat tum corpore, tum pinnis: sed per latera fusco colori aliquid subuiride admixtum est. unde coloris nimirum ratione, Tinca mar. nomē (quod alij uulgo Merulae tribuunt, Romani etiam Phycidi Rondeletij, id est, Callariae Saluiani) imperitior aliquis ei adtribuit.

GERM. Ein andere figur des obgenanten fische / des schwarzeren.

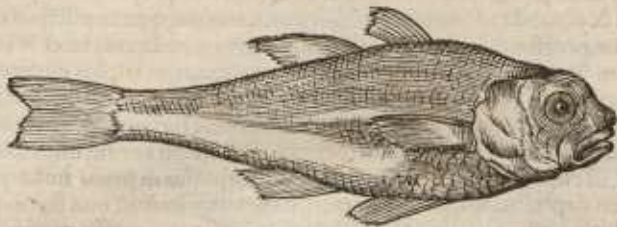
Hac quoq; Coracini species uidetur, colore ferè tantum à precedenti differens, est enim candidior: reliqua uerò specie similis, oris nempe & caudae, item latitudine, ac pinnis & aculeis in uentre.

GERM. Ein weyßere gattung des obgenanten fische.

PRAETER

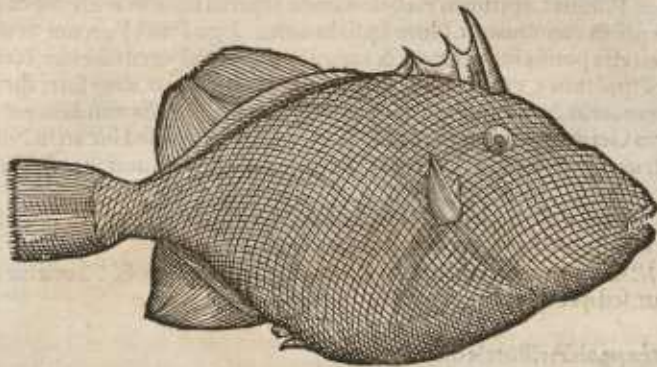
Pisces hunc Coruuli nomine in Italia pictum Cor. Sittardus misit, colore rubicundo, &c.

PRAETER album & nigrum Coracinum, fuerit fortè etiam tertia quaedam species, minor, rubescens: quam alicubi in Italia Coruulo uocant: & alijs nominibus Guarracino, (quasi Coracinum,) Capogrosso, Coruasili.

GERM. F. Ein rotlachter Weersisch/Großkopff/Käpplin.

SEQUUNTUR LATI QUIDAM PISCES NON SQUAMOSI:
qui nihil ferè cum præcedentibus latis commune habent, excepto
Apro Bellonij, quem Sargo comparat, &c.

CAPRISCUS (*καπελονος*) piscis à Græcis dicitur, & *mūs*, Athenæo & Oppiano: & à Strabone lib. 17. inter Nili pisces *χοίρος*, (id est, Porcus,) Rondeletius. Ego non Capriscum hunc, qui marinus est piscis, sed alium fluuiatilem (quem Percam rotundam Germani pleriq; nominant) Porcum Nili esse suspicor. Aprum suum Bellonius squamas habere negat: Rondeletij uerò tū Apertum Capriscus squamosi sunt. In cæteris pleriq; descriptio Apri Bellonij, & Caprisici Rondeletij, ferè conueniunt: ut uel ijdem, uel omnino cognati inter se pisces uideri possint. Vtriq; pelliculis dura & aspera, qua ligna expoliri possunt: duæ in tergo pinnae: quarum prior fortibus aculeis obstruitur. branchiæ non detectæ, corpus rotundum ferè, lineæ cancellatæ in cute, una utrinq; in lateribus pinna. Oculi sursum in capite. Os paruum: in quo dentes acutissimi & ualidissimi, Rondeletio: humanis æmuli, in gyrum siti, Bellonio. Hactenus descriptiones conueniunt. Icones uerò ab utroq; positæ, multum dissimiles sunt.

In libro Saluiani. Piscis Græcè dicitur *κάπρος*, *καπελονος*, *χοίρος*, *ῥῆς* & *μῦς*. Latine Caper, Aper, Porcus, Sus & Mus. *κάπρος* Aristoteles & Athenæus nominant: Plinius Græcam uocem imitatus, Caprum: Gaza Aprum. Eundem hunc esse Caprisco piscem, non solum ex maxima nominum affinitate: sed ex eo etiam intelligi potest, quod uterq; duram pellem habere traditur. quod præterea *κάπρος*, *χοίρος* etiam (cuius apud Strabonem & Athenæum habetur mentio) sit, & dicatur. Athenæus enim Aristotelis *κάπρος*, *χοίρος* uocat. *ῥῆς* uerò apud Athenæum: licet is dubitare uideatur an *κάπρος* sit: unum tamen & eundem piscem esse, eadem nominum significatio insinuat. accedit, quod quemadmodum alij *καπελονος* & *χοίρος* ferum esse tradunt: ita Ouidius Sues diros appellat. Postremo quod *μῦς* etiam (cuius Aelianus atq; Oppianus mentionem fecere) & *καπελονος*, unus sit piscis, apertissime declarat Athenæus, his uerbis: Capriscus uocatur etiam *μῦς*, (id est Mus.) nec est, ut una cum Hermolao Barbaro, *ῥῆς* hoc Athenæi loco, pro *μῦς* restituendum cõficiamus: quando quæ *μῦς* ab Aeliano & Oppiano tribuuntur, Caprisco optime respondent. Interim non negandū etiam alios dici Sues marinos, ut Thynnus, quod glandibus uescantur. Isidorus Hispanensis Sturionem, Sues uocat. Marini Mures etsi non magno corpore, (nec magnis uiribus, Oppianus:) inexpugnabili tamen septi sunt robore atq; muniti: quippe qui ad propugnandū duplici confidunt armaturæ, præduræ nimirum pelli & dentium robori, cum ualentibus enim piscibus & rei piscatorum periculosis hominibus pugnant, Aelianus: ex quo & Oppianus transcripsit, Aristoteles Ca-

pri singulas utrinque branchias esse tradit, easq; duplices. Congro binas, alteras simplices, alteras duplices. Verum ut de Congri, ita etiam Capri branchijs hæc perpetam scripsit. Vtrinque una tantum pinna parua & rotunda ad branchias cõspicitur, nam illis, quæ in piscibus alijs utrinque in uentre sunt conspicuæ, prorsus caret. In dorso ferè mediotres membranæ inter se iuncti reperiuntur aculei robustissimi & magni: quorum prior reliquorum duorum triplus est: eosq; omnes non solum ubi uult deprimit (hic piscis:) sed in sulcum etiam osseum in dorso ob id sculptum recondit. Depressi autem & reconditi, uti quàm facillimè omnes simul eriguntur, ita eorum unus duntaxat eriginequit. Et pari ratione erecti omnes deprimi possunt, cum eorum unus solus nequeat. suntq; ea arte fabrefacti, ut cum prior & maior quantumuis impulsus deprimi nullo prorsus pacto possit: postremi tamen depressione quæ facillima est, statim deprimitur: non secus quàm in arcubalisticis uocatis accidit: in quibus paruo ac inferiori ferro uectè compresso, tensus illico remittitur atque: ob cuius similitudinẽ hic piscis Romæ pesce Balestra uocatur, &c. Horum aculcorũ meminit Strabo, his uerbis: *Χοίραι*, id est, Porci, cū rotũdi sint, & spinas ad caput habeant, periculũ Crocodi-
lis afferunt. Et Plinius hæc: Inter uenena sunt piscium Porci marini spinæ in dorso, cruciatu magno læsorum, &c. Corio tegitur squamoso, (cuius tamen squamæ serpentis potius quàm piscis uideatur), ita duro & aspero, ut uix disseccari queat, atq; lignum & ebor eo poliri possint. Totius piscis figura ualde cõpressa & lata, atq; ferè orbicularis est. Pondere duas libras raro excedit: (quamquam Plinius scribat: Appion maximum piscium tradit esse Porcum, quẽ Lacedæmonij Orthrogiscum uocant.) Reperitur in plerisque maris locis, etsi ferè nullibi admodum frequens. Aelianus quidam & Oppianus Murem, marinum faciunt: Ouidius etiam Suem: & Archastratus Caprum: Aristoteles uerò & Plinius Caprum in Acheloo amne reperiri testantur: Strabo & Athenæus *Χοίροι* inter Niliacos pisces connumerant. Hucusq; Saluianus. Ego Plinij Porcum aculeis uenenatis Galcum centrinem esse potius suspicor: qui & uulgò hodie Italis Porcus dicitur, & eius aculeos ueneno non carere Oppianus cecinit. Nili etiam *Χοίρος*, id est Porcus, alius fortè fuerit: ego Percæ similem piscem minorem & rotundum, capite aculeato, unde à Lucijs non deuoratur, & Porcellio apud inferiores Germanos uocatur, Nili Porcum esse conijcio. sed hic an in Nilo reperiat, non constat mihi: ut neq; Saluiano, an Caper eius usquam in ullo flumine. ¶ Vide mox in Capro Rondeletij.

Plinij Porcus.

ITAL. GALL. À nostris (circa Monspelium) & Siculis Porco dicitur, Rondeletius. Romæ Pesce balestra, Saluianus: propter causam supra expositam.

GERM. F. *Ein Sauwisch im meer*. quanquã etiã Delphini & Phocæna uulgò *Wetter-schweyn* uocantur: sed ij ceteri sunt, non pisces.

CAPROS, *Καπρος*, ab Aristotele dictus piscis, à Gaza Aper conuertitur: à Plinio non rectè Caper. hoc enim Latinis hircum significat, capros uerò Græcis aprum.

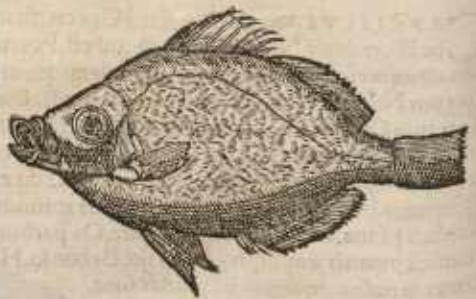
An piscis (inquit Rondeletius) quem hic exhibeo Aper sit, pro certo nondum habeo: sed cum rarus admodum sit, & notas insignes habeat, studiosos, proposita pictura, ad rem diligentius expendendam, inuitare uolui.

Τραχιδεργος est *καπρος* Athenæo, & noster hic duris asperisq; squamis tegit. Sed noster marinus est, Aristotelis uerò fluuiatilis, nempe in Acheloo amne, idemq; uocalis. Alius est

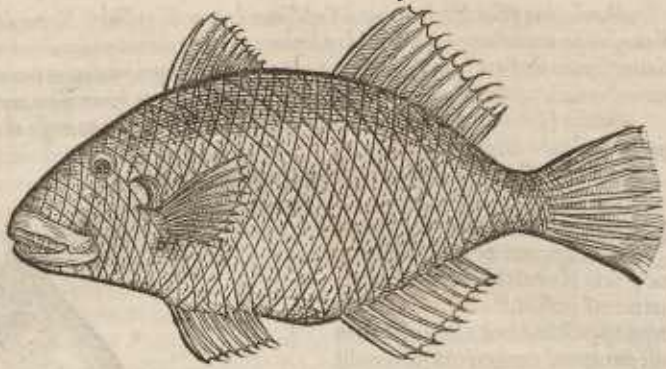
Capriscus dentibus acutis & ualidis, uirus olens, durus. Capros uerò dentibus caret, & ab Archastrato laudatur. Hæc ille, qui etiam rostrum oblongum & obtusum, suis modo, in eo quem exhibitet pisce, haberi scribit: multos firmosq; aculeos in pinnis uentris: à podice etiam tres, breues & acutos. Idem præterea Aprum suum à figura rostri aculeorumq; setas referentium sic appellatum censuit: cum ueterum Aperi à uoce & grunnitu hoc nomen tulerit. ¶ Capron aliqui recentiores cū Caprisco cõfundere uidentur. Aprũ piscẽ (inquit Gillius) uidi Venetijs in foro diui Marci conditum in opificis cuiusdam officina pendere: quem cum Thraci cutpiam ostendissem, Capriscum dixit appellari: cumq; huius pictam effigiem Siculis piscatoribus ostendissem, Porcum esse affirmarunt. Sic ille, Venetijs quidem Porcum appellant Mustelum centrinem, quem aliqui Vulpem ueterum esse putarunt. & Bellonius cum scribit: Piscis quem antehac aliqui pro Apro descripserunt, Vulpes marina est: Gillium notare uideretur. ¶ Equidem Rondeletij Aprum Hyæna, uel Caprisci (quo cum plurima habet communia) speciem esse coniecerim. ¶ Plura lege superius in Caprisco.

GERMANICE circumscribo: ein seltsamer Sauwisch im meer/mit ganz rauchen schupp pen: vnd mit scharpffen dornen in den flosshæderen am bauch vnd nach dem weidloch.

APER

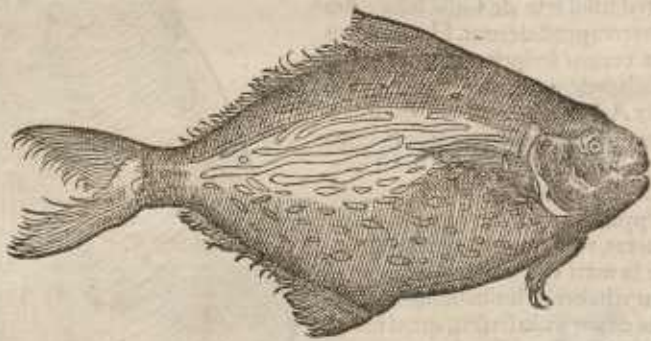

APER à Bellonio exhibitus, à Rondeletij Apro differt, cum aliàs, tum quòd squamas ei negat: den-tes albos & humanis æmu-los tribuit, &c. Illyrij (inqt) piscium affinitate decepti, piscem istum Chiergner uo-cant: sed uox ea Sargo debe-tur. Aper enim Sargi mo-do corpus tornatum habet. Erit forsan is quem Athe-næus Porculum fluuiatilē uocat: quem etiam ex Ari-stotele uocalem esse tradit, Hæc ille. Plinij quidem Porcus aculeis in dorso noxijs, Galeus centri-nes (meo iudicio) fuerit. ¶ Lege etiam quæ proximè retrò de Capro Rondeletij scriptum.

GERM. Ein ynbekannter frömbder fisch/einer Geißbrachsinen gleych.

STROMATEVS, Στρομα-τέως. Nascitur Salpæ si-milis piscis in mari Rubro, qui Stromateus appellatur, per cuius totum corpus li-neæ seu uirgæ aureæ exten-duntur, Athenæus ex Phi-lone, Stromata Græcis sunt fragula & tapetes elegan-tiores, uarijs colorum ima-ginumq; differentijs specta-biles: unde & pisci nimirū nomē. Plura leges cum se-quentibus tribus Eiconi-bus scripta.

ITAL. Piscis hic si in aliqua maris mediterranei parte reperitur, nec mari Rubro tantum pro prius est, forsan is fuerit qui Romæ Fiatola nuncupatur, eo à Salpa disidens, quòd lineas aureas breuiiores habeat, nec ad caudam usq; productas, (atqui Philo requirit in Stromateo γαλέδους δι' ἄδου το σάλιατ & στρωμάτας, χρυσῆς αἰς: hoc est, per totum corpus tendentes lineas aureolas: ut etiā in Salpa, cui confertur.) Rondeletius. Idem piscem alium, de quo proximè agemus, in fine octauj libri cum peregrinis de scribens, Romæ uulgò, similiter ut hunc quoq; Fiatolam nuncupari scribit: tanquam uterque in Mediterraneo mari iuxta Romam capiatur.

GERMANICE F. Ein Teppichfisch/oder Teppich fisch: zu Rom bekannt / mit schönen goldfarben streymen durch den leyb wie ein Goldstreymer: gleych als ein Teppich die von farben schön ist.

Fiatola (alterius) eiconem à Bellonio exhibitam omisimus: quòd forma & circumscriptione corporis, ac pinnis, cum ea, quam Rondeletius dedit, conueniat. Linea tamen seu stria & macule, longè alitè ac aliter in utriusq; pictura sunt: ut pisces esse diuersos aliquis existimaret: sicut etiam ex utriusque descriptione idem non uidetur. Rursus uerò propter formam & pinnas, ut dixi: & quoniam uterque circa Romam frequentem esse, & Fiatolam uocari, scribit, unus uideri potest.

Alia eiusdem piscis effigies, quam à Cor. Sittardo cum alijs piscibus Romæ depictis olim accepi. Hæc cum Belloniana ferè per omnia congruit, nisi quod rudimenta quadam dentium ostendit, cum Bellonius omnino edentulam faciat: & lineam mediam rectam à branchijs ad caudam non exprimit, (cuius tamen in descriptione Bellonius non meminir:) nec aliam superiorem Bellonio memoratam, incurvam & squamosam, cum reliquum corpus squamis careat.

Addebat (Sittardus) non excedere hanc magnitudinem. erat autem missa ab eo pictura uno altero ue digito longior, quam à nobis hic proposita est.

GERM. Ein andere figur des obgenannten fische.

Callichthys.

STROMATEI species altera, Suel cognatus ei uideri potest hic piscis. Rondeletius nulli ei uetus nomē posuit. Bellonius Callichthyn appellauit: hoc est, Pulchrum piscem, quod nomen (inquit) nulli pelagio pisci rectius conuenerit, quàm huic: ut qui totus ferè sit argenteus ut Lampuga, ac præterea multis aureis lituris uariiegatus.

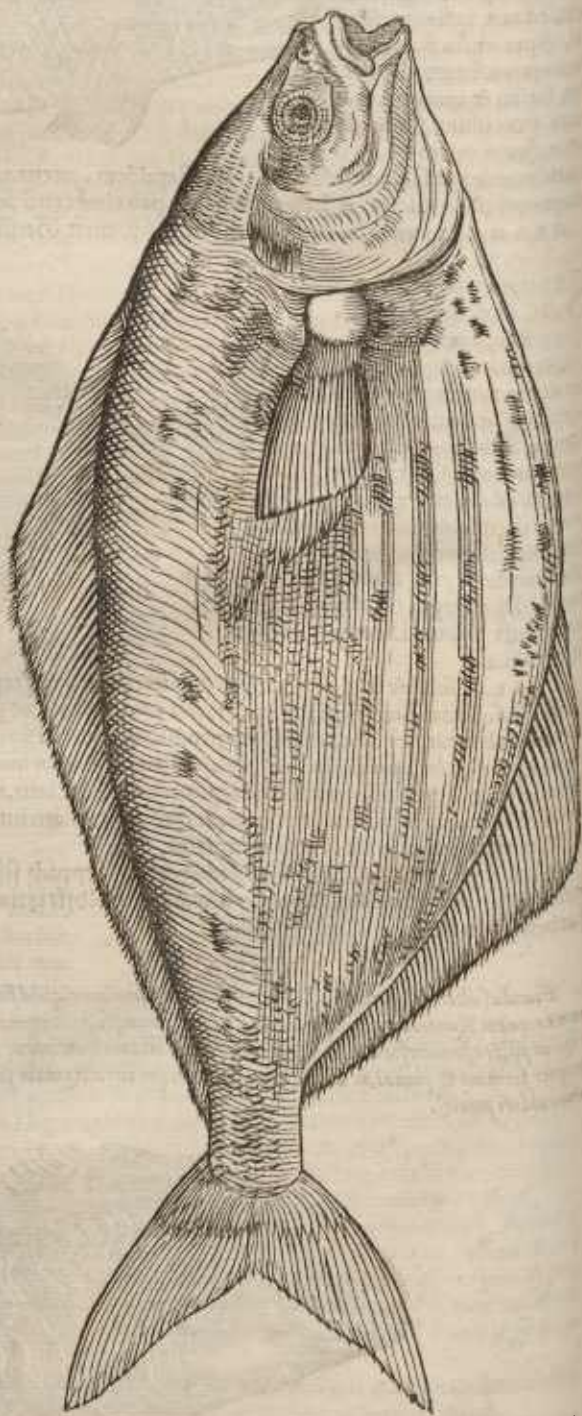
Sed nihil tale de Callichthye suo ueteres prodiderunt. Hæc tantum ex eorum scriptis obseruauimus: Callichthye piscem Anthiam esse, (ex Athenæo: sed meliores auctores distinguunt.) gregarium, cæcæcum, dentibus serratis, & è Thunno esca gaudere. Aristoteles & Oppianus, ubi Anthias piscis appareat, nullum animal noxium illic in mari esse tradunt, ideoq; sacrum haberi. Plinius (lib. 9. ca. 47.) ubi de periculo scribit, quod urinâ tibus imminet à Canibus marinis:

Plani pisces.

Certissima (inquit) est securitas uidisse planos pisces: quia nunquam sunt, ubi maleficæ bestiæ: qua causa urinantes, sacros appellant eos. Hoc in loco pro planos reposuerim Anthias. Plinium enim ab Aristotele mutuatum, ut alia pleraq; nō dubito. Bellonius fortè hinc occasione cepit, ut latos pisces, (qualis est Faber, Fictola, Lampuga,) eisdem Anthias faceret, cōstituto hoc quasi genere ad pisces forma plurimum differentes. Latos enim pisces, quanquam à planis distinguit, quod non sua latitudine natet sicut plani: uideri tamē & ipsos planos ait, si super solo collocentur. Sed hanc sententiam eius, nemo (quod sciam) doctorū approbavit. Rondeletius cum superiorem piscem libro 5. in Latorum censu descripsisset: hūc in fine octauū inter cyaneos (id est cæruleos) collocat, cū diuersis forma piscibus Hippuro, Serferino, & Glaucis ipsius, (quos Bellonius etiam Lāpugæ nomine Anthijs suis adiungit.) Ego à ueteribus pisces cyaneos tanquam generis nomine appellatos nō reperio: neque à colore aliō ue huiusmodi adiuncto, genus constitui laudo, sic enim sæpe unius speciei

Cyanei.

pisces,

piscis, ad genera diuersa trahentur: (Anchizæ Oppiano alij flaui sunt, alij ntuci, alij atro sanguine facti) & species generis unius proximi, nihil ferè præter colorem aut tale quippiam commune habebunt. Nos igitur neq; latos pisces adeò angustè ad tres aut quatuor species infimas cõtrahemus: neq; ab accidente genus propriè uocandum statuemus. ¶ Dorsum lateraq; in hoc pisce cœrulea sunt, uenter candidus, labra purpurea. ferè rotundus & compressus est, Seferino non ualde absimilis, nisi quòd lineas duas à branchijs ad caudam ductas non habet: sed unicam dumtaxat. A dorso autem ad hanc lineam, & ab hac ad uentrem lineæ demissæ sunt, perbellè inflexæ, Rondeletius. ¶ Præter omnium piscium morem, pinnis sub uentre caret, estq; prorsus inermis: Cantharo quidem similis, sed eo maior euadit, non tam æquè crassus. Lineam habet à capite sub uentre ad umbilicum extensam, atq; utrinq; in ceruice nigram maculam. Squamis undecũq; caret: præterquam in eo lineæ ductu, qui piscis huius latera distinguit, &c. Bellonius.

GRÆCI uulgò Gofidaria uocant, ni fallor.

ITAL. Romæ uulgò nuncupatur Fiatola, quemadmodum Stromateus ob similitudinem quandam, Rondeletius. Romæ ac Neapoli Fietola: Tyrreno familiaris, Adriatico non itè, Bellonius. ¶ De hoc pisce, missa eius icone, doctissimus Sittardus sic ad me scribebat: Fetolo uulgò dicitur, Romanis Lampcca, delicatissimus piscis, (atqui Bellonius: Nullū, inquit, inter apprime delicatos pisces nomen reiner:) fertur nasci ex Pulmone marino. Ego ex Pulmone aliò ue zoophyto marino piscem nasci, non temere crediderim. Lampeca uel potiùs Lampuga nomen, alijs piscibus (quos Glaucos Rondeletius facit) debetur. ¶ Quarendum an hic Venetijs à quibusdam Figo, ab alijs Truellia nominetur.

Pulmo mar.

HISPAN. A Lusitanis Pampano, ut audio.

GALLICVM nomen non habet, ut neq; superior. in nostris litoribus (inquit Rondeletius) nunquam uisus.

GERM. F. Ein andere art des Teppchers/zu Rom bekant vnder einem namen mit dem nachstgemelten.

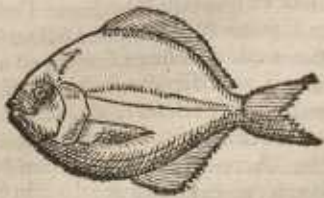
Rursus alia eiusdem piscis eicon, Venetijs facta.

Hunc primum Heparum esse conijciebam, quoniam à Venetis Figo nominatur: & Italicè iecur quoque Figator: & figura Hepati à Rondeletio posita, ad hanc proximè accedere uidebatur. Color etiam nigricans conueniebat. Postea me admonuit Bellonius, piscem hunc potius esse Callichryn suum, (seu Stromateum Rondeletij:) quanquam non sint eidem colores & macula. idq; animaduerti cum ex figura eius, tum quòd solus hic piscium pinnis sub uentre careat, nec aliam parte supina habeat, quàm quæ ab ano est. Hepatus squamosus est, &c.

GERMAN. Nach ein andere figur des selbigen fischs.

SESERINVS Rondeletij. Σεσερινός. Sola (inquit) corporis latitudine à Glaucis discrepat. est enim corpore breuiore quidem, sed latiore, compresso: sine squamis, cute laui, dorso cœruleo, uentre argenteo. Lineas duas à branchijs ad caudam ductas habet, superiorem curuam, inferiorem rectam, ob quam notam in isto pisce manifestissimam, in eam adducor sententiã, ut existimem Seferinum esse, cuius ex Aristotele τριδὴ ζῶον meminit Athenæus, his uerbis: Duas uir

F

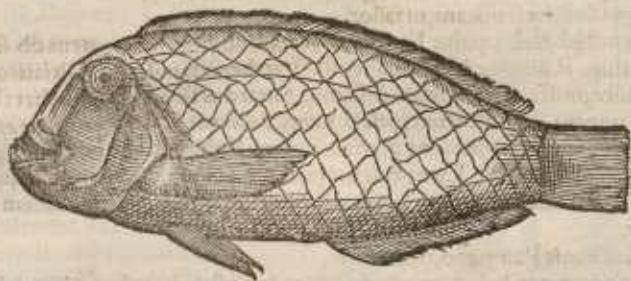
62 Animalium Mar. Ordo III.

gas siue lineas habent alij pisces, ut Sescrinus; alij plures & aureas, ut Salpa. ¶ Idem Rondeletius in Orthogorisco pisce recitatis Aeliani de Luna pisce uerbis, descriptionem eius Seferino conuenire coniectat. ¶ Illum cuius eiconem damus, Rondeletius inter pisces Cœruleos ponit; & in eodem genere Stromateo non ualde ab similem facit.

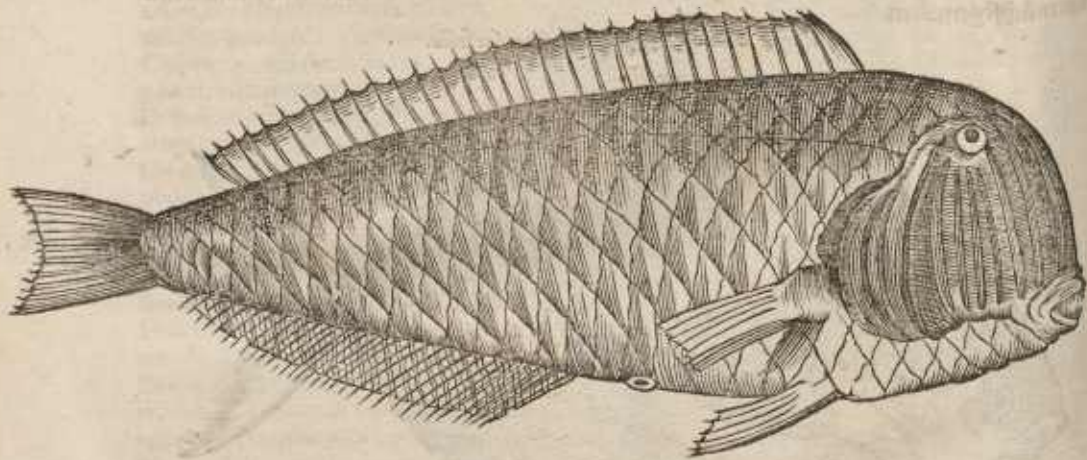
GALL. Circa Monspelium Tronchou, Rondeletius,

GERMANICE circumloquemur: Ein besunderer breiter meerfisch / on schuppen: mit zweyen strichen von den orwangen gâgen dem hinderen teil.

Nouacula Rondeletij.

Eiusdem alia icon, qualis Romæ olim depicta est, à Cor. Sittardo nobis communicata.

NOUACULA Rondeletij, (inter latos planosq; ambigit, ut mox in Fabro dicitur.) Sequer nim Rason; que uox nobis & Hispanis nouaculam significat; à Plinio uerò, qui solus ex ueteribus piscis huius meminit, Nouacula piscis. Eius uerba sunt: Nouacula pisce quæ tacta sunt, ferrum cœlent, nam in uulgaribus codicibus perperam locus hic legitur, eo quo citauim modo restituendus. Et merito quidem Nouacula dicitur, est enim dorso culellato, (atqui Plinius à ferri odore Nouaculam dictam insinuat,) quo maiorem nouaculam aptè representat, piscis est marinus, palmi longitudine, tres digitos latus, unum spissus, capite Pagrum quodammodo refert, posteriore corporis parte Bui glossum. Ore est paruo: dentibus acutis, magnis & recuruis. Oculis est paruus, à quibus descendunt ad os lineæ obliquæ, purpureæ & cœruleæ. Squamis tegitur magnis, rubescentibus; (unde aliqui pro Erythriño perperam hunc piscem acceperunt.) Piscis est Rhodo frequens, & in Melita insula, ex quo post Rhodum à Turcis expugnatam illuc migrarunt milites qui Rhodij appellantur. Capitur & in Maiorica Minoricaq; insulis. Carne est tenera, & delicatissima, ac in illis insulis, quas modò nominauim, summo est in precio. Sic ille. ¶ Eundem piscem postea Cor. Sittardus me dictus Romæ depictum ad me misit, Pauonis nomine. sed nomen hoc alijs quoq; diuersis piscibus attribuitur, Varietas & elegantia colorum Stromatei nomine dignum hunc piscem faceret: sed alius est Athenæi ex Philone *Στροματεὺς* in mari rubro, *ἰσθδίους ἔχων δὲ ἄλλο τὸ σῶμα τὸ πεπευδὸς νεύον* &c. Aconias pisces quosdam Numenius apud Athenæum nominat duntaxat. acône autem Græcis cotem significat, ad quam Nouaculæ exacui solent. Tonsicula ex Orimis celebratur nomine tenus à Calsiodoro, non describitur. ¶ Saluianus nullum adhuc Græcum aut Latinum nomen

Pauo.

Stromateus.

Aconias.

Tonsicula.

men huius piscis inuenisse se profitetur. Peculiarem (inquit) adeo figuram habet hic piscis, ut nulli alij piscium similis uideatur, ab omnibusq; internosci facile possit. Capite enim permagno est, ualde tamen (non secus quam corpore toto) compresso, & omni prorsus rostro carente. Latiusculus ualde est, Fabri instar compressus. Squamis magnis tegitur: & uarijs atq; pulcherrimis coloribus egregie depingitur. Palmi mensuram excedere non solet. Soli uagus, infirmus & imbellis, carni uosus tamen. In Romano foro piscatorio uix deni aut duodeni quotannis conspiciuntur. In Rhodio, Siculo & Hispano mari frequentior gignitur. Carnem habet teneram atq; friabilem: boni succi & concoctu facilem. Vnde in Saxatiliu penuria ipsis substitui potest. Gustui suauissimus est, & in maxima habetur existimatione. Incola est litorum, maxime que saxis abundant. Nullis ferè alijs spinis, prater eas que dorsi spinam constituunt, interciditur.

I T A L. Romæ pesce Pettine uocatur, (forte quasi *Pecten*, propter parallelas capituli lineas,) & in plerisque alijs locis Rason, Saluianus.

G A L L. Rason: quæ uox nobis & **H I S P A N I S** nouaculam significat, Rondeletius. Causa nominis exposita est supra.

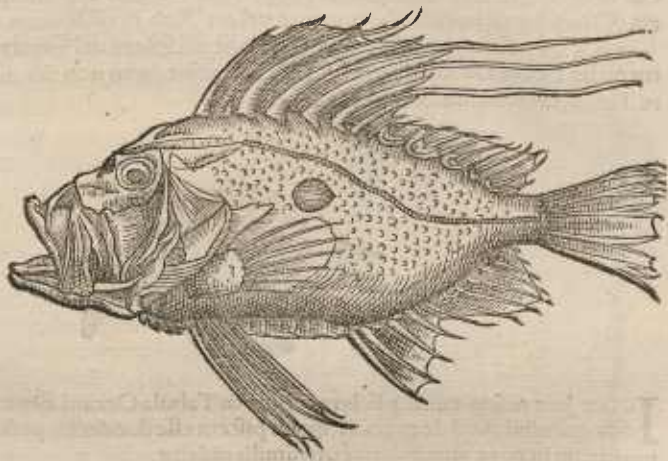
G E R M A N. Ein selzamer fisch/wirt im meer vmb die inseln Sicilia vnd Malta gefunden: mit mancherley schönen farben gezieret. Sie Franzosen vmb andere völkter am meer vor: Africa über in Europa/nennen in ein Schärack, &c.

F A B E R. Græcis Ζεύς, id est Iupiter: uel *Χαλκιδεύς*, id est, Faber ferrarius. alius omnino piscis est Chalcis. Ζεύς nomen forte ex posteriore nominis *Χαλκιδεύς* syllaba factum fuerit. Putauerunt aliqui Fabrum dictum à similitudine fabri ferrarij qui fuliginosus est: (qui etiam cum Coracino hunc piscem confuderunt): macula quidem insignis est nigra.

¶ Multæ in eo partes nigricant: ut à colore forsan Fabri nomen inditum ei aliquis conijciat: quanquam simul & hunc & Coracinum nominans Oppianus: non utrumq; sed Coracinum tantum à nigro colore denominatum ait, Saluianus.

Dalmatæ etiam hodie Fabrum uocant: qui cum ex eis percunctarer (inquit Gillius) cur sic nominarent, mihi pulchre responderunt, se ideo ita nunc cupare, quod omnia instrumenta fabrilia in ipso reperiantur: quod quidem ipsum statim uerum esse periclitatus sum. ¶ Non est hic Cyttus Athenæi, ut quidam suspicati sunt, quoniam à Roma nis Citula nominetur, ab Athenæo quidem Cyttus nominatur tantum, inter pisces, tanquam Dionysio sacer. Neq; Acanthias, ut propter spinas dorsi aliqui putarunt, is enim Mustelorum generis est. Neq; Orthoragoriscus, uel Potcus marinus, quanuis dum capitur, grunnit. ¶ Dubitati aliquando (inquit Rondeletius) in quam piscium classem piscem hunc referrem, neque enim inter squamosos, neque inter cartilaginosos, neque inter beluas collocari potest, neque inter *Ανθηροδεις* inter planos & latos ambigere. recensendus: quippe qui una parte candidus, altera nigricans non sit, sed corpore concolore, dempta unica macula. A planis uero oculorum situ differt. At cum exigua sit hæc differentia, corpore que plano sit, & figurâ R hombo capite tenus quodammodo simili, non ineptè planis piscibus adnumerari posse uidetur. Sic ille. Bellonius latis piscibus adnumerat, contracta latorum appellatione ad paucos, Fiatolam, Lampugam, &c. ut paulo antè in Stromateo altero diximus. Nos latis simpliciter piscibus adnumerare uoluimus: quoniam à planis & oculorum situ, pinnisq; plurimum differt: & non ut illi sua latitudine in aqua natat: Natura quidem, ut plerunque solet inter duo genera, quædam ita ambigua producere, ut ad utrum referas, dubites: sic Fabrum etiam & Nouaculam inter Latos planosq; *επαμφοτελεσοντας* nobis genuit, refert enim Nouacula posteriori parte Buglossum: & latiuscula ualde est, Fabri instar compressa, Saluiano teste.

G R A E C I hodie Christopharum (nomine composito à Christus & oparium, quod piscem significat) appellant: aiuntq; Christophorum, dum Christum humeris gestans mare traiceret, piscem hunc apprehendisse, & impressa digitorum uestigia reliquisse. ¶ Hodie forsan ideo Christopharon nominant, quia olim Ζεύς, id est, Iupiter nominaretur, Gillius.

Χαλκιδεύς.

Cyttus.

Acanthias.

Porcus mar.

Piscem hunc

inter planos

& latos am-

bigere.

64 Animalium Mar. Ordo III.

ITALICE. Romæ Citula uel Cetola uocatur: hoc quidem nomen ceu diminutiuum à *Zetis* fortassis factum fuerit, à Gillio Situla scribitur. Item Piscis S. Petri, Pesce san Pietro, ferunt enim hunc piscem fuisse, quem iubente Christo diuus Petrus, ut in eius ore numisma pro tributo reperiret: unde digitorum impressorum uestigia in medio corpore relicta fuerint. (Sed Orphum etiam Græci multi hodie Petropfaro, id est piscem S. Petri nominant.) Genueses ab orbiculari eius forma Rotulum nominant: Dalmatæ Fabrum. ¶ Ligures Zaphirum appellant, Iouius: alibi tamen Scarum, Zaphirum uulgò nominari insinuat.

HISPANI, ut & Galli Narbonenses, Gal, id est Gallum uocant, causam leges mox in Gallia cis nomenclaturis.

GALL. A Masiensibus Trucie uocatur: siue ab insigni toracitate, ut Bellonius putauit: siue ab aculeis dorsi setarum instar erectis: unde & Hystricis similitudinem Iouius ei assignat: siue potius, quia dum capitur suum more grunit, quod Rondelctio placet. In Lerino insula & Antipoli

Rota. Rode uocatur, id est, Rota: quia rotæ modo rotundus ferè sit, & in medio corpore maculam nigram habeat ueluti centrum, alia quidem Rota est Plinij inter beluas, Galli (ad Oceanum) Doreæ uel Dorade uocant, ab aureo laterum colore, quasi Auratam: nam antiquorum Auratam ignorant. In Prouincia Gal, sicut & Hispani: id est Gallum: ut & Santones & Baionenses Iau, id est, Gallum, à dorsi pinnis surrectis, ueluti Gallorum gallinaceorum cristis: uel (ut Bellonius conijcit) ab aureo atq; micante colore, quem habet cum adulti Galli rustici maioribus plumis communem appellauerunt un Iau, uel tin Cocq.

GERMANICE nominemus licet *S. Peters fisch*, ut & Romani appellant. (Gallum enim & Porcos marinos uocare non libet: quòd hæc nomina alijs quoque piscibus attribuantur.) uel *ein Weerschmid*, hoc est, Fabrum mar. uel *ein Rad*, id est, Rotam.

ANGLI piscem quendam *Sozee* uocant, alij *Sare* uel *Sozry* pronunciant: qui alius uideatur quàm Doreæ Gallorum, hoc est, Faber, Prasino enim non dissimilem esse aiunt, latiore, colore *Tincæ*, in cibo lautissimum.

ICON hæc nescio cuius piscis reperitur in Tabula Oceani Septentrionalis ab Olao Magno edita: qui nihil aliud de ea refert, quàm piscem esse duodecim pedum. Mihi quidem huiusmodi pinnarum in eo positus, minimè uerisimilis uideatur.

GERMAN. *Ein vnbekannter Weersfisch*, in der Tafel des mittnächtsche hohen meers/ von dem Olao Magno beschriben: sol zwölff schüch lang seyn.

ORDO V. DE PISCIBVS SIMPLICITER DICTIS: QVI FERME ROTVNDI

(MINVS TAMEN QVAM LYRIFORMES,) NON compressi sunt: alij squamosi, alij læues.

Mæna hæc imago Venetijs facta est. macula in medio latere talis esse debet, qualis in Smaride mox sequente cernitur: & pinna à podice longior quàm sit.

MAENA, *Mænis*. Gaza nõ rectè Halecem cõuertit, & Mænidion Haleculã, (Alex Plinio nõ piscis, sed gari uitũ est, gen. sc̃e. sine aspiratione: etsi in Geoponicis ἀλις legit̃. Halec uel Alec gen. neut. Horatius & Plautus dixerunt: liquamen ex intestinis piscium interpretantur. Halecula diminitiuum semper pro pisciculo capitur, usli nimirum quouis, [Columella rituales haleculas dixit:] quem etiã halecularium Hermolaus appellat: Græcè anthracidem, id est prunarium uel carbonarium: quicunque scilicet in pruna & craticula commodè coqui potest.) Mænarum species aliã in utroque latere nigram maculam orbiculatam habent, quæ simpliciter Mæna dicuntur. aliã, Leucomænides, uel Smarides, aliã, Boopes. ¶ Eucanit ut cum foetu impleri Mæna femina incipit, mariscolor in nigriorem, plurisq̃ uarietatis mutetur, & caro deterrima cibo efficiatur: uocantur à nonnullis per id tempus τράγοι, (id est Hirci,) Aristoteles. De alio Athenæi Hircio, dictum est in Gobione nigro Rondeletij.

ITAL. A Liguribus ac Romanis Menola uocatur: ab ijs qui Adriaticum sinum incolunt Sclaua, uel Menola Sclaua: uel, ut ipsi proferunt, Schiaua.

GALL. A Masiensibus Mendole, (aliã Mendola,) ab aliquibus Cagarel, quod aiunt cieat, à nostris in Gallia Narbonensi Iuscle, Rondeletius.

GERMANICVM nomen non habeo. Belsionius, Rarò (inquit) in Oceano capiuntur, quod sciam. Scheyfferling uocari potest, interpretatione Gallici nominis Cagarel.

Mænulam Itatorũ à Germanis inferioribus *Hottinck* uocari, olim accepi: sed certi adhuc nihil habeo. Rondeletius Oxyrhynchum suum, qui Antuerpiã crebrò cernatur, Hautin filic uocari scribit: aliqui Acum Aristotelis sic nominant.

Bellonij icon squamas omittit: sex autem septem uel lineas à capite caudam uersus exprimit.

Alex.

Halec.

Halecula.

Mænarum species.

Hirci.

SMARIS & Græcis (Σμαρίς) & Latinis dicitur, Gaza Cerrum Latine uertit, (ob id fortasse quòd *Cerrus*. SNeapoli Smarides uulgo dicuntur Ceres, Masiã Geeres:) mirum cur non potius Plinj &

Gerres.
Leucomenis.
Garus.

Martialis appellatione usus, qui Gerres dixerunt. Est autem Smaris ea Mæna species, qua Leucomænis etiam à Græcis dicitur, id est, Mæna alba, quia semper alba remanet, cum Mæna prior colorem mutet. Eundem piscem Garum esse, nominis affinitas facit, ut suspicer, cum pro Garo Cerrus dicatur: & à Plinio & Martiali multitudinis numero Gerres, & Antipoli hodie Garon. præterea ex hoc pisciculo optimum fieri garum experientia docet, ex Garo uero pisce optimum fieri garum testis est Plinius, Rondeletius. Leucomænides aliqui Boaces nominant, Athenæus. Smarides uocantur etiam Marides Athenæo.

Smaridem, Bocam & Mænam cognatos pisces, sic distingues. Boca lituris caret, quibus Smaris prædita est. Smaris quoque asperiores fert squamas: lineasque rectas, serie quadam in lateribus dispositas, quales & in Mæna cernimus: sed Mæna nullo seruato ordine confusas, Bellonius.

GRÆCI hodieque Marides aut Smarides appellant.

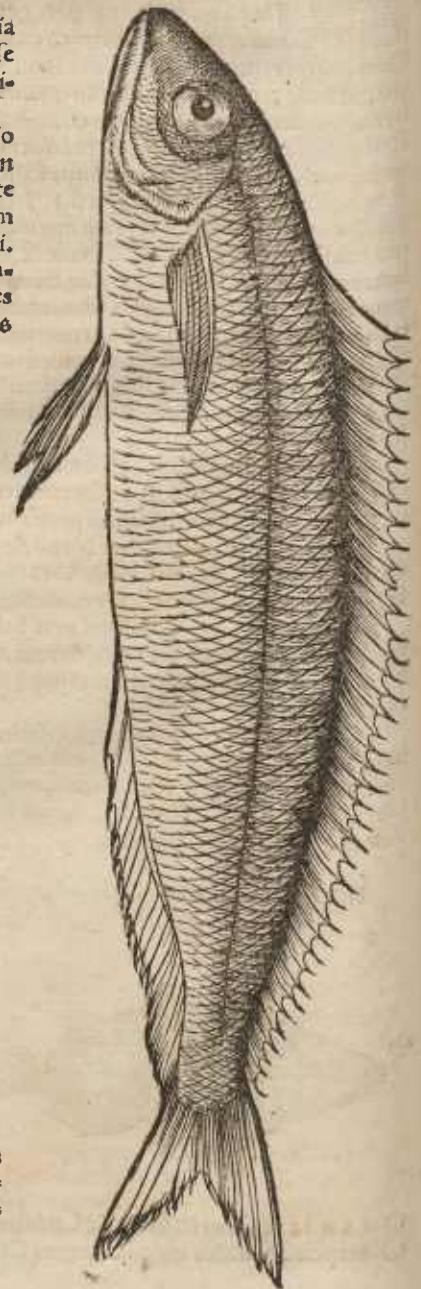
ITAL. Neapoli, Cerrus. Venetijs, Girolì, Gerruli, alijs etiam Giri, Zerli. Romæ Spigaro: ubi & Rotonetum aliqui uocant, quod nomen Boopi debetur. Siculi etiamnum Smaridas uocant.

Bocis alia effigies Venetijs expressa.

HISPANICE Picarel. Vide mox in Gallicis.

GALL. Malsilia, Gerres uel Giarets. In Gallia Narbonensi, ut & in Hispania, Picarel: ob id fortasse quod salitus hic piscis & fumo exiccatus, linguam acrimonia quadam pungit & mordet, Rondeletius.

GERM. F. Ein wysser Scheysserling, uel imitatio ne Hispanis & in Prouincia usitati nominis Picarel, ein Bigling. Bigelen enim nostris de sapore pungente & mordente linguam in usu est. Manulam Italarum à Germanis inferiorib. Houtinck uocari olim accepi. quod si uerum est, Smaridem seu Leucomænidem interpretabimur ein wysser Houtinck: Et Boopis species duas aut tres, geschlächte des Houtincks / oder des nächstgemelten fishes.

BOOPS, Box, Boax. *Bowf, Bâf, Bâxf.*
Hic piscis litoralis est, ex Manarum genere: in Gallia nostra Narbonensi, Italia, Hispania, & re & nomine notissimus. A Plinio Box dicitur, uel (ut alij legunt) Boca. Gaza Vocam conuertit, Rondeletius.

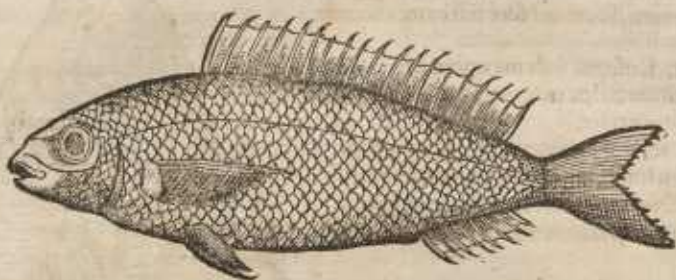
GRÆCI hodieque Boopa nominant.

ITAL.

ITAL. Venetijs Booba, in reliqua Italia, Liguria, Gallia Narbonensi, Hispania, Bogue uel Boga nominatur. Romæ etiam Boga uel Rotoneto, quòd corpore sit rotundiore.

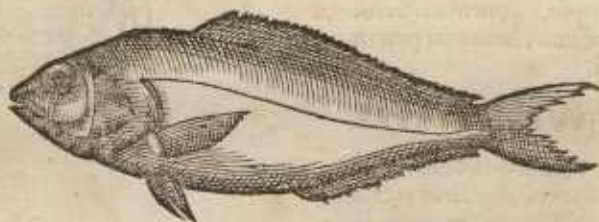
GALL. Bogue, ut in Italicis nominibus dictum est. Sunt qui cum Leucomænide (quæ potius Smaris est) confundant.

GERM. Ein geschlecht des Houtincks. Lege superius in Smaride.

BOOPIS secunda species Rõdeletio. Ex ueteribus solus Oppianus Boopis species duas facit. Piscem hunc (inquit Rõdeletius) in multis superiori similem, Bogue ravel appellant quid uerò istud ravel significet, non potui omnino assequi: nisi quòd peritiores piscatores sic dictum esse putant, quia capiatur & uendatur cum piscibus, uulgò raualle appellatis, id est, minutis, quicquid simul elixantur & apponuntur, nec propter paruitatem feliguntur, Rõdeletius. Haud scio an idem sit, (uidetur autem esse,) pisciculus litoralis, qui à Bellonio Bogue reneau nominatur.

GERM. Ein ander geschlecht des Houtincks/ ein rotlachter Houtinck. Lege superius in Smaride.

BOOPIS tertia species Rõdeletio.

Rarus est hic piscis (inquit) cuius nomen neque à piscatoribus nostris, neque ab alijs potui unquam extorquere propter raritatem.

GERM. Sas diert geschlecht des Houtincks. Vide supra in Smaride.

SALPA, Σάλπη. Græcum Salpæ nomen Latini retinuerunt; & hodie plerique Europæ populi retinent. Hunc piscem alio nomine Bouem (Βούρ) appellat, ut est apud Hefychium, sed nos Bos. alium dabimus magis propriè Bouem dictum in planorum cartilagineorum genere. — Σάλπη παρ' ἰσομήκεδν ἰχθύς, ἃς τε Βόας πύρκινδ ἀλίζωνι καλέουσι; Οὐνεκα γὰς ἐπιφύκω ἀεὶ ἀλέγουσι ἀλοῦσι, Antiphanes, hoc est: Et Salpæ, quas Halizonorū piscatores nomināt Boues, ab eo quòd dentibus semper algæ suis uentribus molant. Cognominatur aut fortè ἰσομήκεδν, quòd in nullo alio pisciū genere, æquè atque in Salpis, eadem fere semper seruari magnitudo uideatur, ad summum quidē bilibres fiunt, aut semper ad librā auctæ apparent, Saluian. Pro πύρκινδ, lego πυρκίνδ, id est, piscatores retiarij, nam πύρκω genus retis est. Halizoni populi sunt Asiæ minoris. Pro ἀλέγουσι, quod est, eurant, malim ἀλεουσι, id est, molunt. Est autem Σάλπη apud authores semper fœminini generis. Archippus per iocum masculino genere protulit, tanquam de uiro tibi cine, propter allusionem uocabulorum. ---- κήρυξ μὲν ἦν Βόας, Σάλπη δ' ἐστέλιγγε. ¶ Chrysopleurus, piscis dictus Salpa, Syluaticus; scribendum autem Chrysopleurus, ab aureo per latera colore.

Salpæ similis est piscis in mari Rubro, Stroamateus nomine, Athenæus.

GRÆCI etiam nunc nomen antiquum usurpant.

ITAL. Romæ & apud alias plerasq; gentes (quæ Græcæ aut Latinae linguæ uestigia retinent) nomine feruat, Gillius & Saluianus, Veneti Salpam proferunt, Romani ferè Sarbam: alicubi Salpono.

HISPAN. Lusitani Salema uocitant.

GALLI etiam Salpa nominant, Mafsilienfes Sopi, Bellonio teste.

GERMANICVM fingo, ein Goldstreymer, à strijs seu lineis aureis: uel circumloquor, ein art der Meerberfichen mit etlichen gälbē strichen durch die seytē vom kopff gāgē dem hinderen teil.

SALPA minor est, ætate tantum differens: Suel potius species ei similis, qui in Gallia Narbonensi Vergadelle uocatur piscis, hoc est Virgatus, à uirgis siue lineis parallelis, quibus distinguitur, omnino similiter ut Salpa: qua cum etiam partibus internis, saporis insuauitate, carnis mollitie, & uictus ratione conuenit. Rursus autem ab ea differt figura: est enim tenuior, breuior, rotundior, Sparis uel Auratis quam Salpis similior. ad Salpæ magnitudinem nunquam accrescit. reperitur in stagnis marinis tantum: Salpa uerò tum in mari tum in stagnis. quam obrem, ut diximus, specie potius quam ætate differt, contra Rondeletij sententiam: qui piseem hunc in Salpa descripsit, eiconem uerò eius nullam dedit. ¶ Germanicè nominari poterit ein Streymb: achsine.

DE MUGILIBVS IN GENERE.

MUGIL dicitur Ouidio, Plinio: Mugilis, Iuuenali, Horatio, Cazæ, sicut as & afsis. Mugil dicitur est, quod sit multum agilis, Isidorus.

MUGILES frequentissimi (inquit Rondeletius) & uulgo notissimi sunt pisces: sed in eorum generibus distinguendis difficultas est. Sunt enim qui Cephalum (κέφαλον) genus Mugilum omnium siue marinorum, siue fluuiatilium constituant, ut Galenus. alij Leuciscum, λευκίσκος, ut Hicesius. Galenus quidem Leuciscum, fluuiatilem tantum Mugilem facit. Aristoteli Cephalus species est, quæ cum alijs (Chelone, Sargino, & Myxone) κεφάλαιος nomine continetur. ¶ Dorion κεφάλαιος marinos & fluuiatiles facit: & rursus marinorum species duas κέφαλον & νήστιν, nimis concisè. Hicesius species Leuciscorum quatuor nominat: Cephalum, in cibo optimum: deinde Cestream: tertio Myxinum: postremo Chelonem, (qui & Bacchus dicitur: Rondeletius tamen Bacchum, potius Myxonem esse putat): ex quibus tres etiam Aristoteles nominat: quartum uerò non Cestream, ut Hicesius, sed Sarginum, σαργίνου: (alij qui Sargonem Latine uertunt. Sargus alicubi pro Sargino perperam legitur apud Aristotelem.) Ego Chelonem non Mugilis speciem proximam fecerim, sed Cephalum. Docet enim Aristoteles Cephalorum speciem unam litoralem esse, quam Chelona nominat: alteram translitoranam, quæ adieci uo nomine κεφάλαιος cognominat, & muco suo nutriri dicit, eoque semper ieiunum esse. unde quoniam, cum quatuor Mugilum species faceret, Chelonem nominauit, Peræam emisit, uel Cephalum simpliciter dictum, uel Sarginum pro Peræa eum nominasse probabile est. Rondeletius Cephalum Peræam, eundem Cestreo (Hicesij) Nestidi, id est, Ieiuno, & Sargino facit. Quod si quis

Cephalus.

Leuciscus.

Cestream.
Nestis.

Peræas.

Effigies hæc Salpæ Venetijs efficta est, ei quæ Rondeletius dedit, satis similis: nisi quod uirgas à capite ad caudam tendentes non exprimit: quæ à pictore colores inducente addi possunt.

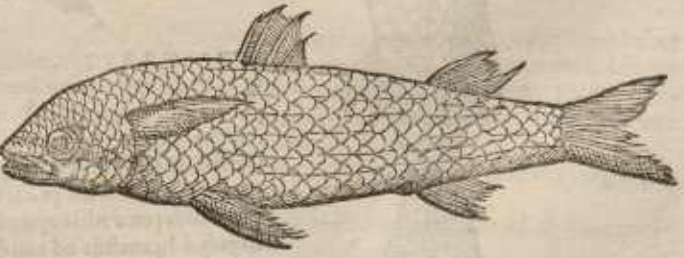

quis (inquit Rondelctius) Peræam cum Myxino (quoque) eundem esse uelit, non repugno, præfer- *Myxinus.*
 tim cum dicat Aristoteles mucro (myxa) tantum suo uesci. Sic ille. Hicescius Myxinum tam à Che-
 lone, tum à Cephalo diuersum facit: & Rondelctius quoque in sequentibus distinguit, quantum du-
 bie. Ieiuni quidem epitheton (& proterbium *Κεσρὸς νησεύει*) Rondelctius Mugilibus omnibus *Ieiunus.*
 conuenire posse fatetur, cum omnes carne abstineant, imprimis tamen Cephalo transitorano cō-
 gruere id uidetur, qui suo tantum mucro uicitur, cæteri enim algis & limo uescuntur: ut hic præ ce-
 teris sicut est, ita etiam dicitur *νησεύει*. Aristoteles cum Mugiles aliquot locis recenset, tribus, scilicet
 Myxoni, Cheloni, Cephalo, Sarginum Ieiuni loco annumerasse uideri potest, Cestreo pro gene-
 reposito: quibus in locis mendose *Σεργίον* pro *Σαργίνον* in uulgaribus nostris codicibus legitur. O-
 mnes autem hæ Mugilum quatuor species in mari marinisque stagnis nascuntur. Sunt & fluuiati-
 limum non pauciores differentie, Rondelctius, ¶ Mugilum in fluuijs alij è mari subeunt: alij in eis *Πλωτόν.*
 genitiparuis & numerosis spinis abundans, Galeno teste. ¶ Vocantur & *πλωτόν* à nonnullis, sed
 Oppiano pisces omnes *πλωτόν* æλός dicuntur. ¶ Aristophanis Scholiastes Cestream cum Cepha-
 lo confundit. Cestreas apud Aristophanem Murænas alij interpretantur. Cestram Dorion &
 Pollux eandem esse cum Sphyræna uoluerunt. ¶ Inter Mugilum species legimus etiam *Σφηνία*,
 à figura cunei dictum, quadratum & *λαγάρου*, id est, gracilem uel uacuum. & *Δακτυλίε* uel *Διδάκτυλα*
 à *λαίλα*, à magnitudine. ¶ Aristotelis Historiæ 8, 2. uerba: *Τρέφεται δὲ πᾶς κέσρως φύκει καὶ ἄμμο. Ἔστι μὲν*
ὁ κέσρως, ὃν καλεῖται πινθε χελώνια, πρὸς γαίον: ὃ ἢ περιλάας, ἢ βόσκειται δὲ ὁ περιλάας, ἢ τὴν μύξαυ τὴν ἑαυτοῦ: διὸ καὶ νῦν
ἐστὶν ὄνη αἰ, αἰ δὲ κέφαλος νέμοντι τὴν ἰλιον. Διὸ δὲ βαρεῖς καὶ βλεννώδεις εἰσι. Gaza uertit: Vescit Mugilis unuf-
 quisque alga atque arena. Capito quem alij Labconem uocant, litoribus gaudet, alter generis eiusdem
 transitoranus est: qui non nisi mucore uescitur suo, quamobrem semper ipse ieiunus est, pascun-
 tur limo omnes (in Græco non est, omnes) capitone: quo fit ut graues & sordidi sint. Rondelctius nō
 recte uertit, Capito quem alij Labconem uocant: sic enim aliquis duo hæc nomina pro una specie
 accipere posset: cum Aristoteles hoc ipso capite diserte distinguat, species Cestrei quatuor nomi-
 nans, Chelonem, Sarginum, Myxonem, & Cephalum. Quare ita mecum statuo, Aristotelis hanc
 sententiam fuisse: Cephalus tres esse species, unum simpliciter cephalum dictum, (quem Hicescius
 etiam à Myxino & Chelone separat:) alterum cognomine ehelonem: & tertium cognomine peræ
 am uel ieiunum. longius enim hic à litore degit: quare limum & algam non inuenit, & mucro suo
 pasci uidetur, unde & Myxinum nimirum idem fuerit. Sunt igitur tres istæ species Cephalus, ceu ge-
 neris proximi: Cestrei uero tanquam remotioris. Restat Sarginus, nō iam Cephalus, sed Cestrei tan-
 tum species: & hic aliquando Cestrei nomine (ut Hicescio præsertim) absolute uenit: nihil enim
 quam *κεσρὸς* est, non etiam Cephalus. Hanc sententiam plerique & clariora authorum loca confir-
 mant: quod si pauca quedam & dubia, opponi possunt: cogitandum ipsos etiam ueteres forte ali-
 quando non omnia satis distincte, sed quedam ita ut acceperant, tradidisse. ¶ Ibidem Aristoteles
 scribit: Cestream gulosum & insatiabilem esse: quare uentrem eius distendi: & quado ieiunus fue-
 rit, inertem aut uilem esse. (in Græcis abundat negatio, καὶ ὅταν ἢ μὴ νῆσει, φαίλος. Aldina editio &
 Athenæus, negationem non habent.) Et possunt hæc quidem omni Cestreo conuenire, Myxino
 uel Ieiuno excepto. is enim semper ieiunus est. Athenæus libro 7. ex Aristotele recitans, quadā
 non mendosa, ut Salsianus suspicatur, sed distinctius certiusque quam nostri Aristotelis operū co-
 dices habeant, exponit, ut, *ἔστι δὲ ὁ μὲν τῆς κέφαλος, ὃ ἢ χελών, ὃ δὲ φεράειον, (lego περιλάας, non περάειον, ut Sal-*
uianus:) καὶ προσφύει χηλῶν ὁ μὲν φεράειον, τῆς ἀπὸ αὐτοῦ γινόμενης μύξας: ὃ ἢ χελών ἄμμο, καὶ ἰλιόν. ¶ Cestreis di-
 ctus est à figura, nempe à cestra, quod teli uel missilis genus est, Latini uiriculum uocant, *Verucula*
alij scribunt, teli enim modo publica Atheniensium pœna intrabat adulteros, &c.

ITAL. Veneti omne Mugilum genus Cephalos nominant, Gillius. Vulgus circa Venetias

profert, Cieuato, Scieuolo, Sebolo, alij etiam Tragono.
 GERM. Mugil uel Cephalus à nostris Germanice appellari poterit ein *Wceralet*, nam & eū
 piscem, quem nostri uocant *Ulet*, Aufonius Capitonem uocat, Itali Squalum, quasi Cephalum.
 Scio Anglos à Gallis mutuatos, Mugilem uocare a *Mullet*, & Albertum Germanico nomine
Harderen: (Flandros *Wullenaer*;) sed illud nobis insolens & ignotæ significationis est, hoc ori-
 ginis Latine & Gallis usitatum, Albertus quidem perperam Mullum pro Mugile nominauit.

Inter icones Oceanæ Ger-
 manicæ piscium, quas à Io.
 Echtio accepi, *Wolenaer*
 & *Herder* nomina non u-
 ni sed diuersis piscibus ad-
 scribuntur.

CEPHALVS, κέφαλος,
 species Mugilū, à The
 odorō conuertitur Capito.
 est autē capite magno, cras-
 so, latoque. Degit maxime in

marinis stagnis & fluminibus : cubiti magnitudinem aliquando superat. Alius est Capito fluuiatilis Aufoniæ. ¶ Vide supra in ijs quæ de Mugilib. in gen. scripsimus.

GRÆCVM uulgus Cephalum maior, ex quo botarge fiunt, Coclano uocat, Bellonius: minimos uero, Gillaros.

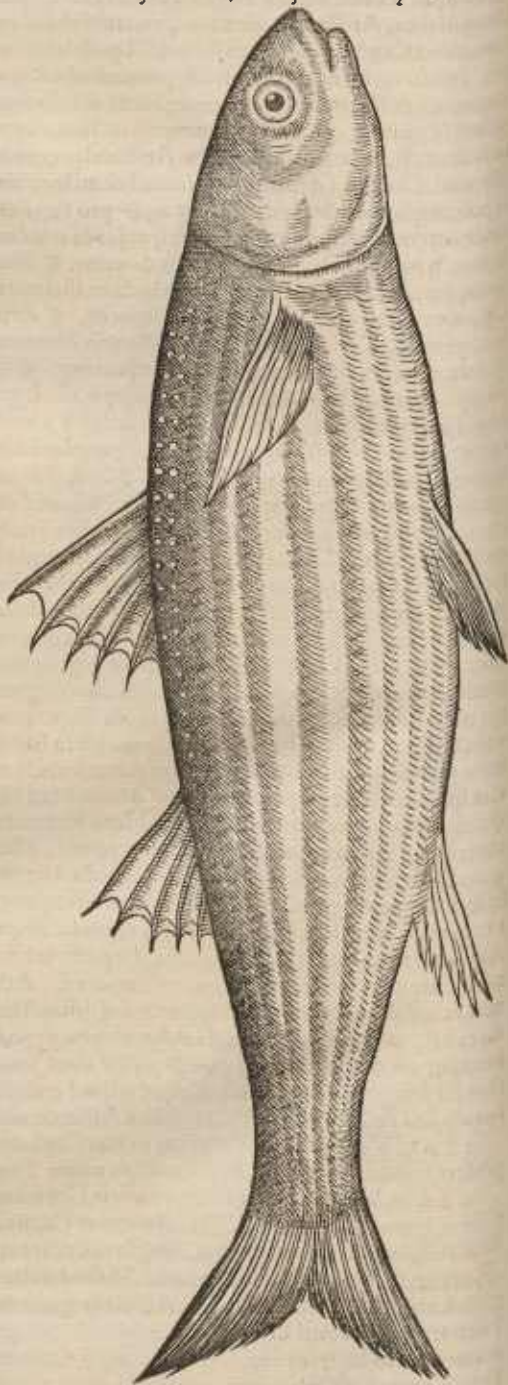
ITAL. Romæ & in tota ferè Italia Græco nomine Cephalo uocatur, Rondeletius. Venetis Ceuola. Qui ad oras Padæ agunt, Cephalos uarijs nominibus pro magnitudine appellant: Canestrellos nempe minimos, quos in canistris ferre solent. Alios quoque Bastardos, medios inter maiores & minores. Alios Letreganos, cæteris paulò latiores. Bosegas alios, mediam magnitudinem inter Letreganum & Miesine fortitos, Bellonius. Priuatim Cephalum grandem, Miesine, quasi Myxinum, uocant Padæ accolæ. Idem. Capitones in sinu Adriatico Capitellos uocant, siue Capistellos, Gillius.

GALL. Circa Monspelium Cabot, quasi Capitatus: à Gallis Mullet, Rondeletius. Bellonius scribit, un Mulet, & Mafsilæ un Muge uocari. Cephalum autem grandem, à uulgo Stœchadum Vergado nominari addit, (Rondeletius à piscatoribus se accepisse ait, Samez uulgo dictos Monspelij de Mugilum genere, ipse priuatim Cestros facit, in eos quos Vergadelles uocant, mutari: ut Capitones in Mugiles.) Mafsilæ Calug. Gillius simpliciter Capitones, Mafsilæ Calugos uocari tradit.

ILLYRICE Czyno.

GERMAN. Sas erst geschlecht des Meeralets. Vide superius cum Mugilibus in genere.

Alia eiusdem eicon, Venetijs olim nobis picta.

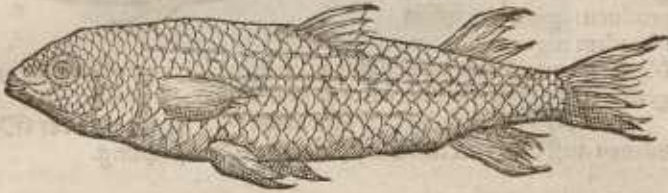
CESTRES, Κεστρες, Rondeletio, Leuciscorum seu Cephalorum species altera. Aristoteles semper opinor pro generis nomine accipit, Hicelius Leuciscum genus constituit, cui inter alias species Cestresum subiicit. Vide in ijs quæ de Mugilibus in genere scripta sunt. ¶ Est hic piscis Cephalo similis omnino, & idem uideretur nisi capite esset minore, & acutiore: lineasq; à branchijs ad caudam ductas breuiores haberet, Rondeletius.

GALL.

GALL. A nostris Same dictus est. Piscatores hunc piscem cum senuerit in piscem Vergadelle dictum, mutari aiunt, Rondeletius.

GERM. F. Das ander geschlecht des Meeralets. Vide supra in Mugile in genere.

MYXON Rondeletij, Mugilum species altera, *μύξα* (inquit) uel *μύξα* appellatur, à myxa, id est mucō & pituitoso humore: Cestreo omnino similis, sed magis mucosus: capite minus acuto. ¶ Est hic Cephalis species, qui & peraxas & nestis cognominatur. Le

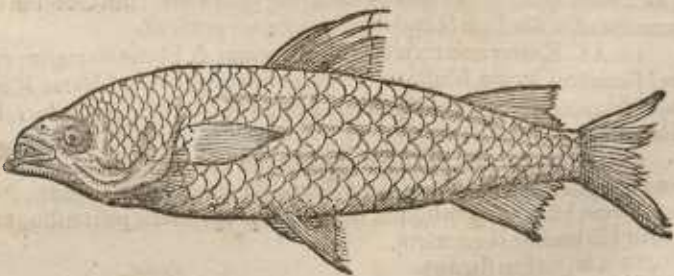

ge quæ supra de Mugilibus in genere scripsimus. ¶ Dorion Cephalum tradit differre à Cephalino, qui & Blepsias uocetur: Rondeletius quoniam nulla Blepsia uocabuli ratio appareat, (tanquam id necesse sit,) pro Blepsia, Blennum uel Blennodem legendum putat, ut idem sit qui Myxinus: quoniam blenna idem quod myxa significet. Sed longè alius est Blennus marinus, quare Blepsiam si quis mutare uolet (ego quidem non laudo) in Blennum potius quam Blennum aut Blennodem mutet: nullius equidem piscis nomen in *bolus* terminari puto. ¶ Chelones, Hicesio teste, etià Bacchi nominantur. Plinio non hi, sed Myxones Bacchi uel Banchi appellatur. Sed hic in ijs quæ à Græcis mutuatur sæpiusculè errat. maior fides Hicesio, Græco scriptori in Græcis nomenclaturis: ut Chelon alio nomine Bacchus dicatur. quanquam hoc etiam considerandum est diligentius. Suspicio enim Bacchi nomen ad Afelli tantum speciè minorem pertinere, quæ Oniscus & Chellares uel Callarias uocatur, ex Athenæi autoritate. (nam hic etiam Plinius aberrat, Afellos maiores, Bacchos appellans.) ab Afelli autem nomine Chellares, Hicesius ad Chelonem, uel (ut alicubi scribitur) Chellonem, facile transferit, Bacchus quidem non Banchus legendum, tum ex uetustis Plinij codicibus, tum ex Græcorum scriptis apparet. Et ut Asinus quadrupes Libero, id est Baccho consecrabatur, ita piscem quoque Afellum minorem, eiusdem nomine appellatum uerisimile est. ¶ *μύξα* & *μύξω* pro hoc pisce scribi, non probo.

ITAL. GALL. Prouinciales & Ligures Maxon uocant. nostri communi uocabulo Muge, Rondeletius. Mugilum genus etiam hac ætate Græci Myxones appellant: qui Niceam accolunt, Massones nuncupant, Gillius. Saluianus Cephalum simpliciter Senis Mazone dici scribit. ¶ Padi accolæ Cephalos grandes Miesine uocant, uoce ad Myxinum accedente, (forte quæsi *μύξω*.) Bellonius. Eustathio *μύξω* (penans flexum) est parui Mugilis genus.

GERM. F. Das dritt geschlecht des Meeralets. Vide supra in Mugilibus in genere. Ein Schleyharderen/ein Schleymling.

CHELON Rondeletij, Mugilum species quarta, Græcè scribitur *χελών* uel *χελών*, *κολών* & *χελών* & *χάλαρον*, uocabula sunt corrupta: Gaza Labronem uertit, Labrum caua placente nominauit Plinius inter Ouidianos pisces: sed Melanurum legit oportet, non Labronem. Piscis est (inquit Rondeletius) Cephalo similis, caute paulo minore, oculis

prominentioribus, sine pellicula illa mollis, ueluti pituita concreta, quam ueluti palpebram habet Capito. Lineas nigricantes à branchijs ad caudam æqualibus spatijs distantes, protensas habet, unde Vergadelle à quibusdam (circa Monspelium) uocatur. Labra crassa, spissa, prominentia. Chelones Hicesio teste, etiam Bacchi nominantur: de quo leges superius in Myxone, & plura de hoc pisce inter ea quæ de Mugilibus in uniuersum annotauimus.

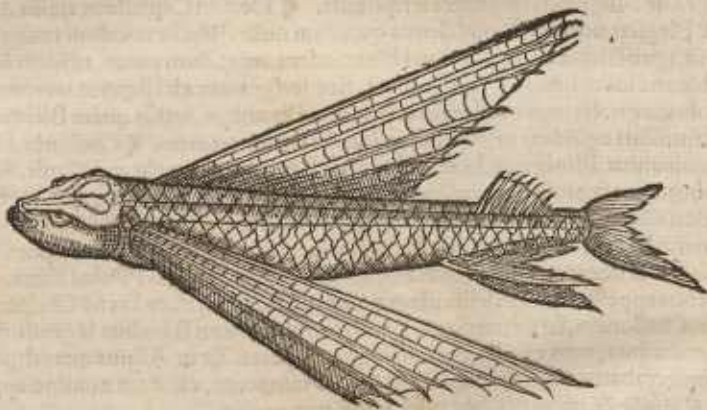
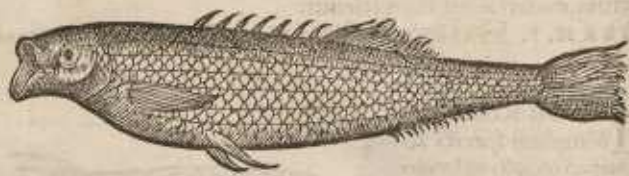
GALL. Circa Monspelium, Chaluc: à quibusdam Vergadelle, quoniam lineis seu uirgis quibusdam nigricantibus, à branchijs ad caudam distinguitur.

GERM. F. Das vierdt geschlecht des Meeralets. Ein streymharderen, id est striatus Mugil: Vel, ein Maulharderen/ein Harderen art mit grossen läffgen.

MVGIL niger Rondeletij. Vndis nostris (inquit) incognitus est quē hīc expressimus: Mugili corporis specie ualde similis, sed totus ater: lineasq; nigras à branchiis ad caudam producit: quam ob causam Mugilem nigrum uocauit.

Maxillam inferiorem ualde diducit, ob id ualde hiantē est ore. Septem octo ue aculeos in dorso gerit, ut effigies (quam Pisis à Portio philosopho accepti) ostendit.

GERM. F. Ein frömbder schwarzer fisch von der art der Meeralete/mit sibem oder acht dörnen auff dem rucken. Ein schwarzer Meerstichling.

MVGIL alatus Rondeletij. Hic piscis (inquit) alatus & uolans, cum Hirundine & alijs uolantibus collocari posset, sed quia & corporis figura, (pinnis, caudaq; exceptis,) & uisus ratione planè Mugil est, (& internas partes reliquis Mugilibus omnino easdem habet, carne quoque & succo similis,) ideo Mugilibus alijs subiunxi. Bellonius hunc pro Hirundine descripsit; nos aliam Rondeletij Hirundinē dedimus. ¶ Mugilem alarū Rondeletij, Saluianus quoq; Hirundinē facit: Hirundinē uerò Rōdeletij, Miluum, ne Mugil hic alatus, ueteribus indictus relinquatur, &c. Speusippi uerba, quibus duos stimulos Hirundini tribuit, & Cuculi Mulliq; similitudinem, ei suspecta sunt; cum Mullus etiam Cuculusq; (inquit) præterquam colore nonnihil, similes non sint. Oppianus quoq; ei uidetur non rectè hunc piscem aculeatum facere, cum alibi mitem uocet, (hoc tamen Lippius interpret, non Oppianus fecit:) præsertim cum Gobium quoq; non rectè aculeatis adnumeret. Sic ille. Ego Rondeletij opinionem præfero.

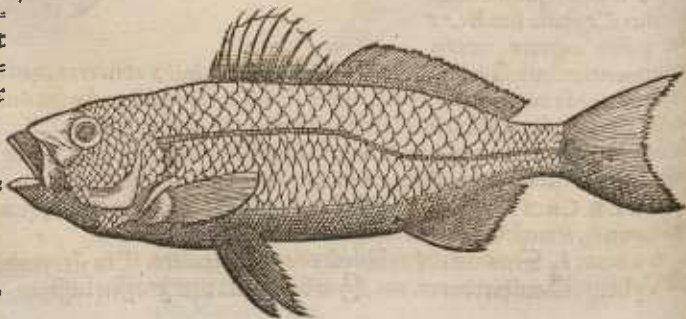
ITAL. Romæ non rectè Rondola uocatur, & Hirundo marina creditur: nostra autem & uera Hirundo (Cuculo, Mullò ue similis, ut Speusippus ait) Miluus Romæ creditur, & uulgò dicitur Miluo, (Nibio,) ¶ Depictus hic piscis Romæ, & plerisq; locis Italiae, Saluiano teste, pelce Rondine uocatur.

GALL. Agathenses Falconem marinum uocant, Rondeletius. Bellonius, qui pro Hirundine hunc piscem descripsit, à Gallis Arondelle de mer uocari tradit, Mafsilie Landola. Sed ea notio in Hirundine Rondeletij.

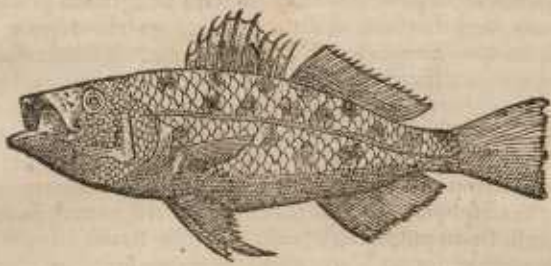
GERM. F. Ein stiegen-der Meerfisch: der gestalt nach (ausgenommen die fischen vñ schwanz) vö der art der Meeraleten.

Idè prior, maioris Lupi et lana ti est: posterior uarij et minoris.

LV P V S piscis Latine, Græcè λυβός (nam Lycos

ros alius est: Vide in Lucio inter fluuiatiles) dicitur est à uoracitate, os enim illi hiat, & repente ac cum impetu uorat glutitq; escam: qua de causa facile capitur. ¶ In tanto honore apud antiquos fuit, ut per excellentiam Piscis nomen adeptus sit. Lucius poeta Catillonem pro Lupo dixit. ¶ Luporum duo uidentur esse genera.

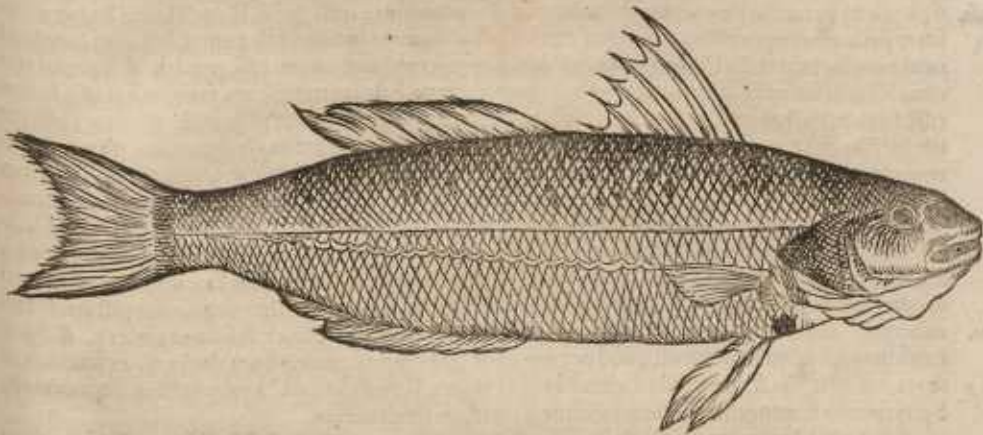

Piscis.

Catillo.

alius enim uariis est, teste Columella, id est, cuius dorsum ex albo cœruleum est, uenter candidus, nigris maculis conspersus, Alius sine maculis, qui appellatur (cognominatur) laneus siue lanatus, à candore mollitieq; carnis. Vterque in mari, marinis stagnis, fluuitorum ostijs, & fluuijs reperitur: non quòd in fluuijs nascatur, sed quòd è mari marinis ue stagnis fluuios subeat, Rondeletius.

Alia Lupi effigies, Venetijs quondam nobis depicta.

Columella Lupos alios uarios, alios sine macula nominat. Neq; uerò est (inquit Saluianus) q̄ paruulos Lupos, nigricantibus notis insignes, uarios ab eo uocari arbitremur, nam hi ab illis qui sine macula sunt, ætate sola ac magnitudine differunt: grandioresq; facti, nigris illis deletis notis sine macula apparent. Hæc ille: qui Lupum uarium Columellæ, piscem fluuiatilem, uulgo Truttã dictum esse arbitratur, ut etiam ante ipsum Iouius, à Rondeletio ob id reprehensus.

GRAECI hodieq; Lábraca appellant, Gillius.

ITAL. Hodie à Romanis Lupaffo & Spigola (aliàs Spicola) dicitur, à Liguribus Louuazzo. Venetis Varolo (uel Vairolo, quasi Varius.) à solis Hetruscis, Araneo, (Ragno, Saluianus,) Rondelet. Paruus adhuc Venetijs, Baicolo dicitur.

HISPAN. Lupo, Robalo.

GALLICE. Lubin, Apud nos Loup: minor uerò, Loupaffon, Rondeletius. Oceano finitimi Var uel Bar, siue à Græco Laurace corrupto nomine, siue à uario colore facti, Burdegalenses Lubinam nominant, Bellonius.

GERMANI eodem quo ANGLI nomine uti poterunt: (uocant autem Angli a Base, nimirum à Gallico nomine Bar:) aut fingere proprium, ein Fräsling/ein Roubling.

SPHYRAENA (Σφύρανα) piscis est, quem Attici plerunque Cestram nominant, Dorione teste Plinius Sudim. Sunt præterea (inquit) à nullo auctore nominati: Sudis Latine appellata, à Græcis Sphyræna, rostro (nauis nimirum) similis nomine, magnitudine inter amplissimos, rarus, sed tamen non degener, & Pernæ Concharum generis, &c. Atqui meminit Sphyræna Aristoteles

Cestra.
Sudis.

(semel quod sciam lib. 9. hist. cap. 2.) & è recentioribus Græcis Oppianus, Athenæus. Sudis teli militaris genus est: & palus acutus, qui in terra defigendus præurebatur. Ob eandem formæ similitudinem, *κῆσπα* dicebatur ab Atticis, (nam *κῆσπα* teli (*σφύρας σιδηρῆς*, Pollux) genus est: aut stimulum siue stylus apud Sophoclem & Aristophanem:) ab acuta rostri figura: ut Cestreus etiam Mugilum siue genus, siue species, dictus uideri potest, quia teli (cestreæ) modo, publica Atheniensium pœna, intret adulteros, Hermolao teste. Sphyræ etiam (*σφύρα, oxyronum*, ut differat à plurali *σφύρας*, quod est *εἰ, malleoli*) teli genus significat, Rondeletius. Sphyræ quidem Græcè sudim sonat, ut arbitror: cui simile & eiusdem significationis uocabulum nostri usurpant, ein *Schwire*. A sphyræ autem nomen factum apparet Sphyrænae pisci: qui non solum nomine, ut Plinius scribit, sed re ipsa etiam similis est sphyræ, nimirum rostro suo: ut forè nomini (in dandi casu) legi debeat apud Plinium, hoc sensu: Sudis piscis rostro (auferendi casu) similis est nomini suo, hoc est sudi seu sphyræ. Vocabula piscium (inquit Varro) pleræque translata sunt à terrestribus ex aliqua parte similibus, ut Anguilla, Sudis. Ab eadem rostri figura, Hispani, & Itali, & ad mediterraneum Galli aliquot, Spettum (hoc est, ueru) hunc piscem appellant. Est enim piscis longus, & acuto rostro, qua de causa *σπεύσιππος* Acui assimilauit. ¶ Errant qui piscem Iudæum Malsiliæ uulgò dictum (is *Ζυγανὰ* ueterum est, & capite suo libellæ aut mallei speciem repræsentat) Sphyrænam interpretantur. Malè etiam Gaza Sphyrænam transtulit Malleolum: cum mallei forma *Ζυγανὰ* tantum capiti conueniat (unde & pesce Martello à quibusdam Italis uocatur) Sphyræna uerò sudis palus ue. ¶ Dubium quidem mihi non est, quin exhibitæ à Rondeletio & Bellonio Sphyræna, uerè sit ueterum Sphyræna: uanuis de eius magnitudine nihil tradiderint: (nisi quòd Rondeletius Sphyrænam suam primam corpore longo & tenui esse scribit: alteram; minorem esse prima, & palmi longitudinem non superare: & Plinius inter amplissimos piscem hunc rarum esse prodat. ¶ Species eius duas Rondeletius facit, de quarum altera mox dicetur. Saluianus unicam tantum hucusque se reperisse fatetur. Bellonius duarum, ætate solum differentium, meminit: Sphyræ (inquit) duæ obseruantur species, quæ inter se minime dissidere comperirentur, nisi uetustas indicio cõset. siquidem harum altera Trachurum colore refert: atque eodem modo sub uentre albicat, altera autem senescens Mormyri laterales picturas colore assequitur, &c. Hoc eis peculiare, quòd inferiores eorum maxilla, in Pelamydis modum, superiorem magnitudine uincant, &c. ¶ Vtræque Sphyræna Lucio pisci fl. corporis figura tam similis est, ut qui proprium nomen ignorant Romæ & Montepelii, Lucium marinum appellent, Rondeletius. Venetijs etiam alium piscem Lucium mar. nominari quidam aiunt undecimum scilicet genus Turdi Rondeletij, uel omnino cognatum piscem, sed minus aptè. Alius est, qui à Gallis Merlu, quasi Lucius mar. uocatur, ex Afellorū genere. ¶ Sphyræna utraq; squamis caret: nisi quòd per medium ferè corpus prioris linea ducta est ex squamis cõtexta. ¶ Mugilis fl. genus illud, quod à rostri figura Rondeletius Oxyrynchum cognominat, Sphyrænam fl. quoque dici posse arbitrat, à quadam similitudine,

GRÆCI huius temporis *σφύρα* adhuc nominant, Gillius & Massarius. ¶ Græcorum uulgus, quod ab Italis uoces mutuatum est, Lucios mar. nominat. Lesbij Sphyrnam, Græci qui in Asia agunt, Zarganes: uoce quidem falsa, quæ Belonæ pisci debetur.

AFRICANI Scaumè, Rondeletius: ut & Malsilienses ferè lege mox in Gallicis.

ITALI & HISPANI Spetto uocant, Gallia circa Monspelium, Spet, id est ueru: ut dictum est supra. Italom alii qui (ut Romæ) Lucium marinum, Lucio de mare.

GALLI. Circa Monspelium Spet, ut iam dictum est: uel Brochet de mer, id est, Lucius mar. Malsiliæ pes Escomè nominatur, quòd Scalmo multum affinis sit, id est, utrinque fastigiatus, Bellonius, ab Africanis Scaumè, Rondeletius.

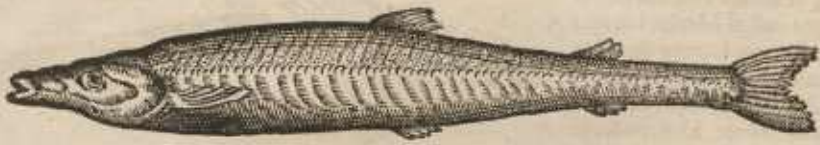
GERMANICVM nomen non facile erit inuètu, cum in Oceano deesse uideatur hic piscis. In Gallia ex Oceano nunquam habetur, quod sciam, Bellonius. Quamobrem lingò, ein *Weerhecht*, id est, Lucius marinus: ein *Spisszifsch*/ein *Schwirefisch*, hoc à pali, illud à ueru figura.

SPHYRAENA altera, siue parua Rondeletij, Oppianus quidem species duas huius piscis reperiri author est, quæ in petris arenisque pascantur. Vide in præcedenti pisce.

GALLICE circa Monspelium Hautin dicitur exhibitus hic piscis, corporis specie superiori ualde similis: rostro tenui & acuto, &c. quare Sphyrænam alteram Rondeletius esse conijcit. Eodem nomine Antuerpiæ uocant fluuiatilem piscem, qui Sphyræna fl. dici posse uidetur: & Germani alii qui Acum Aristotelis Hautin.

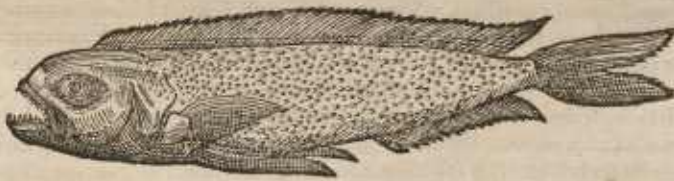
GERM. F. Ein ander geschlecht des Weerhechts/Spisszifschs oder Schwirefischs.

PISCIS huius iconem ex primo Saluiani libro mutuati sumus: qui nullam eius apud ueteres scriptores mentionem se reperisse scribit, cum Septentrionalis tantum Oceani alumnus sit. Quamuis enim arenam subiens facile penetret, quod serpenti mar. Aristoteles tribuit, (Plinius Draconi marino, quem Rondeletius Araneum interpretatur) Serpentem tamen marinum non esse constat, cum is Congro corpore coloreque conferatur. Sed neque Gobiio ille paruus & ignobilis fuerit, quem terram subire tradit Aristoteles, & ex Apua gobiide gigni, nihil enim cum Gobijs commune eius forma ostendit. Quamobrem nos nouo nomine uocabimus Ammocœtū, Exocœti exemplo: nam & ipse Exocœtus quidam marinus est: ut qui extra mare in arena se condit. Aut Ammodyten, ab eo quod arenas subeat: sicuti & serpens quidam Ammodytis uocatur: & Callionymus piscis, alio nomine Psammodytes.

*Ammocœt.
Exocœtus
mar.
Ammodytes.*

ANGLICE Sandilz appellatur, hoc est, De arena anguilla: & *Walmester*, id est, De ponente monasterio, Saluianus: nescio quam rectè quod ad nomen *Walmester* pisci attributum. Pisciculus est litoralis (inquit Turnerus in epistola ad me) quem Angli Northumbrienses, Cumbrienses & Caleienses uocant a *Sandele*: (compositio nimirum ab arena & Anguilla uocabulo:) albus, tenuis, capite pusillo: forma aliqua ex parte Anguillam referens. Is nunquam aut rarò extra arenam, in capite post recessum maris ad eiusdem usque reditum delitescit, conspici potest. Eruitur autem magna copia ex arena, falcibus denticulatis quibus segetes demetuntur. Si ex piscatorum manibus in arenam forte delabatur, celerrimè ac profundè adeò sub arenam penetrat, ut nullo prorsus modo capi rursus queat, Saluianus. Idem longis & paruis piscibus annumerari eum debere scribit: cum neque pollicis latitudinem (in medio,) neque palmi longitudinem excedat unquam. Qua ratione nos eum primo Ordini, hoc est, Pisciculis marinis adscribere poteramus: propter aliquam tamen cum Sphyrænis similitudinem, ipsi statim subiungere eum uoluimus. cum altera quidem Rondeletij Sphyræna, in multis conuenit, rostri figura & tenuitate, ore paruo, sine dentibus, cute glabra, magnitudine, differt pinnis & alijs fortè, quæ iudicabunt qui inspexerint.

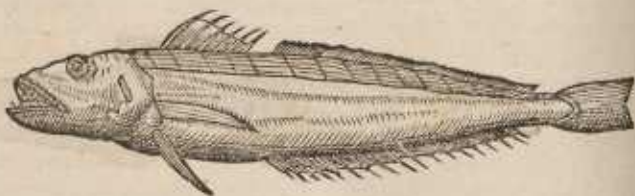
HIPPURVS, ἵππυρος. Gaza Equilem uertit. Plinius Græco nomine uti maluit. Dorion & Epænetus Κορυφαίον etiam uocari scripserunt. Hicetius ἵππορία nominat. Numenius ἵππορον ἀπὸ ὑπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ uocat, (melius, cognominat,) Rondeletius. Vocatur autem (inquit) Hippurus à cauda equina, quod pinna à capite incipiens caudæ equinæ simillima sit, id est, longa, continens, uillisque multis constans, cuiusmodi in nullis alijs piscibus reperitur. Præterea Κορυφαίον nomen ad id alludit, nam à pinna, quæ à uertice incipit, in eoque ueluti crista erigitur, Κορυφαία dicitur. est enim ὀφθαλμὸς uertex, pars capitis inter occiput & synciput: & per metaphoram cuiuslibet rei summum & extremum. Hæc ille. Hippurum fortè aliquis dictum coniecerit, ἵππυρος τὸ ἵππυρος δὲ ἵππυρος ὀφθαλμὸς, unde & ἀπὸ ὑπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ uocatur. Rondeletius hunc piscem cœruleis adnumerat. Glaucos (inquit, cui à colore suo glaucos, id est, cœruleo nomen impositum est) colore internisque partibus similis est: ab eo discidens, quæ hic à capite sensim tenuior fit strictiorque, ille à podice tantum, donec in latam caudâ desinat. Nos cœruleis piscibus genus peculiare statui, in Stromateis improbauimus. Quantus quidem hic piscis sit, à Rondeletio non exprimitur: quamobrem ad Piscees simpliciter eum retulimus.

HISPANICE. Lampugo, teste Rondeletio: qui alibi Glaucum maiorem quoque à quibusdâ Lampugo perperam uocari, scribit.

GERM. F. Ein Federkopff, id est, Pinniceps: quoniam pinna dorsî à capite ei incipiat, ein Weerfisch in Hispanien Lampugo genant.

ASELLVS piscis à colo-
re dictus est, aut pigri-
tie: qui uulgò Merlucius dici-
tur, tanquam Latino nomine
ab Italico & Gallico detorto.

ovos Aristoteli, alijs etiam (ut
Galeno) *ovions*. Dorion tamē
non esse tradit, quem aliqui
gádon uocent: alium ab oni-

scō, qui & galleridas & galarias, uel gallarias, (clarias Oppiano per syncopen) & *μαξεν* & *χελαι-
γος* dicatur. Oppianus etiam distinguit. *ovos* enim in alto mari collocat: *ovions* uero in coeno lutu-
lentisq; litoribus. Plinio duo Asellorum genera sunt, callariæ, minores: & bacchi, qui non nisi
in alto capiuntur, ideoq; prælati prioribus. ¶ Dorionis Oniscum gallariam, & Galeni galaxiam,
esse Sturionem Rondeletius sentit, mihi non uidetur. Gallariæ nomen etiamnum in Græcia uul-
gare esse Gillius à nauta quodam Mafsilæ cognouisse se scribit: sed incertum de quo pisce. Bac-
chi Plinio maiores Aselli sunt: Callariæ, minores: Athenæo uerò Bacchus, Oniscus & Chellares
idem est piscis. Oniscum equidem minorem esse puto quàm sit Onos, cum pro diuerso pisce ac-
cipitur, (quod & forma diminutiua innuit,) cum Plinio, quanuis aliter Rondeletio uideatur.

GRÆCE hodie Gaidaros, Arabico asini nomine: uel quasi Gados, ueteri Græco,

ITALICE, Ligures hodie quoq; Afello nominant, alijs Afino, alijs Nasello. Romæ (inquit Ni-
phus) Scarmus & Merluzus dicitur, Merluzo, Saluianus. ¶ Venetijs Mollo, Vide mox in secun-
da specie Asellorum.

HISPAN. Merluza, Lusitanis Pescada, Saluianus, malim Pes Gada, hoc est, Piscis Afinus.

GALL. Merlus, quasi maris Lucius, huic enim oris scissura caudaq; ualde similis est, Ronde-
letius. Corcyrenses & Cretenses Sphyrænam hodie, improprie Lucium marinum nuncupant,
Bellonius.

GERM. *Ein Wyrling* uel *Wyfling* / *ein Gad*. Vide mox in Anglicis. Vel *ein Stock-
fisch*: quod tamen nomen nimis commune est ad omnes Asellorum (quæ diuersæ sunt in Oceano)
species. Merlucius forte fuerit, qui priuatim ab accolis Oceani Germanis *Zandet* / *Sandat*, uel

Stockfisch.

Sant appellatur. ¶ Nomine *Stockfisch* Galli etiam & Angli utuntur, id à trunco factum est,

Salpa.

quem Germani *Stock* nominant, huic enim aridus hic piscis tundendus imponitur, quoniam a-
riditate adeò riget, ut nisi præmaceratus aqua aut prætensus, coqui non possit. At longè alius pi-
scis est Salpa, qui recens etiam ferulæ ictibus ad coctionem præmollitur, Erasmus Rot. in epistola
quadam fustuarium piscem hunc uocat, à baculo quo contunditur, cum à trunco potius denomi-
nari deberet. ¶ Partes circa uentrem & pinnas resectæ, seorsimq; salitæ, *Rodser* (uel *Korscher*)

Rodser.

Korscher.

Törtsch.

Soisfch.

Capito.

Sporten.

Pomuchell.

Stockfisch.

Rauchfisch.

Flachfisch.

Soisfch.

à Germanis nominatur, carne aliquanto molliori suauioriq;. Aliqui *Stockfisch* & *Törtsch* uel
Soisfch eiusdem generis esse dicunt. Aliqui Latine Capitonem uocant, propter capitis ad reliqui

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

capitis.

corporis magnitudinem, excessum. Venter piscis, qui *Törtsch* Lubeci uocatur, aptus est cibo.

delicatio uerò eius pars, rostrum & pinna: *Sporten* appellant, uel *Sporden*. ¶ *Pomuchell*

piscis uocatur in Dania, ubi abundat, & Prussia: cui caro est mollis, caput magnum, iecur quale in

Mustela fluuiatili & similiter suaue. E maioribus in hoc genere sunt, qui uulgò *Stockfisch* &

Rauchfisch (frigore indurati, uel insumati) dicuntur. è mediocribus sunt *Flachfisch* dicti (nescio

qua ratione, *flach* nobis planum significat, quare pisces planos ego *Flachfisch* interpretor.) Parui

saluntur, & dolijs inclusi *Soisfch* appellatur. Minimis uescuntur incolæ, quas ita coquunt ut Mu-

stelas fl. solent mediterranei, Capitis mutilati pleriq; omnes exportantur, Capita enim, maiorib;

præsertim, caudas & abdomen (*flitten* uocitant, id est, partes uentris inferiores) absceidunt: & pul-

pas (*die vzwengelein*) ac si quid esui est, separant: & Sole tostas has partes dolijs cõdunt, & *Spor-*

den appellant, cibus hic delicatissimus est. Hoc piscium genus quo remotius ad septentrionem

capitur, eò melius pinguiusq; habetur. Aliqui *Nopsen* uocant, si bene memini, Murmellius Lati-

no nomine ficto *Strumulum* nuncupauit, haud scio quam obrem. Capiuntur hi pisces uigente frig-

ore dumtaxat, ut mense Januario, calor enim eos laxat & emollit, ut exportari non queant: frigus

uero indurat.

Albica.

ANGLICE. *Wyrling*, quo nomine etiam Germani quidam ad Oceanum utuntur. Albicam

uocat recentior quidam. Germani & Angli, alijs aliter scribunt, *Whyrling* / *Wytin* / *Wittig* /

Wittling. Germanis inferioribus *Wyt* album est. ¶ Eundem piscem non ultra dodrantem lon-

gum Frisij orientales uocant *ein Gad*: ubi adoleuerit, *ein Wirling*. Vulgus ibi Latine loquentiu

Gemma ma-
ris.

uocat *Gemma* maris, (ut etiã Albertus Magnus,) Angli Occidui iam exiccatu uocant a *Dit-*

born, à duritie cornu, ut nos docuit Turnerus Anglus, uir ut eruditione clarus, ita fide dignus:

qui non ex lectione uel auditu, sed quæ præsens uisa & contrectata à se obseruauit, præsertim cir-

ca Asellorum Oceani Britannici genera, cõmunicare mihi dignatus est. ¶ Qui *Wyrling Schell-*

fisch & *Cableau* uel *Bolch*, nõ tres diuersas esse species putat, sed ætate tantu ac magnitudine (ut

primus sit paruus, secundus mediocris, tertius magnitudine ferè hominis) inter se differre, fallunt.

ASEL

ASELLORVM species se-
cunda: Merlanus Ron-
deletio, Marlangus Bellonio
ad Gallici nominis imitatio-
nem.

GALLICE. Qui vulgò à
nostris Merlan dicitur, Asini
species est minor: multumq̃
ab eo pisce differt, qui à Vene-
tis pesce molle, à Romanis Phycis nominatur, qui est antiquorum Phycis, Rondeletius. Dubiũ
est mihi an is sit piscis, qui à carnis mollitie & candore antiquis **GRÆCIS** *ῥεβάρου*, hoc est Ouis *Ouis.*
seu Pecus dici cõsueverat. Hoc asseuerare possum, Venetis piscem mollem, Byzantinis Muzum
uel Mazum, (*Dorion Oniscum, etiam Μαΐσσοῦ uocari scribit*), vulgò Romano Ficum appellari, quanquã
etiam hoc uocabulum ad permultos alios Afellos transferant, quemadmodum Græci uulgares su-
um Gaideropsarum. Est etiam Phycus alius ab hoc, ut orthographia, sic natura longè diuersus, de
quo in Phycide agemus, Bellonius.

GERM. F. Ein andere art des Stockfische.

ANGLICE. Britannia litora uocant a *Marling*: uel rectius, a *Merling*. Rarus est tamen
apud Britannos piscis: & Vuitingo carnis bonitate conferri potest, Turnerus. Ab Arnolde Vil-
lanou. Merlangus dicitur: & Rogeto Gornatoq̃ exceptis, salubrior alijs plerisque piscibus mari-
nis iudicatur.

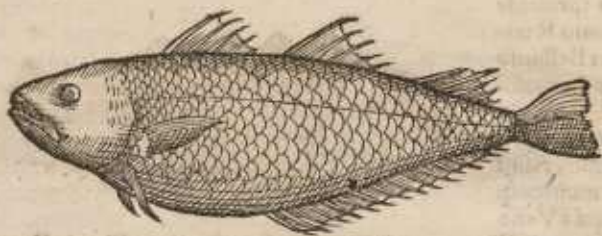
ASELLORVM species
tertia Rondeletio. E-
grefin (inquit) uel Eglesin
uocamus piscem: cui **AN-**
GLI Scotiq̃, qui hoc piscis
genere abundant, nomẽ de-
derunt, est is ex Afellorum
genere, Græcis (ut arbitror)
incognitus. Hunc sal-
tum (à *Gallis Hadou*) à Bri-
tannis *Haddock* quidã uo-
cari existimant, at mihi aliũ
ab Egrefino pro *Haddock*
ostenderunt aliquando ich-
thyopola: qui latior erat, et
ad eum quẽ Goberge uul-
gò uocant, propius accede-
bat, Rondeletius. Quidam
hunc piscem non recte He-
patum esse putarunt: ut aliĩ
Ouem marinam, aut Arie-
tem marinum. ¶ Oceano
Gallico peculiaris est, reli-
quis litoribus infrequens.
Rostrum aquilinum ei tri-
buit Rondeletius: unde for-
san & *Eglesin* nomen ei fa-
ctum est. nam *Egle* Aquila est
Anglis, ut *Gallis Aigle*. sed illud *fin* quid sibi uelit, non assequor.
malim *Eglesifisch*, id est, Aquila piscis, quanuis longè alia est uerum Aquila.

GERM. Piscis qui ab Anglis uocatur an *Haddock*, à Germanis dicitur ein *Schellfish*, Tur-
nerus. Audio *Schellfish* Coloniae & alibi *Xheynfisch* appellari, id est, Rheni piscem, pedalem
plerunq̃. Murmellius Latine ficto nomine piscem Capitosum uocare uoluit. Scalda, siue Scaldis
flumen est apud Antuerpiam profluens in mare, in quo capi hunc piscem aiunt quidam, & nomẽ
ab eodem mutuari: (nisi ab Afello ita dicatur, quasi *Sellfish*.) Ego neq̃ in Scaldis neq̃ in Rheno
capi existimo: sed quoniam per ea flumina ad diuersos mediterraneos uehitur, ab ijs denominari,
¶ Caro huius piscis crassior & durior est carne *Vuhytingi*, & apud Frisos orientales, ubi mare
ualde limosum & uadosum est, febres excitare creditur. Verũ in mari Northumbrico, quod ual-
de profundum, undosum & clarum est, piscis satis est innocens, Turnerus.

*Icon Afelli cuiusdam ex Oceano, ad salum hunc piscem delineata olim
Francfordiæ, ubi eum Xheynfisch appellant salamentarij.*

ASELLORVM species quarta, Rondeletio. Maris Oceani piscis est (inquit) qui uulgo Goberge dicitur, & ex terra parte nuper reperta salitus ad nos aduehitur, Morhua siue Molualior & maior, &c.

GERM. *Ein andere art der Stockfischen.* Goberge nomen à Rondeletio positum, loci ælicuius uidetur. *Stockfisch* appellantur etiam *Bergerfisch*, *Eberus* & *Peucus*.

*Molua.
Leopardus.
Asinus uari-
us.*

ASELLORVM quinta species, Rondeletio. Est etiam (inquit) inter Oceani Asinos, is piscis qui à nonnullis Molua, ab alijs Muschebout (nimirum à maculis seu punctis, nam *mouchebeter Gallis ita distinguere significat*,) ab alijs Leopard à maculis nominatur, nos Asinum uarium appellabimus, & Moluam maiorem. Moluæ enim similis est hic piscis, (sicut & Gobergo,) & eodem modo maculatus. ¶ A Bellonio *Heberdii* uocatur hic piscis, ab oppido Islandiæ, à quo ad Scotos primùm, deinde ad Britannos (Anglos) apud quos magni nominis est, perueniat. ¶ Hic piscis puto à Germanis Oceano uicinis nominatur *Labordeau* / & *Laebberdane* Angli proferunt *Habberdyne*: Galli aspiratione neglecta, l. pro articulo addunt. Ego *Leouardiã* oppidum esse audio uel pagum prope Groningam Frisiæ, à quo fortassis nomẽ pisci factum fuerit: aut à *tecore* forsan, quod Germani *lãber* uocant, ab eo enim *Aselli* quidam laudantur. Alicubi *Ysfisch* uocari audio, quod ex Islandiã aduehatur: idem nimirum qui alibi apud Anglos *groß Islandfisch* dicitur.

Idem, opinor, piscis est *Ling* appellatus ab Anglis: quem meliorem & deliciores esse audio quàm *Stockfisch*: per quadragesimam edii loco bubulæ, capi etiam circa Angliam, sed paucos. quamobrem piscatores Anglos circa Maium mensẽ in Islandiam se conferre, ubi magnam copiam conquirant. solos ferè Anglos hoc pisce uti. De hoc doctissimus Turnerus ita ad me scripsit. *Asini* (inquit) genus quoddam à longitudine uocamus a *Leng*, e. in hac dictione non aliter, atq; in plerisque merè Anglicis, ut alij iota pronunciantes. Est enim reliquis omnibus *Asinorum* generibus longior, primo aspectu *Asinum* barbatum refert, sed multò tenuior est & longior, capite non ita crasso, nec uentre tam prominente. Caro huius, saporis est iucundissimi, dum adhuc recens est. Cutis illi densa est & glutinosa. Quare post coctionem glutinosus humor in patinis reperitur, qui ab artis popinariæ magistris gelu, aut gelatinum appellatur.

Memorato iam pisci, quem Angli *Leng* uel *Ling* appellat, forma similis est piscis *Haka* ab eisdem dictus: ut sapore alius, quem *Codlyng* appellant: de utroque quæ ex Turneri epistola cognoui, adscribam. *Asini* genus (inquit) quod *Codlyng* appellant, nusquam in tota Angliã, nisi in Northumbriã uidi. piscis est *Haddocco* multò maior: sed *Coddo* multò minor. forma *Coddo* & sapore *Lengum* (nisi me mea fallat memoria) refert. In littore Northumbrico prope oppidum *Beduel* in copia multò maxima capitur. ¶ At qui *Haka* uocatur (inquit idem Turnerus) in nostro mari nunquam cernitur: sed in illo, quod Galliam respicit, piscis est ualde frequens. forma, nempe longitudine & tenuitate ad *Lengi* similitudinem ferè accedit, colore & sapore

Coddo utcumque exprimit. Sic ille, *Haka* nomen unde sit inditum nescio.

Germani unicum uocant *Haggen* uel *Hacken*: & forsan adu-

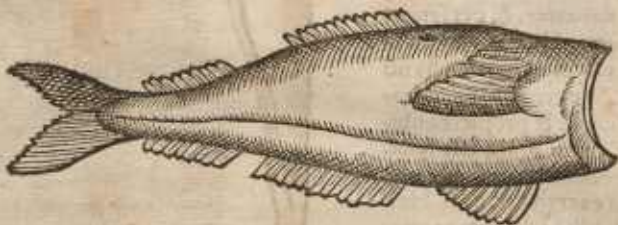
cum huius pisci rostrum est, quale & *Haddocco*

Rondeletius tribuit.

ASELLORVM sexta species Rondeletio, Molua simpliciter, uel Molua minor. Molua (inquit) uel Morhua à Gallis nominatur, ab Anglis *Wozhuel*: piscis Oceani, magis corporis figura quam carnis substantia Asinis similis; minor superiore Moluâ. ¶ Bellonius tamen hanc Asellorū speciem præter cæteros maximam esse scribit. ¶ Fit ex hoc etiam pisce, ut alijs quibusdam Ichthyocolla, non ideo tamen (ut Ruellius putabat) hic ipse piscis Ichthyocolla (per synecdochen à parte dictus) ueterū est, cum hunc etiã ut & reliquos Oceani pisces, ueteribus ignotos fuisse existimemus. Molua à carnis mollitie dici potuit, ut Merlucius Italis Mollo, Gallis Mole. Morhua uerò à Germanico uocabulo, quo & Angli utuntur, *Wozhuel*, quanuis Germani primam syllabam per e. longum potius efferunt, *Woezhuel*: quod marinam Vlulam sonat, fortè quòd oculi eius hebetiores sint.

Ichthyocolla

ASELLORVM alia species, quam *Colefisch* appellant Angli, id est, Carbonarium, à nigricante colore. Col enim carbonem sonat Anglis, sicut & nobis. Caput huius piscis non ostendimus (inquit Bellonius) quòd id ne apud Anglos quidem (apud quos sanè peregrinus est hic piscis,) nobis usquam fuerit compertum. Defertur ad nos ex eo tractu Britannico, qui ad Hollandiam spectat. Cauda ei lunata ac bifurca: quæ cæteris (in hoc genere) rotunda est. Sic ille. Anglis non est peregrinus hic piscis, sed lippis & tonsoribus notus, inquit Turnerus: neque Asinorum uilissimus, ut alius scribit: sed recens captus, tam iucundi saporis est, ut cum Vuhytingo & Merlinga propemodum certare possit. Ego Haddocko, si quid meo palato tribuendū sit, multum præfero. Verum non diffitor, quin Carbonarius ille exiccatus, omnem saporis sui gratiam amittat.

EST præterea Asellorum Oceani generis proculdubio Anthias secundus Rondeletij: de quo leges suprâ, Ordine 2. pag. 24.

Callarias Salutari: qui eiconem exhibuit nostræ huic à Sittardo missæ, satis similem: nisi quòd dorsi pinnam, & qua à podice incipit supinam, digitum ferè citra caudam terminat: & squamas ostendit hic omissas. Eadem est Rondeletij Phycis, quanquam eicon eius, suprâ (pag. 29.) posita, diuersa uideri potest.

ASELLVS Galarias, apud Græcos diuersis modis scribitur, *γαλαρίας* & *γαλαξίας*, tanquam à lacte: à nonnullis per λ. duplex *γαλαρίας*. Et à lacte forsan dictus fuerit, quòd iccur lacteum habeat: (Callariæ suo subalbum id tribuit Saluianus) sicut etiam Germani inferiores Mustelæ fl. genus *Wilcher* appellant. ego à *γαλί* potius siue *γαλίæ*, quod est Mustela, *γαλαρίας*, id est Mustelæ, uel Mustelæ cognatus deduxerim. nomina quidem in *ίας* ueluti adiectiua quædam sunt, & habitum quendam significant. sic ab *ἀιδος*, *ἀργός*, fiunt *ἀιδίας*, *ἀργίας*, &c. Dorion Onon ab Onisco distinguit, ut Onos sit prima species Asellorum de qua diximus, Oniscus uerò (*ὄνισκος*) alio nomine Galleridas (malim Galerías) & Maxinus (*μάξινος*) uocetur. Idem alibi tradit Murænam fluuiale unicam solum spinam habere, Onisco galariæ similem. Arbitrantur aliqui Oniscum siue Asellum minorem, genere non differre à maiore. ego uerò ut nomine Oniscus galerías dicitur, sic etiam re ipsa genus esse medium in Onon & Galen siue Mustelam crediderim. appellari autè Oniscum forma diminutiua, quòd magnitudine minor sit. Aristoteles quidem Onon semper nominat: alij Oniscum absolutè dictum pro Ono accipiunt. ¶ Hæc cum ita se habeant, sententiam

*Galaxias
Gallarias
Galerias*

Clarias.

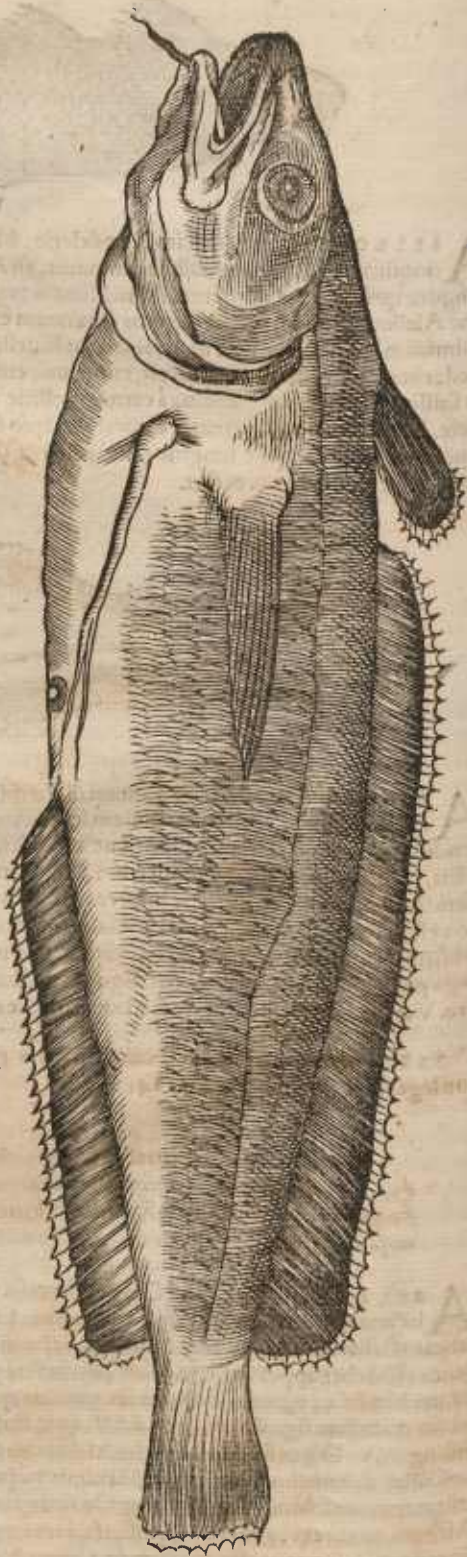
Saluiani Callariam siue Clariã (sic enim per syncopen carminis gratia, gamma insuper in *x.* mutato, Oppianus uocat) eum esse piscẽ,

Phycis Rondelctij.

qui pro Phycide à Rondelctio descriptus sit, facile assentior. is quidem piscis in litoribus cœnosis agere dicitur, quod conuenit illi quẽ hinc exhibemus; non autẽ Saxatilis est, ut ueterum Phycis. Vide etiam suprã in Phycide Rondelctij, Ordine 2. pagina 29. ¶ Rondelctius (inquit Saluianus) Phycidem esse cõtendit hunc piscẽ, inde nimirum persuasus, quod uulgò Romæ pesce Ficõ appelleretur. Verum is non Græca origine sic nominatur:

Callarias.

sed quod maturissimĩ & passisici instar, mollis, flaccidus, & non succi plenus sit. Athenæus Phycidem uarij coloris facit, & spinis ualidam uel coronatam: & Percæ, Channæq; similem: quorũ nihil huic pisci quadrat. Nos Callariam esse assecramus, Afello congenerem, sed minorem: non quod simpliciter minor Afellus sit, sed similis. Dorion *καλαριαν* uocauit: Oppianus *καλαριαν*, & per syncopen metri ratione *καλαριαν*. Quod si fortè in historia undecima: hæc ita absolute distincta nõ sunt, ea ad huius historię censuram reuocamus. Piscis est haud suauis: & propterea ubique ferè plebeius & parui pretij esse solet. carnem habet satis mollem, sed non friabilẽ: concoctu facilem, sed excrementitiã. Hæc ille. Atqui Galenus tradit Galaxiam preciosissimum Romę piscem e genere Galeorum, (id est, Mustelorum,) *γαλαριαν*, uel Galeonymorum esse, & in Græciã mari. fortè non inueniri. sed fieri potest ut Mustelorum Mustelorumq; genus non rectè distinxerit Galenus: hos *γαλεις*, illas *γαλας* uel *γαλας* Græci appellant. Galeonymus quidem ex Galeni uerbis uidetur aut idem esse qui Galaxias, aut genus ad eum ceu speciem: ut *λογẽ* alius sit qui Callionymus uocatur, & alio nomine Vranoscopus. Bellonius Mustelam fl. (Lotam Gallorum) Clariam fluitat, uocat, pro Callariam: & similem ei in Nilo quendam piscem Clariam Niloticum: & in mari Mustelã Masiliã dictam. ¶ Afellus minor Athenæo lib. 7. os habet magno rictu dissectum *ὁμοίως τοῖς γαλειοῖς*, hoc est, Mustelis similiter, Aristotelis testimonio. Sed hoc (inquit Saluianus) apud Aristotelem non legitur, neq; Galeis huiusmodi os est. Sic ille. Ego pro *τοῖς γαλειοῖς*, legerim *τοῖς γαλαῖς* uel *γαλαῖς*, id est, Mustelabus similiter. Idem Saluianus, Afellus minor (inquit) est *πελογαριαν*, id est, uetricosus, Athenæo (lib. 7. fol. 163. uersu 33.) etsi alibi apud Athenæum, eãdem Epicharmi sententiã repetita *ποικιλογαριαν* mendosè legitur, &c. Ego *ποικιλογαριαν* uocabulum corruptum ac minime Græcum esse dixerim. & in hoc etiam fallit Saluianum, quod Athenæum de Afello minore hoc scribere dicat: cum is nihil quàm Epicharmi uerba referat hæc: *Μεγαλογαμμονας τε χρινας, ποικιλογαριαν τ' ὄνος*: sic enim & in Ono, & in Channis legi debet lib. 7. Athenæi: ut carmen sit

*Galeonymus**Mustela fl.*

χρινας, ποικιλογαριαν τ' ὄνος: sic enim & in Ono, & in Channis legi debet lib. 7. Athenæi: ut carmen sit

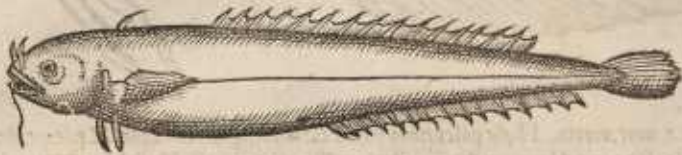
sit trochaicum, tetrametrum, catalecticum, non constabit autem Trochaici, sed neq; alterius puto carminis ratio si *ωδρυσος* legas, *δρυσ* certe Asellos minores interpretari ineptum est.

ITAL. Romæ hic piscis Tenca marina uocatur, & pesce Fico, (alij Figo scribunt,) propter causam supra expositam: à nonnullis Mesanca, ut audio. Venetijs etiã Figo: uel, ut alij dicunt, Lepo: Neapoli Lepre.

HISPAN. Vide mox in Gallico nomine.

GALL. Circa Monspelium Mole, forte ob carnis mollitudinem, ut & Hispanis Molere.

GERM. Ein fisch den Trütschen oder Alputten ähnlich im meer: sol zum teil einer Wytling/ zum teil einer Meertrütschen sich vergleychen.

MVSTELA vulgaris Rondeletij. Sit ne hæc Plinij & Aufonij Mustella, magna inter doctos contentio est. Mihi uerior eorum sententiã uidetur, qui Mustelam illorũ (Plinij & Aufonij) Lampetram nostram interpretantur. Quare piscis quem hic oculis subijci mus, à ueterũ Mustela procul abest. Ob id Mustelam uulgarem cognominauimus: quam ex Asellorum genere esse puto, ut fortasse Callariã sit, Asellus minor Plinij, Rondel. Ego hunc piscẽ à ueterib, etiã Mustelam dictũ arbitror: & Græcos Italosq; hodie Mustelã nomen ab antiquis accepisse, talis enim ferẽ describitur ab Aeliano libri 17. de animalibus cap. 11. ¶ Dux ceti, quem Oppianus describit, est piscis quem uulgò *ραλνυ* (hoc est, Mustelam) nuncupant, Paraphrastes Græcus innominatus Halieuticorũ Oppiani. ¶ Porro Callariã & Gallariã unum & eundẽ piscem puto, Asellorũ seu Mustelarũ generis, ab Acipenser seu Sturione diuersum: Mustelã marinã, quam hic Rondeletius exhibet, cognatum: siue is Grillus hodie dictus sit, siue Phycis Rondeletij, ut Saluanus putat. Horum enim uterq; Mustelã fluuiatili isti, quam Lotam Galli nominant, similis est. Mihi Mustelã marinã nomen latiũs extendere placet, ut species aliquot complectatur: quarum tamen una quãpiam priuatim nomine generis appelletur. Hæc quidem à Rondeletio exhibita, si non ipsa priuatim dicta Mustela, Chremes Aeliani forsitan fuerit: qui & barbatulus, & generis Asellorum describitur: & cum Mustela mar. comparari ab Aeliano uidetur, alius autem piscis Chremes est quã Chromis, ne quis decipiatur.

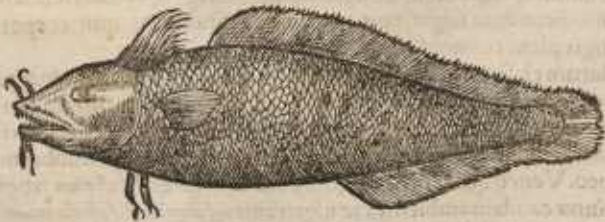
GRÆCI hodie Gaideropfaro (id est, *Asinum piscem*) appellant.

ITALI, ut Adriatici accolæ & Ligures, Galeam: alij pesce Moro.

GALLI circa Monspelium, Mustellam.

GERMANICVM F. Ein Meertrütsch: eig art der Ruppen/ oder Alruppen/ Kutten/ Rusecken/ Putten oder Quappen im meer.

Cirrus à maxilla inferiore simplex & singularis dependere debet, ut in Bellonij figura.

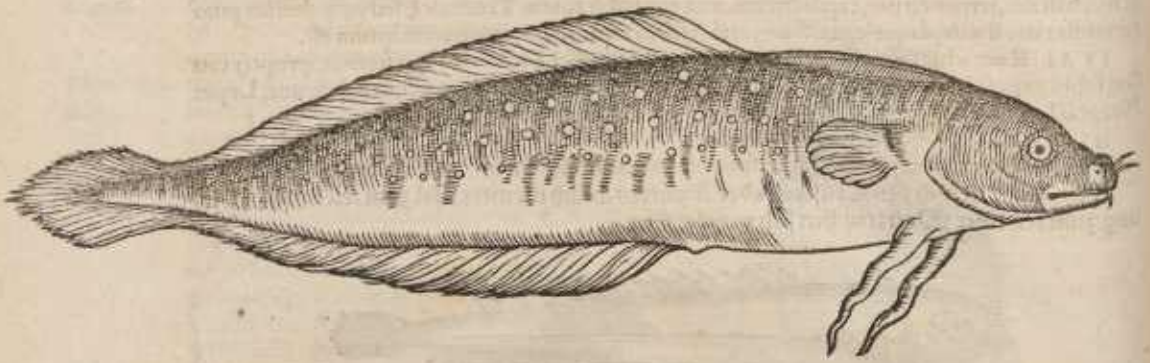

MVSTELAE uel Galeæ marinæ species altera: quam Rondeletius similiter non simpliciter Mustelam, sed uulgarem (id est, uulgò tantũ sic dictam) facit, Lege quæ cum superiore annotauimus.

Piscem hunc apud nos rarissimum, comperi eum esse qui à Malsiliensibus (& Genuæ, Bellenius) Mustella uocetur, ob similitudinẽ quã cum superiore habet: ab Illyricis (indigenis ad Portum Veneris) Pegorella: à Græcis huius ætatis etiã (ut superior) Gaideropfaro, id est, piscis Asinus. No tã quidẽ aliquæ insignes, quæ Asino uel Asello tribuunt ab Aristotele, huic magis competere mihi uidentur quã Merlucio, (quẽ omnes hodie Asellum ueterum esse iudicãt,) maxime uirgulæ ad alliciendos & capiendos pisces, quibus prorsus caret Merlucius: quod lapides molares in capite habeat, quod lateat, Rondeletius.

Bellonius Aristotelis & Galeni Callariã hunc esse putat.

GERM. F. Ein andere Meertrütschen art/ &c.

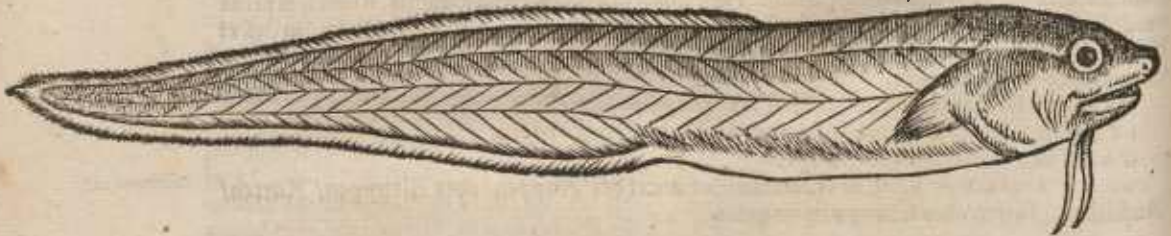

MVSTELA mar. tertia. Huic pisci nota peculiaris est, q̄ inter caput & pin̄ę dorsi principii, media dorsi pars, ad longitudinē pollicis trāuersi caua est, & albicantē intus lineā ostendit, in superiori labro duo ceu pili breues nigricantes eminent, ab inferiori unus albicans dependet. à quibus fortè Musculi nomen ei factum est, quòd pilis istis barbūlas murium representet: quanq̄ alijs quoque mustelarum generibus iidem non desunt. Caput ceu serpētis denticulos habet, &c.

I T A L. Venetijs Sorce, quasi Sorex uel Mus, unde Musculum à Plinio dictum, Balanarum ducem, esse conijcio, nam & Oppiani Paraphrastes, Cetorum ducem, uulgò *καλῆς*, hoc est Mustelam nuncupari scribit.

G E R M. F. Sas dritt geschlecht der Meertrüschchen/ıc. ein Walsürer/ein Walleiter.

Icon hac non est, quam Rondeletius dedit: sed nostra Venetijs picta: eadem prorsus, ut iudico: nisi quòd innumeris illis & rotundis ferè maculis caret, quas in sua ostendit Rondeletius, Bellonius o-mittit. Quare genera Ophidij etia statuerim: Barbatum maculosum: alterum sine maculis: & tertium imberbe, idemq̄, flauum.

Ophidion.

MVSTELA marina quarta, Ophidion Plinij, secundum Rondeletium: quem Plinius semel nominat tantum, alibi autem Congro similem facit. ¶ Rondeletius hunc piscem Asellus (& Mustelabus) adiudicandum negat, cum planè eis dissimilis sit (inquit) corporis habitu, capite, pinnis: atq̄ cum longis planè connumerandus.

Mollium Asellorum classis est Italarum plerisque Grilli nomine cognitus piscis, palmum ex mediterraneo non excedens, carnis admodum delicatae, Romanis antistitibus in delicijs habitus: à quorum uulgo pro Congro accipitur, atq̄ interdum ab ichthyopolis eius loco supponitur. Sed à Congro longè diuersa est huius capitis ac pinnarum effigies, &c. quamobrem quid de hoc pisce statuam non habeo. Veneti quidem hunc quoq̄ Galeam (id est Mustelam) appellant: sed quòd Mustela sit, ipsius pinnæ caudam ambientes ac nigricantes, (atqui in Musculo etiam nostro, & in Mustela altera Rondeletij, pinnæ caudam ambiunt: ipsaq̄ carnis in manducando iucunditas plurimum reclamant. Audio qui Tragum antiquorum esse iudicent, Bellonius. Sed præstātia saporis à ueteribus, quod sciam, Mustelarum generi non negatur. quamobrem forma tantum à Mustelabus nonnihil diuersa obstiterit: quæ cum rursus in Grillo uulgari aliqua ex parte similis sit Mustelabus, cum alijs, tum gemina ceu barba è maxilla inferiore: & longitudo palmum nō excedens ad Mustelas potius quam longos pisces accedat: ambigere (*επιφορηκευ*) inter utrunq̄ genus potius dixerim, q̄ ab alterutro excluderim. Tragum quidem esse hunc piscem, nullis ueterum testimonijs comprobari potest: & barbula illæ à mento dependentes, à quibus forsitan tanquam arunco Tragum, id est Hircum, aliquis uocandum censuerit, non huic tantum pisci peculiare sunt. Gryllus Nicandro idem qui Coger est, Diphilus distinguere uidetur, anguilla enim similem facit, & insuauem, cum congnos iam prius nominasset. Rondeletius piscem circa Antipolim & Lerinum insulam, frequentem, reperiri tradit, corporis specie carnisq̄ substantia Ophidio suo similem, sed flauis coloris, & imberbem, id est, nullis è maxilla inferiore propendentibus cirrhis. Hic nimirum potius

*Tragus.
Gryllus.*

Ophidion

Ophidion fuerit, utpote similior Congro, cum barbulis careat: idemq; Alphestes Athenæi, quem flauum (κίτρινος) & μονάκωνδαυ facit, nam & Kíranides Hedonen (Ἡδονίς) piscem memorat, qui alio nomine Ophidió dicatur. Fuerit autem Hedone, idem qui Adonis piscis, cui flauus color tribuitur, unde & Ceris nomen. Quòd si Grillus uulgaris Afellorum aut Mustelarū generis esse possit, ille forsán potiùs quàm ulla alia Mustelæ species Callarias seu Galarias fuerit, cum saporis bonitate antecellat; nomine etiam nonnihil alludente. Nihil definitio: in medium propono.

ITALIS plerisq; Grillo dicitur: Venetijs Galea uel pesce Galia (ut secunda etiam species Mustelæ,) Bellonius. Aliquibus Cepolla marina.

GALL. Circa Monspelium Donzelle, Rondel, sed hoc nomen alij etiã alijs piscibus tribuunt,

GERM. F. Sas vierdt geschlecht der Meertrüsch/2c. ein lange Meertrüsch.

Ophidion.
Alphestes.
Adonis.
Galarias.

Araneus Rondel. Aranei alia icones nostra, quas Venetijs accepimus. Maioris.

Minoris.

DRACO Aristoteli, Plinio alibi Draco, uel Draco marinus; alibi Araneus, Ἀράκων θάλασσι. Aranei appellationem retinuerunt Galli circa Monspelium, Malsilienses, Ligures & Hispani. ¶ Genera Aranei (inquit Salufanus) duo sunt, (quod tamen neque ueteres, neque recentiores animaduertunt), maius & minus. ¶ Aculeorum eius ictus uenenatus est; quare & à uenenatis animalibus nomen tulit.

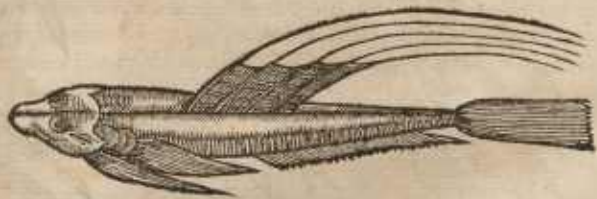
GRÆCI huius ætatis Dracenam dicunt.

ITAL. Siculi, & Neapolitani, & Genuenses, Tragina, corrupta uoce, pro Dracena proferrunt. alij Trachina, Trarzeina, Intrafsine. ¶ Romæ maiorem & minorem speciem, Tragina nominant, Salufanus. Venetijs minorē in hoc genere, pesce Ragno; maiorē, pesce Ragno pagano.

GALLICE. Viue. Viua aut Viuio Gallis dicitur, quod præter aliorum piscium naturam, captus diu extra aquam uiuat: Malsilienses Areigne uocant, Bellonius. Ego maiorem in hoc genere à Gallis alicubi Tumbe uocari audio.

ANGLI Viuer, ut Galli Viue: siue à uiuacitate ut dictum est: siue à febrī, quam Fiuer narrant Angli. aculeo enim uenenato cum alijs noxius est, tum febrim ac delirium protinus excitat. Turnerus tamen alicubi in Angliā hunc piscem a qua wyuer, hoc est malam uxorem uocari monuit. nimirum autem ut pisces Aranei Scorpijque tuto non atreſtantur: sic malæ mulieres intractabiles sunt; & nisi cautissimè tractentur, noxiæ. Quæ pro malo Flandricum esse audio, ut & Wyuer pro muliere. Angli plerique uocem Quæ non agnoscunt, & pro uxore scribunt a Wyse.

GERMANI Petermanche uocant, nescio an corrupto Italico uocabulo, quasi Pesce ragno, alibi Torpoz, ut audio: quod nomen fortè à Scorpio insecto factum fuerit, quanquam & alius piscis est similiter uenenatis aculeis, quem ueteres Scorpium appellarunt, Germani quidam Posten: Araneum uerò minorem Pietersfisch, ut in picturis Oceani Germanici piscium, quas Ioan. Echtius communicauit mihi, obseruaui.

DRACUNCVLVS piscis, cuius solus Plinius, quod sciam, meminit. Poterat is propter paruitatem ad primum Ordinem referri, sed malui alijs nomine & ueneno cognatis ipsum ad iungere.

GALLICE. Hunc esse putamus qui à nostris Lacert uocatur, quod lacertis terrenis corporis figura similis sit; & Dracunculum, ut à dracone maiore distinguatur, esse appellatum, Rondeletius.

GERM. F. Ein kleiner Petermanche.

Rondeletius & Bellonius unam tantum Scorpij iconem dederunt: pro qua nos Scorpij maioris Venetijs depicti effigiem posuimus, quamuis cum neura illorum undiquaque conueniat. Rondeletius quidem in fine Capitis, Scorpanam (id est, Scorpium minorem) se effigiasse scribit: quod annotatum ab eo superuacaneum uideatur, si corporis forma non differunt, ut ipse sentit, sed colore duntaxat. Idem à lyncipite Scorpij sui ceu cornicula quadam in summo trifida produxit, de quibus in descriptione puco sentit, cum inquit, superciliarum loco cartilagineas apophyses duas molles esse. Bellonius quidem super oculis appendices quasdam Scorpionis esse scribit, ut in Exocæro suo: sed nihil tale representat eius pictura. Idem pinnam quæ ab ano proximè est, tribus aculeis exasperari scribit, non item pingit. Rondeletius ad pinnæ illius initium aculeos duos expressit.

SCORPIVS uel Scorpio, siue pro pisce, (qui pungit & ferit, uenenumque suis circa caput aculeis effundit, Scorpij terreni ritu,) siue pro insecto uenenatis, Græcum est nomen, Σκορπίος, paroxytonum. Idem piscis ἰσλας, nescio qua dialecto, dicitur apud Hefychium: item ἔσπερα. ¶ Pselus Scorpidium nominat diminutiua forma, cuius etiam Scorpis uideri potest. Αἰσχροπίδου γὰρ ἔσπερα, Aristot. historia 5. 10. cum præcedenti statim capite dixisset: ὃ δὲ σκορπίος τικτοδῖς, unde Scorpidis Scorpijque nomen, promiscuum ei esse apparet: ita quidem ut Scorpis de forma potius dicatur, Scorpius de utroque sexu, Athenæus tamen, quoniam Aristoteles hæc duo nomina diuersis locis (nimirum iam recitatis) usurpat, an unus & eiusdem sint piscis, dubitat. Scorpium quidem & Scorpanam disertè distinguit. Scorpanas (inquit) & Scorpios sæpe edimus, & eos succo coloreque differre nullus ignorat. Cum Scorpio & Scorpana (inquit Gillius) eiusdem generis

ἰσλας.

ἔσπερα.

Scorpidium.

Scorpis.

Scorpana.

generis sint, multum tamen & colore & bonitate differunt. nam Scorpio rufus (σκόρπιος Hicesio, Plinio rufus, Διφίλο κίρπος, Numenio ἐρυθρός: Epicharmo ποικίλος, quod maiori ex parte rufus sit, aliqua ex parte nigrescat, Rondelet.) & pelagijs est: Scorpana nigra & litoralis (σκαρπανός, id est, palustris uel in cœnoso litore degens,) & cibifruauitate longè Scorpio ne inferior: quod ipsum non modo ex antiquorum (Hicesij) conscriptione accepi, sed certa palati sapientia expertus sum. Hec ille. Quæ cum ita se habeant, specie hos pisces differre, non uero solum colore, sapore locoque, ut Rondeletius significatur, credidimus. Hoc uel ex eiconibus nostris, utrisque ad uitium factis, apparet. Plinius quoque Scorpanam & Scorpium tanquam diuersos numerat. Oppianus primo Halieum, etiam Scorpiionis simpliciter genera duo esse dicat, utrumque tamen in petris & arenis collocat, quod si etiam loco dissideant, quem admodum Hicesio placet, (cui hac in parte magis faueo,) multo iustius species duæ statuentur: ut longè fallatur Eustathius, qui Scorpium & Scorpanam sexu tantum differre putauit, sicut Leonem & Leænam. Ambigit autem Scorpius uterque Oppiano ad petras & arenas: hoc est, modò in saxoso, modò in arenoso litore degit. Aristoteli Scorpiiones inter litorales ac pelagijs ambigunt: qui nimirum speciem unam tantum existimauit, loco duntaxat differentem. Hicesio (ut diximus) alius in pelago, alius in cœnoso litore pascitur. Mnesitheus Scorpios saxatiles facit: Philotimus duram carnem eis tribuit, quod approbat Galenus, in saxatilijs penuria eos substituens. saxatiles quidem duræ carnis non sunt. ¶ Quod ad magnitudinis differentiam, Bellonius rufum, qui pelagijs quoque & saxatilis ei est, multò maiorē facit: fuscum uero, (quam priuatim Scorpanam nominandam & ipse & Rondeletius putant,) minorem. id quod mihi quoque uidetur, & nostræ icones præ se ferunt. Rondeletius differentiam ex magnitudine non meminit, sed Diphili tantum uerba recitat: qui contra, non pelagijs & rufos, sed illos qui in cœnosis litoribus agunt, magnos facit. ¶ Scorpius apud recentiores quosdam Spinula uocatur, nimirum à spinis capitis. Vide mox in Italicis nominibus. Sabot nomen est piscis, & est Spinula, Syluatico nos super Arabico hoc nomine aliquod in Callionymo annotauimus.

GRÆCI hodie Scorpidi; Scorpanam uero, Scorpinam nominare solent, Bellonius. GRÆC.

H

Quod non sit
proprie saxa-
tilis.

Magnitudo.

Scorpana.

Spinula.

Sabor.

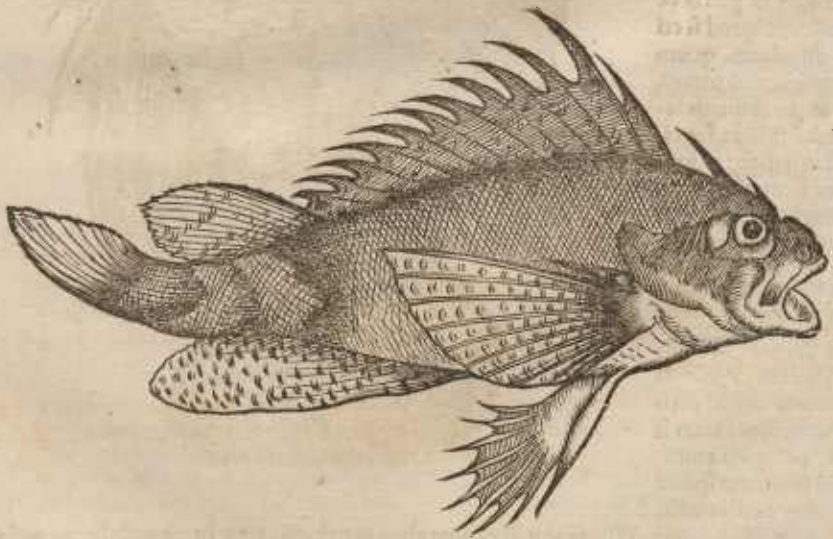
ci à uero nomine aberrantes, utrunq; Scorpium appellant, Gillius.

Spinula. ITAL. Nonnullæ regiones Italiæ Scorpium utrunq; Scorpanam appellant, Gillius. Romani Scorpano, Saluianus. Genuenses Scorpium, ad discrimen Scorpanæ, quam Strasinam dicunt, Bellonius. Aliqui pesce Spin uel Spino, uel Spinoso, præsertim Scorpanam, nuncupant. Aggregator Spinulam piscem à Galeno libro 3. De alimentis memorari scribit. nominatur autem Scorpio eodem libro inter duræ earnis pisces. Scorpio piscis nostro idiomate Doracæna dicitur, Syluaticus, sed alibi meliùs Draconem marinum interpretatur, qui hodieq; à Græcis uulgò Draçæna dicitur. ¶ Scorpana Romæ Scrofanello dicitur, Saluianus.

GALL. A Mafsilienfibus Scorpeno dicitur, à nostris Rascasse, Rondeletius. Etrufus: Mafsilienfes eum qui niger est, Scorpeno: qui flauus est, Scorpena uocant. ¶ Scorpionem Mafsilienfes Scorpanam uocant: Scorpanam autem ueterum (id est, Scorpium minorem) Rascassa, Bellonius. Idem & Callionymum Mafsilie Rascassam biancam, quasi Scorpionem album appellari prodidit.

GERMAN. Bellonius Gallico Oceano Scorpionem infrequentem esse tradit: quare Germanico etiam Balthieoq; rarum existimârim. In picturis Oceani Germanici pisciû, quas Echtius Coloniensis medicus ad me misit, inuenio unum Scorpio (minori) similem, quem Germanicè *Postken* appellat. Licebit nobis fingere nomen, ein Scorpion oder Scorpfish, id est, Scorpionem piscem: uel ein Weerscorp, id est, Scorpionem marinum. Priuatim quidem ruffum circumloqui licet, der grösser rotlach Scorpfish: fuscum uerò, der kleiner graw Scorpfish. ¶ Scorpium ei ue cognatissimus uidetur piscis, què à Io. Echtiio Coloniensi medico pictû accepit, adscripto Germanico nomine *Postken*, tanquam accolis Oceani Germanis usitato. capitis, quod magnum ei est, & multis aculeis (qui branchiarum operculis & reliquo capiti hærent) infestû: ac reliqui corporis magnitudine, proportione, forma, Callionymum refert. fuscus est colore, & maculosus, præsertim cauda (quæ subrotunda est) & pinnis. Hæc ad picturâ. ¶ Audio Frisios appellare a *Stor* me piscem ferè similem Rochetto Anglorum, colore Scombri: pinnis, ut Perca, aculeatis in dorso. binis prope nares in eapite aculeis, opercula etiam branchiarum aculeata esse. Caput proportione magnum, oculos magnos. caudam rubram, maculis nigris. Idem hic uel simillimus illi quem iam *Postken* nominauimus, uidetur: colore forsan solùm differens.

Scorpij minoris eicon, & ipsa Venetijs ad uiuum efficta: à qua nonnihil diuersam exhibuit Saluianus.

Scorpana.

SCORPIVS minor, qui priuatim Scorpana dicitur. Scorpionem (maiori, inquit Saluianus) simillimus est, ut colore tantum & magnitudine differre uideatur. Falluntur qui ætate tantum eos distinguunt: item qui solo sexu: & qui Aristotelem quoq; eius meminisse putant: cum Plinius tantum & Athenæus eius meminerint. ¶ Plura leges supra in Scorpio maiore, proximè retro. ¶ Athenæus Scorpium à Scorpana colore tantum & siveo differre scribit, Rondeletius: (sed dictio tantum apud Athenæum non legitur.) Nos Scorpanam (inquit idem) eam esse credimus, quæ nigrescat, quæq; insuauior sit, minusq; boni succi, & litoralîs, lutoq; gaudens.

ITALICA & GALLICA nomina Scorpij utriusque, leges proximè superiùs in Scorpio maiore.

GERM.

GERMAN. Das kleiner vnd schwärzer geschlecht des Scorpfishs/welchen fisch etliche Teütschen ein Postken nennend/als ich acht: die Friesländer a Storme.

SCORPIOIDEM Rondeletij, Blenno Bellonij simillimum, nisi idem est, Ordine primo collocauimus.

LACERTVS peregrinus uel maris Rubri.

Piscem hunc, tum à coloris uiriditate iucunda, tum ab oris totiusq; capitis similitudine cum Lacerto terrestri, multi Lacertum uocāt, Rondeletius. Est autem (inquit) Lacertus maris Rubri ab Aeliano descriptus.

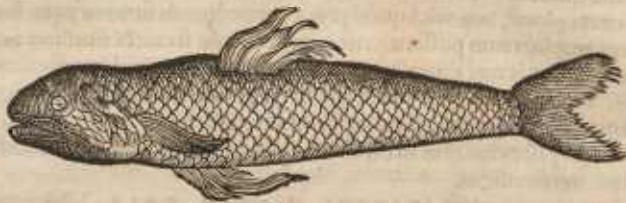
Saluiano hic Saurus uel Sauris (Σαῦρος, Σαυρίς) Græcorū est, diuersus aliquantum ab eo qui in Rubro mari reperitur, ab Aeliano

descriptus. Sauri (inquit) Latinorum ueterum nemo meminit. Theodorus in Aristotele non rectè Lacertum conuertit: quamquam σαῦρος quadrupes, Latinis Lacertus est. at eorundem Lacertus piscis, Græcorum ὄλιος est. Nos hunc piscem Græco uocabulo Saurum appellabimus. Esse autem hunc Saurum Græcorum, tum ex eo conicitur, quod ad terrestris Lacerti similitudinem, propiùs, quàm quiuis alius piscis accedat: tum quod ea omnia quæ Sauro ueteres tribuunt, huic nostro perbellè conueniant. Is qui Romæ hodie Suaro appellatur, Trachurus potius fuerit, quàm Saurus. Oppianus Τραχύρου & Σαύρου manifestè distinxit. Aduertendum præterea Turdum etiam, Σαύρου à nonnullis appellari. Non in omnibus aut plerisq; maris locis, sed in quibusdam dumtaxat reperiri solet: cœnosoq; loco delectatur, Oppiano teste. Hæc ille.

ITAL. Romæ pesce Tarantola, Saluianus.

GERM. F. Ein frömbder Meerfisch/mag seiner gestalt vnd schöne der grünen farb haben ein Meerheydoy genennet werden.

Ab ano etiam pinnula exprimi debuerat, quam Saluianus non omisit: qui piscem hunc accuratiùs depinxit.

Lacertus Latinis præcis, alius quàm Saurus Græcis. Trachurus.

ORDO VI. DE PISCIBVS LONGIS. SPINOSIS. QVORVM SPECIES

FERE SERPENTINA EST.

Longi pisces (inquit Rondeletius) ferè omnes cartilaginei sunt, (sed à cartilagineis illis, quæ Græci Σειλαχτι nominant, diuersi.) Dicuntur autem longi à corporis specie, qua à Galeis, qui longo etiam sunt corpore, differunt, quod rotundiores sint: quodq; illi Mustellis, hi Serpentibus similiores sint. Præterea Galei neq; seuum neq; pinguedinem habent, ut Athenæo placet, ex longis autem sunt qui pinguedinem habent.

Bellonij Muræna flexuosa pingitur, sicut & Saluiani: maioribus per interualla maculis: & à superiore labro duo ceu cornicula protendit, ut Saluiani quoque: & rostrum longius latiusque, superiore eius parte ultra inferiorem prominente, &c.

VRÆNA, Græcè Μύρανα, uel Σμύρανα: Massarius hoc Doricum esse putat, cum tamen apud Platonem legatur. apud Kiranidem ζμύρανα. Eustathius docet multas dictiones ab σμ. incipientes, olim per ζμ. scribi solitas. Eidem μύρος, Μύρανα, ut & Μορ μύρος, pisces, à uerbo μύρειν uel μύραδα deducunt, quod fluere significat, unde & μύρον unguentum liquidum, est, quidem Myrænæ, cuius mas Myrus dicitur, cutis læ-

uis & lubrica, ueluti unguento oleoë delibuta, sicut & aliorum læuium; & motus eorum flexuosus ueluti undosus ut fluere uideatur, sed horum neutrum Mormyro conuenit: in quo nomine etiam ypsilon corripit a Græcis, (Quidius produxit:) in *Μύρῳ*, *Μύραυ*, *μύραυ*, *μύραυρα*, semper producit, quare *Μύρῳ* etiam penanflexum scripserim, non ut plerique omnes solent, paroxytonum. ¶ Muræna corporis habitu Lampetræ affinis est: Anguillæ etiam aspectu proxima, sed latior, Rondeletius. Anguillam (inquit Bellonius) magnitudine ac figura refert: sed recurto & crasso est magis corpore: & adulta Anguilla omnibus modis Muranam magnitudine exuperat.

Fluta.

¶ Morfis à Muræna eadem accidunt quæ à uisera morfis, & similia remedia adhibentur, Acrius. In cibo quidem expetitur, & à Galeno commendatur. Imprimis placebant flutæ cognominatæ, à Græcis plotæ, (*πλωταί*), quod præ pinguedine in summa aqua fluitantes, cute iam Sole adusta mergi amplius non possent, præcipue in Siculo freto: & similiter anguillæ. ¶ Sphyræna & Smyræna piscium longè diuersorum uocabula ab imperitis librarijs aliquoties permutata deprehendimus. Aelianus etiam Myrum, uel ut ipse uocat, Myronem, non agnouit. Muræna, ut & Alofa, quanquam marini pisces, paruis ac numerosis spinis conspersi sunt: quod non animaduertit Galenus, qui pisces tantum in fluminibus ac stagnis genitos huiusmodi spinis abundare scribit: marinorum uerò nullum.

GRÆCE uulgò, ITALICE, HISPAN, GALL, Vbiq̃ gentium in hunc diem Muræna nuncupatur, ut docet Massarius Italus, & Gillius Gallus. A nostris, ab Italis & Hispanis Murene dicitur, Rondeletius. Ab Italis profertur Murena, uel Morona, sed cauendum, ne Antacæus piscis cetaceus, quem recentiores aliqui, (& Itali uulgò,) Moronam uocant, cum Muræna confundatur. ¶ Myrum piscatores nostri (inquit Rondeletius) peculiariter non agnoscentes, Serpentem uocant. Sed alij sunt serpentes marini magis propriè nominandi.

LVSITANIS Moreia.

GERMANICVM nomen ignoro: & sanè Bellonius nihil Muræna in Oceano rarius esse tradit, & alibi, Murænas in Gallia esse negat: nam oram fortè Mediterranei maris, ut Prouinciæ, Gallia nomine non est complexus: ubi Murænas reperiri non dubito. In Gallia Septentrionali (inquit Plinius, de Oceano nimirum sentiens) Murænis omnibus dextra in maxilla septenæ macula. In Hispanico etiam Oceano circa Tartesum & Cartesam, Murænas maximas, minarum aliquando supra octoginta reperiri legimus. Circunloqui licebit, ein *Werschlange* art: hoc est, Serpentis mar. genus. Vel nomen fingere, ein *Wuraal*, à Latino Muræna, & Germanico *Ual*, quod est Anguilla, compositum. Non probo quidem composita ex diuersis linguis uocabula: sed ea quoq̃ tolerantur, cum meliora defunt.

MYRVS, hoc est, maritus Muræna, Latinum nomen non inuenit. Græcè *Μύρος* uel *Μύρῳ*. Vide superius in Muræna. Gaza Murum interpretatur. Apud Plinium alicubi Myrinus pro Myro mendosè legitur: apud Aristotelem *μύρον* pro Myxino Mugile. ¶ Dorion auctor est Myrum per carnem sparsas spinas non habere, totumq̃ utilem esse, & supra modum tenerum. Genera eius duo esse: unum nigrum, præstantius: alterum, ruffum. ¶ Smyrus etiam apud Plinium legitur: apud Aelianum *μύραυ*, Myron (inquit) piscis est, nescio unde dictus: Serpentem marinum esse aiunt. ¶ Mirum hoc, si Myrus & Muræna sexu tantum differunt, fœminam spinas habere, marem non item: cum hic robustior, illa imbecillior prædicetur. & hunc concolorem esse, illam uariam, cum in plerisque, ubi colorum differentia est, uel pulchrior uel magis uarius in masculis sit. ¶ Myrus serpenti similior est, quàm Muræna: ostro acuto, longo corpore, nigri cante, tenui, rotundo, sine maculis, &c. Rondeletius. ¶ Murænam fœminam esse, Murum uerò marem, Aristoteles non asserit, sed aliorum opinionem refert: quæ quidem (inquit Saluianus) uerisimilis non est. quæ enim fieri posset, ut inter numerosas toto uere quàm plurimis marinis litoribus captas Murænas, aliqui etiam non caperentur Myri? cum tamen neque nos multis iam annis id sum moperè contendentes, ullum prorsus uiderimus unquam, ab alijs uel alicubi uisum audierimus. Quod si caperetur, facilè ex scriptis de eo à ueteribus notis, internoferetur. Quam obrem credendum potius arbitror, Murænas non secus, quam alias serè omnes piscium species, in mares & fœminas diuidi, neque si quis eas omnes ouis grauidas capi assereret, ob idq̃ fœminini solum sexus esse contenderet: ad Vipera (ut ueteres quidam faciunt) aut Myri concubitum confugendum esset: cum & alij quidam pisces memorentur ouis grauidi omnes capi, ut Erythini, Channæ, &c. Hæc ille. ¶ Serpens marinus rubescens, (quem pictum dabimus sub sinem huius Ordinis,) Myrus alter fortè fuerit, cuius Dorion meminit tanquam *μύραυρα*, id est, rufi coloris.

De Piscib. longis, spinosis.

89

GALL. Circa Monspelium Serpentem uocant. Vide supra in Muræna.

GERMAN. Sas männle (als etlich meinend) von der obgesetzten Weerschlange art.

CONGER uel Congrus. $\kappa\omicron\gamma\gamma\omicron$ Græcis, non etiam $\kappa\omicron\gamma\gamma\omicron$ per χ . ut nuper quidam somnia-
bat. Nicander Epopœus Congros aliter Gryllos uocari scribit, id est Porcos, à uoracitate ni-
mirum, &c. Conger, quem & Gongrum Plinius 31. uolumine appellasse uidetur, Plinius. Gryllus.
Congrus.

Duo Congrorum genera sunt: unum albicat, & pelagium est; alterum nigricat, & litorale ma-
gis est quàm pelagium, Rondeletius.

Duo breuia cutaceaq; cornicula in extremo rostro tum Congri (tum Muræna) existunt, Sal-
uianus.

GRÆCIS nostri temporis Cauorofas, Saluianus: composito nimirum nomine ab ophis, &
nescio quo alio.

ITAL. Romæ Drongouel Brongo (Bronco, Saluianus) uocant. Veneti Grongo. Anti-
ates Brunchum appellant, Platina. ¶ Græcum Latinumq; uetus huius piscis nomen pleræque
gentes retinent, Itali, Hispani, Galli pleriq; & Angli.

HISPAN. Lusitanis Cromgo, Saluianus.

GALL. Congre. Mafsilienses nominant Filat (Fiela, Fielaz, Bellonius) quia instar retis pi-
scis inuoluit & implicat, Rondeletius. Mafsilienses planè barbarè Phialassum appellant, Gil-
lius.

GERM. Ein Weeraal: id est Anguilla marina. Quidam in parte Germaniæ inferioris,
Palen uocari mihi retulit, nescio quàm rectè. Palynck quidem Flandrijs Anguilla est.

ANGLICA sunt a Conger/a Congre/a Congerele. Dicuntur & Eluerz ab Anglis Con-
gri pusilli (nomine, ut apparet, ab Anguillarum similitudine facto) in fluuio Sabrina prope Glo-
cestriam: in quem paruuli duntaxat è mari subeunt.

Pictura à Rondeletio posita.

Picturam à Bellonio exhibitam omisimus: similem ferè ei quam Rondeletius dedit, sed multis
implicitam spiris, (non quòd in mari adeò inuolutus sit hic Serpens, sed ad longitudinem eius expri-
mendam:) uentre crebris uelut internodijs crispo. qualem ego etiam, hìc adiunctam, ab amico ex Ita-
lia missam Serpentis marini imaginem olim accepi. corpore ubique plano, non tanquam aculeis qui-
busdam eminentibus aspero, quales in Rondeletiano uisuntur: quanuis eorum in descriptione non
meminit.

SERPENS marinus, $\omicron\phi\iota\varsigma$ $\delta\alpha\lambda\alpha\tau\eta\varsigma$, similis est terrenis, dempto capite quod magis ad Congrū
saccedit, Aristoteles; qui tamen alia etiam multa serpentium marinorum genera esse tradit, quę
in gurgitibus seu præalto mari nascantur, alia alijs coloribus omnis generis, $\chi\omicron\alpha\alpha\gamma$ $\delta\iota\epsilon\chi\omicron\upsilon\sigma\iota$ $\pi\alpha\upsilon\tau\omicron\lambda\alpha$
 $\pi\eta\upsilon$. Is quem depinximus (inquit Rondeletius) terreno uel fluuiatili serpenti simillimus est, ad
trium uel quatuor cubitorum longitudinem accedit, corpore rotundiore quàm Anguilla, capite
Congro similis: colore fuluus, sed uentre & rostro cineræus, &c. ¶ Ab Ophis diminutiuum est
Ophidion, quo nomine piscem appellat Plinius; quem nos dedimus supra Ord. v. cum Mustela- Ophidium.

bus mar. Bellonius quidem & Saluianus Ophidion Plinij ab Ophi (id est, Serpente mar.) non distinguunt, nos Rondeletium distinguentem sequimur, cum alias, tum quia maior est hic serpens, quam ut Ophidium, id est, Serpula diminutiue nominari debeat. Hydros dici potest omnis aqua *Hydros.* Hydros serpens, tum in dulcibus tum in salis aquis. nam & marinos serpentes Hydros nominat Aelianus, (quos alij *ὄφεις θαλάσσιους*: eosq; asperum potius serratis dentibus quam uenenosum os uideri habere. Idem Aelianus alibi de Myrone pisce, (quem Myrum esse, id est, Muræna marem ignorasse uidetur: eum ipsum (inquit) esse dicunt marinum Serpentem. ¶ Alius est Draco marinus Aristotelis, quem non à corporis figura, sed ueneno Græci sic nuncuparunt, ut Latini Araneum. ¶ Vide infra penultimam huius Ordinis imaginem, & quæ adscriptimus,

ITAL. Serpe marina, Saluianus.

GERM. Ein art der MeerSchlangen / mag ein Kongerschlange genent werden: dann sy von leyb vnd gestalt ist wie ein schlang: mit dem kopff aber geleydet sy baß einern Weeraal/oder Kongeraal.

ACUS (prima species,) Aculeatus, Belone, his tribus nominibus utitur Plinius. Græcè *Βελώνη, βελώνη*, habet enim rostrum acus aut subula instar. item *ἀσληγώνης*, ab eo nimirum quod sicca sit carnis & minime mucosa. ¶ Rondeletius Acum lib. 8. descripsit, cum Lacerto siue Colia & similibus piscibus: mihi illis qui Serpentem corpore quodammodo referunt, adnumerare libuit.

GRÆCE uulgo *Βελωνίδα, Zargane, Aiulone.*

ITALICE Arguzella, Acucella Romæ, Acicula, Acusigola, Angusigola.

HISPA. Aguilla, (Aguilia, Saluianus:) Aguia pescado.

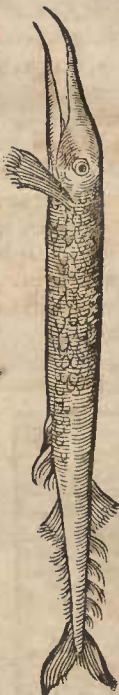
GERMANICE. Hornfisch / Snacotfisch: Tobias / Sobias / Topeiaß / Gebbei: & alicubi (ni fallor) Gerfisch.

ANGLICE. Hornetk / Garrefyshe / Pypert / Hornbeacke.

* Querendum an hæc sit Acus Bellonij, quæ proximè ponetur, maximè propter pinnas illas paruas uersus caudam, &c. Sed cognatus uidetur potius piscis, quam idem. Suum ex Oceano Bellonius habuit, hunc ex Mediterraneo Rondeletius.

† Acus minor Bellonij: quæ magnitudine tantum (inquit) à priore differt, &c. Hic fortè Saurus Rondeletij, proximè retro exhibitus fuerit. Lege quæ cum illius eicone scripta sunt.

SAURUS (alius à Trachuro quæ Saliqui Saurum nuncupant) Acubus similis, breuior & crassior, &c. ea uerò corporis parte quæ à podice ad caudam est, caudaq; ipsa, Scombrum refert: siue partis huius caudæ figuram, siue eiusdem pinnullas species. & similiter carnis substantia. Rondeletio hic potius, qm Trachurus, Saurus appellatur: & diminutiue etiam Sauris: *Σαύρος, Σαυελς*. Sed Sauri fortè communior

Hanc Acus figuram Veneti accipiunt.

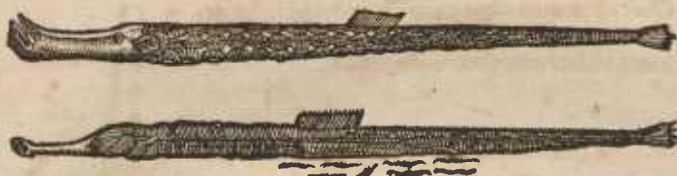
92 Animalium Mar. Ordo VI.

Trachurus. est appellatio, & hunc & Trachurum comprehendens: ut ex vulgaribus Trachuri nominibus eō-
 ſci potest: Sauris uerò priuatim qui hic exhibetur: Sauridem enim, Acum, & Sphyrānam ſim-
Lacertus. gnificato, Lacertum Latinè interpretari. Lacertus enim Latinorum ueterum, κολίας Græcis ci-
 citur. Σαῦρος uerò uel Sauris Græcorum, is piscis est Saluiano, quem Lacertum peregrinum Ron-
 deletius nominat, in fine Ordinis v. à nobis propositus.

GALL. A quibusdam circa Monspeliū Aiguille uocatur, ab alijs Beccasse.

GERM. F. Ein Wacqueralse. Vide infra in Trachuro, Ordine 8. Ein kleiner Hornfisch.

A Rondeletio propositæ figuræ.

Duas has eicones (ut scripsi) Cor. Sittardus misit. Magnitudinis quidem inter ipsas proportio non eadem seruetur, quæ in Rondeletianis apparet.

*Typhle.
Typhline
mar.*

ACVS (alia species.) Acus seu Belone Aristotelis, secundū Ron-
 deletium. Sunt qui Serpentem mar. esse credant, sed falsò, ut in
 Serpente mar. Rondeletius arguit. Bellonius Typhlen uel Typhli-
 nen marinā nominat, à similitudine cum Typhlope seu Typhline ser-
 penti terrestri. Sed Typhle Athenæo, Typhlinus Hesychio, inter Nilii
 pisces est, Lampetra parua fl. nimirum. Saluianus hunc piscem Græ-
 co & Latino nomine carere putat. Ego huius piscis eicones duas, ue-
 luti unius generis species, à Cor. Sittardo Cæcilie nomine olim acce-
 pi, uocatur autem hoc nomine piscis quidē apud ueteres Latinos nul-
 lus: sed Typhlines serpens, &c. Easdem ex Rondeletio, breuiori spacio
 pictas, exhibemus, &c. ¶ Qui Remoram esse conſeiciunt hunc pisci-
 culum, uel Musculum Iulium ue, falluntur.

GRÆCE uulgo Nerophidion.

ITALICE alicubi Diauolo, sed alijs Ranam piscatricem Diabolis
 mar. uocant. Priuatim speciem alteram, quæ corpore rostroq̃ minor
 est, uulgo in Italia Arzinarello uel Coalorto nominari, Cor. Sittardus
 nos docuit. Saluiano utraq̃ species, ut Græco Latinoq̃, ita etiam uul-
 garī nomine caret. pauci enim (inquit) temere potiùs, quàm compro-
 bata aliqua consuetudine, Serpente marino uocari aiunt.

GALLICE Trompette. Malsiliensibus Gagnola.

GERMANICE dici potest ein Trommeeter: uel circumscribi,
 ein art des Hornfischs. ¶ Inter eicones piscium Oceani Germanici,
 maiori huius generis (cui os ferè rotundo hiatus, tubæ instar aperitur,) *Holo-
steus.* picto, Germanicum nomen Hautinck adscriptum est: quod tamē eti-
 am Mugili cuidam Oxyrhyncho Antuerpiæ tribuitur, & Sphyrænae
 alteri Monspelij. ¶ Knatfisch audio esse piscem, qui sola cute & os-
 tibus cōstet, (Holosteum dixeris,) inutilis cibo, & captus abiecti solitus in
 litus: ubi mox corrugatur. Hic an Acus sit, quærendum.

Figura hæc desumpta est ex tabula quadam descriptionis Orbis terrarum.

GYAICA

GVAICANVS uel Reuersus piscis Indicus. De nouo piscationis genere Petrus Martyr Oceanae Decadis primae libro 3. Non aliter (inquit) ac nos canibus Gallis per aequora campi lepores insectamur, illi (piscatores Cubae insulae in Nouo Orbe: in cymba, id est caua arbore piscantes, Christ. Columbus) uenatorio pisce pisces alios capiebant. Piscis erat formae nobis ignotae: corpus eius anguillae grandiori per simile: sed habens (caput grandiusculum, &) in occipite pellem tenacissimam, in modum magnae crumenae. Hunc unctum tenent in nauis sponda funiculo, sed tantum demisso, quantum piscis intra aquam carinae queat inherere, neque enim patitur ullo pacto aeris aspectum. Viso autem aliquo pisce grandi aut testudine, quae ibi sunt magno scuto grandiores, piscem soluunt, ille quum se solutum sentit, sagitta uelocis, piscem aut testudinem, quae extra testam partem aliquam eductam teneat, adoritur: pelleque illa crumenaria iniecta, praedam raptam ita tenaciter apprehendit, ut exolueri ipsam eo uiuo nulla uis sufficiat, nisi extra aquae marginem paulatim glomerato funiculo extrahatur. Viso enim aeris fulgore statim praedam deserit. Praeda igitur iam circa aquae marginem euecta, in mare saltat piscatorum copia tanta, quanta ad praedam sufficiat sustinendam, donec in nauim comites eam apprehendant. Praeda in nauim tracta, funiculi tantum soluunt, quantum satis est uenatori ut ad locum suae sedis intra aquam redeat, ibique de praeda ipsa per alium funiculum escas ei demittunt. Piscem incolae Gaicanum, nostri Reuersum appellant, quod uersus uenerur.

GERM. Ein wunderbarer fisch in dem Indianischen meer/mag ein Meerseckel/oder ein Seckler genennt werden.

SERPENS marinus rubescens, rarus: quae Rondeletius exhibuit. Hunc (inquit) nonnulli Myrum esse putauerunt, sed falso, nam branchias osseo operculo squamosorum modo intactas habet: pinnaeque ad natandum maiusculas, quibus Muræna & Myrus carent, sed Dorionis Myrum aliter esse *ἰσπίνηλον*, id est, rufescentem, non absurde quis existimauerit.

Myrus.

Myrus alter.

GERM. Ein seltsame rotlichte Meereschlang, ein Schlangfisch im meer.

Hic forte Serpens iste marinus fuerit, cuius meminit Aristoteles, capite Congro quam Serpenti similior: nam is quoque fului coloris est, non mirum autem si in Oceano longe maior euadat.

IN Balthico uel Sueeico Oceano, flauii quidam serpentes marini reperiuntur, triginta aut quadraginta pedes longi: qui, nisi iritati, neminem laedunt. Quorum iconem Olaus Magnus in Tabula regionum Septentrionalium Europae iunctarum, dedit huiusmodi.

94 Animalium Mar. Ordo VII.

IN eadem Tabula alius Serpens marinus, ad centum aut ducentos pedes longus, (ut descriptio habet; uel etiam trecentos, ut numerus iconi adiunctus præ se fert,) circa Noruegiam interdum apparet, mari tranquillo infestus nautis, adeo ut homines quandoque enaui abripiat. Nauim ab eo inuolui aiunt tantam, quantæ ferè in nostris fluuijs aut lacubus maiores fieri solent, quæ mercium uecturæ destinantur, inuolutam subuerti, Spiras supra mare tantas aliquando erigere, ut nauis per unam transire posset. Figuram, qualis in Tabula illa est, apposui.

GERM. *Sie groß Weerschlange in Lozuegischen landen/welche die Schiffe mit schediget/ wenn der wind still ist.*

ORDO VII. DE PISCIBVS MARINIS SPINOSIS. PLANIS.

PLANOS pisces non cartilagineos, sed spinosos, Græci *ῥοιδᾶς*, Latini Passerinos uocant. Multa sunt huius generis apud nostros Gallos nomina, multoq; plures species quàm apud antiquos, Bellonius. Aristoteles *ῥοιδᾶς* dixit: recentiores quidam Passerina specie pisces & Plettaceum genus. Vt Passer auis prona parte fuscus est, supina albus; ita in hoc genere non solum priuatim ab hac aue denomina- tus piscis, sed etiam reliqui omnes. Omnes situm corporis & oculorum (Tænejs exceptis) aliter quàm reliqui pisces habent. Eorum alij læues, alij squamosi sunt, &c.

GERMANICE Plani pisces communi nomine *Plattfisch* appellari poterunt: ut species uisna *Plateysle*: eiq; similiores in suo genere *Plateysfisch*. Communius uerò ad pisces latos planosq; omnes (tum cartilagineos, ut Raías; tum spinosos, ut Passeres) nomē fuerit *Flachfisch*: quauis idem nomen Saxonibus Afellorum quoddam genus significat. ¶ *Halbfisch* priuatim dicuntur Passerini generis quidam pisces in Albi fl. ex Oceano subeuntes; cuius nominis significationem si respicias, (sonat autem dimidiatum, *ἡμιτροπύ*, à corporis specie ueluti per medium dissecta,) pro generis uocabulo usurpari posse uidetur.

Rhombi effigiem, quæ hic collocari debuerat, cum spacium desit, in sequentem paginam retulimus.

Pfetta. **R**HOMBVS aculeatus Rondeletij. Rhombi uocabulum Græcum Latini retinuerunt, Aristoteli & reliquis Græcis piscis hic *ῥοιδᾶ* est. Romani (inquit Athenæus) Psettam, Rhombū appellat, nomine Græco. Rhombi quidem nomen apud Aristotelem non extat. Sumitur etiam Passer siue Psetta pro diuerso pisce à Rhombo. Mariorum (inquit Plinius lib. 9. cap. 20.) alij sunt plani, ut Rhombi, Soleæ, ac Passeres: qui à Rhombis situ tantum corporum differunt. Galeus etiam & Diphilus Psettas à Rhombis manifestè seiunxerunt, Rhombus piscis à Rhombo figura (turbinata, Bellonius) nomen habet, quæ quatuor æqualibus lateribus constat, non autem re-
Syacion. ctis angulis, Rondeletius. Syacion nominatum animal, id est, Porculum apud Symeonem Sethi, alij qui pro Rhombo accipiunt.

GRÆCI huius temporis adhuc *ῥοιδᾶ* uocant, teste Gillio.

HISPANI Rodouallo.

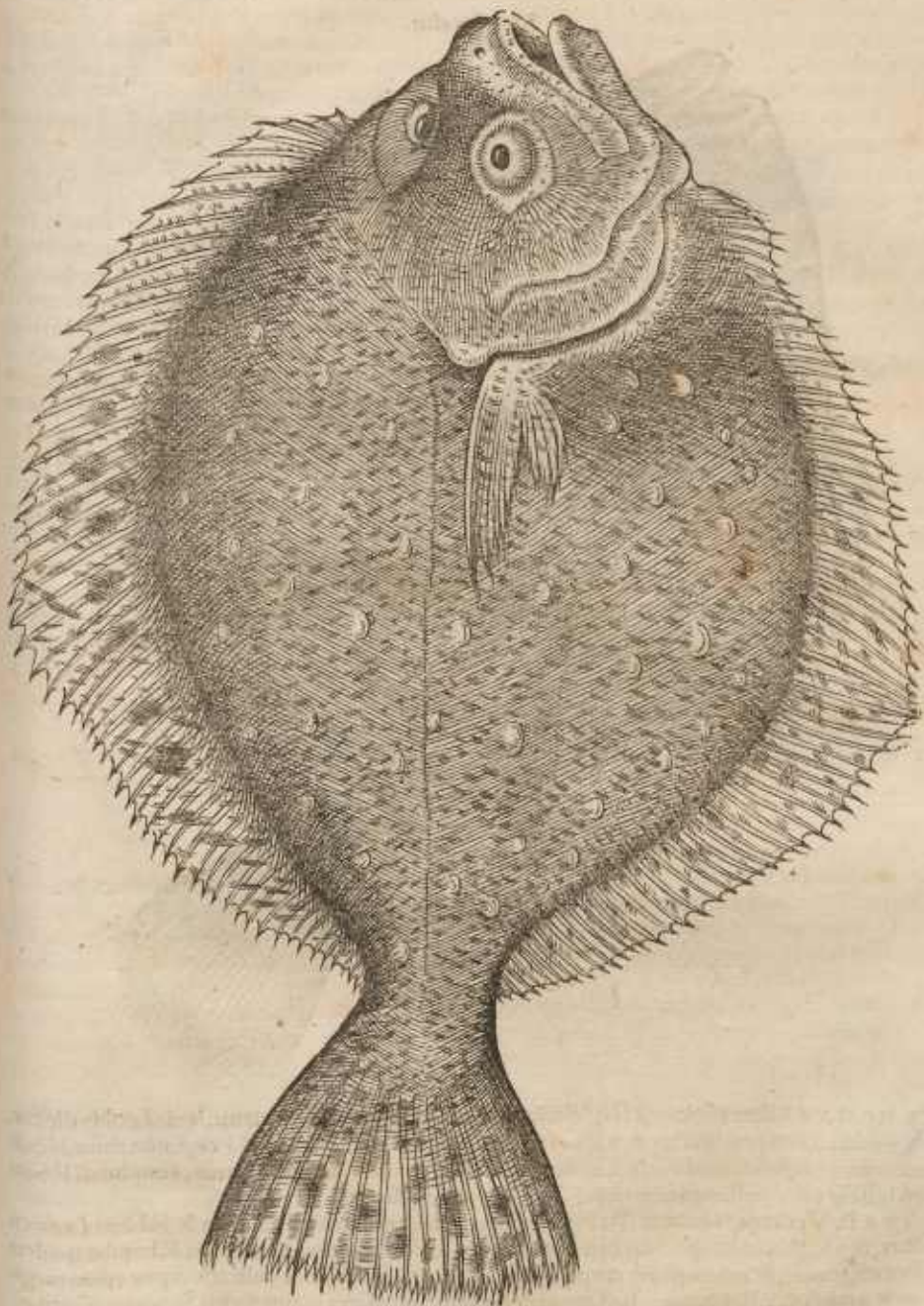
ITALI omnes, Ligures & Mafsilienses Rhombum uocant, ut Gillius & Rondeletius scribunt.

GALL. Circa Monspelium Romb appellant, Mafsilienses Rombo (ut etiam Rhombum læuem): Galli Turbot (quasi turbinatum, Bellonius:) Normani Bertoneau, Rondeletio & Gillio authoribus.

ANGLI similiter ut Galli Turbot uel Turbut.

GERMANI *Tarbutt*: Frisij *Terbut*/Terbet. Possunt autem uideri hæc nomina deriuata uel à Latino Turbo, idē quod rhombus Græcis significante: uel ab origine Germanica *Thorb* but. compositum enim hoc uocabulum, aculeatum Passerem significat. Arnoldus Villanouanus etiam Turbotum Latina terminatione dixit. *Butt* quidem inferioribus Germanis Passerem significat: (alij enim quidam Germani fluuiatilem quendam pisciculum, Phoxinum, ei'ue cognatum, *Butt* appellant. *Putt* uerò Mustelæ fluuiatilis species est.) Inde compositæ sunt uoces *Tarbutt*/Heiligbutt/Steinbutt. Ex his *Steinbutt*, ni fallor, non alius est quàm *Tarbutt*: nomen hoc partim à lapidibus factum, illud à spinis. quoniam corpus eius acutis eminentijs offe- & lapillorum instar duris (basis quidem singularum instar calculi rotundi est) ceu rubi spinis, ut Ratarum quocq; exasperatur.

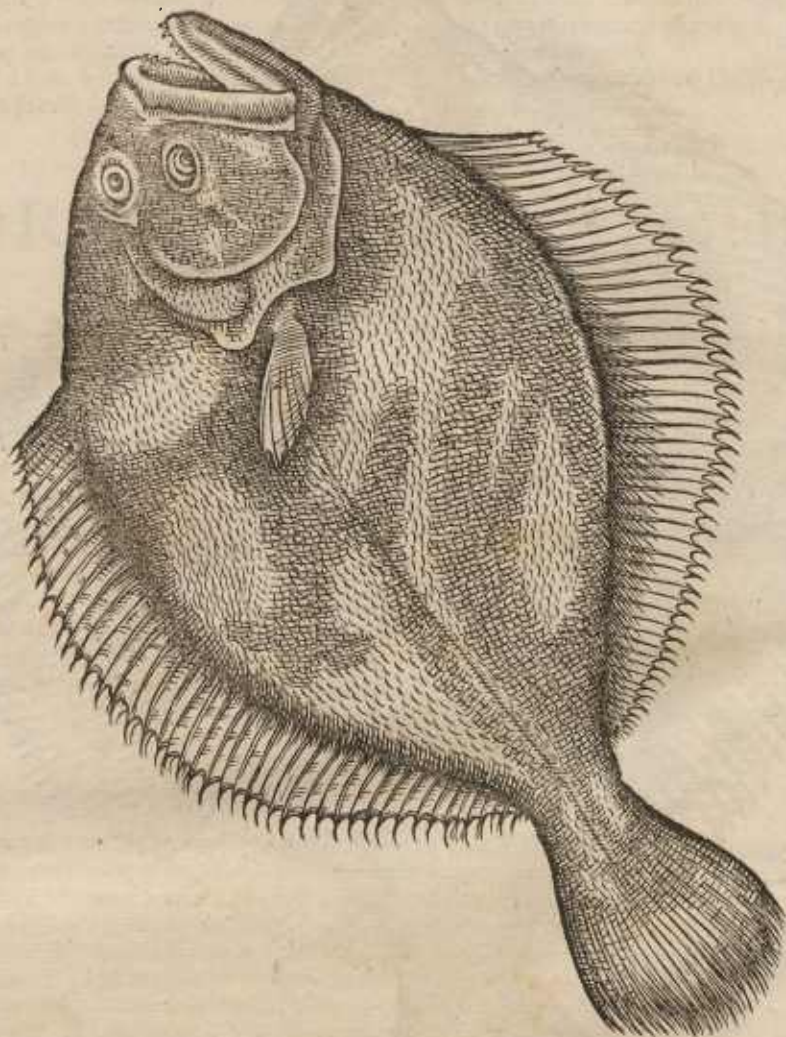
Icon hac non à Rondelerio posita, sed à Veneto pictore nobis efficta est.

ANGLICE. Rhombum marinum in meridionali Britannici maris litore uocamus a
Flounder, (& fluuiatilem a freshwater Flounder,) ut eundem piscem in
Septentrionali litore Flûche uocamus, Turnerus. Bellonius
non Rhombum, sed Passerem fluuiatilem, Galli-
licè Flez, Anglicè Flonder uo-
cari tradit.

Rhombi laevis species, ab amico Venetijs ad nos missa, alia quàm à Rondeletio posita: cuius iconem addere idcirco mihi nusquam necessarium visum est, quoniam laeuem suum aculeato per omnia parem facit, dempto quòd aculeis caret.

Rhombus alter.

RHOMBVS alter est (inquit Rondeletius) qui ut à superiore distinguatur, laevis à nobis dicitur, quòd aculeis prorsus careat. Plura lege in nominibus Gallicis. ¶ Fortè non absurdè quis existimauerit Rhombum laeuem, Galeni Citharū esse: quòd is mollis sit carnis, cuiusmodi Rhombum laeuem esse constat: quòdque cum Rhombo similem faciat.

ITAL. Venetijs, Romæ & Malsiliæ, etsi frequenter reperiri solet, tamen & Rhombi nomen habere, & pro Rhombo apud eas nationes diuendi solere, frequenter conspexi. Rhombo quidem minor est, lauior, & magis plano corpore, minusque carnosus, solido ac delicato: capite etiam magis elato ac grandi, &c. Bellonius. Itali quidam Rhombum laeuem ac sine spinis Suazo uel Cuco uocitant, aliqui (Itali an Galli nescio) Soagia.

GALLIS Barbue dicitur. à nostris (inquit Rondeletius) per similitudinem Passar, quasi Passer: à nonnullis Panfar, id est, uentriosus. nos enim Panse uentrem appellamus. Sed Passar, meo quidem iudicio, rectius dicitur: quanquam uerus Passer seu *Passer* non sit, sed ei figura duntaxat similis, situ uerò dissidens, huic enim dexter resupinatus est, Passeribus laeuus, Rondeletius. [Si Rhombum sic in latus componas, ut oculi cælum suspiciant, & mentum deorsum spectet, pars superior erit dextra. sed si similiter Passerem constituas, superior pars erit laeua, Gillius & Massarius.] Malsilienses Rombo. uide supra in Italicis. ¶ In Gallia quidam (etiam ex coquis) hunc piscem se xu tantum à Rhombo aculeato differre ratū, Rhombi sceminam temere appellant.

GERMANOS *Wcerbutten* uocare puto, ut ab *ijs* (conjectio) qui flumina subeunt, distinguantur.

Sunt

Sunt & alij quidam marini duntaxat generis pisces *Deerbutte* (aut potius *Deerputten*. Musculus forte cognati) dicti, prorsus laeues, ut *Anguilla*, carne etiam simili, ut audio.

RHOMBOIDES *Rondeletij*. Romae (inquit) piscem saepe uidimus, qui ab *ichthyopolis Rhombi* nomine uenditur: quem tamen a superioribus *Rhombis* diuersum esse sensus ipse doceat, etiam si figura *Rhombum* imitetur. Quare hunc *Rhomboidem* appellauimus, ut tantum a *Rhombi* pisce differat, quantum figura *rhomboides* a *rhombi* figura.

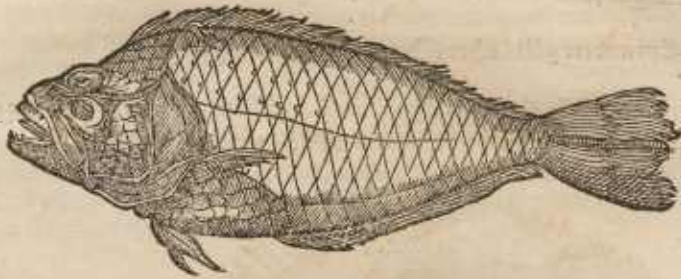

est enim *rhomboides* figura, quae neque latera aequalia, neque angulos rectos habet. Huius mentionem nullam a ueteribus factam fuisse comperio. ¶ Vide an haec sit *Tania Belloni*.

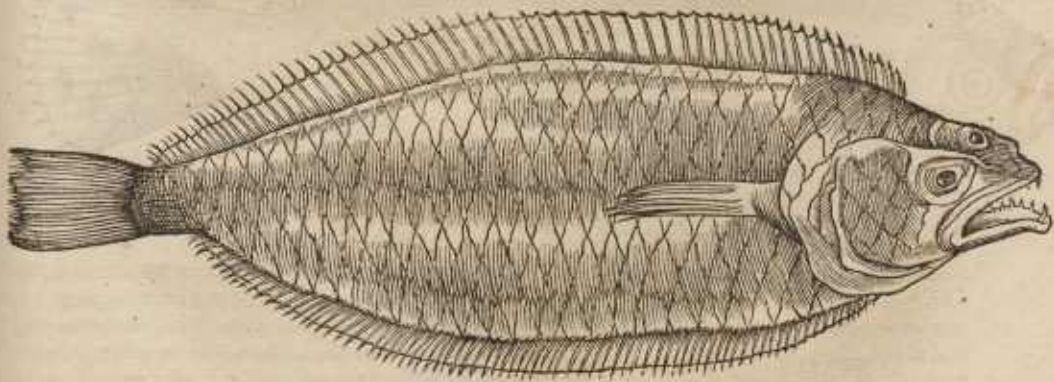
ITAL. Romae cum *Rhombi* confundunt, ut iam dictum est.

GERM. Ein kleine Tarbutten art zu Rom/wirt niemer über ein span lang.

Citharus Rondeletij.

Alia eiusdem piscis (ut uidetur) eicon, a *Corn. Sirtardo* missa, pro pisce qui Romae uulgo *Pecten* uocatur, sed *Saluanus Nouaculam Rondeletij*, *Pectinem* Romae uocari scribit. Differt quidem haec imago a superiore, cum aliis nonnihil, cum pinnis.

CITHARVS *Rondeletij*. *κίθαρος* uel *κίθαρα* *Varino*. *Oppiano κίθαρος*. *Gaza* ex *Aristotele* *Fidiculum* conuertit. ¶ *Citharcedus Aeliani*, piscis est, cuius ille in mari *Rubro* genera duo describit, solis corporum pigmentis a *Citharo* nostro diuersa, *Rondeletius*. Latitudine (inquit *Aelianus*) *Buglossum* praese fert. lineis a summo capitis uertice ad extremam caudam nigris sic distinguitur, ut eas *citharae fidiculas* contentas esse dicas; unde & *Citharcedus* appellatur. ¶ Qui- *Tania* dam hunc piscem *Taniam* esse putauerunt, quae Romae uulgo *Pecten* uel *Pectenorzo* dicatur. Nos alias *Tanias Rondeletij* dabimus. ¶ *Rhombum* alterum siue laeuem *Rondeletij*, *Galeni* *Citharum* esse non absurde quis existimauerit; quod is mollis sit carnis, cuiusmodi *Rhombum* laeuem esse constat: quodque eum *Rhombi* similem faciat *Galenus*. ¶ *Citharus* a *Strabone* inter

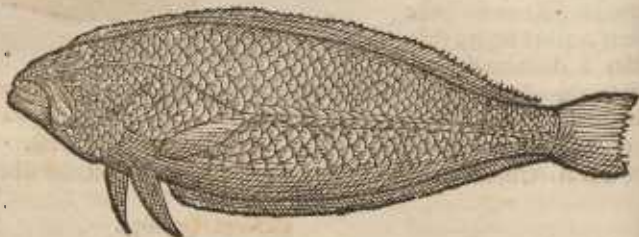
98 Animalium Mar. Ordo VII.

Nili pisces recentetur.

ITAL. Romæ satis frequens est, & Folio nominatur. Bellonio Tania ibidem Sfolia, uel Sfolio: quo & Veneti nomine (inquit) Soleam uocare consueuerunt. Buglossum quidem, id est Soleam, quam Rhombo similior est hic piscis, si squamas excipias, quæ in Citharo sunt magnæ, rhombifigura.

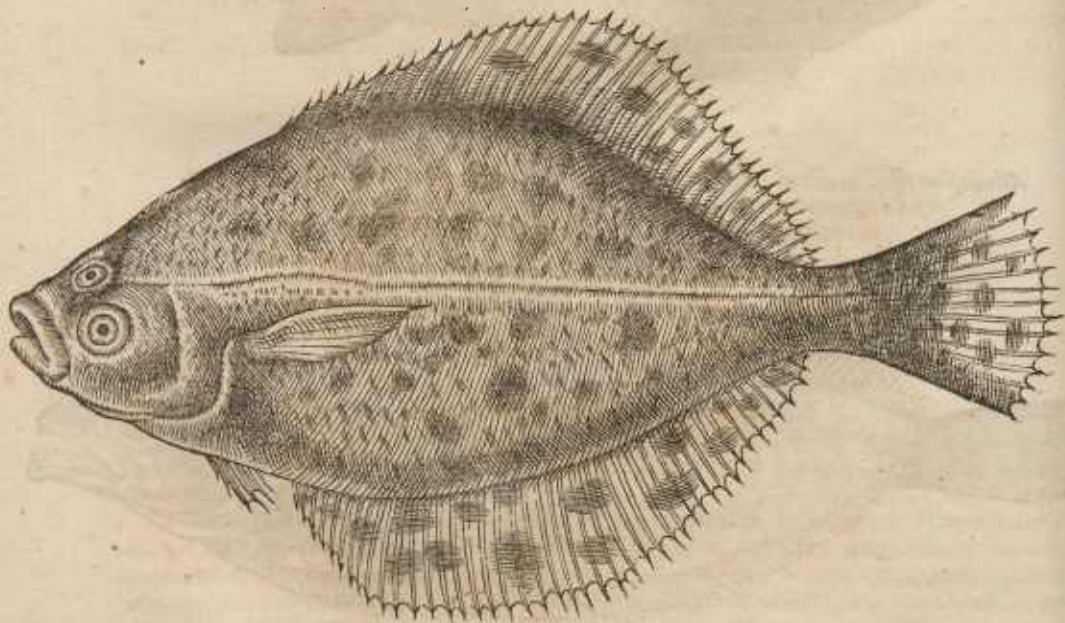
GERM. *Ein Plateysfle oder Jungē art. Ein Sandling*: Vide mox in Anglico nomine. GALLICE. Piscis qui ab Anglis uocatur a *Sab*, à Frisjijs Orientalibus *ein Sandling*. Gæleni Citharus mihi esse uidetur. Is Rhombo minimo similis est, sed candidior: & circa caudam summasque oras, quæ piscem totum ambiunt, rubescit, Saporis non iniucundi, utrunque apud Londinenses in paruo precio habeatur, Turnerus.

CITHARVS alter Rondeletio, quem flauum siue asperum cognominat. Athenæus quidem ex Archestrato Citharum unum *ῥομβοῦ*, alterum *πυρρῶν* facit. Sunt (inquit Rondeletius) qui uerum Buglossum esse credant, nec sine ratione: non ob figuram solum, sed etiam ob asperitatem, est enim bouis lingua, magna & aspera.

GERM. *Ein andere gälblachte Meerzungen art.*

Passeris effigies Venetijs facta, ab ea quam Rondeletius dedit, differens, cum alijs nonnihil, tum quod pinna superior in pictura Rondeletij ad oculos usque procedit, paulatim humilior, &c.

Psetta.

Στρογγύς.

Υσιόγ.

PASSER. Piscis *ψύλλε* à Græcis, à Latinis Passer dicitur, Rondelet. A colore Passerum autem Passeres dicti sunt, parte enim supina candidi, prona uerò terre coloris, ut Passeres aues sunt, Massarius. Psetta Græcis genus uidetur esse ad Rhombum & Passerem: (lege supra in Rhombo:) Itaque & Rhombus aliquando Psetta nomine uenit: & Buglossum Athenæus Atticè Psettam uocari scribit. *ψύλλε* pisces leguntur apud Suidam: ego *ψύλλε* scripserim per u. circumflexum. *Στρογγύς* Græcis Passer auis est, Aelianus (De animalib. 14.3.) piscem quoque Passerem scilicet, uel aliquam eius speciem similiter nominat, unà cum Rhombo, Psetta & Torpedine, quare apud Aristotelem quoque Historiæ 2.15. idem nomen pro pisce rectè legi aliquis coniecerit, quanuis diuersum sentiat Rondeletius. *Υσιόγ* quoque apud Symeonem Sethi & Psellum De diæta, non aliud quam

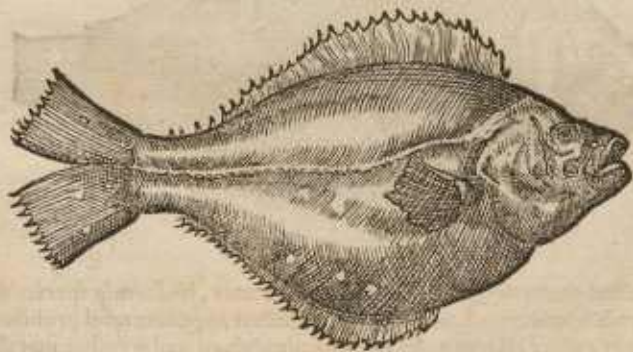
quàm Passer piscis mihi uidetur. Pectinem (qui ueteribus in Testaceo genere est) Alberti Ma- *Pecten.*
gníetas imperité pro Passere accepit; inde forsan, quòd spinæ huius generis piscium rectæ & pa-
rallelæ, pectinis instrumenti speciem præ se ferant. Eundem piscem Aufonius Plateffam nomi- *Plateffa.*
nat, & mollis epitheton attribuit, uidetur autem factum nomen à Græco πλάττος; est enim de gene-
re planorum & latorum; à qua origine forsan & Galliea quædam & Germanica nomina mox di-
cenda deriuantur. Plagitia barbarum nomen est, Arnolde usurpatum pro Latino. *Plagitia.*

I T A L. Ab Italis nostrisq; Plane dicitur, Rondeletius. Passer hodieq; nominatur Romæ, &
in multis Italiæ litoribus, (uulgò Passaro,) Louio & Gillio testibus.

G A L L. Ab Italis nostrisq; Plane dicitur, ab alijs Platuse, à Gallis Plye. Passerū species mul- *Quadratus*
tæ sunt, maxima à Gallis Plya, nescio qua ratione uocatur: quæ à Quadratulo sibi congeneris pisce
(uulgò Carlet) non nisi ipsa forma ac magnitudine differre uidetur. est enim Plya Quadratulo tan-
tùm maior: qui ad quadrangulum proximè accedit, uterq; flauis lituris in tergo cinereo suggilla-
tur: subtus, ut & reliqui huius generis, albicat, Bellonius. Sunt inter Gallos qui Passerem cum
Solea confundant, Gillius.

G E R M. Nostri uocant **Platysse**, alijs **Plateffe**/Pladyff: cuius nominis & similium in alijs
linguis etymon esse Græcum paulò antè monuimus. **Platgin**, Flandricum nomen est. **Bot**
uel **Butt**, unde diminutiuum **Bütch**, inferioribus Germanis, Flandris & alijs, Passerem sonat.
Inde nomina composita, quæ in Rhombo diximus. **Bot** tamen & **Pladyff** aliquos distinguere
uideo. **Butt** (ut audio) in lacubus seu stagnis dicitur, marinis crassior, pinguior ac nigrior: in ma-
ri **Schollen**, qui ad nos uehuntur, capiuntur enim maiore copia. A nomine **Schollen**, speciei
unius nomen **Platyscol** compositum apparet. **Scholl** quidem uel **Schull** Germanis quibus-
dam maritimis usitatum nomen, quanquam ipso sono ad Soleam accedit, & quidam non indocti
nuper Soleam interpretati sunt, non aliud tamen quàm Passerem populis eo nomine utentibus si-
gnificat: eundem scilicet piscem quem Flandri **ein Plattdice** nominant, Angli a **Place**, ut Tur-
nerus me monuit. ¶ **Gangfisch** & **Halbfisch**, hoc est, integri & dimidiati pisces, genera quæ-
dam Passerum nominantur apud inferiores Germanos: sola (ni fallor) magnitudine diuersa: ut ille
maior sit, hic minor: quem etiam è mari in Albim uenire audio. Lege quæ scripsimus supra de pla-
nis spinosis in genere, initio huius Ordinis. ¶ **Plye** Gallica Passeris nomenclatura est: sed eodè
nomine Germani in lacubus aquarum dulcium ad Septentrionem, piscem, haud scio an Passerini
generis, appellant. ¶ Est & **Plaetfens** Passeris parui (opinor) nomen.

A N G L I C V M nomen **Plase** uel **Playse**, uidetur per syncopen factum à Germanico **Platysse**
le. Turnerus Anglus scribit a **Place**.

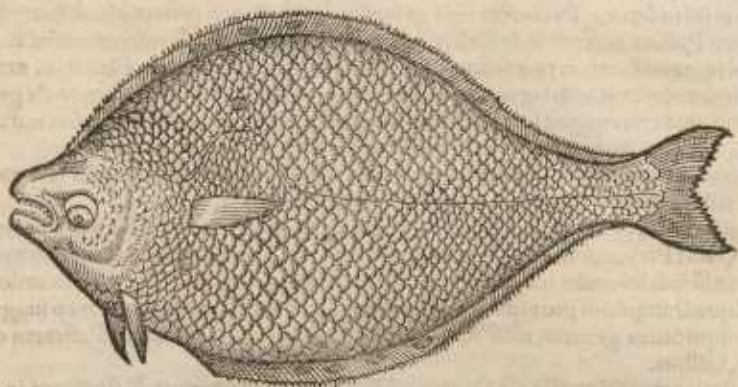

P A S S E R I S alia species. Planum hunc piscem Quarrelet uocant, hoc est, Quadratum.
Sunt qui eum hoc tantùm nomine appellent, cum minor est: cum uerò senuit, Plye. Ego ue-
rò specie hunc ab illo differre existimo. magis enim quadrata est forma, unde Quadratuli no-
men: maculasq; rufas siue subflauas plures habet. Totus læuis est, carne candida, molli, ualde hu-
mida. Magna eius copia in Oceano capitur, Rondeletius. A Passere quid differat, leges supra
in Gallieis nominibus Passeris.

G A L L. Quarrelet, ut prædictum est; uel Carlet, Garlet.

G E R M A N. **Ein kleine Plateysse** att/ ein gefiertes **Platysse**. Quærendum an idem sit,
qui à nonnullis Oceani accolis **Scherren** uocatur Passer, deprauato forsan Gallico nomine.

P A S S E R E M Asperum siue Squamosum cognominare licebit, quem Galli uocant **Liman-**
dam, Flauas maculas in pinnis quæ corpus ambiunt, & in reliquo corpore habet. Linea cor-
pus intersecans sinuosa, in Passere nostro rectior est, Antuerpiani exiccatos uendunt, Ronde-
letius.

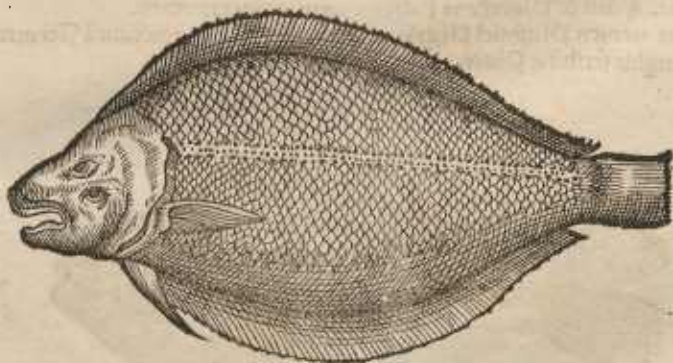

ITALIA hunc piscem ignorat, Bellonius.

GALL. Ob tenuitatem corporis, quam cum asseribus dolabra in laminas diffisis commune habet (eas laminas vulgus limandas uocat) Limandæ nomen adeptus est, Bellonius.

ANGLIS admodum uulgaris est, & *Brut* appellari solet, Rondeletius & Bellonius. Ego Anglos proferre audio *Burte*, uel *Birte*, uel *Brette*: forte à latitudine plana, (sic enim nostri quoque asses siue asseres & tabulas ligneas uocant: & inde pisci huic nomen aptum fingemus, eum *Brettfish*.) Vocatur & *Burtcock* Anglis, eiusdem generis piscis, mas, ni fallor. *Cock* quidem gallinaceus est. Bellonius in litore Angliæ exiccatum hunc piscem ad Germanos transferri ait: Ioannes Caius uerò Anglus, nunquam in Angliâ siccatum se uidisse, etiamsi uulgaris sit piscis, mihi testatus est.

GERM. Vide in Anglicis.

PASSERIS aliud genus uulgò à Gallis *Flez* nominatur, eiusdemque species alia maior *Fletelet*. nos *Flesum* & *Fleteletum* Latinis terminationibus appellare nihil prohibet. *Flesus* squamis paruis integitur, colore est nigro. In corpore pinnisque id ambientibus maculas rufas habet. Hoc pisce mare nostrum caret, ac fuisse utranque eius speciem ueteribus incognitam affirmare auisim, quòd Oceani pisces ignorarint. E mari flumina subit, ut aliæ etiam *Passerum* species: non autem nascitur in eis, Rondeletius. *Fleso* corpus est paulò longius quàm *Passeris*: cumque adoleuit, erasius. *Fleteletus Fleso* ut plurimum maior (etsi nomen eius diminutiuum esse uideatur) ab Anglico tractu ad Gallos adfertur, Bellonius.

ITALI hos pisces Oceano peculiare ignorant.

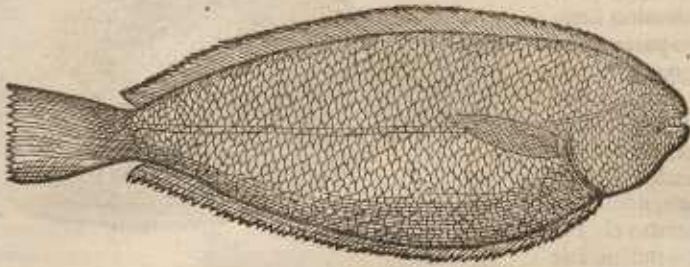
GALLI, ut dictum est, speciem minorem *Flez*: maiorem *Fletelet* nominant.

ANGLI speciem minorem, Bellonio teste, *Plunder* uocitant: maiorem *Helbut*. Ego Anglos uideo sua lingua scribere *Flunder*, uel *Flonder*/flownder. in Tamesi capitur. Maioris nomen Eliora Anglice scribit *Hallibutte*, Caius *Holybut*. *Heiligbutt* (sic enim nomen integrum Germanicè scribitur) *Passerem* sacrum significat, forte à magnitudine. Audio piscem in ora Germaniæ dictum *Quep* uel *Heiligbutt*, similem *Passeri*, pedes circiter xij. longum, ualidissimum esse in aqua, segmenta eius oblonga indurari ad solem, & uocari *Rass* uel *Regling*: quæ aliò deportata in delicijs habeantur. Idem piscis (ni fallor) alicubi *Ulenbot* uocatur.

GERM. Vide in Anglicis.

Icon à Rondeletio exhibita.

Alia, quam Venetijs nacti sumus, ijs quas Rondeletius pingit, omnibus dissimilem.

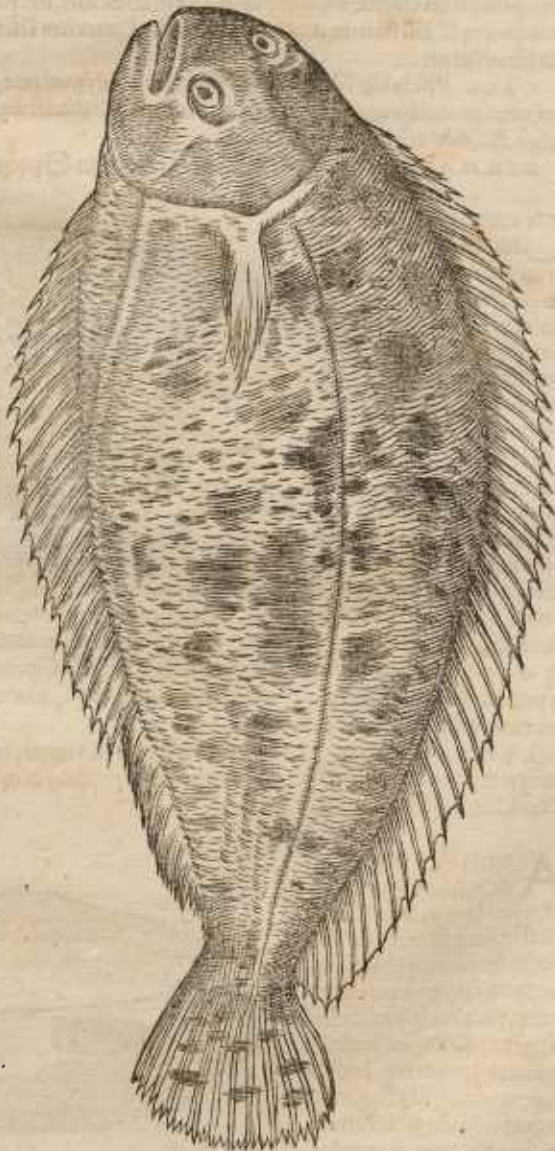
BVGLOSSVS uel Buglossum (Βούλωσος ἢ Βέγλωσος) genus est piscis, Psettae & Taniae similis, auctore Speusippo. A Varrone & Plauto Lingulaca dicitur, à linguae figura, quae Graecis est γλώττη: cui βοῦν particulam additam fuisse puto, ut magnitudinem potius, quam bubulae linguae figuram significet. A Plinio Ouidioq; Solea: à figura Soleae, quae solo pedis subijcitur. Galenus Philotimum reprehendit, quod Passeris aut Psettae uocabulū ad Buglossum, nulla speciei habita ratione, temere transtulerit. Buglossum Attici Psettam uocant, Athenaeus. Psetta pisciculus planus est: uel is quem nonnulli Sandaliū (Σανδάλιον) aut Buglossum nominant, Varinus. ¶ Citharus asperum sunt qui uerum Buglossum esse credunt, nec sine ratione, &c. ¶ Saxaulis uel Saxaulus piscis Arnoldo est Solea, nescio cuius linguae uocabulo.

GRÆCIS hodie γλώττη dicitur. **I**TAL. Romę Linguata uel Lēgua ta, Venetijs Sfoia uel Sfogliā, uel Sfo lia, à maioris alicuius folij forma, ut Bellonius scribit. Sed Romanū uul-gus aliud quoq; Passeris genus, (alteram Soleae speciem,) quod Bellonius Taniam facit, Sfolia nuncupat. **H**ISPANI Lenguado, Lusitani Linguado uocitant.

GALLI Sole. Aliqui à carnis delicata (solida tamen & candida) iucunditate, Perdicem marinam.

ANGLI similiter ut Galli nominant a Sole.

GERM. Piscis quē inferiores Germani Scholle/ Schulle uel Scolle indigerant, Solea non est, etsi illā nomine præ se fert, sed Passer ut prædiximus. Soleam uerò Frisij & alij quidam nominant Tonge uel Tunge, id est, linguam, nos Zunge proferimus.

Lingulaca.

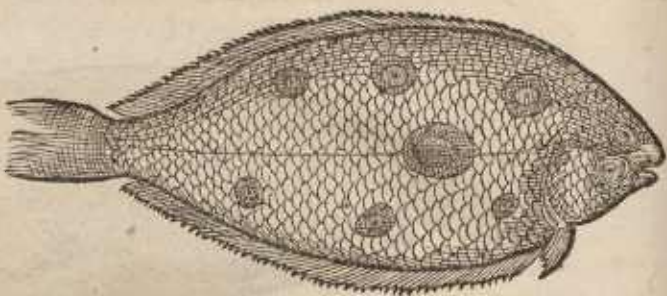
Solea.

Sandalium.
Citharus asper.

SOLEA oculata Rondeletij. Est (inquit) alijs Soleis corporis habitu & partibus internis omnino similis: sed in prona parte maculas habet magnas, oculorum effigiem cum iride & pupilla referentes. unde Soleam oculatam appellandam esse cenfeo: quemadmodum Torpedinis oculatae, item Raie oculatae species una est. Huius mentionem nullam à veteribus factam fuisse comparo: nisi quis Athenæi Escharum aut Corin esse putet. Hæc ille. Corin quidem apparet de genere planorum esse: & *παρα τὰς κόγας*, id est, ab oculis, uel pupillis dictum aliquis coniecerit. Eundem autem & Escharum dici Dorion tradit. Cæterum Eschara Rondeletij, planta quædam marina esse uideatur.

Corin.

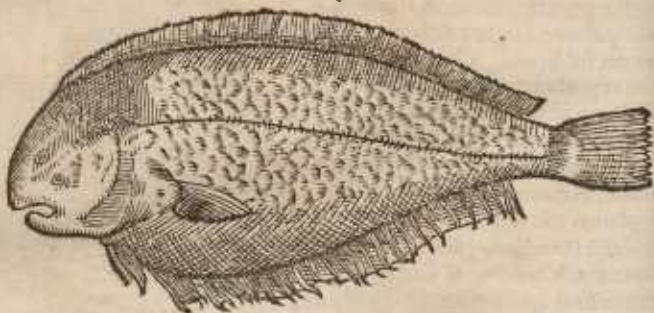
Escharus.

GALL. Piscis hic Malsiliae satis frequens & apud nos, Pegouise dicitur, à squamarum (ut ab tror) tenacitate. ita enim tenaciter hærent, ut nisi diu in aqua calida maduerint, desquamari non possit, Rondeletius.

GERMANICE uocetur ein Spiegelbot/ein Spiegelzunge. uel ein Augebot/zc.

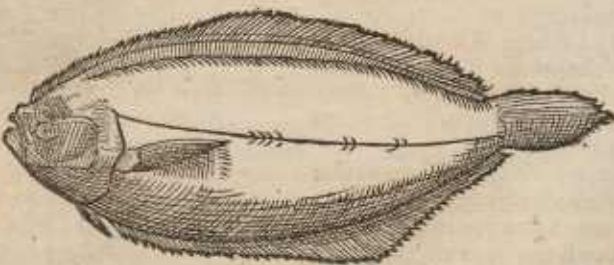
CYNOGLOSSVS. Hæc inter Buglossi species numerare necesse esse, forma ipsa satis arguit, qua Buglossi planè similis est. Est tamen corpore spissiore & breuiore. Squamis tegitur paruis, in ambitu ferratis. Colore est fusco. Ut Rhombus à Passere, ita hæc à prima Buglossi specie differt situ corporis, nec non sapore. Eundem fortè Epicharmus apud Athenæum Cynoglossum (*κυνόγλωσσον*) appellauit. Velsi is non sit (nihil enim certi ex tam paucis uerbis Epicharmi ab Athenæo citatis colligi potest) optimo tamen iure, ut à cæteris Buglossi generibus distinguatur, Cynoglossum nuncupabimus: neq; aliud est genus, cui nomen hoc aptius quadret, Rondeletius. Bellonius Soleam alteram nominat.

GALLI Pole nominant, est autem frequens in Oceano piscis. Similitudine decipiuntur, qui in mari nostro (Mediterraneo ad Monspelium) capi putant: eumq; esse pisce m, quem Malsilienses Seruantin uocant, Rondeletius.

GERMANI uocare poterunt ein Hundes zunge, id est, Canis linguam: uel ein verkeerte zunge/Lezte zunge, id est, Soleam inuersam, quod os ei oppositum ostendat, quemadmodum & Rhombus Passeri.

ARNOGLOSSVS Rondeletij. Arnoglossus (inquit) læuis, siue Arnoglossus simpliciter, ea Buglossi species à nobis uocatur, quæ squamis carere uideatur, prorsusq; læuis esse. Nam ut plantagini herbæ à figura uel foliorum læuitate, arnoglossi, id est, agnine lingue nomen positum est: ita species hæc Arnoglossus à læuitate uel figura rectè nominabitur. eum ex Buglossorum genere reuera esse, corporis habitus, figuraq; indicat. à cæteris differt, quod multis squamis tenuissimis & statim deciduis integatur, ut merito læuis dici possit.

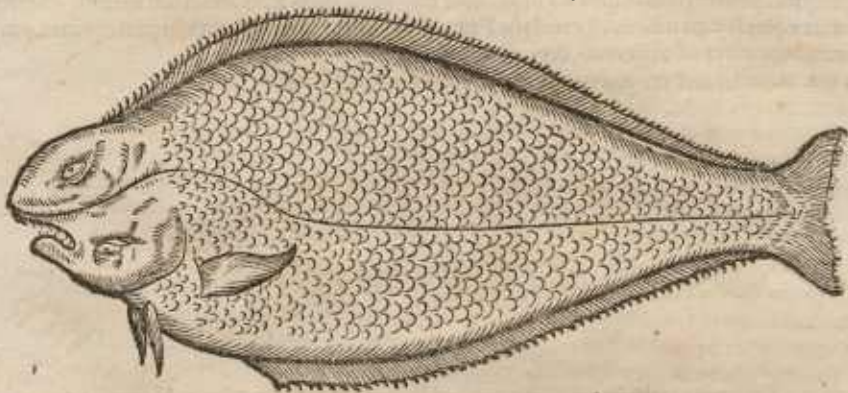
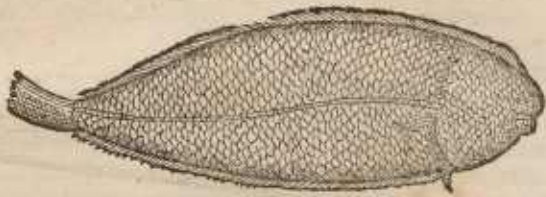
posit, tenuiq; tantum cute opertus esse uideatur, Corpore est ualde gracili, pellucido, candido. Tænia non est, ut quidam existimant, cum pinnas quatuor habeat, Aristoteles uero Tæniæ duas *Tænia.* duntaxat attribuat, Rondeletius.

GALL. Perpeire circa Monspelium.

GERMANICVM nomen fingimus, Arnoglossi significationē interpretantes, ein Schaafsunge. uel circūloquimur, ein glatte art der Meerzungen: hat wol vil schüppelen: die sind aber gar klein/vnd fallend flux ab.

SOLEA parua, Lingula
SRondeletij. Lingulā (inquit) appellamus, quod sit Buglossorum omnium, quæ à linguæ figura nomen traxerunt, minima. Dodrantalem magnitudinem nunquā excedit. Linea quæ corpus dirimit, spinamq; firmat uel tectur, ex squamis contexta est longè eminentioribus quàm in toto corpore, dempta ea parte quæ circa maxillam inferiorem est. Satis rarus est piscis, & ob corporis tenuitatem uilis.

GERM. Die aller kleinste art der Meerzungen/ein Zünglin/Meerzünglin.

HIPPOGLOSSVS Rondeletij. Hippoglossum (inquit) Buglossi speciem, (Oceani tantum Hæcolis notam, ueteribus incognitam,) sic uocauimus, quod Buglossa omnia magnitudine superet, Græci enim rei magnitudinem indicant *βου & γλω* particulis.

GALLI Flettan appellant, quod fluitando natet, ut opinor, Rondeletius. Hæc etymologia si proba est, Fleso quoq; & Fleteleto piscibus, à Gallis ita dictis, in eodem Passerum genere nomen dedisse uideri potest.

GERMANICE uocetur, ein Vrzunge: das größt geschlecht der Meerzungen.

TÆNIA (*ταυνία*) piscis quanquam corporis specie, pinnis & oculorum situ à cæteris planis spinosis differt; à Rondeletio tamen, propter corporis tenuitatem opinor, planorum historiae additur, & Speusippus Passerem, Buglossum ac Tæniam, similes facit. Corpore est oblongo, candido, & tenuissimo, fasciæ instar, (quam Græci tæniam uocant, sicut & uitam seu redimiculum et cingulum,) unde nomen inuenit, Tenuitatis quidem tantæ est, ut ossa uerbrarum spinæq; carne (ceu) non tecta appareant. Oculos habet magnos: nō in prona parte ut plani, sed utrinq; unum. Corporis tenuitate, carnis (quæ dura & glutinosa est) sapore candoreq; Buglossi similis, Rondeletio teste. ¶ Is quem Arnoglossum paulo antè nominauimus, non potest esse Tænia, ut quidam *Arnoglossus.*

104 Animalium Mar. Ordo VII.

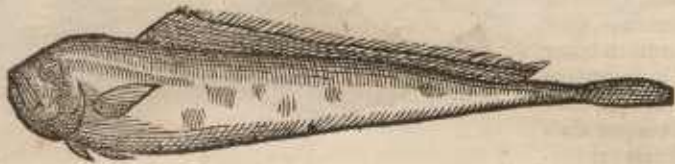
Vitta.

Citharus R^o
deletij.

putarunt, cum pinnas quatuor habeat. nam Tæniæ Aristoteles (apud quem Gaza Vitam interpretatur, Plinius Tæniæ uocabulum retinuit) binas tantum iuxta branchias attribuit. Aliqui etiam Citharus Rondeletij, qui Romæ Pecten (quo nomine Saluianus Nouaculam Rondeletij Romæ uocari tradit) uel Pectenorzo dicatur, Tæniam esse suspicati sunt.

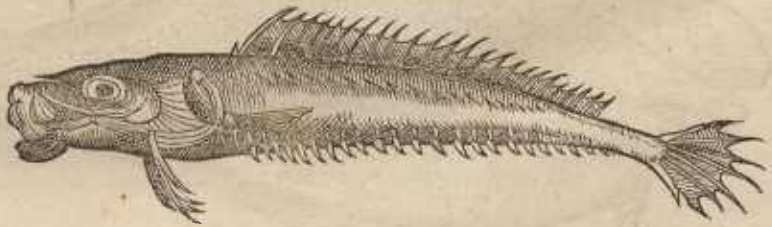
GALLICE. Circa Monspelium Flambo uocatur, id est, flamma, quia colore est rufo siue flammeo: uel quia cum natat, flammæ modo moueatur & flectatur. A quibusdam Spase, id est, enfis nominatur, à figura. capite enim lato est, reliquo corpore in acutum paulatim desinente, Rondeletius.

GERM. F. Ein Binde/ein Flämmling.

TÆNIA altera à Rondeletio, propter similitudinem superioris, (quæ uera Aristotelis Tænia est,) uocata. Et huic (inquit) tæniæ, id est, fasciæ nomen aptissimè quadrat, est enim tenuis & longissima, quippe quæ ad duum trium ue cubitorum longitudinem excreseat. Differt tamen à priore, quòd præter pinnas quæ ad branchias sunt sitæ, duas alias habet sub maxilla inferiore rufas, cuius coloris sunt uilli dorsi caudaq;. Præterea quinque maculas habet in parte prona, purpureas, rotundas, colore est argenteo, &c.

GERM. Ein andere gattung des nechstgemelten fischs.

TÆNIAE genus tertium; ut uideretur, quod Bellonius Falcem usitato Venetis nomine appellauit. Exhibita quidem ab eo figura, propter illas ueluti crenas, quibus, inquit, in gyrum serrata est, & asperam in lateribus lineam, cum Rondeletianis duabus non conuenit. Tenuis (inquit) est adeò ut penè transpareat. Quòd si caudam diligentius inspexeris, uitrarij penicillum refert: quoniam sicca cum fuerit, equinas imitatur setas. Argentei coloris est arida. Ea quam uidi, digitos lata sex, quinque palmos longa erat: ore prægrandi, sine dentibus: nulla subtus (ab ano) pinna, quod in alio piscium nullo obseruaui. Hæc ille, Tæniam autem alium piscem, quandam Soleæ speciem appellat, quæ Rondeletij Citharus siue primus, siue secundus, uideri potest.

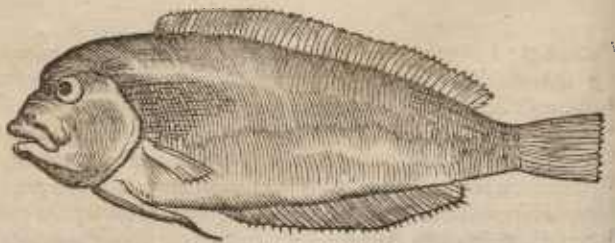
GRÆCE uulgò apud Tenedum Anthias, sed falsò.

ITALICE. Mollis est piscis (inquit Bellonius) ita ut perfrixus uel assus, in quoddam ueluti glutinum resoluatur, unde ab omnibus serè mensis explosus, nullum præterquam formæ (qua rusticam falcem aliquo pacto imitari uidetur) nomen uulgo Italico retinuit. nostro (Gallico) autem litri planè inuisus est. Capite est deformi, ut Simiam esse dicas, unde Marmorum plerique uocant, alij in Italia Colpiscem: alij ut libuit.

Falx.
Simia.

GERM. F. Ein Meerass/ein sundere art der obgenennnten Flämmlingen. ein Leimfisch.

PASSERINI generis uideri posset hic etiam piscis, si pinnae extenderentur, & oculi ambo una parte, prona scilicet, apparerent. Iconem eius olim à Corn. Sittardo qualè accepi, apposui. color est rubicundus, &c. (Sunt qui Pectinem in Italia uocari dicant, Saluianus Romæ Nouaculam Rondeletij ita

nominari

nominari auctor est. alij alium piscem Pectenorzo, quasi Pectinem, Romæ uocari mihi retulerunt, qui Citharus Rondeletij uidetur.) Hunc ultimo loco posui: quod super eo incertior sim.

ORDO VIII. DE LACERTIS.

SIMILIBVSQVE PISCIBVS. ET ALIIS QVIBVS-

DAM MAXIMIS, NON TAMEN CETIS, VT

sunt Pompilus, Gladius, Glauci.

DE LACERTIS IN GENERE.

LACERTORVM nomen communius est, aut esse potest, & plures Coliæ similes pisces compectitur. Colias enim Græcorum, Latinis propriè Lacertus est. huic & similibus plerisque omnibus, appendices quædam pinnularum uersus caudam præstant, ut Scombro, Acus generi unij alteriue, & inter maiores Pelamydi, Thunno, Orcyno, Amiæ. Sed Acus Ordine VI. cum Longis piscium numerauimus, qui serpentiū ferè speciem referunt, unà cum simili illis, rostro præsertim, Rondeletij Sauro siue Sauride. nam alius est Saluiani Saurus, Lacerto terrestri similis rictu, capite, colore, & ferè corporis figura, quem ad finem Ordinis quinti retulimus. Et quanquam Saurus Græcis Lacertum quadrupedem significet, Latinè tamen Saurum piscem non interpretabimur Lacertum, ut caueatur homonymia. (Latiùs enim Lacertus patet Latinis: Saurus uerò Græcis species una est, nec huius generis.) Siquidem Lacertus Latinorum, ut diximus, propriè Colias Græcorum est: non à quadrupedis similitudine: sed ob similitudinem, quam habet cum musculis nostri corporis, qui lacerti etiam dicuntur, ut Saluianus scribit, sed an Latini ueteres Lacertos pro Musculis posuerint, ut superiori seculo rei medicæ scriptores parum Latini soliti sunt, nescio an ulla autoritate cõstet: fierique potest ut à Lacertorum quadrupedum aliqua simili specie, Coliæ etiam suum obuenerit nomen: quoniam ut quadrupedum illorum corpus in caudam attenuatur, uel ut cauda illorum crassior primo, in magnam exilitatem colligitur, (*καὶ μινυσκεῖ*, quod uocabulum idem significans à Muris cauda tractum est Græcis.) καὶ κολοῦνται, hoc est, imminuitur: unde & de Latina & Græca horum nomen origine constare nobis potest: ut Græcè etiam κολίας dicatur εἰς τὸ κολοῦναι καὶ εἰς τὸ ἄδου πρὸς τὴν ἄρσιν: non ab aue quam Græci κολοῦν, Latini Graculum uel Monedulam uocant, ut perperam Gaza Coliam piscem apud Aristotelem Monedulam uerterit, nihil enim his animalibus commune: etsi κολοῦν auis ab eodẽ uerbo κολοῦναι denominetur, sed propter aliam eius significationem, que est turbare, tumultuari. Bellonius tamen ab auis Coliæ similitudine hunc piscem eodem nomine uocatum putat: quod eius latera similiter multis coloribus uariiegata conspiciantur. sed Colæus (*Κολοῦς*) Græcè scribitur pro Graculo: Colias nullius auis nomen est, apparet autem ipsum eo nomine auem illam intellexisse, quæ genus Picarum est, & ab Italis uulgo Glandaria uocatur: à Plinio modò Pica simpliciter, modò Pica quæ glandibus uescitur: quam à Græcis κολοῦναι dici nemo (opinor) eruditus asseruerit. ¶ Videtur ex Plinio Lacertus genus esse, quod species aliquot contineat: & in his Colian esse minimum. Hicestus tamen Scombrum Colia minorem facit. Elacatenes sunt Lacertorum genera Plinio. sic enim uidetur legendum. ¶ Scombrum nostri Lacertum appellant, & Celsus etiam eum pro Lacerto accipere uidetur, Iouius. Pelantides, Thynnus, Scombrum, Coliam & Lacertum, habitu figuraque conuenire Bellonius obseruauit: corpus eodem modo efformatum habere: pinnis etiam, cauda, tergoris appendicibus inuicem persimiles. His addo Amiam Rondeletij. Pancrates Arcas Turdum piscem alio nomine Saurum uocari scribit. Rondeletius piscem Lacertum uulgo dictum circa Monspelium, Dracunculū Plinij facit.

LACERTVS siue Trachurus, Scombro similis. Trachurus (*τραχῦς*) idem esse creditur, Trachurus. qui & Saurus, (*σαῦρος*) cui opinioni uulgaris appellatio consentit. à nostris enim Saurel, uel Saurus. Sieurel dicitur. Aristoteles Trachuri nusquam meminit, sed Sauri tantum, &c. Athenæus diuersis locis de Sauro & Trachuro loquitur, ut diuersos existimasse uideri possit. Oppianus proculdubio diuersos fecit, sed siue eundem cum Sauro, siue alium Trachurum existimes, haud equidem ponam in magno discrimine, nam, ut res habeat, uerum Trachurum nos certè depingimus, Rondeletius. ¶ Trachurus (inquit Saluianus) etsi Romæ Sauro dicatur, ut Mafilia Saureau, non tamen est ueterum Saurus. nam Saurus aliquam similitudinem, ut nomen præsert, terrestribus Lacerti habere debet. Is autem qui Romæ Tarantola nominatur, colore ac uniuersa corporis forma, similis adeò terrestri Lacerto est, ut dubio procul *σαῦρος* censeretur, ut historia 92. docebimus. *Τραχῦς* proparoxytonum apud Athenæum bis: apud Galenum semper

Trachurus penanflexum, Hæc ille, Scombrū nostrī (Itali hodie, circa Romam) Lacertum appellat, Celsus quoq; cum pro Lacerto accipere uidetur; & interpres Galeni antiquior Saurum, Lacertum appellauit, Iouius. Idem Dracones uel Arancos pisces non rectè Trachuros uocat, Trachuro, nomen inditum à reflexis uersus caudam quadragenis utrinq; uncinis, (quibus exasperatur, & præcipuè cauda,) Bellonius.

ITAL. A Romanis Sauro dicitur, Rondeletius. Romani Suuarum uocant, quem Veneti un Suro. Genuenses un Sou uel Surrelle nominant. Mediolanenses alijq; Longobardi missos ad se hos pisces, Argētinis, à colore quem sale conditi præ se ferunt, appellant, Bellonius. Saurus Romæ antiquū nomē retinet. minores Fricturne nomine ueniunt, (nimis communi.) multa enim pisciū genera ob paruitatem frigi solita, sic appellantur, Iouius. Olim Cor, Sittardus de Lacerta pisce, ut ipse nominat, sic ad me scripsit: Lacerta rarò capitur, uagatur enim in alto mari. Pellucida est, estur, uulgo (in Italia) Racanus dicitur. Lacerta autem uocatur, quòd caput eius quandam cum Lacerta similitudinem habeat. Dentis omnes habet mobiles. Sic ille. De quo autem pisce loquatur, mihi non liquet.

GALL. Malsilienses maiorem huius generis piscem Suueram, un Suuereau: minorem uerò un Egau, (Germani ferè Lacertū terræ restrem sic uocant,) uel un Coquin appellant. ¶ Circa Monspelium Saurel uel Sicurel dicitur, ab aliquibus Gascon, à Santonibus Cicharou, à Gallis Maquereau bastard, id est, Scomber spurjus.

GERM. Ego Lacertorum genera, donec certius aliquid cognouero, Germanicè sic nominabo, plerosque à similitudine, quam cum Scombro habent, (Scombrum autem Germani & Angli uocāt Waccarell/Waccrell/Wacrill:) Lacertum simpliciter, ein Wacrellen geschlecht. Trachurum, (qui Scombrum figura, colore, & sapore refert: & à Gallis quoque Maquereau bastard dicitur,) ein bastard Wacrell/oder ein raucher Wacrell. Sauridem, ein Wacqueralse, composito ex duobus piscibus quos refert nomine, Scombro in quā & Acu. [Scio Alsen à quibusdam Germanis Alausam uocari: sed quoniam eadem uox subulam quoque, quæ ueluti acus ansata est, significat, accommoda

read hoc nomen libuit: cui componendo cæteræ Acus piscis usitata Germanis nomenclaturæ ineptiores sunt.] Coliam Rondeletij, ein grosse Wacrellen art. Coliam Bellonij, ein kleine Wacrellen art. Denique Lacertum peregrinum, qui toto genere à prædictis differt, ein Weerheidoy/ein Heidoysfisch auß dem Nooten meer. ¶ Qui Lacertum Germanis Alrupen (quod Mustelæ fluuiatilis genus est) interpretantur, prorsus aberrant. ¶ Grossen in Germaniæ maritimis uocari audio piscem Lacerto Trachuro ue similem, qui ha-

mmum ex ore emittat.

Effigies hæc est Trachuri, Venetijs olim mihi delineata. Rondeletij icon pinnas duas dorsi contiguas ostendit: & lineam per medium utrinq; corpus ferratam melius exprimit, circulis perexiguis in medio coherentibus deinceps, eminentibus sursum ac deorsum spinis.

Lacertus.
Trachurus.

Sauris.

Colias.
Lacertus peregrinus.

COLIAS piscis à Græcis dicitur, (Κολίας:) quæ Gaza Monedulâ interpretatur, parû rectè, ut opinor. Monedula enim auis Κολοιδός ab Aristotele & alijs nominatur, Rondeletius. Alius est Colias Bellonij, nempe Scomber minor, siue ætate tantum, siue etiâ specie ab eo differens. Rondeletius suum Scombro maiorē facit.

Vterq; tamē Mafsiliæ Coliam piscē uulgò Coguiol (uel Cogniol) uocari scribit. Nos Coliâ Bellonij, minorem appellabimus: quoniâ & Græci hodie Colion uocant, qui Lemnum, Thasum, Samothracen & Imbrû incolunt. Rondeletij, maiorē, ut sententiâ utriusq; faueamus. ¶ Coliâ Plinius Graculû reddidisse uidet, ut cum Draconē piscē Graculo simillē esse scribit, nam & auē Κολοιδόϋ Plinius Graculû interpretat, aliq; Monedulâ. Galeni tamē interpres in libris de alimen. pro Coracino Graculû cõuertit, ut priûs etiâ Gaza ex Aristotele. Athenus Amyclanos & Sexitanos Colias cõmēdat. Cû Saxetani (Saxitani) ponatur cauda Lacerti, Martialis, uidet aut de Colia sentire: sicut & Galenus Saxatina falsamēta (σαφατινα τρελην) nominās. Colias siue Parianus, siue Sexitanus à patria Bætica, Lacertorû minima, Plinius, ego p[ro] minima lego, genera, nã & Helacates (quod paulò antè dixerat) sunt Lacertorû genera. ¶ Plura de huius piscis nominib; eorûq; causis, suprà ab initio huius Ordinis, sub lēmate De Lacertis in genere, scripsimus. Καὶ σκολιά, σκντὰλαι τε, &c. Oppianus inter pelagios, ubi p[ro] σκολιά, malim Κολία.

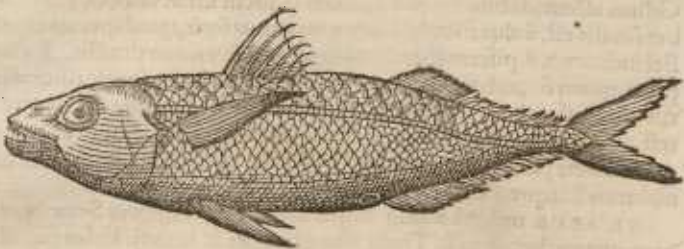
GRÆCIS etiâ hac ætate Colios (uel Σκιδεός, ut Rondeletius habet in Scombro) pro Colias fertur.

GALL. A Mafsiliensibus Coguiol uocatur, Rondel. Qui Niceâ incolunt Coguiol corruptè uocant, quasi Coliâ, Gillius. Rondeletius Coliâ piscē Scombro maiorē facit, Bellonius minorē, &c. uterq; tamē suum Mafsiliæ Coguiol uocari tradit.

GERM. F. Bellonij Coliâ nominabimus ein Kleiner Macrell, id est Scombrû paruû. Rondeletij uerò, ein grosser Macrell: id est, Scombrum magnum, uel potiùs magnâ Scombri speciem, ne quis magnitudine tantû aut ætate differre putet.

Scombri hæc effigies Venetijs facta, non satis probè exprimit pinnulas illas uersus caudam. nam & plures, & suprà infraq; esse debeant: tales omnino, quales in Amia, Colia, & Thynnorum genere spectantur.

SCOMBER siue Scombrus à Plinio & Latinis Somnibus dicitur piscis, qui Græcè Σκνιδεός. Scombrus etiâ Lacertos nonnulli uocant, à figuræ musculorum nostrorum siue lacertorû, potius quàm terrenorum Lacertorum similitudine: (Vide quæ scripsimus suprà De Lacertis in genere ab initio huius Ordinis:) nisi quis ob uiriditatem quæ in Scombris exigua est, eos terrenis Lacertis com-

Colias minor.

Colias maior.
Graculus.

Lacertus.

108 Animalium Mar. Ordo VIII.

parare malit, Rondeletius. Non est hic ueterū Lacertus: an uerò ex Lacertorum sit genere, quod Gillius asserit, dubitari potest. Celiā quidem Græcorum, Latini Lacertum dixerunt: cui Scomber similis est. Solus Plinius Lacertum genus fecit, quod species contineat, Saluianus. Horatius Sermonum 2. 8. piscem Ibcrum uidetur pro Scombro dixisse. Bellonius Celiā non alium esse putat, quā Scombrum ætate paruum: (Rondeletius species diuersas facit:) Vide mox in Græco nomine uulgari. ¶ Scombrus per omnia maria affatim capi solere, uel hoc argumenti esse potest, quòd ubiq; cognoscatur. in Oceano tanta crassitudine proficiunt, ut pari cum Pelamydibus crassitudine plerunq; euadant, Bellonius. ¶ Macarellum Albertus nominat, Arnoldus Villa nouanus Maquerellum, barbaricis uocabulis.

GRÆCE uulgo Lemnij (inquit Bellonius) minores Scombrus, Colias, aliās Colios nominant, quemadmodum & Thasij, Samothracæ & Imbrij. Et sanè quid inter Scombrum & Coliam interfit, nihil aliud obseruari posse puto, quā quòd Colias magis paruus sit: Scomber uerò, paulò maior. Aiebant quidem Lemnij quidam indigenæ, Coliam idem cum Scombro non esse: sed quum nullam uiderem notam, qua utrunq; distinguere possem, totam in magnitudine posui differentiam. Hicæsius tamen Scombrum Coliam minorem esse affirmat.

ITAL. Ab Italis Lacerto uocatur, à Venetis Scombro, Rondeletius. Genuæ, un Oreol: Vi de in Gallicis mox. Genuenses (inquit Bellonius) quoddam Scombrī genus uulgò Lacertū nominant, cuius tergus multò magis quā alijs Scombris uiuet, & uenter est uariiegatus: quem reuera Coliam esse Scombrini corporis paruitate liquet. ¶ Ligures & Neapolitani uocāt Lacertum, Gillius. Romani Macarello, Saluianus.

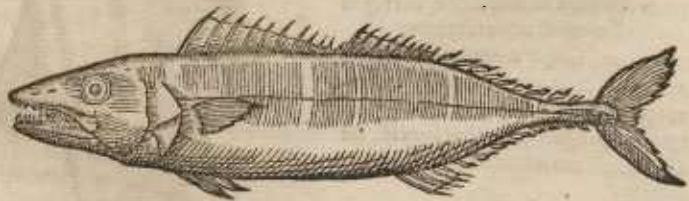
HISPAN. Cauallo, teste Rondeletio, alicubi Aláche, ut audio: quo nomine etiam pro Harengo utuntur. Malsilienses Clupeam, similem Harengo piscem, Halachiam uocant.

GALLICE. A nostris (inquit Rondeletius) Veirat dicitur, quòd uitri instar splendeat. uel Peis d'auriou, id est, piscis Aprilis, quòd eo potissimū mense capiatur. A Gallis Maquereau, à Malsiliensibus Auriol, Rondeletius. Aurioli nomen, quod Malsilia in usu etiam Gillius refert, (sicut & Ligures Oreol uocitant,) factum uideri potest uel à mense Aprili, uel ab oculis aureolis. Bellonius tamen hunc piscem Malsilia Horreau nominari scribit. Vide plura in Germanicis.

GERM. Vt Gallicè Maquereau hic piscis dicitur: sic Anglicè *Wackerel*, *Wacrel*. & Germanicè *Wakrell* uel *Wacrell*. Vocatur & in Noruegia *Waccarel*. & in lacu Suerinensi *Wacrell*, piscis Harengo maior aliquanto: ut aiunt, &c. Fortè autem non Gallicum hoc nomen fuerit, (quāuis Bellonius scribat Macareos, hoc est, lenones uocari hos pisces, quòd uerno tempore Aulasas paruas quæ Gallis uulgò Virgines uocantur, statim subsequi soleant:) sed Germanicum à macritudine factum. in Oceano enim durior sicciorq; capitur, & ob id deterior hic piscis, quā in plerisq; Mediterranei locis. Cæsar Scaliger nomen hoc Græcæ originis esse iudicat, nescio qua ratione: neq; enim exprimit. ¶ Est & alius piscis fluuiatilis apud inferiores Germanos similiter dictus ein *Wacrel*, & alio nomine *Bratsfisch*: quem ego Capitoni fl. cognatum esse suspicor.

ANGLICE. Vide in Germanicis.

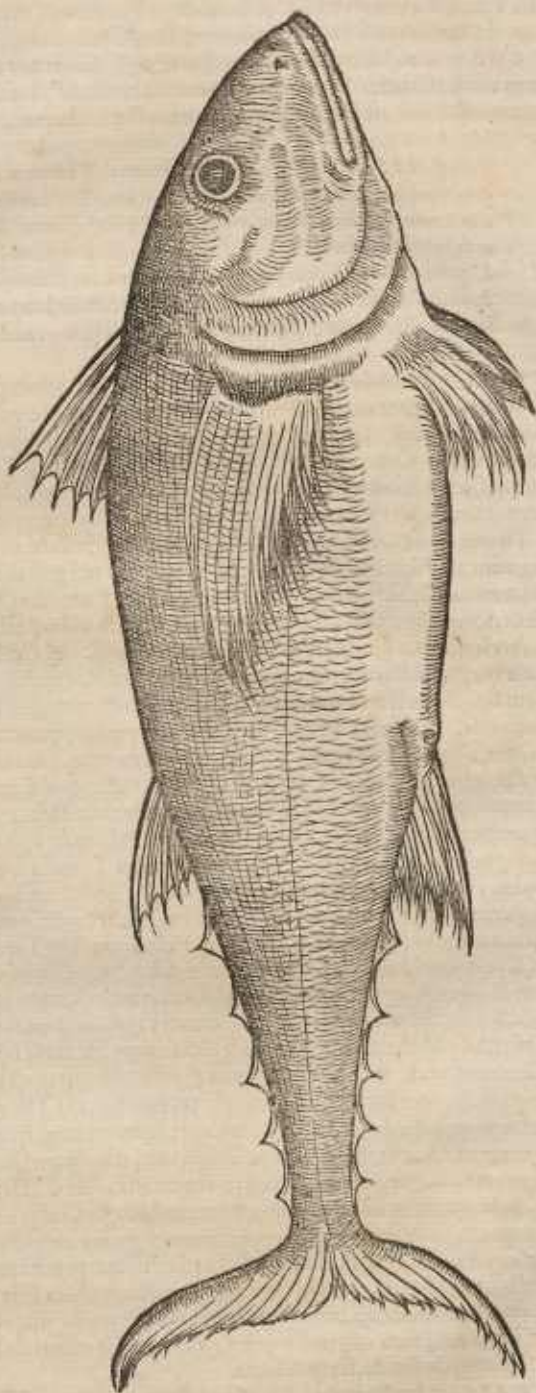
Pelamydis uera, seu Thunni Aristotelis eicon, secundum Rondeletium, ueram autem Pelamydem uocat, ad discrimen Sarda nimirum: & Thunnum Aristotelis, quoniam circa Monspelium Orcynus Thunni nomine uulgò uocatur, Ton: & à Santonibus Atbon.

PELAMYS (Πηλαγός) Græcum nomen est, oxytonum, & per ypsilon in ultima plerunq; à doctioribus scribitur: generis fœm, sic dicta, ut Varinus docet, *παρα τὸ ἐν πηλῷ μύσῳ*. Sic & Festus: Pelamys (inquit) genus est piscis, dictum quod in luto moretur. Gaza modò Limosam, modò Limariam (apud Hermolaum Lutariam legimus) conuertit. In his uerbis Plinij: [Cordyla appellatur partus, qui fœtas (Thunnas partu liberatas, è Ponto) redeutes in mare autumnno comitatur. Limosæ uerò à luto Pelamydes incipiunt uocari: & cum annuum excessere tempus, iam Thunni:] pro Limosæ legerim maiores: hoc sensu, Cordylæ maiores factæ, incipiunt Pelamydes uocari à luto. sic enim ordinis & magnitudinis ratio disertius fuerit explicata. Limosæ quidem uocabulum alibi nusquam, neq; apud Plinium, neq; authorum quenquam pro pisce inueniri puto. Legerim igitur, uel maiores: uel deinde: & pro uerò coniunctione: uerè, hoc est, uerno tempore, ex Aristotele. ¶ Plutarchus non *παρα τὸ ἐν πηλῷ μύσῳ*, hoc est, ab eo quòd in cœno se occultet: sed à grege illi nomen

Alia Thunni imago: qualem olim Venetijs missam accepi.

Apolectus.

Cybeas.

Cybium.

Synodontis.

Chelidonia.

Triton.

nomen datum innuere uidetur, *ὄψις* ἢ *ὄψις* ἢ *ὄψις*: sicut & Ἀμύς *παγά* ἢ *ἀμύ* *ἔσρα*, ego eam quæ à luto est etymologiam præfero. ¶ Pelamys uel Thynnus aliquando genus sunt ad plures species. ¶ Pelamydes mutato nomine Thunnos fieri aut uocari, contra Gillium Bellonumq̃, Aristotelis sententiam Rondeletius & Saluianus defendunt, ego in medio relinquo. Rondeletius ita sentit: eos qui Aristotelem reprehendunt, quod dixerit Pelamydes in Thunnos mutari: non rectè Thynnus uulgare (Orcynum nimirum, quem uulgò Ton uocari scribit alibi) pro Thynno Aristotelis usurpare: & Aristotelem non mutari hos pisces dixisse, sed cum ætate nomē uariare. ¶ Pelamydum generis maxima Apolectus uocatur, durior Tritone, Plinius. Hermolaus neutro genere Apolectum legit. ego pro ipso pisce masculinum fecerim: pro parte autem concisa, neutrum, ut *ἰμαχ* subaudiatur. Sic etiam Melandrys & Cybeas, (*Μελανδρῖος, Κυβέας*), pisces mihi uidentur: Melandryum uerò & Cybium, partes ex eisdem concisis. Pelamides in Apolectos, & particulatim consecræ dispertuntur in genera Cybiorum, Plinius. Apolectum (*id uocabulum Græcis cum adiectiuum est, eximum electumq̃, significat*) esse Synodontem Athenæi Hermolaus ait, & Rondeletio quoq̃ pbabile est. *Συνodontῖς* (inquit Athenæus) est maior Pelamys, durior quàm Chelidonia. Plinius pro Synodontide uidetur Apolectum dixisse: pro Chelidonia Tritonē. Athenæus Orcynum cum magnus est, Chelidoniæ similem facit: eundē (Orcynum) Plinius & Xenocrates Tritoni comparant. Chelidonia fortè à colore dictus fuerit: ut & ficus quædam & lepores. Chelidon uerò, id est, Hirundo, piscis diuersus à uolatu proxime aquam. Tritonem legimus Pelamydum generis magni esse: sine squamis, Orcyno similem. ex quo uræa (siue horæa) Cybia fiant. ¶ Pelamys à Symcone Sethi dicitur *οἰλομύδα*, (aliàs *οἰλομύλα*), corrupto nimirum Pelamydis nomine.

ITAL. Ab antiquo Pelamydis uulgaria quædam hodie, quanquàm aliorum piscium, sed similem, nomina, detorta uidentur: ut sunt Polauda, Lopida, Lampugo. his enim uocabulis Romani & Illyrij, Glauco Rondeletij nominant, pisces cœruleos: quorum alteram speciem Galli quoq̃ in Prouincia Palamide uel Vadigo nuncupant uulgò. ¶ Palami piscis, id est, lo Palamodo, Syluaticus. A Platina uidetur Palmata dici, tanquam Latino uocabulo. Venetijs Thynnus uocari audio el Ton: eiq̃ similes pisces, alterum la Palamida: alterum el Sgompha diggio. Saluianus etiam Pelamidem apud Italos nomen feruare tradit. Vide mox in Gallicis.

GALLICVM nomen nullum peculiare Rondeletius ac Bellonius adferunt, nam Palamide

110 Animalium Mar. Ordo VIII.

uulgò dictum in Prouincia, secunda Glauci Rondeletiani species est. Quidam circumscribit, Lepetit Thun. Pelamidi uulgò ab Italis & in Prouincia, dictus piscis, Thünus Aristotelis est. in Gallia uerò Narbonensi eodem nomine dictus, Glaucus secundus Rondeletij.

GERMANI. *Ein Witteltunijn. Ein Tunijn der nit mee dann ein jar alt ist/ doch älter dann ein halb jar.* Veterum testimonijs constat Pelamidem uocari Thunnum, qui uti sex mensibus natu maior est, sic annum non excefferit tempus, Saluianus. Vide mox in Thunno.

ARISTOTELES & alij ueteres Thunnum à Pelamyde, etate tantum fecerunt: quos nimirum secutus Rondeletius, unam utriusque iconem dedit. nos quidem de Thunno priuatum etiam scribere uolumus: non solum quia Thunni Pelamydisq; nomina cum uetera cum uulgaria hodie diuersa sunt: sed etiam quia specie differre à nonnullis existimantur. Piscatores Ligures & Massilienses aperte mihi ostenderunt, ex Pelamidibus nunquam fieri Thunnos, Gillius. Hoc icidè scribit Scaliger: ac insuper: Et sanè (inquit) corpulentia diuersa est aliquantum, subtilius inueniunt: Productior Pelamys, & linearum filamentis tenuitatem uaria, que in Thynno sunt nulla.

Thunus. **THYNNVS** (Θύνν) Græcum uocabulum, à Latinis plerisque seruetur. Gaza Thunnum (y. in u. uerso) dicere maluit: sicut etiam Horatius & Varro. Sic autem uocatur à τὸ θύνει καὶ ἔμψυξ ab impetu & concitatione, Rondeletius. Piscis certe impetuosus est, eo præsertim tempore, quo agitatur æstro, Canis exortu. Quòd si hoc nomen non Græcæ originis est à uerbo θύνει, (v. per epenethesin Ionicam uel Doricam abundante:) ab Hebraico Tannin seu Thannin, quod Cetum interpretantur, uel piscem magnum, factum uideri poterit.

Tannin. Thynnus Athenienses solent Thynnides appellare, ut Athenæus notat, diligentiores serè distinguunt, ut Aristoteles, Thynnem in genere, uel pro mare duntaxat usurpantes, Thynnidem pro fœmina. Gaza Thynnidem interpretatur Thunnam. Est quando pro Pelamyde Thynnidae accipitur, forma nimirum diminutiua: cuius etiam Θύνναξ est. Oppianus fœminam Θύννη nomine nat. Archestratus similiter, & Thynnidem quoq;. ¶ Cordyla dicitur Thynnorum foetus: qui à capitis magnitudine fortè nomen inuenit. Cordyla enim Græcis clauæ caput, hoc est, partem crassiore signifiat. solent autem capita in animalibus nuper natis, piscibus præcipuè, proportione maiora esse. Alia est Cordyla uel Cordylus potius, quadrupes amphibium.

Thunna. Cum Thynni in Ponto pepererint fiunt ex ouo, quas uocant alij Scordylas (Σκορδύλας: sunt qui Cordylas legunt:) Byzantij Auxidas, (Αὐξιδας,) ideo quòd paucis diebus augetur: & Ponto excunt autumno unà cum Thynnide, remeant uerè iam Pelamydes factæ, Aristoteles. Etrursum: Cæ Thynnides (Θύννιδες, Gaza Πελαμύδιδες, id est, Pelamydes legit, & uertit: quod Rondeletius approbat) anno uno aliquando nullæ fuissent, insequente anno Thynni quoq; nulli fuerunt uidentur enim Thynni quàm Pelamydes anno uno maiores esse. Softratus author est Pelamydem uocari Thynnidem: postea Thynnem, deinde Orcynum, postremò Cetum. Orcynus Plinio Pelamydum generis maximus est, similis Tritoni. ¶ Pelamyda siue Thunnus ueluti genus esse, quod Tritonem, Synodontida, (aliàm à Synodonte pisce, quem supra inter Latos posuimus,) Sardam, Pompilum & Melandryam comprehendat, ueterum testimonijs comprobatur Rondeletius. De Pompilo & Sarda, dicemus inferius. Melandrys (Μελανδρῦς) Athenæo maximorum Thynnorum species est: unde Melandrya salsamenta dicta: idem hic fortè Melanthynus Oppiani fuit: quem inter Cete numerat. ¶ Thunnus uerus Aristotelis quem exhibemus (inquit Rondeletius) cute planè læui est, & inter læues ab Aristotele recensetur. At Thunnus noster, id est, is qui à nobis Ton (alibi Orcynum uulgò sic uocari scribit) uocatur, squamis magnis tegitur, sed ita ad amulsim compactis, ut ijs carere uideatur. hæc coctione dehiscunt, tumq; perspicue apparent tenui membrana contentæ, præterea & gregalis est, & æstro concitatur. Accedit Italiæ Prouinciæq; uulgari appellatio, Pelamyde, quam uerò eo nomine uocat uulgus in Gallia nostra Narbonensi, ex Thynnorum genere non est: (alibi secundam Glauci à se uocatam speciem uulgò Pelamide uocari scribit, & Pompilum quoque pro Pelamyde uendi.) ¶ A Pelamyde Sarda, cui internis externisq; partibus simillimus est, discernitur: Pelamys Sarda partem quæ pinnis ad branchias sitis subest, squamis tectam habet: Thunnus uerò Aristotelis, ab omnibus squamis omnino nudus est, cute læui & tenui, Rondeletius.

Thynnus. ¶ De Thynnide plura qui nosse uolet, præcedentia etiam de Pelamyde uera, & sequentia de Orcyno ac Pelamyde Sarda, scripta legat.

Orcynus. **Cetus.** GRÆCIS hodie uulgò Thunnus dicitur Pallax uel Pallaxis, Πάλαξ, Παλλaxis, Niphus, uidentur autem hæc nomina à Græco uocabulo antiquo Pelamys corrupta.

Melandrys. ITALICA Thynni nomina inuenio, Ton, Tonno, Tonnine, Massarius Venetus eos uulgò nomen seruare testatur: quod quidem in alijs etiam plerisque linguis uerum est. Italia tota cū Prouincia Pelamyde uocat, Rondeletius.

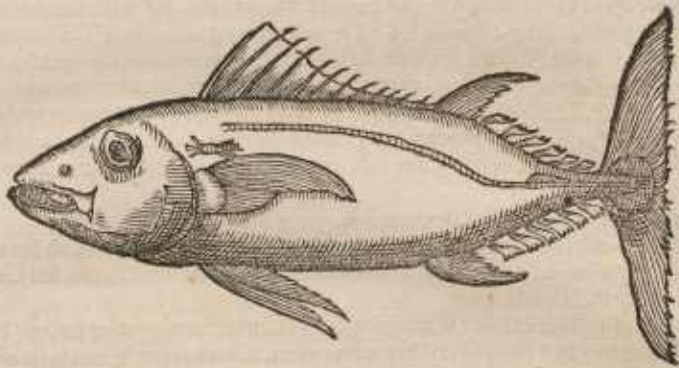
HISPAN. Atun. Lusitanis Bonito, ut audio, sed Rondeletius Amiam Gallicè ab aliquibus Boniton uocari scribit.

GALL. Orcynum Rondeletius scribit in Prouincia uocari Ton, à Santonibus Athon. Galus quidam anonymus interpretatur la Thunnine: sed id nomen uidetur magis propriè dici de carne

carne Thunni, præsertim salsa. Vide proximè retrò in Italicis.

GERMANI omnes eodem quo Flandri & Angli nomine appellare poterunt. est autem Flandricum *Tünijn*: Anglicum *Tuny* uel *Tunie*. Licebit & pro ætatis ac magnitudinis differentia recepto Thunni uocabulo, epitheta adijcerent: *Cordyla*, id est foetus Thunni, dicatur *ein junger Tunijn*: uel diminutiuo nomine uno, *Tunijnle*. deinde *Pelamys*, *ein Witteltunijn* / oð *Halbtunijn*: tertio *Thunus*, *ein Tunijn*. quarto *Orcynus*, *ein grosser Tunijn*. quinto *Cetus*, *ein Waltunijn*. Bellonius Thunnum in alto degere tradit, Tyrrheno ac Mediterraneo frequentè, Oceano atq; Adriatico non item. proinde non mirum si Germanis propè incognitus sit.

THYNNI genus aliud Cretensium uulgo appellatur *Lissam* uel *Glissam*, à glabra ac squamis ca-
Lissa.
 rente cute: bicubitalis longitudinis, humaniq; corporis crassitie. Eundem extra Cretam, Co-
Glissa.
 panum uocant. Pelagijs est, ac delicatissimi saporis. A maiori ac uulgari Thyanno differt, quòd te-
Copanus.
 retior est, brachijsq; Pelamidis habeat, ac dentium loco rugosè atq; asperas maxillas, &c. Belloni-
 us. Voèatur etiam *Lisses* nescio qui pisces apud Barbaros & anthropophagos quosdam Ameri-
 cæ incolas, Bratti ab alijs dicti.

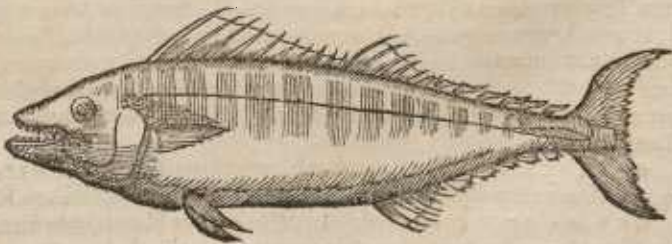
ORCYNUS nomen Græcum, in plerisq; codicibus Græcis uulgatis scribitur per o. breue, spi-
 ritu tenui, *ὄρκυνος*. apud Athenæum frequentius ei aspiratur: & sanè Grammatici o. ante g. at-
 tenuari docentes, eum alia quædam excipiunt, tum quæ κ. uel υ. post g. habent, ut *ὄρκισω*, *ὄρκυος*, &c. *Horcynus.*
 quibus nimirum etiam *ὄρκυνος* adscribi debet. nos quidem promiscuè modò *Horcynum*, modò
Orcynum scribimus: hoc pro consuetudine & Aeolica dialecto, illud ut grammatici etiam ali-
 quid tribuamus. Heracleon Ephesius Thyannum ait ab Atticis *Horcynum* dici. Videtur & *ὄρ-*
κυνος in recto singulari efferrì posse, sicut *ὄρκυνος*. Arcestratus *Horcynum* ait esse Thyannum ma-
 gnum, & alicubi etiam *κῆτος* nominari. Sostratus uerò *κῆτος* uocari Thyannum, qui iam *Horcynus*
 no maior ad summum peruenit incrementum. *Orcyno* idem uideri potest *Apolectus* ab alijs
κῆτος.
 dictus: item *Melandrys*, *Melanthynus*, *Elacaten*. Sed Oppianus solus *Melanthynum* nominat,
Apolectus.
 idq; inter cete, cum *Orcynos* iam antea piscibus pelagijs adnumerasset. uerùm ipse etiam *Orcy-*
Melanthynus.
 nus iam summi incrementi *κῆτος* dicitur, tunc etiam, ut uerisimile est, *nigrior*. Penultimam uo-
Elacaten.
 cabuli *Orcynus*, Arcestratus corripit, Oppianus producit. A Pergæis *Καυβάς* uocatur, teste
Cassias.
 Hesychio. ¶ Capitur in Hispania, præsertim ad Herculis columnas: item in nostro mari & Tyr-
 rheno, Rondeletius. Plura diximus supra in *Pelamyde* uera, & in *Thynno*.

ITALICE. Vide mox in Gallico nomine.

GALL. A nostris *Ton* uocatur, à *Santonibus* *Athon*. Membratim & in assulas dissectum, sa-
 le conditum, nostri *Tonnine* appellant, Itali *Tarantella* à *Tarentino*, unde aduchitur, sinu, *Ron-*
deletius. Lege etiam supra in *Thynno*.

GERM. *Ein grosser Tunijn* mag *ein Waltunijn* genamset werden. Vide in *Thynno* fu-
 perius.

Pelamydis Sardæ iconem sim-
 pliciter dictæ *Pelamydi* non sta-
 tim subiunximus, quoniã tres su-
 periores unius speciei esse, & æta-
 te tantum differre, ab Aristotele
 alijsq; eruditis existimantur. Sar-
 dam uerò alterius speciei esse ne-
 mo negat.

112 Animalium Mar. Ordo VIII.

Premades.
Primadiae.

Sarda.

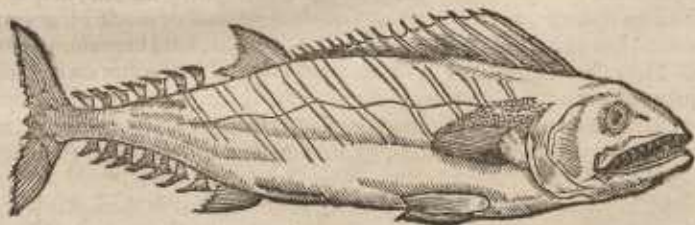
Trichias.

PELAMYDAS Sarda, uel Sarda simpliciter Rondeletio. Inter Pelamydas (inquit) Sardā nūc merat Plinius: & Pelamydem longā interpretatur. Ea quidem quam exhibemus, Pelamydi tam similis est, ut eadem planē esse iudicetur, qua autem nota ab ipsa (Pelamyde uera, seu simpliciter dicta) Thunnō ue distinguatur, iam indicatum est in Thunno. Trichiades & Premades (aliās Premnades) Thynnides (τῆς Θυννιδας) uocabant, Athenæo teste. Apud Aristotelem semel tantum ἀ Πελαγιάς legitur: ubi Gaza conuertit. Primadae (tribus syllabis) hyeme in cœno se abdunt, &c. *πρημάδων & προήμων*, pisces sunt Thynnis cognati, *ἑσθίου δυνωδίου ἰχθύος*, Helychius. Primadias Aristotelis Vuottonus Pelamydes esse conijcit: nam & Thūnis cognatae sunt, & similiter infestantur asilis, & in cœno (à quo Pelamydi nomen) delitescunt. adde quod Thynnidēs etiā alio nomine dicantur Athenæo, quæ ex Aristotele Pelamydes esse uidentur. Verūm Oppianus lib. 1. Halieut. Pelamydes primūm litorales facit, deinde Prenades (πρηνάδας) pelagias. Considerandum igitur an piscis hic non simpliciter sit Pelamys, sed species illa quæ Sarda cognominatur: cuius aliud uetus nomen Græcum non habemus: etsi Galenus scribat præstantissimā omnium esse falsamenta, quæ Sardica (Σαρδικία) à ueteribus dicta sint: suo tempore Sardas uocari: Diphilus etiā Sardam nominans, Coliæ eam magnitudine confert. Sanè ut Latinis Sarda Pelamydum Thynnorum ue generis est, Sardina uerò, *Σαρδίνη* Galeno, nouo similiter nomine, pisciculus plebeiis: sic apud Græcos, non modo *τεχίς* & *τεχίς*, uiles pisciculi memorantur, (antiqua uidelicet Sardinæ postea dictæ nomina) sed è Thynnorum etiā genere Trichias (*τεχίς* oxytonum) semel duntaxat apud Athenæum lib. 7. in Chalcidum mentione, his uerbis: *τεχίς δὲ καὶ τῆς πρημάδας, τῆς Θυννιδας ἐλεγοι.* Sed pisces minores aristofis, id est, spinis exiguīs pilorum infiar ferti, ut sunt Trichides, Trichia, Thrissa, non temere ἀπὸ τῆς τριχῶν denominantur. maiores uerò, ut Thynnides & Premades sunt, qua ratione Trichia dicantur, non uideo. quamobrem non Trichiadem, sed Premadem, Pelamydem Sardam appellabimus: donec certius aliquid cognouerimus.

HISPAN. Vide statim in Gallico nomine.

GALLICE. Nostri & Hispani Bize, nomine communi cum Amia, ob similitudinem uocant. at pisciculus qui lingua nostra Sarde nominatur, minimè ueterū Sarda, sed Græcorum Trichis aut Trichias fuerit, Rondeletius.

GERM. Ein besondere art der Tunijnen/dem Witteltunijn gantz ähnlich/dann das selbliche schuppen hat bey den flossfädern der orwangen. die anderen Tunijnen all sind überal glatt/wiewol der Waltunijn schuppen hat/sind aber mit einer glatten haut überdeckt.

Trocta.

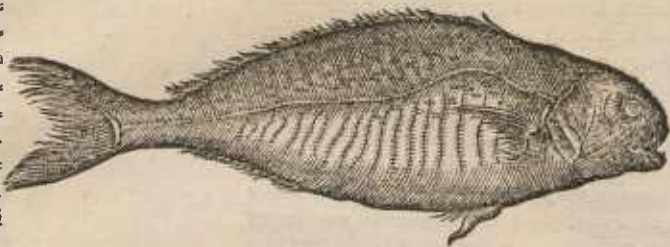
AMIA, *Ἀμια*, Græca piscis nomenclatura est, quam & Latini retinuerunt. est autem gregalis, atque inde nomen, *ὅτι ἐστὶν ἰκτίου φερεται, ἢ παρὰ τὸ ἄμα ἵνα*, ut ex Athenæi & Plutarchi uerbis apparet. Pelamydi corporis specie, pinnis & cauda similis est: (ab Aristotele quidem Pelamydi comparatur.) Cutis læuis, dempta ea parte quæ circa branchias est, similiter ut in Sarda. *Ἀμια ἢ γενερε scem. inflexione 2. apud Matronem Parodum tamen masculinè ponitur, Κυνόγγος δὲ Ἀμια τῶν τοῖς μέγας*, &c. est enim dorso cœruleo, eoque splendente dum uiuit, uentre argenteo: corporis magnitudine Thynno inferior, Oppiano teste: carne infirma & molli, sed dentibus acutissimis. Carniuora tantum est Aristoteli: (quanquam & algis eam pasci alibi scribit;) unde à uoracitate nimiarum Trocta (*τρώκτης, ὅ*) apud Aelianum uocatur. longe quidem alius piscis, quam quæ in dulcibus aquis Trutta uulgo dicitur, quanquam & ipsa edacissima. Amia etiā è mari fluuios subit, præstatè in fluentis & lacubus Aristoteli. Plures collectæ contra unum Delphinum pertinacissimè pugnant. A dorso ad uentrem in hoc pisce lineæ ductæ sunt obliquæ, nigricantes, certis interuallis à sese distantes, Rondeletio teste. ¶ Alia est Amia Saluiani, uide mox in Glauco primo Rondeletij.

GALLICE. Byza à nostris (circa Monspelium) & HISPANIS dicitur, quasi Byzantia, ut opinor. Amia enim Byzantia in precio habebatur. Ab alijs Boniton, Rondeletius.

GERMANICE circumscribimus: Ein art der blawfischen im meer / den Macrillen oder den Tunijnen geleych: mag ein Streymtunijn geheissen werden / vonn wâgen der schelwen schwarz.

Schwarzlachten streymen/welche von seinem rucken gegen dem bauch sich streckend.

POMPILVS, *Πομπίλος*, dicitur piscis ab Athenao, Acliano, Oppiano, alijsq; Græcis: & inter Latinos Plinio: qui à quibusdam inter Thynnos eum numerari scribit. Verùm hi, meo quidem iudicio (inquit Rondeletius) similitudine decepti fuerunt. Pompilus enim alius est à Thynnis & Pelamydibus, est eis quodammodo similis est.

¶ Thynni (inquit Plinius) sæpe nauigia uel euntia comitantes, mira aliqua dulcedine per aliquot horarum spacia & passuum milia à gubernaculis non separantur, ne tridente quidem in eos sæpius iacto territi. quidam eos qui hoc è Thynnis faciant, Pompilos uocant. ¶ *Πομπίλος* Græcis mittere & deducere est: unde nomen *πομπής*, uiaë ductor, & ab hoc rursus *πομπίλος* piscis, qui nauigia usq; in portum comitari & deducere perhibetur. Gregatim quidem naues circumfiliunt, & cursum earum sequuntur miro studio, ubi terram præferant, relicti nauibus in placidum redeunt. hinc nautaë terram propè esse certò cognoscunt: & ex eorundem comitatu, placidum tranquillumq; mare futurum sibi promittunt. Itaque pro pisce sacro habetur, alij tamen alium sacrum piscem (ab Homero dictum) interpretantur.

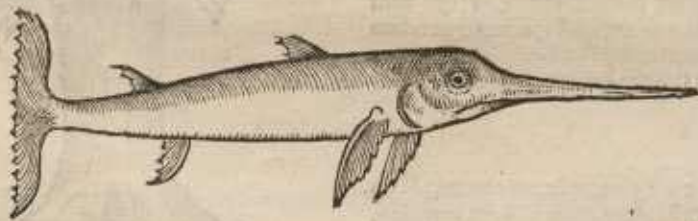
Sacer piscis

Quæcunque de Pompilo ueteres tradiderunt, (ut sunt, naues in pelago comitari, uarium esse, supercilijs aureis, Pelamydi similem,) ea omnia pisci à se exhibitò conuenire, Rondeletius asserit. Penultimam in Pompilo Græci omnes corripunt, Ouidius in Halieutico produxit.

GALL. Malsilienses piscatores corruptè Pampalum uocant, Gillius.

GERM. F. Ein Leitfisch/ein Schiffleiter/oder Schiffszell.

In hac icone Gladij piscis rostrum expressum est ad imaginem à Io. Caio Anglo nobis missam: reliquum uerò corpus, ut à Rondeletio exhibitum est.

GLADIVS à Plinio & Gaza uertitur Græcorum Xiphias, qui & Galeotes alio nomine dicitur. *Ξιφίας* uel *Ξιφίας*, ut *Αινέας*, *Γαλιώτης* ut *Χρύσος*. Rostrum eius oblongum gladij figuram præ se fert. Tomus Thurianus, quem alij Xiphiam uocant, Plinius: ut Hermolaus emendauit, cū uctus lectio esset Tynnus, Trantus, quem alij Xiphiam uocant, ego legerim, Thynnus, (ne piscis tam nobilis Pliniano catalogo desit.) Thranis, &c. nam & Xenocrati Thranis, idem qui Xiphias est, Græci de parte piscis concisi *τίμαχος* potiùs quàm *τόμου* dicunt. Carchariaë canis pars est qui à Romanis Thursio uocatur, suauissimus ac tenerimus, Athenæus, Græcè *Θυρσίον* legitur: Hermolaus tomum seu pulmentum Thurianum transtulit. Cauendum igitur ne cum Gladio confundamus Phocænam, quam Latine Gaza interpretatur Tursionem, (aliàs Tirsionem, uel Tyrsionem, Item ne cum Cane carcharia, aut Galeo. Ex Thynnorum uenatione pinguescere aiunt Galeotas, quos & Xiphias uocant, & Canes, aiunt, Strabo lib. 1. Græcè scribitur, *ἐκ δὲ Πιθίας αὐτῶν πάλιν εἶναι τὸν γαλιώτην, ὅς ἐστι ξιφίας λέγεσθαι καὶ κύνες φασί.* Eustathius legit, *ὅς ἐστι ξιφίας φασί καὶ κύνες καλοῦσιν*, in uersis nimirum uerbis, pro *ὅς ἐστι ξιφίας καλοῦσιν, καὶ κύνες φασί*. Saluianus hæc uerba *ὅς ἐστι ξιφίας λέγεσθαι* parenthesi includit, ut uerbum *φασί*, non solum ad *πάλιν εἶναι*, sed etiã ad *ξιφίας λέγεσθαι* referatur, non autem ad *κύνες*, ut sensus sit, ex uenatione thynnorum tum Galeotas (aliàs Xiphias dictos) pinguescere, tum etiã Canes, nimirum Carcharias, *Φορυνεύς*, Xiphias piscis, Helychium.

114 Animalium Mar. Ordo VIII.

Fieri quidem potest ut Xiphiae alio nomine ideo Galeotæ dicti sint, quod sicut Galei canes (id est Mustelæ,) ceteros pisces persequantur, & forsitan alicubi etiam Canes eandem ob causam, siue simpliciter, siue cum adiectiuo *φαια*, sicut & *καρχαρία κύνος* dicuntur: ut Strabonis uerba non eo quo diximus modo accipiuntur, sed sicut Eustathio placuit, Galeotas alij nominibus tum Canes tum Xiphias appellamus. Aelianus de animalibus. 13. 4. è Mefenia Menandri hos uersus recitat: *Ἐάν με κύνος, καὶ πούσος τῶν χαλῶν ἄπεισεν, ὡσπερ κελαιονύμου ζῆσαι, ὅψει δὲ φέρων τὸ φέρων κύνος.* uersus quidem postremus apparet corruptus, legi potest, *ὅψει δὲ φέρων με φέρων μὲν κύνος.* ¶ Aelianus Xiphiam inter Istri pisces numerat; in quo flumine hodieque hunc pisces capi circa Gomorrhiam (Komaram forte) oppidum, supra Budam, raro tamen, & paruum, uix tribus dodrantibus longiorem, testis quidam oculatus mihi affirmauit.

GRAECIS hodieque *Χίππος* appellatur.

ITAL. Venctis Spada, Genuensibus Imperator.

GALL. Ab aecolis Oceani Heron de mer, id est, Ardea marina. Burdegalensibus Grand Espadas. Mafsilensibus (ut Italus) pesce Spada. Circa Monspelium Emperador, ut Genuensibus, quod gladium, ueluti imperatores picti, gerat. Alius uero est piscis ex Galeorum genere, Vulpes nimirum, quem in Prouincia & circa Monspelium Spatam uel Peis Espale uocant, cuius cauda gladij similitudinem praese fert.

GERMANICE. *Schwertfisch*. Nostrates Militem uocant, Albertus: qui alibi Testudinem mar. aut eius speciem quandam uulgò Militem uocari scribit.

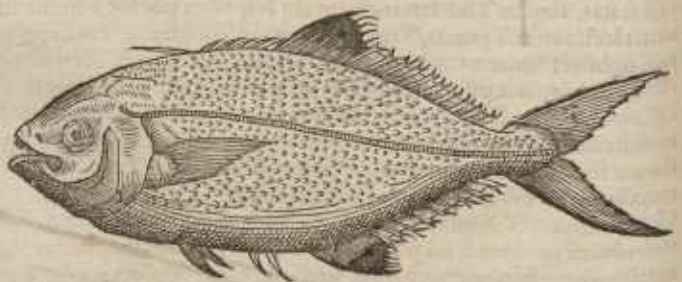
ANGLICE *Schwerdesfische*.

Alia minus accurata Gladij effigies, qualem olim ab amico accepimus.

Glaucidium.

GLAUCVS (maior hexacentrus,) Rondeletius: à colore glauco, id est, cœruleo, dictus, *γλαυκός*. Dorso est planè cœruleo. Statim à capite aculeos habet, quorum primus in anteriorem partem uergit: quinque alij ad caudam spectant, breues, sed acuti, nulla membrana connexi, Rondeletius. Glaucidium, Glaucus est paruus: (Glauciscus uerò alius uidetur esse quàm Glaucus,) Rondeletius speciem alteram priuatim sic nominat. ¶ Ceterum quod Aelianus scribit, Glaucum pisces suos timentes ore admittere, quod propter dorfi aculeos non est probabile, Rondeletius non de hoc Glaucorum genere sed de Canicula glauca accipit, Aristoteles Galeos & Torpedinem hoc facere scribit, Solus (inquit)

(inquit)

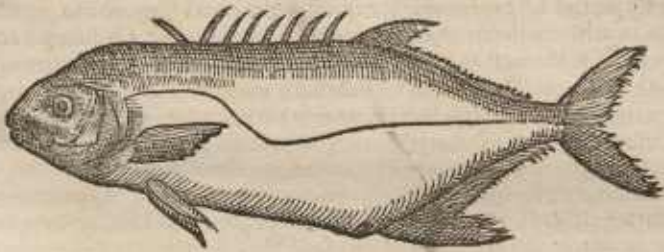
quit) ex Galeis Acanthias non recipit propter spinam, &c. Omnia quidem (inquit Saluianus) quæ à ueteribus Amiæ tribuuntur, huic pisci probè conueniunt; nec obstat, ut sibi ipsi obijcere uideatur Iouius, quòd cum gregalis sit Amiæ, iste nosfer Romæ sæpe solitarius capiatur: quando uti non omnis maris locus singulis piscibus accommodus est, sic haud ubique gregales appellati pisces, gregatim reperiuntur: nec eorum qui in congruis sibi locis gregales habentur, in locis alijs solitarios nonnullos reperiri inconuenit. Verùm cum Amiæ à ueteribus attributa (si earum cum Delphinis pugnam, cuius Aelianus & Oppianus meminerunt, quam neque hunc nostrum, neq; ullum alium piscem cum Delphinis committere, obseruare potuimus, exceperis) eiusmodi sint, ut plerisque etiam alijs piscibus cõuenire possint, haud solùm ex eis hunc piscem nostrum, Amiam esse fatendũ est. Sed si præter hæc animaduertatur, ab Aristotele & Plinio (Amias cum Thynnus & Pelamidibus Pontum intrare, cõtatemq; ibi traducere asseuerantibus) & ab Oppiano (eas cum Thynnus in robore conferente) Amias Thynnus & Pelamidibus similes esse innuit: uti nulli piscium quæ Amiæ attribuuntur, & Thynno similem esse, magis quàm huic nostro respondent, ita ipsum, Amiam esse, asserere possumus. Hæc ille. Sed alia est Rondeletij Amia, uerior, ut mihi uidetur.

ITAL. Romæ & in Liguria Lechia uel Leccia uocatur, Rondeletius (& Saluianus.) Idem mox in Glauco secundo à Romanis Lopida uocari dicit hunc piscem. Laccia quidem est Thrifasa. ¶ De genere Anthiarum sunt (inquit Bellonius) pisces plani & lati, quos uulgus Romanum Lopidas & Leczias appellat: quorum ut rariores quidem Lopidæ, sic etiam maiores: Stella uerò, minores, non usque adeò frequentes: Lecziæ frequentissimæ sunt, quas cum his piscibus libenter contulerim, quibus Malsilienses Lampugarum (sed falsò, Rondeletius) nomen indiderunt.

GALL. Circa Monspelium, Derbio. A Prouincialibus Biche, & Cabrolle; & Damo, (quasi Capreolus & Dama, nescio quam ob causam.) A quibusdam Lampugo, sed falsò, uocatur, Rondeletius. Lecziæ Romæ frequentissimæ sunt, quas cum his piscibus libenter contulerim, quibus Malsilienses Lampugarum (sed falsò, teste Rondeletio) nomen indiderunt.

ILLYRICE Polauda.

GERM. Glaucis Rondeletij tribus, unum commune Germanicum nomen finxerim, Groß Weerstichling. uel à colore Weerblawling. Sunt enim magni pisces marini, & in dorso aculeos habent, similiter ut fluuiales pisciculi, quos Stichling Argentinæ nominant.

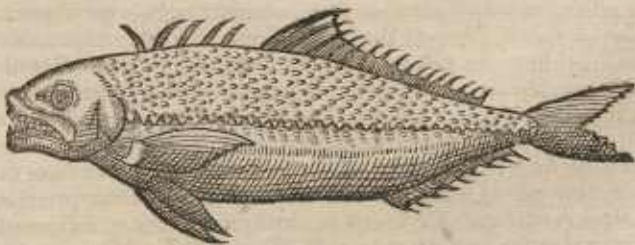

GLAUCI species II, quæ superioris magnitudinem nunquam attingit, unde Glaucidium forma diminutiua dici potest.

ITAL. Romanis piscatoribus Stella dicitur.

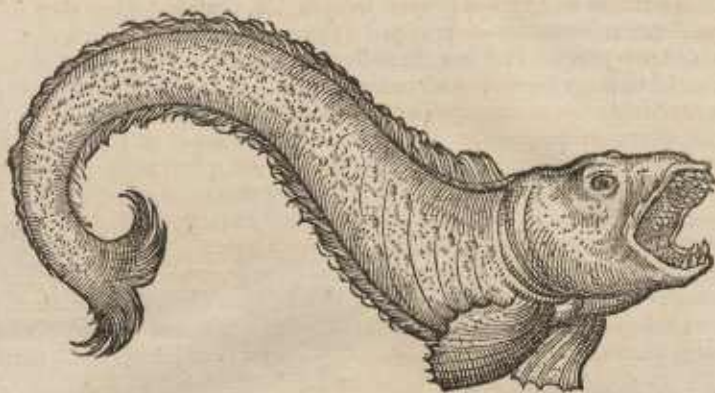
GALL. Circa Monspelium Palamide uel Vadigo.

GERMAN. F. Sie ander art der grossen Weerstichlingen.

GLAUCI species III, à secunda non multum differt, nisi quòd huic dentes sunt acuti, linea à branchijs ducta, longè magis flexuosa tortuosaq; est: à qua (distinctionis gratia) Glaucum sinuosum appellabimus, Rondeletius.

GERM. Das dritt geschlecht der Weerstichlingen.

Klipfisch.

Hippurus.

Coryphæna.

Ἄρνουτις.

ANARRHICHAS, Oceani Germanici piscis magnus, à nobis uocatus. Huius iconem ad sceleron Ge. Fabricius ad me misit, & descriptionem adiecit. Hic piscis (inquit) à Balthicis populis suo nomine Σκίπιδος dicitur. *Klip* enim ipsorum lingua scopulum significat. Vnde *Klipfisch* dicitur, uel quòd scopulos ascendat: id enim facere fertur: uel quòd in scopulis latiret. E naribus parua quasi fistula, quas ex arenis rustici faciunt, eminent: & propter superiores dentes in capite tuberculum est. Dentibus imprimis terribilibus, quos non solum in mandibulis, sed faucibus quoque & lingua gestat, anteriores rotundi & acuti, reliqui molaribus humanis similes, nisi quòd in media *sauc* (*medio palato*) nostris sunt grandiores. positi autem sunt duplicata serie omnes, in inferioris mandibulae parte una, octo, & in altera annexa quinque: neque aliter in parte è regione opposita, superior mandibula plures acutos habet propter fauces: in quibus tres duplicatae series, media parte praecipue decem grandibus molaribus munita: quin in lingua ipsa molares sunt. Reliqua ex pictura apparent, Voracem & ualidum esse apparet, cum aliàs, tum caudae icu, ¶ Ego Anarrhicham uocare uolui, (id est, Scansorem,) à Graeco uerbo ἀναρρίχασθαι, quod proprie manibus pedibusque nitentem & prensantem, hoc est, omni uti corporis, in sublime scandere significat. Licebit & Hippurum Oceani nominare: quòd multa cum Hippuro illo, quem Rondeletius exhibuit, (uero, ut arbitror, ueterum, quem dedimus supra pag. 75. Ordine v.) communia habeat: si modo non prorsus idem est, sed in Oceano maior: quanquam eicones parum similes uideantur. ad sceleron enim expressa est, quam G. Fabricius misit. Primum communis est utriusque oblonga & continens una à capite ad caudam usque extensa pinna: quam in Hippuro suo nota praeter alijs omnibus piscibus (*Tenias excipimus*) illustrem & spectabilem esse scribit: & ab hac ipsa Hippuri nomen impositum putat: quòd caudae equinae (inquit) simillima sit, id est, longa continens, uillisque multis constans, cuiusmodi in nullis alijs piscibus reperitur. ¶ Apparet autem in nostra pictura, non solum talis in dorso pinna, sed etiam alia in uentre, quae similiter à capite ad caudam usque producit, ut non solum pictura ostendit: sed Fabricius etiam in descriptione his uerbis, supra omisit: Dorsum pariter & uenter à sine capitis usque ad caudae extensionem pinnae habent: quae secundum corporis quantitatem, ipsae quoque paulatim minuuntur. Hoc si uerum est, & non in scelerone aliquid aliter quam reuera se habeat apparuit, plane mirum & singulare fuerit, in Rondeletiano quidem, pinnae ad branchias, illis quae in uentre sunt, proximae apparet, haeriusus, cum oblongae sint, extremitate sua podicem, & quae ab eo sequitur pinnam ferè attingunt. Habent autem pisces omnes pinnas parte supina diuersas, binas primum (si Hepatum & Teniam Aristotelis excipias): deinde unam à podice, Teniarum genere excepto. Quamobrem uiros literatos, qui iuxta Balthicum mare habitant, ut diligentius in hanc rem inquirant, adhortor. ¶ Hippurus quidem dictus fuerit hic piscis, siue à dorsi pinna (ut diximus) caudae equinae quodammodo simili: siue *ἄρνουτις* τὸ ἵππου δίκην ὀρέειν καὶ ἰσχυρὰ κινεῖται: hoc est, ab eo quòd Equi instar cum impetu & celeritate, ueluti saltu feratur. Ouidius Hippuros celeres cognominauit, Oppianus eos si quid in mari uagum & fluctuans uiderint, maxime si naufragae nauis, dissecta oberrent fragmenta, statim frequentes proximè comitari canit, &c. Vocatur & Coryphæna, siue ut Rondeletius putat, quòd pinna dorsi mox à uertice (quem *κρυφήν* Graeci uocant) ueluti crista incipiens, erigatur: siue, ut nos coniecimus, à magnitudine uerticis seu capitis sui ad reliquum corpus, à cauda enim uersus caput paulatim augetur & eleuatur, quod Graeci dicerent *κρυφοῦται*, Hesychius interpretat *ἀψεται, ὑψοῦται: & κρυφήν, κεφαλὴν, λόφον*. A tali figura, Cotto etià fluuiatili pisciculo nomē factum uideretur. Hippurus (inquit Rondeletius) à capite sensim tenuior sit strictiorque: id quod in eicone ab eo posita, non tam clare, ut in nostro Anarrhicha apparet: forte quia noster ad inueteratum expressus est: caput autem uetustate non ita contrahitur, ut reliquae partes quae carnosae sunt. Ab eadem nimirum figura, Ἄρνουτις appellatur: quòd urinatorum, uel agnorum (*ἀρνῶν*) salientium instar, in caput pronus feratur, siue per ludum, siue dum persequitur pisces: carniuorus enim est, quamobrem naufragia se-

ciatur.

atur. ad talem quidem motum saltumq; corpus egregie compositum habet. ¶ Dentes etiam in maxillis, palato, & lingua, ut noster habet, ita suo Hippuro Rondeletius tribuit: sed exiguos tantum & acutos, ut os etiam mediocre. ¶ Ad quam magnitudinem noster perueniat, certi nihil habeo: Eicon à Fabricio missa, dodrantem ferè trium mensuram æquat. Aristoteles Hippuri ex ovis foetus è minimis celerrimè in maximos euadere scribit. ¶ Hippurus ueterum in speluncis latet, hyeme præsertim: noster etiam in scopulis latitat. Sed scopulos etiam scandere, de suo ueteres non prodiderunt: unde uel naturam eius nondum plenè ueteribus exploratam fuisse; uel nostrum hunc non eundem, sed cognatum esse piscem, suspicor. ¶ Hippurus ueterum pingui, suauis & dura est carne: qualis Thynnorum Glaucorumq; est. Hæc præter propositum prolixius exponere uolui; ut hominibus eruditissimis Oceani accolis (quales iam non paucos Germania nostra habet) certius omnia indagandi occasione præberem.

ORDO IX. DE PISCIBVS CARTILAGINEIS PLANIS: PRIMVM DE RANA PISCATRICE, PASTINACIS, TORPEDINIBVS, SQUATINA: deinde de Raijs diuersis.

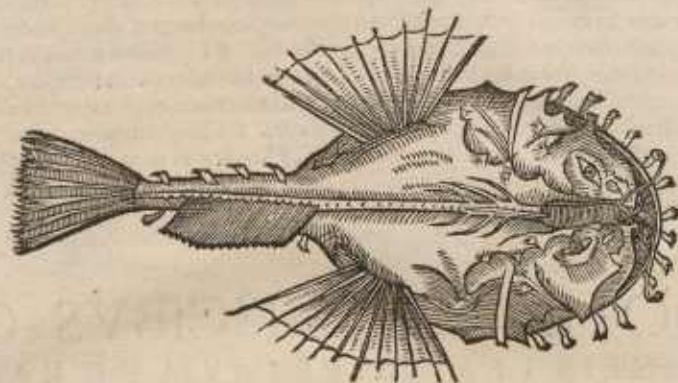
DE PISCIBVS CARTILAGINEIS QUAEDAM IN GENERE.

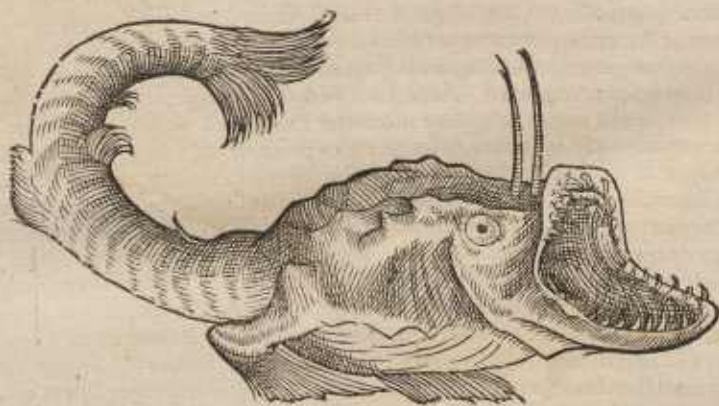
CARTILAGINEA nominamus Aquatilium quæ neque spinas, ut propriè dicitur pisces: neque ossa, ut Cete habent, sed cartilagineam duntaxat: & nec seuum, nec adipem, ut Athenæo placet. itaque differunt à longis quibusdam piscibus, qui quantum Galeorum generis non sint, cartilaginei tamen uidentur: sed pinguedinem habent, ut Rondeletius annotauit. Aristoteles *σελάχη* (πά) hoc genus nominat, (*παρά τὸ σελάης*, ut Aëtius docet, quod noctu splendere uideantur: uel *παρά τὸ ἕσω λεχάζειν*, ut Suidas quoniam oua concepta intra se excudunt, & foetus uiuos pariunt:) & alibi *χονδρῶν κενδοί*, *σελαχόδον*: ut Oppianus, *σελάχη*. A piscibus quidem propriè dictis discernit, cum scribit: inter pisces, foecundissima Manis est: cartilagineorum autem Rana. Alibi non distinguit: ut, Squamosi omnes ouipari sunt: cartilaginei uerò, *τὰ σελάχη*, omnes uiuipari, excepta Rana. ¶ Cartilagineorum rursum, alia plana sunt, de quibus in præsentia dicemus. alia longo corpore, de quibus postea. ex longis maiores ad Cete accedunt, ut Canticula, Lamia. Et ita quidem ueteres diuiserunt. Sed uidetur inter duo hæc genera, etiam medium quoddam esse, quod species aliquot piscium rotundæ seu sphaericæ figuræ comprehendat: de quibus etiam seorsim agemus. Bellonius ex Cartilagineis quosdam ouiparos facit: Atilium, Collanum, Silurum, Sturionem: quibus & Lampetra addi poterit. qui omnes è mari flumina subeunt: & non propriè *σελάχη* dicuntur: pinguedinem enim periaque habent. ¶ Ex propriè cartilagineis, sola Rana, ut diximus, Aristoteli uiuipara est. quæ et eam primo loco posuimus, ut piscibus hæctenus descriptis, qui omnes ouipari sunt, uicinior esset, uel ut *ἑπιμοφοπέλων*.

CARTILAGINEA (inquit Saluianus) in Aquatilium duntaxat genere inueniuntur. Græci *σελάχη* uocant, *ἄπ' τὴν σελάης ἔχειν*, Galeno teste: quoniam cutis eorum (aspera) noctu splendet. Et hæc quidem omnia squamis carent: & insuper pleraq; cute aspera sunt. quoniam enim spina cartilaginea consistant, terrenam portionem naturæ inde ad cutem transtulit, inq; eius asperitatem absumpsit. Nonnulla uerò læui cute teguntur, ut Rana marina, Torpedo, Pastinaca, Aquila, Læuirata, & Læuis Mustelus. Os plerisque ante & supinum est. quamobrem nisi conuersa resupinentur, cibum corripere nequeunt: quare non solum aliorum piscium salutem cõsulitur, (rapina enim piscium omnia hæc uiuunt,) qui dum illi se cõuertunt effugere possunt: sed etiam ipsorum, ne nimia uocacitate pereant: Aliquibus tamen in extremo rostro os positum est, ut Ranæ marinæ, Squatinæ, Lampetræ. ¶ Branchias detectas omnia habent: spinea enim aliorum integumenta sunt, hæc autem spina carent. Habentur autem branchiæ cartilagineis planis quidem parte supina: longis autem ad latera: utrisq; duplices & quinæ utrinq;. Iecur duplicatum habere uidentur, idq; adipem. adipe quidem discreto, qui carni uentri ue hæreat, nullo pinguescunt. Fœminæ uulvas habent ea specie, qua aues. In hoc genere nec fœminæ suos conceptus, neq; mares suum semè spergere uidentur. semine enim minimè abundant. Superfoetant. Vterum mensibus complurimū seminis ferunt. Sub partum repetunt litus & uada, relicto pelago, &c. Hæc omnia Saluianus. Etrurinus: Planis pisces dicuntur (inquit) à Columella prostrati & cubantes, qui non ut cæteri, erecti, sed ueluti prostrati atq; iacentes (sua latitudine) natant. Horum alij spinosi sunt, ut Passeres; alij cartilaginei, ut Raiæ: Aristoteles *πλαταῖς κερνοφόρους*, id est, latos & caudatos nominat,

Imago à Rondeletio proposita.

Alia eiusdem pictura ad skeleton: in quo nimirum quædam, partim arte distorta sunt: partim ariditate, &c. Hanc misit Ge. Fabricius, qui ab eo quoddam capite tantum & cauda constare uideatur, Cephalurum appellari posse, ad nos scripsit.

RANA piscatrix, uel marina, aliquando simpliciter Rana, ubi scilicet de marinis sermonem esse constat, Plinio, Ciceroni. Græcis Βατραχῶν simpliciter, uel cum epitheto ἀλιεύς, id est piscatrix: nam ἀλιεύς non placet: ἀλιῶν quidem dici posset, sicut & θαλάσσιος in Admirandis narrationibus Aristotelis. ¶ Piscatricis nomen (inquit Rondeletius) à piscandi solertia inuenit: Ranæ uero à Ranæ palustris nuper natæ (quam Græci Gyrinum uocant, priusquam cauda siue posterior pars in posteriores pedes degeneret) similitudine, capite enim caudæq; tantum constare uidetur, ut etiam Cottis fluuiatilibus piscibus aptissimè comparari possit. ¶ Cum cæteri cartilaginei animalia pariant, Rana sola, Aristotele teste, ouipara est, caput enim multò maius reliquo corpore habet, idq; aculeatum, ualde asperum, quamobrem neque postea catulos suos recipit, neq; initio animal parit. ¶ Non minor quàm Torpedini solertia Ranæ quæ in mari piscatrix uocatur, eminentia sub oculis cornicula turbato limo exerit, assultantes pisciculos pertrahens, donec tam prope accedant, ut assiliat, Plinius.

ITAL. Hodie quoque à Neapolitanis Rana piscatrix dicitur, Rondeletius: uel Piscatrix (tantum,) Gillius. Romæ Martino piscatore. A Liguribus, piscis piscator, (pesce piscatore, Saluianus,) Gillius. Epidaurij (Ragufini) ob deformitatem & fœdum horridumq; corporis aspectum Diabolum marinum (Diauolo marino, Saluianus) uocarunt, Bellonius: eodem nomine aliqui A cum Aristotelis nominant. Hodie ab incolis Istræ piscis Rospus appellatur, Massarius, sed Itali etiam Aquilam piscem Rospum, id est Bufonem, uocant, ut tradit Bellonius. Siculi uocant Lamiam, Gillius: nescio qua ratione, nisi ab ore admodum hiante, uel à uoracitate. Lamiam quidem hodie aliqui Canem carchariam nominant, &c.

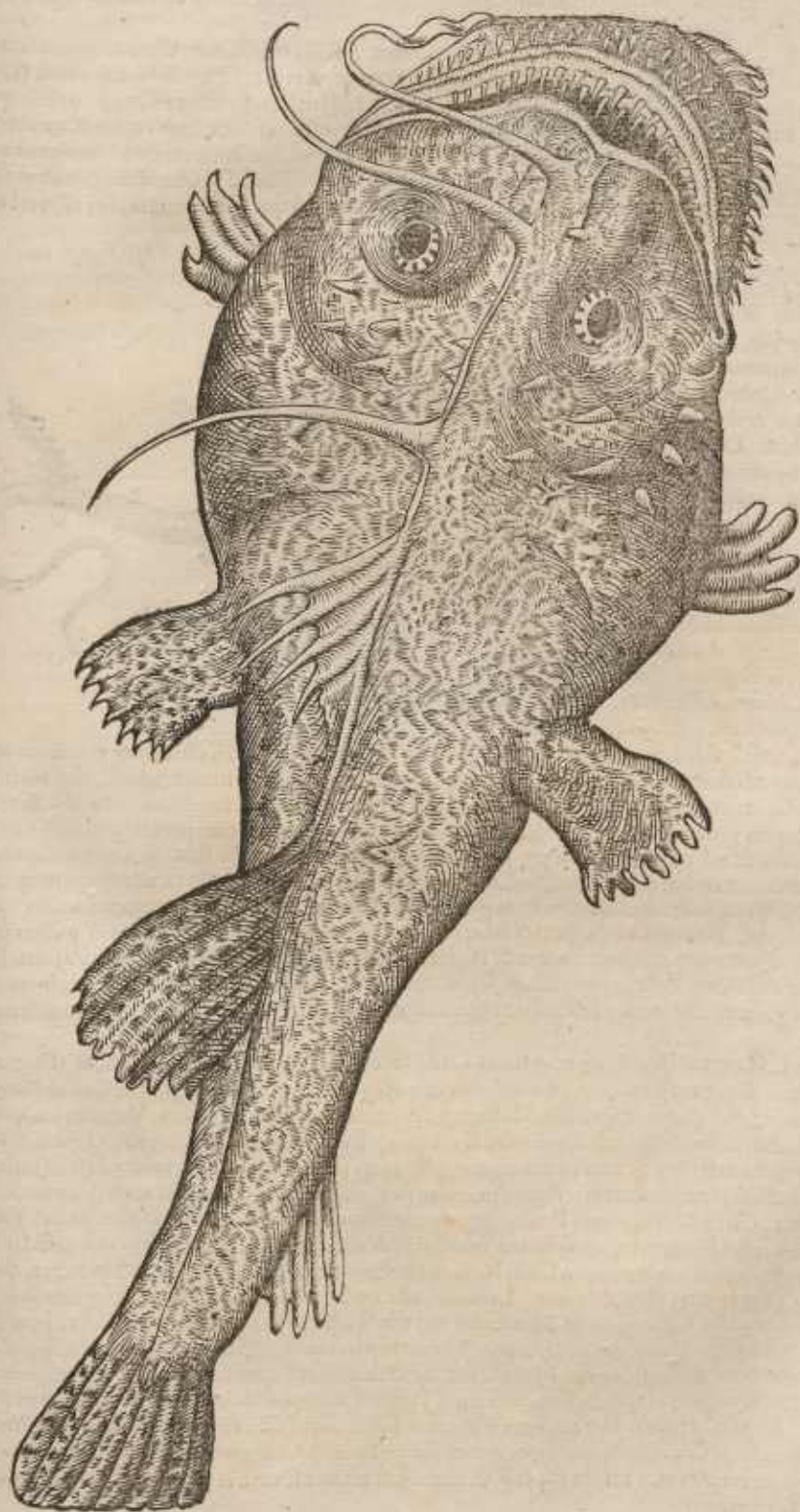
HISPAN. Lusitani Xarocho: uel, ut Saluianus habet, Emxarroco.

Rurjus

De Cartilagineis planis.

119

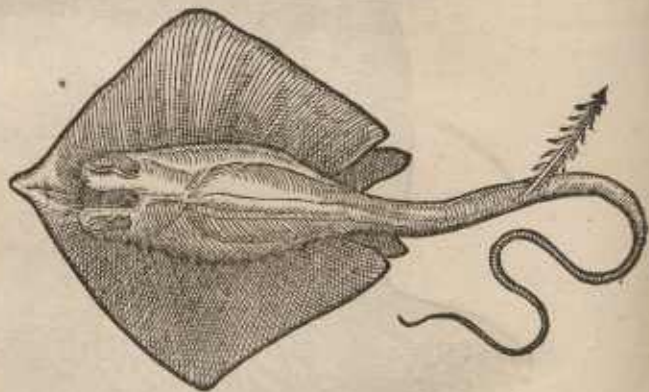
*Rursus alia, qualem Venetijs aliquando depictam ab amico accepi. conijcio autem
ad piscem aridum factam esse.*

GALLICE. Mafsilienfes Bodroyum, (Baudroyum, Bellonius) hoc est Batrachum, corrupte uocant, Gillius. uel, ut Rondeletius scribit, Baudroy, à lato & amplo oris rictu, quo marfupium fert, quod baudrier uernaculalingua nominatur. Burdegalenfes, Pefcheteau, quali Piscatorum paruum. Monfpelienfes, Gallanga.

GERMANICE, ut accipi, *Töifch*: nisi id nomen Afelli cuiusdam in Oceano generi capitato potius tribuendum fit. ¶ *Seetode*, id est, Rubetamar. ANGLICE: (*Germanus diceret Weertrott*), à rictu nimirum similiter patente, GALLICE eadem significatione Crappe uel Crappau de, uocatum piscem se uidisse aridum, uir doctus quidam mihi retulit: totum capite & cauda consistare, triplicem habere ordinem dentium, linguam quoque dentatam, cadaueribus hominum uesci & hominibus natantibus insidiari, quos membro uirili apprehesos ad profundum detrahat ac deuoret. ¶ Licebit aliarum gentium uocabula interpretando sequi & nominare, *ein Weertrottel* / *ein Täfchemaul*.

Turtur. PASTINACA dicitur à Plinio & Celso: quæ Græcè *Τρυών*, tanquam Turtur, quo nomine Latino p Pastinaca Ambrosius in Hexæmero, & recētiore quidam usi sunt. Dicitam autē Pastinacā puto (inquit Rondeletius) à caudæ colore rotunditateque (& longitudine, Saluianus,) Pastinacæ radice simili, *Τρυών* uerò non à colore, ut quidam (Bellonius & Saluianus) Turturem à tergoris colore, ac quibusdam ueluti expansis alis, in eiusdem nominis auis similitudinem, dictam conijciunt) scripsit: nam piscis hic

Colūba mar.
An uolet.

Species duæ,
aut plures.

flauescit, sed ab alarum expansarum similitudine tantum. Sunt qui Columbam marinam appellent. Vide in Italiis, Pastinaca eum natandi est cupiditate affecta, natare potest: cum rursus uolandi studio tenetur, sursum uersus sublimis uolat, Aelianus. unde à similitudine forte auis uolantis, Turturem Græcè nominatam aliquis coniecerit, sed Saluiano eam uolare uerisimile non fit, quod grauis & ad uolandum inepta uideatur. ¶ Eius species duæ sunt: quantum antiqui unius duntaxat meminerint, uel ob similitudinem non distinxerint. neque enim facultatibus, neque caudæ aculeo differunt, sed rostro tantum & capite, Rondeletius. De harum altera, quæ maior est, agemus proxime. Bellonius tres species facere uidetur. Maiorem primam, quam Aquilam nominat, deinde minorem, quam in læuem & asperam subdividit. Nos mox in Aquila (Pastinaca altera) asperæ cuiusdam Pastinacæ caudam, sex dodrantibus longiorem exhibebimus: ut aspera etiam forsitan duplex sit: una minor, Bellonio nota: altera maior, eidem alijsque scriptoribus hæcenus incognita

ITAL. Romani Bruchum nominant, Genuenses (ut & Mafsilienfes) Ferrassam, (Ferrazza) Bellonius. Romani Bruccho, Siculi Bastonaga, Rondeletius. Veneti piscem Columbum (pescce Palombo, Saluianus) appellant, Massarius Rondeletius Orbem piscem, Venetis Columbam uocari scribit: & similiter Galeum læuem Romanis. Ferrassam Ligures uocant, Gillius. Rondeletius Ferrazzam scribit, sic autem nominata uidetur, quod eius cauda mucrone osseo ad uulnerandum, ut hasta ferreo, muniatur. Arma ut telum perforat, ut ferri, & ueneni malo, Plinius.

GALL. Circa Monspeliū Pastenago uocant. Prouinciales nonnulli Bastango uel Vastango, Mafsilienfes Bougnette: quia farina conserpa & in sartagine fricta, itrii genus quod uulgari lingua bougnette uocant, referat. Galli Raïam, ob similitudinem, quam cum Raïjs habet. Burdegalenfes Tare ronde, Rondeletius. Lutetiæ (ubi uerno præcipue tempore frequentissima est) nullo præterquam Raïæ nomine discernitur, ac cum Raïjs in foro piscario nullo discrimine diuendi solet, quanquam Burdegalis & Baionæ Taram rotundam appellant: ad discrimen Aquilæ, cui Taræ francæ nomen indiderunt. Mafsilienfes ac Genuenses Ferrassam nominant, Bellonius. Taræ nomen Aquitanis in usu, factum uidetur à Turture aue: quæ Hebraicè Tor, italicè Tortora dicitur. Mafsilienfes tum maiorem, tum minorem Pastinacam, Glorinum appellant, Gillius. Dicunt autem forte Glorinum, quasi gloriosum seu ambitiosum piscem: nimirum quod caudæ radicem erigat, ut ceruicem ac eristas superbi & ambitiosi milites solent: & plerisque cæteros pisces facile præ se contemnat.

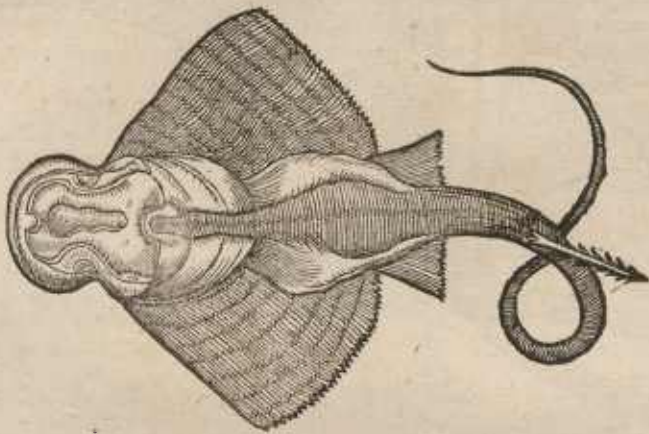
DALMATIÆ Laccizza, Rondeletius.

ANGLICE

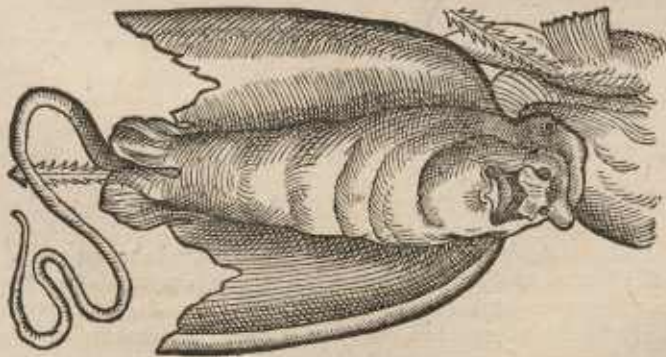
ANGLICE *A Poffen*, ut audio.

GERMANICE *Ein schwarzer Rocche*, hoc est *Raia* nigra, ut *Valerius Cordus* interpretatur. *Raia* enim (inquit) figura non admodum dissimilis est, nigrior, & longiore cauda. Germani inferiores quidam uocant *een Peilstert*: quæ uox sagittæ caudam significat. *Stert* quidem cauda est: & piscis huius nomen *Flandris* sua lingua caudam muris significare, auctor est *Rondeletius*. *Flandri* fortè pronunciant *een Ratte point*. *Genueses* quoque *Aquilam* pesce *Ratto* uocant. *Sortedauben* (id est, *Turtur*) alicubi ad oram *Germaniæ* dictus piscis, *Pastinaca* sortè, aut eiusdem generis fuerit, eum acèrè durari solere aiunt. Ego *Germanicum* regioni nostræ conueniens huius piscis nomen conseruauerim, *Giffirocche*, id est, *Raia* uenenata, uel *Stachelroch* uel *Angelfisch*, ab aculeo siue radio in cauda uenenato. Sic & *Pastinacam* maiorem, (quam aliqui *Aquilam* marinam uocant,) interpretari licebit *Adlerfisch*, uel *Krotteroch*, (capite enim buffonem refert,) uel *grosser Angelfisch*. (quò minùs enim *Weeradler* interpreter, *Haliaeetus* a uis famam refert, quam *Angli* uocant *an Spyrey*.) Quamquam autem & alij multi pisces in diuersis corporis partibus aculeati sunt, nihil uenenatius tamen *Pastinacæ* aculeo: ut meritò per excellentiam illa à ueneno aculeo ue factum nomen sibi uendicet, quod si quis *Venetorum* nomen interpretari, & *Columbam* marinam appellare uoluerit, *ein Weertaube*, per nos licebit.

Pastinacæ alterius, (uel Aquilæ,) eicon à Rondeletio exhibita.

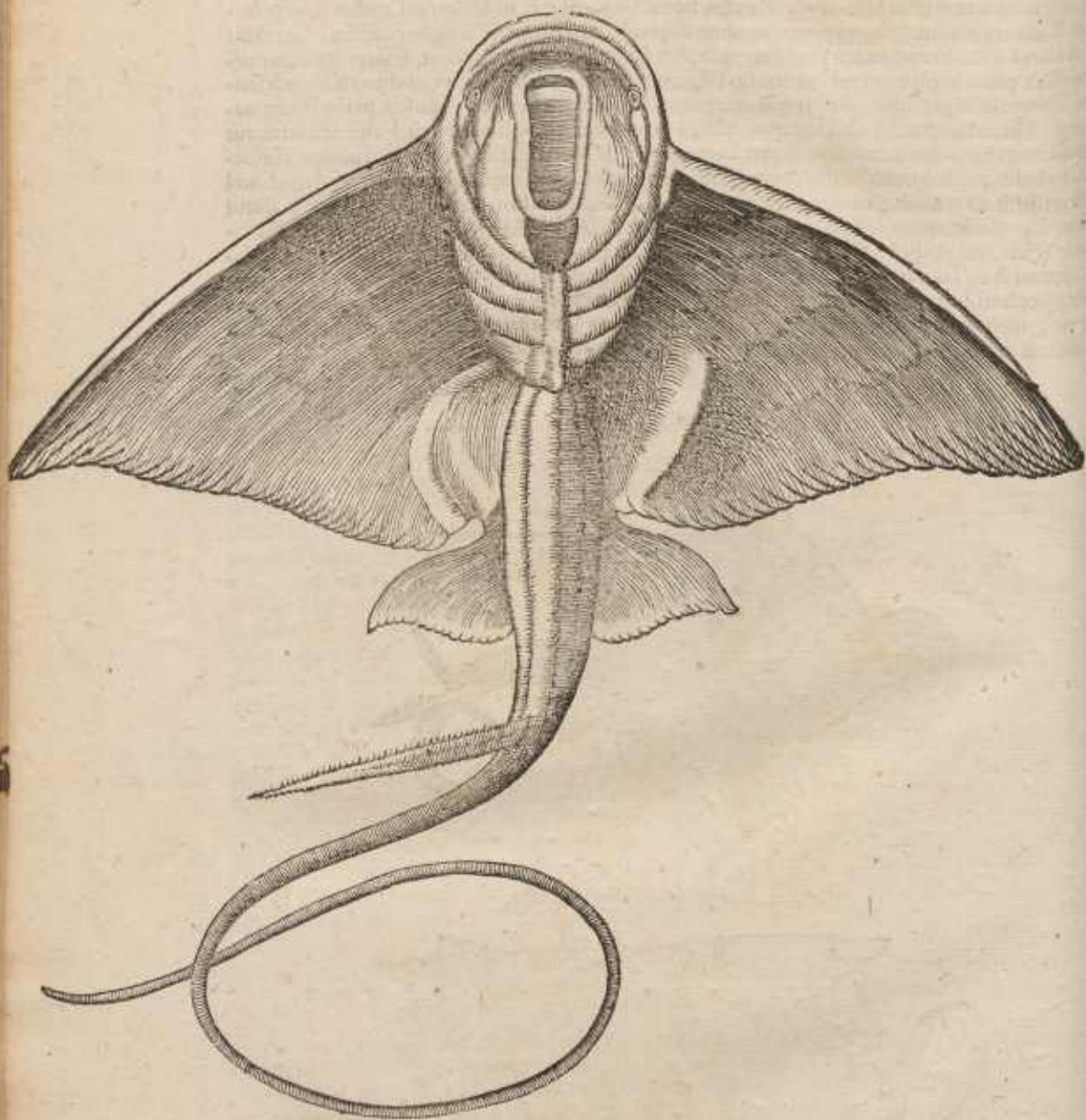

Alia eiusdem effigies, à Bellonio exhibita.

PASTINACAE species altera, *Pastinaca* maior, *Aquila*, *Αετός*, ut *Bellonio* placet: quanquam *Rondeletius* *Aquilam* esse negat, & simpliciter secundam *Pastinacæ* speciem facit. *Aquilam* uerò esse suspicatur, non affirmat, *Raiam* clauatam suam. ¶ *Aquila* hic piscis est, inquit *Saluanus*, nam præter nomina uulgaria, quæcumq; ueteres *Aquilæ* tribuunt, respondent: et alis suis expansis uolantem *aquilam* imitatur, nec propterea quòd proximè ad *Pastinacæ* accedat similitudinem, eius species altera (ut falsò arbitrantur nonnulli) censerì debet: quando manifestis adeò notis ab ea distinguitur, ut diuersa species statui, atq; *Aquila* appellari iure possit & debeat, *Saluanus*. Ego simul *Aquilam* hunc piscem appellare, simul alteram *Pastinacæ* speciem statuere minime ab surdum censeo.

Rursus alia eiusdem pictura, à Cor. Sittardo nobis communicata.

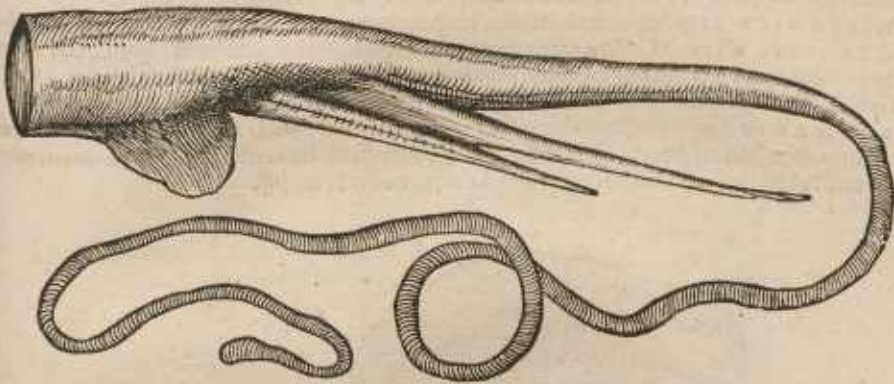

Aquila (inquit Salusianus) caudam multò tenuiorem & longiorem habet quàm Pastinaca : unde forsan Genue pesce Ratto appellatur, quia murinam caudam habere uideatur. Os subitus habet, nec nisi supinus uescitur: unde tum ob id, tum quia haud admodum celer est, cum pisces, quibus uescatur, haud difficile assequi possit, astu eos uenatur, nam Pastinacæ instar latrocinator ex occulto, transcentes radio caudæ figens, quem quidem radium non secus quàm Pastinacæ perniciosum atq; pestiferum non solum piscibus, sed & hominibus esse arbitrantur. unde ubique captis Aquilis, non nfinus quàm Pastinacis, cauda statim à piscatoribus abscondi solet.

ITALICE, Romani & Neapolitani Aquilam uocant, Rondeletius, Romanorum uulgus Aquilonem: Genueses ab oblonga & ferè murina cauda, duarum ulnarum longitudinem interdum excedente, pesce Ratto nominant. ILLYRII lingua uentes Italica, Rospum (hoc est Bufonem) marinum, à capitis bufonem referentis similitudine uocauerunt, Bellonius, A Genuesibus Rospo & pesce Ratto uocatur: à nonnullis Rate penade, Rondeletius.

GALLICE, Ab Aquitanis Tare franke, ab alijs Falco, ab alijs Erango & Ferraza, Rondeletius.

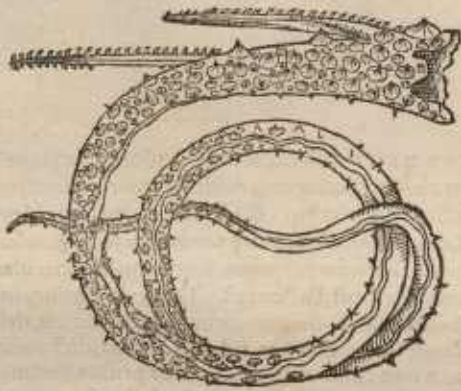
GERM. Ein grosser Peilstert/ein grosser Angelfisch/oder Stachelroch/Gifftroch/ıc.
Vide paulò antè in Pastinaca simpliciter dicta.

SUNT qui Aquilam (Pastinacam maiorem) in cauda non unicum ut Pastinaca, sed binos radios habere putent, ut in figura præposita à Cornelio Sittardo transmissa apparet.

GERM. Das hinder teil oder Stert von einem grossen Peilstert oder Gifftroch.

HUIUSMODI quoque caudam Cremonæ in coenobio diui Petri iuxta Padum se uidisse amicus quidam mihi retulit, Pastinacæ scilicet maioris, &c. Longa est hæc cauda in pictura quæ habeo, dodrantes sex cum palmo; lata circa initium, digitos ferè tres. Radius maior, longus palmos duos, uel paulò plus. Bellonius quoque hanc picturam apud me contemplatus, per multas huiusmodi caudas Pastinacarum asperarum, clauis quales in Rasa sunt, armatas, Arimini apud Iulium Moderatum, pharmacopolam doctissimum, se uidisse aiebat: addebatque Burchi illic uocari has Pastinacas: aculeos in cauda geminos habere, eosque contiguos, ita ut breuior sequatur, (si bene memini,) longior præcedat, contra quàm hic expressum est.

DE TORPEDINE IN GENERE.

TORPEDO nominatur à uis sua, Varrone teste: & ab eadem Græcis *νάπη*, torporem enim siue stuporem contactu suo inducit membris, uel quadam occulta: non frigiditate, ut quidam putarunt, uis enim duntaxat hæc uis est, extincta non amplius. *Τόρπανα* etiam pro eodem pisce Turpena. apud Aeginetam medicum legitur, quod à Latino deflexum apparet. Albertus hunc piscem Stupefaciorem nominat: ut alij similiter mixobarbari Stuporem, Stupefacientem. ¶ Viquidem sua non solum tangentes alligat, sed per ipsum etiam rete obtorpefacientem grauedinem piscatorum manibus inducit. Procul etiam & è longinquo, (inquit Plinius,) uel si hasta uirgæ ue attingatur Torpedo, quanuis præualidi laceri torpescunt, quamlibet ad cursum ueloces alligantur pedes. ¶ Nec ipsa hanc uis suam ignorat, supinam sese in terram abiicit, & humi strata facit immobilis tanquam mortua: & ita appropinquantes ad se torpore correptos, inuadit. Saepè etiã in nantes medijs fluctibus pisces incurrens, celeritatem eorum sistit, & stupore astrictos deuorat. ¶ Torpedinum genera quatuor facimus: tria earum quæ maculis notata sunt: quartum eius quæ maculis caret. De fluuiatili (cuius in Nilo Athenæus & Strabo meminerunt) nihil hic dicendum: à marina enim non differt, Rondeletius.

ARABICE Rahade, uel cum articulo Alrahade uocatur, harada Hebræis stuporem significat, aliqui imperitiùs scribunt Rahas, Rahadar. ¶ Berulie, Thead aut Fead, Torpedinis apud barbaros quosdam nomina, nescio cuius linguae sunt.

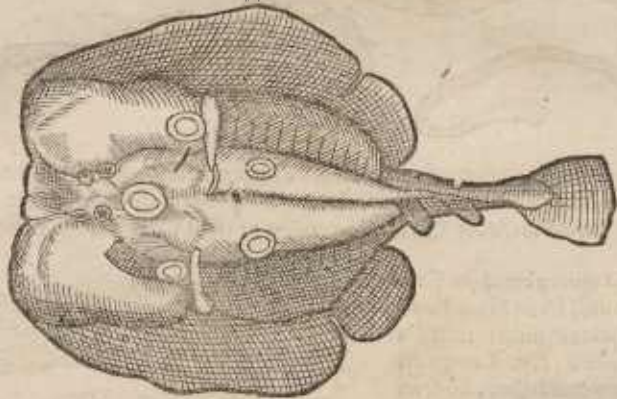
GRAECORVM uulgus Margotirem (Narcotèrem) appellat, Bellonius.

ITAL. Veneti (apud quos rarissimè capitur, Bellonius) Sgramfum à torpescentis membri affectu

appellant, Romani modò Battipotam, modò Foterisiam, frequentius uerò Oculatellam dicunt, Iouius, sed Oculata nomen primis tantum duabus à Rondeletio exhibitis speciebus attribuerim. ¶ Venetijs uulgò Tremolo appellatur, à tremore: Romani uerò (me quidem latet unde id nomen traxere) Battipotata, & Foterigia dicere consueuerunt: & alij in locis Itali, (ut Apuli) Torpedine, Matthiolus. Ligures Tremorizam nominant, Gillius. Istri Tremulam, Scaliger.

HISPANICE Tremielga, ut ab erudito Hispano accepit, alibi Hugia, ut Matthiolus scribit. GALLICE. Oceano Gallico infrequens est Torpedo: Burdegalis nota, apud quos Tremble appellatur, quasi Tremulam dicerent, Bellonius. Mafsienses Dormilieuse uocant, à stupore: Galli Torpille, Rondeletius, Gillius Mafsilæ Turpilliam uocari scribit.

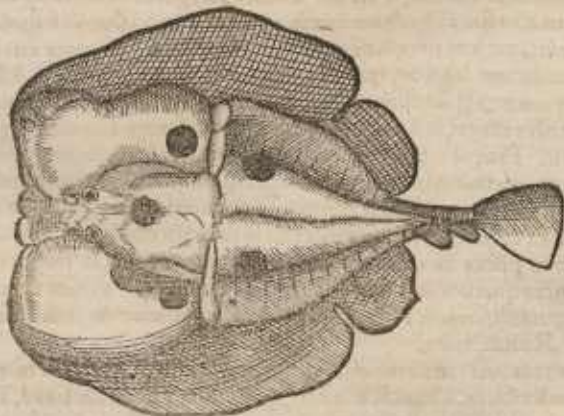
GERMANICA nomina fingimus ad eorum, quibus aliæ gentes utuntur similitudinem, eist Zitterling oder Zitterfisch/ein Schlaffer/ein Krampffisch. Itali enim similiter (mutuati nimirum à nostra lingua) spasmus uocant gramphum, ut nostri Krampff.

TORPEDINIS (Oculata uel maculosa) species prima à nobis posita est ea, cuius maculas efficiunt circuli albo nigroque distincti: quorum medium oculi pupillam, macula toræ oculos plane referunt, Rondeletius. ¶ Plinius Torpedinis id genus quod in tergo sex, atque interdum septem, (Saluanus in sua icone, quinque, tantum huiusmodi maculas pingit, ceu per angulos pentagoni digestas: & Rondeletius similiter in duabus suis primis,) aut eo minus maculas, quosdam quasi oculos referentes gerat, Oculatam appellauit, Bellonius. Torpedo à quinque in dorso nigricantibus notis, Romæ Ochiarella (aliqui Ochiatello scribunt) uocatur, (quasi Oculata, uel Oculata, ut Iouius habet;) sed alius piscis est Romæ uulgò Ochiata, (id est, Oculata) dictus, nempe Melanurus, Saluanus. Verum Oculata nomen non cuiuslibet Torpedini, sed primis duabus tantum à Rondeletio exhibitis speciebus conuenire uideretur. ¶ Colore est ad rubricæ fabrilis colorem accedente.

ITAL. Romæ uulgò Ochiatella, ut iam diximus.

GALLICA & GERMANICA nomina eadem conueniunt, quæ Torpedini simpliciter, huic & sequentibus speciebus, aliqua differentia, à maculis præsertim, nota adiecta, hanc igitur & secundam speciem uocabimus, Spiegel Schlaffer, uel gespieglete Zitterling &c.

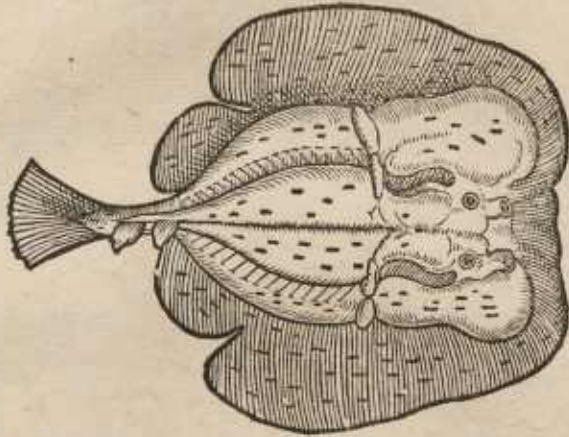

TORPEDINIS Oculata uel maculosa species altera: quæ à superiori differt, quòd maculas nigras, rotundas, circulis non distinctas habeat, sed eadem pentagoni figura dispositas. est etiam

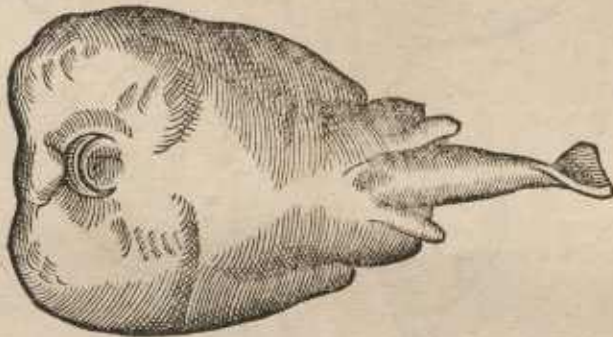

am primæ concolor, Rondeletius. Plura lege in prima specie.

ITALICE, GALLICE, GERMANICE: Lege quæ cū superiori adnotauimus. Ein anderer Spiegelschläffer.

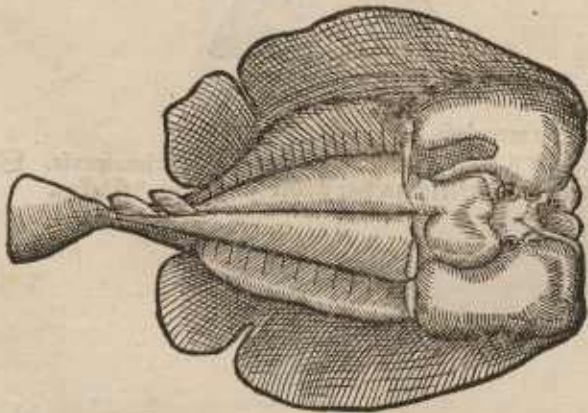
Eiusdem Torpedinis maculosa, ut suspicor, pictura supina, à Bellonio exhibitæ.

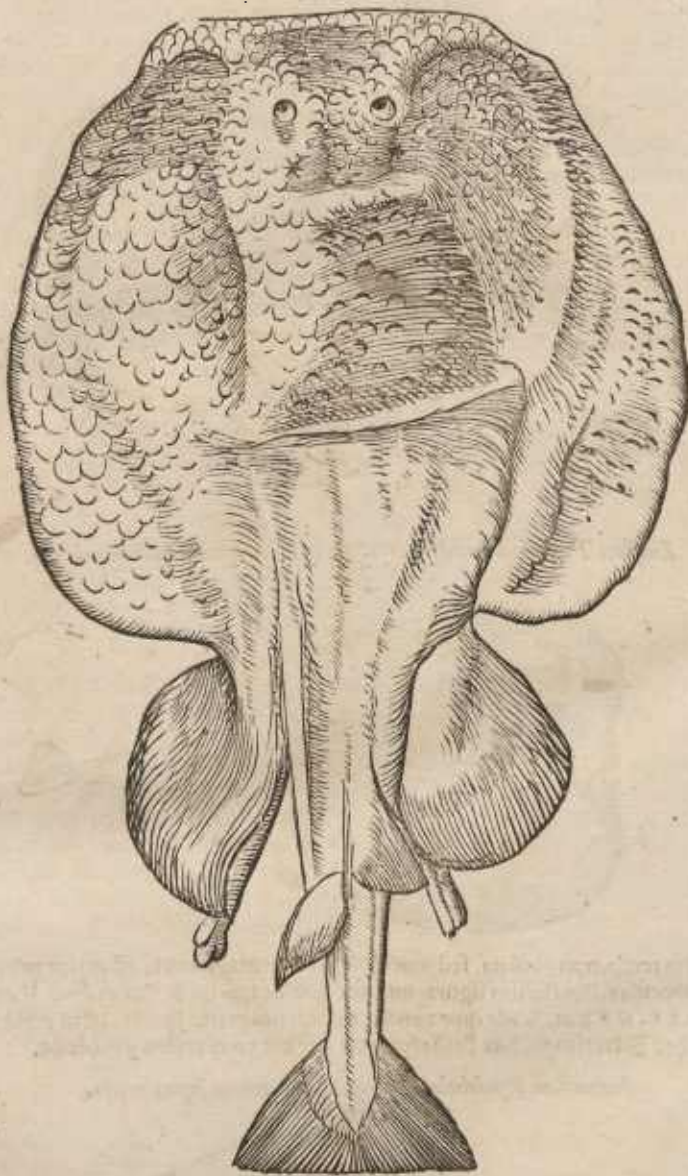
TORPEDO tertia, non oculata, sed maculosa tamen: magis uaria est quam præcedentes. habet enim maculas diuersarum figurarum, huc & illuc sparsas & sine ordine, Rondeletius.

ITAL. GALL. GERM. Vide quæ annotauimus cum prima specie. Ein gestäckere art des Schläffers oder Zitterlings hat keine spiegele wie die zwey ersten geschlecht.

Iconem hanc Rondeletius exhibuit: ut & superiores, supina excepta.

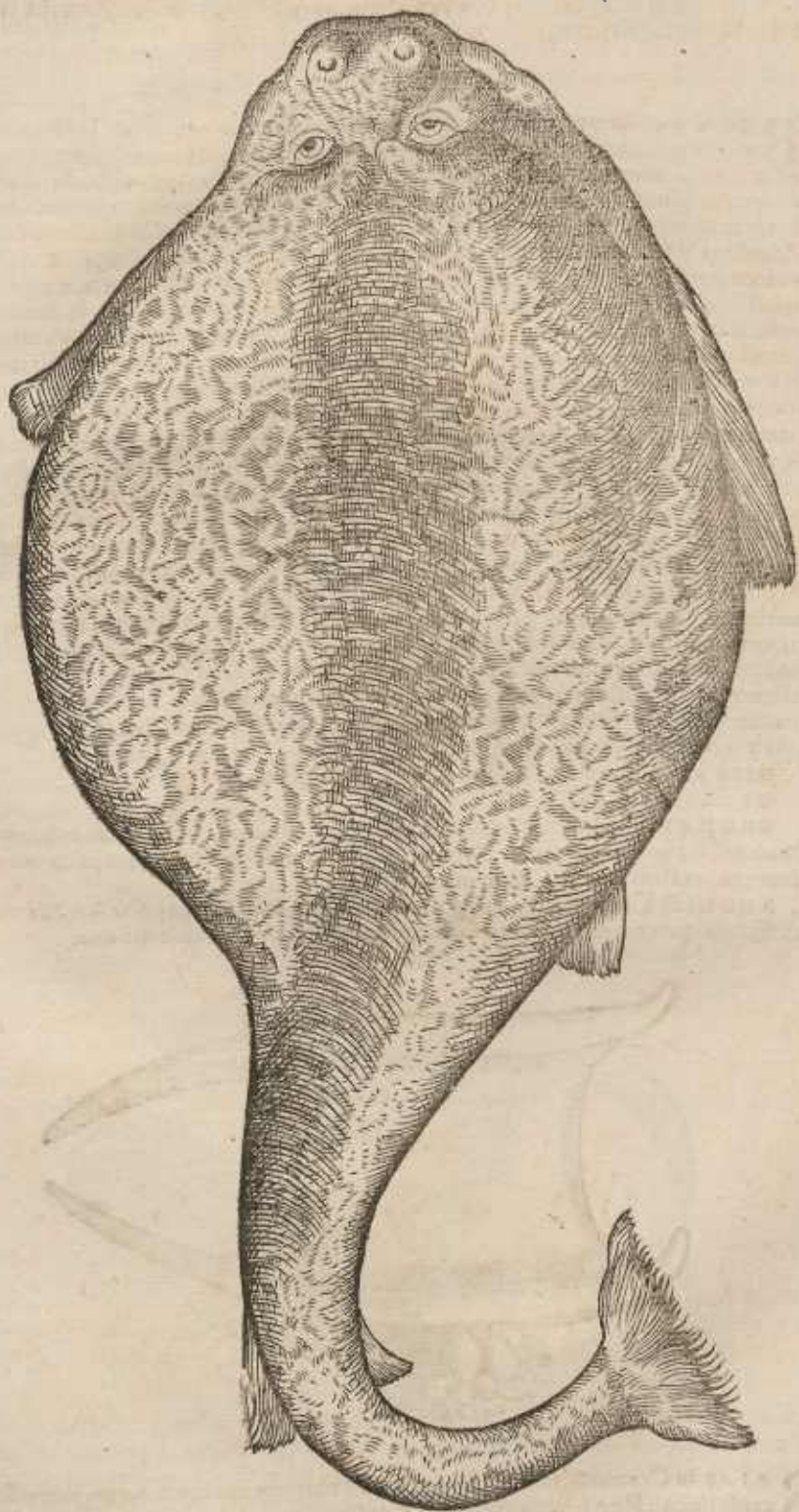

*Eiusdem alia imago, à Cornelio Sirtardo olim ad me missa. eam Romæ vulgò Morz-
Jargo & Fumicorremula nuncupari addebat.*

TORPEDO quarta non maculosa.
ITAL. GALL. GERM. Lege annotata superius cum prima specie. Sas vierdt ge-
schlacht eins Schläfers oder Zitterlings/hat weder spiegele noch fläcken.

TORPE=

TORPEDINIS cuiusdam figura à pictore Veneto depicta, nulli illarum, quas Rondeletius pingit, similis: nec satis probe, ut suspicor, expressa.

GERMAN Ein gattung von den obgenanten Schläffern oder Zitterlingen: vilicht nit beym besten conterfectet.

DE RAIIS IN GENERE.

Rubus.
Rex.

Raiarū gene
ra.

Aculeorū dif
ferentia.

RAIÆ sunt inter planos cartilagineos notissimæ, maximeq; uariæ. Latini nominis etymū, nisi fortè à radendo Raia dicatur, nullum reperi. *Bár* & *Bazis* à Græcis dicitur, (utroq; nomine Plinius etiam utitur, ut & Raia Latino,) à rubi quem bâton uocant similitudine, quemadmodum enim spinosus aculeatusq; est rubus: ita Raia omnes aculeos uncōs in cauda gestant, aliqua etiam reliquo corpore, Rondeletius. D. Ambrosius non rectè ad uerbum transtulit Rubum. Arnoldus Villanouanus Regem appellauit, nulla ratione, à Gallico Raye. ¶ Aristoteles *Bár* nomen præcipuè ponit, ubi de his loquitur, quæ ad utrunq; sexum pertinent: quum uerò de eo quod fœmine tantum proprium est, *Bazis* dicit. Raia omnes aspectu ipso deformes sunt: sed rusticis & ijs qui corpus graui labore fatigant, in cibo sunt utiles, plurimumq; nutriunt. Carent pinnis quibus natent, latitudine enim sua natant. ¶ Raiarum genera ueteres ita tantum fecerunt: Raia scilicet simpliciter dictam, Raia læuem, & asteriam. Nos (inquit Rondeletius) diligentius elarioris doctrinæ gratia, in multo plures species distribuemus. Raia igitur primū in læuem & asperam diuidimus: deinde in Raia stellulis notatam, & ijs carentem, sunt enim & læua & aspera stellulis uariæ, aliæ minime. Asperarum aliæ tactum modicè solum uelliente lanugine: aliæ aculeis robustis, sed raris: aliæ aculeis robustissimis & densissimis asperantur. Rursus earum quæ stellulis notantur, aliæ binas duntaxat maculas habent, aliæ plures. Illæ binis maculis circumsectos oculos habent, ut in Buglosi & Torpedinis specie, Harum nonnullæ rotundæ, stellisq; pictis similes notas multas habent: quædam albis nigrisq; prona parte conspersæ sunt. Aculeis etiam uariè à sese differunt, aliæ in prona supinaq; parte aculeis armatæ sunt, aliæ in prona tantum, aliæ in rostri supina parte: aliæ in nulla parte præterquam in cauda: quorum ea est diuersitas, ut in alijs triplici ordine dispositi sint, in alijs simplici. Præterea ipsorum aculeorum plures sunt differentiæ. Sunt quidam molles & imbecilli, pilorum uel lanuginis modo: nonnulli paulò ualidiores: alijs robustissimi ex ossæ planè substantia. Rursus alij longi & tenues, alij parui & uix supra cutem extantes, alij medio modo se habent, omnes ferè ad eandem spectant, longi ferè ad caput.

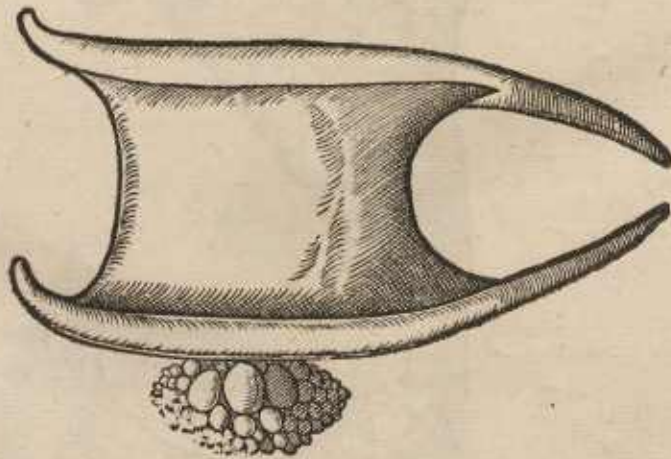
ITAL. Raia Venetijs Raggia nominatur.

HISPANI, ut Latini, & scribunt & pronunciant, Raia.

GALLI Raye.

GERMANI & Flandri *Roch*, uel *Roch* potius, ab ea asperitate forsan indito nomine: nam *Roch* nobis asperum est. Gothi *Rocka*. Haud scio an idem sit marinus piscis qui circa Rosochium in ora Balthici maris *Ruch* uocatur.

ANGLI *Thoznebacke*, à tergo spinoso. Eliotæ tamen Raia piscis Anglicè uocatur *Raye* aut *Seat*: quorum prius nomen Gallicum est: posterius Squatinæ debetur.

RAIÆ in Oceano & in mari mediterraneo plurimæ apparent, earum autem fœcunditatis causa (inquit Rondeletius) hæc est. Fœtum quidem unicū aut summū duos uno partu edunt, sed præter ouum testaceum (unum,) quod hic depingendum curauī, aut duo, quæ perfecta in inferiore uulux parte cernuntur, ex dissectione comperi permulta alia, & ferè infinita in superiore uulux parte haberi, quæ tempore perficiuntur: ex quibus, sæpius iteratis partibus, fœtus excluduntur.

cluduntur, atq; hæc fecunditatis causa est eadem quæ in Gallinis, &c. Oua quidem in superiori uulvæ parte sine testa primùm concipiuntur, alia gallinaceorum magnitudine, alia minora, quædam uix ciceris, equidem plura centenis aliquando in Raijs singulis numeravi, Ex his quæ à perfectione propiùs absunt, in inferiorem uulvæ partem demissa, testa operiuntur: in quibus albumen primùm cum uitello confusum est, &c.

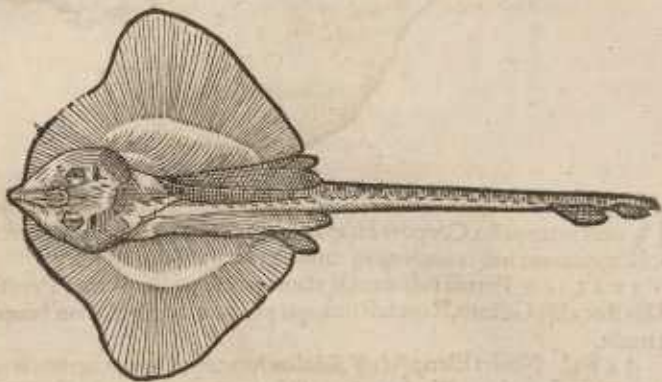
GERM. Sie Bärmüter/oder der Bårdarm in den Rocchen/sampt den eiern/wie die erst lich oben an der Bärmüter wachsend: darnach laßt sich ye das reysfest eins oder zwey hinab dareyn/vnd betumpt ein schalen.

RAIA læuis, *λεόεατος*
(Gaza Leuiraiam uertit) corpore est tenui, & in amplissimas alas expanso: cute glabra læuiq; id est ab aculeis nuda: præterquam in locis prope oculos, quorum uterq; aculco munitus est: itē excepta media dorfi linea, & cauda, &c. ¶ Bellonius (quem & Saluianus sequitur) Raiam læuem facit illam, quæ Malsiliæ Flassa da dicatur: eam Rondeletius Oxyrhynchum alteram facit. ¶ Quod apud Athenæum *λεόεατος*, *πύνη* (id est, Squatina) uocatur, mendum uidetur, Saluianus.

HISPANICE Liuda, à cute læui & pellucida, sunt qui Rasam uocent à glabra cute, Rondeletius, qui tertiam quoq; Raiæ læuis speciem (id est, Oxyrhynchum minorem) ab Italis Perofam rasam uocari scribit.

GALL. Nostri à colore fusco Fumat & Fumado appellant, Rondeletius.

GERM. Ein glatter Rocch: mag ein Röchling geheissen werden/darum daß er rouch* farb ist.

RAIA læuis secunda: quam (inquit Rondeletius) à colore cineream: à maculis undartim modo flexuosis undulatam uocamus. Corpore ad oui potiùs figuram accedit, quàm rhombi ut reliquæ. Aculeis caret: nisi quod in linea dorfi pauci sunt, parui, rari: & circa oculos nonnulli, in cauda triplici ordine disponuntur, maiores & densiores.

GALL. Quidam Coliart appellant, Rondeletius.

GERMAN. F. Ein Aeschroech/ein Schammlotroech/ein fischfarber glatter Rocch:

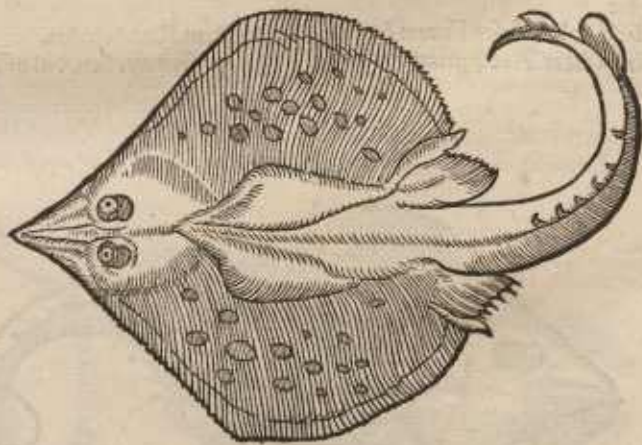

Oxyrhynchus. **R**AIAE laevis species tertia: quam à rostri longitudine & acumine Raia oxyrhynchum (minorem) appello. Corpore est maximo, maculis multis lentis specie in parte prona notato. Ad oculos, quatuor habet aculeos, in cauda tres eorum ordines, &c.

ITALICE Perosa rasa, nam Raia aculeatam simpliciter Perosam uel Petrosam nominant. Alijs Sot, alijs Gilioro, Rondeletius, qui primam quoque Raia laeuem ab aliquibus Rasam uocari tradit.

GALL. Nostri Eleno (*id est, subulam*) uocant, à longo, acuto, tenui, latiusculo & non rotundo (qualis est cordonum subula) rostro. alij Lentillade, à maculis illis multis in ca lentis specie, Rondeletius.

GERMAN. F. Ein Spitzroch/Alsenroch/oder Linseroch/der kleiner.

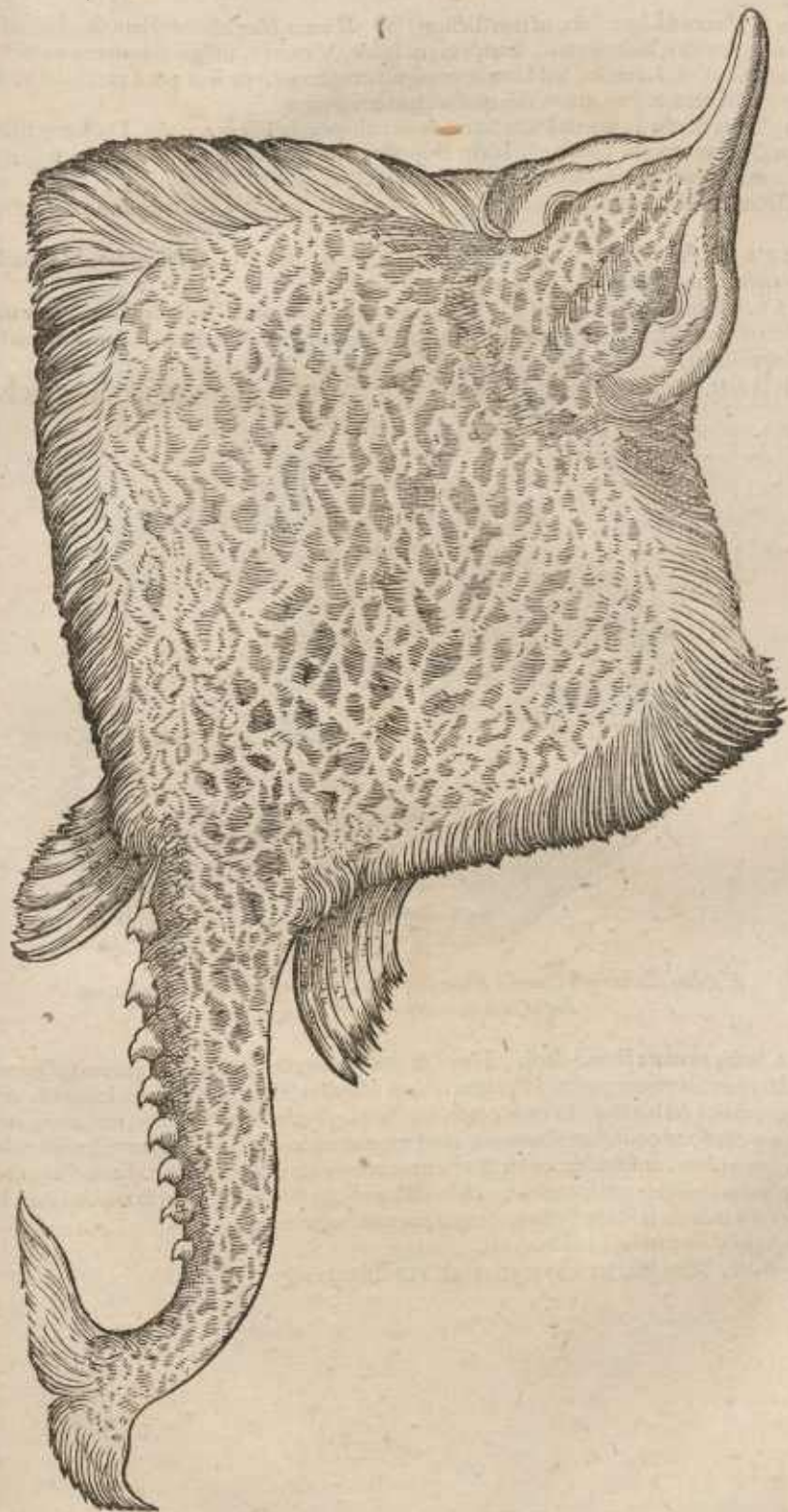

Bos. **R**AIAE laevis oxyrhynchi species altera, à superiore multum diuersa, dempta rostri figura, à qua idem cognomen meretur. Sunt qui Bouem antiquorum esse putant, quod in maximam molem accrescat: quod in ore latentes habeat dentes, paruos, inualidos, utpote qui mobiles esse uideantur: quae omnia Oppianus Boui tribuit. His consentit nonnullorum uulgaris appellatio: *Vaccam* enim uocant (Ligures.) Proximae descriptae similis est: aculeos nullos omnino habet, praeterquam in cauda, in qua unicus est eorum ordo, Rondeletius. Bellonius & Saluianus hanc Raia laeuem faciunt, sed diligentius considerandum est quid Bellonius senserit. seorsim enim describit Bouem, *Vaccam* à Liguribus dictum, in Raiaum genere uastissimum, (quem Oppianus homicidam uocet, quod undis immerfos ac natantes homines, sua mole obruens suffocet: eandem Parisijs notam esse scribens, sed non alio quam communi nomine Raia:) seorsim uero Raia laeuem suam, quam Mafsiliae *Flassadam* nominari tradit: cum Rondeletius *Vaccam* à quibusdam (Ligures quidem non nominat) dictam, eandem Mafsiliensium *Flassadae* faciat. Gillius etiam discernere uideatur. Lege mox in Italicis. Ut cumque est, in Raiaum genere maximam hanc esse apparet: & Bouis nomen à magnitudine, (quam in compositione plerumque Bouis uocabulum, ut etiam Equi

De Cartilagineis planis.

131

Hanc quoq; Raiam depictam Venetijs accepi, corpus ferè cinereum maculis distinguendis fuscis: ambitu corporis subruffo. Ad Raias oxyrhynchos Rondeletij accedit. Normannis audio uocari Hal, Lusitanis Huga, Venetis Stramazo.

Equi, Græcis significat, non à figura, neque cornibus attributum. Bouis quidém uocabulum etiam alijs piscibus attribui scimus, ut Salpæ: & Cornutam Plinij binis cornibus armari, ut & Vaccam Olai Magni. ¶ Qui alteram speciem Raia clauatæ Bouem putarunt, à Rondeletio redarguuntur.

ITAL. Vacca à Liguribus, ut iam dictum est. Romæ Mucosa siue Bauosa, eò quòd mucosa fordida eius sit cutis, Saluianus. Eandem, ni fallor, Venetijs, uulgò Stramazzo uocari, olim accipi: ab aliquibus Lamiam. sed Lamia nomen antiquum est de alio pisce cartilagineo longo: quanquam à recentioribus, etiam alijs quibusdam attribuitur.

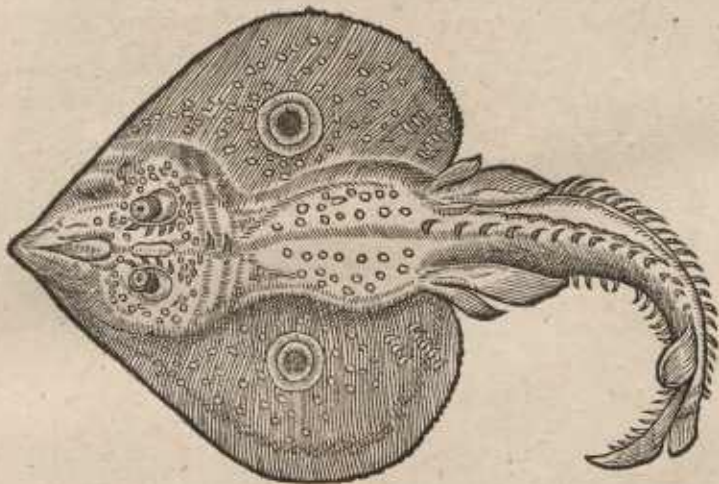
Bos planus & cartilagineus Plinij ad trecentas aliquando libras accedit. Dalmatæ etiam nostrate Bouem uocant, Gillius. Idem Bubosam siue Mucosam uulgò dictum, ueluti diuersum piscem, Raiam læuem facit, sicut & Saluianus, &c.

Flassadam Mafsiliensium, Romani nominant Falsam uelam à carbasorum forma, Bellonius.

HISPAN. A Lusitanis Huga, hunc aut simillimum piscem uocitari audio, Matthiolus tamen Torpedinem, ab Hispanis Hugiam uocari prodidit.

GALL. Quidam ex nostris (ut & Mafsilienses) à magnitudine Flassade uocant: quæ uox stragulum lecti significat, Rondeletius. Vide superius in Latinis nominibus. A Normannis (ni fallor) Hal appellatur.

GERMAN. F. Ein grosser Aeschroech/ oder Spizroech. ein Duroech/ Walroech/ Küroech.

Eiusdem alia imago à Cornelio Sittardo: quam cum hâc collocari deberet, & spacium deesset, in sequentem paginam retulimus.

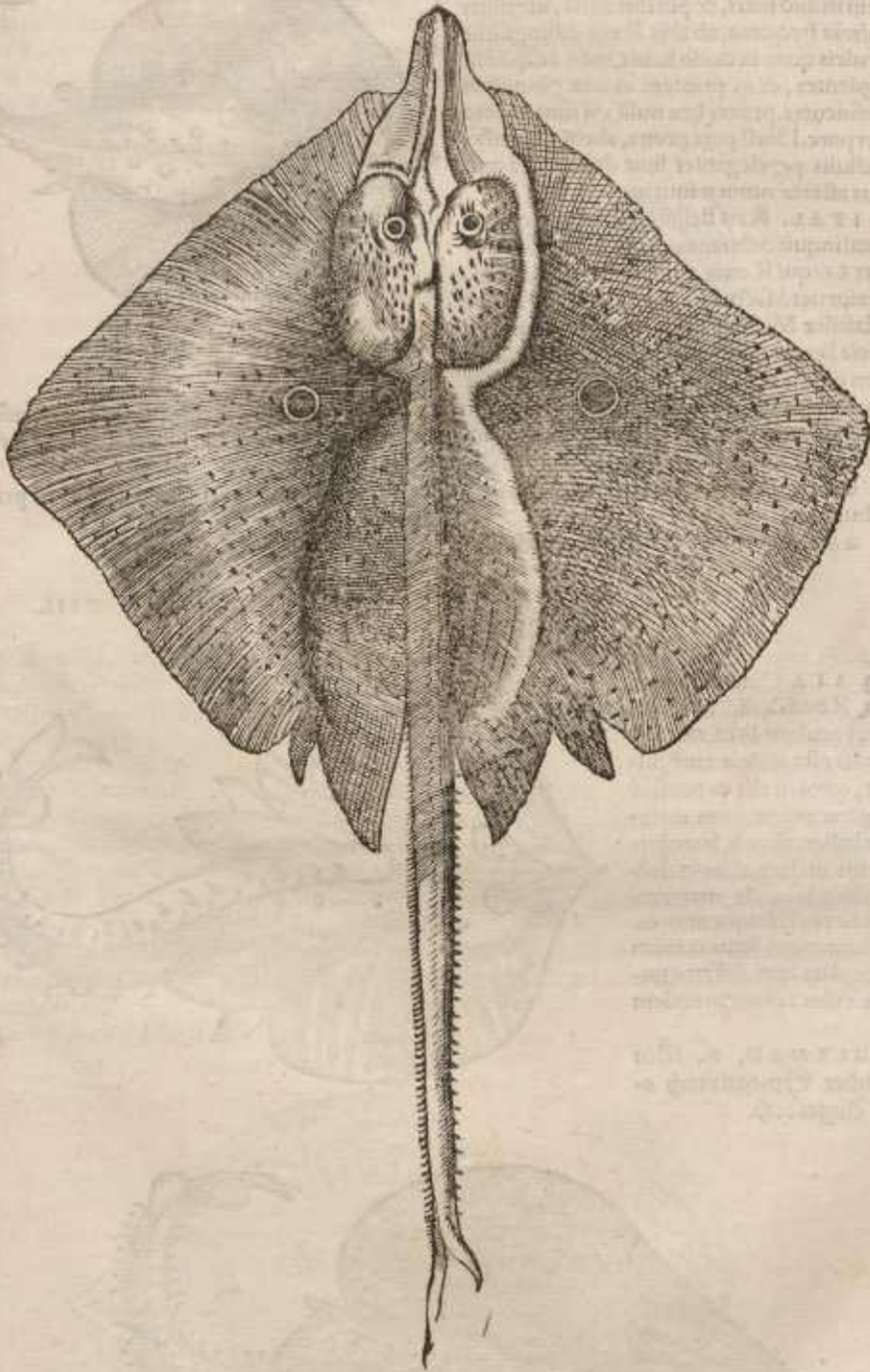
RAIA læuis oculata Rondeletij. Hæc (inquit) à maculis oculorum figuram referentibus, oculata à nobis nuncupatur: à Prouincialibus Mirallet, à speculorum paruorum similitudine, sed quia maior est his maculis cum oculis similitudo, quam cum speculis, maluimus uulgarè neglecta appellatione oculatam nominare. medium enim cœruleum pupillam refert: circulorum duorum, qui iridem constituunt, prior & internus colore est nigro: externus flauo. Corpus fusco colore, maculis obscuris conspergitur. Non est hæc Raia stellaris, ut quidam putarunt, Rondeletius. Vide in Italicis Raia stellaris (de qua proximè) nominibus.

GALL. Mirallet, ut supra dictum est.

GERM. F. Ein glatter Spiegelroech/ ein Augeroech.

Rais oculata à Cornelio Siscardo missa.

M

RAI A Asterias (id est, stellaris) & ipsa læuis, Rarior hæc est (inquit Rondeletius) ideoq; multis minus cognita: degit enim in alto mari, & puriori aqua, litoribus minus frequens, ab alijs Raijs distinguitur aculeis quos in dorso habet, mox à capite incipientes, & in priorem caudæ pinnulam desinentes. præter hos nulli alij sunt in toto corpore. Dorfi pars prona, alæq; expansæ, stellulis preteleganter sunt depictæ, à quibus asteriæ nomen inuenit.

I T A L. Raia stellaris Athenæo memorata (inquit Saluianus) non solum piscis noster LI. (qui Romæ dum minor est Arzilla, maior uero factus Raia uocatur;) sed & qui Massiliæ Mirallet (Vide proximè antè in Raia læui aculeata Rondeletij) dicitur; nec non quibus alijs ex Raiarum genere, cuius dorsum maculis quibusdam insignitum apparet. Secundum aliquos hic piscis Romæ uulgò Arzilli dicitur, differt autem ab Arzinarello dicto (quem secundam Acus speciem Rondeletius facit) ut Cor. Sittardus indicauit.

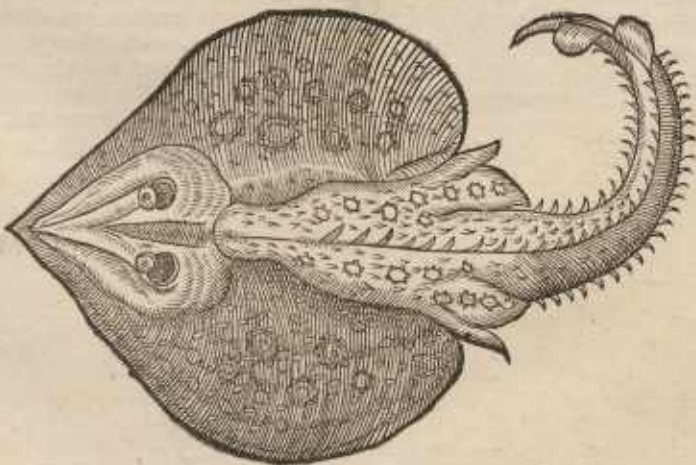
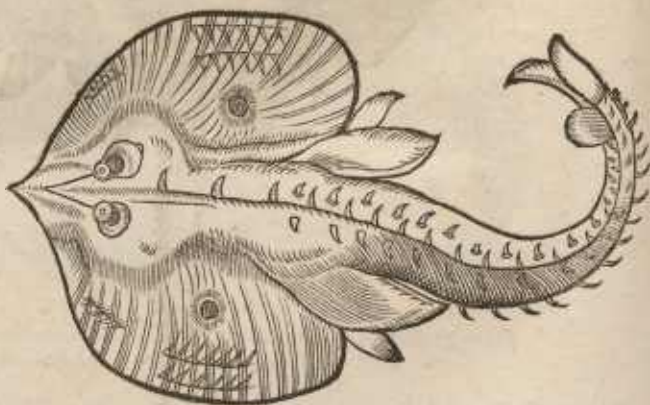
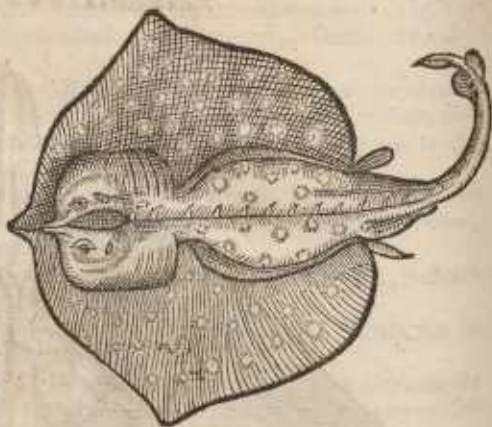
G A L L I C E Raye eslée uocari potest; quanquam id nomen Galli, Stellari asperæ priuatim tribuunt.

G E R M A N. F. Ein Sternroch.

HACTENVS DE LAEVIBVS RAIIS: DEINCEPS VIII. carum genera aspera proponemus.

RAI A Oculata aspera Rondeletij. Hæc (inquit) oculatæ læui maculis similis est; aculeis autè differt, quos in alis expansis è regione macularum utrinque habet, alios in lateribus capitis utrinq; alios in dorso: alios in cauda, maiores, ualidiores & frequentiores. Falluntur qui sexu tantùm ab oculatæ læui differre putant. colore quidè eodem est.

G E R M A N. F. Ein raucher Spiegelroch oder Augeroch.

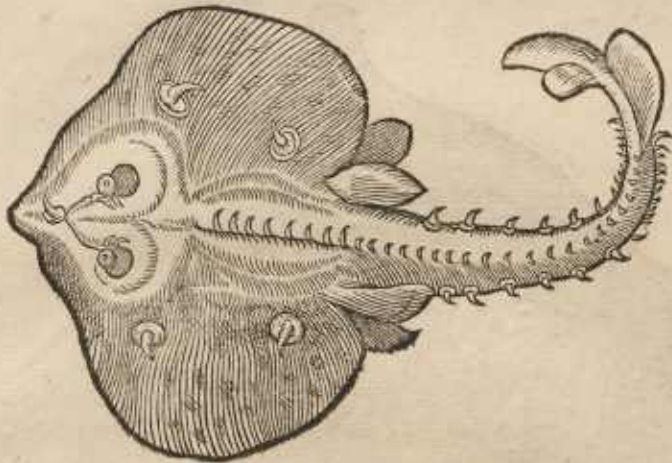

R A I A Stellaris aspera Rondeletij. Asterias (inquit) hæc etiam appellabitur à stellulis multis quas habet in lateribus & caudæ principio depictas; aspera uerò, ab aculeis plurimis quibus tota horret, &c. Huius generis species duæ esse uidentur; una, quæ stellulas habet in medio albas, sed quas ambit circulus ex nigris punctis constans, totumq; corpus aculeis horridū est, altera stellulas prorsus candidas cum multo paucioribus aculeis.

ITALI (Romani, Bellonius) Rometam uocant, Rondeletius.

GALL. Raie estelee, Rondeletius & Bellonius.

GERM. F. Ein raucher Stejneroch.

R A I A Clauata Rondeletio dicta, ab aculeorum magnitudine & similitudine cum clauis ære-
is siue ferreis. Vidi (inquit) huius generis Ratas, quibus posteriore tantum parte corporis
aculei illi magni essent, nulli uerò parte anteriore; sed horum situs diuersus speciem non mutat,
cum alia omnia respondeant. Posset hæc Raiarum species Aquila antiquorum existimari, (nihil e-
nim hic affirmo.) colore enim nigricante est. incurui aculei uis uingibus respondent, alas ual-
de expansas habet ueluti Aquila; quam inter cartilaginea plana numerarunt antiqui. Postremo
carne est dura, qualem Philotimus Aquilæ esse scripsit, & approbavit Galenus. Hæc ille, Bello-
nius quidem & Saluianus hanc propriè dictam & simpliciter Raiam faciunt, nos Aquilam aliam
suprà in hoc ordine dedimus, quam Rondeletius Pastinacæ genus alterum facit.

Aquila

ITAL. Perosa siue Petrofa, Rondeletius, Saluianus hisdem nominibus eam appellari scribit
Romæ, ob aculeos lapideos.

GALL. A Masiensibus & nostris Clauelade (Clauellata, Bellonius) à similitudine quam acu-
lei eius cum clauis habent; à Gallis Raie bouclée, quia aculeos habet sifularum specie, uocatur,
Rondeletius.

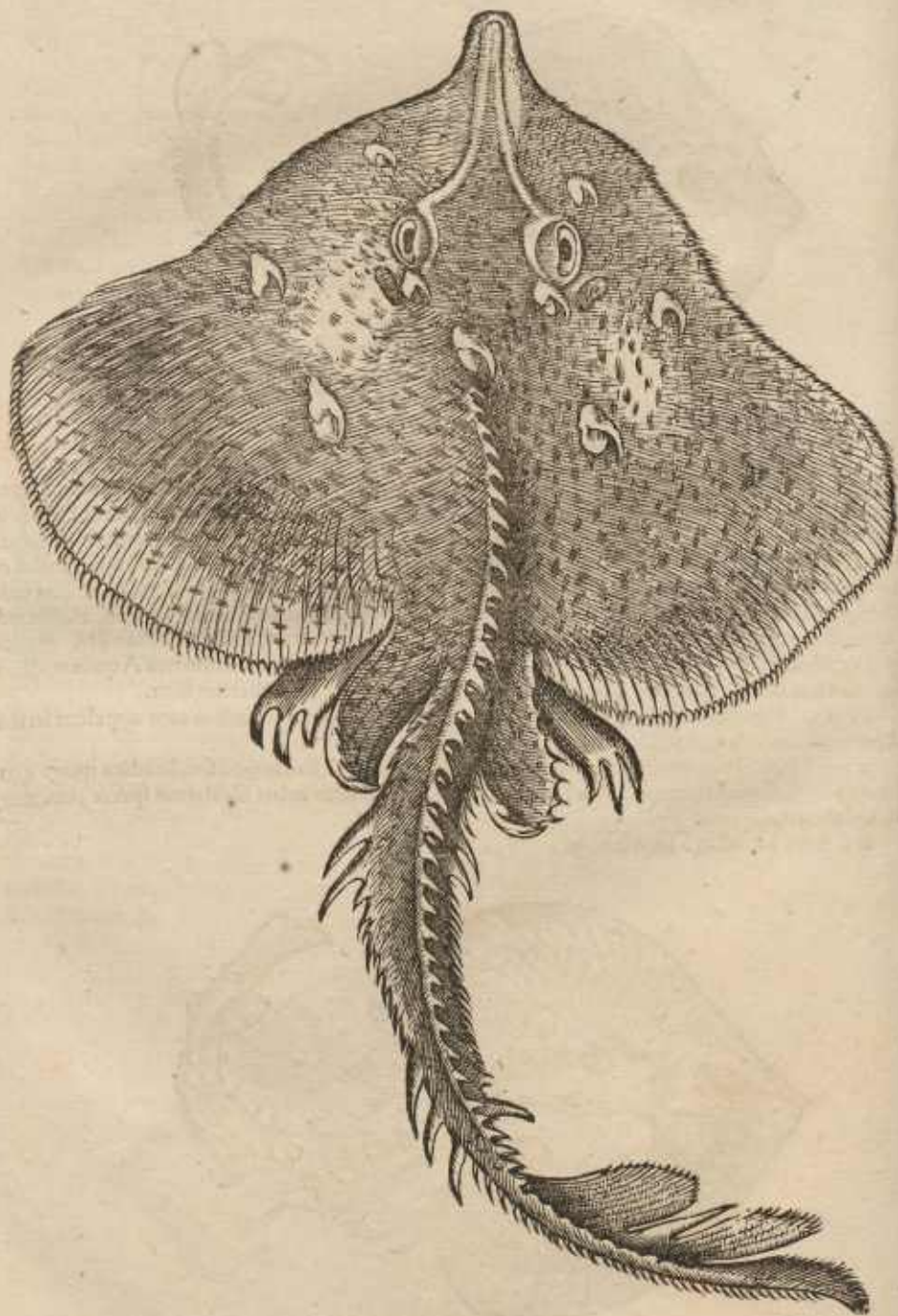
GERM. F. Ein Nagelroch.

RAIÆ Clauatæ species altera Rondeletio. A superiore (inquit) differt, quia rostro est acutiore, aculeoq; illic caret. Colore est cinereo. Pro dentibus maxillas asperas habet. quare falluntur qui speciem hanc Raia, Bouem esse credunt. Boui enim Oppianus dentes tribuit.

GALL. Nostri Ronse (Ronce) uocant, id est, Rubum, Rondeletius.
GERM. F. Ein anderer Nagelroch.

Huius generis Raia iconem amicus quidam Venetijs ad me misit. Videtur autem cognata Clauatis Rondeletij. Maculis distinguitur fuscis, reliquum corpus obscure sublucum esse. cetera apparent.

GERM. Ein andere art der Nagelrochen/als mich bedunckt.

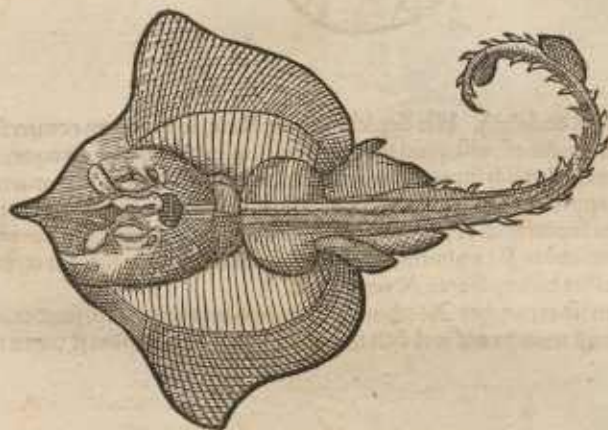
RAIA

RAJA Spinosa Rondeletij. Raja læui (inquit similis est, si longas cutis spinas excipias: à qui bus nostri eam Cardaire, id est, Lanificam uocant: à spinis illis siue aculeis, cuiusmodi multi infixi sunt instrumentis ijs, quibus lanifici lanas carpunt. Nos ab his spinis Spinosam appellamus: quas non in alis solum habet, ut superior (Clauata,) sed etiã in lateribus circa caput. Cuius præfixi sunt alij duo. In mediã dorsi lineã, & ad priorem usq; caudæ pinnulam, continuus est aculeorum ordo unicus.

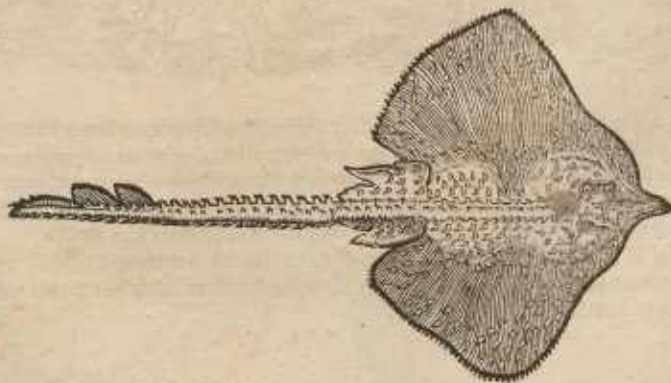
GALL. Cardaire, ut dictum est.

GERM. F. Ein Thornroch/oder Hechelroch.

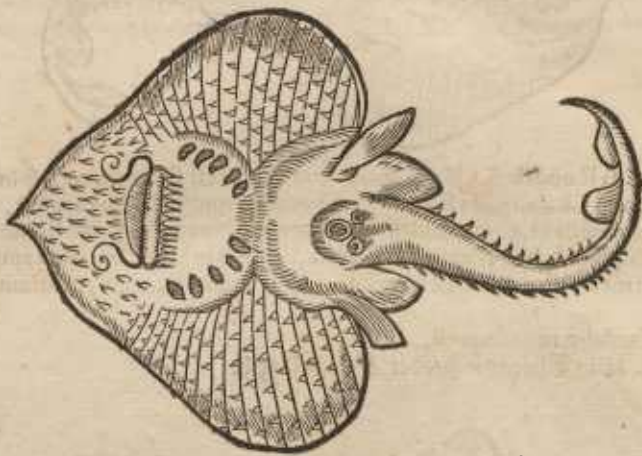
RAJAM Asperam (inquit Rondeletius) particulatim hic appellamus, quæ ab alijs co differt, quòd aculeis paruis latera cõsperfa habeat, corporis ipsius truncum nullis. In cauda tres sunt longorum & firmissimorum aculeorum ordines ad extremum usq; caudæ. Rostro est acutiore.

GERMAN. F. Ein Rühlung oder Rauchling.

RAIA Fullonica Rondeletij. Hanc (inquit) Fullonicam cognominauimus, eò quòd ubiq̃ in alis, in corpore, in capite, in cauda, tota frequentissimis & asperis aculeis conspersa sit, in-
star instrumenti eius quo fullones pannos curant poliuntq̃, quod totum aculeis ferreis consertū est. Rostro satis longo est & acuto. Caudæ aculei incurui sunt, triplici ordine dispositi. Pugnacis-
sima & rara est hæc Raia.

GERM. F. Ein Karttenroch/ein Kartertsche.

RAIA asperrima Rondeletij. Hic depicta (inquit) Raia, in supinum conuersa, proximè des-
criptæ omnino similis est: nisi quòd illa parte tantum prona aculeos frequentissimos habet:
hæc non solum prona, sed etiam supinâ, tota aculeis peracutis ita horret, ut manu tolli non possit,
nisi pinnulis caudæ apprehensis. Hæc causa fuit cur supinam depinxerim: tum, ut huius, ita alia-
rum Raiarum partes supini situs cognoscerent studiosi, scilicet, oris, narium, foraminū branchia-
rum, podicis, duorum uulvæ foraminum, formam & situm. Dentibus hæc caret, ut aliæ plurimæ:
sed horum uice maxillas habet asperas, & ferè ossæas.

GERM. F. Ein überraucher Kocch/nit allein an dem oberen teil/sunder auch dem vnde-
ren des leybs/also daß man in nit wol kan in die hend nemmen/anderst dann bey den flossfä-
dern am schwanz.

OLAVS Magnus in Tabula qua Oceani oram ad Septentriones Europæ ob oculos ponit, in
Oceano pingit Raiam, quæ hominem natantem, (uel etiam submersum, ut in Latina Tabula ex-
plicatione scribit,) qui à multitudine Canum siue Canicularum in profundum rapi periclitatur, na-
turali quodam affectu aliquandiu defendat ac tueatur. Cuius rei typum (quanquam neque Canes
nec Raiam probe exprimi curauit) ex Tabula eius apponere huic libuit.

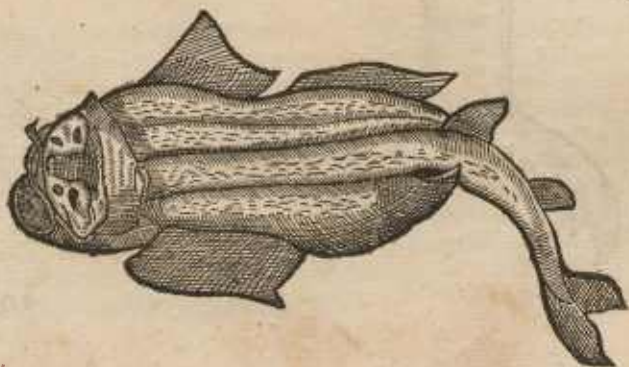
GERMAN. Wie die Kocchen auß natürlicher neigung helfend vnnnd beschützend den
schwimmenden menschen (im hohen Teürschen meer) welcher vorn vile der Hundfischen
vndergezogen wirdt.

PHARMACOPOLAE, & alij quidam, Raias exicare, & sceletos earum in uarias admirabilesque uulgo figuras effingere solēt, cum alias, tum quæ Serpentem aut Draconem alatum præ se ferant. Corpus enim inflectunt: caput & os distorquent: aliqua incidunt, aut circuncidunt. laterum anteriorem partem aliquousq; rescindunt: reliquum erigunt, ut alas simulet: & alia pro arbitrio comminiscuntur. Talem sceleton olim mihi depictum qualemcunque huc apposui.

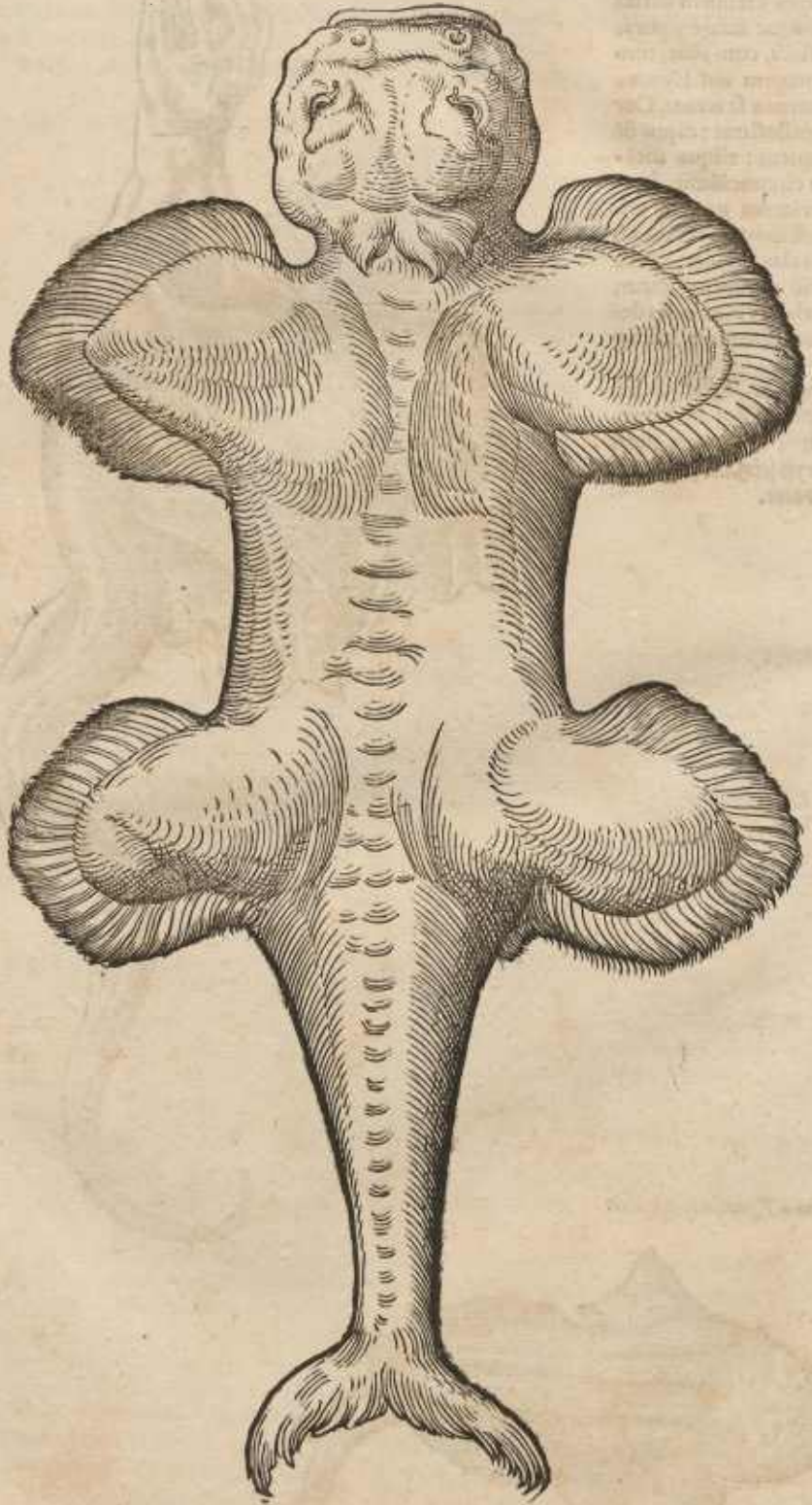
GERMAN. Sie körpel von todtnen Rocchen werdend vff dise vñ andere mancherley wyß selzam zügerüst vñnd gedeert.

Squatina à Rondelerio exhibita.

Alia Squatinae effigies Venetijs ad me missa, quae ad aridum piscem extensum facta uidetur: uito enim non probè respondet.

SQUATINA Plinio & Gaza, is piscis est, qui Græcis Rhina dicitur, forsan à squalore & aspe- *Rhina.*
ritate cutis. Vocatur & Squatus apud Plinium duobus in locis; & ita rectè legi nos ostēdimus. *Squatus.*
Squatinae cute ligna & ebora poliri testis est Plinius: quamobrem Græci *ῥίνυ*, id est, limam uoca-
runt hunc piscem. quod nomen cum fabrile instrumentum significat, oxytonum esse; cum piscē,
paroxytonum, à Cyrillo quodam annotatum est, nescio quā rectè. neque enim ab authoribus
obseruatur. ¶ Athenæus *λεόβατον*, id est, Raia m læuem, tradit etiam *ῥίνυ*, hoc est, Squatinā ap- *Liobatus.*
pellari: quos tamen pisces diuersos esse, ex utriusq; historia liquet. Rhinobatum uerò à uulgo Græ-
corum, etiam Rhinam uocari author est Gillius. ¶ Oppianus inter Galeorum genera, qui pi- *Rhinobatus.*
sces sunt cartilaginei longi, Squatinas quoq; numerat. Hinc fortè est quòd Rondeletius scribit, e- *Squatina in-*
ruditum quendam uirum, Galeum Cato rochiero uulgo dictum Gallis, pro Squatina habuisse. *ter Cartilagi-*
qui piscis est longus, Galeis reliquis similis: Squatinam uerò uulgo existimatum pro Squatoraia, *neos planos et*
utpote latiore, & Raia aliqua ex parte similem. Plinius tamen Squatinas cum planis cartilagi- *longos ambi-*
neis numerat. Squatina quomodo sit mediā inter planos & longos cartilagineos, à Rondeletio *gere.*
ab initio Capitis de Raia pisce exponitur. Nos quoniam inter duo hæc genera ambigere uidetur,
ultimo inter planos loco, hoc est, inter eosdem & longos medio, reposuimus. ¶ Oppianus scri-
bit Squatinam non recipere (intra se) foetus, sed in hiatus seu rimam sub pinnis utrinq; subiectam
foetus suos in metu à matre occultari. ¶ Pisciculis similiter ferè ut Rana piscatrix insidiatur.
¶ Rhinobatus hucusque à nobis uisus non est, nemo quidem ueterum præter Aristotelem, & in-
terpretem eius Plinium, ipsius meminit, Saluianus.

GRAECI nostræ ætatis & Rhinam, & Rhinobatum, uocant Rhinam, Gillius. Squatina uulgo nomen seruat,
ITALI hodie Squatinam siue Squadram uocant, Gillius. Squatina uulgo nomen seruat,
Massarius Venetus. Scoppa Italus interpretatur lo pesce Squatro. Veneti Squaquam uocant,
alij Squaiam, alij Squadram, Rondeletius. Romani Squadro di mare, Saluianus. Ligures An-
gelum: Vide mox in Gallicis.

HISPANI Lyra, ut audio, à specie corporis: sed alia est ueterum Lyra. Lusitani Lamio, Sal-
uianus.

GALLI, Nostri, Mafsilienfes, Galli, Ligures, Angelum (uel *Angelotum*, Bellonius: Peange, *Saluia*
nus) uocant, à similitudine angeli picti cum alis expansis. Burdegalenses Creac de buch.

GERMANICE *Wen Huyghe*, hoc enim nomen Squatinæ eiconi ab Echtio missæ adscri-
ptum reperi. Huga quidem uel Hugia Hispanis Raia quaedam species est, uel (ut Matthiolus scri-
bit) Torpedo. Poterit etiam uocari *ein Engelfisch* oder *Woeengel*. Albertus Squatinam Ger-
manicè Catulam maris uocari scribit: qui piscis (inquit) quinque pedes longus est, & insuper cau-
da pedem unum. Et alibi: Lignum raditur corio quorundam piscium arido, ut eius qui dicitur ad
mare Flandriæ *Scerebe*, quod est Cunicula marina. Ego Germanicum hoc nomen non agno-
sco, deprauatum fortè à librarijs.

ANGLICE dicitur a *State*, ut audio: uel *Seat*. ¶ Piscem Raia similem, qui in cibo Ve-
nerem iritet, apud Scotos audio nominari a *Scat of Eoy*.

ORDO X. DE PISCIBVS CAR- TILAGINEIS LONGIS.

DE GALEIS SIVE MVSTELIS ET CANI-

BVS AC SIMILIBVS IN GENERE: QVI OM-
nes Græcis *γαλεος* uel *γαλιός* dicuntur.

GALEI, quos Mustelos uertit Gaza, sunt pisces longi, cartilaginei. Nomen à corpō
ris habitu Mustelis terrenis simili datum est. *γαλεος* uerò siue *γαλιός*, generis no-
men est apud Aristotelem: cui epitheta, ut formas quæ generi subsunt, distinguat,
adiicit, dicitur enim Galeus acanthias, Galeus asferias, Galeus læuis. Plinius lib.
9. cap. 24. Squalorum nomine Galeos intellexit, ubi Massarius Galeos legit, quòd *Squali Plinij*
ita uocari Aristoteles, ex quo Plinium sua hæc mutuatum constat. Atqui alibi etiam Plinius (in-
quit Rondeletius) nominat Squalos: ut eiusdem libri cap. 5. Rectè uerò Galei Squali uocantur,
quasi squalidi, id est, horridi asperiq; sunt enim omnes aspera cute. Sic Rondeletius. Ego in eita-
to utroq; Plinij loco, nec Squalos, nec Galeos legendum uideo, sed Squatos, ex diligenti uerbo-
rum Aristotelis, unde sua Plinius transtulit, inspectione. Squatos autem appellat Squatinas. In *Squati.*
Catalogo piscium, quem confecit Plinius ad finem libri 32, Galeos nominatur suo ordine: Squa-

142 Animalium Mar. Ordo X.

Squalus Ouidij, &c. Ius nusquam; Rhinam uerò (id est, Squatinam) ibidem Squatum interpretatur. Ouidius in *Halicutico* Squalum nominat inter pisces, qui in herbosa arena degunt. uidetur autem Squalum pro Cephalo, id est Capitone dixisse, per synchopen. quanquam Cephalo mare uicinum fluuijs & stagnis amare dicuntur, & limo uiuere. Capitones si. quoq; in herbosa arena degunt Aufonio. Varrò etiam lib. 3. de re rustica, de piscinis loquens, Squalos cum Mugilibus nominat. sunt autem Capitone Mugilum species. Vulgus in Italia hodieq; Squallum uel Capitonem nominat piscem fluuiatilem, quem nostri *Mlet*. nam qui *Schwal*, quasi Squalus à nostris uocatur, longè alius est, ex Leuciscorum si. genere. Columella etiam ubi de esca piscium, qui in piscinis aluntur, uerba facit, Squalorum branchias nominans, Cephalos fortè intellexerit. Squalorum autem eo in loco icogendum, nò Scaurorum, rectè animaduertit Rondeletius. ¶ Piscem *γαλεώδης* Gaza alit ubi Musteligenam, id est, Mustelorum generis interpretatur. Oblongi & cartilaginei omnes, Galei uocantur, minores præsertim: nam maiores & cetacei, Canes Cuniculæ uel, aut alijs nominibus suis appellantur. Philotimus nominat Galeonymos inter pisces duræ carnis, & qui ægrè conficiuntur, &c. Latinus interpretus Mustelos uertit, nimirum quia Galenus monet, lectionem istam esse, Galei: hoc est, in Græcis Philotimi uerbis, aliàs *γαλεώνυμοι*, aliàs *γαλεοί* legi. Callionymus quidem longè alius piscis est. Idem Galenus Galaxiam Romæ dictam, & maximè precij piscem, Græco mari ignotum, in *γαλεών* genere collocat, & molli carne esse prædicat, cum reliqui Musteli dura magis sint carne. Mihi uerò *γαλαξίας*, uel potius *γαλαείας*, non ad Galeos, sed ad *γαλαίος* uel *γαλαίς*, referendus uidetur, id est, non ad Mustelos, sed Mustelas. Toro enim genere hi pisces differunt. communia tamen quædam habent, quæ ut ab eadem quadrupede nomen utrisque inditum sit, in causa fuere: quanquam Aelianus, *γαλή* marina (inquit) nullam cum Galeis communitatem habet, &c. sic autem uocata est, quoniam similiter, ut terrena, omnium cadauerum in quæ incurrit, oculos exest & conficit. Mihi uerò communia uidentur hæc: Vtriq; oblongo (& maculoso ferè) corpore sunt: sicut & terrestres quadrupedes cæteris comparatæ, longiusculæ sunt, respectu ad crassitiem habito. Vtriq; parte supina albicant, sicut & terrestres, prona fusci sunt. Iecur utrisq; dulce & adipsosum, quodq; facile in oleum resoluatur. Mustelos priuatim aliqui ore parere fabulantur, sicut et Mustelam quadrupedem. Catulos quidem suos ore recipiunt ac gestant interdum, tum Mustelæ terrestres, (unde orta fortè credulitas quod ore pariant,) tum Mustela quadrupes, tum Galei marini, præter eos quos catulorum asperitas prohibet, ut Acanthiam. ¶ Canum nomen Oppiano Aelianoq; communius est quàm Galeorum. nam Canum alios magnos & pelagios esse dicunt, (ut Carchariam:) alios, minores quidem, sed piscibus præstantissimis adnumerandos, in cæno profundo degere: omnes specie corporis, moribus & uictu inuicem similes: uocariq; minores priuatim Galeos, præter Centrinæ: tanquam Centrinæ genus proprium constituant, & Canes quidem minores sint, Galei autem non sint, aut saltem uulgò non ita uocentur. Galeorum species faciunt *σκύμους*, *λείουε*, *ἀκανθίας*, *ἀλαπηνίας*, *πικιλίουε*. ¶ Galei omnes litorales sunt, Bellonius. Oppianus etiam & Aelianus, Canem maiorem (id est, Carchariam) pelagium faciunt: minores uerò Canes, id est, Galeos & Centrinæ, in cæno profundo degere scribunt. Omnes ex ouis, quæ intus concipiunt, uiuos postea foetus emittunt. Differunt inter se figura, magnitudine, corporis constitutione, atq; internis partibus, præsertim utero, Bellonius. ¶ Galeorum differentia cõstitui possunt, ut alij Galei simpliciter, alij Galei cetacei sint: cui generi Galenus Canes (nimirum Carcharias) & Libellas subijcit. His Vulpes, Malthas, aliosq; qui in magnam molem accrescunt adiungere possumus, Rondeletius.

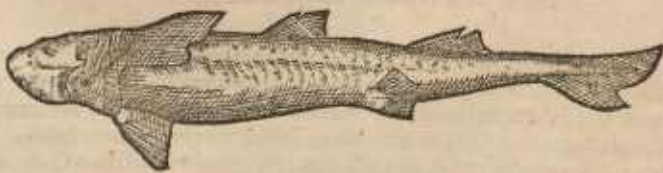
Galeonymi. appellantur. Philotimus nominat Galeonymos inter pisces duræ carnis, & qui ægrè conficiuntur, &c. Latinus interpretus Mustelos uertit, nimirum quia Galenus monet, lectionem istam esse, Galei: hoc est, in Græcis Philotimi uerbis, aliàs *γαλεώνυμοι*, aliàs *γαλεοί* legi. Callionymus quidem longè alius piscis est. Idem Galenus Galaxiam Romæ dictam, & maximè precij piscem, Græco mari ignotum, in *γαλεών* genere collocat, & molli carne esse prædicat, cum reliqui Musteli dura magis sint carne. Mihi uerò *γαλαξίας*, uel potius *γαλαείας*, non ad Galeos, sed ad *γαλαίος* uel *γαλαίς*, referendus uidetur, id est, non ad Mustelos, sed Mustelas. Toro enim genere hi pisces differunt. communia tamen quædam habent, quæ ut ab eadem quadrupede nomen utrisque inditum sit, in causa fuere: quanquam Aelianus, *γαλή* marina (inquit) nullam cum Galeis communitatem habet, &c. sic autem uocata est, quoniam similiter, ut terrena, omnium cadauerum in quæ incurrit, oculos exest & conficit. Mihi uerò communia uidentur hæc: Vtriq; oblongo (& maculoso ferè) corpore sunt: sicut & terrestres quadrupedes cæteris comparatæ, longiusculæ sunt, respectu ad crassitiem habito. Vtriq; parte supina albicant, sicut & terrestres, prona fusci sunt. Iecur utrisq; dulce & adipsosum, quodq; facile in oleum resoluatur. Mustelos priuatim aliqui ore parere fabulantur, sicut et Mustelam quadrupedem. Catulos quidem suos ore recipiunt ac gestant interdum, tum Mustelæ terrestres, (unde orta fortè credulitas quod ore pariant,) tum Mustela quadrupes, tum Galei marini, præter eos quos catulorum asperitas prohibet, ut Acanthiam. ¶ Canum nomen Oppiano Aelianoq; communius est quàm Galeorum. nam Canum alios magnos & pelagios esse dicunt, (ut Carchariam:) alios, minores quidem, sed piscibus præstantissimis adnumerandos, in cæno profundo degere: omnes specie corporis, moribus & uictu inuicem similes: uocariq; minores priuatim Galeos, præter Centrinæ: tanquam Centrinæ genus proprium constituant, & Canes quidem minores sint, Galei autem non sint, aut saltem uulgò non ita uocentur. Galeorum species faciunt *σκύμους*, *λείουε*, *ἀκανθίας*, *ἀλαπηνίας*, *πικιλίουε*. ¶ Galei omnes litorales sunt, Bellonius. Oppianus etiam & Aelianus, Canem maiorem (id est, Carchariam) pelagium faciunt: minores uerò Canes, id est, Galeos & Centrinæ, in cæno profundo degere scribunt. Omnes ex ouis, quæ intus concipiunt, uiuos postea foetus emittunt. Differunt inter se figura, magnitudine, corporis constitutione, atq; internis partibus, præsertim utero, Bellonius. ¶ Galeorum differentia cõstitui possunt, ut alij Galei simpliciter, alij Galei cetacei sint: cui generi Galenus Canes (nimirum Carcharias) & Libellas subijcit. His Vulpes, Malthas, aliosq; qui in magnam molem accrescunt adiungere possumus, Rondeletius.

Galaxias. Idem Galenus Galaxiam Romæ dictam, & maximè precij piscem, Græco mari ignotum, in *γαλεών* genere collocat, & molli carne esse prædicat, cum reliqui Musteli dura magis sint carne. Mihi uerò *γαλαξίας*, uel potius *γαλαείας*, non ad Galeos, sed ad *γαλαίος* uel *γαλαίς*, referendus uidetur, id est, non ad Mustelos, sed Mustelas. Toro enim genere hi pisces differunt. communia tamen quædam habent, quæ ut ab eadem quadrupede nomen utrisque inditum sit, in causa fuere: quanquam Aelianus, *γαλή* marina (inquit) nullam cum Galeis communitatem habet, &c. sic autem uocata est, quoniam similiter, ut terrena, omnium cadauerum in quæ incurrit, oculos exest & conficit. Mihi uerò communia uidentur hæc: Vtriq; oblongo (& maculoso ferè) corpore sunt: sicut & terrestres quadrupedes cæteris comparatæ, longiusculæ sunt, respectu ad crassitiem habito. Vtriq; parte supina albicant, sicut & terrestres, prona fusci sunt. Iecur utrisq; dulce & adipsosum, quodq; facile in oleum resoluatur. Mustelos priuatim aliqui ore parere fabulantur, sicut et Mustelam quadrupedem. Catulos quidem suos ore recipiunt ac gestant interdum, tum Mustelæ terrestres, (unde orta fortè credulitas quod ore pariant,) tum Mustela quadrupes, tum Galei marini, præter eos quos catulorum asperitas prohibet, ut Acanthiam. ¶ Canum nomen Oppiano Aelianoq; communius est quàm Galeorum. nam Canum alios magnos & pelagios esse dicunt, (ut Carchariam:) alios, minores quidem, sed piscibus præstantissimis adnumerandos, in cæno profundo degere: omnes specie corporis, moribus & uictu inuicem similes: uocariq; minores priuatim Galeos, præter Centrinæ: tanquam Centrinæ genus proprium constituant, & Canes quidem minores sint, Galei autem non sint, aut saltem uulgò non ita uocentur. Galeorum species faciunt *σκύμους*, *λείουε*, *ἀκανθίας*, *ἀλαπηνίας*, *πικιλίουε*. ¶ Galei omnes litorales sunt, Bellonius. Oppianus etiam & Aelianus, Canem maiorem (id est, Carchariam) pelagium faciunt: minores uerò Canes, id est, Galeos & Centrinæ, in cæno profundo degere scribunt. Omnes ex ouis, quæ intus concipiunt, uiuos postea foetus emittunt. Differunt inter se figura, magnitudine, corporis constitutione, atq; internis partibus, præsertim utero, Bellonius. ¶ Galeorum differentia cõstitui possunt, ut alij Galei simpliciter, alij Galei cetacei sint: cui generi Galenus Canes (nimirum Carcharias) & Libellas subijcit. His Vulpes, Malthas, aliosq; qui in magnam molem accrescunt adiungere possumus, Rondeletius.

Canes. Canum nomen Oppiano Aelianoq; communius est quàm Galeorum. nam Canum alios magnos & pelagios esse dicunt, (ut Carchariam:) alios, minores quidem, sed piscibus præstantissimis adnumerandos, in cæno profundo degere: omnes specie corporis, moribus & uictu inuicem similes: uocariq; minores priuatim Galeos, præter Centrinæ: tanquam Centrinæ genus proprium constituant, & Canes quidem minores sint, Galei autem non sint, aut saltem uulgò non ita uocentur. Galeorum species faciunt *σκύμους*, *λείουε*, *ἀκανθίας*, *ἀλαπηνίας*, *πικιλίουε*. ¶ Galei omnes litorales sunt, Bellonius. Oppianus etiam & Aelianus, Canem maiorem (id est, Carchariam) pelagium faciunt: minores uerò Canes, id est, Galeos & Centrinæ, in cæno profundo degere scribunt. Omnes ex ouis, quæ intus concipiunt, uiuos postea foetus emittunt. Differunt inter se figura, magnitudine, corporis constitutione, atq; internis partibus, præsertim utero, Bellonius. ¶ Galeorum differentia cõstitui possunt, ut alij Galei simpliciter, alij Galei cetacei sint: cui generi Galenus Canes (nimirum Carcharias) & Libellas subijcit. His Vulpes, Malthas, aliosq; qui in magnam molem accrescunt adiungere possumus, Rondeletius.

GALL. Galeos omnes nostri nullo discrimine marinos Canes (Chien de mer) appellant, Bellonius.

GERMANICE *Hundfisch* appellantur, id est Canes pisces, omne Canum & Galeorum genus: ANGLICE *Soggefische*: POLONICE *Morski pies*: uel *Psia ryba*. Licebit autem differentiæ causa cetaceos appellare *grosse Hundfisch*: Galeos uerò priuatim dictos, *kleine Hundfisch*.

GALEVS acanthias, *γαλεός ἀκανθίας*, nomen tulit ab aculeis, quos in tergo gerit. Spinacem conuertit Gaza. Coloris est cinerei: duos aculeos in dorso habet, quibus pinna innituntur, detectos, firmos, acutos, non admodum latos ueluti in Centrine.

ITAL. Azio à Venetis dicitur, quasi aculeatus. ea enim uox illis stimulum significat, quo punguntur boues, à Liguribus Aguseo, Rondeletius & Bellonius. Veneti Aslato uocant, quasi aculeatum

aculeatum, nam stimulum, quo animalia punguntur, Veneti, præcipuè Patauini, à similitudine proboscidis asili tergora animalium penetrantis, asilum nominant, Massariis. Ligures Agufed. Romani pesce Palombo, communi alijs quoq; Galeis nomine; alijs Scazone, Saluianus.

HISPANI Musole uocant, ut audio. Vide mox in Gallicis.

GALL. A nostris & Mafsilensibus Aguillat, ab aculeis, nominatur, acus enim à Gallis Eguill le dicitur. A Gallis Chien de mer, Rondeletius. Mafsilie Egullat, Lutetie & reliquis litoribus Oceani particulare nullum nomē habet; cum unico, ut dictum est, nomine Canis omnes Galeos comprehendant, Bellonius. Galli quidam hunc pisces Aguillade uocant; alijs Ferran, quod aculei nimirum ceu ferrei quidam mucrones emineant; unde & Pastinacam aliqui Ferraza uocitant. Hispani Musole, ut audio: quod nomen à Mustelo corruptum uidetur. Rondeletius tamen non hunc, sed lauem, circa Monspelium Emissole uocari ait.

GERMA. F. Ein Thornhund/ein aschfarber Hundsfisch/ mit zweyen dörnen auff dem rucken.

Galeus stellaris Rondeletij.

Hæc etiã iõ Venetijs efficta, ad Galeũ stellarẽ pertinere uide tur. Is piscis colore è subrufo pallet: maculisq; crebris in dorso nigricantibus, alibi fuscis, distinguitur. Pinnæ ei in dorso, tres: post branchias, binæ: nec alias pictor ostendit: qui (ut suspicor) neque brachias, neq; pinnas recte expressit. Rostrũ etiã latius obrusius que, quam in cæteris apparet: & ad Mustelã magis accedit.

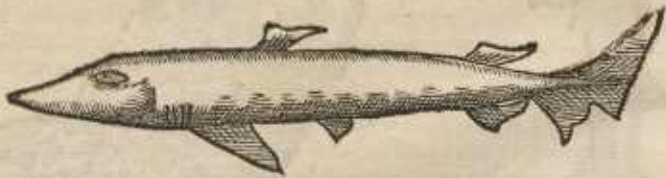
GALVS asterias, id est stellatus, ut Gaza uertit, γαλέος ἀστερίας: à quibusdã ποικίλος, id est, uariis cognominatur. Macule dorso eius, aliæ stellarum speciem referunt, unde illi nomen, aliæ rotundæ sunt, Rondeletius. Sunt qui Galeum stellatum esse credant eum, (inquit idem,) qui à nostris Cato Rochiero, à Mafsilensibus Catto algaris uocatur, (Gillium & Bellonium notat:) sed non rectè, cum is oua testaccis quibusdam, ut ita dicam, membranis inclusa gerat, id quod Caniculis Raijsq; tribuit Aristoteles, minimè uerò Galeis stellatis. ¶ Quanquam ποικίλος γαλέος, species una hic à nobis nominant, Aelianus tamen communiùs accepit. Canum enim non cetaceorum generum duo facit, unum κρηστηρίου καὶ ποικίλου, quod priuatim γαλέον uocat, alterum paruum, (concolor,) ut in Centrine mox dicitur. Sunt & Caniculæ maculis uariæ, ideoq; nebriæ, id est, hinculæ cognominantur. Porrò Pœciliæ

sui generis pisces fluuiatiles sunt. ¶ Fallitur qui hunc Galeum, Oppiani Pardalim putat: ea enim inter Cete & belluas marinas Oppiano est. ¶ Galeus Asterias (inquit Saluianus) non est piscis noster 45. et 46. ut Gillius & Massarius suspicati sunt, propterea quod ualde maculosi sint. Nam cum ouum testaceo quodam inuolucro, figura tiliarum ligulis simili, contextum (quale ouum tum Catulorum seu Scyliorum, tum Raiarum esse, notauit Aristoteles) non nisi hi nostri ex Galeis piscibus habere reperiantur: hos Catulos, & non asterias esse, fatcri oportet. Iam cum Galeorum piscium (qui Romae peculiari nomenclatura pesci Palombi uocantur) duo sint genera, ita inter se consimilia: ut cum rebus omnibus prorsus conueniant, solis quibusdam albis atque rotundis maculis distinguantur: has enim qui non habet Galeus, *λαῖος*, id est, laeuis, cognominatur: qui uero habet, *ἀστὴρ*, id est, stellatus aut stellaris, ut Theodorus uertit: Oppiano *γαλιός ποικίλος*, id est, Mustelus uariatus, Cuius nos iconem non exhibuimus: propterea quod tum internis, tum externis partibus, simillimus adeo laeui Mustelo est (solis dorsi maculis ab eo differens) ut facillime ex illius expicta icone, hic etiam cognosci possit. Hæc Saluianus.

GALL. A nostris Lentillat dicitur, à maculis albis, lentis magnitudine, quibus depictus est, Rondeletius.

GERM. F. Ein Sternhund/ein Fläckhund/ein Punterhund: ein gestirnter oder gefleckter Hundfisch.

ANGLICE A Sonebown (sicut audio): uel Sonecow: id est, fuscus Canis. Sone enim Anglis significat colorem fuscum, ad cinereum uel cœruleum inclinantem. Cowe ipsam Vacca est. Hunc piscem maculis nigris in cœruleo distinctum aiunt. Si ne is uerè stellaris, uel alia quædam Caniculæ Galei uel species maculosa, uiderint qui ad Oceanum habitant eruditi.

GALVUS Canis, uel Canicula Plinij, Rondeletio, *γαλιός κύων*. Longè alta est hæc Plinij Canicula ab eo Galeo quem Aristoteles *σκυλίον* appellat, Gaza Caniculam. Esse autem hanc nostram, Plinij Caniculam, confirmatur tum à nube oculis operiente, (quæ in nullo alio Galeo, præterquam in hoc, & Galeo glauco, reperitur:) tum ob id quod partes corporis humani nudas candidasque appetat, quam ob causam etiam ab his qui nunc in mari uersantur, reformidatur, Rondeletius. ¶ Quod ad Canem Galeum (inquit Saluianus) licet Oppianus Aelianum transcribere uideatur: non tamen ambo de uno pisce loqui uidentur. Aelianus enim colore uarium faciens, non hic exhibitum à nobis piscem 41. sed potius 45. nostrum, uerè uarium, atque ab alijs *σκυλίον* & *σκύμων* appellatum, tertium Canum genus (post Carchariam & Centrinem) constituere uideretur. Oppianus uerò cum suum uarium non faciat, & à Scymno, id est, Catulo, distinguat, piscem nostrum 41. tertium Canum genus facit. Aristoteli simpliciter *κύων* est. (nam Carchariam Aristoteles non cognouit.) At Latinorum nullus, eius meminit. Nam Vergilius per Canes marinos, Plinius per Caniculas, Carcharias intelligunt, Plinius quidem ex Theophrasto Carcharias uertit Caniculas. Quare cum Latino nomine careat hic piscis noster, nos Græcam imitantes nomenclaturam, Canem galeum uocabimus. Hæc ille.

GRÆCI huius ætatis *σκυλόλαγο* uocant.

ITALICE. Romani Lamiola, (quanquam & Maltham Romæ Lamiolam uocari, alibi scribit Rondeletius,) quasi paruam Lamiam, quod dentibus Lamiaë similis sit. Ligures (sicut & Malsilienses) Pal: nimirum quod oblonga corporis rostrique in mucronem producti figura palum seu sidim præ se ferat, uel à Palumbo: nam Galeum laeum à cutis colore Malsilienses Palumbum uocare Bellonius scribit. ¶ Canis Galeus (inquit Saluianus) Italicè pesce Palumbo uocatur, nomine communi etiam alijs Galeis, acanthiaë scilicet & laeui: peculiariter uerò, Canosa. ¶ Gillius hoc Aristotelis Scylion putabat: Nonnullæ regiones (inquit) Caniculam (Italicè uulgò Caneglia) uocant.

GALL. Malsilienses (sicut & Ligures, ut dictum est) Pal nominant. Circa Monsplium Mielandre & Cagnot, id est, paruam Canem.

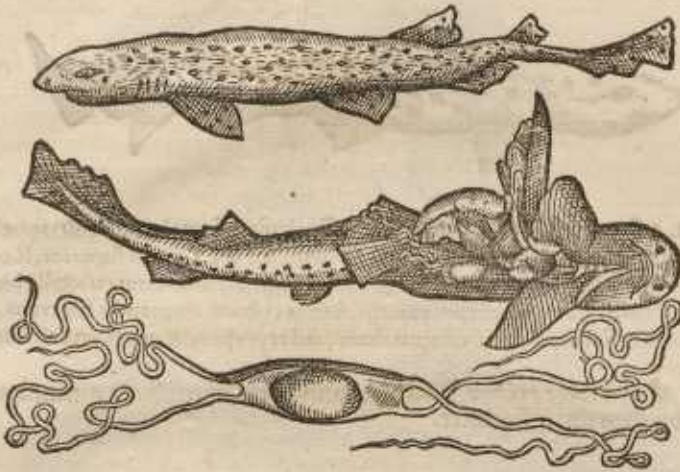
GERMAN. Ein Hundfisch/ein kleiner Hundfisch: uel F. ein Hündle. Hoc animaduertendum, Germanos ad Oceanum, Phocam nominare Seebund, id est Canem marinum.

ANGLICE. a Dogfisshe.

Canicula Plinij.

Canicula

Canicula Aristotelis. Testaceum ouum (inquit Rondeletius) separatim depingendum curauimus: & in dissecta canicula mammas illas candidas, bifidasq; uuluum, &c.

Galeus stellatus Bellonij, quem Rondeletius Scylion Aristotelis, id est, Caniculam facit: quanquam eicones parum conueniunt.

CANICULA Aristotelis. (Vide quædam proximè retrò in Canicula Plinij annotata.) *Σκύλιος*, Gaza Caniculam interpretatur. Eundem (Galeum) nebriam, *καλὸν νεβρίαν*, appellari idē Aristoteles testis est: hoc est hinnularem, à maculis uidelicet, est enim colore ruffo, nigris maculis aspersis, cute peraspera, &c. Athenæus *σκύννον* appellat, id est, Catulum. ¶ Bellonius Nebriæ maculas albas tribuit: & Mafsilæ Nissolam uocari scribit: ut fortè hic sit ille Galeus leuis, quem Rondeletius doctet in Prouincia Emissole uocari. Idem Bellonius hanc Pardalim Oppiani esse putat: eum is poeta inter Cetæ numeret. Nec alium Galeum *πικίλου*, id est, uarium: quem alij asteriam dixerint, addit dentium eius morsum non fœces lethalem esse, ac Draconis aculei puncturam. Tres (inquit idem Bellonius) huius pifeis species animaduerti possunt. alius enim est crassus, niger, & recurtus: quem uulgos Mafsilensium Guatum auguerum uocat, [*Cattum algarium uidetur interpretari Rondeletius, etsi icon ab eo posita, cum illa quam Bellonius dedit, non conuenit.*] Alius uulgaris, & paulò magis candidus. (Huius etiam iconem addit, similem ferè iconi *Canicula saxatilis Rondeletij: & similiter, ut ille, Rouffetam nominat.*) Tertius Tyrrhenorantum (quod sciam) litori cognitus, carnis iucunditate ac redolentia cæteros exuperat. Quamobrem Romanum uulgos Guatum muscarolū nominauit, nunquam is sesquilibram exuperat, stellulisq; ut & toto corpore candidioribus est eonspicius. Hæc ille.

Catulus maior, (inquit Saluianus: utitur autem Catuli nomine pro Canicula,) Romæ Scorzona, Mafsilæ Guat aughier: Gallis Rouffete; Item alius, (simpliciter *Catulus*.) Romæ pesce Gatto, *Scylia z.* Mafsilæ Gatulio: Gallis Rouffete, sicuti & prior: Vterq; ab Aristotele *κατὸν σκυλακίον* (per syncopeν *Σκύλιον*, id est, Catulus (uel paruus Canis, uel Canicula, ut uertit Theodorus,) uocatur, eodēq; Aristotele authore *νεβρίος* (id est Hinnulus,) appellatur à quibusdam. ab Oppiano atq; Athenæo, *Σκύννος*, id est, Leonis catulus, ab Aeliano uerò Galeus nuncupari, tertiumq; Canum genus constitui uidetur. Latinorum nemo horum piscium mentionem fecit. nam, Vergilij Canis marinus, ut & Plinij Canicula, Carcharias est. Gaza ex Theophrasto Carchariam rectè Caniculam uertit: at Scylion ex Aristotele, similiter, non rectè. Nos Scylia catulos appellabimus, ne homonymis utamur: & species duas faciemus, etsi ueterum nemo notauerit: quòd utriusq; quæ Scylis ueteres tribuerunt, conueniant: sed ex his prior, Maior est: alter, Minor. Massarius & Gillius hos pisces, quòd eolore uarij sint, asterias esse, falsò crediderunt. Hæc Saluianus.

ITALICE. Gatta, Veneti Guatta, &c. Vide in Latinis. **LVSITANIS** Cassaun, ni faller. **GALL.** Chat circa Monspelium; Rouffete Gallis, nimirum à ruffo & sublauro eolore. **Mafsilæ** Gatto. Plura lege in Latinis.

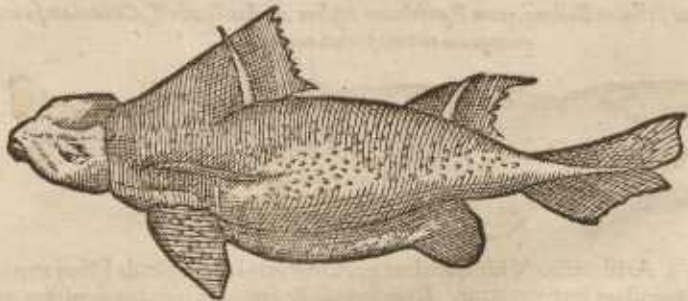
146 Animalium Mar. Ordo X.

GERMAN. F. Ein Fläckhund/ein gefläckter rotlachter Hundsfisch.

CANICULA saxatilis à Rondelero dicta. Caniculam saxatilem (inquit) appellamus eam, quæ à nostris (circa Monspelium) Cato Rochiero; à GALLIS, ut superior, Rouffete uocatur. Aristotelis quidem Canicula in cœno & litoribus degit, ad summum cubitalis: hæc in saxis & alto mari frequentius, (quam obrem raro capitur,) binos cubitos aliquando superans. ¶ Gillius & Bellonius Galeum stellatum hunc esse putabant, sed reprehendit eos Rondeletius. Vide scripta cum superiore.

GERM. F. Ein andere art des Fläckhunds/mag ein Steinhund genennt werden: daß er wonet vmb die stein im tiefen meer.

Alia *Centrina* galei imago, à Corn. Sittardo quondam missa: quam, cum hîc spaciûm non haberet, in sequentem paginam reculimus.

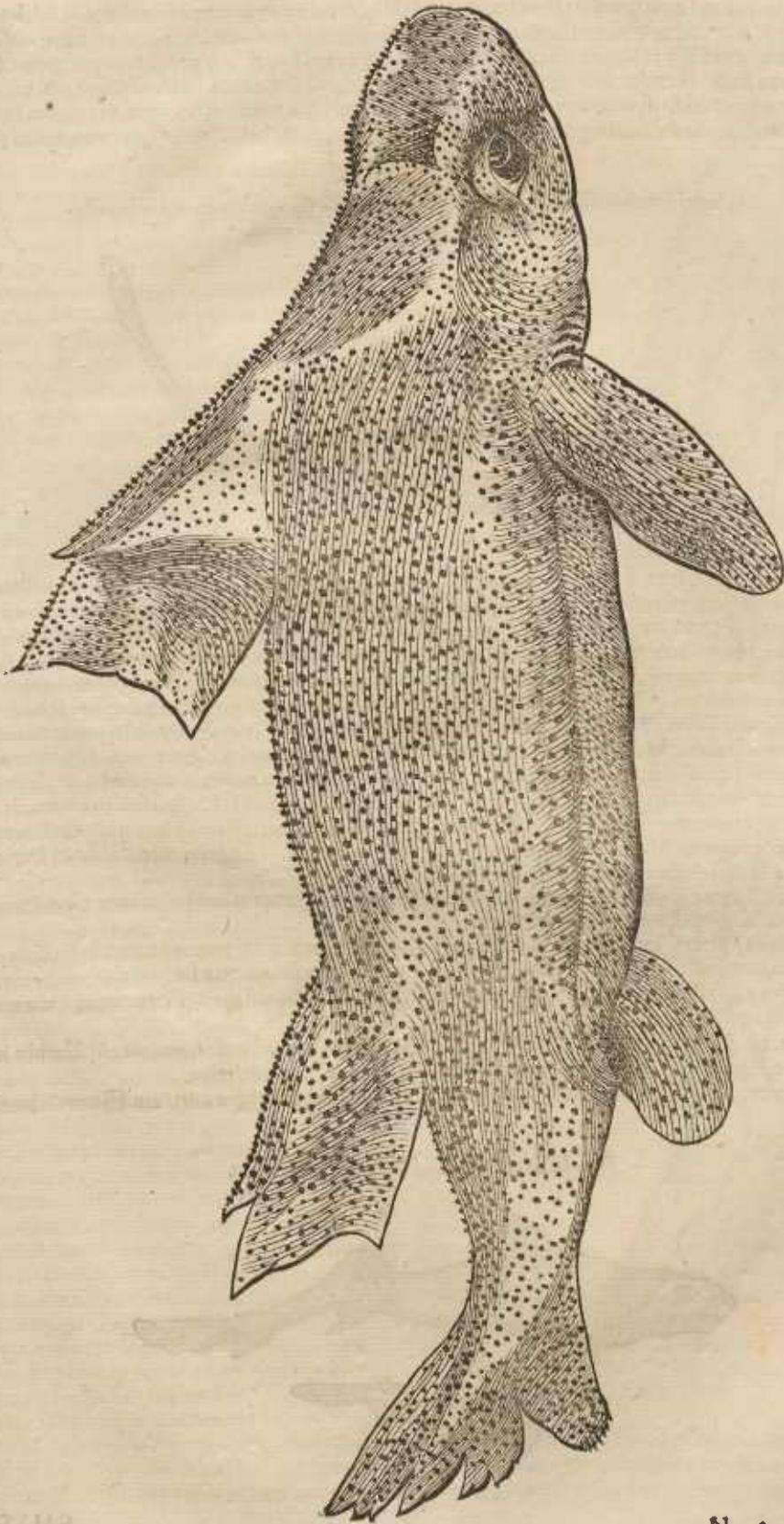
GALEUS Centrinus (Rondeletij), Ἰχθὺς κεντρίνης, Latine nomine caret Aristoteles & Plinius nusquam eius meminere: quoniam Athenæus hæc tanquam Aristotelis uerba citet: καὶ κεντρίνη φησὶ πρὸς τὰ γαλεῶν εἶναι, καὶ Νωπιδανῶν. Ἐπιάνει δὲ ἐπινοποδία καὶ χείρονά ἑστιν ἢ κεντρίνη καὶ δονοδῶν. Sic Rondeletius. Notidanus quidem ex Athenæi uerbis diuersus à Centrina uidetur: nomen tamen ei à dorso, nimirum eminentiore factum apparet: quod in Centrina etiam præ caeteris Galeis, præcipuè circa ceruicem seu potius summam tergi partem, prominet. Ἄσπιδά propriè dicitur in suis ceruice surr. ita seta: & hunc piscem Athenæus centrum (unde ei nomen) habere scribit πρὸς τὴν πρώτην ἀσπίδα, Rondeletius in ceruicis pinna interpretatur. At Galeus acanthias in dorso potius, quàm in ceruice, aculeos gestat, Rondeletio teste. Hoc etiam differunt (inquit idem) quod Acanthias ex ouo uiuum foetum parit, Centrinus uerò oua duntaxat. ¶ Centrinæ Acanthias non parui & pelle dura sunt, & capite acutiore, & coloris albedine à Galeis priuatim dictis, differunt. Eisdem innati sunt aculei duri, & aduersus omnia resistentes; quorum alter ad capitis (immò dorso) summum uerticem alter in cauda est. hi uenenatum quiddam habent. Sic ille, & partim Oppianus. Inde conicio eundem esse Porcum mar. Plinij, de quo ille: Inter uenena sunt piscium porci marini spicæ in dorso, cruciatus magno laterum. Quin & Malsitie alibiq; hodie adhuc Porcus uocatur. ¶ Hyænam piscem nonnulli Centrinam esse putant, non rectè. Hyæna enim beluæ sunt marinæ, unde ἀρκτοίη ἀρκτῶν ἰχθύων Oppianus dixit: Centrinæ uerò, inter Galeos seu Canes minimi. Ibeis etiam nominibusq; diuersis ab Oppiano nominantur. ¶ Cur Canum genus à Galeis, id est Canibus minoribus, diuersum & peculiare Centrinis quidam fecerint, inducti uidentur à corporis specie nonnihil uariante. sunt enim cæteri Galei uarij, (maiores.) pelle molliore, capite latiore. ¶ Bellonius Centrinam pro Vulpecula pinxit, duabus eius iconibus exhibitis: quarum unam simpliciter Vulpeculam nominat; alteram Italicam Vulpeculam, quæ à Venetis Porco marino dicitur, arqui in descriptione discrimen nullum facit.

ITALICE Porco marino, Bellonius.

GALLICE. Alij Bernadet, alij Renard, alij Humanthin uocant. Nostris & Malsitiensibus Porcus nec

Porcus mar.

Hyæna.

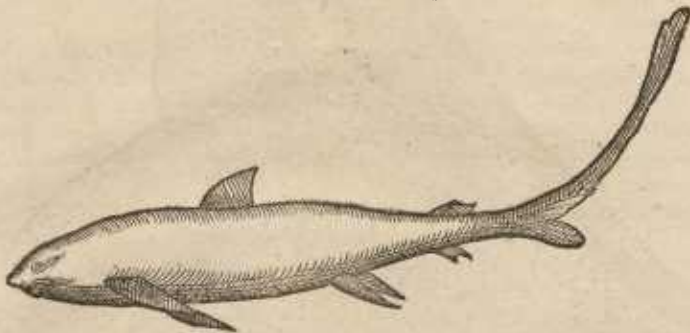
572110

N 4

148 Animalium Mar. Ordo X.

nec id ineptè, uel quia speciem Porci referat, uel quia Porci more in cœno se uoluet, Rondeletius.
 GERM. F. Ein Sauwhund, ex Porco & Cane composito nomine: hat auch dōm auff dē rücken wie der Thornhund: aber den oberen näher beym Kopff: sind grösser/berter vnd schädlicher im stich. Retulit mihi uir quidam literatus, accepisse se à nautis Balthici maris, piscem uocatum Hundfisch/ (speciem potius eius: hoc enim nimis commune est nomen,) aculeum in tergo habere, quo lædat naufragos: & captus fortè in nauim proiectus, asserem quernum etiam perforet.

Saluiani icon nonnihil ab hac differt: nam pinnam partis supine ultimam non uidetur habere: & caudam in extremo magis acutam.

Κύων πύων.

VULPES Galeus, à Plinio Vuipes, ab alijs Vulpecula dicitur. Aristoteles sic appellatum innuit hunc piscem ab ingenij calliditate, qua Vulpem quadrupedem referat: Diphilus à gustu ingrato & graui, tanquam uulpinæ carnis: Rondeletius à caudæ longitudine. A Syraculijis Κύνων πύων, id est Canis pinguis uocabatur, ut profert Athenæus ex Archetrato, his uersibus: Ἐν δὲ Ῥόδῳ γαλεὸν τὸν ἀλώπεκα, Κἄν ἀπεθνήσκει μέλλεις, ἀγμί σοι πωλεῖν δελεῖ, ἀρπαγὸν αὐτῶν: Ὁ γαλεῖονσι Συρακῶσι: Κύνων πύων. cum tamen neque adipem, neque pinguedinem ullam Galei habeant, Rondeletius. An uerò in illis Archestrati uerbis pro Κύνων πύων, Κυνωπύων, uel Ἀκνωπύων legemus? nam si prædixerat Athenæus Archestratum asserere Mustelum Rhodium esse Ἀκνωπύων. Quoniam uerò omnium sapidissimum hunc piscem esse tradit, Vulpes autem nostra ubique uilis ac plebeius piscis existimetur: Archestrati Vulpem (inquit Saluianus) aut apud Rhodum solùm eiusmodi esse: aut præter aliorum antiquorum morem, quod magis credimus, aliùm ab hoc nostro piscem, tenerum & pinguem, Vulpem ab eo uocari arbitrandum, Sic ille. Galei quidem Rhodij iconem

Aper mar.

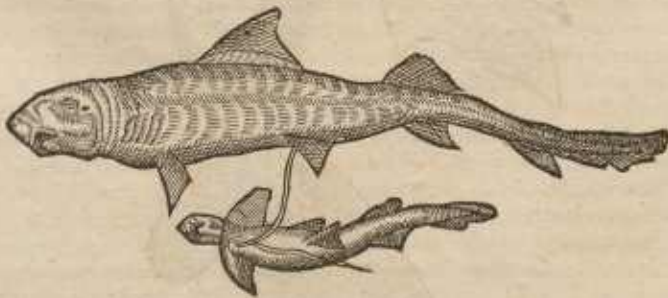
Errant qui hunc piscem, Aprum marinum esse putarunt, propter corij nimirum asperitatem: quæ tanta in hoc pisce est, ut limam referat.

Vulpes piscis est cetaceus, ex Galeorum genere, Aristotele teste: corpore rotundo spissoq; ore paruo, non multum infra rostrum, dentibus acutis. Caudæ pinna, quæ sursum abit, toto corpore longior est, falcis formam referens, altera multò minor. Animal parit. Fœtus uentriculo recto pit, &c. Rondeletius.

GALL. Nostrî à caudæ longitudine, figuraq; ensi simili, peis Spaso nominât: aliq; à caudæ longitudine, Ramart, (Galli Vulpem quadrupedem uocant Regnard,) Rondeletius.

GERM. F. Ein Meerfuchs/ein Fuchshund: ein Schwertschwanz/ ein Swerthhund.

Solus hic inter Galeos umbilico matri adhæret, &c.

GALEVS

GALEVS læuis, γαλεός λεῖος, hic uidetur (inquit Rondeletius) ex ipsa generandi ratione, quam ei Aristoteles adtribuit, & nos pictura expressimus. Foetum enim cū umbilico matris adhærente pingendum curauimus, ut à Caniculis, Vulpibus, alijsq; Galeis discerneretur; cū nullus ex Galeis alius sit, cuius foetus secundis membranisque inuoluatur, uteroq; matris per umbilicum alligetur. Interim non me latet alium esse Galeum, in quo cutis quam in hoc sit læuior: quem tamen, cum eodem generationis modo non procreetur, Aeliani Glaucum esse asserimus. ¶ Bellonius Galeos læues nominat, quicunque aculeis dorsi carent: ex ijs uerò priuatim illum qui à cutis colore Mafsilæ Palumbus uocatur, ab Aristotele Iguem dictum tradit. Læues quidem Galei non à cutis læuore dicuntur: omnes enim Galei aspera cute sunt, alij magis, alij minus: sed quoniam aculeis carent, ut opponantur acanthijs. ¶ Saluianus ob id læuem dici opinatur, quod non aspera (ut reliqui ferè Galei) sed læui tectus sit cute. Latinarum (inquit) nemo eius meminit.

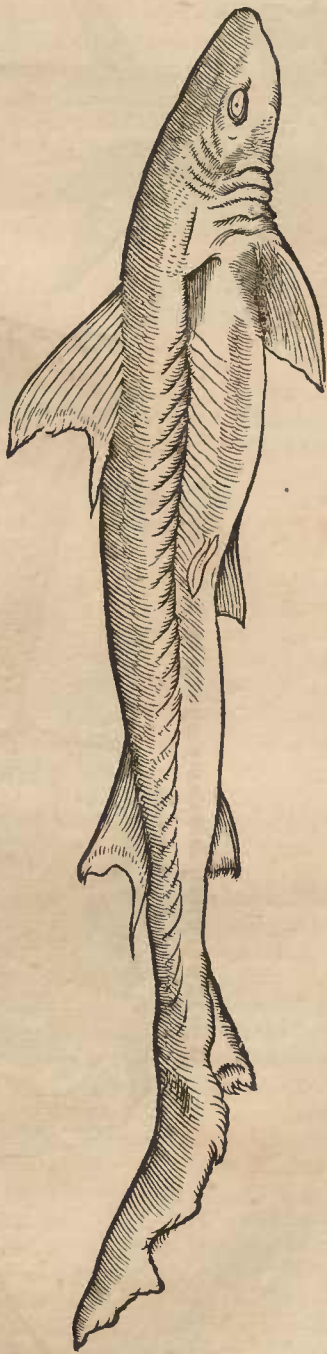
ITAL. A Romanis pesce Columbo dicitur, Rondeletius: qui alibi Orbem piscem Venetis Columbum uocari scribit: Massarius uerò Pastinacam Venetijs sic nominari. ¶ Romæ non secus quam Asterias, peculiariter pesce Palombo uocatur. (nam Canes galeus atque spinax communi, & non peculiari nomine, pesci Palombi appellantur, Saluianus.

GALL. A nostris Emissole uocatur, Rondeletius. Mafsilensium uulgo à cutis colore Palumbus, Bellonius.

GERMANICE circunloquemur: Ein glatte art der kleinen Hundsfischen / hat wol auch ein rauche haut / wie die Hundsfisch überall: aber keine dorn auff dem rücken.

GALEVS glaucus Aeliani, quatuor aut quinque cubitorum magnitudinem attingit. Dorsum cœrulei est coloris exaturati, unde illi cognomen, uenter candidi, &c. Color quidem hic cœruleus in nullo alio Galeo spectatur: unde & Cagnot blau; id est, Canis glaucus siue cœruleus à nostris appellatur, Rondeletius. Hunc igitur Galeum, Aeliani glaucum arbitramur: qui catulos suos ore receptos abscondit, qui tamen ab Aeliano (& Io. Tzerze) simpliciter γλαύκος dicitur, non γαλεός γλαυκός, ut Rondeletius nominat. Alius quidem fuerit Aristotelis & aliorum Græcorum Glaucus; qui cum aculeos multos, præacutos, ualidosque in dorso gerat: ab illis prohibetur soboles ore parentum recipi. Plinius Caniculis nubeculam quandam attribuit, qualis est in planis piscibus: quæ ex omnibus Galeis in hoc solo, & in Cane galeo comperitur. hic quidem Cani galeo seuitia audacijs non cedit. humanas enim carnes eodem modo appetit, cuius rei ipse oculatissimus sum testis, Rondeletius.

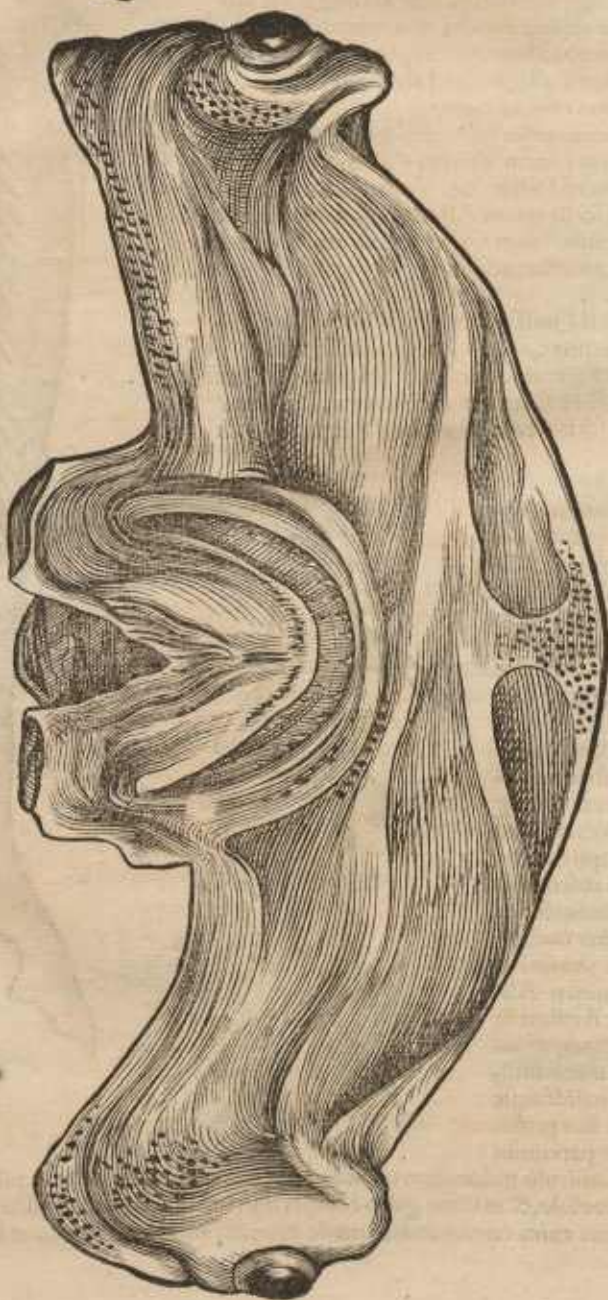
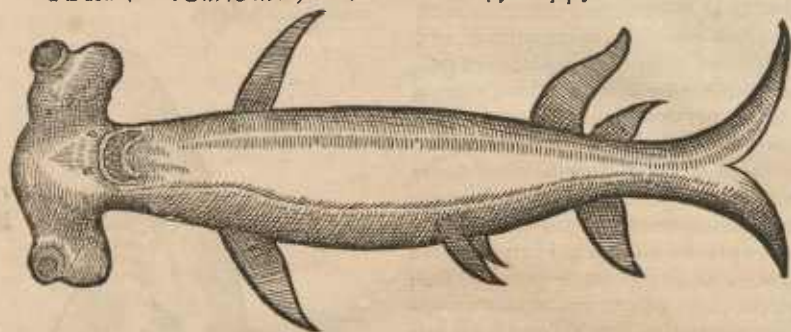
Icon hæc, non memini ubi olim mihi expressa, eiusdem Galei læuis, uel saltem ei coniungenda uidetur.

Glaucus Aeliani.

GALL. Cagnet blau, circa Monspelium, ut supra dictum est.
 GERM. F. Ein Blawhund/ein blawer Hundfisch.

Caput hoc Zygaenae Hephaem Cor. Straridis ex fœtibus olim ad me dedit.

ZYGÆNA piscis è Galeorum cetaceorum genere, sic dictus est à Græcis, (ζύγωνα) à similitudine figuræ, quia ζυγόν transuersum librile significat, ex quo lances dependent: uel simpliciter ζυγόν, id est, à iugo: quod ut transuersum boum ceruicibus imponitur, ita in Zygæna caput ex transuerso situm est, Rondeletius. Latino antiquo nomine caret. Gaza Libellam transtulit: *Libella.* merito (inquit Rondeletius): est enim libella fabricum lignariorum, cementariorumque instrumentum: quo rerum in plano positarum æquilibrium siue libramentum, & neutram in partem propendens situs exigitur, id ligno transuerso constat, in huius medio aliud erectum est, è cuius summo filum annexo plumbo demittitur. Hanc figuram piscis iste capite transuerso, & reliquo corpore in huius medio sito, aptè refert. Sic ille: cuius sententiam potius quam Saluiani (qui ad huius instrumenti similitudinem hunc piscem accedere negat: & Gazam, qui Libellam uerterit, reprehendit) equidem approbârim. ¶ Qui hunc piscem Sphyrænam esse falsò putarunt, quòd capite malleum referat, Italico eiusdem nomine (Martello) malleum significante, (nam σφύρα etiam Græcis malleus est,) decepti uidentur: ipsi uerò qui Lamiam arbitrati sunt, dentium similitudo im-

Sphyræna.

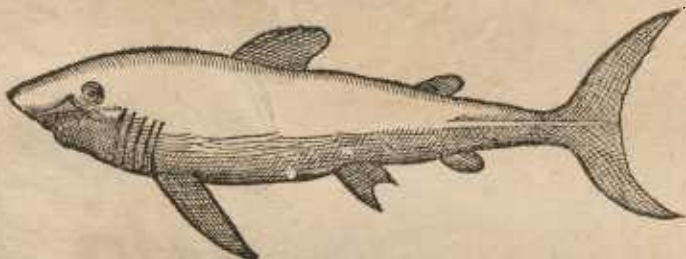
Lamia.

ITALICE Ciambetta dicitur: alicubi pesce Martello (*id est, Malleus, ut dictum est*): alibi pesce Balestra: utrunque à similitudine figuræ. Aduertendum tamen est, non hunc, sed Aprum seu Caprum piscem, Romæ pesce Balestra uocari, Saluianus.

HISPANICE. Peis Limo, Limada, Toilandalo.

GALLICE. Masienses peis Iouziou appellant, non à feritate (*ut Bellonius scribit*) sed à tegumentis capitis similitudine, quo olim Iudæi in Prouincia utebantur, Rondeletius. Masienses à dentium sauitie Cagnolam, & fortassis à deceptione Baratellam incerta nomenclatura dicunt: item Iudæum, Bellonius.

GERMAN. F. Ein Jud/ein Schlegel/ein Schlegelkopff/ein Schlegelhund.

CANIS Carcharias. κύων καρχαρίας. A Theophrasto simpliciter etiam καρχαρίας dicitur. **Ma-** cre rubrum (inquit) belluis refertum est, plurimosque Carcharias habet, in tantum, ut nare turri non sit. Quem locum interpretatus Plinius: In mari rubro (inquit) fruticum magnitudo ternorum est cubitorum, Caniculis referta, uix ut prospicere enaui tutum sit, remos plerumque ipsi inuadentibus. ¶ Dictus est autem Carcharias, quòd præ cæteris piscibus asperos, acutos, ualidosque dentes habeat. Rondeletius & Gillius Carchariæ eandem faciunt Lamiam, Nicandri Colophonij Giosas secuti, qui Lamiam etiam Carchariam & Scyllam uocari scribit. Ego eum Oppiano potius distinxerim. hic enim poëta aliquoties Canes numerat inter Cete: de Lamijis uerò priuatim agit, &c. Fieri quidem potest, ut in nonnullis locis Carcharias alio nomine Lamia dictus sit, propter similitudinē: ab alijs uerò exactius suo discretus nomine. Bellonius in hoc potissimum hospices distinguit, quòd Lamia os in anteriori capitis parte tribuit; Carchariæ uerò rostrum in mucronē exportectum. Lamia quidē (λάμια, λάμνη: quod nomen Græmatici παρά τὸν λαμόν) id est, à gula, quā prægrandē hic piscis habet, deducunt) à Plinio inter planos pisces numerat. Atqui Lamia (inquit Rondeletius) cæterorū Galeorum instar longū esse spissumque piscē, ac rotundum, sensus ipse docet, dempta sola dorso latitudine, qua à cæteris Galeis differt: quæque Pliniū impulit, ut cum planis cartilagineis numeraret, cū proculdubio in longis cartilagineis & cetaceis censendus sit. Plura de nomine Lamia in Italicis mox leges. ¶ Canis Carchariæ pars est etiam qui à Romanis Thyrsio (θυρσίον) uocatur, suauissimus ille & delicatissimus, siue tenerrimus, Athenæus lib. 7. Plinius Phocænam, Tursionē interpretatur. Gladiū quoque piscē, Canē & Galeoten uocari testis est Strabo. ¶ Carchariam Aristoteles non cognouit, nam qui simpliciter Canis ab eo uocatur, κύων γαλέος est, Saluianus. Vide etiam in Cane Galeo. In Sicilia hodie Raïam piscatricem uulgò Lamiam uocari, Saluianus auctor est: item Squatinam à Lusitanis Lamio.

ITALICE. Lamia nomen uetus in Italia, Prouincia & Hispania seruatum est, Rondeletius. Genuæ & Neapoli uetus Lamia nomen notissimum est, Bellonius.

GALL. A nostris (circa Monspelium) Lamio uocatur, Baiona Frax, Rondeletius.

Hac pictura Carcharia Canis ad sceleton olim nobis facta est.

GERM. Carcharias & Lamia siue unus, siue duo sunt pisces, propter generis tamen naturę & cognationem uno nomine à Germanis appellari potest, ein Fraß oder Fraßhund, à uoracitate, uel à magnitudine ein Vrhund/ein grosser Hundfisch/ein Walhund. Bellonius apud Noruegos Perksfisch uocari scribit, quasi montanum piscem.

ANGLI nimium communi ad Canes & Galeos nomine Doggefische nuncupant.

GLOSSO

GLOSSOPETRA Plinij, ut uidetur, è lapidum gene Gre: quam aliqui uulgò hodie Dentem Lamia nominant, alij Serpentis linguam.

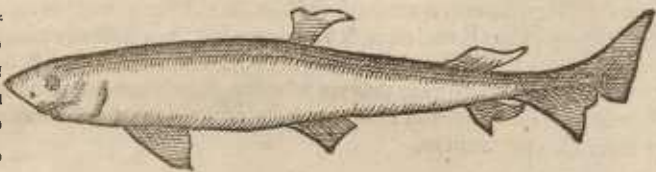
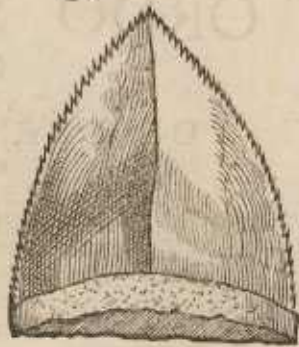
GERMAN. Ein Stein / welchen etliche nennend Schlangenzungen: andere aber ein Hundzan vò dem grossen Hundfisch Lamia genannt.

MALTA Rondeletij, μάλτα, Latino nomine caret, Suidas cum Prestide seu Pristi confundere uidetur. Oppianus aperte distinguit, Malta cetus est δυσανταγώνιος, id est, inexpugnabilis, uel difficilis expugnatu. Oppianus ab infirma corporis sui mollitie denominari eam canit, μάλτα β, ή μαλακίαν επώνυμο αδρανίσι κήτο. ¶ Pinnis, cauda, internis partibus à Cane non differt, nisi quòd alba oculorum nebula caret. Caro ei est laxa mollisq̃, non sensu modò, sed & facultate. aluum enim mollit cietq̃ sueci lento re: inde etiã nomen habet, Rondeletius.

ITAL. Romani Lamiam uocant, à dentium similitudine, dentes enim latos & acutos Lamia modo habet, Rondeletius, qui alibi quoque Caniculam Plinij à Romanis Lamiam uocari scribit.

GALL. Nostri Sorrat uocant, Rondeletius.

GERM. Canem carchariam siue Lamiam interpretamur ein Fraßhund: Maltham uerò, ein Kleiner Fraßhund, id est, Lamiam minorem; uel, ein art des Fraßhunds, id est speciem Lamie; uel, ein Blutthund, à mollitie corporis.

SIMIA marina quædam, cuius iconem qualem à Ioan. Kentmanno accepi, hinc exhibeo. Is Simia marina nomine è Dania sibi allatam scribit. Pinnas tanquam uolans extendit, ut pictura præ se fert: & inter duas in summo dorso pinna aculeum retrò tendit, ceu Galeus eentrines. os siamum habet, non ut Galei in longitudinem protensum rostrum, branchiarum foramina quina apparent, obliquo inter os & oculos descensu. Color ei uiridis toto corpore: sed in dorso magis fuscus, ad latera pallidus, dentes lati & continui, Reliqua fatis apparent in icone: quæ cum ad skeleton facta sit, in uiuo animali non omnia similiter se habere suspicamur. Te- studineu inuolucrum si accederet, Aelianus hanc Simiam facerem; quam in Mari rubro cartilaginei generis describit,

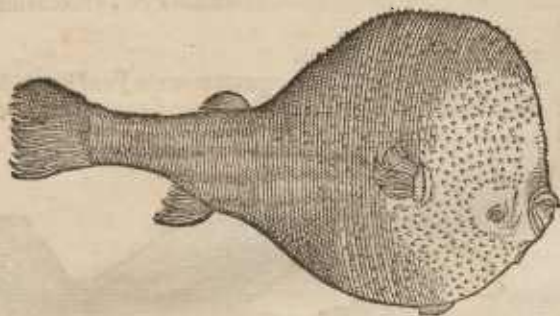
ORDO XI. DE PISCIBVS ORBICVLATIS.

DE ORBICVLATIS CARTILAGI- NEIS IN GENERE.

DE CARTILAGINEIS omnibus in genere diximus suprâ ab initio Ordinis IX. Veteres eorum genera duo tantum agnouerunt, Planorum & Longorum, nos Orbiculatos addidimus. Orbem certe Britannicum, cartilagineum esse, ossibus & spinis carere, sapore Squatinæ, à Turnero didici: an uerò is etiam adipe, ut propriè dicti cartilaginei, careat, nondum mihi constat. Reliqui si qui fortè cartilaginei non sunt, propter similitudinem tamen formæ, eodem Ordine collocandi uidentur. Rondeletius nullum certum ordinem eis attribuit: sed libro XV. inter pisces peregrinos, hos quoque numerat. ¶ Orthragoriscus Rondeletij, & altera eius species à nobis exhibita, etsi commune aliquid cum prima specie Orbis habere uidentur, corporis rotunditate ferè, & dentibus latis planisq; &c. ego tamen genere toto prorsus differre arbitror. & primam quoq; hanc Orbis Rondeletij speciem à sequentibus omnibus (nisi Echinatum fortè excipiamus, cuius os dentesq; similes apparent) genere diuersam esse coniçio.

Orbis Aegyptius Rondeletij.

Eiusdem alia effigies rudior, ad sceleton inueneratam olim nobis efficta: quam, cum hic poni deberet, & spacium deesset, in sequentem paginam posuimus.

ORBES uel Orbiculatos pisces appello, (inquit Rondeletius,) quòd in orbem & rotundâ figuram circumacti sint. Horum aliquot sunt genera, quorum primum ex Orientis, alia ex Septentrionis plaga delata uidi.

Orbis.

Orbis primus Aegyptijs ex Nilo familiaris est. Capitur circa Saiticam præfecturam. genera eius duo sunt, ambo rotunda, corio duro contexta, ut lagenam imitari uideantur. Capitur uerò non ob aliud, quàm ut eius pellem tomento impletam, exteris uendant. Plinius Orchin, id est Testem, ob rotunditatem uocauit, alij uerò Orbem appellauerunt. Durissimum esse piscem constat, qui Orbis (aliàs Orchis: sed Isidorus, qui plus quàm 900. ab hinc annis uixit: & alij, ut Aggregator, legerunt Orbis) uocetur. Rotundus est & sine squamis, totusq; capite constat, Plinius. Hæc omnia nostro Orbi conueniunt. est enim durissima, & propter aculeos aspera cute, cui cuticula alia tenuis subiacet. E mari Nilum subire constat, aiuntq; uniones ex rore ore excepto concipere, & parere, quod falsum esse existimamus, Rondeletius. Aristobulus quidem apud Strabonem tradit nullum ex marinis piscibus in Nilum ascendere, præter Thrissam, Mugilem & Delphinum: eiusq; rei causam addit. Quamobrem diligentius inquirendum fuerit, an Orbis quoq; ut Rondeletius tradit, anadromus sit, hoc est, è mari subeat. ex tribus quidem iam nominatis piscibus, nullus idem qui Orbis esse potest: nec uerisimile est tam raræ in Nilo formæ piscem, & Nili accolis satis familiarem uulgoq; notum, inter alios Nili pisces à ueteribus non esse commemoratum. quamobrem Physam Nili piscem Straboni & Athenæo nominatum, nõ alium quàm Orbem esse coniecerim, nomen enim Physæ ab inflatione factum apparet: & Orbis noster uesicæ instar inflatæ in globum tumere uidetur. Grammatici physan interpretantur sollem, utrem, ampullam, uesicam, flatum, aerem, phasretam, & Nili piscem: & Physicam crassius intestinum, quod inflari à coquis solet, ut farciatur. Idem fortè & Caluaria marina Ennij fuerit, neq; enim alium inuenio piscem, qui ad cranij formam magnitudine, rotunditate, & dentibus humanorum similibus, magis accedat. Lusitanicum quoque nomen Talpaire, inde corruptum uideri potest.

Physa.

Caluaria marina.

GRAECVM uulgus Flascopfarum, id est Lagenam piscem nominat: propter rotunditatem
corio duro contextam, Bellonius.
ITAL. Venetum uulgus perperā Columbum (pesce Colombo) nominauit, Bellonius. Mag

156 Animalium Mar. Ordo XI.

sarius Pastinacam Venetis piscem Columbum dici author est. & Rondeletius alibi Galeum lae-
uem Romæ similiter uocari.

GERM. Ein Ründling, à rotunditate; uel ein Fläschling, à forma lagenæ. uel ein Egypti-
scher Lumpfisch. Angli enim Lumpe in Oceano uocant aliam Orbis speciem, de qua mox
agemus.

ORBIS Scutatus Rondeletij. Hunc ita uocamus (inquit) ut à superiore & alijs orbiculatis
distingatur, cuius nominis imponendi causa fuit os illud scuti forma, quod ea in parte, in
qua in terrenis animalibus pectus est, sterni uicem habet. Sunt qui Scutiferum appellant, (*recentio-
res fortè aliqui & indocti.*) Corpore est terete, mucoso, capite magis exerto quàm superior. A capite
ad caudam usque ossa oui figura disposita sunt, inter quorum interualla aculei interiacent. Rarus
est piscis & non edulis.

GERMA, Hollandi, apud quos piscem hunc uidi, Suetolt / alij Busolt (*meliùs Snotolf*)
nominant, à muco quem ore emittit, Rondeletius. Hollandi alijsq; inferiores Germani Schnor-
tolf uocant, quasi Myxinum & Muconem, nam Schnor uel Snot illis idem est, quod nobis
Schnuder, id est, mucus & pituita. In alijs maritimis Germaniæ tractibus, uel hunc, uel simi-
lem, Seehaß appellant; id est, Leporem marinum, nescio qua ratione, nisi fortè à forma oris, (*sed
lògè alius est Lepus marinus ueterum.*) ego potiùs Seehan, id est, Gallum marinum appellarim,
quòd eius sceletos, ut scribit Rondeletius, suspensus, à qua parte uentus spirat, rostro ad eam con-
uerfo, indicet: sicut Gallus auis tempestatis mutationem cantu denunciat, unde & Lyram Ronde-
letij, Germani similiter uocant ein Seehan.

ANGLI hunc piscem a Lumpe uocitant: & eodem nomine massam aliquam rotundam, in-
formem, cuiusmodi ferè hic piscis est, nostris quidem Lump est *pan*, id est, cento, linteum attri-
tum, uel stis lacera.

ORBIS Echinatus siue Muricatus Rondeletij. Hic etiam (inquit) in Septentrionali Ocea-
no capitur, manifestis notis ab alijs dissidens, nempe aculeis plures cuspides habentibus, mu-
ricum (*machinularum ferricarum quadam similitudine.*) His quidem aculeis totus hic Orbis adeò
riget, ut manu tollere non possis, nisi cauda extrema apprehensa, Sunt qui Hystricem ab aculeis
non ineptè appellent.

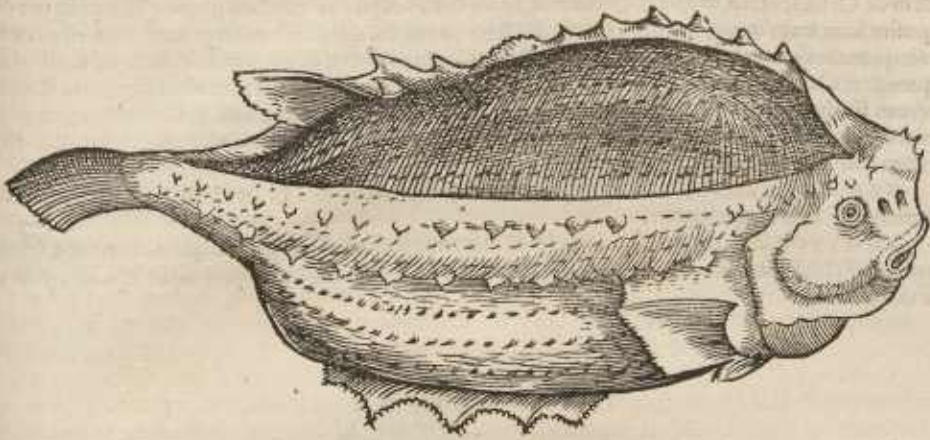
Hystrix.

GERMAN. Ein andere art des Schnottholzen/oder Lumpfischs: mag ein Zgelfisch
oder Stabel lumpe genennt werden.

ANGLI, ni fallor, hunc priuatim Lump appellant: & in cibo (solum opinor in hoc genere)
commendant, ueluti pinguisimum lautissimumq; cute detracta. Audio frequentem esse in An-
glia; rubentem colore infantis recens nati, laudari; album non item, sanguine abundare.

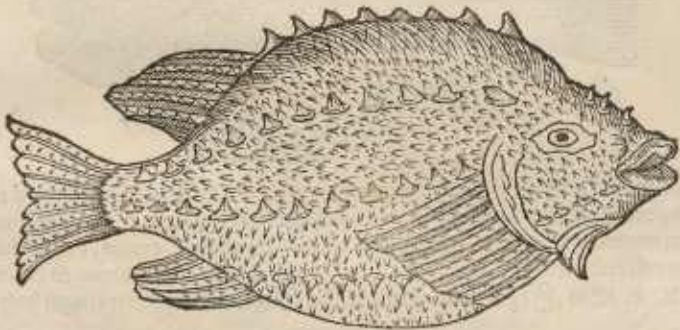
ORBIS

ORBIS Oceani species alia, cuius picturam, ut ab amico quondam accepi, Germanico Leporis marini nomine, hic apposui. Lepus quidem marinus Apuleij uideri potest; de quo leges mox in Orbe Britannico.

GERM. Ein andere art des Schnottfisches oder Seehasen.

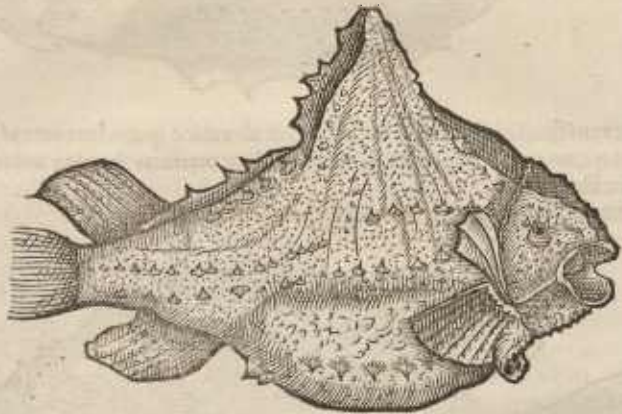
ORBIS Britannici siue Oceani species, nescio an præcedentium alicui eadem, cuius picturam ut accepi quondam, apposui: quam cum ad Guil. Turnerum Anglum misissem, ut ipsius audirem sententiam, his uerbis referipit: Imago hæc Lumpi planè nostratis est: uerùm duæ posteriores pinnae abundant. nam tales in pisce, quem ego recenter captum uidi, & postea comedi, nullæ comparebant. Decet etiam sub mento, ut ita dicam, rotunda cauernula, cætera omnia bene conueniunt. Et alius quidam Anglus, indicauit hunc piscem, Lumpi nomine, reperiri iuxta Cornubiæ (postremum Angliæ) promontorium. prominentias autem illas, quæ ossæ forè alicui uideri possent ex pictura, callosas esse, quibus adhæreat scopulis, quod piscatores testantur. dorsum rubicundum, uentrem album haberi: piscem ipsum in magnis delicijs reputari. ¶ Et rursus in epistola ad me Turnerus: Lumpus noster (inquit) non potest esse Orbis (Aegyptius) Bellonij. est enim edulis, cartilagineus, nam ossa aut spinas intus non habet, sed eorum loco cartilaginee. eiusdem est saporis, cuius Squatina. Duas tantum habet pinnas, & eas infra branchias. In singulis lateribus ternas habet aculeorū aut recuruarū spinarū ordines, à capite ad caudam usq; porrectos. In summo tergo unicam talem habet spinarū seriem. Spinæ iam dictæ rubi spinas mirè referunt, *Batus rotundus.* (inde Batum rotundum appellare licebit,) nisi quod nō ita recuruæ sunt. Umbilicus ei prominet in uentre portentosæ magnitudinis. Sub mento rotundum quiddam circuli instar apparet: quo se solo aut lapidibus affigere interdum uidetur. Caput habet Ranæ simile: & oculos admodum paruos. Totâ cutis summa, tactu aspera est.

Lepus marinus Apuleij in Apogetico (quanquam dubitat an sic sit uocandus) cum cætera *Lepus marinus Apuleij.* sit exossis inquit, duodecim tamen numero ossa ad similitudinem talorum suillorum in uentre connexa & catenata gerit. Vnde apparet eum non esse Leporem marinum ueterum Græcorum. is enim in genere Mollium est, quæ omnia ossibus carent. Coniicio autem hunc esse piscem, qui à Germanis quoq; ad Oceanum Seehasen uocatur, id est, Lepus mar. nescio qua ratione, nisi forma oris, qualis unus potissimum est, proximè ante hunc exhibitus: cui os ferè Ranæ est, non prominens ut cæteris, nec denticulatum, item Orbis Britannicus à nobis dictus. In his enim propter orbiculatam figuram spina dorsi per uentrem nimirum transire uidetur, cuius uertebrae ceu Orbiculi quiddam (siue ossæ, siue cartilaginee potiùs) inuicem catenæ instar necuntur. Rondelctius qui

dem de Orbe scutato, ut ipse cognominat, sic scribit: A capite ad caudam usque ossa oui figura disposita sunt, inter quorum interualla aculei interiacent. Ea quidem numero duodecim esse conijcio: quoniam etiam foris per medium corpus prominentie seu ossæ, uerius callosæ in duobus ijs quos dixi Orbibus, totidem uisuntur. Sed hæc doctissimus Turnerus: aut alius quispiam harum rerum studiosus in Angliæ Germaniæ uel ora, diligentius perpendet. Sus quidem talo caret probiore, cum inter solipedes & bisulcos ambigat, auctore Aristotele, quare scædos suum talos esse etiam Plinius ex philosophi uerbis repetijt.

GERM. Ein art des Lumpfischs oder Schnottholfs/ möchte wol lieber, ein Kamm mit einem auß den vorgesetzten.

ANGLICE A Lump, a specie rudis & informis frustuli. Non desunt qui nomen a Scæoul (id est, Noctuanam marinam.) SCOTI uocant a Paddel, (nimirum quòd capite Ranam referat.) Turnerus.

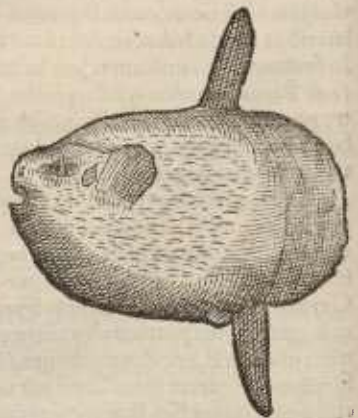
ORBIS Gibbosi, siue natura, siue arte aut ui: qualis ab amico uiro erudito ad me missa icon est, talem posui. Græcè *Ναυτιλαγός* dixeris a dorso eminente, sicut & *Ναυτιδ' αγός* uel *Επιναυτιδ' αγός* Galeus quidam nominatur apud ueteres. Reperitur in Balthico Oceano, corio crasso & tenaci, &c. Spinæ sunt ceu rubi, sed mucrone recto. Dorsum in aciem acuminatum in carinæ modum.

GERMAN. F. Ein Hogetlump/ ein art des Schnottholfs mit einem hohen rucken.

ORBIS oblongus. sic enim appellare libet, quòd cæteris, rotunditate tantùm excepta, similis uideatur, eodemq; nomine a Germanis Snotolfs nomine appelleretur. Hunc amicus quidam ad scæleton depictum misit: siue potest ut quædam ui aut arte in eò naturali habitu deprauata sint. Mucosus est admodum, (ut monuit, qui misit:) nec osseum, nec carneum quicquam habet, mucoso tantùm lentore expletur. Captu difficillimus. nam ubi hamum uel retia senserit, suum illum mucum euomendo, lubrica reddit omnia, contractoq; in orbem exuuio profilit.

ORTHAGORISCVS, uel Luna piscis, Rondeletij. *ὀρθαγορίσκος*. Piscis hic Luna uocatur a nostris (inquit Rondeletius,) quia extrema corporis parte, quæ pinnis subest, Lunæ crescentis figuram aptissimè refert: uel quia demptis pinnis toto corpore rotundo est, Lunæ plene instar: uel quòd noctu splendeat: Sed longè alius piscis est Aeliani Luna, hodie ignotus, nisi fortè Seferinus sit. Sed ne que Rota Plinij est, ut Gillius putauit, quanuis Malsiliæ Mole uocetur a rotunditate. At Plinij Orthagoriscus uideatur, de quo ille sic: Appion maximum piscium (non quidem cerorum) esse tradit Porcum, quem Lacedæmonij Orthagori-

Rota.
Orthagoriscus.

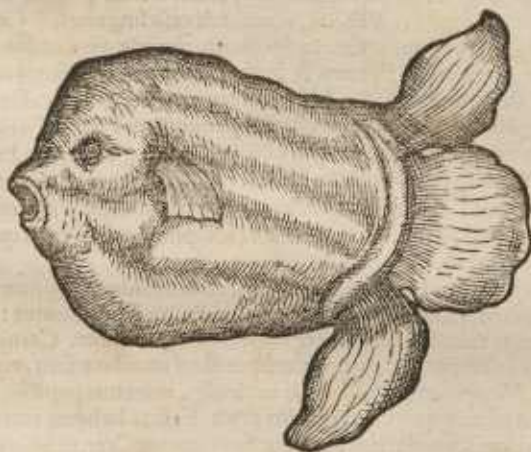
thragoriscum uocant. grunnire eum cum captatur. Noster certè hic piscis (piscis inquam, non cetus) admirandam in molem excrescit, utpote qui quatuor uel quinque uel sex cubitorum molem ex- quer, & dum capitur, Porci modo grunnit, cuius rei ego auritus sum testis. eius soni causa rima est branchiarum stricta, neque solum Porco grunnitu, sed etiam aspectu, cauda Porci pedibusque dem- ptis, similis est, Rondeletius. ¶ Orthragoriscus pro porcello, Lacedaemoniorum glossa seu dia- lectus uidetur, siue de quadrupede, siue de pisce dicatur. ¶ Caro eius cocta glutinum ex tergori- bus bouum confectum refert, uel Sepiarum falsarum & coctarum carnem. praeter carnem, adipis multum habet Porci modo. In nostro mari aliquando capitur, sed rarissimè. ¶ Huius piscis (in- quit Saluanus) à ueteribus Graecis atque Latinis scriptoribus mentionem nullam factam credi- mus: quare cum uulgo Molam uocamus, à figura ferè rotunda. Ea quidem quae ueteres Rotam pi- Mola. sci tribuunt, huic non conueniunt. Piscis est cartilagineus, uiuiparus, ouis intra se conceptis.

ITAL. Bota uel Bottaccio uocatur. hoc uocabulum eis dolium significat, siue labrum aut la- cum. Talis quidem forma etiam Orcae inter Cetorum nominis causa fuit: ut hic sit Orca piscis: sicut ue- terum Orca, Orca cetus. ¶ Saluanus Italicè etiam, ut Malsiliae, Mola uocari scribit.

HISPAN. Bout. Vide mox in Gallicis.

GALL. Circa Mospelium Lunam uocant, ut dictum est, Malsilienses Mole (*Rotam quoque pu- to Molam uocari alicubi: sed haec non est Rota*) uocant à rotunditate, quod molae molendinae similis sit. Hispani Bout appellant. Nonnulli ex nostris, qui Prouinciam Hispaniamque frequentarunt, utra- que coniuncta appellatione Molebout nominant, Rondeletius.

GERMANI Non uocare poterunt, quod uocabulum eis Lunam significat. uel Wonsfisch: quoniam & Galli circa Mospelium sic appellant, uel Sauwfish, id est, Porcum piscem, ut diffe- rat à Delphino, qui simpliciter Porcus marinus dicitur à Germanis, ein Weerschweyn. piscis ce- nim non est, sed cetus.

ORTHAGORISCI alia species: quam Venetijs depictam uir quidam nobilis Gallus ad me misit, unà cum descriptione: Piscis Cal. Martij, anno Salutis 1552. non longè à Venetiarum ciuitate captus est: qui primo aspectu massa carnea potius existimabatur quam piscis. forma in or- bem uergebat. corio sine squamis & pilis tegebatur. Os in arcum colligebatur, ut pro beluae ma- gnitudine miraculo fuerit. Oculi patentes, prominentes, & ampliores quam bobus. Branchiae de- tectae, carnosae, lauesque. Pinnae in lateribus dodrantaes. Tuberculum habebat in fronte durissi- mum. Maxillae utrinque dentium uice continui ossis soliditate armabantur, &c.

GERMAN. Ein andere art des Wonsfische/zu Venedig gefangen.

ORDO XII. DE CETIS

PROPRIE DICTIS.

DE CETIS IN GENERE.

Cete propriè.

E T E (Κῆτιν) ex aquatilibus propriè dicuntur, quæ perfectum animal ex semine, non ex ovo, gignunt, ut Delphini, Balæna, Phocæ. Et hæc pleraque omnia prægrandi sunt corpore: quod sanguine alitur, ossibusq; fulcitur, similiter ut terrestrium respirantium, & cum multo calore natiuo abundant, cordis refrigerandi gratia pulmones etiam hæc omnia habent. Minimum in hoc genere Phoca uidetur: inde Phocæ

Impropriè.

Thynnus.

Cartilaginea maiora.

Testudines.

Cete cuius in flexionis & generis.

Cetus, hic.

Pistrix.

ὄψις.

Fistula.

Dentes.

Victus.

na, Delphinus. maxima uerò, Balæna, Phyceter, Pristis. Impropriè uerò aliquando Cete dicuntur, alia etiam aquatilia animalia grandiora: ut ex piscibus cum alij maiores, ut *πυμαχίτου* cognominati, quòd in tomos segmenta ue scissi uendantur: tum præcipuè Thynnus: qui aliquando etiam simpliciter Cetus dicitur, præsertim ubi ad summum incrementum peruenerit, hinc Thynnopolæ, à Latinis Cetarij dicuntur. Ex Cartilagineis longis Canem siue Lamiam magnitudine præcipua esse puto, inter planos uerò eiusdem generis Bouem: quanquam & alius Bos esse uidetur generis Cetorum propriè dicti. Testudines etiam aliqui Cetis adnuerant, impropriè, ut ego iudico, quod drupedes enim ouiparæ sunt. Verùm hæc omnia serè Cetacea cetariæ, seu pisces cetacei, potius quam cete uocari debebant: *κῆτιν ὄψιν ἢ ἰχθῦς κητιώδεις μάλλον ἢ κῆτιν*. Pisces propriè dicti omnes, branchias habent, & ouipari sunt.

Cete plurali numero, genere neutro, Latini ueteres serè dicunt, Græcos imitati: nec alium ferè casum Græcæ declinationis apud Latinos reperias, Celsus quidem Cétos in singulari numero, genere neutro dixit: & similiter Plinius, accusandi casu singulari. Cetarij dicuntur à cete, qui maiores sunt pisces, Massarius, Græca declinatio *ὄψιν ὄψιν*, ut *βέλος, βέλιν*, nam Latine sic declinari non potest, Seruius, Plautus & Festus Cetum in accusandi casu singulari, genere masculino dixerunt, declinatione secunda Latinorum more, in qua casus formari omnes possunt.

¶ Quoties Aratus *κῆτιν* habet, à Cicerone semper uertitur Pistrix, Perionius. Vide infra in Serara. ¶ Omnibus maximis beluis dux est exiguus, oblongo corpore, cauda tenui, *κῆτιν ὄψιν ἢ ἰχθῦς κητιώδεις μάλλον ἢ κῆτιν*, Oppianus libro 5. ubi *κῆτιν* generis nomen pro specie posuit, Balæna fortè, nam & Festus: Balænam (inquit) beluam marinam, ipsam dicunt esse Pistricem, ipsam esse Cetum, Et uulgò quidam Cetum pro Balæna accipiunt, excellentia quâdam, quòd hæc in cetaceo genere serè maxima sit.

Cete Latini Beluas marinas etiam uocarunt, ab immanitate, opinor, & magna cum terrestribus beluis similitudine, nam eodem modo concipiuntur & gignuntur: & pulmones habent, renes, uescicam, testes, mentulam, scemina uulvam, testes, mammas. Carnis quoque substantia non multum à terrenis discrepant, Externis uerò partibus mutilata sunt, naribus carent: item pedibus (præter Phocas, Hippopotamos, & alia fortè) auriculis, mamma papillis, Rondeletius, Beluam (alij duplici scribunt beluam) pro Ceto Plinius dixit, Festus beluam marinam, Horatius belluam Ponti, Ouidius seram. Græci etiam *θηρας* aut *θηλα* uocant Cete, præsertim homini noxia, *θηρας πόντου* quidam. Monstra Vergilius dixit, pro cetis rara & inusitata forma.

Hebræis Thannin, Thannim, & Leuiathan nominantur. ¶ Cete, ut diximus, omnia respirant: aquam uerò non refrigerationis gratia, ut pisces, sed obiter dum cibum capiunt, ore coguntur accipere: camq; mox respuunt per fistulam (*ἀνάλον, φυστήρα*), quæ eis ante cerebrum sita est, Edita etiam per summa æquoris fistula dormiunt & spirant. Hanc Cete maiora omnia habent usque ad Delphinum: Phocæ uerò pro fistula foramina duo sunt ante oculos narium loco: & similiter Testudinibus, quæ tamen Cete propriè non sunt.

Dentibus ita differunt, Truculentos habet Orca: Delphin multos quidem, sed paruos & minus noxios: Phoca Luporum terrestrium dentibus similes, Testudines dentibus carent: sed pro his maxillarum pyxidatas commissuras habent.

Victu etiam differunt, nam Balæna aqua & spuma maris uescuntur: Orca & Phoca piscibus. Cætera, ut diximus, animal uiuum concipiunt pariuntq;. Testudines uerò ob integumentum duritiam, & compressius latiusq; corpus, uiuum animal in utero gestare non possunt, ut Rondeletius scribit.

GERMANI Cétos omne *Wallfisch* appellant: quod nomen à Balæna factum uidetur, & ad illam propriè pertinere.

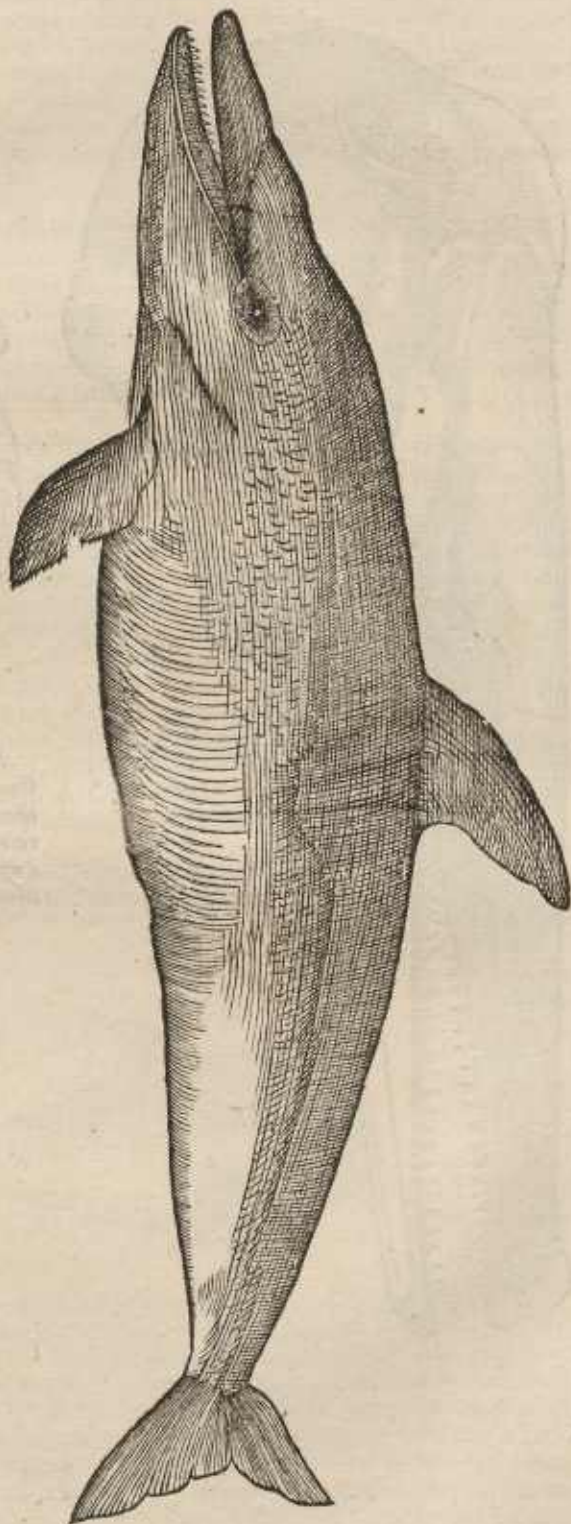
ANGLI similiter *Whale/Whalesfische*.

ILLYRII Sum, ut quidam aiunt: ego Silurum propriè Sum ab eis appellari puto.

Delphinus

*Delphinus femina cum foetu masculino, ut
Rondeletius exhibuit.*

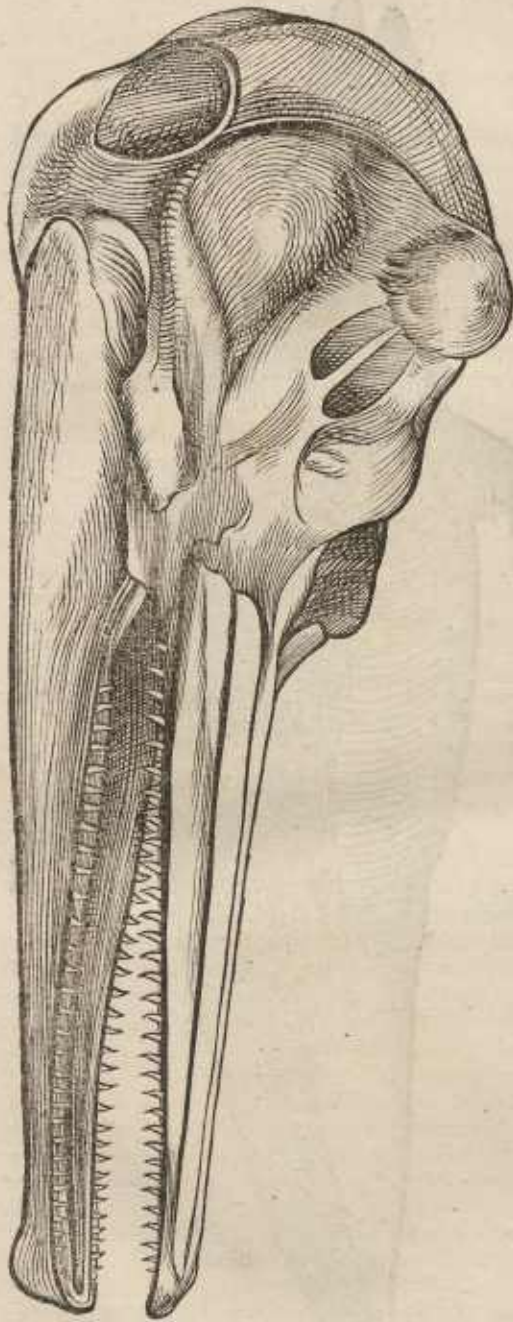
Alia Delphini pictura, quam à Corn. Sitar do habui.

162 Animalium Mar. Ordo XII.

Delphini Caluaria è libro Bellonij

Ex eodem, Delphini matricis cum fœtu efformatio: quæ Phocæne etiam conuenit.

Ex eodem, Antiquissimi numismatis ærei pi Eura: quod Delphinos duos dorso repando curuos ostendit, non quod eiusmodi uerè sint: sed ita pictores alijs, ad impetum opinor eorum, sagitta instar è neruo sese iaculantium, exprimendum, fingere solent.

DELPHINVS uel Delphin. *Δελφίνος*. Cognominatur *ἰερός ἰχθύς*, & *παιδεγασίς*, & *Χιλά*
δρωπός, ab amore quo pueros & homines prosequitur: & *Simo*, quod hoc nomine delecte-
 tur. Nonnulli Delphinos, Berellos uocant: eò quod (ut Alberti uerbis utar) ante nauis aquã euo-
 mant, Delphinus tanquã genus Phocœnam sub se comprehendit, teste Aristotele: qui scribit Pho-
 cœnam Delphino similem esse, sed minorem: & à compluribus Delphini genys esse existimari. Et
 Aelianus de Taprobana infula piscibus loquens, Balanas Thynnus insidiari scribit: atq; horum
 duo genera illic nasci: alterum ferum, dentibus ferratis, & inexorabili immanitate piscatoribus in-
 festum: alterum natura mansuetum circum homines natã, & more canum blandiri, & se contra-
 ctati sustinere, atq; obsecrum cibum sumere.

GRÆCIS hodieq; nomen retinet.

Apud plerasq; Europœ gentes etiam Delphini nomen passim audiatur, & à piscatoribus alijsq; si-
 gura eius effingatur, in Oceano tamẽ eo nomine piscem nullũ norunt piscatores. alijs enim nomi-
 nibus barbaris, singula suis, Delphinum nuncupant. In hoc pleraq; gentes cõueniunt, quod Por-
 cum mar. suis uocabulis appellat: & sanẽ Græca etiam Delphini nomenclatio, ad Delphacem, id
 est, Porcum in eadem lingua sic dictum, accedit. pinguisimum enim animal est: & Porco terrestri
 pinguedine lardoq; non cedit: cui & interiora similia habet, costas, iecur, intestina, & reliqua ple-
 taque. Porci quidem marini, pisces diuersi, à ueteribus dicti, longẽ alij sunt.

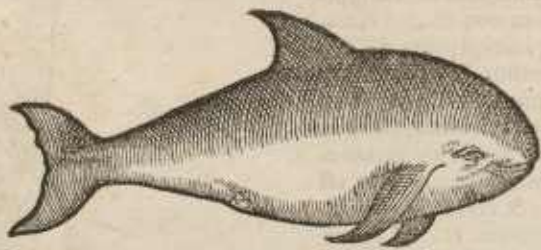
ITAL. Delfino.

GALL. Vulgus nostrum marinum anserem appellat, Oye de mer: quoniam rostro tereti, te-
 nuĩ, & oblongo Anseris in modum conspicitur, Bellonius. Ab accolis maris mediterr. Delphin
 uel Dauphin uocat, à quibusdã Oceani accolis Marsouin uel Merlouin (uocabulo Germanico) qua-
 si maris suem dicas: à Gallis Becdoye, quod prominentiore sitro stro, Rondel. ¶ Britanni & Ar-
 morici in Gallia Morhouch uel Morho appellat, uocabulo similiter Porcum marinũ significante.

GERM. *Weerschweyn* à Germanis dicuntur circa Suerinum & alibi, cõmuni nomine Pho-
 cœna & Delphin. Sunt enim inter se similes: nisi quod rostro porrectiore & anserini instar promi-
 nẽte Delphinus est: & ut plurimum gracilior, magis carnosus, minus pinguis, maior alioqui. Pho-
 cœna, minor: sed dorso latiore, rostro obtuso. Orca etiam, quam Oudre Galli uocẽt, Bellonius cõ-
 mune nomen Gallicum Marsouin (à Germanis acceptum) facit: quum ea Delphino nõ parũ ma-
 ior sit. Nos distinctionis causa nomina imponemus, ut Delphinus dicat *ein Ganßschweyn*, cõm-
 posito ab Anserẽ & Porco nomine: uel, *ein Weerganß*, quod est Anser marinus: nã & Galli qui-
 dam sic uocant. Phocœna simpliciter *ein Weerschweyn*, uel *ein Klein Weerschweyn*, id est Por-
 cus marinus minor. Orca uerò, maior: *ein groß Weerschweyn*. ¶ In Frisia orientali Phocœnam
 uocant *ein Brunfsch*: quod nomen eadem ratione, qua *Weerschweyn*, Delphino etiam & Orce
 accommodari poterit.

ANGLI Phocœnam præcipuẽ, sed etiam Delphinũ, ut puto, *Porpose* (in Northumbria *Por-
 pes*) appellant, Gallico nomine (ut apparet) ex Porco & pisce composito, quanquam Gallis ipsis
 non usitato.

POLONI Morska swinia.

PHOCAENA (*Φωκαινα*) Delphino similis est, nascens in Ponto. sed interest, quod Phocœna mi-
 nor est, dorso amplicre, colore cœruleo. plures genus Delphini esse aiunt, Aristoteles. Gazã
 pro Phocœna interpretatur Tursionem siue Tyrsionem, motus nimirum Plinij uerbis, qui Del-
 phinis similem facit Tursionem, ut Aristoteles Phocœnam. Delphino: um similitudinem ha-
 bent qui uocantur Tursiones. distant & tristitia quidem aspectus: abest enim illa lasciuia: maximẽ
 tamen rostris, (ego hãc distinguo: quod Iouius & Rondeletius non faciunt) Canicularum maleficentiã aspi-
 milati, Plinius. Idem Aristoteles uerba, *ἔξω γὰρ φαλαίνας καὶ δελφίνους ἔσθην ἐν τῷ πόντῳ: καὶ ὁ δελ-
 φὶς μικρός*: sic transtulit: In Pontum nulla intrat bestia, præter uitulos & paruos Delphinos, quo in
 loco pro *φαλαίνας*, *φώνους* eum legisse apparet. Ephesius *φωκαίνας* legit. ¶ De uocabulis Tursio,
 Torsio, Thurio, Thursio, *ουρσίω*, Tomus Thurianus: leges supra in Gladio. ¶ *Φάκ* cetus est
 marinus, Delphini similis, Varinus. Phocœnã nomen fortẽ à Phoca factum fuerit, quod simili-
 ter præpinguis sit, lardoq; abundet.

164 Animalium Mar. Ordo XII.

Phocæ nã nomina diuersis in linguis tribui possunt, quæcunque in Delphino recitauimus, minoris tantum differentia adiecta: & similiter Orcæ, epitheto maioris expresso.

GALLICE Marfouin: id est, Maris sus, ob corporis crassitudinem (obesitatem) Delphino is similis est, sed differt tristi corporis habitu gustuq;: maxime uero rostrum Canicularum rostris simile habet, ut in Galeis uidere est, Rondeletius. Meduli & Baonenses, Delphinos minores, Marfupas uocant; alios Marfuinos, quasi marinos sues. Duo genera: alteri rostrum porrectius: alterum minus, simum, Scaliger. Plura lege in Delphino.

GERM. Weerschweyn das kleiner/ein Brunfisch in Friesland: Sûch im Selffyn.

ANGLICE, Phocenam, quam Angli in Northumbria uocant a Porpeff, in Orientali Frisia, in qua ad integrum degi quadrienniũ, quo tempore duas integras emis Phocenas, & emptas, certioris cognitionis causa, dissecui, scio uocari ein Brunfisch, Turnerus.

PHOCA (mediterranei maris.) *Φωκὴ* à Græcis dicitur, ducto nomine ex *Βόκκῃ*, ob boatum siue mugitum quem edit.

Vitulus mar.

Phocam appellauit Vergilius, à Plinio, Gaza & alijs Vitulus marinus uocatur: cuius nominis rationem secuta sunt gentes multæ, Rondeletius. Phoca cætus est, etiamsi ossa cartilaginosa & molliora cæteris cetis habeat. *Εινάλιοι κῆτες*, Phocã significat (Homero) non quoduis cetaceum animal, Varinus. Plinius modò Vitulos marinos nominat: modò Vitulos simpliciter: cum de marinis sermonem esse ex argumento uel adiunctis constat. Ipsi in somno (Vuottonus legit sono) mugitus, unde nomẽ Vituli. Non uerò mugitu solùm, sed & maxilla superiore, & naribus, Vitulum terrestrem referunt: & si aures excipias, Vitulo terrestri ualde similis est, ut Rondeletius obseruauit. Pterius Valerianus à specie tergoris, Boum instar uilloso, nomen inditum putat. ¶ Bo

Bocæ.

cas genus piscis à boando, id est, uocem emittendo appellatur, Festus. Hermolaus hunc esse suspicatur piscem, qui Box à Græcis appelletur, sed eum uocalem esse nemo tradidit. quare Phocam potius intellexerim hoc nomine, quæ boat mugitque: etiamsi piscis ea non est, sed cetus. Box quidem Græcè dicitur piscis, à Theodoro Voca conuertitur. ¶ Phocæ sunt marini boues, Seruius & Isidorus. Masilienses uulgò Boues marinos appellant, Gilius. Scriptor de nat. rerum alicubi etiam Vaccam marinam uocat. Alius est Bos marinus plani & cartilaginei generis. ¶ Albertus Phocam, etiam Lupum marinum nuncupat: & alibi Canem marinum, quoniam Germani similiter appellant. Quanquam autem dentibus ac maxilla superiore Lupum refert, auctore Rondeletio: & rapax uoraxq; est Lupi terrestris more, (unde & Hispani Lupum marinum uocitant:) mihi tamen hoc nomen non placet, cum ut retineamus uetera potius, tum ut homonymiam uitemus, nam & piscis quidam rapax, Lupus appellatur: & à Bellonio quadrupes quedã perfecta. Eisdem de causis, Canis etiam marini ac Bouis mar, nomina non probo: ne

Bos marin.

Lupus mar.

Canis mar.

Phocæ icon qualem ab amico olim accepi. Aliam accuratiorem, à Rondeletio exhibitam, reperies in fine libri: & alteram quoq; Phocæ Oceani.

cum

etum Canibus Galeis & Bobus diuersis confundantur. ¶ Barbatia sunt apud Albertum, Isidorum & similes scriptores, Koky, Helcus, Felchus, Kochi, pro Phoca. In Abinsceni libris translatis Cokium legebatur; Bellunensis restituit Chuchi, & alibi alchusi. Isidorus quidam Caab animal memorat, cui attribuit quaedam Phocæ, quaedam Elephantis propria.

Animal est amphibium, nam in mari degit, & aërem haurit spiratq̄, & dormit in terra. egres-
susq̄ in eam parit in litore. diutius tamen in mari quam in terra immoratur, cibumq̄ ex humore
petit.

ITALI Vechio marino uocant, Rondeletius: id est, Vitulum mar. Alij, præsertim Genuen-
ses, Buo uel Boue marino, hoc est, Bouem marinum.

HISPANI Lóbo marino, id est, Lupum marinum.

GALLI Veau de mer, hoc est Vitulum marinum. Malsilienses Bouem marinum. aliqui Lu-
pum marinum.

GERM. Quem uulgius Germanicum uernacula lingua nunc Lupum marinum, nunc Canē
nominat, Phoca est, Sig. Gelenius in epistola ad me. Lupus marinus, Germanicè Weerwolff di-
citur: Canis marinus, Weerhund, Flandri pronunciant Seehund, quo nomine de Phoca Ger-
mani etiã circa Suerinum utuntur. Canes Galeos uocant Hundfisch, id est, Canes pisces: Pho-
cas uerò simpliciter, Canes marinos. Pleriq̄ inferiores Germani non Seehund, quod nomen à
mari & Cane probè compositum est: sed Selhund uel Sálhund pronunciant, nescio qua ratione,
nisi quòd Angli hanc bestia à Sele uel Seale nominant, sed l. litera fortè abundat: nã & Cochleā
marinam Seelslecke appellant. E Phoca proprie esse puto lardum illud, quod Salspeck uoca-
tur, non è Delphino, ut quidam rentur: nisi ex eo quoq̄ impropiè sic uocetur. Frisij Phocam ein
Rub indigerant. Audio & Seekalf nomen, quod Vitulum marinum significat, alicubi in usu
esse: nos Weerkalb diceremus. Such wyter in der nachgenden figur.

ANGLI nominant à Sele uel Seale, ut dictum est: uel a Sea cause.

POLONI Morskieciele, id est, Vitulum marinum.

SCYTHAE. Ex Scythia circa finem Asiæ Septentrionalis duci Moscouiæ subiectis, propio-
res Oceano sunt Luhri & Coreli: qui capiūt Balenas seu Vitulos & Canes marinos, quos ipsi Vora
uol appellant, Matthias à Michou.

PHOCA alia Oceani. Hoc animal etsi paulum diuerso sit corporis habitu à superiore, nihilominus
tamen Vitulus est marinus qui nascitur in Oceano, corpore crassiore est, magisq̄ in se
collecto, &c. Rondeletius.

ITALICVM, HISPAN. GALL. & aliarum gentium nomina prædicta sunt in Phoca me-
diterranei maris, distinctius quidem nominantur, illam simpliciter Phocam, uel potius cum adie-
ctione mediterranei maris Phocam: hanc uerò Oceani nominabunt.

GERMAN. Ein Seehund/Sel/oder Sel/oder Rub im hohen meer (Oceano:) dans
die obgesetzt figur ist von einem Sel/wie er im Kleinen meer (mediterranco) gefunden wirt.

PHOCÆ Oceani cognata uidetur bellua, quæ à Moschis appellatur Mors, à quibusdam Ros-
marus, Vide infra inter Cete ex Olai Magni Tabula.

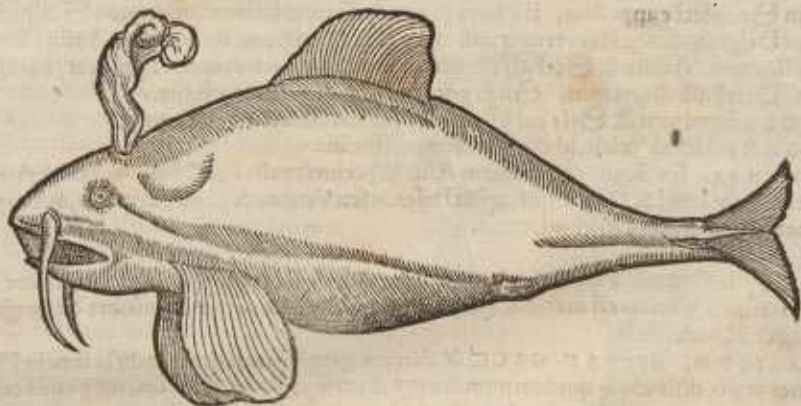

BRETHMECHIN (Arabico uocabulo, ut conijcio) nominari aiunt belluam, cuius iconem
hic posui, à nobili & doctissimo uiro Theodoro Beza mihi communicatam: addebat ille,
nimirum ut à mercatoribus acceperat, inuentam esse in Iaua insula, nostro tempore, anno Domi-
ni 1551. Aprilis die 14. longam circiter decem cubitos fuisse inter caput & caudam: altam cubitos
duos cum dimidio: animal esse amphibium, ad uiuum depictum. Pictura magna ex parte rubri
coloris est, quibusdam in locis cœrulea, &c. Cauda instar equinæ diffunditur: diluti coloris
cœrulei est, punctis distincta rubris. Vngues leonini ferè aut pantherini ui-

dentur: ut cauda quoque pantheræ cau-
dam referre.

SERPENTIS Indici nomine, monstri huius eiconem Hier. Cardanus olim ad nos misit, Mediolani in macerie quadam reperti, nec aliud addidit. Sed cauda uidetur animalis aquatici esse: caput *ἰνδουδεδῆς*, id est, Simijs cognatum aliquid præ se fert: ut & digiti pedum, quos binos tantum offendit, manuum instar oblongi. Vix equidem ausus hoc animal proferre fuisset, nisi à tanto uiro accepissem.

BALÆNA uera Rondeletio. Græcis Phalæna, *οὐλαῖνα*.

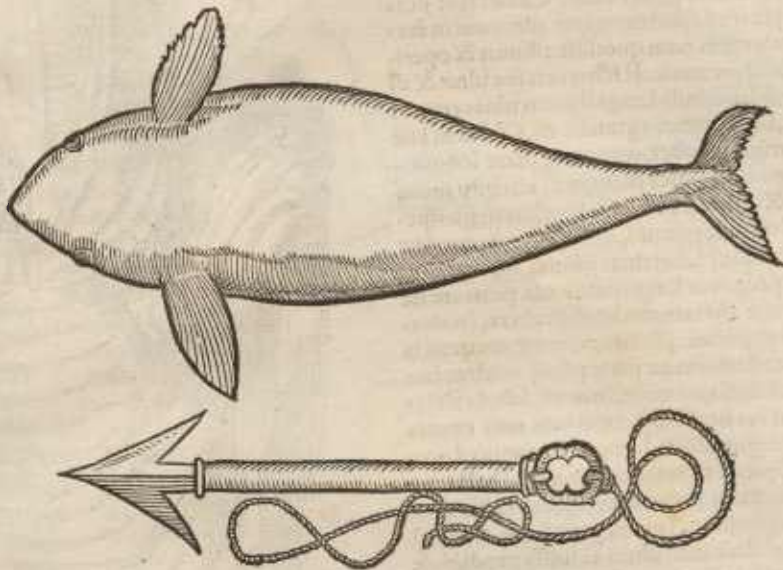
GALLI Santones beluarum piscatores hanc beluam uocant Gibbar, à gibbero dorso, id est, in tumorem eleuato, in quo est pinna, ea Balænis uulgò dictis minor non est, sed minùs spissa, minùsque obesa, longiore est & acutiore rostro, ob id fistulam habet, Rondeletius, quem miror de barbibus illis à maxilla superiore pendentibus, ut posita ab eo figura ostendit, nullam facere mentionem: Bellonium uerò etiam magis miror, in descriptione quidè earum meminisse, in icone uerò præterire. Peculiaris certè hæc pars huic beluæ est, nec alteri ulli cõmunis, quantum ex descriptionibus & figuris positis cognoscimus. Bellonius tamã non hanc, sed aliã uerã Balænam facit, quæ uulgò ITALIS Capidotium uocatur, ea Rondeletio Physeter est ex Balænarum genere. Ego (inquit Gillius) Capitoletum arbitror Balænam ex eo petiùs quàm Orcam (contra Ionium) esse, quod Græci etiam nunc uocant *οὐλαῖνη*, quam uulgò appellamus Capitoletum; & quòd etiam in Capitoletio, & non in ea quæ nunc alicubi Balæna uocatur, fistula in fronte spectetur.

Capitoletus.

GERM. Ein Wallfisch insunderheit also von den alten genant/ zc. mag vonn vns ein Hogerwal genant werden / von wâgen seines hohen vnnnd hogerachten ruckens: oder ein Barrwal/dieweyl wir kein anderen gebarteten Wallfisch erkennend. Etlich nennend diesen fisch ein Braunsfisch/welcher nam auch den Meereschweynen (Delphino & Phocæna) zugegâben wirt. Sic Galli etiam Marsouin nomen Gallicum (sed originis Germanicæ, Meereschwyn) commune faciunt Phocæna, Delphino & Orca, Ego similem ferè à Rondeletio exhibitam pro Balæna uera figuram olim ab amico accepi, ad Oceanum Balthicum depictam, ubi capta est talis belua, anno Salutis 1545. ad locum quem uocant Gripfswald, longa supra 24. pedes. Verùm cadentes ostendit inuicem contiguos & latos tanquam hominis: caudam magnam, reliquo etiã corpore latiore. corpus pelle nigra undique tectum, nisi quòd macula duæ magnæ candidæ utrinque supra medium oculi incipiunt, & retrò tendunt, &c. Nomina adscripta erant hæc: Germanicum, Braunsfisch; Gallicum & Hispanicum Tinet; Anglicum, Hore. ¶ Porro cum nullum aliud cetum dorso similiter gibbero & eleuato pictum descriptumue nouerim, eundem hunc esse puto, qui à Balthici Oceani accolis Springwal ab agilitate uocatur: quem Olaus Magnus Orcam (perperam, ut puto) interpretatur. huic enim altum & latum supra dorsum mucronem eminare scribit:

scribit: atque ita depingit. (Springwal inquit, Noruegi uocant, quam alij Balenam, alij Orcam existimant.) Pleraq; tamen ab eo posita cetorum figuræ, non uere nec ad uivum factæ uidentur.

Balena cum fuscina, qua confixa capitur, &c.

BALÆNA uulgò dicta, sed cum fistula careat hæc belua (ut Rondeletius scribit) non Balæna vera, sed Mysticetus Aristotelis, aut Musculus Plinij uidetur. Plinius tamen Musculum beluam & piscem Balænarum ducem, confundere uidetur. ¶ Fistula animantibus quibusdam aquaticis, non solum ad reijciendam aquam, sed ad respirandum data est, cuius uice hæc bellua rimas seu foramina habet, quod rostro sit non oblongo, sed obtusiore quàm cæteræ belluæ, Rondeletius. At qui cetum Britannicum descripsit, (cuius mox iconem subiiciemus, non alium ab hoc Rondeletij ceto, quantum uideo, descriptiones enim conueniunt, cum alijs, tum quod ad laminas in ore corneas, dentes nullos, &c. etsi icones ipsæ plurimum dissideant,) tribuit ei foramina duo magna in capite: per quæ, inquit, putatur belluam plurimam aquam ueluti per fistulas eiectasse. ¶ Orca cum in nullis scriptis, quod iam mihi ueniat in mentem, tradatur habere fistulam in fronte, mihi tam diu apud nonnullos regiones Italiæ peruulgata Balæna uidebitur, quoad totam rem melius inquisiero, Gillius.

ITAL. Balena, Valena.

HISPAN. Vallena.

GALL. Balene.

GERMAN. Ein Wal/Wallfisch oder Waller/insunderheit zu vnseren zeyten genannt: wiewol man sunst alle grosse meersfisch/die jren aaten durch die lungen ziehend/Wallfisch nennet.

BALÆNAE uulgò dictæ icon alia, longè quidem diuersa, quàm Rondeletius dedit: animalis uero eiusdem, ut facile descriptionem utriusque conferenti patebit. Item ex eo quod Rondeletius reprehendit illum (Gillium) qui oculos bubulis non maiores ei tribuit: quod de hoc ipso ceto Gillius scripsit.

Effigies ceti huius (quem Britannicum cognominare licet, quod in Oceano Britannico nostra memoria inuentus sit) publicata est in charta typis excusa, Londini primùm in Anglia, dein de in Italia: inde nos desumpsimus, cum corporis eiusdem ac partium descriptione huiusmodi:

Apographum ex literis ad Polydorum Vergilium, ex urbe Tynemutho in partibus Angliæ Borealibus.

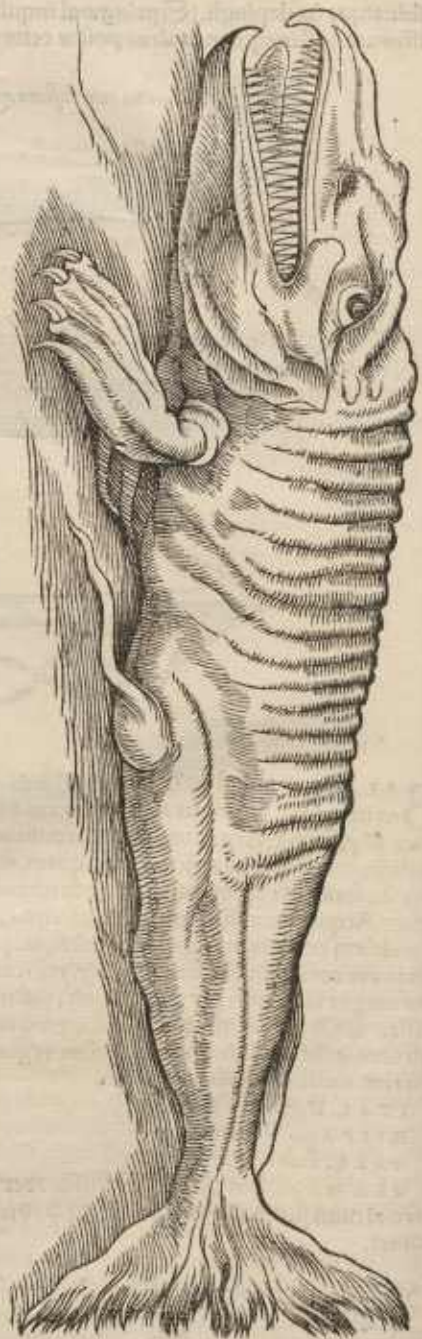
Proiecit in arenas apud Tynemuthum mare hoc nostrum mense Augusto (anno Domini 1532.) mortuam beluam, molis & magnitudinis ingentissimæ: que iam magna ex parte discerpta est: remanet adhuc tamen quantum centum ferme ingentia plaustra auehere uix poterunt. Aiunt qui primùm beluam uiderunt, & uti poterant diligenter perscripserunt, longitudinis illam fuisse

triginta ulnarum, hoc est, pedum nonaginta. A uentre ad spinam dorsi, quæ arenis profundè immersa iacet, spaciū esse circiter octo aut nouem ulnarum: certum non habetur. nam 27. die Augusti ipse sibi affui, foetente iam belua, ut uix ferri posset odor. Coniectant dorsum ipsius ad spaciū trium ulnarum in arena immersum. nam quotidie alluitur & operitur fluctibus maris. Rictus oris sex ulnæ & dimidia. Mandibula longa septem ulnas cum dimidia, sicut quercus grandis est. Costas in lateribus triginta habet, magna ex parte longitudinis pedum unius & uiginti, circuitu unius pedis & dimidij. Tres uētres ueluti uastos specus: & triginta guttura, quorum quinque præ grandia sunt. Habet duas pinnas, utraq; quindecim pedum in longitudine. uix poterant decem boues alteram earum abstrahere, (*trahendo è corpore auellere.*) Palato adhærebant quasi laminae corneæ, una ex parte pilosæ, qualem iam unam uides, supra mille: (non est fabula Polydore, sed res uerissimæ,) quanuis non omnes unius magnitudinis. Longitudo capitis à principio usque ad rictum, septem ulnæ. De lingua uariatur. maior pars censet septem fuisse ulnarum longitudine, (*uiginti pedes latam, Gillius.*) Aiunt genitale masculinum ei fuisse prodigiôsæ magnitudinis. Spaciū inter oculos sex ulnæ. Oculi & nares tanto corpori ualde impares, quales bobus esse solent, (*bubulis non maiores, Gillius.*) Cauda bifurcata & serrata, latitudine septem ulnarum. In capite duo magna foramina erant: per quæ putatur beluam, plurimam aquam ueluti per fistulas eiecisse. Nulli illi fuere dentes. unde colligitur non fuisse Balænam. nam Balænis aiunt maximos esse dentes, exceptis laminis aliquot corneis, quæ in ore huius piscis erant. Hucusque author epistolæ ad Polydorum Vergilium: ex qua etiam Gillius uidetur mutuatus in Aelianum suum transtulisse: sed quædam parum bene. Nares huic beluæ, non rectè forsan pictor addidit: cum foramina (ut dictum est) in capite habeat: quæ narium loco cetaceo generi data esse, testis est Aristoteles. ¶ Laminæ illæ corneæ, quibus os dentium loco exasperatur, quandâ serræ speciem præ se ferunt: ut ab ea fortè Pristis appellari possit. nam & ingens & oblongo corpore belua Pristis est. alia quidè à Rondeletio exhibetur, & Plinius Oceano Indico Pristes attribuit.

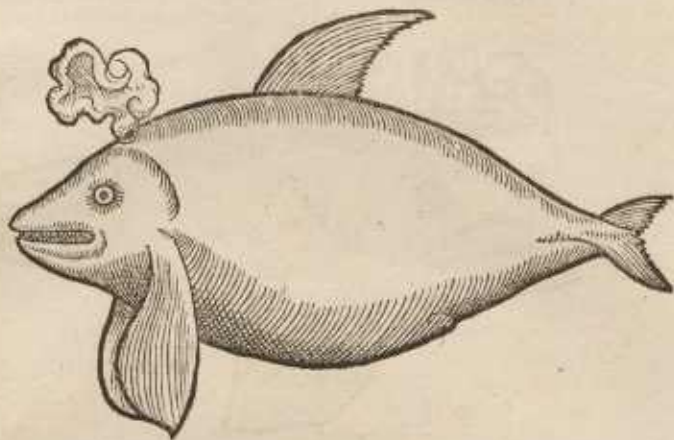
Pristis.

GERM. Ein andere contrafactur des Walfischs/der in Welschen landen gemeinlich Balena genennt wirt/auß Engelland.

ORCA Rondeletij. Nomen (inquit) ei positum est à uasis olearij siue uinarij similitudine, quod tereti (rotundo) est & informi specie. Talis & huius beluæ est figura. nam toto corpore est ualde crasso ac rotundo, extremis nõ ualde prominentibus & tenuioribus. Rostro, fistula, pinna & cauda Delphino similis: corpore uigiesies (*quater aut quinquies, Bellonius in libro Gallico*) crassiore, potissimum circa uentrem. Dentes habet ualde latos, in acutum desinentes, serratos. his Balænam persequitur, quam quum mordet, ueluti mugitum Tauri à Canibus comprehensi cogit edere. Quam ob causam nauaræ qui piscatus causa in nouum Orbem nauigant, Barbaros rogant, uel (siliceæ) imperant, ne Orcas lædant aut uenentur: quoniam Orçarum opera Balænas, Phocas, aliasq;

aliasq; beluas capiunt. Orca enim truculentis dentibus alias beluas impetentes, maris gurgites cogunt relinquere, & ad litora confugere, quas illic sagittis telisque alijs interficiunt. Oracarum aduersus Balænas pugnam eleganter describit Plinius. Ab huius beluæ similitudine, puto prægrâdes Oceani naues, Orchez uocari. Hæc ille. Orca à Strabone Græcè ὄρυξ dicta uidetur. In mari extero (inquit) cete & plura & maiora fiunt: circa Turditaniam uerò imprimis, ubi fluxus atq; refluxus augentur:

Oryx.

(quæ causa nimirum & multitudinis & magnitudinis est, propter exercitationem), ut Oryges, Balænae & Physeteres. Porro Orcynus Græcorum aliud animal est, non propriè cetus, sed Thunnorum piscium generis. ¶ Gillius & Bellonius Capiteolum uulgo dictam beluam, Balænam potius quam Orcam (contra Iouij sententiam) esse arbitrantur: Rondeletius uerò eandem nec Orcam, neq; Balænam, sed Physeterem.

Capiteolum.

Hyrcha Græcis, præsertim Aeolibus, similiter ut Latinis Orca, uinarium & salsamentarium uas significat: à cuius similitudine Græcè etiam ὄρυξ hanc belluam uocare licebit. Suidas id genus uasis duas ansas (δύο ἀντία) habere scribit. Orca teretes sunt atque uniformi specie, unde & uasa dicta, Festus. De Orca ingenti in portu Ostiensis uisa & oppugnata à Claudio principe, apud Plinium leges. Tanta uerò cum sit in mediterraneo hæc bellua, multo maior in Oceano fuerit, quod uel Strabonis testimonio credendum est, Quamobrem Rondeletij potius Orcam, quam Bellonij pro uera ueterum Orca admiserim, utpote multo maiorem. Etsi enim scribat Bellonius Orcam reliqua cetacea, quæ in Oceano Gallico appareant, præter Balænam, faciliè excedere: non maiorem tamen se uidisse refert, quam pedes octodecim (uel paulò plus) longam, crassam per medium decem & amplius: quæ mille libras pondo excefferit. Hæc (inquit) Delphino ac Turtoni ita similis est, ut non solum Marsuini nomen sibi uulgo uendiceret: sed etiam pro eo publice exponatur. Cute quasi corio integitur, admodum glabra ac politissima, ad dorsum liuente, ad uentrem albicante. Rostro est simo, sursum repando, &c. Interiora omnia (dempto liene) Delphino & Turtoni similia habet.

Hyrcha.

Vidi etiam (inquit idem Bellonius) numos Claudij Caesaris, in quibus exprimitur Neptunus cum tridente insidens pisci Delphino simili: mihi tamè Orcam potius uoluisse representare Claudius uidetur, is enim (teste Plinio) in portu Ostiæ Orcam expugnauit. *Talis numi effigiem supra in Delphino posuimus.*

HISPANICE puto Tine uocari, tanquam à tine, id est, solij forma, alij tamen Balænam ita interpretantur.

GALL. Santones Espaulars uocant, ab humerorum seu potius scapularum latitudine & crassitudine, Rondeletius. Bellonij Orca ad Oceanum Gallicum, similiter ut Delphinus & Phocæna, Marsuin uulgo uocatur: priuatim uerò à peritioribus Oudre, quod est, Vter, à crassa nimirum & informi utris specie.

GERMANICE Orcam Rondeletij interpretor, ein Vasszwal/ein Zuberwal. Bellonij uerò Orcam, quamquam similiter ferè utris aut uasis urinarij forma appareat, à similitudine quam cum Delphino & Phocæna habet, isdem nominibus appellabimus, expressa maioris differentia, ein groß Weerschweyn/ein grosser Braunfisch/ein Walschweyn. Vel ab utre facto nomine, ein Uterwal/ein Schlauchwal. Olaus Magnus Orcam usitato Germanis Noruegis nomine Springwal interpretatur: id nomen sonat salientem cetum, à uelocitate: eamq; pingit alto quo-

Springwal.

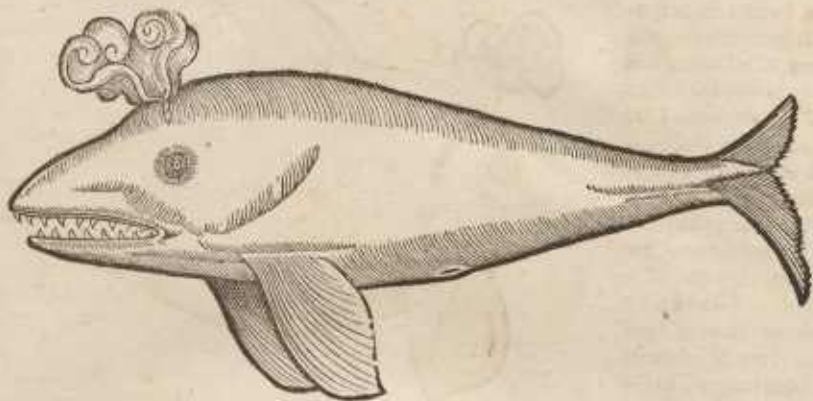
dam & lato supra dorsum eminente mucrone seu gibbero: unde hanc Balænam ueram

Rondeletij esse conijcias, quam Gallicè Gibbar nominat, à gibbero & in tu-

morem eleuato dorso: qui piscis si agilis & uelox est, & Balæ-

nas persequitur, ut tradit Olaus, Balæna

ipse non fuerit,

Pistris aut *Physeter*, horribile genus cetorum, & ingens, ex capite multum aqua in naues efflat, & aliquando submergit, *Olaus Magnus* in *Tabula* sua explicatione: absurdissime autem hunc cetum capite equino depinxit, &c.

Flator.

PHYSETER (Φυστήρ) Græco nomine uocatur, quasi *Flator*, hæc belua: quòd nimbosam quandam alluuiem aquarum efflando sua fistula emittat, adeò ut plerumque etiam alueos nauigatium deprimat. Esse autem què hic proponimus uerum *Physeterem*, maxime indicat fistula, multò amplior quàm in cæteris, quam notam, & totius beluæ figurâ, ex ijs qui beluas uenantur, didici, *Rondeletius*. Dicitur alio nomine etiam *Physalus*, φούλας, *Aeliano* & *Oppiano*. Sed alius est *Rubri maris Physalus*, pisciculus informis, non maior *Gobio*, &c. (eodemque nomine *Rondeletius* *Erucam marinam* quandam nominat:) quem qui gustauerit, uentre intumescit, & ipse etiam eum primùm extra aquam est, inflatur. *Physeter* *Aristoteli* non animal, sed fistula significat: qua aquam reijciunt *Cete* & *Mollia*; alio nomine *μυκτήρ*. ¶ Maximum animal in *Indico mari* *Pristis* & *Balæna* est; in *Gallico Oceano* *Physeter*, ingentis columnæ modo se attolens, altiorque nauium uelis diluuiem quandam eructans, *Plinius*. Videtur & *Prestis*, eadem uel prorsus cognata *Physeteri* bellua. Vide mox in *Viuela* uel *Serra*.

Physalus.

Prestis.

Capitoleus.

ITALICE. *Capitoleus*, *Rondeletius*. Itali uulgò *Capodoglio* proferunt: aliqui *Capitoleum* scribunt. Is pifeis *Iouio Orca* est, *Gillio* *Balæna* potius quàm *Orca*. Vide superius in *Balæna* uera.

HISPANICE *Marsopa* uocari quidam nobis retulit: ego id nomen *Phœnæ* deberi existimo: quam à *Santonibus* *Marsupam* uulgò nominari *Caesar Scaliger* auctor est.

GALLICE. A nostris peis *Mular*, à *Santonibus* *Sedenette*, *Rondeletius*. ¶ *Physeterem* existimo esse, quem uulgò uocant *Calderonem*: quòd hunc ex omnibus beluis maximam diluuiem aquarum eructare dieunt, hunc quidam arbitrantur esse quem *Masilienses* uocant *Mulassum*, nondum à me uisum, *Gillius*. *Bellonio* *Cetus*, qui *Calderonus* uulgò dicatur, *Pristes* est.

GERMAN. F. *Ein Sprüzwal/ein Wetterwal*.

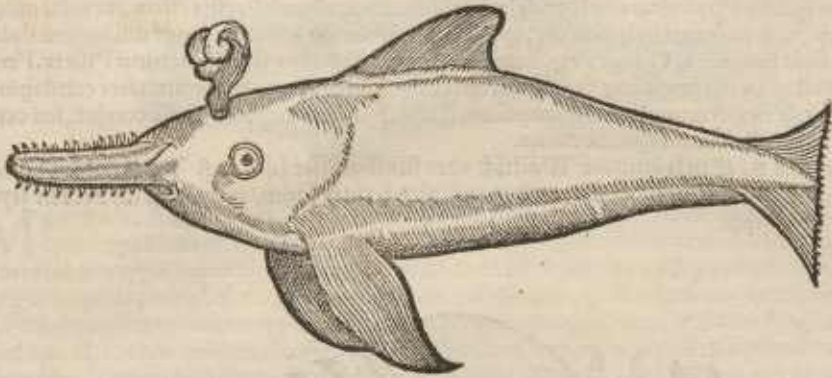
ANGLI quidam eruditi *Physeterem* interpretantur a *Whyrlepole*, (alii scribunt *Whirlepole*/alii *Horlepole*) quòd lacù (id est, mare & undas) uertat, exieatis uorticibus, uel quòd undas capite emittat & eiaculetur. Non ita pridem tres huius generis in *Thamesi fluuiio* *Angliæ* captos esse, *Ioan. Caius* indicauit. ego *Physeterem* multò maiorem esse puto, quàm qui fluuios intrare possit, nisi prima ætate forsitan. *Physeterem* nostri uocant a *Whor*

poul: qui licet portentose magnitudinis, ad *Balæna* tamè magnitudinè nunquam accedit. Huius generis quatuor aliquando uidi, quorum singuli tantum aquæ e fistulis caput eiaculabantur, ut singulas naues aquarum copia in profundum submergere sufficerent, *Guilielmus*

Turnerus.

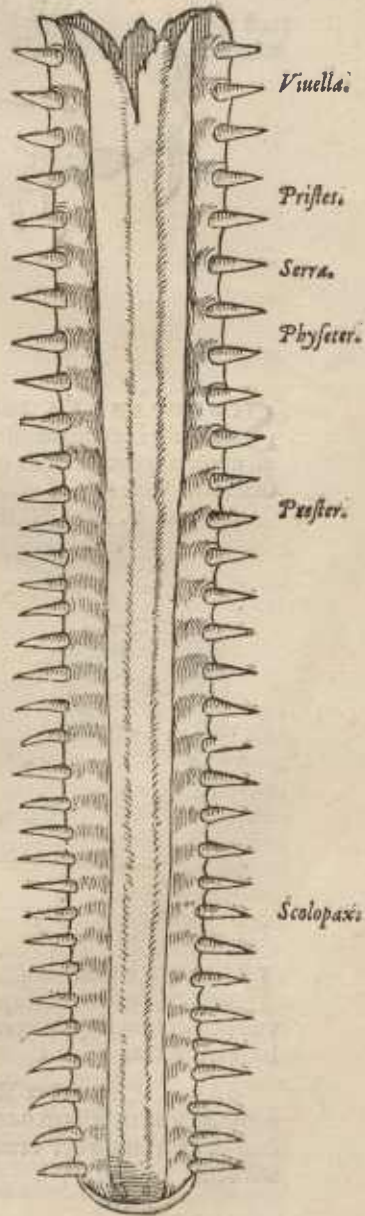
Rostrum

Rostrum uel os à capite prominens, satis commodè exprimi uidetur: reliquum uerò corpus ad coniecturam à Rondeletio effictum.

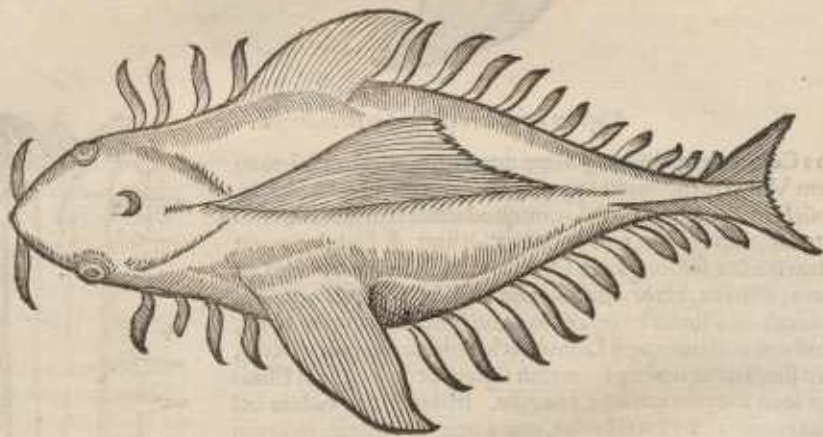
Eiusdem animalis rostrum siue serra, seorsim.

IN DI Cetaceum quendam piscem norunt (inquit Rondeletius) quem Viuellam nonnulli appellant, insuauis carne, cibo inutili, mirabili forma, maxime ob rostrum: quod ualde longum est, osseum, utrinque aculeatum. eius aculei ualidi sunt, & Delphinorum dentibus similes, sed longiores. Os, cui infixi sunt, latum, tenue, cute aspera, cinerea. Hanc antiquorum Pristen esse opinor, *πρῆστις*; (quo uocabulo Plinius etiam & Gaza usi sunt): *ἄρ' τὸ πρῆστιν*, id est, à secando nominatum, ac si Latine Sectorem aut Serram diceres, à rostro simili serræ utrinque secanti; ut forsitan idem sit, quem Plinius uno loco Serram uocauit. Hæc ille. Mihi Præstis eadem uel prorsus cognata Physeteri bellua, tum à nomine, tum ab ipsorum animalium natura petitis uerisimilibus argumentis uidetur. Scribitur à Græcis uariè, *πρῆστις*, *πρῆστις*, & *πρῆστις*, apud Latinos Pristes, Pristis, uel Pistris & Pistrix. Græcè *πρῆστις* (flectendum ut Paris, sed fœmin. genere) optime uocabitur, à uerbo *πρῆσσει* uel *πρῆσαι*: quod non solum urere, sed etiam flare & spirare, sicut *φύσσει*, significat. quamobrem & fulminis genus physiologi Græci *πρῆστις* nuncupant. quod semper & præcedere, & comitari & sequi uentum Olympiodorus docet. quidam pro turbine & uento uehementiore hoc nomen usurpant. Dicit Nearchus, *ἰσθμῶναι ὑδρῶς ἀπὸ φύσσει μόνον ἐκ τῆς θαλάσσης, οὗ καὶ πρῆστις ἐκ πρῆσσειν βία ἀναφύουσα*, Arrianus de cetis loquens, &c. ¶ Plinium Serræ nomine aliud animal quam Pristin Præstidem ue accepisse coniecto. Libro 9. enim cap. 2. de rerum uarietate loquens: Rerum quidem (inquit) non solum animalium simulacra (in mari) esse, licet intelligere intuentibus gladium, uam, serras. Mox autem sequenti capite: Plurima & maxima in Indico mari animalia, è quibus balenæ quaternum iugerum, Pristes ducenum cubitorum. ¶ Video Rondeletium exhibuisse cetum rostro serra insigni, quem Pristin interpretatur. sed Pristin tale habere uel rostrum, uel partem aliam serræ similem, nullus authorum scripsit. De Serra etiam Plinij neque an cetus sit constat, (Pristin quidem Aristoteles cetum esse testatur;) neque an uel corpore toto, uel parte duntaxat aliqua serram referat. Scolopax Rondeletij radium caudam uersus planè serratum habet: eumque ego potius Serram appellarem, quam eiusdem Pristin, &c. Rondeletius rostrum in bellua quam pingit serræ figura esse scribit. Gillus uerò os ensiforme, in modum serræ dentatum, à fronte prominere. Lusitanus quidam uisa apud me icone, pesce Serra mihi appellabat: addebatque spinam dorsi esse: quod non crediderim. alius Balenæ linguam nominabat. In Medera insula Noui Orbis aquatica serræ sunt, quibus in assamenta secantur ligna, Aloysius Cadamustus. Scio Aelianum, Oppianum & Suidam Physalum (id est Physeterem) & Pristin ceu diuersos pisces, simul inter cete

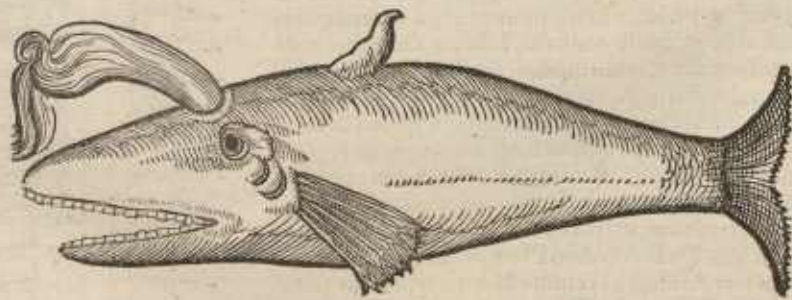
nominari, ego interim, ut supra dixi, si animal non idem est, maxime tamen cognatum esse putare pergo. & forte Physeter in Gallico Oceano, non alius quam in Indico Prestis fuerit. Ad hæc è Balanarum genere Physetêras esse Rondelctius assentitur: quibus si Prestis etiam, ut mihi uideatur, affinis est, non crit cetus uel piscis ille, quem rostro oblongo serratoq; longè dissimilem Balanis pro Prestide pingit. ¶ Quoties Aratus *κῆτος* habet, à Cicerone semper uertitur Pistrix, Perionius. ¶ Bellonius Serræ quam exhibemus (osis dico) substantiam per medium ferè cartilagineam esse scribit, & flexilem: unde nimirum piscem etiam ipsum cartilagineum esse conijcit, sed cetaceum, & Serræ nomine antiquis uocatum.

GERMAN. Ein Strömbder Walfisch oder sunst grosser fisch auß India: sol ein schnabel haben/oder ein bein/von der stirnen hinauß/gleich einer sagen/ mit zähnen an beeden seytten. F. Ein Sagfisch.

SCOLOPENDRA (*Σκολοπηδρα*) cetacea (nam & insectum marinum eodem nomine est) nomen tulit à pedum multitudine. nam Scolopendras terrestres, Centipedes appellant, qui pedes dicuntur, appendices sunt, quibus tanquam remis corpus impellit. Meminit eius Aelianus, Rondelctius. Vide infra Cctum barbatum, inter Cete ex Olai Magni tabula.

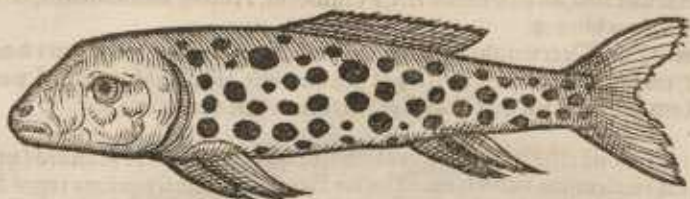
GERM. F. Ein Walnassel, nam & terrestre insectum uocant ein Tassel.

EFFIGIES Ceti cuiusdam ex Oceano Germanico, quam ab amico accepi, ad sceleton nimis erum expressam, idèq; capitis duntaxat, ut conijcio: reliquo corpore pro coniectura appicto, nō satis accurate, ut suspicor: præsertim cum scissuræ post oculos tanquam branchiæ appareant, quibus ceti carent.

GERM. Ein art der Walfischen auß dem Teütschen meer. Der kopff/ acht ich/ seye wol gemacht/einem dürren nach: der übrig leyb bedunckt mich nit vast recht/ insunders auß dem daß er anzeigung der orwangen hat / welche doch in den rechten Walfischen nit gefunden werdend.

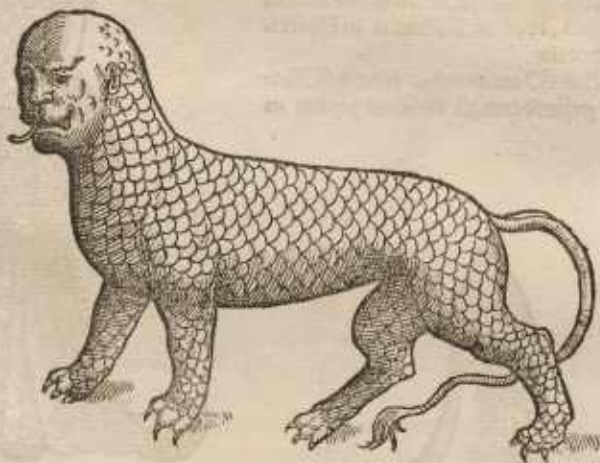

MACVLO, Anglicus cetus. Anno à nato Christo M. D. LV. autumnali tempore, Lynni (quod oppidum est Norfolkæ in Anglia portuosum) piscis hic maculosus rudi figura depictus (ut charta typis impressa per Angliam publicatus est) in siccum à piscatoribus deductus fuit, longus amplius pedes LX. carne pingui, clara & candicante, gustus suauitate ceruinam referente. Nomen nostratens nesciunt piscatores: nos Maculonem uocitemus, Io. Caius Anglus in epistola ad me. Branchiæ quidem, si rectè additæ sunt, piscem, non propriè cetū esse ostendunt, quemadmodum & pinnarum figura situsq; & caudæ species. Propriè uerò dictum piscem ad tantam longitudinem peruenire miraculum est.

GERM. Ein wunderbarer fisch/im jar M. D. LV. in Engelland gefangen bey der statt Lynne/zū Herpstzeit/lenger dann LX. schüch /den Engelländischen fischeren vnbeant. mag ein fläckfisch genennt werden.

SEQUUNTUR MONSTRA QVAEDAM CETACEA, BEL-
luarum terrestrium aut hominis aliqua specie.

MONSTRVM Leoninum. Monstrum est id quod hic exhibemus, (inquit Rondeletius,) & perfectum animal, partibus nullis ad natandum aptis præditum. Quamobrem cum dubitarem extitisse ne reuera aliquando monstrum istud marinum, Gisbertus (Horstius) Germanus, (qui Romæ medicinam facit, uir proculdubio in rerum cognitione præcellens & minime uanus) omni asseueratione affirmavit, certò se scire, non diu ante obitum Pontificis Pauli III. Centucelalis captum in medio mari fuisse. Quare ex illius fide, quale fuerit hoc monstrum describere non dubitavi. Id (ut referebat) magnitudine & figura Leonis erat: quatuor pedes habebat, non mutilatos nec imperfectos ut Vitulus marinus, non membranis medijs iunctos, ueluti Fiber & Anas, sed perfectos, in ungues & digitos diuisos: caudam longam, tenuem, in pilos desinentem: aures ualde patentes, squamas in toto corpore. Non diu uixit proprio naturaliq; loco & alimento destitutum. Hæc quanuis bona fide mihi narrauit Gisbertus medicus, tamen existimo pro pictoris arbitrio quædam detracta, quædam addita fuisse: ut pedes longiores factos, quàm aquatilibus bestijs esse soleant, uel omisam membranam digitos coniungentem, aures patentiores contra aquatiliū naturam: squamas præter ueritatem additas pro cute aspera & rugosa, quali cute pedes & alæ Testudinum marinarum conteguntur. neq; enim squamas habet quæ pulmonibus spirant, & ossibus sustinentur. Hucusq; Rondeletius. Ad Castrum oppidum in mari Tyrreno captus piscis est, Leonis forma, anno Domini M. c. C. LXXXIII. (aliàs anno 1274. aliàs 1295. mense Februario, Seb. Francus. ego Martinum III. pontificem ad quem allatus est, electum inuenio anno 1281. & quinto deinde anno successisse ei Honorium V.) is clamorē hominis ululatuī similem edidit, & cum admiratione in urbem misit

174 Animalium Mar. Ordo XII.

sus est, spectaculi causa, ad Martinum IIII. Pontificem: Author innominatus, & Philippus Forestus Chronicorum libro 13.

GERM. Ein Meerwunder einem Löwen gleych / gefangen im meer das vnden an Italam stoßt / im jar M. CC. LXXXIII. hat gebület wie ein mensch / vnd ist von wunders wägen gen Rom gebracht für den Papst Martinum den vierdten.

LEONINI monstri historiae subiicere libuit, eã quæ de simili ferè monstro (utpote alcæa, hoc est, cauda ceu leonina uerberante) Hector Boëthius in Descriptione regni Scotiae tradidit. Retulit nobis (inquit) Duncanus Campusbellus eques auratus, ex lacu quodam Argadiae, (quæ quidem regio lacus plures habet, dulcis an marinæ aquæ, nescio) cui Garloil nomen est, prodijisse sub auroræ solstitij æstiuo anno partus uirginæ M. D. X. animal quoddam uenatici Canis magnitudine, pedibus anserinis, robora ingentia nullo negotio caudæ ictu profiernens: ac statim pernici cursu uenatores impetens, tres tribus ictibus deiecisse, reliquis in arbores euadentibus: nec diu cunctatum, protinus sese in lacum recepisse. Magno (Magnum) malum regno portendere id monstrum dum apparet, uolunt, nam & aliàs, sed raro, uisum est,

MONSTRUM hoc marinum nostra ætate in Nortuegia captum est, mari procelloso, id quotquot uiderunt, statim Monachi nomē imposuerunt. ¶ Apparent interdum in æstu Forthiæ, malo omine, ingentiq; hominum metu portenta quædam facie humana, cucullos ad modum monachorum, ut apparet, induta, ac umbilico tenus aqua extantia, Bassinatis (fortè Wassermane, uel Wassermünch, ut Germanus diceret) uernacula lingua, Hector Boëthius in Descriptione regni Scotiae.

GERM. Ein Meerwunder einem Mönchen geleych / gesundenn zu vnseren zejten in Norwegen.

MONSTRUM aliud marinum, anno Domini 1531. in Polonia uisum, Episcopi habitu. GERMAN. Ein ander Meerwunder in Poland gefunden / im jar nach Christi geburt 1531.

MONSTRUM marinum ex tabula quadam excusa in Germania olim. Visum hoc auctum esse Romæ in Ripa maiore, tertio die Nouembris, anni Salutis M. D. XXIII, magnitudine pueri quinquennis, ea omnino specie qualis hic exprimitur.

GERMAN. Ein Meerwunder zu Rom gesehen / im Jar M. D. XXIII.

MONSTRUM marinum quod hic pingimus, sicubi extat, Pan uel Satyrus marinus, aut Ichthyocentaurus, aut Dæmon marinus appelletur. Iconem à pictore quodam olim accepi: qui talis monstri sceleron Antuerpiæ depictum se accepisse aiebat. Alius etiam retulit simile monstrum aridum è Noruegia in Germaniam inferiorem aduectum, marem & foeminam. Fidem ei facere possunt similitum monstrorum effigies, proximè à nobis exhibitæ. Hoc quoniam humana specie supra lumbos & cornutum est, Pána marinum, aut Satyrum marinum, quoniam simum quoque est, appellabimus. Pána piscem quendam cetaceum uocari, in eoque asteritem lapidem inueniri, qui à Sole accendatur, & utilis sit ad philtrea, Aesopus Mithridatis anagnosta tradit, Suidas in Ixðús. In mari circa Taprobanen insulam cete quædam Satyrorum speciem similitudinemque præ se ferre tradunt, Aelianus. Eugenio quarto Pontifice apud urbem Sibinicum in Illyrico captus est marinus homo, qui ad mare puerum trahebat. Is à currentibus, qui rem aspexerant, lapidibus sustibusque uulneratus, in siccum retractus est. Huius effigies penè humana, nisi quod cutis Anguillæ similis erat, & in capite duo parua habebat cornua. Manus quoque duorum tantum digitorum formam exprimebant. Pedes autem in duas ueluti caudas sinebantur: à quibus ad brachia ala, ut in Vespertilionem, extendebantur, Baptista Fulgosus. Plura leges in Historia Aquatiliu nostra in Tritone.

Pan uel Sa-
tyrus mar.
Ichthyocen-
taurus.
Dæmon mar.

GERMAN. F. Ein Meerweusel.

176 Animalium Mar. Ordo XII.

SEQVNTVR CETE QVAEDAM EX OLAI MAGNI SEP-
tentrionalis Oceani Europæi in Tabula Descriptione.

ICONVM quas subiiciemus fides penes Olaium authorem esto. nos enim eas omnes ex Tabu-
la ipsius depingendas curauimus. Apparet autem eum, ex narratione nauarum, nō ad uiuim,
pleraque depinxisse. Vix probārim capita quorundam nimis ad terrestrium similitudinem effi-
cta: ut neque pedes unguibus armatos, & fistulas binas (Rondeletius quidem Balænae fistulam
unicam tribuit) adeo prominentes, cum Balænarum, tum Pristis seu Physeteris, &c.

Harum belluarum nomina quædam constringemus, à similitudine terrestrium, ut Apri, Hyæ-
na, Monocerotis, Rhinocerotis, &c. Extare quidem in immensitate illa Oceani quàm plurimas
diuersas & inusitatis formis belluas, quis dubitet? Et, si non temere est, quod uulgo dicitur: nomi-
na etiam illa accolis Oceani Germanis & Gothis cognita, testari hoc possunt: qualia sunt, Wang-
wal/Andwal/Schwynwal/Ranewal/Wittewal/Schiltwal/Hanekeit/Nionwarfrack/
Trolwal/Sprungwal/Herwal/Blotewal/Hill/Herill/Karckwal/Rufswal/Nachtwal/
Nordwal/Wintinger/Fischstecke/Schellewyncke/Roze/Rostinger/Schlichtback/ &c.

*Volgend etliche Figuren auß der Tafel der beschreybung mittnächtscher
landen des Olai Magni: wie wol vnd recht aber die selben contersee-
ret syend/laffend wir den Olaium verantwoeren.*

*Balæna erecta grandem nauem submergens. Videntur & alia quaedam Cete ex eadem Tabula Balænis ad-
numeranda, quæ ipse simpliciter Cete nominat, cum præter magnitudinem Balænis præcipuè conuenientem, nullam
in se corporis partem raram aut monstrosam habeant: ut sunt quæ sequuntur aliqua.*

*Cetus ingens, quem incolæ Faræ insulæ ichtyophagi, tempestacibus appulsum, unco comp: chensum ferreo, secu-
ribus dissecant, & partiuntur inter se.*

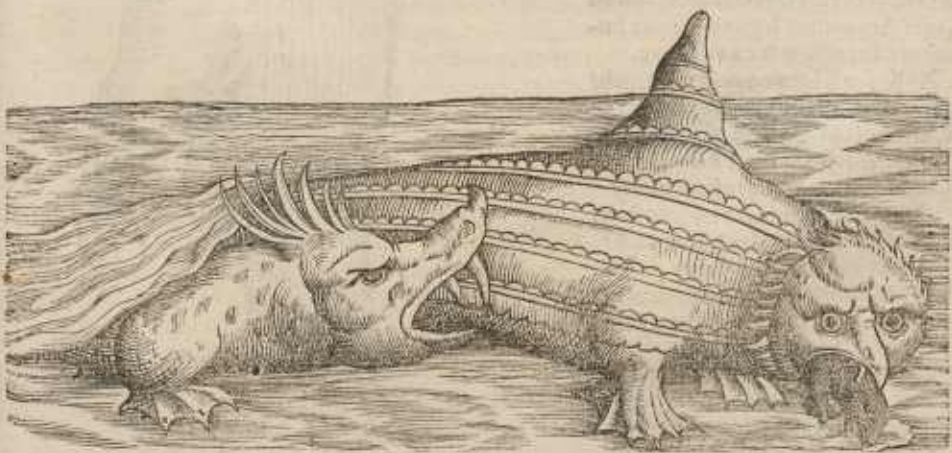
Nauca

Nauta in dorſa Cetorum, quæ inſulas putant, anchoras figentes, ſæpe periclitantur. Hos cetos Troial ſua lingua appellant, Germanicè Teüfelwal.

Similis eſt & illorum icon apud eundem, capite, roſtro, dentibus, fiſtulis: quos montium inſtar grandes eſſe ſcribit, & nauis euertere, niſi ſono tubarum aut miſſis in mare rotundis & uacuis uafiſ abſterreantur. Idem in Balthico mari circa Balenam ſeri aiunt.

ZIPHIVS (Ziphio ſimile, in libello Germanico) monſtrum marinum horribile, Phocam nigram deglutiens. Monſtrum etiã aliud innominatum terribile Ziphio ad latus inſidiatur, ut Olai pictura repræſentat. Ziphij quidẽ nomen recentius eſt, non multò ante Alberti ſæcũ

culum, ab Authore libri de nat. rerum usurpatum: id an à Physterere corruptum atq; transpositum sit, quarendum. Arius quidem ueterum & ingens est bellua, & similiter Phocas appetit. ¶ Ex Testudine mar. finxerunt monstrum, à quo Vitus mar. deuoretur, Rondeletius.

GERMAN. Zylfwal dici poterit; uel Sauffwal, à deglutiendo, quòd etiam magna anima- lia, ut Phocas, deuoret.

ROS MARI uulgò à quibusdam dicti figura ab Olao Magno exhibit. Rosmarus (inquit) est bellua marina, ad magnitudinem Elephantis. Li- torum montes scandit, & gramine pa- scitur. Somnigratia dentibus se à ru- pe suspendit, & adeò profundè dor- mit, ut piscatores laqueis & funibus uicetum comprehendant. Sic ille.

Eiusdem ceti pictura Argentinae et- iam in Curia spectatur, sed in ea ca- put tantum ad skeleton ueri capitis fas- cium audio. reliquum corpus ex con- iectura aut narratione adiectum. Pos- sunt in secltis, praesertim maiorum pi- scium pinnae, ad aliquam pedum un- guiumq; speciem, arte formari. Den- tes quidem in Olai icone sursum ten- dentes, minus placent, quàm qui in ca- pite Argentinae picto, (cum Romam ad Pontificem Leonem tale caput è Scandinauia mitteretur, ut audio,) de- orsum è superiore mandibula uer- gunt, sicut in Elephantis, siue dentes siue cornua potius. sic enim commo- dius à scopulis & rupibus se suspen- dent. Author qui Chorographicam Moschouiae tabulam nostra memoria addidit, Mors hanc belluam nominat: & similiter dentes exteros binos à su- periore mandibula descendentes ei ap- pingit. Dentibus (inquit) suspen- sum per altas rupes promouet in uer- ticem usque, unde citius se demittit per subiectos campos grassatura. Li- bet etiam uersus Germanicos, qui in Curia Argentinae leguntur super hu- ius monstri effigie hic adscribere.

Außer in Norweg neit mâ mich/
Cetus dentatus bin doch ich.

†Indolito ali-
cui Cer^o mas
uusus est, Ba-
lana famina:
cum Cetus to-
tius generis
nomen sit, Ba-
lana speciei
in utroque se-
xu.

Wein weybet Balena ist genant/
Im Orientischen meer bekant:
Wacht vngewitter groß im meer/
Schreckt Alcyand: u vnd seyn heer.
S. in kalten meer streych ich nach/
Zu streyt vnd fechten ist mir gach.
Wâ findt vil te usent meinr genosse/
Sie so lág zân hand auß d maßen:
Ste sind i. iij. iij. elen lang/
Vnd so dick wie ein zilig stang.
Sauff ein fechten vnd ein reysen/
Wir den walsische wir vns beyssen.
Vnd all fisch die wir kummen an/
Sie mögen vor vns nit bestan.
Soch hand mich etlich so getriben/
Sunder müßt weychen an den staden/

Icon hæc Argentine in Curia uisitur, in panno expressa.

Saß ich im meer nit bin beliben:
Sa nam ich mein tödtlichen schaden.

Zwenzig

Zwenzig acht schüch man mich aufmas/
Solt ich mein zejt auß sollen läben/
Von Hydrosia der Bischoff hat
Vapst Leo meinen kopff geschickt
Zu Straßburg hat man den auch gsähen/
Vnd neunzeben jar vumb Wienacht zejt/

Wiewol ein klein Ruffor ich wad.
Ich hett nichts vumb all walfisch gäben.
Wich stechen lassen an dem gstad:
Gen Rom: da mich manch mensch anblickt.
Tausent fünffhundert isto beschäben/
Wein starck gbissz hat mich gholfen nit.

A Germanis ad Oceanum, Noruegis & alijs, belluam hanc Rostinger appellari audio: ab alijs Ruffor: à quo fortè Rosmari uocabulum aliqui fecerunt: quanquam & Scythicum Morfz, literis transpositis accedit. ¶ Ceti quidam habent rictum oris dentatum prægradibus & longis dentibus, ita ut plerumq; inueniantur cubitales: aliquando duorum aut trium aut quatuor cubitorum. Inter cæteros longius prominent duo canini: & sunt subtus sicut cornua, instar dentium Elephantis & Apri, qui culmi uocantur, Albertus Magnus. Etrursus: Ceti hirsuti & alij longissimos habent culmos, & illis ad saxa in rupibus se suspendunt dormituri. ¶ Quod si idem Elephas ueterum non est, rectè tamen, & magnitudinis ratione, quam parem Elephanto Olaus ei attribuit: & dentium siue cornuum quæ ostia Petzoræ fluuij (inquit Sigismundus Liber Baro in Commentarijs rerum Moscouiticarum) uaria magnaq; in Oceano dicuntur esse animalia. Inter alia autem animal quoddam magnitudine Bouis, quod accolæ Mors appellant. Breues huic, instar Castorū, sunt pedes: pectore pro reliqui corporis proportionem aliquanto altiore, latioreq;, dentibus superioribus duobus in longum prominentibus. Hoc animal sobolis ac quietis causa cum sui generis animalibus, Oceano relicto, gregatim montes petit: ubi antequam somno, quo natura profundiore opprimitur, se dederit, uigilem, gruum instar, ex suo numero constituit. qui si obdormiscat, aut fortè à uenatore occidatur, reliqua tum facile capi possunt. sin mugitu, ut solet, signum dederit, mox reliquus grex excitatus, posterioribus pedibus dentibus admotis, summa celeritate, tanquā uehiculo, per montem delapsi, in Oceanum se præcipitant: ubi in supernatantibus glaciærum frustis pro tempore etiam quiescere solent. Ea animalia uenatores, solos propter dentes insectantur: ex quibus Mosci, Tartari, & imprimis Turci, gladiorum & pugionum manubria affabre faciunt. Hæc ille. Coniecerit autem aliquis ex hac descriptione non nihil huic eero cum Hippopotamo commune esse: nempe uitā ambiguā, magnitudinē Bouis, pedes quaternos, eosq; breues, dentes eminentes: quæ omnia etiā, præter dentes, cū Phoca ei cōueniunt, & insuper mugitus, & uita in mari, nō in aqua dulci: & pectoris altitudo: (est em̄ Phocæ Oceani elatū pectoris, ut Rondeletius pingit, species à Phoca maris mediterranei diuersa, & multo nimirū maior:) & q; in glaciæ frustis aliquantisper immoret. Considerandū sanè diligenter est, ne quis cū Phoca aut cognato ei animali quadrupede, cetū quempia longè diuersum, ingētem & depedē (qualis Ruffor uel Rostinger uulgo dictus uideat) eō fundat. ¶ Est in Orchadibus (inquit Hector Boëthius in descriptione Scotiæ) ingens quidam, mole sua uel maximum equum excedens cetus, portentosa quadam somniculositate, is in cotem aliquam aqua extantem exiliens, dentibus (quos maximos robustissimosq; habet) partem aliquam cotis extantem atq; asperam comprehendit, ac mox in grauissimum soluitur soporem. Tum nautæ, si qui fortè præter uecti pendentem eminus cernunt, appellentes, & anchorā faciunt, ualentissimo ad eum rudente religato, ac scapha ad beluam adnauigant, circa caudam eius cutem atq; carnem aliquantum excauantes, quò firmitus adligatus rudens mox salientem retinet. quo facto strepitum clamoremq; continuò nautæ omnes extollunt, lapidibus in eum plurimis coniectis. Tandem uix somno excitus, ut consueuit, mare saltu repetit, sed cum se impeditū ac cōprehensum percipit, totis uiribus ac ingēti impetu uincula rumpere nitit. Verūm quū se frustra conari sentit, uictum fassus, ac uelut manus dans, cutem ob quam se peti nouit, exiit: ac mox & ipse quoque moribundus resupinat. Eum nautæ extractum pingui spoliāt, oleum inde conficiunt. est enim ingenti quantitate. Cute ad retinacula uruntur: quippe cum fortissima sit, ac rumpi perdifficilis, nec longissimi attritu temporis deteratur.

Hippopotamus.

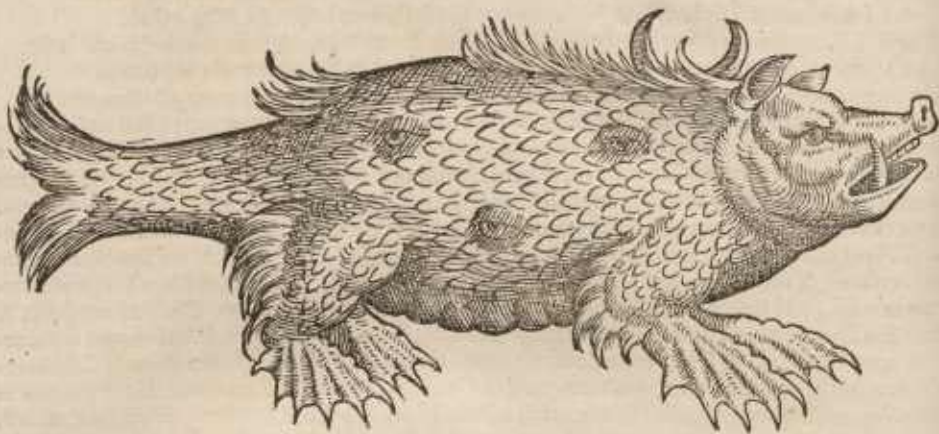
Phoca.

Effigiem monstri Porco similis sequens pagina exhibet.

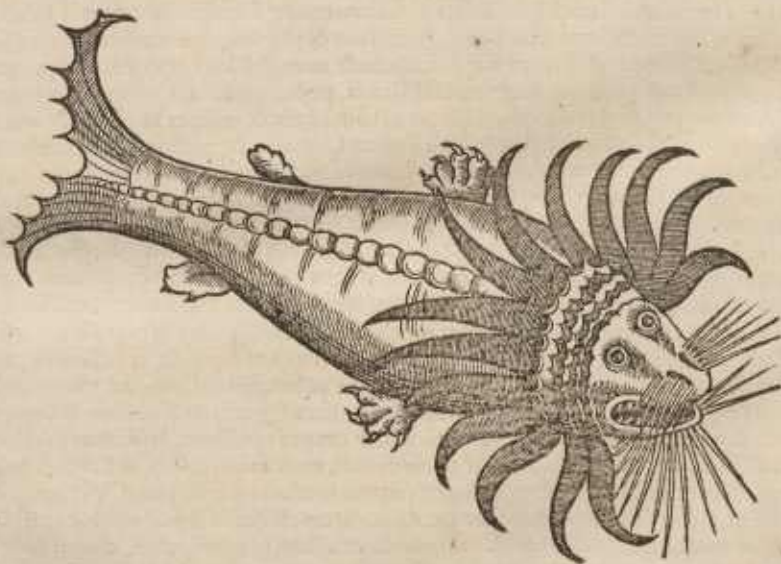
Hoc monstrum marinum Olaus Porco simile esse ait, & appartisse in mari iuxta Thylem insulam, (quæ supra Orchadas Septentrionem uersus sita est,) anno Domini M. D. XXXVII. Ego Hyænam uoco, à similitudine siue Suis, siue Hyæne, quadrupedum, Auriculas equidem animalis marini appictas, non laudo, rostrum quoque nimis porcinum uideretur, &c. Ingens esse scribit, & dentibus truculentis excellisq;. nos à dentium figura sitūque Aprum nominauimus: sed cetaceum, ut à pisce eiusdem nominis discernatur.

Quarendum an eadem sit Herill Germanicè dicta bellua: qualis anno Salutis M. D. XXXII. postridie paschatis, eiecta ad litus in Selandia, reperta est inter Vuikkam & locum (uel oppidulum) qui à diuo Vuerpio denominatur, longitudinis pedum LXXII. altitudinis uerò pedū XIII. interstitio ab oculis ad rictum pedum VII. de quo conciso dolia, quæ ab Harengis denominantur, centum & quadraginta auecta sunt, iecur etiam dolia quinque repleuit, Capitis figura tan-

quam Apri fuit, corium munitum ueluti conchis pectinum.

GERM. Wo diser Walfisch nit ein Herill ist/von den Teutschen in Seeland vnnnd anderswo genant/so mag er genant werden ein Wal_aber/oder ein Schweynwal. Der nam Schweynwal sol sunst gebraucht werden vom einem Walfisch/der auff xxx. Klafter lang vnd nit zeessen ist.

MONSTRVM hoc (inquit Olaus) maximum est, & cornibus, & uisu flammeo horrendum. Oculi circumferentia sedecim uel uiginti pedum mensuram continet. Caput (quadratum, Cardanus) in quatuor mucrones diuiditur. Barba proluxa est. Pars posterior parua existimatur. Nos Cetum barbatum appellauimus, &c. Quatuordecim cornibus radiatum caput apparet. cornua utrinque ab oculo incipiunt, & per occipitium transeunt; nescio quam recte. Albertus enim cetis nostrorum marium appendices quasdam esse scribit (circa oculos) ciliorum instar, corneas, octo ferè pedes longas, plus minus, pro magnitudine beluae, specie magnæ falcis foenifecum, ducetas & quinquaginta super oculum unum, & totidem super alterum, ex lato in acutum desinentes, non rigidas, sed iacentes, & dispositas uersus tempora, ita ut ueluti os unum latum magni uanni instar efficiant, quo belua aduersus tempestates oculos muniens operiat. Oculi unius foueam homines quindecim, aliquando uiginti capere. ¶ De hoc Ceto sentit Rondeletius, ubi picturas Tabulae Olai reprehendens, scribit, Scolopendram cetaceam monstrosam ab eo pictam esse, quodrato capite, promissa barba. Mihi hac ratione non recte à Rondeletio reprehendi uidetur, &c.

Scolopendra marina.

GERMAN. F. Ein Bartwal.

CETVM

CETVM Capillatum uel Crinitum hanc belluam nomino, cuius caput tantum Olaus delineauit in Tabula.
GERM. F. *Ein Haarwal.*

Cetus iubatus Olai Magni.

Monoceros Olai Magni.

MONSTRVM hoc iubatum simul barbatumq; in mari glaciali pingit Olaus, paulò infra Gruntlandiam, remotissimam ad Septentriones regionem: facie humana quodammo. In explicatione quidem Tabulæ nusquam eius meminit; ut neque MONOCEROTIS illius, id est, Vnicornis; cuius caput in eadem Tabula exhibuit.

GERM. *Zwey seltsame vnbekante Meerwunder/söllend im Hochteutschen meer etwan gesehen werden. Das mit dem horn auff dem kopff/so es natürlich also ist/sol billich ein Einhorn genennt werden.*

MONSTRVM Rhinoceroti simile (inquit Olaus) naso & dorso acutis, deuorat Gambarum (*Astacum potius*) duodecim pedum.

GERMAN. F. *Ein Naswal/ein Spitzwal.*

VACCÆ marinæ (aut potius *Bouis marini cetacei*) caput, ut ipse nominat, in Oceano Septentrionali, pingente O-lao, prominet huiusmodi. Plinius Cornutam inter belluas maris nominat, nec ullam eius descriptionem addit. Nos hæc Olai Vaccam sic nominare poterimus, neque enim cornutum alium piscem scriptores memorant, nisi Arietem.

GERM. F. *Ein Meerochs/ein Meerhü.*

HACTENVS sex Olai Magni Tabula animalium quidem in Oceano uerorum, & uentium: sed non satis ueras aut ad uinum depictas, ut facile suspicor, eicones aliquot exhibuimus. His fabulosa prorsus, Equi Neptunij effigies subiungatur, &c.

EQVVS fabulosus Neptuni pro ueterum pictorum arbitrio depictus, Neptunū tridente insignem (inquit Bellonius) fingebāt ueteres à quibusdam ueluti Hippopotamis per aquas deduci praeuntibus Nereidibus. Horum autem Hippopotamorum ac Nereidum formam pro pictorum libidine in magnam spectantium admirationem sic commenti sunt, ut Hippocampi cuiusdam potius, quam Hippopotami rationem habuisse uideantur.

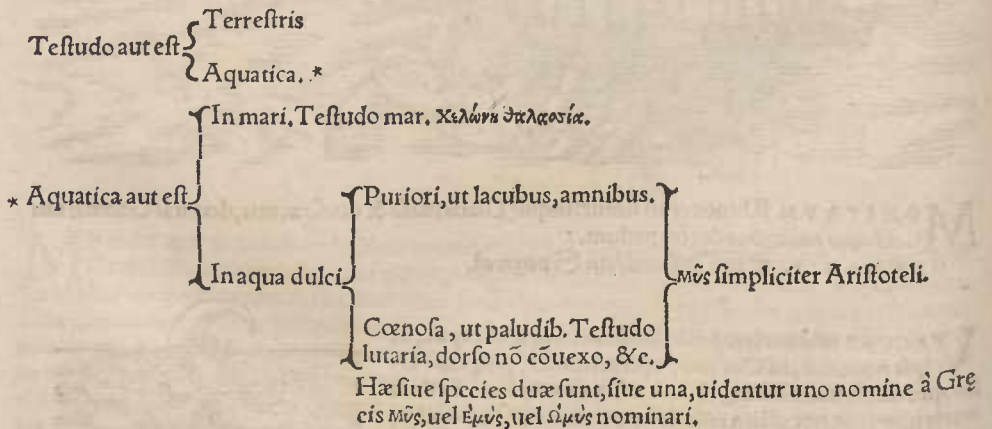
GERM. Ein erdichter Meer-ross; auff welchem die alten Heidnischen maaler den Neptuneum / als ein gott des meers / zu maalen pflägend.

TESTVDINES AQUATICAS LIBVIT HOC LOCO POST Cete collocare, &c. Terrestrem inter Quadrupedes ouiparas ponimus: Lutariam post animalia fluuiatilia

TESTVDINVM genus omne unum in Ordinem referri facile non potest. Nam quae terrestris est, Aquatilibus adnumerari non debet. Et inter Aquatiles, quae in dulcibus aquis degunt, non possunt cum marinis describi. Terrestris aquam non ingreditur: aquatiles omnes in terram exeunt, saltem propter partum, &c.

DE TESTVDINIBVS IN GENERE.

Testudinum differentia.

Mus mar.

TESTVDINIS uocabulum uidetur ampliùs patere Latinis, quam *χελώνης* Aristoteli. hic enim *χελώνης* terrestrem & marinam tantum facit; alias, *μύδας* appellat, à recto *μύς*. Archigenes *ἄμύδα* (si rectè scribitur) interpretatur *χελώνης λιμναίας*. apud Hesychium legitur, *ἔμυς, ζωον ἢ λίμνην καὶ ἐν πηγῇ γινόμενον: οἱ δὲ, χελώνης τὴν ἔχουσαν ὄρεον.* Murcem marinum ex Latinis Plinius tantum dixit semel aut iterum, ubi Aristoteles *μῦν* uel *μύδας* nominat, de Testudinibus tamen in dulcibus aqua degentibus loquens, *μύς* Oppiani, non Testudinum generis, sed piscium esse uidetur. Rondeletio uidetur *ἔμυς* potius quam *μύς* legendum apud Aristotelem; uel utrunq; legi posse. (Vide in feriùs

ferius in Testudine mar.) ¶ Mixobarbari quidam scriptores Tortucam & Tartarucam pro Te *Testudinum*
studine dicunt. ¶ Dubitant nonnulli ad quod Aquatiliū genus Testudines referri debeant. *genus.*
Cortice teguntur Plinio; & Aristoteli quoque: sicuti Lacertæ, Crocodili, & reliquæ quadrupedes
quæ oua pariunt, & genus omne serpentum. Corticem hîc dicimus, quod simile uel *ἀνώρογος* squa-
mæ sit, Græci *φοιδία*. Idem Plinius Testudines alicubi inter Testacea posuit. Et Aristoteles octa-
uo historiarum: Exuunt (inquit) senectutem ea quibus cutis mollis, nec prædura & testacea quædam
est, qualis Testudini (nam & Testudo inter cortice insecta enumeranda est, & Mus aquatilis:) sed
qualis Stellioni, Lacerto, & præcipue Serpentibus est. Sed quanquam Testudines à testa denomi-
nentur, & corticem eorum aliqui testam appellant, non tamen proprie dicta testata animalia sunt:
quæ omnia sanguine carent, & testam signatam instar fragilem siliceam uel habent. Porro genus ani-
malium, quæ *φοιδιώτις* Græci nominant, latius patet: cum & Serpentes qui pedibus carent, & La-
certos ac similes Quadrupedes contineat. Distinguendum hîc etiam corticis uocabulum: quod
Latini quidam aliquando pro Testudinis tegumento accipiunt: Gaza alijsq; cruditi recentiores,
φοιδίας ab Aristotcle dictas, quæ ueluti squamæ sunt, cortices uel corticem uocant. Ego proxi-
mum Testudinis genus aliud non inuenio, quam ut sit Quadrupes ouipara: quo genere Testudi-
num species omnes comprehenduntur. Rondeletius inter Cete adnumerat Testudines: sed hoc
marinis tantum cõuenerit: quæ, ut ipse inquit, mediæ sunt magnitudinis inter Cete. Aut potius, ut
mihi uidetur, ne marinæ quidem cete appellari debent, si proprie loquamur, utcunque grandes.
nam ad essentia ac generis rationem magnitudo non est adferenda. Quod si cete recte definiun-
tur animalia aquatilia (amphibia uel) spirantia & uiuipara: (nam cete omnia tum intra se, tum foras,
animal generant Aristoteli:) Testudo autem omnis ouipara sit, ceteros eadem non erit. quanquam
& Rana inter cartilaginea numeratur, sola ex eis ouipara: cum reliquis tamen commune hoc ha-
bet, quod omnia ouum concipiant. Si quis tamen propter magnitudinem Testudines marinas,
non quidem cete, sed cetaceas & *κνωδάς* appellare uelit, permittemus. Oppianus lib. 1. Halieu-
ticorum cum cete cnumerasset, subdit: Cæterum quædam è mari in litus excurrunt, ut Anguilla in-
terdum & scutata Testudo. neque hæc cete esse uult sed de amphibijs diuerforum generum age-
re incipit. Quod si naturæ rationem in eis spectemus, quoniam cum Serpentibus quædam com-
munia habent, (lege mox in Italcis nominibus,) & prætereà pedes, Lacertis potius quam Cetis
cognati fuerint, nam & Lacerti ferè Serpentes uidentur, pedibus additis: & similiter terreni aqua-
tilesq; Lacerti reperiuntur. Sed peculiaris est eis latitudo corporis, & testa à qua denominantur.
¶ Testudines omnes dentibus carent, &c.

ITAL. Gallana uel Galana, corrupto nimirum Græco nomine Chelone. Taurini Serpen-
tem cuppariam uocant à cuppa, alijs Itali Serpentem (Biscam) scutellariam, à scutella. Serpentis qui
dem facies, sibilus, oua, cutis, (*φοιδία*) cum iisdem in Testudine affinitatem habent. ¶ Inuenio
& hæc Italica: Testuma, Testudinæ, Testugine, Tartuca, Cufuruma, Tartugella.

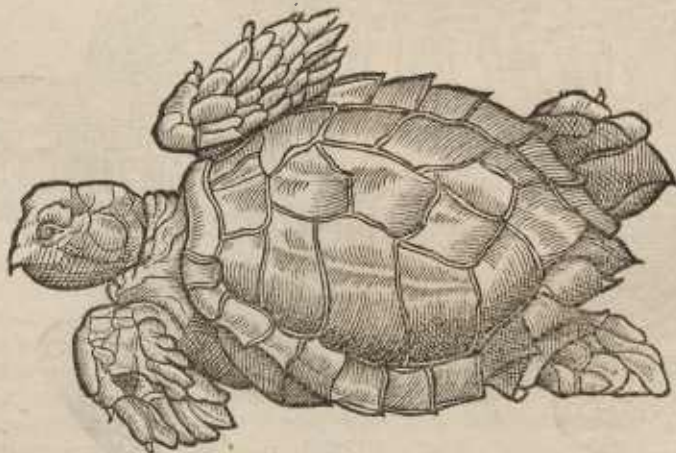
HISPAN. Calandra, Tortuga.

GALL. Tortue, Tortugue Monspelijs.

POLONICE Zolw.

GERMAN. Ein Schiltkrott: quod ueluti buffo quidam scutatus sit: ut Itali Serpentem scu-
tellariam uocant. Tällerkrott/ Gschertzenfider.

TESTVDINVM MARINARVM GENERA DVO.

TESTUDO marina prima, quam corticatam (inquit Rondeletius) uocamus, siue corticosam: 1.
quia cortice, id est, duro & crustoso ac aspero integumento operata sit. Ea terrestribus ac luta-

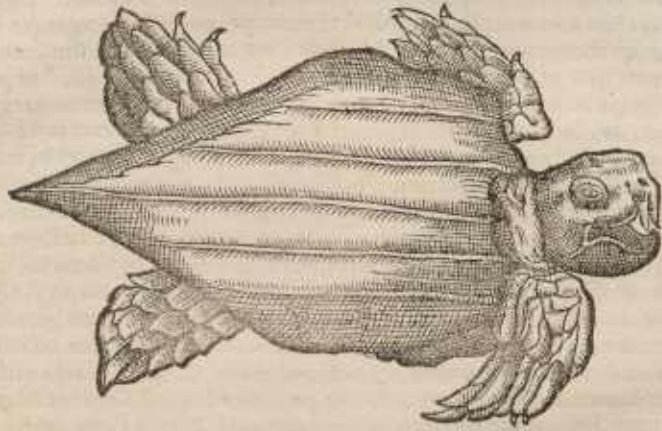
184 Animalium Mar. Ordo XII.

Mus mar.

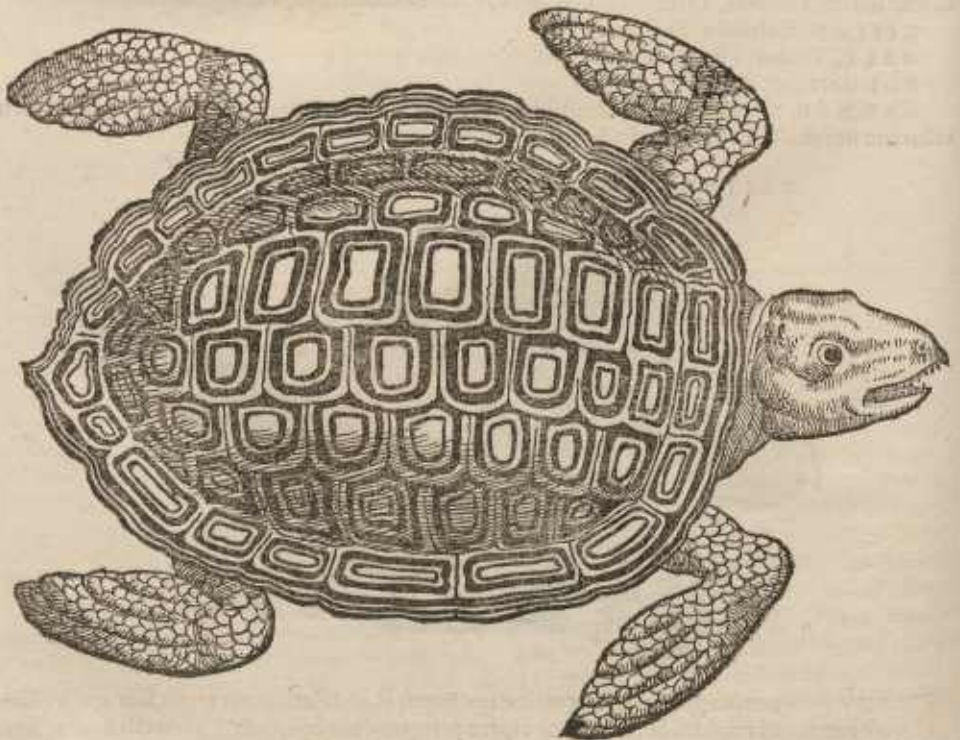
Omys.

rijs similis est capite ac testa, sed maior: caput nunquam in testa condit, sed semper exertum habet: ac ceruicem tantum pro arbitrio modo extendit, modo contrahit, &c. Capta est immanis in mari nostro, anno 1520. quæ bigis uix trahebatur, &c. Rondeletius. $\chi\epsilon\lambda\acute{o}\nu\eta\ \delta\alpha\lambda\alpha\tau\acute{\eta}\tau\iota\alpha$ Græcis. et quanquam $\mu\acute{\upsilon}\varsigma$ Aristoteli semper Testudinem in dulci aqua significet, Plinius tamen Murem marinum dixit. Et Eustathius: $\delta\ \delta\alpha\lambda\alpha\tau\acute{\eta}\tau\iota\ \mu\acute{\upsilon}\varsigma$ (inquit) à uulgò perperam $\delta\mu\acute{\upsilon}\delta\iota\omicron\upsilon\gamma$ (malim cum tenui $\delta\mu\acute{\upsilon}\delta\iota\omicron\upsilon\gamma$) uocatur. Nos de uocabulis $\mu\acute{\upsilon}\varsigma$, $\acute{\epsilon}\mu\acute{\upsilon}\varsigma$, $\acute{\alpha}\mu\acute{\upsilon}\varsigma$, multa protulimus in Commentario nostro De quadripedibus ouiparis. Mus aquatilis Plinio, testudo lutaria est. Idem Murem marinum modò pro eadem Testudine lutaria, modò pro marina uertit. Legitur & Omys ($\delta\mu\acute{\upsilon}\varsigma$) apud Aristotelem De partibus 3. 9. Omis marina apud Kiranidem legitur. quidam (inquit) $\delta\mu\acute{\upsilon}\delta\iota\omicron\upsilon\gamma$ uocant: eò quòd in humeris magnam uism habeat. nam $\acute{\alpha}\mu\acute{\upsilon}\varsigma$ est humerus. Inuenitur & Omidium, diminutiue.

ITAL. HISPAN. GALL. Vide mox in secunda specie.
GERM. Ein Weerschildkrott.

Testudinis (marinæ nimirum) hæc icon Venetijs efficta est: nulli illarum quas Rondeletius exhibet, similis. Dentibus quidem Testudines omnes carere Rondeletius docet: ut suspicer pictoris culpa non rectè dentes huic nostræ attributos. GERM. Ein andere figur einer Weerschildkrott.

TESTV.

TESTUDO marina altera Rondeletij. Hanc (inquit) coriaceam appellamus, quod integumentum habeat non tam cortici simile, quam corio bubulo, duro nigroq; & iam concinnato ad caleos, equorumque frenos, & fellas, cæteraq; ornamenta conficienda. Eandem Mercurij Testudinem appello: quod eam esse existimem, à cuius similitudine Mercurius musicum instrumentum à Gallis Luc uocatum excogitârît. Hæc fortè ab Aeliano Simia maris rubri appellatur.

ITALICE, HISPANICE, GALLICE, ñsdem quibus Testudo simpliciter, nominibus appellatur: sed meliùs adhiçietur differentia marina: sicut etiã primæ.

GERMANICE, *Ein andere art der Weerschiltkrotten.*

Coriacea.
Mercurij.

Simia maris
rubri.

ORDO XIII. DE MOLLI-

BVS DICTIS IN MARI ANIMALIBVS: VT

SVNT SEPIA, LOLIGO, POLYPI, LEPVS
marinus, Vrticæ,

DE MOLLIBVS (ET ALIIS QVOQVE EX-
ANGVIBVS) IN GENERE.

ANIMALIVM alia sanguine prædita sunt, ut omnia hucusque proposita Aquatili-
sum genera. Alia exanguia, ut quæ deinceps sequuntur ex marinis Aquatilibus om-
nia. ea humore siue sanie quadam, qui sanguini proportionè respondet, nutriun-
tur, Sepiæ in mari, inquit Plinius, sanguinis uicem atramentum obtinet, Purpura-
rum generi infector ille succus. Sed sanguis, aut qui eius loco sit humor, corpore to-
to diffundi debet: non uno in loco seorsim esse, ut Sepiæ atramentum & succus ille preciosus in
Purpuris. ¶ Exanguium plura sunt genera: primum, quæ Mollia appellamus: quæ foris carne
mollè obducta, solidum intus, modo sanguinei generis, continent. Secundum, quæ crustis tenui-
bus operiuntur: hoc est, quæ partem solidam foris, mollem carnosamq; intus continent, durum il-
lud eorum tegmen non fragile, sed collisile est: quale Cancrorum genus & Locustarum est. Ter-
tium, quæ silicea testa conclusa muniuntur: hoc est, quibus pars carnea intus: solida foris, fragilis,
non collisilis: quale genus Concharum & Ostrearum est. Quartum, insecta omnia, quorum mul-
ta sunt genera. ea inefuras parte sui uel supina, uel prona, uel utraque habent: nec osseum quic-
quam discretum aut carneum, sed quiddam inter hæc ipsa continent: quippe quæ corpore pariter
intus forisq; duro consent. Sed de alijs suo loco: nunc de Mollibus.

Quæ nos Plinium secuti Mollia uocamus, Græci *μαλάκια* appellant. foris etiam, ut diximus,
carne (tactu) mollè obducuntur, tota ferè carnosa, & tactui cedenia: sine squamis, sine omni asperi-
tate duritiæ ue cutis, instar humanæ. Ab his toto genere differunt pisces *μαλακόσκαρνοι* dicti, ut sa-
xatiles, quorum mollis est caro: cum Mollium durissima sit, (tenax & difficilis concocti.) *μαλακό-
σκαρνα, πᾶ.* Aristoteli De generatione animal. l. 10. dicuntur oua Cartilagineorum & Viperarum,
ubi Gaza non rectè uertit, Cute mollè intacta, generant oua: & tanquam à nouo capite incipit,
cum præcedentibus cohæreant. ¶ Pisces propriè dicti omnes, sanguinei sunt, & branchias ha-
bent: Mollia uerò cum utrisque careant, impropiè à Plinio inter pisces numerantur. ¶ Mollium
(inquit Aristoteles) exterioris partes hæc sunt: primum & anteriùs, pedes, deinceps his coniunctū
caput, postremò alueus siue sinus. *πόδας*, pedes (qui ab eodem *πλεκτάναι* etiam, & à Plinio brachia
dicunt) octonos, binis acetabulorum ordinibus instructos habent, excepto genere uno Polypo-
rum, caput inter pedes & uentrem, in superiore capitis parte, oculos: in inferiore uerò, atque in
medio ipsorum pedum, os, in quo ossicula duo nigra, incurua, & Psittaci auis rostrum emulantiã,
dentium uice extant. Inest etiam in ore caro quadam exigua, qua uice linguæ utuntur, lingua e-
nim nullis hoc in genere data est. Habent & cerebrum, similiter ut sanguinea: cum reliqua exan-
guia eo careant. À capite sequens alueus uel sinus (*πόδιον*) continet totum corpus & interiora.
Hunc ambiunt pinnulæ. Postremò mollia fistulam ante alueum positam supra brachia (inferiore
parte sub brachijs potiùs) gerunt, cauam: qua mare transmittunt, quantum suo admiserint aluco,
quoties aliquid ore capiunt: eamq; modò in dextram partem transferunt, modò in sinistram. hæc
eãdem fistula suum quoq; atramentum fundere solent. Quod ad colorem, Mollia omnia subala-
bida sunt. Hæc ferè Saluianus de partibus Mollium externis obseruauit. De internis breuitatis
causa nihil dicemus. ¶ Marc dum cibum capiunt, obiter ore admittunt, (non refrigerationis gra-
tia, ut pisces suis branchijs:) idemq; mox per fistulam ut cete reddunt. Aristoteles Polypum per ap-
pellatam fistulam (physeterem,) fætum ædere tradit: quod & Rondeletius comprobât. ¶ Poly-
pus & Sepia non sine ueneno, sed exiguo mordent, Oppiano teste. ¶ Aristoteles Mollibus om-
nibus *ποπόδαρ*, id est atramentum, tribuit: quod in metu effundit, ut eo infuscata aqua abscondan-
tur: id Sepiæ & Loligini nigrum est, Polypo purpurascit, hoc pro sanguine mollibus esse non re-

Exanguia.

Mollia.
Crustacea.

Testacea.

Insecta.

Mollia.

etē senſit Plinius, ſanguinis enim loco humor ſeu uitalis ſuccus is eſt, qui per totum corpus diſpergitur, atramentum uerò exercementitius humor, continetur in quadam ueluti ueſica, quam Græci *μύκων*, id eſt, papauer uocant. Alia uerò in eis pars eſt *μύκων*, mutis; quæ non exercementum continet, ut quidam putarunt: ſed hepatis reſpondet, non (ut Ariſtoteles exiſtimabat) cordi.

GERMAN. *Kuttelſiſche*. Vide inferiùs in Germanicis nominibus Loliſinis & Polypi.

Papauer.
Mutis.

Sepia hæc icon eſt Venetijs facta. Rondeletius ei pedes octonos tribuit: noſtra hæc plures habet, pictoris nimirum negligentia.

SEPIA, *Σηπία*, nomen apud Græcos tulit, quòd atramento, ueluti putrida quadam ſanie, quam Græci *σπινθίον* uocant, abundet. Græcum nomen Latini retinuerunt. Sepium (*Σηπιον*) uocat Ariſtoteles, ſolidum quod intus eſt, noſtri aurifabri *Fiſchbein*: Athenæus *ὄσπινθον* ἢ *ὄσπινθον*, Columella Sepiæ teſtum. Atramentum in metu effundit; & ſic infulcata aqua abſconditur. Sepidium, *Σηπίδιον*, diminutiuum eſt.

Sepium.

Sepidium.

GRÆCI hodie, ut audio, Calamariam uocant: quod nomen Lolligini magis conuenit, tribuiturque apud nonnullos.

ITAL. Vbiq̄ue in Italia uetus nomen retinet, Matthiolus. Genuenſes & alij quidam Sopi nominant: Veneti & Romani priſco nomine Sepiam, (Sepio, Saluianus.) Scoppagrammaticus Italus interpretatur la Seccia, Calamaro. Venetijs Seppa dicitur, alibi Sæpa; uel Cepia, ut circa Liguſticum.

HISPAN. Xibia.

GALL. A noſtris Sepio, à Gallis Seche (uel Secche) dicitur, Rondeletius. Seiches uocantur exiccata: recentis uerò nullius ſunt preciſi in Oceano, Bellonius. Genuæ Sopi, ut & Maſſilia. Sunt qui Seiche uel Boufron interpretentur, Sepiolam uerò Caſſeron. ſed poſterius hoc nomen Lolligini parua debetur.

ANGLIS Sepia eſt a *Cuttel/Cuttle*. quod nomen Germanicū eſt, & proprie inteſtinum ſignificat.

GERMANI ſuperiores aliqui uocant *ein Weerſpinn*, id eſt, Araneum marinum: quod nomen ad Pagurum potiùs retulerim. Marium accollæ mollia omnia uidentur *Blackfiſch* appellare. Vide mox in Lolligine minore. Noſtræ quidem dialecto nomen *Kuttelſiſch* ab Angliſ ſumptum, magis congruit.

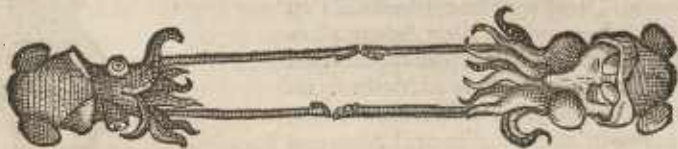
SEPIA

SEPIARVM ova seorsim hic (inquit Rondeletius) qualia à mari reijciuntur, depingenda cura sumus: ut melius intelligantur quæ de his ab Aristotele literis prodita sunt.

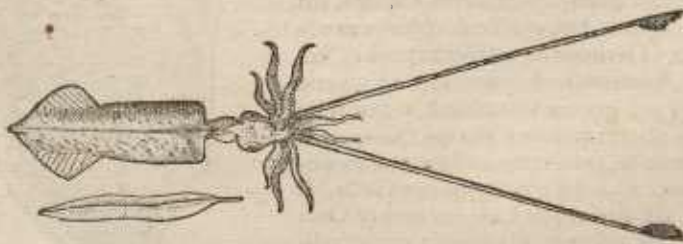
GALL. Nostri Racemum marinum uocant, à similitudine racemi uuæ uitis, Rondeletius. Alia est Vua Plinij inter zoophyta.

GERM. Kogen oder eyer von Kuttelfischen. F. Ein Meertraub.

SEPIOLAM hanc nomino, inquit Rondeletius: cuius nullam, quod sciam, mentionem fecerunt uetères. corporis quidem forma Sepijs similior est, quàm Loliginibus uel Polypis. Sepie nascenti similis est: pollicis crassi magnitudinem non superat. Sepiaria uulgo uocatur. colore est uario. Vere maxima copia capitur cum reliquis piscibus: & quanuis suauissima, ob paruitatem negligitur. Ex Polyporum genere non est: & errant qui hunc Polypum paruum uariumq; Aristotelis faciunt. ¶ Sepidium nomine diminutiuo Græco dixeris. Dorion Sapidia inter hepsetos, id est, pisciculos minutos elixari solitos, numerat.

GERMAN. Ein Kleine art der Kuttelfischen/wirt nit über ein dicken thumen groß.

LOLIGO magna. τὸ δὲ (penanflexum: reperitur & oxytonum, quod minùs placet,) Teuthus. Gaza Lolium uertit nouo uocabulo. Teuthis, τὸ δὲ, Loligo minor est. Plinius tum Teuthum, tum Teuthidem, Loliginem cõuertit. Non uerò magnitudine tantùm differunt: (nam etiam Teuthi quidam parui sunt, sui generis:) sed etiam figura. Pars enim Teuthorum quæ exit in acutum, latior est. præterea pinnulæ totam aluum (totum alueum, Gaza) ambiunt, quæ in Teuthidè sunt minores, (ἐλασσοῦ Græcè, quod reuerendum uideretur potius ad δὲ ἔξω, quàm ad pinnas.) Mollia quidem omnia τὸ δὲ uocantur apud Athenæum.

Loligo sic dicta est, quasi Voligo, quòd subuolat, Varro. sed hæc origo primam breuem requiret, quæ tamen produci solet, ab Horatio, Ouidio: & per l. duplex à Gaza alijsq; recentioribus ferè scribitur: doctiores plerique l. simplici scribunt. Vligines indocti quidam, ut Syluaticus, pro Loliginis dicunt.

ITAL. Romanis ac Venetis (ut & Prouincialibus) Totena dicitur, alijs Totano scribunt. Genueses tamen & Mafsilienfes Loliginem minorem, Totenam uocant. Rursus Italis (plerisque) Calamaro, Loligo minor est: Gallis autem Calamár, Loligo maior.

HISPANI Calamár, Lusitani Chocco uocant.

GALL. Calamár nostri uocant, à thecæ scriptoriæ similitudine: siue quòd in ea reperiuntur quæ ad scribendum necessaria sunt, uidelicet atramentum & gladiolus, qui altera parte cultrum, altera calammum refert. Prouinciales Tothena corrupto nomine pro Teutho uocant. (*Vide paulò antè in Italicis nomenclaturis.*) Baionenses Cornet. Vide in Gallicis nominibus Loliginis minoris. Lollium Mafsilienfes nuncupant, quasi Latine, Gillius.

GERMAN. Sepias & Loligines Germani uno nomine uocant *Blackfisch*, ab humore atramento simili, quem habent loco sanguinis, eum enim humorem Germani *Black* appellant, Eberus & Pecerus. Anglis *blak* nigrum significat, Adamus Lonicerus Sepiam dumtaxat *Blackfisch* appellari scribit. Quòd si generale nomen hoc ad Mollia faciamus, species sub eo contentas differentijs adiectis, Germanis nostris ita interpretabimur: Loligo maior, ein grosser langer Blackfisch. Loligo minor, ein kleiner langer Blackfisch. Sepia, ein breiter Blackfisch. *Sise drey habend all kurze fuß/ ein grosflachten leyb/ Kömnd nit gon.* Polypus, ein Blackfisch mit einem kleinen leyb/ vñnd langen fußen/ daraufer auch gon kan. Sepiam quidem Angli uocant *Cuttel* uel *Cuttle*: quòd carnis mollitiæ & substantiæ, intestina quadrupedum refert. inde genus omne Mollium Germanicè rectè nominabimus *Cuttelfisch*, (uocabulo nostræ dialecto magis conueniente, quàm *Blackfisch*,) & differentias præscriptas adijciemus. uel sic, Lolligo, ein Raanuttel: nam *raan*, gracile & oblongum nobis significat. Germani superiores Sepiam *Weer spinn*, id est, Araneam marinam nominant. quo nomine si quis pro genere uti uoluerit, utatur. mihi quidem non placet: quoniam alia quoque marina quædam animalia, præsertim crustata, araneæ nomine ueniunt. Quòd si quis commune Gallis, Hispanis & Italis Calamarij de Loligine nomen Germanicum facere uoluerit, & expresso magnitudinis discrimine, duo eius genera distinguere, sic effertur licebit: *kleiner Schreybzeig/ grosser Schreybzeig.*

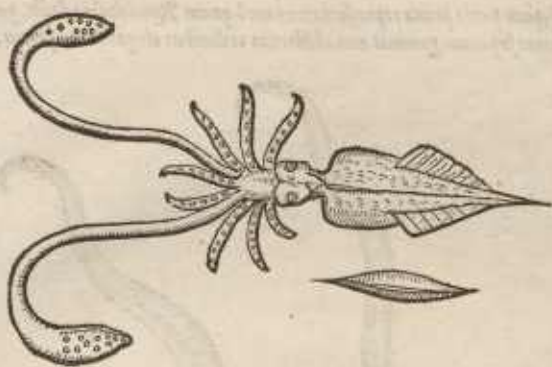
ANGLICE. *Sleue*, ut Ioannes Fauconerus me docuit. Posset etiam *Blackfische* (opinor) dici.

Loliginis maioris hanc quoq; formam, etsi minus exquisitam quàm Rondeletij opinor, ut Venerijs olim mihi confecta est, addidi.

LOLIGO

LOLIGO minor, τολιδίς. Plura leges superius annotata in Loligine magna.
ITAL. Romanis, Venetis ac Neapolitanis Calamaro, Genuensibus & Mafsiliensibus Totena, Bellonius. Vide supra in Loligine magna.

GALL. Mafsiliensibus (ut & Genuensibus) Totena. ijs uerò qui Baionam incolunt, Cornet uel Corniche, Bellonius. At Rondeletius Baionenses (inquit) Cornetz & Corniches uocant, magnā Loliginem à parua distinguentes. Gallis, praesertim Santonibus, Casseron dicitur. à nostris (circa *Monspelium*) Glaugio, corrupta uoce, opinor, ex Gladiolo. quanquam Monspelientes nostri Calamar & Glaugio saepe confundant. alij magnitudine distinguunt.

GERMAN. Ein kleiner langer Blackfisch. Quare supra in Loligine magna.

DE POLYPIS IN GENERE.

POLYPI uocabulum Latini non habent, sed acceperunt à Græcis, Varro. Græci à pedū multitudi-
 ne nominarunt: cirros enim octonos habet, quibus ut pedibus ac manibus utitur: quare
 & pedes & brachia uocant. ¶ Polypus masc. genere efferrī solet: Lucilius tamē apud Noniū, etiā
 in foeminino ponit. Syllaba prima quanq̄ natura breuis, plerunq̄ producitur à Græcis, praesertim
 epicicis, assumpto y. more Ionū. Latini etiā producūt, ut Ouidius, Martialis, Horatius, alij. Inflexio
 eius apud Græcos usitatior est crescentibus obliquis, sicut in nomine πὺς unde componit: apud La-
 tinos uerò parisyllaba. πὺς paroxytonū Atticū est: πὺς uerò (uel πὺς) Doricū & Aeol-
 licum. cui & πὺς simile est: πὺς Ionicū, (quanq̄ & hoc aliqui Atticū faciunt): aut πὺς.
 πὺς accusandi casum facit πὺς, cōposita ab eo in πὺ tantū, ut πὺς, Eustathio teste: sed πὺς
 quoq̄ reperiri auctor est Athenaeus. πὺς, ὁ. Antiphili Byzantij est. πὺς Aristote-
 li sunt parui & nuper prognati Polypī. ¶ ἄνους apud Hesiodū, id est, exos, pro Polypo accipiū,
 epitheton loco substantiuū: Lacedaemonij tamen Polypū substantiuē & simpliciter ἄνους uocant.
 Onos, id est, Asinus mar. quem quidā Polypū dicunt, Kiranides. Alius, quod sciā, nemo Asini no-
 men Polypo attribuit. nos ὄνους, id est, Asinos Asellōs uel sui generis pisces, nō Mollia, suo loco de-
 dimus. Pulpū aliqui recentiores indoctē nomināt, uoce Italus uulgarī ad Latinā terminationē de-
 flexa. Albertus Multipedē nominat, Græco nomine simpliciter translato. Octapodiapro Polypis
 apud Pfellū legunt, diminutiuo nomine. ¶ Polypī proboscibus carent, qua nota à Sepia Loli-
 gineq̄ distinguunt, sed harū defectū natura pedum ad eisdē usum commodorū longitudine pensa-
 uit. Supra uentriculū uesiculā habent, & in ea atramentū, sed nō ita nigrū ut in Sepijs & Loligini-
 bus, uerū purpurascēs. Vesiculā hāc μύκων uocat Aristoteles, e qua atramentū per fistulā effun-
 dit ante aluū sitam. De partu eorū per fistulā, foetu, incubatione: & à partu debilitatione foemine:
 à coitu uerò maris: uitae breuitate, coloris mutatione: Brachia sua an arrodāt ipsi: Quod in secum
 exeuntes, oleam, sicut, & salsamenta appetentes: item de ingenio astutiaq̄ ipsorum, &c. copiosē
 in Historia Aquatiliū scripsimus.

Genus.
 Profodia.
 Inflexio.
 Orthogra-
 phia.
 ἄνους.
 Onos.
 Pulpus.
 Multipes.
 Octapodium.
 Pedes.
 Atramentū.

GRAECI uulgò Octapoda dicunt, quidam ineptiūs Catapoda.

ITAL. Vbiq̄ gentium ferē nomen retinet, Gillius. Polpo Romae & alibi in Italia uocatur: à
 Venetis similiter uel Folpo. Genuae Porpo.

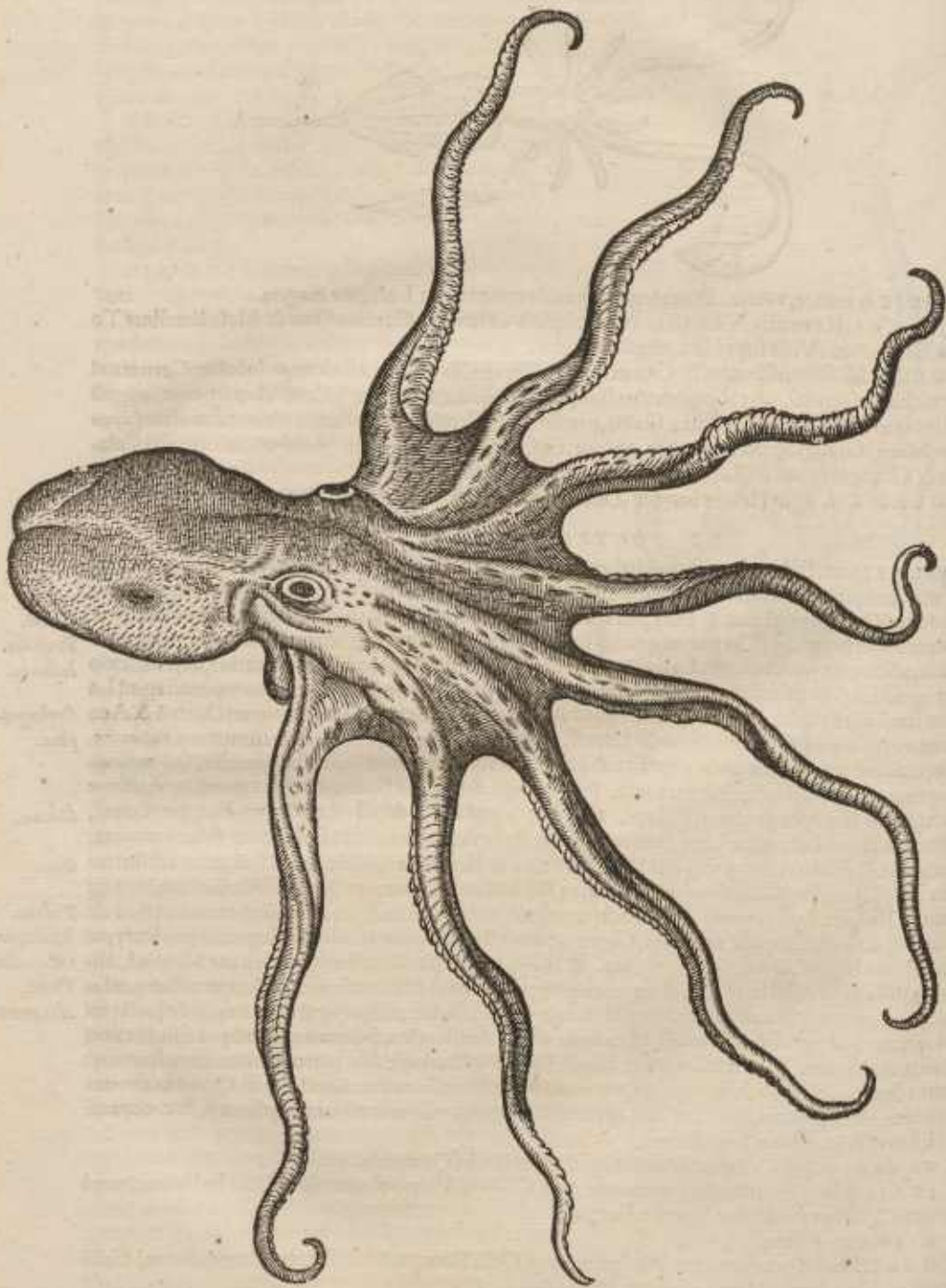
HISPAN. Púlpo.

GALL. Nostri per syncopen Poulpe uocant, Galli Pourpe, (aliās Poupe) Rondeletius. Galli
 Pourpre, Mafsilienses Secche poupe, Bellonius.

ANGLI qui Vectram insulā incolunt, uocant à Pour cuttel, ut Turnerus me docuit: alij qui-
 dam, ut à Io. Fauconero accepti, à Precke. Idem Sepiā Cuttel uel Curtle uocitant Germanicò no-
 mine intestinum significante. uidetur autem Malacia omnia Germanicè rectē posse uocari Kuttel-
 telfisch: ut si Polypum interpreteris, ein Kuttel-fisch art.

GERM. F. Ein Vilsfuss/ Polfisch uel Polkuttel, nomine composito à Polypo & Kuttel,
 quod est Sepia. nam & Mafsilienses Polypum nominant Secche poupe. Vel circumscribatur,
 Ein Blackfisch mit acht langen füssen/ vnd einem kleinen leyb.

Icon hæc nostra Polypum parte prona representat: ea uerò quam Rondeletius dedit, partem quæ cirros continet supinam, geminis acetabulorum ordinibus eleganter exprimit.

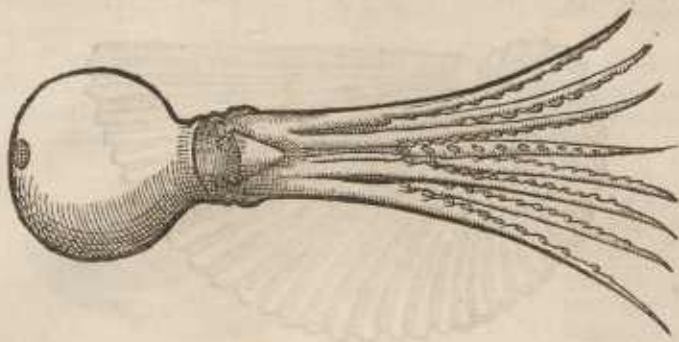

POLYPVS quem hîc depingimus (inquit Rondeletius) omnium maximus est & notissimus. Eius differentiæ duæ sunt, alter enim litoralis est, alter pelagicus, uita solùm, specie nullo modo dissidentes, &c.

ITAL. GALL. GERMANICE & ANGLICE nomina eadem omnia, quæ iam in Polypo simpliciter diximus, maximi differentiæ addita, ei conuenient. *Ein grosser Polkuttel* /c.

POLYPORVM genus secundum satis ex primo cognosci potest: hoc tantùm differens, quòd paruum uariùmq; est, ciboq; ineptum. quare separatim non depinximus, Rondeletius.

POLYPVS

POLYPVS tertij generis est, qui dicitur diuersis nominibus (inquit Rondeletius) Eledona, Bolitæna, Ozolis, Ozana, Osmylus, Plinius lib. 9. cap. 30. Ozænam à graui capitis odore dici tradit, ob hoc Muranis maximè eam consecrantibus. ego uerò quòd eo sit odore, qui grauitatem capitis inducat, dictam fuisse puto. Aristoteles quidem Historiæ 4. 1. Eledonam & Bolitænam siue Ozolin, manifestè distinguit. At re ipsius ueritas paulò aliter quàm Aristoteles Polyporū genera partiri nos coëgit, cum enim eundem semper Polypum uiderim & odore esse graui, & longissimā brachiā habere, simplici mēq; acetabulorum ordinem, non potui non existimare Bolitænam siue Ozolin siue Ozænam, ab odore nominatum, & Eledonam, eundem esse Polypū. Hæc Rondeletius. ¶ Οσμύλος paroxytonum, ὄζωνα & ὄζολος (Gaza Ossolem uertit) ab odore facta sunt nomina, sicut & à moscho recentioribus. Et fortè etiā Βολίτωνα ab eodem odore dicta fuerit. Βόλιτον enim uel Βόλιτον Græci fimum bouis appellant: qui arefactus, præsertim in Sole, moschum subolet. Osmylum & Osmylidium diminutua sunt. Legimus & Bolbotinen & Bolbidium, pro eodem pisce nimirum, & Polypodine Athenæo memorata, nisi Polypigenus secundum, paruum uariūm q; est, Osmylus fortè fuerit, patronymico nomine foeminino, tanquam diminutio dicta. Athenæus quidem ab Eledona distinguit. Eledona Aristoteli à cæteris differt crurum prolixitate: & quod una ex Mollium numero simplicem acetabulorum ordinem agat, (quod ei etiam quem exhibemus conuenit,) non ut cætera duplicem. Reperitur autem uarijs modis scriptum, ἠλεδώνη, ἠλεδώνη, ἠλεδώνη, Δελιδώνη. Suidas ἐκ τοῦ ἠλεδώνη deriuat, ac si ἠλεδώνη diceretur. ¶ Quis non miretur Polyporum uarietatem? nam horum alius tetram odoris fœditatem habet: alius nomine Osmylus bene olet, & nihil muscosius (propiore moscho odore) sensi. Muscum enim non leuiter, non modo uiuus, uerùm mortuus etiam olet. Is qui eum uel occultissimum fert, circumstantes suauissimè permulcet. In arcis ad imbuendas grato odore uestes reponitur, Gillius: qui hunc piscem à Græcis hodie Moschiten uocari tradit: Heledonam uerò ab hisdem corruptè Halidonā, ut pisces duo diuersi sint, ita ut Aristoteles existimauit. Qua de re diligentius inquirent, uel hodie cruditi, uel olim posteri. Bellonius exhibitum à Rondeletio piscem Eledonam facit: Ozænam uerò, quæ Itali Moscarolum uocent, Polypo per omnia similem, &c.

Osmylus.
Ozæna.
Ozolis.
Bolitæna.
Polypodine.

Eledona.

GRAECI hodie Moschiten appellant; aliqui, ni fallor, Gopos.

ITALI Moscarolum & Moscardinum, nonnulli Muguerinum, Bellonius, sed Muguetini nomen Gallicum potius uidetur. Ego Moscharolo Venetjs uocari didici, circa Genuam Muzaro.

GALL. Malsilienfes Muscum nominant, Gillius. Muguetinus, ut iam in Italicis dixi, Gallicum eiusdem piscis nomen uidetur.

GERMAN. F. Ein Bisemer / Bisemling / Bisemkuttel.

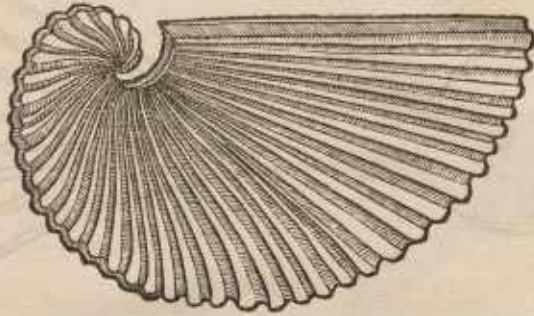
Nautilus Aristotelis: uel Polypus testa inclusus, prior.

Pronus.

Supinus.

Eiusdem testa, acatij modo carinata, inquit Plinius, puppe inflexa, prora rostrata.

Testam Nautili Bellonius huic similem pinxit: & conditum in ea Polypum, extantibus cirris omnibus, multò (proportione testa) longioribus, nempe triplo & amplius quàm Rondeletius pingit: ita ut terni eorum utrinque cristati demittantur, bini in obliquum erigantur, nulla intermedia membrana. eam enim ueli loco ad planam testæ extremitatem siue proram erexit. Oppianus binos pedes erigi ait, interq; eos tenuem membranam, ueli instar, binos uerò utrinque demitti, gubernaculis (oinxrosi) similes. Sed Bellonij icon, & quam ex Anglia accepi, ternos utrinque demittit. uidentur autem remis, non gubernaculo, comparandi ij. Plinius solus cauda media ut gubernaculo hunc piscem uti scribit, nescio quàm rectè. quæ enim pars caudæ nomine in Polypo appellari possit, & extrâ testam emitti, non uideo.

Nautili à Bellonio exhibitæ icon.

NAUTILVS, uel Nauticus, uel Ouum Polypi, (Ναυτίλος, ναυτίλος, ὄνυ πλοῦπος &c.) uocatur Polypi species. eius testa Pectinis testæ similis est, caux, non coherenti uel adnatæ. ipse paruusest, & facie similis Bolitanæ. Altera species Cochleæ modo testa munitur, quam nunquã deserit, sed brachia duntaxat interdum exerit, Aristoteles. Apud Plinium inter huius piscis nomina pro Pompilo, legendum est Polypi ouum, ex Aristotele. Inter præcipua miracula est (inquit Plinius) qui uocatur Nautilus. Supinus in summa æquorum peruertitur, ita se paulatim subrigens, ut emissâ omni per fistulam aqua, uelut exoneratus sentina, facile nauiget. Postea duo primæ brachia retorquens, membranam inter illa miræ tenuitatis extendit, qua uelificante in auras cæteris subrigens brachijs, media cauda ut gubernaculo se regit. Ita uadit alto Liburnicarum gaudens imagine: & si quid pauoris interueniat, hausta se mergens aqua. ¶ Gaza Nautilum, uertit Nautam. nec rectè tria huiusmodi Polyporum genera facit, cum ex recitatæ uerbis duo tantùm ab eo memorari appareat. ¶ Plinius cum de Nautilo paulò antè dixisset, (ex Aristotele:) mox tanquam de altera specie: Nauigeram similitudinem (inquit) & aliam in Propontide sibi uisam prodidit Mutianus: Concham esse acatij modo carinatam, inflexa puppe, prora rostrata, in hanc condi Nauplium, animal Sepiæ simile, ludendæ societate sola: duobus hoc fieri generibus. Tranquillo enim uentorem demissis palmulis ferire, ut remis: si uerò flatus inuitent, eisdem in usu gubernaculi porrigi, pandiq; concharum sinus auræ. Huius uoluptatem esse ut ferat, illius ut regat, &c. Mihi Nauplius à Plinio Mutiani uerbis descriptus, non alius quàm Nautilus proximè ex Aristotele ab eo memoratus uidetur. ¶ Si non eadem, at certè similiter nauigare uidentur conchæ, quæ Veneriæ dicuntur, de quibus Plinius: Nauigant Veneriæ: præbentesq; concauam sui partem, & auræ opponentes, per summa æquorum uelificant. ¶ Rondeletius reprehendit Bellonium, qui Concham

Nauplius.

Margaris

Margaritifera uulgo dictam, secundam Nautili speciem esse putarit.

ITAL. Nautilus uulgo Neapolitanum Muscardinum & Muscarolum nominat: quod etiam nomen Osmylo commune est, Bellonius.

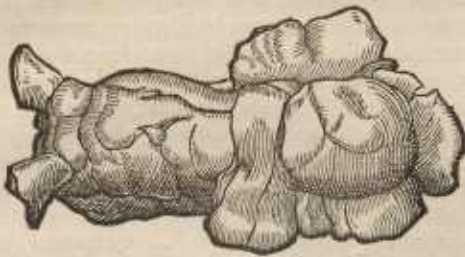
GERMAN. Ein FarKuttel/ oder SchiffKuttel: ut simul e mollium genere eum esse, simul & nautam, indicetur. Reperitur quidem in Oceano Britannico quoq; unde eius picturam Io. Fauconerus medicus olim ad me dedit, ANGLICVM eius nomen ignorare se confessus.

Leporis marini prima species Rondel.

EIVSDEM species secunda, substantia, atramento, partibus internis, superiori similis est, differe autem partibus externis, &c.

GERMAN. F. Ein andere art der GhiffKuttel.

LEPVS Marinus (Λεπὸς ὁσπλάκοσι) e Molliu numero est, quanquam sanguis eius (quo Mollia carent) inter remedia ab Archigene, Plinio et Marcello nominatur p atramento forte. Is (inquit Rondeletius) haecenus a paucis cognitus fuit, tum ob raritatem, tum ob uariam a ueteribus traditam eius descriptionem. Plinius offam informem uocat. Aelianus Cochleae exenteratae similem facit, Dioscorides Lolligini paruae. Sunt qui (ut Albertus) Gronaui uulgo dictum, Leporem marinum esse putent (quem pisci Rondelietius Lyrā facit:) Piscatores nostri cum qui Pholis a nobis existimatur, Leporis nomine uen-

dunt: alij Liparim esse credunt. Quae omnia unica ratione falsa esse conuincuntur. nam modò nominati pisces frequentissime mensis apponuntur, hysq; sine ullo periculo uesci omnibus licet: cum ueterum omnium testimonio Lepus marinus maximè sit uenenatus. Hæc ille. Germani uulgo Orbem marin. uocant Seehaß, id est, Leporem marinum. uidetur autem is Lepus marinus Apuleij, ut supra dixi inter Orbes. Huius genera aliquot reperimus; quæ causa esse potuit cur diuersæ ab authoribus traditæ sint eius descriptiones. Primum genus, quod hæc exhibemus, maximè letale est, ex Mollium genere. Cochleae exenteratae ualde simile, maximè posteriore corporis parte, &c. Rondeletius.

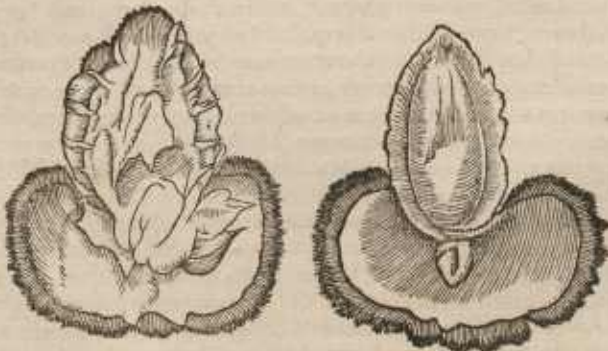
HISPAN. Liebre de la mar: quod an uulgo in usu sit de hoc pisce, an ab erudito aliquo positum, ignoro.

GALLI circa Monspelium Imbrigo uocant, (ut Mullum imberbem quoq; ab insigni rubore,) Rond.

GERMAN. Ein GhiffKuttel/ ein Noekuttel/ ein kleiner ghiffziger Kuttelstsch.

Pronus.

Supinus.

EIVSDEM species tertia. Hoc genus (inquit Rondeletius) præcedentibus substantia, uiribus & facultatibus simile est. Hic partem pronam & supinam representamus. Quod in partibus supinæ, ferè medio, uides, est os: supraposita oris pars, alueus: qualis in sepijs, oui figurâ, sed in ambi

R

194 Animalium Mar. Ordo XIII.

tu crenatus. Ori subiecta pars, membrana est tenuis, carnosâ, magis expansa in rotundum: cuius ora simbrata est, simbræ nigrae sunt, &c. Intus cerebri nigri parum est, gulam excipit uentriculus. ex quo oritur intestinum conuolutum. In medio substantia quedam est fungosa, succum fuscum continens; fortasse *μύκωψ* cum atramento suo, (*Hæc ad Bellonij Leporem accedunt.*) Toto corpore est splendido: crystallum, uel pituitæ massam concretam congelatamq; esse dicas, &c. Iisdem uiribus cum primo, sed imbecillioribus eum esse censeo. hic in alto mari, ille in cœnosis locis maris, stagnisue lutulentis degit.

GERMAN. F. *Das dritt geschlecht der Schiffkutteln.*

BELLONII Lepus marinus ab ijs, quos Rondeletius exhibet, omnibus diuersus uidetur, nisi cum postremo conueniat. Ego (inquit) ut liberè quod de hoc pisce comperi affirmem, dicam Leporem marinum, animal paruum esse: inter Loligines, Lollios aut Sepias, nonnunquam etiam unâ cum Apuis capi solitum; odore terro, nullam aliam habes formam, quàm (ut scribit Plinius) offæ cuiusdam informis; cuius inter Cyclades magna est copia. Fuluū Leporis terrestris colorem imitatur. Pulmonis mar. more per mare diuagatur, tamen si pinis careat, Pellucidum habet corpus, ouî anserini crassitiem non excedens. Gibba est illi forma parte externa, qua etiam glaber est. Conuexam internam partem ostendit; qua eadem parte nerui permulti, recti atq; obliqui apparent; quibus eo modo serè striatus est, ut cōuexa fungi pars: iisdemq; adstrictum corpus diffundit, diffusum uerò contrahit, sese enim astringendo aquâ percutit, ut in ipsa natatione fungi figurâ referat. (*Inde cōiunctio eūdem Venetijs Fongo marino uocari. hunc. n. Alunnus Italus tradit, esse materiam quandam, (ueluti) è spu ma marina coagulata: quæ quidem uiuat, moueatur, & sentiat: sed corpus membris distinctum non habeat.*)

Italicè.

Septem habet appendices, innumeris promuscidibus stipatas, ex Indico in cyaneum uergentes: quibus sugendo alimentum corpori suggerit, appendicum autem substantia fungosa est. Cæterum ex aqua emergens, suam figuram amittit, & in seipsum concidit, ut Pulmo mar. quapropter in uase aquam habente hunc contemplari oportet. Tota corporis substantia mucosa est, ac ueluti cartilaginosa. Os ad cirrorum radices in concaua parte situm habet, Linguam demorsus uellicat, ut Ari radix, paulò tamen remissius. Quinetiam in tenuia frustra discissus, & in mare coniectus, uiuut tamen ac mouetur. Marinam Squillam si quando suis cirris contingerit, eam non secus atq; Vrtica marina retinet. Liberè uagatur in mari, nullisq; flatibus aut procellis ad litus eijci potest. Hæc Bellonius.

Pulmo mar.

Pulmo marinus Bellonij plurima habet communia cum Lepore marino, ut species unius generis uideatur. Pulmo quidem Bellonij à Gallis uulgo obscœna uoce Pota marina dicitur Rondeletius non Pulmonem marinum, sed Vrticæ genus hoc facit. (*Germanicè honestius dicitur Weerschaam.*)

Vrtica.

Aliqui *Weerschum*, ut audio, uocitant, hoc est, Spumâ maris. edendo esse negant, ferri in summa aqua. radijs ab uno quodam cætro striatam esse: colore candido. nec uiuere extra aquam. (*Holothurij etiâ Rondeletij prima species, non minus ingrati odorem redolet, quàm Lepus marinus.*)

Holothuriū.

Lepus marinus ueterum, massa quadam siue offa carnea informis, Rondeletio teste, ne oculos quidem habet. Idem uidetur animal, quod Albertus Magnus sine nomine describit, his uerbis: Animal quoddam abundat in maribus Germaniæ & Flandriæ, ouî albo substantia simile, figura hemisphærij: in extremis tenue, & in medio circa polum sui hemisphærij substantiæ est crassioris; ubi etiam lucent duo quasi oculi (*Non oculos dicit, sed quasi oculos*) magni, intra superficiei sphaeræ cœrenti. Membrum in eo nullum est distinctum. Extra aquam immobile est, & omnino non diffunditur, amissa figura sua, sicut album ouij, & concidit torū. Rursus aquæ immissum, paulò post recipit figuram suam, & mouetur (sicut antè) motu dilatationis & constrictionis. Eiusdem & alibi meminit Albertus: ubi de Spongijs loquens, hoc animal esse Aplysian putat, impenite. Aplysij enim hærent nimirum ut reliquæ Spongiæ, nō soluti errant. Hoc idè alibi uocatum animal phlegmaticum, phlegmati uiscoso & albumini ouij, omnino simile. Phlegma quidem & mucū pituitosum Germani inferiores uocāt *Schnot*, (nostri *Schnuder*), unde hoc animal *Schnot* *rolf* appellatur. quod nomen tamen etiam alijs quibusdam pituitosis & mucosis piscibus attribuitur. (nam *Seebass*, id est, Lepus marinus Germanorum [alius quàm Græcorum & Latinorum] duorum aut trium, ni fallor, generum reperitur, quibus communis est figura orbicularis.) est & alius piscis oblongus, eodem nomine. De quibus omnibus nos post Orbes Rondeletij scripsimus.

Albertus Magnus.

Seebass.

Mustelæ Musteli' ue marini genus, nomine tantum cōsiderato, uideri poterat animal, quod *Seequapp* nuncupant maris accolæ Saxones. iisdem enim uocabulū *Quapp* (& *Alquapp*) Mustelam fl. nostram significat. sed audio animal esse marinum, coloris flauij, ouij propè uittello simili substantia, glabra, molli, & quæ icibus cedat, tenui, & instar ouij in aquam effusi: moueri, contrahi, dilatari, instrumenta corporis nulla habere. eximi ab aqua, nisi aliquo uase excipiat, non posse: exemptum protinus motu desitui. Hic sortè Lepus marinus Bellonij fuerit. Germanicè nominari poterit *Hälber Weerschum*, à flauescente colore. nam superius descriptum cognatum ei animal, colore albo est. Licebit & *Weerschwunn*, id est, Fungum marinum nominari, à substantia fungosa & molli: & quia conuexa etiam siue interna eius pars fungi modo striata est, & in natatione fungi figuram refert, ut de suo Lepore mar. Bellonius scribit. Quod si rectè Leporibus adnumerari poterit hoc animal *Seequapp* dictū, id est, Rubeta marina: (Saxones enim et Rubetā, et Mustelā fl. *Quapp* uocant;) alterum etiam illi maximè cognatum, sed albi coloris, quod *Weerschum* nominat.

Weerschwunn.

Mustelæ Musteli' ue marini genus, nomine tantum cōsiderato, uideri poterat animal, quod *Seequapp* nuncupant maris accolæ Saxones. iisdem enim uocabulū *Quapp* (& *Alquapp*) Mustelam fl. nostram significat. sed audio animal esse marinum, coloris flauij, ouij propè uittello simili substantia, glabra, molli, & quæ icibus cedat, tenui, & instar ouij in aquam effusi: moueri, contrahi, dilatari, instrumenta corporis nulla habere. eximi ab aqua, nisi aliquo uase excipiat, non posse: exemptum protinus motu desitui. Hic sortè Lepus marinus Bellonij fuerit. Germanicè nominari poterit *Hälber Weerschum*, à flauescente colore. nam superius descriptum cognatum ei animal, colore albo est. Licebit & *Weerschwunn*, id est, Fungum marinum nominari, à substantia fungosa & molli: & quia conuexa etiam siue interna eius pars fungi modo striata est, & in natatione fungi figuram refert, ut de suo Lepore mar. Bellonius scribit. Quod si rectè Leporibus adnumerari poterit hoc animal *Seequapp* dictū, id est, Rubeta marina: (Saxones enim et Rubetā, et Mustelā fl. *Quapp* uocant;) alterum etiam illi maximè cognatum, sed albi coloris, quod *Weerschum* nominat.

nominauimus, id est, Spumam marinam, Leporum aliquod genus fuerit. Rubera quidem nomen uel à ueneni, uel alia similitudine indi potuit. Hæc pluribus exposui, ut qui non procul Oceano habitant eruditi, hæc animalia cum ueterum atq; recentiorum scriptis conferant studiosius; & ne Leporis, Pulmonis ac Vrticæ marinæ historia confundantur, eaueant. ¶ Pharmacopolæ aliqui maris spumam appellant materiam quandam concretam, intus lanosam & tactu urentē: quam ueterum Alcyonium esse Brasauolus conijcit. Lyram piscem Rondeletij, uulgo Gallis Gronaut (alijs Gornart,) dictum, aliqui Leporem marinum esse putant, ut Albertus; Germani quidam melius *Seehan*, id est, Gallum marinum, appellant.

APULEIUS in Apologetico, Leporem marinum putat esse animal, cætera exosse: sed quod duodecim numero ossa ad similitudinem talorum suillorum in uentre eonnexa & catenata gerat. An propriè tamē Lepus marinus hoc animal uocari debeat, dubitat.

Lepus dirum & uenenatum animal, in nostro mari ossa informis, colore tantum Lepori similis; in Indis & magnitudine & pilo, duriore tantum; nec uiuus ibi capitur, Plinius.

Seehan.

Lep. marin.

Apuleij.

Indicus.

DE VRTICIS IN GENERE: ET PRIMVM AD QVOD
genus animalium referri possint.

VRTICAS tam eas quæ saxis hærent, quàm quæ solutæ saxis errant, in animalium numero Aristoteles recenset. Sentit enim Vrtica (inquit) & manum admota corripit, adhærescitq; perinde ac Polypus suis brachijs, ita ut caro intumescat: os in medio eorpore habet: & de saxo, qua si de testa uiuit; & præternatantes pisciculos excipit retinetq; deuoratq; in hunc modum quæcumque nocte est esculenta. Genus alterum è saxis soluitur, & Echinos Pectunculosq; quos offendit, uorat. Sic ille. Cum igitur Vrticæ (inquit Rondeletius) frondem suam, quæ pedum uice est, modò dilatent, modò contrahant; & ore cibum accipiant, eeu tactu gustatuq; præditæ, duobus ad uitam (animalis) necessarijs sensibus, non inter Zoophyta, sed inter animalia non omnino perfecta eas numerabimus. Polypis autem & Leporibus mar. subiungimus, quòd ex mollium sint genere: quòd etiam modò fronde expansa Polyporum instar pedes multos habere uideantur: modò fronde contracta, massa tantum carnosa, informi (ueluti Lepores marini) consistere uideantur. Hæc Rondeletius. ¶ Equidem & his inesse sensum arbitror, quæ nec animalium, nec fruticum, sed tertiam ex utroq; naturam habent, Vrticis dico & Spongijs, Plinius, hinc est nimirum quòd pediculos earum, frondes quàm cirros appellare maluit. Aristoteles etiam De partib. animalium 4. 5. Quas (inquit) Vrticas appellant, non testa operiuntur, sed exclusæ omnino sunt ipsæ quæ in genera diuisissimas. Ancipiti natura hoc genus est, ambigens & plantæ & animalis. absolui enim & escam petere nonnullas, & sentire occurrentia posse, atq; etiam asperitate eorporis uti ad se tuendum, animalis est. at uerò quòd imperfectum sit, & saxis eeleriter adhæreat, nec aliquid extremèti emittat (emittere uideatur) manifestè, quanquã os habeat, plantarum generi simile est. Hæc ille. Nos de Spongijs aliàs diximus, nullum eis sensum inesse, ideoq; Zoophytis inferiores haberi; Vrticæ uerò cum & sentiant, & insuper eorum quæ Mollia uocant in mari animalium naturam præ se ferat, Zoophytis superiores perfectioresq; existimari debent, quanquam in suo etiam Mollium genere imperfectæ. Idem Aristoteles Historiæ 8. 2. uidetur Vrticam Testaceis adnumerare: nam de Testaceorum uictu agens, inter cætera tradit Vrticam, esse ueluti inclusam Ostrei carnem: que testam non habeat, sed nuda sit: pro testa autem (ab altera parte, ut & Patella) utatur saxo eui adhæret. Hinc aliquis fortè inter Mollia & Testata Vrticas ambigere coniecerit: illas præcipuè quæ saxis semper hærent: nam semper solutas, Mollia semper dicemus: ut rursus in earum medio ponemus illas quæ modò adhærent, modò solutæ uagantur.

Qui Vrticas cum Vertibulis siue Holothurijs & Tethyis confundunt, ex Historia nostra redargui possunt.

Ακαλίφαι Græcis communiter, Atticè κνίδαι, dicuntur tum herbæ, tum animalia marina: quæ Latinis etiam communi nomine Vrticæ appellantur. eadem nominis eausa, quoniam urentem & pruritum tactu immittant. Ακαλίφαι nomen Grammatici Græci deriuant, παρὰ τὸ μὴ ἔχειν καλὴν ἀφίην: uel per antiphrasin παρὰ ἔχειν ἀκαλίην ἢ τὴν ἀπάλην τὴν ἀφίην. κνίδης uerò παρὰ τὸ κνίσειν. κνίσειν: etiã, id est, Matricule, dicuntur Vrticæ mar. ab Aristoph. fortè ab aliqua similitudine figure πῶς τὴν μίσηται ἢ γυναικίαν ἀδ' οἶον. ¶ Caro marina apud Trotulam, quantum coniectura afflequor, Vrtica est.

GRÆCVM uulgus quum terrestres urticas Zuchindas uocet, marinas tamen Colycenas nominat, Bellonius. Græci hac ætate Colizanam uocant, quòd (colis, id est) pedunculis suis firmiter Polyporum more adhærescit, Gillius. Rondeletius Colycenam (per æ diphthong. in penultima) uocari scribit, non quamuis, sed primam duntaxat speciem Vrticarum. Colybdænam quidem aliqui ueterum pro pudendo mar. interpretantur.

ITALORVM multi antiquo nomine Vrticam appellant: alij Flammam maris, GALL. Normanni Cul d'Asne uocant, Bellonius, sed Rondeletius priuatim primam tantum speciem sic uocari docet: quã Malsilienses Vrtigo nominant: quòd nomē ceu generale melius usurpabitur. Tertiam quoq; speciem Gallicè quidam Posterol uocant, quòd contracta podicè referat, &c.

Vrticas animalia esse, sed imperfectiora.

Frös earum.

Mollia esse.

Zoophyta esse.

Zoophytis perfectiores.

Mollia imperfecta Testacea sine testa.

Ambigua inter Mollia et Testata natura.

Ακαλίφαι κνίδαι.

κνίσειν.

196 Animalium Mar. Ordo XIII.

GERMANICE quidam interpretantur *Sebeflaßi/ Wehrflaßi*. Licebit etiam *Seenessel* appellare.

VRTICARVM DIVISIO EX RONDELETII SENTENTIA:
cui conficta singularum Germanica nomina addidimus.

Vrticarum aliæ	Semper adherent Klábneßlen	Saxis, <i>Steinnessel</i> : ut Testis alienis, præfertim Purpuris & buccinis: species innominata. <i>ein Schneckneßsel</i> . non editur.	* Paruarū autem alia est	Vrtica parua, Cul d'Asne Normānis. Simpliciter <i>ein Seenessel/ oder ein kleine Seenessel</i> . Editur. *
Pro arbitrio hærent, aut solutæ uagantur; ut rubra Vrtica: <i>ein rote Seenessel</i> .				
Semper solutæ liberæque sunt ea, quas Galli uulgò Potes appellant, Albertus Stincos. <i>Ein Weersham/ ein Weerhüt</i> .				
Ex his pedes siue brachia habet } Species una, quatuor. } Altera, octo: Polypi brachijs nõ ualde dissimilia.				

Vrtica parua Rondeletij.

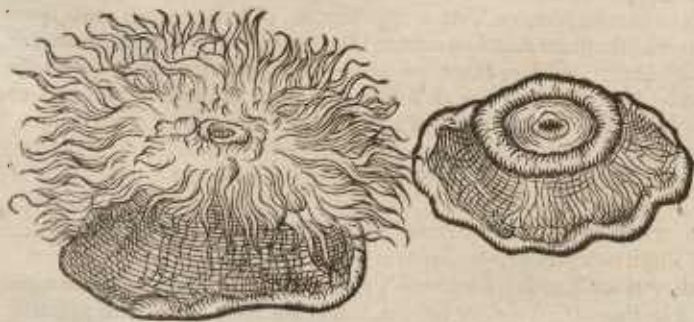
VRTICA prima seu parua Rondeletij. Nucis ut glandis (inquit) magnitudinem uix superat, ob id parua à nobis dicitur. Harum aliæ uirides sunt, aliæ cæruleæ: aliæ subnigre, sed punctis aliquot cæruleis, uel flauis, uel rubris notatæ. In Oceani saxis frequentes sunt, apud Santosnes ac Burdegalenses in delicijs. ¶ Scopulis litoralibus tam pertinaciter inhæret, ut nisi primo impetu diuellatur, uix postea, nisi in frustra cõcisa dirimi possit, adeo suas trichas arctissimè contrahit, Bellonius.

GRAECIS uulgò Colycæna. Vide superius in Vrticis in genere.

GALL. Malsilienses Vrtigo uocant, Rondeletius. Normanni Cul d'Asne, (id est, Podicem asini,) à cirrorum contractione atq; explicatione, Bellonius.

GERMAN. *Ein kleine Seenessel oder Seeßlaßi*.
ein Arßnessel. ein kleine Steinnessel/ von farben grün/ oder blaw/ oder schwarzlecht.

Eiusdem alia eicon à Bellonio proposita dupliciter: maior explicatam Vrticam, minor contractam representat.

VRTICA

Verruca cinerea.

VERTICA II. siue cinerea Rondeletij. Cinerei (inquit) coloris est, tenuis admodum, quia frondem magnam siue cirros multos habet, carnis parum. In saxorum rimis uiuit. comã semper explicatam habet, nec unquam contrahit. à saxo euellì nequit.

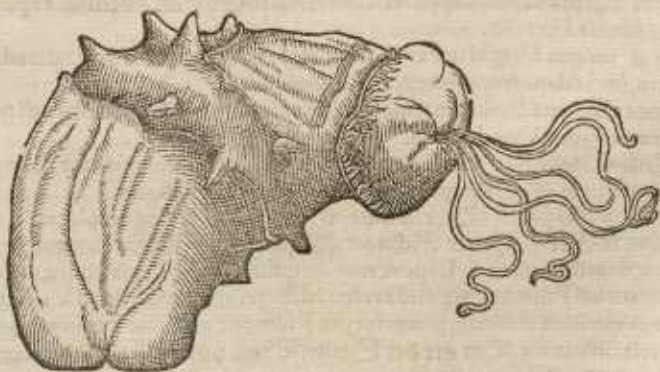
GERMAN. Ein äschfarbe Kleine Seenessel/oder Steinessel: mag vom felsen nit gatz gezogen werden. hatt jr haar oder flamen allwegen außgespritet/ niemar zûsamen gezogen.

VERTICA III. siue rubra purpureaue Rõdeletij. Primæ (inquit) similis est, nisi quòd frondem & longiorcm & copiosiorecm habet. Saxis aliquando hæret, aliquando soluta uagatur, esculenta est, sed durior quàm prima.

GALL. Nostri ob colorẽ purpureum siue phœniceum, Rosam appellant. alij Postrol, quòd contracta recti Intestini extremum cum musculo sphinctere, siue podicem referat, alij Pouffe pie Britãnorũ; alij Cul de cheual. ¶ Bellonius Pollicipedes, (quod nomen ipse fingit à uulgari Pouffepieds,) nominari tradit eos, quos Rondeletius Balanos facit: quòd pollicum in pedibus similitudinem habeant, racematim Oceani cautibus adhærentes, &cætera.

GERMAN. Ein roote Seenessel/mag von der farb ein Meer. roose genamset werden. Ein roote grosse Arnessel. ist nitt allwãgen an die felsen gehefft wie die zwo vorgemelten/ sunder fart auch ledig vmbin im wasser jre speys zû sũchen. so sy das haar zûsamen zeucht/so hat sy ein gstat deß hinderen/wie auch die erst.

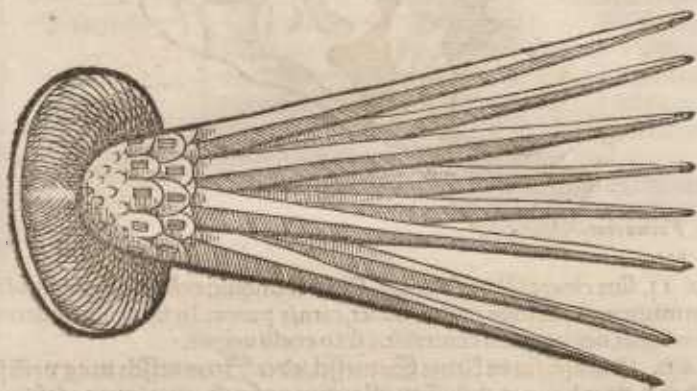

VERTICA IIII. Rondeletij. Hæc (inquit) instar Holothuriorum testis alienis adnascitur, & maxime Purpuris. Pars exterior dura est, & rigidiuscula, spissiorq̃ quàm in alijs Verricis.

198 Animalium Mar. Ordo XIII.

Cirros breuissimos in ambitu habet. ex interioribus eius partibus filum longum deducitur, purpureo colore tam iucundo tamq̃ florido infectum, ut cum precioso illo Purpureꝝ succo certet. Car ne est duriore, eamq̃ ob causam à nostris rejicitur.

GERM. F. Ein Schnecknessel/kläbt oder wachst allwäg an etlicher Weerschneckē schalen / sunderlich der Purperschnecken: wirt von wägen des herten fleischs zu der speys verworffen.

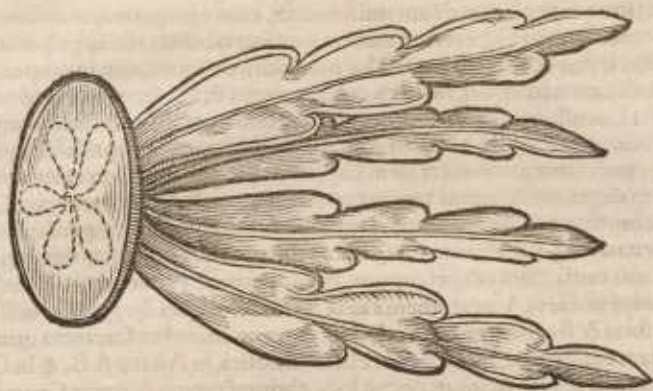
VRTICA V. Rondeletij, semper soluta, ut etiam sexta. Huius (inquit) pars una, ueluti fungosa quaedam massa, rotunda, caua, in medio perforata, purpurea ueluti fasciola ambiente, pileum plane refert. altera parte Polyporum pedibus similis est, octo enim pedes habet crassiusculos, extremis partibus quadratos, in acutum desinentes. Nullas interiores partes distinctas habet. Corpore est adeo pellucido & splendido, ut oculos offendat & hebetet. Circa Magalonam plurimæ reperiuntur, maximè æstate; quæ tum dissoluuntur & in liquorem abeunt, diffluuntq̃ glaciæ modo, si diutius manibus tractes. Ad eam magnitudinem accrescunt, ut pileos, quibus uiatores uti solent, superent. Prurimum & uredinem in manibus oculisq̃ mouent. ¶ Bellonius Pulmonem marinum hunc faciens (quam eius, similiterq̃ Gillij et Massarij sententiam Rondeletius reprehendit;) Huius, inquit, ea est natura, ut mari commoto, deorsum ad imum feratur: pacato uero ac bene tranquillo, passim solutus diuagetur. Gibbam habet instar dimidiatæ sphaeræ figuram, glabram pollicis crassitudine: cuius pars interna neruis rectis à medio incipiētib, quasi strijs fului coloris in gyrum radiatur, quibus se diffundit ac constringit. qua corporis commotione aquam concutit, & nunc in prouum, nunc in supinum effertur. Pinnarum uice fibris tenuibus atq̃ ægrè conspicuis in orbem communitur, ut Lepus marinus. Cruciformes quoq̃ cirros, striatos, crassos, in modum stellæ radiatos, numero quaternos, (talis est sexta Rondeletij Vrtica, huic cognata.) parte interna natationi accommodatos habet: quos ut exacte conspicias, erit in lebetem aquæ syncerioris conspiciendus, &c. Cum in mari diuagatur, grandis uideatur quasi pituitæ globus: qui unicum tantum colorem referret, nisi rubris illis quatuor circulis sugillaretur, & ea cruce, qua interna pars striata est, distingueretur. Eum si in frustra discissum, in mare reieceris, uiuere nihilominus ac moueri cōperis: extra mare autem exanimis apparet, Emortuus in alto mari, fluctibus expuitur in litus, trāsparentis glaciæ similis. Hæc ille.

GRÆCVM uulgus Mogni uocant hoc animal, quod partibus uerendis ad motum, prurimum ac Venerem, imò etiam ampullas excitet, Bellonius.

ITALI uoce obfcœna Potam marinam, Bellonius. Ligures Capello di mare, quasi dicas Pileum marinum, à figura, Rondeletius.

GALL. Vrticæ solutæ, hæc & sexta, uulgari lingua Potes nuncupantur. Hęc priuatim à Mafsiensibus Capeau carnu, id est, Pileus carnosus, à figura, Rondeletius.

GERMANICE dici potest Weerschaam/Weerbüt. Oceani accolę multi, ni fallor, Weerschaam appellant: & Seequapp/& Schnottolff: quod postremum etiam pisci cuidam attribuitur. Nos de his nominibus plura in Lepore mar. scripsimus in Historia nostra, dubitâdo an ad Leporem, uel Vrticam uel Pulmonem potius referri deberent: sed uidetur ad Vrticæ potius pertinere. Lepus quidem marinus Bellonij, plurima cum Pulmone eius mar. communia habet, ut species duæ unius generis uideantur. Ein art der Seenessel mit viij. süßen/kläbt niemar an / ist allwäg ledig.

VRTICA VI. Rondel. altera species semper solute. Supradictę (inquit) substantia, uita, uiribus, similis est. Quatuor duntaxat pedes habet, seu frondes potiùs, longiores quàm ullę alia Vrticę: quę satis apte folijs acanthi comparari possunt. In altera parte lineas aliquas habet si elatim dispositas. ¶ Frondes huius Vrticę uidentur pennas referre: sed alia est Penna marina, quę inter Zoophyta dabimus. ¶ Reprehendit Rondeletius illos, qui hanc & superiorem Vrticam, pro Pulmonibus marinis usurpant.

ITAL. ET GALL. Potamaria, ut superior quoq.

GERMAN. Ein andere art der nächstgemelten Scenessel/mit iiii. füssen.

Vrticarum species duę, quas in Italia pictas à Cor. Sittardo accepi: quarum altera (rotundior) uidetur species prima esse ex illis quas exhibuimus. altera an Vrticarum generis sit, quaerendum.

ORDO XIII. DE CRVSTA TIS SEV CRVSTA TENVI CONTECTIS

IN MARI ANIMALIBVS: VT SVNT CANCRI,
Cancelli, Locustę, Squillę,

DE CRVSTACEIS

IN GENERE.

ANIMALIUM Exanguium differentias exposuimus supra, initio præcedentis ordinis de Mollibus: quod primum in mari Exanguium genus est. Secundum, de quo nunc agendum, Crustata à Plinio dicta, uel Crustis inuenta: à Græcis Μαλακόσσηκα, id est, molli testa operta, tegmentū enim non æquę durum densumq; habent ac ὀσπερόσσηκα, quę ostraco, id est, testa dura siliceaq; integuntur. Hęc partem solidam foris, mollem carnosamq; intus continent. Solidum illud fragile, non collisile est. ¶ Huius generis species uarię sunt, quę magnitudine, specie, figura, asperitate, læuitate, nec nō uita distinguuntur. ¶ Crustatis inest salus succus, suntq; omnia durę carnis, & concoctu difficilia: multumq; nutriunt, prius in aqua dulci elixa. Caro eorum, quemadmodum & Ostreorum, uentrem sistit, quando in aqua prius elixa succum salum deposuerint. ¶ Cancrī nomen ueteres aliter atque aliter usurparunt, Plinius pro genere sic usus est; Cancrorum genera (inquit) Carabi, Astaci, Mææ, Pagu

Cancer.

200 Animalium Mar. Ordo XIII.

Cauda.

ri, Heracleotici, Leones, & alia ignobiliora. Aristoteles eos tantū Cancros (*καρκίνους*) uocat, quib, rotundū est corpus, quibusq; cauda deest, ut ipse ait. Reuera tamē Cancrī omnes caudā habēt, sed corpori applicatam: quam nō extendunt nisi scēminā, cum eam partem ouorum copia distentam habent. Componitur autem Cancrorum cauda ex quinque tabellis, (sic appellamus quas Aristoteles *πλάκας*, crustas sectas & congestas:) sed hæ in acutum desinunt, non in pinnas, ut in Locustis, quia Cancrī cauda non natant: uerū in ea oua deponunt & conferuant. in eādē est excrementorum exitus. At Locustæ natant, caudæ, ut palmulis innitentes, Cancrī terrenam potius uitam agunt (in mari reptantes, potius quā natantes) cauernasq; subeunt. Squilla lata quidem pedes habet & graditur: cauda tamen non caret. item Cancellus purpurarum, buccinorum & cochlearum testas subit, illicq; deget, nihilominus tamen caudam longam habet & extētam. Quare rectius dicemus Cancros caudam habere: sed corpori appressam, ne ingressum impediāt. Hæc ferē Rondeletius.

*Refrigeratio
Cruftatorū.
Δροσία.
Βραχυροδία.
Ordinis ratio*

¶ Calor natiuus Cruftatorum recreatur ambiente aqua: quam quidem etiam necessariō, non refrigerationis causa, dum cibum captum, ore admittunt; eandemq; mox reddunt, ne in uentrem illabatur, *παρὰ τὴν δροσίαν*. Vocat autem *δροσία* Aristoteles, alibi *βραχυροδία* in Cruftatis, partes illas circa os hirsutas & frequentes, quas celeriter mouent. iuxta has foramina quadam, ut Bellonius scribit, aquam emittunt. Plura leges in Historia nostra, in Astaco fl. B. ¶ In Cruftatis proponendis, hunc ordinem sequi placuit: ut primū locū obtinerēt rotundiores et Cancrī priuatim dicti, eisq; similes, *καρκινοειδείς*, deinde oblongi, interq; hos primū Carabi, & similes, ab Aristotele *καρκινοειδείς* dicti, forcipibus insignes: tum quæ illis carent, Squillæ. Cancellum siue Scyllarum, ceu ambigua inter Cancros & Carabos eisq; similia naturæ, medio inter utraq; loco posuimus. ¶ Cancrorum genus (inquit Aristoteles) multiplex est, nec facile enumerandum: maximum, quas Mæas appellant. Secundum Paguri, & quos Heracleoticos uocant. Tertium fluuiatiles, ceteri minutores, & nullis penē nominibus annotati. Et genus Cancrorum litorale Phœnice fert, tantæ uelocitatis, ut eos consequi facile non sit: unde *επιπύεις*, hoc est, Equites appellant. Genus item aliud est, quod magnitudine Cancrum non excedit, facie Astacis simile. Hæc ille. Nos plura genera numerabimus, (inquit Rondeletius:) quæ inter se differunt magnitudine, colore, pedum longitudine: & oculorum situ, quod ij uel contingant se ferē, uel magno intervallo à se distungantur. Omnibus pedes sunt deni cum chelis: cornua tenuia, parua & pauca. Corporis totius alueum atq; caput indifcretum omnes habent. Quam nos caudam appellauimus, Aristoteles *ὡπὸν ἀλνυμα τὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ* uocat. Per transuersum & in latus progredi uidentur, in pauore etiam retrorsum pari uelocitate redeūt.

Cancrorū genera.

Differentiæ.

Cancrī nomen Plinio, ut dixi, & recentioribus quibusdam, ad Cruftata omnia extenditur. Aristotelis speciem tantū rotundorum significat. Iam uerō rursus in hæ ipsa specie, quidam simpliciter Cancrī dici uidentur: alij cum epitheto aliquo, ut Heracleotici: alij peculiari quodam nomine, ut Paguri, Mææ. Paguros tamen recentiores quidam Græci pro Cancris promiscuē accipiūt: sicut & Palladius.

I T A L I Cancros uulgō mutatis & inuersis literis Grancos uocant, tam fluuiiales, quā marinos, Platina.

G E R M. Nos Cancros (ut communiū accipiam Cancrī nomen pro quouis malacostraco) Locustarios, *καρκινοειδείς*, nominare possumus *lange Krebs* uel simpliciter *Krebs*. Angli *Creuse* dicūt Astacum tum mar. tum fluuiatilem: Hollandi alijq; inferiores Germani *Kreeft* uel *Creest*. alterum uerō genus quod Cancrarium propriè appellatur, *kurze Krebs* / *runde Krebs*: uel uno uocabulo *TaschenKrebs* / à similitudine marsupij subrotundi: uel *Weerspinnen* / id est, Araneos mar. quanquam & Sepiam aliqui sic uocāt ineptiū. Vel *Krabbe* / *Krab* / *Krabe* / *SeeKrabbe*: quo nomine Angli, Germaniq; ad Oceanum, (ut Galli etiam aliqui *Chabre* uel *Crape*) priuatim Pagurum uocitant.

Iconem hanc in Italia nactus sum, persimilem illi quam Bellonius exhibuit.

Hanc Rondeletius posuit, primū lib. 18. cap. 21. deinde Tomo 2. in libro de piscibus stagni marini, cap. 12. utrobique Cancrī anonymi nomine.

C A N C E R simpliciter & generis nomine dictus, cum sit species quædam infima, anonymus à Rondeletio cognominatur. Hoc (inquit) frequentius in Gallia Narbonensi uescitur. nascitur

ſcitur in ſtagnis marinis, inter fluuiatilem & marinum medius: quo in fluuiatilium penuria aduerſus Canis rab, morſum utendum cenſeo. ¶ Idem uidetur, qui à Bellonio ſimpliciter Cancer marinus (Καρκίνος θαλάσσιος) nominatur, Hos Cancros (inquit) à Paguris eiufdem magnitudinis (cum quibus ſæpe ab ichthyopolis permiſcentur) ipſa glabritie primùm diſcernere oportet, Paguri præterea tibias habent hirtas, et brachia grandibus forcipibus uallata, atq; (que) in nigrum colorem aſſeunt, in extremo liuent. Cancrī omnino glabri ſunt, eorumq; anterior corporis pars, poſteriore latior eſt. Hæc ille. Videtur autem ſpecies hæc ſemper minor eſſe Paguris.

ITAL. Venetis Granceolo dicitur, Ferrariæ mas Granzo, fœmina Grancella, Bellonius. In hoc genere (inquit idem) Veneti Mazanetas (Infrà etiam Cancrum paruum latipedem, Mazanetas ab Italis uocari ſcribit) nominant, Molecis ſimiles. hos mares eſſe, molleſcere, ac uernationem exte-
re ferunt: illas fœminas putant, & perenni contegi cruſta. ¶ Maia etiam Italis Granceola dicitur: & ne quis confundat cauendum.

GALL. A noſtris generis nomine Cancre appellatur, Rondeletius.

GERM. Ein art der Meerkrabben, F. ein Winderkrabb/ iſt kleiner dann die rechten Meerkrabben.

CANCER Heracleotic. (Καρκίνος ηρακλειωτικός), Rôd. cognominatus inquit, ab Heraclea illuſtri urbe ad Pontū Euxinū, potiùs quàm ulla alia, plures enim alibi Heracleæ fuerunt. Paguro tã ſimilis eſt, ut uix diſcer-
nas, ueruntamen ſpecie diſfert. Colore eſt fuſco, &c. rarior in noſtro mari. ¶ Heracl. Căcer (inquit Scaliger) grandiffimus eſt in genere Pagurorum, cruribus breuiſibus, forcipibus admodum ualidis: quem pro Vrſo Rondeletius pinxit, Heracleoticus uerò ipſius, parua Maia omnino eſt, ſiue adhuc adoleſcens, ſiue adulta in ſua ſpecie: nihil enim reſert, &c. Plura leges exercitationum eius De ſubtilitate 245.2.

GERM. Ein geſlecht der Meerkrabben/ oder Meerſchens.

CANCER Heracleoticus Bellonij, nam Rondeletij hoc nomine Cancrum iam proximè exhibuimus. Cum Heracleas urbes (inquit) uidere in adiacentes litori, unam Ponti, alteram Propontidis, ab eis id Cancrī genus denominatum eſſe, facile mihi perſuaſi. Plurimus eſt in Sicilia litore, quanquam & Romæ aliquando uenditur. Multi Gallum marinum ea tantum ratione uocant, quòd eius brachia uideant in criſtæ Galli modum tornata eſſe. Hæc ille. Rondeletius hunc Vrſum ueterum facit, & iconem ab hac nonnihil diuerſam ponit. Vide paulò poſt.

GALL. Migrane, id eſt, Malum Punicum uulgo uocant circa Monſpelium, à figura & colore ualde ſimili.

GERM. Ein andere art der Meerkrabben: etlich nennet die ein Seehanē/ von der ſchä-
ren geſtalt: etlich ein Granatöpfel/ von der geſtalt vnd farb.

R VRSVS Galli mar. uulgo dicti, (quem Cancrum Heracleoticum Bellonius facit,) qualem olim ex Italia Corn. Sittardus nobis attulit, alia eicon.

GERMAN. Neben der selbig Meerkrabb/auff ein andere weys gecontrafect.

Eiusdem Cancri icones alias duas aliter expressas, proximè retrò posuimus.

V RSVS (uel Vrsa, Ἀρκτὸς ἴ.) Rondeletij: idem qui Cancer Heracleoticus Bellonij (& Scaligeri: Vide superius) proximè exhibitus: quo cum plura leges. Vrsi nomen (inquit) non à forma impositum est, ut Locustis: sed ab actionib. moribusq̃, ut Lupo, Cínædo. ¶ Bellonius Vrsum seu Vrsam facit, quã Rondeletius Squillarum generis esse ostendit, & latam cognominat: quam nos etiam ex Italia olim Vrsi nomine à uiro quodam erudito missam accepimus. Crediderunt nimirum hunc esse Vrsum aliqui à corporis forma: quæ crassa ei & recurta est, sicut terrestri, & quia genus alterum per omnia huic simile, Ligures uulgo Vrsitam appellant: quæ an eadem sit Squillæ caelatae Rondeletij, quærendum. Vnde infra inter Squillas.

GERMAN. dici poterit ein Bärenkrabb. uel alijs nominibus in Cæcro Heracleotico Bellonij iam positis.

[Bellonij uerò Vrsa, ein Bärenkrebs. hic enim longus & caudatus est, ille rotundus.] Ein andere contrafectung des nächstgemelten Seekrabben.

Icon Paguri ueluti in dorso iacentis, expressa Venetijs: similis à Bellonio exhibitæ.

Eiusdem alia quam Rondeletius pro Maia dedit effigies. Nos proximè
Maiam aliam dabimus.

PAGURVS (πάγυρος) genus est Cancrī Helychīo. Recētiōres Græci pleriq; Pagurū pro Can-
cro simpliciter & in genere usurpant, sic Pagurum fluuiatilem dixit auctor Euporistion, quæ
inter notha Galeni sunt. Idem à Palladio Cancer marinus uocatur. πάγυρος, τὸς παρ' ἡμῶν καράβος, *Bisat.*
Scholiastes in Equit. Aristophanis. Bifas, Pagurus est marinus, qui uocatur Carabus, Kirani-
des. Vocatur autem à Græcis Pagurus, παρὰ τὸ ὅτι τοῖς πάγυρος ὄρεσιν καὶ ὄρεμα: ἢ παρὰ τὸ τὸς πάγυρος ὄρεσιν
καὶ φυλάττω. solet enim ἢ πάγυρος, hoc est, asperis & petrosīs locis uersari. Prima huius nominis syl-
laba Oppiano & Nicandro corripitur. Latinum nomen non inuenit, Græco uſi sunt Plinius et
Gaza. Heraclēotici suprà dicti his omnino cognati uidentur. ¶ Pagurum eundem quem Bel-
lonius pingit Cancrum, in Italia ab eruditīs nominari auditi, nec alium ad me pictum Fracastori-
us dedit, de eodem etiam Gillius sensit. Attestantur & nomina, tū alia quæ Bellonius recenset: tum
Porri uel Pori nomen usitatum Italīs per syncopen à Paguro cōtractum uideretur. quanquam hoc
nomen Rondeletius suæ Maiæ attribuit, Porroni quidem ille, non Porri scribens. ¶ Negat Ron-
deletius (inquit Scaliger, nomen quidem eius supprimens) Maiam esse Cancrum illum longicu-
rem, horridum: propterea quòd Maia sit Cancrorum maxima. At, inquit, hæc quam Prouincia
Squinado uocat, nō est maxima. Maximum enim fert Oceanus Cancrum, Squinado quadruplo
maior em. Vbi non animaduertit Aristotelem de suis Paguris atq; Maijs scribere, non de Oceanicis.
Quippè etiam Rhombi nostrates parui, Oceanici decuplo ampliōres. At in toto Aegæo, Ionio,
Adriatico Granceo'æ (sic enī dicuntur ab illis Maiæ) sunt omnium maximæ Cancrorum.
Hæc ille. Idem Scaliger: Pagurorum (inquit) duas noui differentias, alter & orbiculatior, & (ut *Species duas.*
scior, & maior. Alter est quadratior et minor, colore dilutiore, ac penè pallida uiriditate. Poreffas
hos uocat Venetus. ¶ Pagrum piscem (πάγυρος) per imperitiam cum Paguro cancro faciliè confu-
derit aliquis. ¶ Paguri quando à Cancris simpliciter dictis discernantur, suprà expositū est in Can-
cro simpliciter uocato.

GRÆCI hodie ubiq; uetus Paguri nomen retinent.

ITAL. Cancer hic (inquit Rondeletius) à nonnullis Carabo dicitur, ab alijs Porroni, à Ve-
netis Granci porroni (al. Granci porri,) ab alijs Cancharo de Barbarie, Rondeletius. Venetijs
Poreffa, Scaliger.

HISPAN. Lusitani Aranha (ut audio) nuncupant.

GALLI un Chabre uel Crape nominant, Normanni à rubro uel ruffo, quem eius testa præse-
fert, colore, un Rousseau appellant. alij quod coctus in pastilli modum pulmentū ferat, un Tour-
teau. Mafsilienses Carbasse & Fagule, Bellonius. Nostris est anonymus: quia rarissimè in no-
stro litore capitur, Rondeletius.

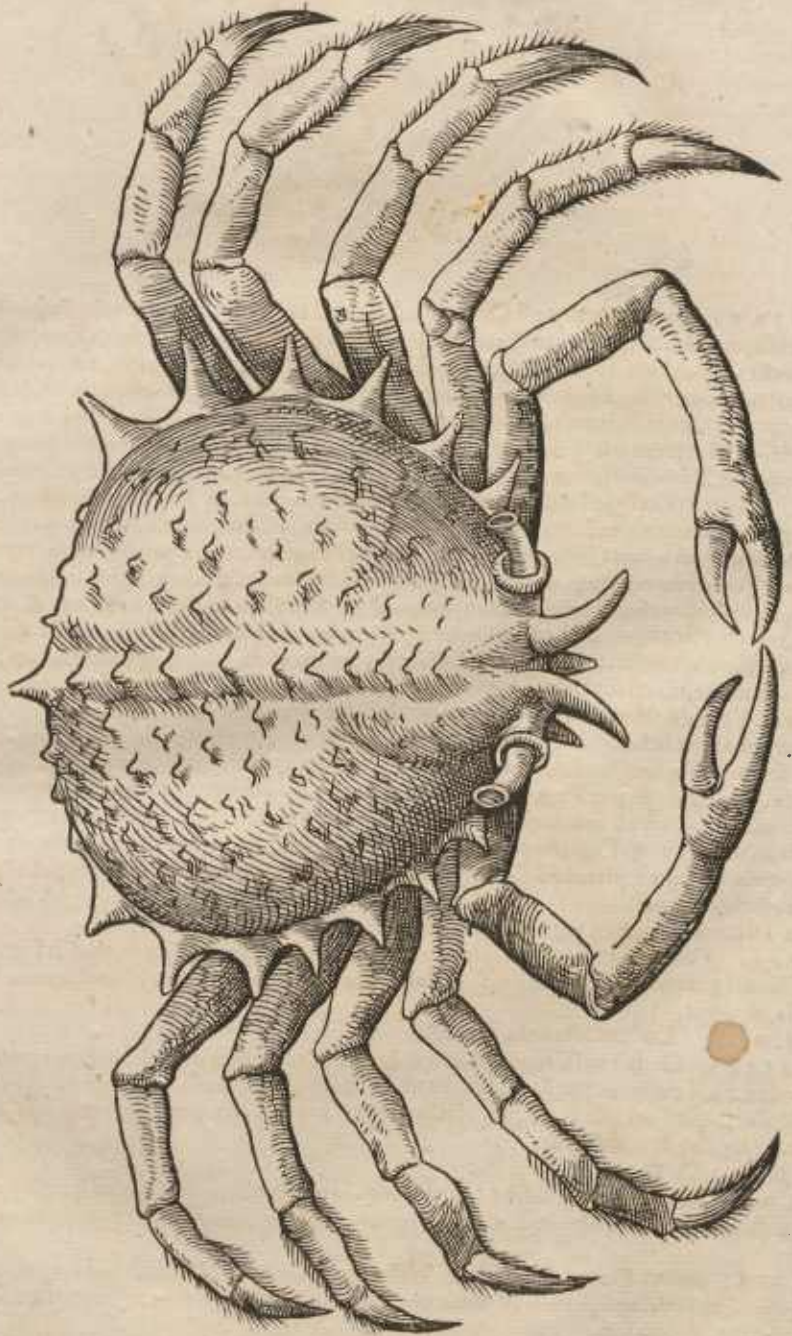
ANGLI 2i Pungor.

GERM. Krabbe/SeeKrabbe. Eadem quidem nomina quæ Cancro simpliciter, Paguro
etiam alijsq; speciebus, magnitudinis aut alia quapiam differentia simul expressa, conuenient.

MAEAE (Μαῖα) Cancrī dicuntur ab Aristotele, à Gaza Maiæ, fortasse à magnitudine. nam
Μαῖα quæ amitam significat & nutricem, aliquando etiam pro grandiore natu sumebatur,
Rondeletius.

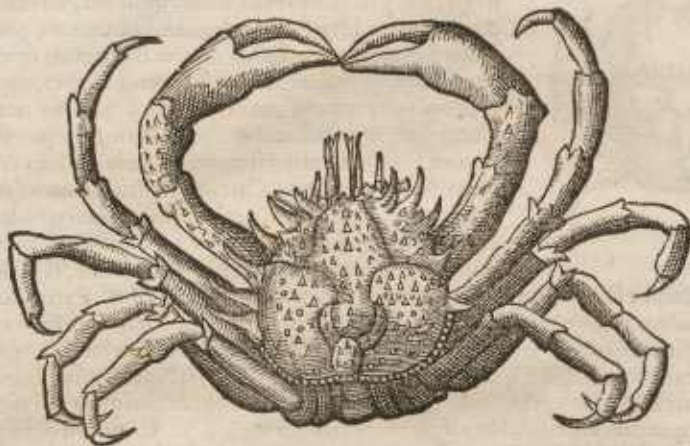
Maiæ, quia maximè Cancrorum, ita quasi obstetricēs appellantur: quæ cum Pagurorum par-
uitate, tanquam cum infantibus comparentur, Scaliger. Massarius in nono Plinij Mæa potius
Græco nomine scribendum ait, ut codices antiqui habent: quàm Maia, ut Gaza uertit, quasi ita a-
pud Plinium legerit. Aristoteles Mææ crura tenuia tribuit: non etiam parua seu breuiā, ut Ron-
deletius scribit: nam Heraclēoticis cancris mox eadem parua esse subiicit, itē oculos parum inui-
cem distantes, ¶ Cancrum illum, quem representamus Maiam esse, Iouio, Gillio, & Bellonio cō-

*Iconem hanc pro Maia fœmina Venetijs pictam accepi: illi quam Bellonius
dedit picturæ similem.*

Eiuſdem alia imago à Rondeletio accuratiùs expreſſa, & maſculi forſitan in hoc genere.

uenit, quibus contradicit Rondeletius. Lege ſuperiùs in Paguro. Ego plerofq; in Italia eruditòs hanc Maïam facere animaduerti; & ſimilem illi quam poſui iconem, Maïæ nomine ab Hieronymo Fracaſtorio accepi, ſed magis pyramidata parte anteriore, &c. & fanè ut in Paguris anterior pars latior eſt, ſic in Maïs poſterior. Maïæ corporis figura, inquit Gillius, poſterior rotundior eſt, anterior pyramidatior. extremæ partes aculeorum ſerie circunuallantur; quorum duo ex fronte tanquã cornua eminent. crura quibuſdã ſpinulis horrent. Longè omnium maximum (inquit Scaliger) Cancrorũ genus eſt Maïa; tota cuppa aſperũ, cuſpidata fronte horridum, prælongis cruribus, exilibus, ac propterea imbecillis. ¶ Rondeletij Cancer Heracleoticus, omnino parua Maïa eſt, ſiue adhuc adoleſcens, ſiue adulta in ſua ſpecie, Idem Scaliger. De hac fortè ſenſerit Gillius, paruum genus Maïæ Maſiliæ inueniri ſcribens, ut corpore multò minore, ita pedibus multò longioribus.

Maïa parua

ITALICE. Granceola, corrupto nimirum nomine à Cancro. Vulgò Cancreolas cognominat, Maſſariuſ. Sed Cancrum marinum etiam paruum uel ſimpliciter dictum, Venetijs Granceolum nominari Belloniuſ tradit: uideturq; ei nomen hoc ceu diminutiuum meliùs quadrare. Veneti ac Genuenſes à ſpeculis, in Maïarum corticibus elegãter incluſis, Specchio, hoc eſt, ſpeculum dicunt: (Romanum uulguſ Grancitelluſ) ſupinam enim ſi contempleris, tria parte anteriore breuia ſpecula ab ipſius cruſtæ tegmine continuata cernes, inter quæ prætenturæ duæ deliteſcunt, Belloniuſ. Iouiũ aliquoſ Maïarum rotundioribus teſtis ſpecula ad elegantiam includere ſolere tradit.

HISPAN. Chabro, Rondeletiuſ. id ad Germanicum Crabe accedit. Luſitanice Cangreia, uel Cangreiola, uel Centola, ut audio.

GALLICVM uulguſ ob ſimilitudinem quam cum Araneo habet, Iraigne de mer. (*Eſt & Araneuſ, Cancelluſ quidam, de quo infra.*) Maſſilienſes ab aculeis infinitis, quibus in tergore more Locuſtæ horret, & uillis quibus undiq; eſt circunſeptuſ, Squinaude (*Squinadam Gilliuſ; nimirum quaſi Echinatam*) uocant, ad pectinem, ad quem linum attenuatur, alludenteſ, Belloniuſ. In Prouincia Squinado uocatur, ab alijs Gritta (Bellonio Cancer latipeſ Maſiliæ Gritta dicitur,) Squaranchon, Grampella.

ANGLI A Fryll: quanquam idem nomen etiam Pectinum generi cuidam aculeato tribui inuenio.

GERM. Ein groſſer Seeckrabbe/mit langen dünnen füſſen/voll rauher ſpitze. ein groſſe Meerſpinnen art/ die größte vnder den Krabben. mag ein Vekrabb / Hechelkrabb / oder Spiegelkrabb geneht werden.

CANCER Latipeſ Bellonij: quem Græcè Platypun, uel Platypoda cognomineſ licet. Paruuſ quidam (inquit) & ignobilis Cancer apud noſ frequentiffimuſ eſt, nomine tamen caret ob uilitatem, Paruuſ eſt, nucis iuglandiſ magnitudine, aliquãdo paulò maiore, &c. Pedum

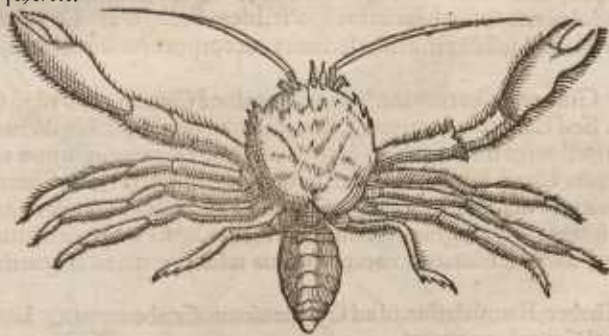
*Alius latipes**Cursor.**Equites.*

postremus & minimus (utrinque præter aliorum Cancrorum naturam, unde Latipedem cognominauimus) in latitudinem de sunt osscam. Et frõte exrant cornicula quatuor. Cum maris purgamentis in litus eiecitur, & cum piscibus a ijs sagena capitur: neglectusq; in litore relinquitur. unde magna celeritate regreditur in mare, beneficio latitudinis postremorum pedum. ¶ Carcinus paruus aut Cancellus (inquit Bellonius) inter pisciculos reperitur: qui pedes extimos latifsculos habet, (quibus ad natandum ceu pinnulis aut remis utitur:) & hac nota tantum à Cancro marino differt. ¶ Alios etiam Carcinis aliquo pacto similes, Romani rustici frequenter cum Tellinis & Conchulis diuendunt. qui tamen Carcinis multo maiores (forte minores) sunt, &c. hi quoque nouissimos pedes in extremo latos habent. eorum magnitudo pollice operiri potest: uitaec tamen admodum sunt: Nautæ crudos cum pane edunt, &c. ¶ De huiusmodi Cancris (inquit Rondeletius) locutum puto Aristotelem, ubi scribit: Parui Cancri qui capiuntur inter paruos pisciculos, postremos pedes habent latos, ut ad natandum sint utiles, & pinnarum uel palmularum uice. ¶ Quarendum an hic Cancer sit, quem Cursorum cognominant. Bellon. Cursores cæcos, eosdē Equitibus facit, nescio quā re cētē. Aristoteles diuersis in locis, nominibus quoque diuersis eos commemorat. Cursorum enim esse arbitror, quamuis ipse non nominat, Latipedes illos quorum meminit De partibus animalium lib. 4. c. 8. Equitum uerò mentionem facit Historiæ 4. 2. Genus est quoddam Cancrorum (inquit) in litoribus Phœnicia, tanta uelocitate, ut uix quisquā consequi possit: unde ἵππες, id est, Equites appellantur, ijs nihil ferē in tus propter inopiam pabuli est. Ἀγύριον est paruus Cancer, Hesychius. Cancri Ἀγύριου (inquit Aelianus) longē lateq; uagantur. modò circum litora errant, ubi & nati sunt: modò longius proficiscuntur: & uel in loca saxosa, uel cœnosa, cibum perquirentes, sæpe perueniunt. Bellonius in Singularibus scribit hos Cancros non multo maiores esse castanea.

ITAL. Romæ Grancetto uocant, (forma diminutiua nimirum à Cancro.) Veneti ac Ferrarienses Mazentam, (Hoc nomen etiam simpliciter Cancro marino paruo attribuunt, ut supra dictum est.) Bellonius.

GALL. Malsilienses Grittam genuina uoce nominant, Bellonius. Sed Maia etiam in Proincia aliquibus Gritta uocatur.

GERM. F. Ein breitsüß/ Ein Lenffer/ Ein kleiner Meerkrabb/ hat die ij. letzten süß breitelach/ laufft schnell.

CANCER Flauus siue Vndulatus Rondeletij. Cancer hic (inquit) inter anonyms & ignobiles magnus est, Cancris stagni marini uel fluuiatilibus æqualis. Flauum à colore nominauimus: Vndulatum à lineis quæ in prona parte sunt sinuosa undarum modo, non aliter quam in cameloto uulgò nuncupato. Capitur circa Antipolim & Lerinum insulam, nec uspiam similes uidi. Caudam extantam depinximus, &c.

GERM. F. Ein Shamlot Krabb/ ein gälber Meerkrabb.

CANCER Varius siue Marmoratus Rondeletio dictus. Hoc Cæcri genus (inquit) in saxorum cauernulis degit, non alibi quam in Agathensis litoris scopulis à me uisum. Testa est læui ac perpolita, duriore quàm in cæteris. coloribus maculisq; uarijs (uiridibus, cœruleis, albis, nigris, cineris,) confersa, marmor uarium siue inspidem pulchrè referente. Hæ maculae in mortuo maiori ex parte euanescent, quod si in Sole

Sole exiccetur, totus fit flauus.

GERMAN. Ein Punterkrabbe/hat ein glatte glitzerende schalē/mit mancherley flecken besprēgt/grün/blaw/weyß/schwarz/āschfarb/dieweyl sy läbē: wie ein schöner gefleckter mar mel oder iasp. ein Darmelkrabb.

CANCER Brachychelus Rondeletij. Cancer hic (inquit) alibi rarissimus, in Lerino insula frequens, ex rubro nigricat, paruus, eius corpus posteriore parte, contrā quā in cæteris, latius est, anteriore acutius. Chelas duas habet ualde breues, & tenues; unde βραχυχελου nomen dedimus, &c. ¶ Hic Cancer an Eques ueterum sit considerandum. longissima quidem pro reliqui corporis magnitudine crura, sublimem ipsum, ἐπικρυ, & ueluti equitem ostendunt; & chelarū breuitas nihil celeritati ingressus officere uidetur. De Equite quidē canero plura scripsi supra in Cancro latipede siue dromia: quem ad celeritatem nō quidem pedum longitudo, sed posteriorum (opinor) latitudo promouerit; sicut & in mari ad natationem. Eques.

GERM. Ein Kleine art der Meerkrabben/mit kurzen schären/langen füssen: vnd den leyb hinten breit/vornen gespitzt.

CANCRI Quædam species, cuius picturam Io. Kentmānus medicus ad me dedit. Eum Macrochelum uel Leprochelum eognominare licebit, quod inter Cancros longissimæ ei tenuissimæq; sint chelæ.

GERMAN. Ein Meerkrabbe mit gar lāgen vnd dünnen schären.

CANCRI Hirsuti Rondeletij. Partuorum (inquit) Cancrorum qui hirsuti sunt, differentiæ tres obseruauit. Prima est eorum qui chelas aculeatas habent, & in extremo nigrescentes. Cornicula duo: quæ sequuntur utrinque partes, ferratæ sunt. In testa media cordis humanæ figura expressa cernitur. Chelis pedibusq; omnibus hirti sunt. Huic generi simile aliud est equè hirsutum: sed minus, & chelarum extrema nigricantia non habet. Tertia differentia eorum est, qui secundis ita similes sunt, ut eosdem cum ijs planè esse diceret, dempta sola magnitudine: quare horū pictura separata nihil opus fuit. Tria hæc genera cum reliquis piscibus euerruntur, & ob exiguitatem prorsus negliguntur.

GERM. Kleine vnd harschte (besunder an füssen) Meerkrabben.

208 Animalium Mar. Ordo XIII.

CANCERIS Hirfutus Rondeletij adnumerandus uidetur ille, quem Lupum marinum uulgò Romæ, alij Somniolo uocant: quòd eius crusta in puluerem redacta somnum inducat, alijs Papilla pilosa uel Castrangiolo dicitur, Huius iconem à Cor. Sittardo missam apposui.

GERM. F. *Ein Schlaffer: dann sein Schal zu puluer gestossen/ soll schlaffen machen. Ein andere art der (kleinen) harenthen Weerkrabben.*

CANCER hic corporis trunco (inquit Rondeletius) cordis figuram omnino refert, cum pelagicis piscibus panagro extrahi solitus: sed rarò, propter paruitatē enim è retium maculis facillè elabitur.

GERMAN. F. *Ein Herzkrabbe.*

CANCER qui ab ITALIS uulgò Folia uel Folca (circa Romam præsertim, ni fallor) neminatur, eius effigiem ut à Cor. Sittardo meo felicis memoriæ accepi, posui. Folca dicta (addebat is) parum à Maijs differt, nisi quòd asperitatem in testa tomentosam habet. Quòd si pictura bene se habet, ut puto, leptochelum hunc Cancrum, à chelarum exilitate cognominaueris.

GERM. *Ein besunderer Weerkrabb/ in Italia bekant/ mit gar kleinen schären.*

ARANEÆ Crustata Rondeletij: de qua sensisse putat Aristotelem, cum scribit; Cancellus forma similibus est araneis, nisi quòd partem capiti & pectore subiectam araneo maiorem habet. Sed forsitanter restri araneæ Aristoteles cæcellum comparauerit. inter crustata enim alibi nusquam araneum numerat, ut neq; alijs ueterum. Interim tamen hunc quem Rondeletius exhibet, sic nominari propter formę similitudinem nihil prohibet: imò multò magis propter paruitatē hunc ita uocari cõuenit, quàm paguros uel maiores caneros, quos *Weerspinnen*, id est, Araneos marinos Germani uocant: ad quorum differentia, diminutiuo nomine araneum istum *Weerspinne*, appellabimus. Araneum marinum in Frisia uidi ita similem domestico, ut sola magnitudine à terrestre differret, Turnerus.

CANCER paruus (*Καρκίνος μικρός*) semper in alienis testis hospitari solet, non tamen quibuslibet: sed præcipuè in Mitulis gurgitum, Pinnis, Pectinibus atq; Ostreis. Piscatores putant Cancros unà cum illis, quorū testam inhabitant, nasci: Rondeletius ex coitu procreari ostēdit. Dicā (inquit idem) quod sæpissime uidi. Cancrī parui qui in Ostreis reperiuntur, minores sunt, paruè scilicet fabæ magnitudine, toto corpore candidi, præterquā in pro-

næ crustæ medio quod rubescit. Qui uerò in Pinnis reperiuntur, maiores sunt, & magis rubri quā albi: alioqui chelis, pedibus, toto deniq; corpore tum inter se, tum alijs omnibus cancris similes.

Pinnoteres. pinnophylax

¶ Cancer paruus cum Pinnam subit, priuatim Pinnoteres aut Pinnophylax, ut Oppiano in carmine, (*Πυννοτήρας, Πυννοφύλαξ*) uocatur, quòd seruet custodiatq; Pinnam. est autem Pinnoteres, masculinum primæ inflexionis, ut Anchises. Minus probo quòd à recentioribus quibusdā Pinnother scribitur, apud Aristotelem de Hist. 5. 15. *Πυννοθήρας* multitudinis numero legitur, tanquam à recto *Πυννοθήρας*; è, ac si Pinnæ uenatore m dicas: quoniam in Pinna in suum illiusq; commodū pisciculos uenari soleat, sic enim quidam putarunt: quos redarguit Rondeletius. Pinnæ enim aqua tantum & luto uiuunt, non pisciculorum carne ut crustata omnia. Nunquam nascitur Pinna (inquit Plinius) sine comite: quem Pinnoterem uocant, alij Pinnophylacem. is est Squilla parua, alibi Cæcer dapis affectator. Sic ille. Sic aut accipi debent eius uerba, ut Pinnoterẽ duo intelligatur, unus Squilla parua, *καρκίνος* Aristotelis: alius uerò Cancer paruus, nam quia hæc etiam (Squilla parua) in Pinnis reperitur, aliqui fortè confundunt. Cicero quidem ea Squillæ paruæ in Pinna attribuit, quæ Græci Cancro paruo. ¶ Inueniuntur autem hi Cancrī in alienis testis, non quòd in ijs nati sint, nec aliqua societate aut uictus communis ratione, ut diximus: sed quia molliore testa testis sunt, & ideo iniurijs magis opportuni, Conchiarum cauā subeunt, ut illic tanquam in specubus

Squilla parua.

Cancrī parui cur in alienis testis degant.

& antris

& antris tutius degant. Quare non solum in testis, (inquit Rondeletius,) sed etiã in Spongiarum cauernulis, in saxorum, rimis, in externis testarum, quibus Ostrea tecta sunt, cauis sapissime Cancros paruos reperi. ¶ Alius quã hic est Cancellus siue Scyllarus, qui corpore oblongo Locustis non Cancris similis est, & inanes tantum turbinatasq; testas subit: de quo proximè agemus. Cancellus.

GERMAN. hic Cancer paruus uocari poterit ein *kleiner Meerkrabb*: ein *Meerspinnle*/woner in *Schnecken schalen im meer inn den schalen etlicher lebenden Schnecken oder Muscheln*. ein *Muschelgast*. Cancellus uerò, de quo mox dicetur, uoce diminutiua ein *Meerkrable*: ut eadem sit horum nominum ratio ac differentia in sermone nostro, quæ Græcis inter *καρκίνου μικροῦ* & *καρκίνου*, id est, Cancrum paruum et Cancellum. Vel potiùs Cancer ille paruus utroq; modo ex iam dictis Germanicè appelletur: Cancellus uerò ein *Meerkrabfle*, ut non solum paruitas eius, sed etiam corporis figura oblongior, qua Astacum refert, simul indicetur.

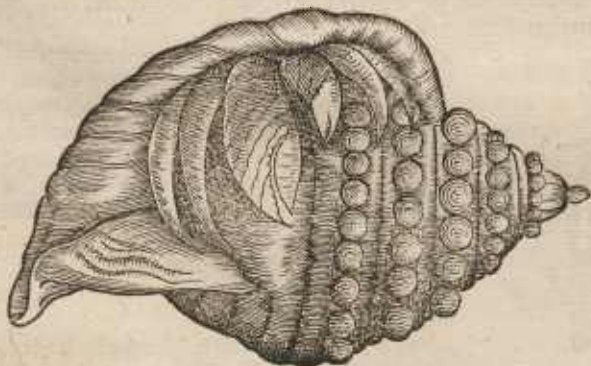
Cancellus in testa.

Cancellus nudus.

Testa uacua, quæ Nerite uideri potest, quòd Buccino similis sit, ampla tamè, &c.

Cancelli in Buccino effigies: quam olim Cor, Sitarard. mihi communicauit.

Scyllarus siue Cancellus in Nerite concha, Venerijs ad me missus.

Cancellus alius oblongus, Astaco fl. similis, quem et ipsum Sitarardus misit: referendus ad tertium genus Cancelli à Rond. memorati.

CANCELLVS, Aristoteli *καρκίνου* ♂: Oppiano, Aeliano, Galeno, *καρκινὰς* ♂. differt à Cancro paruo, quem proximè retrò dedimus: quòd ille reuera Cancris specic similis sit: hic uerò Locustis teste Aristotele. Inest quidem in eo, Rondeletio auctore, quod & Locustis & Cancris simile sit: quare hoc etiam loco ceu inter utrosque medium reposuimus. Aristoteles alicubi inter Cruftata & Testacea eum ambigere scribit: quòd & Locustis cognatus sit suo corpore: et testas in

210 Animalium Mar. Ordo XIII.

grediatur. uerum cum alienas ingrediatur testas, (uacuas duntaxat,) inter Testacea recte cenferi non potest. quin & Spongas aliquando subit, si quando foramē in eis capax nanciscatur. ¶ Cancellus (inquit Aristoteles, a quo etiam forma eius diligentissime describitur) initio gignitur ex terra & limo, deinde in uacuas testas ingreditur; ubi cum accreuerit, in ampliorem testā subit, uide licet aut Neritæ, aut Turbinis, & aliorum huiusmodi: saepe etiam parua Buccina; ingressusq; eam circumfert; ibidem nutritur & augetur; deinde capaciorem petit. ¶ Idē philosophus species Cancelli duas statuit: unum in Turbinibus, longiorem; alterum in Neritis Conchisq; breuiorē, & cætera ferē similem, sed dextro pede paruo, sinistro magno: qui priuatim Scyllarus (Σκυλλᾶρος) dicitur. At Rondeletius: Liberē (inquit) dicam, quod diu multumq; obseruaui. sola corporis longitudine duo hæc Cancellorum genera differre puto: ut Cancellus Turbinatorum hospes longior sit; Neritarum breuior; quia Neritarum testa est lauis, ampla & rotunda. Quantum ad pedum bifidulcorum longitudinem attinet, in omnibus Cancellis, quos plurimos uidi, semper sinistram pedem crassiorē dextro perspexi, quod non fortuito, sed certa ratione mihi uidetur contingere, cum enim uiuant in testa circa corporis medium complicati, quantum dextræ parti compressæ alimenti incrementiq; decedit, tantum sinistrae liberiore & laxiori accrescit. Præterea uidetur Aristoteles tertium genus constituere, cum dicit: Sunt inter Cochleas quæ intra se bestiolas habeant Astacis paruis similes, qui uel in fluminibus gignuntur; sed differunt, quod præmollem intra suam testam carunculam habeant. ¶ Cancros paruos cum Cancellis aliqui confundunt. uidetur quidem etiam Plinius confudisse; et Aristoteles scmel alicubi Cancellum pro Cancro paruo improprie posuit. Hermolaus Barbarus Cancellum cum Squilla parua confundit. Nos Pinnoteren duplicem esse monuimus, unum Cancri exigui specie; alterum καγίδιον, id est, Squillā paruam. Non cancer paruus solum, ut Aristoteles tradit; sed Cancellus quoq; in Spongiarum cauernulis latet & uiuit. Plura lege mox in Gallicis nominibus.

Species duæ
Aristoceli.
Scyllarus.

Species tertia

ITAL. Ligures Brancha uocant, uel Branchna, Rondel. HISPANI, ut audio, Cangreio. GALL. Prouinciales Bious Cambus, nostri Bernard l'ermite, eremitam quidem, quod alios fugiens, in testa perinde ac in solitudine uiuat, Bernardum autem, quod plebs nostra Bernardos, etiam uulgari prouerbio, fatuos esse dicitur: fatuumq; esse Cancellum, qui crusta tectus, chelæ habens, quæ ad uitam tuendam satis esse possent, alienas domos querat, in quibus latens uiuat. Quod si non hæc solum, sed posteriores etiam Cancelli partes spectaueris, prudentem esse iudicaueris, qui nudas & iniurias ualde opportunas partes, dura & firma testa munit.

GERMANICE uocari poterit Ein kleiner Weerkrabs / Weerkrabsle. ein Einsidler. Süch im nächstgemelten kleinen Weerkrabben.

Auena.

CANCER Paruus quidam rarus: quem Sebastianus Buot Czius Argentinensis medicus excellens, mihi olim ostēdit. Auenā nominari uulgò addebat, si satis memini, ceu usitato circa Monspelium uocabulo. Scaliger tamen Squillam marinam a Vasconibus Ciudadam uocari ait, id est, Auenā: pugillatim enim (inquit) deuorant, sicut auenam ueterinæ. ¶ Partes eius omnes perexiles erant: caput ut in locustario genere prominēs. cauda breuis & ad uentrem reflexa, ut in Cancris proprie dictis: ita ut ambigere inter hæc genera uideatur, sicut & Cancellus priuatim dictus. Pedes forcipati omnes, nō chelæ tantum; si pictor recte expressit, ut arbitror.

GALL. Auena fortè Monspelij. Vide in præcedentibus.

GERMAN. Ein besunderer kleiner seltsammer Weerkrabs / hat das vorderteil wie die Lobster oder Krebs: den

schwanz aber zum teil wie die Krabben: die füß alle geschäret.

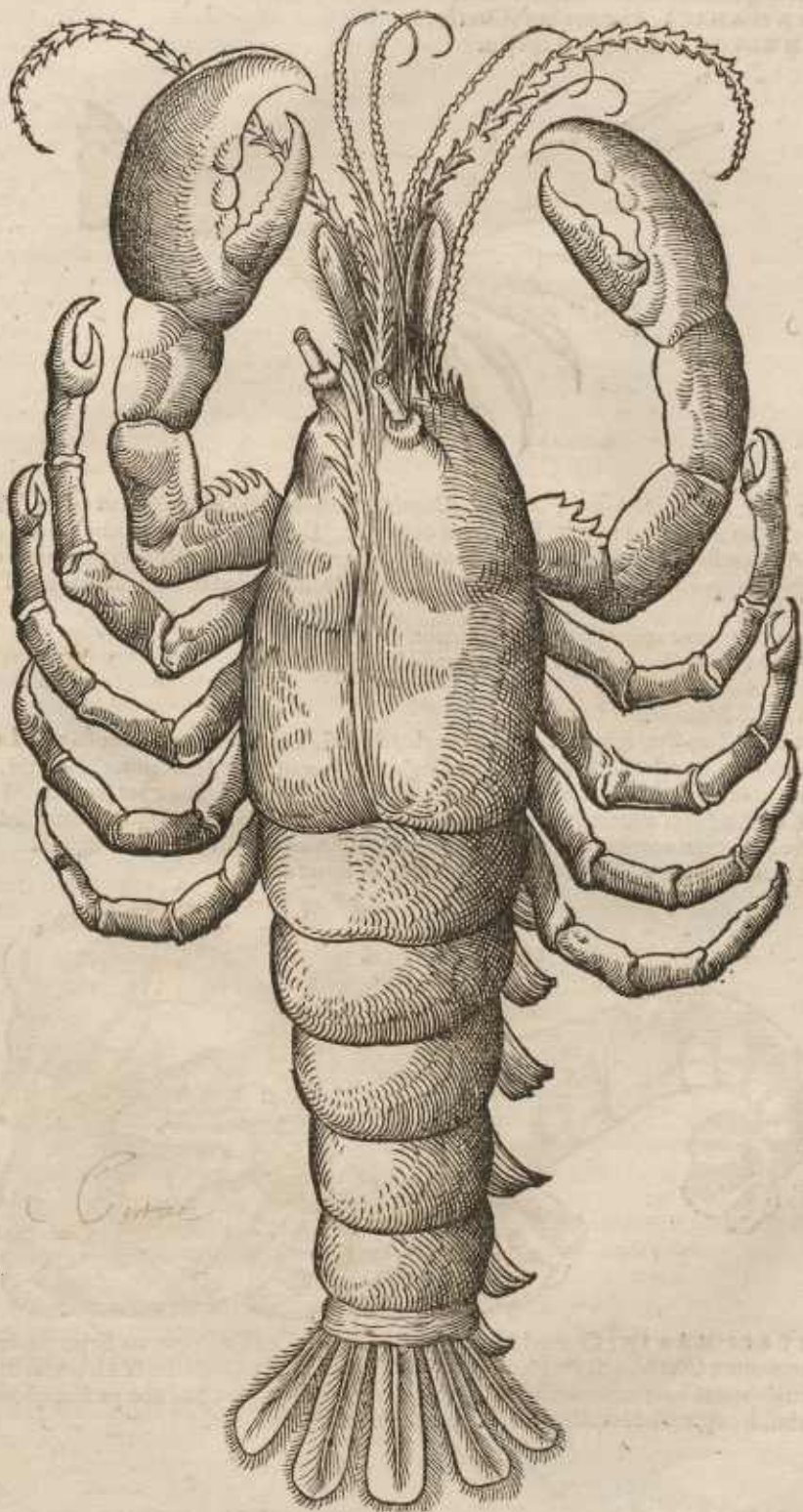
ASTACVS, Αστακός communiter Græcis, Attice αστακός. Gaza Gammarum conuertit, uulgaris ueteribus Romanis, Athengo teste, Squillæ speciem significauit. Hesychius Camaros, Squillas rubras interpretatur. ¶ Elephanta Plinio dictus, a magnitudine opinor pedum ac brachiorum, non alius quam Astacus uidetur, Rondeletius. Elephanti Locustarum generis, nigri, pedibus quaternis, bifulcis; præterea brachia duo, binis articulis, singulis forciculis denticulatis, Plinius. Bellonius Astacum aduultum duntaxat, Elephanta Plinij esse putat, nam Astaci (inquit) quanto maiores exeunt, eò nigriores euadunt. Eundem a Græcis scriptoribus, præsertim Aelianus, Leonem dictum coniicit, Rondeletius diuersum quidem Leonem exhibet ac describit, apparet tamen eum non contradicere, quin idem sit Aeliani Leo, & Plinij Elephanta; Plinij uerò Leonem & Elephantum diuersos esse liquiddō ostendit.

GRÆCI & accolæ Adriatici maris, etiamnum nomen antiquum retinuerunt. Constantino poli Liczuda uel Lichuda uocant.

ITALICE Romæ Gammaro uel Cambaro (Gambaro) di mare, nam fluuiatilem Astacum simpliciter Gambaro nominant. Venetijs Astase uel Astese, Genuæ Lumbaro. ¶ Illyrici, Larantola. HISPANI Camarón.

Forma

*Forma hæc Astaci est, quem Venetijs Astese vocant, ubi & depicta est: sed minus
accuratè, ut apparet, quam à Rondeletio.*

212 Animalium Mar. Ordo XIII.

GALLI & Normani Homar, Mafsilienfes Ligumbault; circa Monfpelium Langrout ule
Efcruice de mer. ¶ Mafsilienfes & Leonem & Aftacū, ex Plinio diuerfos pifces, uno eodemq̃
nomine Ligombaudos nominant, Gillius.

GERMANICE Humer/ein Meer Krebs.

ANGLICE A Creuife of the fea.

LOCYSTA Marina, Κάραβος, Κάραβις. Aliqui Γαλαῖον uocant: Arcestratus etiam Aftacum.
Nos alium Aftacum priuatim sic dictum dedimus. Locustarum marinarum species esse plu-
res ex Aristotelis quarto de partibus animalium apparet. Idem Aristoteles quæcunq̃ ex cru-
statis oblongiora sunt Κάραβουλι nominat, Gaza uertit locustacea; ut rotunda cancrus, uel cancra-
rij generis.

GRAECI nunc etiam Cárabon nominant.

ITALI Locusta, Ligures Alagousta, alij Lanchrina.

HISPANI Logusta.

GALL. Mafsilienfes Langouste.

ANGLI Lopster/Lopstar. Eliota Anglus diuerfis locis Aftacum, Locustam & Leonem
interpretatur a Lopster. Io. Caius Creuife Anglorum, Locustā esse, indicauit. At Guil. Turne-
rus in epistola ad me: Locustam mar. (inquit) nusquam audiui uocatam a See, creuis, sed perpe-
tuò a Lobster. Est & alius huius generis pifcis in Northumbrico mari nusquam uisus, sed in Oc-
ciduo frequens, qui uocatur a Longoyster, is cornicula habet cubito subinde longiora.

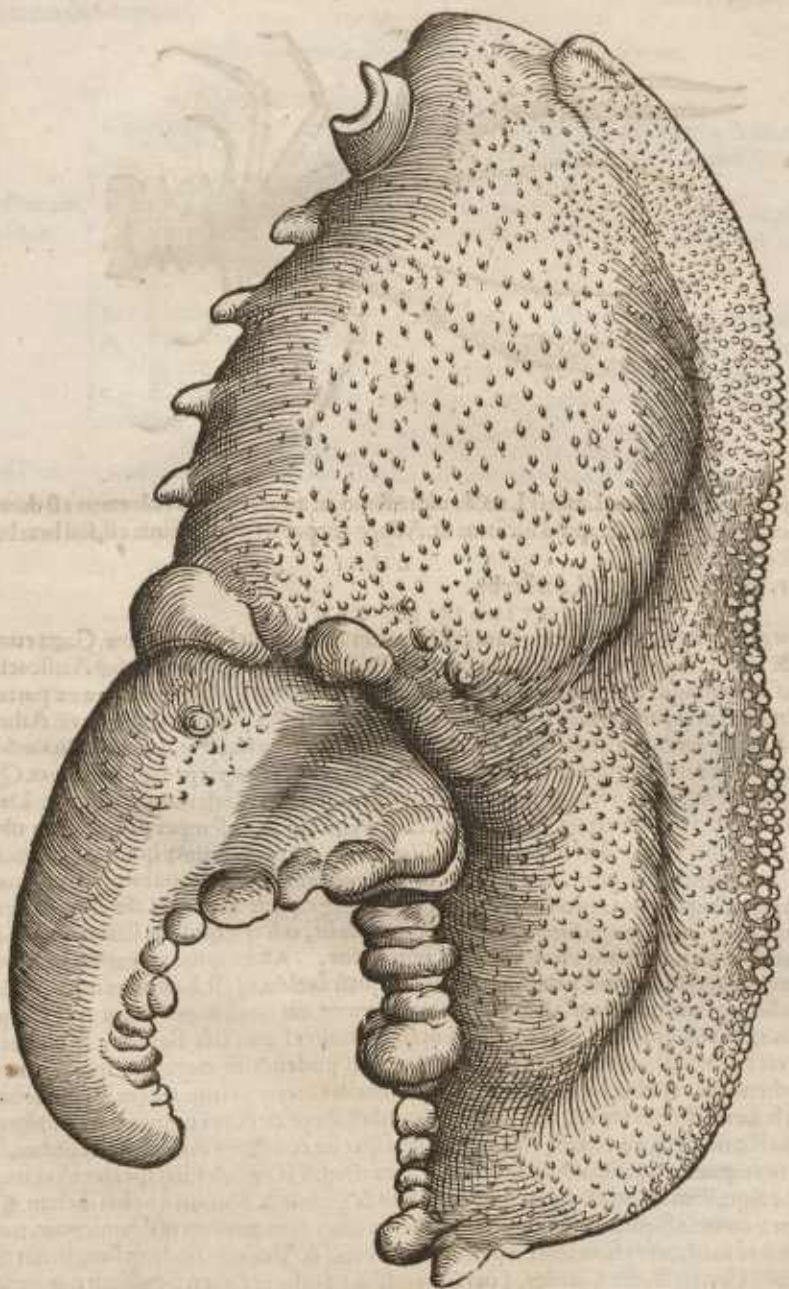
GERMANICE F. Ein Meer Krebs oder Humer art.

ASTACI MARINI Quem Humer uocant Germani, ex Descriptione Septentrionalium
regionum Olai Magni, effigies. Ingētem esse scribit, (inter Orchades & Hebrides insulas,) &
& tam ualidum ut hominem natantem chelis apprehensum suffocet. Sed non probo, quòd pedes
omnes bifurcos pinxit; & caudam tabellis tam multis construxit, &c.

CHELA ASTACI Marini ex Oceano.

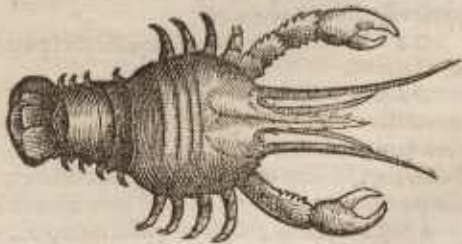

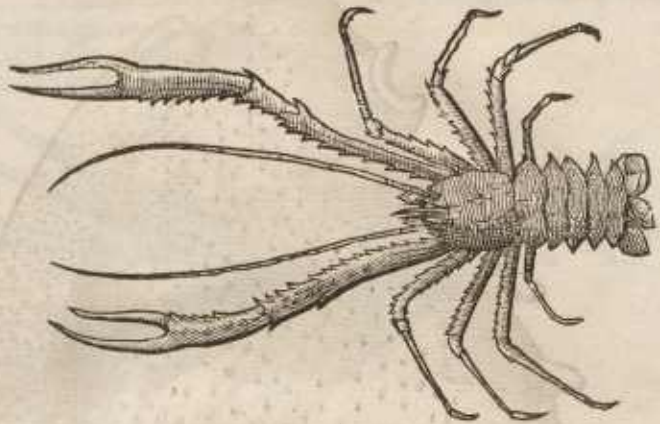
IN EADEM tabula Magnus depingit Astacum XII. pedum, qui deuoratur à monſtro marino ſimili rhinoceroti : cuius rei typum requires ſuprà inter Cete ex Tabula Olai.

ASTACVS paruus marinus, ſui generis. ſemper enim paruus eſt, nec unquam ſe-
re magnitudinẽ picturæ noſtræ ſuperat, Ron-
deletius.

GERMAN. F. *Ein kleiner Humer/
ein kleiner Weerkrebs.*

LEO Rondeletij. Plinius Leonem no-
minat tantum inter Cancrorum genera
cum Carabis, Aſtaciſ, Mæis, &c. Diphilus A

staco. ¶ *Λέων* à Græcis dicitur, Latinis Leo, à colore flauo, ut arbitror, quo coloratus est dum uiuit, & è mari captus educitur; & quod hirsutus sit. Astaco corporis specie affinis est, sed brachia longiora habet, &c. Rondeletius.

GERM. F. *Ein Löw / ein Löw Krebs.*

DE SQVILLIS IN GENERE.

Kæides. **K**ΑΡΙΑΩΝ genus tertium post Locustam & Astacum ab Aristotele numeratur. Gaza cum Cicerone & Plinio Squillas conuertit. Cicero Squillam paruam uocat ἰ καρίδιον Aristotelis. Plinius lib. 11. Crusta fragili (inquit) inclusis rigentes oculi: Locustis Squillisque magna ex parte sub eodem munimento præduri eminent. Et lib. 9. Coeunt Locustæ, Squillæ, Cancræ ore. Athenæus author est à Sophrone *Kæides* dictas, à Simonide & Epicharmo *Kæides*. Idem tradit *Kæides* à capitis magnitudine nuncupatas: quod maximam eorum corporis partem caput occupet. Quod erymum (inquit Rondeletius) si uerum est, non possum non mirari Galenum; qui libr. 8. De usu partium Malacostraca omnia capite truncârunt, &c. ¶ Prima in *Kæis* semper producitur: ultima uerò recti, quæ iota habet, quod in obliquis penultimam constituit, plerumque quidem producitur, & circumflexitur; rariùs corripitur & acuitur. Nomina quidem in *is* oxytona bisyllaba, quorum penultima natura longa est, iota producere solent, ut *κρητὶς*: excipitur *τρωδὶς*, & alia fortè pauca per *ιδ* declinata: in *ου* enim longa sunt omnia. Hoc cum ita sit, mireris quod in soluta oratione, iota huius nominis *Kæis* nunquam circumflexum reperiatur. *Ακάρη* quod est caput, ita fit *Kæis*: ut à *Βολή, γραφή, Βολίς, γραφίς*. Quid si *Kæides* dictæ sint, quasi *Ακείδες*, id est, Locustæ: nã & Galli quidam Saulterelles uocant, quoniam saliant Locustarum more, aut quasi *Καρεβίδες*, propter aliquam cum Locustis crustatis similitudinẽ, caudas enim ferè similiter habent; & Bellonius Squillas Locustarij generis esse tradit. ¶ *Colybdænæ* nomine aliqui pudendum marinum intelligunt: uel Squillam, Athenæus. ¶ Hoc Squillis proprium est, chelis carere: harum autem uice brachia maiora pedibus habere, Rondeletius. Aculeos in cauda habent minores omnes puto: maiores, ut Lata et Cæata Rondeletij, non item. Squillarum tres species constituit Aristoteles: Gibbas, Crangones, & Paruas quæ nunquam maiores fiunt. Nos (inquit Rondeletius) species alias tres addimus: nempe Squillam latam, & aliam quæ cæata est & glabra; & Mantin à nobis dictam. ¶ *Gibba* quidem præ cæteris Squillarum nomine simpliciter interdum intelligi mihi uidentur, nam & magnitudine ferè mediocres sunt inter maiores minoresque: & Venetijs hodieque simpliciter Squillæ dicuntur, & à Græcis hodie Carides, (uel Caramidia.) Scaliger tamen Squillam minimam ab Adriaticis generis nomine uocari scribit.

GRÆCIS ueteribus *Kæides* dicuntur Squillarum species proximè enumeratæ, ceu generis nomine. at hodie uulgò Gibbas priuatim Caridas seu Caramidia uocant, ut diximus.

ITALICE Squille uel Schille (Veneti quidẽ Gibbas priuatim ita nuncupant) dici possunt species Squillarum omnes.

GALL. similiter omnes Squille dici poterunt: etsi Burdegaleses Crangis peculiare hoc nomen faciunt.

GERMANICE Squillas omnes *Wœrrebstlin* rectè appellabimus: siue simpliciter: siue cum differentia *sunder Schären*, id est, sine forcipibus. Germani ad Oceanum Squillæ speciem quandam paruam uocant *Garnart/Bernard* (*Gornard* uerò piscis est lyriiformis,) *Bernier/Garnole*/Gibbam ut puto, licebit autem hoc unius speciei nomen (à Gammaro fortè corruptum) usurpare pro genere, species uerò indicare adiectis differentijs.

ANGL. Eliora Anglus Squillam interpretatur a *Schympe*, ego ab Anglis accepi *Schrimpe* species.

pe speciem esse Squillæ uel Cammari maior em; & aliam minorem uocari a *Pran*; aut fortè cōtrā non enim satis memini.

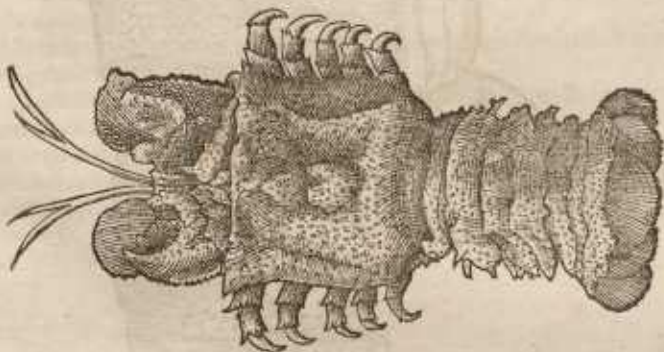
Squillarum generis diuisio, secundum Cæsarem Scaligerum.

- Squillarum alia sunt
- Maiores } Vrsa, magnitudine Astaci.
  - } Crange: magnitudine tantum à superiore differens, & lineamentis quibusdam, quibus tessellate lamellæ pictæ sunt. [Hæc puto Rondeletij Squilla cælata est. nam aliam fecit Crangen.]
  - Minores, gibbe omnes, uix alio quam magnitudine differentes: Locustæ similes si frontis spectes cuspidem, quam supradictis Squillis. Omnibus pinnata cauda pinnis latis, dempta media acuta.
- Ex his minoribus
1. Maxima est in Oceano Gallico, [circa Vasconiam. Crangon puto Rondeletij.]
  2. Minima, Vasconibus Ciuada; è Garumna excipitur canistris. hæc etiam in mari agitatur, nec rubescit cocta. ab Adriaticis generis nomine dicitur.
  3. Mediæ magnitudinis, Gambarellus appellatus ab Istriis. [Simpliciter Gibba alijs.]

Itali quidam, etiam minimam Gambarellum uocant.

Præter has est Squilla mantis Rondeletij. Item *καλιόωπ*, id est, Squillula conchas quasdam inhabitare solita; de qua supra inter Cancellos diximus.

Squilla lata Rondeletij.

SQUILLA lata Rondeletij. Latam (inquit) cognominamus ut ab alijs distinguatur: nec id sine exemplo. nam Archesiratus (authore Athenæo) *μακρὰς καλιόωπ* appellauit; quanquam is Locustas, Astacos & Carides confundere uidetur. [Aristophanes in *Tesmophoriazusi*, non Archesiratus, apud Athenæum, *μακρὸν καλιόωπ*, id est, Squillarum latarum meminit: quo nomine de Astacis eum sentire Athenæus libro 3. conijcit.] Locustarum est magnitudine, sed latior multo & magis depresso corpore hirtotq. Quod si quis eam ob similem corporis speciem, cum Locustis potius quam cum Squillis annumerandam censeat, uel hoc uno refelli poterit, quod Locustis pedes ultimi in forfices terminantur: quos chelas uocant, quibus Squillæ carent, authore Aristotele. Hæc ille. Bellonius hanc Aristotelis *ἄρκτοπ*, id est, Vrsam facit, Terrestris (inquit) Vrsi in morem crasso ac recurto est corpore, eiusq. colorem habet, unde illi nomen. Hanc eius sententiam Rondeletius explodit: & alium ipse Vrsum Cancris, non Squillis cognatum, exhibet. Sed Vrsum Rondeletij Scaliger Cancrum Heracleoticum esse asserit. Squillarum maxima (inquit idem Scaliger) Astacum æquat magnitudine, alicubi etiam superat: uulgari Gammaro (fluuiatili nimirum siue Gammaro siue Astaco) similis, certis tamen ab eo notis discreta. Vrsa hæc est Aristotelis, ubi enim porrecta iacet, Vrsicorium extensum repræsentat. Aristoteles cum ei & Locustis pariendi tempus idem assignat, Locustaceis eam annumerat, (annumerare uidetur,) sub Squillæ quidem nomine eam non nouit.

ITAL. Siculum ac Neapolitanum uulgus Massacara nominat, Bellonius, Messacara dicitur à Neapolitanis & Messanensibus, ut idem in Singularibus scribit. Mihi hoc nomen deprauatum uidetur, ueluti à Græco, *μικρὸν ἢ μέγιστον καλιόωπ*, hoc est, maior Squilla. A Liguribus Orchetta uocatur Rondeletio teste; siue tanquam Arcetta, à Græco Arcos, quod est Vrsus; siue potius ab Vrsicorium corruptum. Vrsicorium enim Ligures generis huius speciem minorē, per omnia huic similem (Bellonio teste) appellant. Romæ etiam utranq. speciem nomine uno Mazzacara uocari audio.

*Eiusdem pictura alia, quam Romæ depictam Vrſi nomine, Corn.
Sitaradus nobis donauit.*

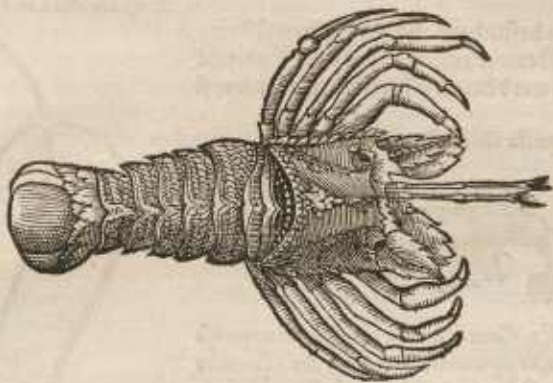

GALL. Noſtris litoribus incognita eſt, & ob id anonymos, Rondeletius.
GERMANICA nomina ſingo, ab Vrſo quadrupede: ein Bär/Weerbär/Bärenkrebs.

*Vrſa minor.
Cicada mar.*

SQVILLA caelata Rondeletij, Vrſa minor Bellonij. Quam hic proponimus (inquit Rondeletius) noſtri Cicadam mar. uocant. alij Cicadam mar. (*Aeliani*) eam eſſe opinantur, quam nos Mantin nominamus. Ea quidē de qua nunc agimus Cicadā potiore ratione nominandā eſſe cenſuimus, ob maiorem eum Cicadis terreſtribus ſimilitudinem: Squillam uerō, tum quod ſupra dictę ſimilis ſit, tum quod brachia priora indiuiſa habeat. qua nota Squillas à Locuſtis & Caneris ſecerni diximus. Caelatam uerō, ut ab alijs internoscatur. nam quinque tabellis conſtat, & dorſo, eſt regio naturę artificio uarię caelatis et ſculptis. Tota rubet, idēq; magis quā ullū aliud cruſtatum, ſiue cruda, ſiue cocta. Hanc Squillę ſpeciem eſſe puto, quam antiqui Cammarum (Latinè quidam etiā Gammarū uocauerūt, authoribus Athenæo, Plinio, Columella. Hęc Rondelet. A Graecis κάμμας & uel κάμματος ſcribitur; de quo plura Rondeletius in hiſtoria Aſtaci ſcripſit; & nos in eiuſdem

*Cammarus.
Gammarus.*

eiusdem & Squillæ huius historia. ¶ Minor Arctos per omnia maiori respondet, Bellonius. ¶ Cęsar Scaliger Cicadam marinam eam esse putat, quæ etiam uulgò à piscatoribus (*Vasconum*) sic appellatur: sentiens omnino, ut conijcio, de illa quæ Mantis Rondeletij est: quam Bellonius Malsilię & Genuæ Cicadã mar. uocari tradit, ego huic sententię uel hanc ob causam magis faueo, ne Squillæ id genus alio antiquo nomine careat, & fingendum sit nouum quod Rondeletius fecit. Aelianus certè cum Romę uixerit, & harum quidem rerum studiosus, non potuit ignorare Cammaros Romæ uulgò dictos, è genere Squillarum, ut Athenæus lib. 7. scribit; quod si eosdem Cicadas marinas putasset, non tacuisset opinor, præsertim cum alius nemo hoc nomine sit usus. Scaliger hanc Aristotelis Crangen facit: Rondeletius aliam.

Crang.

ITAL. Mazzacara Romæ uocatur, ut audio, hæc etiam, ut superior. Ligures Vrsfam appellant. Vide superiùs in Squilla lata.

GALLI circa Monspelium Cicadam marinam. Malsilienses, ut & Genuenses, Rondeletij Mantin, sic uocant; &, ni fallor, etiam Vascones.

GERMANICE appellare licebit ipsè nominibus, quibus & Vrsfam maiorē, hoc est, Squillam latam proximè dictam, magnitudinis tantum differētia expressa: *Ein Kleiner Meerbär: ein tootes Meerbärlin: uel priuatim ein Puntergermier*, id est, Squilla uaria.

Crangon Rondeletij.

CRANGONES (*κράγγονες, αἰ*) leguntur apud Aristotelem *Historiæ* 4. 2. dcinde bis, Crange, Crange. *κράγγον*, quod magis placet: quanquam Gaza in omnibus his locis uertit Crangines, ut Delphines. *κράγγον* oxytonum pro specie Squillæ apud Hesychium legitur gamma simplici, mallem duplici. ¶ Est hæc Squilla (inquit Rondeletius) palmi maioris longitudine. Crusta contegitur tenui, læui, candida, nonnunquam ex albo parum rubescēte. Pedū alij in calcar terminantur indiuisi, alij parum diuisi sunt, &c. Exhibitum quidem à nobis animal, omnino Squillarum generis esse apparet, nos Squillam Crangonē esse conijcimus, propter Aristotelis uerba hæc: Squilla gibba caudam habet & pinnas quatuor: quas & Crangc in utraq; caudæ parte habet, earum medium in utrisq; spinosum est, siue aculeatum: sed in crangone latum, in gibba acutum. Hæc ille.

ITALICE. Gambaro di mare: à nonnullis Camarugia & Parnochia dicitur, Rondeletius. Sparnochia, Bellonius, aliqui Spornotza scribūt, aut ac si ita scriberetur, proferunt. Squillas Romani hodie Cammcrugias (Gammarusios, Niphus) & Pernocias uocant, Iouius. Itali quidam mihi Vallopa nominarunt, nescio quàm recte: cum alij idem nomen ad Mantin Rondeletij retulerint. ¶ Scaliger quidem Squillam caelatam Rondeletij siue Vrsfam minorem, Crangen facit. hanc uerò Rondeletij Crangen uidetur inter Squillas minores collocare, quæ in Oceano Gallico maxima nascatur.

GALL. A nostris Caramotc, (ut parua Squilla Caramotc:) ab alijs Longoustin, à Burdegalen sibus seruata ueteri appellatione Squilles dicuntur, Rondeletius.

Eiusdem alia icon à Cor. Sittard. ad nos missa.

GERM. Ein besondere art der Kleinen Meer-
Krebsen/die man Gemeinlich nennet/ söllend im Teitsche
meer zimlich groß werden: an 8 farb weyß oder weyß
roor.

Squilla Gibba Rondelerij.

*Iconē hanc eiusdem, ni fallor, Squilla, Venetijs accepi: picturam minorem esse
voluissē, & caudam minus directam, ut cognomini responderet. Sed diligentius
considerari debet. nam Rondelerius Gibbae suae pedes omnes in summo divi-
sos facit: hæc suis pedibus ad Crangonem propius accedit.*

SQUILLAE Gibbae, ut rectè Gaza interpretatur: Græcis *Καείδ'ες κυφαί*: suo gibbo (caudæ ini-
Sio in tumorem se erigente) facile se produnt. Viuæ colore sunt fusco, minusq; albo quã Cran-
gones, coctæ rubescunt. Verè quidem has Aristotelis gibbas esse, cõuincit etiam mediùs inter cau-
de pinnas aculeus, acutiùs & angustior quàm in Crangone, item magnitudo, qua paruas Squillas
superat, à quibus etiam cornu frontis discernitur, Rondeletius. Squillæ gibbæ ab authoribus
aliquando simpliciter Squillæ dictæ mihi uidentur. uide supra De Squillis in genere. Cæsar Sca-
liger Squillarû minorû species tres facit, omnes gibbas. uide superius in Tabula diuisionis Squil-
larum de sententiâ Scaligeri. mihi quidem ueteres Gibbarum nomine speciem unam κατ' ἐφοίω
intellexisse uidentur; cui Scaliger inter minores mediam magnitudinem assignat. ¶ Quomodo
Squillæ exiguæ fortissimum hostem in eas grassantem Lupum piscem dolo perimant, Oppianus
canit: nempe quod deuoratæ ab eo, acuto frontis cornu medium palatum ita uulnerent, ut etiam si
initio id negligat Lupus, tandem tamen moriatur. sed cum Squillæ minimæ cornu careant, à gib-
bis hoc fieri intelligendum est; quod Rondeletius obseruauit.

Squilla sim-
pliciter.

GRÆCVM uulgus Caridas & Caranidia uocat, Bellonius. sed Astacus fl. etiam, ut idem a-
libi scribit, à uulgò Græco Caranis uel Caranidia dicitur.

ITAL. Romani à gambis, id est, tibis, quòd ijs multiplicibus consistit, Gambarellas uo-
cant, (aut fortè quasi Cammarellas.) Veneti uulgò Squillas, Bellonius. Marini minutiores Gam-
maruli, ut ita dicam, quos uulgò Gambarelli & Gambarufoli appellamus, non sunt Cancelli Ari-
stotelis, ut quidam arbitrantur, sed Squillæ paruæ Aristotelis, siquidem ij qui in hoc genere nun-
quam rufescunt, (de gibbis sentit.) Venetis alijsq; quàm plurimis populis, proprium adhuc Squille
retinent nomen. uulgò enim Schille dicuntur, Matthiolus Senensis. Romæ tũ gibbas tum par-
uas Squillas, uulgò Gambarellas uocari, author est Bellonius.

HISPAN. In Hispania, præsertimq; in Cantabria, omnes hi Gammaruli, Squilla tum gibba,
tum parua,) Squillæ nulla differentia uocitantur, Matthiolus Senensis. Lusitani, ut audio, Squil-
lam gibbam uocant Camaran de Lysboa.

GALL. A nostris (inquit Rondeletius) Caramot nuncupatur, ad discrimen Crangonis quã
Caramote appellant. A Santonibus De la santè, quòd ægris plurimum soleant apponere. Sic ille.

Armorici (inquit Bellonius) des Saulterelles uocitant. salit enim Locustarum more. Masi-
lienses uulgò Caramobots, quasi à Caride deducto nomine. Qui uerò Gallilitus Oceani incolunt
etiam à saltatione nominant Cheurettes, quasi Capreolas dicerent, Parisienses corruptè des Guer-
uettes. (fortè Guernettes, ut nomen id à Germanico Gernart deductum sit,) Rothomagenses Salico quas,
uel Salcoquas nominant; quarum quæ uaginis adhuc incluse sunt, Bouquetæ; ijs autem exute des
Creuettes appellantur. Hæc Bellonius. In Neufria Bouquet, hoc est, Hirculum uocant, si be-
ne intrpretor. Rupellæ quidè Cheurette, id est, Hædus dicitur, salit enim, non incedit, nec repit.

GERM. F. Ein Springkrebse/Seegetzle/Deergeiß/Böckle, uel à gibbo ein Höger-
ling/ein Rogergernier.

SQUILLA Parua, (*Καείδ'ες μικρά*, Aristoteli *Καείδ'ων χυτ' μι-
κρόν*.) Speciei, non ætatis nom en est, nunquam enim maior
efficitur. *Καείδ'ες, καείδ'ες: ñ* (fortè *ὄν*) *τὰς μικράς, ἐγγλήσας: τὰς δὲ
ἐγυθράς, καμμάσας* (addo *καλδοίω*.) Helychius. hoc est, Curides si-
ue Carides, Squille sunt: in quarum genere rubras, Cammaros
uocat; paruas autem, Enchloros: à colore nimirum, quem eis
uicis obscurum Rondeletius tribuit, Bellonius subfuluum. *χλωρός* quidem modò uiridem, modò
luteum colorem Græcis significat. Eadem & *χλωροκυρτίδ'ες* fuerint; sic enim apud eundem He-
lijsdem, ut reor, icon alia, Venetij olim mihi facta.

Squilla parua Rondeletij.

Enchlori.
Color.

lychium legitur pro genere Squillarum. malim *χλωροκαείδ'ες*: nisi à cyrtis seu nasis quibus capian-
tur, Chlorocyrtides dicere malis. è Garumna quidem canistris excipiuntur. Nec alia *Μελικαείδ'ες*
nominata in symposio quodam apud Athenæum, his uerbis: *Ξανθαί μελικαείδ'ες δὲ κάραι*. nã & fla-
uus color eis conuenit, & leuitas utpote minimis. à melle autem denominantur, quoniam carne
dulcissima sunt. & (ut Rondeletius testatur) ob nimiam dulcedinem quibusdam fastidio: uix enim
ullum aliud cibi genus his dulcius gustaueris. ¶ Bellonius Squillam paruam Aristotelis, fluuia
talem cognominat: marinæ per omnia similem, nisi quòd multò minor est. Longissimo, inquit, à
mari intruallo proueniunt hæ Squille: quod argumentum est eas originem à mari minimè traxis-
se, Flumina nostra has delicias non alunt, (sed Italia quædam, ni fallor; Scaliger è Garumna canistris exci-
T 2

Chlorocari-
des.

Melicarides

Squilla fl.

pi scribit, sed agitare etiam in mari.) At Rondeletius, Hycmc (inquit) in stagnis marinis capiuntur, & in magnorum fluuiorum ostijs, è mari etiam extrahi sæpe uidi, ne quis ob carnis succum dulcis simum, in dulci aqua gigni tantum existimet. in stagnis quidem marinis frequentiores multò sunt quàm in mari. Sic ille. Aristobulus tradit in Indum flumen Squillas paruas usque ad montem ascendere, magnas uerò usque ad Indi & Acelinæ ostia. Tarentinus etiam Squillas fluuiatiles nominat, & Nebriffensis. ¶ Ceterum ut supra docuimus aliud esse *Καρχίνου*, id est, Cancellum, aliud *Καρχίνον μικρόν*: ita hinc etiam aliud uidetur esse *Καρχίς μικρά*, id est, Squilla parua: aliud *Καρχίνου*, quod, si libet, Squillulam Latine dicamus. Ostendimus enim Pinnoteren, modò Cancrum paruum esse, modò Caridion, ex Aristotelis sententia: Plinius & Gaza Squillam paruam interpretantur, sed uerisimile est, genus id peculiare esse, à Squilla parua de qualic agimus, diuersum: quod idcirco Pinnae hospitium requirat, quoniam per se uiuere tutò aut commodè non possit, sicut & Cancrus paruus: quoniam is molliore testa tectus, iniurijs magis opportunus est. Idem Gaza Scyllarum etiam (qui Cancellus est, præcipue in Nerite.) Squillam paruam interpretatur, tria (ut apparet) diuersa animalia, uno nomine confundens.

Καρχίνου.

Scyllarus.

Magnitudo & partes.

Coctæ color.

Squilla parua (inquit Rondeletius) digiti minimi est magnitudine: capite pro corpusculi magnitudine crasso & lato: sine cornu, quo à Gibba differat: alioqui cauda tenui, paruo gibbo, oris appendicibus, caudæ pinnis, internis partibus, Gibbæ persimilis, punctis aliquot uariatur. colore est dum uiuit obscuro: coctæ, tota rubescit. Sic ille. Bel Ionius quoque coctam rufescere scribit, Scaliger negat: & forte in Oceano si non alia species talia tamen qualitas aut natura Squillæ minimæ fuerit. Scaliger quidem de illis quæ in Gallico Oceano sunt præcipue loqui uidetur.

ITAL. Gambarellâ uulgò uocant Romani, aliqui Gamba rozolam: nomine fortasse à Gambaro (*Gammaro*) detorto. Quæ re superius in Squilla gibba.

HISPAN. Lusitanis Camaran de Villa franca. Vide supra in Squilla gibba.

GALL. Circa Monspelium Ciua de uocant, Rondeletio teste. Vascones etiam (inquit Scaliger) Ciuadam nominant, ob exiguitatē, id est, Auenam, pugillatim enim deuorant, sicut auenam ueterinæ. Aliqui Cancellum quendam, proximè ante Locustam superius nobis descriptū, uulgò (ni fallor) Auenam uocitant.

GERMANICE appelletur *Ein Zwergkrebbslin/ein kleiner Gernier*. Gedani in ora Germaniæ audio Squillas quasdam cochlearibus edī, integras, quòd crustam duram non habeant. has minimas esse puto, quas Rondeletius etiam cum crusta & pedibus integras frigi tradit.

MANTIS à Rondeletio dicta nouo nomine. Crustatū hoc (inquit) ad nullū aliud quā Squillarum genus referre possum, chelis enim caret, quibus à Locusta et Astaco distinguitur. aculeos in cauda habet, Squillarū modo: corporis specie Squillis simili, longa, quo à Cancris differt. Ex ueteribus quidem nullus, quod sciam, eius meminit. Nos *μάκρυ* appellauimus à bestiolæ similitudine, quæ est ex Locustarum terrestrium genere. Eam bestiolam nostri Preguedious, id est, Precantem Deum appellant, quòd semper ueluti manus iunctas teneat. Præterea corpore est ualde tenui & macilento, ut qui asiduis ieiunijs sese cōficiunt. Eandem bestiolam diuinare uulgus ait: captā enim pueri nostri interrogant, qua sit Romam, uel Compostellam ad D. Iacobum proficiscendum, ea, perinde ac si intelligeret, altero brachio extento iter monstrat. Ab huius igitur bestiolæ diuinantis similitudine, Squillæ hanc speciem *μάκρυ* nominauimus. nam utraq; corpore est longo, gracili, circa caudam latiore: brachia duo prima, longa admodum. Sic ille, *μάκρυ* quidem hanc ipsam bestiolam terrestrem, etiam ueteres appellarūt. ¶ Nonnulli Cicadam marinam (Aelian) hanc esse uoluerunt, nos potiùs Squillam cælatam nostram, cui maior est cum Cicada terrestri similitudo, Cicadam nominauimus, Rondeletius.

Mantis Locusta.

Cicada mar.

Nos

Nos cum Gillio, Bellonio, alijsq; uiris doctis, Cicadam Aeliani hanc ipsam facimus: cui sententia plura uulgaria gentium nomina astipulantur. Vide supra in Squilla caelata. *Τετταρας οστρες* cum alijs aquatilibus, Anaxandrides apud Athenensium nominat. Bellonius hanc Speusippi Nympham esse suspicatur, nullo quidem ualido argumento. semel enim tantum Nymphæ nomen duntaxat apud Athenensium legitur, Speusippo inuicem comparante Astacum, Nympham, Vrsam, Cancrum, Pagurum.

ITAL. Romani & Genueses Cicadam marinam uocant, quæ autem Venetijs Cicadæ nomine diuenditur, ea quidem adulterina est. Quanquam autem Cicadæ ut plurimum suo nomine à piscatoribus Romanis uocentur, tamen in earum applicatione Parnochijs abutuntur, etenim Parnochiæ Cicadis sapidiore sunt, cariusq; diuenduntur, Bellonius. Aliqui Vallopa, ni fallor: Rondeletius quidem hoc nomen Crangoni suæ adscribit.

GALL. Malsiliæ Cigale de mar, & similiter (ni fallor) etiam Vascones, Circa Monspelium uerò Squillam caelata Rondeletij, uocant Cicadam marinam.

GERMAN. *Ein bsunderer art der Gerniern / hat etwas gleychnuß mit einem Höwstöffel / mit den vordern langen füßen / auch mit dem langen vnd ränen leyb. mag ein Weerstöffel genamset werden.*

HACTENVS proposuimus Crustatorum generatrima, Cancros, Locustas, Squillas, & quæ propter naturæ cognationem ad ea referuntur. Rondeletius quidem Pulicem quoq; & Pediculum marinis, quod tenui crusta integantur, Malacostracorum generi adnumerauit, nobis hæc animalcula, (sicut & Erucam mar, quæ & ipsa tenui crusta tegitur,) ad Insecta potius referre libuit, quoniam forma eorum tota à crustatis plurimum differre uideatur, magisq; ad Insecta accedere. ¶ Idem Rondeletius Echinos crustaceis adnumerat, potius quam testaceis ut Aristoteles. uide infra Ordine sequenti, ubi de Echinis in genere dicitur. ¶ Stellas Crustaceis solus Aelianus adnumerauit: nos postremo inter Testacea loco de Stellis agemus: ubi etiam huius circi rationem reddemus.

Pulex mar.
Pediculus marinus.
Eruca mar.
Echini.

ORDO XV. DE ANIMALIBVS TESTACEIS. VTSUNT PATELLAE ET OMNE GENVS CONCHARVM, MVRICES, STROMBI, VENEREAÆ, Cochleæ, Umbilici, Balani, Item Stellæ, Tethya, Echini.

DE TESTACEIS IN GENERE.

DE TESTACEIS alijsq; exanguibus animalium diximus non nihil supra, principio Ordinis XIII. ¶ Animalia marina testis duris conclusa, *ὄστρακόδερμα* à Græcis dicuntur, per analogiam: quoniam operimentum corporis ipsorum, quod cutis in alijs animalibus dicitur, in his ostræo, id est, teste aut lapidi simile est, ut scribit Galenus. Inijs (inquit Rondeletius) tanta naturæ ludentis uarietas est, tot colorum differentiarum, tot figurarum, ut uix numerari possint. Vocantur à Græcis quæ duro silicioq; tegmine fragili, non collisili muniuntur, partem uerò intus mollem continent, uniuersè quidem *ὄστρακόδερμα* atque *ὄστρα*. Aristoteles: *Ἄλλο δὲ γένος ἐστὶ τῶν ὄστρακόδερμων, ὃ καλεῖται ὄστρεον*. Latini Ostreorum nomē retinuerunt, Ostreas etiam dicunt: ¶ Ostrea genere neutro apud Græcos Latinosq; dicuntur, tū de specie peculiari, tum in genere de ostræo dermis seu testatis omnibus. Ostræa uerò foeminino genere Latinis tantum, de specie una. Græcis quidem *ὄστρεον* per c. breue, & *ὄστρεον* per diphthongum, diuersas plerunq; significaciones habent: (hoc enī adiectiuè idem quod testatum omne seu ostræo dermon significat, illud speciem peculiarem, Galeno teste:) aliquando tamē promiscuè ponuntur. Veteres ostræa per *o* dicebant: recentiores per *e*. Plato dixit *ὄστρεον*, τῆς. ¶ Concha quoq; et pro testa omni, & pro testa læui siue æquabiliter rugata sumitur, Rondeletius. Sæpius quidem ad bivaluia contrahi Conchæ uocabulum solet. ¶ Conchylium apud ueteres Latinos ac Græcos nomen est Conchis omnibus commune, & per excellentiam aliquando pro Purpura ponitur. ¶ Omnia generatim à Latinis Testæ dicuntur, à duritie operimenti: & Testacea, Rondeletius. Testa quidem propriè ipsum ostræum siue operimentum dicitur: per synecdochen tamēn pro toto accipi potest, præsertim in carmine. Sed non omne mare est generosæ fertile testæ, Horatius 2. Serm. Tum Testulæ uel Conchæ, quasi sedes in singulis subiectæ feminibus adobriuntur, Columella. Insectorum omnium, & quibus testacea operimenta, oculi mouentur, Plinius.

Ex his alia ab alijs testæ duritia superantur: ut Stellæ, Pulmones, Holothuria, Echini (omnia enim ista Ostræo dermis subijcit Aristoteles) longè minus dura testa conteguntur, quam Purpuræ & Buccina: imò Holothuria & similia, non tam testa quam corio duro integri uidentur, & uix pro testaceis dici. ¶ Alia undiq; duabus testis circunteguntur, ut interioris testæ nihil cerni possit.

Concha.
Conchylium.
Testæ.
Testacea.

Differentiæ.
Testæ durit.
Consectio.

222 Animalium Mar. Ordo XV.

sit, *ἰδύρα* uel *διδύρα* uocant: ut Ostrca, Tellinæ, Pectines, Mytuli, Pinnæ, Pernæ, (Chame, Dactyli.) Bivaluibus ualua uel utraq; uel altera tantum conuexa est. Aristoteles Bivaluium quædam anaptycha cognominat, ut Pectunculos & Mytulos, quæ ab una tantum parte claudi referantur: alia uero tribusq; similiter claudi scribit, ut Vngues, quos utroq; latere connexos esse scribit: cum contra semper altera parte solutos uideas, Rondeletio teste, neq; in eis aut uinculi aut articulationis ullum uestigium. Alia altera tantum parte testam habent, alteri parti testæ loco est scopoluli pars cui hæret, ut Lepas, Auris marina. *Ἐπιτολάζοντα* dicuntur Aristoteli quæ summis petris adherent: ut prædicta, item Nerites, Aporrhais, Chamæ & Dactyli utrisq; extremis non irreguntur, per quæ caput & posteriorem partem exerunt. *Atqui Chamæ ab initio libri de Turbinatis simplici ter undique duabus testis contegi scribit. An Chamæ dicemus semper quidem hiare, unde & nomen eis factum: sed aliis exere partem aliquam: aliis nullam, & tunc prorsus clausas apparere? & similiter fortè etiam Dactylos.*

Hoc illis qui ad maria habitant, discutiendum relinquimus. Rursum eorum quæ undiq; integuntur, sunt quæ testa continua penitus inclusa sint, ut nulla ex parte carnem detectam habeant: ueluti Holorthuria, Tethya, Echini. Alia similiter testa continua inclusa, nulla ex parte conspiciuntur, dempto capite, quod tamè semp operculo tegitur, ut Purpura, Buccina, Cochleæ: deniq; turbinata omnia. Alia testa undiq; conglobata quidem, non tamen turbinata, nec in gyrum conclusa sunt,

Cochaj. uel ij

Lauitas, asperitas. Color. Morio.

quæ rimam habent sine operculo: ut Conchæ Venereæ, quæ uulgò Porcellanæ uocantur. ¶ Alia unica Concha constant, ut Lepades: alia duabus, ut Mytuli. ¶ Testarum alia læues, ut Vnguium, Mytulorum: alia aspera, ut Purpurarum, Buccinorum, Ostreorum, Harum rursus permagna est in asperitate uarietas. Sunt quædam pectinatim diuisa uel striata. Labris alia tenuibus, alia crassis. ¶ Colore etiã distinguuntur: quod hæc unius coloris sit, ut Mytulorum testa nigra est: alia flauæ, alia rubræ sunt, alia uarijs coloribus depictæ. ¶ Differunt & motione. nam quædam in stabili sede manent: ut pholades, quæq; in saxorum cauis & alijs in locis degunt, ut Ostrea, Pinnæ. Muentur Purpuræ & Turbinata: & Chamæ læues, quas in gyrum uerti in aqua uidimus. Quædam in uado soluta degunt, alia scopulis affixa sunt. Mobilia modicè, plures partes habent, quam immobilia: quanquam utraq; paucis consistit partibus. Mouentur autè (præcipuè turbinata) parte dextra, non ad clauiculam, sed in aduersum. ¶ Differunt etiam testarum adhesionem. etenim alia uinculis ualidioribus alligantur testis: ut Mytuli, Pinnæ, Vngues. Quæ uerò in turbinatis testis sunt, nullo eis uinculo annexa sunt: sed posterior tantum pars circa testæ uolumen clauiculatim intorquetur. ¶ Sunt & alia (inquit Rondeletius) ferè infinitè ostracodermorum differentia, quemadmodum ipsa infinita ferè sunt: quæ ex singulorum historia petendæ sunt. ¶ In Concharum genere (inquit Plinius) magna ludentis nature est uarietas: tot colorum differentia, tot figura, planis, concavis, longis, lunatis, in orbem circumactis, dimidio colore castis, in dorsum elatis, læuibus, rugatis, denticulatis, striatis: uertice muricatim intorto, margine in mucrone emisso, foris effuso, intus replicato: iam distinctione uirgulata, crinita, canaliculatim, (aliis *cuniculatim*,) pectinatim, imbricatim undata, cancellatim reticulata: in obliquum, in rectum expansa, densata, porrecta, sinuata: breui nodo ligatis, toto latere connexis, ad plausum aptis, (aliis *apertis*,) ad buccinam recuruis.

Adbasio.

Communia eis.

Coitus.

His quædam in uniuersum communia sunt, ut testa intus æqualis & læuis. operimentum carnis tenue. sensus saporū & odorū. Omnib; etiam in medio aliquid cordis loco habetur, ut et Crustatis, Bellonius. Omnia *Μήκων* habent, sed non loco eodem, neq; æqualem, neq; ex æquo manifestum, Rondeletius. ¶ Omne testatorum genus plantis simile est, respectu gradientium animalium. Nullum in eis sexus discrimen, nec exploratum est an ortus eorum per coitum sit: Cochleas tantum coire perspicuum est. Sed quanquam nullum eorum coitum uel partum uidemus, grauida tamen dicuntur: & uerno tempore autumnocq; ouorum quædam rudimeta habere cernuntur: quo tempore cibis gratiora sunt ac deliciaiora. Caro non æquè omnium esculenta est: & excrementum, (quod papauer uocant) quibusdam cibo idoneum, alijs multò minus. ¶ Nautilorū genera duo, quanquam conchis indita, ad Ordinem Mollium retulimus. quòd si quis ad Testata etiam referre uelit, post Pectinem ponat. huic enim Nautili testam similem facit Aristoteles: quantum tamen Rondeletius simplicem esse conijcit, non duplicem, quòd eam aqua modò impleat, modò uacuet. Est & Polypi species, in testa cochleæ simili, cui adhæret: Nautilus non adhæret. ¶ Testacea omnia Angli communi uocabulo uocant *Shellsch*, nos *Schalsch* proferemus, uel *Schellsch*. sed priori nomine uti præstiterit ad uitandam homonymiam: quoniam *Ashell* quoq; species quædam *Schellsch* dicitur inferioribus Germanis à *Scaldi* fl. *Muscheln* quidem Germanicum nomen, *Wosseln* Flandricum, Conchas omne genus significat, sed præcipuè bivalues: & uidetur ea uox à Musculis facta, specie una concharum. Cochleas & turbinata, *Schnecken* appellant, & *Kinckhorn*. *Schal* Germanis testam sonat, siue simplicem, siue ex binis ualuis alteram. ¶ Hæc in genere de Testatis: nam de Turbinatis priuatim plura dicemus infra. Nunc singula, & primum uniuersalia, utpote simpliciora in hoc genere, proponamus.

DE CONCHIS VNIVALVIBVS, GRAECI MONOTHYRA uocant; ut sunt, Lepas, & Auris mar.

Infra A. proximè est Echinus paruus.
Iuxta B. Vrtica cinerea.
Iuxta C. Lepas maior adharens, è regione.
Supra D. Lepas inuersa.
Supra E. Lepas parua.

Alia Lepadis icon, Venetijs expressa.

*Patella.
Lopas.*

*Rubri maris
Patella.*

Prouerbiū.

LEPAS Græcorum (λεπὰς) à Gaza conuertitur Patella, à uasis Lescarij similitudine. Lopas à Plauto dicitur (in Parasito medico, citante Nonno) nisi locus mendosus sit. Diphilus Lepadis species duas facit, unam minorem, alteram maiorem ostreis similem. Minor (inquit Rondeletius) è cuius libris picturâ utriusq; exhibuimus, semper parua manet: nec unquam ad alterius etiam mediocris magnitudinem accedit. Est insuper Patella fera: de qua mox seorsim dicemus. Item Patella rubri maris. Ea (inquit Bellonius) tabellis corneis numero octonis, transuersis, lorice modo contegitur, atq; undecunque cartilagine oblecta est: multis spinulis horrida, ijs persimilibus, quæ in Stellis marinis uisuntur. Sesquidigitum lata, ternos longa. Estur cocta, ut Patella uulgaris. ¶ Omnes uniuales sunt: parte inferiore caro nuda cautibus adhærescit, et difficulter auellitur: unde & prouerbiū natum est, *ὄσπερ λεπὰς πρόσχηται*, Aristophani usurpatum: Hoc est, Lepadis uel Patellæ instar adhæret: pro eo quod est, tenaciter & omni studio alicui rei deditus est, & immoratur assiduè.

GRAECORVM uulgus hodie Petaglida appellat.

ITAL. Veneti parum mutato nomine Pantalena, Rondeletius; uel Peralide, Bellonius.

Ligures & Mafsilienses etiam hac ætate Patellas uocant, Gillius.

HISPANIS Almeia dicitur: Lusitanis Bregigam.

GALL. Lapedo à Mafsiliensibus & à nostris (circa Monspelium) uocatur, Rondeletius.

Ligures & Mafsilienses hodieq; Patellas uocant, Gillius. Mafsilienses Lepada nominant: Galli apud Deppam, Berdinum, (Normani Berdin & Berlin, Rondletius;) alibi Oeil de bouc, id est, Hirci oculum, Bellonius.

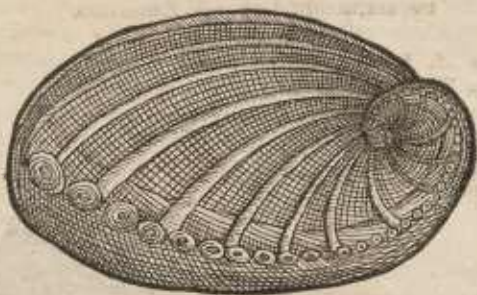
ANGLICE A Lymphyne uel a Lempet.

GERMANICE Vocksaug, id est, Hirci oculum appellare poterimus, nam & Galli sua lingua sic uocant: uel, Linschale, id est, Vniualuem. *Ein Wuscheln art/an dem oberen halb teil mit einer schalen bedeckt: vnden bloß/an ein felsen gehefft.*

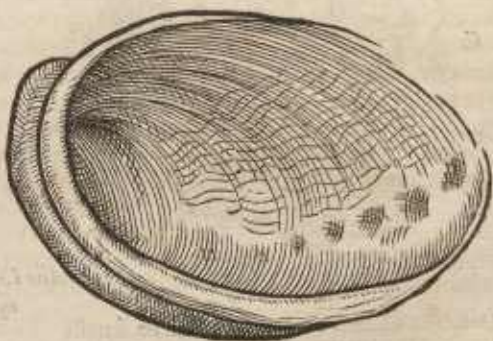
AVRIS Marina, (ὄχιλας ὀφθαλμῶν,) quæ & λεπὰς ἀγρία (id est, Patella fera) ab Aristotele dicitur, Patella fera non satis rectè à recentioribus quibusdam Patella maior uocatur. Quum enim maior dicitur, magnitudine tantum à minore Lepade iam descripta differre intelligitur. at magnitudine solum non differunt, sed etiam forma. Hoc tantum utriusque commune est, quod unica testâ constant, carnosa parte saxi affixa. differt etiam excrementi meatu. parte enim ima testæ, quæ foramen habetur, Aristotele teste, excrementum egeritur. Falluntur qui Aporrhaidem putant. ea enim Mu-

Aporrhais.

Icon à Rondeletio posita.

Alia eiusdem, ut uidetur, animantis, quam Bellonius dedit: est diuersa appareat, cum alijs, cum quod foramina plura quinis Rondeletius ostendat, &c.

ricum potius generis uidetur, Rondeletius. Nicandri Scholiastes Tethea (τῆθη) interpretatur Patellas feras: quæ nos (inquit) ὠρία, Aristoteles autem ὄστρεα. Sed ὄστρεον nomen ad omnia testacea pertinet, & Tethea propriè dicta speciem à Patellis feris diuersam constituunt. Zoophytorum generis Patella hæc uidetur: à quo tamen diuersum Zoophytum, & ab animalium natura remotius Marinæ auris nomine Bellonius nuncupat, nulla eius icone expressa: quod an Escharæ Rondeletij cognatum sit, inquirendum. ¶ Testa Auris mar. caua est, argenti uel unionum colore: foris gibba, lineis multis depicta, parte una cochlearum modo clauiculatim contorta, à qua foramina incipiunt, initio parua, quæ deinde magis ac magis augetur, Rondeletius. Concha eius aurificum officinas illustres reddit. eam enim pellucidam ac perpolitam in tenues laminas dissecant, ut inde elegantissima uasa incrustent, Bellonius.

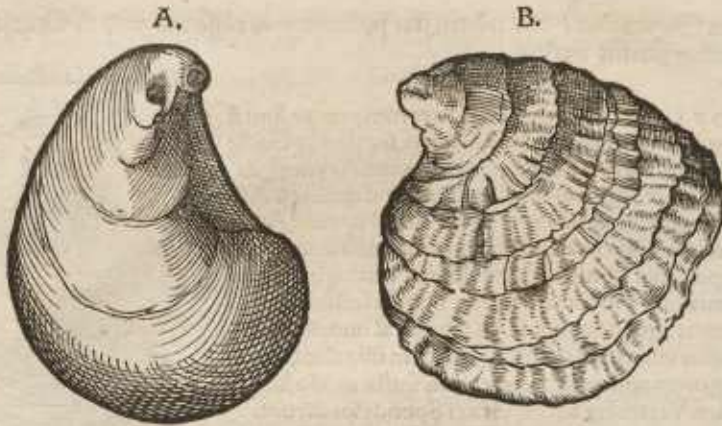
GERMANICVM nomen fingatur, Ein wildes Bocksaug/ ein grosse art der Einscha-
len. 2c

DE CONCHIS BIVALVIBVS, GRAECI DITHYRA VOCANT: NEMPE OSTREIS, priuatim dictis, Musculis & similibus, Tellinis, Chamis, ac similibus Pectinibus & similibus, Conchis diuersis, Pinnis, Vnguibus.

Conchæ nomen commune est ad omnia Malacostraca: contrahi uerò plerunque ad Bivaluia solet: quæ omnia ferè à Germanis communi nomine Muscheln appellantur. Vide infra in Pectine.

OSTREA uocatur ab antiquis ostracoderma omnia, ut iam diximus in mentione eorū uniuersali: priuatim uerò species una bivaluium, quam nunc proponemus,

C. icon

A. iconem *Rondeletius* exhibuit; cui nos adiunximus B. *ostrei Venetijs expressi* effigiem.

OSTREA (priuatim dicta) Pelagia uel marina (uel simpliciter Ostrea) dicimus, quæ neq; in stagnis, neq; in fluuiorum ostijs, sed procul ab aquis dulcibus inueniuntur: in Oceano maiora, quàm mediterraneo mari: Indis pedalia, aliquando multa simul connexa, & supra sese posita, testæ foris sordidæ & luto obductæ, crustis multis siue laminis constant, intus læues & albæ. Circa Monspelium pallida sunt testa, alibi colore differunt. Variant coloribus (ait Plinius,) rufa in Hispania, fusca in Illyrico, nigra & carne & testa Circeis.

GRÆCI uulgò ἀστρίδα nominant; Psellus Ostridia interprete Valla.

ITAL. Ostreghe.

GALL. Des Huîtres, Ouitres, Oestres: Itre alle calle. Malsiliēsis Hosties; circa Monspelium, Peires Ostres.

HISPAN. Ostia de la mar.

ANGLI An Oyster.

GERMANI ad Oceanum, ut Flandri, &c. *Wen Dester/Oster*.

LIMNOSTREA (Λιμνοστρα) ab Aristotele dicta in stagnis marinis, & in aquis ex marina dulcibus commistis procreantur: atque illic primùm nascuntur ubi cœnum est. Gaza simpliciter Ostrea uel Ostreas conuertit, cum stagnorum Ostrea dicere debuisset. Inest in eis humor quidam candidus, quæ lac appellat Plinius. Notandū hoc, Ostrea marina, testa quidem longè maiora esse ijs, quæ in dulcibus aquis reperiuntur; carne uerò interna, minora.

ITALI, GALLI, alijsq; non alijs nimirum nominibus quàm Ostrea simpliciter nuncupant. Athenæus Ostrea in fluuijs, & stagnis, & in mari gigni scribit. In Lemano quidem lacu Ostrea passibus ferè ducentis à ripa capiuntur, quæ uulgò Quaras uocant, à Mytilis quantitate & qualitate diuersa.

GERM. *Ein geschlecht der Dester/ inn den sehen des meers/ welche von süßem vnd gesalznem wasser vermischet sind: an den schalen kleiner/ am fleisch aber grösser dann die Meerestern die im lautern meer sind.*

OSTREA quædam in mari prope Monspelium capiuntur: quæ testa constant pellucida, partibus quibusdam flauescēte, alijs purpurascēte, foris crinita & crispa, intus splendida, læuissima, candidissima. Caro salsa, amara atq; insuauis est. Hanc Ostreorum speciem esse puto similem ijs, quæ tradit Plinius (lib. 23. cap. 6.) gigni in petrosis, carentibusq; aquarum dulcium aduentu, uel potiùs Ostrea illa ἀγρια, id est, syluestria, quæ Athenæus scribit esse multi alimenti, sed uirus olentia, & ori ingrata, Rō deletius.

GALL. Circa Monspelium Scandebec uocantur, propterea quòd sapore sunt acri. ob id delicatorem labra nimirum calefaciunt et ulcerant. nam Scandebec idem est quòd rostrum urès.

GERMAN. *Ein andere art d' Oster/ die man zu Rom*

226 Animalium Mar. Ordo XV.

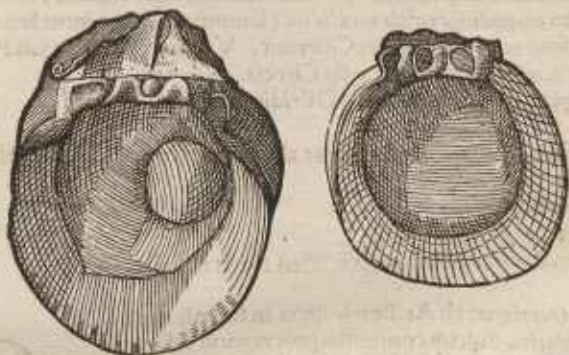
pelier nennet Scandebecc / von wägen jrer schärfpfe vnd räffe/mögend in Teütsch Brenner oder Brenning geneßt werden.

Gaidaropoda à Bellomo exhibita.

SPHONDYLI uel Spondyli ex Ostreorum genere sunt il-
la, quæ hodie à Græcis uulgò Gaidaropa, seu potius Gaide-
ropoda uocatur, hoc est, Asini pedes: (aut etiam Acynopoda,
ut Bellonius scribit;) ob magnam similitudinem quam cū Asi-
ni ungula habent. Gaidaron enim hodie Asinū uocant. Athe-
næus Trachelos ab asperitate, mea quidē sententia (inquit Rō-
deletius) appellauit. Plinius Spondylum in catalogo piscium
nominat duntaxat. Videtur autem hoc nomen factum huic o-
streorum generi, quod firmior in eo (inquit Rondeletius) &
magis exquisita testarum articulatio, quàm in ullo alio ostraco
dermorum genere appareat, uerterbarum spinæ modo firmis-
simè articulata. Vertebrae autem Græci Spondylos dicunt.
Galenī interpres pro Spondylis ostreis, Vertebrae conuertit,
nos Plinij & Macrobij exemplo Græcum nomen potius reti-
nebimus. ¶ Saxis adnascitur Sphondylus, (rarus & minor in
in Gallico mari,) quibus ita hæret, ut non nisi malleo, aut fracta

Alia eiusdem icon è Rondeletij libris.

saxi parte auellatur. Testa duplici constat, intus caua & leui, foris scabra, &c.

GERM. dici potest *Wselahüb*, ab ungulæ asininae similitudine; uel *Steinostren*, id est, O-
streum saxatile, quod saxi hæreat.

MVSCVLVS simpliciter, uel minor; Plinio Myia, (id est,
Musca) aliàs Mysca uel Myscus, ut Rondelet, annotat.

Vniones reperiri solebant in Conchis quas myas appel-
lant, Plinius 9. 35. Aliqui Myias cum yi diphthongo scri-
bunt, & Muscas interpretantur, quod equidē non probârim:
quoniam ea uox Græca est, & Græcorum nemo sic usurpa-
uit. Athenæus enim Myas de paruīs musculis foeminino qui-
dē genere extulit, sed sine diphthongo, inflexione tertia, qua-
re & Myscam proferentibus non assenserim. *mûes* an dicti
περὰ τὸ μύεμ; συμφύεσ δὲ μύε; μονοφύεσ δὲ σολιῶ, Athenæus ex Ari-
stotele; an quod muris quadrupede instar quodammodo hîr-
futi sint? Aristoteles historix 5. 15. Cancros colore albido plurimos in Mytulis foliatis innasci
scribit, sic enim Gaza conuertit, ubi Græcè legitur, *ἐν τοῖς μύεσι τοῖς πνευλώδεσι*, à figura nimirum, non
quidem solij seu labri, cuius fundum æquale & planum est; sed aliorum uasorū quæ inæquale fun-
dum & in medio profundius habent, oblongiore figura: ut *μύεσ πνευλώδεσ* maiores potius Musculi
quàm minores sint, &c. ¶ Græci hodie Mydia uocant, Rondeletius; melius Mydia. Gillius Mu-
sculos & Cuniculos Venetijs dictos, à Græcis hodie Mydia nominari tradit.

ITAL. Musculos paruos & rotundos Veneti Conchole uocant, Rondeletius, Videtur &
Cuniculi nomen Italicum & Gozonelli, à Conchula fortè detortum,

GALLI Moules, nostri (circa Monspelim) Mousches de mar.

GERM. F. *Wiesmuscheln* oder *Harmuscheln*: kleine runde schwarze Mûschele.

MYTVLVS.

Bellonius huic persimilem suum *Mytulum pingit*, cum *Cancello* intra *ualuas* appa-
rente: cum nomina & reliquam descriptionem, *Mytulo* minori conuenientia, ponat.

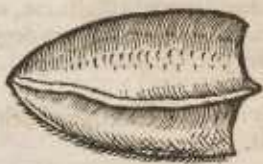
MYTVLVVS, seu *Musculus maior*, *Myax* *Dioscoridis*, à *Rondeletio* exhibitus.

ITAL. Cum *Græcis* hominibus eos, quos uulgò *Veneti* uocant *Musculos* & *Cuniculos*, ostenderè, dixerunt esse *Mydia*, hoc est, *Musculos*, *Gillius*. *Conchas* illas quas *Rhomboides* *Rondeletius* con-
gnominat, *Veneti* *Mussoli* nominant: hoc est, *Musculos* aut *Mytulos*
sunt enim his satis similes, teste *Bellonio*. *Mutilus* *Aggregator* uul-
gò *Venetis* ait *Gozonello* dici: quod nomen idem forsitan fuerit cū
Gillij *Cuniculo* *concha*. *Mexilam* *LVSITANI* uocant.

GALL. *Mytulos* nostri (circa *Monspeliū*) *Muscles* uocant, & *Con-*
falmes de mar, ad differentiam *fluuiatiliū* uel *palustris* *Mytulorum*, quibus figura tantū si-
miles sunt, *Rondeletius*.

GERMANICVM nomen *Muscheln*, à *Musculo* *Latinorum* factum uideri potest: sed ad cō-
chas bivalues omnes extenditur, quamobrem circumloquemur, ita ut *Mytilum* siue *Musculum*
maiores nominemus *Heine schwarze Muscheln*. minorem uerò *Dießmuscheln/* *Harmu-*
scheln/ à *musco*. quoniam, ut scribit *Rondeletius*, *testa* eorum ferè semper uel *musco* uel *lanugine*
obducitur.

ANGLI *Muscle* non communiter ut nos *Concham* omnem bivaluem, sed propriè & pecu-
liariter paruam hanc nigricantem appellant: & *Germani* etiam *Oceani* accolæ *Muscheln/* ut au-
dio, priuatim uocant *Musculos*.

GENERA *Concharum* duo, quas *Veneti* uulgò *Musculos* nominant, alterum *musco* pror-
sus hirsutum est. Ea *Venetis* mihi olim depicta sunt: & forsitan rotundiora pingi debuerant.
Maffarius Myas, interpretatur *Mytulos*: quos nunc (inquit) *Musculos* appellant. Huic proxi-
mum genus est, quas *Myias* (hoc est, *Muscas*) uocant, differunt à *Mytulo* rotunditate, minores ali-
quanto atq; hirtæ, tenuioribus testis.

GERM. *Zwey andere gemäl der Weermuscheln/welcher das ein gar voll mieß ist.*

CONCHA *Rhomboides*, uel *Musculus striatus* *Ronde-*
letij. Hanc (inquit) falsò quidam *Balanus* uocant; (*Bel-*
lonium notat.) nam nihil similitudinis cū *quernis glandibus* ha-
bet: neq; in *saxorum rimis* nascitur, &c. *Opinionem* etiam eo-
rum qui *Spondylum* appellant, satis ipse *testiarum cōnexus* re-
fellit. Nullū equidem apud *ueteres* nomen eius reperi; qua-
re *Musculum striatum* rectè dici posse puto, quòd *testa* sit *Mu-*
sculorum marinorum *testæ simili*, &c. *Concha* tota nigricat, ra-
ra est, & in alto mari degit.

GRAECI uulgò *Calagnone* uocant.

ITAL. *Veneti* *Mussolo*, quasi *Mytulum*: cui satis similis est.

GALL. Apud nostros (circa *Monspelum*) nomine caret.

GERMANICE circumscribere licebit: *Ein langleychte Screim muschel/schwarz: ligt im*
tieffen meer.

EIVSDEM cum superiore generis hanc quoq; *Con-*
cham esse putat, *Venetis* depictam.

GERM. *Ein andere Muscheln art/der nächst*
obgesetzten ähnlich.

Balanus non
est.

Neq; Spōdy-
lus.

PHOLADES Conchæ, *φολάδες* Athenæo, apud Hefychiū *φολάδες*. Vidi huiusmodi Conchas (inquit Rondeletius) in portu Veneris. Missum est ad me alio ex litore saxum, cuius partem hinc expressi, in quo nullæ rimæ, nullæ cauernæ, sed foramina tantum apparebant tam exigua ut uix acum admitterent. Eo igitur ictibus multis fractio, cavitates internæ multæ erant, uario situ & diuersæ magnitudinis; in quibus Conchas istas reperi, quas cum saxo depictas exhibeo, quarum figuram diutius contemplatus, antiquorum Balanos non esse iudico, sed Pholades, quæ drat enim primū nomen ratio, nam ut *φολάδες* dicuntur feræ, quæ in lustris degunt, *ὄρε τῶ φωλλόειν*, quod latere significat: ita nihil in marinis rebus reperias, quod penitus in saxo latcat, sicuti Conchæ quas proponimus. Deinde notæ Athenæi (qui solus opinor earum meminit) his propriæ sunt, nam uirus olent, & mali succi sunt. Hæc ille. Et alibi de alio quodam genere Conchæ scribens: Conchula (inquit) uaria quædam reperitur frequens, haud procul à Narbone, tota luto obfita, uocatur quæ illis Pholado, quasi *φολάδα* dicas, nam Conchæ istæ in luto latentes degunt, sæpius ad pedem unum depressæ, &c. Earum iconem dabimus infra post Chamas. Bellonius Pholades Patellis congeneres esse putat, nescio qua ratione.

GERMANICE Conchas illas quæ in saxis latitant hinc depictæ, *Steinmuscheln* appellabimus: quæ uero in luto, inferius exhibendas, *Wärmuscheln*.

DE TELLINIS IN GENERE.

TELLINAE, *Τελλίαι*, nomen Græcum retinuerunt Latini, Athenæus tamen à Romanis sua ætate Tellinam, *μύτιλον* uocatam fuisse scripsit, quo Loco Hermolaus *μύτιλον* legendum putat, ut Mytilus & Tellina idem sint, Rondeletius. Atqui Hermolaus: Qui Tellinas (inquit) interpretatur in Martiali poëta Mitulos, impropriè locutos arbitror: cū aliud genus esse Mitulos, aliud Tellinas, Dioscoridis auctoritate constat. ¶ Aristophanes grammaticus Tellinas dicit Patellis similes esse, eisdemque pueros pro cornibus (uide in Tellina altera) uti solitos fuisse: à quibus longè diuersæ Sole clariùs uidentur eæ, quæ uulgò Tellinæ nuncupantur, Gillius. Ego Rondeletij & Bellonij sententiæ subscribo, qui Tellinas faciunt, quas & Galli Narbonenses & Romani etiamnum sic uocant. ¶ Tellinæ alio nomine Xiphydryia, *Ξιφύδρια*, (aliàs Sciphdryia, *Σκιφύδρια*) dicuntur apud Oribasium, nescio quâ ob causam. ¶ Sunt qui Tellinas et Crenia, id est, Pectunculos, idem esse iudicent, à celeritate crescendi nominatas: *ὄρε τὰ χρισα γίνονται τέλειαι*, hoc est, ocysimè perficiuntur: quod Aristoteles tam Pectunculis quàm Purpuris tribuit commune, anno enim magnitudinem totā implent, Plinius certè medicinas, quæ à Dioscoride de Tellinis redduntur, ad uerbum ferè Pectunculis (quos à Pectinibus distinguit) adscripsit, Hermolaus. Obseruauit hæc eadem Massarius: & Hippocratem quoque Tellinas à Pectunculis distinguere addit.

¶ Tellinarum genera duo Diphilus facit. Tellinæ (inquit) in Canopico ostio & sub Nili inundationem, abundant: quarum quæ tenuiores sunt, regiæ (*Βασιλικῶν*) uocantur, aluum cient, uentriculo graues non sunt, præterea bene nutriunt: fluuiatiles autem dulciores sunt. Nos (inquit Rondeletius) in Agathensi sinu differentias duas inuenimus: unam earum quæ minores sunt; alteram earum quæ maiores, & rufi coloris.

GERM. *Ein gar kleine art der Muscheln/mit zwe schalen bedeckt: die sind ein anderet gleych /glatt/starck/zumlich dick / ringsweyß mit zahnlinien / datumb sy fast wol beschliessend. mögend Tellmuscheln genaht werden.*

TELLINARVM prima siue minor species Rondeletio, duplici constat resta, utraq; simili, læui, ualida & satis spissa, in ambitu serrata: qua de causa ad unguem coniunctæ sunt. ¶ Concharum omnium minima hæc est: & à Romanis Tellina regia uocatur, Bellonius. hinc Basilica Diphili uideri possit: Vide mox in secūda

specie.

Balani.

μύτιλον.

Xiphydryia.
Sciphdryia.
Pectunculi.

Genera duo.
Basilica.
Fluiatiles.

Basilica.

specie. ¶ Romæ circumferuntur pusillæ quædam Conchulæ, quas qui uendunt Tellinas prædicant. Hæ uulgaribus Conchis minores & læuiores sunt, & candidæ, nec striatæ, Hermolaus.

In arcna uiuunt: & nisi priusquam coquantur diutius in aqua agitentur, ut arcnulæ excidât, uescientibus molestæ sunt, Rondeletius.

GRÆCI hodie, ut Lesbî incolæ, Chinades uocant, Bellonius.

ITAL. Tellina Venetis, Romanis Tellina regia dicitur: Anconitanis Calcínello, idè ad discrimen alterius Conchæ, quæ ab ijs Chalcenc appellatur, Bellonio. Veneti piscatores à caparis similitudine Capparoculas (sive Capparolas, Rondelet.) appellant, Hermolaus.

GALL. Nostri, ut Romani, Tellinas uocant, Rondeletius. Galli (Normani, Rondeletius) Flion, Bellonius.

GERM. Das erst vnd kleiner geschlecht der Tellmuscheln/ze. Süch nächst hinder sich.

TELLINARVM genus alterum (inquit Rondeletius) in litore Agathensi ad ostium Eraris fluminis inueni, superior simile, nisi quod testa sit maiore, tenuiore, minusq; spissa, & ex rubro flauescente: parte qua testæ colligantur in acutiorem angulum desinente. Hanc Tellinam esse puto, quam *Bæridulw*, id est, regiam appellat Diphilus: uel fluuiatsem, quia nō nisi in fluminis ostio reperi, Rondeletius. Atqui Diphilus, cuius uerba recitauimus, marinas & tenuiores, Basilicas nominat. Forsan autem regia dicta fuerint, nō ut alia quædam à magnitudine in suo genere: sed quia gustui grata sint, & mirum in modum expectantur, Bellonio teste qui Tellinæ regie nomen Romæ etiamnum in usu esse scribit. ¶ Quædammodū Athenæus scribit pueros Lepadibus & Tellinis in os sumptis ludere, tubæ sonum imitantes; ita etiam hodie nostri Tellinæ testa altera dentibus admota, ductis labris sonos eisdem edunt, Rondeletius.

GERM. F. Sie ander art der Tellmuscheln: hat ein tünmere vnd gälroote schalen/ ze.

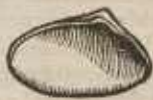
TELLINAM Tertij generis eā meritò esse dicemus, quæ figurâ superioribus Tellinis tam similis est, ut inter Tellinas numerandam esse, nemo negare possit, his tantum differt: Colore est candido, testa perispicua & pellucida, ex additamentis multis conflata, intus læuissima. Tenuis est admodum, & ambitu magis rotundato.

GERM. F. Das drit geschlecht d Tellmuscheln/weys vnd durchscheynend/tün vnd etwas ründer vnsich.

A.

B.

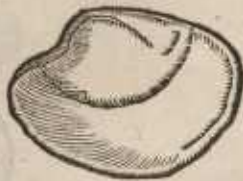
Has Concharum icones Venetijs accepi, quas puto Tellinarum generis esse: & magis quidē illam quæ A. litera subiicitur: quamuis eam aliqui pro Conchæ peloridis specie accipiant. Alterâ sub litera B. Veneti Peuerazam à pipere cognominant.

GERM. Mich bedunckt das auch dise zwo figure zü den obgenänten Tellmuscheln dienend/sunderlich die vnder dem büchstabe A. Sie ander nēhet man zü Venedig Peueraza/ das ist/Pfeffermüschele.

CHAME uel Chama læuis. *Χάμη λέια.*
 Similis hæc est (inquit Rondeletius) Conchis læuibus, quæ galades dicuntur: sed fragilior est, cum uel digitorum compressu facillè frangatur, quod Conchis & Pectinibus non euenit. Intus & foris candidissima est.

Chamæ omnes nominatæ sunt ἀπὸ τοῦ κεχυνόμα, id est, ab hian-do: unde Gaza hiatulas conuertit: sed quoniam eodem nomine Channas etiã pisces interpretantur, præstitit retinere Græcum.

Chamas eadem esse cum læuibus Conchis, quæ Galades dicuntur, falsum est, nam Aristoteles Chamas à Conchis diuersas sentit, Rondeletius. At Aristotelem aliquis dixerit Conchas à Chamis distinxisse quidem, sed specie potius quàm genere: & nihil

230 Animalium Mar. Ordo XV.

prohibere idem nomen tum generi toti, tum speciei sub eo uni attribui; ut inualidum hoc Rondeletij argumentum sit. ¶ Conchas rotundioreſe eſſe Chamis ſolere, neq; hiare, Rondeletius ſcribit,

ITALI quidam Caparozas uel Caparozolas uocant, Bellonius. Vide inferiùs in Conchula rugata. ¶ In Chamis nominandis (inquit idem) uulguſ Gallicum cum Italico conuenit. Siquiſdem noſtri, maiores Chamas, deſ Flämmes: minores uerò, deſ Flammettes nominant: quòd cum iure incoſte, nõ ſecus ac piper fauces & os in ſtanmare ſoleant. Italicum uulguſ maiores Chamas, Peuerazas, quaſi Piperatas, nominat: minores uerò, Peueronos, quòd piper haud tantopere redo leant. (*Rondeletius Conchulas rugatas ſuas, à Venetis Piuerosos dici ſcribit.*) Sic ille. Et rurfus: Chamam piperatam (maioſrem) Veneti Beueraza uel Peueraza uocant: Anconitani uerò & Rauennates Chalena uel Chalcena, nomine à Chamula detorto: (*Vide ne potiùs à calce, ut & Calcinella Venetijs.*) Paluſtris eſt, & in cœno degit. Minores Biueroni dicuntur: uel quòd ob piperis ſaporem ſitim excitent: uel quòd perpetuò bibant, neq; diu ſine aqua ſeruari poſſint: atq; in forum allatæ, & aquæ immerſæ, geminam atq; oblongam exerant ligulam, ut Cochleæ modo perpetuò ſitientes moueri percipiuntur. Supra modum fragiles habent teſtas (*Piperatæ maioſes ſcilicet: nam minores, Pelorides nuncupat: Rondeletius Conchulas rugatas:*) læues ac compreſſas, non ut altæ cõchæ orbiculares: tenues adeò, ut tranſpareant, &c. Has quidem è genere læuium eſſe ſcribit: mox autem priuatim de Chama læui agit, eamq; ab Italis Caparozola uocari ait, ut ſuprà ſcripſi.

GALL. Flamme: & minor Flammette. Vide proximè in Italicis nominibus.

GERMANICE. F. Pfeffermuſcheln/ Ghimmuſcheln, à uerbo Ghinen quod hiare ſignificat, χάλυξ Græcis. Flammuſcheln.

ANGLI, ut audio, Chamam uocant à Clamme. quod nomen uel à Chama ductum uideſſe poteſt: uel potiùs à Gallico Flamme.

CHAMA Peloris Rondeletij, χήμη πελωρίς. Pelorides apud Athenæum alcibi nominan gnitudine dictum, idem alibi Pelorias crassarum ſpeciem facit, quas et regias ſeu baſilicas appellat, à magnitudine nimirum. Pelorides quidem non à magnitudine, (ut Grammatici putant, licet Chamis maioſes ſint) ſed à Peloro Sicilię promontorio, ubi optime proueniant, dictas eſſe, Ar cheſtratus, Pollux & Clemens theologus referunt. Pelorides ſimpliciter, an Chamas Conchæ ſue Pelorides dicas, parũ refert. Pelorias dici non probo. Pelorinas apud Pollucem legimus. Conchæ (inquit) præſtant Pelorinæ, unde fortè nomen adeptæ ſunt quæ nunc Pelorides uocantur. Quòd ſi à luto denominatæ eſſent, ut quidam nuper conijciabat: primã per u. ſcribi oporteret. Ari ſtoſeles author eſt Conchas, Chamas, Pectines, Vngues, locis arenolis prouenire, non cœnoſis.

ITALICVM nomẽ nõ inuenio: ut neq; Gallicũ: niſi Conchas Chamæ ſue piperatas maioſes, quas Itali uulgo Beuerazas nominant, Galli Flammæ, (de quibus plura protuliſmus in Chama læ ui,) Pelorides eſſe dicamus. Minores enim, quæ uulgo Biueroni dicuntur Italis, Gallis autẽ Flammettes, Pelorides, (quæ Chamis cæteris maioſes prædicantur,) eſſe nequeunt.

GALLICE. Flammes forſitan. Lege in Italico nomine. Santones (inquit Rondeletius) Conchæ ſtriçtæ & nõ hiatis ſpecie, Palourde: quæ uox à Peloride deducta eſſe uideri poteſt, ſed ea Chama Peloris non eſt, cũ magna non ſit, neq; hiet. Sic ille: qui hanc Conchulam rugatam uocauit. Alia eſt etiã Pelourde à Gallis ad mare mediterraneum dicta, Rondeletio Conchula uaria.

GERM. F. Groſſe Flammen/ Groſſe Chlämuſcheln oder Ghimmuſcheln.

CHAME Glycymeris Rondeletij. *Γλυκύμεις*, eſſi apud Græcum authorem legere nō me mīnerim. Plinius Chamas glycymeridas nominans, addit maiores eſſe quā Pelorides; tanquam his alioqui cognatæ ſint. Macrobius etiam Pelorides & Glycymerides ſeparatim nominat. Videtur autem Rondeletio Glycymeris dicta à dulcedine, quòd ſapore ſit dulci minusq̃ falſo quā reliquæ. Eandem ab Athenæo Peloridem maiorem uocari, putat idem Rondeletius.

Teſta (inquit) ei oblonga, Mytulorum ſturiatilium modo, ſed durior & ſpiſſior, rugoſa, non tam en ob id aſpera, ex albo ruſcens. ¶ Bellonius Chamam nigram, Glycymeridem facit. Rondeletius eum Concham nigram pro Chama nigra poſuiſſe ait.

GERM. F. *Viſklāmē*. Clāmē enim Angliſ Chama aut Peloris eſt. Glycymeris uerò inter Chamas maxima.

CHAMA aſpera. *Χάμη τραχῆα*. Aſpera à teſtarum externa parte dicta eſt, ob lineas trāſuerſas, obliquas, multas, cauas, eāmq̃ ob cauſam muſco ſæpe oppletas, Rondeletius. ¶ Chama trachēa ualuaſ eodem modo (inquit Bellonius) quo leuiſ, tornatas habet; eſtq̃ rotunditate penè orbiculari conſtructa. teſta ei aſpera, & Pectinis modo ſtriata eſt. ſed Pecten rectas habet ſtrias; illa uerò tranſuerſas, crebras & profundas. Dura adeò teſta eſt, ut non niſi ualido ic̄tu perfringatur, cum læuium ferè omnium debili digitorum compreſſu aperiri poſſit. Labra in gyrum, Mytulorum more, læuia habet.

GERM. F. *Ein rauch geſchlecht der Gimmuſcheln oder Clammen*. die übrigen all habend glatte ſchalen.

CHAMA nigra Rondeletio. Aelianus (inquit) Chamas marinas uarias eſſe tradit. nam quædam ipſarū (inquit) nigerrimæ ſunt; nonnullæ argentei coloris. aliæ utroq̃ colore mixto inſignes. ¶ Quidā non rectè Concham nigrā, pro Chama nigra exhibuit.

GERM. F. *Ein ſchwarze Gimmuſchel oder Klāmē*.

CONCHA Longa Rondeletij. Duabus magnis (inquit) & longis conſtat teſtis; Chama glycymeridi ſimilis eſt, ſed teſtæ multò ſpiſſiores, magis rugatæ, colore uario, in ambitu ruſcens, in medio albescens, intus candido cum læuitate. Calx ex ea conſicitur. item è cinere denſificia optima.

GERM. F. *Ein Langmuſcheln*.

CONCHA altera longa Rondeletij.

Sunt qui hanc Concham eandem faciant cum Dactylo (id eſt, Digno, uel Aulo, Solene, Donace,) cum Plinius lib. 32. cap. 9. diuerſis locis de his loquatur, ut de diuerſis rebus. Nos hęc Concham longam Plinij eſſe affirmamus, quòd nulla ſit hac longior & ſtrictior, Rondeletius.

Dactylus.

232 Animalium Mar. Ordo XV.

GALL. Cullier.

GERM. F. Ein andere Langmuschel/ lenger vnd schmaler dan kein andere. ein Löff-
felmuschel.

CONCHVLA varia Rondeletij. Ad fauces Malgurianas (inquit) capitur frequenter Concha parua, testis spissis & depressis: quæ lineolis multis & admodum uarijs distinctæ sunt: Chamæ asperæ non ualde dissimilis, sed minus aspera. Vocant uulgò nostris (GALLI circa Monspelium) Pelorde; (Hoc nomen etiam Conchule rugate Rondeletij Bellonius tribuit:) quæ uox etsi Peloridi affinis sit, tamen longè alia est Concha à Chamæ Peloride: dictamq; puto à nostris à luto & sordibus, quas lodes appellant. Reperitur eadem frequens haud procul à Narbone, tota luto obsita, uocaturq; illic Pholado, quasi *Φολάδα* dicas, quæ appellatio aptè cõuenit. nã Conchæ istæ in luto latentes degunt, sæpius ad pedem unum depressæ. Quam obrem Pholades Athenæi esse putauerim. Quòd si cui hæc sententiã non probetur, easq; tantum Pholades esse uelit, quæ in saxorum cauernulis, non in luto lateant, non ualde repugno.

GALL. Pelorde, Pholado: ut iam expositum est.

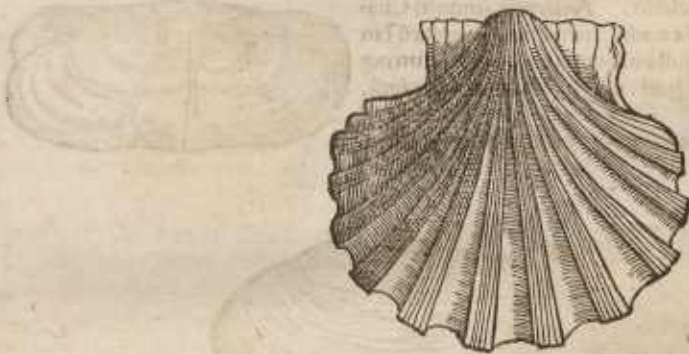
GERM. F. Ein Kaarmuscheln/ Würmuschel. ligt vnder dem Kaat oder mür: darauf man sy grabet: mag daruon ein Grebling geneit werden.

Peloris.

Pholas.

Pectinis Concha quam prius expressam habebamus: à Rondeletio quidem exhibitã, accuratior elegantiorq; est.

Pectunculus.

PECTEN. Qui à Græcis *Κηρίς* uocatur, à Gaza modò Pecten, modò Pectunculus conuertitur. Sed Pectunculi à Pectinibus differunt: et Plinius manifestè distinguens, uidetur Pectunculos pro Tellinis usurpassè. Ex Athenæo iuquet Pectinem duabus constare conchis striatis, & utraque parte auritum esse: id quod non huic tantum speciei, sed alteri etiam conuenit. Pectinũ genus striatum, id est, pectinatim diuisum, à rugis illis siue imbricaturis, nuncupatur, Gillius. Magno in errore uersatur Albertus & recentiores, qui Pectines pro Passeribus (id est, planis piscibus illis quos uulgus nostrum *Piateffas* nuncupat) accipiunt, Pectinis testæ non semper eiusdem sunt coloris. quædam enim rubescunt, quædam albicant, aliæ nigricant, Rondeletius, hinc succi etiam saporisq; differentia habentur.

ITAL. Cape fante.

GALLICE Circa Monspelium Larges Coquilles uocantur: alibi Coquilles de saint Jacques, Rondeletius. Pectinum generis quidam arbitrantur eas esse, quas uulgò appellat Conchas S. Iacobi: sed aliæ Oceani littoribus Gallicis cognita habentur, Gillius. Author Pandectarũ medicinalium, Venereas interpretatur Cochleas quæ afferuntur à S. Iacobo. uerum hæ Porcellanæ sunt, &c.

Veneræ.

GERM. ANGL. Germani Conchas bivalues omnes generali uocabulo uocant *Wuscheln/ Woscheln*: Pectines uerò priuatim diui Iacobi Conchas, *Jacobs muscheln*. Angli uerò *Wuskels* peculiariter nominant Conchulas illas, quas Bellonius Mytilos: Pectinem autem à Scalop. Eosdem audio Pectinum genus quoddam aculeatum appellare à Fryll: & similiter è Cancrorum genere Maiam, testa aculeata. Pectinum in Anglia (inquit Turnerus) summa genera duo habemus: quorum maius uocatur à Scalop. minus uerò nominatur prope Portlandiam à Coct, à forma gallinæ capitis quam piscis apertus exhibet. Sub hoc genere continetur Pectunculus ille per omnia littora frequens, Coctle, id est, gallulus per totam Angliam dictus. Concha quam pro Pectunculo Bellonius ostendit, non per omnia Pectunculi nomen meretur quod

quod strigiles & strias non rectas Pectinis more, sed transuersas habeat, A pectuncolorum tamen generibus non omnino separo.

P E C T E N alter: quem cum superiore eundem planè esse, facile existimabit is, qui non diligentius circumspexerit: sed reuera differt, nam latiores & ampliores aures habet: estq; toto corpore longiore strictioreq; quam superior. Præterea hic testam utranq; Pectuncolorum Burdegalsiū modo, cōcauam habet: superior alteram duntaxat concauam, alteram planam. hic strias simplices, prior singulas ternis aut quaternis lineis à summo ad imum ductis ornatas, Rondeletius.

I T A L. Romiam uocant, quòd qui è Compostella redeunt (quos etiam Romios lingua nostra uocamus) Pectines huiusmodi multos pileis affixos gestant, Rondeletius.

GERM. *Ein ander geschlecht der Jacobs muscheln.*

ANGLICE *A Cock, lege superius in Pectine primo.*

Nomina quidem eadem Bellonius Pectunculo suo attribuit, quæ Rondeletius suo, sed pecturae sunt diuersæ: Rondeletij ab una parte aurica, Pectini similior. Bellonij, neutra: capite teste ita ferè se colligete, ut in Tellinis & Chamis. Eam omisimus.

Alia Pectunculi icon, siue eiusdem, siue cognate speciei, quam unde sim natus, non satis memini.

P E C T U N C U L I rectè dici posse mihi uidetur Pectines exigui, qui in sinu Aquitanico & in Normania frequenter capiuntur. Hi Concham striatam habent, utraq; cauam, aculeis aliquot paruis armatam, altera duntaxat parte auriti sunt, aliquando dextra, aliquando sinistra. Horum alij candidi sunt, alij rubescunt, Rondeletius. ¶ Trallianus *κρυα* diminutiuo nomine appellans, ipsos simpliciter Crenas, id est, Pectines intelligere uidetur. ¶ Contra eos qui Pectunculos cum Tellinis confundunt, dictum est supra in Tellinis.

I T A L. Romæ Gongole, quasi Conchulæ uocantur. sunt enim semper parui, præsertim in Mediterraneo mari, in Aquitanico litore maiores, Rondeletius.

G A L L. Vulgò Petoncles uocantur, in Normania Hannons, Rondeletius. Parisienses & Rothomagenses Petoncles uel Hannons appellant, Bellonius. Aliqui Coquilles de saint Jacques, (sicut & Pectines simpliciter,) Rondeletius.

ANGLICE *Cochle, Bellonius. Melius Cockle, id est, Gallulus, lege supra in Pectine primo.*

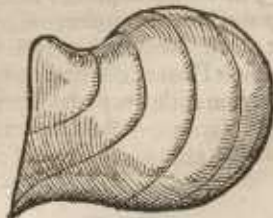
GERMANICE *nominemus licet, Kleine Jacobs muschel/oder S. Michels muschel.*

C O N C H A Corallina à Rondeletio cognominata. Conchæ pistorum (inquit) similis hæc est colore. rubra enim est, corallū plane imitata, unde Corallinam nominauimus. at figura pectinem refert, nisi quòd striata non est, &c.

GERM. F. *Ein roote Muschel oder Corallmuschel.*

C O N C H A uulgò Mater unionum dicta. Pulcherrima Concha & margaritifera (inquit Rondeletius) lingua Indica Berberi dicta fuit. à Gallis Nacre de perles, pro Matre perlarū: (nos enim Perlas uocamus, quas Græci Margaritas, Latini Vniones:) quòd frequentiores & meliores uniones in his, quàm in alijs Conchis uel Ostreis inueniantur. Figura Pectines æmulatur. ¶ Vide quædam annotata inferius cum Concha Echinata.

234 Animalium Mar. Ordo XV.

Cinædus.

Indorum gentes de Hercule affirmant, (inquit Arrianus in libro de rebus Indicis) quod cum mare & terram undiq; peragrasset, in mari inuenerit Cinædum (*Κιναιδου*, *Faciis interpretis Margaritam uerit: sed Indi fortè Margaritam, Cinædum uocant, ut ex sequentibus colligimus*) ornatum muliebrem, margaritam scilicet è mari, quam Indorū lingua sic nominat, &c. Et nihil fanè prohibet, Concham quidem Berberi ab Indis uocari, unionem uerò Cinædum ab iisdem.

GALL. Nacre de perles, ut dictum est.

GERMAN. *Ein Perlemüster/Perlemuschel.*

MARGARITA quanquam in Conchis diuersis reperiatur, hoc potissimum loco mentionem eius faciendam existimaui, quod in proximè exhibita Concha frequentiores melioresq; gigni soleant. Margarita igitur alia partus est suæ Conchæ, iuxta Plinium, alia abortus. sed hoc

Quid sit.

Rondeletius refutat: & neque ofsiculum, neque partem aliquam Conchæ, uel quasi nucleum, uel

Figura, &c.

excrementum, uel morbum, Margaritam esse docet: sed in ostrei (margaritiferi) carne Unionem ita gigni, ut in Suibus grandinem, in renibus calculum. ¶ Pro figura & alijs differentijs, nomina

Lapillus, Vnio.

diuersa fortitur: ut sunt, Tympanum, Elenchus, Crockalium, Physema. Margarita à Græcis & Barbaris appellatur. *μαργαριτης* ὁ, *Μάρρα* ὅ, uel *Μάρραρον*, ἢ *μαργαριτης* λίδος. A Latinis plerunq; Mar-

In quib. Conchis gignatur

garita foemino genere profertur, rarò Margaritum neutro. Comprehenditur & lapilli nomine, & lapillus quandoq; per excellentiam uocatur. Item unio Latinis: non quod in unica tantum

concha, uel nunquam duo simul reperiuntur, (falsa enim hæc sunt): sed quod nulli duo indifcreti, qui non inuicè differant, magnitudine, figura, orbe, leuore, pondere, candore: aut fortè quod nun-

quam concreti cohæreant. Inueniuntur autem in Conchis tantum: & falluntur Aegyptij, qui Or-

them piscem rore concepto uniones parere aiunt. Ex conchis quidem uado infixis, Pinna solùm margaritifera est: ex cæteris diuersæ, bivalues præsertim: Vt sunt, Concha rugata, Concha echina-

Cinædus.

ta: Concha Berberi dicta Indicè, Pectini altera aure similis, Concha similis ostreae: & alia Pinnæ si-

Eceola.

milis, alia Strombo: Mys seu Mitulus tum in mari, tū alicubi in dulcibus aquis: Cochlea quidem quædam margaritifera uulgò dicta est ab unionum colore, nò quod eos ferat, nec scio an ulla non

bivaluū ferat: quanquam in Muricis genere quodam ad Orientem gigni audiui. ¶ Vnio Indica lingua Cinædus dicitur apud Arrianum: in Paria & Curiana regionibus Noui orbis Tenó-

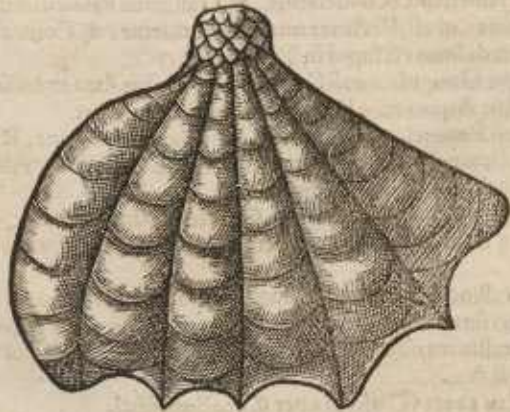
ras. ¶ Conchas Margaritiferas aiunt noctulitora appetere, & ex cælesti rore margaritam concipere, unde & Eceolæ nominentur, Isidorus, uidetur autem fictum hoc nomen quasi è cælo à sua concha concipiantur, apud alium quidem scriptorem hæctenus nullum id reperi,

GRÆCIS hodie *μαργαριτης*.

ITAL. Perla uel Perna.

GALLIS, GERMANIS ET ANGLIS Perle. Concham ipsam Margaritiferam, si de genere bivaluū sit, Germanicè uocabimus *Perlemuschel*: sin Cochlearum generis, *Perleschneef*: qualis est Cochlea margaritifera uulgò dicta: quam tamen uniones ferre Rondeletius negat, in bivaluibus tantum gigni asserens, Aelianus uerò in India Margaritiferas Conchas magnis

Strombis similes faci.

CONCHA Imbricata Rondeletij. Concha (inquit) hæc est distinctione testæ imbricatim

undata, ut loquitur Plinius, ad undarum sese attolentium similitudinem, ita ut distinctiones

aliæ alijs insideant imbricum modo. A Græcorū uulgo Aganon uocari audio, & à Caloieris Ara-

bixæ (id est, Cœnobitis qui illic sunt) Tridacna, (ut annotauit Bellonius.) Verum Tridacna, quorum

meminit Plinius, esse non possunt. Sic enim ille quum de ostreis loquitur: In Indico mari Alexan-

dri rerum authores pedalia inueniri prodiderunt. Nec non inter nos nepotis cuiusdā nomencla-

tor Tridacna appellauit: tantæ amplitudinis intelligi cupiens, ut ter mordenda essent. Hæc Ron-

deletius, tanquam Plinius Tridacna Indica ostrea esse dixerit: quod non dixit: sed ita de Tridac-

nis tan

nis tanquam de altero genere quod in Italia etiam reperiatur, loquutus est. quoniam, inter nos, inquit, &c.

GERM. Ein grosse art der Ostern oder Muscheln im meer/ sunderlich im Nooten meer: da sy die münchen Tridacna nennend/ das ist Trymümpfelig.

CONCHAM echinatum (inquit Rondeletius) ab asperitate uocamus, sicut aculeatam ab aculeis uocare possumus. In hac uniones reperiri testatur Plinius. Nam & Iuba tradit Arabis (margaritis) Concham esse similem Pectini insecto, hirsuta echinorum modo: ipsum unionem in carne ipsa esse grandini similem. ¶ De hac Aelianus sentire uideri potest lib. De animal. 10. c. 10. scribēs in Mari rubro Conchas quasdam nasci, quarum testæ secturas quasdam, et cavitates et labra acuta habeāt, quæ cū coeūt inter se sic, alterno incurſu cōiungantur, ut tanquā duarū ferrarū cōiunctiū dentes uideantur inter se conuenire: unde fit ut piscatoris natantis quancunq; partē, etiamsi sub eā os subest, mordicus apprehenderint, amputent. ¶ Ego in Plinij uerbis Pectini insecto, interpretor, non secto, non celato. ε δ' ἐγγλυθηται γὰρ, ἀλλὰ λείον το ὄσρακον ἔχει, inquit Androsthenes, καὶ Νασύ. ad dit & unionem in carne ipsa esse grandini similem. Vnde de eadem Concha eos (Plinium & Androsthenem) loqui apparet: non, ut Rondeletius putauit, diuersa. Fortassis autem eadem testa & lauis dici potest, quod ad superficiem: & hirsuta, propter enascentem materiam. Androsthenes apud Athenæum Berberi nominat hoc ostreum: id Rondeletius ad matrem perlarum uulgò dictam refert: & Νασύ, spissum interpretatur. Ego rem in medio diligentius æstimandam relinquo. ¶ Hac eadem fortē fuerit Concha illa aspera, κείος, id est, Aries ab Atheniensibus dicta: Corycus uerò à Macedonibus, à figura nimirū ferè globosa: ut Aries ab asperitate aculeatorū, qui ceu cornicula prominent. Κογγη τραχέα. Meminerunt Athenæus & Hesychius.

GERM. F. Ein rauche Muscheln art/ ein Stabelmuscheln.

CONCHAE echinata Rondelertij speciem aliam similem, quam Venetijs olim accepi, (nō puto tamē in Adriatico aut Mediterraneo inueniri, sed orientali Oceano, adiungere uolui. Testæ utraq; figura tū foris, tū cavitāte interna, quæ caput uersus recurua est, inuicē similes sunt. hoc pulchrū in eis, tribus in summitate articulis ginglymo iunguntur, ita ut eminentes utriq; mucrones, mutua insertione, uterq; in opposita testæ acetabula, cohæreant.

GERMAN. F. Ein andere Stabelmuscheln. Angli Pectinum genus quoddam aculeatum appellant a Fryll: ut & Maiam in Cancrorum genere, testa aculeata.

CONCHA striata prima Rondelertij.
ITAL. Capa tonda, à rotunditate.
GALL. Communi nomine Coquille.
GERM. F. Ein Streym, muscheln/ mit überzwären linien. ein runde Muscheln.

236 Animalium Mar. Ordo XV.

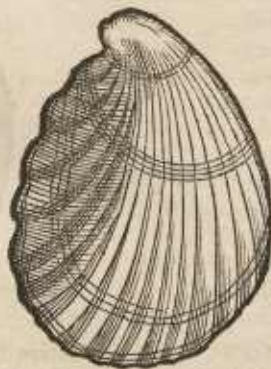
CONCHA striata altera Rondeletij, similis priori; nisi quod illa aliquot lineas tantum à latere ad latus per striam transversum ductas habet, hæc non lineas simplices, sed uirgas latas sicuti fascias per transversum ductas habet, est etiam rufa; unde Concha striata, fasciata, & rufa dici potest.

GERM. Ein andere Streym-muscheln/ mit übertwären breitlechten gleich als bendlen. ist von farb rotacht.

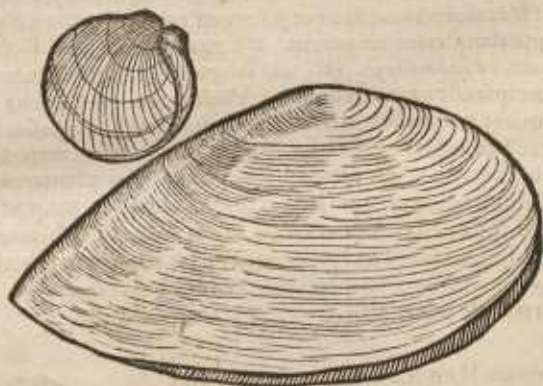
CONCHA striata tertia Rondeletij. Hæc (inquit) cæteris longior est, oui figura: testis multum cauis, canaliculis parum profundis, aliquot lineis per transversum ductis.

GERM. Das drit geschlecht der Streym-muscheln.

CONCHIS striatis Rondeletij subieci speciem illam, quæ Venetijs rotundæ nomine pictam accepi, Rondeletius primam è tribus striatis suis rotundam uocat.

GERM. Widerumb ein Streym-muschel/ hat vilicht kein vndercheid von der vorge setzten ersten oder andern.

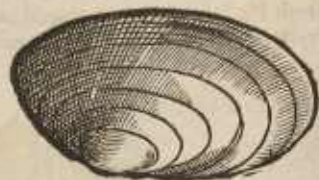

In stagnis quoque marinis reperiuntur Conchæ nonnullæ, & Cochleæ: ea maximè rotunda & striata, quam hic expressimus, Rondeletius, atqui positas ab eo figuras duas Concharum, non Cochlearum generis esse apparet, ut in uerbis eius sic legendum conijciam: In stagnis quoque marinis reperiuntur Cochleæ nonnullæ, & Conchæ, &c.

GERM. Seemuscheln/ wie die in gesaltzenen sehen bey dem meer gefunden werden.

CONCHA Crassa testæ, & Conchulæ uariæ Rondeletij. A Galade & Chama aspera (inquit) hæc Concha crassitudine tantum testarum differt, Hæc lineis aliquot à latere ductis distinctæ sunt, nihilominus tamè læues sunt.

GERM. Ein art der Glattmuscheln/ den nächstgenäuten gleich/ aber von schalen dicker.

CONCHA Fasciata à Rondeletio dicta. Superiori Galadi scilicet, (inquit) similis est Concha hæc, nisi quod paulò latior est, quod læuibus uidetur peculiare. Præterea quinque ueluti fascias latas à latere ad latus ductas habet, ijs similis quibus puellæ nostræ capillum redimire solent; quas Vettes appellant, id est, Vittas.

GALL. Coquille Vettade, id est, Concha fasciata.

GERM. F. Ein glatte Bendelmuschel. Huic similem planè adiungimus, quam ob id peculiariter non depinximus. differt tantùm lineis purpurascensibus, quas per transversum ductas habet à summo ad imum, alias partim flauescens, partim albas, intus tota uiolacea est.

CONCHA galas, & Concha nigra Rondeletij. Conchæ galades (*γαλάδες*, inquit) Latinum nomē nullum inueniunt, has inter læues numerat Aristoteles. Dicit autem fortassis galades fuerint à lacteo colore. sunt enim candidissimæ, maximæ, & læuissimæ. Nonnullæ parum purpurascens, quædam flauescens reperiuntur; sed intus omnes candidissimæ sunt.

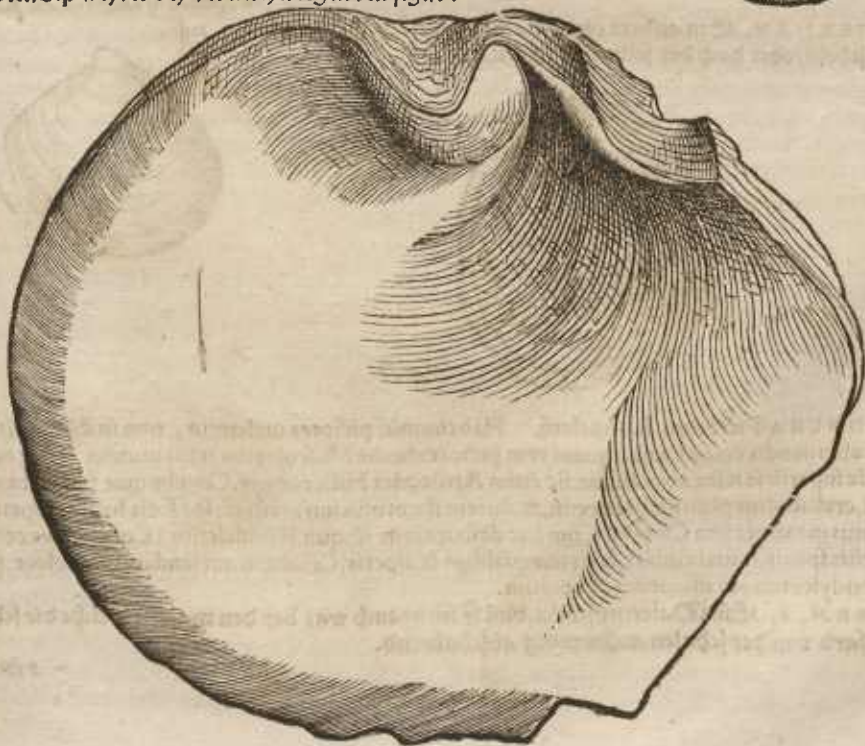
His Conchas nigras opponimus, quas propria pictura nõ egere existimauius, quòd superioribus planè similes sint, nisi quòd intus & foris nigricant.

Bellonius Galades esse putat illas quæ alio nomine Chamæ læues dicuntur.

GERM. Ein art der Glattemuscheln / von farben an der schalen schön weyß: doch finde man auch rosenfarb / vnd gälblacht: sind doch all inwendig gar weyß. Aber die schwarzẽ von disem gschlecht sind innen vnd vffen schwarz.

CONCHA rugata Rondeletij. Magna hæc Concha (inquit) & lineis multis & elatis per transversum ductis ualde rugata est: testis ualde spissis, intus læuibus. & splendoris argentei. per ginglymum & ueluti dētes articulatim eodētes articulat. Testæ ob spissitudinem in laminas et frustra dissecantur: ex quibus spherulæ precum conficiuntur, & denticalpia, quemadmodum ex uulgò dicta matre Perlarum, sed nõ adeò splendida. In hac Concha uniones reperiri non dubito. Vide etiam sequentem iconem.

GERM. F. Ein Rutzelmuscheln / mit vil überwähren hohen liniẽ oder streymen. Haltet vilicht auch Perle. Lis weyter bey der nachuolgenden figur.

238 Animalium Mar. Ordo XV.

CONCHAE rugata Rondeletij similis est, aut eadem forte hæc, quã Venetijs olim Matrem Perlarum nominari audiui: hac ferè ualuarum alterius magnitudine specieq̃.

GERM. Ein andere contrafactur einer schalen von der yetz genantten Rungelmuscheln/ oder doch fren gar ähnlich: wirt von erlichen auch Perlemüter geneit. Auß der poliertē schalen macht man Pater noster ringle/zähgrübel/vnnd andere schöne arbeit: doch nit so schön als von der rechten Perlemüter.

CONCHULA rugata Rondeletij. Non ab imo ad summum (inquit) lineas ductas habet hæc Conchula, sed à late re ad latus multas ueluti rugas sparsim & sine ordine. Teste non sunt tumida & in dorsum elate, quemadmodum striata omnes, sed depressa: colore uario, sunt enim ex albo cinerea, & ad liuidum accedentes. Labra testarum crassa sunt: & tam arcte connexa, ut sine ui non aperiantur, faciliusq̃ rumpantur testæ, quàm patefiant, quod à Chamaram natura prorsus alienū est, quarum testæ hiant. Vnde eos errare constat, (Bellonius notat,) qui hanc Conchulam pro Chama peloride exhibent.

ITAL. Veneti Biueronos uocant, uel Piueronos, Genuenses, Arfellas, Anconitani, Rauen nates & Ariminenses, Pouerazos, quasi Pauperculos nominant, quod illic nimium populares pau peribusq̃ offerri solita sint. (Alia quidem sunt Beueraze uel Calcinellæ, uulgò Italis dictæ Con chæ, forma compressiore, testa translucida, &c.) Alibi in Italia Caperozoe dicuntur, à colore ni mirum, quod ex rubro subfulue sint, inquit Bellonius, idem tamen Chamam læuem quoq̃ Capo rozolam uulgò dici, alibi scribit. Quæ quidem Venetijs Cappæ rozæ, uel rozzolæ uulgò dicuntur, ab cruditis quibusdam illic Pelorides existimantur: & à Græcorum uulgò hodie ὀρνυράς dicuntur, hoc est, fossiles, nam in fundo seu limo maris à fodientibus eruuntur. testam earum læuem & albidam esse puto.

HISPANI Armillas nominant.

GALLICE. Regias aut Basilicas Chamas Galli Pelourdes, ad Peloridum uocem acceden tes, dixerunt. (Rondeletius Conchulam uariam suam Gallicè Pelourde nominat, & è luto erui scribit, &c.) A lu to autem, è quo tum manibus tum retibus euerruntur, nomen habent. πηλός enim lutum est. (Re prehendit hanc etymologiam Rondeletius.) alij dictas à Peloro monte Siciliae uolunt, Bellonius. Idem & Rondeletius Conchulas hæc Mafsilæ Cloniffas uocari tradunt.

GERMAN. F. Ein andere vnd kleinere art der Rungelmuscheln. Winder Klämen/ Klein Flammuscheln. Quare in Concha Peloride.

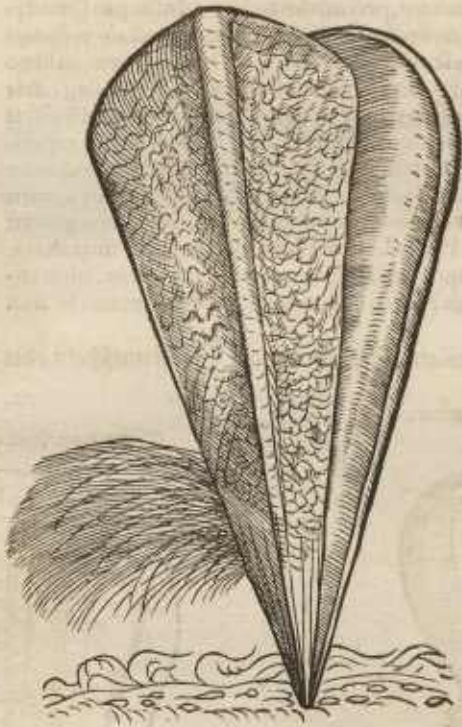
Hæc quoque aut Conchule ruga ta Rondeletij eadem est, aut planè si milis.

GERMAN. Ein andere contrafactur der nächstgesetzten Muscheln/oder doch der selben ganz ähnlich.

CONCHA Pictorum Rondeletij. Hæc (inquit) pictores utebantur, non in diluendis aut Casseruandis coloribus, ad quam rem pictores hodie Musculorum testis utuntur: sed ut color rem de superficie testæ abraderent, sic enim Aristoteles Historiæ 5.15. Concha quæ pictoris uti lis est, crassitudine plurimum excedit, & florem illum non intra testam, sed foris habet, reperitur id genus maximè circa Cariam. Cum hac descriptione (inquit Rondeletius) Concha hæc conue nit: testis spissis, intus læuibus, foris inæqualibus & asperis, Cinnabaris aut sandarachæ colore, figura spondylorum aut minorum ostreorum.

GERM. F. Ein Malermuscheln. daß sy im brauch was bey den malern/welche die schön root farb von der schalen außwendig abschabrend.

PINNA magna Rondeletij. Conchæ (inquit) bivalues sunt Pinnæ & Perna, à Mytulorum figura non multùm alienæ. Cancræ etiam (parvi) in his nascuntur (Pinnoteræ seu Pinnophylaces dicti) de quibus supra scripsimus. Pinnam Latini uocant, seruata Græcorum appellatione, à quibus *πίνα* (rariùs etiam *πίνα*, ut Isidoro apud Athenæum dicitur, fortasse à sordibus, quibus semper obducta est: *πίνα* enim sordes significat, ut scribit Varinus, Rondeletius. *πίνα* quidem etiam filum Græcis significat, sunt autem fila quædã Pinnis adnata, uilli alicuius seu byssi instar, unde & à Genuensibus Pinna lana uocatur. ¶ Concha Aegyptia paralis cognomine, quam & Pinnam uocat Democritus, Hermolaus. ¶ Aliquando ad cubiti magnitudinem accedit: in nostro litore pedales sunt, Mytulis quodammodo similis est, nisi quod strictiorem partem multò magis acutam & longam habet: quoniam in arena uel cæno, affixa uiuit. ubi bysso sua proximis corporibus, ut firmius subrecta semper stet, alligatur. Intus multum est carnis, cuius omnes ferè partes indifferetæ sunt, ueluti in Mytulis. Pinnarum bysso (quæ mollissima & delicatissima lana est) à Mytulorũ bysso tã differt, quã stappa canabina à tenuissimo & delicatissimo serico. eius magnitudo Pinnarũ magnitudinĩ respondet, in maximis enim pedẽ unũ longus est. Teste Pinnarũ omnium eãdẽ cũ Mytulorum testis facultatem habent, Rondeletius. ¶ In Pinnis uniones reperiuntur in A-
carnania, auctore Plinio, sed non laudati. Est inter fluuiatiles Concha quædam oblonga: quam Bellonius apud me cum uidisset, Pinnam fluuiatilem appellandam censebat, quod & erecta stare, & margaritas continere soleat.

Pinna

GRAECI Pinnas uulgarĩ nomenclatura, antiquæ ferè persimili nuncupant, Gillius.

ITAL. A Genuensibus Pinna lana uocatur, ob byssum, à Venetis Astura (*Nastura*, *Masfarijus*) nomine communi alijs multis conchis, Rondeletius. Pinnam Neapolitani Pernam appellant, Siculi Lanam pinnulam, Gillius.

GALL. Mafsilæ Nacre, Rondeletio teste: qui aliam quoq; Concham superius exhibitã, Pectini similiorem, à Gallis Nacre de perles, pro Matre perlarum uocari tradit.

GERMAN. F. *Ein Steckmuschel*, quod acutior eius pars fundo infixã sit, uel *Hamme muschel*, à similitudine pernae, uel circumloquor, *Ein Perlemuschel* art. ein grosse *Hamme muschel*. In Oceano fortè rara, aut nulla est, præsertim nostro. Lutetia quidem nunquam haberi Bellonius refert.

PINNA altera, quæ priuatim Perna dicitur: cuius meminit Plinius libro 32. capite ultimo, in
ter ea quæ à nullo auctore nominata scribit. Perna (inquit) Concharum generis, circa Pon-
tias insulas frequentissima, stant uelut suillo crure (unde & nomen acceperunt) longo, in arena defixæ,

hiantesq̄ qua limpitudo est, pedali non minùs spacio cibū uenantur. dentes in circuitu marginum habent, pectinatim spissatos. Intus pro spondylo (sic uocat callum seu carnem duriolem & interiorem ostreorum, quā alij τράχηλον) grandis caro est. ¶ De his sensisse uideri potest Theophrastus, in libro de Lapidibus scribens: Margaritas generat ostreum Pinnis simile, (Arhe neus hunc locum citans, addit, sed minus,) tam magnas, quā est magnus piscis oculus. ¶ Pinna hæc parua (inquit Rondeletius) in mari nostro reperitur, & in ea uniones parui. ¶ Bellonius Pernam facit Pinnam maiorem: Rondeletius, minorem, cui assentior. Græcum peculiare eius nomen non inuenio, nam Pinna & Pinnus est & communius est. dici autem poterit Πτερον, eādē ratione qua Perna Latinè. Plura lege mox in Pinna altera.

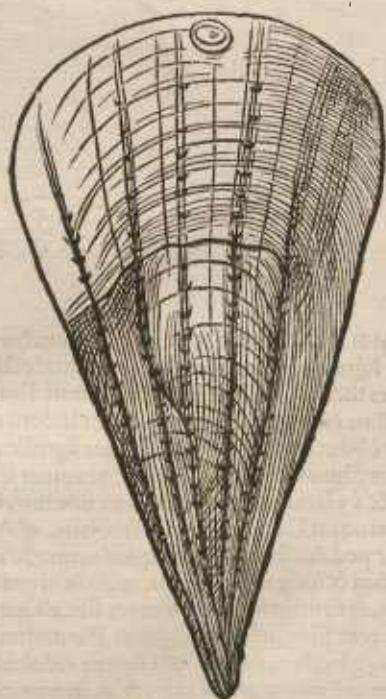
ITAL. Pinnam Neapolitani Pernam appellant, Gillius. quærcendum autem, totum ne genus Pinnarum, an speciem priuatim unā sic nuncupent.

GERM. F. Ein Hämenschel. ein art der Steckmuscheln oder Perlemuscheln.

Pinna minor.

Pinna maioris, ut uidetur, alia pictura.

Perna.

PINNA parua Rondeletij. Concha hæc (inquit) & figura, & uictus ratione, & bysso Pinne species est: magnitudine differt, & eo quòd antequam ex acuta & stricta parte in amplitudinem extendatur, excauata est. ¶ Pinna minor Venetis non uisitur, in Propontidis sinu illo qui Nicomediam fertur, frequens, Bellonius. Hanc Pinnae speciem, ne quis cū Perna confundat, quæ & ipsa Pinna quædam minor est, cauendum. differentia quidem gratia, hanc simpliciter Pinnam minorem, aut Pinnam minorem lauem: Pernam uerò pectinatam cognominare licebit. Pectinū enim speciem proposita à Rondeletio icon præ se fert: & dentes in circuitu marginum pectinatim spissatos esse Pernis Plinius auctor est.

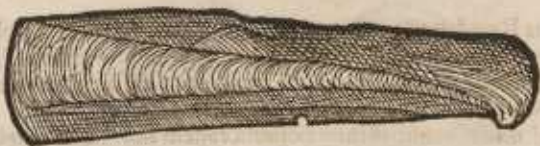
GERM. F. Ein andere kleine art der Hämenscheln oder Steckmuscheln / glatt an den schalen / nit gebölt oder kânelet wie die nächstgemelt.

BELLONII Pinnam minorem, nescio quam ex tribus Rondeletij Pinnis esse dicam: uidetur enim ab omnibus differre. Icon quam exhibet, ad Pinnam magnam Rondeletij accedit: nisi quòd in summa concha, qua latissima est, paruus quidam circulus conspicitur, quem alius paulò maior ambit: & ab eadem parte ad imum lineæ aliquot rectæ descendunt, per media uerò linearum interstitia, multi exigui circuli, o. uocalis qua scribi solet circumferentia paulò maiori, deinceps per interualla digeruntur. Huic picturae ego similem ferè à Cor. Sitar do olim missam, hic exhibeo.

GERM. Ein ander gemäl der ersten oder grossen Hämenschel / als nich bedunckt.

DE VN.

DE VNGVIBVS IN GENERE ET
priuatim de mare,
Solen mas Rondeletij.

VNGVES inter Conchylia à Varrone numerantur: quos Plinius semper Græcis uocabulis nominat. Hæc enim eius uerba sunt, lib. 32. Solen, siue Aulos, siue Donax, siue Onyx, siue Dactylus, at lib. 22. sexu distinguit, his uerbis: Purgatur uesica & Pectinum cibo, (*Rondeletius probe addit, & Solenum, idq; Athenæi testimonio confirmat.*) Ex his mares alij Donacas, alij Aulos uocant, fœminas Onychas. Vrinam mares mouent: dulciores fœminæ sunt, & unicolores. Græci sexu quidem distinguunt, non uerò nominibus, ut Diphilus apud Athenæum: *οἱ δὲ Σωλήνες μὲν πρὸς τῶν καλῶν ἰδιωτῶν πρὸς τῶν ἀνδρῶν, καὶ δόνακες, καὶ ὄνυχες, πολύχυλοι, καὶ κακόχυλοι, καλλώδεις: ἃ οἱ μὲν ἄφρονες αὐτῶν ἰσχυροὶ εἰσιν, &c.* Videntur autem pleraq; hæc nomina, à figura præcipuè facta, quæ oblonga, teres & caua his Conchylis est. Solen quidem Græcis propriè significat fistulam, tubum, canalem, imbricem. aulos, fistulam siue tibiam. donax est harundo (quæ & Cypria cognominatur Dio scoridi) *πυγὰ τὸ δουείδου* dicta, quòd facillè uentis commoueat. refert autem hæc Concha arundinis internodium. Dactyli, auctore Plinio, ab humanorum unguium similitudine appellantur: melius autem dixisset, digitorum, digitos enim referunt figura, plerumq; & longitudine, (quam & longiores inueniantur, interdum dodrantes,) & crassitudine. Ab humanorum tamen unguium similitudine ut Græci Onyches, sic Latine Vngues dicuntur, partes enim extremæ præcipuè, tenuitate (læuitate) & figura unguibus similes sunt: uel à testæ colore & substantia unguibus nostris non dissimili. Longè uerò altius est Vnguis odoratus, Conchylis Purpuræ uel operculum. Gaza ex Aristotele modo Vngues, modò digitos interpretatur. ¶ Differt ab hac Cōcha lōga Plinij, ut Rondeletius docet: quanquam & Solenes *μακρὰ κόγχαι* à Sophrone dicatur, & *μακροπόγχαι* ab Epicharmo cognominentur. ¶ Solen ex Concharum longarum genere (inquit Rondeletius) duplici testa constat, altera tantum parte colligata nigro uinculo, (etiam si aliter scribat Aristoteles Historiæ lib. 4. cap. 4.) ab altera uerò parte soluta, ita ut nullum uinculi aut articulationis ullius ue stigium cernatur. Extrema duo semper aperta sunt: anteriore caput exerunt & retrahunt Testudinis ritu. Testa carulea est colore, lineis euidentiibus per transfuersum ductis. Aqua & arena uiuunt. ¶ Vitam fœminæ in arena traducunt: mares in eo lapidis genere, quem Glastrum uocant, nec unquam alibi uiuunt, Bellonius. ¶ Dactylis natura in tenebris, remoto lumine, alio fulgore clarere: & quanto magis humorem habeant, lucere in ore mandentium: lucere in manibus atq; in solo, atq; ueste, decidentibus guttis, Plinius. ¶ Vnguium alij mares, alij fœminæ dicuntur, Plinio & Diphilo: quanquã nō procreant, ut quæ propriè sexu distinguuntur: sed (sicuti & aliæ quædam Conchæ) locis arenosis sponte proueniunt.

GRAECI etiamnunc Solenas appellant, Gillius & Massarius.

ITALI (ut Veneti) Cappas, id est, Conchas longas. Apuli Imbrices à similitudine. Puto & Dottoli nomē (à Græco Dactyli) alicubi in Italia usurpari. [Gillius Balanos mar. à Venetis non rectè Dactylos uocari scribit.] Genus id Concharū, quod à nostris Spoletta uocatur, aliqui Spodylos, alij Dactylos mar. esse uolunt, &c., Brasauolus. Spoletta quidem uocabulum, accedit ad Germanicum Spülen, quod cannam uel arundinem significat. ¶ Duo earum discrimina uulgo Veneto agnoscuntur: quorum alterum Capa da ferro, alterum Capa da deo uel da detto (quòd ex sua theca solo digito sine ferro eximi possit) cognominat, Bellonius.

GALLI des Cousteaux (uel Couteaux) quòd cultri manubrium referant.

ANGLI Dirot, uel Pitot, sed Io. Fauconerus aliud Anglicum nomen indicauit, an Hag-sysh. A Vuallis in Anglia Thymbi uocari audio.

GERM. F. Nagel/ Finger/ Känel/ Spüle/ Hefste/ uel Nagelschale/ Fingerschale/ Läg schale: uel Nagelmuscheln/ das mäñle/ &c.

Solen famina Rondeletij.

Solen.

Aulos.

Donax.

Dactylus.

Onyches.

Concha lōga.

Sexus.

Alia Solenis icon, Venetijs olim nobis depicta.

SOLEN foemina Rondeletij. Onychas (inquit) appellat Plinius Solenes foeminas: quæ colore, sapore, magnitudine à maribus differunt, in alijs omnibus similes. Testa lineis cæruleis distincta nõ est, ob id à Plinio unicolor dicitur. Caro dulcior est. maribus minores esse solent. Plura lege supra in mare.

VVLGARIA diuersarum gentium nomina, eadem huic, quæ mari, attribui poterunt, aliquo (si uidebitur) differentia nomine adiecto.

GERM. F. Nagelmuscheln das weyble/ıc. ist kleiner dan das obgemalt männle/vnnd süßer/ıc.

DE CONCHIS TURBINATIS IN GENERE.

TURBO proprie dicitur figura quæ ex amplo & lato paulatim in mucronẽ definit, ut de Buccina scribit Ouidius: caua buccina sumitur illi Tortilis in latum, quæ turbine crescit ab imo. Huius figuræ etiam turbo luforius, quem pueri magno in gyro uacua atria circum Intenti ludo exercent. Ab huius similitudine dicuntur Turbinata ostracodermorum genera, Στρομβώδην Aristoteli, quæcunq; in uolutas & anfractus, seu spiras, quales in prælis & torcularibus uisuntur, (ἐλικας Græci dicunt, unde ἐλικώδης fortè eadem quæ στρομβώδης uocari possunt,) testas suas quoquo modo reflectunt: sicut & Cochleæ. hæ enim omnes turbinatæ sunt, sed breuiores rotundioresq; nec exeunt in mucronem suo turbine, ut Strombi, id est Turbines, proprie & priuatim dicti, qui in longum protenduntur. Hesychius non distinxit, Strombum simpliciter Cochlon interpretatus, neq; Massarius: qui, Aquatiles Cochleæ, inquit, sunt quæ Græcè Strombi, Latineq; Turbines communii nomine nuncupantur, quod ex amplo in tenue deficiant, in uertiginem torq; Theocritus quoq; Strombum & cochlon ceu synonyma nominat, ita nimirum ut genus ac speciem. Aristoteles alibi Echinos etiam Turbinatorum nomine complectitur, alibi non. Turbinatis certè hoc peculiare est, ut testæ postrema à capite clauiculatim intorqueantur: & operculum omnia iam inde ab ortu naturæ gerant: quæ echinis nullo pacto conueniunt, &c. Vide Rondeletium lib. 2. De aquatilibus cap. 1.

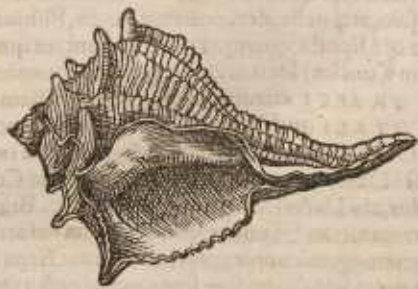
Cochleæ.

ITALI Turbinata omnia, ni fallor, Porcellanas uocant: aliqui priuatim Venereas tantum Conchas.

GERM. Cochleas & Turbinata quoquo modo nominabimus Schnecken: Strombos uerò priuatim, Straußschnecken/Straubenhorn/Spiße Kinckhorn: Schmale langlächte vnd gespitzte Schnecken.

Purpura cum operculo, quam Rondeletius exhibuit, qui & aliorum picturas reprehendit, in qui bus uel rostrum tubulatum, uel turbo non exprimat.

Alia Purpure effigies, nostra: ex Adriatico.

Murex.
Conchylum.

Pelagia.

PURPURA Turbinatorum generis nobilissima concha, à Græcis πορφύρα dicitur: cuius diminutiuum est πορφύρα. Murex etsi speciem unam significet, scilicet Buccinum: generale tamen est uocabulum, (sicuti & Conchylum, per excellentiam,) Purpuram comprehendens & alia. Κογχύλη, Conchyle, Hesychio & Suidæ Purpuram significat: Conchylia uerò ostrea. Purpura nomine alio Pelagia uocantur, Plinius. Massarius quidem & Rondeletius, Pelagias loci ratione Purpuras quasdam esse docent, non autem toti generi hoc nomen conuenire. fieri tamen potest ut uulgius Plinij seculo eas sic appellârit κατ' ἔραλον, quod ille maxime requireretur, utpote & maiores, & quæ magis probatū florem habent: quæ etiam Pelagium pro colore seu flore Purpuræ Plinius dixerit. Buccinum (inquit) per se damnatur, quoniam fucum remittit: pelagio (id est, Purpure flore) admodum alligatur, &c. Purpura animal siue Concham proprie significat, accipitur autem etiam pro colore ex eo facto, eius simili. Violæ subluceat purpura nigre, Vergilius. item

Purpura

Purpura pentadactylus Bellonij (atqui dactyli sex pinguntur) prona. Videtur autem ad Aporrhaidem Rondeletij propius accedere. Turbinem quidem pentadactylum Rondeletij, infra dabimus. Eadem supina.

pro uestimento eo colore tincto. Cruor ille qui parcissimus in singulis reperitur, flos, fucus, pe-
lagium, succus, medicamentum, pharmacum, nominatur; color ipse purpureus, Puniceus, Cojosi-
nus, Calainus, & alijs fortè nominibus. Purpurarum genera plura sunt, earū differentiā sumun-
tur à loco, magnitudine, paruitate, floris siue succi uarietate. is enim alijs nigricat, alijs rubet. Ea-
rundem plura genera tradit Plinius, pabulo & solo discreta. Lutense, putrilimo; & Algense, cnu-
tritum alga, uilissimum. Dialutense, uario soli genere pastum, &c. Phœnices piscem, cuius sangui-
ne fericum in purpuram tingebatur, Sar appellant, Seruius.

GRAECI etiam hac ætate antiquum nomen retinent, Gillius.

ITAL. Genuenses quòd muricatis aculeis in orbem circūualletur atq; horreat, Ronceram
uocare solent. Venetorum & Romanorum uulgus ab ungue odorato (quo iam inde ab ortu natu-
ræ sese quasi concludendo tuetur) Ognellas nominat. Testas priuatim Porcellanas uocat Italia,
eodemq; nomine Conchylij genus omne intelligit, Bellonius. Purpura mar, id est, Cctula ma-
rina, Syluaticus.

GALL. Nostri Curez uocant, quasi Murex, Rondeletius. Has & Murices & Buccinos,
Marsilienses Bios uocant, Gillius.

GERM. F. Ein Nagelschneck, ab unguis simili operculo. Ein Purpurschnecken art,
ut eo nomine Buccinum quoq; & Conchylium includamus. Ein Stachelschnecken art. uide
infra in Muricibus.

ANGLICVM nomen est Purple, nescio an uulgare, an effictum imitatione Latini.

DE MURICIBVS IN GENERE.

MVREX aliquando sumitur pro Purpura: sic Muricem Tyrium Vergilius dixit. Nonnun-
quam generis nomen est, cui subiiciuntur Concha Venerea & Buccinum. Muricum gene-
ris sunt quæ uocant Græci Colycia, alij Corythia, turbinata æquè: sed minora, Plinius. Quare cum
Muricis nomen pluribus accommodatum sit, Gaza Plinij (in cæteris plerisq;) imitator κήρυκας nō Mu-
rices conuertit, sed Buccinos, Plinium quidem κήρυκας; nō semel Murices interpretatum constat,
Rondeletius. Nos Plinium κήρυκας modò Muricem, modò Buccinum uertisse obseruauimus.

Firmioris iam teste murices & concharum genera, Plinius: cum proximè de quibusdam fra-
gillioris restæ dixisset. Apparet sanè Latinum nomen Murices, à Græco κήρυκας desumptum: à Mu-
ricibus autem metaphoricè tum tribolos (ut Græci uocitant) ferreos: tum similes in saxis alibi ue-
pucrones duros & acutos prominentes. Rondeletio Murices propriè dicuntur, qui turbinati sunt,
& longos firmosq; aculeos siue clauos habēt. Hos Germanicè Stachelschalē uel Stachelschne-
cken nominabimus commodè, nonnunc ab aculeis & concha composito, nam & aculeatos piscicu-
os si. aliqui Stachelsisch appellant.

Mutianus prodidit Echeneidem esse Muricem, latiore purpura, &c. Rondeletius Venerea
hanc Concham nuncupat: uulgus Porcellanam, &c.

244 Animalium Mar. Ordo XV.

A. iconem Rondeletius exhibuit: cui nos similem alteram B. adiunximus, Concha cuiusdam seu Muricis orientalis, quam Venetijs nacti sumus, in ea margaritas quoque gigni quidam nobis retulit, nescio quàm ieré. Color forinsecus pallefcit, intrinsecus cum pulcherrimo splendore ex albo roseus est. Labrum exterius protendit se & dilatat in marginem. Mucrones infra caput seu conum testæ duo magni, sed obrusi, prominēt, in ipso cono parui admodum & subrotundi, per spiras deinceps, non aculei sed tumores uisuntur.

MVREX Marmoreus Rondeletio dictus, à candore duritiâq; qua marmor (inquit) candidū æmulatur parte externa: parte interna ex albo purpurascit.

GERM. *Ein art d Stachelschneckē/auswēdig weyß wie ein marmel/iñwēdig leybfarb.*

MVREX Triangularis Rondeletij. Hic altera parte (inquit) Murex planus est, altera ferè rotundus; sed ita ut utrinq; duo sint latera, tertiu plana pars efficiat; à qua figura, quæ huic propria est, triangularis iure dicitur. Vario est colore. Foramen duplex habet, rugosum; quo ob testæ amplitudinē et breuitatē, sonus editur grauis et tristis. Testa tota ad Conchylj testā magis accedit.

GERM. *Ein andere art der Stachelschneckē mit try ecken an d schalē.*

MVREX lacteus Rondeletij, à lacteo colore nuncupatus. Hic (inquit) exochas & tuber
cula potiùs habet, quàm clauos siue aculeos.

GERMAN. Ein schön weyßer Stachelschneck.

MVREX Coracoides Rondeletij. Vt anatomici (inquit) omoplatæ appendicem à rostri coruorum similitudine coracoidem appellarunt; ita nos Muricem hunc ab aculeis incuruis, & rostris Coruorum similibus.

GERMAN. Ein andere art d Stachelschneckē / mit krumlachten spitzen / gleych wie die schnäbel der rappen.

Lege scripta superius cum *Purpura pentadactylo* Bellonij.

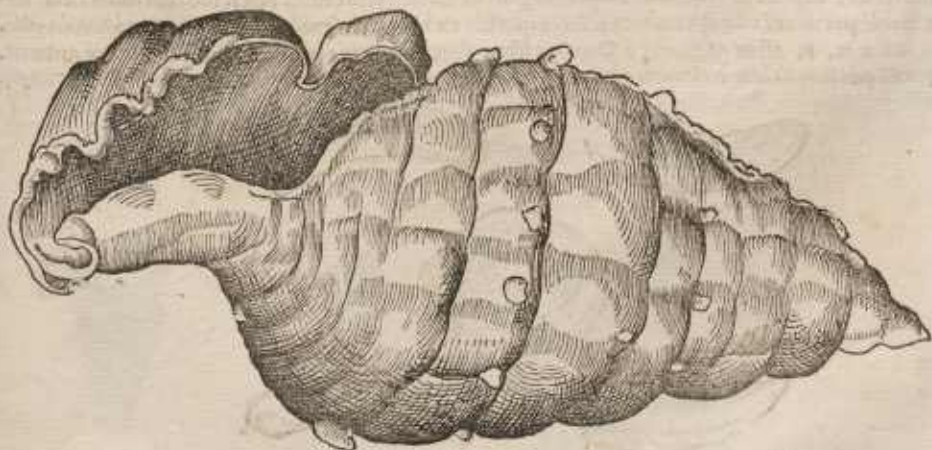
APORRHAI muricum generis Concha, ut Rondeletio uidetur, qui Pliniū etiā de hoc genere sensisse suspicatur, his uerbis: Muricū generis sunt quæ uocant Græci colycia, alij corythia, (al coryphia,) turbinata equè, sed minora multo. ¶ Gaza aporrhaidē, muricem interpretatur apud Aristotelem.

GERM. Ein art der Stachelschnecken oder Purpurschnecken im meer.

Buccinum Rondeletij.

Icon hæc nostra est, siue Cochleæ, siue Buccinæ: quam apud ciuem quendam nostrum uidimus, mucrone per tufo, circulo stanneo ambiente, ut apta esset inflari. A Rondeletio pro Buccina exhibitæ effigies, nostræ quidem similis est, sed tuberculis rotundis scitè clauata.

246 Animalium Mar. Ordo XV.

KHPYKA Aristotelis, Buccinā Gaza semper interpretatur: Plinius Buccinum. Buccinum (inquit) minor (*aliās melius, maior*) concha, ad similitudinem eius Buccini, quo sonus editur: unde & causa nomini, rotunditate oris in margine incisa. Genus alterum (*Conchylis*) Purpura uocatur. Aliquando Muricem uocat, Rondeletius. *Φενίω* hodie à Græcis appellari audio. Gillius Græcos quosdam hac ætate Strophilidas uocare scribit.

ITAL. Ligures uulgò Cornetos nominant.

(Bios cornetos, Gillius.

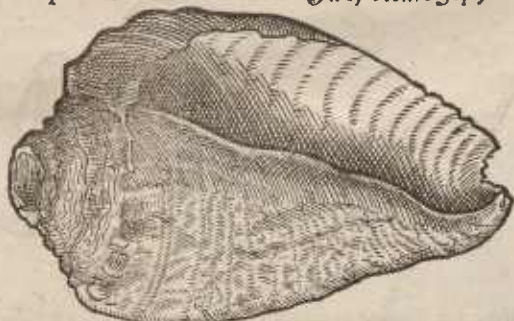
GALL. Mafsilienſes Purpuras & Murices & Buccinas, Bios appellant: Buccinas priuatiim

GERMAN. F. Ein Hornſchneck oder Blaasſchneck im meer/größer dann ein Purpurschneck: mag zu blaasen gebraucht werden wie ein horn. Ein Kincthorn geschlecht. Est autem Kincthorn inferioribus Germanis nomen generale ad omnes cochlas turbinatas, factum à remedio. prodesse enim putant aduersus tussim siccam, (in qua tussientes parū excreant, & spiritu tanquam reciprocante offenduntur, quod Kincthen appellant,) si cereuisiā aliūmue potum ē cochleā bibant.

Figura hæc ad nostras conchas efficta est, aliā Est et hoc parū Buccini genus, Rondeletius posuerat, sed huic simillimam. ex conchis nostris depictū. accedit aut ad Turbinē pentadactylū, Rōd.

BUCCINI species due minores, Inter Buccinorū genera (inquit Rond.) hæc duo reperi: parū, & lineis frequentib, asperiusculū. Et alterū huic simile, nisi q̄ lineas p̄minentiores habet, & trāuersas, ut striatū meritò dici possit. GERMAN. Zwey kleine geschlecht der Kincthornen.

CONCHYLIVM apud ueteres Latinos & Græcos nomen est conchis & cochleis omnib, commune, & per excellentiam aliquando pro purpura ponitur. Dioscorides quidem cum dixisset de Purpura & Buccino, aliquantò post de Conchylio eiusq̄ operculo seorsim scribit: unde de speciē peculiarē esse apparet: eā scilicet quā hic ex Rondel. sentētia exhibeo. Κογχύλιον, κογχύλιον.

GERM. F. Ein geschlecht d̄ Purpurschnecken/hat keine spiz od buckeln wie die andern. Operculū quod in medio latius et rotundius exhibetur, Buccini aut Purpuræ est: cetera uerò quatuor angustiora lōgioraq̄, Cōchylis.

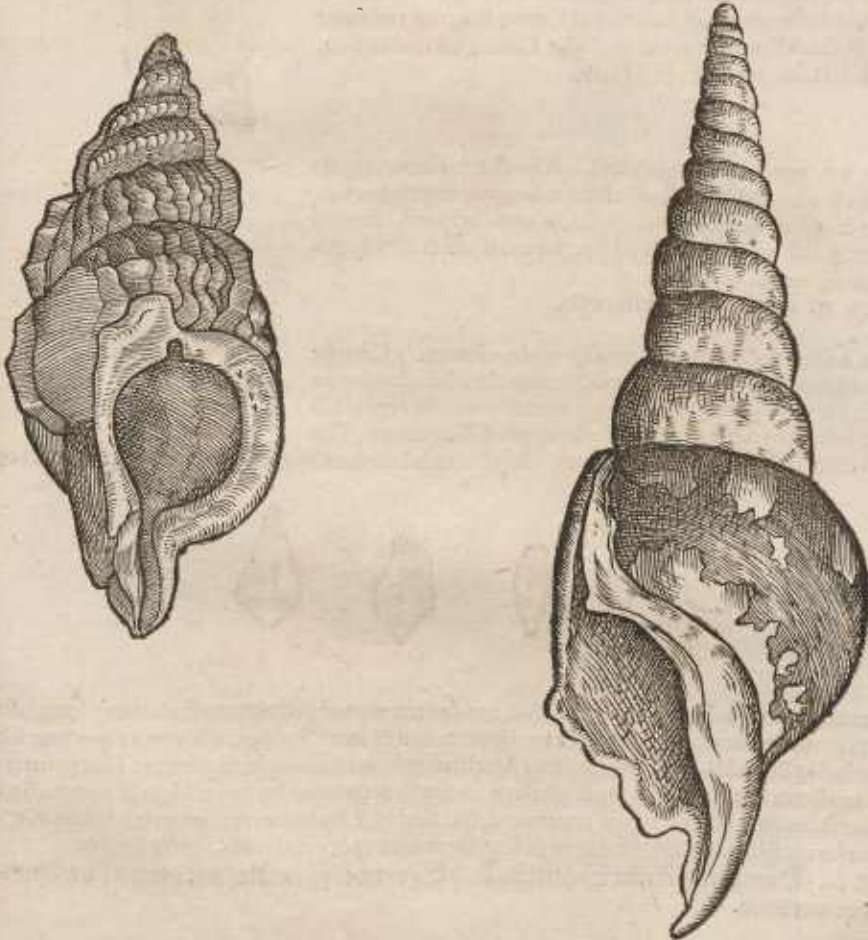

CONCHY=

CONCHYLII operculum. Purpuræ operculum (inquit Rondeletius) Βλάττιον sive Βλάττι Blatta Byz. ἢ Βυζάντιον uel Βύζαντον appellari debebat. Blatta uerò Byzantia Arabum nihil aliud est quam Conchylj operculum. Pharmacopola: nostri Conchyljorum Buccinorumq; opercula permissa uidentes, Blattas Byzantias uocant: has rotundas, illas longas, Dioscorid. Onychem (ὄνυξ = Unguis, ἔστι) id est, Unguem, uocat, Conchylj tegumentum, (πέδιμα τῶν κοχυλίων) à figura nimirum, qua auium carnivorarum unguibus simile est, aliqui etiã ostracium, ut refert Plinius, uel ostracon. Onychem Paulus Aegineta testam uocari dicit Conchylj, duntaxat Indici: quod & Condylion appellat. Est & Onyx sui generis Concha integra, alio nomine Dactylus. Ostracium.

GERM. Sas teckele von der nächstgesetzten art der Purpurschnecken.

Ex duabus his Strombi magni iconibus, minor à Rondeletio exhibitæ est: maior ad Strombum quendam peregrinum (quem domi habeo) expressus.

TURBO longus & magnus Rondeletij. Multis (inquit) uoluminibus constat: testa est alba, lineis tuberculisq; multis scabra & aspera.

GERM. Zwo lange vnd grosse arten der Straubenschnecken.

248 Animalium Mar. Ordo XV.

Terrestres
Species.

TURBO tuberosus Rondeletio à tuberculis multis cognominatus: inter cæteros qui hic exhibentur, maior. Longus est, (inquit,) tenuis, in mucronem definēs. Huiusmodi sunt quidam albi, quidam nigri, quidam uarij. Pollicis magnitudinem nūquam excedunt. In his Cancelli cūm parui sunt uiuunt, longiores ijs qui Neritarum sunt hospites. ¶ Huius generis Turbines in terra etiam reperiuntur. ¶ Eiusdem Turbinum generis sunt aliquot species diuersæ: quædam longæ, tenues, acutiores, læues: cuiusmodi tres sunt tuberoso propiores. alij, postremi scilicet duo in pictura, inæquales, tuberosi, scabri, uirgati. Vita, moribus, substantia non differunt.

GERM. *Etliche besunderer kleine Straubenschnecke/dergleychen auch im erdtrich auff trochnem land gesundē werdēd: der grōst auß jnen mag ein Eychelschnecke generēt werden.*

TURBO angulatus Rondeletij. Hic Turbo (inquit) Buccinis satis similis, quia testæ uolumina ita à se discreta sunt, ut in medio angulos efficiant, cognominatur angulatus. Inferiùs in Turbinem tenuatur, superiùs in lōgum & acutū rostrum: nam & Plinius Purpuræ rostrum dixit. Colore est marmoreo.

GERM. F. *Ein Eckesstraub.*

TURBO muricatus Rondeletij. Aspectu quidem (inquit) Buccino haud dissimilis est: sed à tuberculis multis, breuibus, quidem & obtusis, muricatus appellatur, (appellari potest.) Superi ore parte tumidior est. Intus testa purpurea est, foris alba & ueluti calce illita.

GERM. F. *Ein Buckelstraub.*

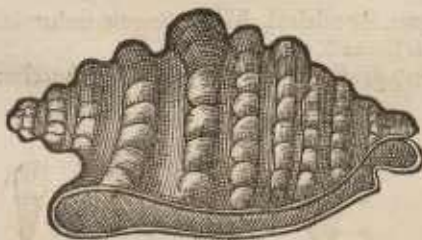
TURBINES diuersi, qui intra spongas uiuunt. Cūm sæpiùs spongas secarem in frusta, (inquit Rondeletius,) ut penitus earū naturā puestigarē, in ijs uarietate maximā reperi Cōchularū omnis generis, Conchyliorū paruorū, Buccinorū, Turbinū, Neritarū, Umbilicorū, cuiusmodi aliq̄t hic exhibeo: omnes enim persequi, infiniti esset ope

Conchula la-
etea.

ris. Dicemus tantūm de eo paruo Turbine, qui dextræ manui proximus est: rimamq̄ longiusculam uerius quàm foramen habet, testa non intorta: qui & intra Spongas, & extra reperitur: Conchulaq̄ lactea à candido colore nominari potest: uulgò petite Porcelaine dicitur. Hac in fucis uentuntur mulieres. Equorum frenis & phaleris nonnulli accommodant. ex eisdem & gagatarū globulis mulieres monilia & cingula contexunt, &c. Sed quæ equorum ornamentis adduntur, crassiore durioreq̄ sunt testa: aliæ tenuiore & fragiliore, utraq̄ & candore & figura similes.

GERM. *Mancherley kleine Schnecke vnd Straubenschnecke/ wie die inn schwimmen gefunden werdend.*

TURBO

TURBO auritus Rondeletij. Sic autē uocamus (inquit) ob extremi alterius turbinatæ parti aduersi latam utrinq; appendicem. perelegans est, & rarus in mari nostro: extantibus pulchro ordine tuberculis distinctus, horum imaginem imitantur aurifices in urceis efformandis, ad dita basi.

GERM. F. Ein Dorstraub/schön mit buckeln. die goldschmid formierēd etliche geschirz als schalen auff dise weyß/machend süßle daran.

TURBINES duo digitati Rondeletij. Inter Cochleas (inquit) Plinius Pentadactylos quosdam nominans, de hisne Turbinatis intellexerit (quæ proponimus) nescio. Dicitur autem Pentadactylus Turbo, quod quinque habeat appendices longas & acutas, si extremum Turbinis annumeres. Alius est Turbo Tessaradactylus, cui quatuor duntaxat sunt dactyli. Ex his alij albi sunt, alij nigricant, alij sunt uarij. Sic ille. Bellonius Purpuram quandam Pentadactylum nominat & pingit: quam superiùs exhibuimus: sicuti etiam post Buccina genus quoddam paruum, Pentadactylo Turbini Rondeletij persimile.

GERM. F. Zinckeler/Zinckestrauben/ einer mit vier/ der ander mit fünff zincken oder enden.

TROCHI à Rondeletio dicti, & alij quidam Turbines. Hoc Turbinum genus (inquit, sentit autem de duobus tantum hic depictis, nempe maximo, & paruo ei adiuncto) à similitudine instrumēti quolusitant pueri, Trochos appellamus. [Trochi, id est Rotæ, Aeliano belluæ quædam marine sunt.] Horum alij sunt parui: qui à superiore amplaq; parte, statim in bruce acumē deficiunt. Alij longiores. Omnes læues sunt & uarij. Testa ueluti crustis duabus constare uidetur: externa minus nitet, quæ subiacet unionum est splendore. Præter uerò Trochos duos, adiecimus aliquot diuersas Stromborum formas: quarum aliæ ad Buccinorum, aliæ ad Conchyliorum speciem accedunt.

GERM. Wanherley kleine Straubenschnecke.

DE NERITIS, QUI INTER TURBINES
& Cochleas ferè ambigunt.

Concha est ampla & capax: nos imaginem eius ueram, non magnitudinem, expressimus, Rondeletius. In lacu nostro Tiguri similes ferè Conchæ reperiuntur, sed perexiguæ, candidæ, fragiles.

NERITES Aristotelis, *Nelitus* ð. Quas Aristoteles (inquit Rõdeletius) *Nelitus* uocat, Gaza Natices conuertit, à natando, ut opinor. Natex quidem Latinis à natãdo dictus uidetur, ut Græcis etiam *Nelitus* à νῆω, νῆω. Naticem piscē leges apud antiquos, et uidetur à natando dictus, Festus. Testa quidem Neritæ Aristotelis, cum cavitatem amplam & rotundam habeat, ut natet & quodammodo nauiget, idonea uidetur. potest enim aërē copiosum capere, & innatare facilius, uentoq; impelli, uti conijcio, neq; enim hoc authores tradunt: sed grammatici tantum in etymologia: circa quam tamen uariant. Hoc primùm monuerim Nerites semper masculino genere proferendū, sicut Anchises, syllabis omnibus longis, siue *Nelitus* per

Orthograp^a
phia.

250 Animalium Mar. Ordo XV.

in medio scribatur: siue *Νηρέτης* per s. ut in Oppiani Halieuticis, apud Hesychium *Νηρέτης* scribitur, ut *ἄνδρα*, terminatione & accentu: quod uocabulū alioqui adiectiuum est, & significat magnum, copiosum, excellens, incomparabile, quo cum nihil aliud in eodem genere conferatur aut contendant, à *νη*, priuāte particula et uerbo *ἐλέγω*. (sed p. copioso et innumerabili uisitatius est scribe re *νηέιδμος*, à *νη* & *εἰδμός*.) Ergo si quis Neriten cochleam à magnitudine uel pulchritudine qua alias eiusdem generis excellat, nominatā uelit, bene est. sin minus, Grammaticos audiat, Suidam & Varinum. A uerbo *νέω*, *νῶ*, quod est, nato, (inquiunt, cuius futurum est *νήσω*, unde & *νήσος* dicta,) fit *νήσος*, quod concauum aut humidū significat, inde fit *νηέτης*. Quidā tamen à *νηρέης* deducunt. Quod si à Nereo fieret, *Νηρέτης* scribendum foret. & sanè à Nereo deo marino deductum huius Cochleæ nomē ratione non caret, (quod & Aelianus innuit, Neriten filium Nerei in hanc Cochleam conuersum tradens,) quod is fortè tali Concha tanquam elegantiore Buccinæ loco uti fingeretur: quæ ad inflandum inepta non est, utpote ampla & Buccinæ similis.

Etymologia.

Anarites.

Non alius uidetur qui Anarites & Anartas (*Ἀναρίτης*, *Ἀναρτίας*) apud Athenæū dicitur: de quo scribit: *κοχχῆδες δὲ οὐ τὸ ὄσπερ πρὸς ἕχεται ταῖς πῆξαις, ὡς περ αἱ λεπταῖς*, id quod similiter de Nerite Aristoteles tradit. Apud Phaurinum scribitur etiam *Ἀνηρίτης*, alpha quidem à principijs dictionum non raro abundat, quod si quis Anartam dictum coniecerit, à uerbo *ἀναρτᾶσθαι*, quod est pendere, quasi pendulum: è saxiis enim dependet, non temere fecerit. *Προσφύς ὄκωσ πηχίεσσων ἀναρίτης*, Herondas. Simile prouerbiū est, Patellæ modo adhærere.

Ordinis ratio

Neritæ Turbinatis ab Aristotele discretè adnumerantur: nam cum à Strombis, id est, Turbinibus (quorum longa & stricta est testa) eos separat, unius generis duas species facit, quod & Rondeletius approbat: Si quis (inquit) Neritam inter Cochleas reponere uoluerit, non ualde refragatū. Mihi Nerites primus ab eo exhibitus, ad Turbinata referendus uidetur: secundus uero, sicuti & Bellonij Nerites magis ad Cochleas accedit, propter nomen tamen unum, cum genere etiam non multum differant, coniungere hic omnes uolui. Grammatici Neriten *κόχλην*, *κοχλίαν*, *κοχλίδιον*, aut Conchylum, cochleæ simile esse dicunt: Athenæus Anariten *κοχχῆδες ὄσπερ* facit.

Aristoteles: Neritas (inquit) testa est læui, ampla & rotunda, forma Buccinis proxima: papauer tamen non nigrum ut Buccina, sed rubrum habet. Pascitur in mari tranquillo à saxiis solutus, quibus alias Patellarum instar adhærere, tegmine seu operculo dimoto, &c. Testam eius uacuum Cancellus subire solet. ¶ Hesychius Neriten uarium esse scribit, colore nimirum.

ITAL. Neriten qui accolunt sinum Adriaticum etiam nūc antiquo nomine appellant, Gillius. ego Naridolam ab Italis nuncupari accepi.

HISPAN. Caragólo, teste Gillio. audio tamen Hispanos Cochleam mar. in genere uocare Alméia, uel Caracól de la mar.

GERM. Ein Weerschnecken art/hat ein runde grosse schalen/mit schmal vnd langlacht wie die Straubschnecken.

NERITES Aeliani. Aelianus (inquit Rondeletius) longè aliter quàm Aristoteles Neritē describit, his ferè uerbis: Cochlea est marina, magnitudine exigua, formæ pulchritudine eximia spectatur, mari puro & tranquillo saxiis adhærens. ¶ Paruitate igitur & formæ pulchritudine ab Aristotelis Nerite differt. Punctis nigris eleganter distinguitur, testa intus purpurea, in margine candida, Rondeletius.

GERM. Ein kleine schöne Weerschnecken art/mit schwarzen tüpflihen besprengt an der schalen/welche innwendig rotlacht ist: an den borren weisß.

NERITES Bellonij: qui à primo Rondeletij Nerite planè diuersus est: ad secundum autem accedit, tum paruitate, tum figura. Et cum paruus sit, non crit Aristotelis Nerites, nisi alius quidam Aristotelis Nerites sit quàm Rondeletius exhibuerit, ab hoc Bellonij Nerite magnitudine tantum differens. ¶ Turbinati (inquit) generis hæc Conchula est. Testam habet læuem, rotundam, exiguam, ut neq; in Oceano, neq; in Mediterraneo pollicis crassitudinem excedat. Carnes eius uulgius Græcum crudas edit, quibus appetentiam maximè excitari ait. Pulmenta quæ ex his conficiuntur, minio tincta esse dixeris: quod à rubro ipsarum papauere (quale et Aristoteles Nerite tribuit) prouenit.

GALL. Virilis Luticiæ, Armoricis Bigornet et Bigorneau uocari solet: apud quos maxima est harum Conchularum copia, Bellonius.

GERM. Ein andere kleine Weerschnecken art/mit einer glatten runden schalen/rc.

Similis

DE COCHLEIS.

COCHLEAE quænam propriè dicantur, leges suprâ ab initio huius ordinis.

Similis ferè huic Cochlea est, Margaritifera uulgò dicta, quæ proximè sequitur.

COCHLEA quæ in oleario usu erat.

Cochlea hæc (inquit Rondeletius) rotunda est, & testa intorta & magna admodum, adeò ut sit quæ aquæ quatuor libras capiat. Ob id eam esse puto, quam Plinius memoriæ mandauit in oleario usu fuisse, quòd ea oleum decapularent. Huiusmodi Cochleam etiã aurifices, additis ansa et basi, in urceos efformant elegantî artificio, quòd eam contra uenena aliquid ualère credant.

GERM. Ein Weerschneck mit einer runden vnd weyten schalen / möchte öl dareyn vñ auß zü gießen gebraucht werden.

COCHLEAM hanc Margaritiferam, quæ ex India & sinu Persico adfertur, uulgus appellat: quia unionum colore sit & splendore; nam uniones quidem in ea non reperiuntur. Auro argenteoq; includitur in poculorum speciem. Ex eadè in frustra dissecta imaguncula, globuli ad nuncupandas preces, monilia conficiuntur. Sunt qui hanc secundam esse Nautili Conchæ speciẽ tradunt, sed falsò, Rondeletius. ¶ Porcellanam uocant, quòd Muricis conchæ formam habeat. eam enim etiã Porcellanam nominant; ex qua antiquis uasa quæ murrhina dicebantur, fieri solita cõiicio, Bellonius.

GALL. Coquille de pourcelene; Grosse Coquille de nacre de perle.

GERM. Ein Weerschneck auß India oder Persia / ist gefarbt vnd glizert wie bärle / (Perle) dannen in erlich ein Bärleschnecken nennent: wiewol man kein Perle in jnen findet. die schal wirt mit gold oder silber eyngesast zü trinckt gschirren.

COCHLEA cæлата, (cum suo operculo,) Rondeletio. Ad Turbinis (inquit) speciem accedit. Cælatam cognominauimus, quòd testa cælaturis inæquali & scabra constet. Sunt qui Umbilicum appellent, sed non sine errore. ¶ Bellonius Umbilicum marinum, aut Fabam marinam nominat: & ab Aristotele simpliciter κοχλεον uocatum putat.

Quum turbinatum genus omne prætenui crusta carnem patulam ambiente, operculi loco se-

se teatur: hæc una lapidi rubro perfimili tegumento occluditur. Rotunda est eius forma, umbilicum planè referens, unde ei nomen. Aurifices lapidem esse putant. Huius testa sola inter nostrî Oceani turbinata politè admittit, Bellonius.

GALL. HISPAN. A nostris (circa Monspelium) Prouincialib. & Hispanis Scaragol, uel Cagarolo de mar. nominatur, quòd ad Cochlearum terrestrium, quas Cagales uocant, formam accedat, Rondeletius.

GERM. Ein Meerboone, id est, Faba marina: per synecdochen nimirû. operculum enim priuatim fabam aliqui uocant.

COCHLEA Echinophora, sic enim ab asperitate nominamus, tota tuberculis siue aculeis conspersa est, Buccinis figura similis, Rondeletius.

GERM. F. Ein rauhe art der Kinckboonen, ein Fgelschneck.

COCHLEA Cylindroides nominari hæc potest, à figura cylindro proxima. Pyramidem etiã refert, pyramide modo turbinata, punctis uarijs notata. pollicis crassitudinem uix unquam superat, Rondeletius.

GERM. F. Ein Sinwelschneck. nam sinwel nobis teres est.

LAEVIS est & polita admodum Cochlea ista, atq; in turbinem longiusculum desinens, sed obtusum, operculo tegitur: circa Lerinum insulam frequens, Rondeletius.

GERM. Ein glatte art der Meerschnecken.

COCHLEA depressa, ut Rondeletius nominat. Operculum (inquit) Cochleæ cælata refert: estq; simillima Cochleis terrestribus quæ aliquãdo in terra effossa reperiuntur. Altera parte plana est, altera excavata in uoluminibus.

GERM. F. Ein flachschneck.

UMBILICVS Rondeletij. Apparet (inquit) ex Ciceronis loco (lib. 2. De Oratore,) Umbilicos esse Concharum siue Cochlearum species: id quod uerum esse indicat ipsa rerum natura: quæ nobis, à Turbinatis, Cochleisq; omnibus speciem diuersam exhibet earum, quæ præter foramen illud, quo Cochleæ saxis inhaerent, quoq; corpus exerunt, alterum habent, umbilico ita simile, ut nullus sit qui has uiderit, qui negare possit Umbilicatas meritò uocari. Id foramen profundum, conuolutionum ueluti centrum est, uel circa quod anfractus Cochleæ conuoluuntur, ueluti circa $\pi\sigma\mu\chi\lambda\iota\sigma$, &c.

Κόχλος & κοχλίας Theodorus nonnunquam Umbilicos uertit. Sed Umbilicus Latinis semp uidetur certam speciem significare. κόχλος uerò Græcis nonnunquam generale est. Est κόχλος apud Aristotelē animal testaceum, & aliud quàm limax: Theodorus Umbilicum uertit, hoc etiã Cochleam est ubi Aristoteles appellet, si cut limacem quoq; Cochlon, Massarius.

Cochleam cælata Rondeletij Bellonius Umbilicum facit: Rondeletius reprehendit.

Sunt qui Umbilici ceu generis uocabulo, Cochleam marinam omnem comprehendant, inter recetiores: quorum sententiã non probo. Alij speciem unam intelligunt,

gunt, quæ & ipsa alias sub se complectatur, turbinati & Cochlearum generis, ut Rondeletius. Sed Arnoldus Villanouanus, Aggregator & alij, Porcellanas uulgo dictas, (quarum læuis est, nō turbinata concha,) Umbilicos uocant, aliqui corrupta uoce Bellicos, quasi Umbilicos, Sunt potestō qui Umbilicum mar. & Fabam marinam nominent, non animal aliquod integrum cum testa, sed operculum duntaxat Cochleæ illius, quam cælatam Rondeletius cognominat.

GERM. F. Ein Labelschneck.

UMBILICI duo alij à Rondeletio exhibiti. Maiorē, Varium cognominat: mira uarietate à natura distinctū, scilicet nigris, rubris & albis tuberculis, coralliorum omnium colorē & naturam referentibus. Alter Umbilicus est ualde exiguus, ciceris magnitudine, uel paulō maior. reperitur in spongijs, ueluti granulis rubri corallij æmulis conspersus, &c.

GERMANICE maiorem circumloquemur, ein gespriegelten oder teiltten Labelschneck. Minorē, ein klein Labelschnecklin/wirt in den schwümen gefunden.

COCHLEA Umbilicata Rondeletij. cū operculo suo. Cochlea hæc (inquit) in magnitudinem satis insignem accrescit. aliæ huius generis nigricant, aliæ cornei sunt coloris, aliæ maculosæ. Proximè autem accedunt ad formam Cochlearum terrestrium paruarum, quæ conglomeratæ fœniculi crassioribus caulibus adhærent: quæ etiam præter reliquarum Cochlearum terrestrium naturā umbilicatæ sunt; carneq; sunt bona.

GERM. Ein andere art der Labelschnecken.

COCHLEIS Umbilicatis adnumeranda etiam hæc est, longior, & multis anfractibus contorta; quorum longitudo & obliquitas in causa est, quò minùs umbilici extremum perspici possit. Testa læuis est, & quasi cornea, uel unguium substantiæ similis.

GERM. Ein anderer Labelschneck.

COCHLEA rugosa & umbilicata Rondeletij. Tota (inquit) huius Cochleæ testa rugas per transversum ductas habet, ita e-latas, ut striata dici possit. Colore intus est albo, foris flauescēte. Hæc

tertiam esse Nautili speciem, quidam falsò tradidit.

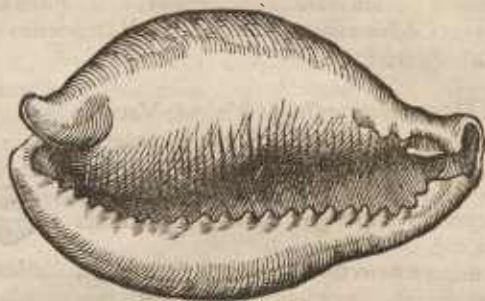
GERM. Ein Labelschneck/voll ubertwären runzlen vnd streymen.

CONCHA Veneris, uulgo Porcellana: quanquam Itali (puto) Conchas turbinatas quasuis Porcellanas nominant. Hermolaus Barbarus Plinij locum libro 32. emendans, pro Veneri cymbia, legi posse censet, Veneria, Sceneram citans: Veneriæ, (inquit,) Spondyli, & Ostrea. Eandem esse puto quæ apud Gnidiarum Venerem colebatur, unde Côcha siue Cochlea Veneria dicta sit: quam describit Plinius ex Mutiano, qui Muricem appellabat. Mutianus (inquit) Echenei- dem prodit esse Muricem, latiorē Purpuræ: neq; aspero, neq; rotundo ore: neq; in angulos prodeunte rostro; sed simplicem Concha, utroq; latere sese colligente. quibus in hærentibus plenam uen-

Echeneis.

254 Animalium Mar. Ordo XV.

Icon hæc non est Rondeletij; sed similis, ad unam è nostris Porcellanis conchis depicta. Ea in hoc genere maxima est, & ruffa cognominari potest.

Porcellane.

Xoivias.

Matriculi.

Otaria.

tis stetit nauem, portantem nuncios à Períandro, ut castrarentur nobiles pueri: Conchasq; quæ id præstiterunt apud Gnídiorum Venere m colí, Rondeletius. ¶ Bellonius Concham læuigatariam appellat. In Rubro mari (inquit) capiuntur. Earum apud Græcos & Turcas quoq; chartis expoliendis usus est. Chartarum scabritia (inquit Plinius) læuigatur dente, conchæue; sed caducæ literæ fiunt. Aliqui hodie ad suspendendas claues uel conficienda cochlearia utuntur. His & Aegyptij sua lineæ glutino imbuta læuigare atq; expolire consueuerunt. Mulieres nostræ (inquit Rondeletius) ornamenta quedam sua lineæ in amylo aqua multa diluto lota, deinde exsiccata, poliunt, adeò ut splendeant. ¶ Porcellanas recentiores quidam Latine uocant, Italis & Gallis usita to nomine, factò fortassis à quadam oris suilli specie, quam parte sui inter labra denticulata dehiscete, uel potius altero extremo testæ, nempe acutiore & eminentiore rostri suilli instar, quodam modo referunt, unde & Græci à porco χοιβίας uocauerunt. ἡ ἐστὶ τὸ πορκεῖον γυναικείον τῶν κοινῶν, unde & ueterinos calculos, qui in hoc genere candidi & minores sunt, uulgus nostrum appellat. & quòd figura quodammodo uterum referant, corpori appensas uteri morbis salutare esse aliqui mentiumtur. Mulieres (inquit Varro) nostræ, nutrices maxime, naturâ qua fœminæ sunt, appellant, cum: & Græci eadem significatione χαρῶ, siue delphaca. Bellonius Porcellanæ nomen à Purpura detortum uidetur innuere. Purpurarum testas (inquit) Itali Porcellanas uocant, quo etiam nomine Conchylis genus omne intelligunt. ¶ Ab Ennio nominantur Matriculi, citante Apuleio, inter res marinas, de quibus, nisi Conchæ Venereæ species sunt, non habeo quod diuinem. ¶ Bellonius in Gallico uolumine De piscibus, coniicit murrhina uasa olim ex Porcellanis maioribus Concharum generis, facta fuisse, quæ Muricibus quodammodo similes sint. nostro quidẽ tempore ad eorum imitationem figlina parari, uocariq; Concharum (quas colore splendoreq; æmulantur nomine Porcellanas. ¶ Nauigant Neritæ (al Veneriæ,) præbentesq; concauâ sui partem & aure opponentes, per summa æquorũ uelificant, Plinius 9, 33. Gelenius Venereæ legimauit. Sunt enim Conchæ (inquit) non gratæ modò Veneri, sed etiam cognatæ ob communem è mari originem, &c. Sanè à pulchritudine, splendoreq; & lauore, quæ dotes Venerei formosiq; corporis præcipuæ sunt, meritò Conchas Venereas dixeris, quas uulgus Porcellanas: & quas eodem nomine uocitant margaritoideis conchas. Lauis ab æquorea cortex Mareotica concha fiat, inoffensa curret arundo uia, Martialis. Vocatur & Erythræa & Erycina concha; illud à rubro mari; hoc, quòd & Erycina Veneris epitheton sit. quĩ & ipsa Venus è concha mar. prodijisse dicitur. item Amathitis (nam Amathûs insula est Veneri sacra:) & Cytheriaca. ¶ Eadem nimirum sunt, Otaria (ὠτάρια, id est, Auriculæ,) uel Otia (ὠτία) à quibusdam ueterum dicte conchæ. Otarium genus ostrei Antigonus Carystius aurem Veneris (ὄστρεον Ἀρροδίτρου) nominari scribit.

ITAL. Porcellana: sicut & GALLICE Porcelane. ¶ Saxis adhæret in mari rubro & Oceano, Rondeletius.

AGERMANIS Porcellanæ omnis generis uocari poterunt Müttermuscheln/ Venuomuscheln: uel Glettmuscheln, à uerbo gletten quod est læuigare.

CONCHÆ Venereæ secunda species, Rondeletio. Hæc quoq; (inquit) uaria est, ut superior: maculas tamen ita inspersas non habet, sed pro his lineolas. testa est tenuiore & minore, magisq; perspicua. At de superiori dixerat; eam totam intus candidam esse, foris uarietate colorum insignem, in diuersis conchis.

GERM. Ein kleiner geschlecht der Müttermuscheln.

CONCHÆ

CONCHAE Venereae tertia species Rondeletio. Hæc (inquit) parte qua plana est, compressa est magis quam supradicta, altera magis rotunda. Maculis rotundis notata est, durior & spissior secunda, colore candido.

GERM. *Ein andere art d'kleinerer Mittermuschelen/ weyß vñ farbt doch nit der Eleyntzen.*

Icon qua dorsum ostendit, à Rondeletio exhibitæ est. altera que rimam, à nobis adiecta.

CONCHAE Venereae quarta species, Rondeletio. Parua (inquit) semper manet hæc Concha, Parte altera plana est, altera in tumorem elata: in qua circulus est aurei coloris: alioqui tota foris candida est, intus cerulea. ¶ Aethiopes quidam conchulas porcellanas albas, quas Buzios nominant, ad eum expeunt, ut pro iis uel aurum quandoque copiose, aut etiam filias suas permulent. Eisdem loco monetæ utuntur. ¶ Multi apud nos ephippiorum loris ornatus gratia affigunt. Conchylia minuta & candida, umbilicosque quidam funda claudunt, Ge. Agricola. ¶ Belliculos marinos (ut medici quidam recentiores nominant,) alii pro his Conchulis interpretantur: cum iij potius Umbilici marini uideantur, hoc est, opercula Cochlearum quarundam mar. umbilicis similia. ¶ Pharmacopolæ quidam Dentale hanc Conchulam uocant, quod rimam ueluti dentatam habeat. ¶ Conchula lactea etiam à Rondeletio dicta, exhibitæ superius cum Turbinibus qui in spongijs uiuunt, Venereis cognata uidetur.

ITALICVM & GALLICVM nomen Porcellana omnibus, nimirum huius generis speciebus, attribuitur. differentia à magnitudine & colore adijci potest.

LVSITANICE & AETHIOPICE Buzios.

GERM. *Mitterstein/ id est, Calculus uteri uel matricis. silicea enim eius testa uidetur. Das allerkleinst Mittermüschele.*

EIVSDEM Conchæ Venereae alia species: quam Ruffam minorem appello.

GERM. *Ein andere art der Mittermüschele/ von gstat vñ farben (Dunkelrot oder rauchfarb) gleych der ersten/ aber Eleyner.*

EST præterea quam STELLATAM cognomino, primæ similis, sed paulò minor. Plurimæ in ea stellæ seu maculæ sunt conspicuæ, singulæ in medio sui atræ, ambitu ruffæ, pleræque rotundæ, &c.

DE ALIIS QVIBVSDAM ANIMALIBVS MARINIS, QVAE AD superiora referri non possunt.

BALANVS marina à similitudine balani, id est, glâdis in quercu nominatur. Gaza Glandem conuertit. Duo mea quidem sententia (inquit Rondeletius) Glandium genera sunt: unum quod in Gallia & Britannia nostra (ad Oceani litora. in Mediterraneo an reperiatur, querendum) Pouffe piez appellant: Pollicipedes nominant quidam, quod pollicum in pedibus similitudinem habeant, quod nomen eiusque interpretationem non probo. Id genus glandem esse colligimus, quod illi cum glandibus magna sit similitudo, &c. Cæterum genus illud Musculorum, in Ligustici litoris saxi latens, quod nonnulli Glandes ueterum esse putant, Pholades esse potius existimauerim, si quis tamen nimis præfractè de fenderit Glandes esse, non refragabor. Hæc ille.

Conchas illas quas Balanos Bellonius facit, Rondeletius Conchas rhomboïdes appellat. ¶ Genus Concharum est, quod Græci nostræ ætatis, adhuc antiqui nominis retinentes, Balanos uulgo nominant. Plautus & Columella etiam Balanos à glandium similitudine. sunt enim læues, ut uidi mus, in cauernis saxorum stabulantur, Veneti non rectè Dactylos appellant, Pet. Gillius.

GERMANICE nominari possunt *Meereicheln/ läbend in den felsen.*

256 Animalium Mar. Ordo XV.

BALANI genus aliud. Si cui superiores Glandes non placent, alias propono quæ glandibus fructibus similiore sunt. Nascuntur in faxis & in rimis nauium, quæ diutius immotæ uno in loco manserint, adnascuntur etiam Mytilis, Rondeletius.

GERM. *Ein ander geschlecht der Meerichlen.*

PENICILLVM marinum uocamus (inquit Rondeletius) à similitudine penicillorum quibus pictores utuntur. Tubulus est testaceus, molli quadam & laxa substantia faxis alligatus, ita ut aquarum undis cedat & agitur. In cauo carnosum quiddam continetur, quod cum se exerit, frondem expandit, ut in pictura exprimi-

tur. In faxis circa Lerinum insulam reperitur. Sic ille, qui insectis et zoophytis marinis Tubulum hunc adnumerauit, eo quidem nomine, quod adhæret, zoophytum magis quam *Zoo* uidetur. quoniam tamen testaceus est, & si laxæ substantiæ, & propter similitudinem sequentis Tubuli siliceæ, hoc loco reponere uolui.

GERM. P. *Ein Meerbenschel/ist ein Känle oder röhle von einer lücken schalen/ in deren etwas fleischachts ist: welches so es sich herfür laßt/ist es einem benschel gleich.*

TUBVLVS marinus alius, quem Pharmacopola uulgò Antale (Enthalium aliqui, ut Dentale Concham Veneream paruam) nominant, à quadam dentis similitudine. Is candidus est, teres, striatus, una aut altera linea transfuersa inæquali ambiente, præsertim in minoribus, maiores ad quatuor digitos accedunt, longitudo non omnino recta, sed modicè inflexa est, dentis canini instar. substantia prædura & silicea est, ut in plerisque testatis. ¶ In Italia pharmacopœi Purpuram & Buccinum, Dentale & Antale appellant, ut Brasauolus tradit. ¶ Eosdem hos Tubulos ex Rondeletij libris dabimus mox ordine XVI. inter Insecta, propter uermes in eis delitescentes.

GERM. *Ein Meer-röhle/in den apoteken Antale genaßt.*

Epilogus.

VT NOBIS uitio uerti meritò posset, (inquit Rondeletius) si quæ in hoc genere illustrata sunt, & à ueteribus diserte expressa, prætermitteremus: ita curiosius certè facere uideremur, atque superuacaneæ diligentiae accusandi essemus, si omnia & minuta Conchularum, Turbinum, Cochlearum genera persequi uellem. Si quis enim ocio abundans in marinis litoribus spaciari uelit, & in faxa maris penetrare, totam istam rem in infinita uarietate uersari uidebit. Genera igitur & illustriores species cognoscendæ: atque ut quæque uel minutæ uel neglectæ, uel nominibus non expressæ fuerint, ad genera sua erunt reuocandæ.

DE ECHINIS MARINIS, ET primùm in genere.

ECHINVS (Echinus) duplex est: terrestris & marinus. terrestrem Gaza Erinaceum interpreta-
tur: aquatilis nomen Græcum, Plinium nimirum secutus, retinuit. Est sanè Echinus Græcis commune tum terrestri, tum aquatili nomen; Latini uerò ueteres Ericium & Erinaceum de terre stri dicunt: de marino uix unquam, sed Græcum Echini nomen seruant. ¶ Plinius (inquit Gillius) Echinorum tegmentum uocat crustam, aliàs testam: cum tamen Aristoteles, religiosè semper Echinos inter Testacea numeret, & tegmentum eorum testam appellet. Rondeletius crustatis potius Echinos adnumerat; & integumentum earum non durum, neque siliceum esse ait, sed fragile crustæ tenuioris modo. Verùm etiam dura & silicea, si tenuitas accedat, planè fragilia sunt, & magis etiam quam minus dura: flexilia autem, ut crustatorum corium, præsertim recens, non sunt. Conchulas quoque multas testam tenuem prorsus & fragilem habere uidemus, neque à testatorum genere excludimus.

*Testatine
an crustati
sint.*

GRÆCIS

GRAECIS Echinus hodieq; nomen antiquum retinet.

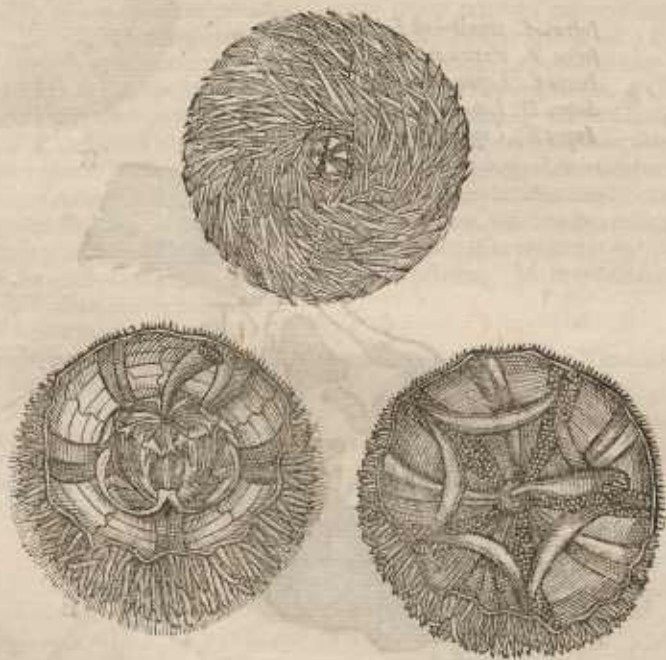
ITALI Riccio marino nominant, Ligures & Genuenses Zinzin. Niphus uulgò Cardum (*id est, Carduum*) marinum appellari scribit. In diuersis quidem Italię locis uocatur Riccio, Rizzo de mare, Zino, Incino, Scoppa grammaticus Italus Echinum interpretatur Lincino de mare, Bogancitola.

HISPANI Erizo di mar, uel de la mar.

GALLICE uocantur Echini (inquit Rondeletius) à nostris Vrsins corrupto ex Erinaceis uocabulo: ab alijs Castagnes de mar, quòd ueluti castaneæ echinato calyce coniecti sint. A Malsiliensibus Vrsins & Doulcins, qui sint edules, etiam si dulces non sint, sed falsi & subamari. maiores, quiq; edendo non sunt, Rascasses ab iisdē appellantur. hos nostri Migranes uocant, quia cum detriti aculei deciderint, putaminibus malorum Punicorum similes sint. Hæc ille. Accolæ quidam Oceani Herisson de mer, hoc est, Erinaceum marinum uocitāt: quòd terrestris Erinacei modo in orbē contractus, undiq; aculeis circunualletur. Malsilienses à dulcedine saporis Dulcinum, un Doussin: eumq; qui magis est albus ac pelagius, addito cognomento, Doussin rascas nominant, Bellonius.

GERMANICE Secapffel, id est, Malum marinū, circa Daniā, Noruegiā, & alibi: quòd & rotunditate figuræ & magnitudine ferè malum referat. Quòd si quis aliarū plerarunq; generum imitatione, ein Meerigel, id est, Echinum marinum appellare uoluerit, reprehendi non poterit.

Echinus maior uel ouarius & esculentus, integer.

Echinus idem in duas partes dissectus.

ECHINI species prima, cibo idonea: in quo oua multa & magna sunt, esculentaq; non solum in maioribus, sed etiam in minoribus: quare ouarium hunc echinum appellat Hermolaus.

Echini edules, uix grandis gallinæ ouum magnitudine excedunt. Diuersa in his colorum uarietas, & mutatio multiplex. Alij enim omnino nigri, alij albi, quidam uitrei, alij ruffi, aut flauī, alij gemmarum nitore conspiciuntur, quidam sunt cyanei, alij purpura splendent, subinde circumagentibus se igniculis micantibus ad aculeos, scintillæ modo, Bellonius.

GERM. Sie grösser art des Secapfels/wirt in der speyß gebraucht.

ECHINORVM secundi & tertij generis, Aristoteles breuiter meminit his uerbis: alia duo genera Echinatorum sunt, Spatagi (alias Spatangæ) & Brissi, pelagia ac rara. Is quem hic exhibemus (inquit Rondeletius) cum pelagius & rarissimus inuētu sit, Aristotelis uel Spatagus, (Spatanges melius scribitur,) uel Briffus (alias Brittus uel Abrytus, corrupto fortè uocabulo ab *αβρυός*, quod cibo ineptum significat) uidetur.

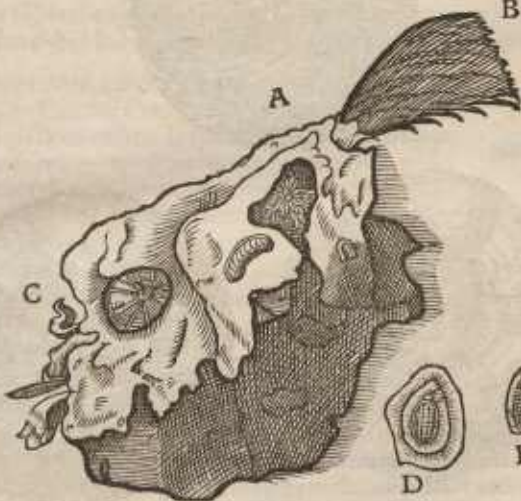
GERM. Ein ander geschlecht des Meerapfels / vntau-
gelich zu essen.

ECHINOMETRA (quartum Echinorum genus) uocatur, quasi mater aut matrix Echinorum. est enim Aristotele teste omnium maxima. Plinius hanc magnitudinem non ad corpus siue calycem, sed ad spinas refert. Echinometrae (inquit) appellantur, quorum spinæ longissimæ, calyces minimi: cui Gillius subscribit. Ego uerò (inquit Rondeletius) à corporis siue calycis potius, quam aculeorum proceritate, Echinometras dici existimo. cur enim Echinorum matrem ab aculeis longis nominassent ueteres, cum sit aliud, quintum scilicet genus, paruo calyce, spinis longis durisque, hoc quidem genus pro Echinometra usurpasset uidetur Plinius & eum secuti, contra Aristotelis mentem, cum perspicue utrunque genus separet.

GALL. Echinus maximos minimis aculeis, Malsilienses uocant Rascaflos, Gillius. Vide supra in Gallicis nominibus Echinorum in genere.

GERM. Die aller größte art der Seeapfeln.

*Infra A. proximè est Echinus paruus.
Infra B. Vrtica cinerea.
Iuxta C. Lepas adharens è regione.
Supra D. Lepas inuersa.
Supra E. Lepas parua.*

ECHINI genus quintum. Hoc (inquit Rondeletius) saxo inhærens representamus, calyce paruo, spinis longis pro corporis ratione, & duris. Vide superius in Echinometra.

Echinus inspexi calyce exiguo, longitudine aculeorum (ut qui digiti longitudinem superarent) præstantes: à SICVLIS Masculi appellantur, Gillius. Genus hoc *ωόρυγιον* cognominat Aristoteles, (Gaza pelagium uertit,) alibi uerò in alto gurgite id gigni solitum scribit.

Vulgus GRAECVM, ut ITALICVM quoque & GALLICVM, Iudæum uocat, quòd perpetuò nigrescat, sordescat, & gustus ingrati percipiatur, Bellonius.

GERM. Die kleinste art der Seeapfeln / des leybs halb: sumst hat sy die lengisten ths: in.

ECHINI superficies Venetijs picta: primi ni fallor à Rondeletio positi generis: sin minus, quinti.

DE STELLIS ET PRIMVM IN GENERE.

Ad quod genus refereda.

ASTER (ἄστρον) ab Aristotele uocatur marinū animal: à Plinio Stella, à similitudine stellarum pictarum. Asterium mar. recentioribus Græcis. ¶ Stellæ Arist. Hist. 5. 15. Testatis adnumerat. cæterum De partibus

tibus animalium 4. 5. mediam inter plātas & animalia naturam eis attribuit, sicuti & Vrticis: & si-
militer Plinius. Aelianus uerò Cruftaceis connumerat. Stellæ Plinius extrâ callum duriores (*co-
rium durū, siue callum, ut Holothurijs, Rondelet.*) esse scribit: is quidem tam durus est (Gillio teste) ut uix
gladij mucrone perfringi possit. radiorum anguli ad filicum duritiem accedunt: nec minùs ab icu-
bus inuictos quàm ferrum ipsum se præstant. Huius tam duræ substantiæ ratione forsan Aristote-
les Ostracoderms eas adnumerauit. Oppianus Stellæ ἐπὶ πύργος ἐινάλιος cognominat. Nos (in-
quit Rondeletius) inter Insecta & Zoophyta reponimus, incisuras enim multas in radijs habent:
& uix perfecta animalia dici possunt. Nos ad postremum Testaceorum locum, ueluti ambigüe
inter ipsa & Zoophyta naturæ, eas retulimus. Cum Echinis certè quædam communia habent, e-
aꝗ plura quàm ullo alio animalium genere, ut deinceps dicitur. ¶ Stellis omnibus communia
sunt hæc. Radijs (quos quidam etiam cirrhos nominat, non laudo: & brachia, Oppianus καὶ ἀ) quinque con-
stant, qui ex multis particulis, tanquam ex multis uertebis componuntur, ut in aqua mobiles es-
sent, in quorum medio oris situs est, & quinque dentium, ut in Echinis. Excrementorum nullus e-
xitus. Ore igitur Vrticarum more excerni quæ superuacua sunt arbitror, Rondeletius. ¶ Stella-
rum mar. caro brachijs inclusa (inquit Bellonius) rubra uel lutea, edulis est: (quædam tamen species e-
dendo non sunt:) quarum per multas in litore Epiri tantæ magnitudinis cepimus, ut sesquipedem la-
tæ essent, &c. Natura ipsæ armaturis, hoc est, promuscidibus, eas muniuit, quibus Pudendum et
Echinum. Extra aquam omnino immobiles apparent, sed si eas quispiam in aquam immergat, &
supinas instrauerit, promuscides acetabula in extrema plus quàm quinque millia exerere cernet, at
que in pronam partem moueri. Os etiam uersus terram ut Echini habent, in medio radiorum. Su-
cū quoque acetabulorum, Echini modo, lapidibus adherent. ¶ Spinulis etiam horret Echini ferè
modo, Massario teste. Rondeletius priuatim speciem unam, echinatā cognominat. ¶ Stellæ tam
feruidam naturam esse tradunt, ut quicquid sumperit, (*deglutierit,*) id licet illico ab ea (eius uentre)
extrahatur, discotum appareat: Aristoteles, ut nos interpretamur, non enim simpliciter contactu
ab ea hoc fieri scribit, ut Plinius & Gaza uerterunt, & Plutarchus etiā tradit. ¶ Genus quoddam
earum in Euripo Pyrrhæo maximum esse ferunt, ut idem Aristoteles tradit: Gaza longè aliter le-
git & uertit, &c. ¶ Differunt Stellæ magnitudine: quædam enim magnæ sunt, aliæ paruæ, quæ nū
quam magis accrescunt: & quod aliæ aculeatæ, aliæ læues sunt: item radiorum breuitate ac longi-
tudine. Aliæ etiam radiorum appendices & quasi ramos multos habent, aliæ ipsæ carent. Postremò
aliæ rubescunt, aliæ flauescunt, aliæ nigricant, aliæ cinereæ sunt, alijs brachia uidentur quadrangu-
la, alijs admodum plana, nonnullas uidimus (inquit Bellonius) in brachia XII. extendi, alias in qua-
tuor tantum. Sunt quibus tantum tria sunt, alijs sena uel octona. Idem genus unum, maximū ni-
mirum, edule facit, alias omnes non edules.

GRAECI hodie Scauron nuncupant, Gillius.

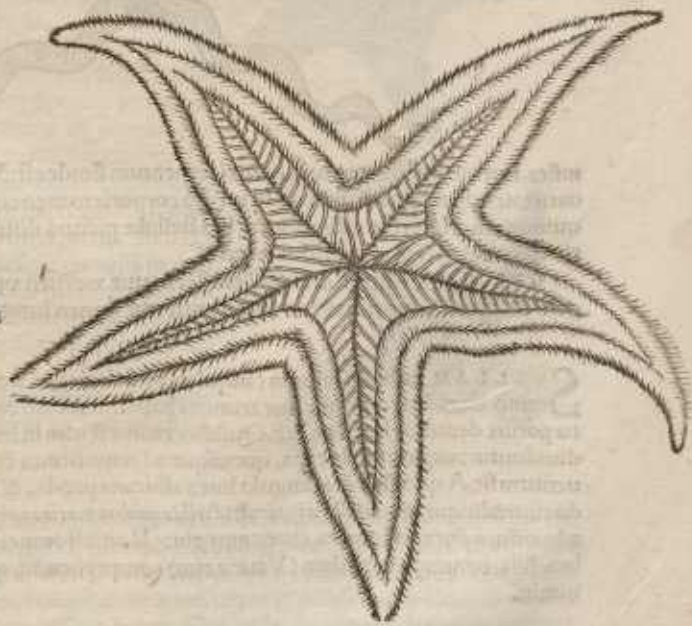
ITAL. Stella omnibus nota, sum adhuc nomen retinet, Massarius Venetus.

GALL. Mafsilæ etiam adhuc Stella dicitur.

GERMANICE nomino ein Meerstern.

ANGLICE. Eliota Anglus interpretatur a Sterrefishe.

Pro una Rondeletij icone nos duas alias (illi
tamen similes) quæ iam prius sculptæ nobis e-
rant, posuimus.

STELLAE primæ non magnitudinem (inquit Rondeletius) sed figuram ueram representamus. eius enim radij pedis longitudinem æquant. Corio duro integitur ut *Holothuria*, sed aspero. radij enim undiq; aculeis muniuntur mobilibus, quales in *Echinometra* uidere est. Idem radij excauati sunt: ex quibus carnosæ appendiculæ dependent, quales in *Vrticis* quibusdam cernuntur. In medio radiorum os est siue gula: inde alimentum in quinque partes distribuitur, ut in *Echinis*. Internæ partes omnes indiscretæ sunt, ut in *Vrticis*. Hæc Stella & parua *Echinata*, aspectu pulcherrimæ sunt, potissimum corio suo spoliata, ob exquisitam & miram partium compagem. Ex his quaedam cineræ sunt, aliæ flauescunt. Virus olent. Sola mollis internaq; pars edendo est. à nostris tamen negligitur, nec unquam in mensas admittitur. Nullus etiam ueterum eam pro cibo habuit.

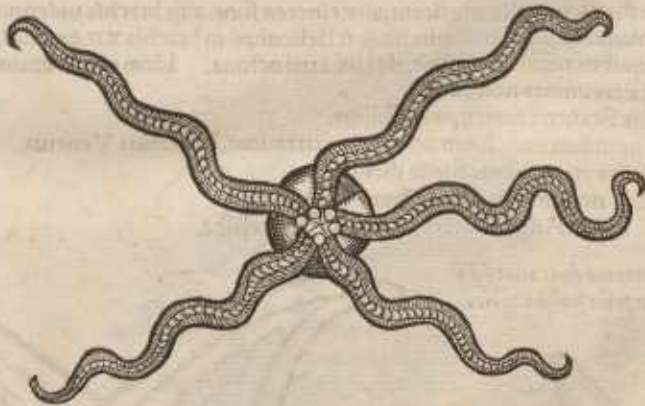
GERM. Ein Meerstern / das erst geschlecht / ist grösser dan die anderen: hat zincken eines schüchs lang.

STELLA pectinata Rondeletij. Inter Stellas magnas (inquit) hæc quoque reponenda est, utpote cuius radij ad pedis longitudinem attingant. Superiori similis est, ijs demptis quæ sequuntur. Radij circa rotundum corpus dispositi, in exortu suo angulum acutum non constituunt, sed obtusum. Aculei quibus latera muniuntur, rari & recti, pectinatim disponuntur: unde cognomen ei fecimus pectinata, &c. Rara est hæc species.

GERM. Ein andere art der grossen Sternem / mag von den spitze oder zänen an den seyte / ein Kapsstern / oder Strälstern genaht werden.

STELLA læuis Rondeletij. Prorsus (inquit) læuis est, aculeisq; omnib. atq; asperitate destituta. Radij longi sunt, rotundi, flexibiles, Murium caudis persi-

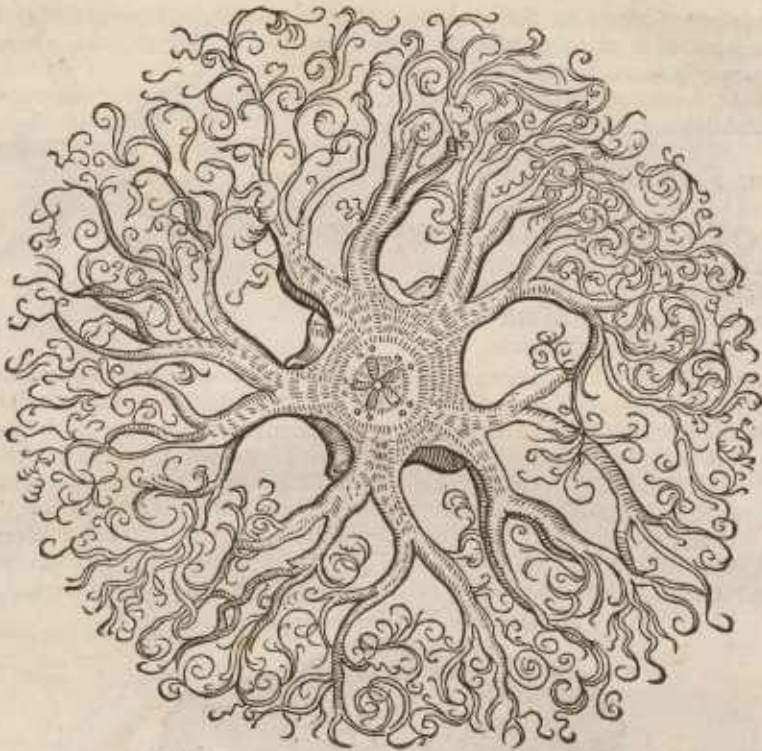
miles. Eorum integumentum cortici serpentum simile est: & ob nigrarum albarumq; macularum uarietatem spectatu iucundum. In medio corporis trunco circulus cernitur, intra circumferentiam quinque maculis rotundis, & inter has stellulæ picturâ distinctus. Brachiorum longitudine & uario flexu celerrimè natat. Edulis non est.

GERM. Ein gar glatter Meerstern / mit weissen vnd schwarzẽ tüpflihen schön besprenget. Er schwümmet im meer vast schnell mit seynen langen vnd glidweichen zincken.

STELLAM arborescens (inquit Rondeletius) à frondium & ramorum multitudine nominamus. Ea radios quinque siue truncos habet: in medio os, cū quinque appendicibus, quæ multis paruis dentibus horrent, &c. Quilibet radius statim in binos funditur: hi rursus in binos ramos diuiduntur: atque ita deinceps, quousque ad tenuissimos & capillorum tenuitatem referentes deuentum sit. A quolibet oris angulo linea albicans prodit, & per omnium ramorum medium producitur: alioqui tota Stella nigricat: (Stellas quidem marinas nigras *Hippocrates* nominat) & tenui, necq; admodum dura, sed aspera, cute contegitur. Ramuli omnes intro flecuntur: quibus undique (ceu brachijs) contractis prædam (*Vrticæ* ritu) comprehendit: quod nos ipsi aliquando in mari spectauimus.

GERM.

GERM. F. Ein Staudenſtern/wirt gar ſelten im Teütſchen meer gefunden.

STELLA reticulata ſive cancellata Rondeletij. Inter diſtinctiones (inquit) retibus uel cancellis eleganter ſimiles extant tubercula quædam rotunda, à quibus etiam tuberoſa cognominari poſſet. Brachia eius ad pedalem longitudinẽ perueniunt, (quare inter maiores Stellas reponenda eſt,) craſſiora aliarum Stellarum radijs. Aculeis paruis utrinque eadem munita ſunt.

GERM. F. Ein Netzſtern/iſt geteilt wie ein garn oder netze: mit zincken eines ſchüchs länge.

STELLA echinata Rondeletij. Inter ſaxa uiuit: corpore exquisitè rotundo paruoque conſtat: & radijs quinque, ſed breuioribus, unde fit ut minor ſit cæteris. Illi e paruo circulo, in quo crucis figura delineata eſt, ueluti e centro exoriantur, tenues, frequentiffimis aculeis horrentes: qua de cauſa (inquit) Echinatam nominauimus, in lateribus diſpoſitis. Radiorum flexuoſo motu ſerpentum ritu repit hæc Stella: et in ſiccò poſita eos mouere nunquam deſinit, quouſque in partes diſſecerit: quæ ſeparatæ etiam mouentur per flexus, ut uermium partes & Lacertorum caudæ abſciſſæ. Cochleis paruis Cancrisque ueſcitur. In ſcopulis Agathenſis ſinus reperitur.

GERM. F. Ein Wurmſtern/kleiner dann die andern/voll ſpißen an den zincken/ welche er on vnderlaß bucket vnd bewegt.

SO L marinus (inquit Rondeletius) uocari poteſt quem hinc depingimus. differt enim à Stellis: quod in his e medio corporis trunco, ueluti e centro, radij enaſcuntur: in hoc uerò ex corporis rotundi circumferentia, breues, minimè aſperi ſuperiore in parte, ſed ueluti ex ſquamis compoſiti, in lateribus uerò paruis aculeis rigentes, albi, ad extremum uſque gracileſcentes. Corpus illud rotundum, in medio roſæ pictæ figuram expreſſam habet. Ore, uictu, facultate à Stellis non differt.

262 Animalium Mar. Ordo XV.

Luna.

¶ Ut Rondeletius Solem inter Stellas numerat: sic & LUNAM maris olim ab amico (ut ipse nominabat) mihi ostensam meminisse: radijs quinque, geniculatis ferè ut Cancrorum caudæ, substantiâ ferè testacea, molliori, inftar testæ oui, friabili & arenosa dum manditur: cinerei coloris.

GERM. F. *Ein Meerforn.*

DE HOLOTHURIIS, TETHY-
IS, PVLMONIBVS ET PVDENDIS MA-
rinis. Quæ omnia communi nomine Zoophy-
ta testacea dixim; Rondeletius quidẽ
ad Zoophyta retulit.

TESTATORVM quædam minus propriè sic dicuntur, utpote nõ tam testa, quàm corio du-
ro intacta: ut Holothuria, Tethya, Stellæ, Pulmones. De Stellis iam diximus, de Pulmonibus
mox dicturi. Rondeletius Stellas Insectis, cætera Zoophytis adnumerauit. Idem Stellam pri-
mam corio duro (*callo, Plinius*) integri scribit, ut Holothuria, sed aspero. Quare cum Stellas ad Te-
statorum genus retulerimus, hæc etiam ultimo loco eis subijcere uisum est: non quòd cum illis qui
uel simpliciter Zoophyta, uel ambiguarum inter hæc & Testata naturæ, ea esse maluerint, cõtendere
uellem. ¶ Testata omnia ferè in cibum ueniunt, Holothurijs & Stellis quibusdam exceptis. Zoo-
phyta & Insecta nulla (quod sciam) edulia sunt; Tethya, ut dicemus, eduntur. quæ fortè iustior ra-
tione quàm Holothuria, utpote *Ζωολογία*, Testatis potius quàm Zoophytis adscribentur.

Holothuriorum Rondeletij prima species.

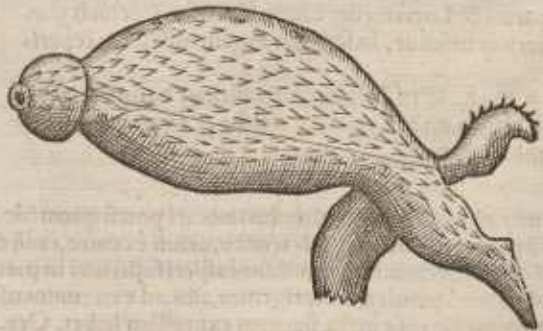
HOLOTHURIA, *ὀλοθῦρα*. Gaza Vertibula uertens tum hæc tum Tethya confundit; alibi
etiam Holothuria interpretatur Tubera & Callos &c. (Mihitria hæc nomina Latina Tethyis
melius quàm Holothurijs conuenire uidentur.) præsterit igitur nomen Græcum retineri: quod
unde factum sit, non satis uideo. Secunda quidem eorum species à Rondeletio exhibitæ, genitalis
uirilis quandam similitudinem præse fert: ut Holothurium dictum uideri possit, quasi toto corpo-
re ad huiusmodi speciem uel libidinem conformatum. *δῆρον* enim interpretantur libidinosum: *δῆρον*
τραυ, ὀλοθῦρα: & δῆρον, genituram. ¶ Quæ Holothuria uocant, & Pulmones, & complura eiusmodi
alia in mari, parum à plantis differunt, sua ipsorum absolute. Viuum enim sine ullo sensu, (*ἔ*
μοιου.) perinde ac plantæ absolute, (quæ aliquantisper super uiuere possunt,) Aristoteles lib. 4. c.
5. de partib. animalium, ubi Testatorum differentias explicans, ipsorum quoque inter alia memi-
nit: quanquam & Spongiarum ibidem, non tanquam eiusdem generis, sed quòd similiter ferè in
medio plantarum animantiumq; generis ambigant, Gaza quidem interpres illic de suo addit, sim-
plici mitioriq; testa ea operata esse.

Zoophyta sunt saxis non hærentia, (primum genus aliquando ac tabulis suis hæret, sed solui-
tur,) aspero corio contexta: nec inter cibos habentur, sed in litoribus neglecta iacent. Pisculentum
odorem respiciunt, nec minus ingratum & insuauem, quàm Lepus marinus, Rondeletius.

GERM. *Ein Meergewechß/ hat kein sunderlich läben noch beweglichkeit/ auch inwendig
kein vndscheid d' gliedern.*

HOLOTHURIORVM
Hæc species, quæ mo-
tum aliquem habere uide-
tur, cuius prorsus expertus est,
primum genus.

GERM. *Ein andere
art des yergemeltẽ meer-
gewechßes.*

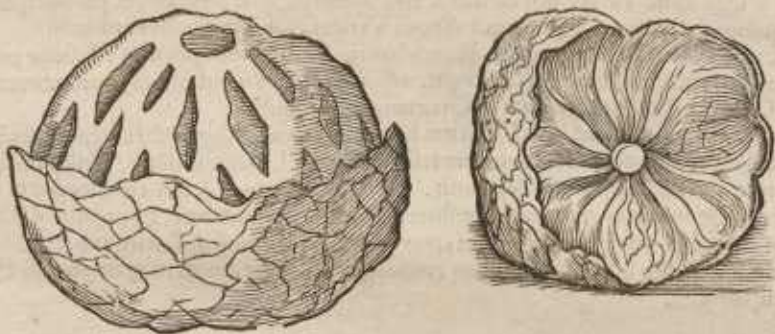
Tethya

Tethya à Rondeletio propofita corio fuo refta: & unum eo nudatū, ut caro interior uentriculi formam referens, appareat.

Aliæ icones à Bellonio exhibitæ, una integri, altera aperti Tethyi: quæ an eadem firi cū illis quas Rondeletius dedit, confiderandum.

Picturas quatuor fequentes, olim Cornelius Sirtardus mifit: quæ uel Tethya eſſe uidentur, uel eo- rû naturæ propinqua. Duas maiores Fungos marinos eſſe aut uocari in Italia, addebat, reſta duræ & incluſos. Colore, ut pictos accepi, uario ſunt, ſed magna ex parte fuſco. quæ uerò in maxima uirgæ, contextu quodãmodo reticularo (eæ continuæ eſſe debebant) uiſuntur, rubræ. Si Tethya non ſunt, an Fungi mar. Xenocratis ſint, quibus Tethya comparat, quærendum. Minores duas uulgò no- minari Specie, ab odore aromatico, earum pictura foris fuſca uel ſubuiridis, hirsutaq; apparet: ſub- ſtantia (ut aliquis comiecerit) coriacea. intrus autem caua & rubra. Saxis adhære- re aiunt. His ferè ſimiliter ſua Tethya Bellonius pinxit.

TETHYA uel Tethe Græcis dicuntur, (Τήθυα ἢ Τήθυ, ut κορυμνω κέρη,) plurali numero neutri generis; non placet quod apud Plinium alicubi Tetheæ legitur fœminino genere. Gaza cum Holothurijs cõfundens, Vertibula, Callos & Tubera interpretatur, ut proximè in Holothurijs diximus. Tethya fungorum uerius generis quàm piſcium ſunt, Plinius: hoc eſt, Zoophyta potiùs quàm ζωα. (Similia ſunt fungo, plantæ Fungi. marinæ, Xenocrates.) Ariſtoles Teſtatis adnumerauit Hiſtoriæ lib. 4. cap. 6. ubi cum qualis ſit eorum teſta, quoq; modo ſaxis adhæreant, expoſuiſſet, fuſiùs reliquas partes perfequitur. Duo (inquit) foramina habent, à ſefe diſtãtia, ualde exigua, ita ut ferè oculorum aciem fugiant, quibus hu- morem reddunt & accipiunt. Corio ſpoliatũ primùm apparet membrana neruoſa, corpus ambiens, carnemq; ipſorum totã continens: nulli è cæteris teſtaceis ſimilis, &c. ¶ Tethya (inquit Rondeletius) non ſolum petris, ſed etiam Oſtreorum noſtrorum teſtis affixa ſunt, & in iſdem ueluti tumores duri eſſe cernuntur. Oui figura ſunt, aliquando longiore. Teſta extra fuſca, inæqualis & rigida, (tota occultantur teſta læui, Ariſtor.) intus argentea, læuis. Eorum caro membrana alba inuoluta. uentriculi formam refert, rotundam ſcilicet & oblongam: meatus craſſior & amplior, gulæ pro- portione reſpõdet: alter minor, podici, uterq; colore eſt rufo; reliquum corpus croceum. quum di- gitis premitur, aqua per meatus exilit, alioqui ſenſum fugientes. ¶ Venerijs in foro uendi ſolent Tethya, inquit Bellonius, magnitudine oui gallinacæ: quæ ſi manu paulò uolentiùs comprimantur, ſyringis modo aquam longiſſimè ex foramine parum ad latus ſito eiaculantur. Sic ille: & forſan inde dicta fuerint Τήθυα uel Τήθυ, quòd ſicut πρδοι, id eſt, mamille, (uel τήθα, id eſt, nutrices ſuis ma- millis,) lac emittunt meatu uix apparente: ſic & illa humorem ſi comprimantur, uel quòd ceu ma-

Tethya un- de dicta.

264 Animalium Mar. Ordo XV.

millares quidam tumores petris Ostreus adhæcant. *Τήθα* *Διφώπ*, Homerus dixit Iliad r. de urinatore Tethya in fundo maris ad cibum conquirente. ubi Eustathius Tethya scribit Ostreorū generis esse, sic dicta à terra quam Tethyn nominant. sunt enim (inquit) præ cæteris marinis naturæ terrenæ, propter ambientis testæ duritiem, aut fortè denominantur à nutrice infantū, quæ *Τήθα* dicitur, propter tenerum eorum corpus, uelutiq; lacteū & roscidum: qua ratione huiusmodi (Ostrea) etiam *ἑσθητέρα* quidā cognominat. Alibi (Odyss. Δ.) idem Eustathius, à uerbo *θῶ*, *θύρω*, quod est lacto, deriuat. Tethæ inueniuntur fugentes in folijs (*Rondeletius legit scopulis*) marinis, Plin. insinuans fortassis etymologiam ipsorum à uerbo *θῶ*, *θύρω*, quod est, lacto uel sugo. Tethya gignuntur in cauernis saxorum, maximè uerò in cœno & litoribus, quæ phyco algæ marina abundant, inueniuntur & in musco marino, aut alijs in herbis folijsue marinis: Vuotonus è Xenocrate ferè, unde folijs apud Plinium (in loco proxime citato) rectè legi apparet. Idem Xenocrates (interprete Rafario) Tethya scribit qualitatem manui in dere, quæ difficulter abstergetur, maximè uerò (inquit) coria eorum non cōficiuntur, auxiliantur autem renibus, &c. ¶ Motu, & fortè etiam sensu carent, tactum exceperim, olfactum Aristotele eis negat. ¶ Tethynacia (diminutiuum id nomen est) Epicharmus apud Athenæum cum testatis alijs diuersis nominat, ¶ Grammatici quidam Græci Tethe interpretantur Ostrea, uel genus Ostreorū: quod tolerabilis est, si Ostreū pro ostracodermo in genere accipiant, ineptius Nicandri Scholiastes Patellas feras, quæ nos (inquit) Otia, id est, Aures, uocamus. Tethæ similes ostreis, Plinius.

Tethynacia

Patella fera

GRAECVM uulgus Sphærocclos nominat, Bellonius: fortè à sphaerica figura.

ITAL. Venetorum uulgus Spongias, hoc est Spongias nominat, Bellonius. Adriatici sinus accolæ ex eo Spongias nominant, quia cum premuntur, tanquam Spongia, sic aquam foraminibus reddunt. Sunt qui uulgo Spongiolas marinas putent uocitari, Brasauolus. Sfunges (Sphunge) uulgo scribunt ac proferunt, fortè nō à spongia, sed à fungo, facto nomine. Fungorum quidem generis ea esse, ut Plinius: aut fungo plantæ mar. similia, ut Xenocrates tradit, dictum est supra. Vulgo apud Tarentinos dicitur Verticillum, propter formam, & paruos quosdam anfractus quibus describitur, Niphus: qui alioqui Vrticas cum Vertibulis confundit.

GALL. Nostri Bechus uocant, Rondeletius. Hoc genus piscium Mafsilæ paucissimis cognitum senes quidam (cū eius descriptionē multū ipsis inculcassent) nominarunt mihi Vichonos, Gillius. Vide etiam mox in Germanicis nominibus.

GERM. In Oceano ad litus Gallicum frequentia sunt Tethya: alibi autem nusquam (quod sciam) edulia: præsertim quidem Ostrearum testis adhærere Lutetia uidetur, Bellonius, qui tamen Gallicum eorum nomen nullum depromit. Nos inde Germanico etiam Oceano ea non deesse facile conijcimus: quia uerò nomen nullum habemus, fingimus hæc. *Sprüzling/darw in das von jnen wasser schießt gleich wie von einer sprützen so man sy zūsamē truckt. Oder Wägling: dann das fleisch das in der schalen eynbeschlossen/sicht einem magen gleich. Schwümming/Brüßling/ze.*

PVDENDVM mar. uirile, Mentulam mar. (inquit Rondeletius) Zoophytum hoc uocamus, eius figura et specie maximè nos ad id impellente: atque etiam uulgari appellatione, qua Mafsilienfes & nostri utuntur. Corio duro constat, ut Tethya. quum uiuit, intumescit ac distenditur: post mortem flaccescit. Foramina duo habet, quibus aquam trahit & rejicit. Partes internæ, in discretæ sunt. Multa huiusmodi circa Stœchades insulas capiuntur. Varia sunt, alia uiridia, alia nigricantia, alia flauescunt. ¶ Colybdæna nomine Epicharmus (citante Athenæo) intelligit *δαδάρτιον ἀδ' οἴου*, id est, Pudendum marinum: uel, ut Heraclida placet, Squillam. Colybdæna cum Gammaris, Squillis, Sepijs, &c. siomachicis in cibo conueniunt, Galenus de composit. med. sec. locos 8. 4. per Colybdænas nimirum Cruftata quædam & cibo apta intelligens. Rondeletius Vrticam paruum hodie à Græcorum uulgo Colycænā dici scribit, à Gallis Culum Asini. ¶ Piren (*Περών*) Numenij, Pudendum marinum masculum, aut aliquam eius speciem significare uidetur, ¶ Halefurion (aut fortè melius Halofurion) pro geniali marino accipi uidetur, quasi *ἀλόσβεγ*, id est,

Colybdæna.
Colybdæna.

Colycæna.
Piren.

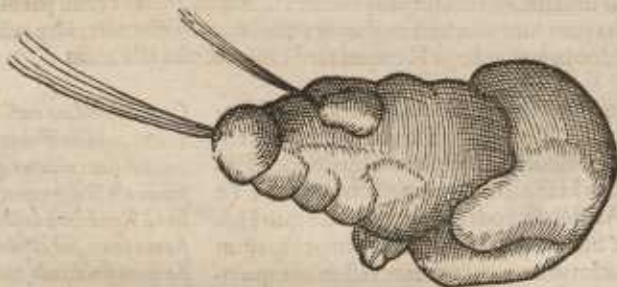
id est, marina cauda. Vegetius quoque Zoophytis quibusdam marinis Caudam adnumerat.

Est & piscis (communius accipit piscem pro aquatico animali) nomen Aedæon: quod & nos Genita-
lenuncupamus marinum, à nonnullis Halefursion Græcè dictum: quanquam Halefursion sunt qui
pro Callionymo pisce capiant, Hermolaus Barb. ¶ Pudendi marini utriusque sexus meminit A-
puleius, nominat autem Virile, Veretillum: & muliebre, Virginalè: quod etiam ab indocto quo-
dam interfoemineum appellatum reprehendit, Hæc friuola (inquit) pleraq; in litoribus omnibus
aceruatim iacent. ¶ Holothuriorum secunda species paulò antè exhibita, genitilis uirilìs quan-
dam similitudinem præ se fert. ¶ Ostreum quoddam unius conchæ inuenitur, quod habet speci-
em uirilìs uirgæ inferiùs: & aliud eiusdem generis, quod habet similitudinem uulvæ muliebris.
Huius ostrei concha refert Cochleam: & est spinosa extrinsecus, in cibo grata & delicata carnis.
In eodem sæpius margaritæ reperiuntur, abundat autem in litore maris Germanici & Flandrici:
uocaturq; ab accolis *Billegen*, Albertus est autem fortè idem hoc genus, quod Pulmonem mari-
num ueteres uocauerunt. is enim & testaceus est, & formam Pudendi repræsentat: quam obrem Ita-
li uoce obscæna Potam marinam uocant, ut Bellonius tradit: quanquam Pulmonem marinum il-
lius, Rondeletius Vrticæ genus facit.

GALL. Propositam à se iconem Rondeletius Mafsilæ & circa Monspelium, Mentulã ma-
rinam uocari insinuat. Ab hac uerò diuersam, quam nos Pennam marinã, piscatores nostri (in-
quit) Mentulam alatam uocant.

GERMANICE tum eam Vrticæ speciem, quam Itali Potam, tũ exhibita à Rondeletio Pu-
denda, & si quid aliud in mari eandem speciem præ se fert, *Weerschaam* uel *Seeschaam*, id est,
Pudendum marinum nominabimus: uirile priuatim *Seeferter*. ¶ De Germanico nomine *Bille-
gen* paulò antè inter Latina diximus.

ANGLI Pudendum mar, masculum *Pyntylfische* appellant.

PUDENDI marini altera species. Zoophytum istud (inquit Rondeletius) à mentulæ con-
tractæ forma non multum distat, si eam cum seroro accipias. Ex dura quidem testa constat, sed
ueluti cartilaginea, spissa, rugosa, perspicua. Foramina à sese sciuncta duo habet, quibus aquam res-
piciunt, quom comprimitur. Partes internas indifferas habet, ueluti reliqua Zoophyta. Sic ille.

De eodem sentire uidetur Bellonius, quom scribit: Alia sunt purgamenta marina, quæ genita-
le uiri imitantur, tum specie, tum magnitudine, pinnis etiam subnexis binis loco testium, nisi forte
potius hæc sit Penna mar, Rondeletij: quam piscatores circa Monspelium, formæ extremi alterius
similitudine inducti Mentulam alatam uocant. Cuius etiam Albertus meminit, loco testium in his
Zoophytis alas prominere scribens: tardè moueri ea, nec uiuere nisi in aqua. ¶ Longè aliud ab ha-
c genus memoratis Pudendum illud marinum est, quod sic nominauit Bellonius: cui sensum tactus,
& motum Lumbricæ uel Hirudinis, (tum contrahendo se, tum serpendo de loco ad locum:) &
partes internas discretas, os cum dentibus, gulam & stomachum attribuit. Genitale (inquit) dici-
tur, quod teres sit, pedem longum, & mediocris brachij crassitudinis, &c. rufi coloris, aspectu toro-
so, Nymphææ radicis similitudine, semper ad ima sidit, nunquã natat: contractatumq; in seipsum
contrahitur, ac cornu duritiem habet, uixq; acuta cuspidè pertundi potest: alioqui permolle, dum
sua sponte mouetur. Suas promuscides quando uult exerit, atque ita constringit, ut ex pedali lon-
gitudine uix sex digitos longum appareat. acetabulis quæ in promuscidibus habet, lapidibus hæ-
ret: in quibus plus quàm quatuor millia nonnunquam annumeres. Ex anteriori capitis parte cri-
nitas emittit ueluti arbusculas, acetabulis plenas: quibus quicquid palpat, ad os adducit: quod tam
amplum aperit, ut uel integram conchulam admittat. uescitur enim omni Conchyliorum genere.
Eius recrementa uiscida, copiosa, & albisima sunt: quæ ita tandè indurantur, ut eum fidibus ner-
uea firmitudine certare possint. Ossibus & sanguine caret, exceptis dentibus. Hoc maris purga-
mentum à piscibus alijs minimè tentatur, nec à quoquam in cibo expetitur. Litorale est: nec alibi
reperitur quàm ubi Patellæ & Verribula. Vulgus Italicum Cazo marino nuncupat, Græcè *Psol-
li*. Sic ille, nulla eius iconè apposita. Mihi eerrè plus quàm Zoophytum hoc animal uidetur:
quod non uideo quò referri possit, nisi fortè ad Mollium genus, quom animal sit exanguè, sine os-

Cauda
Aedæon.

Veretillum.
Virginalè.

Holothuriũ.

Ostrea quadã
à Rondeletio.

Pulmo mar.

Penna mar.
Mentula.

Pudendum
mar. aliud à
Bell. dictum.

266 . Animalium Mar. Ordo XV.

sibus, non testaceum, non crustatum, non deniq; infectum, Quòd modò solutum uagatur, modò acetabulis suis adhæret; id etiam cum Mollibus, præsertim Vrticis in eo genere, commune habet.

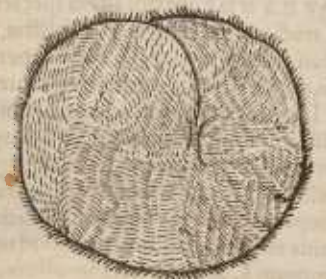
PVDENDI mar. alia species, cuius picturam olim Cornelius Sittardus ad me misit. Id aliqua ex parte simile est illi, quod secundo loco Rondeletius proposuit, colore è luteo subuiridi. Mas fa quædam informis uidetur, retrorsum ubi crassior altiorq; est, ueluti cornu paruum, rugosumq; extenditur. opposita pars humilior ceu in glande colis foramen ostendit: idq; rubicundi coloris, si pictor non fallit, Hoc in Italia prope Romam rarò capi, nec esui esse aiunt.

Halipleum.

Proverbium.

PULMO marinus, (ῥοδύμων uel ῥαδύμων Attice Aristote-
li,) Zoophyllum est sponte proueniens. Multis eadem natura quæ frutici, ut Holothurijs, Pulmonibus, Stellis, Plin-
nius. à quo alibi etiam Halipleumon appellatur. Inter Te-
stacea habetur ab Aristotele; eodem scilicet modo quo Ho-
lothuria, Tethya & Stellæ; quæ omnia corio duro contegun-
tur. Pulmonis uitam uiuere, proverbium est in eos, qui o-
riosam & securam nimium stolidamq; uitã degunt, sine sen-
su ferè, & temporis ratione, Plato in Philebo; λογισμὸς δὲ σφό-
δρον, μηδὲ εἰς τὸν ἑπταχρόνον ὡς χειρῆσεις, δυνάτωρ εἶναι λογιστῆς: ἔτι
δὲ ἐκ ἀνθρώπων βίον, ἀλλὰ τὸν ῥοδύμων, ἢ τὸν ὄσα διαλάττω μετ' ὄσρεϊ
νωρ' ἐμψυχὰ δὲ σμάτων. Hinc & ῥαδύμονια, οἶον ἐὶ Βλακικὸν πωτὲ
ῥοδύμων apud Suid. in Βλακία. ¶ Pulmo mar. id est, Cunnus mari-
nus, Interpres Kiranidis. sed obsceno hoc nomine Italij di-
ctum Zoophyllum, (Pota mar.) Vrticæ genus potius fue-
rit: quamuis etiã Bellonius pro Pulmone mar. accipiat. Ve-
teres quidem Pulmonem marinum ceu uulgò notum nõ sa-
tis descriperunt. ¶ Coniçere autē licet Pulmones, uel à pul-
monum nostrorum figura, uel ab eorundem substãtia laxa,
mollis, foraminibus plena, nominatos fuisse, inquit Ronde-
letius: unde Aristoteles Spongias aplystias Pulmonibus cõ-
parauit. Eo quidem in loco de marinis potius (utpote quorum densa & tenax sit substãtia,) quamuis dubitat Rondeletius, quàm de uiscere animalium sensisse mihi uidetur, ¶ Pulmone ma-
rino si confricetur lignum, ardere uidetur, adeò ut faculam ita præluceat, Plinius. qui etiam psilo-
tri uim ei attribuit, &c. ¶ Nos (inquit Rondeletius) cum illa quæ faxis affixa sunt, diligentius ri-
maremur & contemplaremur, inuenimus substãtiam quandam illis hærentem, corio duro & ni-
gro infectam, intus mollem, fungosam et fistulosam, Spongiarum aplystiarũ modo. Ea in saxorum
rimis nascitur, cuius imaginem non exhibemus, quia commode pictura exprimi non potest.

Corpus quoddam rotundum, pilea mar. mo-
do, &c. quod an Pulmo mar. sit, Rondele-
tius dubitat: uidetur autē hoc ipso saltē
potius esse Pulmo mar. quàm quod priore
loco à Rondeletio describitur. quod non af-
fixum saxi, sed absolutum est, &c. aply-
stia quoq; similitudo, non minus huic quàm
illi fauet.

Vel Pulmo marinus dici potest corpus quoddam rotundum, pilea marinae modo, uirescens, fo-
ris substãtia feltro simile, intus totum fistulosum ueluti Spongia aplystia. id in mari aqua plenum
est & graue, extra mare in se concidit & flaccescit. In saxorum rimis delitescit, et inter algas. quum
uerò per mare fertur, tempestatis signum est, quod de Pulmone marino scripsit Plinius. Hæc Ron-
deletius. Pulmones quanquam zoophyta, non adhærent, sed absoluta sunt, Michael Ephesius.

GERM. Ein sunderlich Weergewechs/ von den alten Griechen ein Lunck/ oder Weer-
lunck genaant/ answendig mit einer herten haut gleych als lãder (wie auch die obgenannten
Sprützling

Sprützling vnd andere) bedeckt. so man ein holz mit reybet/soll es scheynē als ob es brünne. Wan zwey flet ob es dises gewechs sye/welliches hie für gestelt wirdt/wie ein kugel / grünlicht/vnd wie sütz außwendig / inwendig aber geltscheret wie die gar groben schwümm die sich nitt bereiten lassend/vnd allweg vnreyff beleybend.

ZOOPLYTA reliqua ordine XVII. requirēs, quæ scilicet non corio aut testæ instar calloso operimento, sed alio quopiam suo integuntur, &c. Rondeletius aptius hæc & illa coniunxit. nos dum Aristotelem, qui hæc Testaceis apponit, sequimur, in commodè diuulsimus, Ordine insectorum interposito.

ORDO XVI. DE INSECTIS MARINIS.

DE MOLLIBVS in mari alijsq; exanguibus animalium, scripsimus supra in genere, à principio Ordinis XIII. ¶ Pulicem & Pediculum marinos, quanuis tenui crusta integantur, Insectis potiùs, quàm ut Rondeletius Crustaceis, adiunximus, quòd forma eorum tota à Crustatis plurimùm differre uideatur, magisq; ad Insecta accedere. ¶ Ad Insecta referri potuissent etiam Stellæ. nam incisuras multas in radijs habent: sed ultimo Testatorum loco, ueluti ambiguarum turæ, eas referre maluimus. ¶ De insectis in genere hoc in loco nihil differimus: quoniam longè plura insecta terrestria sunt: quorum historia tractatio aliqua his atq; illis communis præmittenda est.

Icon hæc Venetijs facta est, minùs accurata quàm Rondeletij: quæ & pilos ab eminentibus singulis in capite dorsoq; partibus singulos ostendit, & pinnulam in extremo dorso.

HIPPOCAMPVS, ἵπποκαμπός, à Græcis dictus, apud Latinos idem nomen retinuit, ab hippos quod est equus, & campe quod est, flexura, uel eruca, compositum, capite quidem & iuba equum æmulatur: corpore autem est repando, & in arcum se curuante: præter eà uilloso & incisuris multis disuncto, que madmodum quæ in arboribus & oleribus reperiuntur erucæ. Ergo cum erucas, maxime cauda referat, reliquo corpore equum, Hippocampus (quasi Equerucus) optimo iure uocatus est, Rondeletius. Plinius Hippum, ut Oppianus uocauit, Athenæus Hippidiū, Bellonius. sed hæc eius coniectura in certa est, cum authores illi Hippum & Hippidium nominarint tantum. Videtur autem potiùs sui generis piscis esse Hippus, ut & Hippidium, siue idem cum illo, siue diuersus. Campas (Melius, Hippocampus) marinos equos Græci à flexu posteriorum partium appellant, Varro. Hippocampi, equi marini, à flexu caudarum quæ piscose sunt, Nonius. at ueri Hippocampi cauda piscosa (id est, piscium caudæ similis) non est: sed fabuloso Neptuni equo, (quem falsò quidam Hippocampum & Hippopotamum appellarunt,) talem affingebant olim pictores. Caballiones marini pro Hippocampis nominantur à Vegetio in Hippiatricis.

Hippus.
Hippidium.

Caballio
mar.
Zydeath.

Albertus barbaro nescio cuius linguæ uocabulo Zydeath dixit. ¶ Fel & sanguinem ei attri- buunt, Rondeletius etiam hepar & cor: quare non erit forsitan proprie Insectorum generis, ut ex corporis eius segmentis uideri posset, sed ambiguarum inter sanguinea animalium & Insecta quæ sanguine uacant, naturæ. Rondeletius tamen, quem sequimur, Insectis eum adnumerauit.

GRÆCI hodie *Ακρίδα* uocant, quidam Salamandram marinam, Rondeletius.

ITALI, Romani, Illyrici, Genuenses, Chaul nuncupant. Veneti Draconem. quidam Gallum marinum, Rondeletius. At Bellonius à Venetis Faloppa dici scribit: [Rondeletius Crangonem è Squillis Valloppam nominari:] Genuæ & Mafsilæ Gaballum (quod malim quàm Gallum) marinum.

¶ Sunt qui Causalin marino, Causalin ritorto, uel Dragonetto uocēt: hoc est Equiculum marinum uel Dracunculum, ut Matthiolus interpretatur; alij il Dracone marino.

HISP. Causalinho marino.

GALL. Mafsilienfes & circa Monspelium Cheual & Cheualot, Rondeletius. Mafsilien-

ses Gaballum mar. Bellonius. Galli Draconcto, Amatus Lusitanus.

GERMANICE nominetur ein Meer, roßz/ ein Seeröfle. Aspidis quidem, Dracunculi & Salamandræ nomina à diuersis populis, si formam respicias, ineptè ei attribuuntur: at quoniam uenter eius, Aeliano teste, uenenatus est, uenenatorum quoque animalium nomina *δμωνύμους* fortè in ipsum translata fuerint.

Physalus.

ERUCA marina Rondeletij. Ore (inquit) & oculis caret. in medio latior est, extrema gracilescunt & incuruantur. In uentre siue in supina parte, rugosus est, pudendi muliebris speciem referens. in prona parte, siue in dorso tumores parui eminent (Verrucas piscatores nostri uocant,) è quibus pili uirides existunt. Ad contactum intumescit & supernatat, ut Aelianus de Physalo scripsit. præterea uenenatum esse in Cane experti sumus. cum Physalo tamen Aeliani idem esse hoc animal, non affirmamus, ei tamen certè non ualde dissimile fuerit: uel Erucartum marinarum generi rectius subijcietur. Sic ille. Aelianus certè *φύσκαλος* suum piscem facit maris Rubri: sine ore & oculis, & brachias ei tribuit: Rondeletij uerò Physalus circa Monspelium in mediterraneo notus, insectorum generis est quoniam tamen hic quoque uenenatus est, & tactu inflatur, Physalum appellari non prohibebimus. Aeliani quidem Physalum pleraque cum Lepore marino communia habere obseruauimus, ut species eius uideri queat. Est & inter belluas mar. Physalus, alio nomine Physeter. ¶ Diuersa ab hac est Eruca marina Bellonij.

GERM. *Wag ein Meer, rauppe genennt werden. ist ein wunderbarer haarwurm im meer.*

Icon à Rondeletio exhibita.

Animal hoc marinum cuius iconem (nescio unde nactus) hic pono, si Pediculi mar. species non est, quò referam dubito.

PEDICVLVS marinus, (*οδεις δαλάστης* Aristoteli,) cum Pulice conspirat ad infestandos pisces & tenui crusta integitur: (unde à Rondeletio crustaceis adnumeratur, ut scripsimus initio huius Ordinis.) maioris sabæ magnitudine & latitudine est, Scarabeo terrestri similis, corpus ex aliis quot tabellis constat. Piscibus ita hæret, ut eripi non possit. Sugit ut hirus: nec prius abscedit quàm tabidum & exuccum piscem reddiderit. Errant qui Pediculum marinum, Asilum siue Oestrum Aristotelis faciunt, Rondeletius, qui in stagnis etiam marinis Pediculos nasci scribit, ita conglomeratos, ut pisces uel hamo iam captos absument. Vide mox etiam in Pulice mar. ¶ Est & Pediculus piscis Aristotelis: qui omnium pinguisissimus sit pabuli copia, quæ Delphini (quem sequitur) opera suppeditatur, in mari quod est à Cyrena ad Aegyptum.

ITAL. Pedozo marino. Idem fortè est Prusa Genuæ dictus, non Asilus ut Gillius putabat.

GERMANICE interpretor Wasserlaus, uel potius Meerlaus, nam in dulcibus etiam aquis insecta quedam appellari audio Wasserleuß. Vel Meeresel. Asellis enim multipedibus (qui sub aquarijs uasis stabulantur) simile hoc animal facit Aristoteles: nisi quòd caudam latam habet.

PVLEX marinus Rondeletij. *υόμο δαλάστης*: sic dictus est nimirum non tam à formæ, quàm salienti similitudine, & similiter pisces in mari infestandi natura, ut Pulices in terra molesti sunt animalibus. Hic exhibitus facie homunciones ridiculè pictos uel Simiam representat: alijs partibus Locustæ similis est, tam exiguis quidem ut nisi ab oculato discerni non possint. Tenui crusta integitur: quamobrem à Rondeletio cum Crustaceis describitur, sicuti ab initio huius Ordinis dixi. Pisces (inquit Aristot.) uel manu facile caperentur dum dormiunt, nisi à Pediculis & Pulicibus uexarentur. nunc uero si somnum diutius capiunt, noctu ab innumera multitudine bestiolarum istarum occupati absumentur. Gignuntur ex in profundo

fundo mari tanta fecunditate, ut escam ex pisce confectam, si diu in imo manserit, totā corradant: atque piscatores sæpe escam demissam, glomeratis undique his bestiolis, perinde ut globum recipiant. ¶ Niphus Scolopendras mar. uulgò Pulices marinos dici scribit, quòd pisces eodem modo infestent, nos Scolopendras mar. longè alias dabimus inferiùs.

GERM. F. Ein Meerflobe.

OESTRVS uel Asilus marinus, qui similiter in mari pisces quosdā (præsertim Thynnos & Xiphias) stimulat & exagitat, ut Asilus ter restris.

ITAL. Prufam uocant Ligures, Gillius. is (inquit) quem uidi albus erat, & ad piscem Pagrum inherescebat. Piscatores affirmant maximos etiam pisces ab eo confici. Sic ille, sed an Pediculum mar. pro Oestro accepit, inquirendum.

GERM. F. Ein Meerbräm: stupft vnd treybt die fisch im meer / wie ein bräm die thier aufferden.

HIRUDO marina. Viuit hæc (inquit Rondeletius) in mari & marinis stagnis, ei quæ in aquis dulcibus nascitur, persimilis. Licebit & Lampetrâ piscem, Hirudinem marinam uocare, Strabonis exemplo; qui scripsit in quodam Libya fluuio nasci ΒΑΛΛΑΣ septenûm cubitorum, quæ branchias habeant perforatas, ita ut per eas respirare possint. Lampetræ quidem ore, similiter ut hiru- dines, ueluti sugentes adherent. ¶ Hirudinem si. quæres infra.

GERM. F. Ein Meeräggle / Meeräggl.

VERMIS Microrhynchoteros Rondeletij.

Vermium (inquit) ut in terra, ita in mari diuersa sunt genera. (De Seta marina in fluuiatilibus dicitur.) hic duos tantum proponemus quos sæpe inter maris pur-

gamenta reperimus, ueteribus (quod sciam) indictos. Eorum prior cute molli contegitur, tota incisuris constante: os uel rostrum obtusum est, parumq; prominere, unde μικρορυγχέτερον cognominauimus. Alijs rostrum deest: & foramen tantum habent capiendi cibi gratia. Totus uermis digitali est magnitudine, digiti minimi crassitudine.

GERM. F. Ein Meerwurm eines fingers lang / des kleinsten fingers dick / mit einem kurzen kumpfen schnäbele: etlich habend nur ein löchle an statt des schnabels. ich halt er sye der natur der Wetzlen / wie auch der nachfolgend.

VERMIS Macrorhynchoteros Rondeletij.

Hic (inquit) multo longior est superiore. nam aliquando duorum cubitorum magnitudinem æquat, pollicisq; crassitudinem. rostro etiam multo longiore, simili Hippocampi rostro, unde μακρορυγχέτερον nuncupauimus. Farciminis longi figuram refert. Inrus longum duntaxat uentriculi uel intestini ductum habet, aqua & luto pleni. unde perspicuum est his tantum uesci. Viuit in luto maris & marinorum stagnorum: Sic ille. Videntur sane ex ijs quæ scribit Lumbricis cognati hi uermes.

GERM. F. Ein anderer Meerwurm grösser vnd dicker / mit ein lengeren schnabel. Sich im nächst gemelten.

270 Animalium Mar. Ordo XVI.

LUMBRICVS longus, ijs qui in corpore humano procreantur, similis, in mari etiã & stagnis marinis provenit. est autem inter alios stagnorum mar. uermes hic frequentior, binũm cubitorum longitudinem non superat, Rondeletius. Lumbricus mar. terrestri maior, stabulatur in litore intra arenam, in eo potissimum tractu, quem æstus alti maris contegit: unde interdum discedens siccum relinquit. Piscatoribus ad escam plurimum confert, &c. Bellonius. ¶ Aliqui Lampredam, Lumbricum aut Vermem marinum uocauerunt.

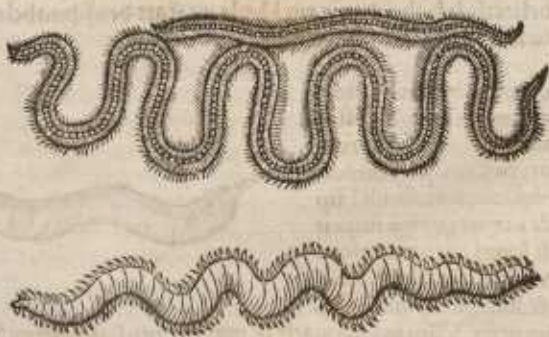
GERM. Ein Meermettel.

VERMES in tubulis delitescentes à Rondeletio exhibitũ. Nascuntur (inquit) in faxis marinis, & super Concharum uetustarum testas tubulũ uel siphunculũ testacei, rotundũ, (teretes,) asperi, candidi, intus læuissimĩ, quorum alij recti sunt, alij contorti & replicati. In his procreantur & uiuunt uermes, qui foras se exerunt hauriendæ aquæ gratia. Hi colore & substantiã Scolopendræ rubræ similes sunt: figura & magnitudine nonnihil differunt, longissimĩ enim digiti magnitudinem non excedunt. Pars posterior folij myrtei modo in acutum desinit. Priore parte utrinque pedes habent ueluti Scolopendræ, inde fistula prominẽt, in extremo obtusa, tubæ modo, & perforata, qualem in Asilo marino depinximus. eã aquam trahit. Horum uermiculorum testa Pharmacopei nostri utuntur in compositione unguenti citrini pro Dentali. Huic similem testam etiã Dentale uocant, (Antale legerim, acuminatam nimirum instar cornu,) quo in eodem unguento utuntur. Huiusmodi aliquot picturæ superiori aspersimus. Sic ille, Nos eundem hunc Tubulum marinum, utpote testaceum, sine uerme propofuimus supra, Ordine xv. proximẽ ante Echinos, qualem à phar-

Dentale.

GERM. F. Kãnelwürm/ Kãnelnasseln/rotlach/ mit vil süssen/in etlichen Kãnelshalen/die auß den felsen des meers wachsend (Dentali von ettlíchẽ Apotekern genañt) verborgen.

SCOLOPENDRAE marinae (inquit Aristoteles, Σκολοπενδραὶ θαλάσσιαι) aspectu terrenis similes sunt, magnitudine paulò inferiores. gignuntur in saxosis locis, colore magis rubro sunt. Pedum numero terrestres superant. ¶ Nos (inquit Rondeletius) species duas hic proponimus. Prior minor est, colore planè rubro, dodrantali magnitudine, in saxosis locis degit. A capite ad caudam utrinque pedes habet plurimos, in flexus et uolumina sese contorquet, nunc longior, nunc breuior: nunc gracilior, nunc crassior efficitur. Altera est superiore multò longior, utpote quæ ad cubiti longitudinem accedat, tenuior, colore ad candidum uergente. Huius generis Scolopendras in uentriculo Lacertorum marinorum & Acuum sæpe reperi, & sæpe ex ore extrahi: quod maximo est argumento, huiusmodi pisces ijs uelci sine pernicie: easq; non in litoribus, sed in alto mari, ut Lacertos & Acus, uiuere. ¶ Scolopendra mar. quam uidi, ad digiti longitudinem & crassitudinem accedebat, Gillius, Marcellus Vergilius marinas terrestribus longiores facit. ¶ Ha-

mo de

mo deuorato Scolopēdræ omnia interanea euomūt, donec hamū egcrāt: deinde reſorbēt, Plin. ex Ariſtot. Mordet (*Prurium facit*) non ore, ſed tactu totius corporis, ſimiliter ut quæ Vrtica uocatur, Ariſtot. Morſus quidē Scolopendre, tū terreſtris, tū marinæ, ueneni nō expers eſt: cuius & notas ferē & remediā paria medici tradunt. Sunt qui Scolopendras mar. à Pulicibus marinis per im- peritiā non diſtinguant. ¶ Proximē retrō uermes in tubulis deliteſcentes Scolopendris ſimiles, deſcripſimus. Scolopendram cetaceam ſuo loco dedimus.

GRÆCI hodie Scolipetras corruptē nominant, Gillius.

GERM. F. *Wœrnaffeln/geleych den Waſſeln auff der erden genaht: welches ſind lang- lachte/roſlachte/tünne würrn/mit vnzalbaren füſſen/zc.*

PHRYGANIVM à Bellonio dictus fluuiatilis uermiculus, quamuis marinus quoque eſt, inter Inſecta fluuiatilia referetur.

ORDO XVII. DE ZOOPHY- TIS MARINIS QVIBVSDAM QVAE NON CO-

RIO DVRO SIVE TESTACEO INTEGVTVR, (EA ENIM
ultima Teſtatorum fecimus,) ſed ſui generis operimento.

HOLOTHVRIA & Tethya, quæ Rondeletius Zoophytis attribuit, ultimo Teſtatorum lo-
co (ubi etiā eius facti rationem reddidi) recenſui. ¶ De Spongiarum natura aliq̄ aliter ſen-
ſerunt: nos in earum hiſtoria non ſentire eas offendimus. Sunt ſanè gradus quidam nature, ut alibi,
mirificè ſemper τὴ μίση ὑδὴ ἐπιμφορεῖσθαι appetentis, ita in tranſitu à frutice ad animal. Poſt inani
mata corpora, mediā quædam fortè ſequuntur, (ut ſi quæ inter lapides & metalla creſcēdi uim for-
tè habent;) tertio animata, ut Plantæ. In plantarum fine, Zoophytorum initio, Spongię ſunto, pri-
mū ſimpliciter dictæ: deinde aplyſiæ: mox Pulmones, Holothuria, Tethya, ac multa deinceps
Zoophyta, alia ferē alijs perfectiora, uſque ad Conchas, quas ſuperant Cochleæ, &c. donec ad Ho-
minem uſque conſcenderit. ¶ Zoophyta uocamus (inquit Rondeletius) quæ nec animalium
nec fruticum, ſed tertiā ex utroq̄ (genere) naturam habent: quę Latinè nominare non poſſumus,
niſi Plantamines, aut Plantanimalia dicamus. Horum nonnulla Ariſtoteles inter Teſtacea recen-
ſet, ut Tethya & Stellæ: quæ quoniam duro corio integuntur cum Teſtaceis: quoniam uerò na-
turā inter plantas et animalia ambigunt, cum Zoophytis explicari poſſunt. Nos eodē libro utrum
quę genus coniungimus: quòd quædam ſint Zoophyta quæ ad Inſectorum; & quædam Inſecta,
quæ ad Zoophytorum naturam accedant, Sic ille.

Holothuria.
Tethya.
Spongia.
Gradus na-
tura.

ESCHARA, Ἐσχάρα, ut Rōdelet. ſuſpicatur: à figu-
ræ forſan ſimilitudine aliqua. Quod hīc repræ-
ſentamus (inquit) noſtri piſcatores Giroflade appellāt,
à ſimilitudine pulchri & boni odorati floris, quem no-
ſtri Giroflade, Galli Oeillet uocant. Suſpicor tantūm
necdum pro certo habeo, ſit ne ueterum Eſchara, cuius
mentionem à ſolo Athengō fieri comperio ex Archip-
po. Super ſaxa enaſcitur, ex pediculo exurgēs, aliquā-
do ſupra ligna in mare deiecta, non nunquam pedicu-
lo caret. Ex dura terra atq̄ ſubſtantia conſtat: cute rubra
contegitur, qua ſublata totum corpus ſpectatur cribri
inſtar perforatum, lactuæ criſpæ ſiue capitatæ folijs ſi-

mile. In cibis inutile proſus eſt. Aduerſus ulcera maligna prodeſt. Vehementer enim ſiccatur, & ſi
peruacuam carnem abſumit. Hæc Rondeletius. Archippi uerba ſunt: λεπτόν, ἐχίνος, ἐχάραξ, βελό-
νος τε, τοῖς κέντροι τε, Videtur autē ille in ueteris comœdię fabula, in qua opſophagos præcipuè tradu-
cit, de ijs tantūm piſcibus & aquatilibus loqui, quæ cibo apta ſunt. Rondeletij Eſchara cibo inepta
eſt, quare Archippum de illo piſce potiùs, qui maſculino genere Eſcharus à Dorione nominatur,
ſenſiſſe contecerim: eum alio nomine ἰσχυρ appellat, de genere latorum piſcium. Rondeletius du-
bitat an hæc ſit ſpecies illa Soleæ, quam ipſe oculatam cognominat: & ſanè habet illa maculas tan-
quam oculos pupillis (quas Græci κόρας uocant) inſignes. Cæterū Eſchara Rondeletij planta
quædam marina fortè fuerit, ſiue bryōne marino cognata. deſcribitur enim hoc lactuæ folijs, ru-
goſum, ueluti contractum, ſine caule, pluſculis ab ima radice exeuntibus folijs. naſcitur in lapidi-
bus teſtaceisq̄. præcipua ei ſiccandi ſpiſſandiq̄ uis, &c. Aetius lib. 12. cap. 35. Lactuæ (inquit)
in mari, ſunt germina lata & oblonga, ac uiridiora, tenuia & ſubrugoſa, ac ueluti conduplicata, ad
litora maris per fluctus eiecta.

GALL. Giroflade, ut iam dictum eſt.

GERM. F. *Ein Wœrnägele/wächſt an den ſteinen im meer.*

Epipetro herba.

EPIPETRUM Cornelij Sittardi, quod pictū ad me misit. Massa quædam informis uidetur, spongiosæ & cauernosæ substantiæ, sex digitos longa, sesquidigitum lata, inæqualis & tuberosa, multis ceu acetabulis compacta: colore partim nigricans, partim rubescens. Hanc apud me picturam cum Bellonius uidiisset, Pudendum marinum sibi uideri dicebat. Nasci puto circa petras maris, eisq; hæere, ut inde aliqui Epipetron nominare uoluerint. sed zoophycum hoc est. Vererum uerò Epipetron herba est, quam Aristoteles etiam suspensam, multo tempore uigere tradidit, &c.

GERM. Ein besunder luct vnd schwumachtig meergewechs/c.

CVCUMIS marinus: quem Plinius colore & odore similem facit terrestri.

GERM. F. Ein Meerkukumbe.

Vua mar.

ZOOPHYTI huius nomen apud scriptores nullum reperio, quare à similitudine Malorum insanorū, (quæ Albergaines nostri uocāt, alij Pommes damours,) Mali insani nomen ei accommodare uisum est. Vua marina species quibusdam uideri possit: sed quia flores uuæ nullos refert, uerū foliorum potiùs uel plu-

marum formam: quia etiam pediculo differt: dilucidioris distinctionis gratia ab Vua mar. secreui mus: & à similitudine mali illius terrestris, quod oblongius est (nam est & alterū rotundius) Malum insanum appellauimus. Facultate ab uua mar. (quam mox subiiciemus) non differt, Rondel.

GALLICE. Albergaine uel Pomme damours de la mer.

GERM. F. Ein sunderlich Meergewechs: dollöpfel oder öpfel der liebe im meer.

VUA marina Plinij. Rerum quidem, non solum animalium simulacra mari inesse, licet intel ligere intuentibus Vuam, Gladium, Serras, Plinius. Intelligit autem opinor (inquit Ron delius)

deletius) eam Vuam quæ hîc depingitur, externa in parte uuæ flores optimè exprimens. Est autem oblonga quædam & informis massa, ex uno pediculo dependens. Partes internæ indiscretæ sunt: inter quas aliquando reperiuntur ueluti glandulæ paruæ, cuiusmodi unicam seorsum depinximus. ¶ Vua marina in uino putrefacta (*rufa & madefacta in uino sufficiens*, Nicolaus Myrepsus) ijs qui inde biberint tadium uini affert, ait Plinius: cuius rei causam fœtori & marino odori attribuit Rondeletius. Vegetius in Veterinaria medicina inter diuersas res marinas Vuam quoq; adhibet in suffitum cõtra pestilentem morbum. Vuam seu Ampelon Græcè, aliqui uocant genus *Vua alga.* algæ in aquis dulcibus, quod florem fructumq; racematim digestum habet, Ampelis et botrys Aeliano inter algas sunt.

GALL. Nostri piscatores non hoc Zoophytum, sed oua Sepiarum racematim compacta, à pediculo uno dependentia (ut supra exhibuimus) Vuam mar, nominant, Rondeletius.

GERM. F. *Ein Meertrübel: ein Meergewächs / an welchem aufwendig geleych wie traubenblumen gesehen werdend.* Id quod in Oceano Germanico *Hassguffe* uocant, magis fructumquam piscem referens, simile quid esse suspicor.

MANVS marina, dicta à similitudine quadam.
GERM. F. *Ein Meerhand.*

Penna marina Rondeletij.

Alia à Cor. Sittardo communicata.

PENNA marina, ut Rondeletius nominat. Est enim (inquit) pennis magnis ijs quæ in pileis gestari solent, persimilis, &c. Noctu maximè splendet, stellæ modo. Est inter Vrticas quoque à Rondeletio exhibitas, species una quæ frondem pennæ fermè instar explicat. Pennâ marinam aliam rubentem, frõde simili ferè, nulla cum glande similitudine, Cor. Sittardus olim ad me misit. ¶ Penicillum mar. supra cum Testaceis inuenies.

GALL. Nostri piscatores, formæ extremi alterius similitudine inducti, Mentulam alata uocant, est enim ea pars peni sine præputio, id est, glandi, similis: altera uerò parte pennâ refert. Röd.

A Q V A T I L I V M A N I M A N T I V M D I V I S I O S E

C V N D V M L O C A I N Q V I B V S D E G V N T,

ex Oppiani primo Halieuticorum.

P I S C E S M A R I N I A L I I S V N T

1. L I T O R A
L E S: & h o -
r u m a l i j p a -
f c ũ t u r i n l i -
t o r e, u e l

A R E N O S O: arenis & rebus quę in eis nascuntur uescētes, ut Hippus, Cuculus, Erythinus, Cithari, Mullus, (hunc etiam infra cū genere Saxatiliū nominat:) Melanurus, Trachurus, Buglossus, Platyrus, Tænia, Mormylus, Scomber, (sed hunc infra quoque nominat, cum ijs qui circa petras conchis plenas degunt:) & si qui alij litorales sunt, φίδος ἀγλαδίσσ, item Nautilus polypo cognatus: qui tamen etiam in summa aqua nauigat. ¶ Testaceorū alia in petris, alia in arenis degunt: ut Neritæ, Strombi, Purpuræ, Buccina, Mituli, Solenes, Ostrea, Echini.

C O E N O S O, & in paludibus, quæ Τενύζα uocant: Τενύζοιες pisces, lutarios uertunt aliqui, ut Raia, Bos, Pastinaca, Torpedo, Passer, Clarias, Triglis, Onisc, iSaurus, Scepanus, & alij quidam. ¶ De Canum genere carcharię pelagij sunt: centrinae uerō & galei eorumque species, ut Scymni, læues, acanthiæ, uarij, alopeciæ, rhina, in cœno profundo uersantur.

H E R B O S O uel algofo: (Θίνα ἀνὰ παρασόσσαι) inter herbas: ut Mænis, Tragus, Atherina, Smaris, Blennus, Sparus, (sic enim legendū, nō Scarus:) Box uterque, & alij.

F L V V I O R V M hostijs adiuncto, uel stagnis dulcioris aquæ, (ubi multus limus colligitur, & aqua dulcis marinę miscet:) ut Cestreus, Cephalus, Lupus, Amia, Chremes, Pelamys, Conger, Olisithus. [Horum multos anadromos esse puto, hoc est, flumina subire: quanquam Oppianus Lupum dūtaxat amnes subire dicit, Anguillam contrā ex amnibus descendere.]

M V S C O S I S, (eminentibus nimirum altius,) musco & alga obductis: ut Perca, Iulis, Channus, Salpa, Turdus, Phycis, (& alij.)

H V M I L I B V S in arenoso mari, quę Leprades nomināt: taliqui Lepradem interpretantur petram maris asperam, altam, albā, uel cui lepades adnascantur: sed Oppianus distinguit. Aelianus, ni fallor, aspra nominat: ut Cirrhis, Syæna, Basilisci, Myli (uel Mylli,) Mullus, quem etiam supra cum primo genere Litoralium recenset.

Hi præcipuē à medicis saxatiles dici uidentur, quanquam & sequentium quidam.

H E R B O S I S (sub aqua nimirū): ut Sargus, Umbra, Faber, Coracinus, Scarus.

C O N C H I S aut patellis plenis, cauernosisque, ut pisces subire possint: ut Phagrij, et Agriophagrij, Cercuri, Opfophagij, Muranę, Scombrj, thos supra quoque primo generi litoralium adnumerant: Orphi.

R I M O S I S, siue rimas & fissuras quasdam (Græci ρεγάδες dicunt) & ueluti specus habentibus: qui in suis latibulis manent, & præternatantibus piscibus infirmioribus insidiantur: ut Ouis, Hepatus, & Prepontes magni quidem corpore, sed ignaui: & Onos, id est, Asinus.

Saxatiliū solus Adonis siue Exocetus dictus, relicto mari undas secutus in petram aliquam se recipit quietis causa.

Locusta etiam & Astacus in sinibus maris petras incolunt. Astacus etiam procul abstractus, semper ad suam sedem redit.

Testatorum alia in petris, alia in arenis degunt.

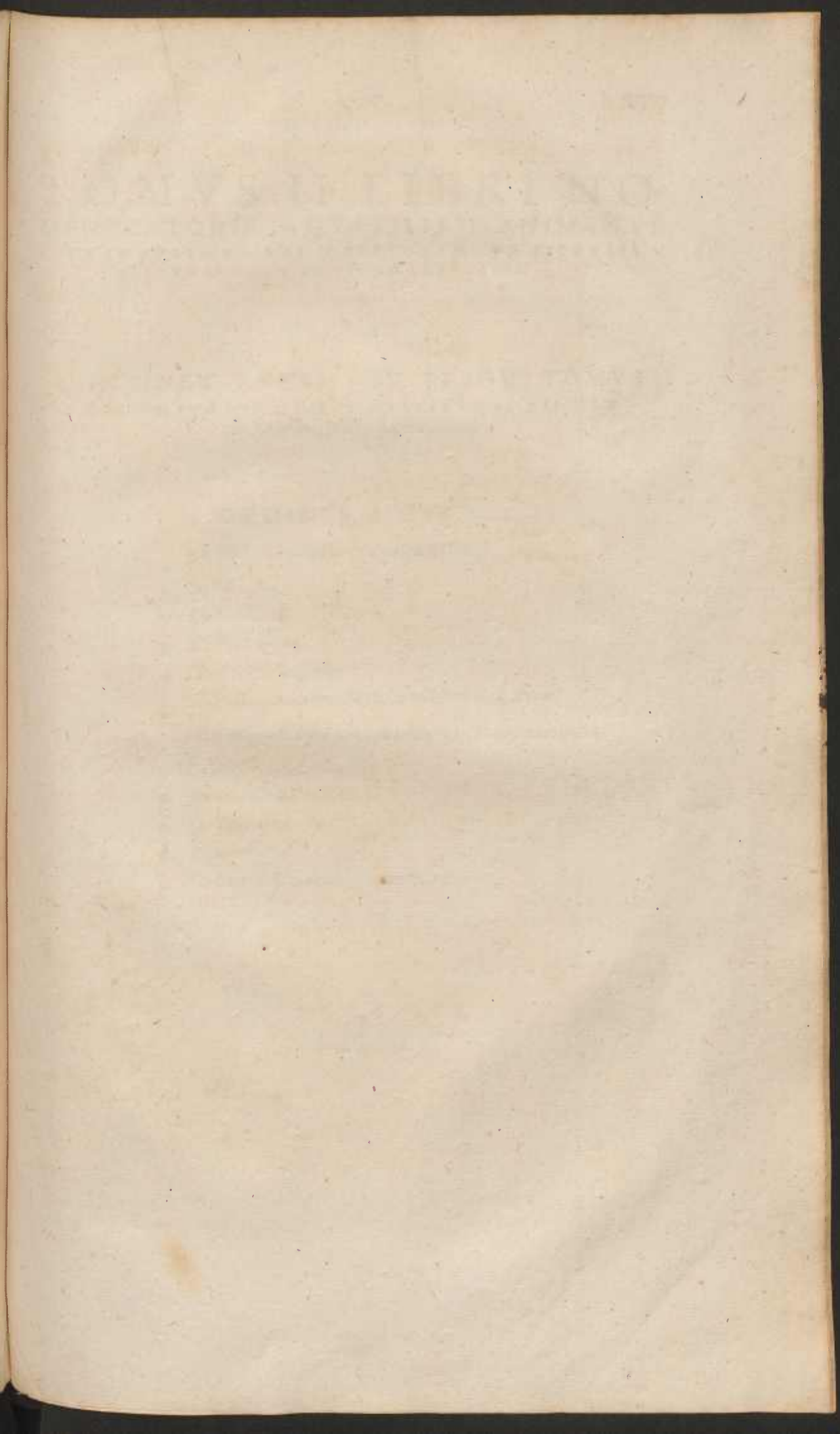
3. A M B I G V I ad petras uel arenas: in utrisque enim degunt: ut Aurata, Draco, Simus, Synodon, Scorpius uterque, Sphyræna, Acus, Clitarax, Gobius: Mys (id est, Mus, Capros alio nomine Ατληναο,) non magnus, sed corio & dentibus ualidis, ut uel homini resistat.

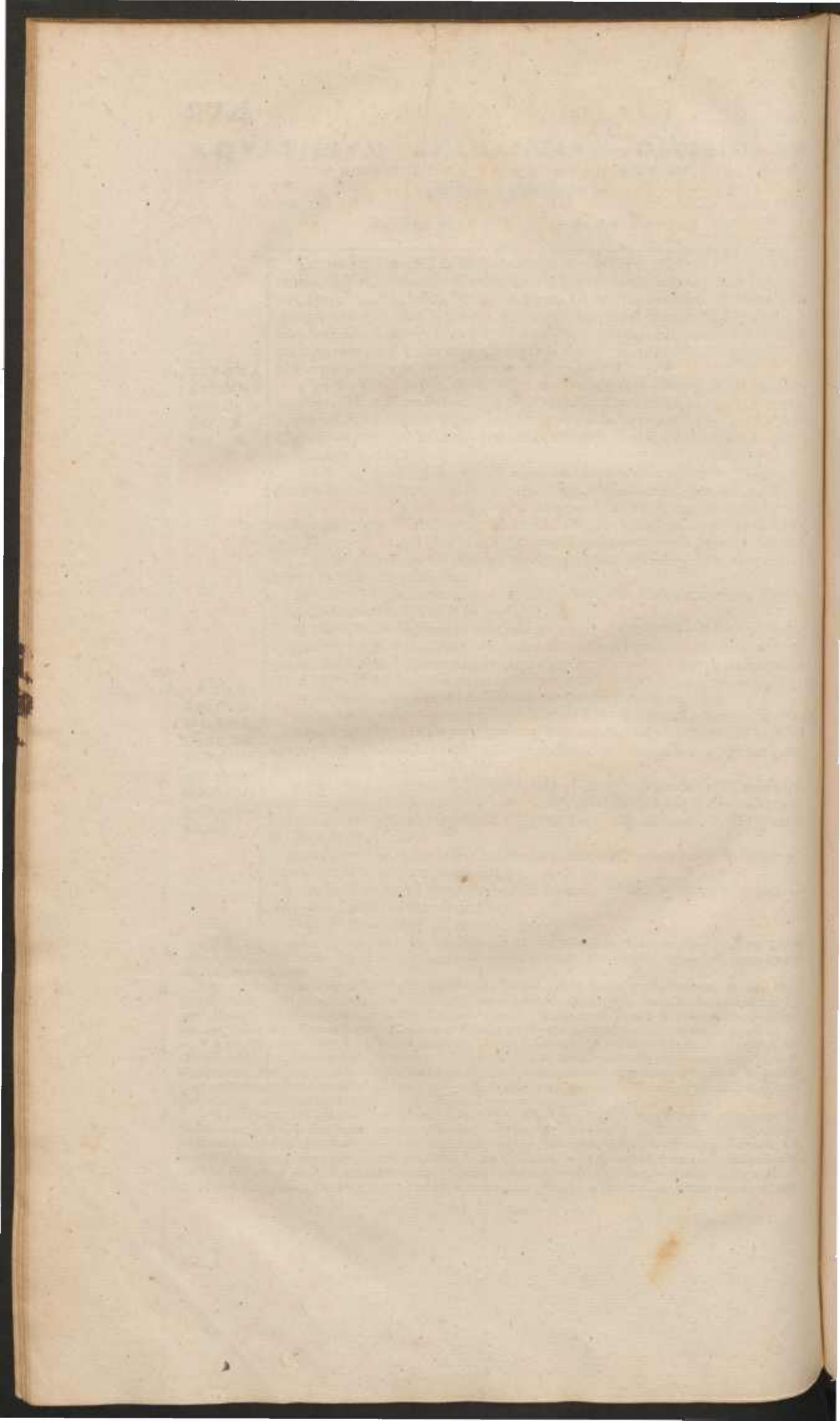
4. P E L A G I I, procul à terra: ut Thynni, Xiphia, Orcyni, Prenades, Cybeæ, Scolia, (Colia nimirum:) Scytalæ, Hippuri, Callichthys facer piscis, Pompilus comes nauium. Ecleneis cubitalis piscis, anguilla similis, &c. Item cetera, ut Leo, Zygaena, Pardalis, Physalus, Melanthynus, Prestis, Lamne (uel Lamia,) Maltha, Arics, Hyæna: & Canes, nempe cetacei uel carclariæ. (nam alia 2. Canum species uersantur in cœno, centrinae, & galei cognomine, quorum multæ sunt species.)

5. V A G I, qui certam sedem non seruant: ut Chalcides, Thrissa, Habramides, qui modo ad saxa, modo ad pelagus, modo ad litus feruntur, semper peregrini & erronei. Anthia præcipuē circa petras profundas degunt: non semper tamen oberrant enim undique, pro libidine gulæ: sunt enim edacissimi piscium, quanuis edentuli: magni & cetacei, in quatuor genera distincti, &c. Primi flauis, secundi candidi, tertij punice, quarti Euopi uel Aulopi propter superciliorū speciem. Item Delphini, qui modo circa litora, modo in pelago sunt: nec usquam in mari desunt.

6. A M P H I B I I: (ut è saxatilibus forte Adonis:) Cancrj, Squillæ, & Paguri. Item qui in recessibus aut cauis locis maris habitantes pedibus præditi sunt: ut Polypus, Osmylus, Scordylus, (nimirum Cordylus:) & Scolopendra. Egregiuntur & cetera: ita è mari, (ut Phoca, propter somnum: Balæna, propter solis calorem.) Diu in terra uiuunt Anguillæ, Testudo & Castorides, quarum dirus in litore ululatus est. Sunt & aues amphibia, quæ ex aere in mare se demittunt, cibi causa: ut Lari, Alcyones, Haliaeci. & contrā pisces aliqui præ metu in aere euolant, &c. Loligo longius, & altius: minus altè Hirudo: uerō, id est, Miluus siue Lucerna, proximè aquas, ita ut aquam contingat, & partim uolare, partim natare uideatur.

F I N I S,

TOMVS II. LIBRI NO-
 MENCLATORIS AQUATILIVM ANIMANTI-
 VM IN SVOS ORDINES DIGESTORVM, CVM PICTVRIS
 EORVNDEM AD VIVVM EXPRESSIS.

CONTINET AVTEM VT PRIOR TOMVS
 MARINA, ITA HIC QVAE IN DVLCIBVS AQVIS (FLV
 uijs, Lacubus, & alijs) degunt animalia.

ORDINES HII SVNT.

- I. DE Piscibus fluuiatilibus; Cuius Partes sunt 5.
  1. De Pisciculis.
  2. De Saxatilibus.
  3. De Piscibus latis.
  4. De Piscibus simpliciter.
  5. De Piscibus anadromis, id est, e mari subeuntibus amnes.
- II. DE reliquis in dulcibus aquis animalibus; Cuius Partes sunt 4.
  1. De Piscibus lacustribus.
  2. De animalibus Crustatis.
  3. De Testaceis.
  4. De Insectis.
  5. De Amphibijs uiuiparis ouiparisq̄.

TOMVS II LIBRVS I
INSTITVTVM ANTIQVVM
ANNO DOMINI MDCCLXXII

INSTITVTVM ANTIQVVM
ANNO DOMINI MDCCLXXII

INDEX

1. De Institutione
2. De Moribus
3. De Legibus
4. De Magistratibus
5. De Officiis
6. De Rebus Publicis
7. De Rebus Privatis
8. De Re Militari
9. De Re Navalium
10. De Re Agricola
11. De Re Mercatorum
12. De Re Artificum
13. De Re Scholarum
14. De Re Ecclesiarum
15. De Re Iudiciali
16. De Re Criminali
17. De Re Medicorum
18. De Re Veterinaria
19. De Re Veterum
20. De Re Antiquarum

AMPLISSIMIS AC PRVDEN- TISSIMIS VIRIS, COSS. AC SENATVI ILLV-

STRIS REIPVB. BASILIENSIS, DOMINIS SVIS HO-
NORANDIS, CONRADVS GESNERVS

Tigurinus S. D.

LVVIATILIVM Piscium effigies ueras ac uiuas cū in unum librum se-
orsim redegissere, & Varijs diuersarum gentium linguis eorum nomina expli-
cassere, amplissimi viri, Patres conscripti, cui primum potissimumq; hoc mun-
neris offerrem, cogitare cœpi. Mox autem ipsum argumentum suggerebat, hone-
stissimum Ordinem vestrum, hoc qualicunq; dono dignissimum, simul etiam patronum mi-
hi meoq; huic operi futurum, imprimis mihi deligendum, quoniam inclyta urbs vestra ad ma-
ximum nobilissimumq; nostrarum regionum & ferme totius Europæ flumen Rhenum condi-
ta, summum Heluetiæ nostræ decus & ornamentū existit. Is fluuius ab Helueticis (aut Rhe-
tici potius) iugis duplici capite ortus, ubi Veteris Rhetiæ limites primum superauit, & ma-
ximum nobilissimumq; lacum Acronium permeauit, breui Helueticorum fines emensus, per
omnem deinceps Germaniam (cuius & Gallia terminus olim statuebatur: nō quod Germa-
nia non semper, ut hodieq; ulterius se extenderit: sed quia terminum alium satis insignem tam
longo tractu nullum inueniebant Geographi) multas regiones & plurimas celeberrimas ur-
bes præterlapsus, & amnibus innumeris auctus, tribus ostijs Oceano se infundit. In Heluetia
quidem urbis vestra ad pulcherrimum hunc amnem, quo media interluitur, situs longè a-
mænissimus est: et talis, ut aduena aliquis nondum perlustrata urbe, dubitare possit plūs
ne gloria fluuiio ab urbe, an urbi à fluuiio accedat. At is qui omnia urbis ornamenta perspecta
habuerit, cum pleraq; alia longè inferiora oppida idem hoc flumen alluat, ea plūs gloriæ à flu-
uio accipere, quàm dare: uestram uerò plūs dare quàm accipere fatebitur. Nam & magnitudo
Basiliæ uestræ mediocris est, (laudanda autem uidetur mediocritas, ut pleriq; in rebus
ceteris, ita & urbium magnitudine:) & munitiones itidem mediocres: situs uerò cum alijs
tum propter Rhenum, ut dixi per amnens: edificia publica augusta, & priuata quoq; non con-
temnenda. Ager etiam circumiacens planicie, collibus, syluis amænus: idemq; annona, arbori-
bus & uinetis fertilissimus. Aer non insalubris: eiusq; temperies non adeo inclemens. Ciues di-
uitijs mediocres: humanitate, benignitate alijsq; uirtutibus excellentes. Non desunt egregij
mercatores, non artium mechanicarum & aliarum quibus iuuatur et ornatur ciuitas omne
genus opifices. His accedunt quæ optima maximaq; sunt in rebus humanis: primum ueræ reli-
gionis ac pietatis erga Deum sinceritas, cui tanquam columnæ enea omnis omnium rerum-
pub. status, qui ad felicitatem aspirat, inniti debet. deinde huius propagandæ conseruandæq; in-
strumentum philosophia: quam in Academia uestra optimè constituta permulti doctissimi
clarissimiq; uiri, in tribus illis antiquissimis linguis Latina, Græca et Hebraica, felicissimè
docent ac profitentur. qui omnes (sicuti etiam literati aliquot in ipso Senatu uestro uiri) iu-
dicare de hoc opere meo poterunt: id quod ut faciāt cupio, quanquam uerecundiūs, tenuitatis
meæ mihi conscius. Certè ut nihil suauius, nihil gloriosius contingere potest homini bene sentien-
ti, quàm approbari à uiris bonis & eruditis: ita ab eisdem doceri ac emendari proximus ad
gloriam gradus fuerit. Ego mea omnium doctorum hominum iudicijs ac censuris submitto.
Erunt autem illi mihi æquiores, cum secum reputarint, quàm difficile fuerit fluuiatilibus pi-
scium inuenire nomina antiqua, Latinis aut Græcis, uel utrisq; usitata. quoniā ueteres hu-
ius historie conditores de solis ferè marinis mentionem fecerunt: de fluuiorum uerò et dulcium
aquarum alumni quàm paucissimi. Quare cum pleraq; eorum nomina uerba hæcenus à li-
teratissimis etiam uiris (absit inuidia dicto) ignorarentur, ac ueterum de eis scripta, tan-
quam de rebus peregrinis, nulloq; fructu legerentur: ego quam potui lucem, multis sanè uigi-
lij & laboribus diuturnis, magnaq; sumptu, his tenebris intuli: & illis, quibus rerum Natu-
ra contemplatio cordi est, ut unum omnium Architectum in suis operibus magis magisq; ad-

Epistola nuncupatoria.

mirari, agnoscere, venerari ac celebrare pergant, quoad eius potui, viam patefeci. Hoc autem quicquid est, in clyto nomini vestro, ornatissimi & prudentissimi viri, dico atq; dedico, cum ob causas iam expositas, (fluminis inquam Rheni plurimis optimisq; piscibus abundantis magnitudinem, et adiacentis ei urbis vestrae maiestatem: civium virtutes, & doctorum hominum, qui hæc ut spero legere & iudicare dignabuntur, præstantiam:) tum propter reuerentiam & amorem singularem, quibus erga urbem vestram, tanquam alteram patriam meam, afficior: idq; merito. in celeberrima enim Academia vestra adolesces olim bonarum artium elementa hausit: deinde iuuenis medendi methodum in eadem à præceptoribus imbibi, ac mei profectus honestum testimonium publicum accepi: et hodieq; plurimorum doctrina præstantium in ea hominum, quæ ipsorum virtus & humanitas est, amicitijs fruor. Vos igitur me clientem vestrum, & almae Academiæ Basiliensis veluti filium observantissimum, ac multis nominibus Reipub. vestrae deuinctum (quod hac dedicatione, ceu aliquo animi grati monumento, testari ac profiteri uolui) agnoscere, et unâ cum hoc libro vobis commendatum habere, grauissimoq; patrocinio vestro tueri dignabimini. VALETE domini ac patres mihi nunquam non obseruandi. DEUS O. M. pater Domini nostri Iesu Christi vos omnes & Rempub. uniuersam cum sancta apud vos Ecclesia sua perpetuò tueatur & seruet. Tiguri, pridie Kal. Maias, anno Virginei partus M. D. LX.

DE FLUVIATILIVM PISCIVM DIFFE-

RENTIIS ET ORDINIBVS.

FLUVIATILES pisces prius quam Lacustres describemus: quoniam lacus plerique omnes à fluuijs efficiuntur, ubi aqua fluminum humilior & profundior loco stagnat: maiores quidem à maioribus. Fluiuatilium numerus maior est. Qui lacubus & fluuijs communes sunt, illos fluuiatilibus quam lacustribus adscribere malui: lacubus quidem peculiare pauci sunt, quos seorsim dabimus Ordine sequente. Rondeletius Lacustribus quosdam adnumerauit, quos nos fluuiatilibus: ut ex latis Cyprinum, Tinca, Ballerum, quanuis hi non in omnibus fluuijs reperiantur: sed maioribus tantum ferè, praesertim qua longius à montibus & origine sua distat, fluuntque tardius. (Cyprini quidem in Rheno Basileae etiam capiuntur.) Idem fluuiatiles paulò minus accuratè quàm nos distinxit. primum enim locum tribuit anadromis, qui ultimi esse debebant, utpote aduenae: hinc Vmbra fl. & Glania inter miscet; hunc quidem ratione Siluri cui confertur, illam nescio qua. Saxatiles nullos facit: nam proprie dictos, marinos tantum existimat: improprie uerò dictos paruis adnumerat, ut latis Lacustribus. ¶ Ego cum fluuiatiles similiter ac marinos diuidere cuperem, Ordines aliquos profus non inueniebam, nisi aliqua similitudine uel analogia tantum: aut inueniebam fortè, sed uix unum & alterum ei subiiciendum piscem: eumque fortè non proprium fluuijs, sed è mari aduenam. Litorales, Saxatiles, Pelagij in mari dicuntur, à differentijs locorum in quibus degunt: quas in dulcibus aquis non item reperiās, nisi comparatione quadam. Sunt enim ueluti litorales, qui in ripis maiorum fluminum aut lacuum uiuunt, ut minores quidam pisces: & qui in lacubus paruis inueniuntur, aut in riujs praesertim coenosis. Qui uerò in lacuum maiorum ac profundiorum gurgitibus aluntur, ut Albularum genera, Pelagiorum instar, tum loci tum facultatis in nutriendo ratione mihi uidentur litoralibus non parum anteferendi. Saxatiles in lacubus opinor nullos dixeris: nam in mari sic appellantur qui in litoribus puris et saxosis circa petras natant: quamobrem & loci purioris ratione, & exercitationis continua propter undarum circa saxa agitationem perpetuam, salubriores existimantur, at qui in ipsis saxis delitescunt, & parum exercentur, non proprie dicuntur saxatiles, & succum minus salubrem gignunt. Fluiuatilium quidem Saxatiles appellemus licet, illos qui amnes aut riuos puros, lapidosos, & rapidos, ut ferè sunt in locis montanis aut propius montes, incolunt: ut Thymallum praecipue & Pyrrunta, id est, Truttam riualem. Improprie autem illos, qui cum sub lapidibus delitescant, & non exerceantur, hypopetri potius quam petrei Graecè uocari possunt: ut minuti quidam & sine squamis pisces, Mustelæ minime, & Cottus fl. qui etiam solus, quod sciam, fluuiatilium, non alimenti ratione, sed corporis forma, marinarum illis quos *Λυγοσάλεις* (id est, Lyriformes) appellauimus, conferri potest, ceu capite magno, osteo, aculeato: cauda exili, corpore tereti: Vranoscopo praecipue: quanquam etiam similior ei marinus ille est, qui Blennus dicitur. Planis spinosis in dulcibus aquis nulli sunt, praeter Passeres illos qui è mari subeunt, longissimè (puto) post Salmones et Clupeas. At cartilaginei plani nulli unquam (puto) in fluuijs uel nati uel subeunt deprehenduntur, in eo genere quidem Rana piscatrix est, quae similitudinis non nihil cum Rana palustris nostra habet, praesertim uerò eius foetu, quem Gyrrinum uocant, caudato. Sed neque Cartilagineum piscem longum, unquam in aqua dulci captum audiuimus. Habent illi simile quippiam Mustelarum nostrarum generi: sed differunt cum aliter, tum quòd uiuipari omnes, & os (praeter Squatinam) parte supina, non in promptu habent. Graecè eorum unum uocabulo *καλιός* uel *καλιόδεις* dicuntur, Latine Mustelos & Musteligenas dixeris. Mustelæ uerò sceminio genere Latine, & Graecis similiter *καλαί*, siue ab illorum aliqua similitudine dictae sunt, ut ego coniecerim: siue, ut Aelianus, ab eo quòd similiter ut cadauerum oculos exedant. Verum ille de marinis loquitur: quibus tum fluuiatiles, tum lacustres, adeò similes sunt, ut merito nomen commune habeant. At Musteli marini cartilaginei sunt, Mustelæ autè dulcium aquarum spinosae: quare piscibus simpliciter à nobis adnumeratae sunt. Antacæi igitur ex anadromis dicti, ut Sturio & cognati, item Lampreda, Silurus, cartilagineis longis in mari similiores sunt, tum cartilagine, tum oris situ, differunt tamen hi quoque, quòd ouipari sunt, & pingue discretum habeant, Antacæi praesertim. In mari etiã Conger cartilagineus est, huic tamè generi (quod *σέλαχος* nominant Graeci) non adscribitur, partu, oris situ, & pingui differens. Postremò, quanuis praegrandes quidam in fluuijs & lacubus pisces inueniantur, ex anadromis maximè, ut Antacæi, Siluri, Salmones: è fluuiatilibus uerò proprie dictis Lucius, Trutta, Cyprinus: quos *κατιόδεις* ferè, id est, cetaceos appellare licebit: cete tamen proprie dicta in nostrarum regionum, & totius Europae, ni fallor, fluuijs neutiquam sunt. nam in Nilum ascendit Delphinus: et Crocodilus in eodem flumine, ut et Hippopotamus, ueluti cete sunt: quanuis in sicco exeant, ut Phoca & Testudo è mari. Rana palustris, ridiculum quoddam ceti rudimentum uideri queat, ut Simia Hominis: sed haec cartilagineam pro ossibus habet, & fistula cetorum propria (si phocam & Testudinem demas) caret. quare propius ad cetorum naturam accesserit, Testudo aquatilis, quae ossibus praedita est: differt tamen rursus quòd ouipara sit, quòdque fistula caret: mediae ferè inter serpentem & cetum naturae: ut Castor inter Quadrupedes & cetum. Ergo cum eosdem Ordinis, quos in marinis instituimus, seruari

Rondeletij diuisio.

Fluiuatilium cum marinis comparatio.

Litorales.

Pelagij. Saxatiles.

Hypopetri. Petrei.

Λυγοσάλεις.

Plani spinosi. Plani cartilaginei.

Cartilaginei longi.

Mustela.

Antacæi &c.

Cete.

Ordo I.

hic omnes non liceret; quoad tamen fieri potuit, illos sequutus sum, Itaq; primum Ordinem piscibus fluuiatilibus attributum, in partes quinque secui: quarum prima pisciculos continet, tum squamosos, tum absque squamis. Secunda saxatiles, tum illos qui proprie (quanquam ueteribus nulli fluuiatilium saxatiles cognominentur) tum qui impropie, ut supra diximus, ita uocari possunt.

Tertia latos, ut Cyprinos ac similes: qui omnes squamosi sunt, Tinea excepta. Phoxinos latifulos propter paruitatem ad primum Ordinem retulimus. Quarta, Pisces simpliciter, ut Leuciscorum genera, & similes aliosque teretes serè & squamosos: dempto Mustelarum genere, quod lubricum & serè sine squamis est. Ultimo huius partis loco Anguillam posui: quæ ut sui planè inter pisces generis est: ita cùm Mustelabus uidetur aliquid commune habere: & sola, quod sciã, piscium, ex amnibus in mare descendit, ut ij qui proximè describentur contrà è mari in flumina ascèdunt. Quinta pisces anadromos, hoc est, illos qui è mari fluuios subeunt: ex quibus primùm feci Salmonem, quoniã non modò ascendit, ut sequentes: sed foetus eius etiam descendit ex amnibus, & breui tempore in mari adultus fluuios natales repetit: ut, sicut sequentes anadromi tantùm sunt, Anguilla quæ præcessit, catadromus: Salmo mixta uel ambigua sit natura, *οὐκ ἀναδρόμος τις*. Anadromos quidem ueteres, simpliciter etiã uocant fluuiatiles, ut Murenam fl. (id est, Lampredam) Dorion, alij Silurum & alios. Hoc animaduertendũ, in fluuijs quosdã & nasci & manere pisces, qui tamẽ eadem marinis nomina habent, nõ quòd è mari aduenerint, sed propter similitudinẽ aliquam, ut Percæ, Leucisci, Mustelæ: & Barbæ uel Barbatuli, si ita etiã Mullos uocare libet. Ex anadromis longissimè ascendit Salmo, deinde Alaufa, quæ Basileæ etiã in Rheno inuenitur. tertio Passeres, qui in Rheno Coloniae capiuntur, & fortè etiam altiùs, quarto, ni fallor, Sturio & Antacæ cognati. Lupi minùs longè à mari discedunt. Postremò Congrorũ foetus in Anglia, minùs etiã am Lupis. Caterùm ut è mari flumina quidam subeunt, & stagna marina: ita è riuus etiam in flumina intrant quidã, parui presertim ac sine squamis pisciculi: & è lacu cùm paritur Trutta lacustris.

Ioãnes Kentmanus doctissimus Torgæ medicus, pisces in Albi flumine, his ordinib. distinxit.

1. E mari ascendentiũ alij proficiunt & pariunt in Albi, ut Silurus, & Spirall uulgo dictus, & Zerta uel Plicca.
2. Alij paulatim contabescentes moriuntur: ut Sturio, Salmo, Alaufæ species Zige uel Goldfisch dicta, Passeris genus Halbfisch, Lãpreda maior & media cui à nouẽ oculis compositũ est nomẽ.
3. Sunt qui è riuus in Albiũ migrant, manent, & crescunt: ut Thymallus, Trutta, Mustela illa quæ Druppen appellant, Gobius capitatus seu Cottus, Lampreda minima: Smerla uulgo dicta, (è Mustelarum genere minima,) & eiusdem species saxatilis cognomine: Phoxinus læuis, Pœcilius.
4. Alij è stagnis & stagnantibus aquis in Albiũ tranant: ut Albi pisces (Weyßfisch) uulgo dicti, Rutili, Bramæ seu Cyprini lati, Gusteri uel Plestyæ, Tincæ, Characis uulgo dicti species duæ minores, Centrici.
5. Alij in ipso Albi nascuntur, manet & proficiunt: ut Lucius, Cyprinus, Charax (uulgo dictus) maior, Barbus, Capito Aufonij, & ei cognati (ut conijcio) quos Rappos & Iesos nominant: Capito fl. minor, uulgo Hefling: Perca, & Perce similis ille quẽ nos Porcum Nisi interpretamur: Anguilla, & ex minutis Erythrophthalmus, Phoxinus squamosus, Alburnus Aufonij: & qui uulgo dictus tur Seetele/Schnepfelsch/Wetterfisch.
6. Postremò est qui in Albi nascitur & manet, non tamen proficit, ut qui Canitzle uocatur, quem Geor. Agricola Salarem nanum interpretatur.

Ordo II.

Ordo III.

In Ordine secundo Pisces lacustres primum exposui: deinde etiam reliquas dulcium aquarum alumnas animantes: primo Crustata: ab eis Testacea, & Insecta: ultimò Amphibia, tum Quadripeda uiuipara aut ouipara, tum quæ pedibus carent, ut Hydros. Zoophytum quidem proprie uocandum in dulcibus aquis nullum adhuc inuenimus.

ANIMALIUM IN DULCIBVS AQVIS ORDINIS I. PARS I.

I. DE PISCICVLIS FLUUIATILIBVS.

Phoxini læuis icon ex opere Rondelerij.

Alia à Bellonio exhibitã, maiuscula quàm par sit.

Alia, quam amicus è Sueuia misit.

PHOXI

PH O X I N V S læuis hic cognominetur, ad squamosorum differentiam. *φῶξινο* dictus fortè à ca-
 pite acuminato, quod Græci *φῶξιν* appellant. Phoxinus piscis statim natus (propè dix erim)
 oua habet, parit aut in stagnis (*ἐν ταῖς ποταμῶν*) fluuiorum, Aristoteles: argumentum hoc faciens,
 etiã sine coitu oua consistere fecunda, nec aliud de eo proditū reperimus, nisi quod semel año pa-
 riat. Non rectè quidã scribūt, Aristotelē Phoxinos omnes fœminas facere. Quod si Phoxini, pi-
 sciculi minimi sunt, ut uidentur: nil mirum, si propter paruitatē mediocres etiã ex eis nuper na-
 ti uideantur. Verisimile est aut tantillos pisciculos, sicut & Mures inter quadrupedes, breuī tēpo-
 re perfici & generare posse. ¶ Pisciculus quē hīc exhibemus, ex Phoxinorū genere uidetur esse,
 quantumuis enim paruus capiatur, ouis plenus reperitur, cute læui integitur punctis notata, &c.
 Rond. ¶ Phoxinorū, quos Rond. & Bellon. sic uocant, alij læues sunt, ut species ea quā hīc pponi-
 mus: alij squamosi, ut species duæ mox sequentes, ex quib. minoris nomina cū læui cōfundī uideo,
 non solū apud nostros Germanos, sed alij etiã in linguis. Pinnas quidē numero situq; similiter ha-
 bent: utriq; amariusculi, & minimi etiã ouis plerunq; pleni sunt.

GRÆC I quidam ab oculorū rubore *ἔρυθρόφθαλμο* uocant, Rondel. apparet aut eum de Græ-
 eorum lingua hodie uulgarī sentire. Oculi quidē etiã alijs quibusdam pisciculis rubēt: ut Albur-
 no Aufonij, quem potius erythrophthalmon dixerim. Phoxino læui an rubellant, considerandum
 est diligentius. apud nos hīc rarus est, & hæc dum conderem, nullus erat.

IT A L. Florentia à maculosa cute Pardellum nominat, Bellon. quia nimirū ut Pardalis uari-
 us est. Itali Pardillā, Rond. Infubres Sanguinerol, à rubore, Mediolanēses Esbreuon. Roma-
 ni Morellā (uel Morellum, Morelle) à nigrore: albus quidē esset, nisi punctis nigris & tenuissimis
 lituris suggillaretur. Sed pisciculorū minorum (inquit Bellon.) Romæ nullum habent discrimen,
 omnesq; promiscuē Morellos nominant. Aliqui Freguereul & Freguen uocant hunc Pho-
 xinū, eò fortassis quòd semper ouis prægnans sit, Bellon. uel quòd frigi pisciculi isti oleo butyrōue
 soleant. Hetrusci Lonctium, (ut scribit Bellonius in Gobio fl.) nimirum quòd inter iuncos & ha-
 rundines uersetur.

GA L L I Veron uocāt, quasi uarium. At is quem Itali quidam Varon aut Vairon uocant Gobī
 us fl. Aufonij est.

GE R M. Pfrill, uel ut Bauari *Lechpfrill*, Augustæ: ubi minimos huius generis *Weyfle*, i. orphanos nuncupant. Pfell/Pfāl
 Sueui. *Mulling* uel *Mulling*, circa Argētina. Alibi *Wettling*. item *Delen* uel *Erling*/ab alnis
 fortè. Apud nostros *Harlūchle*, (quod nomen fortè factum fuerit à Gallico *Locha*, quod est
 Fundulus, cui similis est: uel à Saxonico *Erliz*, literis transpositis & forma diminutua facta: uel
 ab *Erling*, aspiratione preposita, &c.) uel *Bachbamble*: & *Büggle*, fortè quasi *Binggle* à iuncis:
 uel diminuto nomine quo circa Acroniū lacum utuntur, *Butt*/ *Bott*/ *Baut*/ *Bingbaut*. Sa-
 xones & Miseni uocāt *Elderiz*/ *Erliz*/ *Elduz*. Hunc aiunt alibi Pfell uocari, è riuis in flumi-
 na maiora intrare, & singulis mensib. parere. Phoxini quidē Aristoteli semel anno pariūt. In Kin-
 zetala regione *Hägener* appellatur, & minimi huius generis *Brechling*. ARhetis circa Vel-
 curiam *Bamble*: quod nomen nostri squamoso tantūm attribuunt.

A N G L I *U Menoy*/ uel *Menow*: quòd minutus, imò pisciū minimus sit, Videtur is quidē
 Bellonio Phoxinus. cui equidem (inquit Turnerus in epistola ad me) consentirē, si in *ποταμῶν*
 fluuiorum & lacuū circa arundineta pareret, ueluti Perca: hoc enim Aristoteles de Phoxino scri-
 bit. nunc cū semper in saxosis uadis aut sabulosis, ubi rapidiores sunt aque decursus, pariat, ipsi hac
 in re subscribere non audeo.

PH O X I N V S squamosus minor, Rondele
 tij. Phoxini (inquit) nota ab Aristotele po-
 sita, quòd minimi etiã (& recens nati) ouis
 grauidi reperiuntur, cum multis alijs commu-
 nis est: quos quantumuis paruos capias, sem-
 per ouis plenos reperias: sed ei unī ex omni-

bus maximè conuenire uidetur, quem sape in Picardia uidi obseruauiq;. illic uocatur *Rostere*. di-
 midiatī pedis longitudinem nunquam superat. Corpore est lato & compresso: oculis magnis pro
 corporis ratione. Brachijs minimis corporis specie simillimus est: colore luteo. Quamlibet parui
 capiuntur, semper ouis grauidi sunt, adeo ut periti piscatores cū ouis nasci affirmant. Hæc Ron-
 deletius. Idē planè, aut cognatus est piscis Bellonij *Bubulca*, (sicutum ab eo nomē è Gallico *Bou-
 uiera*: nam *Bouuier* bubulcum significat: nimirum per contemptum,) nisi colore forsan differat.
 Videtur etiã *Alburnus Aufonij* ei cognatus.

IT A L I quidam, ut audio, eodem quo *Gobium fl.* nomine appellant, *Varon*. *Verbani la-
 cus* accolæ circa *Lucarnum*, *Stornazzo* uel *Sterniculo*.

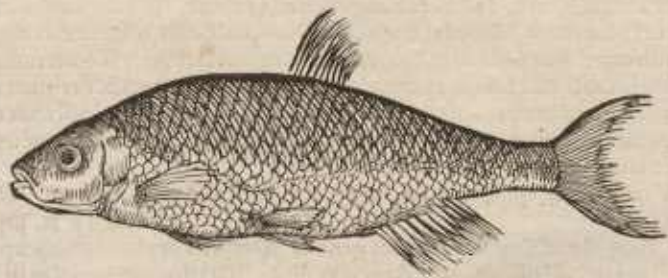
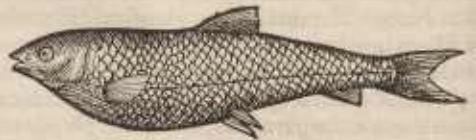
GA L L. In Picardia *Rostere*, ut dictum est. Et, si eadem est Bellonij *Bubulca*, alijs apud Gal-
 los nominibus *Bouuiera*, id est, *Bubulca*: & *Peteuse*, etymologia à bombis obscœnis tracta.

GERM. A nostris **Bambele** seu **Pambele** uocatur: (ut læuis **Bachbamble**;) Rheti circa **Velcuriam** id nomen etiam læui attribuunt. **Argentinae** **Kiemling**.

PHOXINVS squamosus maior **Rondeletij**. Superiori (inquit) non multum abimilis est piscis, qui Gallicè **Rosse** uocatur à rubore caudæ, reliquo corpore cœruleo est, paulò maior, minus lato corpore, ouis semper plenus est, etiam minimus. Sic ille. Mihi certe incognitus hic piscis est: nisi fortè sit ille, quem idè **Rondeletius** inter lacustres **Lemano** lacui proprios, ut ipse putabat, **Vangron** appellauit. huic enim cauda & uentris pinnæ rubent: & in **Normannia** (ut accepi) **Rosse** uocatur. Non tamen in lacubus tantum capitur, sed etiam fluuijs, præsertim tardioribus, in quibus fortè non eandem magnitudinem quam in lacubus attingit: & fieri potest ut **Rondeletius** minus adultum uiderit. Quòd si piscis idem est, ut suspicor, figura eius non satis probè expressa à **Rondeletio** fuit. Vide in **Rutilo**, mox **Partis** tertiæ antepenultimo pisce.

GALL. **Rosse** uel **Rosse**, ut prædictum est.

GERM. **Es bedunckt mich ein Kottine seyn/ aber nit wol gemaaleet vom Rondeletio/ &c. Ein andere vnd bessere contrafactur findest du vnden.**

EPELANVS **Sequanæ** uel **Fluuiatilis** **Bellonij**, toto genere à marino (uel potius anadromo: Vide infra Parte v.) differt. nomen uerò idem sortitus est, siue quòd odore cum eo conueniat: siue quòd ut ille inter cæteros pisces excellat. **Pisciculus** (inquit **Bellonius**) est odoratus, de bonitate & principatu cum alijs omnibus contendens: **Alburno** simillimus, atque hoc tantum ab eo dissidens, quòd ruffas radices pinnarum **Gardonis** & **Veronis** modo habet: ac lineam, quæ latera eius secat uersus caudam admodum inflexam & uelut arcuatam, quinq; digitorum longitudinem pollicis latitudinem interdum exuperat, marino crassior est ac breuior. Hæc ille. Videtur autè **PHOXINVS** uel **Phoxinis** (& **Bubulcæ** **Bellonij**) cognatus **pisciculus**. ¶ Alius est **Epelanus** mar, uel anadromus, de quo infra. ¶ Variata piscis marinus saxatilis, quem supra **Ordine** I. **Marinorum** exhibuimus, pag. 6. idem **Epelano** fl. **Bellonij**, aut planè cognatus uideri potest.

ITAL. **Ferrarienses** **Borboluo** uocant.

GALL. **Epelan** **Lutetiæ**. **Rothomagenses** **Ouellam** eo argumento nominant, quòd semper ouis prægnans sit, **Bellonius**.

GERM. **Ein geschlecht der Bambeleen oder Kiemlingen.**

ACULEATVS **pisciculus**, ut **Rondeletius** nominat. **Pungitius** **Alberto** **Magno**: & alijs quibusdam obscuris **Spinachia**, **Turonila**, **Centricus** **Theophrasti**. **Aculeati** **pisciculi** genera sunt duo: Maius, quod tribus tantum aculeis in dorso munitur, tribus in uentre, coniunctis: Alterum minus, senos aculeos rigidos in dorso habet, &c. **Rondeletius**. **Vilissimi** sunt. E stagnatibus aquis in amnes ueniunt, in quibus manent & proficiunt.

ITAL. **Stratzarigla**.

GALLICE **Epinoche** uel **Epinarde**, ab aculeis quales cernuntur in semine eius generis bliti quod uulgò **Spinaceum** uocant.

GERMANICE **Stichling**/ **Stachelfisch**/ **Stechbüttel**/ **Thornfisch**. **Adamus** **Lonicerus** scribit etiam **Dhrlizen** alicubi uocari.

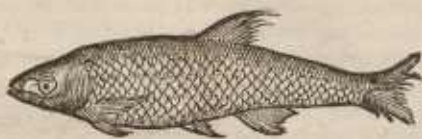
ANGLICE, **Scharplyng**/ **Schafilyng**/ **Stichling**/ **Sticlebat**/ **Banstikle**.

ALBVR-

ALBURNVS Aufonij.
ITAL. Arbolino, uel Arborino: alibi Scauardino, Agulla (at Placentini Leuciscum fl. primum Agullam uocant) Pesquerel: alibi Stregia: cum tamen Stregia alibi sit idem quod Leuciscus, (fl. secundus.) inquit Bellonius.

GALLICE Able, Ablette.

GERMANICE Albe uel Albele, ab accolis Rheni: (nam nostri alium piscem in lacubus sic uocant.) Alffe/ Alble/ Zwielfische/ Weiffischlin: Blicck/ Bliegge/ Schneiderfische. Circa Acronium lacum ab oculis rubicundis nominatur Roteüggle: quod nomen alij diuerso pisci tribuunt. Cognatus est Alburno Aufonij Oberkörtichen dictus in Albi pisciculus, coloribus tantum differt: quanquam & ipsi, oculi rubescunt.

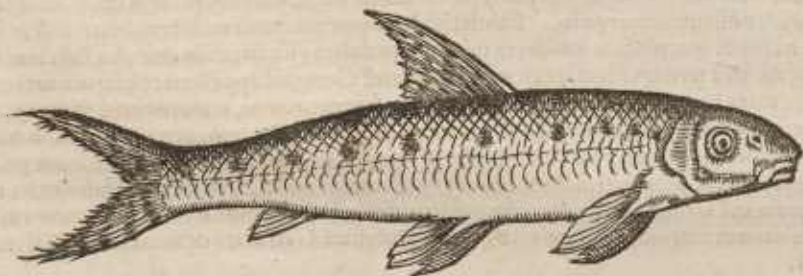
ANGLICE Bleis uel Bleke.

GOBIO Fluuiatilis Aufonij, figura marino similis, non æquè tamen in cibo laudandus. Græci Latiniq; ueteres marini duntaxat meminerunt, Rondeletius. In fluuijs etiã Cobiones pinguescere Aristoteles testatur, & Dorion quoque fluuiatilitum mentit: uidentur autem marinos qui fluminum ostia subeant, intellexisse. non puto tamen altiùs flumina subire Gobiones marinos, sed parum supra ostia. De Gobijs in genere quãdam diximus in Gobionibus marinis.

Gobius fl. à Rondeletio exhibitus.

Eiusdem icon alia meliùs expressa, sed maior in fig.

ITAL. Mediolani Vairon dicitur, (alius est Veron Gallorum, nempe Phoxinus Aristotelis, ut conijcimus:) uel Varon, à uarietate nimirum. utrinque enim latera eius maculis rotundis nigris pinguntur. ¶ Romani pisciculorum minorum nullum habent discrimen, omnesq; mixtim conchulis exceptos diuendunt, & Morellos nominant, Bellonius. Saluianus hunc piscem Italię fluminibus ferè insolitum esse scribit, & innominatum.

GALLICE. Gouion, Lugduni Goifon.

GERM. Gresling/ Kresling/ Gress/ Kressen/ Bachkressen/ Gob/ Cob/ Göße/ Guse/ (Gus uel Gusein circa Coloniam,) Leitteffer, id est, Anthropophagus, quod cadaueribus uescatur. Argentinæ Gobiones paruos Sandkressen appellant. Grundele uel Grundlin, propriè est Cobitis barbata Rondeletij, aliqui etiã Gobionem fl. sic uocant. Kresling aliqui etiã Thymallos paruos imperitè nuncupant: ut Laugelam nostram, Gallorum Vendosiam, (Leucisci fl. speciem,) Gräsig piscatores Acronij lacus circa Lindauiam.

ANGLICE. Goion/ Gougeon/ Gogion/ Gudgeone.

LAMPREDA (uulgò dicta) minima. Sunt enim alia duo genera maiora: quæ quoniam è mari subire flumina cõstat, Ordine quinto inter Anadromos pisces de eis agemus. De hac quidem an è mari ueniat, dubitari potest, ut mox pluribus dicitur: quoniam tamen pleriq; in fluuijs & gigni & manere eam putant, hoc in loco eius mentionem facere uolumus. ¶ Nomina ei eadè quæ cæteris duobus generibus, (de quibus Ordine v. leges,) attribui licebit, expressa minimæ differentia. ¶ Typhle Athenæo, τυφλις: Typhlinus Hesychio, τυφλίω, inter Nilij pisces nominantur, nimirum à similitudine aliqua serpētis qui Græcè Typhlines uel Typhlops, Latine Cæcilia dicitur, & quoniam species hæc Lampredę serpētis cæco à nostris appellato (quãuis an idè ueteris sit Cæcilia,

Typhle.

Icon à Rondeletio exhibita.

Clia à nostro pictore efficta.

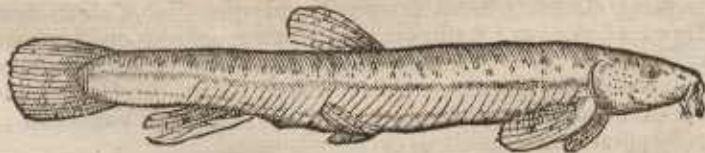
Itali Orbisolum uel Orbolum uocant, nescio,) non est dissimilis, Typhlen aut Typhlennem appellari eundem quid uetat: quod si in Nilo pisciculum hunc reperiri mihi constaret, planè hoc nomine appellandum contenderem. Hoc si admittant eruditi, medias quoque et maiores Lampredas, Typhlas aut Typhlinos Typhlinasue, expressa magnitudinis differentia, nominabimus. Xenocrates Typhlinidia nominat, in capite de falsamentis fluuiatilium & lacustrium. unde & paruos esse pisciculos (ex forma diminutiui nominis,) et fluuiatiles lacustrésue, et sale condiri solitos, apparet. Scio aliquos Typhlèn piscem marinum sacere illum quem Rondeletius Acum Aristotelis uocat: sed nullus hoc nomine inter marinos à ueteribus memoratur. ¶ Rondeletius (sicut & Bellonius) Lampetrarum duo tantùm genera faciens, hanc paruam & fluuiatilem cognominat. quanquam enim superiores quoque in fluuijs reperiuntur, è mari tamen ascendunt. minima hæc in fluuijs & riuulis nasci uidetur: utpote quæ illic capiatur (inquit Rondeletius) quo nullus marinis aditus patere potest: cum neq; illi in mare confluant, neq; mare cum ijs ulla parte sit coniunctum. tales in Aruerniæ riuus inueniuntur. Sic ille. Sed fortè riuus omnes fluminibus miscetur, flumina demum mari. & Salmones non ideo è mari subire negamus, quoniam in montium etiã riuus inueniantur. Fluuiatiles quidem tantùm hos pisciculos esse non nego: sed alio, quàm Rondeletius fecit, argumento id confirmandum puto. Saluianus Lampetram unam maiorem, bicubitalem semper inueniri tradit, & maculosam. minorem uerò uix pedalem esse ait, absq; maculis, subcineraceam: (ab utraq; differre tertiam illam speciem, quam *Priek* Germani appellant:) Harum utranq; reperiri tum in mari, tum in fluminibus. minores namq; frequentiores, maiores uerò rariores (inquit) ineunte uère flumina mari proxima subeunt: in illisq; toto uerno tempore cõmoratæ, in mare deinceps ætate incipiente reuertuntur. Sic ille. ¶ Apud Germanos literati quidam hunc piscem, aut forte cognatum ei Lampredam illam quam *Priek* uocant nostri, Oculatam nominant, ea ratione scilicet quam in Germanicis Lampredæ mediæ nominibus exposui, nos homonymiam uitamus: quoniam ueteres marinum piscem toto genere diuersum, Oculatam nominarunt. ¶ E riuus amnes subit.

Oculata.

HISP. Lusitani uocant Engie, ut audio.

GALL. Lamproyon, Lamprillon, Tholosa Chatillon.

GERM. *Ein Neün aug*/id est, Enneophthalmus. Lege infra in Lampreda mediã inter anadromos. Miseni & alij quidam *Steinbeyß* nominant, uocabulo nobis de alio pisce (quem mox parte II. describemus) usitato. ¶ Audio alterũ quoq; genushuius piscitij reperiri, cui à ceno nomẽ nostri piscatores fecere, *Würncüneugen*: nigriores esse aiunt, nec admitti mensis: sed infigi hamis ad inescandos Thymallos, Anguillas, &c.

POE C I L I A S piscis, *romidias*: eruditi quidam hodie Mustelam fossilem aut uariam nominant. In Aroanio Arcadiæ fluuio (In Aorno per Pheneum fluente, *Athenæus*) pisces sunt tum alij, tum qui à uarietate Poecilæ appellantur, hos uocem emittere tradunt Turdi uolucris similem. Captos equidem uidi: sonum autem nullius audiui, quanquam in ripa usque ad Solis occasum permanserim, quo potissimum temporis uocem ædere dicebantur, Pausanias. Plinius Exocetum cum Poecilæ confundit. ¶ Pisces fossiles (inquit Georg. Agricola) duorum generum inueniuntur, sed intra terrã, nonnihil teretes ut Anguillæ: sed pelle carèt tenaci, squamis etiã, ut & Gobij, durãq; nec admodum iucundam gustui habent carnem. Maiores crassi sunt ferè duos digitos: minores, digitum, illi longi, circiter palmos quatuor: hi, tres. Sonum edunt acutum, Eos pharmacopola in uitrum

uitrum inclusos de trabe suspendunt, ut spectaculum hominibus præbeant, longoq̄ tempore alūt pane & alijs quibusdam. Ex fluminibus autem quæ currunt in locis paludinosi egredi per riparum uenas longiùs penetrant in terram, & interdum in proximi oppidi cellas usque subterraneas, Hæc ille. Pisces fossiles (ut Georgius Fabricius ad nos scripsit) qui à nostratibus *Peißker* nominantur, sunt longitudine palmi (maioris,) crassitudine digiti: quanquam maiores etiam multò reperiuntur. Dorsum coloris cinerei cum punctis multis, maculisq̄ transuersis, partim nigris, partim cœruleis, (*hinc Pœcilia nimirum, hoc est, Varij dicti sunt.*) In lateribus linea utrinque nigra & alba. Venter flauus cum maculis albis, & punctis rubris ac nigris, ita paruis, ac si acu factæ essent. Ab ore carneæ particula eminent, quas nando extendunt, extra aquam contrahunt. In Misena trans Albim duobus locis, quod scio, fodiuntur: ad Polnitium amnem prope Ortrantum, & ad Dobram ritum prope Hanam oppidum. Item in pratis ad Roderam fluuium copiosè effodiuntur, si flumen inundet. Ex terra cauernis ingrediuntur etiã lacus & paludes. Cum aquæ extraripas excreuant, è terra prodeunt. Aquis autem residentibus, in pratis campisue relinquuntur: & ubi greges sunt, relicti uorantur à subibus. Sordes amant: & in cloacas, quæ alia purgari ratione nequeunt, iniecit, omnia consumunt. Cum in riuis paludibusue capiuntur recetes, solent à tenuioribus, etiam mensis adhiberi. Seruiunt imprimis fraudi agyrtarum, qui eos alunt, & uiris in clutis multitudinè ostentant pro serpentibus: quia à paruo serpente non multū figura differunt. Sunt qui eos spirare putant ubi enim plures huius generis pisces simul sunt, spuma supra eos effertur. Vitro inclusi ore angusto, crescunt, & suo quodam succo uiuunt usque ad semestre. Hæc ille. Troglodytam fortè hunc piscem aliquis non ineptè dixerit, quod terram & caua subeat ac penetret. E riuis fluuios intrare solet.

GERMANICVM nomen *Peißker* uel *Beißker*, quanquam ad Græcum *Pœcilia* uidetur accedere, per onomatopœiam potius factum uidetur: nam & Poloni similiter ferè appellant. Aliqui uocant *Weerpitten* (nos *Weertreüshen* diceremus,) qui sunt crassiores, sed meliùs *Erdrpitten* uel *Erdrüshen* dicerentur, aliqui *Weergrundel*, à corporis specie, maculis & barbulis, quibus fundulum nostrum (id est, Gobiij fluuiatilis speciem) refert, sonum acuti ædit. Alij *Weerfutt*, id est, Mustelam marinam: quanquam (Argentina) etiam alius quidam piscis *Kutt*, à Germanis dicitur. Hunc maculis aureis distingui aiunt, sonum ab eo cum tangitur, uel premitur, ceu felis ædi. In cibis à paucis admittitur. Diu seruat in uitreo uase, si aqua mutetur tertio quoq̄ die.

Aliqui *Pfilsfisch* appellant, *Pfil* quidem Misenis & alijs quibusdam palus est, uel palustris lacus. *Pœcilia* minor dici poterit, quem Germani *Steinbys* uel *Steinschmerling* appellant, &c. Idem aut simillimus fuerit qui ab Anglis *Sprall oyle* nominatur, à Flandris *Pymper ele*: ab aliquibus *Pype oyle*. è Flandria quidem in Angliam importari audio. Cognatus fortè etiã qui à Misenis *Spirabl* uocatur. *Piballa* nomē quo Galli Oceani accole utuntur, à Germanico *Pymper ele* corruptum uidetur: sic autem uocitant uel Anguillarum uel Lampetrarum foetus.

POLONICZE *Koza*: uel *Pescur*, *Pis kors* per onomatopœiam. Abicit eum uulgus in latrinis ne obstruatur: nam piscis hic omnia permeare conatur. Si uiuus in Capræ os immitatur, quod uulgò ludentes facere solent, uiuum aluo reddi aiunt.

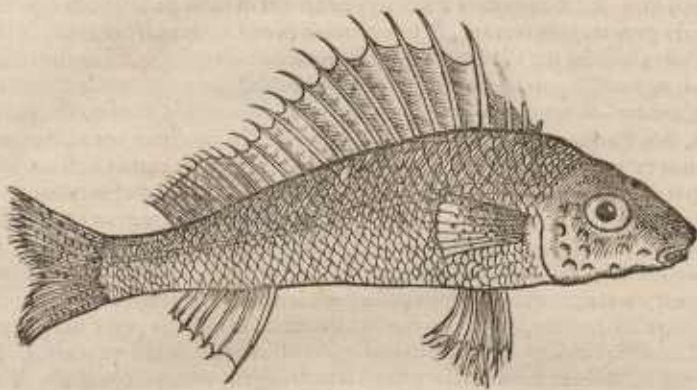
VNGARICE *Zick* per onomatopœiam.

Perca fl. minoris icon Argentina expressa.

PORCVS Nili, *Χόρς*, Straboni lib. 17. Crocodili (inquit) abstinēt à Porcis, qui cum rotundi (*Σπογγύλοι*) sint, & spinas ad caput (*ὠτὸν τῆ κεφαλῆς*) habeant, periculum beluis afferunt. Rondeletius quidem Capriscum suum, Porcum Strabonis facit, uerum is marinus est piscis, quamobrem fluuiatilem illum, quem Germani pleriq̄ Percam rotundam (teretem meliùs) nominant, Porcum fl. Strabonis esse coniecerim, quem et Percam fl. minorem appellare licet, nam & circa caput acbrachias spinosus est: abstinētq̄ eo Lucij propter spinas: & Frisij *Dozces* eum nuncupant: unde aliqui Latini Porcellionis nomen fecerunt. Salutanus Caprum & Capriscum unius piscis nomina facit, (Rondeletius distinguit,) nec aliū Porcum Nili esse arbitratur, lege suprâ Ordine IIII.

Alia eiusdem accuratior, quam Io. Caius ex Anglia misit.

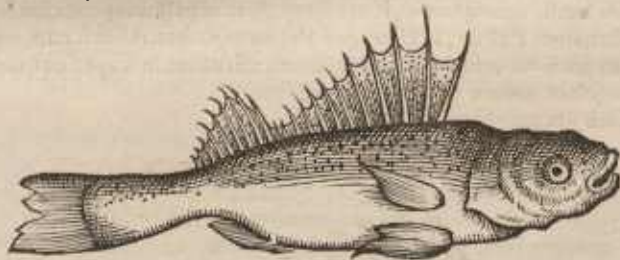
pag. 57. & 58. ¶ Non probo quòd Bellonius Cernuam fl. hunc piscem appellauit. Gaza ex Aristotele Orphum piscem marinum interpretatur Cernuam, Siculos nimirum secutus, qui eundem Cernham nominant, ut monet Gillius. Cernuæ etiam Aufoniu inter fluuiatiles meminisse qui dâ scribunt: ego apud Aufonium non inueni. Habet hic piscis (inquît Bellonius) similitudinem aliquam cum Perca mar. & partim etiam cum Channa: quorum utrumque piscatores aliqui Italiæ Cernam uel Cernuam uocant, ut alij Exocætum quoque & Percam fl. quod animaduertit Bellonius. Idem Plinij medici Acerinam, recentiorum Cernuam esse putat: ego corruptum pro *Atherina* uocabulum dixerim. ¶ Ioannes Caius medicus Anglus, Aspredinem hunc piscem ab asperitate commodè appellauit. Falluntur qui Melanurum putant. marinus enim is est.

ITALIS & GALLIS ignotum puto.

GERMANI uariè appellant: *Kutt* / *Kaut* / *Kaulbarß* / (id est, Perca rotunda:) *Kaulperßich* / *Külberßing*: *Goldfisch*: (Sed alius etiâ piscis, è mari flumina subiens, Sturionis comes, què Miseni *Zige*, id est, Hircum uocant, nonnullis *Goldfisch* nominatur.) Circa Coloniam *Pösch*. Frißij *Porces*.

ANGLI *Ruffe*, ab asperitate.

POLONI *Iesch*, uel *Iazdz*.

PISCIS in Danubio hodie uulgò à Germanis dictus *Schröll* uel *Schrölln* / uel *Schrellele* / cuius iconem ab amico accepi, idem aut per similes superiori uidetur, quod si differt, superiorem in Danubio non reperiri puto. Aiunt quidem in solo Danubio capi: sed sæpe fit ut homines non longiùs peregrinati, peculiare alicui loco putent, quod alibi etiam reperitur. Rarò (ut indicauit à quo missa est) longior sit quàm figura ostendit, similis Percæ fl. pinnis & aculeis dorfi. Quoquo modo paratus, in cibo optimus est. Color in icone nostra, dorso fuscus est: lateribus subuiridis, plurimis punctis fuscis interuenientibus: quales etiam in pinna dorfi (cuius aculei albicant) conspiciuntur. Venter candidus est. Initium pinnarum ad branchias rubet, &c.

GERM. *Schröll* / &c. ut iam dictum est.

LEVCISCI seu Mugilis fl. species prima, Rondelctio. A quodam recentiore non rectè *Sargus* uel *Sargon* & *Cephalus* appellatur: *Gardus* nonnullis, Gallici nominis imitatione.

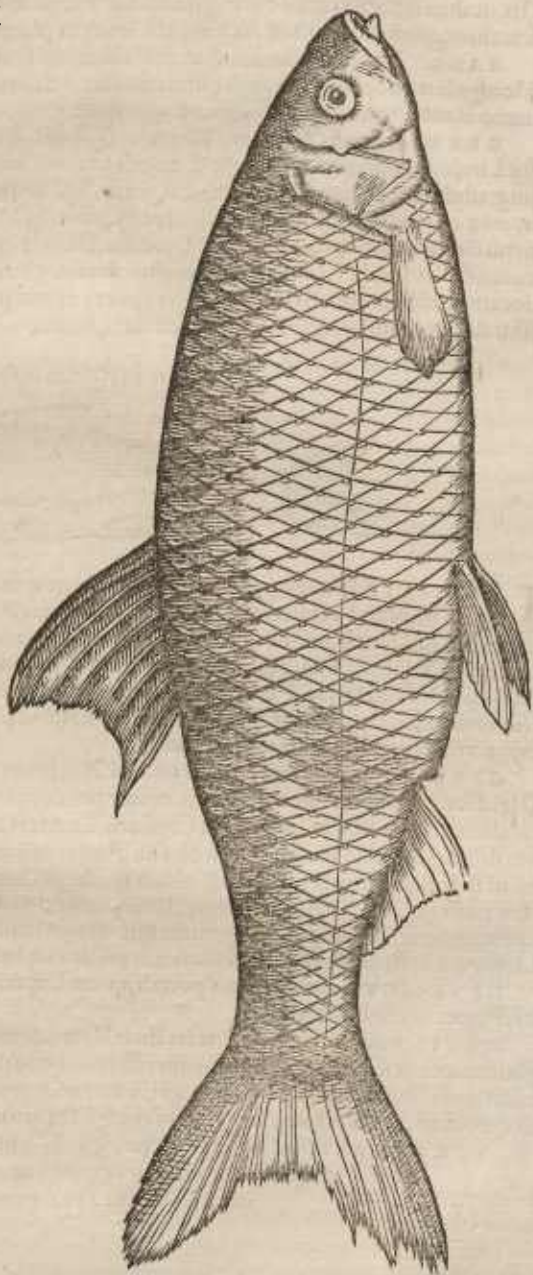
ITALICE *Lascha* uel *Lasca*. Placentinis *Agulla*, quanuis alibi *Alburnum* sic nominent. Mediolani

Figura hec maiuscula est quàm par sit.

Mediolani Oladiga, alibi Ocradiga, Oradiga, Orada ab aureo capitis fulgore. Circa Verbanum Italiae lacu Trull uel Troy. Paruus in hoc genere Romæ à piscatoribus Reuillano dicitur.

GALLICE Gardon, circa Montpelium fortassis Siege. nonnihil enim diuersus esse uidetur, Rondeletius. In lacu Lemano Trouctte, nisi fallor.

GERMANICE Schwal/ Furn/ (quanquam nonnulli Capitonem fl. Furn appellant:) Kettel/ Kotang/ Koteigle/ (quod nomen etiam Alburno Aufonij tribuitur:) Ad Acronium lacum circa Lindauiam, hunc piscem Fornisch uocant primo anno, deinde ein Gnitt/ tertio ein Furn. Sunt qui Blicck uel Koteiglin nuncupent ab initio, (neq; distinguat ab Alburno Aufonij: quæ sui generis piscem ab hoc semp diuersum, ut ego sentio, nostri Blicck, alij Koteügel uocant:) post annum Fürnling, demum Furn uel Schwal.

LEUCISCI fl. secunda species Rondeletio. Bellonius Vindosiam & Dardum uocat, Gallicorum nomini imitatione; Albertus Vindosiam; aliqui hodie Strigile cum Italis. Accole lacus Bistonij, (cuius aqua partim dulcis, partim falsa est,) Lisinga. Capiuntur abunde in Epiri lacubus, ubi Scouranici uocantur. Veneti eis maxime utuntur nauigio aduectis, eodemq; propè uocabulo Scourancas nominant. Leucorinis maiores sunt: similiter tamen sale conspersi infumatiq; ad externos mittuntur, Bellonius; si rectè hec tanquam de eodem pisce ab eo scripta accipio: paulò antè quidem ipsum hunc piscem à uulgo Græco Leucorinum uocari scripserat: siue à pelle, siue à naso albicantè. E stagnantibus aquis flumina subeunt, in quibus manent & augentur.

Leucorini.

290 De Pisciculis Fluu. Pars I.

ITALICE, Streia apud Insu-bres; alibi Strigio, Strilato, uel Stria dicitur: fortè à strijs illis re-ctis, quibus inter squamas distingui uidetur. Ferrarienses quidem Stregiam uocant etiam illū pi-sciculum, quem Alburnum Aufonij esse eruditis placet.

GALL. Vandoise; Santonibus & Pictonibus Dard, quòd sagittæ modo sese uibret. Circa Monspelium Sophio, Lugdunensibus Suiffe. Sabaudis circa Neocomum Vengeron; at in Le-mano Rutilium nostrum Vengeron appellant.

GERM. Lauck/Laugele/Winger/Onhopt. Acronij lacus accolę nominibus uariã: Grã sig Lindauia uocant; Vberlingæ Laugele ut nos: Constantiæ dū parui sunt, Zienfische uel Grã-sing; adultiores, Agonē, Agunen/Lagenen. Sed alius est Agonus in lacubus Italia: & Grãsing nomen cauendum est ne quis accipiat pro Gobio fl. illo, quem multi Grefling appellant. In Du-nensi Bernensium agro, genus hoc Leucisci Blawling dicitur: nostri Bezolam Sabaudorum sic uocant. Idem hi Leucisci, cum minimi, densis agminibus natã, Seelen, id est, animæ à nostris uocantur, alij similiter Bezolas lacustres pisces adhuc pusillos, Misenis, ni fallor, priuatim Weys-fisch dicuntur; nisi potiùs Oeteln ab eis dicti, hi sint.

Icon hæc ad Rislelam nostram facta est.

LEVCISCI fl. species quædam esse uideatur, quæ Italico nomine Sueta nominatur à Bellonio. Sueta (inquit) Ferrariensis Leucisco quàm Squalo similior, semipedalis est: rostro uel ore La-uareti, sed subobtusio, neque ut Squalo in gyrum grandi: capite acuminato, cauda & branchijs ut Leuciscus. Branchias enim habet paruas, tenuibus fibris constantes: sub quibus mox in ingressu œsophagi, seni utrinque dentes comperiuntur. Squamis est paulò latioribus quàm Leuciscus. Pe-ritonæum interna parte ei nigerrimū est ut in Salpis. cor spongiosum, &c. Ad amat flumina quæ magno impetu ex montibus deuoluuntur.

GERM. Idem, ut consilio piscis est, qui Rifele/uel Rysle/uel Rysling à nostris uocatur. Digni longitudinem parum excedit, colore per dorsum è ceruleo uirescēte, per latera & uētre-m candido. Pinnis albicat, similis ferè Capitoni fl. minori, quem Haselam nostri uocant, latera eius li-neâ distinguuntur. Hæc olim annotaram. Audio præterea squamosum esse, non dissimilem Go-bioni fl. Aufonij, lituris etiam quibusdam notari: peritonæum ei nigricare. In Silo torrente ad ur-bem nostram, circa lapides capitur, locis profundioribus circa cataraclas manu factas, sed rarò: (quamobrem hoc tempore diligentius intueri non licuit.) uermiculis uefci, è torrente aliquando Limagum nostrum subire. inter lautiores pisciculos haberi.

LEVCISCVS maior uocari poterit, quem Capitonem fluuiatilem minorem uocabimus in-frà, Parte IIII. huius Ordinis.

MVGILVM fluuiatiliū species duas Rondeletius describit: quarum altera cum palmi lon-gitudinem uix superet, ad hunc locum referenda erat: sed quoniam utriusque icones simul & de-scriptiones Rondeletius coniunxit, ad Ordinem quartum differemus: ut minor potiùs maiorem (is enim ferè cubitalis inuenitur) quàm contrà, sequatur.

TRVTAE Riuales uulgò dictæ, Bachfö:inen. quanquam pisciculis adnume-rari poterant, propter cognationem tamen, cum Truttis ceteris Ordine IIII. memorabuntur.

ANIMALIUM IN DVLCI- BVS AQVIS ORDINIS I. PARS II. DE PISCIBVS SAXATILIBVS.

SAXATILES pisces à ueteribus dicti marini tantum sunt: nos fluuiatiliū etiam illos qui in Saxonis fluuijs aut riuis degunt, sic appellamus, ut pluribus indicaui superiùs ubi de Fluuiatili-um differentijs (ab initio huius Ordinis) in uniuersum quædam protuli.

COTTVS seu Boitus Rondeletij: quem Gobium fl. alterū ab Aufonij Gobio diuersum, Bello-nius appellat. Piscem qui ab Aristotele *Bair* dicitur, Gaza Cottum cōuertit, nescio qua ratione motus. Quòd si Latinum hoc nomen seruemus, interim meminerimus diuersum esse pi-scem

Animal. in dulcib. aquis Ordo I. 291

Eicon hæc Corti nostri est, diuersa nonnihil ab illa quam Rondeletius exhibuit, pinna dorsi singulari, & cauda penicilli instar longiuscula, &c. ut genus aliud Corti circa Monspelium haberi suspicer. Lacustres quidem hi pisces apud nos, à fluuiatilibus specie differunt.

scem ab eo qui à Numenio ex Athenæo κωδὸς dicitur. sic enim ille Gobionem appellabat, Rond. Pisciculus est fl. Ranæ piscatrici similis, si parua magnis efferre licet, corporis figura et colore, etc. Idem. Apud Aristot. historię 4. 8. Boitus semel legitur, *Boit*, duabus syllabis in nostra editione, non tribus, ut alij quidam legunt; & per τ. non per θ. Gaza uidetur *ισθ* legisse, quoniam ita transtulit, Pisciculum qui Venetijs Marsio nominatur, Petrus Gillius Cottū esse putabat. Pisces quosdam (inquit) Gobioni saxatili propemodū similes, Aristoteles Cottos nominat: quos adhuc nonnulli Coranos nuncupant. Sed Corti (ut dictum est) nulla apud ueteres mentio; Boiti apud Aristotelem tantum, tanquam fluuiatilis, cum Marsio marinus sit. Est sanè piscis hic noster *Blenno* marino simillimus, ut æquius ferè *Blenno* fluuiatilis, quàm *Gobius* fluuiat. dici mereatur. ¶ Aristoteli (*Boit* inquit Saluianus;) uel ut in uetustissimo manuscripto Vaticanæ bibliothecæ exemplari uidimus, *ισθ*. (Si bisyllabum est uocabulum, *ισθ* penansflexum scribi debet.) quam quidem lectionem ueriores putamus, tum propter codicis uetustatem, tum ratione etymologiæ, à τὸ *ισθ*, id est, à cubili, quoniam sub saxis stabulantur & cubant. Diuersus ab hoc uidetur Athenæi *κωδὸς*, de quo nihil aliud affert, quàm Baccho sacrū esse. Simillimus est hic piscis marino *Gobioni*, unde merito fluuiatilis *Gobio* appellari potest: quāuis nemo ueterū eo nomine eū appellarit. Hæc ferè *Saluianus*, qui etiā *Citum* Latine scribit, cū Græcè *ισθ* legerit, unde *Cottū* per ce. diphthongum dicere debebat. *Cottus* quidem à capitis magnitudine dici potuit. *ισθ* & *ισθ* Græmariici caput interpretantur: unde *ισθ*, &c. *Capitonem* recentiores quidam Latine uocant; (sed alius est *Capito* fl. *Aufonij*, alius *Cephalus* uel *Capito* marinus ueterum, de genere *Mugilum*;) alij *Capitellum* minus probando uocabulo: *Alberti Magni* ætas *Capitatum*. Nos differentię causā *Gobionem* fl. *capitatum* uocabimus. ¶ Quòd si quis etiā *Vranoscopum* fl. nominauerit, aut *Lucernam* fl. à marinorum similitudine, non poterit opinor reprehendi. quā etiam noctu oculis eū lucere aiunt, eoque in partes duas dissectum nasis imponi, ad inescandas *Truttas*. E riuus fluuios subire solet.

ITAL. Romani *Misforis* nomine appellant, *Mediolanenses* *Scazot* & *Bot*. hic enim est cui propriè uox *Botoli* adscribi debet: quo nomine eum *Ferraria* quoque uocare consueuit, alludit hoc nomen ad antiquam *Boitorum* nomenclationem. *Vercellenses* *Bouteiolum* uocant, rustici uerò *Paganellum*, *Bellonius*. In alijs Italiæ partibus aliter nominatur, *Capitón*, *Capidono*, *Marsón*, *Chiozzo*, *Iozzo*, *Ionctio*, *Scazon*, *Scazion*, *Maieron*, *Botto*. & nisi fallor, etiam *Iouian*, *Go*, *Lagiono*, *Michael Saonarola* Latine etiam *Marsiones* dixit, *Italicum* uulgare nomen sequutus, sed alius est in mari *Marsio*. *Romæ* *Messore* dicitur & *Capo grosso*, *Saluianus*. *Messore* quidem nomen non huic solū *Romæ*, sed etiam *Vranoscopo*, & *Blenno* mar. tribuunt.

GALL. *Chabot*, & circa *Monspelium* *Teste daze*, ut oque nomine à capitis magnitudine facto. *Cenomani* (inquit *Bellonius*) *Musnier* appellant, quòd in riuus *pistrinorum* aquaticorum uersetur. *Sabaudici* circa *Necomum* *Chasso* uel *Chassot*, ut Itali *Scazon*. Galli circa *Tolosam* *Caburlaut*. *Capito* *Aufonij* etiam à capitis magnitudine *Gallicum* nomē *Testart* adeptus est, quòd quidam *Gobio* *capitato* non rectè adscribunt: quanquam idem *Capito* *Aufonij* *Lugduni* appellatur un *Musnier*: quo nomine *Cenomani* etiam *Gobius* *capitatus* uenit, ut *Bellonius* refert.

GERM. *Gropp*/ *Cop*/ *Kab*/ *Kopt*/ *Kaulrapp*/ *Babst*/ *Gull*/ *Thollman*/ *Kculing*/ *Kulingk*/ *Kuling*/ *Kulheit*/ *Kaulheupt*. Ex his nominibus pleraque à capitis magnitudine facta sunt: alia ab eiusdem rotunditate.

ANGL. *Bulhed*, id est, *Bucephalus*: ob capitis magnitudinem, non similitudinem formæ. nam *Bul* Anglis *taurus* est: nisi fortè corruptum hoc nomen est à Saxonico *Kulheit*. Alibi a *Gulle* uel a *Dyllersthombe*, hoc est, *Molitoris* pollex.

ILLYRICE *Glauoche*, id est, *Capitatus*: *Poloni* *Glouuacz*.

ASPER à Rondeletio nominatus uel cognominatus pisciculus. Lugdunenses (inquit) pisciculum Gobioni persimilem Apron uocant ab asperitate squamarum. In Rhodano tantum uenitur, non quouis in loco, uerum ea ferè in parte, quæ inter Viennam & Lugdunum est interiecta. Capite est latiore quam Gobio (fl.) in acutum desinente. dentibus caret. Colore est rufo, maculis nigris, latis, à dorso ad uentrem obliquè descendentes uariato. Vulgus eum auro uesci putat. De eodem Dalechampus medicus Lugduni clarissimus, his uerbis ad me scripsit. Piscatores aiunt hos pisces non nisi noctu in tenebris capi, nunquam secunda aqua descendere, semper aduersus rapidissimi fluentis cursum obniti; Rhodanum amare: fugere Ararim. in alueo tantum glareoso natate, nunquam in coenoso aut sabuloso, aurum persequi & eo uesci. certissimum signum esse auri inueniendi, si piscem hunc alicubi reperiant. Suauissima & delicatissima carne est; nonnihil solida, que tamen digitis facile teratur & frietur: nihil uiscida aut glutinosa.

GALLICE Apron, Lugduni, ut dictum est.

GERM. Ein Rüdling; wirt in der Rotten bey Lyon gefangen/ vnd daselbst Apron genent von wägen der reihe seyner schüppen. Persimilis est piscis qui Germanicè Zindel nominatur, Vlmæ & alibi in Danubio capi solitus, sed maior, de quo leges infra Ordine IIII. et iconem atque descriptionem conferes: uideri enim potest idè aut omnino cognatus piscis; sed quia nondum satis mihi constat, Asperum Rhodani hoc loco proponere uolui, quod in glareosis seu saxosis locis uiuere eum constat. Siccos duos Dalechampus ad me misit, paruum utrunq; & quatuor digitis paulò longiorem. Danubij quidem Zindelus multò maior est.

COBITES (masc. genere, ut subaudiatur piscis: uel Cobitis scemino, ut subaudiatur Apua) fluuiatilis à Rondeletio dictus, simpliciter, uel læuis cognominatus; ueteribus indictus. Hunc pisciculum (inquit Rondeletius) Cobitem fl. nominamus, quod marinæ (Apua cobitidis marinæ. nō hīc exhibitur primus Cobites fl. sed tertius, qui mox subiicietur, Cobitidis barbacula nomine, similis est, cum specie corporis, cum quod squamis caret. hīc uerò exhibitur fortè cum Gobio fluuiat. Ausonij aliquid commune habuerit) persimilis sit. Primum genus Loche franche uocant Galli; uel quod totum læue sit, (an totum læue dixit, quod etiam squamis caret? has tamen pictura repræsentat, descriptio non meminit,) & aculeis caret: uel quod mollior sit & salubrior. In riuulorum & fluuioꝝ ripis degit, digitali magnitudine rostro satis prominente. Corpus flauescit, & maculis nigricantibus notatur; subrotundum est & carnosum. Carne est humida & uiscida.

Bellonius & Rondeletius quod ad nomina & descriptiones huius generis pisciculorum, non satis inter se conueniunt: ego quem potui delectum feci.

GALL. Loche franche, ut dictum est. Vide mox in Gallicis nominibus Cobitidis fl. tertix.

GERM. Videtur esse species pisciculorum quos Germani Pfellen uel Pfrillen nominant. Cobites fl. aculeatus Rondeletij.

COBITES fl. Rondeletij secundus, quem aculeatum cognominat. Supradicto (inquit) similis est, nisi paulò maior esset & latior, nō rotundus, sed compressus, in branchiarum operculis aculeum utrinq; habet. Spina interna dura rigidior est, quo fit ut pisciculus iste inter edendum molestior sit quàm cobites læuis. Sapius ichthyopola parū cautis imponunt, & pro læuib. uendūt. Hęc ille. Mihi quidē tantum huius & superioris pisciculi in exhibitis ab eo picturis discrimen uidetur, ut cuius uel primo intuitu internoscere sit facillimū. hīc longus & gracilis est, absq; squamis, aculeatus, pinnis in uentre nullis, pictoris fortè incuria, ille breuior crassiorq; squamosus, absq; aculeis, pinnis in uentre ita ut pleriq; omnes pisces præditus, & ore minus acuto. Ego Cobitidum generi hunc minime adnumerarim. Plura lege cum proximè sequenti icone.

GALL. Loche simpliciter, (nam superiori cognomen franche additur;) uel Perce, ab aculeis: aut quod lapides penetrare morderè uideatur.

GERM. Ein art der Smerlen oder Steinbyssen.

Eiusdem

Animal. in dulcib. aquis Ordo I. 293

Eiusdem, ut uidetur, icon accuratior.

Quòd si idē piscis est, sicuti suspicor, qui *Steinbeiß* à nostris dicitur, melior à nostro pictore facta eius icon, quam hic apposui, fuerit: eisi hæc quoque nō satis perfecta mihi uideatur, oris præsertim specie.

Cobites hic rostro acutiore est, à quo si quis *oxyrynchum* cognominet, non fecerit ineptē. Et quoniam pisci fossili illi quem *Pœciliam* ex *Pausania* nominauimus, tum specie, tum natura cognatus est, *Pœciliam* minorem, uel imberbem, uel *oxyrynchum* appellare licebit: (Sed alius *Pœciliam* seu *Fossilis minor* *Georg. Agricola* uidetur, magnitudine tantum, specie neutiquam à maiori differēs) *Cobitem* uerò minimum, qui & ipse *barbatulus* est, *Pœciliam* minimum. *Albertus Magnus* nullo alio nomine hunc piscem nouit quàm Germanico: Vulgò (inquit) *Mordens* lapidum uocatur: *GRÆCE* eādē significatione *Dacolithum* dixeris. nam & *GALLIS* *Perce* uocatur, quòd rostro p̄netret uelut perforaturus, & à *Sabaudis* circa *Neocomū* *Mort pierre*. (At qui *Perce pierre* à *Gallis* uocatur, piscis marinus est, *Alauda Rondeletij*.) *Foragua* circa *Vincentiā* *Venetorum*, quòd reticulo (*Guam* uocant) contineri nō possit, sed foras euadat. In alijs locis *Italiæ* *Grisella*, *Vfella* uel *Vrfella* dicitur, corruptis à *Mustela* nominibus, sicuti & *Cobitis* fl. minima. *Latine* etiam *Mustelam* fl. uocare licebit, aliqua ex prædictis differentia adiecta: Vel *Eche-neidis* fl. speciem: non quòd reuera ui retinendi naues aut aliud quicquam polleat: sed quoniā ore mordens, sugēsus ut *Lampetræ*, retentionem minatur. *Germani* hunc pisciculū, ut dixi *Steinbeiß* appellat, à morſu lapidum, & forte *Pœciliam* etiam *Pausaniæ* (quem huic cognatum esse diximus, alterum *barbatulum*, alterum imberbem cognominauerim) *Beißer* à morſu dictus fuerit. *Miseni* circa *Albim ein Steinschmerlin*, hoc est, *Fundulum saxatilem*. [*Fundulum* enim, hoc est *Mustelam* seu *Cobitidem* fl. minimam, *Schmerlin* appellant.] Sunt hodie qui simpliciter *Saxatilem* appellent, quod non probo. ¶ *Rondeletius* & *Beillonius* aculeos huic pisciculo in branchijs attribuunt. *Albertus* branchias omnino ei negat. *Mihi* in scelecto uestigia quidem branchiarū foris apparuerunt, sed locus ipse clausus & solidus. *Georgius Fabricius* nuper foramina parua circa oculos ei sicut in *Lampredis*, esse nos monuit. Non est rotundus (inquit *Albertus*), sed quasi columnalis compressus: & spinam acutam iuxta os habet, quæ, capite recuruato, uulnecat manū tangentis: colore eodem quo *Fundula*. ¶ *Dacolithus* è riuis in fluuios transit.

Dacolithus.
Perce.

Mustela.
Echeneis fl.

Saxatilis.

ITALICE. *Bellonius* de hoc pisce scribens: *Mediolanenses* (inquit) *Vsel* uocant, *Placentini* & *Parmenses* *Goufangle*: *Locham Romani* piscatores, alij *Morellam*, quod postremum nostro *Veroni* fl. magis debetur: *Lodenses* *Zedola*, *Ferrariēses* *Squaiola*: aliqui *Lopola*. ¶ Plura lege in præscriptis. *Stracciasacco* uocant *Pedemontani*, à distrahēdo, id est, dilacerando sacco siue reticulo. Rostro inharere aiunt arenæ, ut à reti uix capiatur.

GALL. *Perce*, *Mort pierre*. Vide præscripta.

GERM. *Steinbeiß*/*Steinschmerlin*, ut præscriptū est. Circa *Albim* fl. quidem, etiā *Lampredam* minimam *Steinbeiß* uocant.

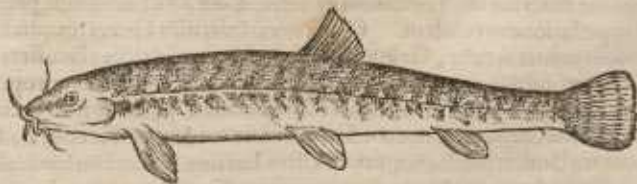
POLONICE *Pfstranik*.

Cobitis barbatula Rondeletij.

COBITIS fl. tertia *Rondeletij*, *barbatula* ab eo cognominata. Nomen (inquit) dedimus à cirris tenuibus, è rostro barbæ modo p̄dentibus, quem admodum in *Barbo*. ¶ Nos *Mustelam* fluuiatilem

Eiusdem alia icon à nostro pictore efficta, maiuscula quàm uellem, sed plenior accuratiorq̄.

minimam, uel *Pœciliam* minimum nominari posse, proxime in *Rondeletij* *Cobitide* fl. altera monuimus. Hic quidem pisciculus præcipue *Cobitis* fl. dici meretur: siquidem *Apuam* *cobitidē* marinam præ cæteris refert. *Bellonius* *Lochiam* *Galliæ* nominis imitatione uocat: aliqui *Germanicum* nomen *Grunde* interpretantes, *Fundulum* nominant: *Albertus* fœm. genere *Fundulam*. *Fundulus*: sed cauendum ne cum alio pisciculo squamoso (quem *Ploxinorum* generis esse putant) quem si-

294 De Piscib. Saxatilib. pars II.

Thedo.

militar Germani quidā appellant, confundatur. Sunt qui hūc pisciculū, Thedonē Aufonij existimēt, de quō unicū hūc uersum in Mosella reliquit: Et nullo spinæ nociturus acumine Thedo. Quod si diuinandum est, Lampredam illam minimam, quam encephthalmō nominant nostri, cum spinis prorsus careat, Thedonem esse cōiecerim. Mustelam quidem marinam quodammodo refert, quod eius instar barbatula sit, & oblongo lauiq̄ corpore: & uulgares quaedā linguæ nomina huius piscis à Mustela detorsere. ¶ Eriuis in fluuios migrat.

ITALICE Fondola, Reliqua nomina pleraq̄ huius & Cobitidī aculeatæ Rondeletij, communia esse coniectio, præsertim quæ à Latino Mustelæ nomine detorta sunt.

HISPANI ut pisciculo hoc carent, ita etiam nomine.

GALLICE. Loche, ut superior. uel Lochette, diminutiua forma. est enim minima in hoc genere. Quæ Loche france dicitur (inquit Bellonius) palato delicatior est: quæ uerò cœnosum limo sumq̄ tractum incolit, crasso & obeso corpore constans, atq̄ ob id pinguis Lochia (nimirum *Loche grasse*) cognominatur, ualitudinarijs admodum perniciofa est. Hæc indicis digiti crassitudine est, quinque digitos longa: cirris, tanquam mystacibus, insignis, &c. ¶ A Burgundis uocatur Moutelle, uel Moutoile, & similiter à Sabaudis: qui tamen circa Lemanium lacum habitant Sabaudī corruptiūs Moranche nominant, & alio nomine Dromilla, quod sub lapidibus dormire uideatur: (sicut & cottus fl. si *rotte* nominetur, ut codices quidam præ se ferunt, idem significante nomine. nam & similiter sub lapidibus latet, appellabitur Græcè:) non tamen hunc solum pisciculum, sed alias etiam duas species, quas alij Galli (Celtæ & Belgæ) Loches, circa Lugdunum Dromillas uocant. Burgundi quidam, alijue Galli, Estoile proferūt, siue quasi stellarem, propter uarietatem punctorum: siue potius hoc etiam nomine à Mustela corrupto.

GERMANICE. Grundele/ (sed alij pisciculum squamosum, quem ad Phoxinos Rondeletius refert, sic appellant:) Zirle/ Zirdle/ Schmerlin/ Smerle/ Schmerling/ Schmerlin/ Schmoze: Alsatij, ein Kress/ quod nomen Gobioni fl. Aufonij debetur. Brabantī & alij quidam inferiores Germani, nominant *Woess/ Wösch/ Wusc*, corruptis à Mustela uocabulis. Sueuī & alij quidam hos pisciculos adhuc teneros & recens natos, Sengle uel Sengele uocitant.

ANGLI Gallice uocant a *Loche*.

POLONI Kielb uel Slyfs. Bohemi Mrzen.

EPERLANVS piscis saxatilis Sequanæ litorū alumnus, ut Bellonius tradit: differetur ad anadromos. non enim in Sequana nasci, sed è mari semper ascendere puto. nam alius est fluuiatilis piscis eiusdem nominis, qui in fluuijs nascitur. de quo diximus Parte I. huius Ordinis.

THYMALLOS & TRUTTA Parte V. reperijs, inter pisces simpliciter: quanquam in puris & saxosis tantū fluminibus degunt, ut Saxatilibus marinis meliūs quā prædictū cōferantur.

ANIMALIUM IN DULCIBVS AQVIS ORDINIS I. PARS III. DE PISCIBVS FLUUIATILIBVS LATIS, QUI ET SQUALI MOSI SUNT OMNES EXCEPTA TINCA.

CYPRINVS, *Κυπρίν* (Κυπρινός Athenæo, sed *Κυπρίν* legēdum uidetur, cum Aristotelem ceteri: *Λεπιδωτός*. Lepidotus, quem aliqui uocant Cyprianum, Dorion. ¶ A recentioribus hic piscis Carpa ferè uocatur: ab alijs Carpanus, Carpo, Carpio, itē Bulbulus, Regina. Vide mox in Italicis nominibus. Destinet Carpam Danubius, Isidorus. Sed Carpio lacustris Benaco peculiaris piscis planè diuersus est, Truttarum generis. ¶ GRAECI nonnulli, præsertim Aetoli, antiquam Cyprini appellationem retinent. Qui Turcis inseruiūt Græci (inquit Bellonius) Sasan appellant: Strymonis amnis accolæ, Grinadi. Rondeletius ad pisces lacustres Cyprinum retulit. nos inter fluuiatiles posuimus, eos tantū lacustres nominātes qui lacub. proprij sint. Aristoteles & Dorion fluuiatilibus simul & lacustribus adnumerant. Oppianus non rectè (puto) marinis.

ITAL. Placentini Carpanum uocant, Ferrarienses (ut & multi accolæ Padis) Carpenā, Veneti Rainam, Romani Burbarum, Bellonius. Circa Larium lacum Burbaro (alibi Bulbaro) uel Bulbers dicitur. Bulbulus ante alios immani corpore pisces, Benedictus Iouius in Laris descriptione. Venetijs Carpano: alibi Reina, tanquam Regina, quod magnitudine inter fluuiatiles & lacustres excedat, & à ganeonibus pinguiores ex eis præcipuè appetantur. Ant. Brasauolus pro Carpa Reginam dixit. Carpas Mantuæ Bulbaros uocant, Platina.

HISPANICE Carpa.

GALL. A Gallis omnibus Carpe uocatur.

GERMANI

Animal. in dulcib. aquis Ordo I. 295

Cyprini hac icon ex nostris est, non ea quam Rondeletius dedit.

GERMANI superiores uocāt ein *Karpf*: inferiores *Karp* uel *Karpe*: & alicubi, ut audio, ein *Büb*: quod nomen ad *Bulbulum* uel *Burbarū Itolorum* accedit, alibi een *Carper*/Flandri *Carpel*. Apud nos pro aetate etiam nominibus distinguitur, uocatur enim primo aņo ein *Sezling*, secūdo ein *Szroll* uel *Szrall*, tertio ein *Karpf*. ¶ In Frāconia *Cyprinorum* quoddam genus appellant *Spiegelkarpfen*, a maculis.

ANGLIA *Carpe*.

BOHEMIA *Capr*. Poloni *Karp*.

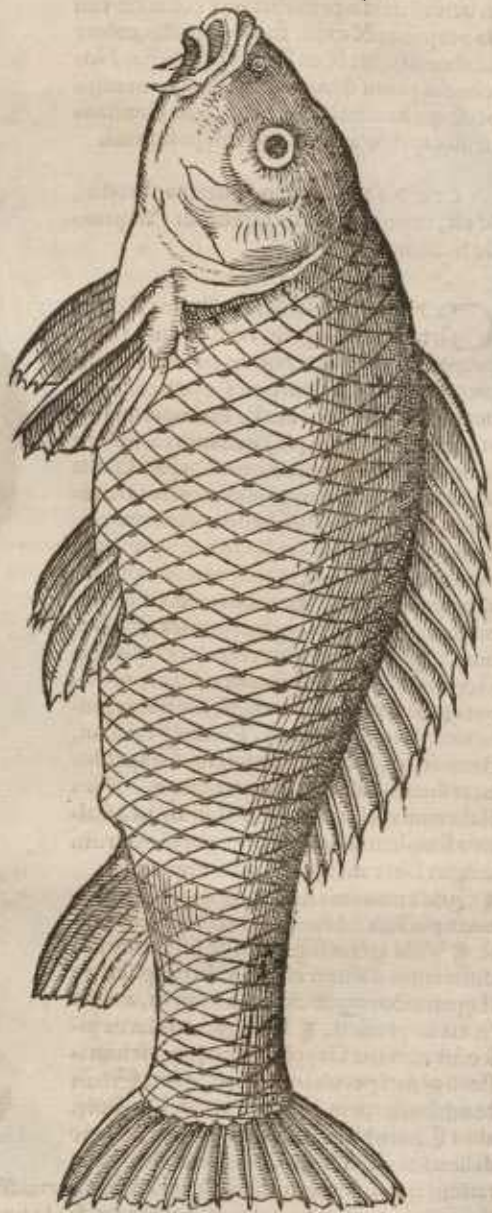
DE GENERIBVS DIVERSIS *Cyprinorum*.

NVPER ē Polonia quidam, uir rerum naturæ studiosus, de *Cyprinorum* in ea regione & Germania differentiis, sententiam suam his uerbis ad me perscripsit: *Cyprinorum* genera apud nos quatuor inueniuntur, ut nominibus, sic etiam forma & sapore diuersis. Genus primum simpliciter *Carpam* (*Karpfen* Germani, Poloni *Karp*) appellat.

Alterum corpore multo angustiore est, ita ut supina pars in latitudine circa medium minime protuberet, sed ab ore caudam uersus secundum rectam (ferè) lineam ea pars protendatur. Ineptus est hic piscis elixari: melior, si affetur: quamobrem a Germanis Poloniae ac colis *Bratkarpse* nominatur: a Polonis uerò *Glouuacz* propter magnitudinem capitis, quod corporis reliqui proportionem pregrande uidetur (Vide inferiùs Parte 4. huius Ordinis De *Capitone* fl. coeruleo.) Tertium genus *Brachstie* Germanis est, (*Cyprinus latus Rondeletio*;) Polonis *Dubiël*: latior *Carpa* communi, & squamis albor: & quia pinguior, sapidiior, maiorisq; precij. Quartum latius superioribus, fere ut *Karas* dictus piscis: unde etiam composito ab eo & *carpa* uocabulo *Karpkaraß* dicitur Germanis, & Polonis similiter, uel alio nomine *Piotrus*. Hic tribus superioribus praefertur, & in maiori precio est. *Karaskarpf*/ (cãdiior est squamis quàm *Carpa* simpliciter dicta, in medio latior, nec ad eandem magnitudinem prouenit, Ge. Fabricius.)

Cæterum qui *Spiegelkarpfen* a Germanis uocantur, apud nos (Cracouiae in Polonia) non sunt. Qui *Sezling* Germanicè, hi Polonicè dicuntur *Dlonnij karpik*, (uel) *Szrall piotink*. Haecenus ille, dicitur autem *Sezling* a Germanis, *Cyprinus* qui annum ætatis nondum exceßerit.

CYPRINVS monstruosus hac forma captus est in *Acronio* siue *Constantiensi lacu*, ppe *Retz*, anno Salutis M. D. XLV. idib. Nouembr. Volui aut̃ quamquam in lacu captū, *Cyprini* historię eū hie subijcere: quoniam *Cyprinum* fluuiatilē potius, quàm lacustrem facere placuit: etiam si lacustres quoq; apud nos quidē frequentius quàm fluuiatiles inueniantur. Monstruosi quidem imprimis hi pisces reperiuntur in stantib. aquis, ut lacubus, stagnis, piscinis: talium enim effigies tres aut quatuor iam accepimus: fluuiatilē uerò monstruosum haecenus nullum. Ante biennium *Geryon Seilerus* illustris medicus *Augustæ*, icones tres ad me misit *Cyprinorum* monstruosorum, qui anno Salutis 1557. Octobris die 22. capti sunt in piscina, quam uocant *Bulckawer teicht*, iurisdictionis *Retz* in Austria: quorum duo squamosi sunt & *Cyprinis* comunibus similiores: sed capite rotundo, ore etiam rotundo, prominente, hiante, labris ambientibus: in eo tantum differentes quod os uni in promptu & anterius est; alteri reductius ad mediam imi capitis partem.

Tertio corpus est breuius, rotundius, totum in uentrē ualde protuberantē collectū; cauda perparua & exili: squamis nullis, colore subflauo: caput & os similia prædictis. Nos iconem primū duntaxat (quoniam monstra persequi non instituimus) in lacu Constantiensi capti, facie ferē humana, posuimus.

CYPRINI aliquando hermaphroditi, id est, utriusque sexus capiuntur: aliquando neutrius.

CYPRINVS latus siue Brama Rondeletij. Si Cyprinorum (inquit) nota propria sit palatū carnosum habere linguæ uice, plurima quidem sunt Cyprinorum genera. Nam quæ Tinea et Brama nominatur, atque plures alij pisces, palatum carnosum habent. Quoniam uero quæ Carpa à Gallis uocatur, inter cæteros omnes pisces maximè carnosum palatum habet, atque ita euidentis, ut uulgius etiam linguā appellet, eam pro ueterum Cyprino accipiemus: aliquot alios quibus nota hæc communis est cū qui busdam alijs huic tanquam species subijcimus. ¶ Hunc piscem recentiores quidam Germani Latine Prasinum uocant, ut Albertus Bresmam, Germanici nominis imitatione: aliqui Bremam. Platina Scardam, Benedictus Iouius Scardulam, Grapaldus Scarduam, Italicum imitationi nomen. Nos Ballerum maiorem nominabimus, ut à Ballero simpliciter uel minore (quem nostrum uulgius Bliccam appellat) distinguamus.

¶ Quidā nominis uicinitate deceptus, Bramam putauit Abramidē fl. rectè uocari posse. ¶ Vide etiam supra ubi de Cyprinorum differentijs dictum est. ¶ Alibi hic piscis de stagnantibus aquis flumina subiens, manet in eis ac proficit. ¶ Est aqua nos lacus piscosus nomine Gryphius, in quo piscium istorū genus peculiare reperit, quod Steinbrachsmen (ut in Acronio etiam Lindauis, alibi Chornbrachsmen) appellat: lautius ac delicatius cæteris, & sub tempus, quo generationi uacat, aculeatum (ut fertur) & albius euadit: mares duntaxat, quanquam & alij Cyprini lati quum generant, squamis exasperantur, & alij fortè pleriq; pisces: eoq; tempore ad cibum minùs probantur. ¶ A Bramæ stuuatilis aut lacustris similitudine quadā permulti marini pisces, ab Anglis, Germanis & Gallis similiter uocantur, aut uocari possunt, adiecta aliqua cuiuscunque differentie nota: ut Aurata, Sparus, Sargus, Melanurus, Dentex uel Synodon, Synagris, Chromis, Pagrus, Erythrinus, Hepatus, Orphus, Anthias, Charax, Coracinus, Scarus, &c.

ITAL. Placentini Arbolica uocāt, alij Scardolam siue Scardam, Veneti Ruffatam, Belloni. GALL. Bresme, uel Brasme. Galli Bramam uocant, Rondeletius. Huius generis qui me diocri sunt magnitudine, Lutetia Haseaux nuncupantur, Bellonius.

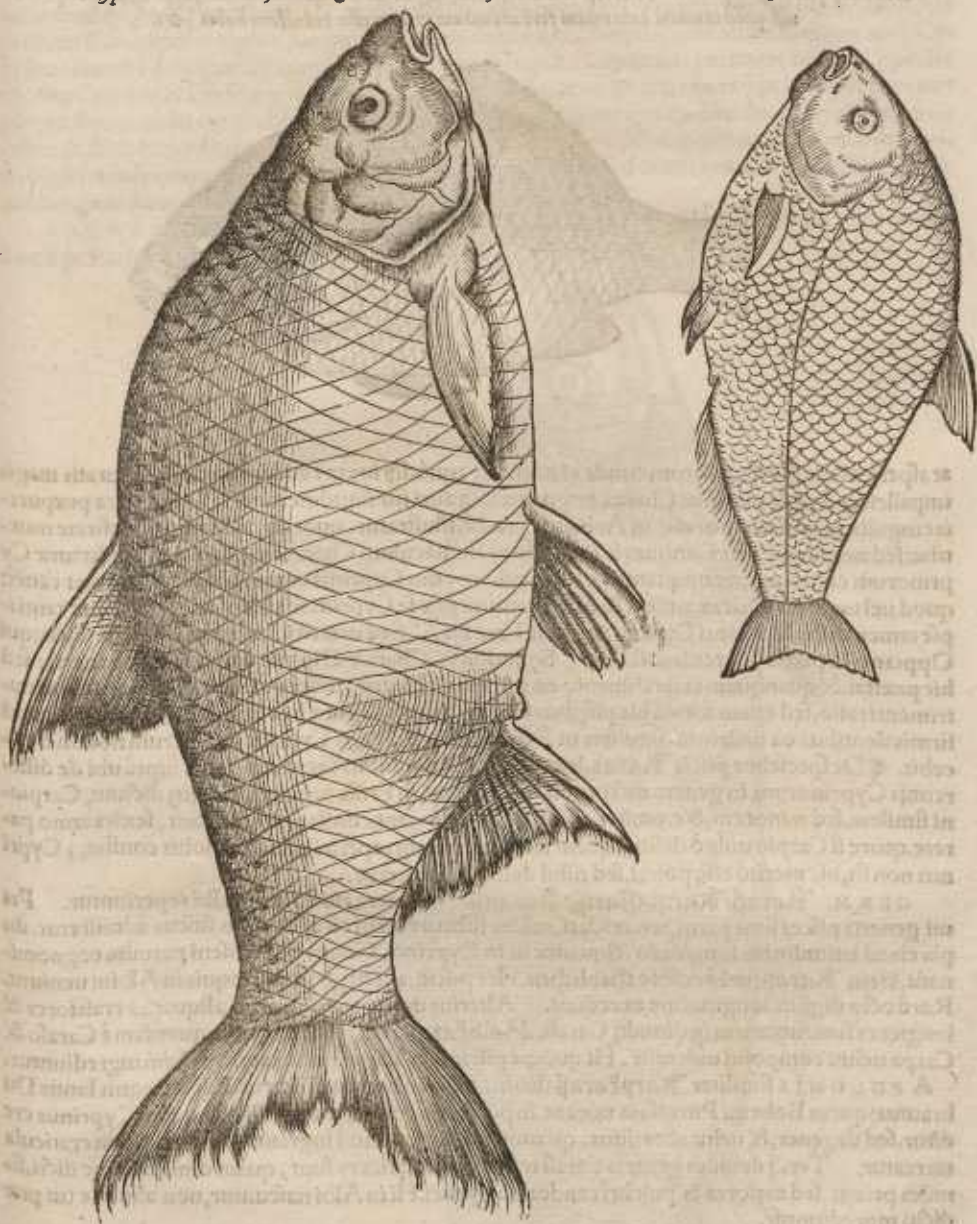
GERM. A nostris nominat ein Brachsmen. Sunt qui putant primo anno eundē esse piscē dictū ein Blicke, (quem nos sui generis piscem esse in Ballero ostendimus: simile quidem, sed qui ad tantā magnitudinem nunquam perueniat) secundo demum uocari ein Brachsmen, atque id nomen retinere. Alij Germanorum aliter proferunt: Brasem, Saxones: Brasem, Frisij: circa Coloniam Agrippinam, Brysem: alibi Bresen/ Brosen/ Pressen/ Proffen/ Bredsam/ Praxime/ Breme/ quod nomen postremum, ad Gallicum accedit: ut Scharlen Tridenti usitatum, ad Italicum Scardula. ¶ Apud Misenos in Albi hi pisces ab initio, dum digito breuiores sunt, à figura nominantur Weydenbletter/ id est,

Animal, in dulcib. aquis Ordo I. 297.

Icon hæc Cyprini lati accuratè facta est ad unum ex lacustribus nostris.

Alius à Rondeletio exhibitus.

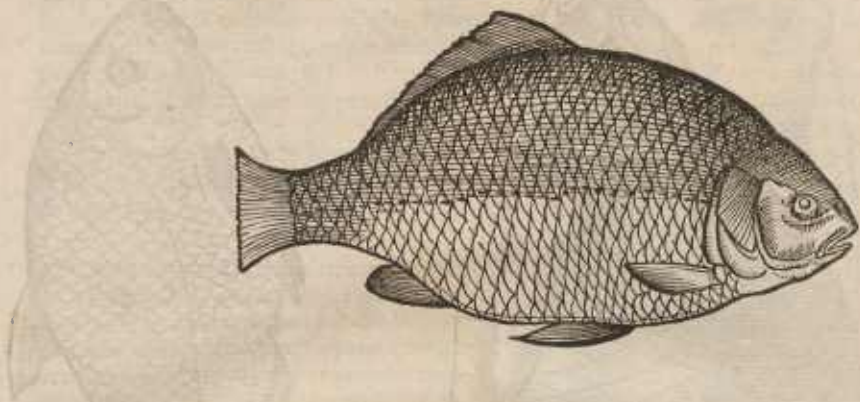

id est, Salicum folia; deinde aliquanto maiores, **Windtblehen**: iam uerò ad libræ pondus aucti & maiores, **Blehen** uel **Blaben**: uel **Plözen**. Tandem bilibres aut trilibres (rarò enim tres libras in Albi superant.) **Brossen** uel **grosse Blehen**. **Plözen** autem uocantur, quòd figura referant usitatum antiquitus gladii genus ualde latum, breue ac tenue, eodè nomine dictum, hinc nimirù Christophorus Encelsus hunc piscem Latina terminatione Plocenum nominat: & eundem (ni fallor) Germani in Marchia, **Plossfisch**: quod nomen recentior quidam (Baldazar Trochus) Sillaginem (nescio qua ratione) interpretatur. ¶ Sunt qui **Pressen** & **Blehe** pro diuersis piscibus accipiunt: quòd hic candidior, tenuior, sticcior quàm sit: ille nigrior, crassior, pinguior quàm. ego cum diligentissimo Kentmanno senserim, ætatis tantum differentiam esse.

POLONI, ut audio, **Dubiel**. sed alius est Saxonum **Diebel**, nempe Capito fl.

CHARAX uulgò dictus Germanis. Huius (præter Ianum Dubrauium in doctissimo De piscinis libro,) qui meminerit nondum inueni. Charax (inquit Dubrauius) forma staturæ quæ non multum à fecu Cyprini abstinilis est, nisi quòd paulò latiore corpore distendatur, & dorsum habe

Icon hæc piscis est simpliciter Karas dictus cui similis est etiam Carasi minoris icon, ut ab amico accepi: nisi quod caudam extremam ferè arcuatam & in medio reductam habet, &c.

at asperioribus spinis uallatum (unde ei nomen,) quòdque iuxta caudam squamis inauratis magis impallecat. Sed & marinus Charax tergo caudaque auri similitudinem gerit, ac præterea purpureis cingulis, purpureisque oculis, ut Aelianus prodit, illustratur. quorum neutrum in nostrate inuenias: sed neque dentium extantium seriem. Hunc uernaculum Characem piscinarij, qui farturæ Cyprinorum consulunt, ne unquam in eadem piscina cum Cyprinis commisceant, diligenter cauēt: quod uel tantillus Charax audeat & ualeat tantum præ se Cyprinum pascuis depellere: nec tanti imple tamen distrahi, quanti Cyprinus potest. Hæc ille. Sed ueterū Charax marinus est piscis: qui Oppiano in petris & arenis pascitur. Synodon & Charax Diphilo eiusdem sunt generis: sed hic præstat. & quanquam is de alimento ex piscibus loquitur, uideri tamen potest non solum nutrimenti ratio, sed etiam forma his piscibus similis, & fortè Charax hoc nomine dictus fuerit, quòd firmis dentibus os uallatum (similiter ut Synodon) habeat. ¶ Cyprinum asperum nominare licebit. ¶ De speciebus piscis Karas, leges mox in nominibus Germanicis, & supra ubi de differentijs Cyprinorum in genere dictum est. ¶ Piscem in Frisia orientali Caruz dictum, Carpio ni similem, sed minorem, &c. omnes qui in uiuarijs seruant, constanter affirmant, sexies anno parere. quare si Carpio uulgò dictus (quem tam sæcundum reperiri nondum nobis constat,) Cyprinus non sit, hic meritò esse potest, sed nihil definitio, Turnerus.

GERM. Karas/Karis/Garis/Karass. Genera eius tria in Albi reperiuntur. Primi generis pisces sunt parui, tenues, lati, colore subaureo, cui circa dorsum fuscus admisceatur. dupla eis ad latitudinem longitudo. Squamæ ut in Cyprino. Genus hoc Miseni paruorum cognominant, Klein Karas: uel à colore Glibichen. Hi episcinis & stagnantibus aquis in Albi ueniunt. Rarò octo digitos longitudine excedunt. Alterius uerò generis Carasi, aliquanto crassiores & longiores sunt: uocanturque dimidij Carasi, Halbkaras: uel Karpkaras: quoniam è Caraso & Carpa ueluti compositi uidentur. Hi quoque episcinis & stagnantibus aquis in Albi ingrediuntur.

APOLONIS similiter Karpkaras dicitur, uel alio nomine Piotrus. Piscis (inquit Ianus Du brauius) quem Bohemi Pitrußam uocant, in piscinis frequens, non aliud esse quàm Cyprinus creditur, sed degener, & uelut abortiuus, quanquam in cibo haud ingratus, præsertim si in craticula torreatur. Tertij demum generis Carasi tenuiores & latiores sunt, quàm dimidij nunc dicti, similes primis, sed maiores & pulchri candoris argentei. Hi in Albi nascuntur, non aliunde (ut prædicti) ingrediuntur.

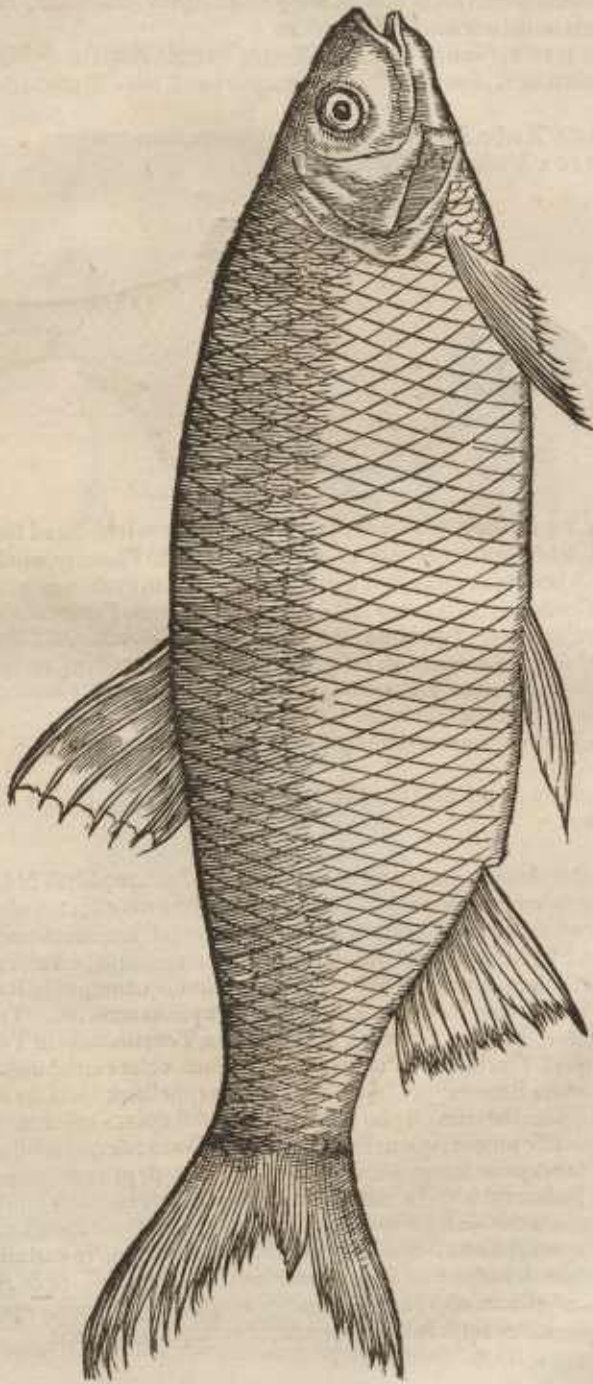

ORFVS à Germanis uulgò dictus piscis, nondum à me uisus est, præterquam Augustæ Vin delicorum in piscina natans: in qua urbe iconè etiam mihi depingi clarissimus medicus Aschilles

Animal. in dulcib. aquis Ordo I. 299

ehilles P. Gasserus curauit. Dorso est rubicundo, uentre albicante, squamis magnis & latis, paulò latioribus quàm Thymallus. Capitoni fluuiatili forma cognatus, maior: Cyprino minùs latus, sed crassior. Certo anni tempore è squamis eius ceu clauos quosdam eminere aiunt, similiter ut in Cyprino clauato Larij. quamobrem ad Cyprinos potiùs quàm Capitones pertinere uidetur. Species ei inter Carpam & Bresmam medià, sicut & magnitudo, ut audio. Laurus et sapidissimus habetur: ille præsertim cuius caro rubeat. nam altera species reperitur carne alba. Siccam eius carnem, friabilem & salubrem esse tradunt, minùs suauem quàm Thymalli. Muscis uescitur. In lacubus & piscinis fermè reperitur apud Vindelicos, Norimbergè & alibi. sed etiam in aquis fluentibus, ut Norimbergæ in Begniza flumine.

GERMANI uocant *Diff/Diff/Erste/Noßling/Würffling/Elst*. species ea cuius caro alba est, priuatim Augustæ *Weyßfisch* appellatur.

300 De Piscib. Latis. Pars III.

RV T I L V M hunc piscem appellare uolui à colore pinnarum, à quo Germani etiam nomen ei fecerunt. Rondeletius Phoxinis adnumerare uidetur, inter fluuiatiles : & rursus Sabaudico nomine Vangeron inter laeustres. Vide superius Parte I. in Phoxino squamoso Rondeletij maiore. Apud nos quidem in lacubus tantum reperitur, non etiam fluuijs, qui in nostra regione rapidiores sunt: alibi in fluuijs quoque nascitur, quos tamen è stagnantibus aquis subire solet. Ex eius cum Cyprino lato, coitu, hybrida gignitur, inter utrunque ambigens.

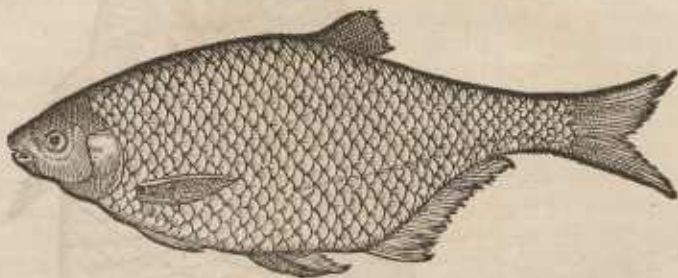
I T A L I C E circa Comum in Lario lacu Piota uocatur, ut circa Verbanum quoque: unde Latina inflexione Plotam Paulus Iouius dixit. hoc nomen uideri potest à Germanico **Plöze** deductum, quanquam id Cyprinum potius significat: quem imperitiores cum hoc pisce confundunt. Idem ne sit qui circa Ferrariam uulgò Aurata Padi uocatur, inquirendum.

G A L L I C E Roce, Rose, Rosse. Circa lacus Sabaudia Vingeron, Vengeron, Vangeron. Circa Neocomum tamen idem nomen longè diuerso pisci attribuunt, ex Leuciscorum generis, quem **Laugele** nostri uocant, Galli Dardum.

G E R M A N I C E. Nostri **Rottene/Rotte/Rottel/Rottele/** (sed longè alij pisces sunt **Rot & Rôtele** nostris dicti, semper in lacubus magnis tantum:) alijs **Rotfeder/Rotranck/Roddow/Roddau.**

A N G L I C E Roche. Alius est **Rochet** Anglorum, inter marinos.

P O L O N I C E Vusdrenka.

B A L L E R V S Aristotelis, ut Rondeletio uidetur, Græcis hodie ad Strymonem amnem **Plesta**: ad Pischiacum uerò lacum in Macedonia, modò Platanos, modò Plestya, modò Platonia uocatur. Alicubi è stagnantibus aquis flumina subit: in quibus manet ac proficit.

G A L L. Bordeliere, in lacubus Allobrogum: in Lemano Plateron, alibi Platte, Platon.

G E R M. **Ein Bluck/Blickling/Breitele:** & circa Colonia, ni fallor, **Bleech.** alibi **Pleche.** Argentinae **Wesfel,** ut conijcio. In Albi fl. à Misenis uocatur **Geuster:** Blicca uerò alterius piscis apud ipsos nomen est, qui alio nomine **Zerta** dicitur: de quo inter anadromos agemus. **Christophorus Encelius** Latina terminatione **Gusterum** dixit.

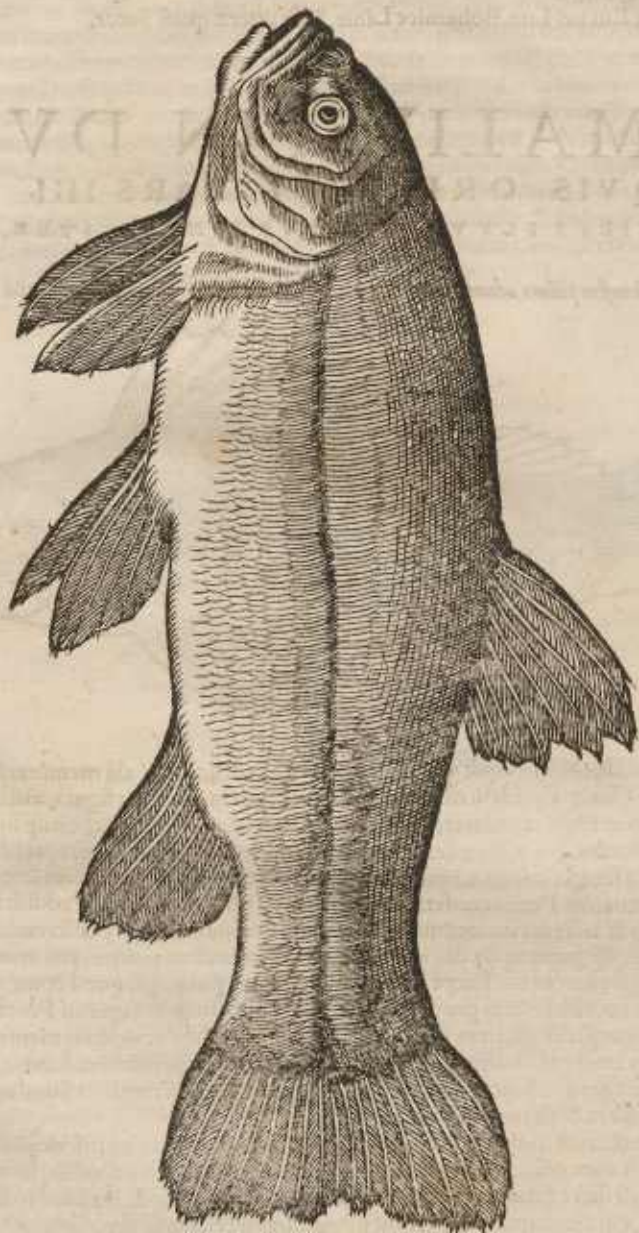
A N G L I **Bleke** uocant uel hunc piscem, uel potius **Alburnum.**

H A C T E N V S de piscibus fluuiatilibus latis & squamosis. Restat **Tinca,** sola in hoc genere lauis & lubrica.

T I N C A piscis plebeius, hoc nomine ab Ausonio dictus: quod Itali & Galli hodie retinent, nullo antiquo nomine apud authores noscitur, quod mirum est, cum ubiq; frequens sit inter uulgi solatia (ut cum Ausonio dicam) piscis. Sed uisiorum piscium mentionem nullam reperiri, minus est mirum. Phycis aut Merula fluuiatilis, si libet, nominetur, est enim Tinca Phycidi marino pisci, ut scribit Bellonius: uel Merula, ut Massarius, similis, ut uulgus in Italia Tincae marinae nomine appellet. Mihi Merula fl. nomen, potius quam Phycidis arriserit. Tinca nomen à recentioribus uariè scribitur, Tinja, Thinja, Tenca, Tencha, Tencon, mihi ut Tinca scribatur magis placet, nimirum quasi Tincta, quod Gallus diceret Teinte. colore enim uiridi nigrescente ueluti tincta uidetur. Alexander Benedictus Orphum lacustrem appellauit, (à colore nigrescente, ut conijcio, *ὄψις δὲ ὀρφύρον τῆς γόρας*;) sed cum Orpho pisce marino, nihil opinor commune habet. ¶ Sunt qui Aristotelis *ψύλλων* esse putent, quem Fullonem uertit Gaza: de quo nihil aliud scribit quam quòd gregalis sit, & litora petat tranquilliora: ex quibus uerbis de pisce marino eum loqui apparet. Gaza cur *ψύλλων* Fullonem uerterit, nihil aliud rationis præter nominis similitudinem uideo, & forsitan ipse *ψύλλων*, non *ψύλλων* legit. *Γναφίως* quidem Græcis fullonē significat: quo nomine piscis me minit Dorion apud Athenæum: eiusq; decoctio maculam omnem elui ait. Facit autem (Bellonio teste) Tinca etiam decoctum ad detergendas lanarū sordes. Sed idē & Anguillarum & Ichthyocollæ, & aliorum piscium admodum glutinosorum, decoctum præstare potest, Rondeletio teste. ¶ Tinca è stagnantibus aquis in amnes transit, & permanens proficit.

I T A L.

ITAL. Tenca.

HISPANICE Tinca.

GALLICE Tenche.

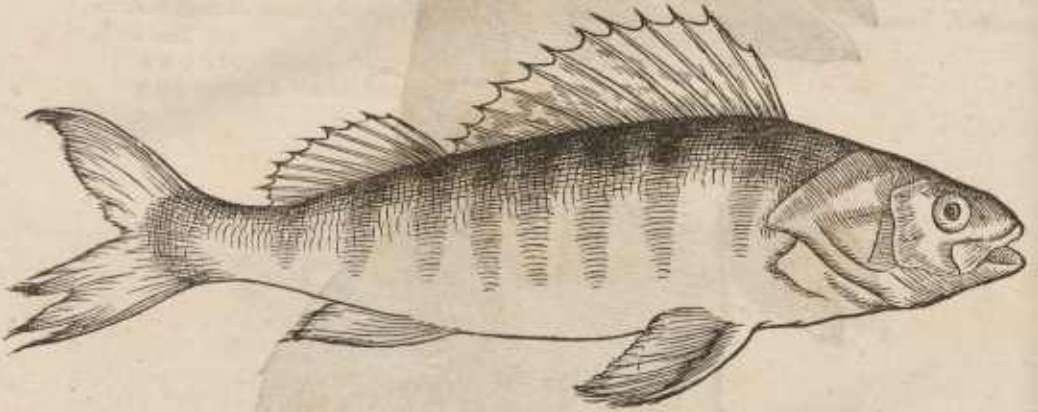
GERMANICE Schley, quasi myxon uel muco, uel (ut erudito cuidā placet) limaria. Tinca quidē ut in limosis sordidisque locis degunt, ita muco obducuntur, & sese mutuo lambunt. Alij scribunt Schleis/nostri Schlig, (g. ita proferentes, ut i. consonam:) alij Sley/ Schleyr. alij etiam Gallico uocabulo Tinch appellant. Geldri Lauwen/Louwen/Seeld/Zeeld. Frisij, ni fallor, Wūdthund/(nescio qua ratione:) & alio nomine medicum omnium piscium, Lucium quidem Tinca affricu sua uulnera conglutinare aiūt, & sutorem nigrum. Hollandi quoque eam Schoemacher, hoc est, sutorem, ob cutis crassitudinem: & Graumacker, (nos Grabmacher di

302 De Piscib. simpliciter Pars III.

ceremus.) id est, Vespillonem, quod subinde in terra effossa aut sepulchris inueniatur.
 ANGLICE. Tenche.
 POLONICE Linuel Lun. Bohemice Linie, & Sfuiecz quasi Sutor.

ANIMALIVM IN DVLCI
 BVVS AQVIS ORDINIS I. PARS III. DE PI
 SCIBVS FLVVIATILIBVS SIMPLICITER.

Perca st. à nostro pictore adumbrata: non ad eius imitationem facta quam Rondeletius dedit.

*Salubritas
 eius et colla-
 tio cum mari-
 na.*

PERCA fluuiatilis, (περκα ἢ περnis ποταμια: cuius Aristot. Plinius & alij meminerūt) lacus & stagna incolit. Marinae quidem nomine similior est, quam corporis figura, aut carnis substantia, aut succi bonitate, Marina enim tenera & friabilis est, concoctu facilis bonique succi, fluuiatilis his omnibus serè dotibus caret, Rondeletius, qui etiam medicos imperitos reprehēdit, qui ea que de Perca mar. dicta sunt à Galeno, ad fluuiatilem transferunt, Nos Rondeletij sententiam probamus, si marinis fluuiatiles Perca conferantur. hoc tamen distinguēdi gratia addiderim: Percas nostras que in fluuijs & lacubus maioribus purioribusque uersantur, longè præferendas esse alijs que in minoribus minusque puris aquis degunt. Accedit in fluminibus nostris, etiam uelocior cursus: cuius ratione magis exercentur. Itaque Rheno saluberrimæ putantur: quod & uulgare prouerbum testatur: & Xenocrates etiam prodidit: Quæ in Rheno (inquit) gignitur Perca, marinis piscibus succi probitate æqualis est. Item Ausonius in Mosella: Nec te delicias mensarum Perca silebo, Amnigena inter pisces dignande marinis. Quò quidem minores fuerint, eoque duræ & glutinosæ minus, concoctuque faciliores sunt: nisi forte spinæ que in minimis simul ingeruntur, concoctionem inæqualem & flatuosam faciunt.

Perfcinus.

Quod ad salubritatem (inquit Saluianus) fluuialem Percam marina inferiorē iudicamus, sed neque hæc insalubris. nam etsi friabilem carnem non habeat, cum tenera tamē sit, neque difficilis est concoctu, neque mali succi, quare in Saxatiliūm penuria, ea quoque, & maximè in saxosis & puris fluminibus capta, citra noxam uesci possunt ualetudinarij: Saporis uerò suauitate marinae longè & multum antecellit fluuiatilis. ¶ Platina Perfcinum dixit, quod Perfcii pomii saporem referat, ut ipse putat. Ego neque hunc saporem liquidò hunc piscem præ se ferre arbitror: neque nomen ab eo mutuari, sed potius à Perca Latino Græcoque nomine, Perfcum esse interpolatum: nam & nostri Bersich pronunciant: & Persecum uulgò à Perca quasi Percecā dici Massarius Venetus tradit. ¶ De Perca minore uel rotunda cognominata, uide supra, Parte I. huius Ordinis.

ITAL. Perfico uel Perceco. ¶ Hetruscis Persega, Romæ Cerna, (quod nomē etiam alijs piscibus attribuunt,) Bellonius.

GALL. Perche.

ANGLI Perche/similiter ut Galli.

GERM. Heluetijs & Mosellanis Bersich, alijs aliter, Bersig/ Bersing/ Perfic/ Berse/ Barß/ Parß/ Barsch. posteriora hæc Saxonibus & finitimis in usu sunt, Frisij Baerse. apparet autem omnia hæc nomina à Græco Latinoque Perca esse desumpta. ¶ Nos speciem unam tantum habemus, cui nomina prædicta proprie conueniunt, eademque Perca mar. similior est: Saxones et alijs, duas. Maiorem, quam hinc proponimus; illi simpliciter Parß dicunt, uel Punterparß/ Punterparß/

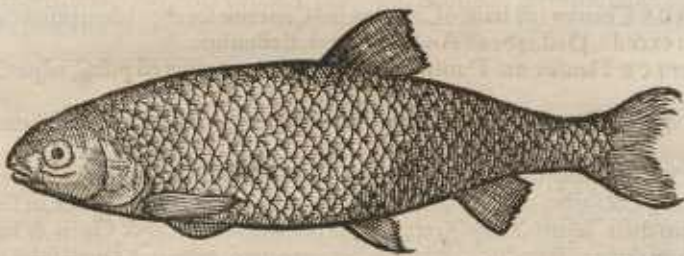
Animal. in dulcib. aquis Ordo I. 303

telparſ, id eſt, Percā maculoſam: uel *Streifberſing*, quōd maculis ſtrijs ſue (id eſt, lineis) notetur (transuerſis.) ſic autē in Albi nomināt. Vel *Grobarsch*/*Grawberſich*, id eſt, Percam fuſci coloris.

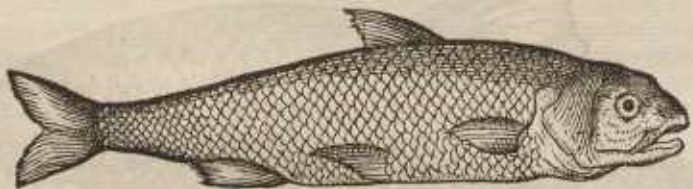
Minorem uocant *Kaulparſ*, hoc eſt, Percam rotundam, &c. ¶ Percā nomina apud noſtros pro aetate etiam uaria ſunt, nā ſœtus adhuc nouus & tener, *Hürling* uocatur, id eſt, hornus; paulo maior, ſed intra primum adhuc annum, *Tränle*. Secundo anno, *Egle*. Tertio, *Strichling*. Poſtremo, *Keeling*/*Berſich* & (quod inuſtatius eſt) *Banſerle*. Circa lacum uerò Acroniū, præfertim Lindauia, puſillam Percam ſimiliter nominant *Hürling*: maiorem, *Krezer* (Conſtantię *Strichling*:) tertio *Schoubſiſch*. poſtea *Egle* uel *Kenckernegle*. Vocabulum *Strichling* à pinnis aculeatis, Percis attributum, (ſicut etiam *Krezer*, eadem cauſa,) alibi piſciculis paruis tantum, quos Aculeatos Rondeletius nominat, tribuitur. In noſtro lacu alia in profundo captuntur, albiores, *Triechterege*: alia propius ripam, colore magis fuſco, *Landegle*/*Kozegle*/*Krabbegle*. Gracè minimas, Percidia dixerim: maiores, Percidas: maximas, Percas.

POLONICE. Okun: Bohemice Okaun, uel Vuokauny.

Capito fl. à Rondeletio exhibitus.

Eiusdem alia icon è libro iconum Io. Kenemanni.

CAPITO ſeu Cephalus fluuiatilis. (Λδυκίος ποταμὸς αἰῶ, κίφαλος ποταμὸς, Gracè dici po-
teſt.) Hunc piſcem Auſonius in Moſella Capitonem nominauit. ¶ Idem uidetur Squalus olim
Latinè dictus, quod nomen hodieq; Italia alicubi retinet. Varro lib. 3. de re ruſt. Squalos cum
Mugilibus nominat: & Ouidio Squalus in herboſa arena degit: ſicut & Capito fl. Auſonio. Squa-
li quidem nomen uulguſ Latinorum iam olim à cephalo deprauaſſe uidetur. In Plinię Naturali hi-
ſtoria bis Squalos legimus, (ubi Rondeletius Galeos intelligit:) ego utrobique Squatos uel Squati-
nos legendum ex Ariſtotele obſeruauit. Columella 8. 16. Veteres (inquit) in dulcibus aquis ma-
rinos etiam clauſerunt piſces: atq; eadem cura Mugilem Scarumq; nutrierunt, qua nunc Muræ-
na & Lupus educantur. Saluianus probè pro Scaro reponit Squalum. Apud Pliniū Squali bis
mentio fit: ſed locus uterq; (inquit Saluianus) ex Ariſtotele corrigendus, ut in altero pro Squalis
Galeos, in altero pro Squalo Squatina legamus. Plinius Valerianus medicus: Piſces de flumine
qui petram habet, ut Truſti, Squalij, Comede. pro Squalij autem, legendū Squali. Hi igitur autho-
res, Varro, Columella, Plinius Valerianus, Squalum piſcem dulcis aquæ alumnū, uulgaremq; &
uilem faciunt: id quod Squalo noſtro conuenit, quemadmodum & uulgare nomen. Hęc ille. Lon-
gè quidem alius eſt *Schwal*: quaſi Squalus uulgò à noſtris dictus, è Leucifcorum fluuiatilium ge-
nere. ¶ Alius piſcis eſt Thedo Auſonij, nullo ſpinæ nociturus acumine: alius etiam qui in Mugi-
lum genere Chelon uel Bacchus nominatur, marinus uidelicet: quod moneo, quoniam non in-
doctus quidam confudit. ¶ Galenus (inquit Saluianus) hunc Leucifcum dixiſſe uidetur, Mugi-
li ſimilem in fluuijs, capite minori, ſapore acidiore: hæc enim Squalo noſtro conueniunt. Idem
& Auſonij Alburnus uidetur: quem uſtoribus ſuæ Moſellæ piſcibus adnumerat: quanquam Gil-
lius alium piſcem qui Albo dicitur uulgò, Alburnum Auſonij putauit. Sic ille. Nos alios Leu-
cifcos huius Ordinis Parte I. propoſuimus: ut alium quoq; Alburnum, ibidem, prædam puerili-
bus hamis, ut canit Auſonius, utpote piſciculum exiguum, quod huic non conuenit. Præterea Au-
ſonius qua in regione ſcripſerit cogitandum eſt: et quinam hodieq; illic piſces iſdem aut ſimilibus
nominibus appellantur.

Leucifcus.

Alburnus.

Albo.

304 De Piscib. simpliciter. Pars III.

ITAL. Veneti & Romani Squalum (Squaglio, Romæ) uocant, quem piscem Infubres Cauedanum, Placentini & his finitimi Cauetzale nominant. Eundem nondum adultum Romæ Gaueetum appellari audiui, Bellonius. Squalo, Squallo, Squadro, Squaio, Capidon, Cauedo, Caueano, Caueden, unde & Grapaldus Latina terminatione Cauedulum dixit.

GALLICE Munier (Munier Lugduni, Bellonius) dicitur, quod circa moletrinas plurimus sit. Ab alijs Vilain, id est, turpis ac foedus, à uicis ratione: quia stercore, cæno, fordib. delectetur & uiuat, Rondeletius. Aulici ichtyopola: Vilain, id est, uillanum aut uilem, commodè nominarunt, Bellonius. Alij Cheuesne, alij Calliastro, Cenomani & Andegauenses un Chouan, uel Testard à capitis magnitudine, Idem, qui alibi etiam Gobiium fl. alterū à suis Cenomanis Munier appellari prodidit.

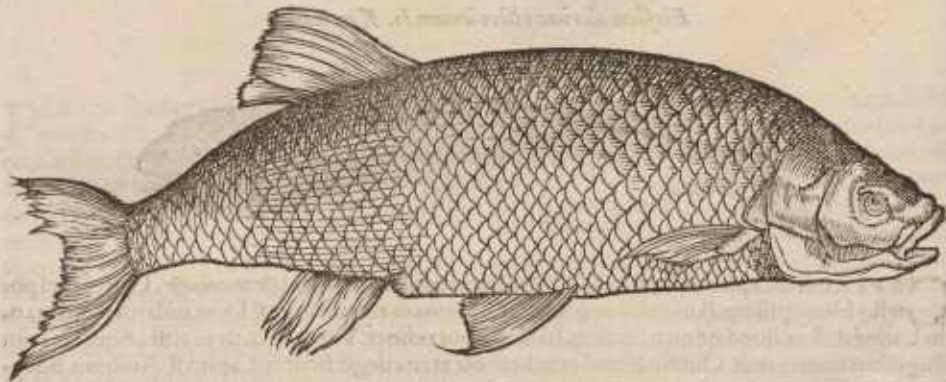
GERMANICE Alet/Allet/Alte/Elite/Wönen/Wyn/Winwe/Wenehen/ (unde Albertus Latinum Monachi nomen fecisse uidentur:) Furr: quod nomen alij (ut piscatores circa Acronium lacum) diuerso pisci attribuunt, quem nostri uocant ein Schwal è genere Leuciscorum fluuiatiliū, Saxones & finitimi uocant Siebel, uel Seuel: unde quidam Dobulam Latina terminatione proferunt, alij Neufesser, unde Christophorus Salueldensis Murilegulum Latine dixit. Quidam Schüpfisch (cōmuni squamosorum piscium nomine) si rectè id scribit Saluianus.

ANGLICE Cheuyn (ab Italico Caueden uel Caucano fortè.) Idem piscis cum minor est et palmum non excedit, Pollarde ab Anglis uocatur, Bellonius.

BOHEMICE Tlausie uel Tlauslic, Dubiel Polonorū alius est piscis, nēpe Cyprinus latus.

CAPITO Lacustris quidam infra cum Lacustribus describetur, qui Albus à Saluiano uocatur.

PRAETER Capitonem fl. illum nobis uulgarem, de quo iam diximus, alij etiam quidam similiter fluuiatiles, & forma non dissimiles, ad idem genus referendi uidentur, ut sunt apud Saxones & Misenos dicti Jesen/Rapp/Zerte/nostri piscatoribus (sicut & Gallis, & Italis, ni fallor) in cogniti. Horum duos priores hic exhibemus; tertium uerò, quoniam è mari subit amnes, ad Partem V. differemus.

CAPITO fl. cœruleus cognominetur à nobis hic piscis, quem GERMANI accola Danubijs Zentling appellant, fertur enim cœrulei coloris esse, dorso præsertim & partim capite: Capitone Aufonij minor, cum rarò duas libras (XVI. unciarum) excedat. Latera & uenter argentei coloris sunt: pinnae ferme ruffi, sicut & cauda. Assus præfertur: unde aliqui Bratfisch appellant. Saxones Jesen: qui ad Viadrum habitant, Jesitz; Dantiscani Jesus, alij Jese, e. ultimum nõ proferentes, & primum obscurius instar æ. diphthongi ferè. Hic piscis (ut Stephanus Lauræus Ferdinadi Augusti medicus, à quo etiam iconem accepi, me docuit,) neuiquã salubris est, quod pinuiusculus sit, et non saxatiliū modo friabilis, suauis tamè satis, estur frigidus, assus potissimum: quanuis & elixus, & alijs modis. Longitudo eius cubitum non excedit, nec latitudo tres aut quatuor digitos. post Pascha potissimum capitur. ¶ Idem fortè piscis est qui Bratkarpsè à Germanis Poloniae finitimis uocatur. Quarendum etiam an idem sit, qui circa Coloniam & apud inferiores Germanos in Rheno Macrell uel Macrill dicitur, & alio nomine Bratfisch, ut Adamus Lonicerus tradit: & in aquarum fundis latere addit, noctu cum face à piscatoribus capi. Eum quidem Lucium Aufonij esse, non rectè coniicit. Longè alius est qui in mari Macrill dicitur, nempe Scomber.

POLONICE Jaiz, uel Jésiẽ. quarendum an idem sit qui Glouuaz ab eis dicitur, ob magnitudinem capitis, de quo supra Parte III. ubi de Cyprinorum differentijs agitur.

CAPITO

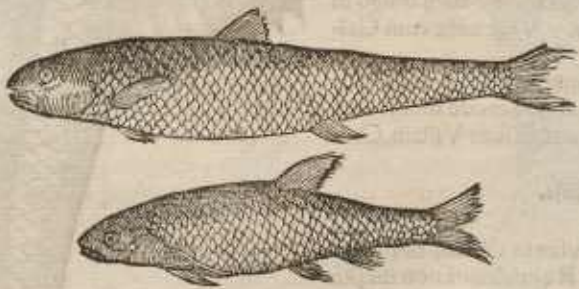
CAPITO fl. rapax aut uorax discriminis causa cognominetur hic, quem GERMANI *Misenein Rappe*, id est, Coruum appellant. Est enim (ut Ioannes Kentmannus scribit, qui effigie quoque comunicauit) Corui autis instar rapax uoraxque: non minus ferè perniciosus uorandis piscib. quam *Silurus* & *Lucius*. In *Albi* capitur: in quo etiam nascitur, non aduena est. Squamis tegitur latiusculis, tenuibus & perspicuis. Longus est, crassus, & carnosus, carne aristas plena, longitudine ad latitudinem quintupla. Dentes ei non in ore, sed in faucibus sunt. Maximi qui apud *Misenos* capiuntur, ad sex aut septem libras (sedecim unciarum) accedunt, &c. Piscis est admodum laudatus & boni saporis, tum assus, tum elixus, si ritè coquatur, quod plerique ignorant, facile enim in partes aliquot dilabitur, si in feruidam immittatur. itaque ab initio statim in frigidam præparatus immitti debet, ut pariter cum aqua concalcat, &c.

Icone sequentis piscis non opus est: nam per omnia Capitonem fl. communem nostrum refert, nisi quòd minor est.

CAPITO uel *Squalus* fl. minor, aut minimus potius, est qui à GERMANIS *Häsling* appellatur, quasi *Lepusculus*: fortè quòd agilitate ac celeritate natandi lepores repræsentet, scribitur autem uarijs modis: *Hasele/Hasle/Hesling*. In *Albi* *Hesling* appellatur, uel à dorsi crassitie, *Sicktruch*, id est, *trachurus*: uel nimis comuni nomine *Weyßfisch*. Argentinæ *Schnotfisch* uel *Schnatfisch*. (Alicubi etiam *Weisfisch*, à mense Maio, quo præfertur: quod quidem nomen *Alausæ* etiam tribuitur.) Coloniae *Kolsfisch*, hic aut alius persimilis. In lacu iuxta *Tugium* Heluetiorum *Ganghasle* uocatur: & *Suala* nostra siue *Gardus* ibidem *Hasle* dicitur, sicut etiam *Luzernæ*. *Glyssen* apud piscatores nostros generale nomen est ad piscium species tres, quas uocant *Hasele/Langele/Schwalen*. ¶ Quòd si quis *Leuciscum* maiorem appellare uoluerit, permittemus, est enim *Leuciscus* illis, quos supra Parte 1. huius Ordinis descripsimus maior. Capitur apud nos tum in lacu, tum in fluuio, fluuiatiliem oculis rubere aiunt: lacustris non rubet, sed superna oculorum parte flaua est. Dentes in faucibus utrinque cõditos habet, sicut et *Capitones* maiores. Dorsum ei fuscum & crassum est, & similiter caput. Squamis mediocriter magnis tegitur. Circa ripas plerumque natat, ubi ex herbis uermiculos legit, & muscas aut culices riparum marginibus insidantes rapit.

GALLICVM nomen nescio, nam *Haseaux* Gallis dicti pisces, *Cyprini* lati minores sunt.

ITALICE, ni fallor, *Stretta* uocatur in *Lario* lacu, à corpore longiusculo & stricto, id est, minime lato. in *Verbano* *Giauerta*. *Papia* *Kabacello*.

MUGILVM fluuiatilium species duæ *Rondeletio*. Frequentissimus (inquit) est piscis in *Mriulis* & fluuijs labentibus ex montibus *Cemeneis*, qui à uulgo *Siego* uocatur. Hunc ad aliud quam ad *Mugilum* genus reuocare non possum: Quemadmodum nec pisciculum illum qui à *Lugdunensibus* *Friton* & *Friteau* nominatur: qui superiori ferè similis est, sed minor, palmi enim longitudinem uix superat: superior in *Arari*, & in alijs quoque aquis, etiã cubitalis est. Hic corporis aspectu *Mugilibus* (fortè *fluuiatilibus*) similis est: nec non pinnis, earum numero, situ, cauda, partibus internis, *Rostro* est acutiore, sine dentibus. Idem cum inferiore (maior nimirum cum minore) qui in *Arari* frequens est, uictus ratione, carnis mollitie & succo maxime conuenit. ¶ *Siego* piscis (inquit *Dalechampius* *Lugdunensis* medicus in epistola ad me) nõ in *Arari* nostro gignitur:

306 De Piscib. simpliciter, Pars III.

sed in Erari (uulgò Erant) fluuio, qui sub Agatham (uulgò Ade) mare ingreditur, quatuordecim millibus à Monspessulo Narbonam uersus. ¶ Idem sale conditos ad me misit pisces binos ex ijs, quos Galli uocant Fretus, Friton, & Friteau, quasi *πρυμνιστες*, ut uocat Athenæus. eos quidem nostri piscatores non agnoscunt, tanquam peregrinos. De hoc quanquã paruo uolui hic agere simul cum maiore: quoniam Rondeletius etiam in unum caput coniunxit.

GERM. F. *Zweierley fisch in süssen wassern/von der art der Alleten/zü Lyon bekant: der grösser wirdt auff anderthalb schüch lang: der kleiner nit über ein spann.*

VMBRA in Gardone Gallia Narbonen, flumine, ex Truttarum genere est, qui uerò eodem nomine piscis in Lado nostro reperitur, Mugilis fluuiatilis species est, Rondeletius.

NASVS (uulgò dictus) piscis est in Danubio, et aquis in Danubium influentibus: similis Monacho (*id est, Capitonis fl.*) sed tenuior, naso ualde crasso, Albertus. Noscitur hoc nomine piscis passim apud Heluetios & Germanos. ¶ Peculiare nec illaudatum genus piscium est, in amnibus & aquis Lani degens, carnosum, molle & rotundum ferè, Barbatulorū (*Barborum fl.*) penè gustu, duorū triumue palmorum magnitudine, quod Germani *Nasern* quasi Nasutum nominant, Adamus Lonicerus. Ergo uel Nasum, uel Nasutum, uel potius Nasonem appellabimus hunc piscem: cuius in aliorum qui hactenus de piscibus scripsere libris nullam extare mentionem, quod sciam, demiror. ¶ Labrum seu rostrum superius crassum, simum, obtusumq; habet: unde et Simus Latine, Græcè *Συμς* dici poterit, nam eodem nomine piscem inter Nilooos legimus, nempe ut fluuiatiles quidã Mugiles siue Leucisci à rostri acuminè Oxyrhynchi uocantur: ita hic ab eodem simo crassoq; Simus & Pachyrhynchus, rectè uocabitur. Genere quidè Leucisci fl. adscribi debet, Venter eius intrinsecus nigerrima membrana ambitur. Os eius ueluti laba habere uidetur, ut ab ijs Labeo aut Chelon fluuiatilis dici mereatur. Plebeius planè piscis est, carne semper laxa & insipida. In Rheno præstantior habetur.

ITAL. Circa Tridentum Saueij uulgò dicitur, duabus syllabis. Vide mox cum Gallicis nominibus.

GALLI & Itali multi, puto, nomina eius cū Capitonis fl. (cui aliquo modo similis est,) nominibus confundunt, ut sunt Villain, Cheuena, Musiner.

GERM. *Ein Nase.*

BARBVS ab Ausonio dictus, Barbulus Platinæ: quem Rondeletius non ineptè ob rostrum longius & acutius inter Oxyrynchos cõnumerari posse scribit: quoniam multi (inquit) eo nomine à ueteribus donati sunt. ¶ Nos Sturiones & similes eis pisces olim oxyrynchos dictos ostendimus. Est & in Mugilum genere oxyrynchus: & Rondeletius primam Leucisci fl. speciẽ, oxyrynchum de Mugilis fl. genere esse insinuat. Est & suus Nilo oxyrynchus, quem Lucium esse Bellonius suspicatur: & alius maris Rubri. & Antuerpiæ uulgò dictum Hautin piscem fluuiatilem, Ronde-

Nasutus.
Naso.

Simus.

Pachyrhynchus.

Labeo fl.

Barbus hic à nostro pictore delineatus est, maiusculus quam uellem, ut & alij multi.

Rondeletius oxyrynum nouo nomine appellat. Quamobrem Barbum piscem neq; oxyrynum, neq; oxyrynum generis facere libet; ne tamen a symbolos abeam, de uetere eius nomine, coniecturam meam proferam. Barinus (Bægius) Aristoteli dictus piscis, an Barbus sit, querendum. nam & nomen alludit, & fluuiatilem esse piscem, & præ obestitate sterilesce ei conuenit. Gazæ interpretatio pro Barino non rectè Carinum habet.

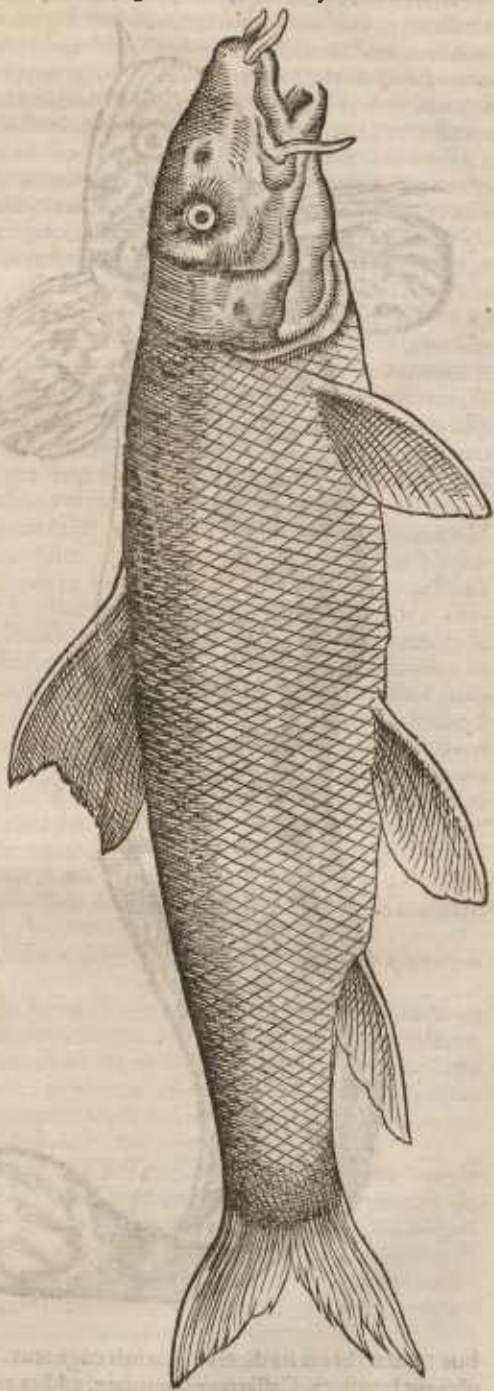
¶ A recentioribus quibusdam Barbulus, aut Barbellus, Barbatus aut Barbo uocatur; à non nullis ineptè Balbus, & quoniam Barbatulus est, ut Mullus, ab imperitis cum Mullo longè diuerso & marino pisce confunditur. Alexander Benedictus Mullum si. uocat. ¶ Ab accolis Strymonis Græcè loquentibus, Mustacatus uel Mystus dicitur, teste Bellonio: à mystace, id est, barbatio, quanquam superioris labri barbam tantùm propriè mystacem Græci nominant. Mystus etiam in Nilo frequenter capitur, inquit Bellonius: sed quomodo Lucius Italicus à Gallico differt, sic Nili Mystus à nostro dissidet. noster enim oblongus est, & quasi teres; Niloticus uerò crasso & recurto est corpore. Memphi libras xx. pendentem uidi; quo in loco Mythus uel Mystus dicitur. uulgus Græcum Mustachato pronunciat, Sic ille. Idem Mystum marinum quoque reperiri scribit in Adriatico, fluuiatili magna ex parte similem, &c. qui si similiter Mystus & Mustacatus appellatur, an Plinij Mulculus sit & cetorum dux, quærendum; mihi tamen Mustela potius dux ille uidetur, &c.

ITALICE Barbio, Barbo. Mediolanenses, iam adulos Barbos, Barbaros uocant: minores uerò, Balbetos.

HISPANICE Bárbo, Báruo.

GALLICE Barbeau, Barbet: & Barbarin, quum minor est.

GERMANICE Barb/Barben/Varbel/Vârbele. Saxonibus Parme. Flandris Varme. ¶ In Rheno circa Scaphusiâ Weidfish appellantur, pisces qui per hyemem in libero flumine uagantur & pascuntur, quod præcipuè Barbi faciunt. & hi quidem meliores sunt, capite minore, corpore rotundiore & obesiore, quam qui in latibus se continent, quos Lâgerbarben appellant. Ex his uagantibus aliqui reperituntur steriles, in quibus nec genitura nec oua inueniuntur. eos Jünckerlin/id est, Nobiles uocitant, & quouis anni tēpore in cibo commendant.

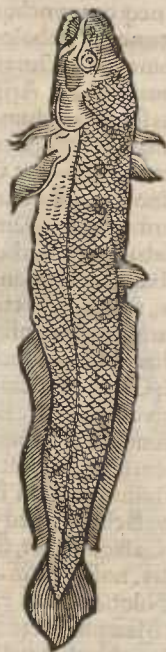
MUSTELA fluuiatilis dici potest, piscis quem Rondeletius Gallico nomine Lotam appellat. Mustelæ enim marinæ perquam similis est; multò quidem similior quam Lampreda, hoc est, Mustela fl. Ausonij, quæ è mari flumina subit, hæc non item. Sunt autem species eius diuersæ, aliæ fluuiatiles tantùm, aliæ lacustres tantùm, aliæ fluuijs & lacubus fortè communes.

Antiquum eius nomen non constat. Bellonius Clariam fluuiatilem uocat. sed Clariam Opianus per syncopen pro Callaria dixit; qui piscis marinus est, Afellorum generis: Mustela-

308 De Piscib. simpliciter, Pars III.

Icon hæc Mustela fl. nostræ est, maior proportione quàm oportebat: pinnula etiam dorso anterior non satis distincta, incuria pictoris.

Eiusdem alia icon à Rondeletio exhibita: in qua squamæ forsitan nimis manifesta sunt.

Callarias.
Alabes.

Clarias
Niloticus.

bus tamen (liceat ita dicere) marinis cognatus, quamobrem nostras quoque Mustelas fluviatiles aut lacustres, Callarias nuncupare, addita aquæ dulcis differentia, absurdum non fuerit. & Græce etiam Καλαρίας ποτάμιου ἢ λιμναίου, uel Γαλιῶ ποταμίας ἢ λιμναίας appellare. ¶ Alabes, Ἀλάβης, inter Nili pisces à Strabone numeratur: à lubricitate nimirum dictus, quòd manu capi non possit. hic si Lampredæ aliqua species non est (sicut & Olisthus, id est, Lubricus Oppiani,) Mustela fl. hæc nostra uideri poterit. hanc enim in Nilo capi certum est: etsi specie diuersam à nostris, Memphi (inquit Bellon.) pisces quidam edules circumferuntur, è Nilo capti quorum nonnulli sunt insipidi, alij ita uiles, ut à pauperibus tantùm edantur, quorum ex numero quendam obseruauimus, cuius glabra pellis ut Anguillæ erat, Clariam (hoc est, Lotam Gallicam) referentem: unde Clariam Niloticum uocari posse credidi. Pedalis est longitudinis, (aliquando cubitum excedit,) brachijque crassitie.

crassitie. Cirros duos semipedem longos ac molles gerit, unde Barbatulā pleriq; in Aegypto uocant. Superius labrum paruuos admodum dentes duobus ordinibus dispositos habet; inferna autem maxilla, tantum exasperata est. Folliculum qui piscibus datur ad natandum, faui in modū crebris foraminibus pertusum habet. Ex his Bellonij uerbis, Clariam Nili ab eo dictum, commune quidem aliquid cū Mustela fl. nostra habere apparet: sed specie differre, aut potius genere proximo. Mustela enim nostra neq; dentes, neq; folliculum habet: & cirros duos, qui à parte oris superiore prominent, admodum breues; Nili Claris semipedem in pisce pedali longos. Quamobrem Silurum Nili esse dixerim hunc piscem, nam & nostra Mustela Siluro similis est; ac idem esset, si magnitudo corporis, & Barbularum longitudo accederet. Dentes etiam conueniunt, duplici ordine superius, simplici inferius, labro tantum exasperato, sunt autem parui admodum utrobique. Silurum autem hunc potius quam Glanum esse conijcio, quoniam in Nilo Silurum, etiam ueteres scriptores memorant, Glanum nemo: nisi forte Bellonius, qui hos pisces non distinguit. Nec refert pedalem tantum hunc piscem ab eo describi: cum postea circa Busirim cubito longiorē se uidisse scribat, & fieri potest ut longiores inueniantur, neq; enim ipse multo tempore immoratus est. Est igitur hic Silurus: aut certe Blax, piscis Siluro similis, (ut Suidas scribit,) sed inutilis ad edutne Carnes quidem gustare uelint. ¶ Iouius hoc piscium genus Gobios fl. nominat: Bellonius omnino diuersos esse ostendit. Murellius multo ineptius Alaufas facit. Falluntur & qui Lacertos, & qui Myxones existimant. ¶ Fluuiatile genus unum est & simplex, cuius figurā exhibemus. idq; apud nos (puto) in fluuijs nascitur: alibi e riuus in maiora flumina, ut Albim, transit. In lacubus uero nostris species duæ aut tres, tum à fluuiatili, tum inter se diuersæ inueniuntur, diuersitas, colore, magnitudine, & pinnis, præcipue dorfi, pluribus, aut paucioribus, constat.

Silurus Nili

Blax.

ITAL. Insubres hos pisces Strincios & Botetrissias appellant, uulgò Bottatrifo, Strinzo, Iouius, Circa Comum Srinz, Bostriz, & Strinco, nomina usitata sunt. Bottatrissa, ad lacum Verbanum, alijs Trinca. A Benedicto Iouio inter Larij pisces Trisus appellatur: & ab Heluetijs simili uocabulo Triisch. Botatrissio quidem proprie in lacubus quibusdam dicitur, species maior. Glanum piscem (inquit Bellonius, qui Silurum à Glanide non distinguit) refert is, quem Insubres & Taurini Botetrissiam nominant, dempta magnitudine, sunt enim tam propinqua similitudine, ut eorum alterum maiorem, alterum uero minorcm dicere possimus. Sic ille: qui & Strinsiam Italico nomine hunc piscem appellat. Fluuiatilem uero Clariam priuatim, ab Italis Botolā, uel Botū uel Botā nuncupari tradit: quæ tamen nomina Gobioni fl. capitato potius conueniunt. Bottatrissia nomen ex utroq; compositum uidetur. Bottam Itali quidam pro Rana rubeta uel Buffone dicunt. est autem huic pisci rictus similiter diductus. ¶ Hunc piscem Paulus Iouius & Mathiæus fluuiatilem Gobium esse (non recte) crediderunt. nos quoniam aliud nomen uetus nullum extat, cum Benedicto Iouio Triseū uocabimus, Saluianus: qui in fluminibus & lacubus quibusdam tantum hunc piscem procreari addit: nec intellexit fluuiatiles & lacustres Triseos specie differre: & eundem esse quem proxime antè è Germania missum descripserat, simili nomine Treischten: pro quo alijs Ruten uel Ruppen proferunt.

Glanis.

HISPAN. Lusitanis Enxarquo dicitur: sed hoc nomen magis conuenire puto Ranae piscatrici.

GALL. Circa Lugdunum Lota (uel Lotta) in Arari. Geneuē uerò Motella, quasi Mustela nominatur, Rondeletius. Vulgò Barbotata dicitur, non à Barbis: sed ex hoc quòd Galli barbotare, coenum & simum rostro, anserum modo, commouere dicunt. Sunt qui Marmotum uocent, Bellonius. A Gallis Senonibus Boullaue uocari audio: forte quòd plerunq; uenter eius ceur bullis infletur. Sabaudi Moustoille uel Mouttoile (alijs similiter Cobitidē fl.) nominant. Moustoille, ad lacum Neocomensem, Circa Rhodanum alicubi (haud scio an Vallesij) Setehot.

GERMANICE Triisch, apud nos præcipue: Treisch/Triesch. Et circa Acronium lacū priuatim sic uocatur huius piscis species, quæ in profundo uersatur, quæ autem in summa aqua & pcellis obnoxia natat, Constantiæ ad eundem lacū Wellfish, Lindauia Guellfish dicitur. estq; ea minor, pulchrior, nigrior, & in cibo delicatior, quam quæ in gurgite manet. Idem piscis, magnitudine & ætate minor, Wosferle, à musco & alga nominatur. sunt qui Latinum nomen Musconis ei sinxerunt, nescio quàm recte. Constantiæ tamen, alterius generis, quod in profundo agit, paruum adhuc piscem Wosferle nominant: deinde maiorem, loco etiam uictuq; mutato, Triscam. Reliqui Germani nominibus in hoc pisce diuersis plurimum uariant, ut uix in ullo alio. Alijs enim alijsq; locis nomina usitata sunt hæc: Rugget/Rutte/Ruffelck/Rusolck/Rosolck/Rup/Raup/Alrupp/Altrupp/Deirappe. item Quappe/Putte/Püüt/ quæ nomina Ranam uel Ruberam significant. alijs compositis ab his nominibus & Anguilla uocabulis, Alput/Alpütt/Alquapp.

Musco.

Apud Albertum leguntur etiam hæc nomina: Almurgen/ (malim Alputren.) & Lumpen. De eodem (inquit) fertur, quòd circa duodecimum annum ætatis, cum in maximam quantitatem excreuit, Solaus appelletur. ego pro Solaus legendum puto Salut uel Salnt: ita enim Sabaudi & uicini Heluetij Silurum nominant: quem tamen ex Mustela hac nostra nasci falsum est. ¶ Est & Wilsker uel Welsker, à lacte deriuatum nomen, inferioribus Germanis de hoc pisce uulgare; Galaxiam fluuiatilem Græcè dixeris, (nam alijs Galaxias siue Galaxias marinus est.) Nomē

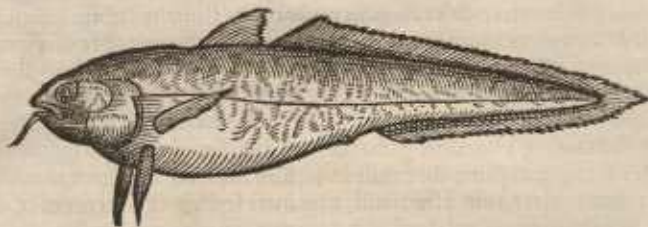
Galaxias.

310 De Piscib. simpliciter, Pars III.

id positum à lacteo secoris colore puto: quale in magnis lacustribus nostris præcipuè uisitur. Ron delectus iecur albicans Lotæ etiam suæ tribuit, & Barbotæ. A Geldro quodam accepi piscem Mustelæ nostræ prorsus cognatum, sed breuiorem, crassio rem, & nigriorem, à Geldris suis *Wiltter* uocari, & alio nomine *Kurr*: (sed posterius hoc diuersi etiam piscis nomen est.) Iidem *Wiltter* uocitant, Harengum marem priuatim, non omnem piscem marem ut nostri. *Mucete* quidem nomen pro hoc pisce apud Albertum etiam legitur, nescio quàm rectè quin & Mustelam fossilem uel uariam quibusdam Latine dictam, aliqui *Deerfutt* appellant.

ANGLI *Powte* nominant: & *Elepowte*: sicut & Germani inferiores *Putt* & *Alputt*: quorum nominum rationem explicauimus superius: aliter quàm ab Anglo quodam nuper accepi, qui *Elepowte* uocari aiebat, quasi Anguillam uentricosam.

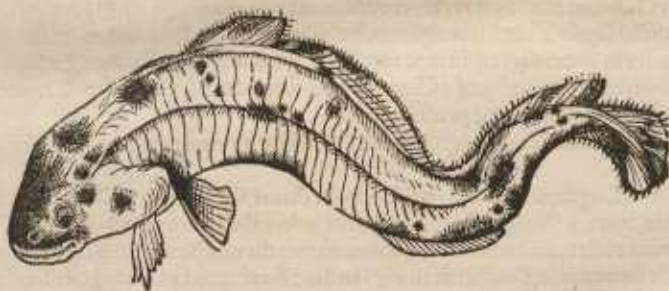
ILLYRICE. Poloni uocant *Mientus*, Bohemi *Mnik*.

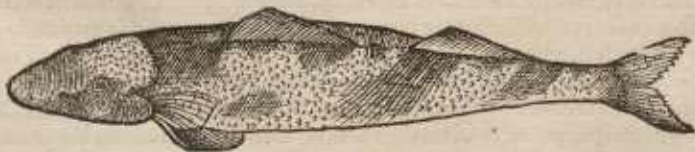
MVSTELAE fluuiatilis species alia à Rondeletio exhibitæ: qui non alio quàm uulgari Gallico nomine Barbotam appellat. In lacubus (inquit) & fluuijs minimè rapidis Lotæ species, uel ei persimilis piscis nascitur, qui à uulgo Barbota nominatur. Lotam corporis specie refert, nisi quòd rostro est acutior: item cauda tenuiore, & magis in acutum deficiente, uentre prominentiore, alijs omnibus similis. ¶ Bellonius Clariam fl. simpliciter, Barbotam nominauit. Apud Albertum Borbocha, ut conijcio, pro Barbota legitur. Sed Husonem quoq; uulgò dictum Danubijs piscem ab accolis Tanais Barbotam nominari scribit Bellonius, à barba scilicet.

GALL. Barbote, ut dictum est.

GERM. Ein art der Trüschchen mit einem spitzen schnabel / vñnd dem schwantz auch ge-spitz: mag ein Spitztrüsch genent werden.

MVSTELAE fl. nostræ, pulcherrimis distinctæ coloribus, flauo, croceo, cædido, roseo, atro, Molorū pupilla nigra, parte ambiente cœrulea, ante paucos annos in Bohemia captæ sunt: & Pragæ propter pulchritudinem Regi seruata: uiuæ in uase amplo aqua pleno, nō sine limo fundi, Earū unius iconem hîc exhibeo, qualem Io. Thanmyllerus iunior, chirurgus Augustanus, ad me dedit.

ASPER Danubijs, quem hîc proponimus piscis appelletur, propter similitudinem eius cum Aspero Rhodani (quem dedimus supra Parte II. huius Ordinis): quanquam multò maior. Capitur Vlmæ alibiq; in Danubio. Squamis (ni fallor) tegitur. dodrantalis plerumq; & libræ pondere est: sed etiam ad duas aut ad summum tres libras (xvi. unciarum) accedit. Pinna à podice, incuria pictoris omissa uidetur. Colore est partim è fusco rufescente (ut icon præ se fert, tum eam quam Iulius Alexandrinus Ferdinandi Augusti medicus ad me misit; tum altera, quam Raphael Seilerus

Animal, in dulcib. aquis Ordo I. 311

Seilerus I. C. Augustanus) partim nigris maculis satis magnis per interualla distinctus: quarū ali-
quæ à dorso ad uentrem obliqui tendunt. Lautissimum esse aiunt simul & saluberrimum omni-
um Danubij piscium, in piscinis seruari non posse. caudam adeo duram habere, ut uix amputari
possit.

GERMANIUM uocant *Zindel/Zinde/Zundel/Zinne/Zingel.*
VNGARI Kolkz.

TRUTTARVM GENERI: DIVISIO.

Truttarum aliæ sunt fluuiatiles, aliæ lacustres.

**Fluuiatiles
aliæ sunt**

Paruæ, albæ, in Santonum & Boiorum fluuijs. cubiti magnitudinem uix attingunt,
capite mugilis ferè, &c. Rondeletius. *Bachfozen*. hæ apud nos tantæ non fiunt.

a. Maiores, flauæ, in Erari.

b. Subnigræ, maculis rubentibus, colorem illum (inquit Rondeletius) ex Senio cõ
trahi existimo, eæ enim omnium maximæ sunt, & lacustribus illis similes, quæ Tru-
tæ salmonatæ uocantur. Hæ in riujs Misniæ *Lachßfozen* appellantur, composito
à Salmone & Trutta uocabulo, carne rubete, maculis aureis: (unde alicubi, ni fal-
lor, etiã *Goldfozen* nominatur, alibi *Schwartzfozen*;) quæ in cæteris uulgaribus
Truttis nigricant, ut Misenus quidã ad me scripsit. Agricola Truttas nigris macu-
lis reperiit annotauit ad Suarceburgum Misenæ oppidũ, in fluuio cognomento
Nigro, &c.

a. b. Eas quæ flauescunt & nigricant ab albis differre comperio, quod illis rostrum
sit acutius, & ueluti in fronte macula nigra. præterea albæ minores sunt, & carne
minus flauescente, Rondeletius.

Rottela uel Hucha dicta Germanis circa Augustam. eadem fortè alibi *Teichfozen*
dicta, id est, Trutta piscinaria.

Salmo etiam fluuiatilis quædam Trutta uideri potest. }
Item Eperlanus. } Sed hi ambigunt inter fluuia
Salmarinus circa Tridentũ dictus, proculdubio Trut- tiles & marinos,
ta quædam fluuiatilis est.

**Lacustres
sunt, ut**

Trutta magna uel salmonata, in magnis lacubus. } *Grundsörine.*
Salmonem lacustrem dixeris. } *Seefsörine.*
} *Schwäbsörine.*

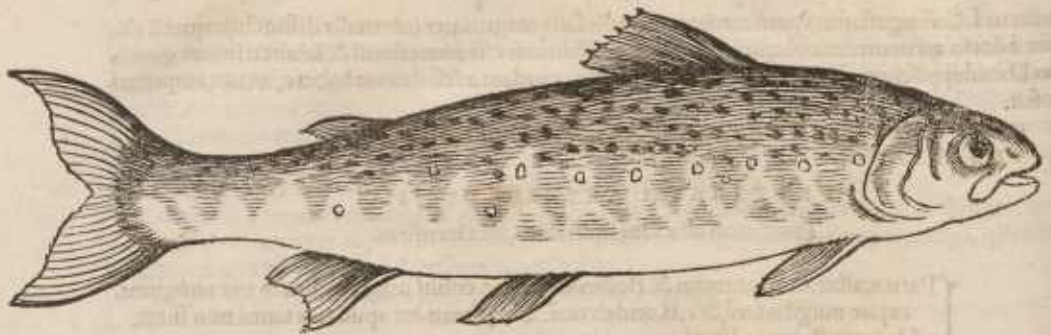
Carpio Benaci.

Vmbra uulgò dicta } Minor, in lacu Tigurino, & alijs, } Differunt hæ à cæteris Tru-
} *Kötele.* } tis omnib. cū alijs, tũ quod
} Media, in Lucernensi, & Lema- } carnem longè molliorẽ ha-
} no, *Kooten.* } bent: in minore Vmbra e.
} Maior, quã in Lemano equestre } tiã lapillos in cerebro ob-
} cognominant, *groß Kooten.* } seruauit.

Truttis cog- } In fluuijs, Thymallus & Vmbra.
gnati sunt, }
sed absque } In lacubus, Lauareti & similes.
dentibus. }

TRUTTARVM NOMINA ET DIFFERENTIAE APVD Anglos, ex Guil. Turneri epistola.

TRUTAM Angli uocant a *Trute* uel *Trowte*. Earum in Anglia duo genera reperiun-
tur. Alterum, quod Aufonij Salar (nimirum et ipse, ut Gillius & alij, Salaris nomine *Truttam* s. simpliciter
accipit) est, à Northumbriëlibus meis uocatur a *Burutrout* (Germanico fortè *Fore*, & Gallico *Trout*
re, unius piscis nominibus in unum confusis, ex his enim duabus linguis Anglica ferè constat hodie.) Ad hoc ge-
nus alia species referri potest, Trutta illa quæ uocatur a *Allerfanght*: hic piscis quàm alter (*superi-
or*) uentre magis prominulo est, & per omnia crassior, & maxima ex parte, ut ille in locis uadosis
& non ita profundis: ita hic in profundioribus torrentium & fluuiorum locis, sub alnorum radici-
bus, quæ ad ripas fluuiorum nascuntur, interdium delitescit. atq; ideo ab alno, quæ nostra lingua uo-
catur *alder* uel *aller*, nomen sibi sortitus est. Alterum Truttæ genus in Northumbria uocamus
a *Bulltrout*, hoc est, Trutam taurinam, ab insigni magnitudine qua alias Truttas superat. cubito
enim aliquando longior reperit. crassior est Salmone, pro ratione suæ magnitudinis: sed capite, si
rectè memini, breuiori. Caro est quàm Salmonis multo siccior & friabilior, & multorũ palatis gra-
tior. Accepi eandem in alijs Britannia regionibus uocari a *Gray trout*, & alijs a *Sturf*.

Trutta.

Troctes.

*Salar.
Fario.*

Varius.

Turtur.

Thratta.

TRUTTA uulgò apud Gallos & Italos dictus piscis, ut hodie à plerisque literatis, sic olim etiam à diuo Ambrosio & Isidoro Hispalèsi, similiter Latina terminatione uocatus est. Varij, inquit Ilidorus, à uarietate dicti sunt pisces, quos uulgò Truttas uocant. Cum igitur tum quoque uulgarè hoc nomen fuerit, non Latinum aut Græcum, nec apud ullum uetustiore m scriptorè inuentatur, antiquum aliquod eius nomen indagamus, Plinius Valerianus etiam Truttos & Squalos nominat: apud quem & alia quædam recentiora leguntur, quæ ab aliquo ei adscripta esse aliquis suspicetur. Platina t. simplici Trutam scribit. Torrentinam Scoppa grammaticus Italus nominat, factò à torrentibus nomine: in his enim, & riuus motanis abundat. Platina Truttas dictas putat, à truden do, quòd semper in aduersum & impetuofum flumen nitatur hic piscis. Troctes quidem Aeliani, marinus piscis est, idem planè qui Amia; non Trutta, ut quidam putarunt. Alias aliorum opini ones nimidum leues prætereo. Salar Aufonij, non Trutta sed Salmo paruus mihi uidetur. Fario autem Aufonij, si rectè ita legitur, (nam plures Sarionem legunt.) Trutta fuerit, uulgarè Germanis nomenclatura accedente, nec mirum si hunc piscem à Salare & Salmone ætate tantum differre existimauit Aufonius, uulgarem quorundam persuasionem secutus, &c. Varius nomen de hoc pisce Isidori seculo eruditis in usu fuit, ut diximus, aspernatis nimirum uulgarè nomè Trutta: non quòd antiquiorum aliquis ita uocasset, Lupi quidem alij concolores (ferè,) lanati à cando re dicti; alij uerò uarij, quorum Columella & Xenocrates meminerunt. Hos ipsos Lupos uarios, Truttas nostras esse, Iouius & post eum Saluianus contendunt, quibus contradicit Rondeletius, cuius ego sententiam sequor. Recentiores aliqui Truttam uocant Turturè, sine auctore. ¶ Aelianus in Astræo Macedoniæ fluuiò pisces colore uarios (*ῥῆν ῥῆν ῥῆν ῥῆν*), nomine ab incolis Macedonibus interrogando, gigni refert: qui peculiare quosdam illi fluuiò muscas, circa summam aquam uolitantes, appetant. Videtur autè planè de Truttis nostris sentire. Thrassa uel Thratata Aristotelis, Trutta uideri potest, ut pluribus dicam in Alaustæ mentione, mox Parte v. Thrassa pisces apud nos uarij dicuntur, inquit Niphus Italus, de Truttis ne an Lupis uarijs sentiens, ne scio, in Italia equidem Varij nomen de nullo pisce uulgare esse puto, præterquam Lupo marino, qui Venetijs Varolo appellatur, quasi Varius aut Variolus: quanquam & Phoxini species, pisciculus quidam lauis, Varon (quasi Varius) alicubi appellari solet. Mnesitheï certè apud Athenæum Pyrûntes, non alij quam Truttæ fuerint, Ex fluuiatilibus (inquit) optimi sunt Pyrûntes, qui non nisi in rapidissimis ac gelidis fluuijs gignuntur, & facilius quam ceteri fluuiatiles concoluntur. Sic ille. Nihil autem refert, an Pyrûs masculino genere proferatur, *Πυρῶν, Πυρῶν*; an fœminino, *Πυρῶσα* uel *Πυρῶσα*, præstiterit tamen masculino gen. efferre, ut subaudiatur *ῥῆν*, est enim adiectiuum ab igneo uel rutilo colore factum, &c.

ITAL. Trotta, Trutta; & Trutala circa Larium lacum, diminutiuo nomine. Apud Rhætos qui Italica lingua corrupta utuntur, Criues.

TRUTTARVM fl. generis est etiam qui Salmarino uel Salamandrino apud Tridentinos dicitur: cuius historiam & iconem Saluianus dedit.

GALLICE & Sabaudicè Troutte, Truite.

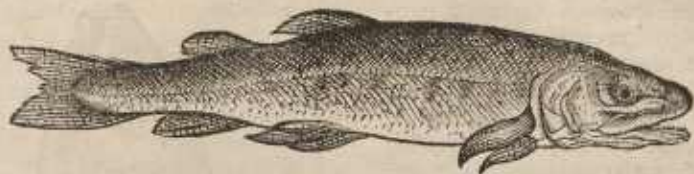
GERM. *Foze/Forhen/Förine/Forel/Forell.* plerique primam per f. pauci per u. consonantem scribunt, ut *Vorbelle*, quasi Variolus.

ANGLICE a *Trute/Crowt.* Vide superius paulò de Truttarum nominibus & differentijs apud Anglos, ex epistola Turnerii.

QUOD Trutta multigena sit, id quidem ex stellis (*punctorum uarietate*) statui uix potest. nã diuersi amnes eiusdem generis pisces diuerso modo pictos habent, quanuis in eodem tractu capiantur interdum, ut Rilla Neultrix fluuius, Bellonius.

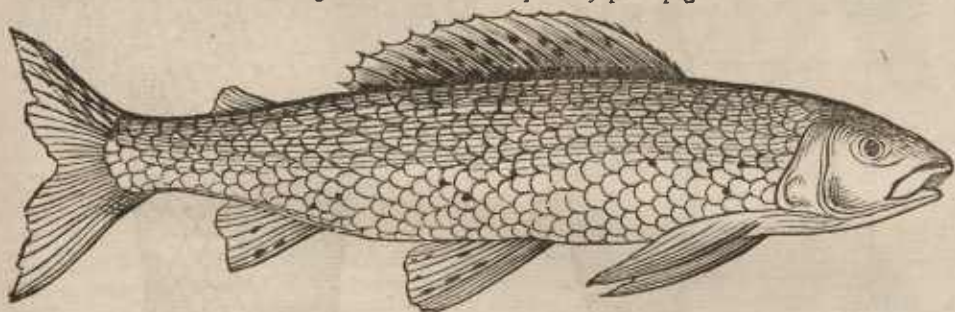
GERMANICE dicti *Bachfozen & Waldfozen*, à riuus & torrentibus sylvarum denominantur. *Goldfozen & Schwarzfozen*, à colore: & eodem, ni fallor, *Lachßfozen*, composito à Salmonè et Trutta nomine: quòd Salmonem tum magnitudine, tum carnis colore referant. Lege superius in diuisione Truttarum generis. His similes in lacubus maioribus reperiuntur, *Secßfozen Grundfozen/Schwäßfozen*: de quibus inter lacustres dicemus. *Goldfozen* squamas habent

bent deauratas Augustæ Vindelicorum: *Rotfozen* carnem habent rubentem & ualde sapidam, ut annotauit Val. Cordus.

TRUTTA piscinaria, si libet, appelletur hic piscis: qui GERMANICE *Huch* / *Hüch* uel *Hüch* apud Bauaros, aliosq; uocatur. Eius iconē Achilles Pyraminus Gasserus, præstatissimus Augustæ Vindelicorū medicus ad me misit. Videtur autē cū aliās ex pictura Truttis cognatus, tū quod pinnulam illam adiposam similiter in fine dorsi habet, & pūctis uariatur. In libro Germanico Bauaricarum constitutionum & pictus hic piscis proponitur, & mensura eius duodecim aut tredecim digitorū, quibus breuior uēdi non debeat. Augustæ (ut audio) hic piscis uocatur *ein Rot* uel *Rötle*: à colore rubicundo: quæ nomina nostri Vmbliis (ut Sabaudi nomināt) lacustribus tribuunt. Voracem esse aiunt, boni saporis, inferiorem tamen Truttis. In Carinthia Huchæ rubræ (*rot Huechen*) quædam cognominantur, in fluuijs: quas Salmoni comparant, carne etiā rubra: & saliri ut inueterentur, solere aiunt. Apud Misenos Truttas quasdam uocari *Teichfozen*, (hoc est, piscinarias,) easq; piscinæ fundum glareosum requirere, et riuiolos fluidos qui se in piscinas in fundant, ex Georg. Fabricij literis cognoui. hæc an forsitan Huchis proximè dictis, ut alijs iam prius memoratis Truttis eadem sint, inquirendum. Huchas quidam icone nostra inspecta in quibusdam Germaniæ locis ali in piscinis nobis referebat: & in Traga flumine Carinthiæ reperiri: ætatisq; progressu in Salmones (specie nostri nimirum) conuerti, quod & Lacustribus Truttis diuersis accidit.

Thymalli icon: & altera eiusdem in sequente pagina.

THYMALLVS ab Aeliano uocatur piscis (non Thymus ut quidam scribunt, nec Thymalus I. simplicis) Ticini incolæ: uerūm is in alijs quoque fluuijs plerisq; apud nos reperitur, puris scilicet, saxosis & rapidis maximè. Ingredditur autem maiora flumina è minoribus ac riuis. Nomen ci factum, quod thymum herbam redoleat, uel potius nescio quid suauis, non ita pisculentum ut cæteri pisces. id quod fortassis cibi ratione ei contingit, uescitur enim non auro, ut uulgius putat, sed insectis aquatilibus, millepedibus, pediculis & pulicibus aquaticis ac terrestribus, ut scribit Bellonius: qui etiam scarabeum terrestrem aliquando in eius uentriculo sibi repertum addit. itaq; non omnitempore & loco hunc eius odorem percipi puto. Recentiores quidam scriptores, præsertim Itali, uulgare Italicum nomen tanquam Latinum proferunt, Temulum, Temolum, & Temelum scribentes. Idēmc sit Vmbra fluuiatilis Aufonij dubito. nam & Albertus Magnus Thymallum interpretatur Vmbra, & Sabaudi hodie eodem nomine uocant: & Angli quidam simili liter, ut conijcit Turnerus. Aufonius hoc tantum uersu, Effugiens oculos cæcri leuis Vmbra natatu, in Mosella eius meminit, in quo flumine cum Thymalli reperiantur, ut audio, tam nobilis piscis nomen ille prætercrit, nisi Vmbra ab eo dicta esse cōcedatur. Rondeletius & Bellonius Vmbra fl. à Thymallo diuersam faciunt: neq; ullius inuicem similitudinis meminerunt. Mihi quidem, si non unus est piscis (aliam enim fluuiatilem Vmbra præter Thymallum nondū uidi; nec unum esse aio, sed incertiam meam fateor) omnino specie naturaq; cognati uidentur, idq; ex ipsorum scrē descriptionibus. Sed de Vmbra illorum proximè.

Vmbra fl.

ITALICE Temolo, Temalo, Temelo: pro I, in ultima aliqui r. proferunt, Temero. apparet autem nomen à Greco Latinoue deflexum esse.

GALL. Sabaudis Vmbra, ut diximus.

314 De Piscib. simpliciter. Pars III.

GERM. Zlesch / Zsch / eodem quo cinis nomine. à colore, ut puto, qui in hoc pisce, minus quàm cæteris plerisque squamosis candidus aut argenteus est; sed magis cinereus & punctis aspersus nigris, ut cinis carbonum particulis aut fauillis nigris. Nomina pro ætate mutata. Nostri primo anno nominant *Kresling* uel *Gresling*: quod nomen etiam Gobioni si. attribuant, è quo Thymallum fieri quidam falsò putant. Anno secundo, *ein Knab* / *ein Nser* oder *Nserle*. Tertio *ein Zlesch*. In Rheino circa Scaphusiam anno tertio audio uocari *ein Wittler*: quarto demum *ein Zlesch* uel *Zlescher*, cù parere incipit. Nostri quidam piscatores Thymallum paruum etiam alio nomine appellat *ein Kõrnling* oder *Churling*.

ANGL. Est in Anglia piscis (inquit Turnerus) à Truttarum forma non multum abluens, què à colore cinereo uocamus a *Graylyng*, eundem audio alicubi *Omber* nomina ri. idem nisi fallor piscis est, quem uos uocatis *ein Zlesch*.

Thymalli icones duæ à diuersis pictoribus non uno tempore nobis expressæ sunt, in utraq; lineam quæ à branchijs ad caudam descendit, desidero, &c.

Vmbra Rondeletij.

VMBRA fluuiatilis Aufonij, à Rondeletio exhibitâ, Bellonius iconem eius idcirco se omisisse ait, quòd ad Vmbra proxime accedat. Vide quæ scripsimus paulò antè in Thymallo. Longè diuersa est marina Vmbra, quanuis imperiti aliqui confundât. Vmbra fluuiatilis non solum nomine, sed & colore, marinis similis est; à quo utriq; nomen. corpus enim est opaci loci modo subfuscum & subobscurum, cubitale (pedalem, Bellonius) magnitudinem non excedens. Piscis est ex Truttarum genere Carpioni Italico corporis aspectu affinis. Squamas paruas, & maculosas ut Trutta habet. Capite longiore est quàm Trutta, ore minore, nec tam hiante, rostro non acuto, sed obtuso, maximè in maxilla inferiore; sine dētibus, & sine magna maxillarum asperitate. Oculis est parulis: cornea tunica aurea, pupilla nigra. Vescitur terra, aqua, limo; unaq; cum

cum his & arena auri laminulas haurit. Pura aqua maximè delectatur, in montium amnibus capi-
tur. Carne est sicca & alba, qualis est Truttarum parvarum, &c. Hæc ille. In fluminum ac lacu-
um uorticibus degit, piscis Allobrogibus & Lotharingis peculiaris. Lacus què Allobroges uul-
gò d'Aigue belette nūcupare solent, affatim Vmbras promit. ¶ An Vmbram dulcium aquarum
incolam duorum generum statuemus: unā Thymallo eandem, aut certè cognatissimam: alteram
lacustrem, & magis affinem Truttis, quam Sabaudi Vmblam uocitāt: quæ rursus in duas aut tres
alias species subdiuiditur: & tertiam fortè nobis incognitam, de qua Rondel. & Bellon. loquuntur?

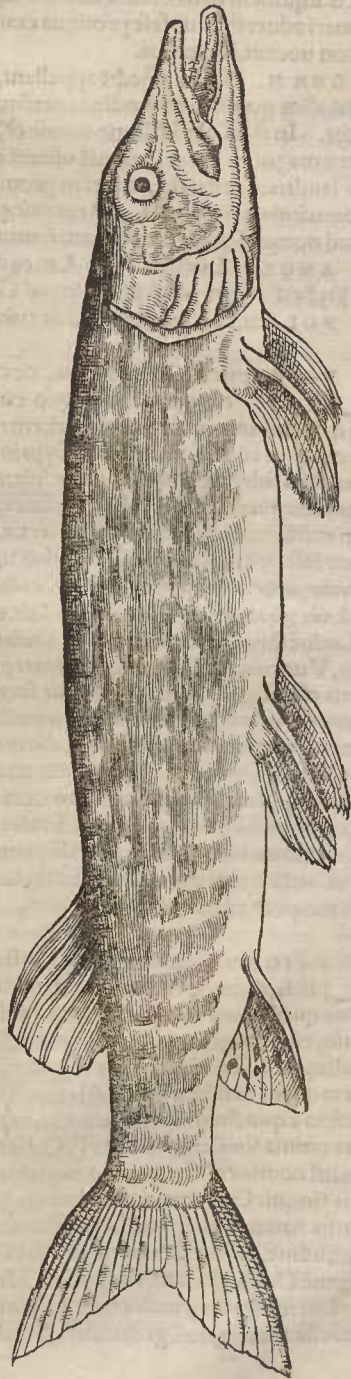
GALLI Narbonenses, demptis Monspelienſibus Vmbram uocant, Rondelctius. Allobro-
gibus (ac Lotharingis) Vmbre uocatur, Bellon. Sabaudi sanè Thymallū, Vmbrā appellant.

GERM. Ein fisch vmb Lyon vnd in Luthringen Vmbre genant: mit welchem namē die
Saffoyer auch ein Aleschen nennend: soll den Förinen, Rötelen/oder Aleschen gleych seyn.

ANGLICE An Amber in Engelland/diser fisch/oder ein Alesch.

Lucij figura hæc nostra est: non ad illius, quem Rondelctius
us dedit, imitationem expressa.

LVCIUM Ausonius primus ex Latinis nominauit, de
ducto (ut opinor) à Græco nomine τὸ λυκος, quod Lu-
pum significat: quia hic inter fluuiatiles sit uoracissimus,
quemadmodum inter marinos Lupus (longè diuersus pi-
scis) cui Græci à uoracitate λαβρακιον nomē dederunt. Di-
uersus etiā est qui Lucius marinus appellatur uulgò, à Græ-
cis Sphyræna, Rondeletius. Platina Lucium piscem, Ly-
cum etiā & Lycium appellat. Sed Lycus nomen Græcis
pro pisce rarissimum est, pro Lucio quidē pisce nunquam
usurpatum. Blennos pisciculos mar. Græci quidam λυκος,
id est, Lupos appellant. Lycostomum Apuarum generis
pisciculum mar. Foroiulienses Lupum omnināt: aliqui An-
thiam etiā sacrum piscem Lycon, αὐ λεικος. ¶ Lucius an
sit Oxyrhynchus Nilimemoratus Straboni, dubitat Bello-
nius. Capitis quidem & rostri figura acuminata hoc nomē
meretur: & nos carniuorum quoq; Nili Oxyrhynchū es-
se obseruauimus: cum aliq; Oxyrhynchi (Caspj nimirum,
hoc est, Sturiones, Xyrichæ uulgò Græcis dicti) carniuo-
ri non sint: ut neq; Mugiles, quorū aliqui oxyrhynchi epi-
theto cognominantur. Alibi etiā Bellonius scribit Luci-
um piscem in Nilo frequentem esse: uideritq; illum qui o-
lim dictus sit Oxyrhynchus. Plutarchus quidē Oxyrhyn-
chum, quem Aegyptij colant, marinum facit, nescio quā
rectè, tanquam è mari in Nilum intret. ¶ Lucium à lucen-
do Bellonius dictum arbitratur (ut ipse mihi retulit) quòd
siccatus noctu luceat. ¶ Efocem Plinij, quem maximum
in Rheno piscem facit, (& eundem fortè Hesychem Ae-
liani,) Lucium esse non desunt coniecturæ: (Snoe accolæ
Rheni inferiores appellant: Poloni Sezuka.) nam si qui a-
lij etiā maiores in Rheno reperiuntur, ij Rheno proprij
non sunt, cum è mari ascendunt, ut Salmo & Sturio. ¶ Pan-
thera fl. etiā appellari poterit, tum propter uoracitatem
qua & in pisces & alias animantes grassatur, tum quoniam
maculis plurimis albicantibus latera eius distinguuntur,
plerisq; oblongis: unde forsitan Tigrim fl. potius quā Pan-
theram aliquis appellet, nam & mēsa ex cedro crispæ, ob-
longo uenarum discursu, tigrinæ uocabantur: intorto, pan-
therinæ. ¶ Gallici Lucij in longum protenduntur, suntq;
delicatiores: Italici uerò uentre sunt prominente, & corpo-
ris ueluti truncata mole, atq; in latum exporrecta, Belloni-
us. In Hispania nulli sunt. ¶ Poterit Lucius, etiā Sphy-
ræna fluuiat. dici: nam & Sphyrænam in mari, Lucium ma-
rinum uocant multi, uel Afellus fluuiat. qui à Gallis Mer-
lu, quasi marinus Lucius dicitur. Lucius piscis (inquit
Scaliger) est ex genere Afellorum, fluuijs alijsq; dulcibus
aquis peculiaris: sicuti mari Callarias, & aliæ species. Non
autem Oxyrhynchus; ut quidā existimarunt. ¶ Apud no-

Oxyrhyn-
chus.

Efox.
Hesyclus.

Panthera fl.

Sphyræna fl.

Afellus fl.

316 De Piscib. simpliciter, Pars III.

bilissimum quendam in Sueuia uirum, Lucij dentis (ut ipse dicebat) miraculum uidi: unum uide-
licet dentem maximum grauissimumq; quatuor digitos latum, octo longum, mucrone lato obui
soq; filo corporis (ipsius dentis) erecto ferè, superficie laui & splendida,

ITALICE Luzzo.

HISP. Sollo, ut audio. quanquam & Sturionem Sullium uel Suillum appellant. Angli Lu-
cium piscem Lusitanica uoce Picque nuncupant, Amatus Lusitanus; qui tamen Hispaniam uni-
uersam Lucio carere tradit.

GALL. Burdegala Lucz nominatur: à Gallis Brochet, (quod oblongo sit corpore, ut ueru,
Bellonius;) uel Becquet, Bechet, à rostro prominente; Bec enim lingua nostra rostrum significat.
Aulici nostri Lucium pede minorem Brocheton uocant; maiorem Lanceron: qui pedum duum
triūmue est magnitudine, Brochet, Rondelerius. Solertis est in comparando sibi uicturaturæ
piscis. siquidem stans contra fluentis aquæ raptum, quoties Ranam uel aliud quidpiam delabi aut
moueri aduertit, illuc sese protinus emittit, atq; ei aculatur in prædam, unde Galli Lanzon uel Lan-
zeron uocant, Bellonius.

GERM. Nostri Hecht appellant, & differentiam à locis faciunt. eorum enim qui in lacu de-
gunt, alios qui circa harundines uersantur, *Korbecht* uocitant: alios qui in altiori gurgite, *See-
becht*. In Albi, alij à Martio mense *Wertzbecht* uocantur: alij post Pascha *grosse Hecht*, id est,
Lucij magni. Circa Colonia usitatū est nomē *Schnucht*: alij *Schnack*/ *Schnock*/ *Snouck*/
ut Flandris: à rostri figura forsan prominente: nam & culices Germani *Schnacken* nominant à
promufcide longiuscula. Argentine Lucios minores & eodem anno natos *Hürling* appellāt:
quod nomen Percis fl. nostri attribuunt.

ANGLIS Lucij maximi *Luces* dicuntur: medij, *Pikes*: minimi *Picrelles*. Anglicū qui-
dē *Pyke* (sic enim pleriq; scribūt) ad Gallicū Becquet accedit, à rostro factum, ac si rostricē dicas.

POLONICE Szuka uel Stzuka. Bohemicè Sfcika.

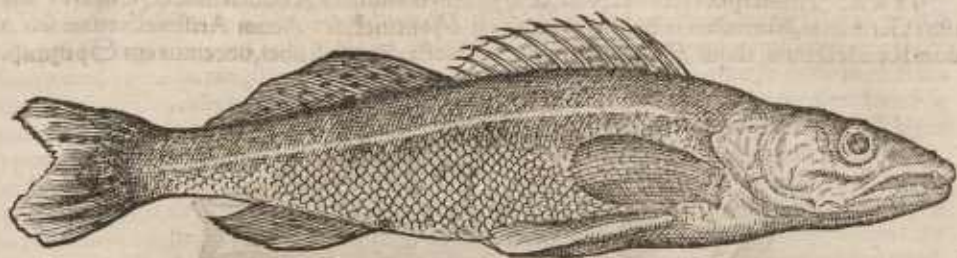
LVCIVS piscis año Salutis M. CCC.
LXCVII. captus est in stagno circa
Haylprun imperialē Sueuia urbem: &
reperitus in eo annulus ex ære Cyprio in
branchijs sub cute, modica parte splende-
re uisus: cuius figura et inscriptio fuit qua-
lem exhibemus. Verba Græca circūfer-
rētia inscripta: *Εγώ ειμι εκειν ο ιχθυος τούτου λιμνι
παινόπρωτο ο υντιθεεις ομα το ηρομυτο οειδουελ-
κς β. τας χείρας, ην τή ε. ημέρα τδ οκτωβοις. α. σ.
λ.* Latine sonant, (sicuti Ioannes Dalbur-
gus, Vuormaciensis episcopus, interpre-
tatus est:) Ego sum ille piscis huic stagno
omnium primus impositus per mundi re-
storis Federici secundi manus, die quin-
to Octobris. (año Domini) M. CC. XXX.
Inde colligitur summa annorum CC. LX-
VII. & nimirum antequam à Friderico
Augusto ita insigniretur, iam aliquandiu
uixerat: & si captus nondum fuisset, longi
erit tempore adhuc uixisset.

LVCIO PERCA nominari potest, hic
piscis, nomine composito, à similitu-
dine quadam cū Lucio & Perca. nullum
enim eius nomen uetus hucusq; nec in a-
lia lingua quàm Germanica cognoui. Ico-
nem quam exhibeo Iulius Alexandrinus, Ferdinandi Augusti medicus, è Praga Bohemiæ misit,
nescio è quo flumine aut lacu, Germanico nomine *Schill* uel *Schilln* adscripto: & aliam eidem
per omnia similem Achilles P. Gasserus, Augustana reip. medicus, è lacu quodā Bauariæ, *Nag-
maul* nomine adscripto. ego neutrius nominis rationem uel originem assequor. Capitur hic pi-
scis (inquit Gasserus) in Ambronis lacu Bauariæ, (in *Umersee*:) non sæpe tamen, quoniam raro
altiùs natando euehitur. Longissimus ulnam equat. Non dissimilis est Lucio, & c. squamarum ma-
gnitudine, ordine & asperitate Percam refert. Pinnae dorsi erectæ aculeis tres ferè digitos longis
rigent. Oculi albicant. Pinguis est admodum: & carnem etiam coctus albisimam seruat. Sic ille.

Lucio plerunq; maiorem esse aiunt, tres pedes longum, pisces uorare, à Lucio tamen uinci, car-
nis esse tenacis, non gratum in cibo; abundare in Danubio, sed in piscinis etiā ali. In pictura qui-
dem

dem à summo dorso latera uersus, maculae nigricantes satis magnae transuersae, ut in Perca ferè, uisuntur. Quibus in Bauaria & circa Danubium pisces obseruandi occasio est, diligentius inquirent, idè mne Schillus Danubij sit, & in Bauariae lacu Nagmulus. exhibitus quidem à nobis si non Schillus, omnino tamen Nagmulus uidetur. alius enim quidam, Schillum Danubij aliter mihi descripsit, forma Siluro potiùs quàm exhibitio hinc pisci conueniente. sed certi nihil dem habeo. Alius **Schaidle** in Danubio piscem, Lucio nõ dissimilem forma esse retulit, pinnis dorso aculeatis Percae instar. **Schaid** quidem in eodem fluuio Silurus est, sic dictus uel à quadam specie uaginatae: uel à damno, quod sua piscium uoracitate infert: à quo **Schaidle** forsitan differt: etiamsi dimi nutium ab eodem nomine factum appareat. Est & **Schedel** in Bauaria dictus piscis, què non supra quatuor palmos minores excrecere audio, & pisces alios deuorare: dictus fortè à capitis magnitudine: nam **Schedel** craneum sonat.

SCHJES in Bauaria dictus piscis (nescio qua uocis significatione aut origine: nec quibus aut qualibus in aquis degens) à proximè memoratis omnibus differt. Iconem eius è Germanico libro Bauaricarum Constitutionum mutuatus sum: in qua an pinna posterior probè sit expressa dubitari potest. in Thymallo quidem eandem malè pictam proponit idem Liber, maiorem scilicet quàm anterior dorso pinna sit, & specie ueris pinnis similem, (cum adiposa sit & fibris careat,) quemadmodum & in Trutta. Squamæ in eo satis magnae apparèt. Hoc ei ferè peculiare, quòd appendices geminae breues, ceu cornicula, à labro superiore prominent. Mensura, qua nullus minor in hoc genere piscis uenum exponi debet, quindecim ferè digitorum est, similiter ut Lucij. ¶ Nomen Latinum, si liber, fingamus **Mystoceros**, quòd ueluti cerata, id est, cornicula mystacis, id est, barbae labri superioris loco habeat: donec aliquis cui piscem ipsum propius uidere & nosse cõcessum fuerit, aptius imponat.

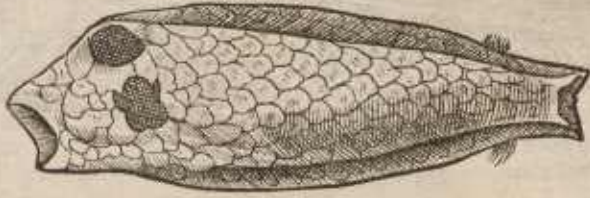
SPHYRAENA fluuiatilis uocari potest hic piscis. marinae enim **Sphyrænae** rostrum simile habet, longum, tenue, & maxime acutum: sed molle & nigrum, à quo etiam **Oxyrynchum** appellare possis. Sed alius est **Oxyrynchus Nilij**: & alius quem mare rubrum procreat, **Rondeletius**.

Nos de **Oxyrynchis** quaedam in genere scripsimus in Barbo, inter fluuiatiles. Lucium quo-

318 De Piscib. simpliciter. Pars III.

que diximus Sphyrānam fl. uocari posse, & fortè iustiūs.

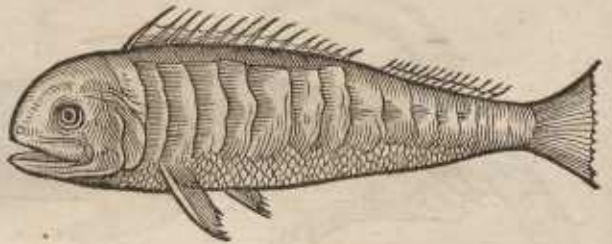
GERM. Antuerpiæ crebrò capitur, & Hautin nominatur, Rondeletius. (Quidam ex inferiori Germania, Mænulam mihi interpretatus est Houtinck. sed Acum Aristotelis etiam secundum Rondel etiam, aliqui Houtinck nomināt.) Nostra lingua, si libet, uocemus ein Spitznaß.

OSTRACION Nili, quem Bellonius ficto nomine Holosteum appellat. Vidimus (inquit) piscis Nilotici skeleton holosteum, à circulatoribus circumferri, quo exenterato, incolæ testam illam duram qua contegitur, pentagonā ferè, multos annos incorruptam seruant. Viuus in cauda penicillum habet: & pinnas supra infraq; caudam: ac rursus pinnam aliam utrinq;. oculos albos, os paruum: Color ei lactescit, & uelut in pallidum languet. Longus interdum ad pedis mensuram est. ¶ Ego Ostracionem hunc piscem nominandum conijcio, nam & testam Ostraci instar duram habet: & ὀστρακίωυ piscis à Strabone inter Niloo numeratur. ¶ Quidam nuper Holostei piscis nomine Pica (ut uocant) Indice rostrum, inconsideratè descripsit.

GERM. Ein strombder fisch auß dem fluß Nilo in Egypten/ ist mit einer herten schalen bedeckt/ von welcher man in mag ein Schalfisch nennen.

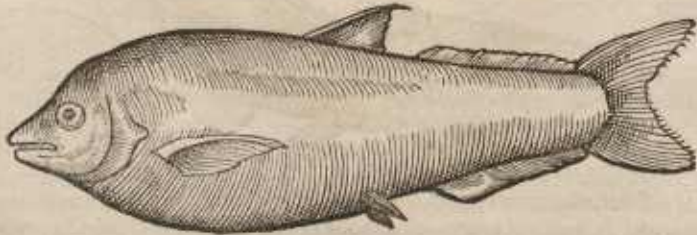
OSTRACION Americæ. Rigatur America (inquit Andreas Theuet) fluminibus egregijs, limpidsimis & piscosis. Inter cæteros unum præcipua admiratione dignum uidimus, paulò minorem nostro Harengo: qui à capite ad caudā instar Tati parua (in eadem regione) quadrupedis, armatus et ueluti loricator est. Caput ei prægrande & enorme,

si conferas ad reliquū corpus, ossa intra spinam dorsii tria continet. Editur ab incolis, quorum lingua uocatur Tamouhata. Sic ille, ego propter crustas illas ueluti laminas, quibus munitur, Ostracionis nomen, adiecto Americæ uocabulo, ut à Niloo differat, pulchrè ei conuenire opinor. Iconem ab ipso positam qualemcunq; imitatus sumus: nisi quòd denticulos pictor noster exprimere neglexit.

GERMANICE Ein anderer fisch auch mit schalen gewapnet/ wirt in dem neüwen land America gefunden.

Piscis huius qualem à bono & docto uiro figuram accepi, talem exhibeo, nec certi aliquid statuo, Rondeletius. Sed inquirendum diligentius, primum an exeret huius modi piscis: & si extat, quod ei apud ueteres nomen. Glanis quidem si esset, Siluro similior esse debebat. ¶ Piscem alium (inquit idem) pro Glanide usurpant nonnulli, q ab Heluetijs Salut nominatur, &c. nos huc pro Siluro pictū dabimus.

GLANIS, γλάνις, ὁ, flectendum per γλάνος uel γλάνος. Atticè: à fluuio Italiæ eiusdem nominis (qui Galias puto Glanicus, Clanius uel Lyris appellatur) sic dictus. Plinius alicubi ex Aristotele transferens, pro Glanide Silurum posuit: unde & Theodorus uidetur deceptus, ut Glanin ex Aristotele Silurum interpretaretur. Alijs quidem in locis Plinius in commemorandis ex Glanide & Siluro medicinis, eos tanquam diuerfos ponit: atq; etiam uno eodemq; capite, primum medicinas Siluri, deinde Glanidis commemorat. Aelianus disertè distinguit, cum Glanin incolam facit Mæandri & Lyci Asianorum fluminum, & in Europa Strymonis, specie ac similitudine Siluri. Videri poterat Glanis, ex ijs quæ ueteres scripserunt, fluuiatilis tantum: Silurus uerò marinus etiam, (& lacustris), anadromus, hoc est, è mari flumina subire solitus. Ego Glanin Siluri speciem minorum esse conijcio, nostris regionibus ignotam, nam & forma & natura ei similis describitur, ut mirum nullum sit aliquos confundisse. Silurus quidè Aristoteli incognitus fuisse uidetur, quòd in Græcia nigrum sit: Glanis uerò cognitus, quòd etià in Thracia (in qua patriâ habuit Stagira) reperiret.

BYZANTINVM uulgus, apud quos frequens ex Strymone conspicitur, antiquam dictionem retinens Glagnum ab insigni glabritie (etymologia hæc à Latinis, ut uidetur perita, Græco uocabulo non uenit) nominauit. Confusos in ore dentes habet, multis ordinibus in maxilla dispositos: os magnū & amplum, &c. Maior in fluminibus quàm in æquore euadit, in quo etiam rarius reperitur, Bellonius: qui tamen hunc piscem à Siluro non separat. Si barbatus est Siluri nostri instar, (quod equidem non dubito, etsi ueteres non tradiderunt) mirum id à Bellonio præteritum esse. ¶ Belus hominibus perniciosas Græcorum fluuij ferre non solent: sicut Indus, Nilus, Rhenus, Ister, Euphrates & Phasis. hi enim feras inter se similes, (Siluros nimirum,) & maximè hominum uoraces alunt, similes specie Glanibus Hermi & Mæandri alumnis, nisi quòd & color eis nigrior est, & uires præstãtiores: (Siluri etiam adulescentes eiusmodi sunt, minoribus comparati:) Glanides & nigra minus sunt, & imbecilliores, Pausanias. Athenæus Latum in Nilo piscem, similem esse tradit Glanidi, qui in Istro capitur. ¶ Hic piscis (inquit Saluianus) Latine Glanis & Glanus dicitur: Plinius modò Silurum nominat, perperam interpretans: modò Glanidis nomen retinet. Aelianus Glanidem Siluro similem falsò facit. Sic ille: qui Silurum etiam nostrum pro Glanide pingit, nos Aelianum sententiam tuemur: & Saluianum, qui Sturionem facit Silurum, non toto (quod aiūt) cælo, sed toto mari & omnibus undis errare dicimus.

GERM. Ein frömbde oder mindere art d̄ Saluten / oder Welsen / die etliche Wellern oder Schaiden nennend.

Anguilla iconem, quæ hoc loco nomenclaturis eius præponi debuerat, cum spacium deesset, postposuimus.

ANGVILLA. Græcè ἄγγελλος, hodie uulgo ἄγγελο. Retinet hic piscis nomen Latinum apud ITALOS, GALLOS & HISPANOS.

Anguillas marinas quanquam ueteres quidam scriptores memorent, Saluiano tamen probabile uidetur, in mari nullas gigni (præter paucas fortè circa fluuiorum ostia tantum) sed è fluuijs tantum in mare descendere, cum Aristotele, &c. Nos ultimo huius Ordinis loco Anguillas collocare uoluimus: ut quoniam soli ferè piscium catadromi sunt, ut ita dicam, hoc est, ex amnis in mare descendunt: mox ante anadromos, id est, è mari ascendentes, locum haberent. ¶ A nostris (Gallis circa Monspelium) pro ætatis & magnitudinis ratione uarijs admodum nominibus designantur. Iidem anguillas in marem & sceminam distinguunt. marem uocant Marguaignon: qui breuiore, crassiore, latiore est capite. sceminam uerò Anguille sine. Aristoteles discrimen hoc circa capitis figuram non sexus (quo anguillæ non differant) sed generis discrimen facit.

GERMANICE *Nal* / *Sl*. Flandricè *Nel* / *Palincē*. Anglice *Ele*.

Anguillarum apud Flædros, ut audio, sunt duo genera: Vnum, quod nobilius habetur, uocāt *Palyncē*, (nostri *Nal*, id est, Anguillam.) Alterum genus minus est, et contemptum, quod uocant *Nal* / nobis ignotum.

NE QUID CHARTAE HIC VACARET, EX PIERII VALERIANI

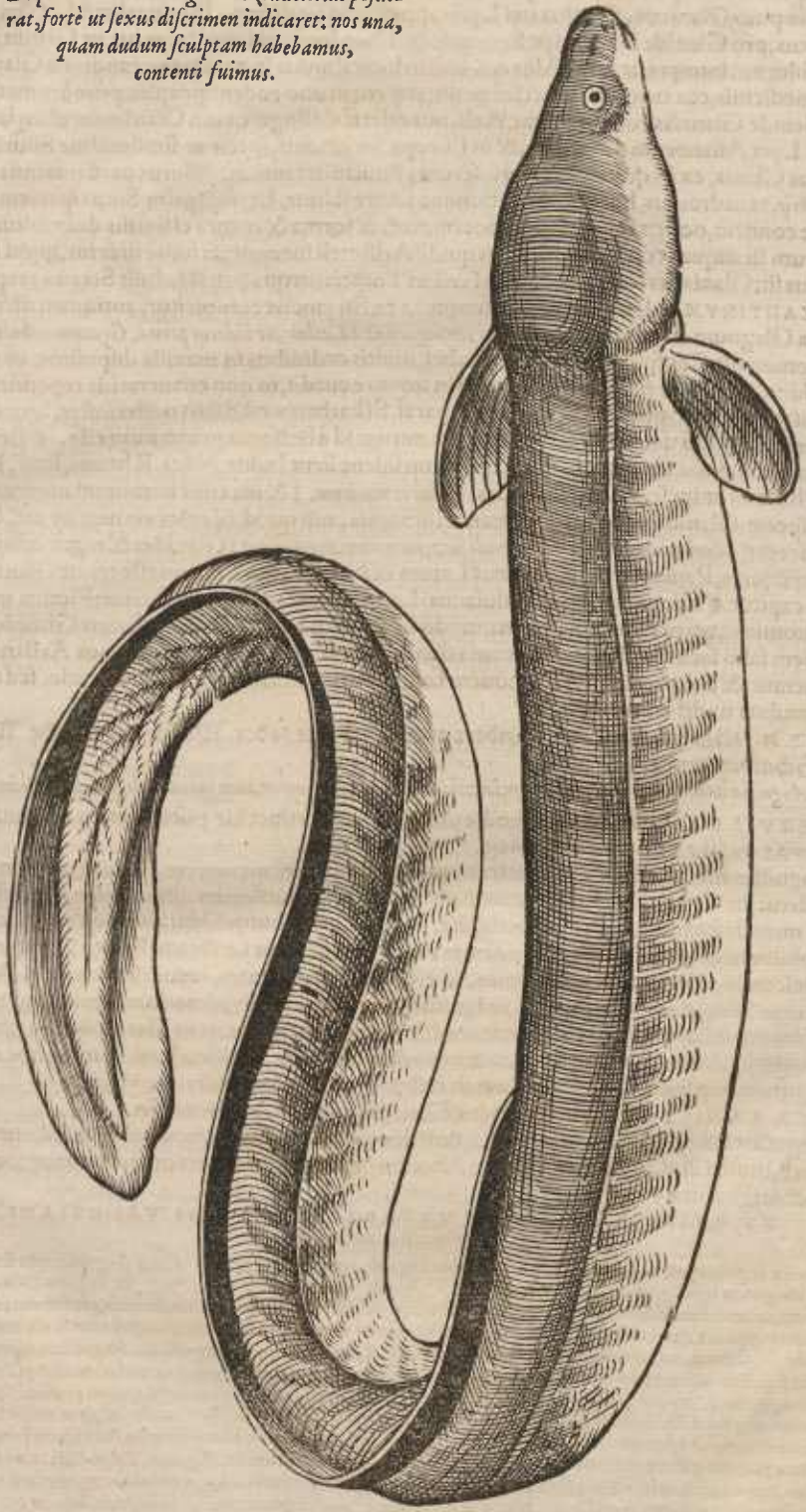
Hieroglyphicis hæc adscriptimus.

Anguillæ significata rara admodum apud Aegyptios fuerunt. Nostri multa hieroglyphicis Aegyptiorum similia, quæ per eius imaginem intelligenda essent, excogitarunt. Vnum enim id tantum super Anguillæ nota traditum ab Aegyptijs inueni, ut hominem omnes alios auerfantem, & seorsum ab aliorum consortio sibi uiuentem, per simulacrum eius significarent: propterea quòd eam nunquam cum ullo alio piscium uersari, neq; quidem coniugali inter se usu misceri deprehendissent. Commentis sunt alij, hominem, de quo nulla post obitum memoria superstit, per Anguillam mortuam significari, illa siquidem mortua non superfuitat, nec sursum fertur, ut maxima ex parte pisces cæteri faciunt: sed pectus in profundum raptâ, in eodem quo genita est limo computrescit. In diuinis Hebræorum literis eadem profanæ sensu mystico dicuntur: neq; enim squamosæ sunt, quib; huiusmodi sunt pisces in aquæ profundum immerfari, & in cæno libenter uoluari conspiciuntur. Ad horum similitudinem, animi qui terrena tantum sapiūt, idonei non sunt ut ad sacra proponantur. Ad hæc hominem alieni cæli impatientem, uel in eo difficulter se habentem intelligentes, Anguillam in hydrijs duab; pingebant, capite scilicet in unam, cauda in alteram demersis. Anguilla siquidem nullam uehementem tolerat mutationem, & si æstate de lacu in piscinam transferatur, uiuere nequit, etiam si frigida aqua fuerit. Hominem in super qui fugiuam rem aliquam nulla consequendi spe sectaretur, indicare si uellent, Anguillam pingebant, quam manus à cauda prehenderet. facillimè enim illa elabitur. Quòd si certam esse spem de ambigua re quapiam ostendere uoluissent, obuolutâ eam ficulneo folio pinxissent, quòd scabritie sua prensanti sit adminiculo nequaquam irritò. unde proterbium, τὸ θρῖβόν τῆν ἄγγελλον.

Hominem uerò ex ciuilibus seditionibus & tumultuosis discordijs crescentem, req; auctum significantes, eum in Anguillarum uenatione occupatum effingebant. Aqua siquidem quieta limpidaq;, earum captura nulla propemodum, magna uerò si perturbetur.

320 De Piscib. simpliciter. Pars III.

Duplicem iconem Anguilla Rondeletius posuerat, fortè ut sexus discrimen indicaret, nos una, quam dudum sculptam habebamus, contenti fuimus.

ANIMALIVM IN DVLCI
BVS AQVIS ORDINIS I. PARS V. DE PE-SCIBVS ANADROMIS, HOCEST, EMA-
ri subeuntibus amnes.

MARINORVM piscium alij mare nō relinquunt: alij uerò lacus maritimos aut etiam flui-
tes dicunt eos ἀναδρόμους, ἀνατρέχειν, ἀνανήχουσαι, ἀναπλέειν, ἐκπίπτειν εἰς τὸς ποταμούς. Squillæ è mari in
Gangem ἀναδύουσι: & aliud earū genus è mari rubro εἰς ἰνδὸν ἐκπίπτουσι, Aelianus, Aristoteles Tri-
chias in Istrum ἀναπλέειν dixit, & rursus κατὰ πλέειν εἰς ἄσολον. Aelianus Coracinos, Myllos, Antace-
os & Xiphias inter Istrī piscēs numerat: omnes opinor anadromos, nisi quis de coracinis & myl-
lis dubitet, & alterius generis marinos, alios fluuijs proprios, quāquam eodem nomine esse existi-
met, sicut & Percas. Circa Budam & Gomorrhā in Istro hodieq; Xiphias paruos reperiri au-
dio. Straboni Nilum subeunt Mugiles tantum, Alaufæ & Delphini. Paulanias tradit Canes
in Lōum Thesprotiæ fl. ascendere. Thygni etiam, authore Plinio, amni ac mari cōmunes sunt:
item Thynnides, Siluri, Coracini, Percæ. Sed de Percis & Coracinis considerandum est diligen-
tius, sicut iā dixi. Circa Rostochiū in ora Germaniæ, audio Prasinus (genere forsan potius quā
specie eisdem nostris) uulgò dictos è mari per fl. Varuon in lacum quendam migrare. Congri pu-
silli in Anglia subeunt flumina, sed non procul ut audio. Amia fluuijs subit, præstatq; in fluen-
tis & lacubus, Aristoteles. Nos quidem ex his & alijs fortè, nonnullos inter marinos exhibui-
mus: quòd uel an ijdem genere essent, dubitaremus, ut de Coracinis iam diximus: uel non simpli-
citer, nec ubiq; anadromi nobis uiderentur: ut Delphini, Canes, Amia, Squillæ, Thygni. Vel non
procul in fluuijs, sed ad proxima tantum ascenderent, ut Congri, Mugiles, Lupi. Lupi quidem (ni
fallor) altius Mugilibus, ut hi quā Congri in fluuijs pergunt. nulli tamen horum ad longinqua
à mari loca migrant. Altissimè omnium, ad fontes usq; fluminum, ascendit Salmo: & fortis eius in
amnijs genitus in mare remigrat: quòd ei peculiare est. Anguilla aquatiū sola, cum nō ascen-
derit è mari, nec ex anadromis prognata, in ipsum descendit. Antacæi, hoc est, Cartilaginei longi
ouipari, (hoc enim à Galeis differunt,) omnes fortè ascendunt, & quidem procul: ut Sturio, Oxy-
rhynchus, (der Zürrich) Huso, Atilus, & Galeus Rhodius. Ceteri genere differunt, nisi quòd
Mustelæ uel Lampredæ species duæ ascendunt. ¶ Passerum species quædam amnes subeunt, ut
Rhenum & Albim, & satis procul pergunt: alia in mari immorantur: nos tamè de utriusq; inter ma-
rinos egimus. Thrissæ & alij quidam fortè, in mare quòd reliquere, redeunt: Salmones, ni fallor,
uix redeunt. perraro quidem in mari capiuntur, & ij forsan non adulti, sed Salares adhuc (hoc est,
primo ætatis anno) descenderunt: tum breui in mari aucti, rursus in amnes enatant, nec amplius,
opinor, descendunt: qua ratione catanadromi dici possunt, ut Anguilla (de qua in fine præceden-
tis Partis egimus, tanq; ambigente) catadromus: Thrissæ anacatadromi: ceteri aliquot anadromi
simpliciter, sed præstat, ut simplicius agamus, omnes quos hac in Parte exhibebimus, appellare ana-
dromos, usitato ueterum quibusdam uocabulo. Anadromorum igitur alij in fluuijs non manent,
ac paulatim deficiunt & intereunt, (quod Kentmannus noster animaduertit,) ut Sturio, Salmo,
Alaufa, (id est, ein Zige oder Goldfisch) Passer Germanicè dictus est Halbfisch: Lampreda ma-
ior & minor. Alij è mari profecti in amnibus manent, proficiunt pariuntq;, ut Silurus, Spiralla
uulgò dicta: & Mugilum generis Zerta uel Plicca uulgò dicta in Albi. ¶ Sunt & Gobiones ma-
rini quidam anadromi, de quibus in primo Ordine Marinorum diximus.

TH R I S S A ueteribus Græcis, Latinis Clupea, ab Aufonio Alaufa plebeio nomine dicitur. Re-
centiores quidam indocti linguarum, Aristosum & Alsam nominant.

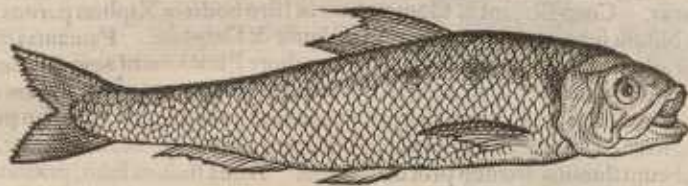
Trichis piscis non alius quā Thrissā uidetur quibusdam: alijs uerò potius Sardina, quorū sen-
tentia nunc magis faueo. Est & Abramis (oxytonum, uel potius Habramis) piscis: cuius apud
Athenæum & Oppianum mentio cum Thrissis semper cōiungitur, ut suspicari necesse sit (inquit
Rondel.) Abramides Thrissis similes esse, uel eiusdē generis, atq; marinas, quæ statis tēporib; flu-
uios subeant: quæ de Brama uulgò dicto pisce (quem aliqui nominis affinitate nimirum industi Abrami-
dem existimant) dici nō possunt. Sic ille. Sed, nisi fallor, etiam Brama aut Prasinus uulgò dictus, uel
omnino cognatus ei piscis, ad oram Oceani Germanici inter anadromos ferè habetur: (apud nos
lacustris tantum est, alibi fluuiatilis simpliciter:) sed neq; hoc satis mihi constat: neq; si constaret, id
circo Habramis fuerit. Oppiano Habramides conferat nunc petras, nunc pelagus, nunc litora se-
quuntur: & similiter Chalcides ac Thrissæ. Videntur autē Chalcides quoq; Thrissis siue Alausis
cognata, cum aliās, tum linea illa sub uentre spinosa. Athenæo Abramis est inter Nilī pisces: con-
iecerim autem à mari in flumen illud eam ascendere, si modò rectè ab Oppiano inter marinos re-
fertur, nam & Cyprinos & Chalcides quos ipse marinos pisces facit, alij nō faciunt. Abramidium
diminutiuum apud Xenocratem legitur. ¶ Alaufam aliam esse à Clupea, Salufanus contendit:

322 De Piscib, anadromis Pars V.

Figura hæc Alausa Venetijs expressa est. ea quam Rondeletius posuit, rectè squamas ostendit, & in medio ventre lineam spinosam.

Eiusdem aut cognati piscis quem Zige in Albi uocant, alia icon.

Thrasia.

Trutta.

quoniam Plinius scribat Attilum magnum Padi piscem, à minimo appellato Clupea. qui uenam quandam eius in faucibus mira cupiditate appetat, morsu exanimari: Clupea uerò minimus non sit piscis: & Attili quanuis maximi os tā modicè pateat, ut ne mediocrè quidè Alausam ad fauces admittere possit, addit, Alausam nullos prorfus dentes habere, nullamq; oris aut maxillarū asperitatem. Sic ille. At cum Clupeæ nomen ad Venetum Chièpa tam prope accedat, l. in i, mutato, ut plerunq; faciunt Itali: & aliud Latinum nomen huius piscis non extet, nam Thrissa Græcum est, Alausa Germanicum, quanuis et Gallis usitatum: nec alijs piscis Attilo ita infestus noscatur, non temere Clupeam esse Alausam, negandum est. Nam & nomen, & alia etiam quæ de Clupea leguntur apud ueteres conueniunt plerq;: nempe in amnibus capi, fluuiatilibus ferè omnibus præferri, (quod si non omnibus, Tyberinis tamen conuenit:) aristosas esse & spinis plenas: magnum esse piscem. Thrissam minorem Græci Trichidem uocant, uel Trichiam: utroq; uocabulo *παρα τις τριχίς* factò, ut Eustathio placet, hoc est, ut ego interpretor, à capillarum spinarum, quibus abundant exilitate: quæ nisi mandentibus molestæ essent, cum nobilissimis piscium certarent. Sed Trichis fortè potius Sardina fuerit. Thrasia uel Thratta Rondeletio, eadem Thrissæ uidetur, ex Athengo: qui tamen hoc non dicit, sed mox post Thrissæ mentionem: nunc etiam quæ ad Thrattam pertinet, dicamus. nihil autem aliud, quàm pauca authorum qui hunc piscem nominarūt, testimonia subiungit. Quod tamen Aristoteles scribit: Animalia quædam toto genere uaria sunt, ut Panthera, ut Pavo: & piscium nonnulli, ut quæ Thrattæ uocantur, (De generat. animal. 5. 6.) Thrissis conuenire uidetur. hæc enim paruæ adhuc ternis & aliquando quaternis rotundioribus nigris in lateribus ac tergo utrinq; insigniunt maculis, ut Bellonius scribit. Sed forsitan Thrattæ potius Truttæ nostræ fuerit: cum & nomen quadret, & uarietas non in minori tantum ætate, nec tribus aut quatuor solùm maculis, sed pluribus illis, Truttis per omnem ætatem omnibus conueniat. Adde hæcenus nullum aliud Truttæ nomen uetus proditum esse, (præterquam à nobis *Truttæ*: sed unus piscis in diuersis regionibus diuersa nomina habet:) & ipsum Truttæ nomen, Gallis Italisq; usitatum, non omnino recens aut barbarum esse existimandum est, cum à Plinio Valeriano medico quoq; sit usurpatum. Stephanus Grammaticus Thrattam scribit esse gentile nomen à Thracia, foeminini generis: & præterea autè ac piscis. credibile est autem hos pisces à Thracia denominatos, ubi nimirum fluuij frigidiores & montani sunt, in quibus Truttæ siue Pyruntes, nascuntur.

Ad Alausam redeo: quam paruam adhuc Galli Pucellam (Pucelle) nominant, ueluti transpositis literis pro Clupella. Ennij è Phagiticis carmen Apuleius recitat: Omnibus ut Clupea (alijs Clypea) præstat Mustella marina. quod què hæcenus à nemine satis consideratū uideo. quod si ita legas, ut recitauimus, nullus cōmodus sensus uidetur. quare deprauatum suspicor, (ut etiam alia quædā Ennij ab Apuleio citata,) & pro omnibus, repono amnibus, id est, fluuijs: hoc sensu, In amnibus præstantior est ut Clupea, ita etiam Mustella marina, hoc est, quæ è mari ascendit: ut piscem utrunq; è mari amnes subire sentiat, & in ijs meliorem fieri: id quod de Alausa constat: & similiter de Lampreda quoq; si Mustelam mar. pro Lampreda accipiamus. Ego quanquam Lampredam, Mustelam esse, & marinum dici posse quod è mari in fluuios ascendat, non negauerim: aliam tamen quoq; Mustelam marinam agnosco, quæ ut marina cognominetur, quoniam in mari semper manet, dignior est. itaq; Ennium ita potius sensisse dixerim: Ut Clupea optimus piscis est in amnibus, ita in mari Mustella: siue eo nomine Aeliani Galen, (id est, Mustelam,) siue Asellū Galariam, (id est,

Animal, in dulcib. aquis Ordo I. 323

(id est, Mustelarem & similem Mustelæ,) aliumue cognatum piscem intellexerit. Quòd si quis le- gere mauult, Omnibus è Clypea (tanquam id ciuitatis nomen sit: nam & sequentibus piscibus ad- dit locorum nomina è quibus præstant,) præstat Mustela marina, non contendro. Est autem Clu- pea ciuitas Africæ propriè dictæ, in promontorio Mercurij sita.

Nascitur in Arari Gallie fluuij magnus quidam piscis, Clupea (Κλυπεία) nominatus ab inco- lis; qui crescente Luna albus est: decrecente, totus nigrescit: & corpore nimum aucto à proprijs spinis interimitur. In huius capite lapis reperitur, similis grumo salis, qui optimè facit ad quarta- nas, sinistro lateri corporis alligatus, decrecente Luna, Callisthenes Sybarita apud Stobæum. Quæ an Alausæ in Arari accidant, uiri naturæ studiosi, quibus cognoscendi hæc facultatem fluminis il- lius uicinitas præbet, obseruabunt. Hæc ex ueterum lectione de Clupea mihi animaduersa sunt.

Iam quod Saluanus angustius esse Attili os scribit, quàm ut uel mediocre Clupeam ad fau- ces eius pctendas admittat; considerandum alijs diligentius relinquo: præsertim Padi accolis. Pli- nius quidem minimum hunc piscem faciens, Callistheni qui Clupeam magnam facit, aduersatur. An idem pro ætate ut maior & minor est, diuersa nomina fortitur? Frigidum hoc, quod sine denti- bus morfu exanimare non posset, Bellonius: Alausam (inquit) lineam asperam & ueluti cultella- to mucrone scindentem (sub uentre: sicuti Harengus, Sardina, Liparis, Apua, Phalerica, & Celerinus Ocea- ni) gerit, qua Attilum ingentem Padi piscem exanimat, ea uerò acutior est in pusillis piscibus. Id si uerum est, non Plinium (ut facit) testè citare debebat; sed erroris potius eum insimulare, qui Clu- peam Attili uenam quandam in faucibus mira cupiditate (sanguinis nimirum eius surgendi) mor- fu appetere tradit. Esse quidem insectum hunc piscem Attilo, eò facilius crediderim: quòd Stu- rioni etiam (cui cognatus est Attilus) cum Alausa discordia quadam intercedat: quod ex Io. Kent- manni Albi fluuij piscium descriptione didici. Zige, inquit, piscis (id est, Hircus) ab accolis appel- latus (alij Goldfisch nuncupant) à Sturione compullus Albim subit. ¶ Est autem Zige piscis, uel ip- sa Alausa, uel adeò specie naturaq; similis, ut meritò eodem nomine appelletur.

GRÆCI hodie Phrissa uocant.

AFRICANI Iarrafa, ut scribit Scaliger.

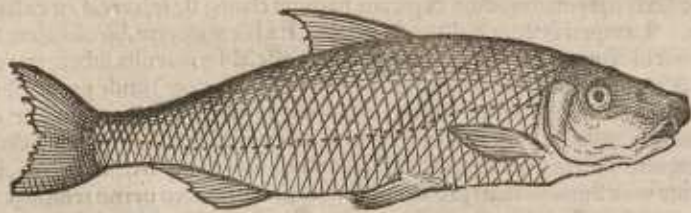
ITALI Chiepa; Romæ Laccia uel Lachia.

HISPANI Saboga.

GALLI Alofe, Burdegaleses Coulac, Massilienses Halachia. Minorem uerò in hoc gene- re Pucelle nominant Galli, alibi Fische uel Feniche, Andegau Conuersum; alibi Gautre.

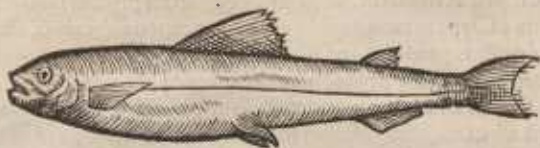
GERM. Alse/Else/Else/Vint: Leüßfisch/malim Lauffisch: & circa Argentinâ Meyen- fisch, (quod nomen alibi in Rheno Leucisci fl. generi, Haselam nostri uocant, tribuitur,) Wanne- mer hengst. E mari Basileâ usq; ascēdit. Idē puto est Verinch, nisi ætate forsân & magnitudine tan- tum differat. Idem etiam, aut omnino cognatus, Zige uel Zieg in Albi dictus piscis est: cui no- men hoc ab hirco inditum est propter uirosiorem saporem, aliqui à colore capitis, & oculorum præ- fertim, Goldfisch, id est, Aureum nominant, ut audio; quo nomine dictum in Marchia, cætera si- milem, sed latiore esse aiunt.

ANGLI Schadde, minorem uerò Pylcher uel Pylharde.

CAPITONIBVS hunc piscem adnumero, propter similem (ut ex pictura quam Kentman- nus misit conijcio) corporis formam, differentia uerò causa anadromum cognomino, quòd ex Oceano Albim subeat. Nasutus uidetur, prominente & carnosa superiore oris parte, ut in no- stris fluminibus is quem Nasi nomine descripsimus supra: cui etiam reliqua corporis specie per omnia adeò similis est, ut discrimen nullum animaduertam, ne colorum quidem ferè: nisi quòd Al- binus hic Nasutus (aut Simus) magis albacat, noster uerò magis fuscus est. Sed noster planè fluuiati- lis est, Albinus è mari ascendit: quem uel ab Albi ein Elbnasen/ uel à mari ein Weernasen appel- lare licebit. Præterea noster uilis & plebeius est, Albinus uerò inter laudatos, præsertim allus. Hoc etiam notandum, cum Albinus alio nomine Blicca (Blick) dicatur, longè alium piscem eodē no- mine à nostris uocari, de quo dicemus inter Lacustres. Zertæ quidem nomen, etiam Polonis usitatum audio, Germani quidam (ni fallor) Sorte per o. proferunt.

EPERLANVS, uel Epelanus uulgare Gallicum nomen est. In ostijs fluuiorū (inquit Ron- deletius) in Oceanum influentium, ut Rhotomagi & Antuerpiæ, frequēs est piscis qui Eper-

Iam dicitur à nitido & splendido colore, quo unionem (*perlam*) refert. Idem uiolæ odorem resipit. Eius duplex est genus. alius marinus est & litoralis, qui asinos paruos refert, &c. alius fluuiatilis. Sic ille. Sed fluuiatili nomen idem, genus omnino diuerfum est. ¶ Saxatilis est Epelanus noster, Sequanæ litorum alumnus, partim marina, partim fluuiatili gaudens aqua. Glabro est corpore: unde falsò quidam Asellorum generis esse iudicarunt: capite ad Merlucium accedete, &c. Aliqui ab odore Violam posse uocari censent, Bellonius: qui saxatilibus marinis eum adnumerat, ego anadromis malui.

Viola.

GERMANICE uocari poterit ein *Wœer, rôtele*. Planè enim cognatus ei uidetur piscis, què *Rôtele* nostri nominant (est autem Vmbra lacustris minor) à colore, quo forsitan differt, rubicundo: reliqua enim conueniunt, figura, magnitudo, pinnæ, dentes in maxillis & lingua, mollities carnis, suauitas saporis, lapides in capite. Audio *Hagen* apud Germanos inferiores dictum pisci culum, similem esse Eperlango.

ANGLI, apud quos copiosissimus est, *Schmelt* appellant ab odore. Turnerus Anglus Gobij genus esse putat, Smelta (inquit) nostra, piscis litoralis, gregatilis, circa litora parit, & in fluuios subit, ubi pinguescit. nec perpetuò in fluuijs degit: sed uere tantum, quo tempore copia longè maxima ultra Londinum aduersò flumine natitat. Rarò aut nunquam ultra spithames longitudinem excrefcit.

Iallus.

Liceat & Græcum nomē fingere tam nobili pisci, ut ita Græcis ab io (id est, uiola) dicatur Iallus, sicut à thymo Thymallus denominatur. ¶ Lege etiam suprâ in fluuiatili Eperlano Parte I, huius Ordinis.

Figura hæc Lampetræ ad piscem Basileæ captum expressa est: ab ea quam Rondeletius dedit non nihil uarians: præsertim caudæ pinna.

LAMPETRA uulgò dicta est à lambendis petris, (aliàs Lampreda:) quòd integrum ferè diem ore suo faxis (quemadmodum & picatis nauium clauis) sic inhæreat, ut ea lambere uideatur, Bellonius. Lampetras duas Saluianus exhibet. Ex his maiorem, bicubitalem semper inueniri tradit, & maculosam. minorem uerò uix pedalem esse, absq; maculis, subcineraceam, inter has autem colore & magnitudine medias nullas inueniri (*circa Romam*;) unde probabilius uidetur, eas non ætate tantum & magnitudine, sed etiam specie differre. Ea uerò (inquit) quam *Præc* Germani appellant, eiusdem generis species quædam tertia est, media inter prædictas constituenda, &c. Reperiuntur tum in mari tum in fluminibus. minores nanq; frequentiores, maiores uerò rariores, incunte uere flumina mari proxima subeunt: in illisq; toto uerno tempore commorata, in mare deinceps æstate incipiente reuertuntur, &c. Sic ille. De minima Lampetra siue Mustela, dictum est suprâ Parte I. quoniam alijs plerisq; (præterquam Saluiano) fluuijs & rituis propria uidetur. ¶ Mustela marina similiter ut terrena, omnium cadauerum, in quæ incurrit, oculos exest & conficit, ut audio, Aelianus: tanquam nomine inde factò, ego à colore nomen Mustelis nostris hoc est, Lampredæ & cognatis piscibus, inditum suspicor: quòd prona pars ferè fusca uel sublutea in eis sit, supina albicet, similiter ut in terrestribus: quas etiam corporis longitudine quodammodo referunt. Mustelinum colorem interpretantur subliuidum ac lentiginosum, cuiusmodi in uetustibus cruore commaculatis appareat. Adde Mustelas marinas barbutulas esse, ut terrestres: & similiter ferè fluuiatiles illas, quas Trisias uocant. Scaris Plinij tempore principatus dabatur. Proxima his (inquit) mensa est generis duntaxat Mustelarum: quas (mirũ dictu) inter alpes lacus quoque Rhætia Brigantinus emulas marinis (aliqui legunt Murænis) generat. Brigantinum quidem lacum esse, qui uulgo ab urbe Constantia denominatur, quæq; Rhenus penetrat, certum est: in eo nullas Lampredas reperiri audio. neq; mirum: nam cum è mari subeant tum maiores tum mediocres Lampredæ, catarrhactas Rheni superiores, quæ nõ longè infrâ illum lacum sunt, superare nõ possunt, ut neq; alijs ulli piscis, præter Anguillas fortè. Sed hac de re inquirendũ diligentius, quòd si nul-

E mari ascendit.

Mustela.

si nullæ (ut puto) in eo lacu Lampredæ unquam inueniuntur, Plinius alium piscem eo nomine intellexerit, Trifisiam nimirum uel Botatrisisiam Insubrum, quæ hodieq; in lacubus Sabaudorû Mustela uocatur. Cæterum Ausonij Lampreda, quando ita doctissimis nostri seculi uiris placet, esto Mustela: & Græcè etiã *γαλή ποταμίας* nominetur. ¶ Lampetram Græci Galeonymum & Galexiam appellarunt: Latini Mustelam, à maculati huius nominis quadrupedis tegminis similitudine, Bellonius. Rondeletius Galexiam uel Galeonymum Galeni, Sturionem esse suspicatur; qui fortè nec Sturio, nec Lampreda est, sed è Mustelarum in mari manentium genere piscis. Lampetra (inquit Saluianus) Græcis incognita est, cum, Galeno teste, qui Galexiam nominat, in Græco mari nullibi nascatur. Romæ autem Galexiam uocari scribit Galenus, cum hoc minime Romanum sit nomen, nec ab ullo scriptore Latino usurpatum, (ut neq; Græco quod sciam,) & Galeno ipsi hoc uno in loco: ad imitationem nimirum Latini nominis (*ab ipso alijs in Græcis in Italia habitantibus confictio nomine.*) Gale. n. Mustela est, (unde *γαλεξίας* fortè factū, aut *γαλεξίας*, sicut ab Aster, Asterias,) Hæc ille. ¶ Lampetra ex genere est cartilagineorum piscium, qui longi lubriciq; sunt. Eam non rectè uocari à recentioribus quibusdam Lumbricum marinum, Rondeletius docet. Lampredæ quidè nomen à Lumbrico detortū uideri potest: idq; eò magis, quoniã non omnes modò populi qui Latine linguæ uestigia retinuerunt, Lampredam ferè appellant, Itali, Galli, Hispani; sed etiam Germani, &c. ¶ Aliqui Vermem aquatilem nominarunt, propter hæc Plinij uerba: In Gange Indiæ Status Sebosus haud modico miraculo affert, uermes branchijs binis sexaginta cubitorum, caruleos: qui nomen à facie traxerunt. His tantas esse uires, ut Elephantos ad potum ueniētes mordicus comprehensa manu eorum abstrahant. Color caruleus Lampetræ (inquit Rondeletius) item mores quadrant, nam petris & nauibus ita hærent Lampetræ, ut auelli non possint, neque repugnat cubitorum sexaginta longitudo: in India enim omnia grandiora sunt. Vermem tamen aquatilem hunc esse aut dici non probat Rondeletius. Caret enim (inquit) omnino pinnis, ut Muræna. atqui non idcirco non debet uermis dici, quòd pinnis careat, sed eò magis etiã. In dorso quidem pinnas dirigendæ natationis gratia habet. In India Cluias fluuius rectà ad Oceanum fertur: cuius accolæ nobis dederunt uermes, ex ipso fluuiio extractos, semore humano crassiores, omni genere piscium sapore præferendos, Alexander Magnus in epistola ad Aristotelem. Hi uermes nimirum Lampredæ uulgò dictæ fuerint, aut eis cognati pisces: *Σκόλλυες ποταμιοι*. At Gangeticus ille sui planè generis & diuersus fuerit: cui nec branchias, nec brachia bina, sed dentes binos Ctesias apud Aelianum tribuit, similem alioqui uermi in ligno nascenti faciēti, &c. ut in Historia aquatiliū nostra, ubi de Vermibus aquaticis dictum est, copiosè exposuimus. ¶ Licebit Lampredam, etiam *βολέμαυ*, id est, Hirudinem marinam appellare, Strabonis exemplo: qui scripsit in quodam Libya fluuiio nasci Bdellas septenūm cubitorum: quæ branchias habeant perforatas, ita ut per eas respirare possint. Nam Lampetræ ore ita saxis & nauium clauis hærent, ut optimo iure *βολέμαυ*, & τὸ *βολέμαυ* id est, à fugendo, dicatur, quemadmodū sanguisugæ, Rondeletius. Eandem, Murænam fl. (à marina toto genere diuersam) appellatam fuisse ex Dorione perspicuum est: qui *μύραναυ ποταμίας*, ait unicam habere spinam, similem Asello Gallariæ, Idem. Cæterum Oppianus hunc piscem proculdubio Echeneidem ab effectu nominauit: quæ Latine Remora dicitur. Descriptio quidem eius undiquaq; conuenit: naues autem eam in mari remorari, experientia nostra comprobatur. Interim non me latet aliam esse Aristotelis, Historiæ 2. 14. & Plinij 9. 25. Echeneidem, Idem. Si Lampetra esset Echeneis, multi in Ligeri lintres cursum tenerent ab his retenti: quod quis aut uidit unquam aut accepit? Io. Brodæus.

Nauibus quidem in mari perunq; animal aliquod adherere existimandum est, ut aliquod genus Cochleæ, uel Lampetram, uel aliud: quod cum nauis uel in portu manet, uel cursu recto fertur, nemo animaduertit: at ea impedita & occultam aliquam ob causam detenta, inquirentes aliàs aliud animal adharens, inuenerunt, in quod morè causam, cum aliam nescirent, reicere: itaq; alij aliàs Echeneides describunt. ¶ Lampredas sunt qui à fulgore (*nitore nimirum cutis ceu oleo delibuta*) Lampyrides uocent, sed auctorem nullum habent, Barbarus, ego Lamprias appellare malim, si fingendum est uocabulum Græcum (ut Anthias dicimus) non à splendore, qui uisu percipitur, sed conuiuiali. *λαμπρότατα* enim et splendidissima sunt conuiuia, in quibus huiusmodi dij uisuntur. hi enim dij sunt *τῶν ἐγκερειδῶν*, ut ita loquar: hoc est, illis quorum deus est uenter. ¶ Tineas fontium, quas Plinius frigoris eorum indices facit, ego non Lampetras, ut aliqui, sed insecta illa aquatilia interpretor, quæ uulgò Scrophulas Galli uocant, nostri *Gygen*. ¶ Alabes, *Ἀλάβες*, (ut Chremes, Chremetis.) Straboni piscis est Nilij: Plinio Nilidis lacus. Alebetæ (inquit, malim Alabetes) Coracini, Siluri, reperiuntur in Nilide lacu, quem Nilus efficit. Apparet autem à leuitate & lubricitate nomen ei factum, sicut & alabastro. & cum Lampetra piscis lubricus sit, & nomen ferè conueniat, (a. initiali detracto, & m. ante b. adiecto, recentiores quidè Græci plerunq; *μ.* ante *ω.* preponunt, ut *μπαλμαεις*, p. pulueris,) ut p. alabeta, dicatur Lābeta: si hūc piscē in Nilo reperiri mihi cōstaret, omnino Alabetem esse conijcerem. ¶ Arcestratus præ omnibus anguillis laudat eam, quam inter pisces solam *ἀπύλωου* esse dicit: Lampredam fortè intelligens, quæ ut in summis delicijs sit, ita omni osium spinarumq; duri tie caret. Loco enim spine dorsu, cartilaginem habet: eamq; teneram adeò, ut in cibo etiam appetat. In minoribus Lampredis memini me loco spine dorsu neruū unū

Galeonymus
Galexias.

Lumbricus
mar.

Vermis aqua-
tilis.

Hirudo
mar.

Muræna.
Echeneis.

Lampyris.
Lamprias.

Tineæ fontium

Scrophule.
Alabes.

Anguilla a-
pyrenos.

*Fistula Lam-
predæ.*

cauum continuū reperisse. Apyrena quidem ē malorum Punicorum genere *αυφλινος*, id est, nucleos habent nec duos nec magnos. Quod si Apyreno I, liquidam ueluti articulum præfigas, faci-
lè in Lampyrenam & Lampredam mutabis. Sed satis de nominibus. Hoc in huius piscis natu-
ra mirabile, quod præter aliorum piscium morem, fistulam in capite supremo medioq; gerit: qua,
ut cete quæ pulmonibus respirant, & aerem trahit, & haustam aquam rejicit. eamq; ob causam in
summa aqua fluitat, facileq; suffocatur, si inuitum sub aqua diutius retineas. ¶ Albertus Magnus
pro Lampreda Murænam dixit. ¶ Lampetra flaua capitur in mari Oceano inter Angliã & Nor-
uegiam, sed rarò: cætera similis uulgari.

ITAL. Lampreda,

HISPAN. Lamprea.

GALL. Lamproye. Circa Monspelium Lamprezze. Sabaudis ad Neocomensem lacū, Lam-
bri. Fœtus eorum Burdegalenses Pibales appellant, Rondeletius. Aliter Cæsar Scaliger. San-
tonica (inquit) uox est Piballa: pisciculus tenuis, uermiculi specie, Anguillarum more natans, co-
lore candido. maritimæ naturæ consulti aiunt esse Anguillarum prima rudimenta: adultiores Pim-
perneus uocari, perfectas communi nomine agnosci. Sic illi. Fieri autem potest uterq; ut falla-
tur, & Piballa Gallorum non alius sit piscis, quàm
Flandrorum *Pymperetele*: uel ut Angli uocant, *Py-
pe oyle / Sprall oyle*: Miseni ad Albim *Spirahl*.
Hic enim piscis est longus, subfuscus, specie qua reli-
quæ anguillæ: lubricus, rostro & capite acuminato. E
mari in Albim ascendit: nec durat, sed contabescens
moritur.

GERM. *Lampred / Lampret / Lempsrid / Bass
lex / Lampberyn / grosse Teiinaug*: Vide in *Läpre-
da* media, per inferiorem Germaniã *Lambreij*: Co-
loniã *Lampereij*.

ANGLICE. *Lampreye / Lampraye / Lam-
prell / Lampron*: uel a *nyne eede eale*, id est, Enneo-
phthalmis Anguilla.

POLONICÆ & Bohemice *Neynok* uel *Nayn
og*, uocabulo Germanico.

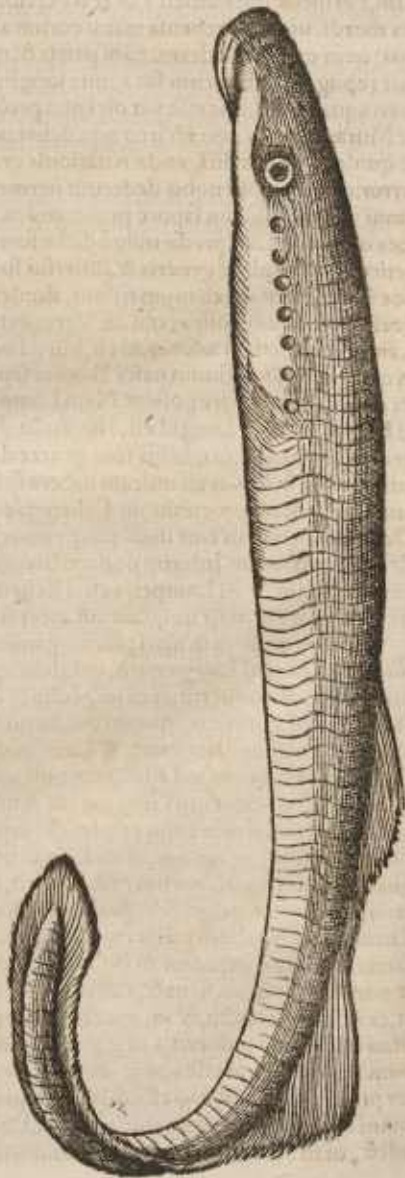
LAMPREDA media (uulgò dicta.) Nomina Latī
na eadem quæ superiori, huic conuenient. minor
est quàm præcedens, maior quàm sequens. Italis
& Gallis ignotam puto. Hæc quoque ē mari fluui-
os subit. Lege quæ supra scripsimus cum maiori uel
simpliciter dicta Lampreda.

GERM. Argentiniæ uocatur *ein Bärle / Berlin /
Berling*. Francofordiæ & apud inferiores Germa-
nos *ein Pricke* uel *Brick*, quod nomen à Lumbrico
dempta prima syllaba factum uideri potest. Ad Al-
bim *ein Teiinaug*, hoc est, Enneophthalmus, quasi
nouem oculis insignis, præter enim duos oculos pro-
priè dictos, branchiæ paruæ, rotundæ, detectæ, septem-
næ, ocellorum quadam specie apparent. Nostri hoc
nomen priuatim minimæ Lampredæ tribuunt: sed ut
nominis huius causa, eadem & similiter in Lampre-
dis omnibus apparet: ita hoc nomen quoq; generale
& commune cōuenit omnibus, ad species uerò de-
signandas magnitudinis differentia exprimenda sue-
rit.

ANGL. *A Kleane Lamprelle / a smal Lam-
prelle*.

21. Lin

*Iconem hanc ut ab Argentinensi pictore accipi, po-
sui, maiorem quidem quàm uellem.*

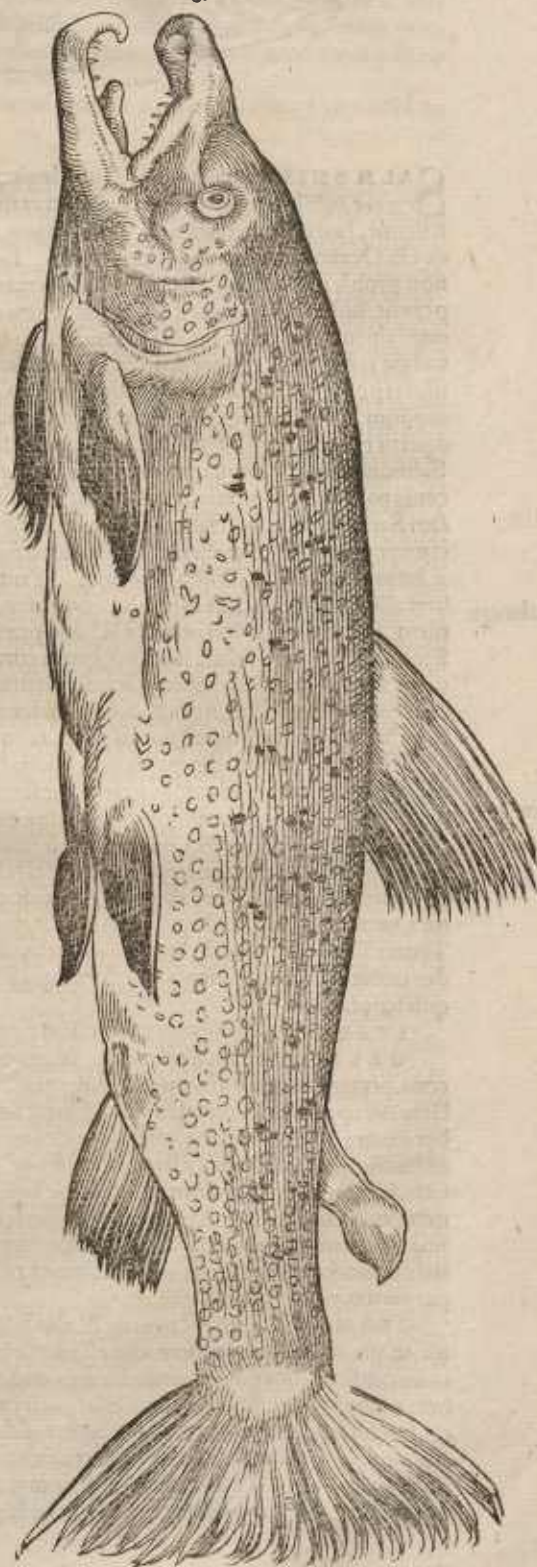

*Enneophthal-
mus.*

A. *Lin Salm.*

A. Icon est Salmonis ante partum, hoc est uerni & æstiu, non satis probè expressa. B. uerò autumnalis & hybèrni Salmonis, sub partum & à partu, (qui rostro recuruo ac maculis pluribus facillè dignoscitur,) effigies est, meliùs depicta quàm alterius: quæ emendari ad huius exemplum poterit: aliud enim non differt puto, nisi quòd rostrum ei incuruum non est, &c.

B. *Lin Lachs.*

Salar, id est, Salmo paruus. Ein Selmling.

SALMONIS nomen apud Plinium legitur. Græcis incognitum fuisse, & ideo Græco nomine Scarere, nihil mirum, cum Græci ueteres in Oceanū non penetrarint. In Oceano enim tantū nascitur, (nos in fluuijs tantū nasci, quos ex Oceano subit, ostendimus:) qua de causa fluuios tantū eos subit, qui in Oceanum influunt, Rondeletius. Bellonius etiam Sulmonē scribit, in prima per u. quod non probārim. ¶ Salmonis nomen à Germanis Rhēni accolis uel Gallis Aquitanis Latini acciperunt. uideri autem potest à sale deductum nomen: quòd hi pisces in magna copia saliri, uel sale muriaq̃ inueterari soleant, in tomos cōcisi; perinde atq; in mediterraneo Thynni: quos & magnitudine referunt, & robore corporis, uiq; salendi, (ut si Latinum esset uocabulum, à saltu factum uideri posset:) & natura migrandi ad summa fluminum, ubi pariunt: ac inde reuertendi. quemadmodum Thynni ex mediterranci inferioribus partibus aduerso mari in Pontum ascendunt, inde à partu reuertuntur. Thynnus a fili inhaerentes agitant, Salmonem hirudines & lampredæ. A Salmone diminutiuum recentiores aliqui faciunt, Salmulus, quem & Salmunculum dicamus licet: is paruulus Salmonis fœtus est, ut Cordyla Thynni, idem ab Ausonio Salar dicitur, adultior iam Sario, mediā inter Salarem & Salmonē ætate: alij legunt Fario. & omnino uerisimile est Trutta tam quæ uulgo Forina dicitur, ab Ausonio Salmonem, sed ætate minorem existimatum, ut (Parte 4. huius Ordinis) in Trutta diximus. Trutta quidem tam multa Salmoni affinitia habet, ut nullum aliud piscium genus ei rectius comparetur. Anchorago Rhēni piscis à Casiodoro prædicatur: qui uel Salmo uideri potest, è Rheno præstantissimus, & certo tempore rostrum anchoræ instar incuruans: uel Trutta lacustris, quam cum idem patitur, *Ynlanck* appellant Germani ad ostium Rhēni in lacum Acronium se infundentis: sicut & nostri quā *Limagus fl.* lacum intrat. paritura enim fluuios subit, sicut & Salmo: & formam rostri similiter mutat. eundem piscem in lacubus Carinthiæ *Rheinlanck* uocari puto, tanquam à Rheno & anchora composito nomine. Non hæc uerò solum, sed & aliq̃ quedam in fluuijs & lacubus Truttæ sic afficiuntur: & eo tempore detentius se habent, inq̃ cibo minùs gratæ sunt, sicut & Salmo: itaq; etiam nomina mutant, uel omnes, uel aliquæ. Salmonem aliqui alio nomine *Esocem* uocant: ego *Lucium* potius *Esocem* iudico. ¶ Salmonis, ut dictum est, Græcū nomen uetus nō extat: qui uoluerit, *Salangē* appellet: quoniam *Σάλανγ* boni piscis nomen legitur apud Helychium: neq; præterea quinam sit explicatur, aut potius à saltu, (unde & Latine aliqui dictum putant Salmonem,) *Ἀλμωρ* nominetur: uel à migrandi natura, *καταναδισσομ*, sed id epitheton potius quam nomen fuerit, uel *ἔσθ* *πυρῆντ*, *ἄλιπυρῆς*, id est, Truttæ species, marina Trutta, uel dromias dromasue fluuiatilis. Aristoteles enim in mari dromades uocat Thunnos, aliosq; gregales, qui aliunde in Pontum excurrunt, & uix uno loco conuiescunt.

Anchorago.

Esox.

Salanx.

ITALI ut Salmone carent, ita etiam nomen eius à Gallis aut Germanis mutuuntur oportet. **G**ALLI nominant *Saulmon*. Magnos, Salmones uocant: paruos, (Galli & Aquitani) *Ta* cons, præterea marem à fœmina distinguunt, hanc enim ob rostrum magis aduncum, hami modo, *Beccard* appellant, Rondeletius. Aliqui fœminam à ferendis (*portandis*) ouis, *Bortiere*, differt hæc à mare aduncitate labri inferioris, Bellonius. Est Truttæ species (inquit Cæsar Scaliger) eo in fluuiio, quo Normanni à Britonibus separantur: cuius inferior mandibula, extrema cuspide curuata, sursum uersus conditur in foramine superioris. Quem rostri uncum falsò quidam in Salmonæo genere fœmellis designauit. Non enim sexus in genere, sed speciei notam esse patet: quòd hinc sine illa, ut ita dicā, pyxidatione, quotidie ouis fœtæ certo anni tempore capiuntur. Sic ille. ¶ Nostri piscatores in masculo tantum Salmone rostrum inferius insigniter recuruari aiunt, in fœmina perparum: nescio quā recte.

GERMANIS circa Rhenum & alijs Salmo (*ein Salm*) tempore ueris ætatisq; nominatur, usque ad diui Jacobi diem, qui est uicesimus quintus Iulij. deinde mutato nomine *ein Lachs* in utroq; sexu (quanuis marem aliqui priuatim apud nos sic uocant, fœminā uerò *Zyder* uel *Lisder*) usque ad diui Andreae diem, qui postremus est Nouembris, Salmo igitur uernus æstiuusq; est: Lachus uerò autumnalis & hybernus, sub partum scilicet & à partu: quasi lassum dicas, longa iam natatione aduerso flumine & partu exhaustum: uel à genitura quam nostri *Leich* appellant, quasi *λεχ*, circa Rostochium *Lass* nominant. Saxones & Miseni Salmonis nomine non utuntur: sed *Lachs* appellant tempore, sexu & ætate quibuscunque, per autumnum quidem & hye-

mem

Animal. in dulcib. aquis Ordo I. 329

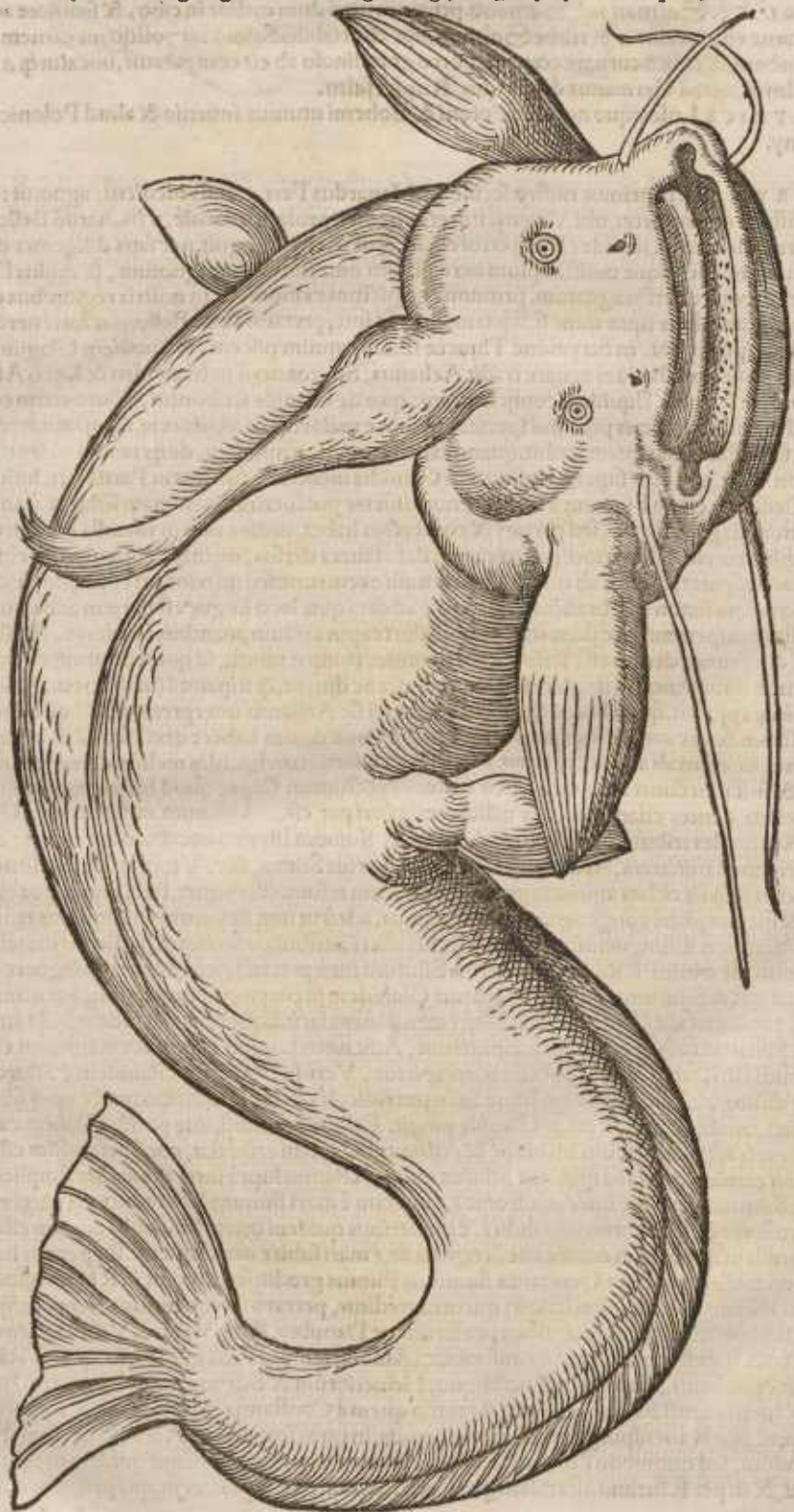
mem cum sub lapidibus & faxis delitescens contabescit & maculis ruffi seu enei coloris impletur, ab ijs ipsiſ Kupferlachs uocitat. ¶ Salmunculos, id est paruos & uix digito longiores Salmones, nostri alijsq; nominat Selmling: Miseni Canizen/Kanizle/Kunzle/ab ipsa paruitate puto: un de & Georg. Agricola Latine Salares nanos uocauit.

ANGLICE. Salmon uel Samond. priuatim uerò dum melior in cibo, & suauiore ac friabiliore carne est, uocatur a Kribbe Salmon, hoc est, friabilis Salmo. at postquam carnem deteriore habere, & rostru curuare coeperit, porco grandinoso ab eis comparatur, uocaturq; a Kryp per Salmon: quod Germanus diceret em Kupfersalm.

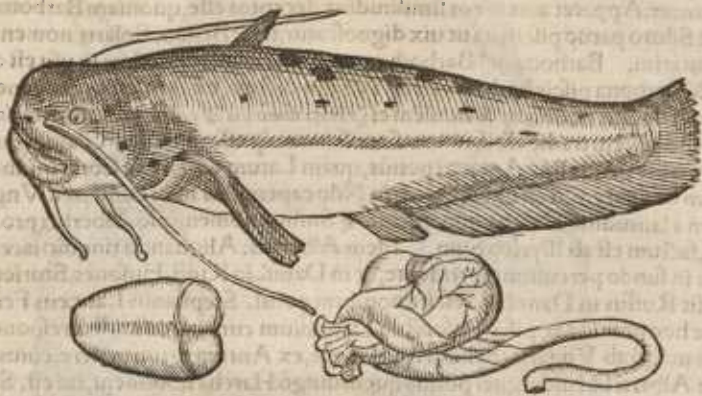
ILLYRICE Losos: quo nomine Poloni & Bohemi utuntur. inuenio & aliud Polonicu Losos tzarny.

SILVRVM piscem primus nostro seculo Io. Manardus Ferrariensis medicus, agnouit: quod Sin epistolis eius apparet, ubi Vngaricum eius nomen profert, sed malè, à Manardo Bellonius, qui tamen Silurum à Glanide (Plinij errorem secutus) non distinguit, nec satis diligenter describit, barbularum mentione omissa. Ipsum uerò piscem omnibus adhuc ignotum, & multis logisq; eruditorum controuersijs agitatum, primum ego pictum exhibui, & in nostris regionibus ostendi, uarijsq; nominibus (quæ nunc subiiciam) quis sit interpretatus sum, Bellonius fortè uerū Glanidem descripsit, utpote in Strymone Thraciæ fluuio captum piscem, ubi hodieq; Glagnum appellant, in eo enim Glanides agitare tradit Aelianus, Siluros uerò in Mæandro & Lyco Asiæ, & Istro Europæ flumine. Equidem coniectio omnia quæ de Glanide scribuntur, Siluro etiam conuenire, & duas unius generis proximi species esse: hanc maiorem & nigriorem, illam minorem & albiorem, sicut Pausanias etiam scribit: quanquam Siluros non nominat, de ijs tamen eū sentire dubium non est. (Lege quæ suprà scripsimus in Glanidis mentione, sub finem Partis IIII, huius Ordinis.) Dentibus etiam Silurum à Glanide non differe putauerim, quanquam Silurus à nobis exhibitus non magnos dentes, sed paruos & confectos habet, ordine uno in maxilla seu labro inferiori, duplici autem in superiori: præterea in palato fauces uersus, utrinq; denticulorum congeries quædam apparet, quibus ab inferiori parte nulli occurrunt: sed inferior oris pars, (interior quidem, non prima statim quæ branchiæ quaternæ ad eam quæ loco lingue est partem adnascuntur,) limæ instar exasperat. hæc dum scriberem, Siluri caput aridum, manibus tenebam. Aristoteles Glanidi durissimos dentes esse scribit, ut uel hamum rumpat morſu, id quod Silurum etiam facere posse non dubito: non tã singulorū dentiū robore ac duritie, q̃ stipatorū (ut dixi) congerie, alibi ἀγυροφάγῳ appellat, quòd hamū deglutire soleat: nã sic Aelianus interpretatur. & hoc quoq; Silurum nostrum facere constat, quem in historia nostra non dentes habere dixi, sed labia limæ instar exasperata, sic enim ab alijs acceperam, ac rursus ex aliorum uerbis, idq; melius, dentes ei attribui, paruos & instar pectinis illius quo laneæ uestes depectuntur. Caput quod habeo parui Siluri est, in maioribus dentes etiam maiores ualidioresq; fieri par est. Quorum custodiam ut Glanidi (mari) Aristoteles tribuit, ita Siluro pisci Albertus Sumum Illyrico uocabulo appellans: & rursus incrementi tarditatem, Aristoteles Glanidi, Albertus Siluro, &c. Vtranq; seram esse uocassimam, et in quæuis oblata animalia grassari, authorum testimonijs liquet. Itaq; simillimos esse hos pisces, & species planè congeneres non dubitamus, adeò ut non sit mirum ab aliquibus tantam similitudinem non distinguentibus nomen unius alteri attribui cum olim tū hodie. Aristoteles Glanidis tantum meminit: Plinius ex eius uerbis Silurum interpretari solet, cū alibi distinguere uideatur. Gaza quoq; Silurum transtulit. Aelianus Glanidem in Strymone capi scribit, Silurum in Lyco & Mæandro: at alibi Istriani etiam Siluri mentionem facit. Bellonius Glanidem Nilo attribuit, ueteres Siluri tantum in eo fluuio meminerunt. Athenæus Latū in Nilo piscem similem esse tradit Glanidi Istri, tanquam hic in Nilo non capiatur. Verum Bellonius Glanidem à Siluro prorsus non distinguit. Saluianus cum Iouio Silurum ridiculè putat esse Sturionem: & uerū Silurum, utpote in Danubio captū, ut ait, p Glanide pingit. Bellonius Silurū, siue potiùs Glanim, cartilagineis ouiparis adnumerat cum Sturione & Attilo: quod quàm rectè fiat, considerandum est. sorte enim non cartilagineus, sed spinosus Silurus est. nos Glanim suprà inter fluuiatiles simpliciter posuimus: Silurum uerò hîc inter anadromos, quoniam è mari flumina subire, inq; eis parere, manere, & proficere ex Io. Kentmanno didici. ex ueteribus quidem uterq; fluuiatilis tantum esse uidentur. Glanidem quoq; cum natura adeò cognata sit, è mari subire uerisimile est. Reperitur hodie Silurus non solum in Mœno Germaniæ fluuio, ut Plinius prodit: sed in eo, ut in Rheno quoq; Pausanias in Rheno & Istro gigni scribit) quem ingreditur, perrarò: frequentius autem in alijs Germaniæ fluminibus plerisq; maioribus præsertim, ut Danubio, Albi, Viadro, Vistula Sarmatiæ: item Lyco & Tibisco, qui Danubio miscuntur: (Aufonij tempore etiã in Mosella, quæ in Rhenum descendit, capiebatur.) Item in lacubus aliquot Heluetiorum & Sueuorum, ut Moretano Benensium, & Iuerdunensi Sabaudorum, & Acronio quem à Constantia denominant: & minorib; quibusdam, ut ppe Rauenspurgū et Waldsee oppida: in quos fortassis ex Acronio lacu per Schuss fl. ascendunt. sed quomodo è mari ascendentes illuc perueniunt? rarissimi quidem in Rheno capiuntur, & ut per Rhenum ascendant, per Catarrhaciã eius superiorem, qui prope Scaphusiam

Effigies Siluri, quam olim accepi. eiusdem uerò postea accuratiùs expressas icones Iulius Alexandrinus Ferdinãdi Augusti medicus è Danubio, Iohannes Kentmannus ex Albi, & Carolus Egelius clarissimus Rauenspurgi medicus è lacu uicino, ad me dederunt; ei quam hic exhibeo similes, sed colore magis nigricante, & oblongiore angustioreq; uersus caudam corporis filo.

Alia eiusdem (parui adhuc) icon, è lacu Bipennarium, ditionis Bernensium,
à Benedicto Cretio missa.

Alia è piscina piscatoris cuiusdam Argentina, uidetur autem cauda eius attrita pro-
pter piscina angustia, aut aliam ob causam. barbulae uero, quae quotannis ei decidunt,
non dum plenè renatae. Hodie quidem aliam eius formam esse dicunt, quàm cum mihi
depingeretur. Aetatis certè locorumq; discrimina, mutationem aliquam adferunt: ne-
que idcirco species diuersae fuerint, ut primum existimabam, icombus tam diuersis ad
me missis. postea enim cum pisces ipsos Augusta, Argentinaq; uiderem, aliter iudicauit.
An tamen species diuersae in Germania reperiuntur, diligentiores olim considerabunt.

est, eluctari non poterunt, ut neque Salmones, nec alij pisces praeter Anguillas. itaque uel è mari
non ueniunt in Acronium, in quo tamen rarissimè inueniuntur, & forsan è piscibus paruis huius
generis olim iniectis, aliqui sunt prognati. uel si è mari migrant, eadem qua anguillae corporis agi-
litate Catarrhaciam illum euincunt. Argentina piscatores duo ciues (quorum alteri nomen est la-
cobus Baltner, alteri Iacobus Lamp) in piscinis suis Siluros alunt; uterq; singulos, aut alter binos.
eorum duos ante annos quadraginta in Rheno captos aiunt, uix digiti longitudine, & ab eo tem-
pore ad pedes sex cum dimidio excreuisse, alterum saltem. Vnius iconem Petrus Struibus affinis
meus iuuenis doctissimus ad me misit, qualem exhibeo.

Silurus Latino nomine caret, neque mirum cum nullus in Italia reperiatur: quanquam ne in
Graecia quidem fortè, sed aliunde importabatur salsus. Graeco quidem nomine Silurus dictus uide-
detur à caudae agilitate, qua Anguillam & Thrisiam uulgo dictam refert. In quibusdã codicibus
Graecis pro Σίλurus legitur Αίλurus & facili lapsu, & qui non malè cecidit. Aelurus enim Felem signi-
ficat: uidetur autem nescio quid felinum hic piscis aspectu, barbulis, & caudae mobilitate præ se fer-
re. Sunt qui cauda pisces ab eo percussos ori admoueri dicant. Barbulas modò antè se exerit, ceu
ad explorandum, modò ad latera comprimit. Forsan & ad uenationem eis astutè utitur, ita ut suis
Rana piscatrix, quam etiam oris rictu & uoracitate refert. Ex minimo, ut diximus, ingens euadit.
Maximi libras (unciarum 16.) circiter xx. ultra c. appendunt in Albi, & pinguitudo in magnis per-
dorsum uel duos digitos crassa, ceu in porco, apparet. Apud Bohemos uulgo fertur, piscem pi-
sci prædam esse, at Siluro omnes. Nostra memoria in Tibisco, dissecto huius piscis uentriculo ca-
put humanum cum manu dextra & tribus annulis aureis repertum fama est constans: ut ipse ab
homine Vngaro fide digno accepi, &c. Publica apud Pannones fama est, inquit Ioannes Ma-
nardus, aliquando captum in cuius uisceribus humana manus ornata anulis inuenta sit. Salua
nus puerum in Danubio apud Possoniam natantem ab hoc pisce deuoratum refert. ¶ Borboram
Albertus Magnus hunc piscem uocat: aut potius speciem illam Mustelae, quam Thrisiam uulgo
nuncupant, Botatrisiam Itali, praesertim lacusirem. Cum autem duodecim annos excesserit (in-

Aelurus.

Borboram.
Barbora.

Solaris.

quit) hic piscis, in uastitatem ac longitudinem maximam crescit, & Solaris uocatur, quia in Sole libenter in ripis fluminum iacet. Eadem uerba apud Isidorum, & innominatum de nat. rerum scriptore m leguntur. Apparet autem eos similitudine deceptos esse, quoniam Barbotta siue Trisfia si millimus est Siluro paruo piscis, ita ut uix dignoscatur, teste Bellon. Solaris nomen à Siluro corruptum esse putarim. Barbotta uel Barboth nomen Germanis aliquibus in usu est de Thrifisia nostra. Est & Barbotta piscis barbatus circa Tanaim dictus, ex Antacæorum genere: quem ichthyocolam Bellonius nominat, & similem ei (*barbis nimirum & capite*) Silurum facit. Athenæus Latum in Nilo piscem tradit albissimum suauißimumq; esse, similem Glanidi qui in Istro capitur, quibus uerbis genus hoc Antacæi potius, quam Latum de genere Coracini ab alijs dictum intelligere eum diuinarem, si an ulli Antacæi in Nilo caperentur mihi constaret. Vngari quidem Silurum ipsum à latitudine Harcha nuncupant. ¶ Sumus nomen, quo Albertus pro Siluro uel Glanide utitur, factum est ab Illyrico Sum. Idem Albertus: Aliquando (inquit) iacentes ac dormientes pisces in fundo percutiuntur tridente, ut in Danubio Ruffi, Hufones, Sturiones. Quinam uerò piscis sit Ruffus in Danubio, rescire nondum potui. Stephanus Lauræus Ferdinandi Aug. medicus, de hoc nomine ac pisce Posonij ad Danubium cum inquisiisset; respondit omnino uel Scurionem uulgò ab Vngaris (Schuureg) dictum, ex Antacæorum genere, cuius subrußa sit caro, Ruffum Alberti sibi uideri: uel potius quem uulgò Harcha nominent, (id est, Silurum,) cuius in uentre cum alia maculæ, tum ruffa appareant, neque enim in Danubio post Hufonem & Sturionem, piscem alium magnum cognosci, præter duos illos quos diximus, & in super Tok ex Antacæis.

*Sumus.**Ruffus.*

ITALICVM nomen non habet, nam in Italiæ fluuijs, inquit Saluianus, nullibi (quod sciam) habetur. Sic ille. Quod si uerè scribunt Grammatici quidam, Glan in esse fluuium Cumæ in Italia, à quo etiam piscis Glanis uel Glanus dicatur, Saluiani Glanis, idemq; ei Silurus, à nostro Siluro diuerfus, cognatus tamen ei, in Italia reperietur: quod mihi non est uerisimile. est & alius in Italia eodem nomine fluuius circa Tiberim, & tertius Iberiæ, auctore Stephano.

GALLI etiam neque piscem hunc, quod sciam, neq; eius nomen habent: nisi quòd ad Iuerdunensem lacum Sabaudi, Saluth eum appellant, nomine ad Silurum alludente.

GERMANICA eius nomina in alijs locis alia sunt: Salut in Bernensium ditione, quod nomen ipsi à uicinis Sabaudis acceperint, an contrà, nescio. Acronij lacus accolæ & Suetui uocant Waller/Wällter/Wälline: alij aliter proferunt, Wale/Walle/Walarin. uidentur autem omnia hæc nomina facta à Latino Balæna: quòd ut hæc in mari, ita Silurus in dulcibus aquis magnitudine excellat, sicut etiã Ausonius canit. Saxones, Silesij, & maritimi Germani Welf uel Wilß appellant. Danubij accolæ ein Schaid, siue à damno quod uoracitate sua infert: siue à figura uaginæ gladij, præsertim equestris: que latior initio, paulatim in angustum desinit. Viennæ dum paruus est, & pedem aut cubitum non excedit, appellatur ein Sicc: adultior ein Schaid. Sed ab alio quodam accepi, piscem Sicc uel Tück uel Tück in Danubio capi, non quidem circa Viennam, sed inferius circa Budam. inolem eius libras (XVI. unciarum) xxv. appendere, corpus ut Hufonis, minus, multis ceti stellis uarium, &c.

ILLYRICE Sum uocatur apud Polonos & Bohemos: quo nomine in mari etiam Balanam & Cetum in genere interpretantur.

VNGARICE Harcha (quod ita proferunt, ac si scriberetur Hartscha uel Harcza, à Germano,) à latitudine dorsi aut oris fortè.

Icones require in pagina sequenti.

ACIPENSER, Aquipenser, Oxyrynchus. sed hoc nomen etiam alijs quibusdam piscibus tribuitur. Vulgò Sturio, uel Stora. Est autem de genere Antacæorum, è quibus ichthyocola, id est, glutinum habetur. Hic idem est, ut ego iudico, quem Plinius in Danubio Porculo marino simillimum dixit: libro nono capite decimo quinto, de maximis piscium scribens: ut sunt (inquit) inter marinos Thunni: & in quibusdam amnibus haud minores (scilicet Thunno,) Silurus in Nilo & Mœno, Esos in Rheno, Attilus in Pado: & in Danubio maior, (scilicet Thunno, aliqui hinc pro maior legunt Mario, quòd non probamus,) Porculo marino simillimus. Dorionis Oniscum galliarum & Galeni Galaxiam esse Sturionem, Rondeletius sentit, mihi non uidetur. Vide superius in Lampreda. Ridiculè quidam Silurum ueterum, putant esse Sturionem nostrum.

ITALICE Sturion. Sturiones minores, qui cubitalem magnitudinem non excedunt, Porcellete uulgò uocant Itali: grandiores uerò Sturioni, differunt autem ætate solum, non etiam specie, ut quidam suspicantur, Saluianus.

GALLICE Esturgeon. Burdegalensibus Creac.

HISPANICE Sullo, quasi Suillus. alij Sollo uel Solho scribunt.

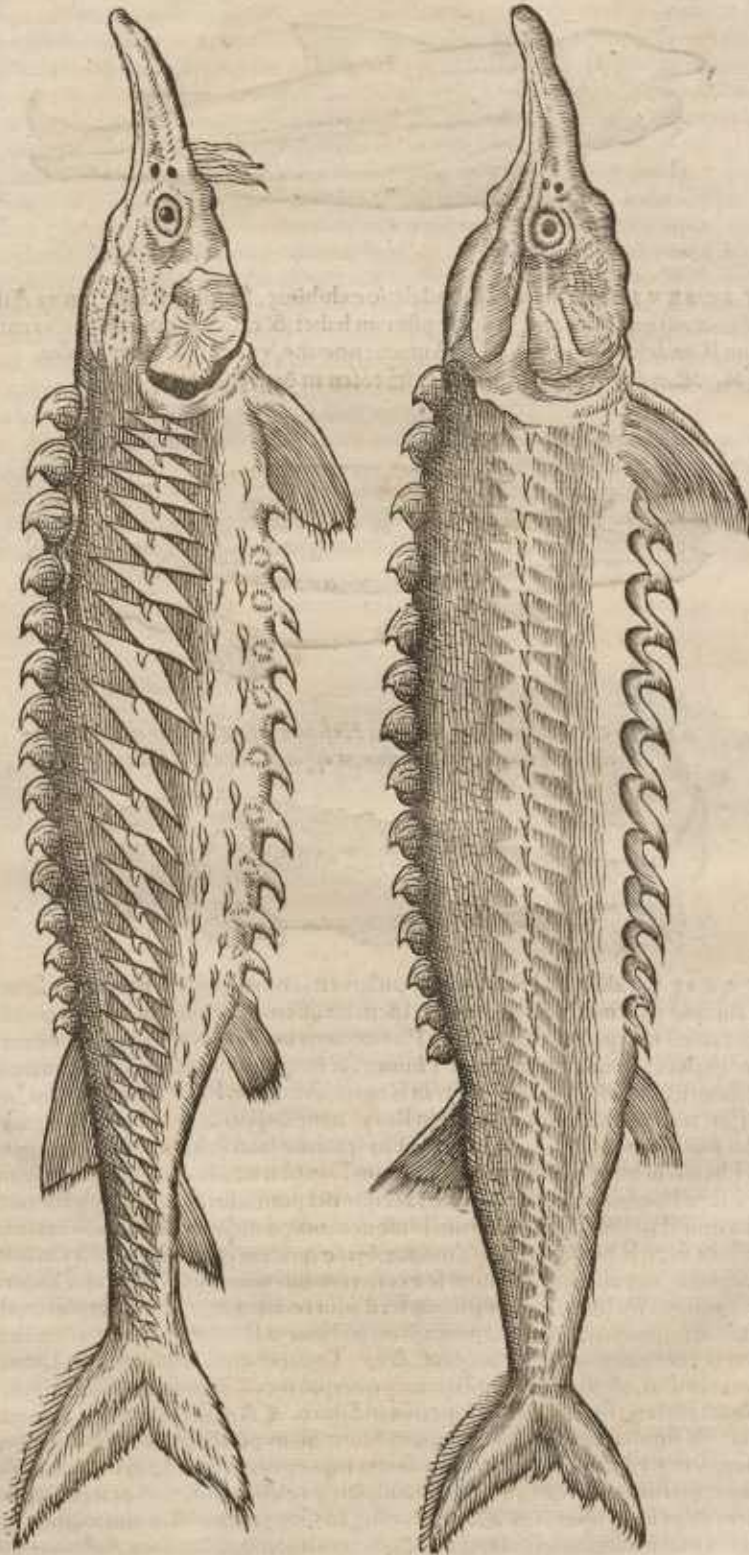
GRAECIS recentioribus Xyrichi, (id est, Oxyrynchus:) Cyprijs Morona, quod nomen Itali Hufoni nostro tribuunt.

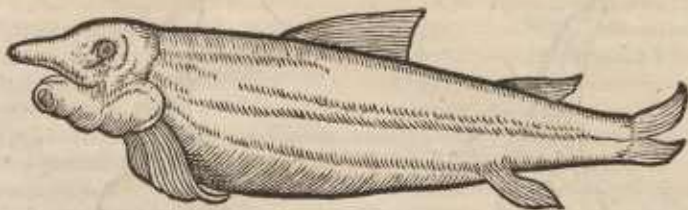
GERMANICE Stoz/Styr/Styrle.

Sturionum

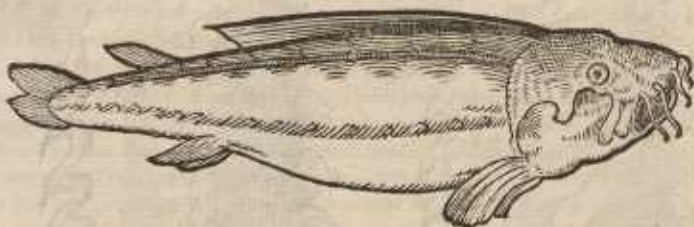

Sturionum has duas icones Venetijs nactus sum: secundum Moronam nominant.
STVRIO primus. STVRIO secundus.

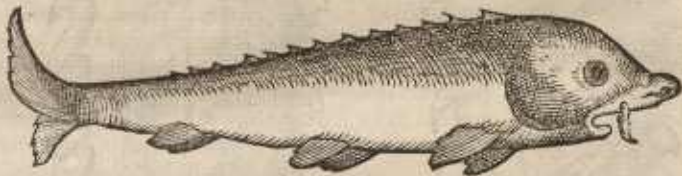

ANTACAEVS Borysthenis à Rondeletio exhibitus. Similis est huic figura Attili in Bello-
 nij libro: nisi quod unicam in dorso pinnam habet, & caudam nonnihil differentem. sed ali-
 ter Attilum Rondeletius pingit. De Antacaei nomine, lege cum sequente pisce.
 GERM. Ein art der Hausen oder Stören in dem fluß Neper.

ANTACAEI illius quem Germani Husonem uocant, effigies alia, è Pannos-
 ma nobis transmissa: & melior, ut apparet, quàm Rondeletij.

Exor.

ANTACAEVS alius, ut à Rondeletio pictus est, rostro quidem non acuto sicut Oxyrhyn-
 chi alijs, quibus tamen cognatus est. Idem Exossem hunc piscem appellat; uerè quidè quòd
 osibus careat, sed non probè, tanquam ex Plinio: cuius uerba sunt lib. 9. cap. 15. de maximis pisci-
 bus loquentis, hæc: Sunt inter marinos Thunni: & in quibusdam annibus haud minores (scilicet
 Thunno,) Silurus in Nilo & Mæno. Esos in Rheno, Attilus in Pado. & in Danubio maior (scilicet
 Thunno) Porculo marino simillimus. & in Borystheni (inquit) memoratur præcipua magnitudo
 (id est, piscis præcipua magnitudinis,) nullis osibus spinisue interstitis. Hæc ille, intelligendum est au-
 tem Borysthenitem hunc piscem, uel eundem cum Danubiano illo qui Porculo marino simillimus
 non cum Esoce Exosæue, ut Rondeletius accipit: uel potius sui hunc quoque generis esse, & à præ-
 cedentibus omnibus diuersum, nimirum Husonem uulgò dictum: ut Porculo marino simillimus
 Sturio sit: Esos uerò Rheni, ab utroque diuersus. Huso quidem esse non potest, cum is in Rheno nū-
 quam inueniatur, nec alijs in Oceanum se exonerantibus amnis. Mihi certè Esocem, Lucium
 piscem esse animus inclinat. Vbi Plinius scribit, ut recitauit, et in Danubio maior, aliqui pro ma-
 iori gunt Mario, tanquam piscis nomen: quam lectionem Rondeletius reprehendit: quanquam
 ad Italicum (Morona) nomen hoc accedat, &c. Quærendum an hic idem sit Latus Nili, cuius
 Athenæus meminit, albisimus suauissimusque quoquo modo apparetur, Glanidi (Siluro opinor
 dicere debuit) Istriano similis. Vide superius in Siluro. ¶ Antacæus nomen commune mihi ui-
 detur, et huic formæ piscibus (etiam Sturioni) imponendum, debet autem penultima per
 æ, diphthongum scribi. Antacæorum piscium maximorum in Istro Aelianus & Athenæus ex
 Sopatro meminerunt: quæ tanquàm albisimi suauissimique celebrantur. Antacæi Delphinis magni-
 tudine pares circa Borysthenis & Mæotidis ostia ad Gangamam (sic enim locum appellant) ligo-
 nibus effo diuntur, Strabone teste: fortè quòd glaciem ligo nibus scindant. Aelianus quidem Anta-
 cæos magnos in Istro sub saxa subijci, aut in imam arenam ad uitandum frigus abdi scribit. An-
 tacæis nomen uidetur amnis dedisse in Mæotim lacum Asiatica parte influens, Hermolaus. An-
 tacites

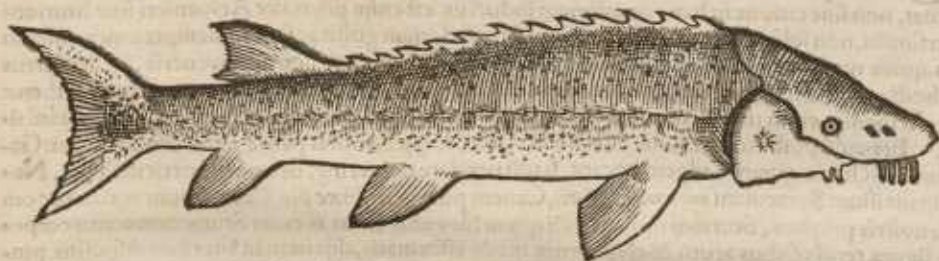
Antacæus.

Animal. in dulcib. aquis Ordo I. 335

tacites Sarmatiæ fluuius haud longè Tyramba oppido in Maotim exit, à quo Antacæi pisces, &c. Vadianus. Plinius Antacas populos circa Meotin Colchis uicinos facit. Vngari piscē Tock uel Tockhal appellant, non alium opinor quàm Husonem, aut omnino cognatum ex Antacæorum genere, nomine forsan per aphæresim factio ab Antacæo. idem aut similis Germanicè *Sick* / uel *Tick* / *Tück* / à Germanis Danubij accolis nominatur: quanquam alius Silurum paruum Viennæ sic nominari nobis retulit: & forsan propter aliquam similitudinem, (capitis & barbularum aut aliam,) ut & Silurus & Huso, Barbotta uulgò uocatur, in diuersis tamen locis: ita etiam Germani aliqui idem nomen *Tück* utriq; attribuunt, alij in alijs locis.

Bellonij figura ab hac, quam ex Rondeletio dedimus, differt, præsertim cauda. Pontico uulgo (inquit Bellonius) Collanus hic piscis dicitur, Bononiensibus Copsus, Italis Colpiscis, & uulgo Colabuceus. (*Germani dicunt Mundtelym/id est, oris glutinum.*) Ferrarienses (apud quos p Sturione, nequissima ichthyopolarum impostura interdum uenditur, quum eius caro multum inferi oris sit notæ) piscem Iudaicum nominauerunt, alij Copefca. Hæc ille. Audio & Moronam Italis uocari: quod tamen uocabulum Cyprijs & alijs nonnullis Sturionē significat. Pado peculiaris est in Italia, Sturioni & Artilo cognatus. Herodoto Antacæus dicitur, Pomponio Magnus Borysibensis incola. Alijs quibusdam ueteribus Ichthyocolla, per synecdochen. partis enim ex hoc pte ad conglutinandum usus est. Ab ijs qui Tanaim incolunt, uulgò Barbotta uocatur, quòd quaternis ueluti barbīs ad labia sit communitus, Bellonius.

GERM. *Hauß* / (Bellonio teste,) *Huß*: unde & Husonem Latine recentiores quidam uocant: non quidem per hyperbolen, quòd cuiusdam paruulæ domus magnitudinē referat: sed quia si hys uel hysca, unde & Illyricè Vuyz appellatur: nimirum à pinguitudine seu lar do quo porcum refert, sicut & alij oxyrynchi. Errant qui *Bolich* Flandris hunc piscem uocari scribunt, ut illi etiam qui Silurum, afellorum enim Oceani generis est, quem ita nominant.

ANTACÆVS stellaris, si liber, appelletur hic piscis: cutis iconem, qualis Straubichij in Danubio captus est, Geryon Seilerus summus & celeberrimus Augustanæ reip. medicus ad me dedit. Pictura in linteo satis magno expressa colorem ubiq; ferè cœruleum ostendebat, uenter candidior ad roseum inclinabat. Spinæ in dorso, & stellæ (quæ spinis delapsis relictae uidentur) pallidi coloris erant, puncta etiam passim uel è pallido albicantis, uel fusci Indiciue coloris. Cognatus hic fuerit quē in eodem flumine *Tück* appellari diximus paulo ante, ab Vngaris Tock. Idem quoq; aut similis uideri potest Zucca Caffæ, cuius in ichthyocolla meminit Bellonius, z. pro t. po sito. Alius puto, sed similis est, quem ijdem Vngari Schuureg, quidam Germanicè *Zürich* (ab Oxyrhyngo, ut conijcio, deprauato nomine) uocant, alij recentiores Latino nomine ad uernaculum formato Scurionem per Sc. non per St. de quo nonnihil etiam in Siluro diximus. Quiddam mihi retulit *Tick* piscem in Danubio infra Viennam circa Pestum & Budam capti: mole corporis ad xxv. (sedecim unciarum) libras: cute uaria undiquaq; & stellata similiter, ut in hic exhibita à nobis icone, sed rostro differre, quod longius & gracilius sit, anserino ferè simile. cætera Husoni similem esse piscem, sed minorem, ideoq; ab imperitis Husonem paruum esse putari. Hic an sit Galeus Rhodius, quærendum.

*Galeus
Rhod.*

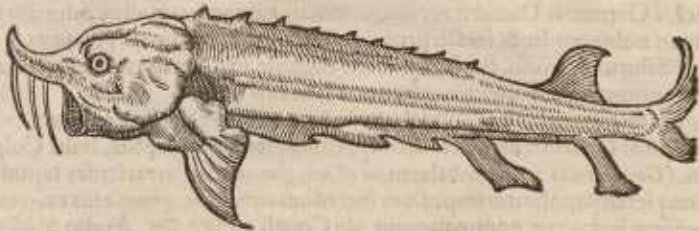
ATTLVS piscis Pado peculiaris, cartilagineus: Sturioni cognatus, Antacæorum uel Oxyrynchorum generis: & anadromus, ut conijcio, sicut & reliqui Antacæi.

Artulus quum ad ceram magnitudinem excreuit, squamas hispidas abijcit: quas per quinque uersus dispositas gerit, in summa scilicet dorso spina, ex utroq; latere geminatas, & sibi quasi parallelas: extremus uersus pinnas attingit. Contrà Sturio semper hispidas squamas suas tota ætate retinet, Cælius Calcagninus.

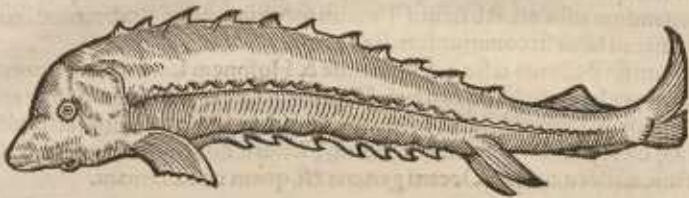
ITAL. Adello, Adeno, Adena, Adano, Ladano, Attina.

336 De Piscib. anadromis Pars V.

Misit ad me olim etiam Ant. Musa Brasauolus Ferrariensis medicus nobilissimus
Atrili effigiem, quae cum hac Rondel. pulchre conuenit: nisi quod spinosus illos dor-
si clypeos plures, maiores, & contiguos habet.

GERM. F. Ein grosse art der Hausen oder Stözen/wirt allein in Italia im Pado ge-
funden.

GALEVS Rhodius, γαλεός Ρόδιος. Ego (inquit Rondeletius) hunc Galeum Rhodium, si-
ue Vulpem Rhodiam esse existimo: quem Arcestratus eundem esse cum Acipensere cre-
debat, non sine ratione in hanc opinionem inductus. est enim piscis iste Acipenseri siue Sturioni
persimilis, non solum corporis specie et partibus, sed etiam gustu ac sapore, dempta unica differen-
tia, quam non nisi ij percipient, qui exquisito gustatu fuerint. hac non animaduersa, facile Galeus
Rhodius cum Sturione confundetur, quod Arcestrato euenit: cuius sententiam refellit Athenæ-
us. Acipenser enim (inquit) paruus est, & porrectiore rostro, & figura triangulari magis quam il-
le. Et paulo post: Arcestratus de Rhodio Galeo loquens, amicis patrio more consulens, ait: Ga-
leum in Rhodo, quem Vulpem uocant, si tibi uendere noluerint, uel mortis periculo rape. No-
minant illum Syracusani κύων πύονα, id est, Canem pinguem, Hæc ille. Conueniunt autem hæc om-
nia nostris piscibus, Sturioni inquam, & illi quem hic exhibemus, is enim Sturionem totius corpo-
ris figura, tergi ossibus acutis & clypeorum modo efformatis, alijs item in lateribus dispositis, pin-
nis, cauda, ore in supina parte sito, omnino refert. & quemadmodum Sturiones, relicto mari ame-
nes subit. Reperitur enim in Pado & in Rhodano, & pro Sturione uendit: à quo tamen distinguif
ab exercitatis, capite crassiore, & rostro breuiore obtusioreq; tum gustu. respicit enim ferinū quid,
quod de Sturione dici non potest, carneq; est duriore: à quo sapore Galei & Vulpis nomen ha-
bet. Galei enim & in eorum genere Vulpes, ferini sunt saporis & ingrati. Si tamen in dulci aqua
diu natauerit, in cibis haud aspernandus est. Hæc Rondeletius. ὀπίων κύων, nominatur etiam ab
Epicharmo. ¶ Antacæis cognatus est, uide mox in Italicis nominibus.

ITALICE Cops à nonnullis uocatur: quo nomine figura expressum hunc piscem misit ad
me doctissimus medicus Antonius Musa Brasauolus. Alij nominis affinitate decepti Copso ap-
pellant. est enim id nomen alterius piscis, (illius quem Germani Husonem, Bononienses Copso uocitant: alij
Itali Colpesce,) Rondeletius. Apparet quidem Cops nomen per syncopen factum esse à Colpe-
sce: hoc uero à colla et pisce compositum. Colla enim siue glutinum ichthyocolla dictum, ex diuer-
sis eiusdem generis piscibus sit, quos Antacæos generis nomine omnes appellarim, ut in Husone
dictum est. quanquam etiam ex alijs quibusdam fieri aut solet aut potest.

GALL. In Rhodano captus pro Sturione uenditur, sicut dictum est.

GERM. Ein art des Stözen/wirt in Italia gefangen in dem Po/vnd in Franck-
reych in dem Rortte: dem Stöz so ganz ähnlich/das er darfür ver-
kaufft wirdt/hat ein kürzeren kumpferen schnabel/
ein dickeren kopf: vñ wiltelet starck.

FINIS ORDINIS I. TOMI II. DE PISCI-
bus fluuiatilibus.

ORDO II. TOMI II. DE RE
LIQVIS DVLCIVM AQVARVM ALVMNIS
ANIMALIBVS: CVIVS HÆ SVNT PARTES.

- I. De piscibus Lacustribus.
- II. De animalibus Crustaceis.
- III. De Testaceis.
- IIII. De Insectis.
- V. De Amphibijs tum quæ pedibus nituntur, uiuiparis,
ouiparisq̃: tum quæ ijs carent,

D. M. S.

SIGISMUNDO LIBERO BARONI IN HERBER-
STAIN, NEYPERG, ET GVTTENHAG, VIRTU-
tis ac meritorum ergò immunitate donato.
P. P.

ITALA me primo tellus sub flore iuuentæ
Aurata patria donatum torque remisit.
Maximus Aemilius Caesar, uirtute fideq̃
Fortè mea adductus, Patrum me protinus Aula
Consilio adscripsit, requies hinc nulla laborum
Facta mihi: magnis de rebus iussa peregi.
Fœderibus iunxi reges: pacisq̃ tuendæ
Accendi studio, latè quâ Rhenus inundat
Danubiusq̃, pater, uagus Albis, & Istula, quaq̃
Dura Borysthenides colit impiger arua colonus,
Et gelido manat Tanais de fonte niuosus:
Rhaleni placidas quaq̃, agmine lambit arenas
Nauigijs penetrans lustrauit cæca Rubonis
Crononisq̃, fluenta, & inhospita Tesqua peragrans
Legatus mandata tuli, Regumq̃, superbas
Accessi, sedes: gemino subiecta Trioni
Balthæa tranauit freta, magni Regia nostræ
Danorum domini lætata salutis honore.
Quis gestis rebus me Cimbrica Chersonnesus

Excipit, & patriæ reddit, charisq̃ propinquis.
Post ubi mortalis defuncto munere uitæ
Carolus acer auo successerat, hunc quoq̃, dulcis
Impulsus patriæ precibus, de more salutans
Indomitos adij populos, & ditia regna
Hesperia. Reducem dein Ferdinandus ab Aula
Consilij statuit, latè quo regna tenente
Arctoo's iterum Reges Populosq̃, reuisi,
Hinc mihi pro meritis ferisq̃, nepotibus auctum
Libertate decus, quod nulla aboleuerit ætas.
At postquam inuasit Solymanus mœnia Budæ,
Accensum furijs, uim perniciemq̃, minantem
Pannoniæ, Orator compressi, diraq̃, retro
Cnostris suasi iugulis auertere tela.
His nunc defunctus curis post facta quiete
Sopitus placida, iusti dum buccina somnum
Iudicis excutiat, dormiscam. Viue uiator,
Exemploq̃, meo patriæ seruire memento.
Ioh. Rosinus.

MAGNIFICO ET ILLUSTRIVIRO D. SIGISMUNDO LIBERO BARONI IN

HERBERSTAIN, NEYPERG, ET GVTTENHAG, VT GENERE
ita uirtutibus & doctrina nobilissimo, Conradus Gesnerus Ti-
gurinus S. D.

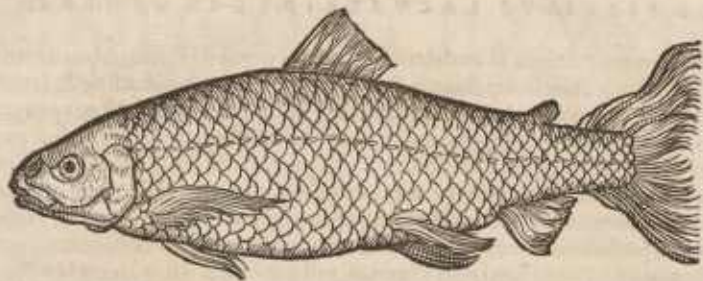

QVVM his diebus, nobilissime heros, admirandi cuiusdam Ceti effigiem, & Sulaci (ut Mosci Tartariq; appellant, ego ex Veterum Græcorum lectione Colon) caput cum suis cornibus probe depictum, ab amplitudine tua accepissem, me præstantiæ tuæ (quod iandudum optabam) non prorsus ignotum esse, nō parum mihi gratulabar, atq; ex animo gaudebam. Nam libros etiam meos, animalium historiae præsertim, in cognitionem tuam uenisse: eosq; non indignos tibi uisos, quibus aliquod ornamentum ex rebus tuis (quas non dubito multas ac raras te possidere) accederet, eosq; iudicio tuo non penitus displicere, hoc argumento facile mihi persuadebam. Et cum commodum sub prælo essent nostræ Aquatiliū animantium Eicones, cum diuersarum gentium nomenclaturis, iam usque ad Lacustrium piscium ordinem typis impressæ, (cui Testata etiam & Crustata, Insectaq; dulcium aquarum animalia, deniq; Amphibia subiunxi,) mox eam partem sub illustri nomine tuo, tāquam optimi doctissimiq; patroni, in manus hominum prodire, par esse iudicauim. Quauis enim prolixius et luculentius aliquod animi grati testimonium, quæ tua in omni uirtutum & doctrina genere excellentia est, tibi deberi intelligerem, ad id uerò præstandum longiori tempore opus esse, omnia interim uite momenta nobis incerta & innumeris mutationibus obnoxia fluctuare, presentis ac extemporalis gratitudinis qualemcūq; declarationem non iniucundam magnificentie tuæ futuram arbitratus sum. In eodem quidem genere quo beneficentiam tuam expertus essem, gratiam referri, non improbatum abs te iri spero. Animalium enim historia te oblectari, cum ex ijs quas misisti picturis, tum Vri & Bisontis (quorum effigies iussu tuo pulcherrimè typis excusas (L. V. Vuolfgangus Lazius olim ad me misit) conijciebam. Hanc opinionem mihi augebant Commentarij tui rerum Moscouiticarū, quibus maximā laudem & admirationem tui apud omnes eruditos homines excitasti, ac nominis immortalitatē tibi comparasti. in ijs enim ut de Vro et Bisonte, ita alijs quibusdā raris animalibus quandoq; uerba facis. Itaq; maiori fiducia hanc tantillam huius Operis partem amplitudini tuæ dedicauim: quam ut ab homine tui nominis et honoris apprime studioso profectam benigna fronte accipias, & si quid amplius ad quācūq; Animalium historiae partē illustrandā cōferre potes, quod non dubito, maturè cōferas, etiam atq; etiā oro & obtestor. Inter cætera autem rem summopere gratam, & huic in tuum nomen inscriptæ parti conuenientem mihi præstiteris, si nomina piscium lacustrium, qui apud uos & in Pannonia reperiuntur, diligenter mihi tanquam in tabula consignari curaueris, idq; uernaculis tum Germanicis tum Ungaricis aut etiā Sclauonicis nominibus è regione positus, ubi id fieri poterit. In pulcherrima quidem illa Pannoniæ chorographia, quam excellentissimus Lazius edidit, lacus præcipuos inuenio duos, unum in uicinia Austria Ferteu, quem Germani dicunt **Neosidlersee**, & uersus Styriam Balaton, Germanis **Platsee**. In horum singulis quinam piscium uiuant, scire auco: ut aliquando Additionibus aut Emendationibus ad nostros de animalibus libros, aliquid ex tua libertate ornamenti accedat. Spero etiam si quid circa flumiatiles pisces, Danubij præsertim, in scriptis meis desideraris, liberè ac libenter præstantiam tuam me admonitiram, ac si quid addi poterit, communicaturam liberaliter. Vale doctissime heros, & grauisimo patrocinio tuo me dignare. Tiguri Heluetiorum, anno Virginei partus M. D. LX. decimo Kalend. Iunij.

DE Lacuum alumnis piscibus Rondeletius priore loco quã de fluuiatilibus agere uoluit. Cũ enim (inquit) à mari marinisq; stagnis discesseris, lacus & amplitudine & latitudine ceteras aquas superant, & ex his riuu plurimi, sapius etiam fluuij exoriuntur, uel eos præterfluunt, (*perfluunt fortè dicere uoluit, pro transeunt & permeant.*) Nos contra fluuiatiles lacustribus preposuimus: quoniam cum piscium alij fluentibus amnium aquis proprij sint, ut Thymallus, Trutta: alij stagnantibus lacuum, ut Albula nobis dicta: alij communes, ut Cyprini, Lucij: ij qui Lacubus proprij sint, paucissimi inueniuntur: plures qui fluuijs: plurimi fortè qui communes, præsertim si anadromos propriè dictis fluuiatilibus non adnumeret, ut qui inter ipsos & marinos ambigant. Deinde riuos ac fluuios ex lacubus oriri non dixerim, nisi paucissimis fortè locis id cõtingat: sed contra, nam in Heluetijs cum plurimi altissimiq; montes sint, & amnes plurimi per ualles decurrant, permulti etiam lacus, dilatata & stagnante fluminum aqua, passim uisuntur: quorum alij longitudine, alij latitudine, alij profunditate alios superant: sunt enim qui ad centum aut ducentos passus profundi celebrantur aliquibus sui partibus. Verùm hi omnes ferè non riuos aut fluuios efficiunt, sed ab eis ceu corruati efficiuntur. ¶ Sunt autem (inquit idem Rondeletius) lacuum perpetuè et perennes aqua, stagnorum non item, nam hyeme collecta, uel plurimum aucta, æstate siccantur. Lacus ferè omnes piscium optimorum tam sunt feraces, ut in mediterraneis marini fluuiatilesq; non desiderentur: ueluti in Italia, Germania, Allobrogibus. Quorum aliqui sunt lacubus quibusdam proprij & peculiare: qui in nullis alijs aut lacubus, aut stagnis aut paludibus aut fluuijs reperiantur, ut qui Carpio in lacu Benaco dicitur. In Arethusa genus esse piscium, quod transcurrentis Tigris non miscetur aluo, testis est Plinius: sicuti nec ex Tigris pisces in lacum transnatant. Alij sunt lacubus cum ceteris aquis communes. De proprijs dicemus, & communibus non omnibus quidem, sed de nonnullis duntaxat. Ceteros uiris doctis & lacuum magnorum accolis pertractandos relinquo. Hæc Rondeletius. Nos lacustrium piscium ordini eos tantum adscribere uoluimus, qui lacubus proprij sunt, et in magnis solum lacubus reperiuntur. Minorum enim lacuum pisces omnes communes sunt, nam lacubus proprij in gurgitibus ferè solum degunt, hoc est, profundissimis locis (minorum uerò lacuum tanta profunditas non est) quamobrem pelagijs rectè comparantur tum loci tum alimenti ex eis ratione: quoniam in alta & pura aqua degunt, riparijs, ut illi litoralibus, salubriores, ripa enim lacuum impuriore plerumq; palustres & limosæ sunt.

Lacubus igitur proprij sunt, quorum historia deinceps sequetur. Communium alij semper aut simpliciter communes dici possunt, quauis non in eodem tractu. nam in lacu nostro Cyprini tum propriè dicti tum lati, & Percæ, Tinca, Lucij, Plesye, Rutiliq; uiuunt, in Limago fluuii nulli isto rum: cum in Rheno Basilea statim alibiq; omnes isti capiuntur. Bramæ (uel Præfmi) in his tantum fluuijs reperiuntur, qui tardè fluunt, turbidaq; sunt & crassiore aqua, (qualis est Araris, & multi in Gallia Belgica,) nec in ijs ad eam unquam magnitudinem accrescunt, ad quam in lacubus & stagnis, Rondeletio teste. Alij diuersis temporibus, modò in fluuijs, modò in lacubus degunt, nam Leucisci illi quos Laugela nostri uocant, in lacu nostro hyc mare solent, cū per æstatem tam in lacu quam in fluuii reperiuntur: in fluuii quidem paulò maiores. Similiter qui Basile nominantur, (Capitoni fl. Aufonij similes, sed minores,) autumno ascendunt è flumine in lacus partem profundam: & Martio mense rursus descendunt, ut in flumine uel riuu pariant. Differunt autem oculorum colore à lacustribus qui in fluuijs sunt. Trutta lacustres contra sub autumnum è lacubus in flumina parituræ ascendunt. Fluuij omnes opinor quo propiores mari sunt, & tranquillores minusq; puri, eò magis piscium genera quædam in eis reperiuntur quæ nostri lacubus propria esse putant: exceptis ijs quæ in profundis tantum lacubus agitant: quorum multis hoc commune est, ut in dorsi parte posteriori pinnulam paruam & adiposam, Salmonum instar, habeant: sicut Albularum genera, & Umbra Umbrae, Trutta & Carpio Benaci. Illorum qui è mari amnes subeunt, nullum in lacubus consistere puro: sed etiam si intrauerint, ut Salmones, altius semper eniti, perpetuo ascensu: excepto Siluro, qui in lacubus manet, augetur, & parit. Sed in Verbano quoq; Clupeam è mari aduenam piscem capi audio: de quo inter fluuiatiles anadromos diximus.

Tinca, Lucius, Squalus ac Barbus in multis lacubus reperiuntur: aliqui in paucis duntaxat, ut qui Albo dicitur uulgò ab Italis, in Thrasymeno & alijs fortè paucis, Saluiano teste. Albularum, ut nos uocamus, genera, in maioribus solum & frigidioribus lacubus degunt, ut nostro, Lemano, Acronio, & ijs in quos Athesis illabitur: & Allobrogum lacubus Burgenij & Aequibetij: & Sarmatiæ quodam lacu, ut audio: in Italiæ lacubus nullæ. At in tepidioribus, Chalcidum uel Sardinarum genera Thrissis cognata reperiuntur, quibus carent frigidiores: ut Celerini Allobrogibus dicti. Agoni in Lario, Verbano, & Benaco, tribus Italiæ lacubus: Liparides (ut Bellonius nominat) in Conio uel Pisciacio Macedoniae lacu. Sarachi, qui Agonis ijdem existimantur, in lacubus Epiri. Hi omnes asperam in uentre, ut Harengi, lineam habent. Sunt qui eadem nomina cū fluuiatilibus habeant, specie uerò differant, ut Mustelæ quas Trissias uel Boratrisias Itali uocant: Trutta, Astaci, Corti. ¶ Sunt & Conchæ quædam masculinæ lacubus ac stagnis peculiare: item Cochlea, Strombi, & Umbilici parui, &c.

LAUARETVS hic piscis à Rondeletio uocatur, Gallicum uocabulū imitato, id quidē à munditie & candore factum ait, quod nunquam sordidus sit, sed bene ablutus. Nos Latini fortē Lautum, cum propter hoc ipsum, tum quod in mēsarum lautitijs celebratur, appellabimus. Lacuum Allobrogum (inquit) proprius est, ut Burgetij, & Aquebeletij, nec ullus est qui in Italia, Germania, Gallia, aut alibi uspiam uiderit. Bellonius tum ex prædictis lacubus, tum etiam Lemano Lugdunum aduehi scribit. Ego Lauaretum ac similes ei lacustres pisces, uno generali nomine Albulæ completi uolui: quod ita fingere libuit, quoniam ferē omnes huius generis species & squamis candidi, & carne alba sunt: quanquam nostri priuatim speciem unam Albelen uocant, & aliam Wyßfisch, &c. Ex his Albularum formis diuersis, unam esse Lauaretum Allobrogum non dubito: præsertim nobilem illam quæ Constantiæ Adelfisch appellatur, & apud nos ein Wyßfisch od Wyßer Blawling. Piscis idē nondū adultus Constantiæ ein Sandgangfisch, nostris ein Blitzling nominatur. Cum Lauareto quidem hic piscis conuenit candore, & nobilitate, in genere Albularum: & descriptione tota à Rondeletio posita: nisi quod fel eius secori deesse non puto: hoc enim Lauareto suo Rondeletius negat: Bellonius uerò hepar album ei attribuens, unius tantum lobi, in eius dextro latere fellis uesiculam adsitam esse scribit. Genus hoc totum an Cephalos aut Leuciscos lacustres appellare possimus, considerandum, Lauaretum priuatim Albulam nobilem uel Albulam candidam appello. Vide plura mox in Albulæ cœrulea.

ALBULA cœrulea, F. Bezola Rondeletio, nomine Sabaudis usitato, Bisula Bellonio, qui Lauareto proximè posito eam comparat, Mihi quidem species duæ unius generis proximè uidentur. Lege præcedentia proximè.

GALLICE. Bizole uel Bissole Sabaudis in Lemano.

GERMANICE. Species hæc Albularum (fortē & genus totum) alicubi nimis communi nomine Bratsfisch dicitur, ab eo quod ad cibum ferē assari soleat, alibi meliùs Felcken/ Felchen/ (qui dā nuper Latine Falcones temere nominauit:) & à subcœruleo colore Blawfelcken/ Blawling/ (quanquā nonnulli etiam Leucisci fl. secundam speciem sic uocant.) itē Balhenen/ Baal/ Alböck/ Renchen. Albularum cuiuscunq; generis pisciculi parui adhuc, à nostris nūcupatur Wigling: à Dunensibus in agro Bernensium Büchfisch: alibi Stüben: ad Lucernensem lacum cum digitales iam sunt, Nachtfisch: deinde post annum, Edelspitzling/ postea Adelfisch: deinde ein halbgewachsne Balhen, postremo ein Balhen. Constantiæ uerò ad Acronium lacum primo anno dicuntur Seelen, (alij leuciscos fl. secundū generis adhuc pusillos sic uocant:) Lindauia Wydel-fisch, secundo Stüben, tertio Baalen/ Balhen uel Gangfisch/ uel Watsfisch, (in ueteribus quibusdam instrumentis & scriptis publicis Latine sed indoctè conscriptis, Vadipisces nūcupantur.) Quarto Renchen, Lindauia. Quinto Halbfisch, ibidem. Postremo ganze Felchen uel Blawling. Rursus nomen Gangfisch commune est ad tres species, quidam enim dicuntur Constantiæ Sandgangfisch, ijdemq; adulti Albulæ nobiles, Adelfelchen, alij Grüngangfisch, ex quibus Albulæ cœruleæ fiunt, Blawfelchen. Alij Wyßgangfisch, id est, Albulæ candidæ quæ nomen nō immutant: neq; ad aliarum magnitudinem accedunt, cum longissimus ex eis dodrantem parum excedat. Cœrulei nostri quo tempore Percarum foeturam ceu pascua sua secuti è superiori lacus parte descendunt, circa initium Maij, Weydfisch dicuntur, hoc est, Pascales pisces: Kandecker uerò nominant piscatores quidam illos, qui oblongi & graciles sunt.

Audio Albulas nobiles in Acronio lacu minus profundè, propiusq; ripam agere quàm cœruleas, & reti inclusas ubi se senserint, ad aquæ superficiem tendere: cœruleas contra, deorsum. Nostras uerò cœruleas, tanquam specie diuersas, nobilibus magnitudine & natura similes, in superficiem quoq; similiter ferri, &c. Ita in diuersis lacubus diuersæ, & quibusdam fortè peculiare huius generis species sunt.

Bizole generale nomen est circa Lemanium lacum: & species comprehendit Blanchets, Palaes, Ferra, Bondalle: fortē & Groen de ue, id est, Rostrum uituli. hunc enim piscem similem esse aiunt Bizolæ, nisi quod rostro differt, quod nescio quomodo uitulinum representet.

Aiunt

Aiunt præterea quoddam Bizolarum genus in Lemano Grauenze dictum, à cæteris dignosci quadam asperitate cutis utrinq; proximè dorsi spinam: Nouembri et Decembri maximè capi cum in signibus lactibus, idèq; in sinibus humilioribus, id est, non altis, quos sinus isti uocant bennas.

Aliud etiam in eodem lacu Bizolarum genus uulgò Bondalle nominant. hæc ab alijs Bizolis (ut Io. Ribittus me docuit) hoc differt, quod & pinguior est, & crassiore gutture, adeò ut gutturosam uocent Bondallam, idèq; præcipuè Augusto mense.

Hunc piscem nostri uocant ein Butz: Constantienses Kirclin uel Kilchen: & paruos in eo genere Kilchenstüb, quos tamen maiores esse aiunt Helgis nostris, qui in toto Albularum genere minimi sunt.

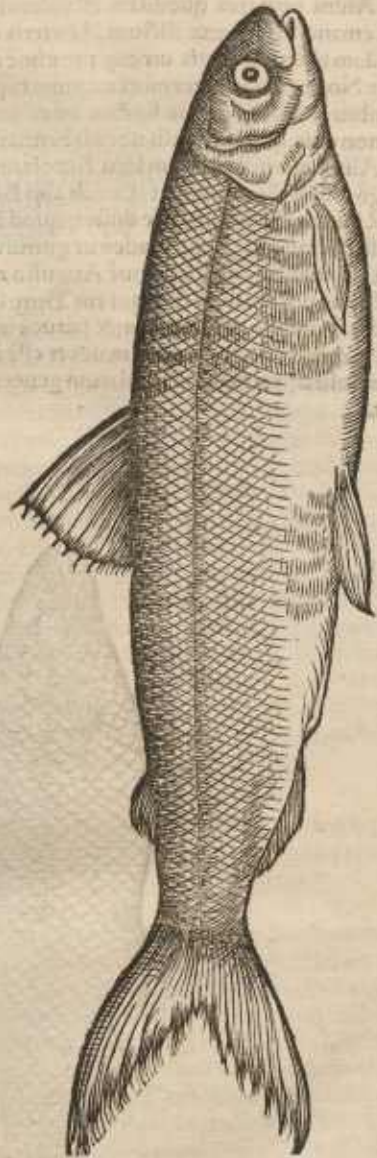
ALIA species Albula lacustris, magnitudine cubitali, ut scribit Rondeletius. Farra (inquit) uel Ferra, uel Pala ab accolis Lemani dicitur: carne candida & suaui, quæ Lauaretorū Truttarumq; carni non cedit. Effigies quidem eius à Lauareti effigie, ut Rondeletius ambas exhibuit, nihil differre uidetur. Amicus quidam noster in Catalogo Lemani piscium, Palā & Ferram species Bizolæ diuersas facit: & Ferram longissimè à ripa capi scribit.

GERMANICE. Ein grosse art der Felchen/ oder der Wyßfischen/ oder Wyssen Blawlingen.

ALBVLA parua, quæ à nostris simpliciter Albulæ uocatur: à Sabaudis ad Lemanium Blanchet, ni fallor. Non solum autem paruitate à ceteris Albulis differt, sed sui generis piscis est: quemadmodum & Albulæ minima à nobis dicta.

GERMANICE. Albele, in Tigurino lacu & Gryphio uicino. Nondum adulta, ut Bezola quoq; (& alij huius proximi generis pisces,) communi nomine uulgò apud nos *Wigling* uocatur. Simillimi (si non iidem) his uidentur pisces qui in lacu ad Constantiam *Wyßgangfisch*, id est, Albulæ candidæ uocantur.

Icon hæc Albulæ minima bene facta est, nisi quòd pinna parua in extremo dorso desideratur.

ALBVLA minima, in lacu Tigurino frequens.
GERMANICE *Hägele* uel *Hägling*. Friburgi Heluetiorum (ut audio) *Pfärren*: quod nomen ad Sabaudicum *Ferra*, diuersæ tamen in hoc genere speciei nomen, accedit.

Trutta lacustris imago proxima pagina sequetur.

TRUTTARVM fluuiatilium simul & lacustrium differentias exposui suprâ Ordinis I. Parte quarta. hic Truttæ lacustris illius quam Truttam Salmonatam in Burgundia uocant, quod & magnitudine et colore carnis Salmonem proximè referat, effigiem damus. Piscis est magni precij, pinguis & lautus: nec nisi in magnis lacubus capitur. sub autumnum in flumina ascēdit, ut pariat, & rostro tum incuruato, sicut Salmones, nomen quoq; mutat apud Germanos.

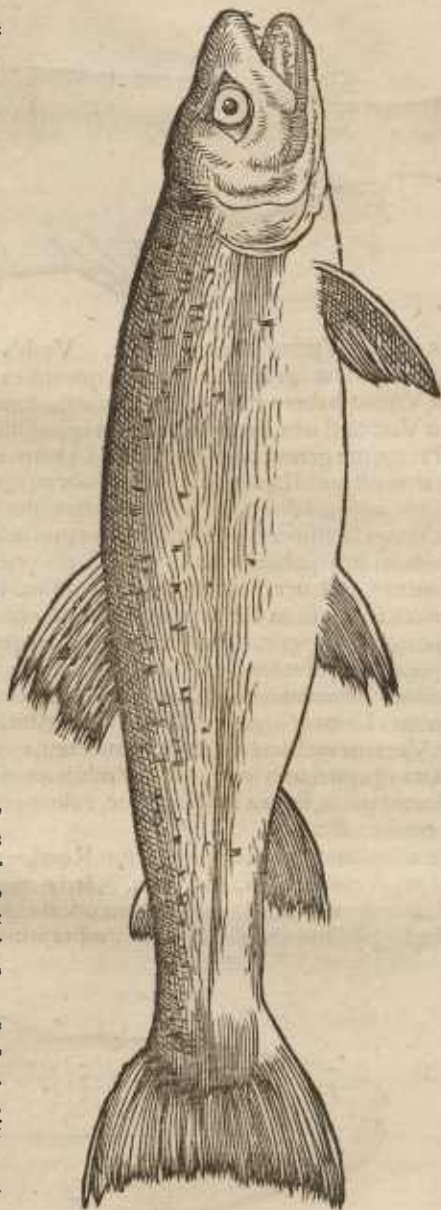
GALL.

Animal. in dulcib. aquis Ordo II. 343

GALL. Troutte Salmonate Burgundis.

Trutta lacustris, de qua precedente pagina leges.

GERM. Ein Seeförzine. Sub autumnū ut dixi, incuruato rostro, uocatur ein *Ynläck* Anchorago Casiodori fortassis. Lege superius in Salmono. *Carpio Benaci.*

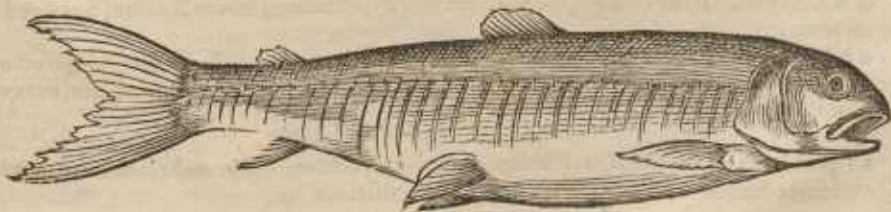
CARPIO Benaci. Græcè circūscribo *Trutta* *lacustris* species, est enim figura, partiū numero, et carnis substantia *Truttis* similis hic piscis, Benaco lacui peculiaris. Est autē (ne quis similitudine nominis fallatur) piscis hic toto genere diuersus à *Cyprino*, quem uulgò *Carpam* uel *Carpionem* nominant.

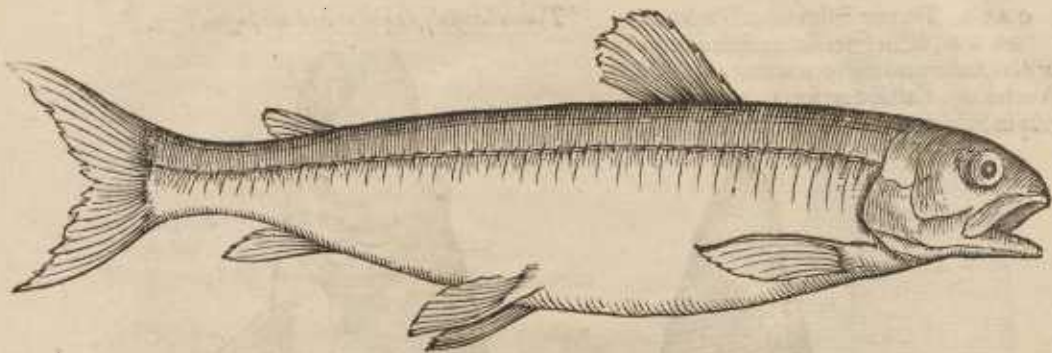
Carpio Benaci, & si propè ad eò ad *Truttæ* accedat similitudinem, ut proximæ species censerī debeant, ab ea tamē euidentibus in ternoscitur notis. prominentiori enim rostro, maioribus oculis, candidiori ac turgidiori uentre, ac subnigriori dorso est, &c. *Saluanus*.

ITALICE. Ferunt olim hunc piscem in Italia *Pione* appellatum: deinde cū quidam, cui carius piscis hic uenditus fuerat, faceret dixisse se *car pione* emisse, inde uocari cœptum pro *Pione*, *Carpione*.

GERMANICE uocari poterit, ein *Gardtförzine*: uel per circumscriptionem ein *Seeförzinen* art im *Gardtsee*.

Vmbra minoris icones dua, ut à diuersis pictoribus non eodem tempore nobis delineata sculpta sunt. In utraq, hoc peccatum est, quòd dentes non exprimuntur.

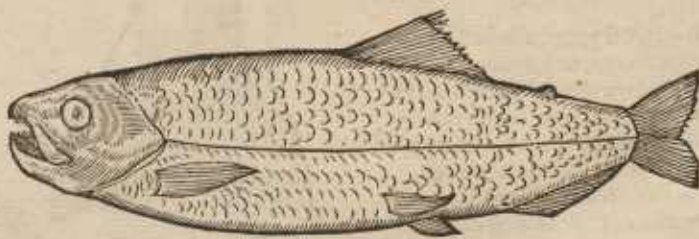

VMBLA uel Vmbra lacustris minor. Vmbra uulgò dictus piscis in Lemano lacu, à quibusdam literatis uulgi appellationem sequentibus Vmblicus uocatur. Sed Vmbra fortè dicta est, quasi Vmbra, habere enim eum aliquam similitudinem cum Vmbra fluuiatili puto, (Bellonius scribit Vmbrae fl. iconem idcirco se non apposuisse, quòd ad Vmbrae proximè accedat;) & utrunq; Truttarum generi cognatum esse. à Truttis tamen propriè dictis differunt mollitiè & substantià carnis: & quòd lapillos in cerebro habent; quòdq; maculis seu punctis carent; fortè & alijs notis, si quis accuratè obseruet. Vmbra alia maior est, eaq; duplex: alia minor, quam hic proponimus. Omnes lacustres sunt, & in magnis tantùm lacubus inueniuntur: in nostro Tigurino minor tantùm; in alijs quibusdã minor simul & maioris species una, ut in lacu Tuginorum, què Nege resse nominant, & Lucernano, in alijs fortè, omnes tres, (minor, maior, & maxima,) quòd tamen nondum constat mihi, in Lemano maiorem & maximam reperiri testis est Rondeletius: in quo minor (puto) non reperitur. Omnes (ni fallor) dentatæ sunt, tum maxillis, tum etiã lingua; nì si in ea spinas quàm dentes dicere malis. Omnibus (ut puto) color aliqua ex parte rubicundus, unde & nomina Germanica eis obuenerunt. Rondeletius maiores tantùm describit, quas Vmbrae uel Salmones Lemani nominat. ego ad Truttarum genus magis quàm Salmonum, eas accedere arbitror. Vt carne molliori & tenera omnes sunt, aptiq; inueterari: ita etiã omnes natura imbecilles, & extra aquam statim intereunt. Vmbrae (præsertim minori nostræ) cognatus uidetur Eperlanus Oceani piscis, figura, magnitudine, colore, pinnis, dentibus, mollitiè & suauitate carnis, lapillis in cerebro, &c.

Salmones Lemani.

GALL. Sabaudis circa Bielam dicitur Roufon, à colore ut conijcio.

GERM. A nostris alijsq; Heluetijs, *Rötele*: circa Bielam (seu lacum Bipennatum) *Rottele*. nostri alium piscem *Rottele* uel *Rottene* uocant: quem nos *Rutilus* appellauimus. In lacu Baurariae *Pigling* dictus, non alijs quàm Vmbra minor fl. nostra mihi uidetur.

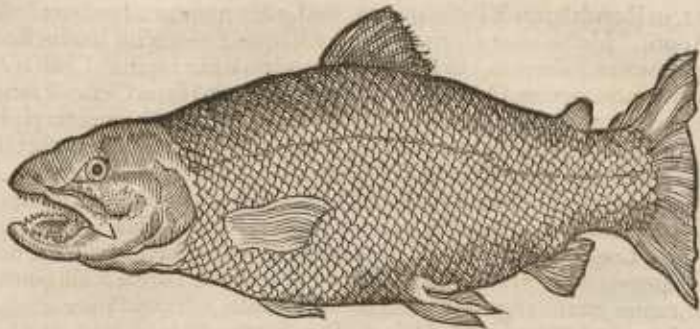
SALMO Lemanicus, ut Rondeletius uocat: ego Vmbrae (uel Vmbrae) lacustrem maiorem potius dixerim. Ore est magno (inquit) non solum in maxillis dentibus armato, sed etiã in lingua sex magnis: corporis specie Truttis uel Salmonibus similis, &c. aliquando duos cubitos longus Lugdunum aduehitur. Vide superius in Vmbra lacustri minore.

GALL. Sabaudis ad Lemanium, Vmbrae: circa Bipennatum lacum Route, nomine à Germanis sumpto.

GERM. Heluetijs *Röote*, circa Bielam *Rott*. In Lucernano lacu brachij ferè longitudine excreuit, magis albecit quàm minor, debilis & infirmus piscis. nam si uel parum lædatur, mox ueluti moribundus supernatat.

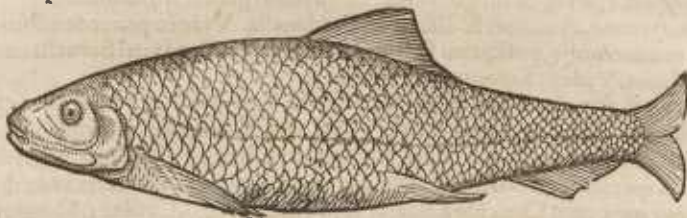
SALMO Lemani alter, ut Rondeletius uocat: ego Vmbrae Vmbrae uel lacustrem maximam nominare malim. Lege superius in Vmbra lacustri minore.

GALL.

GALL. Lemani lacus accolæ appellant Vmble Cheualier, (id est, Vmbram equestrem,) for tasse ob magnitudinem, prestantiam & robur.

GERMANICE cirunloquor ein andere Kooten art/die grössten Kooten. In lacubus nostris reperiri non puto.

CYPRINVS clauatus, à Rondeletio dictus. A Mediolanensibus (inquit) Pigus uocatur piscis, Græcis ueteribus (ut arbitror) incognitus: quamobrem nomine Græco, atq; etiam Latino uacat: etiam si Plinius huius mentionem fecerit, sed absq; ullo proprio nomine. Duo lacus (inquit) Italiæ in radicibus alpium; Larius & Verbanus appellantur: in quibus pisces omnibus annis Vergiliarum ortu existunt, squamis conspicui, crebris atq; præcutis, clauorum caligarium est figie: nec amplius quàm circa eum menslem uisuntur. Vulgi ergo appellationem sequentes, Pigum nominare possumus: uel, quia ex Cyprinorum est genere, à clauis, qui è medijs squamis existunt, Cyprinum clauatum uel aculeatum rectè uocabimus, ut hoc maximè discrimine à ceteris distinguatur. Hæc ille. Ego Pigum appellatum conijcio, quòd clauis siue aculeis suis pungat, quasi Picum, nam et aui Pico, rostro pungenti, inde nomen esse factum arbitror. Tolosani rostrum uocabant beccum: & nostri uerba becken & bicken pro tundere & pun gere, ut aues rostro solent, usurpant. Albertus hos pisces Vergiliades uocat: quoniam, ut scripsit Plinius, Vergiliarum ortu apparent. ¶ Scardua, & Incobia ex Pigis, & Plota, Salena, Benedictus Iouius de piscibus Larij. ¶ De Cyprinis alijs diuersis supra inter fluuiatiles diximus.

ITAL. Circa Verbanum Pic à uulgo nuncupatur, alijs Pigo uel Picquo: uel etiam Picho, ut Saluianus scribit.

GERM. F. In Thornbrachs men oder Steinbrachs men/oder Steinkarpfen art auß de Kumersee/oder auß dem langen see.

Albi piscis iconem elegantè Saluianus exhibuit: nos omisimus, quòd Capitoni fl. persimilis sit: Albus tamen paulò longior est, proportione latitudinis sue: rostro acutiore, oculis maioribus: ac dorso magis repando, quod repente ac plurimum à capite extuberat: pinnis subnigris, squamis amplioribus: magnitudine eadem.

PISCIS hic lacustris (inquit Saluianus) Albo in ITALIA uulgò dicitur, id est, Albus: non est tamen Alburnus Aufonij, qui piscis fluuiatilis est. Eius quidem antiquorum Græcorum Latinorum uel neminem, mentionem fecisse scimus. Albus hinc quanuis Squalo (Capitoni fl. nostro simpliciter dicto) persimilis est, ab eo tamen euidentibus quibusdam notis facile internosci potest, &c. In lacubus tantum reperitur, ut Trasymeno & alijs non multis.

346 De Piscib. lacustribus Pars I.

A G O N V S, ut Rondeletius & Bellonius uocant; Latino nomine ad uulgare Italicū factō: uel ut alij, Aquo. Mollis aquo dēptis uiuere nescit aquis, Benedictus Iouius (Benedictō Pauloq; Iouis Aco uocatur, Saluianus.) In lacubus quibusdam Italiæ capitur: Chalcis Aristotelis, ut Rondeletio uidetur: quanquam Oppianus & Athenæus marinā suam Chalcidē faciunt. ¶ Chalcidem piscem lacustrem esse puto, qui in Allobrogum lacubus satis frequenter capitur, Lugdunūq; defertur, & Celerin nuncupatur, ob maximam similitudinem quam habet cum pisciculis paruis, Thrissis similibus, quibus abundat Oceanum mare, Celerinos Galli uocant. Eandem esse puto quæ in Italia Sardanella uocatur à maxima cum Sardinis similitudine: cuiusmodi etiam fert Larius lacus, quæ à Mediolanensibus Agonus nominatur, Rondeletius. Celerinos duos Dale champius medicus Lugduno ad me misit: longos, digitos decem: latos uerò, duos uel paulo plus: oculis magnis, squamis mediocribus, linea sub uentre aspera sicuti Thrissa & alij quidā: in Burgeto lacu, ut uocant, captos, marinis figura & gustu omnino similes, nisi quòd aquæ marinæ sapor, aque lacustris dulcedine nō nihil elutus esse uidet. ¶ Hic piscis (inquit Saluianus) ad Alausæ, atq; uulgaris Italorum Sardæ (quam Græci Trichian & Trichida appellant) proximè ad eò accedit similitudinem, ut ab eis nulla ferè alia nota, quàm magnitudine differre uideatur, illa enim minor, hac uerò maior est. quare cū Athenæo auctore, Chalcis, Thrissa & Trichias, similes existant: Acones (sicuti & Sardonos & Harengos uulgo dictos) Chalcidum generi attribuimus.

I T A L I C E. Accone, Aquone: & alibi fortè Sardanella. Vide in præcedentibus. Agonos Romæ nomen mutare audio, postquam falsi sunt, & uocari Sardenas uel Sardellas: aut fortè, ut alij proferunt, Salenas. Vide in Sardina mar. Ordine I.

G E R M A N I C V M nomen non habeo, nec in ullo Germaniæ laent hos pisces capi existimo. Appellari possunt, *Welsche Agunen/Agunen auß dem Kumersee.* nam qui in Constātiensi lacu quem Rhenus efficit, Agunen uocantur, pisces diuersi sunt, à nostris *Laugelen* dicti, secunda (ut reor) Leucisci species Rondeletio. ¶ *Ein kleine Haring art/mit einem rauhen strich am bauch.* Plura lege mox cum Chalcide altera: & suprā in Harengo, Ordine I. Marinorum.

C H A L C I S altera Rondeletij. Epirotæ (& Græci) eundem cum superiore piscē Sarachum cappellant, quem in lacubus suis capiunt. Huius generis quidam sunt minores, Sardinis uel Thrissis paruis tam affines, ut uix internoscas, sicut pictura demonstrat. Alij ad magnarum Thrissarum magnitudinem accedunt, Rondeletius & Bellonius.

Sunt ex Græcis qui Sarachos uulgò Stauridas uocent.

G E R M. *Ein andere oder frömbde Agunen oder Haringen art in süßen seen.*

L I P A R I S lacustris Bellonij. Est in Macedonia (inquit) lacus, quem uulgus Conium uel Limnū Fischiac nuncupare solent: in quo Liparides affatim capiuntur: quæ toto habitu Sardinam referret, nisi uentrem magis in latitudinem distentum haberent. His meritò à pinguedine nomen est inditum, quòd uel leuiori ignis calori appositi pisciculi, toti ferè in pinguedinem resoluantur. Lineam sub uentre asperam ac transversam habent, &c. De hac nimirum Rondeletius sentit, cum scribit: Audio ab his qui nunc Græciam incolunt, Alosam quandam *λιπαρι* (melius *λιπαριείδα*) uocari. Linea ei in uentre aspera est, sicut Chalcidi, Thrissæ, etiā alijs quibusdam. De alia Liparide inter marinos diximus, Ordine I.

G E R M. F. *Ein art der Allsen/oder Haringen/oder Agunen/ wirt in Macedonia in einem see gefangen/über auß feist/mit einem rauhen strich am bauch wie die anderen yetzen naiten fisch.*

Animal. in dulcib. aquis Ordo II. 347

PISCIS quidā incognitus, qualis proponit̃ in Tabula Oceani Europæ ab Olao Magno edita, in lacu albo cognomine: qui maximus remotissimūq; ad Septentrionem est, & partim ad Moscuitas, partim ad Suecos uel eis subditas gentes pertinet uidetur. nec aliud additur ab Olao, nisi in eo lacu, (qui cum à mari undique sit remotus, aqua dulci plenus uidetur,) piscium auimūq; species innumeras reperiri.

DE Mustela lacustris, quam uulgò Trisiam uocant, dicitur esse superius inter fluuiatiles, Ordinis I. Parte III. in qua **L**VCIOPERCAM quoq; exhibui, hoc est, **Nagmail** uulgò dictum, qui in Bauariæ lacu Ambronis dicto capitur: quoniam in Danubio quoq; capī uidetur, quanquam alio nomine uulgari **Schill**.

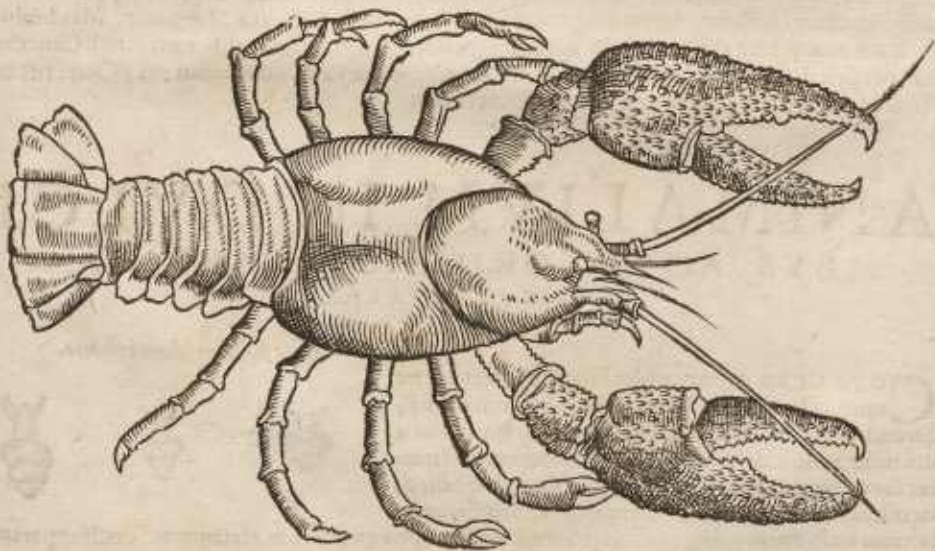

SVNT lacus dulcium aquarum in montanis Lapponiæ, cccc. miliarium Italicorum longitudine, latitudine uerò c. & amplius: in quibus tanta est Luciorum (quanuis & aliorum piscium) copia, ut non solum alendis hominibus per quatuor amplissima Septentrionalia regna sufficiant, sed etiam latius, sale soleq; siccati nauigijs, uel ut lignorum magnæ strues in amplam Germaniam uendendi exportentur. Idem de lacubus Finlandiæ censendum erit, Olaus Magnus.

ANIMALIUM IN DULCIBVS AQVIS ORDINIS II. PARS II. DE CRUSTACEIS.

QVAE crusta integuntur animalia in mari multa uariaq; sunt: in dulcibus uerò aquis duo genera tantum, nobis cognita.

Astacus fl. talis apud Helucios & Germanos est, maior scilicet, & simpliciter dictus Krebs / uel Edelkrebs. eo enim minor est, & colore diuersus qui Saxatilis cognominatur, Steinkrebs. Rondeletij uerò Astacus fl. nostro latior ac breuior uidetur: & caudæ quoque figura differre.

ASTACVS fluuiatilis: non, ut pleriq; hactenus putarūt, Cancer fluuiatilis. Cancris enim corpus rotundum est, teste Aristotele, sine cauda: uel cauda corpori applicata, non extēsa. Astacus corpore longo est, Locustis simili, quod capite et collo tabellis distincto constat, Rondeletius. **G**RÆCIS hodie uulgo Caranis uel Caranidia dicitur, à Caride (id est, Squilla) nomine detorto, Bellonius. Matthiolus Senensis Gammarides à Galeno uocari putat, mutuato cum Romanam uenisset à Latinis id uocabulum, quod eo carerent Græci. At Rondeletius *non uocatus* à Galeno nominatus à Cammaris Squillarū generis nihil differre putat. ¶ Sunt qui apud uetres Cammarum dictum rentur: nos Cammarum, maximum duntaxat esse, Squillarum generis, ostendimus.

ITAL. Romæ Gammarella & Gambarus: circa Padum Cammaro seu Gamaro, est autem in Pado rotundiore & magis crenato quàm in Sequana nostra corpore, Bellonius,

GALLICE Escruisse.

GERM. Krebs. Flandricè Kreuits.

ANGLICE Creuis/Creuise/Crauysebe.

ILLYRICE Kak.

CANCER fluuiatilis. *Καρκίνος ποταμικός.*
Cancro si. carent Galli & Germani: & non sine errore Astacos si. in Cancrorum uicē usurpant. Reperitur frequens in Sicilia, Italia, Hetruria, Creta, Nilo, Cilicia, Symeon Sethi fluuiatilem Pagurum uocat, & Galenus Euporiston 3.

ITAL. Grancio, Granzo. ¶ Granchio Venetijs: & ubi crustam exuerit, à corporis mollitie uulgò uocatur Mollecca. è quorum genere sunt etiàm quæ appellantur Macinette, Matthioli.

GERMANICE dici potest ein Krab/Krabbe/Süßwasserkrabb. nam Angli Cancrum mar. propriè dictum uocant Crabbe: quem nos differentie causa uocabimus ein Meerkrabbe. Astacos uero, Krebs: & ex ijs marinos, Meerkrebs.

ANIMALIUM IN DULCIBVS AQVIS ORDINIS II. PARS III. DE TESTACEIS.

Cochlea fl. à Rondelerio exhibita.

COCHLEAE parua: quales flumina & lacus generant, quarum testa longiuscula in acutum desinit, Stromborum modo. Reperiuntur quidem in ripis lacuum nostrorum Cochleæ perexigua: quarum alia latiores sunt, alia oblongiores acutioresq; illas, Umbilicos lacustres: has uerò, Strombos appellaris. Sed Strombi lacuum nostrorum cornicula non protendunt: foramina quædam in eis tanquam oculi apparent. Pars circa os & uentriculum ruboris aliquid & sanguinis habet.

GERM. Wasser-schnecke.

CONCHAE Scoticæ margaritifera, Inter plurima apud nos Concharum genera, (inquit Hecfor Boethius Scotus,) quædã parua, ac uulgari usu recentes palato sua uisissima sunt, non nullæ maiores, eaq; forma & quantitate, qua sunt quæ purpuram habent: sed his illius nihil inest, saporis tamen sunt etiàm homini delicato haud spernendi. At ea quæ torno fastigiatas à capite testas habent, maculisq; aspersas, longo interuallo reliquas (ut etiàm scetum sileam) superat. Quippe adeò nonnullis in locis sunt delicate, ut nō immeritò apud ueteres gulæ primatum obtinuerint, & uiduarum uulgò cupidia sint dicta: quanquam in quibusdam fluminibus, idque præsertim Dea Dona q; esui ineptæ iudicantur. Hæ magno apud nos numero reperta, limpidissimis amnibus ac nul-

Animal, in dulcib. aquis Ordo II. 349

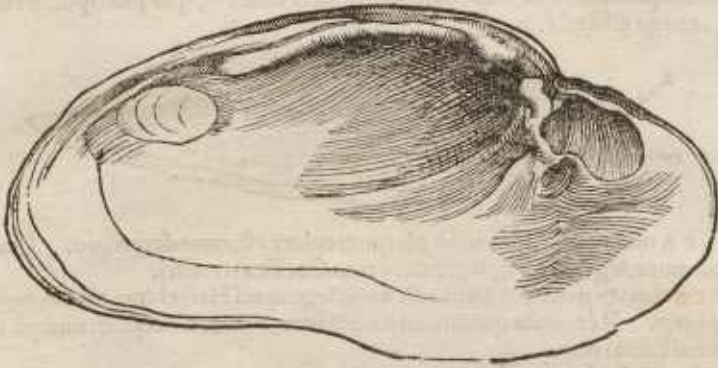
ac nullo unquam limo turbidis, qua profundissimi sunt, agere gaudent, in eisq̄ solis Margaritas concipiunt, &c. Sunt etiam eiusdem ferè generis Conchæ in oris Hispanicis, quarum testas qui peregre à diuo Iacobo redeunt, adferunt, sed haud fœcundæ, propterea quòd aqua falsa uiuant, Nam & circumquaque in litoribus Scotici maris ingens natat, sed sterilis multitudo. Hæc ille.

MVSCVLVS aqua dulcis. reperitur autem maximè in aqua stagnante, ferè nunquam in rapidis fluminibus.

GALL. Moule.

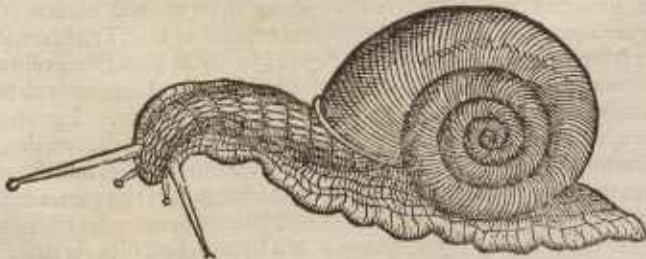
GERM. ein Muschel auß süßem wassern.

CONCHAE longæ species in dulcibus aquis; cuius testam altera parte eius interna expressam hîc exhibemus. alterã nō uidi, sed binas similes esse puto, & ginglymo articulari. Superfi-

cies externa scabra est; qua adempta interior læuis candicat margaritiferae conchæ instar. Bellonius cum testam apud me uidisset, Pinnam fl. uocandam putabat, quòd & erecta stet, & margaritas contineat.

GERM. Ein Langmuscheln in süßem wassern/soll Perle halten.

COCHLEA terrestris: Limax à limo, authore Festo. κόχλη ἢ νοχλίας χερσαῖα. Λίμα, animal simile Cochleæ, Helychius.

A Græcis hodie uulgo *κοχλίς* uel *Σέλιγας* nominatur. Quanquam autem aquaticum non est hoc animal, quoniam tamē pleræq; omnes Testaceorum differētię aquaticiles sunt, à maiore suo rum congenerum numero, separare nolui: sicut & Cochleam nudam, quę proximē sequitur.

ITAL. Lumaca, Lumacha, Limaca: & apud Tuscos, Chiocciola; Venetis Bubalo uel Bouu- ualo.

HISPAN. Concha uel Caracól.

GALL. Limasson, Escarcot. ¶ Prouincialibus & Hispanis Scaragol uel Cagarolo, Rondel.

GERM. Ein Schneck/Schneegg/Schneigel. Flandris Slecke.

ANGLICE. A Snayle.

ILLYRICE. Hlemyzd, uel Hlemayzd.

In Liguria alpibus pomatię, (*ποματία*), id est, operculares cognominatę cochleę, à Diosco- ride inter optimas & stomacho utiles numerantur. De hisdem sentire Plinius uidetur, cum scribit: Est & aliud genus minùs uulgare, adhærente operculo eiusdem testę se operiens, obrutę semper terra hæ: & circa maritimas tantum alpes quondam effosę, cœpère iam erui & in Veliterno, Mat thiolus Senensis pomatię cochleas, uulgares nostras maiores, quę præcipuē in cibum ueniunt, nominauit, nec ego differim.

COCHLEA nuda maior, quę ruffo plerunq; colore est, quandoq; nigro. Cur autem hoc lo- co exhibeatur, lege quę scripsi proximē cum Cochlea terrestri.

GRÆCE *Σέμιελ* uel *λίψα* dicitur, sic enim lego apud Hesychium: *Σέμιελος, κοχλία, οὐδὲν κελύ- φος, ὅς γινώσκουσιν λίψακας*. Recentior quidam etiam Sefilum (*Σέσιλον*) Cochleam nudam interpretatur, ueterum (quod sciam) nemo.

ITAL. Lumacho, Limaga, Limagot.

GERMANI quidam hoc genus appellant *Wägschnecken*/ut Carinthij.

Sunt etiam paruę quędam nuđę, ut quę gregatim folia sectantur, & hortos infestant, cinerei aut fusci coloris. Et hæ quidem semper nuđę sunt, quod sciam: Ariones uerò Aeliano memo- rata, non semper.

ANIMALIUM IN DVLCI- BUS AQVIS ORDINIS II. PARS III.

DE INSECTIS.

VERMIS aquaticus, quē recentiores aliqui Setam aut Vi- seta equina crassitie excedere debuerat. tulum aquaticum nominant. Hic etfi exanguis Insecto- rumne generis sit, dubitari potest, quoniam pellis una continua ei est, nec ita ut Lumbrici mouetur.

Vituli quidem nomen unde factum sit ei nescio: nisi ab eo forte quòd à uitulis per ætatem incautiõibus, nonnunquam in aqua bibatur, magno etiam uitę periculo. Alij Setam aptius uo- carunt, siue à simplici & tenuissima corporis oblongi figura, siue quòd è seta equina in aquis pu- trefacta nasci existimetur. Caput ei nullum esse uidetur: serpit etiam & natat in utranq; partem: un- de Amphisbanam aquaticam dixeris, uel à pili setę uel similitudine, Trichiam, à recto Trichias.

Amphisbana
aquat.

Trichias.

Fortè (inquit Albertus) è pilis nascitur equorum, hi enim in aqua stãte positi uitam & spiritum accipiunt, & mouentur, sicut multoties experti sumus. Haustus hic uermis ab homine cū crucia- tu, languorè (& tabe) uitam aufert: contactu alioqui innoxius. Sic ille. Ego in puro etiam & fri- gido fonte hunc uermem inuenisse memini: & aliàs in horto super folio quodam. Eosdem & in mari degere putarim, Sunt enim in mari (inquit Rondeletius) uermes huiusmodi, ut nulla alia pi- ctura, quàm linea una continua exprimi possint, nam adeò indiscretas partes externas & internas habent, ut pili tantum crassiores siue carnosi esse uideantur: quos animalia esse neges, nisi motu cie- ri agitariq; conspexeris. ¶ Ololygon, *ὄλυγον*, ut Theon Scholiastes Arati scribit, animal est pa- lustris, simplex, indistinctum, oblongum: terrę intestino simile, sed multò gracilius: frigiditate gau- dens: ignoratum Aristoteli, qui ololygona uocat tantum maris Ranę, fœminã ad coitum allicien- tis, uo-

Ololygon.

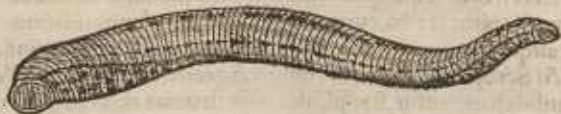

Animal. in dulcib. aquis Ordo II. 351

tis uocem. Sed ololygon pro uoce Ranæ, per onomatopœiam factum est nomen. pro animali uero palustri, quod iam diximus, fortè *παρά τῶν ὀλιγέττυα*, ut *ὀλολυγῶν* ineptè, alterius nominis inuitante similitudine, pro *ὀλιγῶν* dicta sit, hoc est, Minutula.

GERM. *Wasserkalb*, id est, Vitulus aquaticus.

Icon hæc Hirudinis maioris & uaria est.

HIRUDO. Græcè *βελίμα*, ἀπὸ τῆς *βελίμας*, id est, à fugendo; quemadmodum à Latinis quibusdam Sanguifuga, Rondeletius. Prisci quidem Hirudinem semper dixere, posteriorcs Sanguisugam quoque. De Hirudine marina dictum est *suprà*.

ITAL. La Sanguisuga, Sanguetola, Magnata.

GALLICE Sanfue.

GERMANICE *Aegle*, duabus syllabis, *Aegel*. Inferiores Germani, ut Flandri, Lake, uel Lyckelake uocant.

ANGLICE *Horse leche*/uel *Horselich*/quòd medeatur equorū cruribus admota, nā *Horse* eisdem Equus est. alij uocant *Lowch leache*/Blud sucker.

POLONICE *Pjauuka*.

Phrygium nudum.

Idem sua theca inclusum.

PHRYGANIVM Bellonij, uermiculus fluuiatilis & marinus. Phryganij quidē nomen quod semel usurpauit Plinius, quodnam esset id animal ignorare se professus, an rectè aquatico huic uermiculo tribuerit Bellonius, iam non disceptabo. ipse quidem sic appellare uoluit; quòd (ut ipse loquitur) phrygana, id est, fremia, cremia, siue festucas, suæ thecæ, filo tanquam araneæ ab eius ore dependente, agglutinans atq; alligans circumponat. Senos (imò cernos) utrinq; pedes habet, quibus in aquis etiam rapidissimis incedit, animal tenue, oblongum, paruæ Erucæ simile, quod audivissimè appetunt Truttæ. eodem sua theca exempto, pisces inescantur.

GALLI uocant Charree.

GERMANI *Kerderle*, uel *Kårder*: quo nomine omnem quoq; piscium escam uocare solent: et genus unum eorum quod lapidibus infernè adhæret, *Steinbyssen*, quasi *Dacolithos*. Et aliud ab his diuersum genus, quod in fundo lacus nostri nec lapidibus hærens, nec thecis inclusum inuenitur, *Rüchle*, quasi *Eruculas*: alij *Querclen* & *Wasserleuß*, id est, Pediculos aquaticos.

Bellonius Tineas aquaticas, de quibus mox dicemus, Pediculos aquaticos posse uocari ait.

LIBELLAM fl. libuit appellare hoc insectum, à similitudine quæ illi est cum fabrilis instrumento, & cum Libella marina. Hæc bestiola parua est admodum, T. literæ figurâ referens, Rondeletius. Videtur autem uermibus illis aquaticis, quos Phrygania Bellonius uocauit, cognata.

GERM. F. *Ein sunderliche art der Kerdern: ein Wag, Kårderle/sein Wagle.*

Tineæ aquaticæ, quanquam uulgaris animalculi, iconem in præsentia non habuimus.

LIMVS aquarum uitium est, si tamen idem amnis Anguillis scateat, salubritatis indicium habetur. sicuti frigoris, Tineas in fõte gigni, Plinius. Hermolaus Lampetras uocat fontanas Tineas. ego uero has Plinij Tineas esse puto, quas nostri *Gyzen* appellat, alibi *Gypsen*/*Stabyfen*/*Weschen* uel *Wåschen*/ & *Wasserschaben*: ex quib. postremū Tineas aquaticas significat. Reperiunt in fontib. nō quibusuis, sed bonis & frigidis dūtaxat, præsertim Martio mēse. Sunt aut uermi

culi perparui: et quonia cōglobari conuoluitq; tanq; in arcu solent, minores etiā apparēt, ut fallāt ali quando bibētes. Colore albicant. Pedibus nitunt plurimis cōtiguīs, per totius ferē corporis aluē, si bene memini ab ore etiam ueluti pedes prominent: ut Multipedes uel Afelli aquatici nominari mereantur; aut etiam Pediculi, ut Bellonio placet. Pedes molliores sunt, quā ut extra aquam ingredi queant: nisi fortē non mollities in causa est, sed pedum contiguorum multitudo, quos nisi in aqua non faciliē diducunt. In aqua mouentur & currunt corpore non recto & æquali, sed in alterum latus inclinato. Retrorsum quoq; incedunt, si bene memini. Cauda oblonga in aculeum desinit. Oculi sunt perexilia puncta alba, cum centro nigro longē minutissimo. Cum potu hausti periculum creant, ut aliqui putant, etiam uitæ. Ventrem ijs qui biberint inflari audio. Idem sunt uermes Gallicē dicti Scrophulæ aquaticæ (uulgō Agroueles, uel Escrouelles:) hæ si aliquando cū aqua ab imprudentibus hauriantur, scrophulas (siue strumas chœradēsue) ulceratas & exedentes nullo tumore, in gutturis cure, procedente etiam aures uersus interdum malo, & fauces aliquando penetrante, oriri putant. hinc & uermibus ipsis nomen impostum. Hoc scrophularum genus à regibus Gallorum & Anglorum solo contactu curari aiunt.

Scrophulæ aquaticæ.

CANTHARIS uel Pygolampis (etsi noctu lucere non puto) aquatica. Tales in paludibus & fossis circa lacum nostrum per superficiē aquæ motu irrequieto huc illuc circa eūdem ferē semper locum mira celeritate se traiciunt: nec in summo tantum sed etiam profundius feruntur. Magnitudine & forma cimices referunt. Crustula sena habent subruffa. Vaginæ e nigro uirides, præsertim ad Solem, & splendentes, alas tegūt, sed non totas: ad caudam enim alarum extremitas prominet, quæ cum in aqua celeriter feruntur, ut solent, mirabili candore splendoreq; conspicua argentum uiuum quodammodo refert. unde & Pygolampides a quaticas si quis appellet, nomen ipsorum naturæ conueniens posuerit. In aerem si prorepserint, uolare etiam possunt.

GERM. F. Wasserkäselein/Glyßling.

CICADA fluuiatilis. Cernuntur in riuulis bestiolæ Cicadis terrenis persimiles, quas ob id Cicadas fluuiatiles nomino, Rondeletius.

GERMANI Cicadæ terrestris nomen non habent: fingi autem potest ein Baumgryllen: & Cicadæ aquaticæ, ein Wassergryllen.

SQUILLA fluuiatilis Rondeletij. Insectū hoc (inquit) tenui crura integra. Cauda in duo lōga et tenuia ueluti fila desinit. cū Squillis marinis magna ei figuræ affinitas, quare non uideo quo aptiore nomine donetur, quā Squillæ fl. Sic ille. Sed fortē Gryllus fl. commodius nominabitur.

GERM. F. ein Wassermuheime.

ANIMALIUM IN DVLCE BVS AQVIS ORDINIS II. PARS V.

DE AMPHIBIIS.

ET PRIMVM DE QVADRVPEDIB. VIVI PARIS AMPHIBIIS.

ANIMALIUM Amphibiorum alia uiuipara, alia ouipara sunt. Viuipara, ut Castor, Lutra, Hippopotamus. Castorem quidem & Lutram, aliasq; paucas, inter Quadrupedes etiam exhibui. nec repetiissem hinc, nisi tam paucus eorum numerus fuisset. Oviparorū alia pedibus gradiuntur, ut Crocodilus, Lacerti, Testudines, Ranæ: alia sine pedibus serpūt, ut Hydri. Aues palmpedes, ut anates, mergos, laros, &c. piscibus aut aliter in aqua uicantes, in terra uerò parientes, & in aere uolantes, unde meritò amphibiarū dicuntur: & fidipedum quoque amphibias, ut Ardeolas &c. quoniam permultæ sunt, inter Auium icones, in suis classibus propositæ, repetere hoc loco noluius.

FIBER, Castor. Käszög. Canis Ponticus, Kiranides Castorem alio nomine Canem fluuiatilem nuncupat: alij potius Lutræ hoc nomen attribuunt. & æquius quidem. quandoquidem Lutra pisces inuadit: Castor non item. Plura uide cum Iconibus Quadrupedum.

ITAL. Bitaro.

GALL. Bifre, Bieure.

GERM.

GERM. Biber.
 ANGLICE Beaver: quāquam in An-
 glia reperiri negant.

Icon hæc Fibri, Rondeletij est, nos aliam in Libro Quadrupedum dedimus.

Lutra.

LUTRA, uel Lytra, uel etiam Lutræ, ut Gaza uertit. Aristotelis *ἑνδελς, σὺνδελς*, oxytonum
 scemininum. Herodoto *ἑνδελς, σὺνδελς*, paroxytonum scemininum. Aelianus de animali
 bus 14. 21. *κύων ποταμῆς*, id est Canes fluuiatiles nominat. Seruius quidem Castorem, Canem pōti *Canis. fl.*
 cum uocat. Plura leges cum Iconibus quadrupedum.

ITAL. Lodra, Lodria, Lontra. GERMANICE Otter.
GALLICE Loure, Leure.

Mus aquaticus quadrupes Bellonij. Magna est ei (inquit) cum Rattis, hoc est, maioribus nostris muribus similitudo: hoc dempto tamen, quod foeminae tres excernendis excrementis (urina, faecibus, foetu) meatus extrorsum distinctos praeseferant. Maximos amnes natando traiecit. herbam depascitur, si quando a consueto sibi loco recesserit, isdem frugibus uestitur quibus & caeteri mures. Ad Nilum & Strymonem sub noctem sereno tempore decambulantes, Mures huiusmodi permultos ex aqua in ripam concedere, & aquatiles plantas erodere, atque audito strepitu rursus in aquas demergi multoties conspeximus. Haec ille. Aquatilium Murium Aristoteles in Mirabilibus meminit: & Theophrastus citante Plinio, Scio in mari etiam pisces quosdam Mures dici: & Murem aquaticum, pro Testudine quoque accipi: sed Theophrastus disertè Mures terrestres in Lusis Arcadiae quodam fonte degere tradit. In Scatebra Casinate fluvio frigido, ut in Arcadiae Stympthalis, enascuntur aquatiles Musculi, Plinius. Audio & circa Treuerim reperiri. Aquaticos mures multos uidimus ad stagna Ligurum Taurinorum. Foemellæ tria sub cauda sunt foramina, à vesica, ab aluo, à matrice, Scaliger.

GALL. Rat d'au.

ITAL. Sorgo morgange: id est, Mus mergus.
GERM. Ein Wassermaus/ oder Wasser, rag. ANGL. Watteratte.
Hippopotamus ex Colosso, qui Nilum Aegyptium Roma in Vaticano refert.

Hippopotamus numismatis Adriani. Facies est Adriani imperatoris. Spingi innititur sinistra: dextra tenet Cornu copiae: circa basim Crocodilus & Hippopotamus. in quibusdam etiã Ibides adduntur. Figura tota Nilum representat.

HIPPOTAMUS nomen Graecum est, ἵπποταμος: quod tamen Latini etiam plerique omnes usurpant. Herodotus duabus dictionibus ἵππου ποταμίου, hoc est, Equum fluuiatilem, dixit.

xix. Obscurus de naturis rerum scriptor Equonilum, Albertus diuisis dictionibus Equum Nili, & Equum fluminis.

ITALI (inquit Bellonius) præsertim qui Constantinopoli degunt, Bo marin, id est, Bouem marinum (*quauis in mari non degat*) nominant. TVRCAE & GRAECI, utriq; uocabulis suæ linguæ Porcū marinum. Etenim uetus Hippopotami nomen prorsus ubiq; hodie oblitteratum est, & ne in Cairo quidem in Aegypto cognitū ampliū. Verum aut Hippopotamum se exhibuisse idem confirmat ex antiquis Aegyptiorum et Romanorum statuis, & præcis imperatorum Romanorum numismatis: in quibus Hippopotami tam exactè repræsentantur, in porphyrite, ære, auro, argento: ut eundem esse quem uiuū Constantinopoli uidi (inquit) nihil omnino dubitationis mihi relinquatur. ¶ Hippopotami historiam (inquit Scaliger) ex nauigationum Commentarijs, quæ cum ueterum ac recentiorum fide conferri queat, adscribã. Hippopotamo Gambrae puincia magnitudo Vaccæ, pedes bifidi, crura breuia. Dentes utrinq; singuli, ex inferiore mandibula surrecto flexu, sesquipede maiores, candore splendoreq; ebori pares: eo præstantiores, quòd ut ebur nunq; pallescunt amisso candore. Materiam quoq; firmiorem tradit. Aethiopicis, Aegyptijs, Africanis, Asini proceritas. De corij duritia alibi à nobis dictum est. Constat è Lusitanorū nauigationibus, pedestris lanceæ perferre icū sine noxa. Illud controuersæ præse fert speciē. Aiunt quidam pilo carere. In Hispanicis libris inuenio & nigros et balios. Et Plin. pili dat. Legimus in iisdē narrationibus, deprehēsos in terra duos paucorū Lusitanorū euasisse rela. Mox in mare cū sese recepissent Hippopotami, uirosq; nauigiū cōscendisse cōspicati essent, factū imperu nō solū aggressos audacissimè, sed etiā mordicus latera nauiculæ corripuisse. Neq; icūb. de territis abscēsisse, sed maleficij desperatione. In alia nauigatione, remigantiū lembū dorso subuere conatos, ut præda uescerent. In Aethiopia Troglodytica uocant, Gomar. Huius orationis fluxu nuper scopulus obiectus est ab ijs, qui cicurē Byzantijs sese spectasse dicūt. Lōgè nanq; aliā pingunt speciē. Esse corpore suillo, pedib. digitatis, cauda suilla aut testudinea. Pedes quoq; ad Testudinē potius referunt. Capite ualissimo. Hiātu tā laxo, ut planē sit illud, quod Aristot. de quibusdā feris, *σχεπυγός*. Sine ulla iuba. Vt si uelint dedita opera destruere Aristot. historiā, non meliūs possint: qui Hippopotamo inter cætera os ascripsit paruū. Quomodo his simul & Herodoto Plinioq; credemus: quorū alterū in Aegypto, ubi diu fuit, Hippopotamum uidisse credere par est. alter in publicis ludis Romæ spectare potuit. Tum ij neq; Nauigationibus assentiri queunt, de pedū ratione: neq; sibi ipsi, qui in alio libro suillos pedes attribuūt. De exertis quoq; dentibus apud hocce, nihil audias, obtusos enim pdunt. Hæc omnia Scaliger. Io. Leo Africanus nostro seculo de Hippopotamo sic scripsit: Niger ac Nilus flumina hisce beluis referta sunt: quæ forma Equū, magnitudine Asinū, depiles tamen, repræsentant. In aquis perinde ac in terra degūt, noctu saltē in terrā enatantes. Cymbis insidiantur, quæ mercibus onustæ secūdo Nigro ferunt, quas dorsi frequentibus gyris agitatas demergunt. De Boue aut marino, qui fortē Hippopotamus Bellonij est, sic: Durissima pelle circūdata Bos marinus terrestri omnino similis: cæterū statura inferior Vitulū semestrē refert. Reperitur in fluminibus Nilo ac Nigro, & à piscatoribus captus diu extra aquā uiuus permanet. Vidi in Alcairo catena publicè collo deductum, quem ad Asnam Nili ciuitatē quadringentis passuum millibus ab Alcairo disitam captum afferebant. GERM. dici poterit: ein Legpisch Wasserross/ ein Wasserochß oder Wasserchweyn in Egypten.

SYMBOLVM hoc Pierius Valerianus his uerbis interpretat. Celebratissima est species illa quæ uisebatur olim Hermopoli: ea scilicet pictura, ut Hippopotamus esset, supra quem sculptus erat Accipiter cū Serpente dimicans. Cuius argumēti significatū id esse tradunt Aegyptiarū literarum periti, ut Typhonē ab Osiride uidentū, cum de principatu certamen conseruissent, intelligendū autem:

per fluuialem equum Typhonē ab Osiride uidentū, per anguē principatum interpretantes: (*per Accipitrem uerò uim & principatū: quo ille uolenter sibi quaesito, saepe per improbitatē tum ipse turbati cū alios perturbare sua sponte uoluerit. Plutarchus in lib. De Iside & Osiride:*) atq; ita improbitatē potiores sibi partes asserere conantē, uirtuti demū cedere subinnuāt. Eadem de causa cū sacra faceret eo die, quo Isidis aduentus è Phœnicia celebrat, fluuialē equum religatū libis incessere per ludibriū cōsueuerant. Non dissimulārim hic Aureoli tyranni tumulū ad pontē Aureolum Insubriae superesse, à Claudio Casare sex elegorū uersuum epitaphio nobilitatum, in cuius conditorij parte prima Hippopotamus sit incisus, quē Serpens cauda mordicus comprehensa cōplectitur. Id puto significare, tyrannidem tandē temporis spacio domitā, &c. Hæc ille in Hieroglyphicis, sub lemmate, Improbitas edomita. Porro pedesne & ungulæ Hippopotami in hoc Pierij symbolo meliūs expressi sint, an in ijs quas Bellonius exhibuit iconibus, oculatus tantum testis aliquis probè diiudicari.

Qui nouum orbem obiuerunt, in flumine Gamba nuncupato, testantur piscem procreari Vituli marini speciem similitudinemque gerentem, præter caput, quod equinum exiit: amphibium: eadem qua bos foemina corporis ualitate: sed cruribus longe gracilioribus, bisulcis pedibus: dentibus duobus ad latera eminentibus, qui magnitudine ad duos palmos (*doctrantes, Gillius*) accedant, instar Apri armatum. Nec alibi quam hac in regione huiusmodi animal inuenitur, Aloysius Cadamustus Nauigationis ad terras ignotas Capite 44.

Dentes Hippopotami Bellonius equinis comparat: eosdemque ualidos, oblongos & obtusos esse dicit, unde in mentem mihi uenit dens nescio cuius animalis, quem nuper amicus meus Christianus Hospinianus, uir eruditus, in torrente quodam (ni fallor) agri Tigrini à se inuentum mihi donauit, &c. formam & magnitudinem hic delineauit.

DE QVADRV PEDIBVS OUIPARIS.

Quadrupedes ouiparae omnes utraq; crura (anteriora et posteriora) antrorsum flectunt, nisi quòd parum ad latera declinant, Aristoteles Historia 2. 1. hoc in Chameleonte & alijs quibusdam pictores nostri non obseruarunt.

CROCODILVS, Κροκόδειλος, Νελοκροκόδειλος, Δροκοίτις.
ITAL. Crocodilo.
GALL. Crocodile.
GERMANICE Crocodyl/oder Koko-
dill.

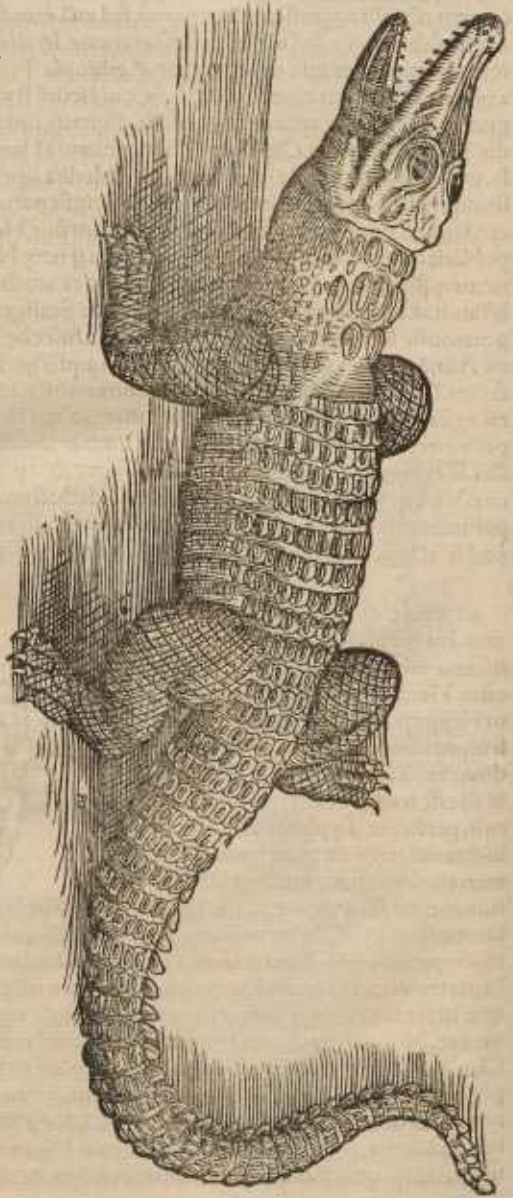
Crocodylus Africæ quorundam fluminum, præsertim Nili incola est bestia. ¶ In India quoque multi sunt, Germanicè dicti *Allegarden* ut scribit Hamburgensis quidam in historia Nauigationis suæ. atqui *Allegarde* nomen Germanicum non est, sed factum (ut conijcio) ab Hispanico *Lagarto*, quod *Lacertum* significat.

Palladius quoque Crocodylum, Lacertam, quasi generis uocabulo nominat.

Crocodyli Aegyptij *Châpsæ* (Χάψαι) uocantur. Iones appellauerunt *Crocodylos*, illi generi *Crocodylorum* (*Lacertorum quorundam*) quod apud eos in sepibus gignitur, quantum ad corporis speciem, cõparantes, Herodotus. ¶ HEBRAICA & ARABICA Crocodyli nomina legimus hæc; Zab, Hazab, Thab, Tenchea, Tisma, Altenfa, Temfa. ¶ In Arsinoitica præfectura mirè colitur Crocodylus: et est sacer apud eos in lacu quodam seorsum nutritus, & sacerdotibus mâsuetus, & Suchus uocatur, Strabo. Vox quidẽ Suchus accedit ad Scincus, quod nomen est Crocodyli terrestris minoris.

Crocodyli terr. icon sequeute pagina exhibetur.

CROCODILVS terrestris quinam sitreuera, nemo hodie docuit. Ego genus illud *Lacerti* (cuius pellem ex America allatam doctissimus Ioannes Ferrerius Pedemontanus ad me misit) esse arbitror: qui etiam à Io. Leone Africano Descriptionis Africæ libr. 9. Dub Arabicè nominari uidetur. Vide infra in Cordya

Caput ad similitudinem nostri seu uiridis Lacerti factum est, reliquum corpus ad exuium.

Cordylus Rondeletij. Quoniam autem Scincum quoque aliqui Crocodilum terrestrem uocant, hunc maiorem, illum minorem, discriminis gratia cognominabimus. ¶ Mitto ad te (inquit Io. Ferrerius) pellem Lacerti, quam ad me attulit ex Bresilla regione ultra Tropicum Capricorni Gul. Henrison Scotus: qui illuc cum domino Nicolao Villagagnonio equite Rhodio ante biennium nauigauit, & nuper ad nos redijt. Pellis ipsa ferè ad unam ulnam Gallicam longa est, sed capite caret. Huiusmodi Lacertis illic uescuntur promiscuè omnes. Et, ut refert meus Scotus, carnes illæ nõ minùs sunt gratae palato, quàm apud nos Testudines nostræ habentur. Sic ille. Pellis ad me misa quatuor dodrantes cum tribus digitis longa est: lata digitos decem. Crus anterior, longum digitos quinq; posterior, octo. In anteriore digiti quini, situm & fissuram digitorum hominis referentes. in posteriori erant distorti, ut sit in sceletis, sed uidebantur totidem: tres medijs æqualis ferè originis: ex quibus interior, breuior: exterior, oblongus erat. duo extremi, inferiores origine, de quorum situ nihil asserere possum propter corij luxationem. Cauda longissima in summam tenuitatem abit, interuallis candidis & fuscis distincta. Corpus totum *φολιδωτόν* est, multis, paruis, splendidis & læuibus squamis obtectum: quæ in medio uentre maiores & candidæ sunt. Digiti pedum unguesq; omnino gallinaceos referunt. Alicubi legisse me puto, animal esse amphibium. Dubium animal (inquit Io. Leo Africanus) in desertis agens, forma Stellionem refert, aliquanto tamen densius, longitudine brachium, latitudine quatuor digitos explet. Aquam non potat, & si quis aquam in os infundat, euestigio moritur. Oua excludit ad modum Testudinis, atq; ueneno caret. Ab Arabibus in desertis capiuntur. Quin & ego à me comprehensum iugulaui, parum tamen emittit sanguinis. Assatus pelle detracta comeditur saporem, ac gustum Ranunculæ exprimens. Lacertâ uelocitate repræsentat, & si inter uenandum, in specum subterraneum cauda foris remanente pellatur, nullis uiribus extrahi potest: uerùm ligonibus dilatato foramine à uenatoribus capitur. Tri duo mactatus dum igni apponitur, non secus mouetur ac si recens necatus foret.

s CINCI iconem & historiam in libro De Quadrupedibus ouiparis dedimus.

CORDYLVS Rondeletij. *Κορδύλα*. Bellonio Crocodili genus terrestre est, haud ita procerum: Aegypto (inquit) & Arabia peculiare, reliquis animalibus infensum. Lacertam proceriorem ac maximam esse dixeris: à qua tamen præter duritiem ac cutis firmitudinem hoc distat, quòd caput crurumq; articulos atq; adeò pedum digitos squamosos gerat. A Nilotico Crocodilo hoc differt, quòd caudam habeat in clauæ modum tuberculis elatioribus asperâ, qua corpora, quibus insultat, atrocissimè diuerberare creditur, Hæc Bellonius. Aliqui hodie ficto nomine Caudiuerberam nominant. ¶ Rondeletius Crocodilum terrestrem hoc animal non esse ostendit: putat autem Cordylum Aristotelis esse: cui soli Aristoteles branchias & pedes tribuit. Bellonij iconem & Rondeletius posuit, branchias repræsentare uidetur, in Caudiuerbera (quâ Græcè *Υραομαστix*.

Caudiuerbera

ra.

Υραομαστix.

maſtigem dixeris,) non probè, ut credo: nam in descriptione earum non meminit, ut neq; doctiſſimus Thomas Eraſtus noſter, qui cõtrẽſtatũ a ſe ſkeleton mihi deſcripſit. Hoc nimirũ impoſuit Rondeletio, ut Cordylum eſſe conijceret. Sed neq; Salamandra aquatica, Cordylus eſt, ut Belloni uſ putauit. ¶ Caudiuerbera quam uidi (inquit Thomas Eraſtus) Crocodilo ſimilis erat, ſed decuplo ferè minor. Lacertæ ſpeciem putant. Maxillam inferiorem mouet: Ore & capite Teſtudini ſimilis. collo breui, inferiore parte mediã inflato, &c. Cauda rotunda, in circulos diuiſa miro quodã modo. Squamæ in ea duriffimæ ſunt, uidenturq; oſſeæ, quadrangulæ ferè & planæ, niſi quòd caue ſunt leuiter, ut caudam efficiant rotundam: ita una aliq; coniuncta eſt, ut tegulæ, &c. ſicuti in rudi hac pictura apparet.

Crocodilus
terreſtris.

Phattages.

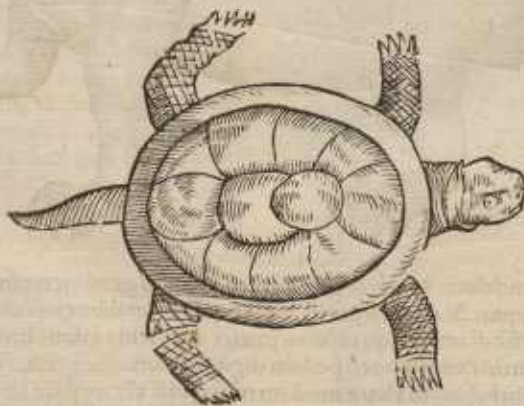
Cordylus.

Io. Leo Africanus libr. 9. Descriptionis Africæ, Dub Lacertum deſcribit, lōgitudine brachij, latitudine quatuor digitorum, &c. qui aſſatus pelle detracta comedatur, &c. capi in deſertis, uene no carere. Is nimirũ Crocodilus terreſtris fuerit. Et mox, Huic ſimile eſt (inquit) animal Guaral, ſed paulò grandius: quod in capite pariter & cauda uenenũ gerit, quibus partibus præciſis Arabes eo ueſci ſolent. Deforme & tectri coloris eſt: quam ob cauſam eius carnẽ guſtare ſemper inhorruĩ. Sic ille. Quærendum autem an Guaral ſit Caudiuerbera noſtra: & eadem Aeliani Phattages, φαρτάγυς; de qua ille ſic prodidit: Apud Indos naſcitur beſtia, Crocodilo terreno ſimilis, magnitudi ne Melitenſis catelli: cuius pellis adeò aſpera denſaq; cortice eſt (φολιδά Græcè nominat) ut detracta ei limæ uſum præbeat, & uel æs diſſecet, ac ferrum exedat. Indi Phattagen uocant.

Verum quidẽ Cordylum amphibium haſtenus nemo oſtendit, unde ſuſpicioſi peregrinũ eſſe animal: & fortè idem quod apud Babylonios uel Indos reperiri tradũt authores, amphibium animalculum abſq; nomine: quod pinnulis ceu pedibus (quos nimirũ aliqui ſimpliciter pedes propter formæ aut uſus ſimilitudinem uocarunt) graditur: & quanuis branchias habeat, cibi tamẽ gratia in ſiccum egreditur, cauda ſubinde mobilis: capite Ranæ marinæ ſimile, reliquo corpore Gobiis. E fluuijs in terrã exiens ſaltat, & in aquã redit ſicuti Rana. Quare cõpoſito ex piſce & Rana nomine, Piſciranam aliquis accommodato eius naturæ uocabulo appellãrit, branchias enim & poſteriora ut piſcis habet: caput, naturam amphibiam, & ſaltum, ut Rana: fortè & caudam Ranę imperfectæ (quam Gyrium uocant) non diſſimilem. ¶ Cordylus uocatur etiã Scordylus, & Scordyle. Cæterũ Cordyle, uel Cordula, partus eſt Thunnorum.

GERMANICE circumloquemur: ein Arabiſche art der Heydoyen/dem irrdiſchen Koko drill nit vngleych / hat ſchüppen auff dem kopf / in den gelencken der ſchenckeln / vñ auff den zeehen der füſſen/ &c. Ein Stertrüer / id eſt, Caudiuerbera. Wonet allein auff dem land / als ich acht / iſt doch hie har geſtelt / darumb das es etlich für ein wasserthier gehalten.

DE TESTVDINE IN GENERE, DE QVE MARINIS TESTVDINIBUS, diximus ſuprà in fine Ordinis XII. Marinorum, qui eſt de Cætis: de terreſtri uerò inter Quadrupedes ouiparas terreſtres.

TESTVDINEM Lutariam (inquit Rondeletius) Ariſtoteles ab ea quæ in dulci aqua uiuit, non ſeiuñxit: quam Murem aquatilem conuertit Gaza: quæ dicitur ab Ariſtotele mûs, uel fortaſſe μύς. Hæc quam hic exhibemus, in paluſtribus & limoſis aquis, ſoſiſq; urbium & caſtellorũ moenia

Animal. in dulcib. aquis Ord. II. 359

mœnia ambientibus, uiuit. Testudinum (inquit Plinius) est tertium genus, in cœno & paludibus uiuentium. Latitudo his in dorso pectori similis, nec conuexo incurua calyce, ingrata uisu. *Ἐμὴν, ζῷον ἢ λίμνην καὶ ἐν πηγῇ γηρόμενον: αἱ δὲ, χελώνη τὴν ἔχουσα δὲ γὰρ.* Similis est terrestri, nisi quod cauda ei longior est, perinde ac in Muribus: à qua Muris aquatilis nomen accepisse crediderim. Testa colore est nigro: aliquot particulis ueluti tabellis pectinatim iunctis constat. Pro arbitrio pedes, caudam, caput, modò exerit, modò recondit. Partes internas easdem habet, quas marina, renes quoq; & uescam Rondeletio: quas tamen partes Lutarie sue Plinius negat.

GALL. Tortugue d' aigue à nostris uocatur, id est, Testudo aquatilis, Bellonius.

GERM. Ein Schildkroott in süßem stillem wasser/ als etlichen gräben vmb die stett vnd schlösser: in pfügen vnd kleinen sehen.

LAT. Rana.

ITAL. Rana.

GALL. Grenouille.

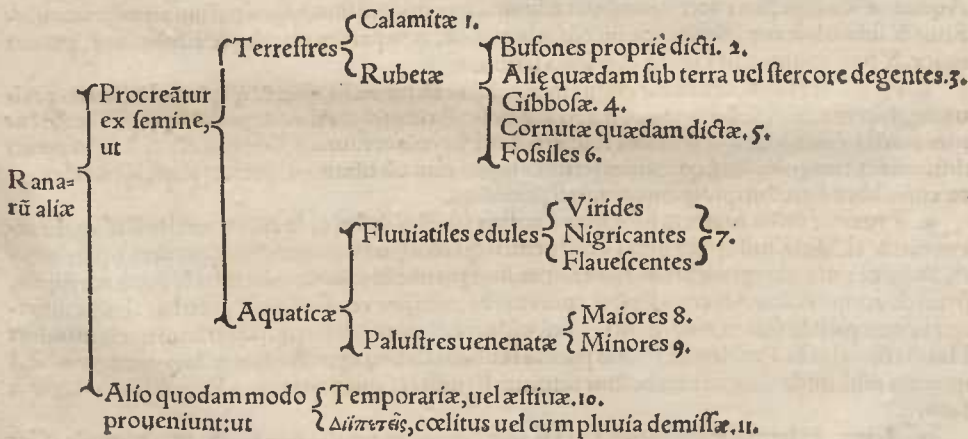
GERM. Frösch/ Frosch/

Spizger.

Mirambellum oppidum est Santonice præturæ. In eius agro tantum pluit Ranarum, ut cumulatim totæ uia tegeantur: oppidani neq; domo cfferre pedem, neq; ubi uestigi um ponerent, haberent, Scaliger Exercit. de subtilitate 323. ubi pluuiarum insolitarum, ut Ranarum, terre, lapidum, ferri, materiam proximam non è terra hauriri, sed in ipsis nubibus statim oriri, contra Cardanum disputat. Falso (inquit) lapidis pluuiam creas tu ex puluere hausto à nubibus, atq; in lapidem condensato. & Ranarum ouis in aerem sublatis ranunculas excludi scribis, quibus pluat. quod æquè uanum est. Quippe deductis ex hiatu nouo rupium limpidissimis aquis: ut postridie non gyrinos, sed perfectas ibi Ranas uidimus, in lapidea fossa, quæ ante uillam erat, nullis pridie ouis apparentibus: sic in aere licet eidem Naturæ non ex ouis generare. Plura de Ranis simpliciter dictis, leges infra in Diuisione Ranarum ad numerum 7.

RANARVM DIVISIO.

Diuisionis explicatio, secundum numeros.

1. Calamitæ sunt uirides, paruæ, quæ & arboreas scandunt: quanquã Plinius uidetur distingueret, cum aliàs, tũ quòd Calamitas mutas & perniciosas facit: arboreas uerò, uocales, nec meminit earum uenenæ. Ego inter diuersas Ranarū picturas habeo missam ab Argentinenli pictore subuiridem quandam paruam, non ita pulchro colore ut Calamites est, sed subobscuro: quæ si non ad Calamitas, fortè ad temporarias referri debet.

2. Bufones propriè dicti similes sunt palustribus & uenenatis Ranis, sed maiores, &c. quare iconem eorum à se omissam Rondeletius scribit, qui tamen non simpliciter terrestre hoc genus facit, sed amphibium ex Plinio: Ranæ rubetæ (inquit) in terra & humore est uita. & Aetio, qui eas ex palustribus terrestres fieri tradit. Quærendum an potius non una Rubetæ species, eademq; ambigua sit, sed duæ diuersæ: quarum una semper terrestris, altera semper palustris sit. Possunt tamen aliquæ per æstatem, dum aquæ suppetunt, ac tepor finit, in aquis agere: deinde autumno & hyeme in terra se occultare; quod aquaticæ omnes faciunt, præter temporarias opinor.

3. Rubetæ quæ sub terra uel stercore inueniuntur, (inquit Rondelet.) Ranis similes sunt rostro acutiore, cruribus breuioribus; cute tota tuberosa, maculis multis cinereis notatæ, oculis multum prominentibus & uirescentibus, &c. Hæc ille. Hæc minores sunt Bufonibus; & Rubetæ terrestres minores uocari possunt. Inferius in numero 5. genus aliud ei cognatum describemus.

4. Rubeta gibbosa, cum Quadrupedibus ouiparis à nobis descripta est.

5. Cornibus exasperari Rubetarum dorsum, quod Plinius scribit, hæcenus non uidi. Gibbosa tamen Ranæ à nobis dictæ, ossa in dorso cornuum ferè instar eminent. Alia ratione recentiores quidam parum Latini scriptores, Ranam quandam cornutam uocant, à sono uocis, quo cornu seu tubam imitetur quodammodo. In Gallijs est Bufonis genus quod cornutum dicitur, à uoce. Verno tempore prodeunt, & uocem instar tubarum binæ inuicem emittunt. coloris cinereus fuscus, (tetrus,) in uentre uerò croceus, per totam quoque Germaniam altissimè clamant: & falsum est extra Galliam mutas esse. In paludibus putridis degunt, Albertus & author de naturis rerum. Has puto minores Rubetas (uel Ranas uenenatas) palustres esse, de quibus mox (ad numerum 9.) dicam.

Reperiuntur & terrestres argutissima uoce, quam tubæ aut campanæ instar audiri ex longinquo aiunt: satis frequentes circa nobilem Tigurini agrum arcem Kyburgam; raræ aut nullæ in uicinis regionibus. Hæc duplo ferè minores sunt cõmuni Rubeta, cæterò similes. Vna mihi allata, (deprehensa sub trunco, ubi se abdidit, ut lateret per hyemem: Septembris initio,) tergo erat lurida, aspero, uentre ex fusco albicante, oculis aureolis, (sed aureo colore per medium diuiso:) clunibus cruribusque, sed præcipuè digitis posterioribus, pilosis. Eas non in aquosis, sed aridis locis degere audio; uerè uocem suam emittere & æstate, cum uesperis clamant, noctem sequentem sine pruinâ futuram certò sperari: autumno & hyeme non audiri. Genus hoc cognatum existimo Rubetæ terr. minori, de qua diximus numero 3, sicut & fossilibus Rubetis, de quibus nunc dicetur.

6. Rubeta fossilis uel saxatilis appelletur, de qua Georg. Agricola scribit: Rana uenenata quam metallici nostri ex ignis colore qui insidet ei *ρυειφωσση*, (*Feiwierrott*) nominant, in saxis perpetuò quasi condita & sepulta iacet. Altius intra terram gignitur: & reperitur modò in uenis, fibris, saxorum commissuris cum hæc excauantur: modo in saxis ita solidis, ut nulla foramina quæ uideri possint, appareant, cum cuneis diuiduntur. In lucem elata primò turget ac inflatur: mox de uita decedit.

7. Fluuiatiles, Ranæ (*Βάτραχοι*) simpliciter dictæ, degunt in aqua pura, fluuijs, fontibus, riualis: suntque edules. Hæc parua & informes adhuc nigricant. Grandiorum alia uirides sunt, alie nigricant, alia flauescunt, Rondeletius. Inueniuntur autem in paludibus quoque & stagnantibus aquis. Aquaticæ illæ quæ præ cæteris in cibum admittuntur, uirides sunt, nigris passim aspersæ maculis. Sunt & subliuidæ atque subcinereæ quædam aquaticæ: quæ partim uocales & edules sunt, partim mutæ, & non eduntur, ut Georg. Agricola scribit.

8. Palustres Ranæ, uenenatæ cognominandæ: ut ab innoxijs, quæ & ipse in paludibus reperiuntur, discernantur, *Βάτραχοι ἔλειοι* Græcis medicis: Aristoteli forte *πλυμπεταῖοι βάτραχοι*, Gaza Ranas lutarias uerit. Has Dioscorides Rubetis siue Phrynjs coniunxit, tum ob corporis figuram nõ dissimilem, (magnitudine quidem inferiores sunt:) tum ob uim æquè perniciosam, Rondeletius: ex cuius libro figuram quoque eius mutuati ponemus.

9. Proximè dictis minores sunt, quæ à nostris *Güllentrötle*, id est, lacunales Rubetula dicuntur: & *Wödle*, inde puto quòd dorsi uentrisque coloribus Salamandras aquaticas (quas indocti Scincos putant) repræsentent. Hæc semper sunt parua: & uiuunt in lacunis & aquis corruptis, sicuti de cornutis suis Albertus scribit, cuius uerba proximè recitauimus, (nec puto has ab illis differre:) uentre pallido siue citrino, punctis quibusdam discoloribus: & suo quodam sono uocis utuntur. Has Aristoteles in Problemat. Ranas paruas Rubetis similes appellat, (*μικρὸς βάτραχος φρυνοειδής*) quarum multitudo annum morbosum futurum significet: quanquam has Rondeletius *διίπετῆς* facit.

10. Latent hybernis mensibus in terra Ranæ omnes, exceptis temporarijs istis minimis, (Germani uocant *Reynröschlin*,) quæ latent in cœno, & reptant in uis ac ripis. Hæc enim quia non ex femine genitali, sed ex puluere æstiuis imbribus madefacto oriri uidentur, diu in uita esse non possunt, Georg. Agricola. Fortè autem temporariæ æstiuæque Ranæ, non unius generis sunt, sed tñ ex fluuiatilium genere, tum Rubetarum, præsertim minorum palustrium: aut saltem utrisque similes. Lege etiam superius ad numerum 1. huius diuisionis.

11. *Διίπετῆς*, quasi à Ioue, id est, cælo cum pluuia demissa. De his leges etiam supra, Scaligeri uerba, quæ cum Rana fluuiatili recitauimus, Plinius quidem Ranas diopetes (alij dryophytes legunt) cum Calamite alicubi confundit. Rondeletius *φρυνοειδής* et *διίπετῆς* easdem putat: ego Phrynoides in ipsa terra ex eius putredine generari dixerim: *διίπετῆς* (sic enim malim per 1. in antepenultima, quàm per o.) uerò in aere & nubibus gigni, utraq; automatas.

Aquatilium Ranarum icones hoc in libro posuimus: terrestrium uerò, in libro De quadrupedibus ouiparis, ut Rubetæ minoris, & Gibbosæ, & Calamitæ.

RANAE foetus caudatus, Græcis Gyrinus, Nicandro Gerynus. Ranarum aquaticarum (tum uiridium, tum illarum quæ subliuidæ sunt) foetus (*nati scilicet recens ex ouis*) sunt primò carnes parua, rotunda, nigra; dein oculis tantum et cauda insignes: quas Nicander quia caudam mouent, *uodvelidas*: Aratus, quia rotunda, *yuelyus*; alij Græci *Βεραγιδας*, quasi dicas ranunculos, nominant. quorum postea figurantur pedes, priores ex pectore: in posteriores finditur cauda, Geor. Agricola. Ab his factum est prouerbiū, Rana gyrina sapientior. Ranę quidem cum tribuat loquacitas (inquit Erasimus) quæ stoliditatis solet esse comes, minimum mentis inesse oportet gyrinis, quos uix deprehendas animal esse, nisi mouerentur. Platonē in Theæteto de quodam: Nos illum (inquit) propter sapiētiam tanquam deum admirabamur: at ille nihilo magis antecellebat prudentia quam Rana gyrina.

GERMANICE *Rosskops / Kaulrott / Kulpoge.*

RANA palustris uenenata, uel Bufo aquatilis. In palustribus locis & putri foetidoq; limo oppletis nascitur, Rubeta siue Phryno terrestri minor. Venenum eius mala symptomataq; eadem sequuntur, quæ Rubetæ, ut tradunt medici. Vide supra in Diuisione Ranarum ad numerum 8.

GALLICE *Crapau d'eau.*

GERM. *Ein Wasserkröte / wonet in lachen / pfützen / vnd saulen wasseren / den urdischen Kröte ähnlich / aber kleiner.*

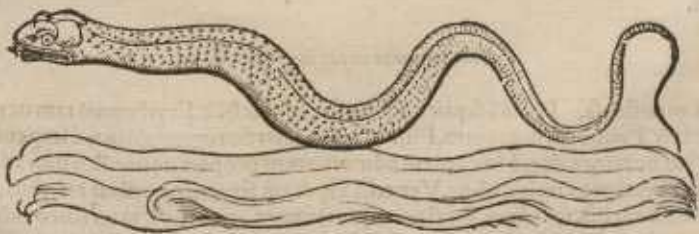
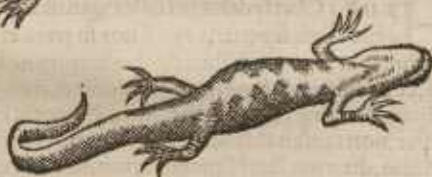

LACERTVS aquatilis, Salamandra aquatica, Lacerta palustris uel lutaria. Qui Cordylum Aristotelis existimant, falluntur. Medici & Pharmaco polę imperiti, pro Scincis eos supponūt, pro remedio uenenum. Vidi hic impudentes Pharmacarios (inquit Scaliger) ante aduentum nostrum ex Cordulo oleum pro Scorpionum oleo parasse.

ITALI quidam Salamandram hanc bestiolam uocāt, similiter ut terrestrem: alij Marasandolam, transpositis nimirū literis, & forma diminutiua: nisi quis à Marasso (sic Viperam uocant) deductum hoc nomen malit, Bergomi Cercalinam; circa Vincentiā Salamandram uel Tarantulam.

GALLI. *Tac, Tassot.*

GERMANI *Wassermolle.*

HYDRVS, id est, Serpens palustris aut fluuiatilis Rondeletij, ὕδρως. Gaza Natricem conuertit. Vocatur & Chersydrus, quoniam in aqua & in terra degit; & Enhydris Plinio. Enhydris (inquit) uocatur à Græcis coluber in aquis uiuēs. Aristoteli uero Enhydris (*ἐνυδρίς*) est Lutris uel Lutra quadrupes. Qui primū Hydrus est serpens, postquam aquas reliquerit in terra Chersydrus.

Boa.

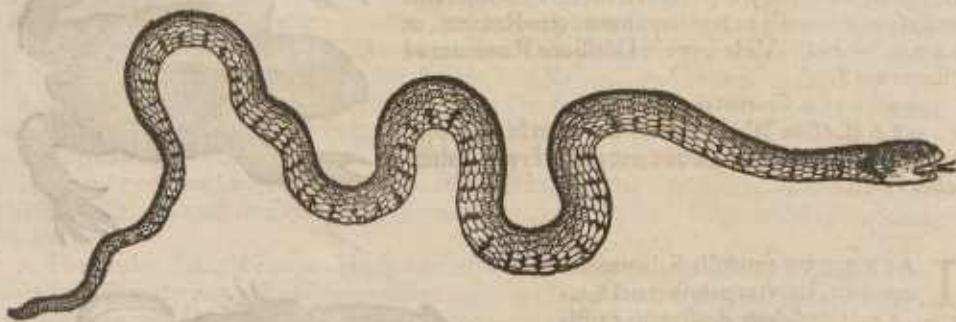
drus fit, Hydra foemina est Hydri. Aelianus Hydras in Corcyra procreari dixit, serpentes uel afflatu uenenofas; qui Chelydri uel Dryini uidentur. Boa serpens est aquatilis, quam Graeci Hydron uocant, à qua isti obturgescunt, Festus. Hydram Gaza è Theophrasto Colubrū uertit nimis communi uocabulo. Angues aquarum sunt, serpentes terrarum, dracones templorum, Seruius in 2. Aeneidos. sed authores hæc omnia multò communiùs accipiunt. ¶ Hydra (inquit Io. Leo Africanus) serpens est curtus, cauda tenui, & circa collum gracilis. in Libyæ desertis agit. Virus habet perniciosissimum; neq; aliud morfui remedium ferunt, quàm eam membri partem excindere, priusquam uirus in reliqua membra penetret,

ITALICE Marasso de aqua.

GERMAN. Georgius Agricola Boam facit domesticam & uernaculam Natricē: & Germanicè interpretatur, ein Onke. Hydram uerò Chersydram & Natricem, ein Water/ alij Wasserwatter/ Wasserschlange/ grawe Wasserschlange. Elioræ ANGL. Chelydrus est a Sea snayle, hoc est, Marinus serpens. Non probo. Meliùs Watter ader.

POLONICE Vuodny uuaz, id est, aquatilis serpens.

¶ Reperiuntur apud nos Hydri etiam in calidis thermarum aquis.

HYDRI Chersydriue (ni fallor) genus aliud, quod torquatum cognominauimus. Serpētis hoc genus satis frequens apud nos in terra est: sed in aquis etiam reperiri audio, & apparere interdum per lacum à felibus denominatum nostris, ueloci natatione traicere. Colore ferè cinereo est, & ad magnam longitudinē peruenit, crassitie minori quàm nigri (uernaculi scilicet, Orophie, Myagri) nostræ regionis serpentes. Nota eius insignis, in collo macula cādicans è pallido, torquis instar, non tamen absoluēs circulum. inter utraq; maculas in summo ceruicis angustum est interstitium, duarum forte squamularum, ubi maculae utrinq; tanquam trianguli forma in acutum desinunt. Maculae nigrae splendide utrinq; singulae post torquem sunt, &c. Has Natrices torquatas aliqui nostratum Natern: alij Hecknatern, id est, Natrices mordentes & uenenum insipientes uocant: inferiores Germani, præsertim Flandri Schnacken. Iidem uaccarum ubera (ut ueteres de Bois scribunt) ab his serpentibus fugi aiunt, & postridie sequi sanguinem. Eisdem aliquando in dormientium ora irrepere fertur: & homines illos, quos subierint, suauiter canere, elici autem serpentes, si supra lactis feruidi uaporem hiantes se contineant. Non morsu tantum, sed affricatione etiam partium quas inuaserint, nocere audio: degere ferè in pratis & locis umbrosis: interdum in aquis. uocem edere satis sonoram, similem rubetarum quarundam uoci, sed magis continuam & suauiore.

Iconem require in pagina sequente.

HYDRA monstrosa. Hydram septicipitem esse (inquit Nic. Erythraeus) tam uerum est, quàm Castorem & Pollucem ortos ouo, Plutonem in inferno regnare, natos è serpentum dentibus armis instructos homines, &c. Hæc autem admonuimus propter nonnullos usq; adeo rerum imperitos homines, qui proximis diebus Venetijs Hydram septem capitibus terribilē, ad poetarum exemplum summo artificio fictam, spectantes horruerunt, etiam de tam terrifico mōstro naturam ipsam uehementer accusantes, Hæc ille. Videtur autem de fictitio illo monstro sentire, cuius hinc figuram damus, qualis in charta quadam typis impressa & euulgata est. Inscriptio erat hæc: Anno à Christo incarnato M. D. XXX. mense Ianuario serpens monstruosus, cuius typum imago hæc cum magnitudine, tum colore refert, è Turquia ad Venetos perlatus; deinde Francorum regi datus, sexq; millibus ducatorum æstimatus est. Additur & interpretatio authoris in nominati, tanquam hoc portentum aliquid rebus Turcicis minetur, Sed diuinator hic primùm resne ue-

ra an

Ein sibentöpfige schlang.

ra an ficta esset, quarere debebat. Mihi cum Erythrao planè commentum artis uidetur. Auriculæ, lingua, nasus, facies, toto genere à serpentium natura discrepant. quòd si figmenti author, rerum naturæ (quæ in ipsis etiam monstris plerunq; non undiquaq; degenerat) nõ imperitus fuisset, multò artificiosius potuisset imponere spectatoribus.

GERM. Ein Wasserschlang mit vij. Köpfen/soll auß der Türckey gen Venedig gebracht seyn worden/vnnd da offentlich gezeiget/ im jar M. D. XXX.
Aber es bedunckt die verstendigen ð natur/kein natürlicher/sunder ein erdichter Köpzel seyn.

FINIS AQUATILIVM ANIMANTIVM
ICONVM AC NOMINVM.

ADDENDA QVAEDAM SVIS
LOCIS OMISSA, QVIBVS ETIAM PAVCV-
LA QVAEDAM EMENDANDA INTERSERVNTVR.

*Numerus prior paginam, posterior uersum denotat.
A. addendum. L. legendum.*

12.26. post hæc uerba, inter saxatiles censeantur. A. Mnesitheus apud Athenæi Scorpis quoque saxatiles facit: nō rectē. Philotimus enim eos duræ carnis esse scribit, quod approbat Galenus, (saxatiles uerò duræ carnis non sunt,) & in saxatiliū penuria eos substituit. Sed plura de Scorpis dicemus infra Ordine V.

In eadem pag. 12. post uersum 31. apponenda fuerat Scari lati uel onix Rondeletij icon hæc.

24.24. A. Sacrum quidem piscem grammaticorum alij Anthiam interpretati sunt: alij Callichthyn, alij Callionymum, alij Ellopem, &c. inde nimirum factum est, ut imperitiores aliqui, etiam ex Græcis grammaticis, (ut apud Athenæum libro VII. apparet,) omnia hæc nomina Anthiæ attribuerint. Nos Aristoteli, Oppiano, Dorioni, qui authores de piscibus ex professo scribentes, illos omnes inter se distinguunt, potius quam grammaticis, tot homonymias nobis introducendum, fidem habebimus. Plura leges infra in Stromatei specie altera. 28.51. post Saluanus A. Percam quidem fluuiatilem sui generis esse constat, nec subire è mari: quanuis nomen idem habeat cum marina propter aliquam similitudinem. 31.8. ad finem Ordinis II. Marinorum A. VARIATA Io. Caij, cum non maior sit Alburno, quanuis saxatilis, Ordine I. reposita est. Pag. 35. Lemma Hirundinis Rondeletij, sic est legendum. *Hirundo Rondeletij: eam Miluus à Bellonio pictus propius refert, quam Hirundo ab ipso exhibita. Miluus autem Rondeletij diuersus est. Bellonius quidem Mugilem alatum pro Hirundine accepit.* 36.61. post Lendole, notato commate, A. ut scribit Bellonius: & conueniunt quidem hæc nomina Hirundini ueræ, hoc est, Rondeletij: quanuis à uulgo (quod secutus est Bellonius) Mugili alato tribuantur. 38.32. post hæc uerba, Callionymum uocari scribit, nota geminum, & A. qua de re sententiam nostram superius in Anthia requires. 40.41. A. nihil certe uerisimilitudinis hæc effigies habet. 41.53. post, Bellonius. A. Chromis, Pagrus, Erythrinus, Hepatus, Orphus, Anthias, Dentex, Synagris, similes sunt, Gillius ex Athenæo. Huic similitudini adiunxerim Characem, Synodontem, Coracinum, Scarum, &c. 42.2. A. Vide mox in Germanicis. Et mox uersu 3. A. Bramæ mar. nomen ad quosnam pisces extendatur, aut extendi possit, à Gallis, Germanis & Anglis, proximè retro in Gallicis Auratæ nominibus dictum est. 46.59. post, confuderunt. A. De Phagri quidem similitudine cum Dentice, & quod aliqui etate tantum differre putent, ita ut iunior dicatur Phagrus, &c. leges mox in Synagride. 57.45. A. Mys quidem fortè dictus fuerit, quod mordeat instar Mûris. nam & Mus, licet paruus, morsu tamen se defendit contra hominem: aut quod dentes fortè murinis similes habeat. 60.22. pro Callichthye I. Callichthyn. 75.58. A. ¶ Hippurus Oceani, siue idem huic, siue cognatus piscis, describetur à nobis in fine Ordinis VIII. Anarrichæ nomine.

Pag. 76. Afello Rondeletij subiungi debet icon hæc, quam sequenti pagina, cum sua inscriptione, requires.

Afelli primi sue Merlucij iconem hanc Venetijs nactus sum, ubi Mollo nominatur.

81. 20. pro, Caput I, Os.

Pag. 87. ad finem Ordinis quinti addenda erat piscis hic sequentis cum sua descriptione icon.

Andreas Theuetus Descriptionis Americæ capite 67. quod de Insula Muriū inscripsit. Iuxta hanc insulam (inquit) & totius Americæ oram inuenitur piscis quidam rapax, & Syluestribus (hominibus, illic degentibus) terribilis, Leonis aut Lupi famelicī instar, Houperou sua lingua nominant. Deuorat is alios pisces, uno tantum excepto, qui paruo Cypri- no æqualis, asiduus illi comes est, siue occulta quadam naturæ consensione: siue quoniam cum eo tu- tus securusq; degat, ut nihil ab alijs piscibus ei sit me- tuendum. Huperus ille hominem quoq; in mari pi- scantem (solent autem illi nudi piscari) si consequa- tur, demersum strangulat, aut saltem corporis par- tem quancunq; dente cōtigerit, laniam aufert. Ab eo Syluestres in cibo abstinent: si quando tamen ui- uum comprehenderit, quod faciunt aliquando se- ulciscendi causa, sagittis confodiunt. Hæc ille de Hu- pero, cuius formam non exprimit, ego ex Canum genere esse diuinârim. Et mox de alio eiusdem re- gionis pisce, cuius effigiem quoq; ex libro eius mu-

Huperus ho- micida.

tuati hic addimus. Et cum aliquandiu adhuc (inquit) ijs in locis moraremur, inter alios pisces pere- grinos, quorum nullus apud nos reperitur, duos uidi ualde monstrosos, à quorum gutture barbæ instar tanquam gemina capræ ubera dependebant: reliqui uerò corporis speciem adiuncta hic pi- ctura representat. Hucusq; Theuetus: nos ab ea quam ei tribuit forma Aegomastum uel Mastopo- gonem nominare hunc piscem poterimus.

*Aegomastus.
Mastopogon*

Pag. 93. pro uersu 42. & duobus sequentibus delendis: ita 1. Est in litoribus Noruagicis (inquit Olaus magnus in Historia regionum Septentrionalium: ex quarum Chorographia seu Tabula per eundem authorem edita, iconem quoq; adiunximus) uermis glauci (al' flauī) coloris, longitu- dine XL. cubitorum, & ampliùs, uix sp̄situdinem infantis brachij habēs, is lineæ modo, ita ut eius progressus difficulter percipi queat, per mare se trāsmittit, nemini noxius, nisi humanis manibus pressus: unde contactu tenerrimæ cutis eius tangentēs digitū intumescunt. Vexatus & detentus à cancris, tortuosum cursum euadendi gratia attētat: sed frustra, Cancer enim brachijs suis, quasi den-

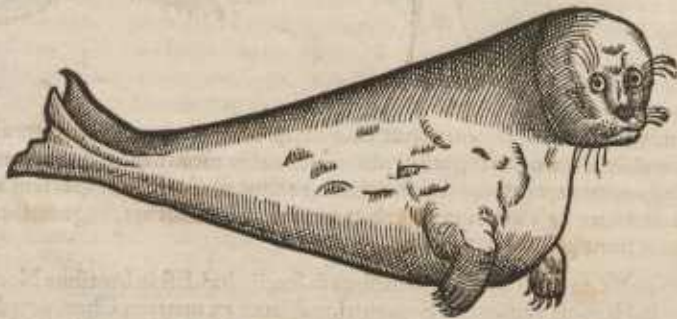
ticulatis forcipibus, tum etiam pedibus, ita eum stringit, ut nō secus ac nauis anchora demissa, firmetur. Hunc uermem sæpius uidi, ab eius tactu nautarum informatione abstinens.

Pag. 94. pro primis tribus uersibus delendis, sic l. Qui naualibus exercitijs (inquit idē Olaus) in litoribus Noruegiæ uel mercaturæ uel piscaturæ operam nauant, concordī testimoniō stupendam sanērem asserunt: Serpentem uidelicet uastæ molis, ducentorum pedum & amplius longitudine, ac uiginti pedum spissitudine, in rupibus & cauernis ad oras maris Bergensium uersari: qui uitulos, agnos, porcos uoraturus, ab antris, solūm lucido noctis tempore per æstatem exit: uel polypos, (sic uocat *astacos*,) locustas & genera marinorum cancrorum ut deglutiat, maria trāsmittit. A collo deinceps dependentes pilos cubitalis longitudinis habet, squamasq̃ acutas, atro colore, & flammeos oculos rutilantes. Hic nauigia infestat, hominesq̃, se in sublime instar columnæ erigens rapit, ac deuorat: neq̃ id sine portentoso spectaculo regni, instante mutatione euenire solet: nempe cum principes fato cōcessuri sunt, uel in exilium turbandi, aut bellicus tumultus euestigio imminet. Hæc ille in Historia. In Tabulæ explicatione hæc etiam ab eo adduntur. Nauim ab hoc serpente inuolui aiunt tantam, &c. Ibidem uersu 6. Lege: Figuram, qualis in Tabula ab eo edita pingitur, in fine præcedentis paginæ posui. Et mox A. Est & alijs (inquit idem Olaus) miræ magnitudinis Serpens, in insula *Woss* dicta, diœcesis Hammerensis: qui ut cometa Orbireliquo, sic is regno Noruegiæ mutationem portendit, prout uisus est anno M. (D.) X X I I. altè super aquas se extollens, atq̃ in modum spheræ se conuoluens. Existimatus est hic serpens, coniectura collecta ex longinquo uisu, quinquaginta fuisse cubitorum: quem expulsio regis Christierni, atq̃ grauis prælatorum persecutio sequuta est: imò excidium patriæ demonstrauit. Et rursus: Nigri coloris serpentes partim aquas, partim terras inhabitant, partim tubera in paludib. existentia, (Gothicè *Tuuar* dicta,) partim rupes petrosas aquis contiguas. Hi serpentes de genere aquaticorum sunt, atq̃ noxi existunt. 117. 4. l. ouipara. 143. 3. post Scazone, A. (quo nomine Cottum fl. a=lij nuncupant.) Pag. 154. ad finem A. Quanquam autem fluuiatilis & Nilo peculiaris hic piscis existimatur, marinis adnumerauī, eò quòd in fluuijs nullos alios ei cognatos reperiamus, in mari uerò aliquot, ut sequuntur. 160. 54. A. Quæ pulmonibus spirant, squamas non habent, Rondeletius. Pag. 164. addendæ erant Phocæ icones duæ: quæ hîc subiiciuntur, utraq̃ à Rondeletio exhibitæ, & ad uiuum diligenter expressæ: una (A.) Phocæ mediterranei maris, altera (B.) Phocæ Oceani. De Phocis plura leges apud Olaus magnum.

A.

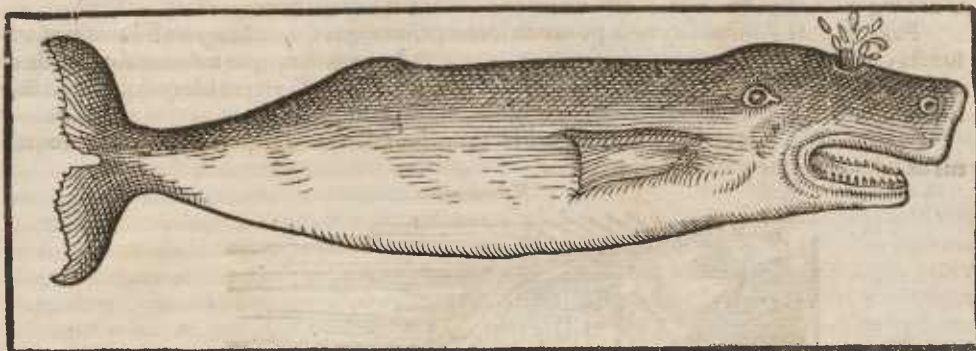
B.

168. 51. A. Hunc cetum (inquit Olaus Magnus) à nobili quodam Anglo uerè descriptum, litora Noruegiana inter Bergensium ac Nidrosensium oras, cōtinuum ferè domesticumq̃ hospitem habent.

Ad finem pag. 172. Hoc in loco reponendus est Cetus, quem illustris uir D. Sigismundus Liber Baro

ber Baro scitè depictum mihi donauit: ipse uerò ab egregio uiro Matthia Hofero, ex Oppido Tyben unà eum descriptione eius acceperat. Illic à uulgo Balena existimatur.

Nuper (inquit Hoferus) Kalend. Iunij, (die sabbati noctu) anni Domini M. D. LV. prope Piranum oppidum, in ualle Siciolensi, sinu Tergestēsi Adriatici maris, deprehensus est piscis uiuus in uado harens, ita ut propter aquam molī suę non satis profundā, (quanuis ad quatuor passus profunditas erat) natāre non posset. Itaq; occisus bombardis, hastis, uncis, & alijs instrumentis, ad prædictum Venetæ ditionis oppidum cum plurimis nauibus in aqua deductus, & in litus protractus est. Pellis eius sine squamis erat, alutæ elaboratæ similis, colore plumbi, ipse lōgus passus quatuordecim: crassus uerò per corporis mediū ambitū, passus octo. Mandibula inferior, lōga pedes XLIII. dentibus quadraginta quatuor instructa: quorum singuli longitudine & crassitudine æquabant maximas pyramides ligneas illas, quibus in Pyramidum ludo (globo ligneo prouoluto sternēdis) utuntur. Hi omnes appendebant centum libras, (XVI. unciarum nimirum.) Superior uerò mandibula uacua & sine dentib. inferioris dentes claudēdos in se recipiebat, Cauda lata pedes tredecim, & iuxta proportionem satis crassa, cum appendicibus quibusdam clypei instar rotundis. Oculi paulò minores ferè equinis, aspectu obscuro. Caput longum tres passus. Rictus latus passum unum, et similiter lingua. Pinna etiam (eo loco quo *branchia* in piscibus esse solent) eiusdem longitudinis. Membrū genitale, longum pedes quatuor. Testiculi magnitudinis pisæ triginta librarum. In summo capite foramen dodrantis longitudine, sed inflexum instar nouæ Lunæ: quo aquā ei aculabatur, ita ut meridie nauem proximam, repletam demergeret. Incolarum aliqui similes pisces prius etiam sibi uisos aiebant, & nominabant Balænam: (alia est *Rondeletij Balena barbata*, &c.) ætate non excedere triennium, ac multò maiores fieri. Ex huius ceti solo capite, extractæ sunt igne adipis amphoræ (Æmer) centum, continet autem amphora libras centum. Amphorarum quælibet uendita est aureis Rhensibus quatuor cum dimidio. Vsus eius est ad lucernas, & fortè etiam alia quædam. Nam partium adeò tenuium est, ut per uitreum etiam uas penetret. (Videur hoc fidem superare, epistola pars hoc in loco attrita erat, & in uocabulo uitri, litera deerat: aliter quidem legere non potui.) Canis, qui fortè superuenerat, cum abunde hunc adipem ingessisset, statim per corpus & eum undiq; eundē reddidit, tanquam sudorem: & paulò post eo in loco periit. Adipis huius color refert Maluaticum (ut uulgò nominant) uinum uetus & clarum. Huius piscis, generose domine, costā ad te mitto, unam ex minoribus & capiti proximā, è qua ad Solem suspensa circiter tres librę adipis extillarunt. Sic ille. Ego costam quoq; illam depictam ab illustri Barone accepi, dodrantibus quatuor longiorem aliquanto: quanquam rectè mensurari non potest, cum in semicirculū ferè inflexa sit: & simul dentem, similiter ferè inflexum, mucrone hebetè, digitos octo longum, tres latum.

170.40. A. Physter (inquit Olaus Magnus) ducenum cubitorū est, terribilis bellua, in perniciem enim nauigantium, plerunq; ultra nauium antennas se extollit, hauostosq; fistulis fluctus suæ præcaput collectos ita eructat, ut nimbofa alluie plerūq; naues fortissimas deprimat, aut maximo piculo nauigātes exponat. Os magnū & amplū habet, circulare, ueluti Muræna, (*Lampreda*,) quoscūq; aquā fugit, pondereq; suo in prorā uel puppim iniecto & impresso, nauim deprimit & submergit, quādoq; etiam dorso uel cauda nauim, ut minusculum aliquod uas, crudeliter euertit. Spisum & nigrum corium habet toto corpore, pinnas longas in forma latorum pedum: ac caudam bifurcatam latitudine xv. uel xx. pedum: qua circumuentas nauium partes uehementiūs stringit. Occurritur ei tuba militari, cuius asperum acutumq; sonum ferre nō potest: & maximis uasis seu dolijs eiectis, cursum beluæ impediētibus, uel pro lusu ei obiectis: aut ualidis bombardis, quarum sono magis, quàm ferreo uel saxeo globo terretur. globus quidem uel aqua uel pinguedine obstantē, uim perdit: uel leuiter tantū uulnerat uastissimum corpus immensa pinguedine instar uallimunitum. In Noruegiano quidem litore frequentius uel uetera uel noua cernuntur monstra, propter inscrutabilem aquarum profunditatem. Hæc ille in Historia gentium Septentrionalium: ubi pro Physter non caput illud ueluti equinum pingit, sicut in Tabula, sed Cetum quendam dentatum, (quem in Tabula simpliciter Balænam esse dixerat,) cum in descriptione dentes ei negare

uideatur, nam si escam uel aquam fugit, quorsum ei dentes: quanquam & Lampreda tale os cum habeat, dentibus non caret, exertos saltem dentes habere nō potest quod fugit, Germanicē dici poterit à fugendo, *Ein Saugwal mit einem rinden maul wie ein Lampred.*

Pag. 178. ante Rosmari iconem ponenda fuerat pictura, qua Olaus Magnus Balænam cū adiuncta Orca eam impugnante representauit: quam exhibuimus in magno uolumine nostro de aequatilibus, in Balænae historia, pag. 137. sed nullo detrimento omissa est, ut hīc quoq; cum ad manum non esset: quoniam plerisq; eius picturis nulla fides.

Pag. 178. Addenda est Rosmari ceti icon hæc cum sua inscriptione, quæ non rectè illic contextus de hoc ceto principium occupat.

Rosmarus.

Tum iconi subiicies uerba hæc: Noruagicū litus (inquit Olaus) uersus loca ad Septentrionem magis uergentia, maximos pisces Elephantī magnitudine habet: qui Morſi seu Rosmari uocātur, forsitan ab asperitate mordendi sic appellati, quia si quē hominē in maris litore uiderint, apprehendereq; possint, in eum celerrimē insiliunt, ac dente lacerant, ut in momento interimant. Caput habent Bouis instar: & pellem hirsutam, (quare ab Alberto Magno Ceti hirsuti uocantur.) cuius pili, culmi frumentacei crassitudine, latè diffluunt. Dentibus sese ad rupium cacumina usq; tanquā per scalas eleuant, ut rorulento dulcis aque gramine uescantur, seseq; uolutando mari uicissim exponāt, nisi interea somno profundissimo oppressi, pendendo in rupibus dormierint, (& reliqua similiter uel ex Hectoris Boethij scriptis recitauimus.) Expetitur autem maximè propter dentes, qui preciosi sunt apud Scythas, Moschos scilicet, & Ruthenos ac Tartaros (uti ebur apud Indos) ob duritiem, candorem & grauitatem, Hæc ille. Iconi positæ in eadem pagina. 178. adscribendum, *Eiusdem Rosmari icon alia, qualis Argentina in Curia uisitur, expressa in panno: ad uiuum quidem, quod ad caput, cum ad Leonem X. mitteretur è Scandinauia, reliquo uerò corpore ex coniectura aut narratione appicto. Hoc dubitari potest, meliusne dentes bini exerti deorsum uergentes pingantur, à superiori mandibula orti, ut in hac pictura, qui situs etiam ad reptationem per rupes hanc beluam iuuare potest: an ab inferiore maxilla orti sursum spectare debeant, sicut Olaus & author chorographice tabule Moscouia pinxerunt. 179.35. post, confundat, A. Accedit præterea ad Hippopotamum feritate & uictu, nam & homines in litore subitò aggreditur, dentibusq; lacerat: & in sicum pabuli gratia exit: & quod dentes eius ebori comparantur. tales enim esse Hippopotami Gambriæ fluminis in Nouo orbe dentes Scaliger ex Navigationum libris repetit. forte & nomen ipsum Rosmari, Equum marinum significat: (Ross) enim Germanis Equus est: Mare etiam Anglis Equum significat, unde Mareſcalci nomē, &c. Appellemus igitur Hippopotamum Oceani, si libet. nam & in mari Hippopotamum reperiri, recentiores quidam inuēnt. putauerim autem circa fluminum ostia frequentius reperiri. Et ut pleraq; in Oceano maiora sunt animalia, sic hanc quoq; belluam, in eo maiorem quàm in fluminibus uiuere, uerisimile est. Rosmarum quidem Equo uel maximo maiorem esse quidā scribit. Sed Hippopotami nomen, quoniā ex Equo & fluuiō compositum, eidē marino & Oceani incolæ, non bene conueniet. quare uel Elephantū, uel Bouem, uel Equum, uel Aprum marinum potius nuncupare par erit, cum singulis enim istorum aliquid commune habere uidetur.*

Equi quidem marini, sicut & Bouis seu Vaccæ tanquam diuersorum à Rosmario animalū idem Olaus meminit Equus mar. (inquit) inter Britanniam & Noruegiam sæpius uidetur, caput habens equinum, & hinnitum emittēs: pedes autem fistos cum unguis ad similitudinem Vaccæ, tam in mari quā in terra pastū querens. Raro capitur, licet ad magnitudinē Bouis deueniat. Caudam deniq; ut piscis bifurcatam habet, Sic ille. ego talem esse caudam in quadrupede ulla quauis aquatica, uix crediderim.

GERMAN. Rosmare/oder Ruffor/ Rossinger/ (Ross) bey den Moscouiten genasit.

GALL. Rohart, ni fallor, alicubi à Bellonio uocatur, nomine paucis cognito, præterquam artificibus

tificibus illis qui opera ex ebore, dentibus & ossibus parant.

179. 57. A. Animal hoc (inquit idem Olaus in historia regionum Septentrionalium) in Oceano Anglico capium, omnibus sui partibus portentosum fuit. Habuit enim porcinum caput, quartam Lunæ partem in occipite, quatuor pedes Draconis, duos oculos ab utroque latere in lumbis, tertium in ventre ad umbilicum inclinantem: atque in posterioribus caudam bifurcatam instar usitati piscis. Antuerpiam aduectum coram omnibus diuenditum est. Pag. 180. dedimus ex Tabula Olai monstrum quoddam cornutum, quod pluribus ab eo describitur in Historia regionum Septentr. In mari Noruegico (inquit) inusitati nominis (licet reputentur de genere Cetorum) pisces sunt, horribilis formæ, capitibus quadratis: undique spinosis & acutis ac longis cornibus circumdatis, instar radicis arboris extirpatæ. decem aut duodecim cubitorum longitudine, colore nigerrimo, prægrandibus oculis, quorum ambitus octo uel decem cubitos excedit. pupilla uerò unus cubiti, rubrum & flammæum colorem referens, qui à longe in tenebrosis temporibus inter undas, ueluti ignis accensus, piscantibus apparet. pilos, ut anserinas pinnas, spissos & longos habet in modum dependētis barbæ. reliquum uerò corpus ad magnitudinem capitis (quod quadratum est) ualde pusillum, cum ultra XIII. uel XV. cubitos in longitudine minime habeat. Vna harum beluarum plures naues & grandes, fortissimis nautis refertas, facillime subuertit & mergit. Huic admirandæ nouitati idoneum testimonium perhibet longa ac clarissima epistola Erici Falchendorff archiepiscopi Nidrosiensis ecclesiæ (quæ totius regni Noruegiæ metropolis est) Leoni X. circa annum Salutis 1520. transmissa: cui epistolæ annexum erat alterius cuiusdam môstri (*Rosmaris scilicet, de quo diximus*) horrendum caput, sale conditum.

Pag.: 81. Adde ipsæ quæ scripta sunt de Vacca mar.

Vacca marina (inquit Olaus in Historia) monstrum est magnum, robustum, iracundum & iniuriosum. ædens partem sibi similem, non supra geminos, plerumque unum: quem plurimum diligens, sollicitè secum ducit, quocumque tandem per mare se transmittit, aut in terra gressus dirigit. decem mensibus uterum fert. demum hoc animal aliquando CXXX. annis uixisse, per caudæ ipsius amputationem probatum est.

Pag. eadem ad finem Iconum ex Olai Magni tabula, addatur hæc quoque.

Olaus Magnus in Tabula sua, quam literis distinxit, in B. b. belluam hæc marinam sine nomine pingit: eamque ingentem esse scribit, & dentibus truculentis excelsisque. Nos à dentium figura situque Aprum nominauimus, sed cetaceum, ut à pisce eiusdem nominis discerneretur.

Ibidem subiunge hæc. Multiplex est genus cetorum, quidam enim hirsuti, & hi quatuor iugerum magnitudine: (iugerum uerò habet in longitudine pedes CXL. in latitudine CXX.) quidam planæ pellis, hi que sunt minores, atque in occidentali ac septentrionali Oceano capiuntur. Quidam rictum oris habent dentatum, ac longissimum, uidelicet longitudinis XII. uel XIII. pedum; ac dentes sex, uel octo, uel duodecim pedum. Duo tamen dentes canini cæteris sunt longiores, sub tus sicut cornu, ad modum dentium apri uel elephantis. Hoc autem genus ceti habet os aptum ad manducandum; oculos adeo amplos, ut ambitus uniuscuiusque XV. homines sedentes admittat, imò XX. uel amplius, secundum belluæ quantitatem. Cornua præterea longitudinis sex uel septem pedum, CCL. super quemlibet oculum habet, cornea duritie, ad rigidam uel placidam, anteriore uel posteriore motionem & uentilationem. Hæc simul coherent ad oculorum protectionem tem-

pore tempestuoso, aut cum alia eum inuaserit bellua inimica. Neq̄ mirum quod tot cornua, licet satis molesta, habeat, cum inter oculos in fronte spatium sit xv. uel xx. aut ampliùs pedū &c. Plura quæ ad uniuersum Cetaceum genus pertinent, qui uoluerit, ex Olai historia petat.

186. 1. post, Plinius, distingue, & A. ut diximus. 188. 27. dele hæc uerba, quæ habent loco sanguinis. 192. 52. ab eo l. ab Aristotele. Pag. 245. ad *Buccinum Rondelerij* adscribe; Cancelli in Buccino effigiem requires supra, pag. 209. 291. 43. Scazón, A. (alicubi in Italia Galeum acanthiam uocant Scazonem.) 322. 24. in faucibus A. (an fauces etiã forinsecus dici possunt, ut nõ opus sit in os eius admitti?) Pag. 313. post uersum 2. subiunge: *SALMARINVS* circa Tridentum uocatur piscis rarus & paucis in locis capi solitus, Trutarum generis, ut equidem conijcio: cuius iconem pulcherrimam Saluanus dedit. nos in magno nostro De aquatilibus uolumine inter Truttas Saluiani uerbis eũ descripsimus. 357. 27. sic leges. Legi in Theutonico libro Hefsi cuiusdam ex nouo Orbe reuersi, Lacertos istos in terra & aqua reperiri, edulesq̄ esse. *Ibid.* 35. A. Similis uiderur Higoana Lacertus Indicus, cuius Scaliger mentionem facit. conuenit longitudo, & quod editur, & corium nigrum maculis (candicantibus) distinctum. Dorsum ferratum congruere nõ potest: nam pellis ad me missa, extensa erat, Caput non uidi. 79. 6. pro in l. inter.

ACCESSIO DE GERMANICIS QVIBVSDAM NOMINIBVS PISCIVM. PRAE

SERTIM QVORVM IN PRAE CEDENTIBVS MENTIO

facta non est, ordine literatum.

CL. V. LEVINO LEMNIO, MEDICO ZIRIZAE O,

Conradus Gesnerus S. D.

NONDVM excidit e memoria mea, ornatisime Lemni, illud humanitatis tuae officium, quonon ita pridem ex Italia reuertens me antehac ignotum domi meae salutare, & doctissimis sermonibus tuis oblectare uoluisti. Nuper etiam cum Liber tuus De occultis Naturae miraculis, omnijuga eruditione refertus, & Antuerpiae typis excusus, ad nos delatus esset, plurimum eo audivissimè perlegendo tum fructus tum uoluptatis percepisse mihi uideor. Inter caetera uerò cum etiam Germanica quaedam Aquatiliū animantium nomina inuenissem, uel noua mihi, uel commodius, quam hactenus didicissem, interpretata: uisum est refricandae tibi memoriae nostrae causa, hanc Accessiunculam tui nominis inscriptione ornare. Rogo autem te, uir praestantissime, primum ut Librum hunc totum succisiuis horis euoluere digneris: & ubicunq̄ aliquid incidit, de quo admonendus tibi uidear, annotare, idq̄ quam liberrimè: deinde imprimis circa Germanica & patriae tuae ac uicinis usitata nomina, interpretationes meas castigare, augere, minuere, & quoquo modo illustrare uelis. Si quae uerò nomina uestrae gentis sunt, quae Latine aut Graecè efferre nequeas, ea seorsum ut mihi describas, sicut ego in hac Accessiuncula facere aliqua ex parte incepi, & aliqua descriptione breuissima declares: Cumq̄ primum licuerit, de his omnibus libellum aut epistolam ad me mittas. Hac in re quantumcunq̄ mihi praestiteris, gaudebo, eroq̄ gratus. Scio autem eam esse eruditione tua ac diligentia in omnium rerum naturalium cognitione, ut seculum nostrum perpauco tibi pares habeat, luuato igitur suauissime mi Lemni et me in difficillimo hoc copiosissimoq̄ argumento nimis diu iam laborantem: & studiosis harum rerum innumeris hominibus, omnique posteritati aliqua doctrinae tuae luce affulgeto: id quod tibi nõ difficile est, qui ab adolescentia harum rerum fueris studiosus: & in patria Oceano propinqua degas: ubi ut diutissime foelicissimeq̄ tibi tuisq̄ & amicis uiuas, Deum O. M. rogo, Vale Tiguri, Nonis Iunij. Anno salutis M. D. LX.

Germanica aquatiliū animantium nomina, unã cum Anglicis insertis, ordine alphabeti recensui & interpretatus sum quam plurima (in eo libro in quo etiam Ouidij Halieuticum emendatum & scholijs illustratum dedi: & Aquatiliū nomina Latina iuxta Plinium enumerauit:) hinc quidem illorum nihil, aut pauca & obscuriora tantum repetij, eo consilio ut boni & eruditi aliqui uirihæc legentes, de quibusdam dubijs incertisq̄ mihi adhuc certio rem me facerent.

Angelin Germanis & Sabaudis, piscis magnitudine Harengae, rarissime capitur in lacu Bieleusi, rotius albus instar niuis.

Nec Alberto magno piscis est in mari Flandriae & Germaniae Ratis cognatus, uernaculo nomine sic dictus, &c. ego tale nomen hactenus non audiui. Olaus Magnus repetit uerba Alberti de hoc pisce, quem alatum cognominat (alas autem pro pinnis dicit:) nec aliud addit, nec authorem

rem citat, qua in re ignorantiam suam arguit, cum passim multa similiter ex Alberti libris recitet, quæ eiusmodi sunt, ut ipsi etiam Alberto incognita & temere ex indoctis quibusdam scriptoribus repetita esse uideantur. itaq; falsa ueris permiscens, & aliena (quæ tanquam sua recitat) suis, ueritatibus cæterorum gratiam corrumpit Olaus.

Bergerfisch. Celeberrimum (inquit Olaus Magnus) totius Noruegiæ emporiū est, quod Bergen uocant, à quo etiam pisciū (Afellorū) genus Bergerfisch appellat, melius quàm Stocëfisch à fuste uel baculo, ut mollius ad coquendum fiat pluries fustigatum. Huius genus unum longius Afellum uocant: cuius uentres in bicubitales ligulas instar funium abscissos, & aere desiccatos, quasi longè delicatioribus, Aquilonares eligere & uendere solent, **Roedscher** dictos. Similiter & extremas caudas eorum piscium in magnis uasis ad quæstum, siue delicatam escam referunt, quas **Spoze** Germani uocant.

Bacs/ Süch Seebaes.

Blössfisch esse audio piscem, uulgò in Marchia dictum, quem Baltazar Trochus Sillaginem nescio qua ratione appellet.

Boldh inferioribus Germanis ex Afellorum genere, fortè hoc nomen à figura & magnitudine tulerit, tanquā instar longiusculæ trabis (quā nostri **Baldh** appellant) aut trabeculæ excrescat.

Cabbelliau dictus uulgo, Afellus simpliciter est Leuino Lemnio, & lapillos in capite non habet sicut Callarias.

Cent, piscis quidam Danubiij. ante annos aliquot Ratisbonæ captum unū, Cæsari Augustam missum aiunt.

Clieuwe inferioribus Germanis, idem aut cognatus uidetur pisci quem Angli **Lump** appellant, eruditi quidam Orbem.

Cormontein, in Bieleni apud Heluetios lacu, Sabaudicū fortè potiùs quàm Germanicum uocabulum fuerit, Albulæ (ut nos uocamus) maiori similis, & nimirum cognatus.

Sanneltgryn nescio quis in Rheno piscis Coloniae uocatur.

Sorz piscis est notus in Liuania, partim Sturioni, partim Siluro similis. alij **Surz** scribunt, nomine forsàn à magnitudine facto, nam **Sursen** Germani nominant gigantes. Alij **Sorzsch** piscem in Afellorum genere censent: sunt qui **Ranam** piscatricem ita nominent, simili capitis magnitudine fortè decepti. Vide inferiùs in T.

Wlenbor inferioribus Germanis uocatus, Rhombi species oblongior uidetur.

Wlft in Rheno uocatur Coloniae & alibi, uarijs coloribus insignis piscis, Alaulæ similis, aut ipsa potiùs Alaula, in Catalogo quidem pisciū Rheni, quem Cronenburgius præclarus medicus Colonia ad me dedit, aliud Alaulæ nomen non inuenio, quam tamen in Rheno capicetū est. Eundem piscem in diuersis locis nominari puto, **Erste/Drff/Würffling/Worffling**.

Wlschouwe. Vitale quiddam inesse uidetur Spongijs & Vrticis marinis, quas nostri **Wlschouwe** uocant: quarum innumera ætate in Oceano fluitant, exemptæq; mari diffuunt, ac diutiùs manibus contractatæ liquefcunt, ut tradit Leuinus Lemnius lib. i. de occultis naturæ miraculis. in margine quidem adscribetur Alga maris: sed Vrtica Algæ nomine appellari non debet.

Wstèn audio piscem esse apud inferiores Germanos, qui certo anni tempore stellas quasdam in capite habeat ueluti lepram.

Wecruis uel **Wersfisch** apud inferiores Germanos est Acus, rostro oblongo, denticulato: alio nomine **See-reiger**, id est, Ardea marina uocatur: Alberto Aniger, tanquam Latino uocabulo.

Goldfisch, qui & **Kutt** Argentinæ dicitur, piscis Perce similis, minor, rotundior. At in Marchia Alaulam sic nominant, quæ illic latior capitur: in Albi uerò longior, (diuersa nimirum species), ita ut longitudo eius quintupla sit ad latitudinem, & alio nomine **Zige** uel **Zieg** appellatur.

Grossen à Germanis maritimis dictus, piscis Sauro similis est, & hamum ferrum ore emittere.

Haeyfisch (**Hay** Brabantis) in Germanico mari Galeorum generis est, albicatis per latera et uentrem coloris, in dorso nigrior, punctis fuscis aspersus, ut ostendit pictura, quam doctissimus Echtius ad me misit. Idem uidetur de quo Olaus Magnus: Hominem natantem (inquit) in aquis falsis, piscis de genere Canicularum marinarum, (*Galeus canis scilicet, quem Caniculam minorem uel Plinij Rondelotius nominat.*) Boloma Italicè, & **Haasfisch** Noruagicè dictus, adeò auide turmatimq; ex insidijs adoritur, ut non tantum morfu, sed pondere etiam in profundum demergat, deuo retq; teneriora membra, nates uidelicet, digitos & genitalia: donec superueniat Raia, ceu iniuriarum uindex, quæ impetu quodam succurrens grassatores abigit, & hominē ut enatet pro uiribus urget: eumq; custodit, donec spiritu extincto, post aliquot dies, cū mare naturaliter se purgat, sursum feratur. Cernitur hoc miserabile spectaculum in Noruagicis oris, quando lauandi gratia homines, exotici uidelicet nauatæ, periculorum & insidiarum ignari, enausibus in undas exiliunt. Latitant enim Caniculae istæ sub nauibus in anchoris manentibus, uelut Aquatici Arietes. Cutis earū asperitate sua, ligna & ossa expolit, sicuti & Raiarum.

Hassguffe in Oceano magis refert fructum quàm piscem, nimirum ut Cucumis & Vua Plinij. Ego uocis huius Germanicæ aut Saxonicæ, etymologiam non assequor, ut & multorum aliorum, quibus maritimi Germani utuntur, plurimum à nobis diuersa dialecto, uocabulorum. Vnde

fit ut Latina uel Græca quorundam aut indicare uetera, aut noua fingere nomina, non possim.

Hagen audio pisciculum esse similem illi quem **Spirling** appellant.

Harder, uel **Herder**, est Mugil piscis, uel Mugilis species, squamis satis magnis tectus, & lineis à capite uersus caudam aliquot, instar Thymalli, distinctus. Vide inferius **Molenaer**.

Hautinck, Acus Aristotelis, Antuerpiæ piscis longè alius **Hautin** uocatur.

Hille dictus piscis cetaceus in Oceano iuxta Pomeraniam captus est, nostra memoria: cuius imago illic in templo uisitur cum hoc epigrammate: Hilla uocor piscis, ad flumina fertilis Hilde Indigenis captus præda stupenda fui. Ne dubita, quisquis picturam uideris istam. Sic caput & dorsum, sic mihi cauda fuit.

Hirseitt nescio qui piscis uocatur in Marchia Brandenburgensi.

Huyghe, Squatina inferioribus Germanis.

Knackfisch, totus pelle & ossibus, constat, quare abijci, tanquã cibo inutilis, in litus, ubi corrugatur. Huiusmodi sunt Typhle marina Bellonij uel Acus Aristotelis, Hippocampus, & similes.

Lake Gothicè uocatur piscis in fluuijs & lacubus degens, breuior Anguilla, sed magno uentre, hic profunda petit, præterquam hyeme, quando sub glacie (ut supra dictum est,) malleo stupefactus capitur, Olaus. Nos hunc Mustelã uocauimus, &c. Nostri uocant **Trüsch**, alij aliter. **Lycelake** Flandris Hirudo est.

Maereel dictus piscis, capitur in litoribus Noruegiæ, præcipuè in scopulis Asloensibus, maxima copia: qui probè salitus, optimus est; sine sale, pessimus, Olaus, ego hunc nõ aliũ quàm Scõbrum esse dixerim, cuius simile nomen etiã Galli habent & Angli, alij scribunt Macrell, Macrill, Maccarell. hic piscis quoniam mare non relinquit, aliũ esse apparet qui Colonia in Rheno **Maerill** uocatur, à nonnullis **Bratfisch**.

Meercors, uel **Secors**, piscis quidam apud inferiores Germanos, Anguillæ similis, &c. idem forte quem **Lake** Gothis appellari nunc diximus.

Molenaer, uel **Mullenaer** Flandris dictus, non Mullus est ut quidam putant, sed Mugilum generis, ut ex pictura à Io. Echio missa faciliè cõiicio. Galli & Angli Mullet uocant; **Harder** uel perius dicto cognatus.

Muris caudam Flandri lingua sua Pastinacam uocant, Rondeletius, ego non aliud Germanis inferioribus de hoc pisce usitatũ nomen hæcenus cognoui, quàm **Peilfert**, quod sagitte caudam significat.

Muroica apud nos dicitur piscis, cuius ossa (*noctu*) lucent, Albertus. uidetur autem nomẽ esse corruptum: alibi Muroca ab eo nominatur Sturioni similis.

Murte, pisciculum quidam uilis, magnitudine Harengi in Noruegia.

Mutterlofichen, piscis quidam in lacu Suerinensi.

Orwangen & **Orwangle** uocantur à Germanis branchiæ piscium: ab alijs **Ryben**.

Palen Congrum esse inferioribus Germanis, an rectè quidam mihi retulerit, dubito.

Peilfert. Quare in Muris cauda.

Pen. Quare in **Spirinch**.

Pergolici à Christophoro Encelio (qui Germanica piscium nomina ad Latinas terminationes deflectere solet) inter pisces numerantur.

Persich in Austria audio piscem esse diuersum à Perca, dodrantalem ferè, palmi latitudine in medio: squamis uix apparentibus, aculeis tota cuti abundare: Viennæ & Posonij notum: nõ è Danubio, sed aliunde Viennam inferri.

Petermanche, (alijs **Pieters**, uel **Uisch**, uel **Tozpor**,) Araneus piscis est, ut faciliè cõiicio ex Icone quam Io. Echtius misit.

Pladyß, & **Plaertens**, Passerum species duæ, nostri **Platysle** scribunt.

Porpel. Thrissam siue Clupeam piscem, quem Romani Lacciam uocant, nuper in Prussia circa mare recens (ut uocant) eo in loco, ubi in sinum Balthicum (seu Codanum iuxta Celtem) se exonerat, (circa castra Balge & Lokstede, ad duces Prusię pertinentia,) maximo numero captũ esse, compertum habetur. Nam horum piscium quos Pruteni **Porpel** appellant (nomen antea incognitum) piscator quidam duodecim millia & sexcentos, mense Maio intra quatuordecim dies (præter alios pisces, quorum etiã haud parua copia erat) cepit, Olaus Magnus.

Postken est Scorpius piscis, inferioribus Germanis: ut ex pictura à Io. Echio missa, cõiicio.

Postel apud Frisios, Centricus Theophrasti est, ni fallor: Pungitius Alberti, at qui **Pösch** Colonia uocatur, alibi Porces, **Kutt** / **Kaulberfich**, Perca fl. similis, minor, Porcus Nil mihi uidef.

Poste piscis quidam, Flandris à uelocitate sic dictus.

Purpontin Germani quidam, ut audio, proferunt nomen factum ab Anglico **Purpose** uel **Pozpose** (quasi Porcum piscem dicas) quo Phocænam & Delphinum significant.

Ryben. **Süch** **Orwangen**.

Rosenmucken sunt in Prusiæ stagnantibus aquis, ut lacubus uel piscinis profundis, Cypriis latis cognati, quadruplo ferè maiores & præpingues, aspi cum aromatibus ad principes & locupletes uiros mittuntur. Quare **Trossuli**.

Raff. Ex uentre Rhomborum (apud Noruegos) sunt ligulæ cubitales, uel bicubitales, sed latiores alijs, ualde pingues: quas incolæ uocant Raff: eisq; pro pane & obsonio utuntur. Conuenit is cibus robustis hominibus, non delicatis: ferè eius saporis, cuius est semen pisciũ induratum, quod Bottargi uocant Itali, sed longè pinguior. Capitibus horum piscium loco lignorum pro cibis coquendis Noruegi utuntur, Olaus. Ego segmēta illa seu ligulas Raff. fieri audiui ex pisce **Quep** uel **Heligbutt** dicto: unde eundem quoq; Rhombum esse conieimus.

Roedscher. Vide supra in **Bergerfisch.** Sunt autem uētres Afellorum, hoc est, exteriores uentris partes resectæ & saltæ, alijs scribunt **Rotser.** ea caro aliquanto mollior & suauior est.

Rotfisch uel **Redfisch**, in Noruegia dictus piscis marinus, uidet̃ Erythrinus aut Pagrus esse.

Rodbart uel **Roobaert** ut Frisij proferunt, piscis est Lyriformis: & diuersis fortè speciebus id nomen attribuitur.

Rub Frisij, Phoca.

Sandling Frisij orientalibus dictus, Citharus Galeni fortè fuerit.

Sardens, si probè memini, pisces quidam apud Belgas uocantur.

Sardcyn ab inferioribus Germanis uocatur piscis marinus, Sardina nimirum uel Chalcis.

Schwamfisch. Quare **Swamfisch.** nam inferiores Germani ferè S. scribunt ubi nos Sch.

Schelus Belgæ indigetant Callarias (Afellorum generis) à scabra cute ac squamata, ut tradit **Leuinus Lemnius**: qui etiam lapillos in eorum capite gigni scribit. Sed hoc considerandum est diligentiùs, ego **Schellfisch** esse puto Afellorum **Rondeletij** speciem tertiam; Callariam uerò alteri us generis, &c.

Scherren, species quædam Passerum Belgis.

Schmeltz. Vide **Smelte.**

Schnepelfischge in Albi pisciculus est candidus, non ultra digitum longus, Zerræ uulgò dictæ pisci, ferè similis. Is mihi uidetur omnino **Phoxinus** squamosus minor **Rondeletij**, nisi colore forsan aliquid differat.

See (uel **Zee**, ut alijs scribunt) Belgis est mare: nobis **Weer** mare significat: **See** uerò lacum, hinc composita sunt nomina, **Seebæcs**, Lupus marinus, ni fallor: quem Angli simpliciter **Bæse** appellant. additur autem ei fortè maris uocabulum ad differentiã eius qui fluuios subit. **Seekrabbe**, Cancer marinus est: **Secreeft** Astacus mar. **Seebaentjen**, Gallum marinum sonat, piscem **Lyram** uel ei cognatum. **Seehout**, id est, Canis marinus, Phocam significat. **See, reiger**, id est, Ardea marina Acuse est, rostro longo & denticulato. **Seeschum**, Hollandis, os Sepiæ. **Seetafche**, uulua Raiarum, quæ specie peræ in litoribus eiecta reperitur. **Leuinus Lemnius** Lupum piscem marinum interpretatur **Zee wolf**, siue ad uerbum, ut suspicor: siue recepto aliquib. Germanis de hoc pisce uocabulo. ¶ Est quando **Seel** pro **See** scribunt in compositis dictionibus, ut **Seelhund** pro Phoca, & **Seelslecke** pro Cochleia marina: sed hoc posterius (puto) Anglicum est.

Schorf piscis quidam pedum quinq; magno uentre.

Skate Anglis Squatinam significat, ut coniecio. Squatina, inquit **Albertus**, piscis mar. est, quem Germani Catulum maris uocant, &c. **Leuinus Lemnius** Sepiam interpretatur **Felem** marinam.

Sijf Gothice dicuntur pisces quidam. Hi (inquit **Olaus**) sicut & Lupi (**Lucij**) Mugiles, **Prafi** & **Borbocha**, ficari solent apud Septentrionales, maxima copia, et ut strues lignorum componi. Et rursus: Quidam pisces malleis è robusto ligno factis, ante decoctionē fustigantur: quidam etiam Sole saleq; siccati, crudi tunduntur ac manducantur: quos **Sijf** uulgò uocant. suntq; genere duplici, præsertim in mari **Bothnico**, in quod influunt maxima flumina ex altissimis montibus **Noruegianis**. **Fumati** pisces non infima in fortuuntur æstimationem, ut **Salmones**, **Prafi**, **Sijf**, **Halec**, **Murana**, **Mugiles** & **Boetes**. Et mox: Sunt & **Boetes** ac **Orches** pisces fumigati, qui in esum genti Septentrionali cedunt. Et alibi: In **Harengorum** genere formiæ uulgi æstimatione carius emuntur: quia oua eorum uentrem satiant dum statò tempore à piscibus abstinendum est: quod & similiter aliorum piscium oua, ut **Salmonum**, & quos Gothi **Strick** uocant, faciunt. Sic ille. Ego eundem piscem ab alijs Germanis **Stint** / **Strinckeling** & **Stinckfisch** uocari puto. Hi infumati adferuntur ex **Liuania**, ouisq; multis & pinguibus abundant. **Sijf** quidem nomen uel à siccitate factum est: sunt enim pisces exicari soliti. uel à **Stinck** per synopen: quod nomen fetorem significat: quoniam & recens capti hi pisces, & aliquandiu seruati, fetere uidentur. Vide mox in **Spiring**.

Smelte Anglis & Belgis est pisciculus (alijs **Schmeltz** magis Germanicè proferunt, à pingue dine nimirum) delicatissimus, quem Galli **Eperlanum** uocant, à colore splèdido perlæ, id est, margaritæ. aliqui **Violam** à gratissimo eius odore posse uocari censent. Aqua partim marina, partim fluuiatili gaudet. Figura (à **Bellonio** exhibita) & descriptio eius planè mihi referre uidetur **Vmbra** (siue **Vmbra**) lacustrem nostram minorem. Doctissimus **Turnerus** **Smeltam** **Gobionũ** generis facit. Sed alium quoq; piscem apud Belgas **Smelte** dici coniecio ex pictura, quã à clarissimo medico **Io. Echtiõ** accepi: corpore paruo, oblongo, angusto: pinna nulla, (fortè quòd pi-

stor omiserit:) rostro longiusculo, acuminato, ita ut maxilla superior aliquanto breuior sit.

Spring/ **Spierring**/ **Spirling**, si Apua aut Apuis cognatus est piscis, ut Turnerus putat, miror eum dentatum esse, idem piscis **Sijck** Gothice dicitur, de quo supra scripsi, Audio esse draconalem, candidissimum, longum, angustum, nullo uentre foris apparente, nihil cibi in eo reperiri: spinam dorsi Anguillis similiter habere, simplicem, nullis adnatis, gregatim degere. Huic simile esse per omnia **Pen** (forte ab Apua corrupto nomine) dictum Hollandis.

Spoze. Vide **Bergerfisch**.

Sprizen apud Vallesios nostros, Phoxini laues, ni fallor: dicti quod propter lubricitatē manū retineri, quin elidantur, uix queant.

Sprott circa Insulam Rheni piscis est, à Spiringo diuersus, cum apud Anglos **Sprote** idem sit qui **Spiringus**.

Squane dictus piscis è Dacia (forte *Dania*) adfertur: is post æquinoctiū autumnale demum parit, ut scribit Albertus Magnus, sed alius est **Swamsfisch**, de quo Olaus Magnus: Monstrum (Cete ferè monstra nominat) Noruagico idiomate **Swamsfisch** dictum, rotunda est forma, præcunctis marinis beluis gulosum. Stomachum distinctum non habet, ut ferunt: & omnis cibus in corporis eius crassitudinem uertitur, ut nihil aliud uideri possit quàm una massa pinguedinis adunata. Dilatatur & extenditur: cumq̃ ampliùs extendi nequit, pisces per os facile eijcit, quoniã, ut cæteri pisces, collo caret. Os eius continuatum est uentri. Ad eò crassum est, ut urgente periculo carnem, pinguedinem & pellem suam, sicut Hericius, super caput reduplicet, & contrahendo se caput abscondat: non sine sui detrimento, nam inimicas bestias timens, fame urgente se non aperit, sed esu carnium suarum sustentatur, cum aliquam sui partem consumi, quàm à beluis prorsus deuorari malit. Sic ille, ex uerbis quidem eius cetūsne an piscis sit, non satis intelligitur, ponit etiam iconem, sed quæ mihi suspecta sit, ut & aliæ pleræq; ab eo exhibitæ.

Stinck. Vide **Sijck**.

Stockfisch. Lege **Bergerfisch**.

Storme Frisorum, Scorpius piscis esse uidetur.

Streckfisch uel **Strackfisch**, nescio qui piscis, Gedani seruatur in aere ut dure scat.

Terbot apud Belgas Rhombus quidam est, hoc nomine pictum roseo colore à Io. Echio accepti, alij **Charbutt** uel **Carbut** proferunt.

Torpoz. Quare in **Petermanche**.

Torsck uulgò dicti pisces, ut & **Arengæ**, **Anguillæ**, **Prasmi**, saliri, uento siccati, aut fumo macerari solent. sic autem (**Torsck**) Gothice uocantur: qui ab Italis & Hispanis **Marlucz**, deferuntur autem Romam usq; per Hispanos & Lusitanos. Vide **Sorzst** supra.

Trossuli apud Borussos capiuntur, partim in lacubus, partim in æstuante mari, Erasmus Stelala, ego hoc nomē Germanico aliquo factū conijcio, lidē forte sunt **Rosenmucken** superiùs dicti.

Uckelangen piscis quidam circa ostium Tangræ nominantur à Christophoro Salueldensi.

Vint Belgis est **Alausa**: quo nomine etiam Albertus Magnus utitur.

Voze piscis apud Belgas, paruus, squamosus, uarius, unde & nomen ei factum puto, latiusculus, pinnis rubris: candido, luteo & subuiridi colore distinctus, ut ex pictura ab amico accepta apparet. Idem opinor Variatæ pisci, quem Ordine i. Marinorum pinximus, &c. à **Trutta** quam nostri **foze** nominant, longè diuersus.

Wecke apud nos piscis est uentre magno, & stomacho uilloso omni genere uillorum, Albert.

Wittim uel **Wyting**, **Asellus** primus est.

Willocks Belgis **Cochleæ** quædã marinæ sunt, colore ruffo: quarū foramina operculo tegunt.

¶ **Gedani** piscis est, cuius dissecti etiam frustra mouentur & tremunt: carne ut **Welsch**, id est, **Silurus**, forte **Anarrhichas** noster, qui ad **Siluri** naturam accedere uidetur.

¶ **Piscium** uariæ figuræ (inquit Olaus) per Aquilonaria litora inueniuntur: quorum nulla apud ueteres mentio reperitur: Vt pisciculus palmā longitudine non excedens, leporina facie, ac spiculis in dorso: quibus quoslibet etiam magnos pisces solo aspectu terret, & in fugam conuertit. (Hic forte è genere *Lyriformium* est.) Item pisces aculeati dorsi, in star serræ, qui asperis illis aculeis ac pinnis acutis, antrorsum (dum nocere intendunt) admotis, omnes offendunt: & hi duò tanquam aquarum & piscium latrones, ubi capiuntur, ut inutiles ob spinas & aculeos, & carnem inspidam abijciuntur. Sunt & pisces cornu in capite gerentes antrorsum, sicuti rostratæ uel **Liburnicæ** naues, in uentre ora habentes, macilenti & inspidi ob corporis macritudinem, quam incurrunt alios pisces persequendo. Hæc ille.

Patauij prope ædem diui Antonij, apud heredem **Monscolari** cuiusdam (quem Antiquitatum studiosum fuisse aiunt) audio seruari. Equi marini caput planè simile equino: quod an **Hippopotami** sit, quærendum est. Item rostrum ceu **Ciconiæ** adiuncto corpore piscis quasi uelica,

è mari **Adriatico**, sine nomine. **Varinus** **Camers** **Porcum** (*πόρρω*) aquaticum animal, &c. describit, utris similitudine, in **Danubio**, quadrupes, &c.

E B R A I C E.

ליהוה הארץ ומלואה:
 אורה יהוה בכל-לבי
 אכפרה כל-ופלאותיהך
 זמרו בכור שמו
 שימו בכור החלתי:

G R A E C E.

Δόξα Θεῷ τὸ εὐχαριστῆσαι τὸ πᾶν, καὶ πάντας κινουμένους
 παντοῦ μεγαλοδοξῆσαι, τὸ πᾶν ἅγιον ἰσομύησι δ' αὐτῷ
 Ἐργα θεοῦ πάντα θεοσεβῶντα πολλά καὶ ἐδολά,
 ὄντων, ἀδόντων, καὶ ὅτι ἡεῖ, ἡολίε θαλάσσης.

L A T I N E.

Omnia qui fecit, mouet & conseruat, alitq̄,
 Sit soli semper gloria, laus & honor.
 Omnibus in rebus, tellus, aqua, pontus & æther
 Quas claudunt, uis est insita clara DEI.
 Omnia sunt hominem propter ceu condita finem.
 Finis homo est homini: præcipuus, DEVS est.

I T A L I C E.

Rende Lettore ogni honore e gloria
 A sol I D D I O, che tutto 'l hà fatto,
 E mouendo 'l nodrisce, e serua in atto,
 Tal, che stupisce ognium di merauiglia.

G A L L I C E.

*Au seul grand DIEU, qui tout a fait, conserue,
 Meut, & nourrit cé, qu' est en l'uniuers,
 En terre, en beau, en l'aer, feu, cieulx diuers,
 Gloire a iamais, los, honeur qu'on reserue.*

G E R M A N I C E.

Fürchtend den allmächtigen/
 Lerend den allwüßenden/
 Liebend den allgütigen
 Herren GOTT/ vnd vatter
 Aller dingen/schöpfer/
 Beweger vnd erhalter.

FERRARIE

1770
1771
1772
1773
1774

GRACIA

1775
1776
1777
1778
1779

ITALIA

1780
1781
1782
1783
1784
1785
1786
1787
1788
1789

FRANCIA

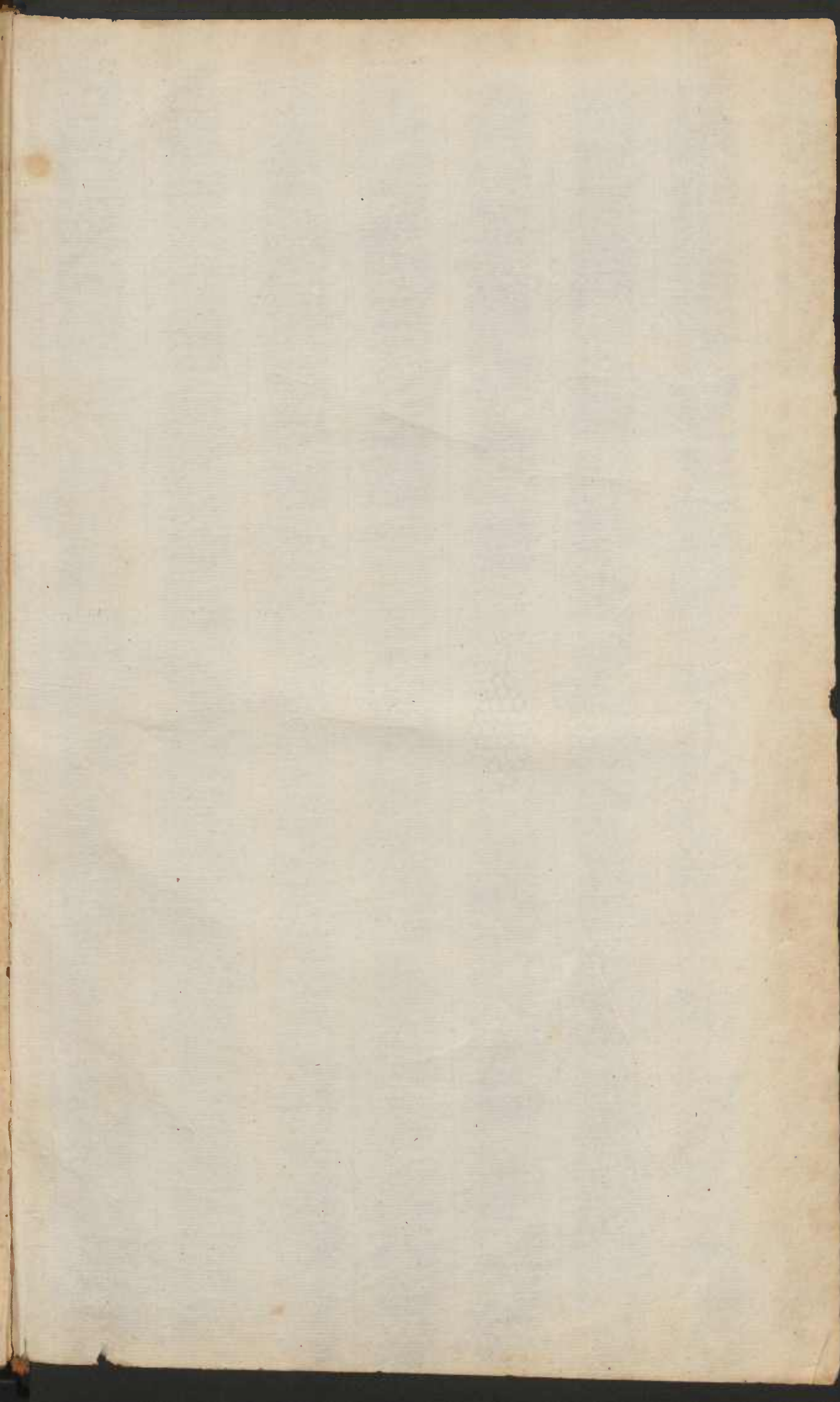
1790
1791
1792
1793
1794
1795

GERMANIA

1796
1797
1798
1799
1800

GERMANIA

1801
1802
1803
1804
1805
1806
1807
1808
1809
1810

82:

879

